3 1761 09909505 1

BINDING SECT. F

Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONT
FROM
THE LIBRARY
OF
THE LATE
PAVLO SHTEPPA

For use in
the Library
ONLY

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG 3893 R8I85
Ivanyts'kyi, S.
Rosiis'ko-ukrains'kyi slovnyk

For use in
the Library
ONLY

50

P. SHTEPPA

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК.

For use in the Library ONLY

Том I.

А.—О.

А.

А, а.—1) а, але́; 2) га? га! чого́? а! о! е! ег'о!.
Ага!—1) гай! гай!; 2) ну! ну-ну!
Аба—габа́.
Абажуръ—абажу́р, кльош, дашо́к.
Абонементъ—передпла́та, підпи́ска.
Абонентъ—передпла́тник, підпи́счик.
Абонироваться — підписа́тися, передплати́ти.
Аборигены—тубі́льці.
Абрикосовый—море́левий, жердо́левий.
Абрикосъ, рос. Armeniaca vulgaris—море́ля, жердо́ля.
Абрисъ—о́брис, на́черк.
Абсентъ—полині́вка.
Абстракція—абстра́кція, уя́вність.
Абсурдъ—бридня́, дурня́ця.
Аванзала—передза́ля, аванза́ля.
Авангардный—передови́й, авангардо́вий.
Аванпостъ—аванпо́ст, передова́ ва́рта.
Авантажный—показни́й.
Авантюристъ—пройди́с(ь)віт.
Августъ, (місяць)—август, се́рпень.
Августѣйшій—найясні́йший.
Авдотька—1) пт. Oedicnemus crepitans—Кулі́к болоти́ний, вели́кий і Upupa Epops—о́дуд чуба́тий; 2) рос. Trollius europeus—во́вчий копи́т, во́вча ла́па, воло́ве о́ко, прикри́т.
Аверьянъ, рос. Valeriana officinalis L.—стоя́н, смердю́чка.
Авось —мо́же, ачей, чень. **На авось** — на одча́й, навмання́, наосліп.
Авось-либо—мо́же-яки́й.
Аврамъ, рос. Centaurea jacea — наголова́тки, серде́чна трава́, синеголо́в. —**А. Дикій,** Gratiola officinalis—золототи́сячник, дрисли́вець.
Аврикула росл.—первоц(ь)віт.
Аврора—авро́ра, рання зоря́, с(ь)вітова́ зоря́, ра́нішня зоря́, зірни́ця.
Аврынь, рос. Lemna—ря́ска.
Австріецъ, австрійскій, Австрія—австрія́к, австрія́цький, Австрія.
Автографъ—авто́граф.
Автократія—самовла́да, самодержа́вство.
Автоматъ—автома́т, самору́х.
Автономія—автоно́мія, самоуря́д,
Автономный—автоно́мний, самоуря́дний.
Авторъ—1) а́втор, письме́нник; 2) творе́ць.
Агентъ—аге́нт, аге́нт.
Агляцкая мята, рос. Mentha piperita—холо́дна мя́та.
Агнецъ—1) ягня́, ягня́тко; 2) а́гнець.
Агница—ягни́ця, ягни́чка, я́рка.
Аграрный—земе́льний, аграрний.
Агрономическій, агрономія—агрономі́чний, агроно́мія.
Агу—агу́, агу́сі, агу́сеньки.
Адажіо, муз.—по́ва́гом, пово́лі.
Адалень, рос. Nymphea alba—лата́ття, бі́ле, жіно́че лата́ття, Nuphar luteum—жо́вте лата́ття, гле́чики, водяни́й мак, (квітки сеї рослини)—бабки́, (о́вощ)—зба́нок, (листя)—капелюші́, (ко́рінь)—товсту́н.
Адалимъ, рос. Turritis glabra L.—пу́жник.
Адамантовый—діяма́нтовий.
Адамантъ—діяма́нт.
Адамова борода, рос. Centaurea scabiosa—воло́шки.
Адамова голова, трава, рос. Cypripedium Calceolum = жо́вті зозу́льки, черевички, зозу́лині черевички.
Адамово яблоко—1) рос. Pyrus Malus paradisiaca—ра́йське я́блуко; 2) анат. Cartilago Thyreoidea — кади́к, горля́нка.
Адвербіальный—присліве́нний.
Адвокатъ—адвока́т,(гля)мливо)—брехуне́ць
Адовъ — пеке́льний. — **Отродье адово** — пеке́льне ко́дло.
Адонисъ, рос. Adonis vernalis—гори́ц(ь)віт, ти́рлич. A. autumnalis—павли́ні о́чі
Адресовать—адресува́ти.
Адресоваться — уда́тися, звернути́ся, оберну́тися.
Адскій—пеке́льний.
Адъ—пе́кло.
Адъютантъ—осау́л, осаву́ла.
Адюльтеръ—1) чужоло́жство, пере́любство; 2) чужоло́жник, перелю́бець.
Ажно—аж, що а́ж, аджо́ж.
Ажурный—мере́жчатий, дірча́тий.
Зартнячать — азартува́ти, кипі́ти, запаля́тися.
Азбука—1) а́збука; 2) грама́тка, буква́рь, абе́тка.

Азбучный—азбуко́вий, або́тний.
Аиръ, рос. Acorus calamus — тата́рське зілля, а́ер, гав'а́р, а́вір, лепеха́, лепешни́к.
Аистовъ — бу́слячий, чорногу́зячий, леле́чий.
Аистъ, — пт. Ciconia alba, C. nigra — бу́сел, бо́цюн, бу́зько, чорногу́з, леле́ка, (са́мчик)—леле́чич.
Ай—ой, ай.
Ай-да—от-так.
Айва, рос. Cydonia vulgaris. Pers. — айва́, гду́ля, гу́нь, квіт, пи́гва.
Акварель — аквар(е́)ля.
Акать—а́кати.
Акилей, рос. Aquilegia vulgaris — голубка́, дзвіно́чки, о́рлики, оксами́т.
Аккомпанименть, аккомпанировать — супро́від, приграва́ння, приграва́ти.
Аккуратный—1) акура́тни(і)й, спра́вний; 2) чепурни́й, оха́йний.
Аконитъ, рос. Aconitum—ца́рь-зілля, царь-трава́, чо́рне зілля.
Акриды—сарана́.
Акрополь—ви́шгород, акро́поль.
Аксамитъ—окса́мит.
Аксессуары—дода́тки, додатко́ві речі, прича(и)нда́ли.
Актеръ, актриса—арти́ст(а), арти́стка, акт(ь)орка, акт(ь)о́р.
Актъ—1) дія; 2) акт, с(ь)вяткува́ння; 3) дія, по́діл; 4) акт, папір, гра́мота, шпарга́л.
Активность—акти́вність, чи́нність.
Акула, риба Squalus — аку́ла, морська́ соба́ка.
Акулинка, рос. Verbascum Lychnitis — коров'я́к, за́яче ухо, дивина́.
Акушерка—повиту́ха, сповиту́ха, акуше́рка.
Акушерствовать — акуше́рити, ба́бити, бабува́ти.
Акушеръ—акуше́р, ба́бич.
Акцентъ—1) акце́нт; 2) вимо́ва, говірка.
Акцентуація—наголо́шування.
Аладья—блине́ць, млине́ць, сластьо́н.
Алалыка—гарка́вий, гаркуша.
Алебастровый, алебастръ — любайстровий, любайстер, любастер.
Алей—олія.
Алембикъ—ло́мбик.
Аленькій—червоно́нький.
Алехонекъ, алешенекъ — червонісінький, зо́всім черво́ний.
Али—чи, або́, хіба́.
Алифа — олія (на краски).
Алканіе—1) голодува́ння, го́лод; 2) жада́ння, жага́.
Алкать—1) голодува́ти; 2) жада́ти, пра́гнути.
Алкоголь—спірт.
Алкоголометръ—спіртомір, вовчо́к.
Аллебарда—ке́леп.
Аллебардникъ—рос. Iris—пі́вники.
Аллея—але́я, ву́личка.
Аллюръ—ходá.
Алмазъ—діяма́нт, алма́з.
Алмазникъ—діяма́нтник.
Алость—черво́ність.
Алтарный. алтарь — вівта́рний, вівтарь.
Алтей, рос. Althea officinalis — кала́чики, про́скурки, проскурня́к.
Алтынникъ—1) гри́вня, шоста́к; 2) скупе́рдя́й, жми́крут.
Алтынъ—д. Алтынникъ 1.
Алчба—1) голодува́ння; 2) жадо́ба, не́сить, несúтство.
Алчничать—несúтитись
Алчность—несúтість, па́жерливість.
Алчный—несúтий, ненажо́рливий, па́жерливий, жадо́нний.
Алый—черво́ний.
Алырникъ—1) дурúс(ь)віт, шахра́й; 2) глита́й, жми́крут.
Алырничать—дурúти, шахрува́ти.
Альбомъ—альбо́м.
Альбуминъ—білкови́на, біло́к.
Альковъ—валькір, ванький(і)р.
Алѣть, ся—червоні́ти, ся.
Алфавитъ—а́збука, ал(ь)фабе́т, або́тка.
Алюминій—гли́нець.
Алюминіевый—глинцьо́вий.
Аляповатость — незугáрність, незг(г')ра́бність, (про малюва́ння)—ляпани́на.
Аляповатый — незугáрний, незг(г')ра́бний, (про малюва́ння)—ля́паний.
Амарантъ, рос. Amarantus candatus—краса́, щири́ця, лисúчі хвости́. A. retroflexus L.—щири́ця, волоха́ч. A. paniculatus—васúльки, черво́ний щир, садова́ щириця, щире́ць.
Аматеръ—ласúй, ласу́н, ла́сий.
Амбаръ — комо́ра, хлібни́ця, жито́вня, шпихлíр.
Амбиція—го́нор, амбіція.
Амбра—па́хощі, а́мбра.
Амбразура—бíйни́ця.
Амбровый—пахýчий, пахно́чий, запашни́й.
Амвонъ—амбо́на, каза́льниця.
Аминь—1. так, пра́вда, амíнь; 2) кіне́ць.
Аммiакъ—амоній.
Амнистія—амнíстія, пома́лування.
Амуниція—амуни́ція.
Амуриться—жениха́тися, залиця́тися, лиця́тися, ами́ритися.
Амуры—ами́ри, жениха́ння, залиця́ння, зальóти.
Амшаникъ—омша́ник, те́мник.
Анагодни, анадысь—неда́вно, допíро(у), сими дня́ми.
Анализировать — роскладáти, розбира́ти, аналізува́ти.
Анализъ—ро́склад, розбíр, ана́ліз(а).
Аналогическій—аналогíчний, схо́жий, подíбний.
Аналогія—аналóгія.
Анархія — безпра́в'я, безура́ддя, безла́ддя, ро́зрух, ана́рхія.
Анатомировать — потроши́ти, требуши́ти, поро́ти, різати, анатомува́ти
Анахоретъ—анахоре́т, ски́тник, одлю́дник, пусте́льник.
Анаѳема, анаѳемскій—ана́хтема, ана́хтемський.
Ангажировать—анга́жувáти, запро́шувати в та́нець.
Ангелика, рос. Angelico—дя́гиль, дзе́нгель

Ангелочекъ—янголя́, янголя́тко.
Ангелъ—я́нгол. **Ангелъ за трапезу!**—Хліб та сіль!—**Ангелъ тьмы**—злий ду́х, нечи́стий.
Ангельскій—я́нгольський, янголи́ни(і)й.
Ангельчикъ—д. **Ангелочекъ.**
Англичанинъ, не, англійскій—англича́нин, англича́ни, англі́єць, англича́нський, англійський, а́глицький.—**Англійская болѣзнь,** rachitis—одмі́на.
Андаяте, муз.—по́ва́гом, пома́лу.
Андрогинъ—двоєна́стий.
Андронъ—коря́к, кор'я́ць, черпа́к.
Анекдотъ—1) анекдо́т; 2) ви́гадка, побре́хо́нька, (правдоподі́бна) — можеба́лиця.
Анемическій—малокро́вний.
Анемія мед. Anemia—малокро́в'я, блідни́ця.
Анемометръ—вітромір.
Анемонъ, рос. Anemone—сон, сон-трава́, сон-зілля.
Анисовка—ганусі́вка.
Анисовый—ганусо́вий.
Анисъ, рос. Pimpinella Anisum—га́нус.
Анитовый—кропо́вий.
Анитъ, рос. Anethum graveolens-кріп, укріп.
Анка, пт. Corvus monedula—га́лка, га́лич.
Аналы—літо́пис.
Анонимный—без'ймо́нний, анонімний.
Аналистъ—літопи́сець.
Антагонистъ, антагонизмъ — супроти́вник, проти́венство, воро́жість.
Антарктическій—півдо́нний, антаркти́чний.
Антидоръ—дара́, антидо́р.
Антикъ—старовина́, старос(ь)вітчина, анти́к.
Антилопа—са́рна, сайга́к, ди́ка коза́.
Антипасха—провідна́ неділя.
Антихристъ—анци́христ, анти́христ.
Античный—старода́вній, анти́чний, старови́нний.
Антрактъ—антра́кт, межидія, пере́рва.
Антропофаги—людоїди.
Анчоусъ, риба Engraulis encrasicholus—хамса́.
Анъ—аж, але́.
Анютины глазки, рос. Viola tricolor—бра́тки, бра́тчики, брат та сестра́, полу́ц(ь)віт, полу́ц(ь)вітки, Іва́н та Марія, зозу́лині черевички.
Апартаментъ, ы—кімната, с(ь)вітли́ця, кімна́ти, го́рниці, поко́ї.
Апатическій, апатичный—апати́чний, байду́жий, мля́вий.
Апатія—апа́тія, байду́жість, мля́вість.
Апеллировать—апелюва́ти, подава́ти на пере́суд.
Апелляція—апеля́ція, пере́суд.
Апельсинъ, рос. Citrus aurantium—помера́нча, помера́нець.
Аплодировать—плеска́ти.
Аплодисменты—о́плески.
Апологія—оборо́на, аполо́гія.
Апоплексія, апоплексическій ударъ, мед. Apoplexia—грець.--(А щоб тебе грець побив!).
Апостатъ—недо́вірок, еретик.
Апостекъ, мед. Abscessus—чиря́к, чи́рька чи́рка.
Аппаратъ—апара́т, пристрій.
Аппетитный, но—апети́тний, смашна́й, до смаку́, у сма́к, сма́шно.
Аппетитъ—апети́т, (бо́лізний)—їстове́ць. — **Аппетита нѣтъ**—не їсться, на їду́ не йде́, на їдло не бере́, охо́ти нема́.—**Съ аппетитомъ**—до смаку́, у сма́к.
Апрѣльскій—апрільський, квітн(ьо́)е́вий, ц(ь)вітн(ьо́)е́вий.
Апрѣль—апрі́ль, кві́тень, ц(ь)ві́тень.
Арава—юрба́, си́ла, ю́рма́, тиск, зг(ґ)ра́я.
Арапникъ—гара́пник, малаха́й.
Арапъ—ара́б, му́рин.
Арба—гарба́.
Арбузецъ, арбузикъ—кавуне́ць, кавуне́чик.
Арбузный—кавуно́вий, кавуня́чий.
Арбузъ, рос. Cucurbita citrullus—кавун.
Аргамакъ—румак.
Аргументъ—до́від, до́каз.
Арена—1) аре́на; 2) (бою)—бойо́вище, по́ле, тічо́к; 3) (бігу)—бігови́ско.
Аренда—1) оре́(а́)нда, посе́сія; 2) ра́та, чи́нш (за зе́млю).
Арендаторъ—ор(а)ендарь, рандарь, посе́сор.
Арендный—оре́ндний, посе́сійний.
Аредная плата—ра́та, чинш.
Арендовать--1) найма́ти, ор(а)ендува́ти, брати в посе́сію; 2) держа́ти, трима́ти посе́сію.
Ареометръ—вовчо́к.
Арепейникъ, арепьк, рос. Carduus—реп'я́х, будя́к, колю́х.
Арестантская—арешта́нська, решта́рня, буцега́рня, хурда́ґа, те́мна, холо́дна.
Арестантскій—арешта́нський.
Арестантъ—арешта́нт, невольник, в'я́зень.
Арестовать—1) арештува́ти, забра́ти; 2) поцінува́ти.
Арестъ—аре́шт.
Аржанецъ, рос. Phleum—жи́тниця, P. pratense—пирій, ржа́нець.
Аржанище—жи́тнище.
Аржаникъ, рос. Plantago Lanceolata—подоро́жник, попу́тник, ра́нник, стяга́ч,порізня́к, соба́чі язичкй. Д.під сл. **Аржанецъ.**
Аржаной—жи́тний, жи́тній, жи́тяний.
Аржеиуха—жи́тній хліб.
Аристократическій — 1) аристократи́чний, шляхе́тський; 2) вельмо́жний, па́нський.
Аристократія — 1) аристокра́тія, шляхе́тчина; 2) па́нство, шляхе́цтво.
Аристократъ—аристокра́т, пан вельмо́жний, ду́ка,
Ариѳметика—арих(т)ме́тика.
Арія—а́рія, с(ь)ів.
Арка—а́рка, дуга́, лу́ка.—(Зроблений аркою)—дужни́й.
Арканъ—1) аркан; 2) припін, прив'язь.
Аркебуза—гаркебу́з, самопал.
Арматура — 1) збро́я, бро́ня, ору́жжа; 2) армату́ра.
Армія—а́рмія, вій́ско.
Армякъ—сви́та, свити́на, сіря́к, сірячи́на.
Армянинъ—вірме́н, арме́н.

Армянскій—вірме́нський, арме́нський.
Арнаутка—1) (жінка)—арнау́тка; 2) (пшениця), Triticum vulgare—арнау́тка, білоту́рка, гарні́вка.
Ароматическій, ароматный—запашни́й, паху́чий, пахни́чий, духови́тий, пашни́й.
Ароматъ—па́хощі, пах, дух.
Аронникъ, рос. Arum maculatum—коза́ча борода́.
Аронова борода, рос. Saxifruga sarmentosa—вене́рині ко́си.
Арса, арсъ, рос. Iuniperus communis—яловцъ.
Арсеналъ—1) арсена́л; 2) пушка́рня.
Артачиться—норови́тися, опина́тися,
Артель—артіль, (у риба́лок)—ватага, (у чумаків)—ва́лка.
Артельщикъ—1) артільщик, спільник (якої артілі); 2) ота́ман (артілі)
Артиллеристъ—гарма́ш, пушка́рь.
Артиллерія—артилерія, арма́та.
Артистъ, ка—1) арти́ст(а), ка; 2) ми́тець, мисте́ць, маста́к, ма́йстер, штукма́йстер.
Артишокъ, рос. Cynara Scolymus—карчо́х.
Артосъ—а́ртус, дарни́к.
Арфа—1) (муз.)-а́рфа; 2) гро́хот, ра́хва.
Арфистъ, ка, арфянка—арфа́р, арфа́рка.
Архалукъ—капта́н.
Архаровецъ—ледащо, непутя́щий, ши́беник; обідранець, обшарпанець.
Архивъ—архі́в.
Архипастырь—влади́ка, архипа́стирь.
Архитекторъ—архите́ктор, будівни́к, будівни́чий.
Архитектура—будівни́цтво.
Архіерей—владика, архире́й.
Арчакъ—лу́ка (біля сідла).
Аршинникъ—1) кра́мар; 2) шахра́й.
Аршинничать—крамарюва́ти.
Аршинный—аршино́вий.
Аршинъ—арши́н. — **Мѣрять на свой аршинъ**—на свою́ мі́рку мі́ряти.
Аскетъ—ски́тник, одлю́дник, пусте́льник.
Асмодей—злий дух, сатана́.
Аспарагъ, рос. Asparagus—шпара́га, за́ячий холодо́к.
Аспидный—гри́фельний. — **Аспидная доска**—гри́фельна до́шка, тавлє́тка.
Аспидскій—га́спидський.
Аспидъ—1) змія́, Haje, Coluber haje, Naja—га́спид, (про чоловіка—злий, лихи́й) га́спид; 2) гри́фель.
Ассигновать—1) асигнува́ти, призна́чити; 2) да́ти квито́к на гро́ші.
Ассимилировать—асимілюва́ти, привподобля́ти, вподобля́ти.
Ассимиляція—асиміля́ція, вподі́бнення, привподо́ба.
Ассоціація—асоція́ція, товари́ство, арті́ль.
Астма, мед.—заду́ха, ди́хавиця, я́духа.
Астра, рос.—Aster--га́йстра, гайстер, зи(і)ми́к, п'ятаківці, а́йстра.
Астрагалъ, рос. Astragalus—богоро́дишна трава́.
Астрологъ—астроло́г.
Астролябія—верца́дло, астроля́бія
Асфальтъ—смола́ жидівська, осфа́льт.
Ась—га?, що?, а що?.
Атава—ота́ва.
Атака—ата́ка, на́пад.
Атаковать—атакува́ти, напада́ти, ки́датися на ко́го, вда́рити на ко́го.
Атаманскій—ота́манський, ота́манів.
Атаманъ—ота́ман, (зб.)—отама́ння, ва́таг, ватажо́к.
Атаманствовать—отаманува́ти.
Атанде—трівай, почека́й, го́ді, а за́сь, а дзу́сь.
Атеизмъ—безвір'я, невірство, безбо́жність.
Атеистъ—не́віра, безбо́жник, атеїст.
Аторкнка, рос. Arterina pantica—катери́нка, дугу́лька.
Атласъ—отла́с, сає́та, єдва́б.
Атлетъ—ве́летень, ве́лет, ду́жак.
Атмосфера—повітря, во́здух, атмосфе́ра
Атрибутъ—причанда́л. — **Атрибуты власти**—клейно́ди, знаки́.
Аттестатъ—с(ь)відо́цтво, атеста́т.
Аэростатъ—аеростат, бальо́н.
А ту!—тю-тю́!, кусі́, гуджга́, ги́дж(г)а́, утю́, гутю.
Атукать—тютю́кати, гутю́кати, цькува́ти.
Атя, атенька—та́то, тату́сь, ба́тенько.
Ау!—агу́!, аго́в!, го-го́!
Аудиторія—авдито́рія, слуха́льня.
Аудиторъ—авди́тор.
Аукать, ся—гука́ти, одгу́кувати; перегу́куватись.—**Каково аукнется, таково и откликнется**—як гукаєш, так і одгу́кується.
Аукціонъ—пото́ржка, ліцита́ція. — **Продать съ аукціона**—прода́ти з молотка́.
Афеня—кацап, розно́щик, щети́нник.
Афера—ґешефт.
Аханьки—ли́шенько!
Аханье—о́хання, о́хи.
Ахать—1) о́хати, зітха́ти; 2) дивува́тися, ляка́тися.
Ахинея—дурна́ця, бридня́, нісені́тниця, теревені́. — **Ахинею нести**—теревені́ пра́вити, нісені́тницю плести́, дурницю верзти́, ка'зна що патя́кати.
Ахти!—ох! лишенько!, гай-гай! — **Ему не ахти**—йому́ не ду́же до́бре, не со́лодко, не мед.
Ахъ!—ох!, ой!, ах!

Б.

Ба!—ач!, чи-ба́!, чи ти ба́!
Баба—1) (ма́ти ба́тькова або ма́тери і ко́жна стара́ жінка)-ба́ба, (здр.)-ба́бка, бабу́ся, бабу́ня, бабу́ля, бабу́сенька; 2) (чия́ жінка)—жінка, (молода́)—молода́ця, (здр.)—жіночка, молоди́чка; 3) (ко́жна жінка)—жінка, ба́ба; 4) птиця Pelekanus—ба́ба птиця; 5) па́ска, па́пушник; 6) жураве́ль (коло кирниці); 7) (кома́ха)—ба́бка, ба́бич; 8) ба́ба, до́вбня, довбе́шка.
Бабахнуть—бу́хнути, ге́пнути, бря́знути.

Бабахъ –бу́х, гу́п, бра́зь.
Бабенка, бабеночка—молоди́чка, жіночка.
Бабень—баба́й, ба́бич.
Бабить—бабува́ти, ба́бити.
Бабища—бабе́га, ба́бище.
Бабій—1) жіно́чий, жіно́цький; 2) ба́бин, ба́б'ячий, бабівськи́й.
Бабій зубъ, гриб, Sclerotium clavus — ріжки́й, чо́рні ріжки, (гал.)—ма́тка, старий хліб.
Бабій умъ, б. разумъ, рос. Gypsophila paniculata — перекотипо́ле, покотипо́ле, кату́н.
Бабье лѣто—ба́бине лі́то.
Бабьи зубья, рос. Dentaria — зубни́ця, живе́ць, ясене́ць.
Бабьи немочи—при́мхи, вередува́ння.
Бабьи румяна, рос. Echium Onosma — краснокорі́нь, кра́сний ко́рінь, громови́к, шари́ло,
Бабка — 1) д. **баба**; 2) лікарка, зна́харка, шепту́ха; 3) (в дитя́чій грі кі́сточка) —ба́бка, па́ця, (та, що не́ю б'ють)—битка, (налита оливом, свинцем)—олив'я́нка, свинча́тка; 4) ба́бка (кі́лька снопів льо́ну або́ коно́плі, поста́влених сторч, бруско́к гостриті косу і т. д.); 5) рибка Gobius—бичок (на Вузі, Дністрі і Дніпрі і під Оде́сою): Gobius melanostomus—губа́нь, G. marmoratus—бичок, цу́цик, G. fluviatilis—б. гоне́ць, G. platucephalus —голова́нь, голова́ч, G. Trautvetteri —б. горла́ч, G. melanio Pall.—б. кова́ль або́ чо́рний, G. Ratan—рота́нь. 6) рос. Plantago arenaria — ба́бка трава́, хме́лик.
Бабничанье—бабува́ння.
Бабничать—д. **Бабить.**
Бабочка — 1) Papilio—мете́лик, му́ти(е)ль. — **Ночная бабочка,** Phalaena — полуно́шник.
Бабукъ, звірьо́к, Dipus jaculus=земляни́й за́єць.
Бабушка — баба́, баба́сенька, баба́ля, баба́ня.
Бабушкинъ—ба́бин, баба́син, баба́нін.
Бабье—жінки́, жіно́цтво, жіно́та, баб'и́.
Бабы, сузір'я Плеяди—волосожа́р, кво́чка, кво́чка з курча́тами.
Бавушка—за́бавка, и́грашка, ця́цька.
Багажъ — бага́ж, клу́нки, паку́нки, ванта́ж.
Багоръ—1) ком. Cocus—черве́ць; 2) (кра́ска) —маніа́, черве́ць, кармази́н, бакан.
Багоръ—пі́шня, гак.
Багрецовый—1) червча́стий, червоня́стий, баканови́й: 2) кармази́новий.
Багрецъ—черве́ць, кармази́н.
Багрить, багриться—червонити; червоніти.
Багровина—синя́к, басама́н.
Багровый—червоноси́ній.
Багрозѣть, багрѣть—д. **Багриться.**
Багрянецъ—че́рвінь,-веню.
Багряница—багряни́ця, червени́ця.
Багряный—черво́ний.
Багульникъ, — рос. 1) Ledum palustre — головоло́м, боло́тник; 2) Spiraea Ulmaria — гіро́шник, огіро́шник, бузина́ боло́тна, жа́б'ячі конопе́льки, ка́шка, меду́ниця.
Бадаржанъ, рос. Solanum melongena — баклажа́н (синій), Lycopersicum esculentum-помідо́р(а).
Бадейщикъ—бо́ндарь.
Бадья—1) відро́, дебе́р, цебро́; 2) ба́лія, балія́, шапли́к, (в ко́трих розно́щики продаю́ть рибу); 3) ді́жка, ка́довб. (для меду, частіше з липи)—ли́півка; 4) рос. Typha — рогіз, рогоза́, кія́х, кіяхи́, султа́нчики, палки́.
Бадьянъ, рос. Illicum anisatum — бодя́н. **Б. дикій,** Dictamnus albus—ломиніс.
Бадяга, гу́бка Spongia або Bodiaga fluviatilis et lakustris—бодя́га, водяна́ гу́бка. надо́шник, ладо́жник.
Бадяжникъ—жартун, весели́н, куме́дник, с(ь)міху́н; базікало.
Бадяжничать—жартува́ти, пустува́ти, крива́тися, куме́дничати, базікати.
База—ба́за, осно́ва, підста́ва, підва́лина.
Базарить, базарничать—базарюва́ти.
Базаръ — база́рь, торг торжо́к, мі́сто, ри́нок.
Базилика — 1) це́рква (особливого будува́ння); 2) рос. Ocimum basilicum — васи́льки, душисті, церко́вні васильки.
Баиваться — боя́тися, страха́тися, потерпа́ти.
Баиньки—спа́тки, спа́тоньки.
Байбакъ — 1) звірьо́к Arctomys bobae — ба(й)ба́к; 2) ле́жень, ло́дарь, ледащо; 3) бурла́ка; 4) коло́да, оцу́пок.
Байбачій—байбако́вий.
Байдара—чо́вен, байда́к.
Байка –1) ка́зка, ба́йка, прика́зка, пі́сенька .(колискова); 2) ба́я, ба́йка (тканина).
Байковый, байчатый—баєвий.
Байчивый, байщикъ — балаклива́. балаку́чий, балаклі́й, говірки́й, щебету́н.
Бакалавръ—бакаля́р.
Бакалда, бакалдина—бака́й, ко́вбань, ковба́ня.
Бакалейникъ—бакалі́йник.
Бакалейный—бакалі́йний.
Бакалейщикъ—бакалі́йщик.
Бакалея—бакалія.
Бакенбарда, бакенбардъ, частіше мн. **бакенбарды**—ба́кирі, бу́рці, ба́ки.
Баклага—1) бо́клаг, ба(о)клажо́к, ба́нька, бари́лко; 2) мазни́ця.
Баклажанъ—д. **Бадаржанъ.**
Баклапъ—1) водяна́ птиця Phalacrocorax; 2) коло́дка, штурпа́к, оцу́пок, цуру́палок; 3) голова́нь, голова́тий.
Баклуш —1) **Бить баклуши**—ба́йдики би́ти, байдикува́ти; 2) ко́лесо (чавунне, гідравлічне;) 3) тарілки́ (муз.)
Баклушникъ, ца—ло́дарь, ка, ло́дарь, ка, ледащо, ледащи́ця, байдику́н.
Бакулить — бала́кати, базікати.
Бакуня— баля́сник, базікало.
Бакча—башта́н.
Бакчевикъ, бакчевникъ—башта́нник.

Бакчевой—баштáновий.
Бакшинъ—гостúнець, могорúч, басарúнка, базарúнка; хабáрь.
Балабонить—дзвонúти, брехáти, розбрíхувати.
Балаганный—1) ятошний; 2) кумедíянський.
Балаганъ—1) ятка; 2) землянка, намéт, курíнь.
Балагурить— базíкати, балáкати, шуткувáти, пустувáти, жартувáти.
Балагурство—балáчка, базíкання, баляндрáси, жартувáння.
Балагуръ—базíкало, баляндрáсник, цокотýн, торохтíй; веселýн, жартýн, кумéдник.
Балакиръ—глéчик, гóрщик (на молокó).
Балалайка—балабáйка, балалáйка.
Балансировать—1) рівновáжитися, балянсувáти; 2) танцювáти (на канаті).
Балансъ—1) рівновáга, балá(я)нс; 2) балáнс, обрахýнок.
Баластъ—тягá, савýр, груз.
Балластить—ладувáти, балластувáти.
Балахвостъ—волоцюга.
Балахонъ—балахóн, хламúда, халáт.
Балбесничать—лодарювáти, бáйдики бúти, байдикувáти.
Балбесъ—бéл(ь)бас, бéцман, лóдарь, лéдарь,
Балбешка—оцýпок, штурпáк, цурýпалок.
Балда—1) гýля, гуля (на дереві); 2) дóвбня; 3) мóлот (ковальський); 4) бóвдур, гéвало.
Балданъ—рос. Rhamnus frangula—жóстір, жóстер.
Балдахинъ—балдахúн, намéт.
Болдріанъ, болдырьянъ, рос. Valiana officinalis — овер'я́н, одхáсник, чóртове ребрó, бíсове ребрó, стоя́н, дíдьче ребрó.
Балентрясы—1) балáси, баляндрáси; 2) вúгадки, витребéньки.
Балка—1) брус, (під стéлею)—свóлок, (тóнший під стéлею)—трям, трямóк, (між крóквами) — ґáнта, бáнтина; 2) бáлка.
Балконъ—ґáнок, вишка.
Баллотировать, ся—голосувáти, ся.
Баллотировка—голосувáння.
Баллъ—1) (при голосувáнні)—гóлос, жéреб, жеребóк; 2) од(від)мітка, бал, нотáтка.
Балмошный—нерозсýдливий, необачний, пустотлúвий, вітрогóн.
Балмошь—дурнúця, дýрощі, дýрість.
Балованный—бáлований, мáзаний, пéщений.
Балованье—мáзання.
Баловать, ся — 1) пустувáти, жирувáти; 2) мáзати, пестúти.
Баловень—пестýн, миловáнець, (про дітей) —мазýн, мазýнчик, мамíй, мáзаний пиріжóк, мазéпа, (в їді)—пшенúшник.
Баловникъ, ца—1) мазíй, ка; 2) пустýн, ка, пустýшка, жирýн, ка, брикýн, брикунéць.
Баловство—1) пустувáння, пустóта, пýстощі; 2) мáзання, потурáння
Балъ—баль, бенкéт, вечернúці.—**Ъздить по баламъ** — балювáти, балувáти, бенкетувáти.
Балы—балáси, баляндрáси.—**Точить балы**—балáси, баляндрáси точáти, прáвити.
Бальзаминъ, рос. Impotiens balsamina, l. noli me tangere—не рýш мéне, розрúв, черевички Божої матері.
Бальзамировать, ся—бальзамувáти, ся, мастúти, ся.
Бальзамическій—бальзáмовий, запашнúй, пахнýчий.
Бальзамъ—бальзáм, живнúна.
Бальный—бальóвий.
Балюстрада—балáси.
Балясина—балáса (стóвпик в балáсах).
Балясникъ—балáсник.
Бамбай рос. Valeriana dubia—адáмове ребрó, чóртове ребрó.
Банда—бáнда, ватáга, згрáя.
Бандероль—перепáска, бандерóля.
Бандитъ—бандúт, розбíйник, розбишúка, харцúз, харцизáка, (в карпатах) — опрúшок.
Бандурить—брúнькати.
Банить, ся—бáнити, ся, мúти, ся.
Банка—бáнька, слóйка, слóїк, (з бляхи) — бляшáнка, пýшка.
Банкетъ—бенкéт, ýчта.
Банкротиться—банкрутувáти.
Банкъ—бáнок.
Банникъ—1) мітлá, вíхоть, щітка (задля чúстки гармáт); 2) вінник (в лазні).
Банный—лáзневий, баньóвий. — **Присталъ, какъ банный листъ**—причепúвся, як смолá.
Баночный—бáньковий, слóїковий.
Бантъ—бант, (на взір квітки)—квітка, (на взір метéлика)—метéлик.
Банщикъ—лáзник, лазнóк, бáньщик.
Баня—лáзня, бáня.
Барабанить—барабáнити, тарабáнити, торохтíти.
Барабанъ—барабáн, тарабáн.
Барабанный—барабáнський.
Барабошить—куйóвдити, кудóвчити, колóшкати, роскидáти, перевертáти.
Баранъ—курінь, байрáк.
Баранецъ—1) рос. Lycopodium cavatum — дерезá; 2) рос. Primula officinalis — прóліски, просерéн, первóц(ь)вít, медяни́к, медяничкá, медя́ник-зíлля, бóжі рýчки, сорóчі лапкú, лíсове зíлля, котики, (гал.) —ключики, кукурíчка, гадúнниця.
Баранина—барáнина, овéчина, махáн.
Бараній—барáнячий. — **Согнуть въ бараній рогъ**— в дугý зігнути, на пóрох стéрти.
Баранка, мн. **баранки**—1) бýблич ок, бýблички, обарúнок; 2) калáчик, баранéць.
Баранокъ—ги(е)мбель.
Баранчикъ—3) рос. Glechoma hederacea—котики, лíсова м'ята, росхідня́к, шáндра.
Баранъ—1) бараи́, (здр.)—баранéць, (вúхалашаний)—вáлах, скíп, (на плíд) — авряк, (круторóгий)—кручáк, (ди-

кий)—тур; 2) бара́няча шку́ра, смух, сму́шок; 3) коло́(и́)воро{і}т; 4) гле́чик (з двома́ но́сиками).

Барахтаться—1) вовту́зитися, по́рпатися, тріпатися; 2) боро́тися, борі́катися.

Барашекъ—1) баране́ць, бара́нчик, ягня́, ягня́тко; 2) nm. Scolopax—баране́ць, вівча́рик, бара́нчик.

Барашки — 1) ку́чері; 2) за́йчики (білі хви́льки на воді); 3) баранці (кучеря́ві хмарки́); 4) брунь, ко́тики (на вербі то́-що).

Барашковый — бара́нячий, ягня́чий, (про смух) — смуше́вий, смушко́вий.

Барбарисъ—рос. Berberis vulgaris — байбари́с, кисля́нка, квасни́ця.

Барвена, риба Mulus barbatus — барбу́н, барбу́ля.

Барда—ба́рда.

Барденый, бардовый—бардови́й,

Бардъ—кобза́рь, бандури́ста, бандури́ст, банду́рник.

Баре—пани́, па́нство, панва́, пано́ве.

Барельефъ—горо́різьба.

Баржа—ба́ржа, байда́к.

Бариновъ—па́нів, па́нський.

Баринокъ—пано́к, (мн.) панки́.

Баринъ — пан, (з дрібного па́нства) — пано́к, підпанок, полу́панок, (з мужиків)-недо́панок. **Большой баринъ**—пан на всю гу́бу.

Баритонъ—барито́н, підба́сок.

Бариться—панти, удава́ти па́на, пано́шитися.

Баричъ—1) пани́ч, пани́чик, пани́ченько.

Барка—ба́рка, байда́к

Баркасъ—барка́с, дуб, шала́нда.

Баронесса—барона́ва.

Барочный—байдако́вий.

Барская спесь—рос. Lychnis chalcedonica —зірки́, зірочки́.

Барскій—па́нський, па́нів.—**Барское дитя**—паня́, паненя́, (мн.)-панята́, панеця́та.

Барство—па́нство, панува́ння,

Барствовать—панува́ти, па́ном жи́ти.

Барсукъ, зв. Meles taxus—бурсу́к, харсу́н.

Барсучій—бурсуко́вий, харсуно́вий.

Барханъ—кучугу́ра.

Бархатецъ—1) здр. с. **Бархатъ**; 2) рос. Tagetes patula — чорнобри́вці, чорнобри́вець, оксами́т.

Бархатка—1) оксами́тка; 2) рос. Bellis perennis—сто́кроть, сто́кротка.

Бархатникъ— оксами́тник, кармази́нник.

Бархатный — оксами́тний, оксами́товий, бархато́вий.

Бархатъ—оксами́т, ба́рхат.

Барченокъ, барчикъ—пани́ч, (здр.) пани́чик, пани́ченько.

Барчуковъ—паничі́в, паничі́вський, паничі́вський.

Барщина—па́нщина.

Барщинникъ—крепа́к, панща́нин.

Барщинный—па́нський, крепа́цький.

Барынинъ—па́нін, па́ніїн.

Барынька—па́ні́йка.

Барыня — 1) па́ні, па́нія, господи́ня; 2) рос. Crataegus Oxyacantha—глід.

Барышникъ—бари́шник, меня́жу́н, (волами) —прасол, (кіньми)—ліверант.

Барышничать — баришува́ти, меня́жува́ти, прасолува́ти.

Барышнинъ — па́нночкин, па́ннин, пані́нський.

Барышня—па́нна, па́нночка, пані́нка, пані́ночка.

Барышъ—бари́ш, зиск, кори́сть.

Басенка—ба́ечка, ка́зочка.

Басенникъ—ба́еш(ч)ник, байко́.

Басенный—ба́еш(ч)ний.

Басистъ—баси́ста, баси́стий.

Басистый—басо́ви́й.

Басить—баси́ти.

Басище—баси́ка, баси́ра.

Баснописецъ—байка́рь.

Баснословный—1) ба́ешний; 2) небува́лий, нечува́ний, дивови́жний.

Басня, басня—ба́йка, прика́зка.

Басовой—басо́ви́й.

Басонъ—галу́н, брузуме́нт.

Бассейнъ—1) водозбір, ко́панка, са́жавка; 2) падь, влого́вина, макі́тра; 3) басе́йн.

Баста—го́ді, до́сить, бу́де, край, шаба́ш.

Бастіонъ—ба́шта.

Бастовать—шаба́шити, переставáти, бастува́ти, страйкува́ти.

Басурманить, ся — бусурме́нити, ся, ту́рчити, ся.

Басурманскій—бусурме́нський.

Басурманъ—бусурме́н, бузувір.

Басъ—бас. **Пѣть басомъ**—с(ь)півáти ба́са.

Батарь—лопу́х, реп'я́х, бур'я́н.

Батенька—ба́тенько, ба́течко, та́тко, та́то, тату́сь, тату́ньо.

Батогъ—па́лиця, кий, лози́на.

Батожить—дуба́сити, чухра́ти, пу́жити.

Батожье—пали́чча, кий.

Батракъ—на́ймит, бурла́ка, бурла́к, (зб.)—бурла́цтво.

Батрачество—бурлакува́ння, на́йми.

Батрачить—наймитува́ти, бурлакува́ти, по на́ймах ходи́ти.

Батрачиха, батрачка — на́ймичка, на́ймитка, бурла́чка.

Батька—1) ба́тько, та́тко; 2) пан—отець, ба́тюшка.

Батькинъ, батьковъ — 1) ба́тьків, та́тів, ба́тьковий, отце́вий; 2) попів, попівський, попо́вий, пан'отців.

Батюшка—д. **Батенька** і **Батька**.

Батя—д. **Батька 1.**

Баулъ — 1) скри́ня, скри́нька (обтя́гнута шку́рою і оку́та залізом); 2) візо́к (санки з бу́дкою).

Баутка—ба́ечка, прика́зка, побрехе́нька.

Бахарь—1) байко́, ба́ешник, ка́зочник, базі́кало, бала́сник, 2) лікарь, зна́харь.

Бахвалить, ся—хвали́тися, вихвали́тися, хва́стати, ся.

Бахвалъ, бахвалка—хвасту́н, ка, хвалько́, чванько́.

Бахвальство—хвальба́, хва́стощі.

Бахилы—постоли́, верзуни́, ко́жанці, ходаки́.

Бахрома — торочкú, фрéнзлі, торóчка, пацьóрки.
Бахромистый—торочковáтий,френзелáстий
Бахромить—торочáти, френзлювáти..
Бахромочная трава, рос. Herniaria glabra L. —гладýн, остýдник, грім, собáче мило
Бахромочный—торочкóвий.
Бацнуть, ся—1) гéпнути, ся, трáхнути, ся, бýхнути, ся, брязнути, ся, бебéхнути, ся; 2) ляпнýти.
Бацъ!—бух, геп, брязь, бебéх, лясь, ляп!
Башенница, рос. Turritis glabra—польовúй льонóк, пýжник, гайдамáка.
Башенный—баштовúй.
Башка — головéшка, голова-макíтра, кабáк.
Башковатый—1) головáтий, головáч. головáнь.
Башмакъ—1) черевúк,(здр.)черевúчок, (мн.) черевúки, черевúчки; 2) гальмó, гáльма.
Башмачка, рос. Cupripedium—черевúки.
Башмачникъ, ца—черевúчник, ця.
Башмачный—черевúчний
Башмачокъ—черевúчок.
Башмачокъ маріинъ, рос. Cypripedium Calceolus—жóвті зозýльки, черевúчки.
Башмачки, рос. Delphinium Consolida—сокúрки, польові сокúрки, комарóві нóсики, черевúчки,
Башня—бáшта, вéжа, (рухóма у козакíв при облóзі)—гуляй-городúна, (вартовá)—вартóвня.
Баю, баюшки-баю—люлі, люлі-люлі.
Баюкальный—колискóвий.
Баюкать—люляти, колихáти, колисáти, котика с(ь)півáти, прис(ь)півувати.
Баянъ—кобзáрь, боян.
Баять—мóвити, казáти, бáяти.
Бдитель, кица—невсипýщий.
Бдительность — пúльність, невсипýчість, дбáлість, дбáння.
Бдительный—невсипýчий, доглядний, дбáлий, дбайлúвий, пúльний.
Бдѣніе—1) безсóння; 2) д. **Бдительность.**
Бдѣть—1) не спáти, не всипáти, ніч зóрити; 2) дбáти, пильнувáти, доглядáти.
Бедерный—стегновúй.
Бедерчатый—стегнáстий.
Бедренецъ, рос. Pimpinella Saxifrago—козéл, кóзлики,.бедрéць, бедринéць.
Бедренецъ анисовый, рос. 1) Pimpinella anisum — гáнус; 2) Achillea — деревíй, кривáвник, серпоріз. 3) Sanguisorba officinalis—родовúк, сухозлóтиця, ужаче зілля.
Бедро, мн. **бедра** — стегнó, кýльша, (мн.) кýльші.
Бедрянка цареградская, рос. Cydonia vulgaris—гдýля, квíт.
Беза, рос. Syringa vulgaris—бузóк.
Безалаберность—безлáддя, непорáдок, неорозсýдливість, безлáдність.
Безалаберный—безлáдний, неорозсýдливий
Безалаберщика—д. **Безалаберность.**
Безбожіе—д. **Атеизмъ.**
Безбожникъ—д. **Атеистъ.**
безбожничать — безбóжничати, не мáти Бóга в сóбі, блюзнúти.
Безбожный — безбóжний, немилосéрдний
Безбокій—безбóкий.
Безболѣзненность, безболѣзненный — безхвóрність, безбóлісність, безбóлісний, безбóлізний.
Безбородый—безборóдий, безборóдько, голоборóдий, голоборóдько.
Безбоязненность, безбоязненный—безбоя́зня,с(ь)мíливість,відвáга, небоязкúй, с(ь)мíливий, відвáжний.
Безбрачіе, безбрачность, безбрачный — безшлю́б'я,безжéнство, безшлю́бний, безжéнний.
Безбрежный—безкрáїй.
Безбровый—безбрóвий, безбрóвний.
Безбрюхій—безпýзий, безпýзько.
Безбурный—тúхий, спокíйний, небурхлúвий, затишнúй.
Безбѣдность—достáток, замóжність.
Безбѣдный, но—1) замóжний, заможнéнький, з достáтком; 2) без біди, в достатку.
Безведренница, безвездріе — негóда, негóдиця, нéпогодь.
Безвинно—безневúнно, без винú, неповúнно; дарéмне, дáрма.
Безвинность, безвиновность — безневúнність, неповúнність.
Безвинный, безвиновный — безневúнний, неповúнний.
Безвкусица, безвкусіе—нéсмак, несмáчність.
Безвкусный—несмаш(ч)нúй, не до смакý.
Безвлажный—сухий, невóхкий, безвóглий.
Безвластіе, безвластный—без'урáддя, безвластя, безвлá(ст)дний.
Безводица, безводье, безводный—суш, безві(ó)ддя, безвóдий.
Безвозбранный, но — незаборóнений, вільний, без перешкóди, безборóнний.
Безвозвратный, но—безповорóтний, без воротú, безповорóтно.
Безвозмездный, но,—дармовúй, дарéмний, без гроші(е)й, дáрма, дýрно, дарéмне, дáром, за спасúбі.
Безволосый—безволóсий, голомóзий, голомшáвий, гúрявий.
Безвредный, но—нешко(і)длúвий, невадлúвий, не шкóдить, не вáдить, не вáдно.
Безвременникъ—1) безталáнний, бездóльний; 2) рос. Colchicum autumnale—шапрáн дикий.
Безвременница—д. 1) **Безведренница;** 2) негода, лихá годúна, пригóда, лихолíття; 3) безталáнна, бездóльна, безшáсниця.
Безвременный, но—невчáсний, недочáсний не в час, не вчáсно, не до часý, недочасно, передчáсний, но.
Безвременье—1) д. **Безвременница** 1. і 2.
Безвыводной, безвыгодный — невивóдний.
Безвыгодный—невигідний, некорúсний.
Безвыходный—1) безвúх(о)ідний; 2) невикрýтний, безпорáдний.

Безвычурный—про́стий, невига́дливий, немудро́ваний.
Безвыѣздный—безви́їздний.
Безвѣдомый — бе́звісний, невідо́мий, незна́ний.
Безвѣрный—без(не)ві́рний, не́віра.
Безвѣстіе—безві́стя, бе́звість.
Безвѣстный, но—безві́сний, невідо́мий, незна́ний, бе́звісті, невідо́мо, незві́сно.
Безвѣтренный—безві́трий, ти́хий, (про яке місце))—зати́шний.
Безвѣтріе—безві́тря, ти́ша.
Безглавить—руба́ти, стина́ти го́лову, (про кару) — го́рлом кара́ти, на го́рло кара́ти.
Безглавный, безглавый—безголо́вий.
Безглазый—без'о́кий.
Безгласіе—мед. Aphonia — безголо́сся, німо́та.
Безгласный, но — безголо́сий, не ма́ючий го́лосу, безмо́вний, німи́й, без го́лосу, німо; ни́шком.
Безгнѣвный, но—безгні́вний, без гніву́.
Безголовый—1) безголо́вий; 2) дурноголо́вий, дурни́й.
Безголосный—безголо́сий.
Безгордостный—негóрдий.
Безграмотность, безграмотный—негра́мотність, неписьме́нність, негра́мотний, неписьме́нний.
Безграничность, безграничный — безмі́р'я, безме́жність, безме́жний, безкра́їй.
Безгрѣшный, но—безгрішний, негрішний, без гріха́, по пра́ві.
Безданно—безда́нно, без пла́ти, да́рма.
Бездарность, бездарный—недоте́пність, нездатність, нездо́льність, недоте́пний, нездатний, нездо́льний, недоте́па.
Безденежный, но—1) без гро́шей, безгрошо́(о)вий; 2) безпла́тний, даре́мний, дармови́й, без гро́шей, да́рма, ду́рно, даре́мне.
Безденежье—безгрішша, безгрошёв'я.
Бездна—1) безо́дня, прірва; 2) сила, без ліку, бе́зліч, сила тяжка́, до ката, до біса, до чо́рта, до стобіса.
Бездождица, бездождіе—бездо́щиця, посу́ха, су́ша, сухоті́ття.
Бездождный — 1) недощови́й; 2) сухий, посу́шний.
Бездокимный, бездоимочный—без недоїмки.
Бездоказательный, но—бездо́казний, бездо́відний, без до́казу.
Бездолье—безтала́ння, бездо́лля, безголов'я.
Бездольный—1) бездо́льний, безтала́нний, безща́сний, нещасний; 2) бот. Acotyledones.
Бездомникъ, ца—бурла́ка, бурла́чка.
Бездонный—безха́тній; безприту́льний.
Бездомовщина—бурла́цтво.
Бездонный—1) безде́нний; 2) безо́дній, безо́дний. — **Какъ въ бездонную бочку**—як у прірву.
Бездорожицъ, бездорожье — бездоріжжа, безпу́ття.
Бездоходный—бездохі́дний.
Бездушіе—безду́шність, нечу́лість.
Бездушный—1) безду́шний, нечу́лий, нечутте́нний; 2) ме́ртвий, неживи́й; 3) немилосе́рдний, лю́тий, черстви́й.
Бездѣйственный—неробо́чий, недія́льний, гуля́щий.
Бездѣйствіе—недія́льність, неробо́та, безробіття.
Бездѣлица, бездѣлка, бездѣлушка—дрібни́ця, дріб'язок, дрібни́чка, витребе́нька.
Бездѣлье — неробо́та, гу́лянки, гу́льки, гульта́йство. — **Отъ бездѣлья**—з нічого робити, знічев'я.
Бездѣльникъ, ца—ледащо, ледащи́ця, ле́дарь, ка, гульвіса, гульта́(я́)й, ка, ле́жень.
Бездѣльничать—1) байдикува́ти, байдики би́ти, не працюва́ти, гуля́ти; 2) ледащува́ти, ледарюва́ти.
Бездѣльничество—байдикува́ння, леда́цтво, гу́льки.
Бездѣльный—гуля́щий, неробо́чий.
Бездѣтный—безді́тний.
Бездѣтность, бездѣтство—безді́тство.
Безешка—(жартливо)—поцілу́нок, цмок.
Безжалостный, но—немилосе́рдний, нежалісли́вий, лю́тий, без жалю́, немилосе́рдно.
Безженный—нежона́тий, безже́нний.
Безжизненность, безжизненный—1) ме́ртвість, ме́ртвий, неживи́й, 2) безжи́вність, мля́вість, безжи́вний, мля́вий.
Беззаботливость, беззаботность, беззаботливый, беззаботный, но—недба́лість, недба́льство, недба́ливість, недба́лий, недба́йливий, безклопітний, безжу́рний, необа́чний, недба́лиця, не зна́й-біда́, недба́ло, безжу́рно, без клопо́ту.
Беззавѣтный, но—1) незаборо́нений, незака́заний; 2) щиросе́рдий, без(не)о́глядний; 3) безкра́їй, безумо́вний.
Беззаконіе—беззако́ння, безпра́в'я.
Беззаконничать—беззако́нувати, зако́н ломáти, робити не по зако́ну.
Беззаконный—беззако́нний, безпра́вний.
Беззапретный — незаборо́нений, дозво́лений.
Беззаступный—беззасту́пний, без'оборо́нний.
Беззастѣнчивый — несоромли́вий, безсоро́мний.
Беззатѣйливый, беззатѣйный — про́стий невига́дливий, немудро́ваний.
Беззащитный — беззасту́пний, беззахи́стний.
Беззвонный—бездзві́нний.
Беззвучный—глухи́й, беззву́чний, ти́хий.
Беззвѣздный—беззо́рий, незо́ряний.
Безземелица, безземелье—безземе́лля.
Безземельный — безземе́льний; негрунто́вий, підсусідок.
Беззнойный — неспеку́чий, непалю́чий.
Безконечность—безконе́чність, безмі́рність.
Безконечный, но—безмі́рний, безкра́їй, без мі́ри, без кра́ю, без кінця́, без кінця́-кра́ю, безконе́чний.
Безконный—пі́ший, безкінний. некінний.

Безкормица—безгодів'я, недоста́ча ко́рму, па́ші, голопа́ша.
Безкорыстіе—безкори́стливість.
Безкорыстный—некори́стливий.
Безностный—безкóстий,
Безкосячный, безкосящатый—без одві́рків, без лу́ток.
Безкровіе—д. **Анемія**.
Безкровельный—безве́рхий.
Безкровный — 1) безкро́вий, безкро́вний; 2) безрі́дний, безро́да; 3) безприту́льний.
Безкручинный—безжу́рний, безсу́мний.
Безкрылый—безкри́лий.
Безнадица—безла́ддя, нела́года, не́лад.
Безлестный—непідле́сливий, щи́рий.
Безлиственный, безлистый — безли́стий, безли́стявий.
Безлихвенный—нелихва́рський.
Безличный—1) неособи́стий; 2) безли́чний, лиця́ нема́ючий.
Безлунный—немі́сячний.
Безлѣсный, безлѣсый—безлі́сний.
Безлѣсье—безлі́сся.
Безлюдить-збезлю́жувати, спусто́ш(ув)а́ти.
Безлюдье—безлю́ддя.
Безмала—тро́хи не, ма́ло не.
Безменъ—бе́змін.
Безмозглый—безмо́зкий, безглу́здий.
Безмолвіе—мовча́ння, ти́ша.
Безмолвный, но—безмо́вний, мовчазли́вий, мовчазна́й, мо́вчки, без мо́ви, німо.
Безмолвствовать—мовча́ти, німува́ти.
Безмолочница—неді́йна (корова).
Безмужница—безму́жня жінка, (в розво́ді) —розві́дка, (кинута чоловіком)—поки́дя́чка, ли́шена.
Безмѣрность—безмір'я, бе́змір.
Безмѣрный, но—безмірний, безкра́їй; без мі́ри, через ве́рх, через кра́й, надзвича́йно, на́дто.
Безмѣстный—безпоса́дний.
Безмятежіе, безмятежность—спо́кій, супокі́й, ти́ша, безтурбо́тність
Безмятежный — спокі́йний, супокі́йний, ти́хий.
Безнадежность, безнадежный — безнадійність, безнадійний.
Безнадобный—непотрібний.
Безнаказанность, безнаказанный, но—безка́рність, безка́рний, но.
Безнарядица, безнарядье—безла́ддя, безуря́ддя.
Безнамѣренный—невма́сний, без на́міру.
Безнасльдный—безнащадний.
Безначаліе—без'ура́ддя, безголо́в'я.
Безначальный — безпочатко́вий, одві́чний, предковічний.
Безначальственный—без'ура́дний.
Безнравственность—немора́льність.
Безнравственный—немора́льний, роспу́стний, непутя́щий.
Безобидный, но—1) справедли́вий, без кри́вди, по пра́ві; 2) невразли́вий.
Безоблачный—безхма́рний, я́сний.
Безобразить, безобразничать—1) ні́вечити, ги́дити; 2) бешкетува́ти, ши́бенича-ти, дурі́ти, ка'зна що виробля́ти, безчи́нствувати.
Безобразіе—1) гидо́та; 2) непоря́док, не-го́жість, безчи́нство, незвича́йність.
Безобразникъ—гидо́тник, пали́вода.
Безобразный—1) пога́ний, гидки́й, бридки́й; 2) нега́жий, незвича́йний.
Безоглядный, неосмотрительный — необа́чний.
Безоговорочный—безумо́вний.
Безопасливо—безпе́шно, безбо́язно.
Безопаслівость, безопаслівый—необере́жність, необа́чність, необере́жний.
Безопасность, безопасный—безпе́ч(ш)ність, безпе́ч(ш)ний.
Безоплатный—нева́пла́тний, несплати́мий.
Безоружный—без'ору́жний, беззбро́йний.
Безостановочный, но — безупи́нний, безперести́нний, невпи́нний, безупи́нно, без перести́нку, без пере́рви, раз-ура́з.
Безостый, безостый, безосый — неости́стий, голоколо́сий.
Безостый костеръ, рос. Bromus inermis—пирі́й.
Безотбойный—в'і́дливий, невідче́пний, невідчі́пний.
Безотвѣтность--безод(від)мо́вність, безмо́вність.
Безотвѣтный — безод(від)мо́вний, безмо́вний, безголо́сий.
Безотвѣтственность, безотвѣтствіе, безотвѣтственный — неодвічальність, невідповідальність, невідповідальний.
Безотвязность, безотвязчивость—невідче́пність, в'і́дливість.
Безотговорочный, но—неод(від)мо́вний, но.
Безотдаточный, но — безповоро́тний, но, без віддачі.
Безотецкій—без'оте́цький, безба́тченко.
Безотлагательность, безотложность—пи́льність, невідкла́дність, беззволо́чність, неодволо́чність.
Безотлагательный, безотложный, но—неодкладний, неодволо́чний, пи́льний, неодмінно, пи́льно, притьмо́м, ко́нче.
Безотлучный—невідлу́чний, невідсту́пний, безвідхо́дний.
Безотмѣнный—неодмінний, невідмінний.
Безотносительный — безвідно́сний, невідно́сливий.
Безотрадный—1) безра́дісний, нерозва́жний, безпора́дний; 2) сумна́й.
Безотступный—невідсту́пний, невідче́пний.
Безотходный—невідхідний.
Безотчетный, но—1) неодвічальний, неодповідальний, неодвічально, на віру; 2) непритомний.
Безочередный, но—1) нечерго́ві́й, не в чергу́, не по черзі; 2) незмінний, непереміннй, но.
Безошибочность, безошибочный, но—непоми́льність, непохи́бність, непоми́льний, необми́льний, непохи́бний,-но, без поми́лки, без обми́лки.
Безпагубный—незгу́бний.
Безпалый—безпа́лький, безпа́лько.

Безпамятливость, безпамятность, безпамятливый, безпамятный — непам'ятли́вість, безпа́м'ятність, безпа́м'ятний, непам'ятли́вий, непам'ятую́щий.
Безпамятство — непритомність, нестя́ма, забуття́.
Безпардонный—1) лю́тий, немилосе́рдний; 2) наха́бний. **Безпардонная голова**—ши́беник, галати́н, зайди́-голова́.
Безпарный—безпа́рий, непари́стий.
Безпаспортный—безпа́шпортний, безбіле́тний.
Безпастушно—бе́збеш, само́пас, самопа́сом.
Безпека—недба́лиця.
Безпереводный—1) невиво́дний; 2) неперево́дний.
Безперемѣнный — незмінний, неодмінний, неперемінний.
Безперый—безпе́рий.
Безпечальный—безжу́рний.
Безпечность — недба́лість, недба́льство, недбайла́вість, необа́чність.
Безплатный, но — безпла́тний, дармови́й, даре́мний, без пла́ти, ду́рно.
Безплеменный, безплемянный—безплеме́нний, безрі́дний, без ро́ду.
Безплодіе—неплідність, неродю́чість.
Безплодный, но—безплідний, я́ловий, (про землю, рослину)—неродю́чий, недоро́дний, (про тварі)—неплодю́чий, безплеме́нний, (про жінку) — безпліда, безпло́дниця, непло́дниця.
Безплодная трава, рос. Cerastium vulgatum —укла́дник, цвинтарник.
Безплотность, безплотный—безтіле́сність, безтіле́сний.
Безповоротный, но—д. **Безвозвратный**.
Безподобный, но—незрівня́нний, ду́же га́рний, чудо́вий, без порівня́ння, незрівня́но, ду́же га́рно, чудо́во.
Безпозвоночный—безхребе́тний, безкря́жний.
Безпокоить, ся—турбува́ти, ся, клопота́ти, ся, побива́тися, непоко́їти, ся, труди́ти, ся.—**Не безпокойтесь**—не турбу́йтесь.—**Онъ совсѣмъ не безпокоится**—він і га́дки не ма́е.
Безпокойный—1) невпокійний; 2) неспокійний, невгомо́нний, невгаву́чий.
Безпокойствіе, безпокойство — неспо́кій, турбо́та, турбува́ння.
Безполезный-некори́с(т)ний, непожи́точний
Безполый — 1) без помо́сту, без підло́ги, (хата або що); 2) безпо́лий (про оде́жу).
Безпомощюсть, безпомощный — безпора́дність, безпора́дний, безпо́мічний.
Безпомѣстный—безземе́льний.
Безпорочный—безгрішний, бездокірний.
Безпорточникъ, безпорточный—безшта́нько.
Безпорядица, безпорядокъ—безла́ддя, гармі́дер, розгардія́ш.
Безпорядочно—без ладу́, недоладу́, непоря́дно, без пуття́.
Безпорядочность, безпорядочный — безла́дність, непу́тність, безла́дний, непу́тній, непутя́щий.
Безпосредственный—безпосере́дній.
Безпотомный, безпотомственный — бездітний, безнащадний.
Безпочвенный — безгрунто́вний, безпідста́вний.
Безпошлинно--безми́тно, без ми́та, безда́нно.
Безпощадный—немилосе́рдний, лю́тий.
Безправіе—безпра́в'я, безправство.
Безпредѣльность, ный—д. **Безграничность, ный**.
Безпрекословіе, безпрекословность—безсупере́чність.
Безпрекословный, но—безсупере́чний, неодмо́вний, безсупере́чно, неодмо́вно, без супере́ки.
Безпремѣнный, но—безпремінний, но.
Безпрекятственный, но—вільний, непри́пинний, вільно, без перешко́ди.
Безпрерывный, безпрестанный—д. **Безостановочный**.
Безприбыльный—непожи́точний, без зи́ску, без прибу́тку.
Безприданница— безприда́ниця, безві́нниця, безпоса́жна.
Безпризорный—бездо́глядний.
Безпримѣрный—1) безприкладний; 2) незрівня́ний.
Безпримѣсный—чи́стий, незмішаний, су́тий, ши́рий.
Безпристрастіе, безпристрастность — безсторо́нність.
Безпристрастный—безсторо́нній.
Безпричастный—непричетний,
Безпричинный, но—безпричи́нний, безосно́вний, даремний, дарма́, даре́мне, ні за́ що, ні за́ віщо, ні за́ що, ні про́ що.
Безпріютность, безпріютный, но—безприту́льність, безприту́льний, беззахи́стний, безприту́льно, без приту́лку.
Безпробудный, но—непробу́дний, безпро́сипний, не прокида́ючись, без про́сипу.—**Б. сонъ.**—вічний сон, смерть.
Безпроглядный—безпрос(ь)вітний.
Безпрокій—нікче́мний.
Безпутица—1) д. **Бездорожица** 2) безла́ддя, недола́дність.
Безпутникъ, ца—непутя́щий, безпу́тній, ледащо,гультя́й; непутя́ща, ледаща́ця.
Безпутный, но—безпу́тній, непутя́щий; роспу́стний; без пуття́.
Безпутство—безпу́тність, непу́тність.
Безпутствовать—жити без пуття́, роспустно, роспу́тничати.
Безработица—безробіття.
Безработный—безробітний.
Безрадостный—д. **Безотрадный**.
Безразборчивый—нерозбо́рчивий, невига́дливий, безрозбі́рний.
Безраздѣльный, но—нероздільний, суцільний, нероздільно, суцільно, цілко́м.
Безразличіе, безразличность—байду́жість.
Безразличный, но—байду́жий, одна́ковий, одна́ково, ба́йду́же, ні га́дки, дарма́.
Безразсудный—нерозсу́дливий.
Безразсудство—нерозсу́дливість.
Безразсчетный—1) необрахо́ваний, нерозраху́ваний, нерозлічений; 2) неопла́чений.

Безрогій—безро́гий, гу́лий, шу́тий.
Безродный—безро́дний, без ро́ду.
Безропотный, но—покі́рливий, покі́рний, покі́рно, покі́рливо, без наріка́ння.
Безрукавка—безрука́вка.
Безрукавный, безрукавый—безрука́вий.
Безрукій—безру́кий.
Безрыбица, безрыбье—безри́б'я.
Бесвязный, но—нескла́дний, недола́дний, нескла́дно, не до ладу́, не до ре́чі. ні скла́ду, ні ла́ду.
Бесемейный—безсім'е́йний.
Бесердечія, бесердечность—безсердо́чність.
Бесердечный—безсердо́чний.
Бесиліе—безси́лля, знемо́га, не́міч.
Бесильный, но—безси́лий, кво́лий, не́мічний, без си́ли.
Бесилѣть--(в)упада́ти на си́лах, знемага́ти, кво́лити, охля́ва́ти, висі́люватися, знеси́люватись.
Бескважный, но—щільний, но, безшпа́рний.
Беславить—неслáвити, уво́дити в сла́ву, га́нити, ганьби́ти, ганьбува́ти, покрива́ти со́ромом.
Беславіе--неслáва, не до́бра слáва, ганьба́, со́ром.
Бесславный—безсла́вний, ганьбний.
Бесловесный—1) ні́мий, без'язи́кий.—**Бесловесное животное**—німа́ тварь; 2) немовля́чий; 3) безмо́вний.
Бесслѣдный, но—безслідний, безвістний, без слідý, бе́звісті, ма́рне.
Бессмертіе—безсме́ртя.
Бессмертникъ—рос. 1) Xeranthemum annuum—безсме́ртки,-ок, воло́шки; 2) Helychrisum arenarium—безсме́ртник, жовтýшки, жовтяни́ця, жóвта гаря́чка, головокру́т, сварка, сварли́вець, цмін, жóвтий цмін, котя́чі лапки́.
Бесмертный—1) безсме́ртний, несмертóльний; 2) невмірýщий, незабýтни(і)й.
Бесмысленность, бесмысленный—безглýздя, безглýздий, безтáмність.
Бесмыслица—цісенітниця, бридня́.
Бесмысліе—безглýздя.
Бесмѣнный—д. **Безпремѣнный**.
Бесмѣтный—1) нерозлíчений, нерозраховáний; 2) несчислéнний, незлічи́мий, несчисли́мий, незлічéнний, бе́зліч.
Бесснѣжность, бесснѣжный—бесснíжка, бесснíжний.
Бессовѣстный, но—безсóвісний, безсумлíнний, без сóвісти, безсумлíнно.
Бессовѣтный—безпора́дний, нерозва́жний.
Бессознательный—непритóмний, несамовúтий, нес(ь)відóмий.
Бесолнечный—несóняшний.
Бесонникъ—безсóнько.
Бесонница—безсóнниця, безсóння, (у дітий)—нíчниця.
Бесорный—чúстий, без с(ь)міття́.
Бесочный—сухúй, несоковúтий.
Беспорный, но—безперéчний, безсуперéчний, безперéчно, без суперéчки.
Бессребренникъ, ца—безсрíбник, ця, безсрíбляник, ця.
Бесстрочный, но—нестроковúй, без строку.
Бесструнный—несварлúвий, миролю́бний.
Бесстебельный—безстеблóвий.
Бесстрастіе—безстрáстя.
Бесстрастный—безстрáстний.
Бесстрашіе, бесстрашный—д. **Безбоязненность**.
Бесстыдникъ, ца—безстúдник, ця, соромíтник, ця.
Бесстыдность, бесстыдство—безсорóмність.
Бесстыдный, бесстыжій—безсорóмний, сороміцький, безсóромно, без сóрому.
Бесчетный, но—несчисленний, незлічéнний, без лíку, бе́зліч, без лíчби.
Бесѣменный—безнасíнний, пустоц(ь)вíт.
Безталанный—безщáсний, безталáнний, бездóльний, безщáсник, ця.
Безталантный—д. **Бездарный**.
Безтельная (корова)—я́лова, нетíльна.
Безтолковица, безтолковщина—безглýздя, недолáдність.
Безтолковый, во—1) безглýздий, нетямýщий, дурноголóвий; 2) незрозумíлий, недолáдний, нескла́дний, не до ладу́, не до ре́чі.
Безторговица, безторжица—безтóржа.
Безтрудный—нетрýдний, неважкúй.
Безтѣлесный—безтíлéсний.
Безтѣнный—безтíнний. (Місце, де немає затíнку).
Безубыточный, но—безутрáтний, без утрáти, без шкóди.
Безугарный—нечадúй.
Безугольный—безýгли́й, безкýти(і)ий.
Безугольный—безвýгíльний, безвýгляний.
Безугомонный—невгомóнний, невгавýчий.
Безудержный—безупúнний, невпúнний.
Безудержу—безупúнно, невпúнно.
Безуемный—д. **Безугомонный**.
Безукломный, но—невхúльний, невхúльно.
Безукоризненный, безукорный, но—бездокíрний, бездогáнний, бездокíрно, бездоганно, без докóру.
Безумецъ—безрозсýдний, нерозýмний, шалéний, навіжéний, навісни́й, несамовúтий, божевíльний, дурни́й.
Безуміе—1) бе́зум,-му, безýмство, дýрість, шалéнство; 2) навіжéнство, безглýздя.
Безумный, но—д. **Безумецъ**.
Безумолкный, безумолчный, но—невмовкáючий, невмовкáючи.
Безумствовать—дурíти, навісníти.
Безумѣть—навісníти, божевóлíти, безглýздíти, розум губúти, з глýзду зсувáтись, спадáти.
Безупречный—д. **Безукоризненный**.
Безуронный—д. **Безубыточный**.
Безурядица—безурядця, розгардíяш, нелáд.
Безусловно, безусловность—безумóвно, безумóвність.
Безусловный—безумóвний.
Безуспѣшный—невдáлий, мáрний.
Безустальный, безустанный, но—невтóмний, невсипýщий, невтóмно, без утóми.

Безусый—безу́сий, безву́сий, бе́зус.
Безутѣшный—нерозва́жний, безпора́дний.
Безухинный—нешаху́чий.
Безухій—безву́хий, карнаву́хий.
Безучастіе—байду́жість, непричётність.
Безучастный—1) байду́жий; 2) безприча́сний, непричетний.
Безфамильный—1) безпрізвищний, безфамі́льний; 2) безсімёйний.
Безхвостый—безхво́стий, ку́ций.
Безхитростный—нехи́трий, нелука́вий.
Безхлопотный—безкло́пітний.
Безхлѣбица, безхлѣбье—безхліб'я.
Безхлѣбный — безхлібний, неврожа́йний, недорі́дний, голо́дний.
Безхозяйный—безхаза́йний, нічи́й.
Безцвѣтный—1) безквітий, безц(ь)вітий; 2) безма́стий, безко́лірний.
Безцѣльный, но—безцільний, без ці́л(і)и, без мети́.
Безцѣнокъ—безці́нок, бе́зцінь, півда́рма, дурни́ця.
Безчадіе, безчадный—бездітство, бездітний
Несчастный, безсчастье—д. **Безталанный** і **Бездолье**.
Безчеловѣчіе, безчеловѣчность — нелю́дськість, ло́тість.
Безчеловѣчный, но—нелю́дський, лю́тий, немилосе́рдний, лю́то, немилосе́рдно.
Безчестить—безче́стити, га́нити, ганьбува́ти, зневажа́ти, бе́штати.
Безчестіе—безче́стя, ганьба́, зневи́га.
Безчестный—нече́сний, ганёбний.
Безчешуйный—безлу́ский.
Безчиніе—безчи́нство, бе́шкет.
Безчинничать безчинствовать — бешкетува́ти, безчи́нствувати.
Безчисленный, но—несчисле́нний.
Безчувственность — нечу́тність, непочу́тність.
Безчувственный—нечу́лий, непочу́тний.
Безчувствіе—д. **Безчувственность.**
Безшабашный — 1) невго́нний, невсипу́щий; 2) ши́беник, шиба́й-голова́, пали́вода.
Безшерстный, безшерстый — безше́рстий, го́лий.
Безштанникъ—д. **Безпорточникъ.**
Безшумный—негомінкий, безшу́мний.
Безшуточно — без жа́рту, не в жа́рт, спра́вді.
Безъ — без.—**Безъ памяти**—непам'ята́ючи, нетя́млячи.—**Безъ сомнѣнія**—напе́вне.—**Безъ удержу** — без упи́ну. — **Безъ умолку**—невмо́вкаючи.—**Безъ устали** без утоми.
Безъязычный—без'язи́кий, німи́й, безріка.
Безыменко, безымянко—безиме́нко.
Безыменный, безымянный—безиме́нний. — **Безыменная недѣля** — тре́тій ти́ждень вели́кого по́сту. — **Б. палецъ,** Digitus innominatus—підмезиннний.
Безынтересный—1) нецікавий. — **Небезынтересный**—цікавий; 2) некорисливий.
Безыскусный, безыскусственный—про́стий, нешту́чний, натура́льний.
Бей, бейте—бий, би́йте.
Бекасъ, пт. Scolopax—вівча́рик, баране́ць, бара́нчик, ха́вка.
Бекрень, вжива́ється у виразі: **„на бекрень"**—на баки́рь.
Белемнитъ—чо́ртів па́лець.
Белена, рос. Hyoscyamus niger—блекота́, німи́ця.
Белиберда—нісеніти́ця, терева́ні, терева́ні-ва́ні.
Белладона, рос. Atropa beladonna—во́вчі я́годи.
Бельмесъ, вжива́ється тільки у виразі: **„ни бельмеса"**—ні бельмо́са, ні бо́, ні ме́, ані жо́.
Бензоль—по́нзель, (здр.) по́нзлик.
Бергамотъ, рос. Citrus limetta—бергамо́та.—Citrus Bergamia—гли́ва.
Бердникъ—бе́рдник, бердо́шник.
Бердо—бе́рдо.—(Берди направив, нитки наснував).
Бердочникъ—д. **Бердникъ.**
Бердце, бердышко—бе́рдечко,
Бердышъ—ке́леп, топіре́ць.
Берегсвище—побере́жжа, береги́на.
Береговой—береговий, побере́жний.
Берегъ—берег, беріг, (здр.)—бережо́к, бережо́чок.
Бередить—ятри́ти, вража́ти.
Бережая (кобыла)—жере́бна, жере́ба.
Береженіе—до́гляд, схов, схо́вок.
Бережеиый—бережо́ний, обере́жний, сторожки́й, оба́чний.
Бережливость, бережливый—бережли́вість, ощадність, бережли́вий, ощадний.
Бережникъ—бережи́на, побере́жжа.
Бережной—береговий, побере́жний.
Бережность— обере́жність, осторо́га, ба́чність, оба́чність.
Бережный, но — бережо́ний, обере́жний, сторожки́й, оба́чний, бе́режно, пома́лу, обере́жно, оба́чно.
Береза—бере́за.
Березка—берізка, бере́зонька.
Березникъ—березня́к, берези́на.
Березнякъ—березня́к, березничо́к.
Березовикъ—гриб Boletus scaber—ба́бка, красноголо́вець.
Березовица—бере́зовий сік.
Березовка—берізка.
Березовый—бере́зовий.
Березуха—берізка.
Беременная—вагітна, важка́, тягітна, тяжка́, непоро́жня, у вазі, у тяжі.—Коли́ річ про інші тварі: (вівця́, коза́, кі́шка)—кітна, ко́тна, (коро́ва)—тільна, (коби́ла) — жере́бна, жере́ба, (свиня́)—поро́сна, супоро́са, (собака)—щінна.
Беременность—вагота́, тяж.
Беременѣть—ваготі́ти, ваготніти, у вазі, у тяжі, тяжко́ю, важко́ю ходи́ти.
Бережя—оберемок.
Берендейка—ця́цька, буру́лька.
Бересбрекъ, бересдрень, бересиядъ, рос.

Evonymus — брусли́на, брусили́на, брусленина́, проскури́на, верескле́п, во́вче ли́ко.

Берестеникъ—1) начи́ння; 2) лича́к.

Берестовый—берестови́й, в'язови́й.

Берестъ, рос. Ulmus campestris suberosa—бе́рест, бе́рести́на, кара́ч, карага́ч.—U. c. denudama—в'я́з, кара́ч.

Беречь, ся—берегти́, ся, стерегти́, ся, гляді́ти, доглядáти, шануváти, ся, жалі́ти, хорони́ти, ховáти, щадáти, пильнувáти.

Берковецъ — берковець (міра ваги в 10 пудів).

Беркутъ—оре́л (білохво́стий).

Берлина—берли́на, берли́нка.

Берлинъ—бе́рлин.—(Іде шляхом до Київа берлин шестернею.)

Берлога—барлі́г, лігво́, (во́вчий, лиси́чий)—вовківня́, скóта, (свиня́чий)—барлі́г.—**Два медвѣдя въ одной берлогѣ не уживутся**—два коти́ в одному мішку не помúряться.

Берложный—барлі́жний.

Бернецъ, рос. Listera ovata — зозу́лині сльо́зки, зозу́лині рушники́, стули́гуз.

Берце, берцо, анат. Crus—гомі́лка, голі́нка, голя́нка, (мягка частина гомілки)—ля́тка. — (Гомілкою зоветься, як сама кість, так вся частина ноги від коліна до ступні).

Берцовый—гомі́лковий, — **Б. кость**—гомі́лка, ці́вка.

Бессъ, рос. Erytomonium dens canis — соба́чки.

Бестія—скоти́на, би́дло.

Бесѣда—1) розмóва, балáчка; 2) бéсіда, промóва, річ.

Бесѣдка—бéсідка, альтáнка.

Бесѣдовать—розмовля́ти, бесідувати.

Бечева—кодóла, ля́ма.

Бечевать—бичувáти.

Бечевка—бичівка.

Бечевщикъ—бурлáка, бурлáк.

Бешметъ—каптáн (татáрський).

Бздехъ—бздó.

Бздника, бздюха, рос. Solanum nigrum наслі́н.

Бздушка, гриб Lycoperdom bovista—бздюхá, пýрхавка, морюха, морова́ гýбка. **Бздѣть**—бздíти.

Библейскій, библія—библíйний, бíблія, с(ь)вяте письмо.

Бивакъ—тáбор.

Бивачный—таборóвий.

Бивень—клик.

Бигамія—двожéнство.

Бизульникъ, рос. Crepis tectorum—жóвтий ц(ь)вíт, кульбáба, дúкий молочáй.

Билень—бія́к, бия́к, бич.

Билетъ—білéт, пáшпорт, квитóк, кáртка, кáрточка.

Било—1) калáтало, калатáйло, клепáло, стýкало; 2) язúк (дзвóна); 3) клин, бáба (в олійниці); 4) товкáч (до стýпи).

Биндига, биндюгъ — 1) воротúло, стрілá (у млині); 2) бендюгá.

Бинтовать—перевúзувати, бандажувáти.

Бинтъ—перевúзка, бандáж.

Биржа—(купецька або де стоять візники) —бíржа, (де збираються наймити для найма на роботу)—точóк, бíржа.

Биржевикъ—біржáк.

Биржевой—біржовúй.

Бирка—карб, карбíж, карбóванка.

Бирчить—карбувáти.

Бирюкъ—вовк, (про чоловіка)—вовк, похнюпа, похмýрий. — **Смотрѣть бирюкомъ**—вóвком дивúтись.—**Жить бирюкомъ**—од(від)лю́дно жúти.

Бирюковатый—ковкувáтий, похмýрий, похнýпий, одлю́дний.

Бирюлька—1) ця́цька, бурýлька; 2) дýдочка, сопíлка (очерéтяна).

Бирючина, рос. Ligustrum vulgare—вóвчі я́годи, жúмолодь, жостíр.

Бирючина—вовчúще.

Бирючій—вовчий.

Битва—бій, батáлія, січа, побíй, бúтва. У запорожців: (баталія мішаного характеру)—гáлас, (особливими ватагами, кожна самостійна)—гармúдер,(сутичка перед баталією нарізно [illegible] кýпками)—герць,гéрець.

Битва—клóпіт, морóка.

Битвенный—бойовúй, батáльний.

Битка—бúтка, (налита оливом) олив'я́нка, (з гвіздком)—гвоздя́нка.

Битком—пóвном, нáбгом, пóвно, повнісінько, нáтовпом.

Битокъ—1) довбня, довбéшка; 2) (печéня) —битóк.

Битый—бúтий, лупцьóваний, катóваний. — **Битая дорога**—бúтий шлях. **Битая птица**—різана.—**Битый часъ**—цíлу годúну.—**Битый человѣкъ**—бувáлець.

Бить, ся—1) бúти, ся, лупúти, ся, лупцювáти, ся, колотúти, ся. (Батогóм, рéмінем)—батóжити, пýжити, шмагáти, супóнити, чухрáти, пі́жити, перезáти.— (Важкúм чим)—гатúти. (Дýже тя́жко)— тузáти, тузовáти, тю́жити, шпáрити, перíщити, лущити, гатúти.—(Кулакáми де попáло) —садúти, стусувáти, стусанíв давáти, маніжити.—(Колíнками) — колíнчити. — (Лóбом, рогáми)—бýцати, ся.—(Ногáми задніми)—брикáти, ся, хвицáти, ся.—(Немилосердно)— катувáти.— (Пáлицею) — дубáсити.—(По пúці)—ля́скати, ля́паса давáти, ляща́ давáти. — (Різкими)— сúкти, пáрити, чýстрит—чухрáти, шпáрити, перíщити. и, (Хворостúною то-що)—хворостúти, хвóськати, цвигáти; 2) вбивáти, забивáти, розбивáти, вибивáти, збивáти, бúти; 3) викидáти.—(Риба викидає икру); 4) (про звук)—бúти, плескáти, ля́скати.—**Бить въ барабанъ, въ набатъ**—бúти в барабáна, на сполóх, на гвалт; 5) (про серце).

—колоти́тися, тьо́хкати, сту́кати, тіпатися, тріпатися; 6) (про птиць) —тріпатися, тіпатися; 7) (про хворо́бу)—трясти́.—**Биться объ закладъ**--закладáтися.--**Биться яйцами**—навби́тки би́тися. — **Бить челомъ**—проха́ти ми́лости, чолóм дава́ти.

Битье—биття́.

Бичеваніе—бичува́ння, катува́ння.

Бичевать—бичува́ти, бато́жити, шмага́ти, пу́жити, катува́ти.

Бичевинъ, рос. Artemisia procera—бо́же де́рево, бі́ж-де́рево.

Бичъ—1) бич, бати́г, пу́га; 2) ка́ра Бо́жа.

Бишь—пак, бо.—(Що пак він казав?—Як бо його зовуть?)

Біеніе—биття́, (про се́рце)—сту́кання, тьо́хкання.

Біографическій--біографічний,життепи́сний

Біографія—біогра́фія, життепис.

Біючій—б'ю́чий, б'ю́щий.

Благо—1) добро́, бла́го; 2) до́бре, гара́зд, на ща́стя, добро́, неха́й би.

Благовидный—го́жий, га́рний.

Благоволеніе—до́брість, ла́ска, ми́лость.—**Пріобрѣсть, заслужить благоволеніе**—запобігти ла́ски, ми́лости, підійти́ під ла́ску, заслужи́тися на ла́ску. —**Потерять благоволеніе** — втра́тити ла́ску.

Благоволить—1) ласка́вим бу́ти, добра́ бажа́ти, жи́чити, зи́чити; 2)зволя́ти,ся.

Благовоніе—па́хощі.

Благовонный—запашни́й, паху́чий, пахню́чий, пахущий.

Благовоспитанный— гре́чний, ви́хований.

Благовременный, но—вча́сний, вча́сне, у свій час, в по́ру, са́ме в ча́с, в до́брий час.

Благовѣрный, ая—1) благові́рний, правові́рний; 2) стари́й, стара́, мій, моя́ (називають один другого чоловік та жінка, більше в жарт).

Благовѣствовать—1) звіща́ти, оповіща́ти ра́дість, принóсити радісну звíстку, благовісти́ти; 2) проповíдувати сло́во Бо́же.

Благовѣстникъ—благовісник (про св. Арх. Гавриїла).

Благовѣстить—1) бла́говістити, дзвони́ти до слу́жби Божо́ї, на слу́жбу Бо́жу; 2) розголоша́ти, дзвони́ти.

Благовѣстіе—до́бра вість, звістка.

Благовѣстъ—бла́говіст, дзвін до це́ркви.

Благовѣщеніе—Благовіщення.

Благовѣщенскій — благовісний, благовіщний.

Благоговѣніе— побо́жність.

Благоговѣть—шанува́ти, поважа́ти побо́жно, преклоня́тися.

Благодареніе—дя́кування, подя́ка.—**Благодареніе Богу**—дя́кувать Бо́гові, дя́ка Бо́гові.

Благодарительный—поді́чний.

Благодарить—дя́кувати.— **Благодарю**—спаси́бі, дя́кую, дя́кувать.—**Благодаря**—дя́куючи, дя́кувать; через те, що...

Благодарность—вдя́чність, подя́ка.

Благодарный, на—вдя́чний.

Благодарственный—подя́чний.

Благодатный—благода́тний, до́брий, добродійний.

Благодать— 1) добро́, благода́ть, ласка Божа; 2) ро́скіш, доста́ток; 3) рос. Gratiola officinalis—золототи́сячник, Бо́жа милость, дрисли́вець.

Благодѣственный—щасли́вий.

Благодѣйствіе, благодѣйство — ща́стя, гара́зд, добро́.

Благодѣйствовать—жити щасли́во, до́бре, благоді́йствувати.

Благодушіе—до́брість, добродýшність.

Благодушный—до́брий, добродýшний, мягкосе́рдий.

Благодѣтель, ница—добро́дій, ка, благодій, ка, доброчи́нця, добротво́рець.

Благодѣтельность — добродíйство, доброчи́нність.

Благодѣтельный — добродійний, благодійний, доброчи́нний, добротли́вий.

Благодѣтельствовать — добро́ діяти, чини́ти, роби́ти.

Благодѣяніе– добродíйство. — (Дякуючи Господу Богу за так велике добродíйство).

Благожелательный—жичли́вий, зичли́вий.

Благой—1) до́брий; 2) упе́ртий, серди́тий, невгомо́нний, шале́ний. — **Кричать благимъ матомъ**—репетува́ти, галасува́ти, на пуп крича́ти.

Благолѣніе—вели́чна краса́, ліпота́.

Благолѣпный—прекра́сний, ду́же га́рний.

Благомысліе—доброми́сність.

Благомыслящій—доброми́сний.

Благонадежность — пе́вність, благонадíйність.

Благонадежный—пе́вний, надíйний.

Благонамѣренный—доброми́сний.

Благонравіе, благонравный — обича́йність, звича́йність, обича́йний, звича́йний

Благообразіе –вро́да, го́жість.

Благообразный— вродли́вий, га́рний, го́жий.

Благополучный, но — щасли́вий, до́брий, до́бре, гаразд.—(Дома усе гаразд застав).—**Благополучно кончиться** — вийти на до́бре.

Благоприличіе, благопристойность, ный — звича́йність, звича́йний, го́жість, го́жий, присто́йність, присто́йний.

Благопріобрѣсть, благопріобрѣтать — придба́ти,добу́ти, набу́ти, нажи́ти, набува́ти, нажива́ти, дба́ти.

Благопріобрѣтенный -- при́дбаний, на́дбаний, набу́тий, нажи́тий.—**Благопріобрѣтенное имущество** — набу́ток, на́дбане, нажи́те добро́.

Благопріятель—при́ятель.

Благопріятный — 1) при́язний, ласка́вий, ми́лости́вий; 2) го́жий, погóжий, сприя́ючий, щасли́вий, сприя́тли́вий. —**Благопріятное время**—до́брий час, слу́шний час, погóдний час.—**Б. вѣтеръ**—погóдний, ходови́й, погóжий. —**Б. погода**—годи́на, го́дяний, годи́-

няний (день то-що), го́дяно, годя́няно. —**Б. случай**—до́брий ви́падок, ща́стя.

Благопріятствовать—1) ласка́вим, милости́вим, прихи́льним бу́ти до ко́го; 2) годи́ти, погоди́ти, сприя́ти, ща́сти́ти.

Благоразуміе, благоразумный — розсу́дливість, розсу́дливий.

Благорасположеніе—ласка́вість, ми́лость, прия́знь, прихи́льність.

Благораствореніе—здоро́вість (повітря).

Благорастворенный—здоро́вий.

Благороднякъ, рос. Eupatorium cannabinum —сіда́ч, сіда́ш.

Благородный—1) благоро́дний, шляхе́тний, значни́й; 2) че́сний, благоро́дний, лицарський, щира душа́.

Благословеніе—благослове́ння, благослове́нство.

Благословить, ся—благослови́ти, ся, поблагослови́ти.

Благосостояніе—доста́ток, гара́зд, добро́бут.

Благостыня—добро́, ми́лость.

Благость—до́брість, бла́гость.

Благоусмотрѣніе — во́ля, розмі́ркува́ння, ла́ска, ми́лость.

Благоустроеніе—(в)упорядкува́ння.

Благоустроить—поря́док, лад да́ти, у(в)порядкува́ти.

Благоустройство—(в)порядкува́ння, до́брий лад, поря́док.

Благоухать—па́хнути.

Благоугодно—лю́бо, ми́ло, бажа́но.

Благочестивый—благочести́вий, побо́жний.

Благочинный—1) д. **Благопріличный;** 2) благочи́нний, благочи́нник.

Блаженный – 1) щасли́вий, блаже́нний; 2) юроди́вий.

Блаженство, вать — блаже́нство, ща́стя, рай, ро́скіш; раюва́ти, роскошува́ти.

Блажить—1) велича́ти, сла́вити; 2) дурі́ти, пустува́ти, вередува́ти, коверзува́ти, комеза́тися.

Блажной—шале́ний, свавільний, вередли́вий, невгомо́нний,

Блажь—дур(ду́ру), ду́рість, ду́рощі, прим́ха, блазе́нство, шале́нство.

Блазнить, ся– спокуша́ти, ся, зна́жувати, ся, зво́дити, прина́жувати.

Блаиженый—жовтотіле́сний (колір).

Бланкъ—бла́нок.

Блевана—блюва́ка, рига́ч.

Блеваніе–блюва́ння, блюва́чка, рига́ння, рига́чка.

Блевать—блюва́ти, рига́ти, ка́дати з себе.

Блевка—нажи́вка (черв'ячок або муха, що надівають на гачок для принади риби).

Блевота—блюво́та, рига́чка.

Блевотина—блюво́тина, блювоти́ння.

Блезиръ—1) дзе́ркало (передня сторона печі або груби, що виходить в одну кімнату, коли топка з другої). 2) в виразі: **„для блезиру"**—аби́-як, для годи́ться.

Блеклость—в'я́лість.

Блеклый—зів'я́лий, пов'я́лий, збля́клий.

Блекнуть—в'я́нути, бля́кнути, на́діти, ли́няти, лини́ти; марні́ти.

Блекота, блекотъ—1) д. **Белена;** 2) рос. Conium maculatum—боли́голов, блекота́, вомі́га.

Блескъ—блиск, лиск, бля́ск.

Блесна—бле́шня (олив'яна рибка з гачком.)

Блесовка—ни́зка, разок перлів.

Блесоть—пе́рли (не низані).

Блестка—блі́стка, бли́щик, бли́скітка. — **Блестки лучей**—скалки́.—**Вымазать блестками**—гантува́ти, накра́пувати.

Блестякъ, рос. Chrysis—с(ь)вітля́к. блищак.

Блестѣніе—блища́ння.

Блестѣть—блища́ти, ся, блискоті́ти, лисні́ти, ся, вили́скувати, ся, (як зоря)—зорі́ти.—(Не рівно)—бли́скати, бли́кати, миготі́ти, мигті́ти. — (Ду́же помалу)—бли́мати (Каганець бли́має).—(Ледве видно)—леліти. (Десь далеко водиця леліє).—(Як срібло) — срібніти. (Дніпро при місяцю срібніє).

Блестящій — блиску́чий, лиску́чий, блистю́чий.

Блеяніе—бе́кання, ме́кання.

Блеять—бе́кати, ме́кати, мекета́ти, блекота́ти, мекеке́кати.

Ближайшій—найбли́жчий.

Ближе—бли́жче, бли́зче.

Ближній–бли́жній, бли́зький.

Близехонько—близе́нько, близе́сенько.

Близить, ся—бли́зити, ся, наближа́ти, ся.

Близкій, ко—бли́зький, недале́кий, бли́зько, недале́ко, наблизу́.

Близлежащій—бли́зький, сусідни(і)й, суме́жний.

Близна—близно́.

Близнецъ — близня́, близня́тко, близню́к, близня́к, близню́чка.

Близнецы—1) близня́та, близнюки́. — **Рожать близнецовъ**—близня́ти; 2) астр. —чепі(и́)га.

Близоруній—короткозо́рий.

Близость—бли́зькість, близь.— **По близости**—поблизу́, зблизька, бли́зько.

Близъ—1) д. **Близость** — **По близости;** 2) ко́ло, тро́хи не, ма́ло не.

Блинецъ—налисник.

Блинъ—млино́ць, блин, блино́ць.

Блистаніе—бли́скання, блища́ння.

Блистательный—1) блиску́чий; 2) пи́шний, вели́чний.

Блистать—д. **Блестѣть.**

Блокада—обло́га, блока́да.

Блокадный–обложни́й.

Блокировать–облага́ти, обкладати, обступа́ти.

Блокъ—блок, коліща́.

Блона—1) шку́рка, кожушо́к, пліва́, пли́нка; 2) анат. Placenta —місце, послід, соро́чка; 3) гу́ля, гу́ля, на́ріст.

Блохинъ, ка—біля́вий, біля́вчик, руся́вий, біля́вочка, біля́ва, руся́ва, руся́вка.

Блоконъ—оба́пол, обзьо́л.

Блоха—ком. Pulex irritans—блоха́, (здр.)–блішка, (зб.)—блошва́, блішня.

Блошистый—блоха́тий.
Блошій—блоши́ний, бло́шачий.
Блошникъ—рос. Aspidium filix femina—па́пороть, жіно́ча па́пороть.
Блошить—блоши́ти.
Блошница—1) і 2) д. **Блошникъ и Бздушка**; 3) рос. Orinanum vulgare—матери́нка, зіно́вка, духови́й ц(ь)віт.
Блошная трава, рос. Polygonum persicaria—гірча́к.
Блудить—1) блуди́ти, блука́ти, тина́тися, віятися; 2) бахуру́вати, роспу́тствувати, волоча́тися.
Блудливый—роспу́стний.
Блудникъ, ца—роспу́тник, ця, курва́ль, ку́рва, блуда́жка, повія, хльо́рка.
Блудный—роспу́тний, блу́дний.
Блудодѣяніе, блудъ—1) блу́д, роспу́тство, курва́льство, бахурува́ння; 2) любодійство.
Блудяга—волоцю́га, забло́уда, заволо́ка.
Блужданіе—блука́ння, блукани́на, блу́д.
Блуждать—д. **Блудить** 1).
Блѣдноватый—блідува́тий.
Блѣднозалый—блідорожо́вий, рожо́венький.
Блѣдноголубой—голубе́нький, блакітня́вий
Блѣднозеленый—зеленува́тий.
Блѣдноліцый—блідли́й, бліднй, блідоли́ций.
Блѣдность—блідість, блідо́та.
Блѣднота—д. **Блѣдность**.
Блѣдный—блідли́й, бліднй.
Блѣднѣть—блідні́ти, бліднути, блідні́шати, полотні́ти.
Блюденіе—до́гляд, дозо́р, пильнува́ння, стере́ження.
Блюдечко—блю́дечко, блю́дце.
Блюдо—1) блю́до, полу́мисок, таріль; 2) стра́ва, потра́ва.
Блюдолизничать—тарілки́ лиза́ти.
Блюдолизъ—лизоблю́д, похлі́бець, дармої́д.
Блюсти, ся—доглада́ти, ся, глядіти, назира́ти, наглада́ти, пильнува́ти, стерегти́, захо́вувати, ся.
Блюститель, ница — догля́дач, дозо́рний, догля́дачка.
Блюстительный—пи́льний, догля́дний.
Бляха, бляшечный—бля́ха, бляхови́й, бляша́ний.
Боберъ, зв. 1) Caster fiber—бобе́р, (здр.)—бо́брик; 2) Lutra—ви́дра, видни́ха.—**Убить бобра**—піймати о́близня, пошитися у ду́рні, вхопи́ти ши́лом па́токи.
Бобковинка, рос. Anthoxanthum odoratum—души́ця.
Бобовидный—бібча́стий.
Бобовникъ—бобови́ння.
Бобовина—бі́б.
Бобовникъ, рос. 1) Amygdalus nana—бобчу́к, за́ячі орі́шки, польові орі́шки, дівоча кров, черсака́; 2) Butomus umbellamus—осітня́г, жа́б'яча цибу́ля; 3) Menyanthes trifoliata—бобівни́к, зубо́вник, трифо́лія.
Бобокъ—бобина.
Бобъ, рос. Legumen, Faba—бі́б.—**Турецкіе бобы**, Phaseolus—фасо́ля.—**Остаться на бобахъ**—піймати о́близня, пошитись у ду́рні, вхопи́ти ши́лом па́токи.—**Разводить бобы**—баля́си точи́ти, терево́ні пра́вити.
Бобылій—бурла́цький.
Бобылка—бурла́чка.
Бобыль—бурла́ка.
Богадѣльня—богодільня, Бо́жий дім, шпита́ль.
Богатей—бага́ч, багати́рь, ду́ка.
Богатенекъ—замо́жний, заміжне́нький.
Богатить—збага́чувати.
Богатство—1) бага́тство, скарб, скарбі́; 2) ро́скіш, роско́ші, на́шність.
Богатый—1) бага́тий, грошови́тий, замо́жний; 2) на́шний, роскішний.
Богатырскій—багати́рський, ли́царський.
Богатырство—багати́рство, ли́царство.
Богатырь—багати́рь, ли́царь, козарлю́га.
Богатѣть — багатіти, бага́тшати, розжива́тися.
Богачиха, богачка—бага́чка, багати́рка.
Богиня—боги́ня, божи́ця.
Богобоязливый, богобоязненный—богобоязли́вий, побо́жний.
Богобоязливость, богобоязненность — богобійність, богобоязли́вість.
Боговдохновенный—богодухнове́нний.
Богоматерь—Богома́тір, Ма́ти Бо́жа, Бо́жа Ма́ти, Богоро́диця, Пречи́ста.
Богомолецъ, богомолица, богомолка—1) богомо́лець, бо́гомільник, богомільниця; святий та бо́жий (іронично); 2) проча́нин, проча́нка.
Богомолье—1) богомілля; 2) про́ща.
Богомольный—богомільний, побо́жний.
Богоотступникъ—богоод(від)сту́пник.
Богоравный—богорівний.
Богородицына, богородичная трава, рос. 1) Thymus serpyllum—чебре́ць, че́брик, че́пчик богоро́дич(ш)ний, цебре́ць, матери́нка; 2) д. **Безсмертникъ 2.**
Богородичные праздники — Богоро́дичні с(ь)вята (Пречисті): — **Успеніе Богородицы** (15 серпня)—По́рша Пречи́ста, **Рождество Богородицы** (8 жовтня)—Дру́га Пречи́ста, **Покровъ Богородицы** (1 листопаду)—Тре́тя Пречи́ста або Покро́ва.
Богослуженіе—слу́жба Бо́жа, од(від)пра́ва. **Отправлять Богослуженіе** — пра́вити слу́жбу Бо́жу.
Боготворять—боготвори́ти, обо́жувати.
Богоугодный—богоугодний, угодний Бо́гові.
Богохуленіе — богоху́льство, блюзні́рство.
Богохульникъ, ца—богоху́льник, ця, блюзні́р, ка, блю́зник,ця.
Богохульствовать—богоху́лити, блю́знити.
Богоявленіе—1) Богоявле́ння; 2) (с(ь)вято 6 січня) — Водохрещі, Водохреща, Орда́нь.
Богоявленскій — богоявле́нський, орда́нський.
Богъ—Бог, Біг, (здр.)—Бо́женько, (дитяче) —Бо́зя.—**Богъ въ помощь, Богъ на помощь, Помогай Богъ**—поможи́ Бо́-

же, Бо́же помага́й, Помага́й Біг! — **Богъ дастъ**—дасть Біг, Біг-ма́!—**Богъ тебѣ судья**—суди́ тебе́ Бог.—**Богъ вѣсть**—Бо'зна. **Бога призывать во свидѣтели**—Бо́гом с(ь)відчитися. — **Богъ меня побей**—Побий мене́ Бо́же, Біг-ме́.—**Боже храни, сохрани Боже, оборони Боже, упаси Боже** — крий Бо́же, боро́нь Бо́же, хова́й Бо́же. — **Благодареніе Богу**—дя́ка Бо́гові. — **Дай Богъ**—бо'да́й, дай Бо́же. — **Дай Богъ здоровья** — Поздоро́в Бо́же. — **Ей Богу** — їй Бо́гу, да́лебі, присія́й Бо́гу.—**Какъ Васъ Богъ милуетъ?** Як ся ма́ете?, Як Вас Бог ми́лує? — **Ради Бога**—Бо́га ра́ди, про́бі.—**Слава Богу**—сла́ва Бо́гу, хвали́ти Бо́га. — **Чѣмъ Богъ послалъ**—що Бог дав.

Боданіе—бу́цання, бу́цькання, шту́рхання, колотт́я.

Бодать, ся—коло́ти, ся, бу́цати, ся, шту́рхати, ся.

Бодецъ—1) острога́, кі́готь (за́дній у пі́вня); 2) ріжо́к (у житі), колю́чка, шип (у рожі, шипшині і т. д.).

Бодило—рожен.

Бодрить—бадьо́рити, ос(ь)міля́ти, додава́ти відва́ги.

Бодро—бадьо́ро, жва́во, с(ь)мі́ливо.

Бодрость—бадьо́рість, жва́вість.

Бодрствованіе—неспа́ння, пильнува́ння.

Бодрствовать—не спа́ти, пильнува́ти.

Бодрый—бадьо́рий, жва́вий.

Боекъ—1) д. **Билень;** 2) д. **Битка;** 3) лом, чере́п'я, груз; 4) сту́па з товкаче́м (велю́ка дерев'яна).

Боецъ—боєць, воя́ка, войовни́к.

Боевой—бойови́й.

Божба—божба́, божіння, клятьба́, присяга́ння.

Божедревко, рос. Artemisia abrotanum — біж-де́рево, бо́же де́рево, біждерево́чок.

Божескій—бо́жий.

Божественный—1) божестве́нний; 2) чудо́вий, чудо́вний.

Божество—Бог, Біг, Божество́.

Божиться—божи́тися, кля́стися, бігма́тися, присяга́тися.

Божій—бо́жий, бо́говий.—**Божіею милостью**—з Бо́жої ла́ски.—**Божіе Провидѣніе**—Во́ля Бо́жа. — **Божья коровка,** ком. Chrysomela—со́нечко.

Божница—1) божни́к, божничо́к, божни́ця; 2) капли́ця.

Бознякъ—бузина́.

Бозовый—бузино́вий.

Бозъ, рос. Sambulus—бузина́.

Бой—1) бій, битт́я; 2) бій, бійка, січа, бата́лія, би́тва. — **Бой-дѣвка** — ко́зирь дівка.—**Кулачный бой**—кулачки.

Бойкій—жва́вий, мото́рний, метки́й, го́стрий.—**Бойкое мѣсто**—лю́дне місце.

Бойкость—жва́вість, мото́рність.

Бойница—бійни́ця.

Бойня—1) бо́йня, різни́ця; 2) різня́, різани́на.

Бокалъ—ке́лих, пугар, ча́рка.

Боковой—боковы́й, побі́чний, прибі́чний, (про стіну бокову від причілку або про вікно в такій стіні)—причі́льний.—**Пора на боковую**—час спа́ти.

Боковушка—бокова́ кімна́та.

Боксеръ—боєць, перебі́єць.

Боксъ — 1) бокс, кула́чки; 2) стуса́н, штурха́н.

Бокъ—бік, (мн.) **Бока**—бо́ки.—**О бокъ, бокъ о бокъ**—о́бік, плече́ в плече́, по́руч, по́пліч.—**Бока отсалять**—бо́ки обла́тати.—**Лежать на боку**—байдикува́ти, ба́йдики би́ти, ле́жні справля́ти.—**Побоку**—геть, пріч, набік.—**Съ боку припека**—п'я́те ко́лесо до во́за, прикліп коляда́, прищи́й кобили́ хвіст.

Болванить—1) вите́сувати, обте́сувати; 2) дурити, моро́чити, тума́нити.

Болванъ—1) болва́н, божо́к; 2) коло́дка, штурпа́к, на́довбень, 3) ду́рень, бо́вдур, ба́цман, те́лепень, йо́лоп. — **Играть съ болваномъ**—з ду́рнем, з дідко́м гра́ти.

Бояваніть—дурні́ти, дурні́шати, туманіти.

Болвашка—ґу́дзик (дерев'я́ний, необта́гнутий).

Болдырь—су́ржик, помі́сок, по́круч.

Болиголовъ, рос. Conium maculatum—боли́голов, блекота́, си́кавка, свисту́ля.

Болокомъ—на о́пашку.

Болона—ґу́ля, ґу́гля, ґургу́ля, моргу́ля, ґу́ля, ґу́гля.

Болонь—1. лубо́к; 2) трухля́вина (в недавно зрубаній деревині).

Болотина—багни́на, багнови́ця.

Болотистый—багни́стий, боло́тяний, багня́вий.

Болотникъ—1) кули́к (болотяний, Scolopax); 2) рос. а) Sagittaria Sagittaepolia—козли́, чо́вник, стріла́, водяна́ стріла́, стрілиця. б) Geranium sylnaticum—стоколі́нник, в) Ledum—д. **Багульникъ;** 3) боло́тяник, боло́тяний.

Болотный—боло́тяний, багнови́й.

Болото—боло́то, багно́, багню́ка, ба́гнище.

Болтаніе—1) бо́втання; 2) колиха́ння, теліпання; 3) базікання, белькота́ння, пащикува́ння, бала́кання.

Болтать—1) бо́втати, колоти́ти, (ложкою в страві)—ба́братися; 2) колиха́ти, маха́ти, дри́гати; 3) бала́кати, базікати, торочи́ти, моло́ти, верзти́, городи́ти, плеска́ти, цве́нькати, (багато і швидко)—пащикува́ти, цокоті́ти, (не вмовка́ючи) — лопоті́ти, ляща́ти.

Болтаться—1) бо́втатися, колоти́тися; 2) броди́ти, тина́тися, ве́нтатися, снувига́ти; 3) теліпотися, мота́тися, ті́патися, колиха́тися.

Болтень—1) копи́стка; 2) бовту́н, бовтю́к, розбо́вток.

Болтливый, ая—бала́кайло, щебетли́вий, а, сковзький на язи́к, слизькоязи́кий, а, базікало (Д. далі **Болтунъ**).

Болтовня—базікання, балаканина, балаканка, теревені, верзіння.

Болтунъ, болтунья — балакун, балаклій, шебетун, уха, базікало, цокотун, уха, лепетун, уха, торохтій, ка, белькотун, уха, талалай, ка, ляскун, уха, ляскотуха, (не вмовкаючий)--бубній, (ще й дурний)—бовкало.

Болтушка —1) д. **Болтень 1**; 2) путря; дерть або пійло (задля худоби); 3) яєшня (пряжена з молоком).

Болтъ—1) бовт; 2) прогонич.

Боль—біль.

Больница—лікарня, больниця, шпиталь.

Больно—1) боляче, болізко, болíть, тяжко; 2) дуже, вельми.—(Він дуже сердитий).

Больной—слабий, недужий, хворий, хорий, болящий, (небезпечно)—трудний.—**Больное мѣсто**—боляче місце, болячка, гедзло.

Большакъ—старший.

Больше—більше, більш, над.—**Больше всего**—найбільше, більш усього, над усе.

Большеглазый—окатий, окань.

Большеголовый—головатий, головань, головко, головач.

Большинство—більшість, більшина.

Большій—більший.—**Большая часть**—більша частина, більшість.—**Большею частью, по большей части**—здебільша, здебільшого, найбільш, більш усього.

Большой—великий, здоровий, (не дуже)—чималий, величенький, здоровенький, (дуже)—величенний, величезний, здоровенний, здоровезний, здоровецький. **Столь большой**—оттакий, отакенний, отакезний. — **Большая дорога**—великий шлях, стовповий шлях, тракт.—**Большіе**—старші.

Большуха—старша.

Болѣ, е—д. **Больше.**—**Тѣмъ болѣе** — тим більш, і потім, й потому.—**Чѣмъ болѣе... тѣмъ болѣе**—де далі... то все більш.

Болѣзненность—недужість, слабовитість, слабовікість, хворлівість.

Болѣзненный—болісний, нездужливий, болізний, недужний, хирлявий, хворобний, хирний, слабовитий, слабовікий, нездоровкуватий, (про рослину)—миршавий.

Болѣзный—1) болісний, жалослівий, жаліблівий; 2) любий, милий, бажаний; 3) сердешний, бідолашний, нещасний.

Болѣзнь, болѣсть—болість, недуга, хвороба, хороба, слабість, немíч, немощі, болíщі, нездужання, слабування, хворювання.

Болѣть—1) боліти, недужати, нездужати, недугувати, хворювати, хворіти, слабувати, (про гострий біль)—щеміти; 2) боліти, побиватися, жалітн, жалкувати, журитися, печалуватися.

Болячій, болящій—болючий, болячий, болющий.

Болячка—струп, болячка.

Бомбардировать — 1) бомбувати, кидати бомби; 2) набридати, докучати, закидати листами або прозьбами.

Бондарить—бондарювати, боднарувати.

Бондариха—бондариха, бондарка, боднариха.

Бондарь—бондарь, боднар, (син його)—бондаренко, (малий) — бондарчук, (дочка)—бондарівна.

Борачъ, рос. Borrago—огіркошник, огірéчник, огірошна трава.

Борбора, рос. Bunias orientalis — грицик, грицики, свирiпа, свербигуз.

Бордюра, бордюръ—крайка, окрайка, край, окравка, бриг, бережок, (для шпалерів)—бордюр.

Борей—бора, борва, борвій.

Бореніе—боротта, боротьба, борня.

Борецъ—борець, перебієць.

Борзой, борзая собака—хірт, хорт, хортова собака.

Борзый—прудкий, швидкий, шпаркий.

Борзятникъ—1) ловчий, доїзжачий (що з хортами стереже з(ь)віря); 2) охотник (про полювання з хортами).

Бористый—1) боровий; 2) рясний (про збори в одежі); 3) бористий (водень).

Бормотаніе—1) буркотання; 2) мимрення.

Бормотать—1) (про голубів)—(в)буркотати, туркотати; 2) (про людей)—мимрити, бурмотати, мурмотати.

Бормотливый, бормотунъ—1) мимря, мимрій, бурмило; 2) (про голубів) — туркот.

Борный—борний.

Боровикъ—1) гриб Boletus edulis—боровик, білий гриб; 2) рос. Chimaphila umbellata—барвінок, хрещатий барвінок, боровик, порушник, становник; 3) пт. Tetrao tetrix—тетерун, тетерюк, тетеря, (самиця)--тетериця.

Боровій—1) кнурячий, кабанячий; 2) лежаковий.

Боровникъ, рос. 1) —Setaria verticillata—мишій; 2) Blitum—бурячки, польова малина).

Боровой—боровий.

Боровъ—1) кнур, кабан; 2] лежак, лежень. (Поперечна труба від коміна до димаря).

Борода—борода, (здр.) борідка.—**Борода выросла, а ума не вынесла**—борода по коліна, а розуму як в дитини.

Бородка—борідка.

Бородавка—бородавка.

Бородавникъ, бородавочникъ, рос. 1) Clematis — ломоніс, ломиніс; 2) Cerinthe—воскоц(ь)віт, заяча крівця, дика капуста, дрік; 3) Chelidonium —гладушник, гладишник, глекопар, глечкопар, прозорник, чистик, чистотіл.

Бородавочный—бородавочний.

Бородастый, бородатый—бородатий.

Бородачъ—1) бородáч, бородáнь, кацáп; 2) рос. а) Andropogon — бородáта трáва, б) Filago—горлянка, грудна́ трáвка, полúнчик і в) Vincetoxicum —бородáч, змíїний кóрінь, рáнник, стручкú, ломоніс, лупúніс.
Бородища—бородúще, бородя́ка.
Бородонъ—пробíй (ковальський струмент до пробивання дірок в залізі).
Бородушка—борíдка.
Бородчатый—остúстий, остювáтий, усáтий (про рослини).
Борозда—борозна́, скорóда, [при кíнці оранки]—розóра.
Бороздить—1) борознúти, скорóдити, рáлити, розóрювати; 2) дря́пати, роздирáти, черкáти, рисувáти (провóдити риси).
Бороздникъ—1) рáло; 2] сáпа, сáпка.
Бороздчатый—борозни́стий.
Боронъ—бóрик, бóричок.
Борона—борона́. (Частини її): (рама)—пóкліть, бáльця, (поперечини)—глúці, (кілочки)—зýби, (де чіпляється орчик) —пóсмик.
Боронéніе—скородíння, скорóдження, волочíння.
Боронильный—скородíльний, волочíльний.
Боронильщикъ — скородíльник, волочíльник.
Боронить—1) боронáти, оборонáти, заступáти, ся, захищáти; 2) боронúти, волочúти, проволікáти, скорóдити, заскорóжувати, заволóчувати.
Боронка—борíнка, борíночка.
Бороться—борóтися, борикáтися.
Бортевой—бортяни́й.
Бортень—ýлик, колóдка, борть.
Бортина—колóдка, ýлик пчíл.
Бортникъ—бóртник.
Бортничать—бортникувáти, пасíшникувáти
Бортовщикъ—бóртник.
Бортъ—(одежі)—край, бóріг, (судна)—бік, облáвок, (колиски)—бúльця.
Борть—борть, дуплó; ýлик, колóдка.
Борщевикъ, борщевка — рос. Heracleum—борщ, борщівни́к, козéл.
Борщевникъ, рос. Pastinaca sativa — пастерна́к.
Боръ—бір.
Боры—збóри (в одежі).
Борьба—бороття́, боротьбá, борня́.
Боскомъ—босяка́, босякóм.
Босовикъ—1) патúнок, пантóфель; 2) бося́к, халамúдник, ракло́.
Босой—бóсий. — **На босую ногу** —босóніж, босóніг.
Босоногій—босоногий.
Босоножка—босоні́жка.
Босота—бóсість.
Ботало—1) бовть; 2) дзвóник.
Ботаникъ—ботáнік, рослинознáвець.
Ботанический—ботанíчний, росли́нний.
Ботать, ся—1) хитáти, ся, дри́гати, точитися; 2) бóвтати, полóхати; 3) гéпати, ся, тýпати.
Ботва—1) рос. Beta vulgaris—буря́к. 2) (у буряка)—бурячúння, гúчка, (у моркви) — морковúння, (у инших городних рослин)—гúчка, гúчка, бадúлля, огýдиння.
Ботвинье, ботвинья — 1) д. **Ботва 2**; 2) холодни́к, холóдний борщ.
Ботинки—полубóтки, черевúки.
Ботфортъ, ботфорты—батфóрти.
Ботъ—1) д. **Ботало 1**); 2) маслобóйка (ручна); 3) байдáк.
Боты—чóботи.
Ботѣлый—1) товстúй, гладкúй; 2) с(ь)пíлий, стúглий, пос(ь)пíлий, достúглий.
Бочага, бочагъ, бочажина—бакáй.
Бочарня—бондáрня, бочкáрня.
Бочениться—1) бокувáти, нахилúтися нá бік, бокасувáти; 2) брáтися у бóки.
Боченокъ—барúло, барúлко, барúльце, бóклаг, баклáг, баклажóк.
Боченочный—барúлковий.
Бочечный—бочковúй.
Бочистый—бокáтий, бокáнь, повнобóкий.
Бочка—бóчка, кýхва, бóдня, кáдуб, кáдовб, (для капусти)—квасни́к, (для води) —відни́к, водяни́к, водя́нка; помірниця.—**Какъ въ бездонную бочку**—як у прірву.
Боязливость—бóязкість, бóязність, жахлúвість, лякли́вість, полохли́вість.
Боязливый—боязкúй, боязни́й, жахлúвий, лякли́вий, полохли́вий, полошли́вий, боягýз..
Боязный—бóязни́й, бóязкий, страшни́й.
Боязнь—бóясть, ляк, жахання, óстрах.
Бояринъ—боя́рин, пан, вельмóжа.
Боярская спить, рос. Bupleurum—ласка́вець, ласка́вці.
Боярышникъ, рос. Crataegus Oxyacantha—глíд, глод.
Бояться — боя́тися, лякáтися, жаханя́тися, страхáтися, страшúтися.
Браво—брáво, дóбре, гáрно, лéпсько!
Бравый—брáвий, хвáтський, відвáжний, молодóцький, голíнний, с(ь)мúливий.
Брага—брáга; пúво.
Бражникъ, ца — гультя́й, ка, п'я́ниця, гуля́ка,
Бражничать — гультяювáти, пя́ти-гуля́ти, пія́чити.
Бражничанье, бражничество—гультя́йство, п'яни́цтво, пія́цтво.
Бразды правленія—стернó урядy.
Бракованный—браковáний, відчéмний.
Браковать—бракувáти, відділя́ти.
Бракосочетаніе—шлюб, одружíння, вінéць, вінчання.
Бракъ—1) шлюб, вінéць.—**Вступить въ бракъ, сочетаться бракомъ**—шлюб, вінéць взя́ти, закóн приня́ти, у закóн вступúти, одружáтися, побрáтися, звінчáтися, пожéнитися, на рушникý ста́ти. **Въ гражданскомъ бракѣ**—на вíру жáти; 2) брак, вúбірки, обíрок.

Брандмауэръ—мур (між двома будинками).
Бранецъ, бранцы—плóскінь.
Бранить, ся—лáяти, ся, сварúти, ся.
Бранливость, бранчивость, ый—лайлúвість, сварлúвість, лайлúвий, сваркúй, сварлúвий.
Бранный—лайлúвий.
Брань—1) лáйка, лáянка, лáяння; 2) війнá.
Браслетъ—браслéт, обрýчка.
Братанка—братовá.
Братанична—небóга, племíнниця, братáниця.
Братаничъ—нéбіж, племі(é)нник, братáнич.
Братанъ—1) брат стáрший; 2) нéбіж, племíнник (по братові); 3) брат у пéрвих.
Братанье—брáтáння, побратúмство.
Брататься—брáтáтися, хрестáми мінятися.
Брательникъ—брат молóдчий.
Братецъ—брáтік, братко́, братýсь, братýньо, брáтічок.
Братина, братинка—кýхоль, жбан, конóвка, кондíйка.
Братикинъ, братній—брáтів.
Братованье—побратúмство.
Братовая—ятрівка, братовá.
Братолюбіе—братéрство.
Братоубíйца—братовбúвця, братоубíйник.
Братскій—брáц(тс)ький; 2) братéрський, братéрній.
Братство—брáц(тс)тво; (член брáцтва)—брáтчик; 2) братéрство.
Братъ, братья—брат, братú, братóве. **Братъ двоюродный**—брат у пéрвих.—**Б. троюродный**—брат у другúх. **Б. крестный**—хрещóний брат.—**Б. крестовый, названый**—побратúм, назвáний брат.—**Б. молочный**—молóшний брат.—**Братья сведеные, сводные**—звéдені, зведенюкú, зведенятa.
Брать, ся—брáти, ся. **Брать верхъ**—гóру брáти, перемагáти.—**Брать въ долгъ**—позичáти, нáбір брáти, набирáти.—**Брать сторону**—заступáтися, ставáти за кого.—**Брать ягоды, грибы**—збирáти.
Брачащіеся—молодí.
Брачный—шлюбний, вінчáльний, весільний. **Брачный обрядъ**—шлюб, вінчання.
Брашно—їжа, їствó, стрáва, потрáва.
Бревенчатый—брусóваний, рýблений.
Бревно—полíно, колóда, дуб, дубóк, (обтесане з чотирьох боків)—брус, бáлка, (коротке)—оцýпок, оцýпалок, (тонке, кругле)—кругляк, (для повертання вітряка)—стрілá, (в кирнишному зрубі)—цúмрина, цебрúна, (під стелею)—свóлок, (в будівлі для звязку)—ощéпина, (поперéчна)—бáнта, бáнтина, (для переходу через річку)—клáдка, (на стріху)—притýга.
Бредень—вóлок, волочóк, брéдень.
Бредина, бредникъ, рос. Salix caprаea—верболíз, ива.
Бредить, ся—верзтú, ся, плестú, мáрити, ся, блудáти словáми, ввпжáтися.
Бредни—дурнúця, бредня́, нісенітниця, теревéні.
Бредъ—верзíння, мáри, маячня́.
Брезгать—брúдити, ся, грéбати, гидувáти, гордувáти.
Брезглівость, брезгливый—бридлúвість, -вий, гидлúвість,вий.
Брезжать—1) брязчáти, брязкотíти, дреньчáти; 2) брúнькати.
Брезжить, ся—1) с(ь)вітáти, на с(ь)світ займáтися, благословлятися, сірíти; 2) мрíти, мигтíти, миготíти, блúмати.
Бременить--обважáти, обтяжáти, заважáти. **Бремя**—вагá, ваготá, тя́гар, тяготá, тя́жар.—**Разрѣшиться отъ бремени**—родúти, породúти.
Бренность—мáрність.
Бренный—мáрний, тлíнний.
Бренчалка—брязкітка, брязкало, брязкальце, брязкотíло.
Бренчаніе—1) брязчáння, брязкання, брязкíт; 2) брúнькання.
Брести, ся, бресть—брестú, ся, плестú, ся, плéнтати, ся, чвалáти, тягтúся, дúбатися, дúбати.
Брехать—гáвкати, брехáти.
Брехня—брехня́, бридня́.
Брехунъ, брехуха—брехýн, брехýнка, ха, (здр.) брехунóць.
Брешь—проло(і)м, вúрва, дюрá, дірá.
Бритва—1) брúтва, (з коси)—скíсок; 2) бíлик.
Бритвенница, бритовница—бритóвниця.
Бритвенный, бритовный—брúтовний.
Брить, ся,—брáти, ся, голáти, ся,
Бритье—бриття́, голíння.
Брица, рос. Setaria glauca і Panicum crusgali—брúця, мишій.
Брычка—брúчка, брúка, (з плетеним коробом) — нетечáнка, (крита) —бýда, бýдка.
Бріонія—рос. Bryonia—нечúпай-зíлля, перéступ.
Бровистый—бровáтий, бровáнь, бровáч.
Бровный—брíвний.
Бровь, мн. **брови**—бровá, (здр.)—брíвка, брíвонька, (мн.)—бróви, брівкú, брíвоньки, бровенятa.
Бродильный—квасний.
Бродить—1) бродúти, вéштатися, волочáтися, тинятися, тулáтися, швéндяти, блукáти, тинятися, никáти, сновúгати; 2) кúснути, квáснути, (про тісто, буряки то-що)—грáти, вигравáти, шумувáти, мусувáти (про горілку, вино то-що).
Бродня—бродня́, блукання, блуканúна, вéштання, сновúгання.
Бродокъ—пробíй.
Бродчикъ—забродчик, бурлáка.
Бродъ—брід —**Въ бродъ**—у брід, брідьма.
Бродяга—бродя́га, волоцю́га, заволóка, бурлáка, поволóка, приблýда, приплéнтач, (про жінку) — волоцю́га, бурлáчка, мандрьóха, повія.
Бродяжество, бродяжничество--бродя́жство, волоцю́жство.

Бродяжничать — броде́жити, волоча́тися, мандрува́ти, бурлакува́ти.
Бродяжій—бурла́цький.
Бродячій—броде́ящий.
Броженіе — 1) шумува́ння, мусува́ння; 2) хвилюва́ння, за́колот, колотне́ча.
Броненосецъ—па́нцирник.
Броненосный—па́нцирний.
Бронза—бро́нза, спиж.
Бронзировать, бронзовать—бронзува́ти.
Бронзованіе, бронзовка—бронзува́ння.
Бронзовка, жук Aphovius fassor—оло́нка.
Бронзовый—бро́нзовий, спижо́вий.
Бронь, брюня—па́нцир.
Бросаніе—ки́дання, шпурля́ння.
Бросальный, бросательный—ки́дальний.
Бросать—ки́дати, мета́ти, шпурля́ти.—**Бросать жребій**—ки́дати жо́реб, (палкою) — мірятися, вимі́ря́тися. — **Б. взглядъ**—скида́ти очи́ма.—**Б. кровь**—пуска́ти кров.
Бросаться—ки́датися.
Бросить, ся — ки́нути, ся, метну́ти, ся, шатну́тися, (зра́зу) — порва́тися, (в бік)—шара́хнути, (об землю) — ге́пнути, ся, бебе́хнути, ся, (у воду зразу)—шубо́вснути, (в ліс зразу) —шеле́снути, (про хворобу)—вки́нутися, прики́нутися. **Б. бѣжать**—ки́нутись бігти.
Броскій—кидки́й, метки́й.
Броскомъ—навкида́, навки́дячки, кидькома́.—**Броскомъ броситься**—прожо́гом ки́нутися, порва́тися.
Брошенный—ки́нутий.—**Б. безъ вниманія**—зали́шений, поки́нутий, занеха́яний.
Брошь, брошка — бро́шка, шпи́лька, запи́нка.
Брошюра—брошу́ра, кни́жечка, мете́лик.
Брудершафтъ—бру́дершафт, побрати́мство.
Брульонъ—чорня́к, чорне́тка.
Брундышка, рос. Bulbocodium ruthenicum —гадю́чий просоре́н, сирітки.
Брусника, брусница, рос.—Vaccinium Vitis Idaea — брусни́ця, (гал.) — камінки́, камінці, квасничкй, кваснівки.
Брусница—1) ку́шка (для бруска); 2) манта́чка, лопа́тка (у косарів).
Брусничникъ—кущ брусни́ці.
Брусникъ—брусо́к, точи́ло.
Брусовка—терпу́г.
Брусовой—брусови́й.
Брусчатый—брусо́ваний, ру́блений, зро́блений з ба́лок.
Брусъ—брус, ба́лка, сво́лок, шта́га, ба́нта, ба́нтина.
Брусякъ—жо́рен—верхня́к.
Брыжейка—бри́жі.
Брыжеечный, брыжейный—брижі́йний.
Брызгалка, брызгало—кропи́ло; си́кавка.
Брызганье — бри́зкання, при́скання, по́рскання.
Брызгать, ся—бри́зкати, ся, при́скати, ся, по́рс(ь)кати, ци́ркати.
Брызги—бри́зки, при́ски, скалки́.
Брызгъ — 1) бри́зка, при́ска, ска́лка; 2) бри́зкання.
Брыкать, ся—брика́ти, ся, виха́ти, хв(ф)ица́ти, фи́ркати.
Брылястый—товстогу́бий, губа́тий.
Брысь—тпру́сь, ту-тпру́сь, а-тпру́сь.
Брюзга—буркун, бу́ркало, ту́ркало, боркоту́н, гри́мач, моркоту́н, мру́кало, гомонли́вий.
Брюзглый—опу́хлий, набря́клий, оду́тий, брезькй́й, бре́зклий.
Брюзгнуть—пу́хнути, опуха́ти, набряка́ти.
Брюзжаніе — бу́ркіт, му́ркіт, бурча́ння, бурмота́ння, ту́ркання.
Брюзжать—бурмота́ти, буркоті́ти, ту́ркати, бурча́ти, мурмота́ти, мурмоті́ти, мурча́ти.
Брюква, рос. Brassica Napus rapifera — бру́ква, Brassica campestris, napobrassica—калярі́па, галярі́па.
Брюки—штани́, шарава́ри.
Брюнетъ, ка—чорня́вий, чорня́вець, чорня́ва, чорня́вка, чорну́ха.
Брюханъ—пузань, черева́нь, бруха́ч, (глумливо)—бари́ло, черевко́, пухтій.
Брюхастый—пуза́тий, черева́тий.
Брюхатить—набива́ти пу́зо, пуза́тіти.
Брюхо, Venter—пу́зо, че́рево, живі́т.
Брюховица—те́льбухи.
Брюшка—Peritanacum—чепе́ць.
Брюшко—пузце́, черевце́, пу́зя.
Брюшной — черевни́й, живото́вий. —**Брюшная часть**—почере́вина.
Брякать—бря́кати, брязкоті́ти, брязча́ти.
Брякнуть, ся — 1) бря́знути, забрязча́ти; 2) ге́пнутись, бебе́хнути, ся, берки́цьнути, ся, бря́знути, бря́кнути, ба́цнути; 3) ля́пнути.
Брякъ—брязь, геп, торо́х, бебе́х, берки́ць.
Бубенецъ — бубоне́ць, бубо́нчик, бу́бник, балабо́лка, балабо́нчик.
Бубенъ—бу́бон, решето́.
Бубновка—дзві́нка.
Бубновый—дзві́нкови́й.
Бубны—1) бу́бни; 2) (масть в картах) — дзві́нка, звінка.
Буглазъ, рос. Anchusa officinalis—польова́ медуни́ця, медяни́шник, воло́вий язи́к, рум'я́нка, рум'я́нчик, ра́нник, свинюшник.
Бугорчатый—горба́стий.
Бугорчатый—горбо́ватий, горбкува́тий, гулюва́тий, шишкува́тий.
Бугоръ, бугорокъ—горб, горбо́к, го́рбик, па́горок, шпиль, шпильо́к, шпиле́чок, ку́па, ку́пина, кучугу́ра, ши́шка, гу́лька.
Бугрить, ся—круті́ти, ся, хвилюва́ти, ся.
Бугровый—горбови́й, шпильови́й.
Бугровина—гу́ля, гу́ля, о́пух.
Будара—байда́к, байда́ра.
Буде—як, коли, як що́.
Будень—бу́день, буде́нний, бу́дн(і)ий день.
Будетъ—1) бу́де; 2) го́ді, бу́де, дово́лі, до́сить.
Будила—буди́ло.
Будильникъ—1) буди́ло; 2) буди́льник.
Будить—буди́ти, побужа́ти.
Будка—бу́да, бу́дка, халабу́да.
Будній—чутка́й.

Будкость—чу́ткість.
Будоражить—турбува́ти, баламу́тити.
Будочникъ—бу́дник.
Будра—рос: а) д. **Баранчикъ**, б) Hedera Helix—плющ, в) Linaria—дзвіно́чки, зво́ники, косюрки́, сокирки́, за́йців льо́н, ленок, осту́дник, чисте́ць, зозу́лині черевички.
Будто—1) на́че, нена́че, мов, мовля́в, бу́цім, ніби, либо́нь.—**Какъ будто, будто-бы**—на́чеб-то, мо́вби-то, ніби-то; 2) хіба́?, невже́, чи вже́?
Будущій—бу́дучий, пото́мний, прийде́шній, майбу́тній.
Будущность—бу́дуч(ч)ина, бу́дучність, бу́дущина, прийдешне, майбу́тність.
Буеракъ—1) байра́к; 2) заме́т.
Буерачекъ—байрачо́к.
Буерачина—яро́к, ба́лочка.
Буженина—свини́на.
Бужданіе, буженіе—буді́ння, бу́дження.
Буза—1) бузя́; 2) сіль кам'яна.
Бузина, рос. Sambucus nigra—бузина́, (гал.)—баз, бази́нок, S. racemosa—бузина́ черво́на, S. Ebulus—бузни́к, в'язо́вник, (гал.)—бази́нок.
Бузинный, бузиновый—бузино́вий.
Бунище—1) шпиль, бе́лебень; 2) цвинтар(ь), церко́вний двір.
Буйволенокъ—буйволя́,—ля́ти.
Буйволъ, Bos bubalus—бу́йвіл, (здр.)—бу́йволик, (сама́ця)—бу́йволиця.
Буйный—1) буйни́й, бунтовли́вий, задьо́рливий; 2) бу́йний, бурхли́вий, рвачки́й; 3) буйни́й, вели́кий.
Буйство—бу́ча, бе́шкет, бу́йність.
Буйствовать—бу́чу збива́ти, буя́ти, бушува́ти.
Бука—1) хо́ха; 2) вовкува́тий, темря́к, нелю́да, нелю́дько, безлю́дько, одлю́дько, похни́пий, похму́рий.—**Смотрѣть букой**—во́вком дива́тись.
Букашка—ку́з(ь)ка, кома́шка, ку́зочка.
Буква—бу́ква, лі́тера.—**Б. гласная, согласная**—голосна́, при́голосна.
Буквальный, но—дослі́вний, дослі́вний, досто́тний, достоме́нний; до сло́ва, до ця́ти, досто́тно, достоме́нно.
Букварь—буква́рь, грама́тка, абе́тка.
Буквенный—бу́квений, літерний.
Буквоѣдство—буквоїдство.
Буклетъ—1) букле́т, пучо́к, пуче́чок, ки́тиця; 2) дух, пах, па́хощі.
Буклинистъ—книга́рь (що торгує старими книжками.)
Букля—пу́кля, пейс.
Буковица,—рос. Betonica—бу́квиця, бу́ковник, бук-трава́, польови́й кану́пер, материнка.—**Б. лѣсная**, Stachys silvatica—бу́ковиця, ба́бка.—**Б. русская**, Ajuga pyramidalis—горля́нка, дівча́ча краса́, гостровершки, суховершки, богоро́дишник.
Букъ—1) рос. Fagus—бук, бу́кови́на, бучи́на.—**Бѣлый букъ**, Carpinus betulus—граб, грабина́; 2) луг, ми́тель; 3) ждукто.
Булавка—шпи́лька.
Булавочный—шпильково́вий
Буланый—була́ний, (про вола)—полова́й.
Булатный—була́тний.
Булатъ—1) була́т, сталь, кри́ця; 2) меч, ша́бля.
Булдыга—1) па́лиця, ціпо́к, дуби́на; 2) гульта́й, гуля́ка.
Булдырь—1) пухи́рь, гу́ля, морг'у́ля; 2) нерівне місце в по́лі; 3) ха́тка на бе́лебні або в пустирі.
Булдыри, булдырья—булькй, бу́льби.
Булка—бу́лка, паляни́ця, (з лапками загнутими, помазана олією з цибулею)—книш, (гречана) — бала́буха, (невеличка, кругла)—буханець, бу́ханка, (французька)—франзо́ля.
Булочная—пека́рня.
Булочникъ, ца—пе́карь, хлібопе́к, бу́лошниця, паляни́шниця, перепічайка, бублейниця, бубле́шниця.
Булочный—бу́лошний, паляни́шний.
Бултыхать—1) бо́втати, колоти́ти; 2) бу́рити, ки́дати що в ве́ду.
Бултыхнуться—бо́втнути, шубо́вс(т)нути.
Бултыхъ—бовть, шубо́вість, бух, бурти́сь, плюсь.
Булыга—1) ка́мінь ди́кий; 2) бри́ла (каміню).
Булыжникъ—д. **Булыга 1.**
Булыня—пра́сол.
Бульдогъ—брита́н, бульдо́г.
Булькать, ся—бу́лькати, ся, булькотіти.
Бульонъ—бульйо́н.
Бумага—1) папір, бома́га, бума́га, (здр.)--папіро́ць.—**Б. почтовая**—листови́й, пошто́вий папір.—**Б. оберточная**—бібу́ла.—**Б. хлопчатая**—ба́вовна, ба́вина.—**Б. гербовая**—гербо́вий, штемпльо́вий папір. — **Б. папиросная** — цига́рошний.—**Б. цвѣтная**—(для гаптування) - за́полоч; 2) (стара)—шпарга́л, (зб).—шпарга́лля.
Бумагомаратель—писа́ка, писа́чка, папіромаз, віршомаз.
Бумажка—папіро́ць, папірчик, бо(у)ма́жка.
Бумажникъ—гаман, гаманець, гаманок.
Бумажный—1) папіро́вий, папіря́ний, папірча́тий. — 2) бавовня́ний, бавня́ний.
Бумажная фабрика — папірня. — **Б. фабрикантъ**—папірник.
Бумазея, бумазейный—бархан, бархано́вий.
Бунтовать, ся—1) бунтува́ти, ся, повстава́ти, бунт зрива́ти; 2) баламу́тити, каламу́тити, підбу́рювати.
Бунтовской—бунтлі́вий, бунто(і)вли́вий.
Бунтовщикъ—бунтовни́к, бунтівни́к, бунта́рь, повста́нець, (гал.) — ворохо́бник.
Бунтовщическій, бунтовщичій—бунто(і)вни́чий, бунта́рський, повста́нський.
Бунтъ—бунт, за́колот, ро́зрух, ворохо́бня.
Бунчать--гудіти,густі,дзижча́ти,бри(е)ніти
Буравить—свердли́ти, вертіти.
Бураленіе—свердлі́ння, ве́рчення.
Буравный—сверделовий.
Буравообразный—свердлова́тий.
Буравокъ, буравчикъ—све́рдлик.

Буравъ—сверде́л, сверд̀ло́, (великий)—ло́патень, (для вирівнювання рулі рушниці то-що)—шуст, (для розшукування кринишних жил, руди то що)—штирь, с(ь)відер.
Бураковый—бурако́вий.
Буракъ—бура́к, буря́к.
Буранъ—хуртовùна, (ф)ху́га, віхало, завірю́ха, хурте́ча.
Бургомистръ, бургомистерша — бурми́стер, бурми́стр, бурмистро́ва.
Буревалъ--1)вітро́га, бу́ря; 2) вітролом,лом.
Бурена,буренка,буренушка-коро́виця,мùнька.
Бурить—сверді́ти, верті́ти.
Бурка—бу́рка (керея),
Буркала, буркалы—банькú.
Буркунъ — рос. 1) Melilatus alba — бíлий буркýн, M. coerulea—буркýн-зíлля, M. officinalis—жóвтий буркýн; 2) Medicago falcata—бурундýк, бурунчýк, буркýн, черевúшник; 3) Onobrychis sativa—зáячий горóх.
Бурлакъ—бурла́ка, (зб.) бурла́цтво.
Бурлаченіе, бурлачество—бурлакува́ння.
Бурлачить—бурлакува́ти.
Бурливый — 1) бурхлúвий, буре́мний, нава́льний, рвачкùй; 2) невгомóнний, неспокíйний.
Бурлить—1) бушува́ти, бурха́ти, клекоті́ти; 2) галасува́ти, бу́чу збива́ти, шарабу́рити.
Буровить—дзюрю́ти, рùнути, бу́рхати.
Бурса, бурсакъ, бурсачье—бу́рса, бурса́к, бурсачва́, бурса́цтво.
Бурта, буртъ—бурт.
Бурунъ—буру́н.
Бурчаніе—буркотня́, буркотне́ча.
Бурчать—бурча́ти, буркота́ти, буркоті́ти, бурхоті́ти.
Буръ—сверде́л, штирь, с(ь)відер.
Бурый—бу́рий, рудùй.
Буря—бу́ря, хуртовùна.
Бусить—1) мря́чити, імжùти, мжùти; 2) пили́ти, пороши́ти, кури́ти; 3) бреха́ти, верзтù, теревéні, дурнúцю нестù, пра́вити, точи́ти, торочи́ти.
Буслай—мугùрь, мугиря́ка, гóвал.
Бусовѣть—сірíти, синíти.
Бусъ—1) мигáчка, мжи́чка; 2) пил, по́рох.
Бусы—пацьóрки, бузкóве намùсто(скляне), смíлка, сíчка.
Бусый—темносúзий, сіробу́рий.
Бутень, рос. Chaerophyllum Anthriscus — болúголов, сверба́гуз.
Бутерлакъ, рос. Postulaca sativa—со́сонка.
Бутонъ—пу́п'янок, пу́п'яшок, (що почав роспускатися)—роспу́кавка.
Буторъ—мана́тки, збíжжа, мізе́рія, худо́ба, худíбчина.
Бутузъ--куца́н,пуза́нь, пуза́нчик, опе́ц(ь)ок.
Бутъ—груз.
Бутылка--пля́шка,(здр.)пля́шечка, буте́лька.
Бутылочный—пляшкóвий, пляша́ний, бутелькóвий.
Бутыль—сулíя, (оплéтена) балца́нка, плетеня́ця.
Буфетъ—1) мúсник, судня́к, креде́нець; 2) ресторáн, буфе́т.
Бухаленъ, пт. Botaurus stellaris—бугáй.
Бухать, ся—бу́хати, ся, бу́хкати, ся, ге́пати, ся.
Бухнуть, ся—1) бу́хнути, ся, ге́пнути, ся; 2) ля́пнути, ви́палити; 3) бубня́вiти, бучáвiти.
Бухта—зато́ка, бу́хта.
Бучало—ва́р,водокру́ть,крутíнь,кру́ча,шум.
Бученіе—золíння, лу́жíння.
Бучень—джмíль.
Бучило—бака́й, ко́вбань.
Бучить—лу́жити, золи́ти, ся.
Бучной—золíнний.
Бушевать—бушува́ти, буя́ти, бу́чу збива́ти, бурха́ти, ви́хорити, шумува́ти, ґвалтува́ти.
Буянъ—буя́н, ворохо́бник, задьо́ра, галати́н, бешке́тник.
Бы, когда бы, если бы, чтобы—б, коли́-б, щоб, як-бú.
Бывалецъ—бува́лець, бува́лий.
Бывало—бува́ло, було́.
Бывалый -бува́лий, мину́лий, коли́шній.
Бывальщина, быль—били́ця, бува́льщина, бува́ль.
Бывать--буває́ти, трапля́тися, луча́тися.-**Бывать часто у кого**—вчащáти до ко́го. **Какъ ни въ чемъ не бывало**—мов нíчо́го й не було́, на́че й не вíн, не вона́.—**Ничуть не бывало**—зо́всім нí. — **Этому не бывать**—сього́ не бу́де!
Бывшій—бу́вший, що був, мину́лий.—**Нѣкогда бывшій, когда-то бывшій**—коли́шній.
Быковникъ, рос. 1) Verbascum nigrum—горлачí, оман; 2) Melampyrum — бра́тіки, Іва́н та Марія.
Быкъ—1) Bostaurus—бик, вíл, (ста́дник) —бугáй, (дикий, Bosurus)—тур.
Былина—1) д. **Бывальщина**; 2) билúна, билíнка, билíнонька; 3) ду́ма.
Былiе—зíлля, би́лля.
Былое—мину́ле, коли́шнє.
Былой--мину́лий, (давно кились)-коли́шній.
Быльеватый—бур'янува́тий.
Быльникъ бѣлый, рос. Gnapholium silvaticum—суховéршки.
Быльникъ, бѣльнякъ, рос. Artemisia vulgaris—чорнóбіль, чорнóбиль, забу́дьки, нéхворощ, нéхворóща.
Быстрехонекъ, быстрешенекъ — швидéнький, жвавéнький, хутéнький, бистрéнький, швидéсенький.
Быстрина—бистрина́, бистриня́, бистри́нь, стри́жень, прудковíд.
Быстроглазый—бистроóкий.
Быстролетный — бистрольóтний, бистропли́нний.
Быстроногій—прудки́й, вітроно́гий.
Быстрость, быстрота—швúдкість, пру́дкість, хýткість, скóрість, бистрина́.
Быстротечный—бистрово́дний.
Быстротокъ--прудковíд,стри́жень,би́стриця
Быстроуміе, быстроумный—бистрота́мість, бистрота́мий, би́стрий, метки́й на ро́зум, тямки́й.
Быстрый, быстро—швидки́й, о, прудки́й, хутки́й, шпарки́й, о, би́стрий.

Бытіе—бутт́я, житт́я, існува́ння, ествува́ння.
Бытность—пробува́ння, бу́тність, бутт́я. **Въ бытность мою...**—за час мо́го пробува́ння, коли я бу́в...
Бытъ—по́бут, житт́я.
Быть—бу́ти, пробува́ти, жа́ти, знаход́ятися, ма́тися, існува́ти. **Было да сплыло**—було́ та загуло́, було́ та за водо́ю пішло́. **Будь добръ, будьте добры**—будь ла́ска, будь ла́скав, бу́дьте ласка́ві!—**Быть въ состояніи, въ силахъ**—змогти́сь, здужа́ти, здола́ти, силу ма́ти. **Быть можетъ**—мо́же, ма́буть.— **Былъ таковъ**—счез, зни́к, пропа́в.—**Быть къ лицу**—ли́чити, до лица́ бу́ти, приставя́ти. **Такъ и быть**—гара́зд, до́бре, нехай так, сі́лькісь.—**Какъ быть?**—що роба́ти? як його бу́ти? **Какъ бы тамъ ни было**—щоб там ни було́.
Бычатина—воло́вина, бичина́, я́ловичина.
Бычачій, бычій—бича́чий, воло́вий.
Бычиться—опина́тися, пруча́тися, змага́тися.
Бычокъ—бичо́к.
Бѣганіе—бігання, бігання́, гаса́ння.
Бѣгать—1) бі́гати: гаса́ти, (в)гана́ти, шмигля́ти; 2) тіка́ти, утіка́ти, втіка́ти; 3) (в)ухиля́тися, цура́тися.
Бѣглецъ—утіка́ч, втіка́ч, тіка́ч.
Бѣглый—1) утіклий, збіглий, забі́глий і д. **Бѣглецъ**; 2) швидки́й, хутки́й, мото́рний, поверхо́вний, ля́гкий, побіжний.— **Бросить бѣглый взглядъ**—ски́нути о́ком, намигну́ти о́ком. — **Бѣгло**—шви́дко, швидэ́нько, ху́тко, хутэ́нько, нашвидку́, побижно (гал.)
Бѣглянка—утіка́чка, втіка́чка, утіка́нка.
Бѣговой—бігова́й.
Бѣгомъ—бігом, бігцем, біжки, (злегка) — підбігцем.
Бѣгомѣръ—(одометръ)—бігомір.
Бѣготня—бігання́, метушня́.
Бѣгство—(в)утіка́ння, (в)утіка́нка, (в)утэ́ча, (в)утэ́чка, (в)ути́к, втьо́ки. — **Обратить, ся въ бѣгство**—поверну́ти на втіки, пусти́тись на втьо́ки, на втіка́ч, накива́ти п'я́тами.
Бѣгунки—бігунці.
Бѣгучій—1) біжу́чий, теку́чий; 2) лино́чий.
Бѣгъ—1) біг; 2) **Бѣга**—бігн́, гони́, перегони́, гони́тва; ма́ндри, втіки, втьо́ки.
Бѣда—бід́а, ли́хо, нещас́тя, недо́ля, приго́да, безтала́ння, лиха́ годи́на, безголо́в'я, ха́лепа, причи́на.— **Въ томъ то и бѣда!**—то-то бо й ли́хо, го́ре. —**Бѣда стряслась**—ли́хо спітка́ло.— **Какъ на бѣду**—як на ли́хо, як на те́. **Навлечь бѣду**—накли́кати ли́хо. — **Пережить бѣду**—перебі́дува́ти. —**Помочь бѣдѣ**—запобігти ли́хові.
Бѣдишка—бідонька, ли́шенько.
Бѣднѣться—біднитися, бідкатися.
Бѣдновать—бідува́ти.
Бѣдность—бідність, убо́жество, убо́зтво, недоста́тки, бідо́та, мізе́рія, зля́дні
Бѣднота—1) д. **бѣдность**; 2) бідо́та, бідно́та, голо́та, сіро́ма, сіро́ма́шня, зли́дні
Бѣдный—1) бі́дний, убо́гий, вбо́гий, незамо́жний, мізе́рний, злиде́нний; 2) бі́дний, бідола́шний, серде́шний.
Бѣднѣть—бідні́ти, бідні́шати, вбо́жіти, зво́дитись, перево́дитись, голіти.
Бѣднягa, бѣднякъ—1) бідня́к, бідак, бідарь, злидарь, харпак, голодра́нець, безшта́нько, сіро́маха, гольті́пака; 2) бідола́ха, серде́га, небо́га, нетя́га, небора́к.
Бѣдовый—1) (про діло)—лихи́й, небезпе́шний; 2) (про люди́ну)—завза́тий, невгомо́нний.
Бѣдокурить—шко́дити, збиткува́ти.
Бѣдокуръ, ка—шко́дник, ця, збито́шник, ця.
Бѣдственный—1) нещасли́вий; 2) бідола́шний, злидо́нний.
Бѣдствіе, бѣдство—бід́а, лиха́ годи́на, ха́лепа, безголо́в'я.
Бѣдствованіе—бідува́ння, горюва́ння.
Бѣдствовать—бідува́ти, горюва́ти, бідкатися, злиднюва́ти, поневіря́тися.
Бѣжать—1) бігти, тіка́ти, (швидко)—чухра́ти, дра́ти, чеса́ти, чкура́ти, чимчикува́ти, дмухати; 2) (про годи́ну і воду)—бігти, точи́тися, пливти́.
Бѣженецъ—біже́нець, утіка́ч, тіка́нець.
Бѣлевс—1) біли́зна; 2) біли́ння, біленя.
Бѣленькій—біли́нький.
Бѣлесоватый—біля́стий, біля́вий.
Бѣлехенекъ, бѣлешенекъ—біло́сенький.
Бѣли, Leucorrhoea—опла́ва, упла́ви.
Бѣлизна—бі́лість, бі́лянка, біля́вість.
Бѣлило, бѣлила, бѣлилы—бели́ло, по́біл. — **Свинцовыя бѣлила**—бле́йвас.
Бѣлильный—білило́вий, блейваcóвий.
Бѣлильщикъ, ца—бі́льник, ця.
Бѣлить, ся—бі́ля́ти, ся, побіля́ти.
Бѣличій, бѣлій—білячий, вивірко́вий, з ви́вірки.
Бѣлка—1) Sciurus vulgaris—білка, ве́врик, ви́вірка, ви́в'юрка; 2) бі́лення.
Бѣлковина—білковина́.
Бѣлковый—білкови́й.
Бѣло—бі́ло, чи́сто.
Бѣлобокій—білобо́кий.
Бѣлобровый, бѣлобрысый—білобро́вий.
Бѣлобрюхій—білопу́зий, білочере́вий, підла́сий.
Бѣловатый—біля́стий, біля́вий, про́білуватий.
Бѣловать—білува́ти.
Бѣловой—біловы́й, біловя́к, переписаний на́чисто.
Бѣловолосый—біловоло́сий, біля́вий.
Бѣлоглазый—білоо́кий, білозо́рий.
Бѣлоголовецъ—а) Crepis lectorum—куль-ба́ба, ди́кий молочай, жо́втий ц(ь)віт, б) Silaus pratensis—морко́вник.
Бѣлоголовка—Spiraea ulmaria і Frifolium montanum—ку́ряча ла́пка, сороч́і лапки́, біла ка́шка, конюши́на, ква́сик.
Бѣлоголовникъ—Vaccinium uliginosum—голубо́ць, п'яни́ця, піяки́, лохи́на, лохачі, глухи́ня (гал.), в) Bertetoa incana—баби́шник, ю́кавка.

Бѣлоголовый—1) білоголо́вий.
Бѣлогривый—білогри́вий.
Бѣлогрудый—білогру́дий.
Бѣлозоръ, рос. Parnassia palustris—білозо́р, гада́й-зілля, ма́точник білий.
Бѣлокопытникъ, рос. Tussilago farfara—підбі́л, ма́чушник, ма́тошник, ра́нник.
Бѣлокорка, рос. Artemisia inodora—но́хвоpо́ща біла.
Бѣлокрыльникъ, рос. Calla palustris—фія́лковий ко́рінь.
Бѣлокудренникъ, рос. Ballota nigra—глуха́ кропи́ва, м'я́тошник, соба́ча м'я́та, ша́ндра.
Бѣлокурый—біля́вий.
Бѣлокъ—1) біло́к; 2) рос. Anemone—про́ліска, пере́ліска.
Бѣлолицый, ая—білоли́ций, ца(я).
Бѣлозоръ, рос. Salix amygdalina—білота́л, тала́, лоза́.
Бѣломойка—пра́чка.
Бѣлоруссъ—білору́с.
Бѣлеручка—білору́чка.
Бѣлорыбица, риба, Salmo nelma—білу́ха.
Бѣлоснѣжный—сніговобілий, білосніжний.
Бѣлостойка, рос. Pulmonaria officinalis—меду́нка, меду́нчики, медяни́к, воло́вий язи́к.

Бѣлотурка д. **Арнаутка 2.**
Бѣлотѣлый—білотілий.
Бѣлоусъ—1) білоу́с, білоу́сий, білову́сий; 2) рос. Nardus stricta—ковила́, ма́чка.
Бѣлочный—білячий, вивірко́вий.
Бѣло́чный—білкови́й.
Бѣлошвейка, бѣлошвея—шва́чка, шва́ля.
Бѣлошерстый—білошерстий, біля́н, біля́к.
Бѣлуга, риба Acipenser huso—білу́га.
Бѣлужина—білу́жина.
Бѣлужій—білу́жий.
Бѣлуха, рос. Antennaria dioica--нечу́й-вітер.
Бѣлужникъ, рос. Filago arvensis—горля́нка, грудна́ тра́вка, поли́нчик.
Бѣлый—білий, (на масть)—біля́н, біля́к.
Бѣлый свѣтъ—с(ь)віт Бо́жий.
Бѣль—біль.
Бѣлье—біли́зна, ху́стя, шма́ття.
Бѣльмо—більмо́, ска́лка, полу́да.
Бѣльмоочный—більмоо́кий. більма́к.
Бѣлѣть—біліти, біліяти.
Бѣлѣть, ся—біліти, ся, (про воду)—леліти, ся, (ясно)—ясніти.
Бѣлянъ—1) біля́к, чепуру́н; 2) біля́к, (заєць) Lepus variabilis.
Бѣлячка—1) біля́нка, біля́вка; 2) гриби Agaricus nitidus, procerus і subdulcis—біля́нка.
Бѣлячка—білору́чка, чепуру́ха.
Бѣсенокъ, бѣсенышъ—бісеня́, бісенятко, бісик, чортеня́, чо́ртик.
Бѣсиво—дурма́н.
Бѣсина—дур, скажени́на.
Бѣсить—бісити, дратува́ти.
Бѣситься—1) бісити́ся, кази́тися, скажені́ти, навісніти; 2) лютува́ти, сатані́ти, мордува́тися.
Бѣсноватый—біснува́тий.
Бѣсовка—чорти́ця, відьма.
Бѣсово молоко, рос. Euphorbia—молоча́й, молоча́к.
Бѣсовскій—бісів, бісівський, чо́ртів, чорті́чий, дия́вольський, га́спидський, ге́монський.
Бѣсовщина, бѣсовство—1) чорті́ятво, чортівщи́на, бісо́вщина; 2) біснува́ння, лютува́ння, шале́нство.
Бѣсонъ—синиця (з породи Parus).
Бѣсъ—біс, чорт, дия́вол, ді́дько, сатана́, ку́ций.

Бѣшеникъ, бѣшеница—1) рос. а) Cicuta virosa—бех, ви́ха, вомі́га, б) д. **Белладона**; 2) запри́дух, дурма́н.
Бѣшенка—буркуне́ць—Clupea caspia.
Бѣшенство—1) несамовитість, навіже́ність, шале́нство, лю́тість; 2) сказ, скаже́ність, стекля́зна.
Бѣшеный—скаже́ний, сте́клий, кручене́ний, шале́ний, навісні́й, навіже́ний, несамовитий, біснува́тий, лю́тий, пінявий.
Бѣшка—бара́нчик, ягня́, ягня́тко.

В.

Вабельщикъ—ва́бник, вабе́ць, прина́дник.
Вабленіе—ва́блення.
Вабикъ—ва́бка, ду́дочка, сво́ркало.
Вабить—ва́бити, прина́жувати, мани́ти, прима́нювати.
Вага—1) вага́, важни́ця, терези́; 2) штельва́га, штильва́га.
Вагенбургъ—обо́з, та́бор.
Вагенмейстеръ, вагмейстеръ—обо́зний.
Ваграика—го́рен.
Важенка—самиця о́леня, олениця.
Важничанье—пиха́, пиша́ння, величання, пинди́чення.
Важничать—пиша́тися, пишні́тися, величатися, бундю́читися, копи́литися, копи́лити гу́бу, козири́тися, пиндю́читися.
Важность—важли́вість, пова́га, ва́жність, вели́чність.
Важный—ва́жний, нова́жний, важли́вий, вели́чний, пи́шний, бундю́чний.
Важня—ва́жня, терезни́к.
Вайда, рос. Isatis tinctoria—синя́чник.
Ваія—ва́йя, ги́лка, верба́, лоза́.—**Недѣля ваій**—ве́рбна неділя.
Вакансія—вака́нсія, гуля́ще, вільне місце.
Вакантный—вакансо́вий, вакуючий, вільний, гуля́щий, поро́жній.
Вакація, вакаціонный—вака́ції, вакаційний.
Вакса, ваксенный, ваксить—ва́кса, ваксова́й, ваксува́ти.
Валанда, валандала—мля́вий, ле́мішкува́тий, мниха, маку́ха, мару́да, папу́ша, копоту́н.
Валандаться—1) вала́нда́тися; 2) тина́тися, блука́ти, хиля́тися.
Валежникъ—лом, вітролом, ла́мань, ло-

ма́чча, сушня́к, (дрібний) — хмиз, труск, тру́сок, (викинутий водою) —бережня́к.

Валекъ—1) прач, праня́к, пра́льня́к; 2) рубе́ль, кача́лка; 3) ба́рок, о́рчик; 4) держа́к (весла); 5) вал, ва́лик(ьок), ва́лець (в млині).

Валенки, або **валены** — повстяники́, повстяки́.

Валеть--(в картах)--хлап,хви́л(ь)ка,ни́жник

Валиљня—вало́шня, вало́ша, шапова́лка, фало́ша.

Валить, ся — 1) вали́ти, ся, вали́ти; 2) накида́ти, насипа́ти; 3) скида́ти, зва́лювати; 4) су́нути, ся, си́пати, пла́вом пливти́, хма́рою йти́.

Валка—1) зва́лювання (до купи); 2) руба́ння, ви́руб (лісу); 3) вали́ння, кача́ння (сукна, повсти і т. и.)

Валкій--хитки́й, хилки́й, хибки́й.

Валовой--гуртови́й, валови́й.

Валомъ—ва́лом, юрбо́ю, гурто́м.

Валошить — валаша́ти, холоща́ти, холости́ти, легша́ти, легчи́ти, заверта́ти, каплу́нити.

Валуй—гриб Agaricus foetens—валу́й.

Валунъ—кругля́к.

Валухъ—ва́лах.

Валъ—1) вал, окіп; 2) хви́ля вели́ка, вал, буру́н.

Вальдшнепъ, пт. Scolopax rusticula—ва́люшень, слу́мка, слу́ква, ле́жень, око́с.

Вальсъ—ва́лець, ва́льс (танець).

Вальяшный—1) важки́й, міцни́й; 2) га́рний, кра́сний, вальни́й, показни́й, пи́шний.

Валюга—вайло́, валю́ка.

Валюта—ціна́, кошт, валю́та.

Валяльщикъ—шапова́л.

Валяльный—шапова́льський.

Валять—1] вали́ти, кача́ти; 2] ба́зграти, ля́пати, ма́згати; 3] ката́ти (швидко бігти, їхати).

Валяться—вали́тися, кача́тися.

Вампиръ—1) зоол. Vampyrus—поро́да кажана́; 2) упи́р(ь), упиря́ка.

Ванда—ве́рша (з лози).

Ванна—ва́нна, ку́піль.

Варахія, рос. Inula hirta—гвозди́чка, горя́ц(ь)ві́т, сідач, сухове́ршки і Inula britanica—заболо́точник.

Варварка — 1) ва́рварка, лю́та, жорсто́ка (жінка); 2) рос. Barbarea vulgaris—свиріпа.

Варварство — ва́рварство, азія́тство, лю́тість, дику́нство.

Варваръ — ва́рвар, азія́т; лю́тий, дику́н, като́га.

Варганить—1) варга́нити, бри́нькати, цига́кати; 2) капа́рити.

Варганъ—дри́мба, вигра́н, варга́н.

Варега, варежка—рукави́ця, плете́нка.

Варенецъ—ря́жанка, колоту́ха, паренуха.

Вареніе, варка—варіння, ва́рево.

Варенье—цукро́ве варе́ння, варе́ння, смаже́ні я́годи, пави́дло, пови́дло, повідла,—дел.

Варея—куховарка, варійка.

Варить, ся—вари́ти, ся, (в маслі, меду, в цукрі)—сма́жити, (мед) — сити́ти.— **Молоко сварилось**—скипі́лось.

Варіантъ—одміна, варія́нт.

Варки—полу́драбки.

Варница—солева́рня.

Варня — пивова́рня, медова́рня, брова́р, брова́рня.

Варовина—1) вірьо́вка, верівка; 2) дра́тва.

Варокъ—загін, баз.

Варъ—1) спе́ка, вар; 2) окріп, вар; 3) смола́, (у шевців)—ше́вська смола́.

Василекъ, рос. Centaurea cyanus—воло́шка, воло́шки, блава́ти.

Василекъ огородный, душистый, рос. Ocimum Basilicum—васи́льок, васи́льки, паху́чі васи́льки, церко́вні васи́льки.

Василекъ рогатый, рос. Delphinium consolida—сокирки́, комаро́ві но́сики, коса́рики, черева́чки, зозу́лині черева́чки.

Василиса, рос. Gentiana cruciata—та́рлич, товсту́ха, лихома́нник.

Василискъ—1) василиск, змій; 2) я́щурка (американська — Basiliscus americanus).

Васильевъ вечеръ — мела́нка, кут (перед новим роком).

Василекъ—кропи́ло.

Васильковый—воло́шковий, блава́тний, васи́льковий, соки́рковий.

Вассалъ—голдівник, васа́ль.

Вассальскій—голдо(і)вничий, васа́льський.

Вата—ба́вовна, ба́вина, ва́та.

Ватага—ватага, ота́ра.

Ватерпасъ—ґрунтва́га, середва́га, ватерпа́с, позе́мниця.

Ватный, ваточный—бавовня́ний, ва́тяний.

Ватруха, ватрушка — мандри́ка, мни́хи, мни́шки.

Вафельница—вахля́рка.

Вафля, вафли—ва́хлі.

Вахлакъ — 1) ґу́ля, гурґу́ля; 2) чвала́й, вайло́, вахла́й, тюхтій.

Вахлачка—1) тюхті́йка, вахла́йка, недоте́па; 2) рос. Cirsium lanceolatum—дід, дідовни́к, дрябча́к.

Вахляй, вахлякъ—парта́ч.

Вахта—ва́рта, ва́хта, сторо́жа.

Вахтеръ—ва́хтор.

Вачякъ—саква́.

Вашъ—ваш, ва́ський.

Ваяніе—різьб‘я́рство, сні(и́)царство.

Ваяло—різа́к, долотце́.

Ваятель—різьб‘я́р, сні(и́)царь, різьба́р.

Ваять—різб‘я́рити, вирізувати, виливати, сні(и)ца́рити.

Вбивать—забива́ти, заганя́ти, вганя́ти.

Вбиваться—забива́тися, вганя́тися.

Вбирать, ся—вта́гувати, вбира́ти, ся, набира́тися, просяка́ти чим.

Вбирающій—берки́й.

Вбязи — бли́зько, збли́зька, збли́зу, поблизу́.

Вбрасываніе—вкида́ння.

Вбрасывать, ся—(у)вкида́ти, ся, ки́датися.

Вбросить, ся—(у)вки́нути, ся.

Вбрызгивать, ся, вбрызнуть, ся,—(в)убри́зкувати, ся, впо́рськувати, вци́ркувати, (в)убри́зкнути і т. и.
Вбѣгать, вбѣжать—(у)вбіга́ти, вбі́гти.
Вбѣлѣ—на́біло, на́чисто.
Вваживать, ся—призвича́ювати, ся.
Вваливать, ся—(в)ува́лювати, ся, вса́джувати, ся, вкида́ти, ся.
Ввалить, ся—(в)ували́ти, ся, всади́ти, ся, вки́нути, ся, вгили́ти, ся, впа́сти.—**Ввалились глаза**—запа́ли о́чі, позатяга́ло о́чі.—**Ввалились бока**—запа́ли, позапада́ли бо́ки.—**Ввалить въ спину** і т. д.—вліпи́ти, вгили́ти.
Введеніе — 1) (в)уво́дини, увід, ввід; 2) вступ, передмо́ва, пере́дне сло́во, вступне́ слово; 3) **Введеніе во храмъ Пресвятой Богородицы**—(с(ь)вято 21 листопаду)—Введе́ння, Вхід Богоро́диці.
Ввезти, ввезть—(в)уве́зти, приве́зти.
Ввергаться, ся—вкида́ти, ся, впада́ти.
Ввернуть, ся, ввертѣть, ввертываться — вкрути́ти, ся, заверті́ти, уверті́ти, ся, вкру́чувати, ся, зві́рчувати, увірчувати, ся. — **Ввернуть слово** — втисну́ти, вки́нути сло́во.—**В. крючокъ**—загну́ти карлю́тку.
Вверху—угорі́, вгорі́, нагорі́, зво́рху.
Вверхъ—уго́ру, вго́ру, догори́, нагору, наве́рх.—**Вверхъ дномъ, когами**—догори́ нога́ми, гори́ніж, шкереберть.—**Вверхъ лицомъ, животомъ**—горілиць, горі(і)-че́рева́. — **Вверхъ по рѣкѣ**—вго́ру, догори́, про́ти води́.
Ввести, ввесть — (в)уве́сти́, вне́сти́, приве́сти́, заве́сти́.
Ввечеру—ввечері, уве́чері.
Ввивать, ся—ввива́ти, (у)вплі́та́ти, ся, всу́кувати, ся, заплі́та́ти, ся.
Ввивка—вплі́та́ння, ввива́ння.
Ввинтить, ся, ввинчивать, ся—вкрути́ти, ся, (в)ушрубува́ти, ся, завертіти, ся, вкру́чувати, ся, увірчувати, ся, зві́рчувати, ся, ушрубо́вувати, ся.
Ввить, ся—вплести́, ся, всука́ти, ся.
Вводить, ся—1) (в)уво́дити, ся, заво́дити, ся, запрова́жувати, ся.—**Вводить въ заблужденіе** — облу́жувати, ошу́кувати, підво́дити.—**В. въ грѣхъ** — до гріха́ дово́дити, на гріх підво́дити. —**В. въ дѣйствіе**—дава́ти си́лу, перево́дити в життя́.—**В. въ обманъ** — дурити, піддурювати, обду́рювати. **В. въ убытокъ**—дово́дити до втра́ти, до зби́тку.—**В. въ соблазнъ**—спокуша́ти, блазни́ти, зво́дити.—**В. въ стыдъ**—засоро́млювати.—**В. порядки** —заво́дити, запрова́жувати лад; 2) вставля́ти, вправля́ти, вро́блювати.
Вводный—(у)ввідний; вставний.
Вводъ—(в)уво́дини, (в)увід.
Ввозить, ся—(в)увози́ти, ся, приво́зити, ся.
Ввозный—привізний, ввізний.
Ввозъ—привіз, ввіз.
Вволакивать, ся—втяга́ти, ся, втя́гувати, вволіка́ти, ся.
Вволочить—втягти́, уволікти́.
Вволю—дово́лі, досхочу́ досмаку́, усма́к.
Вворачивать—ввёртати.
Ввѣкъ—навіки, повік.
Ввѣрить, ся—ввірити, ся, доручи́ти, звірити, довірити, ся.
Ввѣряться—1) д. **Ввѣрить, ся**, ввіря́тися; 2) здава́тися, покла́датися на ко́го.
Ввязывать, ся—1) ув'я́зувати, вплі́та́ти; 2) вплу́тувати, ся, втруча́ти, ся, встря́вати.
Вганивать, ся—вганя́ти, ся, заганя́ти, ся, займа́ти, залуча́ти.
Вгибать, ся—вгина́ти, ся.
Вгибъ—вгин, увігнуте місце, я́мка, впу́ка.
Вгладь—рівно, гла́дко.
Вглубь—угли́б, вглиб, вгліб.
Вглядываться, вглядѣться — (у)вдивля́тися, вдива́тися.
Вгнетать—впиха́ти, впи́хувати, вти́скувати, втовкма́чувати.
Вгнѣздиться—(в)угніздитися, умости́тися, укорени́тися, в(у)кубли́тися.
Вгребать, вгрести—вгріба́ти, вга́рбувати, вгребти́, вга́рбати.
Вгустую—кру́то, натве́рдо (про яйце).
Вдаваться—1) вганя́тися, витика́тися, висува́тися; 2) встромля́тися, вдава́тися, вкида́тися.
Вдавить — вдави́ти, вдуши́ти, втисну́ти, упха́ти.
Вдавнѣ—давно́, зда́вна.
Вдалбливать—вдо́вбувати, забива́ти, задо́вбувати.
Вдаленѣ, вдали—дале́ко, оддаля́, оддалеки́, здаля́, зда́леку.
Вдаль—дале́ко, в далечину́, в далину́, в да́лечінь.
Вдвигать, ся—все́вувати, ся, засува́ти, ся.
Вдвижной—засувний.
Вдвинуть ся—всу́нути, ся, засу́нути, ся.
Вдвое—(в)удво́є
Вдвоемъ—удво́х, вдво́х, удвійзі, удвійці.
Вдвойнѣ—двічі, подвійно, в два ра́зи.
Вдевятеро, вдевятеромъ—вдев'я́теро, в дев'ять разів, вдев'ятьох.
Вдергивать, ся — втя́гувати, затяга́ти. — **Вдергивать китку въ иголку**—всиля́ти, засиля́ти.
Вдесятеро; вдесятеромъ—вдесятеро; вдесятьох.
Вдираться—вдира́тися, впира́тися, вти́скуватися.
Вдова—(в)удова́, (в)удовиця, (здр.)—удівонька, (син !!)—удовиченко удовенко, дочка)—удівна.
Вдовець—(в)удове́ць.
Вдовинъ—(у)вдовин, (в)удовиний.
Вдоволь—до́сить, дово́лі, вдо́сталь.
Вдовство—(в)удівство́, (в)удове́цтво, (в)удовува́ння.
Вдовствовать—(в)удовіти, (в)удовува́ти.
Вдовушка—удівонька, удівочка.
Вдогонку, вдогонъ—наздогін, наздогінці, уздогінці.
Вдодъ, пт. Upupa epops—о́дуд, ву́дуд.
Вдоль—удо́вж, удо́вш, вздо́вш.
Вдомекъ, у виразі: **„не вдомекъ“**—не вдога́д.
Вдомникъ—приймак.

Вдосталь — зо́всім, ці́лко́м, геть чѝсто, досхочу́.
Вдохновеніе—надхне́ння, натхне́ння.
Вдохновенный—надхне́нний, натхне́нний.
Вдохновить, ся—надхну́ти, ся, натхну́ти, ся, удихну́ти.
Вдохновлять—надиха́ти, ду́ху додава́ти.
Вдохнуть—(в)удихну́ти, (в)уду́нути.
Вдребезги—вдру́зки, надрізки, намо́тлох, нагаму́з, начерепи́ся.
Вдругорядь—вдру́ге.
Вдругъ — враз, відра́зу, зра́зу, вмент, вмить, ра́птом, на́гло, вльот.
Вдуваніе—вдму́хування, вдува́ння.
Вдувать, ся—(в)удува́ти, ся, (в)удму́хувати.
Вдумчивый—вду́мливий
Вдумываться—(в)уду́муватись.
Вдыхать—(в)удиха́ти.
Вдѣлка—вправлювання, впра́влення, вро́блювання, вро́блення.
Вдѣлывать, ся — вро́блювати, вробля́ти, вправля́ти, (в мур) — вмуро́вувати, ся.
Веденіе—ведіння, ве́дення.
Ведерникъ—бо́ндарь.
Ведерный, ведерный—віде́рний, відро́вий, відерко́вий.
Ведерная—бонда́рня, віде́рня.
Ведерце—віде́рце, віде́рко.
Ведрено—го́дяно, годѝняно, погідно.
Ведреный—погожий, го́дяний, годи́няний.
Ведро, мн. **ведра**—відро́, (мн.) відра.
Ведро—погода, годи́на.
Вездѣ — скрізь, усю́ди, всю́ди, по всіх усіда́х.
Вездѣсущій—всю́дису́щий, повсю́дний.
Везеніе—везіння, ве́зення, возови́ця.
Везти, ся, везть—1) везти́, ся; 2) щастя́ти, вестися, тала́нити, хв(ф)орту́нити.
Велерѣчивый—велемо́вний, красномо́вний, многомо́вний, балакли́вий.
Велерѣчіе — велемо́вство, красномо́вство, многомо́вність.
Великанскій—велете́нський.
Великанъ—ве́летень, ве́лет.
Великій—вели́кий, здоро́вий, (дуже)—здоровезний, здоровецький, (не дуже) —величе́нький, чимали́й.
Великоватый—величе́нький, чимали́й.
Великолѣпіе—вели́чність, пи́шність, бу́чність, величнопрекра́сність.
Великолѣпный--1)величнопрекра́сний, пишний, роскішний, бучни́й; 2) чудо́вий.
Великонекъ—чимале́нький.
Великорослый — великозро́слий, висо́кий, здоро́вий.
Великороссійскій — російський, моско́вський, великору́ський.
Великороссія—Великору́щина, Росія, Моско́вщина, Моско́вська Русь.
Великороссіянинъ, ка, великороссъ, великоруссъ, ка—росія́нин, ка, моска́ль, моско́вка, великору́с.
Великость—вели́кість.
Величавость—вели́чність, пи́шність.
Величавый—вели́чний, вели́щний, пи́шний.
Величайшій—найбільший.
Величать, ся — 1) велича́ти, ся, сла́вити, ся; 2) пиша́тися.
Величественный, но—вели́чний, но--**В. осанка, в. видъ**—вели́чна по́стать, вели́чний ви́гляд.
Величество—вели́чність.
Величина—вели́кість, величі́нь, ве́личь. **Величиною**—завбільшки́.
Величіе—велу̀ччя.
Вельми—ве́льми, ду́же.
Вельможа—велу̀кий пан, вельмо́жа.
Велѣніе—вели́ння, нака́з, за́гад.
Велѣть—вели́ти, каза́ти, нака́зувати, зага́дувати, прика́зувати. — **Не велѣть, не велѣно**—не вели́ти, не ве́лено, заказа́ти, зака́зано.
Вена, анат.—жѝла́, ве́на.
Венгерецъ—1) у́грин; 2) венге́рець, ве́ньгер (крамарь рознощик, найбільше з словаків або угорських украї́нців).
Венера, астр.—вене́ра; вечірня зоря́.
Венеринъ башмачокъ—д. **Адамова голова**.
Венерическій—пранцюва́тий. — **В. болѣзнь** —пра́нці, си́філіс.
Венеціанскій—вене́цький. — **В. яръ**—гришпа́н, міді́нка.
Вениса, мін. Silex granatus—грана́т.
Венный, венозный—жильну̀й, ве́нний.
Вентель, вентеръ—я́тір.
Вентиляторъ—вітрячо́к, млино́к.
Вентиляція—провітрювання.
Вепрь—каба́н ду̀кий, оду̀нець, вепрь,(здр.) —ве́прик.
Верба, рос. Salix—верба́, (деревуна)—верба́.
Вербейникъ, рос. Lysimachia vulgaris—кріва́вник, ра́нник, зімо́дра.
Вербичникъ, рос. Verbascum—дивина́, коров'я́к, ведме́же у́хо, дрябча́к, ца́рська с(ь)вічка.
Верблюдъ, верблюжій—верблю́д, вереблю́д, верблю́дячий.—**Верблюжье сѣно,** рос. Salsola kali—кура́й, колю́чка, перекотипо́ле.
Верблюжка, рос. Centaurea parviflora і C. ovina—перехотипо́ле.
Вербный—ве́рбний.--**В. воскресенье**--ве́рбна неді́ля. — **В. недѣля**—ве́рбна, ве́рбний тѝждень.
Вербникъ—во́рби, вербня́к.
Вербованіе, вербовка — вербу́нок, вербува́ння, залу́ка, зата́г.
Вербовать—вербува́ти, затяга́ти, залуча́ти.
Вербовый—вербо́вий.
Верболоза, верболозъ, рос. Salix viminalis верболіз, лоза́, молдава́нська и́ва. S. caprаea — верболіз, и́ва.—S. pentandra верболіз, тала́, ше́люг.
Верва—дра́тва.
Вергать—кѝдати.
Вердиктъ—ву̀рок, рішпне́ць, прису̀д.
Веревна—1) вірьо́вка, у́жівка, бечі́вка.-- (Товста при пороні або неводі) — кодо́ла.—(Для шнурування воза) — шнурува́ння.(Що накидають на роги волів)--налу̀гач, воловід.--(Коро́тка) —мо́туз, мотузо́к, мотузка, мотузка

зочка.--(Тоненька)—шпага́т, шво́рка, (і коротенька)—поворо́зка; 2) ключ, нùзка (ключ гусей).

Веревочный—вірьо́вочний, мотуза́ний.

Вередливый—чирякува́тий, чиря́вий.

Вередъ—чиря́к, чùрка, боля́чка.

Верезга—плаксій, пла́кса.

Верезгливый—плачлùвий, криклѝвий, вересклѝвий.

Верезжать—верещáти, кричáти, плáкати з вùском.

Верейна—1) д. **Верея.** 2) полу́кіпок.

Верескъ, вересъ, рос. Iuniperus communis —яловéць, можевéльник.

Веретено—веретéно.

Веретье—1) лантýх (з рядни́ни) або куль (з рогожі); 2) рядно́, верéта, опáлка (мішок для годування коней).

Верешокъ—черепóк, скáлка.

Верещага—яєшня (на сковороді спряжена), смажéня.

Верея—1) ворітниця, стовп воротяний. 2) чóвен (невеличкий, легенький).

Верзила—здоровùло, бéцман, (про жінку) —гергéпа, грùпа.

Вериги—ланцюгú, кайдáни, залізо, закóзи, пýта (про пустельників і подвижників).

Вермишель—лóкшина (волоська).

Вернуть, ся—вернýти, ся, завернýти, ся повернýти, ся.

Вероника—рос. Veronica officinalis—оклáдник. V. chamaedrys—безвéршки, блакітні óчки, одхáсник, приворóтки, росхóдник, клад, конотóпець, (гал.) —гáдяче зілля.

Верста—верствá (міра довжини в 500 сажнів і верстовий стовп).

Верстакъ — верстáк, верстáт. (Частини: 1) стан (складається з 4-х стовпів і 2-х товстих поперечин), (котрі зовуться) кóні, (5-ти) жéрток, (2-х) навоїв (верхній і спідній) і шáйди, (на котрій дві) підніжки з байцáрками, (де стоїть ткаля); 2) (дві) кóлесі (до верхнього і спіднього навою з) цýгою, (котрою здержується кóлесо, як навій накрутиться); 3) ляда, (що нею ткаля прибива нитку), (в ній) блят, (через котрий приходить пряжа); 4) ригівні, ці (дві, котрі прив'язують до спіднього навою).

Верстать—1) верстáк (друкарський станок); 2) рівня́ти; 3) верстáти (у друкарів—укладати в сторони або в стовпці).

Верстный, верстовой — верстовúй (стовп), верствá.

Вертелъ—рожéн.

Вертикальный, но — сторчовúй, стрімкúй, сторч, сторчакá, стрімко, на сторч.

Вертило—свéрдел, свéрдлик (у теслів).

Верткій—верткúй.

Вертлюжная впадина, анат. aceta bulum —клуб, кýльша.

Вертлявый—верткúй. крýчений, юрливúй, юлкúй.

Вертопрахъ — вітрогóн, жéвжик, фáнтик, фéртик, (глумливо)—вертúхвіст, шелúхвіст, крутúхвіст.

Вертопрашка—вітрогóнка, дзúга, придзигльóванка, (глумливо)—вертúхвістка, шелúхвістка, крутúхвістка.

Вертопрашный—крýчений, пустотлúвий.

Вертунъ—1) тýрман (голуб); 2) (про чоловіка)—вертýн.

Вертунья—вертýха.

Вертѣть, ся—1) вертіти, ся, крутúти, ся, кружáти, вúтися, мúкатися; 2) верховóдити, коверзувáти; 3) викрýчувати, ся, вибріхуватися.

Вертячій—вертóчий.

Верхникъ—верхня́к (напр. верхній жорен у млині).

Верхній—вéрхній, горовúй, горішній.

Верховина—верх, (стога) — верх, овéршок, (чобота)—халя́ва.

Верховный — найвúщий, звéрхній, верхóвний.

Верховодецъ—верховóда.

Верховодить—верховóдити.

Верховой—1) вéрхній, горовúй, горішній. —**В. вѣтеръ**—горовúй вітер, горішня́к; 2) верховúй (кінь); 3) верховúй, вéрховень, верховéць, гінéць. **Верховье**—1) верх, вершóк, вершня́к; 2) верховúна.

Верхоглядъ, на—верхогля́д, ка.

Верхоглядничать—ґáви ловúти, вúтрішки продавáти.

Верхомъ—вéрхом, горóю; з верхóм.

Верхомъ—вéрхи, (про де-кільки)—вéрхами

Верхушка—верх, вершóк, верхня́к (на хлібові), верхів'я, верховіття (дерева), верховúна, шпиль.

Верхъ—1) д. **Верховье, верхушка;** 2) (верхне житло)—верх, гора́; 3) (у екипажів) —верх, бýда, пóкліть; 4) (одежі) — верх, покриття́, покрúвка. — **Взять, брать, сдержать верхъ**— гóру взя́ти, брáти, подýжати, перемогти, перевáжувати.—**До верху**—до вéрху, в щéрть.— **Верхи**— а) верх, вершóк, (мн.) верхú, вершкú; б) плóскінь (коноплі).

Верченіе—вертіння, крутіння.

Верченый—вóрчений, крýчений.

Вершина—д. **Верховье, верхушка.**

Вершникъ—байрáк, лісóк (у верховині балки).

Вершить—вершúти, кінчáти, вивéршувати.

Вершковый—вершковúй.

Веселенькій—веселéнький.

Веселехонекъ, веселешенекъ— веселéсенький.

Веселить, ся—веселúти, ся, звеселя́тч, бáвити, ся.

Веселіе—весéлість, рáдість, весéлощі, рáдощі.

Веселка—копúстка.

Веселый—весéлий, рáдісний, втішний. — **Веселая женщина**—веселýха.

Весельникъ—гребéць.

Весельный—весловúй.

Весельчакъ—весе́лун, жартун, с(ь)міхун, с(ь)міхотун.
Веселѣть—веселіти. веселішати.
Весенній—весня́ний, весінній. — **Весенніе пѣсни**—весня́нки, (в лісових краї́нах)—гаївки́. — **Весенніею порою**—о вес́ні, весно́ю. — **Раннею весенніею порою**—на про́весні.
Весло, мн. **весла**—весло́, (мн.) ве́сла, (здр.)—весе́льце, весе́лечко, (велике) — опача́на, (на кормі) —стерно́, де́мено, правѝло, (на плоту або барці)—трепло́.—(Частини весла): ло́пать і держа̀к, (а на держаку) кобѝлка (або) ру́чка.
Весна—весна́.—**Въ концѣ весны**—на ро́зиграх, на ро́зиграх. — **Встрѣчать, провожать весну**—веснува̀ти.
Весноватый—весня́нкуватий, рябу́й.
Веснуха—1) весня́нка, ластови́ння, рябота́ння; 2) рос. Anemone nemorosa—куроспі́н.
Веснушка—1) д. **Веснуха 1.**; 2) журави́на, журави́ха, рос. Oxycoccos palustris.
Веснушатый—д. **Весноватый**.
Вести, ся—1) вести́, ся, прова̀дити; 2) води́ти, ся, пово́дити, ся; 3) вести́ся, води́ти, ся, плоди́ти, ся, розво́дити, ся, роспло́жувати, ся.
Весь—уве́сь, весь, усе́й, все́нький, усе́нький, ціли́й, цілісінький. — **Все**—усе́, все́.— **Рѣшительно все**—все́ чи́сто, геть чи́сто, геть усе́— **Все равно** — усе́ одно́, усе́ одна̀ко, одна́ково, дарма̀, ба́йду́же́, про ме́не, сі́лькісь, ані га̀дки.—**Все таки**—а все́ж, усе́ така́, проте́. —**При всемъ томъ**—проте́, а про те́.— **Всего лучше, дороже** —найкра̀ще, найдоро́жче од усього́, над усе́.—**Во всю Ивановскую** —на всі за̀ставки, зо всі́ си́ли, чим дужч.
Весьма—ве́льми, ду́же.
Ветла, мн. **ветлы** — рос. Salix—верба́, S. pentandra—верболіз, тала́, ше́люг, шевлю́г, S. acutifolia —краснота́л, желюжи́на, S. alba—біла лоза́, S. amygdalina—білота̀л, тала́, S. cinerea—и́вина, лоза́, чорноліз, чорнота̀л, S. fragilis—ло́мка верба̀, крихкове́рб, S. repens—вицеліз, S. rosmarinifolia—неталá, раки́тник, S. purpurea—лозня́к, са́мбірка, рокúтина.
Ветловникъ—ло́зи, верболіз, ве́рби, вербня́к.
Ветловый, ветляной, ветляный—вербо́вий, лозо́вий.
Ветошка—ганчі́рка.
Ветошникъ—старови́нник, ганчі́рник, ону́чник.
Ветошь, ветошье—дра́нка, дра́нтя.
Ветхій—стари́й.
Ветхозавѣтный—старозавітний.
Ветхость—ста̀рість, да̀вність.
Ветчина—ши́нка, о́кіст.
Ветшать—ста́рітися, па́датись, дряглі́ти.
Вехотка, вехоть—віхо́ть, (здр.)—віхтик.
Вечеринка—вечерни́ці.
Вечерній—вечі́рний, вечіро́вий.
Вечеръ—ве́чір.—**Вечеромъ** — у ве́чері, в ве́чері.— **Подъ вечеръ** —над ве́чір.
Вечерѣть—вечеріти, сутеніти, смерка́ти,ся.
Вечорошній — вчора̀шній, вчора̀йший, з учора̀шнього ве́чера.
Вечоръ—вчо́ра у ве́чері.
Вешнякъ—1) вешня́к (млин, що меле тільки весною; коноплі, висушені весною; весіння дорога і т. д.); 2) о́пуст (в гре́блі).
Вещевой—річе́вий, з паку́нками, з ре́чами, для паку́нків, пакунко́вий.
Вещевое право--річе́ве пра̀во, пра̀во на ре́чі.
Вещественность — річе́вність, матеріа́льність.
Вещественный—річе́вний, матеріа́льний.
Вещественныя доказательства — до́відні, викрива̀ючі ре́чі, річеві до́кази.
Вещество—мате́рія.
Вещица—штýчка, дрібни́ця.
Вещь—річ.—**Вещи**—ре́чі, клу́нки, паку́нки, пожи́тки, мана́тки.
Вжать—втисну́ти, (в)ухну́ти, вгна́ти.
Вживѣ—за життя́.
Вжикать—бря́зкати, брязча́ти.
Вжикъ—брязча́ння, бря́зкіт, бря́зкання.
Вжимать, ся —вти́скувати, ся, впиха́ти, впи́хувати, ся.
Взади—з-за́ду, поза́ду.
Взадъ—наза́д, взад.—**Ни взадъ, ни впередъ**—ні сюди́, ні туди́.
Взаемъ—в по́вичку, у пози́ку, в пози́ку. —**Взять, дать взаемъ**—взя́ти, да́ти в пози́ку, пози́чити в ко́го, кому́.
Взаимность– взаємність, обопільність.
Взаимный, но—взаємний, обопільний; взаємне, обопільно.
Взалкать—зголодні́ти.
Взамѣнъ—замі́сто, за́мість, на́мість, взаміну.
Взаперти—1) під замко́м; 2) в самоти́ні, одлю́дно.
Взаправду—спра́вді, навспра́вжки.
Взапуски—навви́передки, навза́води.
Взахаться—заóхати, заóхкати.
Взашей, взашей—в поти́лицю, в три ви́рви, в ши́ю.
Взбаламутить--збаламу́тити, скаламу́тити, сколоти́ти.
Взбалмошный--шале́ний, свавільний, вередли́вий.
Взбалтывать, ся—бо́втати, збо́втувати,ся.
Взбарахтаться—ви́дряпатись, ви́дертися.
Взбелениться—розлютува́тися.
Взбивать, ся—збива́ти, ся, підбива́ти, (про ріллю)—підра́лювати.
Взбираться—зла́зити, лізти, (на що небудь)—п'ясти́ся, спина́тися, дра́ґатися.
Взболтать, ся—збо́втати' ся, сколоти́ти, ся.
Взбороздить—з'ора́ти, подря́пати.
Взбороненть, взборонованть — ви́скородити, заскоро́дити, ви́волочити, заволочи́ти.
Взбрасывать—підкида́ти.

Взбрасываться—1) підкида́тися; 2) ки́да́тися; 3) накида́тися.
Взбрести, взбресть—1) зійти́, ви́лізти; 2) спа́сти на ду́мку, вліз ти в го́лову.
Взбросать—наки́дати.
Взбросить—ски́нути (вго́ру).
Взбрызгать—побри́зкати, покропи́ти, попри́скати.
Взбугрить, ся—зри́ти, пори́ти; збу́рити, ся.
Взбудить—розбуди́ти, розбу́ркати.
Взбудоражить — стурбува́ти, зворуши́ти, розворуши́ти, сколоти́ти, зґвалтува́ти, звалува́ти.
Взбунтовать, ся—збунтува́ти, ся, забунтува́ти, скаламу́тити, повста́ти.
Взбучить, ся—1) роздути, ся, набу́хнути, набуча́вити; 2) поби́ти, стусанів надава́ти, прочухана́ да́ти; ви́лаяти.
Взбучка—прочуха́н, прочуха́нка.
Взбѣгать—збіга́ти (на гору).
Взбѣжать—збігти, ви́бігти.
Взбѣсить, ся—1) розбісити, ся, посатаніти; 2) скази́тися, скрута́тися, стекти́ся, знавісніти.
Взваживать — зава́жжувати, накида́ти віжки.
Взваживать—зво́зити, вивози́ти.
Взвалить, ся—зва́лювати, ся, скида́ти, ся, накида́ти, накла́дати, навантажувати. — **Взваливать вину на кого** — звертати, скида́ти, зва́лювати на ко́го.
Взварецъ—1) варе́на, варену́ха; 2) узва́р.
Взваривать—вари́ти, зва́рювати.
Взваръ—відва́р.
Взвезти, взвезть—звезти́, ви́везти.
Взвести, взвесть—звести́.
Взвивать—звива́ти.
Взвиваться — підніма́тися, підійма́тися, зніма́тися.
Взвидѣть—поба́чити, вздріти.
Взвизгиваніе, взвизгъ — верещання, вищання, ве́реск, виск.
Взвизгивать—верещати, вища́ти.
Взвиться—підня́тися, зня́тися, зви́тися.
Взвихрить—скуйо́вдити, роскуйо́вдити.
Взводить, ся—1) зво́дити, ся, підніма́ти, ся; 2) вино́дити; 3) бреха́ти, клепа́ти.
Взводный—зво́дний.
Взводъ—звод (від дієсл. зво́дити).
Взвозить—зво́зити, вивози́ти.
Взвозъ—1) звоз; 2) узві́з, узво́з. (Дорога на гору від перевозу або броду).
Взволакивать—стя́гувати, витяга́ти, волі́ка́ти.
Взволнованный — схвильо́ваний, звору́шений, збу́рений.
Взволновать, ся—розхвилюва́ти, ся, схвилюва́ти, ся, збу́рити, ся, зру́шити, ся.
Взволочь—зволіктй, стягти́.
Взвыть—зави́ти.
Взвѣвать, ся—ма́яти, ся, розвива́ти ся.
Взвѣсить, ся—зва́жити, ся.
Взвѣшиваніе—ва́ження.
Взвѣшивать, ся—1) ва́жити, ся, зва́жувати, ся, вива́жувати; 2) розважа́ти, мі́ркува́ти.
Взгадать, взгадывать — згада́ти, спога́дати, зга́дувати.
Взгаркивать—вигу́кувати, згу́кувати.
Взглядъ—по́гляд, позір.—**Бросить взглядъ**—д. **Взглянуть.**—**На взглядъ**—на ви́гляд, на позір. — **На мой взглядъ**—на мій по́гляд, на мою́ ду́мку, як на ме́не.
Взглядывать—згля́дувати, поглядати, позира́ти.
Взглянуть, ся—1) гля́нути, згля́нути, ся, спогля́нути, ся, погля́нути, подиви́тися, зирну́ти, зиркну́ти, позирну́ти, взирну́тися, о́ком наки́нути, ски́нути, звести́ очи́ма.
2) подо́батися, подо́батися.
Взгонять—зганя́ти.
Взгоревать, ся — зажури́тися, затужи́ти, засумува́ти.
Взгорокъ, взгорье—узгір'я.
Взгрѣться—запала́тися, загорітися, зана́тися, спала́ти, спалахну́ти.
Взгремѣть—загриміти, (дуже) —загрюкотіти.
Взгромаживать, взгромоздить —нагрома́жувати, нава́лювати, копи́чити.
Взгромаживаться, взгромоздиться — вла́зити, влізати, влізти, (високо)-ви́лізти.
Взгрустить—засумува́ти, затужи́ти, зажури́тися. — **Взгрустнулось** — су́мно, жу́рно ста́ло.
Вздваивать—двоїти, подво́ювати.— **Вздваивать паръ**—ра́лити, переобрювати.
Вздергивать, ся, вздернуть, ся — підтяга́ти, ся, підтягти́, ся, підсми́кувати, ся, підсмикати, ся. —**Вздернуть на висѣлицу**—повісити на шибеницю. **Вздернуть носъ**—запиша́тися, задра́ти но́са, ки́рпу гну́ти.
Вздешевѣть—подешеве́шати, подешевіти.
Вздирать, ся—дра́ти, ся, здира́тися.
Вздоить—подоїти.
Вздорить, вздорничать — свари́тися, ко́зи де́рти; дурни́ці пле́сти.
Вздорливый—сварли́вий, спорли́вий, сварки́й.
Вздорный—безглу́здий; непутя́щий; нікче́мний.
Вздорожать—подоро́жчати, подоро́гшати.
Вздоръ—дурни́ця, бредня́, нісенітниця. — **Городить вздоръ**—верзти́, торочи́ти, дурни́цю нести́, тереве́ні точи́ти, ка'зна що верзти́.
Вздохнуть—1) зітхну́ти, здихну́ти; 2) передихну́ти, дух перевести́, звести́ дух, віддихати, відпочи́ти.
Вздохъ—зітха́ння.
Вздрагивать—здригатися, іздрига́тися.
Вздремнуть—задрімати, прикорхну́ти.
Вздрогнуть—здрігну́тися, іздрігну́тися.
Вздувать, ся—здува́ти, ся, здима́ти, ся, надима́ти, ся, (про огонь)— розду́ва́ти, роздму́хувати, (про опух) — пу́хнути, напуха́ти, роспуха́ти.

Вздумать—здýмати, спогадáти, задýмати, у мáслі взяти.
Вздурить, ся—здуріти, подуріти.
Вздуть, ся—1) д. **Вздувать, ся**; 2) побúти, одлупúти, стусанів надавáти.
Вздымать, ся—піднімáти, підіймáти, ся, вставáти.
Вздыханіе—зітхáння.
Вздыхатель, ница—зако́ханий, а.
Вздыхать—1) зітхáти, óхати; 2) жалкувáти, тужúти.
Вздѣвать, ся—(про одежу)—одягáти, ся, надягáти, ся, вдягáти, ся, (про обув)—обувáти, ся, взувáтися, (нитку в голку)-всилáти, засилáти.
Взиманіе—збирáння, збір; приймáння.
Взимать, ся—збирáти, ся, брáти, ся.
Взирать—дивúтися, поглядáти. —**Не взирая**—не вважáючи, не дúвлячись, не звертáючи увáги.
Взлазить—злізáти, вилáзити,(дряпаючись)—дéртися, дряпатися, (держучись за що в горі)—спинáтися, п'ястúся.
Взламывать—ламáти, вилóмлювати, розлóмлювати; розбивáти.
Взлелѣять—вúкохати, вúпестити, вúпестувати, вúховати.
Взлетать—злітáти, злинáти, підіймáтися.
Взлетъ—злíт.
Взлобина, взлобокъ—1) д. **Взгорокъ**; 2) шпиль (гори).
Взломать, ся — зламáти, ся, (про кригу весною)—скрéснути, скрéсти.
Взломъ—полóм, злом.
Взлюбить, у виразі **„не взлюбить"** —не злюбúти.
Взлягивать—брикáти, ся.
Взманивать, ся—змáнювати, ся, знáжувати, ся, підмовлáти.
Взмахивать—підмáхувати.
Взмахъ—мах, пóмах.
Взмачивать—мочúти, змóчувати.
Взмащивать, ся—рештувáти, мостúти, ся і д. **Взгромаживаться**.
Взметъ—1) підкидáння; 2) óранка.
Взметывать, ся—підкидáти, ся і д. **Взбрасываться**.
Взиливаться — змúлуватися, змилосéрдитися.
Взмокать—змокáти, ізмокáти.
Взмоляться—заблагáти.
Взморникъ, рос. Zostera — морськá трáва.
Взморье—узмóр'е.
Взмутить, взмущать — скаламýтити, сколотúти.
Взмылить, ся— намúлити, ся, змилúти, ся, вмилúтися. —**Взмылить кому голову**—намúлити чýба.
Взнашивать—знóсити.
Взносить—1) знóсити; 2) віддавáти, платúти.
Взноситься—піднімáтися і д. **Взносить**.
Взносъ—платіж, оплáта.— **Членскій взносъ**—(перший)--вступнé, вписовé, (дальше)—вкладка.
Взнуздать, взнуздывать—загнуздáти, загнýздувати, гнуздáти.
Взныть--занúти.
Взобраться—вúлізти, вúдертися, вúдряпатися, втеребúтися.
Взогнать—зігнáти.
Взогрѣвать, взогрѣть, ся — зогрівáти, зігрíти, ся, розігрíти, ся.
Взойти—зійтú, вúйти, посхóдити.—**Взойти на умъ**—на дýмку спáсти.
Взопрѣть—упрíти, впрíти.
Взорвать—1) зірвáти, розірвáти, вúбухнути; 2) розгнівати, розлютувáти.
Взоръ—взір, позір, пóгляд; óко, óчі. — **Пожирать взоромъ**—пáсти очúма.—**Потупить взоръ**—спустúти óчі.
Взоткнуть — настромúти, наштрикнýти, устромúти.
Взрастить—зростúти, вúростити, вúховати, вúкохати.
Взрачный—показнúй, гóжий.
Взревѣть—заревíти.
Взрослый—дорóслий, зрóслий, літнúй.
Взрубъ—зруб, (в криниці) — цúмрина, цебрúни.
Взрывать, ся—1) скóпувати, зривáти, зрýшувати, ся; 2) зривáти, розривáти, ся, вибухáти.
Взрывной, взрывочный, взрывчатый— розривнúй, вибухóвий.
Взрывъ—зрив, вúбух.
Взрыдать—заридáти, заголосúти.
Взрыдъ—ридáння.—**Взрыдомъ, на взрыдъ плакать**—ридáти, хлúпати, гірко ридáти.
Взрыльникъ—ляпас, ляпанéць, лящ.
Взрыть—скопáти, зрúти, зрýшити, (про крота)—накротúти.
Взрыхлить, взрыхливать, взрыхлять—спушúти, спýшувати, підпýшувати, зрýшити.
Взрѣзать, взрѣзывать—розрізати, розрізувати.
Взрѣзъ—зріз, надріз, розріз.
Взрѣзь—вщéрть, по вінця.
Взубрить — 1) пощербúти, вúщербити; 2) зазубрúти, затвердúти.
Взъерошивать, ся, взъерошить, ся, взъерошенный--кýдлати, кудóвчити, кóшлати, куйóвдити. роскýдлатú, роскудóвчити, покóшлати, роскуйóвдити, скуйóвдити, роскýйдити, скýдлити, сколóшкати, роспáтлати, покслóшкати, скошмáтити, роскошмáтити; роскýдланий, покýдланий, роспáтланий, скуйóвжений, роскуйóвжений, роскудóвчений, покóшланий, кострубáтий.
Взъѣдаться—напускáтися, напосідáтися.
Взъѣздъ—з'їзд, вúїзд.
Взъѣзжать, взъѣхать—виїздúти, з'їздúти, з'їхати.
Взъяриться — розлютувáтися, оз(ь)віритися.
Взывать—взивáти, волáти, гукáти, (напр.-взивати Бога, волати до неба).
Взыграть—загрáти, звеселúтися.
Взысканіе—1) пóзов, стягáння, трéбування, правúна, правіжка, правіж.—**Подать ко взысканію**—пóзов зало-

жѝти; 2) штра́п, штраф, пеня́, ка́ра грошева́.

Взыскать, взыскивать, ся — 1) ви́правити, пра́вити, доправля́тися, стягти́; 2) шука́ти суди́м, пра́вити суди́м. —**Взыскивать недоимки** — вибива́ти недо҆і́мки, збира́ти недо҆і́мки, пра́вити недобір, недо҆і́мку.

Взятіе—взяття; здобуття.

Взятка—1) (в картах) — взя́тка, бра́тка, би́тка, скуп; 2) хаба́рь, ха́панка, ралёць, ку́ка. — **Взятку дать**—ку́ку в ру́ку да́ти.

Взятокъ—(в)узя́ток (у бджіл).

Взяточникъ—хаба́рник, хапу́н, хапко́, хапту́рник, братки́й, брачки́й, драпіка.

Взяточничать — хаба́рити, хабарі́ бра́ти, лупи́ти, хапа́ти, хантурува́ти.

Взяточническій--хаба́рницький, драпіжний.

Взяточничество—хаба́рство, хапа́ння, ха́панка, хапани́на.

Взять, ся — узя́ти, ся, забра́ти. — **Взять верхъ** — го́ру взя́ти, перева́жити, поверши́ти кого́.—**Взять за себя**—узя́ти за себе, жени́тись (з ким).—**Взять силою**—здобу́ти, опану́вати.—**Взять кого въ руки**—забра́ти в ру́ки, до ру́к прибра́ти.—**Взяться за умъ**—схамену́тися, за ро́зум взя́тися.—**Взяться за дѣло**—заходи́тися. —**Всѣмъ взялъ**—хоч куди́, на все зда́тний.—**Ни дать, ни взять**—точні́сінько, як ра́з, са́ме як ра́з. — **Взять слово назадъ** — зріктись. — **Откуда ни возьмись** –де не взя́вся. **Что, взялъ?**—а що, піймав о҆близня? —**Взять чью сторону**—заступи́тися, ста́ти за ко́го, приста́ти до ко́го.— **Чортъ возьми!**—ма́тері йо́го бі́с, нехай йому чорт!

Вибрація—дріжа́ння.

Видалый –бува́лий, бува́лець.

Виданный—ви́даний, ба́чений. — **Виданное ли дѣло?** — чи ви́дано, чи чу́вано, чи чу́вана річ, чи ви́дана річ?

Видать — ба́чити, вида́ти; ви́дко, ви́дно, зна́ти, ма́буть.—**Видать орла по полету**—зна́ти па́на по халявах; орли́ний кле́кіт зда́лека чу́ти.

Видаться—ба́читися, вида́тися, зустріча́тися, здиба́тися.

Видимо — вида́мо, очеви́дьки, я́вно, очеви́дячки.—**Видимо не видимо**—страше́нна си́ла, несмите́нна си́ла.

Видимость—вида́мість; я́сність.

Видимый—1) вида́мий, ви́дкий; 2) очеви́дний, я́вний.—**По видимому**—як здається, здається, либо́нь, ба́читься.

Видно—1) ви́дко, ви́дно, зна́ти, зна́чно; 2) ба́читься, здається, либо́нь, ма́буть, десь, вида́й.

Видный—1) д. **Видимый**.— **На видномъ мѣстѣ**—навидноці, напо́хваті; 2) показни́й, огряднии́, значни́й.

Виднѣть, ся—виднітися, (не ясно, здалека)—маячи́ти, ся, маня́чи́ти, ся, мрі̀ти, мрія́ти, бованіти, — (наче в тумані)—туманіти, (ясно)—ясні̀ти, (про воду найбільше)—леліти.

Видовой—видови́й.

Видоизмѣненіе—одміна.

Видоизмѣняться—одмі̀ня́тися.

Видокъ—1) бува́лий, бува́лець; 2) с(ъ)відок.

Видъ—вид, о́браз, ви́гляд, поста́ва, по́стать; взір, позір, манір, краєви́д. —**Виды имѣть на кого**—ва́жити на ко́го.—**Видать виды** — надива́тися, перeба́чити, бува́ти в бува́льцях. —**Имѣть видъ**—видава́тися, ма́ти вид.—**Въ видѣ опыта**—на спро́бу. — **Для вида** –для годи́тися.—**Имѣть въ виду**—ма́ти на ува́зі, ма́ти на прими́ті.—**Выпустить, потерять изъ виду** —забу́ти, занеха́яти, занедба́ти, з голови́ ви́кинути.—**Ни подъ какимъ видомъ**—ні в я́кім ра́зі.—**На видъ, съ вида**—на взір, на позір, з ви́ду, на ви́гляд.—**Подъ видомъ**—з ви́ду, бу́цім, на́чеб-то.—**Поставить на видъ**—покла́сти на ува́гу.—**При видѣ**—ба́чучи, ди́влячись.—**На виду**—на о҆ці. на о́чах, навидноці; 2) біле́т, па́чпорт, па́шпорт.

Виды—за́міри, думки́, надії, сподіванка.

Видѣніе—1) видіння, ви́дження; 2) мара́, мана́, прив́ид, (страшне)—страхіття.

Видѣть—ба́чити, вбача́ти, вида́ти, ви́діти, (багато) — перeба́чити, (погано) — недобача́ти.

Видѣться—1) ба́читися, вида́тися, зустріча́тися; 2) здава́тися, ба́читься; 3) сни́тися, ма́ритися, ввижа́тися, мрі̀тися, прив́иджуватися.

Видящій—зря́чий, видю́щий, видю́чий, ба́чучий.

Визгливый—верескли́вий, писклив́ий.

Визготня—пискотня́.

Визгунъ, нья—верескун, ха, писку́н, ха.

Визгъ—ве́реск, верещання, писк.

Визжаніе—верещання, (про соба́к)—скавуча́ння, (про порося́т)—кувікання.

Визжать—вища́ти, верещати, (про собак) скавуча́ти, (про порося́т)—кувікати, квікча́ти.

Визитъ—візи́та, одві̀дини, одві̀дання, від-ві̀дини.

Вика, рос. Vicia sativa і др.—ви́ка, горо́бина́, горо́б'ячий, мишиний горо́шок.

Вила, частіше мн. **вилы**—ви́ла, (з трьома зу́бцями)—тройчаки́.

Виляка—виде́лка, виде́лко, виде́льце, ви́лка.

Вилковый—кача́нний, качано́вий.

Вилокъ—кача́н.

Вилочка- 1) виде́лочка, виде́льце; 2) анат. у птиць Furula—ду́жка.

Вилочный—виде́лковий.

Вильнуть—крутну́ти, крутька́ да́ти.

Виляка, вилякла, вилялыщикъ, ца—крутій, ка

Вилянiе—крутня́, ви́крути, крутійство.

Вилять—крути́ти, ся, вертіти, ся, викру́чуватися.

Вина—вина́, прови́на, прови́нність.

Венигретъ—венігре́т, міша́нина.

Вини—вино́ (масть в картах).
Винить—винува́тити, обвинува́чувати.
Виниться—вина́тися, признава́тися.
Винище—горіл'я́ка, сиву́ха.
Виновый—вино́вий.
Винный—виновни́й.—**Винный каменъ**, Tartarus—ви́нник.—**Винная ягода** –инжи́р, хми́га, фіга, фу́га.
Вино—(з винограду і ягід) — вино́, (а в Терській кра'ні)—чихи́рь, (з хліба, картоплі то-що)—горілка.—**Горячее вино, зелено вино**—горілка.—**Сидѣть вино**—гна́ти горілку.
Виноватый—1) винува́тий, ви́нний, ви́нен; 2) вибача́йте, перепро́шую, прошу ви́бачити.
Виновникъ, ца—винува́тець, винува́тниця, ви́нний, ви́нна.
Виновность—прови́нність, винува́тість.
Виноградникъ — виногра́дник, сад-виногра́д.
Виноградная лѣсть—гро́но, гро́на, гро́на, ке́тях виногра́ду, ка́тяг, ке́тях, ки́тях.
Виноградъ, рос. Vitis vinifera — виногра́д, (сухі ягоди винограду)—родзи́нки.
Виноде́ліе—винороб'ство, вина́рство.
Виноде́лъ—винороб.
Винокуренный заводъ, винокурня—винокурня, ви́нниця, горільня, горільча́ний заво́д, гура́льня.
Винокуръ—винокур, ви́нник, гура́льник.
Виноторговецъ, виноторговецъ—вина́рь, вина́р.
Виноторговля, винный погребъ—вина́рня.
Винтить—гвинтува́ти, шрубува́ти.
Винтовать—1) нарізувати гвинти́; 2) приґви́нчувати, пришрубо́вувати.
Винтовка—гвинто́вка, рушни́ця.
Винтовой—гвинтови́й, шрубови́й.
Винтообразный—гвинтува́тий, шрубува́тий.
Винтъ—гвинт, шру́ба, (здр.) шру́бка.
Винченіе—гвинтува́ння, шрубува́ння.
Винны—д. **Вини.**
Виньетка—визеру́нок, ку́нштик, мере́жка.
Вислоухій — 1) клапоу́хий; 2) недоте́па, розза́ва.
Вислый—зви́слий.
Високосный годъ, високосъ—пере́сту́пний рік, касянів год.
Висулька—1) пацьо́рка; 2) сосу́лька.
Висѣлица—ши́бениця.
Висѣличный—ши́беничний.
Висѣлка—же́ртка, же́рдка.
Висѣльникъ—ши́беник, повішаний.
Висѣніе—ви́сіння.
Висѣть—висіти, звиса́ти.
Висячій—висю́чий, ви́слий.
Витать—ві́та́ти, вита́ти.
Витіеватый—кучеря́вий, квітча́стий (про мову).
Витійство—красномо́вство.
Витійствовать—красномо́вити.
Витія—красномо́вця, речни́к, бе́сідник.
Витокъ—виту́шка, ку́чер, кру́цька.
Витушка—1) д. **Витокъ**; 2) верч, ве́рчик, кала́чик (хлібець).
Вить, ся—ви́ти, ся, звива́ти, ся, плести́, ся, крути́ти, ся, кува́ти, ся, (над чим, літаючи)—кружа́ти, ви́тися.
Витязь—ли́царь, козарлю́га.
Вихляй—тюхтій, хвала́й, маку́ха, мни́ха.
Вихлять—хвала́ти, перева́лювати, пле́нтатись.
Вихоръ—в(і)ихор, чуб.
Вихорь, вихрь—в(і)ихор, кру́тень, ку́рява.
Вихрецъ, анат. Os. coccygis—ку́прик.
Вихрить, ся—ви́хрити, ся, крути́ти, ся.
Вихремъ—як вихор.
Вихрястый—вихори́стий, вихря́стий.
Зица—каблу́чка (на плотах).
Вишенникъ — вишня́к, вишни́к, вишне́вий сад.
Вишенный, вишневый—вишне́вий.
Вишенье—1) д. **Вишенникъ**; 2) ви́шні, я́годи (вишневі).
Вишневка—вишнівка, вишня́к.
Вишня, рос. Prunus cerasus—ви́шня (дерево і ягоди), вишни́на (одна деревина).—**Вишня бѣлая**, Pavium c.—чере́шня, (одна деревина)—черешни́на. **Вишня бѣшенная**, Atropa belladonna—во́вчі я́годи.—**Вишня жидовская**—Physalis Alkekengi—жидівські гру́ші, міху́нка.
Вишь—ач, бач, чи-ба́, диви́, диви́-но.
Віолончелистъ—віолончеліст, баси́ста.
Віолончель—віолонче́ль, басо́ль.
Вкапывать, ся—1) уко́пувати, ся, зако́пувати, ся; 2) вкра́плювати, впуска́ти кра́плі, вка́пувати, зака́пувати.
Вкатиться, ся, вкатывать, ся—вкоти́ти, ся, вко́чувати, ся.
Вкашиваться—вко́шуватися.
Вкидывать, ся, вкинуть, ся—укида́ти, ся, уки́дувати, ся, вки́нути, ся.
Вкладной—всувни́й, (напр. ящик).
Вкладный, вкладочный—вкладни́й.
Вкладникъ, ца—вкла́дник, ця.
Вкладъ—вкла́дка.
Вкладываніе—укла́дування.
Вкладывать, ся—укла́дувати, ся, укла́дати, ся, втулювати, ся, вса́жувати, ся, кла́сти, сажа́ти в..., всо́вувати, ся, (про гроші)—покла́дати.
Вклеивать, ся—вкле́ювати, ся, (карюко́м)—вкарю́чувати.
Вклепать, ся, вклепывать, ся—1) вклепа́ти, ся; 2) наклепа́ти на ко́го, вплу́тати, ся; 3) вклепа́тися, втьо́патися, обізна́тися.
Включать, ся, включить—включа́ти, ся, залуча́ти, ся, вмика́ти, ся, включа́ти, залуча́ти.
Включительный, но—включний, но.
Вковывать—вко́вувати, зако́вувати.
Вкогтиться—запуста́ти па́зурі, кігті.
Вколачивать—забива́ти, вбива́ти.
Вкомкать, вкомкивать, ся—вгна́ти, втовкма́чити, гна́ти, товкма́чити.
Вконецъ—до оста́нку, до кі́нця́, до по́слідку, до ноги́, до пня́, до цу́ри, до ще́нту, геть ча́сто, цілко́м, до ре́шти, до ще́рця.
Вкопать, ся—укопа́ти, ся, закопа́ти, ся.

Вкоренить, ся, вкоренять, ся—укорени́ти, ся, угрунтува́ти, ся, укоріня́ти, ся.
Вкороткѣ—ма́ло, тро́хи, о́бмаль.
Вкось—на́вкось, навкосѝ, наскосѝ, коса́, скісно, кри́во, на́вхиль.
Вкрадчивый—підле́сливий, підли́за.
Вкрадываться, вкрасться—1) украда́тися, закрада́тися, крадькома́ вла́зити, закра́стися; 2) вкльо́вуватися, укльо́нутися; 3) підла́зити, підли́зуватись, підле́щуватись, в ду́шу зала́зити, підлі́зти, підлести́тися.
Вкратцѣ—ко́ротко, коротéнько.
Вкривь—кри́во.
Вкругъ—навкруги́, круго́м, округи́, навкру́г, круг, навко́ло, довко́ла, надовко́ла.
Вкрутую—кру́то, натвéрдо (про яйце).
Вкусный, но—смачни́й, смашни́й, но, сма́кова́тий, ла́сий, ла́со. **Вкуснѣе дѣлать, ся**—смачи́ти, смачні́ти, смачні́шати.
Вкусовой—смакови́й.
Вкусъ—смак.—**Во вкусѣ**—на смак, на манір, на штиль. **Войти во вкусъ**—розсмакува́ти, розла́ситись, розласува́тись. **Находить вкусъ въ чемъ**—смакува́ти (в чому).—**По вкусу**—до смаку́, до вподо́би.—**Со вкусомъ**—у смак, до смаку́, до вподо́би, до сподо́би, зо смако́м.
Вкушать, вкусить — 1) їсти, споживáти, вживáти, куштувáти; 2) зазнавáти, дознавáти, куштувáти, зазнáти, скуштувáти.
Влага, влажность — во́хкість, во́гкість, вільгість, вільга, вільготь.
Влагалище—1) пі́хва, піхви; 2) (анат.)—сту́льні, ма́тошний рука́в.
Владыка—1) д. **Владѣлецъ, Владѣтель**; 2) архире́й, влады́ка.
Владычество — панува́ння, господарюва́ння, волода́рство.
Владычествовать — панува́ти, господарюва́ти, володарюва́ти.
Владѣлецъ — волода́рь, вла́сник, госпо́дарь, пан, поміщик, держа́вець, ді́дич.
Владѣлица —волода́рка, вла́сниця, па́ні, ді́дичка, поміщиця.
Владѣльческій — па́нський, поміщицький, держа́вський, волода́рський.
Владѣніе—1) володі́ння; 2) держа́ва, ца́рство, господа́рство.
Владѣтель — 1) д. **Владѣлецъ**; 2) царь, (гал.)—ці́сарь, держа́вець, коро́ль.
Владѣтельный—держа́вний, вельмо́жний.
Владѣть — 1) володі́ти, владáти, ма́ти; 2) оруду́вати, керува́ти.
Влажный — во́кий, во́гкий, вільго́тний, вільгий. **Влажнымъ дѣлаться, сдѣлаться**—во́хкнути, вільгнути, мокрі́ти.
Влазить—ула́зити, влізáти.
Вламываться—вло́млюватися, вдира́тися.
Властвованіе—панува́ння, господарюва́ння, володі́ння.
Властительный—могу́чий, могу́тній, вельмо́жний.
Властный — могу́тній, вільний, ма́ючий пра́во, си́лу.—**Онъ властенъ** — він ма́е пра́во, си́лу, во́лю, вільно йому́.
Властолюбецъ, властолюбивый — властолю́бний, властолю́бець.
Властоцвѣтъ, рос. Hemerocallis flava—лілія́с.—H. fulva—чоловічий вік, жо́вта лілія.
Власть—власть, вла́да, си́ла.—**Взять, пріобрѣсть власть**—си́лу, го́ру взя́ти, забра́ти си́лу. — **Высшая власть** — найви́ща власть, зве́рхність, верхо́вна власть. — **Твоя власть** — твоя во́ля, си́ла.
Власяница—волосяни́ця.
Влачить, ся—волокти́, ся, волочи́ти, ся, тягти́, ся, тарга́нити.
Влага—влого́вина.
Влетать, влетѣть—влі́та́ти, влетіти.
Влеченіе—1) волочі́ння, тяганя́на, тарганя́на; 2) по́тяг, пова́ба.
Влечь—1) д. **Влачить**;—2) ва́бити, мани́ти, тягти́, на́дити.
Влечься—1) тягти́ся, волокти́ся, волочи́тися; 2) ли́нути, прива́тися.
Вливать, влить—вліва́ти, всипа́ти, вли́ти, всы́пати.
Вливаться — вліва́тися, втіка́ти, вливáти.
Вліяніе—вплив, си́ла.
Вліятельный—вливови́й.
Вліять—вплива́ти, ма́ти вплив, си́ду.
Вложить, ся—вложи́ти, ся, вкла́сти, ся, (в)тулі́ти.
Вломиться—вломи́тися, вдéртися.
Влѣво—вліво, уліво, лівору́ч, соб, цоб, віштá (до коней).
Влѣвѣ—зліва, улівору́ч
Влѣзать—улі́за́ти, вла́зити, залі́за́ти, зала́зити.
Влѣзть— улізти, залізти.
Вліпить, ся — вліпи́ти, ся. — **Вліпить пощечину**—ля́паса, ляща́ да́ти, **затопи́ти** по пи́ці.
Влюбить, ся—закоха́ти в себе, прикоха́ти, причарува́ти; закоха́тися, вкоха́тися, залюби́тися.
Влюбленный—зако́ханий.
Влюбчивый—лю́бчивий, женихлáвий.
Вляпать, ся—1) вля́пати, ся; 2) вплу́тати, ся, встря́ти, вля́патися; 3) закоха́тися, втьопатися.
Вмазать — вмáзати, вмасти́ти, (в мур) — вмурува́ти, (заслінку в піч) — затушкува́ти.
Вмакивать—мача́ти, вмóчувати.
Вманивать—замáнювати.
Вматывать—вмо́тувати.
Вметать, ся—1) вмі́та́ти, ся; 2) вкида́ти, ся.
Вмигъ—вмить, ми́ттю, в одну́ мить, вмéнт, у(в)ма́х.
Вминать—умина́ти.
Вмѣнить, вмѣкять—1) поста́вити, ста́вити, приписа́ти.—**Вмѣнить въ вину**—поста́вити за вину́, привини́ти.—**Вмѣ-**

нить въ обязанность — обов'язáти, постáвити за обов'язок; 2) залічúти, зачúслити, зарахувáти.
Вмѣстилище—мíсце, вмíстище, вмістúлище.
Вмѣстимость—вмістúмість.
Вмѣстительность—мíсткість, вмістúмість.
Вмѣстительный—мíсткий, простóрий, (про чамайдан, клунок то-що)—паковúтий.
Вмѣстить, ся—умістúти, ся, помістúти, ся.
Вмѣсто — зáмісць, замíсто, зáмість, нáмість, натóміть.
Вмѣстѣ—рáзом, укýпі, вкýпі, (здр.)—вкýпці, укýпоньці, заразóм, до кýпи, вмісті, гуртóм, у гýрті, за гýрт, огýлом.—**Вмѣстѣ съ тѣмъ**—рáзом з тим, ще до тóго, при тóму.
Вмѣшательство — встрявáння, втручáння.
Вмѣшать, ся, вмѣшивать, ся—1) замішáти, замісúти, замíшувати, ся, замісювати, ся, вмісúти, вмíшувати, ся; 2) втягтú, втягáти, вплýтати, вплýтувати; 3) вмішáтися, встряти, мішáтися, вмíшуватися, встрявáти, втручáтися, замішáтися.
Вмѣщать, ся—містúти, ся, поміщáти, ся, влáзити, вхóдити.
Вмѣщеніе—умíщення.
Внаемъ, внаймы—унáйми, внáйми.
Вначалѣ—спочáтку, спочúну, на почáтку, пéрве, пéрше, спéршу, зрáзу.
Внезапность—несподíванка.
Внезапный, но—несподíваний, но, нáглий, нáгле, зненáцька.
Внесеніе—внéсення, унóс, (грóшей)—платíж, оплáта, (в список)—ýпис, впис, вписáння, впúсування.
Внести, внесть—(в)унéсти, (в список, в книгу)—вписáти, записáти, завéсти.
Внизу—внизý, успóді, наспóді, дóлі.
Внизъ—вниз, на низ, на спід, до дóлу, дóлі. — **Внизъ по рѣкѣ**—за водóю—**Внизъ головою**—сторч, сторч головóю, сторчакá.
Вникать—вхóдити, додивлятися, дохóдити (до чого).
Вниманіе—увáга.—**Достойно вниманія**—вáрто, гíдно увáги.—**Обратить вниманіе**—звернýти увáгу, (на кого)—зглянутися, звернýти óко. — **Обращать вниманіе**—звертáти увáгу, вважáти, уважáти, зважáти, вáжити.—**Отвлечь вниманіе** — розвáжити. — **Оставить безъ вниманія**—занехáяти, занедбáти, забайдýжитись, залишúти без увáги.—**Принимать во вниманіе**—зау(в)важáти, вважáти, мáти на увáзі.—**Принимая во вниманіе** — мáючи на увáзі, вважáючи, що..., з увáги на..., берýчи на увáгу...
Внимательность—уважíність, увáжливість.
Внимательный, но—1) увáжний, увáжливий, (в)унятливий, увáжне, увáжливо, унятливо, з увáгою, пúльно.
Внимать—вважáти, уважáти, вслухáтись, слýхати пúльно.
Вновь—знóву, і знóву, знов.
Вновѣ—1) недáвно; 2) нóво.
Вносить—(в)унóсити, занóсити, (в список, книгу)—впúсувати, запúсувати, завóдити.
Внукъ, внука—онýк, унýк, онýка, унýка, (здр.)—унýчок, внучá, (мн.)—унýки, онучáта.
Внутренній—внýтрішній, нýтрішній, серéдній, осерéдній, нутряний.—**Внутренніе раздоры**—домáшні свáрки, чвáри.
Внутренности—серéдина, тéльбухи, тéльбух, трéбухи, трéбух, бéбехи, (живота) — кéндюх, хляки, (грудинні)—легкýша, (у птиць) — пóтрох, потрохá, (грудинні у птиць)—журавéль, (у комах)—кáшка. — **Внутренности вынимать, вынуть**—требушúти, тельбушúти, потрошúти, вúтребушити і т. д.—**Внутренности повредить** — надсадúти, надірвáти, бéбехи, тéльбухи, одбúти печінкú.
Внутренность—нутрó, серéдина.
Внутри, внутрь—в серéдині, в серéдину.
Внучатный—троюрóдний.—**В. братъ** — брат у дрýгих.
Внушать, внушить — вселяти, вмовлятú, внушáти, вселяти.
Внушеніе—1) внушéння; 2) вúмова.
Внушительный — внушáючий, вражáючий, значнúй.
Внѣ—за, по-зá, на двóрі; без, окрíм.—**Внѣ себя**—не тямлючи, не пам'ятаючи. **Внѣ всякаго сравненія** — без порівняння.
Внѣдрять, ся—вкорени́ти, ся, вселя́ти, ся.
Внѣшній—1) зверхній, поверхній, надвірній, околúшній; 2) загряшний, закордóнний.
Внѣшность—зверхність, поверхність, вúгляд, взір.
Внятный, но—вирáзний, но, зрозумíлий, ло, (в)унятний, но, ясний, но.
Внять—завважити, учýти, унятú, внятú. **Внять мольбамъ** — здáтися на благáння.
Во—у, в, до, за, з.—**Во дворъ**—у двір. — **Во снѣ**—у вісні.—**Во всемъ**—у всьóму.—**Поѣхать во Францію**—у Фрáнцію, до Фрáнції. — **Во сколько времени**—за скíльки чáсу, за якúй час.—**Онъ меня ни во что не ставитъ**—він менé ні зá що мае. — **Во вниманіе къ...** — з увáги на, до... — **Оцѣнилъ во сто рублей**—оцíнував у сто рублів.—**Во всю Ивановскую** — на всі застáвки.
Вобла—вóбла.
Вобрать—увібрáти, вбрáти, втягтú.
Вовлекать—втягáти, затягáти, знáжувати.
Вовлеченіе—втягáння, заволікáння, затягáння.
Вовлечь—втягтú, затягтú, знáдити.
Во-время—в пóру, у свій час, вчáсно. — **Не во время**—не в пóру, не вчáсне.
Вовсе—зóвсім.
Во вѣки, во вѣкъ—на вíки, по вік, вíчне. —**Ни во вѣки**=нікóли.
Вогнать, ся—1) увігнáти, загнáти, ся, занятú, залучúти; 2) забúти, загнáти. —**Вогнать во гробъ**—довéсти до мо-

гѝли, вложѝти в домовúну, увігна́ти в трунý.

Вогнутый — вда̀влений, увігнутий, в(у)гну́тий.

Вода—вода̀.—**Вода верхняя, подпочвенная**—зашку́рна, підшку́рна.—**В. грунтовая**.—жи́льна.—**В. живая**—а) живу́ща, б) с(ь)в'ячéна, в) теку́ча. — **В. желѣзистая**—руда̀, ćмужàвина.—**В. Богоявленская** — орда̀нська. — **В. ключевая** — крини́шна, криничàна. **В. матерая**—глиб, глибиня́. — **Воды минеральныя**—тéплі вóди, мінера́льні вóди. — **В. полая, прибылая** — пóвідь, пàвідь, пóвінь, (поверх льоду)-полій—**В. проточная** — теку́ча, самото́ка.—**В. святая** — с(ь)в'ячéна. — **В. стоячая**—стоя́ча, водостій. — **Темная вода**—полу́да, тéмна вода̀.—**В. цѣлѣбная**—цілю́ща.—**Вода заживаетъ, убываетъ**—в. прибувàє, спадàє,—**Вывести на свѣжую воду** — на чúсту вó ду вúвести.

Водворить, ся, водворять,—1) оселя́ти, ся, осади́ти, ся, поселя́ти, ся, осісти́ся, оселя́ти, ся; 2) завéсти, ся, запровàдити, завóдити, запрова́жувати.

Водевиль—водевіль, жарт.

Водильщикъ, водитель—поводàрь, поводи́рь, поводàтарь, повожàтий, (старців) — дідовід, старцьовід, міхоно́ша.

Водить, ся—води́ти, ся, (кругом або коло)—обводи́ти.—**Водить взоры**—очúма повóдити. — **Водить хороводъ** — таноκ води́ти.—**Водить знакомство**—зна́тися, води́тися, (про родичів) — родича́тися.

Водка—горілка, (гал.)—горівка, (здр.)—гэрілочка, горілонька, (стара) — ста́рка, вистоя́нка, (краща)—окови́та, (зварена з корінням, родзинками, сухими ягодами те-що)—варе́на, варену́ха, запіка́нка, (в жарт) —спотùкач, (настояна на ягодах)—налùвка; вишнівка, слив'я́нка, тернівка, дулівка, агрусівка і т. д., (про горілку в жарт)—мокру́ха, ледащи́ця, живи́ця, гостроглядь, запри́дух, (погана)—сиву́ха, недóгар, підпінок, (на ганусі) — ганусівка. (з патоки)—мелясівка.

Водкій—плодо́чний.

Водникъ—1) відня́к, водяни́к, вода́нка; див. **Бассейнъ**; 2) рос. Asarum europaeum—ко́питель, копито́ць, копитці, копитня́к, підли́стник, під'орішник. під'олùшник.

Водянистый—водяни́стий.

Водный—водяни́й.

Водобоязнь—сказ, скажéння, скаженùна. сті(е)клùзна.

Водовмѣстилище—д. **Бассейнъ.**

Водовозъ—водовіз, возúвода.

Водоворотъ—вир, водокру́ть, коловертень, крутінь, шум, верню-вода, чорторùй.

Водоемъ—д. **Бассейнъ.**

Водоначалка, водокачальня, водокачка водока́чка, водота́жка.

Водокрасъ, рос. Hydrocharis—жа́бурник.

Водолазъ—1) водола́з; 2) (пт.)—нуро́ць.

Водолей—водолій.

Водоносъ—носúвода, водонóс.

Водометъ—водобій, водогра́й.

Водомоина, водомойня — водори́й, рівча́к, ковдóбина.

Водомѣръ—водомір.

Водосвященіе--водос(ь)в'я́ття, водохреща.

Водопадъ—водопа́д, водоспа́д.

Водоперица, рос. Myriophyllum—куша(і)р.

Водопой, водопойло—водопій.

Водополь, водополье—по́відь, пàвідь, по́вінь, пійма.

Водопроводъ—водопровід.

Водотокъ—водотік.

Водораздѣлъ—межирічча, стрілиця.

Водородъ—вóдень.

Водоросль,рос.Fucus--водоросли́на, по́рост.

Водоросли—водоросли́ни, безквіткóві, водяні рослùни.

Водорѣзъ—1) водоріз (у корабля); 2) рос. Stratiotes aloides—різак.

Водосборъ, рос. Aquilegia—оксами́т, дзвоночки, о́рлики.

Водоскатъ—водостік.

Водостой—водостій.

Водоспускъ—опу́ст, лото́ки.

Водотекъ, водотокъ—течія́, водото́ка.

Водочка—горілочка, горілонька.

Водочистильня—водочúстка.

Водоносъ—носúвода.

Водочный—горілчний, горілчàний.

Водоямина—ковдóбина, кóвбань, ковбàня.

Водружать, водрузить, ся—поставля́ти, стàвити, втика́ти, встромля́ти, затика́ти, постàвити.

Водъ, (від гл. **водить**)—плід, хов.

Водяника, рос. Empetrum nigrum—водя́нка.

Водяникъ—водяни́й, дідько.

Водянистый—во́дянний, водяни́стий.

Водянка—1) водя́нка; 2) мед. Hydrops—водяна̀ пухли́на.

Водяной—1) водяни́й. (Водяний млин); 2) д. **Водяникъ.**—**Водяная болѣзнь**—д. **Водянка 2.**—**Водяной быкъ**—**д. Вышь.** —**В. лапушникъ, цвѣтъ, пристрѣлъ, макъ**, рос. Nymphaevalla—латàття, бíле латàття.—**В. орѣхъ**, рос. Trapa natans — болóтні, водяні, чóртові орíхи. **В. перецъ**, рос. Polygonum Hydropiper — гірчáк, богородúшний гірчáк, чередни́к.

Водянѣть—водніти.

Воевать—воювàти, ся.

Воевода—воєвóда, отàман, ватажóк.

Воедино—докупи, в'одно́, рàзом.

Военачальникъ—гéтьман, отáман.

Военноплѣнный — бранець, полоне́ник, пліннй.

Военный — воєнний, військовùй, воя́ко, вóїн.

Вожакъ — 1) д. **Водильщикъ**; 2) привідця, провода́рь, поводùр, ватажóк.

Вожделѣніе—жада́ння, жадóба, хтùвість, забага́нка, кортіння.

Вожделѣнный — жада́ний, пожада́ний, бажа́ний.
Вожделѣть—жада́ти.
Вождь—проводи́р, вождь.
Вожеватый — ласка́вий, ввічли́вий, звича́йний.
Воженый, воженая — жартли́вий, пустотли́вий.
Вожжа мн. **вожжи**—віжка, віжки, лійця, лійці.
Вожжать—віжкува́ти, лійцюва́ти, завіжкувати, накида́ти віжки.
Вожжаться—води́тися, зна́тися.
Возблагодарить—пода́кувати, завда́чити.
Возбранить, нять—заборони́ти, -ня́ти, боронити́, заказа́ти, зака́зувати, не зволіти, не веліти.
Возбудительный—збужа́ючий, побу́дли́вий.
Возбудить, возбуждать—1) збуди́ти, будити, розбу́ркати, пробу́ркати, розбуди́ти; 2) звору́шити, заохо́тити, збуди́ти, буди́ти, приво́лити, розворуши́ти.--(Приволив його до роботи). —**Возбудить гнѣвъ** — розлютува́ти, роздратува́ти.—**В. смѣхъ**—розс(ь)мі́шити.—**В. мужество**—підня́ти дух, відва́гу.—**В. удивленіе** — здивува́ти. —**В. страсть**—зворуши́ти, зру́шити, роздрочи́ти при́страсть, жагу́. — **В. вопросъ**--підня́ти, зня́ти річ, пита́ння.
Возбужденіе — звору́шення, за́пал, збу́дження, побу́дження.
Возбужденный — збу́жений, зру́шений, звору́шений.
Возведеніе—вине́сення, виведе́ння, зведе́ння.—**В. постройки**—збудува́ння.
Возвеличеніе — звели́чування, звели́чення, звеличання, величання.
Возвеличивать, возвеличить, ся—1) побільша́ти, ся, збільшувати, ся; 2) вели́чати, ся, сла́вити, ся, звеличати, ся, підійма́тися в го́ру.
Возвеселить, ся—звеселити, ся.
Возвести, возводить—1) звести́, ви́вести, зво́дити, вивóдити.—**В. постройну** — збудува́ти, поста́вити; 2) підня́ти, підніма́ти.
Возвратить, ся—верну́ти, ся, поверну́ти, ся, зверну́ти, ся, відда́ти, (своє по суду)—ви́правити.
Возвратный—зворо́тний, поворо́тний.
Возвратъ—зворіт, пове́рнення, відворіт, вороття́, звертáння, вертáння, пове́ртання.
Возвращать, ся—вертáти, ся, повертáти, ся, звертáти, ся, віддавáти.
Возвращаясь—вертáючись, по́вертом.
Возвращеніе—д. **Возвратъ**.
Возвращенный—ве́рнений, зве́рнений, пове́рнутий, пове́рн(я)ений.
Возвышать, ся—підійма́ти, ся, підніма́ти, ся, в го́ру йти́, повищувати, ся, підно́сити, ся, зви́щувати, височи́ти.
Возвышеніе — 1) повише́ння, підня́ття; 2) шпиль, шпиле́чок, згір'я, височина́.
Возвышенность—1) висо́кість, вели́чність, повиш(щ)ення; 2) д. **Возвышеніе 2**.
Возвышенный—1) пови́щений, підви́щений, зви́щений; 2) висо́кий, вели́чний; 3) горови́й, го́ряний, височи́нний (про місце).
Возвѣстить, возвѣщать—звісти́ти, звіща́ти; вістку, звістку пода́ти, дава́ти; сповісти́ти, сповіща́ти, ознайми́ти, ознайму́вати.
Возвѣщеніе—звіщення, сповіщення, оповіщення.
Возглавіе—узголо́в'я, приголо́в'я, (в труні) —приголо́вач.
Возглясъ—ви́голос, по́клик, ви́клик, ви́гук.
Возглашать — виголо́шувати, викликáти, вигу́кувати.
Возговорить—промо́вити, забала́кати, оді́зва́тись.
Возгонять—переганя́ти.
Возгораемость—па́лкість, запа́льність.
Возгораемый—палки́й, запальни́й.
Возгорать, ся—1) запа́лювати, ся, займа́тися; 2) почина́тися, повстава́ти.
Возгордиться, возгордѣть—загордіти, згордіти, запища́тися, (іронично)— набундю́читися, зазна́тися.
Возгосподствовать—запанува́ти.
Возгря, мн. **возгри**—со́пля, сопля́к, со́плі, віскряки́.
Возгривый, возгрякъ—сопли́вий.
Воздавать, воздать— 1) віддава́ти, відда́ти, верта́ти, верну́ти; 2) відпла́чувати, відплати́ти, віддя́чувати, віддя́чити.
Воздаяніе—відпла́та, віддя́ка, запла́та.
Воздвигать, ся, воздвигнуть—1) споружа́ти, ся, спору́дити, стро́їти, ся, ви́строїти, будува́ти, ви́будувати; 2) підніма́ти, ся, підня́ти, повстава́ти, повста́ти, підно́сити, ся.
Воздвиженіе Св. Креста--(С(ь)в'яте 14 ве́ресня)—Здви́ження, Чéсного Хре́ста.
Воздержаніе—здéржання, здéржка, упи́н, спин, помірність, умірко́ваність, стри́мання.
Воздержать, ся, воздерживать, ся—стри́мати, ся, здéржати, ся, удержа́ти, ся, утри́мати, ся, зупини́ти, ся, вдéржувати, ся, здéржувати, ся, спиня́ти, ся.
Воздержность — повстри́мність, стри́маність, здéржливість, помірність.
Воздержный—здéржливий, стрима́лий, витрима́лий, помірний.
Воздухъ—повітря, во́здух.—**Выйти на воздухъ**—ви́йти на двір, на повітря.—**На воздухѣ, на вольномъ воздухѣ** —на дво́рі (а не в хаті), на повітрі. **Святой воздухъ**—(у бурлаків)—вітер, похідний вітер.—**Испорченный, спертый воздухъ**—важки́й дух, заду́ха, приду́ха. **Воздухи** (церк.)—воздухи.
Воздушный—воздухо́вий, воздушний, повітряний; ле́гкий.—**Воздушный насосъ**—духови́й смок, по́мпа.—**Воздушные замки**—химéри. — **Воздушные замки строить**—думка́ми бага-

тіти, химе́ри ганя́ти, у хма́рах літа́ти.

Воздѣвать—здійма́ти, підійма́ти.

Воздѣйствіе—вплив, си́ла.

Воздѣйствовать—подіяти, вдіяти, впли́нути, вплива́ти.

Воздѣлать, воздѣлывать, ся—оброба́ти, обробля́ти.

Воздѣлываніе—обро́блювання, (в)упра́ва.

Возжалобиться—розжа́луватися, розбідкатися.

Возжелать—забажа́ти, зажада́ти, захоті́ти, захті́ти.

Возжечь, ся, возжигать, ся—запали́ти, ся, запа́лювати, ся, (с(ь)вічку, лямпу, то-що)—зас(ь)віти́ти, зас(ь)вічувати, ся, с(ь)віти́ти.

Воззваніе—по́клик, за́клик, відо́зва.

Воззвать—покли́кати, покли́кнути, гукну́ти.

Воззрѣніе—по́гляд.

Воззрѣть—згля́нути, сгля́нути, подива́тися, зирну́ти.

Возильщикъ—возільник, возій.

Возить, ся—1) вози́ти, ся; 2) вовту́зитися, товкти́ся, длу́батися, ялозитися, по́ратися, (на одному місці)—мости́тися, ку́блитися, куйо́вдитися, (над яким ділом довго)—моро́читися, (коло кого)--па́нькатися, ця́цькатися.

Возка—возіння, (хліба з поля)—возови́ця, коповозиця.

Возлагать, ся—покладати, ся. **В. упованіе**—покладати надію, покладатися.

Возлежать, лечь—лежа́ти, прилега́ти, прилягти́.

Возливать—налива́ти, злива́ти.

Возликовать—зрадіти.

Возложить—покла́сти.

Возлѣ—біля́, побіля́, ко́ло, край, по-при́, о́бік, по́бік, о́біч, по́біч, по́взбіч.

Возлюбить—полюби́ти, покоха́ти, улюби́ти.

Возлюбленный, ая—1) улю́блений, полю́блений; 2) коха́нець, коха́нка, ми́лий, ми́ла, лю́бий, лю́ба, лю́бчик, коха́ний, коха́на.

Возмездникъ—віддя́чник; ме́стник.

Возмечтать—1) замари́ти; 2) загордіти, зане́стися, розібра́ти.

Возможность—змо́га, спромо́га, спромо́жність, можли́вість.—**По возможности, насколько возможно**—по змо́зі, яко мо́га.—**Получить возможность**—змогти́ся, спромогти́ся.

Возможный, но—можли́вий, мо́жна, можди́во.

Возмочь—змогти́, здужати, здоліти, змогти́ся, спромогти́ся.

Возмужалость—змужні́лість.

Возмужалый—доросли́й, му́жний, змужні́лий.

Возмужать—змужніти.

Возмутитель, ница—бунтівни́к, ця, бунта́рь, ка, баламу́тник, заколо́тник, ця, каламу́тник, ця.

Возмутительность—обу́рли́вість, збу́рли́вість.

Возмутительный—1) бунтівли́вий, бунтівни́чий, бунта́рський; 2) ога́дний, гане́бний, обу́рливий.

Возмутить, ся, возмущать, ся—1) сколоти́ти, ся, скаламу́тити, ся, колоти́ти, ся, каламу́тити, ся, замути́ти; 2)стурбува́ти,ся,зру́шити,ся, стрівожити, ся, турбува́ти, ся, трівожити, ся; 3) збунтува́ти, ся, забунтува́ти, збаламу́тити, ся, підбу́рити, збу́рити, обу́рити, ся, підня́ти, ся, повста́ти, бунтува́ти, ся, баламу́тити, ся; підбу́рювати, обу́рювати, підніма́ти, ся, повстава́ти, бунт зрива́ти.

Возмущеніе—бунт, повста́ння, ро́зрух, колотне́ча.

Возмущенный—скаламу́чений,каламу́тний, стурбо́ваний, обу́рений, збу́рений, збаламу́чений.

Возмѣстить, возмѣщать, ся—верну́ти, відда́ти, верта́ти, віддава́ти, відшкодува́ти, відшкодо́вувати, покри́ти кошт.

Возмѣщеніе—зворо́т, верта́ння, відшкодува́ння, покриття (збитків, видатків то-що).

Вознаградить, вознаграждать, ся—1) заплати́ти, віддя́чити, нагороди́ти, ви́нагородити, винагоро́жувати; 2) надолу́жити (час).

Вознагражденіе—1) відпла́чування; 2) винагоро́да, знагоро́да, відпла́та, віддя́ка.

Вознамѣриться—наміритися, нава́житися, покла́сти собі у ду́мці.

Возненавидѣть—зненави́діти, незлюби́ти.

Вознесеніе Господне—(с(ь)в'ято)—Вше́стя, Уше́стя, Вознесе́ння.

Вознести, возносить, ся—1) зня́ти, ся, підня́ти, ся, знести́, ся; 2) загордіти, запиша́тися.

Возникать—виника́ти, повстава́ти, почина́тися, вихо́дити, става́ти.

Возникновеніе—виника́ння.

Возница, возничій—візни́к, фу́рман, погоні́ч, підво́дчик, (при воловій хурі)—хурщи́к, фурма́нщик, чума́к, (що звозить з поля хліб, сіно)—возільник, возій, сіновоз, (що звозить вапно)—вапня́р.

Возносить, ся—1) зніма́ти, ся, підніма́ти, ся, в го́ру підно́сити, ся; 2) сла́вити, хвали́ти, вихваля́ти, ся; 3) горді́ти, пиша́тися, гордува́ти, ви́соко літа́ти, (іронично) ки́рпу гну́ти, бундю́читися, пиндю́читися.

Вознощеніе—підно́шення, зно́шення.

Возня—вовту́зіння, длу́бання, шамотня, ша́рварок, ша́рварка, за́ходи, по́рання, поранина.

Возобладать—опану́вати, го́ру взя́ти.

Возобновить, ся, возобновлять, ся—1) поновити, ся, відновити, ся, зновити, ся, онови́ти, ся, відновити, ся, поновля́ти, ся; 2) почати, ся, починати, ся зно́ву.

Возобновленіе — віднóвлення, онóвлення, понóвлення.
Возовой—возовúй.
Возокъ—1) вóзик; 2) візóк.
Возопить, возопіять—заголосúти, заволáти, залементувáти, зарепетувáти.
Возрадоваться — зрадíти, зрáдуватися, звеселúтися.
Возражать—одкáзувати, одповідáти; перéчити, суперéчити.
Возраженіе—одкáз, відмóвка, сýперечь, перéчення, суперéчка.
Возразить—одповістú, одказáти, одмóвити, відповістú, заперéчити.
Возрастаніе—зріст.
Возрастать—рости́, зрости́ти, підрости́ти, вирости́ти, більшáти.
Возрастить — вúростити, зрости́ти, (про дітей)—вúгодувати, вúкохати.
Возрасть—зріст, вік, порá, добá, літá. — **Возрастомъ**—літáми, завстаршкú. — **Возрастъ младенческій, дѣтскій; юношескій, старческій**—вік дитúнячий, дитúчий, дитúнний; хлоп'я́чий, парубóчий, юнáцький; старéчий.—**На возрастѣ**—на порí.—**Зрѣлый возрастъ**—дíйшлий вік.
Возращать—рости́ти, вирощáти, вигодóвувати, викóхувати.
Возриться—вдивúтися, удивúтися.
Возродить, ся, возрождать, ся—відродúти, ся, відрожáдти, ся.
Возрожденіе—відрóдження.
Возроптать — зарéмствувати, нарікáти (почать).
Возрыдать—заридáти.
Возсіять—засія́ти, зася́ти.
Возсоединеніе — від'єднáння, сполýчення, з'єднáння.
Возсоединить, ся, возсоединять, ся—від'єднáти, від'єднувати, злучáти, ся, сполучúти, ся, з'єднáти, злучáти, ся.
Возсоздать—відбудóвувати.
Возсозданіе—відбудóвання.
Возставать, возстать—вставáти, повставáти, піднімáтися.
Возстаніе—повстáння, рóзрух.
Возстановитель—відновúтель, віднóвник.
Возстановленіе — відбудувáння, відбудóва, віднóвлення.
Возсѣдать—сідáти, сидíти.
Возъ—1) віз, здр. вóзик, (довгий татарський)—гарбá, (чумацький)—мáжа, мажáра, літéрний віз, (рáзом з парою волів) — паровúця, (чабанський для возíння харчів то-що)—котýга, (гончарський)—кýча. —(Частини воза): (боки) — полýдрабки, (задня частина полудрабків)—крижівнúця, (брус від коліс до полудрабків)—люшня́, (затичка, що держить люшню на осі)—заколéсник, льóники, (бруски на осях) — насáди, (затичка до ярма)—притúка, (частина, котра скріпляє осі і насади) — підгéрсть, підтóка, (дрючок від задньої осі до передньої)—штельвáга, (залізна штаба під віссю) — підíсок; 2) (сузір'я)—Вíз.
Возсылать—засилáти, висилáти.
Возымѣть—взя́ти, одібрáти. — **Возымѣть желаніе**—забажáти.—**В. мысль**—здýмати.
Воинскій—військовúй.
Воинственный—войовúчий, войовнúчий.
Воинство — вíйсько, вóїнство, воя́цтво, воякú.
Воинствовать—воювáтися, воя́чити.
Воинъ, воитель, ница—вóїн, воя́к, воя́ка, войовнúк.
Вой—1) голосíння; 2) виття́.
Войлокъ—повсть, повстúна.
Войлочникъ—повстя́р.
Войлочный—повстяни́й.
Воистину—воíстину, справдí.
Война—війнá, (стар.)—рóзмир.—**В. междоусобная**—усóбиця, чвáра, чвáри.
Войско—вíйсько.
Войсковой—військовúй.
Воитель—войовнúк.
Воительница—войовнúця.
Войти—увíйтú, вступúти. — **Войти въ любовь, въ милость**—запобíгти ла́ски, підíйтú під ла́ску, підлестúтись. — **Войти въ довѣріе**—придбáти вíру.—**В. во вкусъ**—(іронич.) розла́ситись. —**В. въ лѣта**—дíйти до літ; постáрітись.—**В. въ славу** — вслáвитись, зажúти слáви.—**В. въ голову, въ умъ**—спáсти на дýмку—**В. въ азартъ**—роспали́тися.—**в. долги** — понапозичáтися, залізти в довгú, вдóвжитись.—**В. въ употребленіе** — вживáтись.—**Войти въ себя**—схаменýтись. —**Въ чужія мысли не войдемъ**—в чужý дýшу не залíзеш.
Войтъ—вíйт.
Вокальный—голосовúй, вокáльний.
Вокзалъ—вокзáл, стáнція, двíрець.
Волгнуть—вóхнути, вíльгнути.
Волдырникъ, рос.—1) Silene inflata—кукíльни́ця, кутáсики; 2) Cucubalus baccifer.
Волдырь—1) пухи́р, пухір, міхýр; 2) гýля, шúшка.
Волжанка—рос. Spiraea—тáволга.
Волкобой, рос. Aconitum napellus—борéць, зозулині черевúчки.
Волковня—вовкíвня.
Волканъ—вулкáн, сóпка, вогнéва горá; (потухлий)—горíла могúла.
Волкодавъ—ярчýк.
Волкодлакъ, волколакъ — 1) вовкулáка; 2) упúрь, упирáка.
Волконогъ, рос. Lycopus exaltatus—водянá кропива, вовчýг, вовконíг, L. europaeus—драголю́б, зóзник.
Волконожіе, рос. Lycopodium clavatum — дерезá.
Волкъ, Canis lupus--вóвк, вівк, (здр.)--вóвчик.— **В. сѣрый**—вовк сіря́к, сіромáнець.
Волна—1) хви́ля, (велика)—бурýн; 2) вóвна,
Волненіе—1) хвилювáння; 2) рух, трівóга. зворýшення; 3) рóзрух, колотнéча

Волнистый—1) хвиля́стий; 2) вовни́стий.
Волноватъ, ся—1) хвилюва́ти, ся; 2) бала́му́тити, ся, бу́рити, ся.
Волногонъ—хвильогін, верховій, горішній вітер.
Волнообразный—хвиля́стий.
Волнуха, гриб Agaricus torminosus—вовня́нка.
Воловина—шку́ра (волова).
Воловій—воло́вий, воля́чий, воло́в'ячий. — **В. языкъ**, рос. Anchusa officinalis — меду́ниця, меденúшник, ра́нник, красноко́рень, рум'я́нка, воло́вий язúк.—**В. трава**, рос. Ononis hircina —вовчу́г.
Володка, рос. Ajuga pyramidalis, reptans — гостровершки, суховéршки, дівча́ краса́, горля́нка.
Володушка, рос. Bupleurum — ласка́вці, ласка́вець.
Волокита—1) тяганúна; 2) бабій, бабоду́р, джигу́н, волоцю́га.
Волокитство—женихáння, залиця́ння, джигу́нство, зальóти.
Волокнистый—волокнува́тий, воло́княвий, (з грубим волокном)—ли́куватий. —**Дѣлаться волокнистымъ**—волокня́віти, волокнува́тіти.
Волокно—волокно́, (в салі)—про́різь, поточúна.
Волоконце—волоко́нце.
Волокъ—1) во́лок; 2) бідá, бідка (візок на двох колесах); 3) во́лок (рибальська сітка).
Волонтеръ—охóчий, охóтник, добровóлець.
Волосастый—волоха́тий, кудла́тий, патла́тий, патла́ч, мохна́тий, кошла́тий, пелеха́тий.
Волосатикъ—1) гусень Gordius aquaticus—во́лос; 2) рос. Rumex acetosella — горобóяний щавéль, квасéць, горобúний квасéць, щавій, дúка грéчка.
Волосатѣть—волоха́тіти, мохна́тіти, кошла́тіти, кудла́тіти.
Волосенецъ, рос. Elymus arenarius—колосни́к, колосня́к.
Волосень—1) ба́бка (кістка надкопитна); 2) мокрéць (болячка над копитом); 3) во́лос (мед. Onyxis Panaritium).
Волосистый—1) д. **Волосастый**; 2) волосни́й.
Волосной—1) волосянúй; 2) волоснúй.
Волосность—во́лосність.
Волосовидный, волосовой—волосни́й.
Волосовая, рос. Myosotia palustris—павúні вічки.
Волосокъ—волосóк, волосóчок, волоси́нка, волосúночка.
Волосоплетка, волосоплетина—кісни́к, кісни́чка.
Волостной—волоснúй.—**В. правленіе** — во́лость, ра́туша.—**В. старшина** — в. старшúна, війт.
Волосъ—1) во́лос, (мн.) **Волосы, волоса**—волóсся, (здр.) волóссячко, (довге волосся)—па́тли, (скудовчене)—ку́чма, ку́дли (кучеряве)—ку́чері, (що видно з-під очíпка або хустки)—мúчка.—**Клокъ волосъ**—шмат, жмут, пучóк, чуб, чупри́на, (у запорожців)—чупри́на, оселéдець.
Волосыньки—во лóссячко.
Волосянка — 1) волосíнь, волося́нка. 2) волося́на тканúна (на пр. на сито); 3) сільцé (волосяне); 4) ску́бка. — **Дать ему волосянку** — дóбре вúдрати за чýба, ску́бки да́ти; 5) рос. Festuca ovina—тонконіг, щипéць.
Волосяной—волося́нúй.
Волоть—волокно́, жúлка.
Волочага—волоцю́га, заволóка.
Волочайка — повія, шльóндра, потіпáха, підтіпанка.
Волоченіе—волочíння, тяга́ння.
Волочильня—дротáрня.
Волочильщикъ—дротáрь.
Волочить—1) волокти́, тягти́, волочúти, тяга́ти; 2) д. **Боронить**; 3) витяга́ти дріт; 4) затяга́ти, тягти́ діло.
Волочиться — 1) волочúтися, волокти́ся, тягти́ся; 2) женихáтися, залиця́тися, на зальóти ходúти, волочúтися.
Волочня—вóлоком.
Волхвованіе—чáри, віщува́ння, чарува́ння, ворожíння, відьóмство, характéрництво.
Волхвователь, ница—віщýн, чарівни́к, ця, знáхар, ворожбúт, воро́жка, чаклýн, чаклівни́ця, відьмáк, відьма, характéрник, ця.
Волхвовать — віщувáти, чарувáти, ворожúти, чаклувáти, відьмувáти, характéрничати.
Волхвъ, мн. **волхвы** 1) д. **Волхвователь**; 2) маг, мудрéць, астролóг (на сході).
Волчанка, мед. Lupus—вóвчий лишáй.
Волчанъ, рос. Lupinus—кóхва, верни́сонце.
Волченокъ, мн. **волчата**—вовченя́, вовчá, вовченя́та.
Волчецъ—д. **Бодякъ**.
Волчистый—з(ь)вірний.
Волчиха, волчица—вовчúця, вовчúха.
Волчій—вóвчий.—**Волчья шуба**—вóвчий кожýх.—**Волчья яма**—вовківня́.—**Волчій перецъ, волчье лыко**, рос. Daphne mezereum—вóвче лúко, ягідкú. —**Волчья ягода**, рос. Paris quadrifolia—вороне óко, хрещáте зілля, натягáч, ра́нник, хрестрава́, волокíнник, волосни́к. — **Поволчьи** — по-вóвчому.
Волчокъ—дзúґа, гучóк.
Волшебный—чарівни́й.—**Волшебный напитокъ** — дання́. — **Волшебная кропива**, рос. Lamium album—бíла кропúва, L. maculatum — глухá кропúва, окла́дник, L. purpureum — крáсна кропúва, шáндра.
Волшебствовать — чарувáти, ворожбитувáти.
Волъ—вíл, бик, (здр.) вóлик.
Волынка—дудá.
Волыночникъ, волынщикъ—дудáрь.
Вольготный—вільгóтний, вільний.
Вольница — гультяйство, бурлáцтво, голóта.

Вольничать—свавóлити, пільгувáти.
Вольнодумецъ, вольнодумничать — вільнодýмець, вільнодýмити, вільнодýмствувати.
Вольнонаемный, ая — вільнонанятий, вільнонаймáний.
Вольнопредѣляющійся—охóтник, охóчий.
Вольноотпущеный—вільнопýщений.
Вольнослушатель — вільний, охóчий слýхáч.
Вольность—вільність.
Вольный — вільний.—**Вольный духъ, жаръ**—лéгкий дух.—**Вольно**—вільно, повóлі.—**Вольно**—вільно.
Волюшка—вóленька.
Воля—вóля.—**Волею**—по вóлі. — **Волей-неволей**—рад не рáд, хоч не хóч, по невóлі.
Вомчать, ся—впéрти, влéтіти, вбігти.
Вона!—чи бá! отó!
Вонзать, ся, вонзить, ся—встромлáти, ся, стромлáти, ся, втикáти, ся, устромúти, увіткнýти, ся, вгородúти, ся, загнáти, засадúти.
Вонища—смóрід.
Вонъ—1) геть, пріч.—**Вонъ отсюда**!—геть відціля́, гетьзвідси!—**Изъ рукъ вонъ** — ка'зна що.—**Изъ рукъ вонъ плохо** — дýже погáно; 2) он, ген.—**Вонъ тамъ**—óнде, óндечки, ген тáм.—**Вонъ куда**—óн куди.—**Вонъ гдѣ**—óнде, óндечки. — **Вонъ тотъ** — отóй, он тóй.
Вонь—смóрід, смерід.
Вонькій, вонючій — тхнючий, смердячий, смердю́чий.
Вонючка—1) смердю́ха, смердю́чка; бздýн; 2) рос. а) Anagyris—вонячка. б) Conium maculatum—болúголов, блекотá, сúкавка, свистýля.
Вонять—смердіти, воняти, чýти (чúмось). —**Воняетъ**—смердúть, воняє, вóнюче, чýти.
Воображать, ся—уявля́ти, ся, гадáти, покладáти на дýмці, здавáтися.—**Мнѣ вообразилось**—мені здалóсь.
Воображеніе—уя́ва, уя́влення.
Вообразить, ся—уявúти, ся, примріятися, здáтися.
Вообще — 1) огýлом, загалóм, взагалі; 2) вкýпі, рáзом, гуртóм, спільно.
Воодушевлять, ся—живúти, оживля́ти, ся; додавáти дýху, охóти, завзáття, натихáти, набирáтися завзяття.
Вооружать, ся — 1) узброювати, озброювати, ся, рихтувáти, риштувáти; 2) піднімáти, 'підіймáти, підбýрювати, наштýрувати.
Вооруженіе — 1) узброєння, озброєння; 2) збрóя.
Вооруженный—узброєний, збрóйний, орýжний.
Вооружить, ся—1) узбрóїти, озбрóїти.
Воочію — очевúдячки, очевúдьки, перед очúма.
Во-первыхъ — впéрве, впéрше, спéршу, раз.
Вопить, вопіять — голосúти, галасувáти, лементувáти, волáти, репетувáти.
Вопіющій — покликáючий, закликáючий, голосячий.
Воплотиться—втілитися.
Воплощеніе—втілення.
Вопль—голосіння, лéмент, рéпет, репетувáння, волáння, голосьбá, гáлас.
Вопреки—наперекір, всýпереки, насýпроти, всýпор.
Вопросительный — питáючий, питáйний.—**В. знакъ**—знак питáння.
Вопросить—спитáти, запитáти.
Вопросъ—питáння, запитáння.
Вопросный — питáючий, питáльний, до питáння.
Вопрошать—питáти, запúтувати.
Вопрошатель—питáч, запúтувач.
Ворвань—трін, тран (жир, вúтоплений з кúта, тюленя то-що, також і рúбячий жир).
Ворваться—вдéртися, впéртися.
Воришка — злодю́жка, злодіячка, злодійкувáте.
Ворливый—1) сварлúвий; 2) буркотлúвий, воркотлúвий, туркотлúвий.
Воркованіе — воркотáння, буркотáння, туркотáння.
Воркобать—воркотáти, воркотіти, буркотіти, туркотáти.
Воркотня—туркотня́; варвітня́.
Воркунъ—воркýн, буркýн, буркотýн.
Воробей—пт. Passer domesticus, Fringilla domestica—горобéць, (здр.) горóбчик.
Воробейникъ, — рос. Lithospermum — горобéйник.
Воробка—горобли́чка, горобчúха.
Воробушекъ, воробышекъ—горóбчик.
Воробьевый—горобúний, горóб'ячий.
Воробьенокъ—горób'я́, горобеня́, горób'я́тко, горобиня́тко.
Воробьиный горохъ,—рос. Vicia cracca—горобúний, горóб'ячий горóшок, гадю́чий горóшок, дúкий горóшок.—**Воробьиная ночь**—горобúна ніч.
Вороватый—злодійкувáтий.
Воровать—крáсти, злодія́чити.
Воровка—злóдійка, злодія́чка.
Воровской—1) злóдíйський, крадíжний; 2) крáдений. **Воровскія деньги**—фальшúві гróші.
Воровски—по злóдíйськи, як злóдій.
Воровство—злóдíйство, крадіж, крадіжка, крадіжство.
Ворожба—ворожіння.
Ворожея— воріжка, воро́жка, знáхурка, шептýха.
Ворожить—ворожúти, чарувáти.
Ворона—1) пт. Corvus cornix—воро́на, ґáва, гáва; 2) роззя́ва, ґáва, гáва. (про чоловіка).
Воронёнокъ—ґавеня́.
Воронецъ—1) рос. Actaea spicata—вóвчі я́годи, чернéць; 2) Paeonia tunuifolia —воронéць.
Вороника, рос. Empetrum nigrum—водя́нка.
Воронило—гладíльце.
Вороній—воро́нячий, гавúний.

Воронна—лійка.
Воронкообразный—лійкува́тий.
Вороногра́й—пт. Corvus frugilegus—грак, га́йворон.
Воронкой—вороня́й.
Воронопѣгій—строка́тий.
Вороночалый—мишча́стий.
Воронъ, пт. Corvus corax—во́рон, кру́к, кру́к.
Воронье—га́лич, воронна́, га́йворо́ння.
Вороняга, вороняжка, рос. Solanum nigrum—паслін, пасльо́н.
Ворота—воро́та, бра́ма, (на коловороті)—коли́воріт, коло́воріт.
Воротила—оруда́рь, верхово́да.
Воротило—стріла́ (у вітряка).
Воротить, ся—1) пове́рта́ти, перева́рта́ти. —**Съ души воротитъ**—з душі ве́рне, ну́дить; 2) верну́ти, ся, поверну́ти, ся, завернути, ся.
Воротки—ворітця, ворітки.
Воротниковый—комірови́й.
Воро́тникъ—воротарь, заворітник, ворітний, бра́мний.
Воротникъ—ко́мір, ко́внір.
Воротничокъ — комірець, комірчик, комірок.
Воротный—ворітний, бра́мний.
Воротца—1) ворітця, ворітки; 2) хвіртка, хвірточка (у воротях).
Воротъ—1) ко́мір; 2) коло́воріт, коли́воріт, бара́н.
Вороть—ви́воріт.
Ворохъ—ку́па.
Ворочать, ся—1) перева́рта́ти, ся, перекида́ти, ся; 2) крута́ти, поверта́ти; 3) верта́ти, ся; 4) ору́дувати, верхово́дити.
Ворочáніе—перева́ртання, ницюва́ння.
Ворошить, ся—воруша́ти, ся, ворохо́бити, ся, перева́рта́ти, ся.
Ворса, ворсъ—ба́рва, во́рса.
Ворсить, ворсовать — ба́рвити, наво́дити во́рсу.
Ворчáніе—1) бурча́ння, бу́ркіт, буркотня́; 2) (про собак)—гарча́ння, гаркотня́.
Ворчать—1) бурча́ти, бурмота́ти, буркоті́ти, мурча́ти; 2) (про собак)—гарча́ти, га́ркати.
Ворчливый — сварли́вий, буркотли́вий, туркотливий.
Воръ—зло́дій, (поб.) — злодю́га, злодія́ка. —**По дѣламъ вору и мука** — кату́зі по заслу́зі.
Во свояси—до до́му.
Восемнадцать — вісімна́дцять, вісімна́дцятеро.
Восемь—вісім, во́сьмеро.
Восемьдесятъ—вісімдеся́ть.
Восемьсотъ—вісімсо́т.
Восьмью—вісім раз.
Воскипать, воскипѣть—закипа́ти, закипіти.—**Воскипѣть гнѣвомъ** — скипіти, запалі́тися.
Воскликнуть—ви́кликнути, ви́гукнути, заволати.
Восклицаніе—вúклик, о́клик.—**Знакъ восклицанія**—знак вúклику.
Восклицать—викли́кувати, вола́ти.
Восковатый—вощи́стий.
Восковой—воско́вий, вощáний.
Воскресать—воскреса́ти, ожива́ти.
Воскресéніе — 1) воскресі́ння; 2) неділя, (здр.)—неді́ленька.—**Каждое воскресенье**—що неділі.—**Свѣтлое воскресенье**—Вели́кдень.
Воскресный—недільний.—**Воскресный день**—неділя.—**Воскресная школа** — недільна шко́ла.
Воскурять—кади́ти, кури́ти.
Воскъ—ві́ск.
Воскобитіе—воскоби́ття, лиття́ во́ску.
Воскобой—воскобійник.
Воскобойня—воскобійня, восколійня, воскóвня.
Воскобѣленіе—воскобілення.
Воскреситель — воскреси́тель, відживля́ч.
Воскрешать—воскреща́ти, до життя́ верта́ти, відживля́ти.
Воскрылять—окриля́ти, захва́чувати.
Воскуреніе—кадіння.
Воспаленіе — запа́лення, запалі́ння, (про рани) — роз'я́трення, заятрення. —**Заболѣть воспаленіемъ легкихъ** — заспа́бнути на запалі́ння ле́гких.
Воспалить, ся, воспалять, ся — запалити, ся, запаля́ти, ся, заня́тися, займа́тися. (Про рани) — роз'ятри́тися, заятри́тися, ятри́тися.—**Воспалиться гнѣвомъ**—роз'ярю́тися, розлютува́тися.
Воспарить—злетіти, полúнути в го́ру.
Воспитаніе—вихова́ння, годува́ння, хов.
Воспитанникъ, ца—вихова́нець, вихова́нка, годо́ванець, годо́ванка, плека́нець.
Воспитанный—ви́хований.
Воспитатель, ница—вихова́тель,-ка, вихова́ч,-чка.
Воспитать, воспитывать, ся — ви́годувати, згодува́ти, вигодо́вувати, ся, ви́ховати, вихо́вувати, ся, вúкохати, вико́хувати, ся, плека́ти.
Воспламененіе — запале́ння, спалахне́ння.
Воспламенить, ся — запалúти, ся, спала́ти, запала́ти, заня́тися, загорітися.
Воспламеняемость—пáлкість, запáльність.
Воспламенять, ся—запáлювати, ся, займа́тися, роспáлювати, ся. — **Воспламеняемый, воспламеняющійся, легко воспламеняющійся** — палкúй, запальни́й, скоропалки́й.
Восполненіе—вúповнення, запо́внення.
Восполнять, ся—виповня́ти, ся, заповня́ти, ся; докла́дувати, досипа́ти, доли́ва́ти до...
Воспользоваться—покори́стуватися (з чого), поживúтися, корúстуватися, скориста́ти.
Воспоминаніе—1) зга́дування;—2) спо́мин, зга́дка, спо́гад.—**Въ воспоминаніе** — на спо́мин, на зга́дку, на незáбудь; —3) пам'я́тка.
Воспоминать, ся—зга́дувати, ся, спомина́ти, ся.
Воспомянуть—згада́ти, спогада́ти.

Воспослѣдовать — наступи́ти, сподіятися, ста́тися, скла́стися, здіятися.
Воспособлять—помага́ти, запомага́ти, става́ти у по́міч.
Воспрепятствовать—перешко́дити, на перешко́ді стати, на заваді ста́ти.
Воспретить, воспрещать — заборони́ти,-ня́ти, заказа́ти, -зувати, борони́ти, (говорити) — заціпити, зацька́ти.
Воспрещеніе—забо́рона, за́каз.
Воспринимать—бра́ти, прийма́ти.—**Воспринимать отъ купели** — хрести́ти, у хрест уво́дити.
Воспріемникъ, ца—хрещо́ний ба́тько, хрещо́на ма́ти, похре́сний ба́тько, похре́сна мати.—**В. сынъ, дочь**--хрещо́ник, хрещо́ниця, похре́стник, ця.
Воспріимчивость—спринятливість.
Воспріимчивый—спринятливий.
Воспріниманіе—сприйма́ння.
Воспринимать, воспринять — сприйма́ти, спринята́.
Воспріятіе—спринятта.
Воспроизводить--відтвори́ти, відтво́рювати.
Воспроизведеніе—відтво́рення.
Воспроизводительность—відтво́рність, відро́дність.
Воспроизводительный — відтво́рний, відро́дний, відтво́рюючий.
Воспротивленіе—змага́ння, о́пір.
Воспротивиться, воспротивляться — проти́витися, змага́тися, суперечатися, опина́тися, о́пір ста́вити, опе́ртися.
Воспрянуть—проки́нутись.
Воспылать—запала́ти, спала́ти.
Воспѣвать, воспѣть—1) с(ь)пі́вати, вис(ь)пі́вувати,вис(ь)пі́вати;2)сла́вити, вела́вити.
Воспѣватель--с(ь)пів́ець, с(ь)піва́к, вис(ь)пі́вач.
Востокъ—схід.
Восторгаться--ра́діти, захо́плюватись, захва́чуватись.
Восторгъ — ра́дість, за́хват, захо́плення, поривання.
Восточный—східний, сходови́й.
Восторженность—захва́тність.
Восторженно — захва́тно, з за́хватом, з за́палом.
Восторженный—захва́тний.
Восторжествовать—перева́ги́ти,взя́ти го́ру.
Востребовать — ви́правити, стре́бувати, реклямува́ти.
Востребованіе—за́пит, затре́бування, рекляма́ція.
Востребовать—потре́бувати, ви́правити.
Востренькій—гостре́нький.
Востропетать — затремті́ти, затріпотіти, задріжа́ти, затруси́тись.
Востришь—гостри́ти, точи́ти.
Воструха, вострушка—цокоту́ха, мотору́ха.
Вострый—го́стрий.
Восхваленіе—хвала́, похвала́, вихваля́ння.
Восхвалять—вихваля́ти.
Восхитительный — чудо́вний, чарівни́й, роскішний.
Восхищать, ся—чарува́ти,захо́плювати, ся.
Восхищеніе—за́хват, зачаро́вання.
Восходить — схо́дити, зихо́дити, підійма́тися.
Восходъ, восхожденіе—схід, зихо́д, підне́сення в го́ру.
Восхотѣть—захотіти, захтіти, забажа́ти.
Восца—сверблячка (лишай).
Восцарствовать—зацарюва́ти.
Восчувствовать—зачу́ти, відчу́ти.
Восшествіе—зихо́д, вступ (на трон).
Восьмерикъ—вісьмери́к.
Восьмерка — 1) (в картах) — вісімка; 2) вісьмери́к.
Восьмидесятый—вісімдеся́тий.
Восьмой—во́сьмий.
Воткать—утка́ти, вплести́.
Воткнуть, ся — встромити, ся, устроми́ти, застроми́ти, увіткну́ти, вгороди́ти, ся.
Вотра—тра́ни, збо́тни (тільки від соломи, а перше—й від металу).
Вотчимъ—вітчим.
Вотчина — дідівщина, діду́зна, ба́тьківщина, матери́зна. (Родови́й маєток).
Вотще—ма́рне, дарма́, ду́рно, даре́мне.
Вотъ—от, ось, це, оце́, ото́, тут, аж о́сь, та.—**Вотъ-вотъ**—от-о́т, ось-о́сь, ось-ось-о́сь, за то́го. **Вотъ гдѣ**—о́сь-де, о́т-де, о́сьдечки, аж о́сьдечки, аж о́сьде.—**Вотъ еще!**—ото́ ще, отце́, оце́, але́!—**Вотъ какъ!**—о́сь як, о́т як, от та́к!—**Вотъ какой**—о́сь яки́й, от такі́й.—**Вотъ и вся не долга**—о́т тобі й кіне́ць, о́т і все, о́т тобі й край!—**Вотъ сюда** — ось сюди́, онсюди́, отсюди́.—**Вотъ тамъ**—о́н-де, о́ндечки, он-та́м, он-та́мечки, та́меньки. —**Вотъ такой** —от-такі́й. — **Вотъ то-то** — то́ж то, то́-тож.—**Вотъ тебѣ и на!** — о́т тобі й на́!, отце́!, оттаке́!, от тобі й ма́єш!—**Вотъ ужъ куда**—аж о́сь куди́.—**Вотъ ужъ когда**—аж о́сь коли́.—**Вотъ что**—о́сь що, о́т що.—**Вотъ этотъ**—оце́й, се́й.
Вохра—о́хра.
Воцариться — зацарюва́ти, оцари́тися, запану́вати.
Воцерковленіе—уво́дини, ввід.
Вочеловѣченіе—очоловічення, втілення.
Вочеловѣчиться - вчоловічитись,втіли́тися.
Вошки, рос. Spergula arvensis—мете́лики.
Вошкарица—гни́да.
Вошь—мн. **вши**, ком. Pediculus—во́ша,(мн.) во́ші, (дітське)—ку́ка, (зб.) — вошва́, ну́жа.—**Вошь травяная**—Aphis—трав'яна́, рослинна во́ша, тля́.
Вощаной—воско́вий, воско́ваний, вощани́й.
Вощить—вощи́ти, навощувати, воскува́ти.
Вояжъ—по́дорож, мандрівка.
Впадать—1) на́дати, упада́ти, запада́ти.—**Впали глаза**—запа́ли о́чі, позапада́ли. — **Впасть въ уныніе** — в ту́гу вда́тися; 2) вліва́тися, утіка́ти, вливати; 3) попада́ти, вдава́тися, вкида́тися.
Впадина—влого́вина, я́мка, запа́дина.
Впадистый—ямкува́тий, запа́дистий.
Впаивать—влюто́вувати.

Вналзывать—влáзити, вповзáти.
Вналость—запáлість.
Вналый—запáлий.
Внахáться—в'орáтися.
Впервой, впервые—впéрве, впéрше, спéршу.—**Это ему не впервой**—се йомý не первинá.
Вперевалку—перевáлюючись, хиляюче, перекóчуючись.
Впереди—1) попéреду, спéреду, посáмперед.—**Впереди идти** — пéред вестú; 2) наперед, на дáльше.
Впередъ—вперéд, упереду, попéреду, попереду, навперéд; з горú.
Вперегонку—новúпередки.
Вперемежку, вперемёшку — однó через дрýге, мішма.
Впереть, ся—впéрти, ся.
Вперить—втýпити, втопúти (очі).
Впечатлительность, впечатлительный—чýлість, вразлúвість, вразлúвий, чýлий.
Впечатлѣніе—вражéння, вражíння. — **Произвести впечатлѣніе** — зробúти вражíння, вразúти.
Впиваться—1) втягуватися; 2) в'їдáтися, уїдáтися, впивáтися, уп'ястися.
Вписываніе—впúсування, вписáння, упúсування.
Вписать, вписывать, ся — вписáти, уписáти, упúсувати, ся.
Впитывать, ся — вживлятú, ся, всмóктувати, ся; д.—**Вбирать.**—**Впитывающій въ себя**—беркáй.
Впихиваніе—впихáння.
Впихивать, ся, впихнуть, ся—пхáти, впихáти, упихáти, упúхувати, ся, впхнýти, упхáти, ся.
Вплавь—вплúнь, уплúнь, вплав, уплáв.
Вплеснуть—вплóснути, вхлóпнути.
Вплести, вплесть, вплетать, ся—1) вплестú, заплестú, всукáти, вплітáти, ся. 2) д. **Вмѣщать, ся.**
Вплотную—щільно, (про їжу)—до схочý, до нéхочу.
Вплоть—1) щільно; 2) до крáю, до кінцá, до пня, аж, аж дó, аж пó.
Вподъемъ—під сúлу.
Вповалку—пóкотом.
Вполголоса—напівгóлосно, тихéнько.
Вполнѣ — зóвсім, цілкóм, до крáю, до остáнку, до рéшти, геть.
Вполоборота—напівповéрта, півповéрта.
Вполовину—на половúну.
Вполпути — на половúні дорóги, на півдорóзі.
Вполпьяна — під чáркою, на підпúтку, підпúлий.
Вполсыта—недоївши, нáдголодь.
Вполы—на половúну.
Вспопадъ—до рéчі, до діла, до ладý.
Вспопыхахъ — хапáючись, пóхапцем.
Впорожнѣ—порожнякóм, впорожні.
Впору—впóру, сáме в чáс; як рáз, в міру, до міри, помірно, як слід.
Впослѣдствіи—опíсля, навпíсля, навпóслі, пóтім.
Впотьмахъ—пóночі.
Вправду—справдí.
Вправить—вправúти, заправúти.
Вправо—управó, правóруч, гаття—(на кóней), цабé—(на волів).
Впрахъ—до остáнку, до ногú, до щéнту, напрáх, (напорох) накамýз, упéнь.
Впредь — на перéд, на дáльше, на далí; аж до..., пóки, аж... — **Продолженіе впредь**—далí бýде.
Впробѣль—біляво, пробíловато.
Впроголодь—нáдголодь, напівголодь.
Впрожелть—жóвтяво.
Впрозелень—зеленяво, зеленкувáто, впрозелень.
Впрокъ—на корúсть, на пожúток, на добрó.
Впросакъ попасть — вскóчити, вклепáти ся, пошáтись у дýрні.
Впросинь—сúняво.
Впросонкахъ, впросоньи — з-просóння, з-просóнку.
Впрохмель—спохмілля, напівхмілля.
Впрохолость—напівхолостяцьки.
Впрочемъ — протé, а протé, об тім, алé, а-в-тім.
Впрыгивать, впрыгнуть--вплúгивати,встрúбувати, вскáкувати, вплигнýти, встрибнýти, вскóчити, вцибнýти.
Впрыскать, впрыскивать, впрыснуть—впрúскувати, впрúскати, впрúснути, вцúркати, зацúркати.
Впрыскъ—впóрскання.
Впрягать, ся—запрягáти, впрягáти, ся.
Впряженіе—запрягáння, впрягáння.
Впрядывать—впрядáти.
Впрямливать, ся — випрямлятú, рівнятú, вирівнювати.
Впрямь—1) прáмо, прóсто; 2) справдí, а й справдí.
Впрятать, впрятывать — сховáти, приховáти, захováти, прихóвувати, захóвувати.
Впрячь, ся—впрягтú, запрягтú, ся.
Впугивать, впугнуть — заганяти, вганяти, загнáти, (полохаючи)—затúкати.
Впускъ—впýщення, впускáння, вхід.
Впускать, впустить — впускáти, пускáти, пустúти.
Впустѣ — пýсткою, без ужúтку, дáрма, дýрно.—**Впустѣ лежать**—(про землю) вакувáти.
Впутать, впутывать, ся—1) вплестú, вплітáти, ся; 2) вплýтати, ся, вплýтувати, ся, втручáтися.
Впухъ—1) д. **Впрахъ**—на мóтлох; 2) пúшно.
Впяливать—напинáти, впинáти.
Впятеро, впятеромъ – вп'ятеро, вп'ятьóх, уп'ятьóх.
Врагъ—1) вóрог, (мн.) ворогú, (здр.) ворóженьки, воріженьки; 2) яр, (здр.) ярóк, (степовий) — бáлка, бáлочка, (з лісом)—байрáк.
Вражда — ворогувáння, ворожнéча, непрúязнь.

Враждебный—воро́жий.
Враждованіе—ворогува́ння.
Враждовать—ворогува́ти.
Вражескій, вражій — воро́жий, вра́жий (в. син).
Вразбродъ—вро́стіч, різно.
Враздробь—на́різно, осо́бо, наро́здріб.
Вразмахъ—зро́змаху.
Вразсыпную—вроздсу̀п.
Вразумительный, но—зрозумі́лий, ло, розу́мний, но, втямкù.
Вразумить, вразумлять, ся—на ро́зум наве́сти, наво́дити, напути́ти, нарàдити, напоумля́ти, ся.
Враки—бре́хні і д. **Вздоръ.**
Враль, я, вралиха—брехýн, брехýха, брехàчка, брешкó, забре́ха, скоробре́ха, чистобре́ха, (хто помагає брехати)—підбре́хач.
Вральня—брехунівка.
Вранье—д. **Враки.**
Врасплохъ—зненàцька, несподівано.
Врастать—1) вро́стàти, уро́стáти; 2) доростáти, виростàти.
Врастяжку—простя́гшись.
Врать—1) бреха́ти, побріхувати, вибріхувати, брехню́ точи́ти, бре́хні підпуска́ти, слова́ми блуди́ти, (переста́ти)—перебреха́ти, (помагати)—підбріхувати.—**Вретъ во всю Ивановскую**—бро́ше на всі заставкù.
Врачебникъ—лічо́бник, лікарник, лікарський порàдник.
Врачебный—лікарський.
Врачеваніе—лікувàння, го́їння.
Врачеватель—лікарь.
Врачевать, ся — лікува́ти, ся, курува́ти, лічи́ти, ся, го́їти, ся.
Врачъ—лікарь.—**Быть врачемъ,—заниматься врачеваніемъ**—лікарюва́ти.
Вращательный, но — колово́ротний, но, о́бертнем, обе́ртливий.
Вращать, ся—вертіти, ся, крути́ти, ся, обе́рта́ти, ся.
Вращеніе — обе́ртàння, вертіння, повéртання.
Вредитель, ница—шкóдник, ця.
Вредительный — шко(і)дли́вий, шкідни́й, вадли́вий, вадки́й, шкодю́чий, нездоро́вчий.
Вредить—шкóдити, ва́дити, шкóду чини́ти, збúтки робúти.
Вредный, но—шко(і)дли́вий, шкідни́й, но, вадли́вий, збито́шний, вадлúво, ва́дко, вàдить.
Вредоносный—д. **Вредительный** і **Вредкый.**
Вредъ—шкóда, ва́да; збúтки. **Вредъ причинить, нанести**—нашкóдити, шкóду зробúти, вчинúти. — **Во вредъ, ко вреду**—на шкóду.
Временемъ—ча̀сом, часа́ми, и́ноді, и́ноли, порою.
Временной, временный—дочà сний, часо́ви́й, тимчасо́вий.—**Временно**—тимчасо́во, по́ки-що.
Временщикъ — миловàнець; тимчасо́ва осо́ба.
Время—час, годи́на, порà, доба́, вре́м'я, уре́м'я.—**Во-время**—у свій час, вча́сно, впо́ру. — **Во время**—під ча̀с.—**Во всякое время** — по вся́к час. — **Время отъ времени, отъ времени до времени**—від ча́су до ча́су, коли ни колú, и́ноді, ùнколи, ча̀сом, часа̀ми. —**Въ ночное время**—нічно́ю добо́ю, нічно́ї доби́. **Въ рабочее время**—в робо́чу по́ру, в дільни́й ча́с.—**Въ прежнее время** — пе́рше, ранійш, спе́ршу, за пре́жніх часів.—**Въ то время**—тоді, тоді са́ме, за тієї годи́ни.—**Въ послѣднее время**—оста́німи часа̀ми, в оста̀нні часи́. — **На время**—на яки́й час, до ча́су, дочà сно.—**Съ какого времени** — відко́ли, з яко́го ча́су. — **Съ этого времени**—з сього́ ча̀су, відтепе́р. — **Съ того времени**—з того́ ча́су, з тієї пори́, з то́ї пори́. **Съ давняго времени**—з да́вніх часів, здà вна, з дà вньої давни́ни, з да́вніх дàвен.—**Съ незапамятныхъ временъ** — споконвіку, з вік-віку, віковічно. — **Свободное время**—дозвілля, вільний час, гу́лянки, погуля́нка. — **Благопріятное, тяжелое время** — сприятли́вий час, до́бра годи́на, лиха̀ годи́на, зли́го́дня годи́на, лихоліття. — **Въ какое время** — в яку́ годи́ну, яко́го ча́су, в яку́ по́ру.—**Это было не въ наше время**—це ще не за на́с було́, не в на̀ші часи́ діялось. — **До времени, впредь до времени**—до яко́го ча̀су, поки́-що, аж до... — **Мнѣ теперь не время**—не ма́ю ча́су, ніколи.—**Сухое, дождливое время**—пого́да, годи́на, посу́шна пора́, дощова́ годѝна.—(Перед обідом) — передобідок, (перед вечерею)—підвечо́р'я, підвечірок, (перед сном)—передсо́ння, обля́г. (Між весною й літом)—за́літки.—**Время возки копенъ, хлѣба съ поля**—коповіз, возови́ця. **В. сгребанія**—гребови́ця.—**В. жатвы**—жнива́.—**В. косьбы**—косови́ця.—**В. паханія**—о́ранка, ра́лянка.—**В. посѣва**—сіянка, сівба́, сійба́. — **Передъ сборомъ хлѣба и овощей** — переднівок, переднівка.—**В. роенія пчелъ**—рійба́, ройови́ця.—**В. собиранія маку**—макотру́с. **В. линянія**—линьба́. — **В. свадебъ** — жени́тво. — **Время праздно провести**—змарнувати час, провакува́ти, згаяти ча́с.
Времясчисленіе — літочи́слення, чи́слення років.
Вретище—дра́нтя, вере́тище.
Вровень—врівень, врівні, вщéрть, рівно з..., на́рівно.
Врожденный— прирожде́ний, приро́дний, роди́мий.
Врозницу—наро́здріб, на́різно, вро́здріб.
Врознь, врозь—різно, осо́бо, но́різно, окре́мо, на́різно.
Вростокъ—на́ріст, вро́сток.
Врубать, врубить—зарубáти (зна́к сокирою)

Врунъ, врунья—д. **Враль.**
Вручать—вруча́ти, доруча́ти, прируча́ти, до рук дава́ти.
Вруче́ніе—дору́чення.
Врывать—д. **Вкапывать.**
Врываться—вдира́тися, впира́тися.
Врѣзывать, ся—урізувати, ся, врізувати, ся, вробля́ти (різанням).
Врядъ, врядъ ли—навря́д, навда́ку.
Всадникъ—їзде́ць, верхове́ць, верхови́к, верхови́й.
Всаживать—вса́жувати, стромля́ти, встромля́ти.
Всасываніе—вбира́ння, втя́гування, всмо́ктування.
Всасывать, ся—1) вбира́ти, ся, втя́гувати, ся, набира́тися, всмо́ктувати; 2) д. **Впиваться 2.**; 3) присиса́тися, (в)усиса́тися.
Все—усе, все.
Всевидящій—всевидю́щий.
Всевозможный—превели́кий, всеможли́вий, всіля́кий.
Всезластный—всевла́дний.
Всевѣдѣцъ—всевіда, всезна́вець.
Всевысочайшій, всевышній — всеви́шній, найви́щий.
Всегда—за́вжди, за́вше, усе́, по вся́к час, ізві́к, завсігди́.
Всегдашній—повсякча́сний, завсігда́шній.
Всегодно—що ро́ку, що го́ду; цілорі́чно.
Вседневный, но— 1) щоде́нний, щодня́, щоде́нно; 2) цілоде́нний, но, уве́сь, ці́лий день, увесьде́нечки.
Всеконечно—авже́ж, аджо́ж, пе́вне, ко́нче, доко́нче.
Вселенная— с(ь)ві́т Бо́жий, весь-с(ь)ві́т, все́с(ь)ві́т, вселе́нна.
Вселенскій—всес(ь)вітній, с(ь)вітови́й, вселе́нський.
Вселить, ся—осели́ти, ся, насели́ти, осади́ти, оси́стися, всели́ти, ся.
Всемилостивѣйшій—наймилости́віший.
Всемірный—всес(ь)вітній, повсес(ь)вітній, всьогос(ь)вітній, цілос(ь)вітній.
Всемеромъ—в-сімо́х.
Всемогущество—всемогу́чість, всемогу́тність, всесі́ла, всеси́льність.
Всемогущій, всемощный—всемогу́чий, всеси́льний.
Всемѣрный, но— д. **Всевозможный,** яко мо́га, уся́ким спо́собом, всіма́ спосо́бами.
Всемѣстный, но — повсю́дний, скрізь, усю́ди, повсю́ди, по всіх усю́дах.
Всенародный, но — 1) всенаро́дній, но; 2) прилю́дний, но, привселю́дний, но.
Всеникайшій—найни́жчий.
Всеобщность— загальність, повсю́дність, всенаро́дність (навча́ння).
Всеобщій—загальний, вселю́дний, спільний, гуртови́й.
Всепокорный, всепокорнѣйшій— всепокірний, найпокірні́йший.
Всепресвѣтлѣйшій—найясні́йший (д. під с. **Августѣйшій**).
Всердцахъ—з пересе́рдя, розсе́рдившись.
Всесвѣтный—д. **Всемірный.**
Всесвятой--найс(ь)в'ятіїший,прес(ь)в'ятиї
Всесильный--всесильний, найду́жчий, найсильні́йший.
Всесторонній—всесторо́нній, всесторо́нне, з усіх боків.
Всесожженіе—всеспа́лення, цілоспа́лення.
Всеславный—найславні́йший,
Все таки—д. під с. **Весь.**
Всеуслышаніе, у виразі **„Во всеуслышаніе"**—в го́лос, го́лосно, щоб усі почу́ли.
Всецѣлый, ло—цілиї зо́всім, цілісінький, цілко́м, цілкови́тий, о.
Всечасный, но—щоча́сний, що ча́су, що годи́ни, по вся́к ча́с.
Всеѣдный, всеядный- всеї́дний, всеї́да.— **Всеѣдная недѣля**—всеї́дна,зага́льна, зага́льниця.
Всеядецъ—всеї́да.
Вскакивать—ска́кувати, сили́гувати; схо́плюватись, зрива́тися.
Вскакиваніе—зрива́ння, ска́кування.
Вскахальный—слава́тний, всехва́льний.
Вскапывать—ско́пувати.
Вскарабкаться — ви́дряпатися, ви́рачкувати, здёртися, ви́лізти, злізти.
Вскармливать--вигодо́вувати, згодо́вувати, викормлювати.
Вскатать, вскатывать, ся — вико́чувати, ви́котити.
Вскачь—ско́ком, вско́ки, навско́ки, тюпцем, плиго́м, навзво́ди.
Вскидываніе—скида́ння, підкида́ння.
Вскидывать, ся — скида́ти, ся, підкида́ти, ся.—**В. на кого** — накида́ти, ся на ко́го.
Вскипать, вскипѣть—закипа́ти, закипі́ти, скипі́ти. **Вскипѣть гнѣвомъ**—запала́ти гні́вом, розлюту́ватися.
Вскипятить—нагріти, зварити, спарити, спряжити (молоко).
Вскисать—скиса́ти.
Вскладывать—склада́ти, наклада́ти.
Вскленетать, вскленать—набреха́ти, обреха́ти, наклепа́ти.
Всклокотаться—заклекотіти.
Всклокоченный—скудо́вчений, ску́дланий, скуйо́вжений, покудо́вчений; роскудо́вчений, роскудланий, роскуйо́вжений, роспатланий. — **Всклокоченная голова**—ку́дла, (про чоловіка з такою головою)—кудла́й, кудла́нь.
Всклокочить, ся– скудо́вчити, покудо́вчити, сколо́шкати, поколо́шкати, скошмати́ти, скуйо́вдити; роскудо́вчити, перекудо́вчити, роспа́тлати, переко́шлати, роскошмати́ти. (Д. **Взъерошить**).
Вскованять—сколупа́ти, поколупа́ти, подря́пати.
Вскокъ– 1) скік; 2) д. **Вскачь.**
Всколебать, ся—схибну́ти, ся, схитну́ти, ся, захита́ти, ся, похитну́ти, ся, заколиха́ти, ся.
Всколыхать—д. **Всколебать.**
Вскользь—зле́гка, зве́рхи, між і́ншим, поверхо́вно.

Вскопа́ть—скопа́ти, зра́ти.
Вскорми́ть—зго́дувáти, ви́годувáти, ви́пестити.
Вскормленникъ, ца — годо́ванець, годо́ванка, вигодо́ванець і д. **Воспитанникъ, ца.**
Вскормъ—ви́корм, вúпас, вúгодо́вання.
Вскоробить, ся—зжоло́бити, ся, спа́(р)чити, ся, поко́рчити, ся, покрива́ти, ся, скрути́тися, зба́бчити, ся.
Вскорѣ—ско́ро, незаба́ром, неба́вом.
Вскосматить, вскосмаченный — д. **Всклокочить, всклокоченный.**
Вскрикнуть, вскричать — скри́кнути, закрича́ти, згукну́ти, ви́гукнути.
Вскружить, ся—закру́та́ти, ся, завертіти, ся.
Вскручиниться — зажури́тися, засумува́ти, затужи́ти.
Вскрывать, ся, вскрыть, ся —відкрива́ти, ся, відчиня́ти, ся. — **Вскрыть письмо**—роскри́ти, роспеча́тати лист. —**Вскрывать трупъ**—требуши́ти, різати, поро́ти, потроши́ти. — **Вскрывать карту, козыря** — перевертáти ка́рту, с(ь)вітáти, вис(ь)вічувати ко́зиря.—**Вскрывать нарывъ**—розрізувати боля́чку.—**Рѣка вскрылась**—лід пішо́в, кри́гу поламáло, кри́га скре́сла, річка ру́шила.
Вскрыша (в картах)—с(ь)вітка, ко́зирь.
Всласть — всмак, усма́к, до смаку́, до схочу́.
Вслухъ—го́лосно, в го́лос.
Вслушаться, вслушиваться — дослу́хатися, дослухáтися, дочу́ти, дочува́тися, прислу́хатися, прислухáтися.
Вслѣдствіе—че́рез, через те́, за-для то́го, тим, в наслідок.
Вслѣдъ — услід, слідо́м, слідко́м, зáраз за, навздогін.
Всматриваться, всмотрѣться—вдивля́тися, придивля́тися, (в)углядáтися, вдивúтися і т. д.
Всмятку—рідко, нам'я́гко.
Всовывать—всувáти, всóвувати.
Впадать—спадáти.
Вспаивать — напо́ювати, випо́ювати, випле́кувати.
Вспалзывать—злáзити, вилáзити, виповзáти.
Вспамятовать—згадáти, спам'ятáти.
Вспаривать, вспарить—випáрювати, запáрювати, роспáрювати. — **Вспарить лошадь**—змúлити, вмúлити коня́.
Вспархивать—злинáти, спу́рхувати, пу́рхати.
Вспарывать, ся — попо́рювати, ся, роспо́рювати, ся, попороти.
Вспахать, ся, вспахивать — з'ора́ти, ся, ви́орати, ся, з'о́рю(у)вати, ся. — **Вспаханный**—з'о́раний, поо́раний.— **Вспаханное поле**—рілля́.
Вспашка—ора́ння, о́ранка.
Всплакаться—запла́кати гірко.
Всплакнуть—запла́кати, сплакну́ти.
Всплескивать, всплеснуть—плю́скати, плю́снути, хлю́пати, хлю́скати.—**Всплеснуть руками** — вдáрити в доло́ні, сплéснути рукáми. — **Всплеснуть крыльями**—залопотіти.
Всплескъ—плю́скання, пле́скіт, хлю́пання, ви́плюск, ви́хлюп.
Всплошную, всплошь — суцільно, геть-чи́сто, загало́м, по́спіль.
Всплывать, всплыть—спливáти,. випливáти, виринáти, зринáти.
Всполаскивать—споліскувати.
Всполашиваться — поло́хатися, споло́хуватися.
Всползать—злáзити, вилáзити, виповзáти.
Всполохнуть, ся — споло́хати, ся, стурбувáти, ся.
Всполохъ — споло́х, споло́шення, ґвалт, трівóга, ша́рварок.
Вспоминать, ся, вспомнить, ся—1) згáдувати, ся, згадáти, ся, спогадáти, ся, спам'ятáти, спом'я́нути, ся; 2) схаменýтися, стя́митися, отя́митися, счýтися.
Вспомогательный—помічни́й, помага́ючий, допомóжний.
Вспомогать, вспомоществовать—помагáти, запомагáти, по́міч давáти, рáдити, раду давáти, допомагáти.
Вспоможеніе, вспомоществованіе — по́міч, підмóга, запомóга, підпомóга, рáда, порáда.
Вспотѣлый—пітни́й, спітнілий.
Вспотѣть — спітні́ти, упріти, угрітися,
Вспрыгивать, вспрыгнуть — зриватися, спли́гувати, сплигну́ти, стрибáти, стрибну́ти.
Вспрыскивать, вспрыснуть, ся — 1) пря́скати, кропи́ти, по́рськати, ся, попря́скати; 2) пáрити, шмагáти, ви́парити, відшмагáти; 3) **Вспрыснуть обновку**—покропи́ти.
Вспугивать, вспугнуть — поло́хати, споло́хати, сполошúти, пужну́ти.
Вспутать, ся, вспутывать, ся — плу́тати, заплу́тати, ся, заплу́тувати, ся.
Вспухать, вспухнуть — пу́хнути, спу́хáти, спу́хнути, обпухáти, обпу́хнути.
Вспухлина—о́пух, спу́хле, пухли́на.
Вспухлый—спу́хлий, опу́хлий.
Вспучивать, ся, вспучить, ся — надимáти, ся, здимáти, ся, зду́ти, ся, розне́сти, спучúтися, набубня́віти.
Вспылять—спалахну́ти, спахну́ти, скипіти, гнівом закипіти.
Вспыльчивость—за́пал, о́пал, запáльність, пальо́ність.
Вспыльчивый, во—палки́й, палахку́чий, запальни́й, пальо́ний, з за́палом, з о́палом.
Вспыхивать, вспыхнуть—1) запалáти, спалáти, спалахну́ти, спахну́ти, спалахкотіти, вибухáти, ви́бухнути. — **Вспыхнулъ мятежъ** — повстáння ви́бухло; 2) д. **Вспылить.**
Вспышка—за́пал, спалáхнення.
Вспѣнивать, ся, вспѣнить, ся — спінити, ся, запінити, ся, на́ піну зби́ти.

Вспѣть—зас(ь)піва́ти.
Вспя́ливать, ся вспя́лить, ся — напина́ти, ся, нап'я́сти́, ся.
Вспять—наза́д, навспа́к.
Вставаніе—встава́ння.
Вставать — устава́ти, підніма́тися, здійма́тися, зво́дитися, підво́дитися.
Вставить, вставлять, ся — (в)уста́вити, вставля́ти, ся, (в)упра́вити, вправля́ти, ся, вроби́ти, втуля́ти, (дно)—задня́ти, (скло)—заскля́ти, зашкля́ти, (слово)—вки́нути, дода́ти.
Вставка—1) вста́вка, впра́вка; 2) ту́лка, ла́тка.
Вставной—вста́влений, впра́влений, вро́блений; вставни́й; шту́чний.
Встарь—в старовину́, в давнину́.
Встаскивать, ся—1) витя́скувати, ся, видира́ти, ся, з(ви)воліка́ти, ся; 2) зла́зити, вила́зити.
Встосковаться—засумува́ти, зажура́тися, в ту́гу вда́тися.
Встревоженный — стрівóжений, стурбо́ваний, споло́шений, перепóлошений, зру́шений.
Встревожить, ся—стурбува́ти, ся, споло́шити, перепóлошити,ся, стрівóжити, ся.
Встрепать, ся—стріпну́ти, ся, скудóвчити, ся, ску́длати, ся.
Встрепенуться—стрепену́тися, здрігну́тися, затріпоті́ти.
Встрепка—тіпа́чка, ску́бка, прочуха́н, прочуха́нка.
Встрѣтить, ся—стріти, ся, стрітити, зустріти, ся, зустрітити, зустрінути, ся, стрінути, ся, зди́бати, ся, спітка́ти, ся.
Встрѣча—стріча, зу́стріч, спітка́ння. — **На встрѣчу**—на́встріч, назу́стріч.
Встрѣчать, ся—стріча́ти, ся, зустріча́ти, ся, стріва́ти, ся, перестріва́ти, ся, зди́бати, ся.
Встрѣчный—стрічний, стрічаний.—**Встрѣчные куковья** — стрічані кумí. — **Встрѣчный вѣтеръ**—супроти́вний.
Встряска—д. **Встрепка.**
Встряхивать, ся, встряхнуть, ся—1) стру́шувати, струси́ти, витру́шувати, струсну́ти, ся, стріпну́ти, ся; 2) стрепену́ти, ся.
Вступать—увихóдити, вхóдити, уступа́ти. —**В. въ царство, на престолъ**—ста́ти на ца́рство, на престíл, зацарювати, зійти́, ступи́ти.—**В. въ бой** — ста́ти до бóю.—**В. въ должность**—ста́ти на уря́д, прия́ти уря́д, обня́ти поса́ду. —**В. въ дружбу**—подружа́тися, поєдна́тися, (з ким лихим)—злига́тися.—**В. въ союзъ**—ста́ти, приста́ти до спíлки, у спíлку. — **В. въ разговоръ**—почáти розмóву, увíйти в бéсіду.-**В. въ караулъ**—ста́ти на ва́рту.
Вступаться — 1) встрява́ти, втруча́тися, вмíшуватися; 2) доправля́тися; 3) заступа́тися (за кого), оборони́ти (кого), обставáти (за ким).
Вступительный—вступни́й.
Вступленіе—1) вступ, вступлéння, вхóдини, увихóдини; 2) перéдне слóво, передмóва, вступ, вступне́ слово.
Всуе—мáрне, дáрмá, дарéмне, дýрно, всýе.
Всучивать, ся, всучить, ся—1) всу́кувати, ся, всука́ти; 2) вти́скувати, впиха́ти, вти́снути, увíпхнути.
Всхлипъ, всхлипываніе—хли́пання, хли́пи, (тихе)—пхи́кання.
Всхлипывать—хли́пати, (тихо)—пхи́кати.
Всходить—схóдити, зіхóдити, ви́котитися, вихóдити, підніма́тися, (на беріг)—видиба́ти.
Всходня—схóдня.
Всходъ—схíд, зіхóд. — **Всходы** — схóди, прóрість.
Всхожденіе—схíд, зіхóд, схóдження.
Всхохлатить—підчýбити, спа́тлити.
Всхрапывать—хропти́, хропíти, схрíпувати, похрíпувати.
Всцарапаться—ви́дряпатись, ви́дертись.
Всчинать—почина́ти.
Всыпать, ся—(в)уси́па́ти, ся, насúпа́ти, ся.
Всѣ—усí, всí.
Всѣвать, ся, всѣнвать, ся — всіва́ти, ся, всію́вати, ся.
Всюду—скрíзь, усю́ди, всю́ди.
Всякій—уся́кий, вся́кий, кóжний, кóжен. —**Всякій вечеръ, день, годъ**—що вéчора, що дня, що рóку.—**Во всякомъ случаѣ** — у вся́кім рáзí, в кóжнім рáзі, хоч як.—**Всякими средствами**—уся́ким спóсобом.—**Рѣшительно всякій**—кожнісінький. — **Всяко бываетъ** різно бува́є, уся́коно бува́е, вся́чина бува́е.
Всяческій д. **Всякій.—Всячески** — всіля́ко, уся́коно, різно, уся́ким спóсобом, на всі ладá, всімá способáми.
Всячина –вся́чина, уся́чина, мішани́на.
Втай, втайнѣ –таємне, та́йно, пóтàй, потаємці, ни́шком, крадькомá.
Вталкивать, ся—впиха́ти, ся, втру́чувати, ся, пропиха́тися.
Втапоры—тогдí, тоді, в таку́ добу́, на той час, того́ часу́, тієї пори́, в ту пóру, тоді сáме.
Втаптывать, ся—втóптувати, ся.
Втаптываніе—втóпчування.
Втаскать, ся, втаскивать, ся—втягти́, ся, втяга́ти, ся, уволокти́, ся, уволіка́ти, ся, впéрти, ся, вте́ліщитися, втерлóжити, ся.
Втачка—вштукува́ння, приштукува́ння.
Втачать, ся, втачивать, ся — вши́ти, ся, вшива́ти, ся, приточи́ти, ся, приштукува́ти, ся.
Втекать—вливàтися, втіка́ти, вплива́ти.
Втемяшить—втовкмàчити.
Втереть, втирать—втéрти, утéрти, втира́ти.
Втереться, втираться—1) втéртися, утéртися, втирàтися; 2) пролізти, пролáзити, пропхàтися.
Втискать, втискивать, втискуть — вбгàти, вти́снути, упха́ти, упхну́ти, вти́скувати, втовкмàчити.
Втискиваться, втиснуться—1) вти́скуватися, впихàтися, і т. д. д. **Втискать;**

2) пролàзити, пропихáтися, протúскуватися.

Втискиваніе—впихáння, втискáння, бгàння.

Втихомолку — мóвчки, нáшком, зни́шка, тúшком-нúшком, крадькомá, тихéнько, пóтàй.

Втиша—тúхо, тихéнько; у зàтишку.

Втолковать, втолковывать, ся — втовкувáти, втовкмàчити, втовкóвувати.

Втолочь—втовктú; втолочúти.

Втоптать, ся—утоптàти, ся.

Втора — 1) дрýгий гóлос, дрýга скрúпка; 2) нàпасть, пеня́, хáлепа.

Вторгаться—втручáтися, впирáтися, вдирáтися.

Вторить, ся — 1) вторувáти, окселентувàти, підс(ь)півувати, підгравáти, підтя́гувати, секундувáти; 2) підтáкувати, потурáти; 3) лунáти.

Вторичный, но—повтóрний, повтóрно, другорáзний, вдрýге, удрýге, в дрýгий раз, задрýге, дрýгого рáзу.

Вторникъ—вівтóрок.

Вторничный—вівтóрковий.

Второй— дрýгий.—**Во-вторыхъ**—вдрýге.

Второклассный — другокласóвий, другорáдний.

Второпяхъ—пóхапцем, хáпко, халкóм, пóхалки, хапáючись, нашвидкý.

Второстепенный—другорáдний.

Втравить, втравливать, втравлять, ся — 1) привчúти до лóву (про ловчих птиць, собак, то-що); 2) втягтù, втягáти, привчúти, привчáти, ся (найпаче до чого лихого).

Втрое—(в)утрóе, в три разù.

Втроемъ—утрьóх, втрох.

Втройнѣ—д. **Втрое.**

Втулка — 1) втýлка, втýла, затýлка, зáтичка; 2) мáточина (в колесі).

Втуне—мáрне, дáрма, дарéмне, дýрно.

Втупикъ, у виразах: а) **Поставить втупикъ** — заморóчити, збúти з пантелúку, забúти пáмороки, завдáти морóки, б) **Стать втупикъ** — заморóчитись, отетéріти, отуманíти.

Втыкать, ся — втикàти, ся, встромля́ти, устромля́ти, ся.

Втычка—1) втикáння, встромля́ння; 2) зáтичка, чіп.

Втѣснять, ся — втúскувати, ся, впихàти, ся, пропихáтися.

Втюривать, втюрить, ся—1) набýрювати, набýрити; нагилúти, вгилúти; 2) впéрти, ся, вклепáтися, попадáти; 3) д. **Влюбиться.**

Втягивать, ся—1) втягàти, ся; 2) звикàти.

Вулканъ—вулкан, (в)огнéва горá.

Входить—вхóдити, увіхóдити. — **Входить въ силу**—в сúлу, в потýгу вбивáтися.—**Онъ ни во что не входитъ** — ні про щó не дбáє, ні до чóго не берéться.

Входъ, вхожденіе—вхід, (в)ухóдини, (в нову хату)—вхідчини.

Вцарапать, ся—(у)вдря́пати, ся.

Вцѣдить, ся, вцѣживать, ся—вціди́ти, ся, націди́ти, ся, вточúти, уточúти, ся, вціжувати, втóчувати.

Вцѣпиться, вцѣпляться — вчепúтися, учепúтися, вчéплюватися.

Вчера, вчерась—учóра, вчóра, вчéра.

Вчерашній — уч(е)орàшній, вч(е)орáшній, (в)учорáйший.

Вчернѣ—начóрно.

Вчетверо, вчетверомъ — вчéтверо, вштирóх, учотирьóх.

Вчинать—починàти, роспочинáти.—**В. искъ** — пóзов закладáти, запозивáти, запізвáти, починáти діло, справу.

Вчитываться—вчúтувати ся.

Вчужѣ—зàчужа, начýжо.

Вша—д. **Вошь.**

Вшестеро, вшестеромъ—вшéстеро, в шість разíв, (в)ушістьох.

Вшибать—забивáти, вбивáти.

Вшивецъ, вшивикъ—вошúвець, вошопрýд.

Вшивица — 1) вошúвиця; 2) рос. Pedicularis — шолудúвник, горішник, галагàн.

Вшивый—вошúвий.

Вшивѣть—вошúвіти.

Въ—у, в, з, до, на, ув.—**Взять въ долгъ**—взя́ти нáбір, нáборг. — **Въ дополненіе**—в додáток до... — **Въ память** — на спóмин, на нéзабудь. — **Въ присядку** — на(в)прúсядки. — **Въ этотъ день, въ эту ночь**—цьóго, сьóго дня́, сієї нóчі.—**Въ царствованіе**—за царювáння, за царя́. — **Въ недѣлю** — за тúждень. — **Въ 10-ти верстахъ отъ**...—за 10 верст від... — **Быть въ надеждѣ**—мáти надію.—**Въ то самое время**—тоді сáме.—**Онъ въ правѣ** — він мáє прáво.—**Изорвать въ куски** —порвáти на шматкú. — **Изъ Кіева на Лубны** — од Кúєва до Лубéнь.— **Въ началѣ лѣта**—з почáтку літа. — **Беру Бога въ свидѣтели** — Бóгом с(ь)відчуся.

Въѣдаться—в'їдáтися, уїдáтися.

Въѣдчивый—в'їдливий, уїдливий.

Въѣздъ—в'їзд.

Въѣзжать—(в)уїздúти, заїздúти.

Въѣзжій—в'їздній.

Въѣсться—(в)уїстися.

Въѣхать—(в)уїхати, заїхати.

Въявь, въявѣ — я́вне, очевúдьки, очевúдячки.

Выбаллотировать- вúбрати, вúголосувати.

Выбалтывать, выболтать—1) вибóвтувати, виколóчувати, збивáти, вúбовтати, збúти; 2) вибрíхувати, розбрíхувати, вùбрехати, розбрехáти.

Выбалтываться — вихлю́пуватися, розхлю́пуватися.

Выбивать, выбить—1) вибивáти, вùбити; 2) викидàти, вúкинути; 3) витолóчувати, вúтолочити, вùтовкти; 4) виганя́ти, вигóнити, випирáти, вùперти.

Выбиваться—1)д. **Выбивать.** 2) вибивáтися, визволя́тися; 3) виснáжуватися, висúлюватись, знемагáтись, охлявáти.

Выбирать, ся, выбрать, ся — 1) вибирáти,

вы̀брати, ся, обира́ти, обра́ти, ся, обі́бра́ти, добра́ти.
Выблевать—вы̀блювати, вы̀ригати.
Выблеснуть—вы̀линяти, полиня́ти.
Выбоина—вы̀бій, вибо́їна, (з багно́м)—баю́ра.
Выбоистый—вибо́їстий.
Выбойка—ви́бійка, мальо́ванка.
Выбойковый, выбойчатый—вибійча́ний.
Выбойщикъ—набійщик.
Выборка—ви́бірка, ви́бір.
Выборонить—ви́скородити, заволочи́ти.
Выборщикъ—ви́борець.
Выборъ—вы̀бір, обра́ння.
Выбранить—ви́лаяти, нала́яти.
Выбрасываніе—викида́ння.
Выбрасывать, ся—викида́ти, ся.
Выбрести—ви́лізти, ви́брести.
Выбривать, ся, выбрить, ся—виго́лювати, ся, голи́ти, ся, ви́голити, ся.
Выбродить—1) ви́ходити, ви́лазити, ви́бродити; 2) ви́грати, ви́шумувати.
Выбросать—повикида́ти, вы̀кидати, -нути.
Выбросокъ—поки́дька, по́кидь, поки́дьок.
Выбрызгать, выбрызгивать—ви́бризкати, ви́хлюпати.
Выбуравливать—висве́рдлювати.
Выбучить—ви́золити, ви́лужити.
Выбывать—вихо́дити, відхо́дити, одбува́ти, одбу́ти, ки́дати, вибува́ти.
Выбѣгать—1) вибіга́ти; 2) (про рослину) виганя́тися.
Выбѣгать, ся—1) ви́бігати, ся, ви́ганяти, ви́гасати.
Выбѣгъ—ви́бір, вибіга́ння. **На выбѣгъ**—навви́передки.
Выбѣливать, выбѣлить, ся—вибілювати, побілювати, ви́білити, побіли́ти, ся.
Выбѣлка—вибілювання, ви́біленна.
Выбѣситься—переказа́тися.
Вываживать—1) вино́дити, прово́дити; 2) вино́зити, зво́зити.
Вываливать, ся, вывалить, ся—вива́лювати, ся, ви́валити, ся.
Вывалять, ся—ви́валяти, ся, ви́качати, ся, ви́каляти, ся
Вываривать, ся—вива́рювати, ся.
Вываркой—виварни́й.
Варка—ви́вар, вива̀рювання.
Вывастривать—пого́стрювати.
Вывощивать—вощи́ти, вино́щувати, вивоско́вувати.
Выведеніе—випрова́джування, випрова́дження, вино́дини; випро́води; вино́дження.
Вывезеніе—ви́віз; вино́жування.
Выведряться—ви́погодитися, ви́яснитися.
Вывезть, ся—ви́везти, ся.
Вывернуть, ся—ви́вернути, ся, ви́крутити, ся.—**Вывернуть на изнанку**—оберну́ти на ви́воріт, перелицюва́ти.
Выверстать, выверстывать—ви́рівняти, зрівня́ти, вирівнювати.
Вывертка, вывертъ—ви́крут, ви́верт.
Вывертывать, ся—1) виверта́ти, ся, викру́чувати, ся; 2) вибріхуватися.
Вывертѣть, выверчиваться—ви́вертіти, ви́вірчувати, ся.
Вывести—1) ви́вести.—**Вывесть изъ бѣды** ви́зволити, ви́рятувати; 2) ви́лупитись, ви́клюнутися; 3) ви́вестися, повиво́дитися, перевести́ся, попереводитися.
Вывязной—кру́чений, пле́тений.
Вывинтить, ся—ви́крутити, ся, вы̀ґвинтити, ся, ви́шрубувати, ся.
Вывить, ся—зви́ти, ся, ви́вити, ви́плести, ви́сукати.
Вывихнуть—звихну́ти, ви́вихнути.
Вывихъ—ви́вих, звих.
Вывнишникъ, рос. Geum urbanum—ви́вишник, гребінник.
Выводъ—ви́від; ви́сновок.
Вывозить, ся—вино́зити, ся.
Вывозкой—вивізни́й.
Вывозъ—ви́віз.
Выволакивать, выволочь—виволіка́ти, ся, ви́волокти, витя́га́ти, ви́тягтися.
Выволочка—1) виволіка́ння, витяга́ння; 2) ви́волічка, прочуха́н, халазія.
Выворачивать, ся—1) вивёртати, ся; 2) (про одежу)—перверта́ти, лицюва́ти; перелицьо́вувати, ся.
Выворотъ—ви́воріт.
Вывострить—ви́гострити, нагострѝти, ви́точити, наточи́ти,
Вывощить—навощи́ти.
Вывѣ(вать)ять—вивіювати, ви́віяти.
Вывѣвки—поло́ва.
Вывѣдываніе вивідування, ро́звідки.
Вывѣдыватель, ница—вивідувач, ка.
Вывѣдывать, вывѣдать, ся—вивідувати, ся, визнава́ти, вы̀відати, розвідуватися.
Вывѣрить—ви́вірити, ви́рехтувати.—**Вывѣрить вѣсы**—вы̀важити, ви́тарувати вагу́.
Вывѣсить, вывѣшивать—1) повісити, ви́вішати, вивішувати, 2) ви́важити, вива́жувати, зва́жувати.
Вывѣска—1) ва́ження, вива́жування; 2) ви́віска, табли́ця; 3) вага́, та́ра.
Вывѣтривать, ся—вивітрювати, ся.
Вывѣтриваніе—вивітрювання.
Вывязать, ся, вывязывать, ся—1) ви́в'язати, ся, вив'я́зувати, ся.
Вывязливать—вив'я́лювати.
Выгадать, выгадывать—ви́гадати, ви́мислити, ви́міркувати, ви́мізкувати, вига́дувати.
Выгадить, ся—ви́каляти, ся, ви́паскудити, ся.
Выгарокъ—1) недо́га́рок (с(ъ)вічки); 2) **Выгарки**—(горілки)—недо́га́р, (заліза)—жу́желиця, (сала)—шкварки́, ви́шкварки.
Выгибаніе—вигина́ння.
Выгибать, ся—1) вигина́ти, ся; 2) ги́нути.
Выгибистый—гнучки́й.
Выгибной—вигинко́й.
Выгибнуть—ви́гинути, зги́нути.
Выгибъ—коліно, ви́гин.
Выгладить—1) ви́гладити; 2) ви́прасувати.
Выглядываніе—виглида́ння, визира́ння.
Выглядывать, выглядѣть—виглида́ти, визира́ти; 2) вида́ватися, здава́тися, виглядѣти.

Выгнаивать, ся—гноїти, ся, вигно́ювати, вигнива́ти.
Выгнать—ви́гнати, ви́турити.
Выгнетать—вигніта́ти, випира́ти, виду́шувати.
Выгнивать—вигнива́ти.
Выгноить—згноїти, ви́гноїти.
Выгнуть—ви́гнути.
Выговаривать, ся—1) вимовля́ти, ся, промовля́ти, ся; 2) доріка́ти, карта́ти, ви́говорити, вигово́рювати.
Выговоръ—1) вимо́ва, ви́мівка, говірка, гу́тірка.—2) докір, доріка́ння, нага́на.
Выгода—вигода, зиск.
Выгодный—вигідний, пожи́точний.
Выгонъ—ви́гін, пастівни́к.
Выгонка — вигоно́бання, вику́рювання (горілки).
Выганять—виганя́ти, вигна́ти, турля́ти, турля́ти.
Выгораживать, выгородить, ся—1) відгоро́жувати, відгороди́ти; 2) вигоро́жувати, ся, заступа́тися за ко́го.
Выгорать, выгорѣть—1) вигоря́ти, ви́горіти; 2) виц(ь)віта́ти, полиня́ти, ви́ц(ь)вісти; 3) вдава́тися.
Выгорѣлый—1) згорілий, ви́горілий, ви́палений; 2) полиня́лий, ви́ц(ь)вілий.
Выграничить—ви́гранчити, ви́шліхувати. — **Выграниченный** — гранча́стий, рубча́стий, ви́шліхований.
Выгребать, выгресть, ся — вигріба́ти, вигорта́ти, вигрома́жувати, ви́гребти, ви́горнути, ви́громадити.
Выгребка—вигріба́ння, вигорта́ння, вигрома́жування.
Выгружать, ся, выгрузить, ся — вивантажувати, ся, ви́вантажити, ся, ви́важувати, ви́важити.
Выгрызать, выгрызть — вигриза́ти, ви́гризти.
Выгрязнить, ся—ви́каляти, ся, ви́валяти, ся, забрудни́ти, ся.
Выгуливаться, выгуляться—вигу́люватися, ви́гулятись.
Выдавать, ся — 1) видава́ти, ся; 2) висува́тися, витика́тися, випина́тися; 3) визнача́тися, відрізня́тися; 4) випада́ти.
Выдавить, выдавливать, ся — ви́душити, ви́тиснути, ви́чавити, виду́шувати, ся і т. и.
Выдавать, ся—видо́ювати, ся.
Выдалбливать, ся, выдолбить, ся—1) видо́вбувати, видо́вблювати, ви́довбати, ся, (сокирою)—вицо́кувати; 2) витру́блювати, тру́бити, ви́товкти.
Выдача—видава́ння, ви́плата, ви́плат.
Выдванивать—переганя́ти (горілку).
Выдвигать, ся—1) висува́ти, ся, висо́вувати, ся, випина́ти, ся; 2) визнача́ти, ся.
Выдвижной—висувни́й.
Выдернуть, ся, выдергивать, ся — 1) ви́смикати, ся, висми́кувати, ся, ви́шарпнути, ся; 2) ви́скубати, виску́бувати, ся; 3) ви́шморгнути, ся.
Выдержать — ви́держати, ви́тримати. — **Выдержать экзаменъ** — зда́ти екза́мен, скла́сти і́спит.
Выдержка — 1) ви́держка, ви́тримок; 2) ви́хват, ви́тяг.—**Не выдержка** — не пере́ливки, невитрима́ння.
Выдернуть, ся — вѝсмикнути, ся і д. **Выдергать**.
Выдирать, ся—видира́ти, ся, вирива́ти, ся.
Выдоить, ся—ви́до́їти, здо́їти, ся.
Выдольникъ—рос. Linaria vulgaris — зво́ники, зайців льон, льоно́к, осту́дник, чисте́ць, моло́шничок.
Выдохлый—вѝтхлий, ви́дхлий.
Выдохнуть, ся—вѝтхнути, ся, ви́дихнути, ви́дихати, ся.
Выдра, з(ь)в. Lutra vulgaris—видни́ха, ви́дра, (самець)—видрю́к.
Выдрать, ся — 1) ви́дерти, ся, (волосся, пір'я)—ви́скубти, ся; 2) ви́др(а)япатися; 3) ви́парити, вѝшпарити, одду́ба́сити.
Выдрессировать—ви́мушту́рувати, ви́вчити,
Выдубить—ви́гарбарювати, ви́гарбарити.
Выдувать, ся — видува́ти, видму́хувати. видима́ти, вивіва́ти.
Выдувной—ду́тий, видувни́й.
Выдудить—ви́дудлити.
Выдумать, ся, выдумывать—ви́гадати, ви́мислити, ви́мізкувати, ви́думати, ся, вига́дувати, вимишля́ти.
Выдумка—ви́гадка.
Выдумчивый — вига́дливий.
Выдумщикъ, ца—вига́дчик, ця, вига́дник.
Выдумываніе—вига́дування.
Выдуплить—ви́дуплявити.
Выдуть—ви́дути, ви́дмухнути.
Выдыхать, ся—видиха́ти, ся, види́хувати, ся.
Выдѣлать, выдѣлывать, ся — ви́робити, виробля́ти, ся, (що негоже)—витворя́ти.—**Выдѣлывать кожи**—вичиня́ти, виправля́ти шку́ри.
Выдѣлить, ся, выдѣлять, ся—1) ви́ділити, ся, ви́лучити, ся, вилуча́ти, ся, ви́різнювати, ся, визнача́ти, ся.
Выдѣлка—ви́робка, ви́ріб, ви́роблення. — **Выдѣлка кожи** — чинь6а́, випра́влення.
Выдѣленіе—виділення, вилу́чення.
Выдѣлъ—ви́діл.
Выдѣлываніе—виро́блювання.
Выемка—1) вийма́ння, ви́ймка, ви́тяг; 2) (в одежі)—вѝкот, ви́різка, ви́тин; 3) (в будові)—жолоб6к, рівчачо́к.
Выжаривать, ся—вижа́рювати, ся, випа́лювати, ся.
Выжать, ся—1) ви́крутити, віддуши́ти, ви́душити, віджа́ти, ся.—**Хоть выжми** —хоч ви́крути; 2) ва́жати, ся (про пашню).
Выждать, выжидать—ви́ждати, діжда́ти, ся, вичікувати, дочека́тися, дожида́ти трива́ти, сподіва́тися, (на за́сідках, на чатах)—стерегти́, чатува́ти, засіда́ти, чига́ти.
Выжелобить—ви́жолобити.
Выжелтить—пожовта́ти ви́жовтити.
Выжечь, ся—ви́палити, ся; вѝпекти, ся.

Выжженный—ви́палений.
Выживать—1) прожива́ти, вибува́ти; 2) вижива́ти, вику́рювати.
Выжига—1) ви́пал; 2) паля(е)нúна; 3) пройдúс(ь)вíт, прóйда.
Выжиганіе — випáлювання, ви́пал, випіка́ння.
Выжигать, ся—випáлювати, випіка́ти, ся.
Выжиданіе—дожида́ння, вичíкування, сподіва́ння, трива́ння.
Выжиманіе — викру́чування, виду́шування, віджима́ння, віддýшування.
Выжимать, ся—викру́чувати, ся, ча́ви́ти, (бíлúзну) віджима́ти, ся. (д. **Выжать**).
Выжимки—ви́чавки, ви́гніток, фу́си, (з конопляного сім'я)—мак(а), (з вареного макуха́)—урда́, (з буряків) — жмáки, жом. — **Выжить изъ ума** — позбу́тися ро́зуму.
Выжлецъ—гончáк, вúжел.
Выжлятникъ—псарь, пся́рник, доїзжáчий.
Выжрать—ви́їсти, ви́жерти, пожéрти.
Вызванивать—видзво́нювати.
Вызвѣздѣть—ви́зорíти.
Выздоравливаніе — виду́жування, оду́жування, вичу́нювання.
Выздоравливать, выздоровѣть—виду́жувати, вичу́нювати, вихóжуватись, ви́дужати, ви́чуняти, оду́жати, ви́ходитись.
Вызеленить, ся—позелени́ти, ся.
Вызовъ—ви́клик, викли́кання.
Вызолачивать, -отить—визоло́чувати, позоло́чувати, позолоти́ти, ви́золотити.
Вызрѣвать—доспівáти, достига́ти.
Вызрѣлый—доспíлий, стúглий, доста́глий.
Вызрѣть—поспíти, доста́гнути.
Вызубрить—1) ви́щербити, пощерба́ти. — **Вызубренный**—ви́щербле(я)ний, щерба́тий; 2) ви́трубити.
Вызывать, ся—викликáти, визива́ти, ся, **Вызывающій** — викли́куючий. — **В. видъ, поступокъ, тонъ**— задера́куватий, задьóрливий вúгляд, вчúнок, тон.
Вызябать—вимерза́ти.
Вызяблый—вúмерзлий.
Выиграть, выигрывать — вúграти, вигравáти.—**Выиграть время** — ви́гадати час.
Выигрываться — вигравáтися; вишумóвувати, виграва́ти.
Выигрышный—виграв(ш)ни́й, ви́граний.
Выигрышъ—ви́граш, ви́гра, ви́гранка.
Выискать, ся, выискивать, ся—ви́шукати, —(нишком)— вúнишпорити, вишýкувати, ся, вишукóвувати.
Выискъ—вишýкування.
Выйти—ви́йти.—**Выйти замужъ**—віддáтися, замíж вийти.—**Выйти изъ яйца**—ви́клюнутись. ви́лупитись. — **Вышелъ изъ терпѣнія**—терпéць йому́ увірвáвся, терпіння стрáтив, не стéрпів. — **Выйти наружу** — навéрх ви́йти, ви́явитися.— **В. изъ употребленія, изъ обычая** — вúвостися. — **В. изъ предѣловъ** — ви́йти за мéжі, перейтú через крáй.—**В. изъ себя**—роспалúтися, змінúтися.
Выказать, ся, выказывать, ся—ви́казати, ся, ви́явити, ся, ви́значити, ся, вика́зувати, ся і т. д.
Выкалнвать, ся, выкалить, ся—вигартóвувати, вúгартувати, ся.
Выкалка — гартува́ння, гарт, вигартóвування.
Выкалывать, ся—викóлювати, ся, витика́ти, ся, виштрика́ти, ся. — **Темно, хоть глазъ выколи**—тéмно, хоч у óкстрéль.
Выкапывать, ся — викóпувати, ся, одкóпувати.
Выкапчивать—вив'я́лювати, проди́млювати, вишмáлювати.
Выкарабкаться—ви́драпатись.
Выкармливаніе — вигодóвування, вихóвування.
Выкармливать, ся — 1) вигодóвувати, ся, вихóвувати, ся; — 2) відгодóвувати, ся.
Выкатать—ви́качати, (на маглí) — ви́маглювати.
Выкатить—ви́котити, ви́точити, (очí)—ви́тріщити, ви́лупити.
Выкать—викóчування, витóчування—**Глаза на выкатѣ**—ви́рла, банькú, (хто має такі очі)—вирлáтий, вирлоóкий, банькáтий, витрішкуватий.
Выкачивать, ся — вика́чувати, ся, випомпóвувати, висмóктувати, витóчувати.
Выкашивать, ся—1) викóшувати, ся, викóсювати; 2) обкóшуватися.
Выкашливать, ся, выкашлять, ся—вика́шлювати, ся, викашляти, ся.
Выкидывать, ся—викида́ти, ся.
Выкидышъ—ви́кидень, ви́кид, ви́брудок.
Выкипать, выкипѣть—википáти, вúкипіти, випáрюватись, ви́парувати.
Выкладка—1) викладáння; 2) (про одежу) лямівка, облямівка, обши́вка; 3) виклад, розлíчення, рахýнок.
Выкладывать, ся—1) викладáти, ся; 2) облямóвувати, обшивáти; 3) вилíчувати, розлíчувати, вичисля́ти.
Выклевать, ся, выклевывать, ся—ви́клювати, ся, ви́дзюбати, викльóвувати, ся, видзьóбувати.
Выклеивать, ся—виклéювати, ся, обклéювати, ся.
Выклейка—виклéювання, обклéювання.
Выклеймить—потаврувáти, позначúти.
Выклепать, выклепывать — ви́клепати, виклéпувати.
Выкликать—викликáти.
Выключать—виключáти, вилучáти, виймáти.—**Выключать изъ службы**—скидáти, всáджувати, виганя́ти, зсувáти з уря́ду, зі слýжби, з посáди.—**Выключая**—окрíм, виключáючи.
Выключеніе—вúключення, ви́лучення, вилýчування.
Выключить — вúканючити, вúморочити, ви́жебрати.
Выковать—ви́кувати.

Выковка—вико́вування.
Выковыривать, ся, выковырять, ся—виколу́пувати, ся, виколу́плювати, ся, ви́колупати, ся, ви́копирсати, ви́длубати.
Выковырка—копи́стка, (для чистки сірки з вух) — карноу́шка, колупа́чка, про́тичка.

Выкозыривать—викози́рювати.
Выколачивать, ся—вибива́ти, ся.
Выколачиваніе—вибива́ння, витовка́ння.
Выколдовать— ви́ворожити, ви́чарувати.
Выкомотка—1) вибива́ння; 2) (у шевців)—копи́л.

Выкопировать—скопію́вати.
Выкорчевать—ви́корчувати, ви́теребити.
Выкорчевка—корчува́ння.
Выкрадывать, ся—викрада́ти, ся.
Выкраивать, ся—викро́ювати, ся.
Выкрасить, ся, выкрашивать, ся—вы́красити, ся, ви́малювати, ся, ви́фарбувати, ся.

Выкраска—помалюва́ння.
Выкрестить, ся—ви́хрестити, ся.
Выкрестъ, ка—ви́хрест, ка.
Выкрещивать, ся—вихре́щувати, ся.
Выкривить, ся, выкривлять, ся — ви́кривити, ся, викривля́ти, ся.
Выкрикивать, выкрикнуть — вигу́кувати, ви́гукнути, викри́кувати, ви́крикнути.
Выкройка—ви́кройка, вы́різок, зразо́к.
Выкрошивать, ся, выкрошить, ся — викру́шувати, ся, ви́кришити, ся.
Выкручивать, ся—викру́чувати, ся.
Выкуковать—накува́ти.
Выкупа́ть, ся—1) викупля́ти, ся; 2) викупо́вувати.
Выкупать, ся—ви́купати, ся, скупа́ти, ся.
Выкупка—ви́куп.
Выкупной—викупни́й.
Выкупъ—вы́куп, викупне́, відкупне́.
Выкуриваніе—вику́рювання.
Выкуривать, ся, выкурить, ся—вику́рювати, ся, вы́курити, ся.
Выкусить, выкусывать — ви́кусити, вику́шувати.
Выкушать—ви́куштувати, ви́їсти.
Вылавливать, ся—вило́влювати, ся.
Вылазить—обла́зити, вы́лазити.
Вылазіть—вилі́за́ти.
Вылазка—ви́лазка, го́рець.
Вылазъ—ви́лазка, прола́зка, лазівка.
Выламывать, ся—вило́млювати, ся.
Вылащивать—виглянцьо́вувати.
Вылегчить—вы́халащати, ви́валашати, ви́харашати, ви́чистити.
Вылежалый—злежа́лий.
Вылежать, ся—ви́лежати, ся.
Вылелѣять—ви́пестити.
Вылетать—вилі́та́ти.
Вылетъ—ви́літ. — **На вылетъ** — наві́літ, на́скрізь.
Выливать, ся — виливати, ся, витіка́ти, висипа́ти, ся.
Выливаніе—виливання, ви́лив.
Вылизать, вылизывать, ся—ви́лизати, вилиза́ти, ся.

Вылинивать, вылинить — линя́ти, ви́линяти, обла́зити, облізти, ви́лізти.
Вылокать--вы́лигати, ви́хлеп(б)тати, ви́гольгати.
Вылудить, ся, вылуживать, ся—ви́лудити, ся, побіли́ти, вилу́жувати.
Вылупить, ся, вылупливать, ся—ви́лупити, ся, вилу́пувати, вилу́плювати, ся, вилу́щувати, ся, ви́лущити, ся.—**Вылупить глаза**—ви́лупити, вы́тріщити, ви́рячити о́чі, вы́тріщитися.
Вылупокъ—вы́лупок, голопу́п, ви́луплянок, голопу́пок, голоцу́п.
Вылущать, ся, вылущивать, ся, вылущить, ся—вилу́щувати, ся, ви́лущити, ся, ви́лускати, ся.
Вылысѣть—вы́лисіти.
Выльце, рос. Ipomaea—кру́чені паничі.
Вылѣзать—1) вилі́за́ти, вила́зити; 2) обла́зити.
Вылѣпить, ся, вылѣпливать, ся — ви́ліпити; виліплювати, ся.
Вылѣчивать, вылѣчить, ся — вилі́чувати, ся, вигою́вати, ся, вихо́жувати, ся, ви́лічити, ви́гоїти, ся.
Вылѣчиваніе—лікува́ння, вигою́вання.
Вымазать, ся, вымазывать, ся — ви́мазати, ся, вима́зувати, ся, ви́мастити, (дьогтем, чим жирним) — вы́шмарувати.
Вымаливать, вымолить—вимо́лювати, блага́ти, ви́молити, ви́благати.
Вымалывать, ся, вымолоть, ся—вимелювати, ся, ви́молоти, ся.
Выманивать, ся, выманить, ся — 1) вима́нювати, ся, вы́манити, ся, ви́мантити; 2) виду́рювати, вимо́рочувати, ви́дурити.
Вымарать, ся—1) вы́каля́ти, ся, ви́валяти, ся, ви́мурзати, ся, ви́брудними, ся; 2) ви́креслити, ся.
Вымаривать, ся, выморить, ся—вигубля́ти, вимо́рювати, ви́губити, вы́морити.
Вымасливать, ся, вымаслить, ся—вима́щувати, вишмаро́вувати, ся, заяло́жувати, заяло́зювати, ся, засмальцьо́вувати, ся, ви́мастити, вы́шмарувати, засмальцюва́ти, заяло́зити, ся.
Выматывать, ся—1) вимо́тувати, ся; 2) вишахро́вувати, вимо́хувати.
Вымахивать, ся—вима́хувати, ся.
Вымачивать, ся—1) вимо́чувати, ся; 2) висика́тися.
Вымащивать, ся—вимо́щувати, ся, вибурко́вувати.
Вымежевать—вы́межувати.
Выменуха, рос. Viola hirta—зозу́льки, василе́чок.
Вымереть—ви́мерти, повимира́ти.
Вымерзать, вымерзнуть — вимерза́ти, ви́мерзнути, ви́мерзти.
Вымести, сь—ви́мести, повимі́та́ти, ся.
Вымстить—помсти́тися, віддя́чити.
Выметальщица—метільниця.
Выметать—вимі́та́ти, замі́та́ти.
Выметать, выметывать, ся—1) вы́кидати, ви́кинути, викида́ти, ся;
2) обрубу́ти, обру́блювати, ся

(напр. петельки); 3) лічи́ти, вилі́чувати, рахува́ти, викладáти (на рахівниці); 4) ощенáтися (про суку).

Вымина́ть, ся—1) вимина́ти, ся; 2) витóптувáти, витолóчувати.

Вымирать—вимира́ти.

Вымистая—вимни́ста.

Вымога́ніе, вымога́тельство — здúрство, видира́ння, вимага́ння, вимýшування.

Вымога́ть—вимага́ти, вимýшувати, видира́ти, здира́ти.

Вымоина—водори́й, рівча́к, калаба́ня.

Вымока́ть—вимака́ти.

Вымола́чивать, ся, вымолоти́ть, ся—вимолóчувати, ся, вúмолотити, ся, (на гармані)—вùгарманувати.

Вымоли́ть—вúмовити, промóвити.

Вымолоти́ки—послíд, вùмолотки, обмолóтини.

Вымолотъ—вúмолот.

Вымолъ—млùво, мéлево.

Вымора́живать, вымороси́ть, ся—виморо́жувати, ся, виморозювати, ся, вúморозити, ся.

Вымо́рочное имѣ́ніе — пустовщúна, беззпадщùнне майнó.

Вымудри́вать, вымудри́ть—вимудрóвувати, вúмудрувати, вихитрóвувати, вúхитрувати.

Вымура́вливать—поливáти (навóдити полúву на посуду).

Вымусли́вать, вымусли́ть, ся — заслúнювати, ся, замýрзувати, ся, засмальцьóвувати, ся, заялóзювати, ся, заслúнити, ся, замýрзати, ся, засмальцювáти, ся, заялóзити, ся.

Вымучи́вать, ся, вымучи́ть, ся — вимýчувати, ся, вúмучити, ся, змордувáтися.

Вымча́ть—вúнести, вúперти.

Вымыва́ть, ся, вымы́ть, ся—вимивáти, ся, вúмити, ся, (про білизну) — випирáти, вúпрати, ся, (в теплій воді) —вибáнювати, вúбанити, ся, (голову)—змивáти, змúти, ся.

Вымыка́ть—1) чесáти, вичíсувати (кострицю з льону); 2) вимáти (сережки з вух).

Вымыка́ть— вúчесати (про льон), вúмикати, побрáти.

Вымыли́вать, ся, вымы́лить, ся—1) намúлювати, ся, намúлити, ся; 2) вмúлювати, вмúлити.

Вымы́лки—мúлини, мùлинич.

Вымыселъ—вùгадка.

Вымы́слить, вымышля́ть— вúгадати, вимишлáти, вúгадувати, змúслити.

Вымышле́ный—вúгаданий.

Вымѣ́лить—вúбілити, натéрти крéйдою.

Вымѣ́нивать, ся, вымѣ́нить, ся — вимінювати, ся, вúміняти, ся, проміня́ти, ся, вúміньжувати.

Вымѣ́нивaніе — вùмін, мінька, вимінювання.

Вымѣ́нъ—міньбá, вúмінька, проміна.

Вымѣ́риваніе—вимірювання.

Вымѣ́ривать, ся, вымѣ́рить, ся — вимíрювати, вимірáти, ся, вúмíряти, ся.

Вымѣ́сить, ся, вымѣ́шивать, ся—вúмісити, вимішувати, ся.

Вымя,вени--в(ù)ім'я, в(и́)імня. **Особье, сучье вымя**—а) сýче в(и́)ім'я, б)рос.Galeopsis tetrahit L. — лісовùй жабрéй, жáбрик.

Вынашивать, ся— 1) виноúшувати, виноúсювати, виноúсити; 2) знóшувати;ся, зноси́ти, ся.

Вынизывать—вини́зувати.

Выниматъ, ся—1) виймáти, ся, вибирáти; 2) викóчувати, ся, вирíзувати, ся.

Выносить, ся, вынести — 1) виноúсити, ся, вúнести; 2) витéрплювати, витрúмувати, вùтерпіти, вùтримати.

Выноска—1) вúніс; 2) допùска, застрíчка, вùмітка.

Выносли́вый—терпля́чий, терп'я́чий.

Выносли́вость — витрúмливість, витрівáлість.

Выносокъ—знóсок.

Выносъ—д. **Выноска**. —**На выносъ** (про їзду)—впрóстяж, упрóстяж, встяж.

Вынудить, вынуждать — змýшувати, змýсити, вúмогти, вимагáти, присúлю(у)вати, сúлувати, зневóлити.— **Вынужденный** — змýшений, приневóлений і т. д.—**Я вынужденъ**—я мýсів, я мýшу.

Вынужде́ніе — присúлювання, принýка, змýшення, прúмус.

Выныривать, вынырнуть—вирина́ти, вúрнути, вúпірнути.

Вынырня́ніе—вúринки, вирина́ння.

Вынюхивать, вынюхать, ся—винюхувати, вúнюхати, ся.

Выняньчить — вúняньчити, вùпестувати, вúглядіти.

Выострить, ся—вúгострити, вúточити, ся.

Выпадать—1) випадáти; 2) вúгинути, вúздихати; 3) припадáти.

Выпаде́ніе—вùпад, випада́ння.

Выпадочная трава, рос. Aster Amellus L. —волóве óко, волóві óчі, гáйстер.

Выпаживать, выпазить, ся — вижолóблювати, вúжолобити.

Выпаивать, ся—випóювати, ся.

Выпалзывать—вилáзити, виповзáти.

Выпалывать, ся—випóлювáти, ся.

Выпаривать, ся, выпарить, ся — випáрювати, ся, вúпарити, ся; випарóвувати, ся, вúпарувати.

Выпархивать—випýрхувати, вúпурхнути.

Выпарывать, выпороть — 1) випóрювати, вúпороти; 2) вúпотрошити, вúтребушити, вúтельбушити; 3) вúпарити, вúшмагати.

Выпахать, выпахивать, ся — 1) вúорати, виóрювати, ся; 2) вúсилити, висùлювати, ся, (про землю) — з'орáти.

Выпачкать, ся—вùкаляти, ся, вúваляти, ся, вúбруднити, ся, вáмастити, ся, зəдрíпати, ся, замýрзати, ся.

Выпашка—óрання, óранка.

Выпашь—толóка́.

Выпекать, ся—випіка́ти, ся.

Выпередить, выпереживать —вùпередити, випере́жувати.
Выпереть, выпирать, ся—ви́перти, випира́ти, ся.
Выпестрить—ви́рябцювати, (квітками тощо)— ви́цяцькувати, (гвіздка́ми)—вùц(ь)в'я́хувати,(крапками)—ви́крапати, (мережками)—ви́мережати.
Выпечатать, выпечатывать—ви́друкувати, видруко́вувати.
Выпечна—випіка́ння, пе́чиво.
Выпечь, ся—вùпекти, ся.—**Не выпеченный хлѣбъ**—глевки́й хліб, неви́печений.
Выпивала—випива́йло, пита́ць, пія́ка.
Выпивать, ся, выпить, ся—1) випива́ти, ся, ви́пити, ся, (разом)—вихиля́ти, ви́хилити, (з жадобою)—виду́длювати, ви́дудлити, (смокчучи)— висмо́ктувати, вùсмоктати, (куштуючи) — ви́куштувати, (тро́хи)—спùти, (часто)—чаркува́тися; 2) пія́чити, запива́ти, ся.
Выпивка—1) випива́ння, пія́тка; 2) на́пійка, гу́лянка; випива́ннячко.
Выпиливать, ся, выпилить, ся—випи́лювати, ся, вùпиляти, ся.
Выпирать, ся—випира́ти, ся.
Выписка, выпись—1) випи́сування; 2) вùпис, ви́тяг; 3) передпла́та, замо́влення (газет, книжок).
Выписной—випи́сний.
Выписывать, ся — 1) випи́сувати, ся; передпла́чувати, замовля́ти.
Выпихивать, ся, выпихнуть, ся—випиха́ти, ся, вùпхнути, ся, виштовхувати, вùштовхнути, ся, виштурхувати, ви́штурхати.
Выплавикъ, гриб Polyporus — гу́ба, трут, тру́тник.
Выплавливать, выплавлять, ся, выплавить, ся — вито́плювати, ви́топити, ся, виливáти, ви́лити, ся.
Выплавокъ—ви́ливок.
Выплакать, ся—ви́плакати, ся.
Выплата—ви́плат.
Выплатить, ся, выплачивать, ся — ви́платити, ся, сплати́ти, випла́чувати, ся; 2) вùлатати, вила́тувати.
Выплевать, выплевывать—ви́плювати, вùплюнути, випльо́вувати.
Выплескать, ся, выплескивать, ся — вùхлюпати, ся, ви́плюскати, ся, вихлю́пувати, ся, випли́скувати, ся.
Выплеснуть, ся—вùхлюпнути, ви́плюснути, ся.
Выплетать, ся—1) випліта́ти, ся; 2) виплу́тувати, ся.
Выплывать, выплыть—випливáти, вùплинути, ви́пливти, ви́плисти.
Выплясывать, ся, выплясать — витанцьо́вувати, ся, ви́танцювати.
Выполаскивать, ся, выполоскать, ся—виполіскувати, ся, вùполоскати, ся.
Выползина—линовáйце, кожушо́к, шку́рка.
Выползти—ви́лізти, вùповзти.
Выполировать, ся — вùполіту́рувати, ви́лиснити, ся, ви́лощити, ся.
Выполненіе—випо́внення, викона́ння.
Выполнить, ся, выполнять, ся — 1) ви́повнити, виповня́ти, ся; 2) ви́конати, вико́нувати, ся, ві́дбу́ти, спра́вити.
Выполоть, ся—ви́полоти, ся, (усе)—поспо́лювати, повипо́лювати, (сапками)—ви́сапати, (кукурузу)—ви́шарувати, ви́прашувати.
Выползовать, ся — ви́лікувати, ви́гоїти, ви́курувати, ся.
Выпоражнивать, ся, выпорожнить, ся—випоро́жнювати, ви́порожнити, ся, спорожня́ти, спорожни́ти, ся.
Выпороткъ—вùпороток, ви́порток.
Выпотрошить—ви́потрошити, ви́требушити, ви́тельбушити.
Выправить, ся, выправлять, ся—ви́рівняти, ся, вùправити, виправля́ти, ся, ви́рівнювати.
Выправка — 1) випра́влювання, ви́рівнювання; 2) му́штра, муштрува́ння, ви́стрій.
Выпрашивать, ся, выпросить, ся — випро́хувати, ся, випро́шувати, випро́сювати, ся, ви́прохати, ви́просити, ся; ви́жебрати.
Выпробовать — ви́куштувати, вùпробувати.
Выпроваживать, выпроводить, ся — виряжáти, ви́рядити, випрова́жувати, ви́провадити.
Выпрокидывать—викида́ти, ся, перекида́ти, ся, виверта́ти, ся.
Выпрыгивать, выпрыгнуть— випла́гувати, ви́плигнути, виско́кувати, вистри́бувати, ви́стрибнути.
Выпрыскать, выпрыскивать — ви́бризкати, вибрùзкувати.
Выпрѣвать, выпрѣть—випрівáти, википáти, ви́пріти, ви́кипіти, скипіти.
Выпрядать, выпрясть—1) випрядáти, ви́прясти; 2) запрядáти, запря́сти (за якусь плату за певний час).
Выпрямить, ся, выпрямлять, ся—ви́прямити, випрямля́ти, ся, ви́рівняти, ви́рівнювати, ся, ви́правити, виправля́ти, ся, випросто́вувати, ви́простати, ся, випро́щувати, ся.
Выпречь, ся—ви́прягти, ся.
Выпугивать, ся, выпугнуть, ся — випу́дювати, вùпудити, виполо́хувати, ви́полохати.
Выпуклость—опу́клість, опу́ка.
Выпуклый—опу́клий, пукня́стий, горбо́ватий.
Выпускать, выпустить—випуска́ти, вùпустити; виставля́ти, (кігті)—висо́вувати, промина́ти, викида́ти.
Выпускъ—пуска́ння, випуска́ння, ви́пуск.
Выпутать, ся, выпутывать, ся—вùплутати, ся, виплу́тувати, ся, виверта́тися, викру́чувати, ся.
Выпучивать, ся, выпучить, ся—випина́ти, ся видима́ти, ся, ви́п'ясти, ся. — **Выпучить глаза** — ви́рячити, ви́тріщити, вùлупити (очі).
Выпушка—лямівка, облямівка, обпу́шення.
Выпытать, выпытывать—ви́мучити, ви́катувати; вимý́чувати; вùвідати.

Выпь, пт. Botaurus stellaris—бугáй, водянúй бугáй.

Выпѣвать, ся, выпѣть, ся—вис(ь)пíвувати, ся, ви́с(ь)півати, ся.

Выпяливать, ся, выпялить, ся—1) випинáти, ся, ви́пнути, ся; 2) витикáтися, вистромля́ти, ся.

Выпятить, ся, выпячивать, ся — ви́п'ясти, ви́пнути, ся, випинáти, ся.

Выпятить, ся—ви́плямити, ся.

Вырабатывать, выработать, ся—1) виробля́ти, виро́блювати, ся, ви́робити, ся; 2) заробля́ти, ся, заробúти, ся.

Выработка—ви́ріб, ви́роблення.

Выравнивать, ся—вирівнювати, ся, роспрáвля́ти, ся, (млинове колесо) — шмигувáти, (місце під хату) — плянтувáти.

Выражать, ся—виявля́ти, ся, викáзувати, ся, вимовля́ти, ся, визнача́ти, ся, висло́влювати, ся, висловля́тися.

Выраженіе—ви́раз, ви́слів, ви́словок.—**Выраженіе лица**—ви́раз на лиці.

Выразительный, но—вúразний, ви́разно.

Выразительность—вúразність.

Выразить, ся—ви́явити, ся, ви́казати, ся, ви́мовити, ви́словити, ся.

Выразумѣть—зрозумíти, збагнýти.

Выранивать, ся, выронить, ся — (в)упускáти, ся, (в)упустúти; губúти, згубúти, загубúти, ся.

Вырастать, вырасти—виростáти, ви́рости, поростú, дíйтú до зрóсту, до літ.

Вырастить, выращать, ся—д. **Возрастить.**

Вырвать, ся—1) ви́рвати, ся, вúдерти, ся, вúхопити, ся, ви́смикнути, ся, ви́шарпати, ви́шарпнути, ся, ви́пручатися, (волосся, пір'я)—вúскубти, вúскубнути, ся; 2) вúблювати, ви́ригати, вúвонітувати.

Вырдѣть—достúгти, нарвáти(про болячку).

Вырисовать, вырисовывать, ся— вúмальовувати, вимальóвувати, ся, вияснятися.

Выродокъ—ви́родок, ви́плодок.

Вырождаться—виро́джуватися, виро́дюватися, зво́дитись, перево́дитись, ви́во́дитись.

Вырожденіе—виро́дження; перевід.

Выростокъ—1) домороcтень; 2) бýзі(ù)мок, нáзі(ù)мок; 3) ви́росток, пíдлíток, пíдпáрубок.

Вырубать, ся, вырубить, ся—вируб́увати, ся, ви́рубати, ся.—**Вырубить огонь**—вúкресати огнú. — **Что напишешь перомъ, не вырубишь и топоромъ** — що написано перóм, того не витягнеш і волóм.

Вырубка—1) рубáння, вúруб; 2) зруб (вирубаний ліс).

Выругать, ся — ви́лаяти, ся, ви́бештати, нала́яти.

Выручать, ся, выручить, ся—визволя́ти, ся. вúзволити, ся, рятувáти, ви́рятувати, ся.

Выручка—1) визвíл, визволéння, рятýнок, пíдмóга, пíдномóга; 2) ви́ручка, здобýток.

Вырывать, ся—1) вирива́ти, висмúкувати і т. д. див. **Вырвать**; 2) пручáтися, випручувати,ся, вихóплювати,ся, видира́ти,ся, вирива́ти, ся, (про огонь, дим)—вибуха́ти.

Вырывать, ся, вырыть, ся—вико́пувати, ся, ви́копати, ся; вирива́ти, ви́рити, ся,

Вырываніе—вирива́ння.

Вырѣзать, вырѣза́ть, вырѣзывать — вúрізати, вирíзáти, вирíзувати, (про землю)—одрíзати, одрíзувати.

Вырѣзка, вырѣзъ — вирíзування; вирíз, вúрізок, (в одежі)—вúкíт.—**Сдѣлать вырѣзку** (в одежі)—ви́котити.

Вырѣзной—вирíзний, ви́тятий.

Вырядить, ся, выряжать, ся — ви́рядити, ся, виряжáти, ся, ви́чепурити, ся, ви́строїти, ся, в(у)бра́ти, ся, в(у)бира́ти, ся.

Высадить, высаживать, ся—1) вúсадити, виса́жувати, пересади́ти, переса́жувати; 2) ви́перти, випира́ти.

Высаливать, высалить — 1) шмарува́ти, ви́шмарувати; 2) смальцюва́ти, ви́смальцювати.

Высаливать, высолить, ся — висо́лювати, ви́солити, ся.

Высасывать, высосать—висиса́ти, ви́ссати, висмóктувати, вúсмоктати.

Высасываніе—висиса́ння, висмóктування.

Высасыватель—висиса́ч, висмóктувач.

Высверливать, высверлить, ся — висве́рдлювати, ви́свердлити, вивíрчувати, ви́вертíти, ся.

Высвистывать, высвистать, ся—висви́стувати, ви́свистати, ся.

Высвободить, ся, высвобождать, ся — ви́зволити, ся, визволя́ти, ся, ви́рятувати, рятувáти, ся.

Высвобожденіе—ви́звіл, визволéння.

Высвѣжать, высвѣжить — провíтрювати, провíтрити.

Высвѣжевать—обілува́ти; обілува́вши ви́гребушити.

Высвѣтливатъ, высвѣтлить, ся — ви́яснювати, вúяснити, ся.

Выселить, выселять, ся—ви́селити, виселя́ти, ся.

Выселокъ—ви́сілок, хýтір, слобода́.

Высеребрить, ся — посребря́ти, посрібня́ти, ся.

Высидѣть, высиживать, ся — вúсидіти, висúджувати, ся, висúдювати, ся.

Высинивать, высинить, ся — висúнювати, ви́синити, посиня́ти, ся.

Высить, ся—здíймáти, ся, виносити, ся.

Выскабливать, выскоблить, ся—виш(с)крябувати, вúш(с)крябати, вискрíба́ти, вишкрíба́ти, ви́скребти, ся; зíстрýгувати, зíструга́ти, вúстругати.

Высказать, высказывать, ся — вúказати, викáзувати, ся, ви́мовити, вимовля́ти, ся, ви́словити.

Выскакивать, выскочить—1) вистри́бувати, ви́стрибнути, вискó(á)кувати, ви́скочити; 2) вúхóплювати, ся, ви́хопити, ся, вирива́ти, ся.

Выскальзывать, выскользать, выскользнуть— вислизáти, вúслизнути, висклизáти, вúсклизнути.
Выскочка—вúскочень, висікáка.
Выскребать — вискрібáти, вишкрябувати.
Выславить, выславлять — вúколядувати, виколядóвувати, вúщедрувати.
Выслать, высылать — вúслати, вúрядити, вúправити, висилáти.
Выслуга—вúслуга.
Выслуживать, ся, выслужить, ся — 1) вислýжувати, вибувáти, вúслужити; 2) дослýжуватися, дослужúтися; 3) підслýжуватися, підлáзуватися, підлéщуватися, підслужúтися і т. и.
Выслушать, выслушивать, ся — вúслухати, вислýхувати, ся, переслýхати.
Выслушиваніе — вислýхування, вислухáння.
Выслѣдить, выслѣживать, ся—вúслідити, висліжувати, ся, дослíжувати, ся, вúстежити, вистéжувати, вúслідкувати, підслідúти, підслíжувати.
Выслюнивать, ся, выслюнить, ся — заслинювати, ся, заслúнити, ся.
Высмактать, высмактывать — вúсмоктати, висмóктувати.
Высмаливать, ся, высмолить, ся — 1) висмóлювати, ся, вúсмолити, ся.
Высмаркивать, ся, высморкать, ся — висúкувати, ся, вúсякати, ся.
Высматриваніе — виглядáння, визирáння, вúглядки.
Высматривать, ся, высмотрѣть, ся —виглядáти, ся, вúглядіти, нагléдіти, визирáти: видивлятися.
Высмѣять — вúс(ь)міяти (кого), нас(ь)мíятися (з кого), наглумúтися, поглузувáти, покепкувáти.
Высовывать, ся—висóвувати, ся, висувáти, ся, (язик)—висолóплювати, вúсолопити, вúвалити.
Высокій—висóкий, (дуже) — висóчéнний, висóчéзний.
Высокій ростомъ—високостáнний.
Высоко—1) вúсоко; 2) (про голос)—горóю.
Высоковатый—висóчéнький.
Высоколобый—высокочóлий.
Высокомудрый — великорозýмний, велемýдрий.
Высокомѣріе — зарозумíлість, високодýмство, пихá, чвань.
Высокомѣрничать — чванúтися, пишнúтися, бундючитися, пиндючитися, високодýмствувати.
Высокомѣрный, не—зарозумíлий, чванлúвий, во, пихáтий, високодýмний, но, згóрда.
Высоконекъ—висóчéнький.
Высокопарный, не—високомóвний, пишномóвний,висóким штáлем,з-письмéнна
Высокопарность—високомóвність, пишномóвність.
Высокопочтенный — високоповáжний, високошанóвний, вéльми шанóвний.
Высокопревосходительный — ясновельмóжний.
Высокопревосходительство— ясновельмóжність.
Высокопреосвященный— превелéбний, високопреос(ь)в'ящéнний.
Высокопреосвященство — преведéбність, високопреос(ь)в'ящéнство.
Высокопреподобный—велéбний.
Высокопредобіе—велéбність.
Высокость—висóкість.
Высокоторжественный —високоурочáстий.
Высокоуважаемый—д. **Высокопочтенный**.
Высокоумный — великорозýмний; зарозумíлий.
Высокохонько—висóчéнно, висóчéзно.
Высокочтимый—д. **Высокопочтенный**.
Высолаживать—висолóжувати.
Высота—висóчинá, висóкість, висóчінь.
Высохлый, высохшій—вúсхлий.
Высохнуть, высыхать — вúсохнути, вúсхнути, вúсохти, висихáти.
Высочайшій—1) найвúщий; 2) висóчáйший (епітет).
Высочество—висóкість, ексцеленція.
Выспаться, высыпаться — вúспатися, наспáтися, висиплятися.
Выспрашивать, ся, выспросить, ся—випúтувати, ся, вивідувати, ся, вúпитати, ся, вúвідати, ся.
Выспренній—надхмáрний, велúчний, висóчéнний, висóкий, високомóвний.
Выспѣвать, выспѣть—д. **Вызрѣвать**.
Выставить, ся, выставлять, ся—1) вúставити, вистановляти, ся, вúняти-виймáти, ся; 2) вúставити, випинá, ти, ся, виставлятися, вúстромити, ся. —**Выставить животъ**— вúпячсти, вúпнути живíт.—**В. зубы** – вúскалити, вúскерити, вúщерити зýби.
В. языкъ—вúсолопити язúка; 3) вúказуватися, визначáтися; витикáтися, висóвуватися. — **Выставлять себя**—удавáти з сéбе.
Выставка—вúставá, вúставка, вистанóва.—**На выставку**—на пóказ.
Выстаивать, ся, выстоять, ся — вистоювáти, ся, вúстояти, ся.
Выстегать, ся, выстегивать, ся—1) вúстьобати, вúстібати, вúстебнувати, вистьóбувати, ся; 2) вúшмагати, вúреміжити, вúхльостати, вúбатожити.
Выстилать, ся—вистéлювати, вистилáти, вúстилити, ся.
Выстирать, ся—вúпрати, ся, попрáти, ся.
Выстоялый—вúстоялий.
Выстрагивать, ся, выстрогать, ся—вистрýгувати, вúстругати, ся, (гимблем) ги(е)мблювáти, вúги(е)мблювати,ся.
Выстрадать—вúтерпіти, вúмучитися, натерпітися, зазнáти лúха.
Выстраивать, ся, выстроить, ся — 1) вистрóювати, ся, вúстроїти, ся, вúбудóвувати, ся, збудувáти, ся, вúбудувати, ся; 2) шикувáти, вишикóвувати, вúшикувати, розставлятú, ушикувáти, ся.
Выстрачивать, ся, выстрочить, ся—вистьó-

бувати, вистебно́вувати, ви́стьобати, ви́стебнувати, ся.

Выстригать, ся, выстричь, ся — вистриґа́ти, обстриґа́ти, ви́стригти, обстри́ґти, ся.

Выстройка—вибудува́ння, збудува́ння.

Выстрѣлить--ви́палити, встре́лити, стре́льнути, стрільнути, стре́лити, баба́хнути.

Выстрѣлъ—стріл, по́стріл, ви́стріл. — **Холостой выстрѣлъ** — поро́жній стріл, ви́стріл.—**Холостой зарядъ** — сліпа́й набій.

Выстрѣлять—1) розстріля́ти, роспу́кати; 2) повистре́лювати, повибива́ти,.

Выстудить, выстуживать, ся — ви́холодити, вихоло́жувати, ся, ви́студити, вистужувати, ся.

Выстукивать—вистукувати.

Выступать, выступить—1) виступа́ти, вихожа́ти, вихо́дити, вирушати, ви́ступити, ви́йти, вирушити; 2) витика́тися, висува́тися, стирча́ти.

Выступка, выступь—ходá, поста́ва, ступà.

Выстывать, выстынуть—холо́нути, ви́холонути, вистига́ти, ви́стигнути.

Выстирывать—випира́ти.

Высудить—ви́позивати.

Высуслить—вúсмоктати, ви́жлуктити.

Высучивать, высучить, ся — вису́кувати, ви́сукати.

Высушивать, высушить, ся — вису́шувати, ви́сушити, ся.

Высушка—вису́шування, осу́шування.

Высчитывать, высчитать — вилíчувати, ви́лічити, вирахо́вувати, ви́рахувати, вичúслювати, ви́чúслити; 2) одверта́ти, одверну́ти, одлíчùти, одчúслити.

Высшій—вúщий.

Высыпа́ть, ся, высыпать, ся — висипа́ти, вúсипати, ся, витру́шувати, ся.

Высыпка—1) висипа́ння; 2) спання.

Высь—височíнь, височиня́, висóкість.

Высѣвать, ся, высѣивать, ся—висіва́ти, ся.

Высѣкать, высѣчь—1) виру́бувати, виру́блювати, витина́ти, вирубáти, висіка́ти, ви́сікти; 2) кресáти, ви́кресати; 3) ви́бити (різками), ви́парити, ви́пеніжити, одшмага́ти, ви́хльостати, хло́сту да́ти, ви́шпарити.

Высѣкаться—висіка́тися.

Высѣмениться—ви́сипатись, вúсіятись.

Высѣять, ся—ви́сіяти,ся.

Выталкивать, ся, вытолкать, вытолкнуть—випиха́ти, ся, вишто́вхувати, ся, вишту́рхувати, випира́ти, ви́пхати, ви́пхнути, ви́штовхати.

Выталивать—тонши́ти, тончи́ти.

Вытапливаніе—вито́плювання, випа́лювання.

Вытапливать, ся, вытопить, ся—вито́плювати. ся, ви́топити, ся, випа́лювати, ся, вишквáрювати, ви́шкварити, ся.

Вытаптывать, вытоптать, ся—вито́птувати, вибива́ти, (хліб, траву)—витоло́чувати, ви́товкти.

Вытаращить, ся—ви́тріщити, ся, ви́рячити, ви́лупити.

Вытаскивать, вытаскать—витяга́ти, ви́тягти, виволіка́ти, вúволікти.

Вытачивать, выточить, ся — вито́чувати, ви́точити, ся.

Вытекать, вытечь—1) витіка́ти, виливáтися, ви́текти, ви́литися; 2) висипáти, ся.

Вытереть, ся—вúтерти, ся.

Вытерпливать, вытерпѣть—вите́рплювати, ви́терпіти.

Вытесать, вытесывать, ся—ви́тесати, ви́тісувати, ся.

Вытечка—витіка́ння, ви́тік, те́ча.

Вытирать, ся—1) витира́ти, ся, вишаро́вувати; 2) стира́ти, ся; 3) потира́тися, поте́ртися.

Вытирка—витира́ння, витерта́.

Вытискать, ся, вытискивать, ся—витиска́ти, ся, ви́тиснути, ся.

Вытиснить, вытиснять, ся — ви́тиснити, ви́друкувати, ві́дби́ти, витисня́ти, ся, видруко́вувати, ся, ві́дбива́ти, ся.

Выткать, вытыкать—ви́ткати, (в)утка́ти, заткáти.

Выткнуть, ся, вытыкать, ся—ви́тнути, ся, ви́стромити, ся, витика́ти, ся, вистро́млювати, ся.

Вытолочь—ви́товкти.

Вытопить—стоншáти.

Вытопка—топлíння, вито́плювання.

Вытопки—шкварки́, ви́шкварки.

Выторговать—ви́торгувати.

Вытормошить — ви́морочити, ви́термосувати.

Выточка—то́чення, вито́чування.

Выточникъ, рос. Linum flavum L. жо́втий льо́н.

Вытравить, вытравливать—1) витоло́чувати, випаса́ти, спаса́ти, потра́влювати; 2) ви́трути, ви́трутити, витру́ювати.

Вытребовать—ви́правити, ви́требувати.

Вытрезвить, ся, вытрезвлять, ся—ви́тверезити, ся, витверéжувати, ся.

Вытрепать, ся, вытрепывать, ся—ви́тріпати, витрíпувати, ся, ви́тíпати, витíпувати, ся.

Вытрепливаніе — тріпання, витрíпування, витíпування, тíпанúна.

Вытрясти, сь, вытрясывать, ся, вытряхать, вытряхивать, ся—витру́шувати, витру́сювати, ся, вúтрусити, ся.

Вытупить, ся, вытуплять, ся — затупи́ти, ся, зату́плювати, ся, ступи́ти, ся.

Вытушевывать, вытушевать — тушува́ти, ви́тушувати.

Выть, взвыть — вúти, зави́ти, голоси́ти, заголоси́ти, квили́ти, проквиля́ти.

Вытье -д. **Вой.**

Вытѣсить, ся, вытѣсять, ся — ви́пхати, випиха́ти, ви́перти, випира́ти, ся, ви́тиснути, витúскувати, ся.

Вытѣсненіе—випира́ння, випиха́ння.

Вытягать—ви́позивати.

Вытягивать, ся, вытянуть, ся — витягáти, ся, ви́тягти, ся. — **Мальчикъ вытя-**

нулся—хло́пець ви́рі̀с, ви́гнався. — **Стоять передъ кѣмъ вытянувшись** — стоя́ти по стру́нці. — **Вытянуть кнутомъ**—спері̀щити, опереза́ти, потягти́ бато́гом.

Вытягиваніе—витяга́ння.

Вытяжка—1) витяга́ння, стру́нка; 2) (хим.) —ви́тяжка, (Extractum); 3) коло́дка, клеса́чка.

Вытяжной—витяга́льний.

Выудить—ви́удити, ви́ловити ву́дкою.

Выутюжить—ви́гладити, зи́прасувати.

Выучивать, ся, выучить, ся — ви́у̀чувати, ся, навча́ти, ся, ви́вчити, ся, навчи́ти, ся.

Выучка—нау́ка, ви́вчення. — **Отдать на выучку**—в нау́ку.

Выхаживать, выходить— 1) вихо́жувати, вихожа́ти, вихо́дювати, вихо́дити; 2) ви́клопотати, ви́тупати; 3) ви́ходити, ви́никати.

Выхаживаться, выходиться — вихо́жуватися, ви́ходитися.

Выханжить—ви́морочити.

Выхваливать, выхвалить, ся — вихва́лювати, вихваля́ти, ви́хвалѝти, ся.

Выхаркиваніе—вихарку́вання.

Выхаркивать, выхаркать — вихàркувати, ви́харкати.

Выхватить, выхватывать, ся — ви́хопити, вихо́плювати, ся, ви́хопити, ся.

Выхващивать, выхвостить — ви́хльостати, ви́шпарити, ви́парити.

Выхитрить—ви́хитрувати.

Выхлебать, выхлебывать — ви́сьорбати, ви́хлеп(б)тати, висьо́рбувати, вихле́п(б)тувати.

Выхлеснуть, выхлестать, выхлестывать, ся —1) ви́стьобати, вистьо́бувати, ви́хльостати; 2) ви́хлюснути, ви́плюснути, ви́хлюпнути, виплю́скувати, вихлю́пувати, ся.

Выхлопатывать, выхлопотать—виправля́ти, ви́правити, ви́старатися, ви́клопотати.

Выхныкать—ви́плакати, ви́пхинькати, ви́каню̀чити.

Выходецъ —ви́ходець, припле́нтач, ви́йшлий, ви́ходьок, за́йшлий.

Выходить, выйти — вихо́дити, вихожа́ти, ви́йти. — **Выходить изъ употребленія, изъ обычая**—виво́дитися.

Выходка—ви́тівка, ви́брик.

Выходной—вихідни́й. — **Выходныя деньги** — відчі́пне́, одчі́пне́. — **Выходной листъ**—вступни́й лист.

Выходъ—1) ви́хід, ви́йста; 2) ви́крут, ви́крутка; 2) відчі́пне́, одчі́пне́.

Выхолаживать, ся, выхолодить, ся — вихоло́жувати, ся, ви́холодити, ся, вистуджувати, ся, вùстудити, ся.

Выхолащивать, выхолостить — вихоло́щувати, ви́харашàти, вичищàти і т. и.

Выхолкать, выхолить—ви́пестити, ви́кохати, вико́хувати, випе́щувати.

Выхохотать—ви́реготати.

Выхрапка—хропа́к.

Выхулить—ви́ганьбити, знева́жити.

Выхухолій—хоху́левий.

Выхухоль, з(ь)в. Myogale (Sorex) moschata —хоху́ля.

Выцарапать, ся, выцарапывать, ся — ри́дряпати, ся, видря́пувати, ся, вùшкрябати, ся, ви́дерти, ся, вишкря́бувати, ся, видира́ти, ся.

Выцвѣлый—1) росквітлий, ви́квітлий; 2) полиня́лий.

Выцвѣтать — 1) виквіто́вувати, відц(ь)вітàти; 2) линя́ти.

Выцѣдить, выцѣживать—ви́ціджувати, вицíжувати, ви́точити, вито́чувати.

Выцѣловать—ви́ці(ю)лувати.

Вычеркивать, вычеркнуть, ся — викре́слювати, вичéркувати, ви́черкнути.

Вычернивать, вычернить, ся — вичірнювати, ви́чорнити, ся.

Вычерпать, вычерпывать, ся —ви́черпати, вичéрпувати, ся.

Вычертить, вычерчивать—ви́рисувати, вирисо́вувати.

Вычесать, вычесывать, ся—ви́чесати, вичíсувати, ся.

Вычески—па́чіски, кло́чча.

Вычесть, вычитать — од(від)ня́ти, віднімáти, ви́лічити, вилічувати; 2) ви́вернути, вивертàти, вичи́сл(ювá)ти

Вычетъ—о́дліч, одба́ва, відчи́слення, вичи́слення.

Вычинивать, вычинить, ся — ви́лагодити, ви́правити; латàти, полатáти, ся.

Вычислекіе—вичи́слювання, рахува́ння.

Вычислить, вычислять, ся—ви́лічити, вилíчувати, ся, вùрахувати, вирахо́вувати, ся, вичислити.

Вычистить, ся, вычищать, ся—ви́чистити, вичищàти, ся.

Вычитаніе—відійма́ння, віднима́ння, о́дліч, відлíчування.

Вычитать, вычитывать— ви́читати, вичи́тувати.

Вычихать, ся, вычихивать, ся — ви́чхати, ся; вùпчихатися, ви́чмихати, ся.

Вычурный—1) мере́жаний, цяцько́ваний; 2) вига́дливий, витребе́нькуватий, покру́чений.

Вычуры — 1) мере́жки, розво́ди; 2) ви́гадки, прúмхи, витребе́ньки.

Вышаривать, вышарить—вишу́кувати, ви́шукати, ви́нишпорити.

Вышатать, вышатывать, ся— 1) вùхитати, вихи́тувати; 2) ви́вештатися, ви́блукати.

Вышвыривать, вышвырнуть,—вижбу́(шпу)рлювати, ви́жбурнути, вùшпурнути, ви́шпурляти.

Выше—1) вище, по-над, по-за; 2) кра́ще, доро́жче. — **Выше силъ**—над си́лу.

Вышеименованный—вищена́званий.

Вышелушивать, вышелущить, ся — вилу́щувати, вилу́скувати, ви́лущити, вùлускати, ся.

Вышеозначенный—вищезазна́чений.

Вышеписанованный—вищеназваний,

Вышепомянутый, вышеупомянутый --вищезга́даний, пе́ршезга́даний.

Вышибать, вышибить—випира́ти, ви́перти, ви́штовхати.
Вышибка, вышибъ—вибиття́, ви́бій, випира́ння, вишто́вх(ув)а́ння.
Вышивальщица — вишива́льниця, гапта́(я)рка.
Вышиваніе—вишива́ння, (золотом, сріблом або шовком)—гапту̀ва́ння, (заполоччу, шовком, нитками)—мере́жання, (ажурне)—вирізува́ння, (поверх)—наста́лування, наволіка́ння, верхостьо́б.
Вышиванье—вишу̀ванка.
Вышивать, вышить, ся—1) вишива́ти, ви́шити, (золотом, сріблом, шовком) гаптува̀ти, ви́гаптувати, (заполоччу, шовком, нитками)—мере́жати, ви́мережати, (поверх)—наволіка́ти, настила̀ти; 2) зароби́ти шитво́м.
Вышивной—мере́жаний, вишива́ний, гапто́ваний.
Вышколить— ви́муштрувати, ви́школити.
Вышлифовать—ви́шліхувати.
Вышмыгнуть— ви́шмиґнути. ви́слизнути, ви́сковзнути.
Вышпіонить—ви́шпигувати.
Вышеуказанный—вищепока́заний.
Выштукатурить—ви́тинькувати, ви́щекатурити, вѝва́пнити.
Вышучивать, вышутить —вис(ь)мію́вати, ви́с(ь)міяти.
Выщелачивать, выщелочить, ся—визо́лювати, ви́золити, вилу́жувати, ви́лужити, ся.
Выщелоченіе—визо́лювання, вилу́жування.
Выщербливать, выщербить — вищерблювати, ви́щербити, пощерби́ти.
Выщипать, ся, выщипывать, выщипать, выщипнуть, ся—вищіпувати, ви́щіпати; вѝщіпнути, ся, (пір'я, волосся) —виску́бувати, ся, ви́скубати, ви́скубти.
Выщипка—ску́бка.
Выщупать, выщупывать—ви́мацати, ви́мацувати.
Вы̀ѣдать, вы̀ѣсть, ся—вѝїда́ти, вѝїсти.
Вы̀ѣдки—недо́їдки, недо́гризки, (паші) — з'їди, пере́їди.
Вы̀ѣздить, вы̀ѣзжать, ся, вы̀ѣзживать, ся —1) об'їзди́ти, ся, об'їзжа́ти, ся; 2) вѝїздити.
Вы̀ѣздъ—вѝїзд.
Вы̀ѣзжать, вы̀ѣхать—вѝїзди́ти, од'їзди́ти, ви́їхати; руша́ти, ру́шити. — **Вы̀ѣзжать на другихъ** — чужими пирога́ми свого ба́тька поминати.
Вы̀я—ши́я, карк.
Вы̀являть—з'я́ловіти.
Выяснить, ся, выяснять, ся—ви́яснити, ся, ви́тлумачити, з'ясни́ти, виясня́ти, ся.
Выяснѣвать, ся, выяснѣть, ся — ви́яснювати, ся, ви́яснитися.
Вьюга—завію́ха, мете́лиця, завія, фу́га, ху́га, хвиж, хуртови́на, ку́рява, (мокрий сніг)—хвѝща.
Вьюжистый—завіяний.
Вьюкъ—в'юк, па́чка, клу́нок, саква́, ванта̀ж.
Вьюнокъ—1) рос. а) Convolvulus arvensis L.—берізка, повійка, павута́ця; б) C. sepium L.—дзвінки́, плиту́ха.
Вьюнъ—1) риба Cobitis — в'юн; 2) сувій, скру́тень; 3) вѝхор (в шерсті, волоссі).
Вьюрокъ—в'юро́к.
Вьючить—1) пакува̀ти, шнурува́ти; 2) в'ючи́ти, ванта̀жити.
Вьючный—в'ючни́й. — **В. животное** — в'юча́к.
Вьюшка — 1) кагла́, фаерка, кагля́нка; 2) витушка.
Вьющійся — витки́й, (по стіні) — помурний, (по тичині) — тичкови́й, тични́й, кучеря́вий.
Вѣдать—1) відати, зна̀ти. — **Кабы знать да вѣдать** — як би знаття́; 2) доглядати, пра́вити, ору́дувати; завідувати.
Вѣдаться—зна́тися, ма́ти з ким діло.
Вѣди—віди.
Вѣдовство—відунство.
Вѣдомо—звісно, відомо; ска́зано. — **Безъ вѣдома** — без відому. — **Съ вашего вѣдома**—за ва́шим відомом.
Вѣдомость—відомість. — **Вѣдомости** — відомости.
Вѣдомство — відомство, завідування; прѝсуд.
Вѣдомый—звісний, відо́мий.
Вѣдунъ, вѣдунья—відун, ка.
Вѣдь—адже́, адже́ж, аже́ж, таж, аже́.
Вѣдьма — відьма, відьо́ха. — **Вѣдьмино зелье**, рос. Circaea lutetiana—відьмине зілля, о́сот. — **Вѣдьмой быть** —відьмува́ти.
Вѣдѣніе—знаття́, відання.
Вѣеръ—віяло, вахля́р.
Вѣерообразный — віяловзірний, вахлярува́тий.
Вѣжда—віко, кліпка, повіко.
Вѣжливость—чемність, ввічли́вість, звича́йність. — **Изъ вѣжливости** — для звича́йности, для годѝться.
Вѣжливый — звича́йний, (в)увічли́вий, гре́чний, че́мний.
Вѣйникъ, рос. Calamagrostis Epigeios Roth —ча́полоч, чапу́га, чапу́ла, **кутю́чник**, кунѝшник.
Вѣка, вѣко — 1) віко, кліпка (в очах);— 2) козубе́нька, ко́шик.
Вѣкованіе—вікува́ння.
Вѣковать—вікува́ти.
Вѣковой—вікови́й, одвічний, довічний.
Вѣковѣчный—віковічний.
Вѣкъ—вік. — **Во вѣкъ, въ вѣкъ, на вѣки** —по вік, повічно. — **Въ кои вѣки, въ кои то вѣки** — коли́ не коли́.— **Въ вѣкъ не**... — ніко́ли в с(ь)віті.
Вѣнецъ—1) вінець; корона; 2) вінок.
Вѣкечный—1) вінечний, вінцьо́вий; 2) вінчальний, шлюбний.
Вѣникъ — віник, (старий) — деркач, дряпа́ч(к).

Вѣники огородные — рос. Sisymbrium Sophia L.—вінники, вінички, вінича.
Вѣничный—вінниковий.
Вѣко—віно, по́са́г.
Вѣнокъ—вінóк.
Вѣнчальный—вінчальний, шлю́бний.
Вѣнчать, ся — вінча́ти, ся, вінцю́ бра́ти, шлюб бра́ти.
Вѣнчикъ — 1) вінóчок, вінчик; 2) (ботан). Corolla—вінóчок (степовик).
Вѣра—віра.
Вѣритель, ница—вірáтель, ка.
Вѣрительный—вірчий, довíрочний, доручáльний.
Вѣрить—1) вірувати; 2) вірити, віру дійма́ти, ма́ти, на́ти (віри).
Вѣркехонекъ—вірнíсінький, певнíсінький.
Вѣрно—1) вірно, пе́вне, пе́вно, спра́вді, дійсне(о); 2) ма́бу́ть, либóнь, десь, пе́вне, відáй.
Вѣрноподданнический—вірнопідда́нський.
Вѣрноподданный—вірнопідда́ний .
Вѣрность—вірність, пе́вність, щíрість.
Вѣрный—вірний, пе́вний, щи́рий, справедли́вий, дійсний.
Вѣрованіе—віра, вірування.
Вѣровать—вірувати.
Вѣроисповѣданіе—віра, ісповідання.
Вѣроломный, но—невірний, віролóмний.
Вѣроломствовать — лама́ти віру, ду́шу, прúсягу, зра́жувати.
Вѣроотступникъ—недóвірок, віровідсту́пця.
Вѣротерпимость—віротерпúмість.
Вѣроятіе—і(й)мовіра.
Вѣроятно—д. **Вѣрно 2;**—і(й)мовірно.
Вѣроятность — правдоподíбність, ймовірність, можебу́тність.
Вѣроятный— правдоподíбний, ймовірний, гідний віри, можéбний, ма́бутний.
Вѣсить, ся—1) ва́жити, ся; 2) ма́ти вагу́.
Вѣски—важкú, шалькú.
Вѣскій—1) важкúй; 2) ва́жний, пова́жний.
Вѣсной—ваговúй.
Вѣсовой—ваговúй (належачий до ваги і що продається на вагу).
Вѣсовщикъ—вага́рь, важнùк.
Вѣсокъ—важóк, грунтва́га, оливни́ця.
Вѣсомый—вагівнúй.
Вѣстимый, мо—звíсний, відóмий.
Вѣстникъ—вістник, вісту́н, вістове́ць.
Вѣстовой—1) віщовúй; 2) стíйчик, побігáч, вістове́ць.
Вѣсточка—звíсточка, вістонька.
Вѣсть—вість, вістка, звістка, чу́тка.
Вѣсъ—1) вага́. — **Вѣсомъ, на вѣсъ** — на вагу́, ва́гом; 2) пова́га.
Вѣсы—вага́, терезú, вагівни́ця, важни́ця, (місце під важницею)— важня́, бе́змін (без гирь), (маленька) шалькù.
Вѣтвистый—гилля́стий, гилля́стий, гильча́стий, галу́зний, крисля́тий.
Вѣтвь, вѣтви—вітка, віть, гілька, ги́лка, гиля́ка, (здр.) — гілечка, гùлонька, гàлузь, галу́зка, (здр.) віття, ги́ля́, (здр.) гùллячко, галу́ззя, по́вітря, (на зелені св'ята)—кле́чання, (одломані)— чахвина́, (весільні) — ги́льце, гильце́, (верхні) — верховіття.
Вѣтеръ, вѣтерокъ—вітер, (здр.)—вітере́ць, вітре́ць, (поб.)— вітрюга́—**Верховой, сѣверный вѣтеръ**—верховùй, горішний, півні́чний. **Южный в.** — низовùй, півде́нний.—**Западный, восточный в.**—західний, східний в. — **Попутный в.**—погíдний, ходовùй в. — **Противный в.** — супротùвний, протùвний. **Сухой в.**—суховій. — **Паляшій в.** — пали́чий, шмалій. — **Тихій вѣтерокъ**—вітере́ць тùхий, благе́нький. — **Сквозной в.** крізнùй, цуг, про́тяг.—**По вѣтру**—за вітром.
Вѣтка—д. **Вѣтвь.**
Вѣтрельникъ—вітрячóк, погóдник.
Вѣтренникъ—вітрогóн, шелùхвіст.
Вѣтреница—1) вітрогóнка, дзи́га, верту́ха; 2) рос. Anemone nemorosa L. — куросліп, A. ranunculoides L.—жа́б'яче зілля, A. Hepática L. — пере́ліска, про́ліска.
Вѣтреничать—вітрогóнити.
Вѣтреность—вітрогóнство, пустотли́вість.
Вѣтреный, но—1) вітряний, вітряно; 2) пустотли́вий і д. **Вѣтренникъ, ца.**
Вѣтрило—вітрùло.
Вѣтробой, вѣтровалъ—вітролóм.
Вѣтровый—вітровùй.
Вѣтроломъ—вітролóм.
Вѣтромѣръ—вітромíр.
Вѣтрушка—вітрячóк, млинóк.
Вѣтрѣть—вітрíти.
Вѣтряница—1) сушня́; 2) віспа (вітряна́).
Вѣтрянка—вітря́к (млин).
Вѣтряный—вітрянùй.—**Вѣтряная мельница**—вітря́к. **Вѣтряная оспа** — вітряна́ віспа.
Вѣха—віха, тичùна, тùчка, маня́к.
Вѣче—віче, ра́да.
Вѣчевой—вічовùй, ра́дний. — **Вѣчевой колоколъ**—вічовùй дзвін.
Вѣчнопамятный—вікопóмний, незабу́тній.
Вѣчность—вічність.
Вѣчный, но—вічний, довічний, віковùй, вічно, на віки, по вік.
Вѣшалка—вішалка, жéрдка, жéртка, шара́ґи (стояча в.).
Вѣшаніе—вішання.
Вѣшать, ся, повѣсить, ся — 1) вішати, ся, чіпля́ти, повісити, почепи́ти; 2) д. **Вѣсить 1.**
Вѣшеніе—ва́ження, зва́жування.
Вѣщій—віщий, віщу́н.
Вѣщунъ, вѣщунья—віщу́н, ві́щовна́ця, воро́жбúт, воро́жка.
Вѣялка—ві́ялка, млинóк.
Вѣяльный—ві́яльний.
Вѣяльщикъ—ві́яльник.
Вѣяніе—1) віяння, віянка; 2) по́вів.
Вѣятель—віяльник.
Вѣять, ся—віяти, ду́ти, (по́малу) — повіва́ти, подиха́ти, потя́га́ти, буя́ти, бурха́ти.
Вяжущій—зв'я́зуючий; терпкùй.
Вязальщикъ, ца—в'язáл(ь)ник,ця, в'язíл(ь)ник, ця.

Вязаніе—в'язáння, в'язанка.
Вязанка—в'язка, (здр.) в'язочка, оберемок.
Вя́занка—д. **Варега**.
Вязать, ся—1) в'язáти, ся, з'язувати, ся; 2) плестú, ся; 3) чіплáтися, встрявáти.— **Вязаться за кѣмъ**—волочítися за кúм.
Вязелецъ, вязель—горóшок: а) Coronilla varia L.—горóшок білий, кучерявий, горóб'ячий, в'язáль, б) Medicago sativa L.—буркунéць, в) Lathyrus pratensis L.—горóшок журавлúний, г) Potentilla tormentilla — зав'язник, курзілля.
Вязея—в'язáл(ь)ниця, в'язіл(ь)ниця.
Вязка—1) в'язáння, в'язанка; 2) д. **Вязанка.**
Вязкій—беручкúй, глеюватий, грузькúй, чіпкúй.
Вязкость--грýзькість, липýчість, чíпкість.
Вязникъ 1) в'язáна; 2) рос. Cytisus biflorus—в'яз, зінóвать.
Вязнуть—1) грýзнути, грýзти, в'язнути, зав'язáти; 2) чіплáтися (до чого).
Вязовина, вязовникъ, рос. Sambuculus ebulus L.—бузúна, в'язовнúк.
Вязъ, рос. Ulmus effusa—в'яз, бéрест.
Вязь,—1) в'язáння, в'язь, плéтення; 2) болóто, багнó.
Вялить, ся—в'ялúти, ся. — **Вяленый** — в'ялé(я)ний.
Вялость—в'ялість; млáвість.
Вялый, ло—1) в'ялúй; 2) млáвий, лемішкувáтий, макýха, мнúха.
Вянуть—1) в'янути; 2) марніти.
Вясло—перéвáсло.
Вятютень, голуб Columba palumbus—прúпутень.
Вяха—рос. д. **Болиголовъ** і Cicuta virosa L.—бех, віха.
Вячать, вячать—вищáти, верещáти; нявчáти (як кішка), бéкати, мéкати (як вівця).
Вячка—вівця́, овéчка, бúр(ь)ка.
Вячячъ—бирь-бúрь! базь-базь!
Вящій—більший, крáщий, ліпший.

Г.

Га! га га!—1) ач! чи бá! 2) гел! гéл! гáля, гиль (на гусей).
Гавань—гáвань, прúстань.
Гавливать—говіти.
Гага—пт. Somateria mollissima—гáга.
Гаганать, гаганнуть—гéгати, гелготáти, гелготàти, загелготàти.
Гагара, гагарій—гагáра, гагáрячий.
Гагачъ—пт. Mergus albellus—нирéць.
Гагачій—гàг'ячий, гагúний.
Гадала—ворожбáт, воро́жка.
Гадалка—воро́жка, воріжка.
Гадальщикъ, ца—ворожбáт.
Гаданіе — ворожіння, гадàння, ворожбá.
Гадательный, но — 1) гадáльний; 2) здогадáльний.
Гадать—1) ворожúти, гадáти; 2) гадáти.
Гаденькій — гидкéнький, гидотнéнький, паскуднéнький.
Гадина—1) гад, гáдина.
Гадить, ся—1) гáдити, калáти, ся, паскýдити, ся, погáнити, ся.
Гадкій, ко--гидкúй, ко, гидóтний, паскýдний, но, гидóсний, но, огúдливий, во, огúдний, но.
Гадость—паскýдство, гúдість, гидóта.
Гадливость, гадливый—гидлúвість, гидлúвий.
Гадовье—га , гаддá.
Гадъ—гад, гáдина.
Гадюка, Vipera berus—гадю́ка.
Гадючьи ягоды, рос. Solanum dulcamara L. --вóвчі ягоди, глùстник, надтúнник.
Гаерствовать, гаерничать — кумéдничати, кумедúничати, дýрника строїти.
Гаеръ—кумедіянт, кумóдник, штукáр(ь), блáзень.
Газель—дúка коза́, сáрна.
Газета—газóта, часóпис.
Газетный—газóтний, газетя́рський.
Газетчикъ—газетя́р.
Газовый—гáзовий.
Газообразный—газовзірний, леткúй.
Газометръ– газомір.
Газоосвѣщеніе—гàзове с(ь)вітло, ос(ь)вітлення.
Газъ—газ,
Гайка—гàйка; шрýба, шрýбка.
Гайло—пáща, пéлька.
Галантерейный—ґалянтер)йний.
Галда—1) гáлас, гарм(і)йдер; 2)пашекýха, горлáта, губáта (про жінку).
Галдить—галасувáти, горлáти.
Галдунъ –крикýн, горлáнь, пащекýн.
Галера—ґалера.
Галерея—ґалерея, піддàшша.
Галиматья—нісенітниця, бридня́.
Галка—1) пт. Corvus monedula—гáлка, (зб.) —гáлич; 2) головня́, головéшка.
Галлюцинація—манá, (о)чмана́.
Гало, Галы—бгàльня (вигинати полози), водúло (вигинáти обіддя).
Галошировать—ґальопувáти, гаталàти.
Галоша, галоши—ґальóші, (теплі)– кùнді.
Галстухъ-гáлстух,хýстка на шúю,кравáтка
Галстучный—галстухóвий.
Галунъ—галýн, брузумéнт.
Галченокъ—галченя́.
Галька—гáлка (камінéць кругляк).
Гамакъ—гамáк.
Гамаши—панчóхи, гамáші.
Гамъ—1) гáвкання; 2) гáлас, гам, гáмір.
Гангрена—вогнéць, ґангрéна.
Гандшпугъ—важнúця.
Гарантировать, гарантированный—гарантувáти, гарантóваний.
Гарантія—гарáнтія, зарýка, забезпóчення, рукоємство.
Гардель—д. **Вица.**
Гардеробщикъ—шáтний.

Гардеробъ—1) ґардеро́ба; 2) убра́ння, одя́гнення, о́дяг, о́діж.
Гардеробная—ґардеро́бна, одяга́льня.
Гардина—завіса, завіска, заслóна.
Гардовина, Гардовое дерево, рос. Viburnum lantana—гордови́на, гордови́к, горда́на, чóрна кали́на.
Гаркать—гука́ти, горла́ти.
Гармоника—гармóнія.
Гармонировать—ладнува́ти, ґóдитись, гармоніюва́ти.
Гармонический — гармон(і)и́чний, гармоні́йний
Гармонія—лад, гармóнія.
Гарнецъ—га́рнець.
Гарнизонъ—залóга.
Гарниръ—припра́ва, гарні́р.
Гарнцевый—га́рцьовий.
Гарпунъ—гак.
Гарусный—га́русовий.
Гарусъ—га́рус, волічка.
Гарцовать—коне́м гра́ти, вигрáвати, ге(а)рцюва́ти, басува́ти.
Гаршнепъ, пт. Scolapax gallinula—крячóк.
Гарь—горіле, шмалятùна, палени́на, (від ґнота) — згáрятина, (в люльці) — згарь, чмирь, пéкур, (від горілки)—прúгара,прúгарок,вáтра(від солóми)
Гасилка, гасило—гасúло.
Гасить, ся, гаснуть—гасúти, ся, гàснути.
Гаспель—колóворіт.
Гастрический—ґастри́чний.
Гастрономъ—ласýн, ласій, смакýн.
Гатить, ся—гати́ти, ся, тамува́ти, ся.
Гать—гре́бля, гàтка, загáт(а).
Гауптвахта—обáхта, вартівня.
Гачи—колóші, холóш(н)і.
Гачникъ, гашникъ—очкýр, очкурня́.
Гашеніе—гасіння.
Гашизать—гостюва́ти.
Гвардеецъ, гвардіонъ — гвардія́к, сердю́к.
Гвардія—гвàрдія, сердюки́, сердючúна.
Гвоздика, рос. Dianthus — гвоздúка, гвоздúки, Dianthus L. Caryoph.—польові гвоздúки, зірки́, зірочки́, D. barbatus, chinensis L.—каштáнчики, каштанці; 2) Tagetes erecta L.—жовтяки́, повняки́, купчáк.
Гвоздикъ—гвіздóчок, цьв'я́шок.
Гвоздильня—гвіздáрня, цьв'яхáрня.
Гвоздильщикъ—гвіздáр, цьв'яхáр.
Гвоздить — 1) цьв'яхува́ти; 2) гатùти, дóвба́ти.
Гвоздички, рос. Tagetes patula L. — гвоздúчки, чорнобрúвці, чорнобрúвці.
Гвоздичникъ, рос. Geum urbanum L.—вивúшник, гребінник.
Гвоздичный—гвоздикóвий.
Гвоздокъ, гвоздочекъ — гвіздóк, гвіздóчок, цьв'я́шок.
Гвоздь—1) гвіздóк, цьв'я́х, (для підків)—ухнáль, (без головки)—шпень, шпéник, (для шин)—шинáль, (гонтовий) — гонтáль, (великий і тонкий) — бринтáль, (дерев'яний) — тúбель, (у шевців)--шпúлька, (набитий цьв'я́шками) — цьв'яхóваний, цьв'яшкóваний; 2) кілóк, кілóчок.
Гвоздяной—гвоздьóвий, цьв'яхóвий.
Гдѣ—де.—**Гдѣ-гдѣ**—де-дé, де-не-дé. — **Гдѣ бы то ни было**—де б ни булó.—**Гдѣ-либо, гдѣ-нибудь, гдѣ ни есть**—абидé, десь, де-нéбудь, úнде.—**Гдѣ нибудь въ другомъ мѣстѣ**—де-úнде.—**Гдѣ попало** — абú-де, де нéбудь.—**Гдѣ тамъ!** — дéж пáк! Дéж-там! — **Гдѣ-то**—десь.
Геена—пéкло, геéна. —**Г. огненая**—вогня́на пíч.
Геморроидальникъ, рос. Polygonum hydropiper L.—гірчáк.
Геморой, геморойный--почечýй, почечýйний
Геморойная трава, рос. Galium Aparine L. дереза́, липчúця, лепéць, мокрéць.
Генварь, генварскій—січень, січнéвий.
Генеалогія—родовід, генеал(ь)óгія.
Генералитетъ—генерáльна старшина́, отама́ння.
Генералъ—генерáл.
Генеральный — генерáльний, загáльний, спільний.
Географъ—ґеóґраф, землепúсець.
Географія, географическій—ґеоґрáфія, землéпис, землéписний, ґеоґрáфічний.
Геометръ –ґеомéтр; землемір.
Георгина, рос. Dablia—жеоржúна, оргíнія.
Геранiй, герань, рос. Geranium L'Herit — журавéльник.
Гербарій—зільни́к, трáвни́к.
Гербъ—герб; што(а)мп.
Гербовой, гербовый—гербóвий.
Германецъ—німець, германéць.
Германфродитъ—дівчýр, дівчáстий.
Герметическій, ки—щільний, щільно, гермети́чний, но.
Героическій—героíчний, лицáрський.
Герой—геро́й, лúцарь.
Герольдъ—геро́льд, вістýн, вістовéць.
Гетманствовать—гетьманува́ти.
Гетманство—гетьманува́ння.
Гетманша—гéтьманша, гетьманóва.
Гетманщина—гетьмáнщина.
Гетманъ—гéтьман, (син його)—гетьманéнко, гетьмáнич, (дочкá), гетьманівна, (заступник)—наказни́й гéтьман.
Гигиена—пт. Motacilla—трясогýзка.
Гибель—1) згýба, загýба, загúн, згúбіль, загúбіль; 2) гúбіль, сúла, страшéнна сúла, бéзліч.
Гибельность—згýбність, загúнність.
Гибельный—згýбний.
Гибкій—гнýчий, гнучкúй, гнуткúй, гинкúй, хвиськúй, хисткúй.
Гибкость—гнýчкість.
Гибнуть—гúнути, пропадáти.
Гигантскій, гигантъ—гíгáнт, гігáнський.
Гигрометръ—гігромéтр, вохкомíр.
Гидъ—повожáтий, поводúр.
Гидра—гúдра.
Гикъ—гікання.
Гикать, –кнуть—гі(и)кати,—кнýти.
Гиль—гúля, гиль-гиля!
Гильза—картýш, гільза.
Гипподромъ—бігóвисько, іподрóм.
Гиппопотамъ—бегемóт, річни́й кінь.
Гипсъ—гипс; любáйстер, любáстер.

Гиря—гѝря, вагà, важóк.
Глава—1) голова́, глава́, ро́зум; 2) (верх це́ркви)—ба́ня, ма́ківка. — **Во главѣ**—на чолі.
Главарь—голова́рь, привідця, верхово́да, ватажóк.
Главенство—зве́рхність.
Главенствовать—головува́ти, верхово́дити. бу́ти на чолі.
Главнокомандующій—ге́тьман.
Главноначальствующій-головни́й керма́нич.
Главный—головнòй.
Глаголъ—глаго́л, сло́во; 2) дієсло́во.
Глагольный—дієслівний.
Глаголь—1) глаго́ль; 2) ши́бениця.
Гладенькій—рівне́нький, гладе́нький.
Гладилка—гладільце, гладільниця.
Гладить, ся—гла́дити, прасува̀ти, гали́ти (намітку га́лкою).
Гладіаторъ—гладія́тор.
Гладкій, ко—рівний, но, гла́дкий, ко.
Гладкость—гла́дкість, рі́вність.
Гладышъ—1) рос. Laserpitium latifolium L. — стародýб, лиходійна трава́, L. pruthenicum L. — ди́ка мо́рква; 2) га́лка, кругля́к (камінь); 3) гладу́н.
Гладь—1) гладь, гладінь; 2) насти́лування, наволіка́ння (в шитві).
Глаженіе — гла́діння, прасува́ння, гла́ження.
Глазастый — ока́тий, банька́тий, бистро́кий.
Глазенки—о́ченьки, очена́та, очùці.
Глазетовый — златогла́вий, срібногла́вий.
Глазеть—златогла́в, срібногла́в.
Глазировать—1) глянцюва́ти; 2) полива́ти, люкрува́ти (цукром).
Глазища—очи́ща, банькù.
Глазница—1) рос. Euphrasia officinalis — ве́рес лугови́й, с(ь)вічка; 2) я́мка (о́чна).
Глазной—о́чний.
Глазокъ—1) о́чко, о́ченько.—**Дѣлать глазки** — очи́ма стріля́ти, бісики пуска́ти; 2) (в улику)—вічко.
Глазомѣръ—окомір.
Глазунья — ока́та, банька́та, бистроо́ка. — **Яичница глазунья** — яєшня ціла́, ока́та.
Глазура, глазурь—поли́ва, поли́во, по́кіст.
Глазурить—полива́ти. — **Глазуренный**—полùваний, полùв'яний.
Глазъ—1) о́ко.—**Глаза на выкатѣ** — вели́кі о́чі, банькù, ви́рла. — **Г. впалые** — ямкува́ті, запа́лі о́чі.— **Г. гноящіеся**—к..пра́ві, кùслі, кислоо́кий(з такùми оч ма).--**Г. подслѣповатые**--підсліпува і, сліпакù.--**Г. зоркіе**--зіркі,бачу́чі, бùстрі о́чі.--**Аза въ глаза не знаетъ**—ні бе, ні мé, ні кукуріку. — **Бросаться въ глаза**—впада́ти в о́чі. — **Въ глаза**—в вічі.—**Глаза закрывши**—сліпма, о́сліп.—**Глаза разбѣжались**—о́чі забігали. — **Глазъ не кажетъ**—очéй не пока́зує. — **Глазъ на глазъ, съ глазу на глазъ** — віч-на-віч, о́чі на о́чі.—**Забѣгать въ глаза**—запобіга́ти ла́ски, с(ь)вітя́ти в о́чі. — **З глаза**—зà очі, по-за́-очі.—**Куда́ глаза глядятъ**—с(ь)вітзà очі, за очи́ма.—**На глазахъ**—на очáх, на виду́, перед очùма, очева́дячки,в'очева́дьки. — **Окинуть глазомъ** — ока́нути о́ком, озирну́ти. —**Плюнуть въ глаза**—плю́нути межù о́чі.—**Пустить пыль въ глаза**—туману́ пуста́ти.—**Пялить глаза**—витріща́ти о́чі, витріща́тися. **Своими глазами**—на свої о́чі.—**Сомкнулись глаза** — склепа́лися о́чі. — **Слѣдить глазами** — зо́рити, пасти́ о́чі, очи́ма. — **Съ глазъ** — з очéй.—**Прочь изъ глазъ** -геть з-перéд очéй. —**Съ глазъ долой, изъ сердца вонъ**—як з очéй, так і з ду́мки.—**Темно, хоть глаза выколи**—хоч в о́ко стре́ль. —**Щурить глаза**—щу́лити, шку́лити, прискуля́ти о́чі.—**Глаза шире брюха**—завидю́щі о́чі.—**Хлопать глазами**—лу́пати очи́ма. — **Давать волю глазамъ** — запуска́ти о́чі; 2) урік, уро́к, уро́ки, вро́ки. — **Дурной глазъ**—пога́ні, урічливі, врочли́ві о́чі. — **Отъ глазу, съ глазу** — з очéй, від уро́ків.
Глазѣть—га́ви, г'а́ви лова́ти, очи́ти, ви́трішки продава́ти.
Гланда, гланды — зо́лоза, зо́лози, зало́за, зало́зи, гла́нда, гла́нди.
Гласить—каза́ти, говори́ти, гласи́ти, оголо́шувати.
Гласность—гла́сність, привселю́дність.
Гласный, но—1) гла́сний, вістний, привселю́дний, прилю́дний, но; 2) голосни́й (грамат.).
Гласъ—го́лос, глас.
Глауберова соль—а́глицька сіль.
Глашатай—вісту́н, оклúчник, оголо́сник.
Глева, глевь—слизо́та (на рибі).
Глезкій—слизьки́й, сковзьки́й, склизьки́й.
Гнетчеръ — ледове́ць (р.в. ледівця), желедни́ця.
Глина—гли́на, (глеюва́та)—глей, (поб.)—глею́ка, (гончарська сіренька)—по́біл, (червоненька)—червінка, (фаянсова)—мула́, (шматок глини від печі)—печи́на, (посу́дина для глини)—гли́няник.
Глинистый—гли́нястий, глинкува́тий.
Глинница—гли́нище, гли́нисько.
Глинобитный—лампа́чний, валько́ваний.
Глиняный — гли́няний, (з паленої глини) —черепʻя́ний.
Глиста, глистъ—глист, глиста́, глисти́ка, глисти́к.
Глистникъ, рос.—1) Solanum dulcamara L. —во́вчі я́годи, глистя́к; 2) Tanacetum vulgare—пи́жмо, пи́жма, наврóтич, приворóтень, шальни́к.
Глобусъ—гльоб, глóбус.
Глогъ, рос. Cornus sanguinea L. — свида́на, свúдва, спиж.
Глодать—гри́зти, жвакува́ти.—**Тоска гложетъ**—журба́ су́шить, гризо́, нудьга́ в'ялить.
Гложеніе—гризіння, жвакува́ння.
Глотаніе—глита́ння, ковта́ння.

Глотать—глита́ти, ковта́ти, лига́ти, ґли́ґати.
Глотка, анат. Larynx—горля́нка, ко́втка, пе́лька.—**Распустить глотку**—роспусти́ти гу́бу, горля́нку.—**Во всю глотку**—на всю пе́льку.
Глотнуть—глитну́ти, ковтну́ти.
Глотокъ—ковто́к, ґольк.
Глохлый—глухи́й.
Глохнуть — 1) глу́хнути, недочува́ти; 2) глушу́тися.
Глохтать—жлукта́ти.
Глохтунъ, глохтуша—1) прожо́ра, ненаже́рливий; п'яню́ця, жлуктій; 2) га́кало.
Глохтъ—д. **Глотокъ.**
Глубже — гли́бше, гліб'ше. — **Становиться глубже**—гл(і)и́бшати.
Глубина—гли(і)бина́, гли(і)б, гл(і)ибочина́, гл(і)ибочі́нь, гл(і)ибо́кість, (мн.) глибоко́сти.—**Въ глубину**—у гл(і)иб, в глиб. — **Глубиною** — вгли́(і)бшки, завгл(і)пбшкù.
Глубокій—гл(і)ибо́кий, (дово́л(і)—гл(і)ибоче́нький, (ду́же) — гл(і)ибоче́нний, гли(і)боче́зний. — **Глубокая старина**—да́вня давни́на. — **До глубокой ночи**—до пізньої но́чі, до глу́пої но́чі. — **Въ глубокую осень** — у глу́пу о́сінь.—**Глубокая печаль**—тяжка́ ту́га, журба́ пеку́ча. — **Глубокій поклонъ** — низькùй поклін, уклін. — **Глубокій трауръ**—вели́ка жало́ба.
Глубокомысленный — гл(і)ибокомùсний, гли(і)бокоду́мний.
Глубоконекъ, глубокснько— глибоче́нький, глибоче́нько.
Глубокость—гл(і)ибо́кість.
Глуда—ски́ба, бри́ла.
Глузгъ—куто́к, куто́чок (в окові).
Глумительный—глумлùвий, глузли́вий.
Глумиться—глу́ми́тися, глумува́ти, глузува́ти, кепкува́ти, кпи́тися.
Глумленіе—глум, глумува́ння, глу́зи, глузува́ння, кепкува́ння.
Глупенькій—дурне́нький, ду́рник.
Глупехонекъ—дурні́сінький.
Глупецъ—ду́рень, дурна́й, йо́лоп, бо́взь, кеп, бовть.
Глупить—дурі́ти, ду́рня кле́ïти.
Глуповатый — дурне́нький, дурнова́тий, приду́ркуватий, приду́рок, прише́лепуватий, недоу́мкуватий, недоу́мок, безкле́пкий.
Глупость—1) дур, ду́рість, ду́рощі; 2) дурна́ця, бридня́.
Глупый—дурна́й. — **Глупъ какъ пробка** — дурна́й як пень, як колода, як сак.
Глупышъ—ду́рень, ду́рник.
Глупѣть—дурні́ти, дурні́шати, туманіти, безглу́здіти, дурі́ти.
Глухарка—1) глуха́, глу́шка, глуха́ тете́ря; 2) (самиця пт. Tetrao urogallus) — глуша́ця, тете́ря (спільн. р.), тетірка, тетерúця.
Глухарь—1) глухма́н, глуха́рь, глушко́; 2) пт. Tetrao urogallus — глуха́рь, глуше́ць, тете́ря, тетеру́к; 3) гриб. Boletus edulis—боровúк, білий гриб
Глуховатый — глухе́нький, глухува́тий, приглу́хуватий.
Глухой, ая—глухи́й, ха́.—**Глухое мѣсто** — глушина́.—**Глухая ночь**—глу́па ніч, північ. — **Глухая крапива,** рос. Lamium album L.—глуха́, біла кропива.
Глухонѣмой—глухоніма́й.
Глухота—глухо́та, глу́хість.
Глушить—глуши́ти,
Глушица—рос. Lamium—глуха́ кропи́ва.
Глушь—глушина́.
Глыба—ски́ба, бри́ла, гру́да, мн. груддя́.
Глыбистый, глыбоватый—бри́листий, груда́стий, грудки́й.
Глыбодробъ—грудобій, кото́к.
Глыбка—гру́дка, ски́бка.
Глѣнистый—соковúтий, соча́стий.
Глѣнь—сік.
Глюкать—ку́ркати, белькота́ти (про индиків).
Глядь—гульк, зирк, ник.
Глядѣніе—1) гляді́ння, зи́ркання, вигляда́ння; 2) до́гляд.
Глядѣть—1) гляді́ти, дивùтися; виглядáти. **Глядѣть кому въ глаза** —заглядáти. запобіга́ти ла́ски, в о́чі с(ъ)вітáти. **Того и гляди**—так і диви́сь, от-о́т; 2) доглядáти, диви́тися.
Глядѣться—дивùтися, видивля́тися.
Глянецъ—гля́нець, по́лиск, глянс, лиск, блиск.
Глянуть— гля́нути, спогля́нути, подиви́тися, зирну́ти, очи́ма звестù.
Глянцевитый — пола́скуватий, глянсува́тий.
Глянцовать, глянчить — глянц(у)ювáти, глянсува́ти.
Гнать, ся—гна́ти, ся, гони́ти, ся, ганя́ти, ся, (в)уганя́ти, ся за..., виганя́ти, вигóнити.
Гнести, гнесть—давùти, душùти, тисну́ти, гні́тáти, стискáти.
Гнетуха, рос. Lychnis vespertina sibth.—кукіль.
Гнетъ—1) гніт; ту́ск, ти́скання, ду́шіння; 2) рубе́ль.
Гнида—гнùда, (мертва)—мокли́ця.
Гнилецъ—гнили́ць.
Гниловатый — гнили́нький, гнилува́тий. **Гниловатыя груши** — гнила́ці, гниличкúй.
Гнилой—гнила́й.
Гнилость—гнила́зна.
Гнилуха—трухля́вина, трухло́, гнилякá.
Гнилушка—1) д. **Гнилуха** і **Гнилуша.** 2) гриб. Agaricus sulphuratus—скрипу́ха, трут, порохня́.
Гниль—гниль, гнилля́, гнили́ччa, (в дереві)—трухля́вина, тру́хлість, трухло́, трухли́на, лорохня́, (про солому)—ме́рва.
Гнилье—гнилля́, гнили́ччa.
Гнилякъ—гнилю́к, гнили́к.
Гнить — гни́ти, гноїтися, (про дерево) тру́хнути, трухні́ти, трухля́віти, тліти.
Гніеніе—гноїння, гниття́.
Гнiющiй—гниючий.

Гноевица—гнилá г(а)орячка.
Гноеніе—гноїння.
Гноетеченіе—гноетéча.
Гной—гній.
Гнойникъ—болячка.
Гнойливый, гнойный—гнойовúй, гнилúй.
Гноить, ся — гноїти, ся, (про очі)—закисáти, капрувáти.
Гнойчесть—гніючість.
Гнойчій—гніючий.
Гноистый—гнойовúй.
Гнойчна—коростá, болячка.
Гнуса—гугнявий, а, гугнúвий, а, гýнька, гýня, гýнявий, а.
Гнусавить—гу(г)нявити, гугнúвити.
Гнусавый—гугнúвий, гугнúвий, гýнявий, говзàтий.
Гнусливый—д. **Гнусавый**.
Гнусливость—гугнúвість, гýнявість.
Гнусность—гидóта, паскýдство, гáдкість, брúдкість, мерзóта.
Гнусный,—гидкúй, паскýдний, брúдкúй, мерзéнний.
Гнуть, ся—гнýти, ся, згинáти, ся, хилúти, ся, коцюрбити, ся.
Гнушаться—гидувáти, грéбати, грéбувати, брúдити, ся, гордувáти.
Гнѣваться—гніватися, гнівúтися, покладáти гнів, злувáти, сéрдитися, важкùм дýхом дúхати.
Гнѣвить—гнівúти, сéрдити, дратувáти.
Гнѣвливый—гнівлúвий, сердúтий.
Гнѣвный—гнівнúй, сердúтий, злий, розгніваний, лихúй.
Гнѣвъ—гнів, гнівання, сéрце, пересéрдя.
Гнѣдой—гнідúй.
Гнѣздилище—гніздó, кублó.
Гнѣздиться—гніздúтися, мостúтися, кýблитися, кукóблитися.
Гнѣздникъ—рос. Lathraea Squamaria L.—петрів хрест, мáслянки, шпарáговий ряст.
Гнѣздо—гніздó, (здр.)—гніздéчко, кублó, (здр.)—кубéльце, кубéлечко, кúшло, (гадюче)—гадю́чник, (жаб'яче)—жабурúння.
Гнѣздовой—гніздовúй, кубловúй.
Гнѣздышко — гніздéчко, кубéльце, кубéлечко.
Говённый—1) гівнúний; 2) поганий, паскýдний.
Говно—гівнó, кал, (птиче) — пóслід, (товаряче)—кізяк, (овече і козяче)—бібки.
Говореніе— говоріння, балáкання, балаканúна.
Говорить, ся—говорùти, ся, казáти, балáкати, мóвити, ся, мовлятú, промовлятú.—**Говорить на обумь** — г. навмання, не знáть що.—**Г. обиняками**—г. на здогáд.—**Г. безъ обиняковъ**—г. без соромá кáзка.—(Г. з бурчанням)—бурмотáти, бурчáти, (з гівом)—грúмати, (з криком) — галасувáти, репетувáти, — (голосно та неясно) —гомоніти, — (гаркаво) — гáркати, гаркотіти, (мляво) — шляс(ле)безувáти, — (на незрозумілій мові) — ґерґотáти, джеркотá(і)ти, шварґотá(і)ти, (не виразно)—белькотáти, хамáркати, харамáркати, (не складно)— варняґáти, верзтú, патякáти, (не твердо, про дітей)—лепетáти, (не вмовкаючи)—пащекувáти, (про те ж саме) — турчáти, торóчити, прáвити, — (постаречи) —шáмкати, (тихо і неясно) — мùмрити, бубонíти,—(швидко) — дріботíти, цокотíти,—(шепеляво) — шепелявити,—(шептом)—шептáти, шепотíти, (про кількох) — тишкувáтися. —(Часто: щó, що?)—шóкати.—**Говорится**—говóриться, мóвиться.
Говорливость—балаклúвість, балакýчість, мóвність.
Говорливый—говіркúй, балаклúвий, балакýчий, мóвний.
Говорной—говірнúй.
Говорунъ, говорунья—балаклій,-кун, базікало, щебетýн, цокотýн, щебетýха, цокотýха, торохтíйка, (про дітей) —лепетýн, белькотýн,-туха.
Говоръ—1) говірка, вúмова, мóва; 2) гóмін; 3) поговір, поголóска, помóвка.
Говѣльщикъ, ца—говільник, ця, спасéник, ця.
Говѣніе—говіння.
Говѣть—говіти, спасáтися.
Говядина—ялóвичина, волóвина.
Говяжій—ялóвичий, волóвий, бичáчий.
Гоголь—1) пт. Anas Clangula — гóголь; 2) джéгирь; джигýн.
Гоготать—1) реготáти, сь; 2) галасувáти. галакáти; 3) ґелґотáти, гéгати.
Гоготунъ — 1) реготýн, ха; галатúн; 2) гéл(ь)ґотýн (про гуси).
Годить—трівáти, ждáти, чекáти, барúтись.
Годить, ся—годúтися; здáтися, знадобúтися.
Годичный—роковúй, годовúй, річний, (про с(ь)в'ято)—урочúстий, рочúстий.
Годность—здáтність, придàтність.
Годный—годящий, гóжий, здàтний, придáтний.
Годовалый—однóлітак, годовúк, річнúк, (про бичка, теличку)—бýзівок, бýзімок, наз(ù)імок, (про овечку) — ярка.
Годовать—літувáти.
Годовщина—роковúни, роквщùна.
Годъ—рік, год, літо.—**Годъ отъ году**—кóжного рóку, що рóку.—**Круглый годъ**—цілúй рік, год.—**Полгода**—пів рóку. —**Прошлый годъ**—тóй рік, минýлий рік.—**Позапрошлый годъ** — позатóй рік.—**Текущаго года** — сьогóрічний, цьогóдній, сéліток. — **Третьяго года** —позàторік, позаторішній:—**Въ текущемъ, нынѣшнемъ, истекшемъ году**—біжýчого рóку, сьогó рóку, минýлого рóку, торік, в сім рóці, в минýлому рóці, в збіглім рóці.
Голазль—риба: а) Squalius cephalus — гó-

ловень, б) (з породи Mugil)—лобáнь або лобáс.
Голенастый—гомілáтий, цибáтий.
Голенище—ха(о)лáва.
Голень—гомілка, (м'яка частина її)-лúтка.
Голенькій, голехонекъ — голéнький, голісінький, голю́сенький.
Голизна—голúзна.
Голикъ—деркáч, дряпáч, дряпáк.
Голить, ся—голúти, ся.
Голиченкъ — 1) деркáчик; 2) рос. Thlaspi arvense L.—вередни́к, волоски́, талабáн, чóрне ребрó, білиця (гал).
Голобородый—голобородий.
Голобрюхій—голопýзий, голочерéвий.
Голова — голова́, (здр.)—голівка, голóвонька, голівонька, (побільш.)—головúця, головúська, головúще. — **Мертвая голова** (метелик)—летю́чий паýк.—**Мылить голову**—мúлити чýба.—**На голову разбить** — до ногú, до пня́, на-геть побúти.—**Счертя голову**—наóсліп, на одчáй. — **Пришло въ голову**—спáло на дýмку. — **Сложить голову** — наложúти, наклáсти головóю.—**Сіяя голову**—стрімголóв, прожóгом. — **Сколько головъ, столько умовъ**—що голова́, то й рóзум. — **Стриженая голова** — гýря.— **Сорви голова**—шúбеник, шибáй-голова́, верни́ голова́. — **Повѣсить голову**—похнюпити ніс.—**Слушить головою**—головувáти. **Головы**—головкú, прáшви (у чобіт)—**Въ головы**—під гóлову.
Головань—головáнь, головáч.
Головастикъ—1) д. **Головань**; 2) рос. Gorydalis solida — ряст, петрушкóвий ряст; 3) пýголовок.
Головастый—головáтий, (про рослину)—головúстий.
Головашки—передóк (у санок).
Головатый—головáтий, головúстий.
Головзина—голівка, голівонька.
Головище—верх, верховúна (річки, яру, балки).
Головка —1) д. **Головзина**; 2) (у рослин)—голóвка (напр. часнику),(в мака) мáківка 3) (у шпильки і т. д.)—голóвка, (оздоба на річах) — гáлька. — **Пѣтушьи головки**, рос. Lamium purpureum L.—крáсна кропúва, шáндра.
Головкій—голівнúй, голóв'яний.
Головня—1) головéшка, (з іскрами) — ґалаґáн, галагáн; 2) рос. Lolium temulentum L.—кукіль; 3) з породи грибків Ustilagineae—вонá, сáжка.
Головокруженіе — головокрýження, запáморока, головокрýт.
Головоломка—моро́ка, головокрýт.
Головоломный—моро́чний, моро́чливий.
Головоломщина,—ломъ—моро́ка.
Головомойка—вúмова, пробирáння, прочухáн.—**Задать головомойку**—намúлити чупрúну, чýба.
Головорѣзъ—головорíз.
Головчатый—голівчастий.
Голоданіе—голодувáння.
Голодать—голодувáти, голодáти.
Голоборъ—глитáй, жмúкрут.
Голодный — 1) голóдний; 2) неродю́чий, неврожáйний, недорíдний.
Голодовка, голодуха—голодівка, голоднéча, голодýха.
Голодъ—гóлод.
Гололедица — ожелéдиця, ожелóда, óжеледь, голощóк. — **Покрыться гололедицей**—приожелéдитись.
Голоперій—голопéрий.
Голопятый—голодрáнець, голодрàбець.
Голосистый—голосúстий, голосни́й, гучнúй.
Голословный—голослівний, бездóказний, бездóвідний.
Голосованіе—голосувáння.
Голосовой—голосови́й.
Голосъ—гóлос.—**Кричать во весь голосъ**—на весь рот, на всю пéльку, на весь гóлос крича́ти.
Голосьба—голосíння.
Голохвостъ—голочвáнько.
Голтыль, голтырь—шерня́, шерпéтка.
Голубель, рос. Vaccinium uliginosum L — голубéць, лохúна, лохачí, пíякий, глухúня.
Голубекокъ — голуб'я́, голуб'я́тко, голубеня́,—тко.
Голубецъ—1) синь, сúнява; 2) гриб Agaricus violaceus—синóха, синя́к; 3) кíбець, голуб'я́тник.
Голубизна—блакúт(ь), блакúття.
Голубиный—голýб'ячий, голубúний.
Голубить—голýбити, милувáти.
Голубúть—голубúти, синя́ти.
Голубица — голубúця, голýбка.
Голубка—голýбка, голýбонька, гóрлиця, гóрличка, гáлочка.
Голубоватый—голубéнький, блакитня́вий.
Голубоглазый—синеóкий.
Голубой, голубенькій—голубúй, блакú(і)тний, блавáтний, блакитнéнький.
Голубокъ—голубóк, голýбчик.
Голубушка—д. **голубка** — голýбонька; моя́ коха́на! моя́ гáлочко! моя́ рúбонько.
Голубь, пт. Columba—гóлуб.—**Голубь лѣсной**, G. palumbus — прúпутень. — **Дикій голубь**, C. turtur—гóрлиця. — **Г. дикій, сизый**, G. livia —дúкий гóлуб, дикáрь.—**Голубь сизый, чистый**—тýрман.—**Г. водяной**, G. tympanisans — тýркот, (по масті) с(ь)вітлúк, сивáк, білúк.
Голубки, рос. Aquilegia vulgaris—оксáмúт, óрлики, дзвінóчки.
Голубѣть—голубíти, блакитнíти.
Голубятина—голуб'я́тина.
Голубятникъ — 1) голуб'я́тник (шýляк); 2) **голубникъ**.
Голубятня—голубнúк.
Голый—гóлий.—**Голъ какъ сокилъ** — гóлий як бýбон, як турéцький с(ь)в'ятúй.— **Голая истина, правда** —щúра, чúста прáвда.—**Съ голыми руками** — з порóжніми рукáми, голорýч, голірýч.

Голытьба—голо́та, гольтіпа́, сіро́ма, бі́дно́та, зли́дні, шантрапа́.
Голышъ, голякъ—голя́к, голи́ш, голодра́нець, голоколі́нок, голоколі́нець, голошта́нько, безшта́нько, злидарь, харпа́к, сіро́маха; 2) га́лка (камі́нець круглий); 3) ви́ливок (яйце); 4) рос. Salvia nutans L.—ба́бка, бабки, голи́ш.
Голь—1) голи́зна.—**Ѣсть голью**—без хліба їсти; 2) д. **Голытьба** і **Голышъ**. — **Голь съ претензіями**—зли́дні з пе́рцем.
Голѣть—голіти.
Гомза—гама́н, капшу́к, кала́тка.
Гомзила, гомзиха — жмакрут, грошолу́п, скупинди́, скуперди́га, скна́ра.
Гомзуля—ски́ба, ски́бка.
Гомоза — непосиди́(ю)чий, непосиди́чка (спільн. р.), шве́ндя, дзи́га.
Гомозить, ся — 1) вовту́зитись; вертітися, крути́тися; 2) кишіти, комаши́тися.
Гомозня—метушіння, шамотня́.
Гомонъ—го́мін.
Гондола—гондо́ла, чо́вен.
Гоненіе—гоне́ння, у́тиск, пересліди, гноблення.
Гонецъ—1) гоне́ць (р.в.—гінця́); 2) рос. Sedum acre L.—гоне́ць, росхідник, очи́ток, очи́тки.
Гонитель, ница—гони́тель, гноби́тель, ка, напасник, ця, ути́скач, переслідовець.
Гонка— го́ни, го́нка; перегони; перегін (горі́лки).
Гончарничать—га(о)нчарюва́ти.
Гончарный—га(о)нча́рський.
Гончарство — га(о)нча́рство, га(о)нчарюва́ння.
Гончарь—га(о)нча́р(ь), (жінка) — га(о)нчаря́ха.
Гончій, гончая собака—го́нча, гончак.
Гоньба—гоня́ння, гоня́тва; 2) їзда, розго́н.
Гонять, ся — 1) гоня́ти, ся, гони́ти, ся; 2) переганя́тися.
Гора—гора́, (здр.)—гі́рка, гіронька, (поб). — гори́ще, горо́ка, гори́сько, (без лісу) — ли́са гора́, лисогір, (з плескатою верховиною) — полоня́на, (верх гори)—шпиль, (боки гори) — згір'я, згірок, (місце коло гори) — підгір'я.—**Подъ гору**—з гори́. — **Въ гору**—на го́ру.—**Подъ горою**—під горо́ю, по-під горо́ю, на підгір'ї.— **Не за горами**—недале́ко, незаба́ром. — **Какъ гора съ плечъ** — як ка́мінь з се́рця, з пле́чей. — **Пиръ горой**—бенке́т на сла́ву.
Гораздо—ду́же, зна́чно, дале́ко.— **Гораздо лучше**—дале́ко кра́ще.
Гораздъ — здя́тний, здібний, дотепний, вмілий, тямущий. — **Кто во что горазъ**—хто що́ і як уміє.
Горбатѣть—горбатіти.
Горбина—1) горби́на; 2) оба́пол, оба́полок, обзьо́л.
Горбистый—горбува́тий, горбо́ватий, горба́стий.
Горбунъ, нья—горба́нь, горба́ч.
Горбушка — окра́ець, окра́йчик, ціл'у́шка (хліба).
Горбыль—оба́пол, обзьо́л.
Горделивый—гордовитий.
Горделивость—гордовитість.
Гордецъ—горду́н, гордій.
Гордиться, гордѣть—гордіти, гордува́ти, пиша́тися, пишни́тися; бундю́читися, пинду́читися.
Гордовина—рос. Virburnum Lantana L. — гордови́на, горди́на, чо́рна кали́на.
Гордозый—гордови́ний.
Гордость—го́рдість, го́рдощі, гордува́ння, пиха́, чва́нь.
Гордыбачить — чва́нити, пинду́читися (и)ндю́читися.
Гордый, до—го́рдий, ну́шний; чванли́вий, чванькува́тий.
Гордыня—д. **Гордость**.
Гордяка, гордячка—гордівни́ця.
Горе — го́ре, ли́хо, бі́да; журба́, ту́га, притуга.—**И горя мало**—ба́йду́же, ні га́дки.—**Горе-музыкантъ**– цигика́ч. **Горе горькое** — лихо тя́жке.—**Горю предаваться** — в ту́гу вдава́тися. **Горе причинять**—завдава́ти жалю́, ту́ги. **Съ горя** — з го́ря, з жалю́, з журби́. **Съ горемъ пополамъ добыть** —розгорюва́ти, загорюва́ти. **Себѣ на горе, на свое горе** — собі на безголо́в'я. **Мыкать горе**—бідува́ти, бідити, бі́ду тягти́. **Помочь горю**—запобігти ли́хові.
Гореваніе—горюва́ння, сумува́ння, журба́, вбива́ння.
Горевать — горюва́ти, журитися, сумувати, тужи́ти, вбива́тися, побива́тися, в ту́гу вдава́тися.
Горевой—бідола́шний.
Горельефъ—горо́різьба.
Горемыка — бідола́ха, бідарь, злидарь, горопа́ха, сіро́маха.
Горемычный — бідола́шний, серде́шний, горопа́шний, безща́сний, безтала́нний, сіромашний.
Горенка—поко́їк, с(ь)вітли́чка, го́рниця.
Горестный—журли́вий, журни́й, смутли́вий, жалібний.
Горесть — журба́, жаль, сму́ток, ту́га, печаль.
Горецъ—рос. Polygonum—**Горецъ птичій**, P. aviculare L.—спори́ш, шпори́ш, муріг, муріжок.—P. bistorta—ракові шийки, рачки, левурда.—P. convolvulus L.—берізка, повійка.
Горецъ—гірня́к, горя́к, гірська́й, верхо́винець.
Горечь—гіркота́, гірки́сть.
Горизонтальный—позе́м(н)ий.
Горизонтальность—позе́м(н)ість.
Горизонтъ—о́брій, по́зем, виднокру́г, кругогля́д. **На горизонтѣ** — край не́ба, на о́брію.
Гористость — го́ряність, горова́тість, гори́стість.
Гористый—го́ряний, горова́тий.

Горицвѣтъ, рос. Lychnis — горȕц(ь)вiт, зiрочкá, зiркȕ.
Горка—1) гiрка, гiронька; 2) спȕскалка; 3) **Красная горка**—весна́-кра́сна, провiдна недiля.
Горланить —гала́кати, вигу́кувати, галасува́ти, репетува́ти, горла́ти.
Горланъ—горла́нь, горла́й.
Горластый—горла́тий.
Горленка, горлинка, пт. Columba turtur — го́рлиця, го́рличка.
Горло—1) го́рло, горла́нка, да́хало. — **Во все горло**—на всé го́рло. — **Заткнуть кому горло** — защипити, заци́ткати, заткну́ти пе́льку.—**Сытъ по горло**—наiвся до схочу́; 2) гi(и́)рло.
Горловина—лжерело́.
Горловой—горляно́й, горлянко́вий.
Горлупа, горлупникъ, рос. Bunias orientalis L.—гри́цики, гри́цик, сверби́га, сверби́гуз, свиріпа, катра́н.
Горлышко—го́рличко, шȕйка (пля́шки).
Горлянка—1) рос. Cucurbita Lagenaria L. —ти́ква; 2) рос. Prunella—горля́нка, суховéршки, Filago arvensis L.—горля́нка, грудна́ тра́вка, поля́нчик.
Горнило –го́рен.
Горнильный—горновȕй.
Горнистъ—трубáч, сурмáч.
Горница—го́рниця, с(ь)вiтли́ця, по́кiй.
Горничная—покоївка.
Горногорошекъ, рос. Orobus vernus L. — горо́шок горобúний, дȕкий, пiвники, черевúчки, зозу́лині черевúчки.
Горнозаводскій—гiрни́чий.
Горнозаводство—гiрни́цтво.
Горнокаменный, ная порода — по́клад камiнний.
Горнорабочій—гiрня́к-робiтни́к.
Горностаевый—горноста́йовий.
Горностай—горноста́й, Factorius ermineus.
Горнушка—опíчок.
Горнъ—1) го́рен, гу́та (на скляни́х заводах), гартóвня — (в цегельнях); 2) труба́, сурмá.
Горный—горови́й, гiрни́й, гiрськȕй.
Городить, ся—городи́ти, ся, (тином) — тини́ти.
Городишко—мiсте́чко, городе́ць.
Городище—городи́ще, мiсти́ще.
Городни—скра́клі, кра́глі, цȕрка.
Городовой—городови́й, мiський.
Городъ—мiсто, го́род.—**Губернскій городъ** губернiяльне мiсто.
Городской—мiський.
Городьба—1) городiння; 2) горо́жа; 3) я́зь, язо́к.
Горожанинъ—городя́нин, городя́нець.
Горожанка—городя́нка.
Горокопъ—гiрни́к, горокóп.
Горонить—горени́ти.
Гороховидный—горо́шкува́тий.
Гороховикъ—горо́хв'яник.
Гороховина—гороховúння, горо́хлянка.
Гороховица—горо́х (юшка з гороху).
Гороховый—горо́хв'яний, горо́ховий.
Горохъ, рос. Pisum sativum—горо́х. — **Г. желтый,** Lathyrus pratensis L.—журавли́ні стрючкú, горо́шок.
Горошекъ—горо́шок.—Vicia cracca L.—гадю́чий, горобúний, горо́б'ячий, воро́нячий, дúкий горо́шок, натяга́ч.
Горошина—горо́шина.
Горскій—гiрськúй.
Горстка—жмiнька, го́рстка.
Горсть—жме́ня, (в дві руки)—при́горшня, при́горщ(а).
Гортанный — горловȕй, горляни́й. — **Гортань, отверстіе** — голосни́ця, glottis. **Гортанная трава**—рос. Prunella vulgaris—горля́нка, суховéршки.
Гортань—горта́нка, горля́нка.
Горчакъ, рос. Polygonum persicaria L. — гiрча́к.
Горчать—гiркнути.
Горче, горчѣе—гiрче, гiркiш(щ)е, гiркiш.
Горчить—гiрчи́ти.
Горчица, рос. Sinapis—гiрчȕця. — Sinapis-arvensis L.—свиріпа, свиріпиця.
Горчичникъ—гiрчи́чник.
Горчичный—гiрчȕчний.
Горшенить, горшеничать—го(а)нчарюва́ти.
Горшеня, горшечникъ, ца--го(а)нча́р(ь), гончарúха, (що виробляє посуду без полúви)-гончáр(ь) білий, (полив'яну) —посу́дник, (що виробляє миски) —мúсочник.
Горшечничать—го(а)нчарюва́ти.
Горшечничій—го(а)нчарів, гончарéвий.
Горшечный—1) горшковúй. — **Горшечная крышка**—по́кришка; 2) г(а)нчáрський, го(а)нчáрний.—**Горшечный заводъ**—г(а)нчáрня.
Горшій, горше—гiрший, гiрше, гiрш.
Горшокъ—го́рщик, (здр) горщéчок, горщá, го́рщичок, горщáтко, горня́, горня́тко, (для борщу)—борщівни́к, (для каші) — кашни́к, кашничо́к, (для зоління)—золíйник, золíнник, (метальóвий, мідяний) — баня́к, мідень, мідня́к, (чавунний)—чавýн.—**Плавильный горшокъ** — тȕгель, (цiлiндровий)—стовбýн.—**Не боги горшки обжигаютъ** — не с(ь)в'яті горщкȕ лiплять.
Горькій — 1) гiркȕй; 2) бiдола́шний, безща́сний.—**Горькая участь, судьба**—гiрка́, лиха́ до́ля, лиха́ годúна.—**Пить горькую чашу**—бiдува́ти.
Горьклый—згiрклий, прогiрклий.
Горькнуть—гiркнути.
Горьковатый, горьконькій — гiркéнький, гiркува́тий.
Горькость, горькота—гiркiсть, гiркота́.
Горѣлка—горiлка.
Горѣлки—горюду́б.
Горѣлое — згарь, згáрятина, палени́на, шмаляти́на.
Горѣлый—горiлий, па́лений.
Горѣніе—горiння.
Горѣть—1) горiти, (тихо)—жéвріти, блúмàти, (дуже) — пала́ти, палахкотíти; 2) с(ь)вiти́тись, блищáти.
Горючесть — горю́чiсть, па́лкiсть, палю́чiсть.

Горючій— 1) горю́чий, палю́чий; 2) палка́й. — **Горючія слезы**—гіркі, ре́вні сльо́зи.
Горюшко—го́ренько, ля́шенько.—**И горюшка мало**—ба́йду́жо́, ні га́дки.
Горюченькій—гаря́че́нький.
Горячесть, горячность — гара́чість, па́лкість, за́пал; щи́рість.
Горячечный—гаря́чковий.
Горячительный—гарячли́вий, палю́чий.
Горячить, ся—гарячи́ти, ся.
Горячій—1) гаря́чий, жарки́й; 2) палкій, запальнòй, пальо́ний.—**Горячо**—гаряча́, па́лко; шпа́рко. — **Сгорача** — згаря́чу, з'о́палу.
Горячее—гаря́ча стра́ва.
Горячка, мед. Febris acuta — гаря́чка, палю́чка, огневùця, жигави́ця. — **Пороть горячку**—гарячи́тися, хапа́тися.
Госпиталь, ный—шпита́ль, ний.
Господень—госпо́дній, господе́вий.
Господинъ — па́н, госпо́дарь; добро́дій.—**Господа** — пано́ве, пани́, па́нство, пано́ве добро́дійство.
Господскій—д. **Господень**, па́нський, господа́рський.
Господство—панува́ння, господарюва́ння.
Господствовать — панува́ти, господарюва́ти.
Господчикъ—пано́к.
Господь—Госпо́дь.
Госпожа — па́ні, добро́дійка, па́ні-ма́тка, господи́ня. па́нійка.
Госпожинки—1) Пречùста пе́рша (15 Серпня; 2) Спа́сівка. (Піст перед Пречистою).
Гостейка—го́стійка.
Гостекъ—го́стик.
Гостепріимный—гости́нний, гостьова́тий, привітни́й.
Гостепріимство—гости́нність, гости́на.
Гостинецъ—гости́нець, подару́нок, базари́нка.
Гостиница—гости́ниця, ви(і)таль́ниця, госта́ль, за́їзд.
Гостинодворецъ—купе́ць, кра́марь.
Гостиный—купе́цький. — **Гостиный дворъ** ра́туша, рùнок, купе́цький двір, ряд.—**Гостиная**— с(ь)вітли́ця, ви(і)таль́ня, го́рниця.
Гостить, ся—гостюва́ти. — **Любящій гостить** — гостювùтий, (іронично) — до́брий до ха́ти.
Гость, я—гість, го́стя—**Въ гости**—в го́сті, в гости́ну.—**Свадебные гости** — весільні го́сті, (про жінок)—приди́нки.
Гостьба, гощеніе—гостюва́ння, гости́на.
Гостья - го́стя.
Государственный—держа́вний.
Государство—держа́ва.
Государствованіе — державува́ння, панува́ння.
Государыня—1) царùця, цісарёва, господи́ня; 2) добро́дійка, па́нї.
Государь—держа́вець, царь, цісарь, госпо́дарь.—**Милостивый государь**—па́не добро́дію, ласка́вий па́не.
Готическій—готùчний, шпиля́стий.
Готовальня—рисува́льне нача́ння, скри́нька з рисува́льним прила́ддям.
Готовить, ся—готува́ти, ся, ла́годити, ся, ладнува́ти, ся, лашту́вати, ся, ладна́ти, ся, рештува́ти; припаса́ти.
Готовленіе—готува́ння.
Готовность —гото́вість, охо́чість, охо́та, хі́ть.—**Въ готовности**—на погото́ві.—**Съ готовностью**—охо́че, ду́же ра́до, з охо́тою, за́любки.
Готовый—1) гото́вий, зла́жений, злашто́ваний; 2) охо́чий, радніший, ладе́н. —**Я все готовъ для васъ сдѣлать**—радніший все для вас зроба́ти. — **Готовый къ услугамъ** — гото́вий до послу́ги, на послу́ги.
Грабасдать—грабува́ти, хапа́ти, га́рбати.
Грабежный—грабіжний, драпіжний.
Грабежъ — грабіж, грабіжка, грабу́нок, харциство, драпіжство, здирство,
Грабелина, грабловище — гра́блище, грабу́льно, гра́блисько.
Грабельный—грабе́льний.
Грабельщикъ, ца — громаділ(ь)ник, ця, гребе́ць.
Грабинникъ—граби́на.
Грабинный—грабо́вий.
Грабитель—1) грабіжник, граби́тель, здирщик, здирця, харцùз.
Грабительскій—грабіжницький, здирщицький, харцùзський.
Грабить—1) громадити, горну́ти, гребти́; 2) грабува́ти, га́рбати, ша́рпати, рабува́ти, обдира́ти, лупи́ти.
Грабли—граблі, (здр.)—грабелькій, (поб.)—грабли́ща, грабли́ська, (держало)—гра́блище, гра̀блисько, (верхня частина)—вало́к, (коло коси)—грабкù, (кінні)—громаділка.
Грабникъ, рос. Potentilla argentea L.—черви́шник,черве́чник,дерев'я́нка,жо́вня
Грабовый—грабо́вий.
Грабокъ—грабкú.
Грабъ, рос. Carpinus betulus L.—граб, граби́на, (здр.)— грабо́к, (поб.) — граби́ще.
Граверъ—різьб'я́р, різьба́р.
Гравилатъ, рос. Geum urbanum L. — гребінник, вивішник.
Гравировальный—різьб'я́рський.
Гравированіе—1) різьба́, вирізування; 2) різьб'я́рство.
Гравировать—вирізувати, різьба́рити.
Гравій—жорства́.
Гравюра—ку́ншт, ку́нштик, граф'ю́ра.
Градина—гр(я)ада́на.
Градирня—градільня, випа́рня.
Градировать, ся — випа́рювати, ся, граділити, ся.
Градированіе—граділення.
Градный, градовой—гра(я)дови́й.
Градобитіе, градобой—гра(я)добій.
Градоначальникъ — городни́чий, нача́льник міста.
Градусникъ- тепломір.
Градусъ—ступінь, гра́дус.
Градъ—1) го́род, місто; 2) гряд, град.

Гражданинъ, ка — громадя́нин, ка; городя́нин, ка.
Гражданскій—1) громадя́нський; 2) шта́тський, цивільний. — **Гражданское право**— цивільне пра́во.—**Г. мужество** — громадя́нська му́жність. — **Г. долгъ**—громадя́нський обов'я́зок.
Гражданственность—громадя́нськість, цивілізація.
Гражданство—громадя́нство.
Грамматика, тическій — грама̀тика, мо́вниця, грамати́чний.
Грамота—1) гра̀мота; 2) письмо́, письме́нність.
Грамотей—грамотій, письма́к, письме́нний.
Грамотка—цидýлка, гра́мотка.
Грамотность—письме́нність.
Грамотный—письме́нний.
Гранатъ, гранатный—(дерево Punica granatum і камінь Silex granatus)—грана́т, грана́товий.
Грандіозный—вели́чний.
Граненый — гранча́стий, шліхо́ваний, гра́нче(а)ний, ру́бче(а)ний.
Граненіе—шліхува́ння.
Гранильщикъ—шліха́рь.
Гранильный—шліхова́льний, гранча́льний.
Гранистый—гранча́стий, ру́бчастий.
Гранить—шліхува́ти, гранча́ти.
Граница—гра(я)ни́ця, кордо́н, межа́, (поміж ланами і частинами поля) — обмі́жок, (доріжка по межах) —су́голов, су́головки.—**Выйти изъ границъ**—перейти́, ступѝти через край, переборщи́ти.
Граничить—гра(я)ни́чити, межува́ти.
Граничный—гра(я)ни́чний, суме́жний.
Грань—1) д. **Граница**; 2) грань, гра́нка, ріг, руб, край, обру́б; 3) карб, зару́бка.
Граскировать—га́ркати, гаркá вити.
Графинъ—караф́ка.
Графия—граф́ія, графі̀ня.
Графить—линюва́ти, графі̀ти.
Графленный—линьо́ваний, граф́лений,
Графскій—графський, гра́пський.
Графство—гра́фство, гра̀лство.
Графъ—граф(п).
Грачевій, грачиный—граків, грачи́ний.
Граченокъ—граченя́,-тко.
Грачъ, пт. Corvus frugilegus—грач, грак, га̀йворон.
Граять—кра̀кати.
Гребенница—клю́чча.
Гребенка — 1) гребінка, гребіне́ць, гребінчик.
Гребенной—гребінний. — **Гребенная трава**, рос. Celosia cristata L. — гребіне́ць, півники.
Гребеночный—гребінцо́вий.
Гребенчатый—гребіня́стий,
Гребенщикъ—гребінни́к.
Гребень—1) д. **Гребенка**; 2) (у птиць)—гра́бінь; 3) верх, верш́о́к, (гори)—шпи́ль.
Гребецъ—гребе́ць, громадільник.
Гребло—стрихівка, стриха̀ч, стрих.—**Насыпать въ гребло, подъ гребло**—встрих, під стрю̀х, вще́рть насипа́ти.
Гребля — гребовùця; 2) гребня́; 3) гре́бля.
Гребневидный—гребіня́стий.
Гребной—гребни́й, громадільний.
Гребокъ—1) д. **Гребло**; 2) гра́са, (мулярський струмент); 3) ло́пать (в колесі млиновім)
Гребта—турбо́та, кло́піт, нудьга́, сум.
Гребтѣть—ну́дитись, нудьгува́ти, сумува̀ти.
Гребунечки—(до дітей)—ру́ченьки.
Гредиль—гряді́ль, ва̀лець у плу́зі.
Греза—1) мара́, мана́, сон; 2) мрія.
Грезить, ся—1) д. **Бредить**; 2) мріяти, ся, ма́рити, ся, верзти́ся, у хма̀рах літа́ти, химе́ри гана́ти.
Гремучій— гримля́чий, гуркота́чий, гуркотли́вий, гримли́вий.
Гремушка—ту́ркальце, тара́хкальце.
Гремѣть—1) греме́ти, гримоті́ти, гуркоті̀ти, грюкоті̀ти, (злехка)--нагріма́ти, (здалека)— стугоні̀ти; 2) брязча́ти, брязкоті̀ти.
Гремѣніе—грімотіння, гуркотіння.
Гремячъ—джерело́.
Гренокъ—грінка.
Гренуть—гребну́ти (веслом).
Грести, гресть—гребтѝ, громáдити, горну́ти, згорта́ти, згрома́жувати.
Грецкій орѣхъ, рос. Juglans regia L — лісково́ий горіх.
Греча, рос. Polygonum fagopyrum—гре́чка.
Гречанка—грекиня.
Греческій—гре́цький.
Гречина, рос. Achillea — деревій, крива́вник, серпоріз.
Гречиха—д. **Греча**.—**Птичья гречиха**, рос. Polygonum aviculare L.—моріг, спору́ш, шпорю̀ш.
Гречишный—гречáний.
Гречище—гречáнище, гречківка.
Гречневикъ—гречáник, стовпе́ць.
Грибной—грибови́й.
Грибъ, рос. Fungus—гриб, гу́ба. — Agaricus Campestris L.—печери́ця. — Ag. deliciosus L.— рю̀жик, рижо́к. — Ag. meleus Vahl. — опе́ньок, опе́ньки. Ag. foetens Pers.—валу́й. — Ag. Necator Pers.—вовня́нка.— Ag. Prunulus Pers.—підсли́вники, підвю̀шні. — Ag. Russula Schäff. — сиро̀жка. — Ag. subdulcis Pers.—біля́нка. — Ag. violaceus L.—сино́ха, синя́к. — Ag. muscarius L.--мухомо́р, море́мух(а).— Ag. melinoides Bull.— говору́шка. — Boletus Calopus Fr.—піддубень, піддýбок.—Bol. edulis Bull.—бі́лий гриб, борови́к.—Bol. luteus L. — масльо́к, козе́л.—Bol. pachypus Fr.—піддубовик. — Bol. scaber Bull. — підгре́б, чорня́ш, ба́бка, під'оси́чник; (ще народні назви грибів): стерня́вка, пістря́к, товстяки́, свиня́к, пожа́рки, ковпачки́, зелену́шки, лисички́, їжачки́ і т. и.

Грива—1) гри́ва; 2) **Конская грива,** рос. Eupatorium cannabinum L. — сіда́ч, сіда́ш.
Гривачъ—грива́нь, грива́ч.
Гривенникъ — гри́венік (срібна монета — 10 коп.); двадця́тка.
Гривистый—грива́стий, грива́тий, грива́нь, грива́ч.
Гривна—гри́вня.
Гримаснича́ть — крива́тися, копи́литися, копи́лити гу́бу, оскіря́тися.
Грипъ, мед.—жа́ба, хри́пка.
Грифъ—1) пт. Gryparius barbatus, гриф; 2) ру́чка (муз. інструмента), де́ржало, (шаблі).
Грифель—гри́фель, писа́ло.
Гробница—1) домови́на; 2) надгро́бок.
Гробовой—гробови́й, моги́льний.—**До гробовой доски** — до са́мої сме́рти, до віку.
Гробъ—труна́,домовина,(дубова)—дубовина,гріб, (кришка)—віко. **Въ гробъ гляди́ть, одной ногой въ гробу**—на ла́дан ди́ше, на тонку́ пряде́, три чи́сниці до сме́рти. — **Вогнать, свести кого въ гробъ**--на той с(ь)віт загна́ти. —**До гроба, по гробъ**—до сме́рти, по вік, по́ки с(ь)віт сто́ятиме.--**Гроба́**-- гробови́ще, гробки́, кладови́ще,могилка́.
Гробъ-трава, рос. Vinca minor L. — барвінок, хреща́тий барвінок.
Грогъ—пу́нш.
Гроза—1) гроза́, бу́ря, хуртови́на, грім з бли́скавкою; 2) грізьба́.
Гроздоватый, гроздовидный—гро́нистий.
Гроздь, гроздь – гро́но, гро́на,(здр.)гро́нка, гро́ночка, ке́тяг, ки́тях, ки́тя, ки́тиця, кім'я́х.--**Вязаться въ гроздь**—гро́ни́тися.—**Гроздъ-песій,** рос. a) Lonicera xylosteum L. — жи́молость; б) Sblanum Dulcamara L. — во́вчі я́годи, гли́стник, глистя́к, паслін, пасльо́н.
Грозность — грізність, суво́рість, страшли́вість.
Грозить, ся — грози́ти, нахвали́тися, похвали́тися, погрожа́ти, погро́жувати, страха́ти.
Грозный—грізний, страшни́й.
Грозовой—грозови́й, грімови́й.
Громадина — здорова́нь, ве́личь, гергеда́на, горго́на (про жінку).
Громадность—вели́кість, величе́зність.
Громадный—величе́нний, величе́зний, здорове́нний.
Громила — палій, погро́мник, пусто́шник, харці́зник.
Громить — розбива́ти, руйнува́ти, плюндрува́ти, громи́ти.
Громкій, но — голосни́й, но, гучни́й, но, гомінки́й, грімки́й, ко, бучни́й.
Громкость—го́лосність, гу́чність.
Громовержецъ — громови́к, громокі́дець, громове́ржець.
Громовникъ—громови́к.
Громовой –грімови́й, грімни́й. — **Громовая стрѣла (Фульгуритъ, Белемнитъ)** — стрілка, чо́ртів па́лець, громови́на.
Громогласіе,-сно--грімність,грімно,го́лосно.
Громоносный—громоно́сний.
Громогласный—грімни́й, голосни́й.
Громоздить, ся — 1) нагрома́жувати, ся, накопи́чувати, ся, копи́чити, ку́пити, ся; 2) мости́ти, ся, зла́зити, теліщити, ся.
Громоздкій—ванта́жистий, невкла́дистий, накопи́чений.
Громоотводъ—грімозві́д, грімостя́г.
Громче—голосніш(ш)е, гучніш.
Громъ — грім, гу́ркіт, гуркотне́ча, гуркотня́.
Громыхать, громыхнуть — гри́мати, гуркоті́ти, гро́кати, грюкоті́ти, торохті́ти, гу́пати, гро́кнути, торо́хнути, бу́хнути, гу́пнути.
Гротъ—пече́ра. — **Гротъ-мачта** — сере́дня що́гла.
Грохнуть, ся — бебе́хнути, гри́мнути, ся, бу́хнути, ся, ге́пнути, ся.
Грохотаніе—1) гу́ркіт, гу́ркання, гуркотне́ча, гуркота́ння, грюк, гри́мання; 2) ре́гіт, регота́ння.
Грохотать—1) гу́ркати, гуркоті́ти, гро́кати, грюкоті́ти; 2) регота́ти, ся.
Грохотить—пересіва́ти, точи́ти (на решеті).
Грохотунъ, грохотунья—реготу́н, ха.
Грохотъ—1 і 2 д. **Грохотаніе;** 2) решето́, дармо́й, прото́ка.
Грохъ—гуп, бух, геп, торо́х, гро́к.
Грошевой, грошовый—шагови́й, гро́шовий.
Грошъ—шаг, гріш.
Грубить—грубія́нити.
Грубость—гру́бість.
Грубъ, рос. Stellaria holostea — зо́рочник, чисте́ць лісови́й.
Грубый — 1) гру́бий, товста́й, тверди́й, цупка́й, жо́рсткий; 2) гру́бий, незвича́йний, нече́мний.—**Грубое невѣжество**—те́мна темно́та.
Грубѣть—грубі́ти, грубі́шати, гру́бнути, дича́віти.
Груда — 1) ку́па, копи́ця; 2) гру́да, (зб.) грудя́.
Груда(я)стый—груди́стий, цицька́тий.
Грудашникъ, рос. Malva crispa — городовина, дзіндзівер.
Грудина—грудни́на.
Грудница—1) моло́шниця; 2) рос. Malva L.—кала́чики, проскурки́.
Грудной — грудни́й, груди́нний. — **Грудная кость** — грудни́на, грудни́ця, (у птиць)—кобилка.—**Грудной ребенокъ** — немовля́тко, цицькова́ дити́на. — **Грудной портретъ**--погру́ддя.-**Грудная игла,** рос. Zizyphus vulgaris—дерен.
Грудышъ — немовля́тко, цицькова́ дити́на.
Грудь — гру́ди, пе́рси, пе́рса, (у жінок)—ло́но, ці́ця, ці́цька; грудни́на, грудни́ця. — **Отнять ребенка отъ груди** —одлучи́ти дитину.
Груздь—гриб. Agaricus piperatus — гру́здь
Грузило—грузи́ло, гру́зиво, грузо́к.
Грузить, ся — ванта́жити, хурува́ти, ся нава́жувати.
Грузный—важки́й, тяжки́й.

Грузнуть—1) гру́знути, вгрузáти; 2) наливáтися (про груди й ва(і)м'я).
Грузный—важки́й, тяжкù́й, гладкù́й.
Грузнѣть—важчати, тя́жчати, гла́дшати.
Грузовой—вантáжовий, грузовúй.
Грузовщикъ—вантáжник, грузчúк.
Грузъ—вагá, вантáж, тя́жар, груз.
Грунтъ—грунт, ґрунт.—**Песчаный грунтъ**—піскувáтий ґрунт, піскýн.—**Г. нескова́тый**—сýпісок.—**Г. черноземный**—чорнóземля, чорнóзем.—**Г. глинистый**—глúнка.—**Грунь, грунда**—трюх, трýх, трюхання, тюпання.—**Ѣхать грунцою, ѣхать на грунях**ъ — трюхати, трюшкóм, трюхùкати, трýхати, тюпати, тюпки, тюпці, підтюпцем.
Група, рос. Symphytum officinale L.—живокíсть, прáвокíст, костолíм, волóвий язùк.
Группа—гýрт, громáда, збірка, кýпа, грýпа (шкільників).
Группировать, ся—гуртувáти, ся, громáдити, ся, кýпити, ся, кýпчити, ся.
Группированіе, группировка — гуртувáння, кýпчення, групувáння.
Грустить, ся — журúтися, смутúти, ся, смуткувáти, сумувáти. — **Мнѣ грустится**—сýмно менí, жýрно.
Грустный — жýрний, сумнúй, смутнúй, жалíбний.
Грусть—журбá, смýток, жаль.
Груша, рос. Pyrus communis — грýша, грýшка; (окр. породи:) глáва, дýля, пáнна, бéра, бáба, хунтівка, рáння, пізня і т. и., (пригнилі грушки) — гнилùці. — **Земляная груша,** Helianthus tuberosus — бýльба, волóська pina.
Грушевидный—грушкувáтий.
Грушевка—дулівка, грушівка.
Грушевый—грушéвий, грушковúй.
Грыжа—гилá, гилá, порýха, гризь.
Грыжевникъ, рос.: а) Gnaphalium dioicum —нечýй-вітер, нечýівка, б) Sedum acre L.—гонéць, молодóнь, росхідник, чúстик, чистéць, в) Veronica chamaedrys L.—безвéршки, блакùтні óчки, одхáсник, приворóтки, клáд, росхíдник, гáдючe зілля (гал.), г) Achillea millefolium—деревíй, кріваúвчик, серпоріз, білоголóвник.
Грыжевой—ґúлавий.
Грыжникъ — 1) ґилýн, ґилáй, ґúлавий; 2) рос. Herniaria glarbaL.—остýдник, гладýн, грíм, собáче мúло.
Грыжница, рос. Ajuga reptans L. — суховéршки, гостровéршки, дівчáча крáса, горлянка.
Грыжучка, рос. Lychnis flos cuculi L.—с(ь)мілка, боцáнки, черепáшні черевúчки.
Грызть, ся — грùзти, ся, точúти, ся, сварúти, ся.—**Тоска грызетъ**—журбá, нудóта сýшить. — **Грызть орѣхи**—лýскати, лýщити горіхи.
Грѣлка—грíлка.
Грѣнокъ—грíнка.
Грѣть, ся—грíти, ся.
Грѣховный—гріхóвний, грíшний.
Грѣховодникъ, ца—гріховóдник, ця.
Грѣхопаденіе—гріх, гріхозлýд.
Грѣхъ—гріх; винá.—**Вводить въ грѣхъ**—до гріхá довóдити.—**Смертный грѣхъ**—смертéльний гріх.—**Есть тотъ грѣхъ** нігде прáвди діти.
Грѣшить — 1) грішúти, согрішáти; 2) грíхувáти.
Грѣшникъ, ца—грíшник, ця.
Грѣшно—гріх, (до дітей)—грíшка, грíшки.
Грѣшный—грíшний; вúнний.
Гряда—ряд, стя́га; кря́ж; гря́дка, грядúна.
Грядка—1) жéрдка; 2) **Грядки**—а) полýдрабки (у возі), б) щаблі (в драбині).
Грядной—грядковúй.
Грядущій—прийдéшній, надхóдячий.
Грязища—болотúсько.
Грязнить, ся — каля́ти, ся, брудùти, ся, брудня́ти, масту́ти, ся.
Грязнуля, грязнуха — задрíпа, затьóпа, брудня́ця, нетíпаха, мýрза, нехлю́ся.
Грязнуть—грýзнути.
Грязный, но — кáльнúй, калня́й, брудня́й, чóрна (про сорочку).
Грязнѣть—брудніти.
Грязь — кал, бруд, болóто, грязь, багнó, (густе та беручкé)—твань, тванюка, (засохле)—закáл, (замерзле) — грýда, кóлоть, (на тілі)—нéчисть, лéп, рíпиця, (на голові у малих дітей)—тíмениця.
Грянуть—1) грімнýти, загреміти, загуркотіти, загрюкотіти; 2) удáрити, кáнутись; 3) сипнýти, прибýти, гýлькнути.
Грянуться—д. **Грохнуться.**
Гýба—1) гýба, (здр.) гýбонька, (мн.) гýби, гýбки, гýбоньки, губенятá.—**Отвислыя губы**—вáрг(ґ)и, кáпиці.—**Прикусить губу**—прикусúти язúка; 2) гриб. Polyporus — гýбка, трут, трýтник. **Губа березовая**—березняк.
Губá—затóка, сагá, зáводь (морська).
Губанъ, губарь, губачъ, — губáнь, губáч, губрій, губáтий.
Губастый—варг(ґ)áтий.
Губернія, губернскій—губéрня, губéрський губерніáльний.—**Г. городъ, житель**—губéрське місто, губéрня; губéрець.
Губитель, ница—згýбник, ця, згýбця.
Губительный—згýбний.
Губительство—згýба.
Губить, ся — губúти, ся, напастúти, занапащáти, ся, нúщити, ся, (час) —трáтити, марнувáти час.
Губчатый—губкувáтий, дірчáстий, дірчáтий, діркувáтий.
Губной—губнúй.
Губошлепъ—1) роззя́ва, ґáва; 2) базікало.
Гугу, (тільки у виразі) **„ни гугу!"**—ні чичúрк, ані телóнь.
Гуденіе—брúнькання.
Гудила, гудильщикъ—гудíй, гудýн.
Гудить—брùнькати, цигúкати.
Гудокъ—гудóк; дрáмба (муз. зáбавка).
Гудѣть—гудіти, густù, (про вогонь) - гоготíти: гурчáти, хурчáти.

Гужъ—гуж.—**Гужомъ**—а) на ху́рах, на во-за́х, б) гужо́м, ва́лкою.
Гузица, пт. Motacilla — трясогу́зка, тра-си́хвіст, трасúхвістка.
Гузка — гу́зка (напр. я́йця, веретена тощо); (в мішка)—гузу́рь, гу́зір, (у птиць)—ку́прик.
Гулевой—гуля́щий.
Гулять—1) агу́кати, ус(ь)міха́тися; 2) ті-шити, ба́вити.
Гулкій—гучни́й.
Гуляющій—гульлúвий, гуля́щий.
Гуляъ—1) гу́к, го́мін, гу́ркіт; 2) луна́.
Гульба—гульня́.
Гульбище—гу́лянка, гру́ще.
Гульникъ, рос. Trapa natans L.—боло́тні, водяні, чо́ртові горіхи.
Гулючки—піжмурки, жму́рки, панác, куцю́-ба́ба, ціці-ба́ба.
Гуляникъ, рос. Sisymbrium officinale L.—сухоре́брик, сухоре́брицяя.
Гуляка—гульта́й, (зб.) гульвіса, гульта́йство.
Гулянье—гуля́ння, гу́лянка, гу́лі.
Гулять—гуля́ти.
Гуляться — 1) гуля́тися; 2) полюва́ти, (про собак і вовків) — тікатися, (про корів)—бігати.
Гуляфный—шипши́новий.
Гуляфъ, рос. Rosa canina L. — шипши́на, ро́жа да́ка, шипча́к.
Гумапкость, гуманный, но — лю́дяність, лю́дяний, но, гума́нний, гума́нність.
Гуменный—токови́й, гуме́нний.
Гуменце, гуменцо—гуме́нце.— **Гуменце полозо**, рос. Leontodon taraxacum L. —кульба́ба.
Гумно—тік, (де молотять кіньми) — гарман, (місце перед током) — передтік, (за током) — пригуме́нок, (для стирт)—стожа́рня, стого́вище, по́дина, поде́ння, (будинок) — клу́ня стодóла.
Гунька—1) рос. а) Melilotus coerulea Zam.—буркун-зілля,сірозілля; 2) пліснявка.
Гунявый—шолуди́вий.
Гунявѣть—шолуди́вітн.
Гуртовой—гуртови́й.
Гуртовщикъ — 1) гуртівни́к, гуртова́к; 2) згінщик, гуртопра́в.
Гуртъ—1) згін, гурт.—**Гуртомъ**—гурто́м, ва́лом.
Гурьба—юрба́, юрма́, на́товп.
Гусарня—гуся́тник, гусни́к.
Гусаръ—1) гуса́рин; 2) пи́нхва.
Гусеница—1) (Eruca)—гу́сениця, (зб.) гу́сінь, о(гу)се́льня; 2) рос. Potentilla anserina L. — гу́сячі лапки́, золотни́к, золототи́сячник, пов'я́зок, м'яку́ш.
Гусенокъ, гусенышъ—гуся́, гуся́тко, гусеня́, гусеня́тко.
Гусиница, рос. — 1) д. **Гусеница 2.** — 2) Orobus Vernus L.—горо́шок горобúний, серде́шна трава́, черевúчки, півники.
Гусиникъ, рос. Achillea millefolium L. — деревій, крива́вник, серпоріз.
Гусиный — гу́сячий, гуси́ний. — **Гусиный (илечный) путь** — Бо́гів шлях, чума́цька доро́га.—**Гусиная кожа**—сйроти (на шкірі у люди́ни).--**Гусиная лапка, нога**, рос.: а) Chenopodium--лобода́, б) Alchemilla vulgaris L.—прúворотень.— **Гусиный лукъ**, рос. Gagea lutea Schult--підзо́рушний ряст, G. pusilla—гуся́тник.
Гусли—гу́слі, (здр.) гу́сельки, цимба́ли.
Гуслистъ, гусляръ—гусля́р.
Густель—гу́ща.
Густера—1) риба Abramis blicca, vimba—густúра; 2) гущиня́, гуща́вина, густвина́.
Густехонекъ—густісінький, густе́сенький.
Густи—д. **Гудѣть**.
Густить--густитú, згу́стювати.
Густинникъ—гуща́вина.
Густоватый—густе́нький; крутенький.
Густой—густúй, (про тісто, кашу) **тугúй**, крутúй, (про рослину, про збори в одежі)—ря́сний.
Густонистственный—рясноли́стий.
Густость, густота, густыня — гу́стість, густиня́, гущиня́, гущина́, гуща́вина.
Густѣть — густіти, густішати, гу́снути, тугішати, тужа́вітн.
Гусыня—гу́ска.
Гусь—пт. Anser—гуса́к (самець), гу́ска, (самиця), (мн.) гу́си. **Гусь китайскій**, Anser cygnoides—горге́ля. **Гусемъ, гуськомъ**--ша́лом (зтретьою конякою попереду),(про птиць)—нúзкою, ключе́м, (про їзду)—гужо́м, ва́лкою.
Гусятникъ—гусяр(ь) (людина).
Гусятина—гуся́тина.
Гусятня—гуся́рня, гусни́к, гуся́тник.
Гуторить--бала́кати, гомоніти.
Гуща—гу́ща, фус.
Гущавой—гущови́й.

Д.

Да—1) так, egé, egéж, авжо́ж, а я́к же, а-я́. — **На да, ни нѣтъ**, — ні так, ні ня́к; ні то́, ні се́; 2) та, і. — **Да-и**—тай; 3) але́, та; 4) нехай, най, гайд-гайд.
Дабы—абú, щоб.
Давалецъ--дава́лець.
Давальщикъ—давцúь, дава́ч, дадій.
Давальщица—дадійка.
Даваніе--дава́ння.
Давать, ся, дать, ся -- дава́ти, ся, да́ти, ся.—**Давать въ долгъ** — на́бір дава́ти, навіра́ти, вірити, боргува́ти. — **Д. взаймы**—позича́ти, у по́зичку дава́ти.—**Д въ обрѣзъ**—вúдавцем дава́ти. — **Д. на слово**—на віру да́ти. — **Д. клятву** — заприсягтúся, поклястúся.—**Дать другой оборотъ дѣлу**

— поверну́ти спра́ву.—Д. **отчетъ** — зда́ти спра́ву.—Д. **отступного** — одчі́пного да́ти. — Д. **очную ставку**—звести́ віч-на-віч, на о́чі.—Д. **тоску** — прочуха́на да́ти. — Д. **тумана, толчка** — стусана́ да́ти. — Д. **тягу, стрекача, стречка**—драну́ти, дмухну́ти, дременути, чкурну́ти, п'я́тами накива́ти. Д. **себя знать, помнить**—в знакъ, в тямкý, в па́м'ятку да́тися, впектись.—Д. **залпъ**—ви́палити. —Д. **всѣмъ** — обда́ти. — Д. **шпоры**—сти́снути острога́ми. — **Ни дать, ни взять**—точні́сінько, достóту. – **Дай, дайте**—да́й, да́йте, ке, ке́те.

Давить, ся—души́ти, ся, гнітúти, давúти, ся, тúснути, стиска́ти, ся, чавúти, ся.

Давича—допíро(у), недáвно.

Давишній—недáвній, ось тільки бу́вший.

Давка—тíснота, тúжба, тúск, зáвіз (багато підвід).

Давленикъ, ца—вíшал(ь)ник, ця.

Давленіе—давлíння, гніт, тúскання, тиск.

Давненько, давнехонько—давне́нько, давне́сенько, давні́сінько.

Давнишній, давній—да́вній, давні́сінький, колúшній, (дуже) —бо'знаколи́шній, відколи́шній, ка'знаколúшній.

Давно—давнó; віддáвна, відкóли.—**Давно когда-то**—давнó колúсь. —**Давнымъ давно**—бо'знаколи.

Давность—да́вність, давни́на.

Давнопрошедшій (минувшій)—спозада́вній, давноминýлий, бо'знаколи́шній, давне́зний.

Даже—аж, на́вить.

Дакальщикъ, ца—пота́ка́ч, ка, та́кач, ка, підбре́хач.

Даканье—та́кання.

Дакать—та̀кати, підта́кувати.

Далекій, дальній—дале́кий, да́льній.

Далёко, далекó—дале́ко, (здр.) — далече́нько, (поб.)—геть дале́ко. — **Тамъ далеко**— ген-ге́н. — **Далеко ему до него**—дале́ко ку́цому до за́йця.

Далековато—по́далеко, далечо́нько.

Далекодостигающій—далекося́жний.

Далекость—дале́кість.

Далина, даль—далина̀, далечина̀, далечíнь, да́леч.

Дальновидность—прозірливість, оба́чність, далекогля́дність.

Дальновидный—далекогля́дний, оба́чний.

Дальнозоркій—далекозо́рий.

Дальше, далѣе—да́льш, да̀льше, да́лій, да́лі.

Дама—1) па́ні, па́нія, да́ма; 2) (в картах) —кра́ля, вúшник, да́мка.

Дамá, дамаскъ—едама́шка.

Дамба—гро́бля, га́тка, зага́т.

Дамочка—па́нійка, даму́ня.

Дамскій—панíйський, па́нíн.

Данная—за́пис (на грунт).

Данное—(матем.) вúзначене, вúзначене число́, да́не.

Данникъ, ца—да́нник, ця, голдівни́к, ця.

Данъ—данúна, да́нь.

Дареніе—дарува̀ння.

Даритель, ница—дарóць, дарíйник, дарівнѝк, ни́ця.

Дарить—дарува́ти.--**Дареный**--дарóваний.

Дармоѣдъ—дармоїд.

Дарованіе—1) дарува́ння; 2) дар, дотéпність, тала́н, хист, кебéта.

Даровитость—талановúтість.

Даровитый—здáтний, талановúтий, тала́нний, кебéтний, уда́тний.

Даровой—дарóваний, дармовúй, дарéмний.

Даровщина—дарéмщина, даровúзна, дурни́ця.—**На даровщинку**—на дурни́цю, на дурнѝчку, дурни́чками.

Даромъ—1) да́рма, дýрно, дарóмне, на дурна́цю, за так гро́шей, за спаси́бі, за пів-да́рма; 2) ма́рне; 3) **Даромъ что**—дарма́ що, хоч.

Дарственный—даровúнний.

Даръ—дар, дару́нок, подару́нок, даровúзна.

Датель—дáвець, дадій, дава́ч.—**Дательный падежъ**--тре́тий,дава́льний відмíнок.

Дача—1) дава́ння; 2) ви́плат; 3) хýтір, підво́рок; 4) да́ча.

Дачникъ—хуторя́нин, да́чник.

Даяніе—1) дая́ння; 2) да́нок, да̀нка.

Два—два.—**Два съ полозиной**—півтретя́.

Двадцатикопѣечникъ—сороковéць, (р. сороківця́).

Двадцать—два́дцять, два́дцятеро.

Дважды—двíчі, двічі по два́.(Дважды два)

Дверь—две́рі.—**Дверь опускная** — ля́да. **Двери одностворчатыя, двустворчатыя**—поодùнчі, подвíйні, двійчасті. **Дверца, дверка, дверцы** (у брамі) — хвíртка, хвíрточка, дверця́та.

Двигательный—движнúй, порушáючий, рýхаючий.

Двигать, ся, двинуть, ся—дви́гати, ся, дви́гнути, ся, сóвати, ся, сýнути, ся, рýхати, ся, рушáти, ся.

Движеніе—дви́гання, сóвання.

Двигательница—дви́жниця.

Движеніе—рух, пóрух, руша́ння, двиг. — **Движеніе впередъ**—пóступ.—**Невольное движеніе**—відрух.

Движимость—1) рухлúвість; 2) рухóмість, рухóме добрó, добрó, худóба (скотина), збіжжа, (малé) манáтки, мизéрія, злúдні.

Движимый—1) рухóмий, рухлúвий; 2) зрýшений, порýшений.

Двое—двóс, двóечко, двойкó, двóх.

Двоебрачіе—дрýгий шлюб; двужéнство.

Двоеглавый—двоголóвий.

Двоедушіе—лукáвство, хвальшúвство, нещúрість,позавíчність,двоедýшність.

Двоедушничать—лукáвити.

Двоедушный—лукáвий, нещúрий, хвальшúвий, позавíчний, позавíчник,—ниця.

Двоеженецъ—двужóн.

Двоезубецъ, рос. Bidens—чередá, собáчки, собáчі реп'яхá, стрілкù.

Двоекратно—двíчі.

Двоекратный—дзохразóвий.

Двоелистникъ—д. **Бѣлокопытникъ**.

Двойка—пáра, (в картах)—двíйка.

Двоильный—перегінний.— **Д. кубъ** — лéмбик.
Двойни—двійня́та, близня́та, близнюка́.
Двойникъ—двійнюк.
Двойничникъ—близня́,--тко, близню́к.
Двойной—подвійний, двоїстий, двійнúй.
Двойня—1) пáра; 2) д. **Двойни.**
Двойственно—подвійно, вдвóє.
Двойственность—подвійність, двоїстість.
Двойственный—подвійний, двоїстий, двійня́й.
Двоить, ся—1) двоїтися; подвóювати, ся; 2) переганя́ти (через лéмбик).
Двойчатка—1) близня́та, близнюкú (про овочі, оріхи, горшки то-що); 2) двійчáтка (нагайка).
Двойчатый—подвійний, двійча́стий.
Дворецкій—клю́шник, (стар.)—шафáрь.
Дворецъ—дворéць (р. двірця), палáц, палáти.
Дворить—щастáти, вестáсь.
Дворникъ—двірник.
Дворничиха—двірничка.
Дворничій—двірницький, двíрників.
Дворня—двірня, дворакú, чéлядь.
Дворной—дворóвий.
Дворовый—двірськúй.--**Дворовый человѣкъ, дворовая дѣвка** — дворáк, двірка.
Дворцовый—двірцéвий, палацóвий.
Дворъ—двір, двóрúще, подвір'я, надвір'я. **Задній, черный дворъ**—задвірок. — **Постоялый дворъ** — заїздний двір, заїзд.—**Скотный дворъ**—обóра, загін, загорóда, котáра.—**Гостиный дворъ** купéцький дім.—**Взять зятя во дворъ** у прúйми взáти.—**Дворъ обо дворъ** двір з двóрóм.—**На дворѣ**—на двóрі. — **Не ко двору** — не до діла, не до рéчі.—**Со двора**—знадвóру.
Дворняга—двірня́к, надвірний пес.
Дворянинъ, дворянка—дворяни́н, шляхтич, дворя́нка, шляхтя́нка.
Дворяниться—паніти, панóшитися, удавáти пáна.
Дворянскій—дворя́нский, шляхéцький.
Дворянство—дворя́нство,шляхéцтво, шляхтá, пáнство.
Двоюродный братъ, сестра — брат, сестрá у пéрвих, у пéрших.
Двоязычіе—двозна́чність, нещúрість.
Двоязычный—двозна́чний, нещúрий.
Двоякій—двоя́кий, подвійний.
Двоякость—двоя́кість, двозна́чність.
Двубортный—дворя́дний.
Двувесельный—двовесло́вий.
Двугласный—двоголóсий.
Двугодичный, двугодовалый, двухлѣтній—двохлíтній, дворíчний.
Двугорбый—двогóрбий.
Двугривенникъ—сороковéць (р. сороківця)
Двуденный, двудневный—дводе́нний, двадньóвий.
Двудольный, двулопастный, бот. Dicotyledones—двочастко́вий.
Двудонный—дводе́нний.
Двуколка—бідá, бідка.
Двукопытный—рáтишний; двокопáтний.
Двукратно—двíчі, два рáзи.
Двукрылый—двокрúлий.
Двуличный—1) (про тканину)— міньóний, одмíтний; 2) лукáвий, нещúрий, хвальшúвий, позавíчний.
Двумѣсячный—двохмісячний.
Двуногій—двоногий, двохногий.
Двуносый—двоно́сий.
Двуполый—(Hermaphrodite) — двоснáстий
Двусложный—двоскладóвий.
Двусмысленность—двознáчність.
Двусмысленный, но—двознáчний, но, річ на двóе, і сяк і тáк.
Двуспальный—подвійний (про ліжко).
Двурогій—дворогий.
Двурукій—дворукий.
Двуствольный—подвійний (про рушницю) — **Двустволка** — подвійка, дубельтівка.
Двустворчатый — двійчáтий, подвійний.
Двусторокій—двобóкий, двосторóнній.
Двустишіе—двóстих.
Двусѣмекодольный—д. **Двудольный.**
Двухкопеечникъ--дві копійки, сьомáк.
Двухкопеечный—двохкопійкóвий.
Двухмачтовый—двощóглий.
Двухлѣтіе—дворíчча, дворік.
Двухнедѣльный — двохтижньóвий, двохтижнéвий.
Двухохлый—двочýбий.
Двухэтажный — на два пóверхи, двопóверхий.
Двѣнадцать—двенáдцять.
Двѣсти—двісті, двіста.
Де—мов, мовлáв.
Дебелый—дебéлий, опáсистий.
Дебошúрить — бешкетувáти, шурубýрити, бýчу збивáти, галабýрдити.
Дебошúръ—шúбеник, шибáй-голова, галабýрдник, урвú-голова, галатúн.
Дебошъ—бéшкет, дéшпет, галабýрда.
Дебрь, (частіше мн.)—**дебри** — нéтря, пýща; байрáк.
Деверъ—дівер, швáґер.
Девесилъ, девятисилъ, рос. Inula Helenium L.—дивосúл, оман. — **Девесилъ бѣлый**, Garlina vulgaris — одкáсник.
Девизъ—гáсло.
Девякосто—дев'яно́сто, дев'я(ть)деся́ть.
Девятерикъ—дев'ятерúк.
Девятильникъ—рос. 1) Achillea nobilis L.—деревій, крівáвник, серпорíз. 2. Tanacetum vulgare L.—навро́тич, нúжмо,приворóтень,коровáй,навороте́нь.
Девятины—дев'ятúни (поминки в 9-й день)
Девятка—дев'я́тка.
Девять—дéв'ять; дéв'ятеро. — **Девять съ половиной**—півдесята.
Девятьсотъ--дев'ятьсóт.
Деготница—мазнúця.
Деготь—дьóготь, діготь, (коло осі)—колéмазь.
Дегтярка—1) бóчка з дьóгтем; 2) рос. Conium maculatum L. — блекотá, сúкавка.
Дегтярная—дігтя́рня.
Дегтярникъ—дігтя́р, смоля́р.
Дегтярный—дьогтьовúй, дігтевáй.
Дегтярня- дігтя́рня (де гонять дьоготь)

Де́деля, деделюшки, рос. Heracleum sibiricum L.—борщ, борщівни́к, козе́л.
Дежурить— чергува́тися, змінюватись; бу́ти на че́рзі, на зміні.
Дежурный—черго́вий, черго́вець, стійчик.
Дежурство — че́рга́, стійка (у війську), зміна.
Дезертировать—утіка́ти (з війська), дезертува́ти.
Дезертиръ — утіка́ч (військо́вий), дезерти́р.
Декабрь (календ. місяць) — дека́брь, гру́день.
Декламировать, декламаторъ — деклямува́ти; деклама́тор.
Декохтъ—докóхт (відвар з корінців).
Декорація—кунштáція, лашту́нки, декора́ція.
Декретъ—нака́з, декре́т.
Деликатность—делика́тність; ввічливість.
Деликатный—делика́тний, тендітний; ввічли́вий, звича́йний.
Дельфинъ—Delphinus—морська́ свиня́.
Демократія—народоправство, демократія.
Демократъ—народо́вець, демокра́т.
Демонскій, демонъ—де́монський, де́мон.
Деморализировать, ся — деморалізува́ти, ся, здеморалізува́ти, ся, розледащіти, зледащіти.
Денежки, деньжата—гро́шики, грошеня́та.
Денежный—1) грошо́вий, грошовúй.—**Это вопросъ денежный**—се річ грошова́. —**Денежное пособіе**—запомóга грішми, грошова́ допомóга. — **Денежное взысканіе**—грошова́ ка́ра; 2) грошови́тий.
Денекъ—дни́нка.
Деница — с(ь)вітáння; ра́ння, с(ь)вітова́ зоря́.
Денноночно—день і ніч, і вдень і вночі.
Денной—де́нний, дне́вий, дньóвий.
День—день, дни́на. — **Проспалъ до бѣлаго дня**—до с(ь)віту проспáв. — **День деньской**—цілісінький день, увесь-де́нечки.—**Днемъ**—уде́нь.—**День въ день, день на день**—що дня, день крізь дéнь. — **День за день**—з дня́ на де́нь.—**День ото дня** — день по дню́, з ко́жним днем. — **День идетъ за день**—день по дню́ минáє.—**Добраго дня!** — добри́день! — **Каждый день**—що дня́, день у день, що в Бóга день.—**На днях**ъ — ци́ми дня́ми.—**Три дня подрядъ**—три дні по́спіль.—**Третьяго дня**—позавчóра.
Деньги—гро́ші, (багато, збір.)—грошва́, (в жарт)—купи́ло. — **Мѣдныя, серебряныя деньги** — мідні, мідяки́, срібні гро́ші.—**Наличныя деньги** — готóві гро́ші, готівка.—**За деньги**—за гро́ші, запла́тно. — **Безъ денегъ** — без гро́шей, да́рма, ду́рно, за та́к гро́шей.
Депутатъ—депута́т, посóл.
Дерба, дербина—цілина́, новина́.
Дербенникъ, рос. Lythrum L.—твердя́к, залізня́к чóрний.
Дербовать—скóпувати (верх цілини́).
Дерганіе— смúкання, сíпання, шáрпання, (про волосся і пір'я)—скýбáння.
Дергалка—клю́чка (смúкати сіно).
Дерганецъ, дерганцы, дергань — плóскінь.
Дергать, ся, дернуть — смúкати, смикну́ти, сíпати, сíпну́ти, шáрпати, шарпну́ти, рвáти, ся, (про волосся і пір'я)—скубти́, ся, скýбати, скубну́ти, (тільки про волосся) —чýбити, (про льон, коно́плі) — брáти. — **Дернула меня нелегкая** — надáв мені нечи́стий.—**Дернулъ водки**—смикну́в горілки.
Дергачъ, дергунъ, пт. Rallus crex — дерка́ч.
Дергота, мед. Spasmus —кóрчі, перело́ги, (на виду)—ми́шки.
Дергъ—смик, сíп, скуб, шарп!
Деревей, рос. Achillea millefolium L.—деревíй, серпорíз, крівáвник.
Деревенскій—сільськúй.
Деревенщина — мугáрь, мугиряка (про грубого).
Деревня—село́, слобода́, слобідка, хýтір.
Дерево—де́рево, (одно) — деревúна, (здр.) —дере́вце, (лісове́)—лісовина́, (садове)—садовина́, (липове, бере́зове і т. д.)—лúпина, бере́зина і т. д., (сухе на пні)—сухостíй, (сухе зрубане)—сушня́к, сушня́к, (роздвоєне вгорі) — розсóха, (з ґулями) — ґулюва́те, (посажене)—посáдина, посадкú, (очищене від кори)—лепіж, (частина дерева з низу до гилок) —окоре́нок.—**Онъ дерево деревомъ**—він як пéнь той.
Деревушка—сільце́, слобідка, хуторе́ць.
Деревяга—калата́ло (в кóровів).
Деревянúкъ—ша́шель.
Деревянистый — деревча́тий, деревúстий,
Деревянный — дерев'я́ний. — **Деревянная башка**—дурна́ голова́, кабáк.—**Д. масло**—олúва. — **Деревянныя издѣлія**—дерев'я́ні ви́роби.
Деревянѣть, деревѣть — дерев'яніти, деревеніти, дубіти, (про тіло)—те́рпнути.
Деревяшка—дерев'я́нка, мàлиця.
Державный—держáвний, владúчний.
Держава—держáва, владúцтво.
Держаленъ—поручча, поручина, баля́си.
Держалка, держало—дéржал(н)о, держáк, (ціпа)—ціпúло, (кочерги)—кочержúло, (сокири) — топорúще, топорúсько.
Держаніе—держáння, тримáння.
Держать, ся—держáти, ся, тримáти, ся, мáти. **Держать за замкомъ** — під замкóм держáти.—**Д. пари** — закладàтися, у заклáд бáтися. — **Д. себя**—повóдитись.—**Д. себя опрятно**—ходúти чéпурно, охáйно.—**Д. совѣтъ**—рáду рáдити.—**Д. чью сторону**—тягтú за кóго рýку.
Дерзать—вáжитися, ос(ь)мілюватись, відважуватись, нас(ь)мілюватись.

Дерзаніе—зва́га, нас(ь)мілення.
Де́рзкій—зухва́лий, задира́ка, задира́куватий, напра́сний.
Дерзновенный—відва́жний.
Дерзость—1) відва́га, с(ь)мі́ливість; 2)грубія́нство, зухва́льство; прѝкрість.
Дермо—1) кал, послід; 2) гній.
Дермопрятъ—гівночи́ст, золота́рь.
Дерновый—муріговий.
Дернъ—дерни́на, дернюка.
Дерюга, дерюжина—рядно́, ряднѝна, рядови́на, (на мішки)—міхови́на.
Дерюжный—рядня́ний.
Деряба — 1) пт. Corvus graculus — со́я; 2) ря́мса, пла́кса, кри́кса, ре́ва.
Дерябка—рос. Galium Aparine L.—дереза̀, липчи́ця.
Дерябить, ся—скребти́, чу́хати, чухма́рити, ся.
Дерябнуть—ба́цнути, защіда́ти, затопи́ти.
Десенный—я́сновий, я́словий.
Десантъ—ви́садка (війська на суходіл).
Десертъ—ла́сощі, за́їдки, при́смаки, лагоми́ни.
Дескать—мов, мовля́в,
Десна, мн. **десны**, Gingiva—я́сна (р. я́сен), я́сло.
Десница—пра́ва рука́, правиця.
Деспотизмъ—де́спотство, самовла́стя.
Деспотъ—де́спот, самовла́стець.
Десть—десть, лі́бра.
Десятеричный—десятерни́й.
Десятерной—десятко́вий.
Десятилѣтній—десятолітній.
Десятилѣтіе—десятоліття.
Десятина—десяти́на.
Десятичный—десятни́й.
Десятка—деся́тка.
Десятникъ—деся́тник.
Десятскій—деся́цький.
Десять—де́сять; деся́ток; де́сятеро.
Десять тысячъ—сто сот.
Десятью—де́сять разів по..., десятьма́.
Деталь—подро́биця, дрібни́ця.
Дефилея—тісни́на, пас, про́смик.
Дефицитъ—дефіци́т, недоста́ча. недобір.
Дехтярка, рос. Gonium maculatum L. — блеко́та́, си́кавка, свисту́ля.
Дешевенькій—дешево́нький.
Дешевехонекъ, нько—дешевісінький, ко.
Дешевизна—дешевина́, дешевня́.
Дешевить—дешеви́ти, таня́ти.
Дешевле—дешо́вше, дешевіш, та́ньше.
Дешевый—дешо́вий, таний.
Дешевѣть—дешо́вшати, дешевіти таніти, танішати.
Джигитовать — герцюва́ти, вигра́вати (конем).
Джигитовка—герць, го́рець.
Джигитъ—герцьовни́к.
Диванъ — кана́па, (здр.) — кана́пка, (без спинки)—тапча́н.
Дивидендъ—дивіде́нд, зискоділ, спілковий прибу́ток.
Дивить, ся — дивува́ти, ся, чудува́ти, ся, ди́вом дивува́ти, ся.
Дивный, но — чудо́вий, га́рний, чудо́во, га̀рно.
Диво—ди́во, дивови́жа, (кумедне) — чудасі́я.—**Дивно дивное, изъ дивъ диво** — чу́до-ди́во, на про́чуд ди́во. — **Диву дался, дивомъ дивился** — ди́вом дивува́вся, здивува́вся.
Дизентерія—червінка, крівавиця.
Дикарь—1) ди́ка людина; 2) відлю́док, не́люд, нелю́да; 3) дикарь (ка́мінь).
Дикій—1) ди́кий; 2) чудни́й. — **Дикая рябинка**, рос. Tanacetum vulgaris — пи́жма, пи́жмо, навро́тич, приворо́тень.—**Д. рѣдька**—гра́цики, свербу́га (рос. Bunias orientalis L.) — **Д. яблоня**, рос. Pyrus acerba D. C.—кисли́ця.
Дикобразъ—їжате́ць, Histris.
Диковина—дико́вина, дивови́ще — **Въ диковину**—на вдивови́жу.
Диковинный—дивови́жний, дивогля́дний.
Дикообразный—дикогля́дний.
Дикость—1) ди́кість; 2) одлю́дність.
Диктовать—прока́зувати, диктува́ти.
Диктовка--прока́зування;дикту́ра,дикта́нт. —**По диктовкѣ, подъ диктовку писать** —з го́лосу, у дикту́ру писа́ти.
Дикція—ди́кція, вимо́ва.
Динь-дынь—дзень-дзе́нь, дзеле́нь-дзеле́нь!
Диравый — дірня́вий, (здр.) дірня́венький, дірча́тий.
Дирижировать—пра́вити, оруду̀вати.
Дискантъ—дискант, ди́шкант.
Дискредитировать—дискредитува̀ти.
Диспутировать—диспутува́ти.
Дистиллированіе, дистилляція—перегін.
Дистиллировать—переганя́ти.
Дисциплина—дисципліна; ка́рність.
Дитя—дитя́, дити́на, (мн.) — діти, дитиня́та, (зб.) дітвора́;— (мале як діти звуть одно одного)—ля́ля, ля́лечка, (що не говорить ще)—немовля́, немовля́тко, (що умерло нехрещеним)—потерча́, (останнє) мези́нець, мези́нчик, (в жарт) — ви́с(ш)крібок.
Дитятко—дитя́тко, дити́нка, дитинча́.
Дифтеритъ—обкладки́, о́бклад, гу́лі, зава́лки, дифтери́т.
Дичать—дича́віти, дичіти.
Дичецъ, дичокъ—дичо́к, дѝчка.
Дичина—дичина́.
Дичить—різнѝти (в грі або с(ь)півах).
Дичиться — бігати людей, хова́тися від люде́й.
Дичь — 1) пу́ща, ди́ке по́ле, глушина̀; 2) дичина́; 3) нісенітниця.
Діаволъ, діавольскій—д. **Бѣсъ, Бѣсовскій.**
Діагональ, ный, но — коси́на, пере́кутня, укісний, навкіс, коси́ною, укісно.
Діаконъ, діаконица—дия́кон, дияконѝха. — **Быть діакономъ**—дияконува́ти.
Діалектъ—наріччя, підмо́ва, діале́кт.
Діаметрально--впо́перек,впро́гін,попере́чно.
Діаметръ—попере́чник, прогін, про́літ.
Длина—довжина́, до́вгість. — **Длиною, въ длину** — завдовжки́, навдо́вжки, вздовж.
Длинникъ—1) довжина́; 2) ба́лка, сво́лок; 3) перемет (рибальський).
Длинноватый—довге́нький, по̀довгий.

Длинноволосый—патла́тий, патла́ч, чуба́тий, кудла́тий, пелеха́тий.
Длинногривый—довгогрѝвий.
Длиноклювый—дзюба́тий.
Длинноносый—коса́тий.
Длинноплицый—довгобра́зий.
Длинноногій—довгоно́гий, циба́тий, гоміла́тий.
Длинноносый—довгоно́сий, носа́тий, носа́ч.
Длиннополый—довгопо́лий.
Длиннорослый—до́вгий, довготеле́сий.
Длинноусый—довгову́сий, вуса́тий, довгоу́сько, довгову́с, прудю̀ус.
Длинноухій—клапову́хий, довгову́хий.
Длиннохвостый—довгохво́стий, хвоста́тий.
Длинношеій—довгов'я́зий.
Длинношерстный—вовню́стий, (про собак) —кудла́тий, пелеха́тий.
Длинный, ко—до́вгий, го, (дуже) — довже́нний, довже́зний, довжеле́зний.
Длиннота—ро́стяг.
Длитель—копоту́н, мару́да.
Длительный, но — довгоча́сний, до́вгий, повільний, зага́йний, забарли́вий; пово́лі, зага́йно.
Длить, ся—1) тягти́, ся, довжи́ти, ся, точи́ти, ся; 2) га́їти, ся, барю̀ти, ся, ба́вити, ся.
Для—для, за-для́, про, на, до, під. — **Для чего** — для чо́го, на́ що, навіщо? — **Для того что...**—бо, тому́, через те, зати́м що.—**Не для чего**—нема́ чого́, нічого.—**Для продажи** — на про́даж.
Дневальный—черговѝй, стійчик.
Дневанье—че́рга, стійка; днюва́ння.
Дневать—1) днюва́ти; 2) одбува́ти че́ргу (на стійці, на варті).
Дневка—переднівка.
Дневникъ—щоде́нник, де́нник.
Дневной—де́нний.
Днемъ—у де́нь, за дня́.
Дно—дно, (здр.) — денце́, спід. — **Вверхъ дномъ** (пішло) — до гори́ нога́ми, переве́ртом.—**Дно вставить** — заднѝти, придни́ти.—**Дно экипажа** — поде́ння.—**Ко дну**—на дно́, на спід. — **На днѣ**—на дні, на спо́ді.
До—до, аж до, пе́ред.—**До какихъ поръ** — до́ки, до́ків, до яко́го ча́су. — **До поры до времени**– до яко́гось ча́су, поки́-що.—**До сихъ поръ** — до́сі, до сього́ ча́су, до сіє̀ї пори́.— **До тѣхъ поръ**—до́ти, до́тіль. — **До того, что** — аж.
Добавить, добавлять, ся—доба́вити, дода́ти, долучи́ти, докла́сти, прики́нути, добавля́ти, ся, додава́ти і т. д.
Добавка—дода́ток, дода́ча, додава́ння.
Добавочный—додатко́вий.
Добаклушничать, ся—добайдикува́ти, ся.
Добалагурить, ся—добала́кати, ся, добазікати, ся.
Добарить, ся—допанува́ти, ся.
Добаловаться—додуріти, допустува́тися.
Добахвалиться—дохвали́тися.
Добездѣльничать, ся—добайдикува́ти, ся, доледарюва́ти.
Добивать, ся, добить, ся—1) добива́ти, ся, доба́ти, ся; 2) домага́тися, дохо́дити, допевня́тися, доправля́тися, добу́тися, домогту̀ся, дійти́, допе́внитися.
Добирать, добрать, ся — 1) добира́ти, добра́ти, ся; 2) добува́тися, доставля́тися, добу́тися, доста́тися.--**Добраться до смысла**—дорозумува̀тися.
Доблестный—му́жній, лицарський.
Доблесть—му́жність, лицарство.
Доболтаться—добала́катися, добреха́тися.
Доборанивать, ся—доскоро́жувати, ся, доволо́чувати, ся.
Доборъ—добір.
Дображничать—допа́тися, догуля́тися.
Добраниться—доля́тися.
Добрасывать, добросить—докида́ти, доки́нути.
Добренькій—добре́нький.
Добрести—дотягти́ся, допле́нтатися, дочвала́ти, дочапатися, допха́тися, доплуга́нитися, добрести́ (водою).
Добривать, добрить — доголювати, доголя́ти.
Добро—1) добро́.—**Нѣтъ худа безъ добра** ля́хо не без добра́.—**По добру по здорову**—з Бо́гом, щасли́во; 2) добро́, маєток, майно́; 3) до́бре, гара́зд.—**Добро пожаловать**—про́симо, ма́лости про́симо, про́симо до госпо́ди.
Доброзолецъ—добровóлець, охо́чий.
Добровольный, но—добровільний, но, доброхітний, но, доброхіть, самохіть, по своїй во́лі, з до́брої во́лі.
Добродиться — доволочи́тися, домандрува̀тися.
Добродушіе—добродýшність.
Добродушный, но—добродýшний, но.
Добродѣтель—1) чесно́та, доброчи́нність, цно́та; 2) до́бре ді́ло, добро́дійство.
Добродѣтельный, но — чеснотли́вий, во, доброчи́нний, но.
Доброжелатель, ница—зичли́вець, зичли́вица.
Доброжелатсльность,-ство — зичли́вість, жичли́вість.
Доброжелательный, но — доброзичли́вий, зичлѝвий, жичли́вий.
Доброжелательствовать — добра́ зи́чити, жи́чити.
Доброкачественный—добро́тний, добря́чий
Добронравіе--мора́льність, чеснотли́вість.
Добропорядочный, но — пора́дний, путя́щий, пора́дно, до путя́, до ладу́.
Добросердечіе — серде́чність, добросе́рдість.
Добросердечный, но—серде́чний, но, добросе́рдий, о.
Добросовѣстный, но — добросо́вісний, но, сумлінний, но.
Добросовѣстность—сумлінність.
Доброта́—до́брість.
Добро́та—добро́тність (якої речі).
Добротный—добро́тний, добря́чий.
Добрызгать—добря́скати, допря́скати.

Добрый—до́брий.—**Будь, те добръ, добры**—будь ла́скав, бу́дьте ласка́ві, будь ла́ска.
Добрѣть — гла́дчати, товстіти, товстішати.
Добрякъ — до́бра люди́на, до́бра душа́, добря́га.
Добудиться—добуди́тися.
Добучевать—дозо́лювати.
Добываніе—добува́ння, добу́тя́.
Добывать, ся, добыть—добува́ти, ся, здобува́ти, ся; набува́ти, засяга́ти, добу́ти, здобу́ти, роздобу́ти, засягти́, (дуже трудно)—розгорюва́ти
Добыча — здо́бич, здоби́ча, (здр.) здоби́ченька.—**Въ добычу** — на здо́бич.—**Ходить за добычею** — вихо́дити на здо́битки, на пожи́ву.
Добычный—кори́сний, здоби́чний.
Добѣгать—добіга́ти.
Добѣгаться, добѣгиваться—добігатися.
Добѣжать—добігти.
Добѣливать, ся, добѣлить — добілювати, ся, добіли́ти.
Добѣситься—доказа́тися.
Доваливать—дова́лювати, докида́ти, доко́чувати.
Доваривать, доварить, ся — дова́рювати, дова́рити, ся.
Довастривать—догостр'ювати.
Доващивать—довощувати.
Доведь—да́мка (у грі в дамки́).
Довезти, довезть—дове́зти́.
Довертѣть, ся — довертіти, ся, докрути́ти, ся.
Довершать, довершить, ся — кінча́ти, докінча́ти, докінчи́ти, ся, дове́ршувати, довершити, ся, довести́ діло до кінця́, до кра́ю.
Довести, довесть—дове́сти́, допрова́дити.
Довивать, ся—довива́ти, доплі́та́ти, ся.
Довизжать, ся — доверещатися, довища́тися.
Довинтить, довинчивать—дошрубо́вувати, дошрубува́ти.
Довираться—добріхуватися.
Довлекать, довлечь—доволіка́ти, дотяга́ти; доволокти́, дотягти́.
Доводить — дово́дити, допрова́жувати; призво́дити.
Доводиться—дово́дитися, припада́ти.
Доводъ—до́від, до́каз.
Довозить—дово́зити.
Довольно — 1) дово́лі, до́сить, го́ді, бу́де; 2) чима́ло.—**Довольно большой**—чимали́й.
Довольный—задово́лений, конте́нтий, ра́дий. — **Я этимъ не доволенъ** — я з сього́ не ра́дий. — **Онъ ничѣмъ не доволенъ**—йому́ ні́чим не догоди́ш.
Довольствіе, довольство — доста́ток, замо́жність; прожи́ток.
Довольствовать, ся — 1) вдовольня́ти, ся, задовольня́ти, ся; 2) постача́ти, достача́ти, харчува́ти.
Довороваться—докра́стися.
Довострить—догостри́ти.
Доврать, ся—добреха́ти, ся.
Довѣвать, довѣивать—довію́вати.
Довѣдаться, довѣдываться — довідатися, дізна́тися, довідуватися, дізнава́тися.
Довѣнчать—довінча́ти.
Довѣренность—1) віра (до кого); 2) довіре́ність, вірчий лист.
Довѣренный — довірений, упова́жнений, уповнова́жений.
Довѣритель, ница—довіри́тель, ка.
Довѣрительный—вірчий.
Довѣрить, ся—довири́ти, ся, звірити, ся, зда́тися.
Довѣріе—віра, довіря́ння, довір'я.— **Потерять довѣріе**—зневіритись.—**Достойный довѣрія**—віри гідний.
Дозѣрчивость—ймовірність.
Довѣрчивый, во—ймовірний, но, з вірою.
Довѣрять, ся — довіря́ти, ся, повіря́ти, звіря́ти, ся, здава́тися, покла́дати́ся (на кого).
Довѣсить, довѣшивать, ся — 1) довішати, довішувати, ся; дова́жити, дова́жувати, ся.
Довѣсокъ—дова́га, дова́жок, -жку.
Довѣшиваніе—1) довішування; 2) дова́жування.
Довязать, довязывать, ся — 1) дов'яза́ти, дов'я́зувати, ся; 2) доплести́, доплі́та́ти, ся.
Догадаться, догадываться — догада́тися, домисли́тися, дога́дуватися, домисл́ юватися.
Догадка—до́гад, до́гадка, до́мисел.
Догадливый—дога́дливий, тямки́й.
Догадливость—дога́дливість.
Догарать—догаря́ти, допа́люватись.
Догораніе—догаря́ння.
Догащивать, догостить—дого́стювати, дости́ти.
Догибать, догнуть, ся—догина́ти, догну́ти, ся.
Догладить, ся—догла́дити, допрасува́ти, ся.
Доглаживаніе— догла́джування, допрасо́вування.
Догладывать, -ядать — догриза́ти, догри́зти.
Доглатывать, доглотнуть, доглотать — доко́втувати, доковтну́ти, доковта́ти.
Доглядывать, доглядѣть--доглядати, доглядіти, допильнувати, допильнувати.
Догнаивать—догно́ювати.
Догнать, догонять, ся — догна́ти, наздогна́ти, нагна́ти, здогна́ти, догоня́ти, наздогоня́ти, наганя́ти.
Догнивать, догнить—догнива́ти, згнива́ти, догни́ти, згни́ти.
Догноить—догноїти, згноїти.
Договаривать, ся, договорить, ся — 1) доказувати, домовля́ти, доказа́ти, домо́вити; 2) добала́кувати, добала́катися; 3) годи́ти, ся, умовля́ти. ся, договорювати, договори́ти, ся.
Договорный—договірний, умо́влений, умовний.

Договоръ—умо́ва, до́говір, уго́да.—**Д. словесный, письменный**—умо́ва на слова́х, на письмі́.—**Заключить договоръ** уложи́ти, зроби́ти умо́ву.—**Нарушить договоръ**— злама́ти, зірва́ти умо́ву.—**Расторгнуть д.**—скасува́ти умо́ву.
Договѣть—договіти.
Догонка, у виразах: **въ догонку** — наздогі́н, наздогі́нці.
Догораживать—догоро́жувати.
Догорать, догорѣть— догара́ти, догоріти.
Догоревать—догорюва́ти, ся.
Догорланить— дорепетува́тися, догаласува́тися.
Догребать,-грести—догріба́ти, догребти́.
Догрубить, догрубіянить—догрубія́нити.
Догружать, догрузить—дова́жувати, дова́жити, довантажувати, довантажити.
Догрызать, ся—догриза́ти, ся.
Догрѣвать, догрѣть — догрива́ти, догріти.
Догрѣшить—догріши́ти.
Догулявать—догу́лювати.
Додаивать, додоить —додо́ювати, додої́ти.
Додалбливать, ся—додо́бувати, ся.
Додалбливаніе—додо́бування.
Додвигать, додвинуть, ся—досо́вувати, ся, досува́ти, ся, підсо́вувати, ся, досу́нути, ся, підсу́нути. ся.
Додержать, додерживать—дотри́мати, доде́ржати, дотри́мувати, доде́ржувати.
Додержаніе—дотри́мання, доде́ржання.
Додолбить—додовба́ти.
Додразнить, ся—додражни́ти, ся, додрату́вати, ся.
Додружиться—додружи́тися, дотова́ришувати, ся.
Додувать—додува́ти.
Додуматься — доду́матися, доми́слитися, доміркува́тися, домі́зкуватися.
Додурачиться— додуріти, дожирува́тися, допустува́тися.
Додѣлать, додѣлывать—дороби́ти, доро́бляти.
Доевіе, дойка—дійво, до́їння.
Доеика, дойникъ—дійни́ця, скопе́ць.
Дожаривать, дожарить, ся— досма́жувати, досма́жити, ся.
Дожать, дожимать, дожинать, ся — 1) дода́вити, дочаву́ти, (про білизну) — ви́крутити, дода́влювати і т. п.; 2) дожа́ти (хліб), обжина́тися.
Дождать, ся — дїжда́ти, ся, дочека́ти, ся, дотрива́ти.
Дождевикъ, дождянникъ—д. **Бздушка**.
Дождевой—дощови́й.
Дождить—дощи́ти,(почина́ти)—накрапа́ти.
Дождливый—дощи́стий, дощува́тий, дощови́й.
Дождь—дощ, (маленький)—до́щик. **Грибной, мелкій дождь** — дрібни́й дощ, (дуже дрібний)—мигу́чка, мжу́чка, мря́ка.— **Крупный дождь** — краплі́стий, крапча́стий.—**Проливной дождь** —ливни́й дощ, зли́ва, (сильний та не довгий)—ту́ча, тучни́й дощ, (довгий)—обложни́й, облогови́й.
Дожевать, дожевывать— дожува́ти, дожо́вувати.
Дожечь, дожигать, ся — допалі́ти, допа́лювати, ся.
Дожиганіе—допа́лювання.
Доживать—доживати, добува́ти.
Дожиданіе—ждання, чека́ння.
Дожидать, ся—жда́ти, чека́ти.
Дожить—дожи́ти, добу́ти.
Дожрать — дожерти, дотріска́ти, долопа́ти, пожерти і т. д.
Доза—да́вка.
Дозванивать, ся—додзво́нювати, ся.
Дозваться—доклика́тися, догука́тися.
Дозволеніе—до́звіл, дозво́лення.
Дозволительный—дозво́лений, ві́льний.
Дозволить, дозволять—дозво́лити, позво́лити, дозволя́ти, позволя́ти.
Дозвонить, ся—додзвони́ти, ся.
Дознаваніе—дознава́ння.
Дознавать, ся, дознать, ся — дознава́ти, ся, довідуватися, упевня́тися, дізна́тися, довідатися, і т. д.
Дознаніе—дозна́ння, слідство.
Дозобать—додзьо́бати, додзьо́бати.
Дозолачивать, дозолотить, ся — дозоло́чувати, дозолоти́ти, ся.
Дозорной—дозо́рний, дозо́рець.
Дозоръ—обхід, об'їзд.
Дозрѣвать, дозрѣть—доспіва́ти, достига́ти, виспіва́ти, доспіти, доста́ти.
Дозрѣваніе—достига́ння.
Дозрѣлый—доспілий, достиглий.
Дозывать, ся—скрика́ти, докрика́ти, ся.
Дозѣваться—дога́витися.
Доиграть, ся, доигрывать, ся — дограти, ся, дожартува́тися, дограва́ти, ся.
Доигрываніе—дограва́ння.
Доильница—до́їльниця, ри́чка, до́ярка.
Дойный—дійний.
Доискать, ся, доискивать, ся — дошука́ти, ся, дошу́кувати, ся.
Доискивать — вишу́кувати, доходи́ти, дійти́.
Доисторическій—перед'істори́чний.
Дойти—дійти.
Доить, ся—дої́ти, ся.
Дока—ма́тець, мисте́ць.
Доказываніе—дово́дження, підпира́ння до́водами.
Доказатель—дока́жчик, дово́дець.
Доказательный—доказни́й, дові́дний.
Доказательство—до́каз, до́від. — **Доказательства письменныя** — до́води листо́вні.
Доказать, доказывать — доказа́ти, дове́сти, дока́зувати, дово́дити.
Докалить, докаливать — 1) догартува́ти, догарто́вувати; 2) роспекти́, роспіка́ти.
Докалывать, ся, доколоть—доко́лювати, ся, доколо́ти.
Доканчивать—кінча́ти, докі́нчувати.
Доканчиваніе—докі́нчування.
Докапливать, докопить — докла́сти.

докапчивать, докоптить—докóпчувати, докоптúти.
докапчиваньe—докóпчування.
докапывать, ся. докопать, ся—докóпувати, ся, докопáти, ся.
докапываньe—докóпування.
докарабкаться—додéртися, додря́патися.
докараулить — допильнувáти, довартувáти.
докармливать, докормить —догодóвувати, догодувáти.
докатать, докатывать — докотùти, докóчувати, (про білизну) — докáчати, домаглювáти (на мáглі).
докатить, ся—докотùти, ся.
докатываньe—докóчування, дотóчування.
доκачать, ся, докачивать, ся — докачáти, ся, (на гóйдальці)—догóйдати, ся.
докачиваньe—докачування.
докашивать, ся, докосить, ся — докóсювати, ся, докосúти, ся.
доквасить, докашивать, ся — докваси́ти, докваси́вати, ся.
доквашиваніe—докваш́ування.
докинать, -нѣть—докипáти, докипíти.
докисаніe—докисáння.
докисать, докиснуть — докисáти, докùснути.
докислый—кúслий, докваш́ений.
докись—дóкис, дóквас.
докладной—докладнúй.
докладъ—доклáд; рáпорт.
докладывать, докласть, доложить—докладáти, додавáти, довóдити до вíдома, доклáсти, додáти, довéсти до вíдома.
доклевать—доклювáти, доклю́кати.
доклеивать, доклеить — доклéювати, (карюком) — докарю́чувати, доклéїти, докарю́чити.
доклеиваніe—доклéювання.
доклеймить — дотаврувáти, дозначáти.
доклонить, ся—дохилúти, нахилùти, ся.
доковать, доковывать, ся—докувáти, докóвувати, ся.
доковылять—дошкандибáти.
доковырять, ся—доколупáти, ся.
доколачивать, доколотить—добивáти, добúти.
доколачиваніe— добивáння.
доколдовать, ся—дочаклувáти, довідьмувáти, доворожúти, ся.
доколь, доколѣ—дóки, дóкіль.
доконать—доконáти.
доконопатить — доконопáтити, допаклювáти.
докончить—скінчúти, докінчùти.
докрапывать, докропить — докрóювати, докроїти.
докрасить, докрашивать, ся—домалювáти, домальóвувати, ся; дофарбувáти, дофарбóвувати.
докрасна—до жáру, аж почервоніло, пóки почервоніє.
докричать, ся—догукáти, ся.
докрошивать, докрошить, ся—докрúшувати, докришúти, ся.
докрутить, докручивать — докрутúти, довертíти, досукáти, докрýчувати і т. д.
докручиваніe—докрýчування.
докручиниться — дожурúтися, досумувáти, дотужúти.
докторъ—дóктор, лікар.
докторша—1) лікарка (жінка лікарева); 2) лікарка.
докувыриваться—доперекидáтися.
докука—докýка, докучáння.
документъ—докýмент, папір.
докупать, ся—докупáти, ся.
докупать, докупить, ся—докупáти, докупóвувати, прикупóвувати, докупúти, ся.
докупка—докупóвування.
докуривать, ся, докурить, ся — докýрювати, ся, докурúти, ся.
докучать—докучáти, надокучáти, набридáти, обридáти.
докучливость—набрúдливість, уїдливість.
докучливый—набрúдливий, обрúдливий, уїдливий, в'їдливий.
докушать, докушивать — доїсти, доїдáти; допúти, допивáти.
долавливать, доловить—долóвлювати, доловúти.
долазить, долѣзть—долáзити, долізти.
доламывать, доломить—долóмлювати, доломúти, доламáти.
доламываніe—долóмлювання.
долбёжъ—частіше: **долбежка**—зубрячка, турýкання.—**Въ долбежкú** — в зубрячку.
долбило—долотó.
долбить—1) довбáти; 2) турýкати, товктú, зубрúти.
долбленіe—довбáння.
долбня, долбуха, долбушка — дóвбня, довбéшка.
долгаться—добрехáтися.
долгій, долго—дóвгий, дóвго, (поб.)—довжéнний, довжéзний. — **Вотъ и вся не долга**—от і всé, та й гóді.—**Долгая жизнь**—дóвгий вік. — **долго ли до бѣды?**—чи далéко до бідú.
долговатый, то—довгéнький, ко.
долговременный, но—довгочáсний, но.
долговременность—довгочáсність.
долговой—довговùй, борговúй, **долговѣчный, но**—довговічний, но.
долговѣчность—довговічність.
долговязый—довгов'язий.
долгоденствіe—дóвгий вік.
долгоденствовать—дóвго жúти.
долгогривый—довгогрúвий, гривàтий.
долголѣтіe—дóвгий вік, довголíття.
долголѣтній—довголíтній, довговічний.
долгоножка, ком. Tipula—довгоніг.
долгоносикъ, ком. Curculio — довгонóсик, носáй, свúнка, шашлáк.
долгонько—довгéнько.
долгополый—довгополий.
долгорукій—довгорýкий.
долгосрочный—довгостроковúй, на дóвгий тéрмін.
долгота—довжинá, дóвгість.
долготерпѣливый—довготерплячий.

Долгоухій—довгову́хий, уха́нь, уха́ч, (про свиней)—каплоу́хий, клапоу́хий.
Долгохвостикъ, пт. Parus candatus—синя́ця хвоста́та.
Долгохвостый—довгохво́стий, хвоста́ч.
Долгошей—довгов'я́зий, довгоша́ий,-ая,-ье
Долгошея—довгов'я́з, довгоша́й.
Долгоязычный—язика́тий, довгоязи́кий.
Долгъ—1) обов'я́зок, повинність.—**Исполнять д.**—чинити обов'язок.—**Исполнить д.** — ви́повнити, ви́конати повинність, обов'я́зок.—**Измѣнить своему долгу** — зрадити своє́ повинність.—**Отдать послѣдній д. покойнику**—віддати небіжчикові останню шану.—**Отдать послѣдній долгъ природѣ**—віддати Бо́гові ду́шу; 2) довг, ви́нне, винуваце; по́зичка, борг, віра.—**Въ долгъ брать** — брати на́бір, в по́зичку. — **Въ долгъ вѣрить, давать**—боргувати, на́-бір дава́ти, у позику дава́ти.—**Требовать д.** — довг пра́вити.
Долевой—частковий, пайови́й.
Долежать, ся — 1) доле́жати, ся; 2) (про овочі) — вле́жатися, доспіти, достигти.
Долетать, долетѣть — долита́ти, долетіти.
Долежать—позича́ти, запозича́тися, вдовжуватися.
Долниваніе—доливання, дотóчування.
Долженствовать — му́сити, ма́ти, обов'я́зок ма́ти.
Должникъ — довжни́к, винувáтий, винувáтець.
Должно—повинно, нале́жить.
Должно быть—1) повинно, му́сить бу́ти; 2) ма́буть, либо́нь, десь, десь пе́вно.
Должное—повинне, належитість.
Должностной—урядо́вий, службови́й.
Должность — уря́д, слу́жба, поса́да. — **Исправляющій должность** — засту́пник кого.
Должный—повинний, належи́тий.
Долженъ—1) повинен, му́сить; 2) ви́нний, ви́нен.
Доливать, ся—доливáти, ся.
Доливка—доливання, досипáння.
Долизать, долизывать, ся—долизáти, долизувати, ся.
Долина — долина; діл, поділ, низькоділ, низина́, (межи висо́кими го́рами) — межигір'я, (довга і вузька. на степа́х)—ба́лка, (недовга та глибока)—яр, ярóк, (з ліско́м) — байра́к, (де починається долина) — при́долинок, (де кінчаєть ся)—одве́ршок.
Долинушка—долинонька, долиночка.
Долить—долити, досипати.
Долой--геть, пріч.
Долотить—довбáти (долотом).
Долото—долото́, (здр)—долоте́.
Долу—до́лі, до до́лу, вниз, вни́зу.
Дольникъ—спільник.
Дольный—низови́й, ни́жній, сиднiй.
Дольше, долѣ, е—до́вше.
Долѣзать, долѣзть—долізáти, долізти.
Доля—1) ча́стка; 2) до́ля, талáн.

Дома—до́ма, вдо́ма, в госпо́ді, в доміві
Домазать, домазывать — домáзати, домастúти. дошмарувáти, домáзувати, домащувати, дошмаро́вувати.
Домалывать, ся, домолоть, ся — доме́лювати, ся, домоло́ти, ся.
Домарать, домарывать — докаля́ти, домáзати, домáзувати, ви́каляти, ви́мазати.
Доматывать, домотать, ся — 1) домо́тувати, домотáти, ся; 2) доцúндрювати, доцúндрити.
Домахнуть—докáнути.
Домачивать, ся, домочить, ся — домо́чувати, домочúти, ся.
Домачиваніе—домо́чування.
Домашній — 1) хáтній, домо́вúй, домівський; нáський, свíйський.—**Домашній холстъ**—домотка́не полотно́, домотка́н; 2) домíвни́к, ця, домівець.—**домашніе** — домівники́, домівці, сем'я́не, свої.— **домашній человѣкъ**—свій чоловік.
Домащивать, домостить—домо́щувати, домости́ти.
Домежевать, домежевывать, ся—домежувáти, домежо́вувати, ся.
Домекъ (вживається тільки у виразі):—**„Не въ домекъ“** — не вдога́д, не втямкú.
Доменная печь — вели́ка піч, гу́та (на руднях).
Домести, дометать—доместú, домітáти.
Дометать, дометывать — доки́дати, доки́нути, докидáти.
Домикъ, домишко — домóк, домо́чок, хáтка, хати́нка.
Домовитый—господа́рний, хазяйнови́тий.
Домовитость—господа́рність, хазяйнови́тість.
Домовладѣлецъ, лица, домохозяинъ—домохазя́ін, госпо́дарь дому домодéржавець, домохазя́йка, господа́ня до́му.
Домовничать—домувáти, домонтарювáти.
Домоводъ—домáр.
Домоводство — домівство, господа́рство, хазя́йство.
Домовой—домо́вúй, домови́к, дідько.
Домодѣльный—доморобний.
Домогательство—домага́ння, допоминання.
Домогаться — домага́тися, доправля́тися.
Домой—до дóму, до госпóди.
Домолачивать, домолотить — домоло́чувати, домолоти́ти.
Домоправитель—управи́тель (дому),(стар.) —ша́фар(ь), доморя́дник.
Домоправительство — доморя́дництво, доморя́д.
Доморощенный — доморо́слий, свíйський, сво́го хо́ву.
Домосѣдство — домонтáрство, домáрство.
Домосѣдъ, ка — домонтáр(ь), ка, домáр, домáха, сидýн, (в жарт)—пічкýр.
Домостроитель—будівни́чий.
Домостроительный—будівни́цький.
Домостроительство—будівни́цтво.

Домочадецъ — 1) домівни́к, ця, домівець, (мн.)—домівці, д. **Домашній**; 2) чел‘яди́нець, (зб.)--че́лядь, слуга́,слу́ги.
Домоустройство—господа́рство, доморя́дництво.
Домучить—замýчити, замордува́ти.
Домчать, ся—домча́ти, ся, добігти, довезти (швидко).
Домъ—1) дім, буди́нок, (мурований)—кам‘яни́ця, с(ь)вітли́ця, хороми, поко́ї, (простий)—ха́та.—**Заѣзжій**—заїзд.—**Молитвенный**—молито́вня, капли́ця, капли́чка.—**Странноприимный** —(при манастирях у Запорожців)—вітáльня.—**Питейный**—шино́к, шинк.—**Свой** —госпóда, домівка.
Домывать, домыть, ся—домива́ти, домúти, ся.
Домываніе—домива́ння.
Домыливать, домылить—доми́лювати, домила́ти.
Домыслить, ся, домышляться—доми́слити, ся, доміркува́тися, домізкува́тися, домишля́тися, домірко́вуватися, домізко́вуватися.
Домѣривать, домѣрить, ся—доміря́ти, домíрювати, доміряти, ся.
Домѣриваніе—домірювання.
Домѣръ—до́мір.
Домѣсить, домѣшивать, ся — домісúти, домíсювати, ся.
Домѣшать, домѣшивать, ся — доміша́ти, домішувати, ся.
Домять дом‘я́ти, домня́ти.
Донашивать, докосить, ся — доно́шувати, доно́сювати, доноси́ти, ся.
Донельзя—до кра́ю, до оста́нку, до кінця́, до ре́шти, на́дто вже, через край, (про їжу)—до схочý, до не́схочу.
Донести, доносить, ся— 1) доне́сти, доно́сити, ся; 2) довести́ до відома, довóдити до відома; 3) доне́сти́ (на кого), ви́казати, доно́сити, вика́зувати.
Донесеніе—доне́сення, дове́дення.
Донизать, донизывать, ся—донизáти, дони́зувати, ся.
Донизываніе—дони́зування.
Дониманіе—дошку́лювання, допіка́ння.
Донимать, донять — дошкуля́ти, допіка́ти, дошку́лити, допекти́.
Донная трава, донникъ, рос. Meliotus alba Desf. — білий бурку́н, M. coerulea Lam. — бурку́н-зілля, сірозíлля, M. officinalis Lam. — жóвтий бурку́н, луговúй бурку́н.
Донный—1) дóнний; 2) буркуно́вий.
Доноситель, ница—дока́жчик, ця, вика́жчик, ця.
Доносъ—доно́с, вúказ.
Донце—1) денцé; 2) дни́ще.
Донынѣ—дóсі, і дóсі, до тепáр.
Донырнуть—допірну́ти, допурну́ти.
Донышко—денцé.
Дообѣдать—дообідати.
Дообѣденный — дообíдній, перед‘обíдній.
Дооострить, дооощрять—догострúти, дого́стрювати.
Допаивать, допоить—допо́ювати, допоїти.
Допамывать, допять—долюто́вувати, долютува́ти.
Допалзывать, доползти--доповза́ти, доповзти́, долиза́ти, долізти.
Допалывать, дополоть—допо́лювати, дополо́ти.
Допалываніе—допо́лювання.
Допарывать, допороть—допо́рювати, допороти.
Допарываніе—допо́рювання.
Допахать, допахивать, ся—доора́ти, доо́рювати.
Допахиваніе—доо́рювання.
Допекать, ся, допечь, ся—1) допіка́ти, допекти́, ся; 2) д. **Донимать**.
Допечатать, допечатывать, ся — додрукува́ти, додруко́вувати, ся.
Допивать, ся, допить, ся — допива́ти, ся, допи́ти, ся.
Допиливать, ся, допилять, ся — допúлювати, допиля́ти, ся.
Допиливаніе—допи́лювання.
Допирать, допереть, ся—причиня́ти, причини́ти, ся.
Дописать, дописывать, ся—дописа́ти, допúсувати, ся.
Дописка—до́пис.
Дописываніе—допи́сування.
Допихивать, допихнуть, ся—допиха́ти, допха́ти, ся,
Допихиваніе—допиха́ння.
Доплавить, доплавливать, ся — дотоплювати, дотопи́ти, ся (до кінця).
Доплакать, ся—доплáкати, ся.
Доплатить, доплачивать, ся — доплатúти, доплáчувати, ся.
Доплата—доплáта, доплáчування.
Доплевать, доплевывать, ся — доплюва́ти, допльо́вувати, ся.
Доплесть, доплетать, ся — доплéстú, доплiта́ти, ся.
Доплывать, доплыть—доплива́ти, доплúстú, доплúнути.
Доплываніе—доплива́ння.
Доплясать, доплясывать, ся — дотанцюва́ти, дотанцьо́вувати, ся.
Доподлинно—напéвне, спрáвді, доклáдно.
Дополненіе—1) допо́внення, додава́ння; 2) додáток, додáча.
Дополнительный—додатко́вий.
Дополнить, дополнять, ся—допо́внити, доповня́ти, ся.
Дополусмерти—трóхи, мáло не до смéрти.
Дополтопный—передпотóповий.
Дополтѣть—допітніти.
Доправить, доправлять — вúправити, виправля́ти.
Допраздновать, ся—дос(ь)в‘яткува́ти, допразникува́ти, ся.
Допрашиваніе—допúтування.
Допрашивать, ся—1) допúтувати, пита́ти, ся; 2) допита́ти, ся.
Допросъ—до́пит, вúпити, вúпит.
Допросчикъ—допúтач.
Допрудить, допруживать— догатúти, дога́чувати.
Допрыгаться—дострибáтися, доплига́тися, доскака́тися.

Допрыгивать, допрыгнуть—достри́бувати, доплю́гувати, дострибну́ти, доплигну́ти.
Допрыскать, допрыскивать — допри́скати, допрю́скувати.
Допрыскиваніе—допрю́скування.
Допрѣвать—упрівáти; допрівáти.
Допрядать—допрядáти.
Допрядываніе—допрядáння.
Допускать, допустить — допускáти, припускáти, допустúти і т. д.
Допусканіе—допускáння, припускáння.
Допущеніе-до́пуск, до́пуст, по́пуск, по́пуст.
Допытать, допытывать— вúбити, вúмучити, вибивáти, вимýчувати (признання).
Допьяна—допíяну.
Допѣвать, допѣть, ся — дос(ь)півувати, дос(ь)півáти, ся.
Доработать, доработывать, ся — доробúти, доробля́ти, доро́блювати, ся; допрацювáти, допрацьо́вувати, ся.
Доработываніе—доро́блювання.
Доравнивать, доровнять — дорівнювати, дорівня́ти.
Дорвать, дорывать—дорвáти, дориваáти.
Дорисовать, дорисовывать — домалювáти, домальо́вувати.
Дорисовываніе—домальо́вування.
Дорога—доро́га, шлях. — **Большая, торная дорога**—бúтий шлях, вели́кий шлях, (стар. і гал.)—гости́нець. — **Желѣзная дорога** — залíзна ко́лія, залíзниця.—**Проселочная дорога** — степова́, польова́ доро́га. — **Почтовая дорога**—стовпови́й шлях. — **Весенняя, зимняя, лѣтняя дорога** — вешня́к, зимня́к, літня́к. — **Установившаяся дорога**—становки́й шлях. — **Ухабистая дорога**—вибо́їстад.—**Уѣзженная д.**—утéрта д.; (вдовж берега) — бережня́к, (крута з гори) — узвіз. —**Идти безъ дороги, окольными путями** — навмання́, манівцéм, манівця́ми.—**Собираться въ дорогу** —лáгодитися, лаштувáтися (в дорогу).
Дорогоза́тый, то—дорогéнький, ко.
Дороговизна—дорожня́, дорожнéча.
Дорогóй, го— 1) дорогúй, до́рого; 2) лю́бий, коха́ний.
Дородливый, дородный—огрядни́й, опáсистий, гладкúй, тіловúтий.
Дорожать—доро́жчати, доро́гшати.
Дороже—доро́жче, доро́гше.
Дорожить—дорожи́ти, ціни́ти, шанувáти.
Дорожиться—дорожи́тися.
Дорожка, дороженька— 1) доріжка, доріженька, сте́жка, сте́жечка; 2) доріжка, сму́жка (в якій тканині); 3) жолобо́к, рівчачо́к (вирізаний в дошці).
Дорожникъ — 1) долотцé кривé (для жолобків); 2) подоро́жник (книжка для подорожніх).
Дорожный—подоро́жній.
Дорожчатый — (плетéний чи витканúй смужками) — смугнáстий, пасмóваний.
Доростать—доростáти, виростáти.
Дорубить, дорублывать — доруба́ти, прирубáти, дору́бувати, прируáти.
Доругаться—долáятися.
Дорывать, ся— 1) д. **Дорвать**; 2) допадáтися, доскіпáтися.
Дорывать, дорыть, ся — дориваáти, ся, доко́пувати, ся, дорити, докопáти, ся.
Дорѣзать, дорѣзывать—дорізати, докрáяти, дорізувати, докрáювати.
Дорѣзываться—допустувáтися, дограáтися.
Досада — досáда, прúкрість, доку́ка, пересéрдя, злість. — **Какая досада!**—якá шкóда! якá досáда.
Досадить, досаждать — досадáти, доку́чити, надоку́чити, напрúкритися, досажáти, докучáти, надокучáти, прúкритись.
Досадить, досаживать — досадáти, досáжувати.
Досадительный, досадливый, досадный—досáдний, доку́чливий, прúкрий, обрúдливий.
Досадовáть—гніватися, сéрдитися.
Досаливать, досолить, ся — досóлювати, досоли́ти, ся.
Досаливать, досалить, ся — досáлювати, домáлювати, досáлити, домастúти, ся.
Досасывать, дососать, ся — досисáти, дососа́ти, досса́ти, ся.
Досверливать, досверлить, ся—досвéрдлювати, досвердлúти, ся.
Досель, доселѣ—дóсі, до сьóго часу.
Досидѣть, досиживать, ся—досидíти, досúжувати, ся.
Доска—дóшка.—**Половая д.**—мости́на, планúця, стели́на, (випилена)—тéртúця, (витесана)—тéс,— (1/2 вершкова) —шалівка, (для покрівлі, драна) — драни́ця, драньо, (випилена) —гонт, го́нта.—**Кухонная д.**—стільнúця.
Доскабливать, доскоблять — доскрома́жувати, доскрібáти, доскрома́дити, доскребтú.
Доскабливаніе — доскрома́джування, доскрібáння.
Досказать, досказывать—доказáти, домóвити, договорúти, докáзувати, домовля́ти, договóрювати.
Досказываніе—докáзування, домовля́ння.
Доскакать, доскакивать — доскóчити, дострибну́ти, доплю́гнути, доскáкувати, дострúбувати, доплю́гувати.
Доскакаться—доскакáтися, дострúбáтися.
Доскакиваніе — доскóкування, дострúбування.
Доскребать, доскрести — дос(ш)крібáти дос(ш)кребтú дошкря́(а́)бати.
Доскребаніе — доскрібáння дошкря́(а́)бування.
Дослуживать, дослужить — дослу́жувати, дослужúти.
Дослуживаніе—дослу́жування.
Дослухать, дослушивать, ся — дослу́хати, дослу́хувати, ся, дослухáтися.
Дослушиваніе—дослу́хування.
Дослышать—дочу́ти.

Досмаливать, досмолить — досмо́лювати, досмоли́ти.
Досматривать, ся, досмотрѣть — 1) додивля́тися, додива́тися; 2) доглядáти, дозира́ти, назира́ти, пильнува́ти, доглядіти, догля́нути, допильнува́ти.
Досмотрщикъ, ца — дозо́рний, догля́дач, догля́дачка.
Досмотръ – до́гляд, дозір.
Досмѣяться—дос(ь)мія́тися, дореготáтися.
Досолить—1) досоли́ти; 2) допекти́, дошкýлити.
Досолъ—досіл, досо́лювання.
Досохнуть, досыхать — досо́хнути, досиха́ти.
Доспать, досыпать—доспáти, досипáти.
Доспѣваніе—достига́ння.
Доспѣлый—достиглий.
Доссориться—досвари́тися, догри́зтися.
Доставать, достать—1) доставáти, сягáти, досягáти, дістáти, досягтù; 2) добувáти, роздобувáти, добýти, роздобýти, (з-під чого-небудь) —вúдобути; 3) вистачáти, вистáрчати, ставáти, вúстачити і т. д. **Не доставать**—бракувáти.
Доставаться, достаться — доставáтися, припадáти, дохóдити, достáтися, припáсти, дійти́.
Доставить, доставлять, ся — достáвити, приставити, доставля́ти, приставля́ти, достачáти, постачáти.
Доставка — достáва, приставка; достача́ння, постача́ння.
Доставаніе—дістава́ння.
Достаивать, достоять—достóювати, достоя́ти.
Достальной—остáнній, остáтній.
Достатокъ—достáток, (частіше мн.) — достáтки, вжáтки.
Достаточно—довóлі, дóсить; достáтньо, з достáтком.
Достаточный— 1) достáтній; 2) заміжний, заможне́нький, багате́нький.
Достаточность—достáтність; замóжність, зáсібність.
Достегать, достегивать—достібáти, достíбувати.
Достигать, достигнуть, достичь — 1) наздогоня́ти, наздогнáти, настигáти, настúгти; 2) досягáти, дохóдити, добувáтися, досягтú, осягнýти, дійтù, добýтися, допáстúсь.
Достиженіе—дося́гнення, ося́гнення.
Достижимо—досяжно, можли́во.
Достижимость — досяжність, можлúвість.
Достижимый—досяжний, можлúвий.
Достирать—допрáти.
Достовѣрность—пéвність, правдúвість.
Достовѣрный, но—пéвний, правдúвий, пéвно, запéвне, справдí. —
Достодолжный, но—належáтий, повúнний, як слíд, належáто.
Достойно—як нале́жить, по **заслýзі**, як слíд, достóйно.
Достоинство—1) цінá, вагá, вáртість; повáга.—**Сохранять свое достоинство**.—повáгу до сéбе тримáти; 2) заслýга. —**По достоинству**—по заслýзі; 3) достóїнство, стан; гíдність.
Достойный, достоенъ,—стойна — вáртий, варт, а, гíдний, достóйний.
Достопамятний—вікопóмний.
Достопочтенный— високоповáжний, високошанóвний
Дострагиваніе—достру́гування.
Достопримѣчательный--високознаменáтий.
Достославный—славéтний, хвалéбний, високослáвний.
Достояніе—добро́, маєток, майно́, вжáтки, достáтки.
Дострагивать, дострогать, ся — достру́гувати, достругáти, ся.
Достраивать, достроить, ся—добудóвувати, добудувáти, ся.
Достранствовать, ся—домандрувáти, ся.
Достригать, достричь — достригáти, достри́гти.
Достройка—добудувáння, добудóва.
Дострѣливать, дострѣлить—дострілювати, дострéлити, дострілити.
Дострѣлять—вúстріляти, повистрéлювати; повипускáти (набої).
Достря́пать –впóратись.
Доступать, доступить, ся—доступáти, доступúти, ся, підступúти.
Доступность—приступність, доступність, повільність.
Доступный—доступний, приступний, (про ціну)—повільний.
Доступъ—дóступ, прúступ.
Достучаться—достýкатися.
Достывать, достыть— холонути, простигáти, дохолóнути, простáгти.
Достыглый—простáглий.
Досугъ—дозвілля, вільний, гуля́щий час. **На досугѣ**—на дозвіллі, вільного, гуля́щого часý.
Досудиться — допозивáтися, дотягáтися.
Досужесть—здáтність, здíбність, моторність.
Досужій—здáтний, здíбний, вдáтний, мотóрний.
Досужный—вільний, гуля́щий.
Досуслить—досмоктáти.
Досуха—нáсухо.
Досучивать, досучить—досýкувати, досукáти.
Досушивать, досушить, ся — досýшувати, досушúти, ся.
Досчатый—дощáний.
Досчитать, ся, досчитывать, ся—долічúти, долíчувати, ся.
Досчитываніе—долíчування,дочúслювання.
Досылать—досилáти.
Досыпать, досыпáть—досúпати, досипáти.
Досыпать, доспать—досипáти, досипля́ти, доспáти.
Досыпка—досипáння.
Досыта—вдóсить, до нéхочу.
Досѣвать, досѣять — досíвáти, досíяти.

Досѣкать, досѣчь—1) доруб̀увати, доруба́ти; 2) досіка́ти, досіѣ́ти.
Доталкивать, доталкать—допи́хувати, дошто́вхувати, допха́ти, дошто́вхати.
Доталкиваться, доталкаться — дото́вплювати, дото́впитися.
Доталкиваніе — дошто́вхування, допи́хування.
Дотанцовать, ся—дотанцюва́ти, ся.
Дотапливать, дотопить—дото́плювати, дотопи́ти, допа́лювати, допали́ти.
Дотаскать, дотаскивать, ся — доволокти́, дотягти́, доволіка́ти, дотяга́ти, ся.
Дотаскиваньe—дотяга̀ння, доволіка́ння.
Дотачать, дотачивать—доточи́ти, приточ̀ити, приштукува́ти, дото́чувати і т. д.
Дотачивать—1) д. **Дотачать**; 2) дого́стрювати, догостри́ти.
Дотащить, ся—доволокти́, дотягтѝ, ся.
Дотвердить, дотверживать — дозубри́ти, дотовкти́, дозу́брувати, дотовка́ти.
Дотворить, дотворять—причини́ти, причиня́ти.
Дотекать, дотечь—дотіка́ти, доливáтись, дотектѝ, доли́тись.
Дотеребить, дотеребливать — (про кущі)—дотереби́ти, (про вовну, пір'я)—доскуб̀ти, додра́ти, (про що інше) — досми́кати, дошàрпати, дотере́блювати і т. д.
Дотереть, дотирать—дотéрти, дотира́ти.
Дотерплять, дотерпѣть— дотéрплювати, дотерпіти.
Дотесываніе—дотісування.
Дотесывать, дотесать—дотісувати, дотеса́ти.
Дотискать, дотискивать—дотиска́ти, додава́ти, додушùти, дотиска́ти і т. д.
Дотиснуть—додрукува́ти.
Дотла—геть-чи́сто, до оста́нку, до ре́шти, до ще́нту, до ня́, до ногú.
Дотолочь, ся—дотовктѝ, ся.
Дотолѣ—до́ти, по́ти, до́тіль, до то́го ча́су.
Дотравить, дотравливать—1) ви́пасти, ви́толочити, випаса́ти, витоло́чувати; 2) доцькува́ти, доцько́вувати.
Дотратить, дотрачивать—ви́тратити, стра́тити, витра́чувати і т. д.
Дотребовать—допра́вити.
Дотревожить, ся—дотурбува́ти, ся.
Дотрепать—дотрíпати, дотíпати.
Дотреснать, ся—дожéрти, доло́пати, дотріскати, ся.
Дотреснуть—ло́пнути (до кінця), дотрíснути.
Дотрогиваться, дотронуться — торка́тися, дото́ркуватися, торкну́тися, дото́ркнутися, доткну́тися, дотикну́тися.
Дотрудиться—допрацюва́тися, доробùтися.
Дотрунить — докепкува́тися, доглузува́тися.
Дотушить, ся—догаси́ти, ся.
Дотыкать, дотыкать—дотùкати, достроми́ти, дотика́ти, достромля́ти.
Дотѣсниться — дото́впитися, прошто́вхатися.
Дотягивать, ся, дотянуть, ся—дотя́гувати, доволіка́ти, дотягти́, доволокти́, ся.
Доужинать—довечéряти.
Доумничаться—домудрува́тися.
Доучать, доучивать, ся, доучить, ся — довча́ти, доу́чувати, ся, довчи́ти, доучùти, ся.
Доученіе, Доучка—доу́чування.
Дохаживать—дохо́дити.
Дохвалить, ся—дохвали́ти, ся.
Дохвастать, ся—дочва́нитися.
Дохватать, дохватывать—дохапа́ти, дохо́плювати.
Дохватить—дохопи́ти, досягти́.
Дохлебать—досьо́рбати.
Дохлестать—достьо́бати, дохльо́скати.
Дохлецъ—бовтю́к, розбо́вток, за́пороток, гниле́ яйцé.
Дохлопотать, ся—доклопота́тися.
Дохлый—до́хлий, здо́хлий.
Дохну́ть—дихну́ти, ху́кнути.
До́хнуть—до́хнути, ги́нути, па́дати.
Доходить—дохо́дити.
Доходный—дохідний.
Доходъ—дохід, прибу́ток, кори́сть, зиск.
Дохрабриться—дохрабрува́ти.
Дохрапѣть—дохропти́.
Доцвѣлый—доквітлий.
Доцвѣсть, доцвѣтать — доц(ь)вісти́, доц(ь)віта́ти, доквіто́вувати, доквітува́ти.
Доцѣдить, доцѣживать—доціди́ти, доціжувати.
Дочериnъ—до́ччин, а, е.
Дочернить—дочорня́ти.
Дочерпать, дочерпывать—дочерпа́ти, доче́рпувати.
Дочертить, дочерчивать—дорисува́ти, дорисо́вувати.
Дочерчиваніе—дорисо́ву́вання.
Дочесать, ся, дочесывать, ся — дочесàти, дочісувати, ся, дочу́хати, дочу́хувати, ся.
Дочириkаться—доц(ь)вірíнькатися.
Дочесть, дочитывать, досчитывать—1) дочита́ти, дочи́тувати, ся; 2) долічи́ти, долíчувати, ся.
Дочиста—геть чùсто, цілко́м, без оста̀нку.
Дочистить, дочищать—дочи́стити, дочища́ти.
Дочитать, дочитывать, ся—дочита́ти, дочи́тувати, ся.
Дочка—до́ня, до́нька.
Дочь—дочка́, (здр.)—до́ня, до́нька, до́ночка, до́ненька, до́ця, (вдова́на)—вдовівна, удовівна, (едина у батьків) —одиначка, едина́чка,(перша)—перва́чка, богда́нка, (остання) — мези́нка, мези́нна, (бо́ндаря) — бондарівна, (купця) —купцівна, (писаря) —писарівна, (різника)— різниківна і т. д.—**Крестная дочь**—хрещéниця.
Дошагать, дошагнуть—доступа́ти, доступи́ти.
Дошалить, ся—допустува́тися.
Дошаркаться—дочо́вгатися.

Дошатать, ся—1) дохита́ти, ся; 2) доволочи́тися, дошва́ндяти.
Дошвыривать, дошвырять, дошвырнуть — докида́ти, дошпурля́ти, доки́нути, дошпурну́ти.
Дошивать, дошить—дошива́ти, доши́ти.
Дошлый—доро́слий, (про хліб) — спілий, доспілий, достиглий, (про печений хліб)—ви́печений.
Дошлецъ, дошлякъ—1) ма́тець, мисте́ць, масте́ак; 2) прonóза, пройдю́с(ь)віт.
Дошуме́ть—догомоні́тися, догаласува́тися, дог'валтува́ти.
Дошутить, ся—дожартува́ти, ся.
Дощанъ—шапли́к, ка́діб (р. ка́довба).
Дощаной, дощатый—дощани́й.
Дощечка—до́щечка.
Дощипать, дощипывать—дощипа́ти, дощи́пувати, (пір'я, волосся)—доскубти́, доску́бувати.
Дощупать, дощупывать, ся—доля́пати, доля́пувати, ся, дома́цати, дома́цувати, ся.
Доѣдать, доѣсть—доїда́ти, доїсти.
Доѣздить, ся—доїзди́ти, ся.
Доѣзжать, доѣхать—доїзжа́ти, доїхати.
Доѣзжачій—доїзжа́чий.
Драгоцѣнность—коштовність, дорогоцінність.
Драгоцѣнный—коштовний, дорогоцінний. **Д. камень** — самоц(ь)вітний ка́мінь, самоц(ь)віт.
Драгунъ трава, рос. Artemisia Dracunculus L.—острогон, тургун.
Дражайшій—найдоро́жчий, предороги́й.
Дразнить, ся—1) дражни́ти, ся, дратува́ти, дрочи́ти; 2) піддро́чувати.
Дразненіе—дро́чення, дра́жнення; я́трення.
Драка—бійка, тасканина, чубанина.
Драконъ — 1) змій (крилатий, ба́єшний); 2) я́щурка (індійська, африканська).
Драма,-тическій—дра́ма,-ти́чний.
Дранина—дра́нка, кла́поть, кла́птик.
Драница—дрань, дранця.
Драніе—дранні, (про волосся)—ску́бка.
Дратва—дра́тва.
Драть — 1) де́рти, шмату́ва́ти, ша́рпати; 2) скубти́, чу́бити, де́рти (за ухо)—**Драть носъ**—ки́пу гну́ти.—**Деретъ по кожѣ**—по-за шку́рою моро́з.
Драться—би́тися, лупцю́тися, лупцюва́тися, ску́бтися, чу́битися, де́ртися, пну́тися.
Драхва, пт. Otis tarda — дрохва́, (самець) —дрохва́ч, (мале)—дрохвеня́,-тко.
Драхвиный—дрохв'я́чий.
Драчка—гребло́.
Драчливый—битли́вий, драчли́вий.
Драчунъ—забія́ка задира́ка.
Драчъ—го́мбель.
Драчливость—битли́вість.
Дребедень—недоре́чність.
Дребезгъ, (част. мн.).—**дребезги** — гаму́з, дрізки́.
Дребезжать—дреньча́ти, деренча́ти, бриніти, брязча́ти.
Дребезжаніе—деренча́ння.
Древесина—дере́вина (волокно росли́нне).
Древесный—деревни́й, дерево́вий.
Древко (у вил, мітли, черпака́)—держа́к, де́ржально, де́ржало, (у граблів)—гра́блище, (у корогви) — де́ржало, (у коси) — косови́ще, кісся́, (у кочерги)— кочержи́ще, коцюби́ще, (у списа)—ра́тище, (у ціпа)—ціпи́лно.
Древній—да́вній, стародавній, старода́вній, старо с(ь)вітський,старові́чний,стародє́ний, старови́нний, старожи́тний. предковічний.—**Древнѣйшій** — давне́зний, найдавніший.
Древность — стародавність, старовина́; старос(ь)вітчина.—**Глубокая древность**—да́вня давни́на.
Древовидный—деревоподібний.
Древотѣчецъ, (ком.) Teredo—ша́шель.
Дреколіе-дру́чча, кілля.
Дреловать — свердли́ти (у дзиґарма́йстрів).
Дрель—све́рдел, све́рдло, све́рдлик.
Дрема—1) дрімо́та, дрімки; 2) рос. Lychnis flos cuculi L. — смілка, черева́чки, боця́нки.
Дреманіе—дріма́ння.
Дремать—дріма́ти, куня́ти.
Дрематься—дріма́тися, на сон клони́ти.
Дремливый—дрімли́вий.
Дремучій—густи́й, те́мний (ліс).
Дремучесть—густвина́, гущавина (лісова).
Дремучка—спля́чка.
Дресва—жорства́.
Дрессировать — муштрува́ти; заправля́ти на що́.
Дрессировка—муштрува́ння, му́штра.
Дробина—дроби́на, шротови́на.
Дробить, ся—дроби́ти, ся, кришити, ся.
Дробница—шротівни́ця.
Дробный—дро́бовий.
Дробь—1) дріб'я́зок; 2) дріб, шріт, (одна штука) — дробови́на, шротови́на 3) ча́стка; дріб. (р. дро́бу).
Дрова—дро́ва, (здр.)—дрівця́.
Дровни—санка́, (без ящика, кінські)—копильчака́, (волові)—ґринджо́ли.
Дровосѣкъ—1) дровору́б, руба́к; дрова́ль; 2) ком. Cerambrix—музи́ка.
Дровяникъ—1) дрова́рь, дрова́ль; 2) дровітня.
Дровяной—дров'яни́й.—**Д. сарай**—дровни́к.
Дрога—розво́ра.
Дроги—бендюга́, (водовозні)—ка́ри, (похоронні)—ма́ри.
Дрожалка, рос. Tremella—драглі.
Дрожаніе—дріжа́ння, тремтіння.
Дрожать—дріжа́ти, трусити́ся, трастися, тремтіти, тіпатися, (від холоду, в жарт)—дріжаки́ їсти.—**Дрожащій** — тремтя́чий, тремки́й.
Дрожди, дрожжи — дріжчі, дріжджі; (домашні з тіста)—ро́зчина.
Дрожки бѣговыя—бігунці.
Дрожь—дрігота́, здриґи, дріжаки́.
Дроздъ—пт. Turdus musicus — дрізд (р. дро́зда), Turdus merula — кіс (р. ко́са).
Дрокъ,рос.Genista—дрік(р. дро́ку),зіно́вать

Дрочень—мазу́н, оце́цок.
Дрочить—ма́зати, пе́стити (дитину).
Другой — 1) дру́гий; 2) и́нший, ѝнчий, ина́кший.—**Въ другой разъ**—дру́гим ра́зом, и́ншим ча́сом. — **Другое запѣлъ**—и́ншої с(ь)піва́е. — **На другой день**—дру́гого дня́, на дру́гий день. —**Ни то, ни другое** — ні те́, ні се́.— **Это другое дѣло**—се и́нша річ.
Другъ—друг, при́ятель, (що побратався) — побрати́м, (про жінок) — дру́га, друганя.—**Друзья**—дру́ги, дру́зі. — **Другъ за другомъ**—одѝн за дру́гим, оди́н по о́дному.—**Другъ за друга**—оди́н за о́дного.—**Другъ друга**—оди́н о́дного. — **Другъ съ другомъ** — мі́ж се́бе, поміж се́бе.
Дружба — дру́жба, при́ятельство; побрати́мство.
Дружелюбный—при́язний, ласка́вий.
Дружелюбіе—при́язність, ласка́вість.
Дружескій, ки, дружественный, но—при́ятельський, поприя́тельськи.
Дружество—при́язнь.
Дружить, ся — дружи́ти, ся, товаришува́ти.
Дружище—д. **Другъ.—Пойдемъ, дружище!**—ході́м, дру́же!
Дружка — 1) боя́рин, дружко́ (при́ятелі молодого); 2) па́ра, рі́вня. — **Прибрать дружку**—підібра́ти до па́ри.
Дружный, но— 1) дру́жній, дру́жно; 2) односта́йний, но, ра́зом.
Дрыхнуть—спа́ти, хропака́ задава́ти.
Дряблый—в'я́лий, (про землю) — пухки́й, (про камінь) — дірча́стий, (про дерево та овочі) — тру́хлий, трухля́вий.
Дряблость—зів'я́лість; пу́хкість.
Дрябнуть—в'я́нути, марні́ти; (про дерево, овочі) тру́хнути, трухля́віти.
Дрябѣть—деренча́ти, дреньча́ти.
Дрягать, ся—дрига̀ти; брика́ти, ся.
Дрягота, Convulsio — дрігота́, ко́рчі, (в лиці)—ма́шки.
Дрязгъ—1) с(ь)міття́, не́чисть, бруд; 2) (частіше мн.) **дрязги** — плі́тки, поговір, поговори́, обме́ва.
Дрянить—с(ь)мітѝти.
Дрянной, дрянный, дрянно—пога́ний, паску́дний, леда́чий, ке́пський, пога́но, паску́дно, ке́псько.
Дрянь—1) с(ь)міття́, не́чисть; 2) по́гань, не́гідь; 3) (про чоловіка) —леда́що, паску́да, по́гань.
Дряхлость—хи́рність, дря́гліть, ста́рість.
Дряхлый — хѝрний, підупа́лий на си́лах, підто́птаний.
Дряхлѣть, дряхнуть — хи́ріти, дрягліти, упада́ти на сѝлах, ста́рітися.
Дубасить — дуба́сити, лупи́ти, лупцюва́ти, періщити.
Дубикъ—дубо́к.
Дубина—1) дубѝна, дубе́ць; лома́ка; 2) (про чоловіка)—бо́вдур, ло́бурь, лобуря́ка, уби́ще, вби́ще.
Дубиноватый—пришелепуватий, незгра̀бний.
Дубить—чини́ти, вичина́ти (шкури), гарбарюва́ти.
Дубка—1) чинь6а́; 2) дуб, дубо́к (човен з дуба).
Дубленіе—д. **Дубка 1.**
Дублять—другá́к, дублікáт.
Дубнякъ—дубня́к, дубня́ка.
Дубовка, рос. Veronica Chamaedrys L.—безве́ршки, блакітні о́чки, одха̀сник.
Дубовый—дубо́вий.—**Д. лѣсъ**—дубня́.
Дубрава—ді́бро́ва, ліс (густи́й), гай.
Дубравистый—лісни́й, лісѝстий.
Дубравный—лісови́й, гайо́вий.
Дубровка, рос. Ajuga reptans L. — суховерш̀ки, гостроверш̀ки, дівча́ча краса́.
Дубровникъ, рос. Teucrium Chamaedrys L.—чебре́ць лісови́й, самоси́л; T. Scordium L.—ско́рдія, ди́кий часни́к.
Дубчикъ—дубо́чок.
Дубъ—дерево Quercus robur — дуб, (здр.) дубо́к, дубо́чок, ду́бонько, (поб.) — дубà́рь, Q. pedunculata Ehrh. — не́линь, Q. sessilifiora Sn. — дуб осінчу́к, озѝмий дуб.
Дубье—лома́ччa.
Дуга—дуга́; лук, каблу́чка.
Дугозатый, дугообразный—дужни́й, лукува́тий,каблучкува́тий, вилу́куватий.
Дуда—сопі́лка, дуда́.
Дудакъ—д. **Дрохва.**
Дудить—в дуду́, в сопі́лку гра́ти, дуда́ти.
Дудка—сопі́лочка, ду́дка.
Дудки—дзусь, дзу́ськи, зась, за́ськи.
Дудочникъ — 1) рос. Levisticum officinale. Koch—любѝсток, любѝста; 2) дударь, дудари́к.
Дудочный—ду́дковий, сопі́лковий.
Дудчатый—дудкува́тий.
Дуло—ру́ра, ру́ля, ду́ло.
Дума — 1) ду́ма; ду́мка, га́дка; 2) ра́да.— **Дума городская** — міська ду́ма, ра́туша.
Думаніе—ду́мання, гада́ння.
Думать, ся — 1) ду́мати, ся, гадà́ти, ся, ми́слити; мі́ркувати, мі́зкувати; здава́тися, видава́тися; 2) дба́ти.— **И думать забылъ** — і га́дки не ма́е.
Думный—1) ра́дний, ду́мський; 2) замѝслений.
Дуновеніе—по́дих, по́вів, по́дув; (на руки або на шибку)—ху́кання.
Дунуть, дуть—дмухну́ти, війну́ти, подихну́ти, (про великий вітер)—бурхну́ти, бу́рхати, (на холодне, щоб потепліло або обтало) — ху́кнути, ху́кати.
Дуплистый — дуплина́стий, дупля́стий. дупна́стий.
Дуплить—довба́ти, видо́вбувати (дупло).
Дупло—дупло́, (широке)—макітра.
Дупловатый—дупчастий, дупля́вий.
Дуплѣть—дупля́віти, трухля́віти, порохні́ти.
Дуплянка, гриб Agaricus violaceus L—сині́ха, синя́к.
Дура—дурна́, ду́рка, (поб.)—дури́нда, дуро́па.

Дураки (гра в карти)—ду́рень. — **Играть въ дураки**—гра́ти в ду́рня, в ке́па.
Дураковатый—д. **Глуповатый**.
Дурановъ—ду́рнів.
Дуракъ, дуралей—ду́рень, (здр.) ду́рник, йо́лоп, ке́п; дура́ло, дурнùло, дурни́й.—**Остался въ дуракахъ** — поши́вся у ду́рні.—**Дурака валять** — ду́рника стро́їти, кле́їти.
Дуранда—маку́х(а), (одва́рений не дуже видавлений) —урда́, вурда́, гурда́, (в жарт)—свини́чий си́р.
Дурацкій—дурни́й, йо́лопський.
Дурачекъ—ду́рник.
Дураченье—обду́рювання.
Дурачество—ду́рість, дур, дурíння, дурíйка.
Дурачить—дура́ти, тума́нити, туману́ пуска́ти.
Дурачиться—1) дурíти; пустува́ти, жирува́ти; 2) ду́рника стро́їти, кле́їти.
Дурачище—ду́рнище.
Дуренье—дурíння.
Дурица—дура́нда, дуре́па.
Дурманъ, рос. Datura Stramonium L.—буди́к, дурноп'я́н, ду́вдерево, ні́миця, коров'я́к.
Дурненькій, ко—погане́нький, ко.
Дурнишникъ, рос. Xanthium strumarium L.—залу́чник, зо́бник, ове́чий реп'я́шо́к, свùнки.
Дурно—1) пога́но, ке́псько, зле́, него́же, гùдко, паску́дно; 2) мло́сно, ну́дно. —**Ей дурно сдѣлалось**— їй мло́сно ста́ло, їй гнедо́брилось, вона зімліла.
Дурноватый, то—погане́нький, ко.
Дурной, дуренъ—пога́ний, недо́брий, нега́рний, паску́дний, бридки́й, гидки́й, лихùй; злий, ке́пський, леда́чий.—**Дуренъ лицомъ** — бридки́й, пога́ний на виду́. — **Онъ не дуренъ, она не дурна** —він, вона́ нічо́го собі, гарне́нький, гарне́нька.
Дурнота—1) него́жість 2) мліть, нудо́та.
Дурнѣть—поганíти, поганíшати; марніти.
Дурочка—дурне́нька, ду́рка.
Дурь—дур, ду́рість; блазе́нство. — **Нашла дурь**—ду́р напа́в.
Дурѣть—дурíти і д. **Глупѣть**.
Дутикъ, дутышъ—1) опе́цок, пика́тий; 2) гри́мач, мурми́ло; 3) чванько́.
Дуть—ду́ти, дмýхати.
Дуться— 1) надима́тися, ду́тися; 2) бурмо́ситися.
Духи—пáхощі.
Духоборецъ—духобо́рець.
Духовенство—духове́нство, духовнùцтво, духо́вні.
Духовная—духо́вна, духо́вниця.
Духовность—духо́вність.
Духовникъ — духовни́к, духо́вний оте́ць, сповідни́к (с(ь)в'ящо́ник.)
Духовный—1) духо́вний, безтíлесний, безтíлний; 2) духо́вний, духовни́цький. —**Д. сынъ, д. дочь** — сповіда́льник, ця.—**Д. завѣщаніе**—д. **Духовная**.
Духовъ день—С(ь)в'ято́го Ду́ха.
Духовой—духова́й.
Духота—заду́ха; духо́та, ду́шність.
Духъ—1) ду́х; 2) душа́; 3) дух, пах, на́хощі; 4) па́ра.—**Вольный духъ**—ле́гкий дух.—**Духомъ**—ду́хом, ма́ттю, вме́нт, вмáх.—**Испустить духъ**—Бо́гові ду́шу віддáти.— **Не въ духѣ**— не по собі щось.—**Не хватило духу** —не нас(ь)мíв, не відва́жився. — **Придать духу**—дода́ти ду́ху.—**Перевести духъ**—дух зве́сти, віддýхатися.—**Собраться съ духомъ** — набра́тися с(ь)мíлости, відва́ги.—**Скакать во весь духъ**—скака́ти, бíгти що ду́ху.
Душа—душа́. — **Безъ души** — не та́млячи себе́.—**Въ душу не йдетъ** — в ду́шу не лізе.—**Душа въ пяткахъ ушла** — душа́ не́ на мíсті, на душі похоло́ло. —**Отдать на душу**—віддáти на віру. —**Отвести душу**—спочúти душе́ю. — **Отъ души**—від щúрого се́рця. — **Покривить душею** — взя́ти гріха́ на ду́шу, схибну́ти. — **По душѣ** — по се́рцю, до сподо́би, до ма́слі. — **Сколько душѣ угодно**—скíльки душа́ забажа́е, до схочу́.—**Съ души тянетъ** —з душі ве́рне. — **Чуть держится душа** —тíльки душа́ в тíлі, тíльки живúй та те́плий.
Душевный—душе́вний; щùрий, серде́чний.
Душеврéдный—душева́дний.
Душегубецъ, бица — душогу́б, ка, душогу́бник,-ниця.
Душекъ, душокъ—душо́к.—**Съ душкомъ** (риба,мнясо то що)—чу́ти, душúть, (про чоловíка)—з но́ровом, му́ха в но́сі.
Душеніе—удýшення.
Душёный—ду́шений.—**Д. мясо**—душена́на.
Душенька, душечка — се́рденько, се́рце, ду́шко, ду́ся.
Душеприказчикъ—викона́вець,по духо́вній.
Душистый—запашнùй, пахýчий, пахнючий.
Душистость—запáшність, пахýчість.
Душитель—душма́н.
Душить—душúти.
Душица, рос. Origanum vulgare L.—матерùнка.
Душка—1) ду́ся; 2) ду́жка (кісточка у птиць).
Душный, но— душни́й, парнùй, ду́шно, па́рно.
Дуэль—поедùнок.
Дыба—да́ба, диба́ця, скрипúці.
Дыбомъ, дыбы—ду́ба, горо́ю; ца́па, ца́пки, ца́пом, (про волосся)—до гори́ (стати).
Дылда—здоровùло, вислюга́н.
Дымволокъ—верх (в димарі).
Дымить, ся—димúти, курùти, ся, димíти.
Дымникъ—ку́рево, ку́рище.
Дымница— 1) д. **Дымволокъ**; 2) рос. Fumaria officinalis Lin.—польова́ ру́та. жùтничка.
Дымный, но—да́мний, ку́рний, но.
Дымовникъ—дима́рь.
Дымовое—димово́.

Дымовой—димови́й.—**Дымовая труба**—дима́рь, бо́вдур.
Дымчатый—димови́й, (про масть)—ча́лий.
Дымъ—дим; ку́рево.—**Обратиться въ дымъ**—здимні́ти.
Дынный—ди́нячий.
Дыня, рос. Cucurbita pepo—ди́ня, (різні породи): бовту́ха, буха́рка, дра́слявка, дубі́вка, зимі́вка, кача́нка, петрі́вка, тата́рка. — **Внутренность дыни**—жа́бур,жабура́ння,животи́ння.
Дыра—ді́рка, (здр.)—ді́рочка.
Дырчатый—діря́вий, дірча́тий.
Дырить—дірявити, діркува́ти, дірчи́ти.
Дыриться—діря́віти, дірча́віти.
Дырища—дірома́ха.
Дыханіе—диха́ння, віддих, по́дих, дух.
Дыхательный—диха́льний, ди́шний.
Дыхлецъ—я́душливий, я́душний.
Дышать—ди́хати; (на що холодне, щоб зігріти)—ху́кати, (сильно від тяжкої роботи)—хо́кати.
Дышло—(в кінському возі) — ди́шель, (у воловому)—вія́, (у волових санок) —ро́скіл,(полови́навіявдовж)—ві́на, (дірка у ві́ї для ярма)—хаве́ла, (брус, на котрому держиться вія)— крижівни́ця.
Дьяволенокъ—чортеня́, бісеня́.
Дьяволъ—дия́вол, біс, чо́рт, сатана́, лука́вий, нечѝстий, га́спид, ді́дько, (поб.)—чортя́ка, біся́ка; (по місцю) —домовѝк, польови́к, лісовѝк, полісу́н, водяни́к, водянѝй, болотяник.
Дьявольскій—д. **Бѣсовскій.**
Дьяконствовать—дияконува́ти.
Дьякъ, дьячокъ—дяк, дячо́к.
Дьяческій, дьячій, дьячковскій, дьячковъ—дяків, дяківський, дячківський.
Дьячество—дяківство.
Дьячить—дякува́ти.
Дьячиха—дячѝха.
Дѣва—ді́ва, па́нна, дівчи́на. — **Пресвятая Дѣва**—Пречи́ста, Ді́ва Марія, Бо́жа Ма́ти.—**Старая дѣва**—стара́ дівка, літня́.
Дѣвать, ся, дѣть, ся — дева́ти, ся, ді́ти, ся, поді́ти, ся. заподіти, ся.
Дѣвица, дѣвушка—дівчина, дівиця, (ласк. і здр.)—дівча́, дівчи́нонька, дівонька, (мн.)—дівча́та, (зб.)—дівоцтво, дівота́; па́нна, па́нночка, паня́нка, (дуже молода)—пі́дліток, пі́длівок, (що вінок загубила)—по́критка.
Дѣвица въ зелени, рос. Nigella damascena L. — нечесані панночки́, нечоси—панночки́.
Дѣвицынъ—дівчинин.
Дѣвическій, дѣвичій—дівочий, дівоцький, паня́нський.—**Дѣвичество, дѣвствованіе**—дівува́ння, дівоцтво. — **Провесть въ дѣвичествѣ** — здівувати, віддівува́ти.
Дѣвичникъ — дівич-ве́чір, вінкоплетини, дружбини.
Дѣвичья—дівоча (кімната), дівочий по́кій.
Дѣвка—дівка, (поб.)—дівуля, дівоха.
Дѣвочка—дівчинка, дівча́, дівча́тко, дівченя́, ді́вонька.
Дѣвочкинъ — дівчин, ді́вчинин, дівча́тків.
Дѣвочникъ—дівчу́р, дівча́тник.
Дѣвственница--неза́ймана, неви́нна, чи́ста, пра́виця.
Дѣвственный — неза́йманий, непоча́тий, цілу̀нний, непору́шений.
Дѣвство—1) д. **Дѣвичество,**—дівочий стан; 2) дівство, неви́нність; вине́ць, вінок. — **Лишить дѣвства** — зірва́ти, здійня́ти вінок (в піснях). — **Потерять дѣвство**—вінок загуби́ти, згуби́ти.
Дѣвствовать—дівува́ти, дівочити.
Дѣвчоика—дівченя́, дівчу́к.
Дѣдина—ді́ду̀зна.
Дѣдильникъ, ца, рос. Aegopodium Podagraria L.—яглиця.
Дѣдинька—ді́ду́сь, ді́ду́сик.
Дѣдичный, дѣдовскій — ді́дівський, ді́дя́зний.
Дѣдовство, дѣдовщина — ді́дя́зна, ді́дівщи́на.
Дѣдовъ—ді́дів, ді́довий.
Дѣдушка—ді́ду́сь, ді́ду́сик.—**Дѣдушка домовой**—домови́к, домови́й, ді́дько.
Дѣдушкинъ—ді́дів, ді́ду́сів.
Дѣдъ—ді́д, (поб.) — ді́дуга́н, ді́дуга́, ді́дя́ще.
Дѣписаніе—діепис, істо́рія.
Дѣписатель—діепи́сець, істо́рик.
Дѣписательный—діепи́сний, історичний.
Дѣйствительно—спра́вді, дійсне.
Дѣйствительность—дійсність.
Дѣйствительный — дійсний, спра́вжній; правди́вий, пе́вний.—**Дѣйствительная жизнь, цѣна**—правдѝве, спра́вжне життя́, спра́вжня цін́а.
Дѣйствіе--дія; учи́нок, вчѝнок; си́ла, вплив, спра́ва.—**Имѣть дѣйствіе**—ма́ти си́лу.—**Законъ обратнаго дѣйствія не имѣетъ**—закон не має зворо́тної (або відворотної) сили. — **Оскорбить дѣйствіемъ**—зневажити чи́нно.
Дѣйствователь—дія́ч.
Дѣйствованіе—чѝнність, діяння.
Дѣйствовать — 1) діяти, чини́ти, роби́ти; 2) ма́ти силу.
Дѣйствующій—діючий; діє́ви́й, чѝнний. — **Дѣйствующія лица** (в драмі)—діючі діеві осо́би, лю́ди
Дѣланіе—ро́блення, робо́та.
Дѣлать, ся — роби́ти, ся, чини́ти, ся, творѝти, ся, діяти, ся, (що лихе) — ко́їти, ся, витворя́ти, ся, виробля́ти, ся, (аби як, невміло) — ба́зграти, ма́згати, парта́чити. — **Дѣланный**—ро́блений. — **Дѣлающій** — ро́блячий, діючий. — **А что мнѣ дѣлается?**—а що мені діється? — Дѣлать **кругъ**—колува́ти.—**Дѣлается хуже**—гірше є **Отъ нечего дѣлать** — з нічого роби́ти, знечев'я
Дѣлежный—подільний, роздільний, ді́льчий.
Дѣлежъ—дільба́, ро́зділ, по́діл, паюва́ння.

Дѣленіе—по́діл; ді́лення.
Дѣлецъ—дільни́к, ма́тець, маста́к.
Дѣлимость—подільність, ді́льність.
Дѣлимый—ді́льний, подільний.
Дѣлитель—діла́тель.
Дѣлить, ся—діли́ти, ся, поділя́ти, ся, розділя́ти, ся, наюва́ти, (на два) — двоїти, (на три) — троїти.

Дѣлишко—дільце́.
Дѣло—ді́ло, спра́ва; учи́нок, вчи́нок; робо́та, пра́ця; акт.— **Въ самомъ дѣлѣ**—спра́вді, спра́вжки.—**Въ чемъ дѣло**—в чім ді́ло, про що річ? — **Дѣло мастера боится** — дільника́ і ді́ло боїться.—**Дѣло естественное, обыкновенное**—с(ь)вітова́ річ, звича́йна річ.-**Дѣло плохо**-пога́не ді́ло, ке́пська спра́ва.-- **Дѣло только въ томъ, что бы...**—річ ті́льки про те́, щоб...—**Золотыхъ дѣлъ мастеръ** — золота́рь. —**Мое дѣло сторона**—моя́ ха́та скра́ю —**Не въ томъ дѣло** — не в тім річ, си́ла.—**Не къ дѣлу**—не до ді́ла. — —**Не твое дѣло**—не твое ді́ло, зась, за́ськи.—**Плевое дѣло**—пусте́ ді́ло. —**По дѣломъ**—за ді́ло. — **По дѣломъ вору и мука** — коту́зі по заслу́зі. **Поймать на дѣлѣ, на мѣстѣ преступленія**—злапа́ти, піймáти на гаря́чому вчи́нку. — **Ратное дѣло** — військова́ спра́ва.—**Слыханное ли, виданное ли дѣло**—чи чува́но, чи ви́дано?—**Статочное ли дѣло** — чи подо́ба, чи годи́ться?—**То ли дѣло** — нема́ кра́ще як, нема́ як.—**Тяжебное дѣло**—по́зов, спра́ва. — **Что мнѣ за дѣло**—яко́ мені ді́ло.— **Что дѣло, то дѣло**—що пра́вда, то пра́вда. — **Это дѣло**—це до́бре, гара́зд.—**Это особое дѣло**—се и́нша річ, се и́нша ста́ть. **То и дѣло** — те і зна́й, тільки те́, тільки й того́, що...—**Женское дѣло**, жіно́ча річ.—**Извѣстное дѣло, что**... відо́ма річ, що...

Дѣловой—ділови́й.
Дѣлопроизводитель—діловóд.
Дѣлопроизводство — діловóдство, викона́ння справ.

Дѣльно—до ді́ла, до ре́чі, до ладу́.
Дѣльность—доді́льність, відповідність.
Дѣльный — доді́льний, зда́тний, ну́тній, роботя́щий, працьовúтий.
Дѣляна—діля́нка, дільни́ця.
Дѣтеныш—(кішки, собаки і т. д.)—котеня́, кошеня́, цуценя́ і т. д., (птиць) — писклá, голопу́пок.
Дѣти—діти, ді́тки, (зб.) - дітвора́, малéча, (чималі) — ді́тлахи. — **Незаконнорожденныя д.**—байструкú, байстра́та, жирові діти, па́далишні, нешлю́бні. —**Сводныя д.**—зведена́та, зведенюкú.
Дѣтина—хло́пець, парубíй, парубíйка, парубíйко, парубчúна.
Дѣтище—дитúна.
Дѣтолюбивый—дітолю́бний.
Дѣтолюбіе—дітолю́бство.
Дѣтородный—діторо́дний.
Дѣторожденіе—діторо́дини, ді́торо́дження.
Дѣтоубійство—дітогу́бство, дітовбúвство.
Дѣточки—дітки, діточкú, дітонькú.
Дѣтская трава, рос. Neottia Nidus avis Rich—зу́би, миколáйці, пра́воротень.
Дѣтскій—дитя́ний, дитúнячий, дíтський, дитúнний.—**Дѣтское мѣсто** — Placenta uteri—ложúсько, мíстище.
Дѣтство— дитя́нство, ма́льство, малéнство.—**Впасть въ дѣтство** — здитúнитися.—**Съ дѣтства**—змáлку, змáльства, з малóго мáлечку, змáлечку, з дитя́нства.

Дѣтушки—дітки, дітонькú, діточкú.
Дѣяніе — 1) дія, ді́ло, учúнок, вчúнок; 2) (мн.) діяння, діяння.
Дѣятель—діяч.
Дѣятельность—діяльність, чúнність.
Дѣятельный—діяльний, чúнний, роботя́щий, трудя́щий, працьовúтий, невсипу́щий. — **Принимать дѣятельное участіе**—бра́ти чúнний у́діл.

Дюже—ду́же, си́льно.
Дюжесть—сúла, міць, ду́жість.
Дюжинный — 1) дю́жинний; 2) абú-який, абú-що.
Дюжій—ду́жій, сильнúй, міцнúй.
Дюжѣть—ду́жчати.
Дюймовка—цалівка (дошка).
Дюймъ—цаль.
Дюна—виспа піскова́, дю́на.
Дягиль, рос. Archangelica officinalis — дúгиль, дзéнгель, ду́дошник, ре́ва.
Дяглица, рос. ягля́ця, Aegopodium podagraria L..
Дядинъ, дядюшинъ — дя́дьків, дя́дин, дядькíвський, стриéчний, вýйків.
Дядюшка, дядя—дя́дько, дя́дечко, дя́дьо, дя́дя; стрий (материн брат), вýйко (батьків брат).
Дятелъ, пт. Picus — дя́тел, жóвна, клюй-дерево, деревоклю́й, я́тіль, я́тлик.
Дятельникъ, дятловинникъ, рос. Trifolium repens L.—хре́стики, хреща́тий барвíнок, сіре-зíлля, горíшки.
Дятлина, дятловина, рос. Trifolium pratense L. — конюшúна, трóй-зілля, троя́н, івáсик, дя́тловина, козúне óко.

Е.

Евангелистъ—євангеля́ста, євангеля́(і)ст.
Евангелическій—євангелúцький.
Евангеліе—єва́нгелія, єва́нгеліе.
Евангельскій—єва́нгельський.
Евнухъ—євнух, скíп, скопéць, ва́лах.
Еврей—жид, жидовúн, евре́й, (поб.) — жидю́га, жида́ка, (зб.)—жидова́, (здр.) —жидо́к, жа́дик.
Еврейка—жидівка, евро́йка, жидівочка.
Еврейскій—жидівський, евре́йський.
Еврейчикъ — жидо́к, жи́дик, евре́йчик, (про дитину)—жидена́, жидівча́.

Евхаристія—евхари́стія, причáстя.
Егей,—рос. Carex L.—осокá.
Егерь—стрілéць, мислѝвець, ловéць.
Егермейстеръ—ло́вчий.
Егоза—1) (про дитину)—пусту́н, ха, брику́н, ха, жиру́н, ха, пусту́нчик, брикунéць; 2) кру́чений, а, дзю̀ґа; сваво́лець.
Егозить—1) пустува́ти, жирува́ти; 2) круті́тись, вертíтись, вовту́зитись.
Едва, еле — 1) ле́две, наси́лу, всúлу. — **Едва-едва** — на превели́ку сю̀лу. — **Едва не** — ма́ло не, ма́ло що не, тро́хи, тро́хи що не. — **Едва ли**—навря́д чи; 2) тільки що, як тільки, ско́ро.
Единеніе—єдна́ння, єдність, згóда.
Единиться—єдна́тися.
Единица—одини́ця, едини́ця, їдени́ця.
Единитель—єдна́ч, їдна́ч.
Единичный — одино̀чний, їдено̀чний, поеди́нчий.
Единичность—поеди́нчість.
Единоборецъ—боець, перебíець.
Единоборство—поєди́нок.
Единобожіе—однобóзство.
Единобожный—однобóжний.
Единобрачіе—одноже́нство.
Единобрачный—одноже́нний.
Единовластитель—самовла́дець.
Единовластіе—самовла́дство, самовла́да; одновла́дство, одновла́стя.
Единовременный, но — одноразóвий, разóвий, оди́н раз.
Единовѣрецъ, ка—1) одновíрець, ка; 2) старовір, ка.
Единовѣрный—одновірний, одно́ї віри.
Единовѣрческій—старовíрний.
Единовѣріе—одновірство.
Единогласіе—лад, згóда; односта́йність, суголóсся, одноголóсність.
Единогласный, но—одноголóсний, односта́йний, одноголóсно, односта́йно.
Единодушіе—односе́рдість, єдність, одноду́шність.
Единодушный, но — односе́рдий, односе́рдо, односе́рдне, одноду́шний, одноду́шно.
Единожды—раз, оди́н раз, одного́ ра́зу.
Единоземецъ, единоземка — земля́к, земля́чка, краяни́н, краянка.
Единокровный—кре́вний; крівня́к, однокро́вник.
Единолѣткій, ный—одноліток, ровéсник.
Единоматерній — одномàтерній, единома́терній
Единомысліе—одноду́мство, одноми́сність
Единомышленникъ—одноду́мець, односу́м, сумíсник. — **Единомышленникомъ стать**—порозумíтися, (на що лихе) злига́тися, полига́тися.
Единомышленный — одноду́мний, односу́мний, сумíсний, одноми́сний.
Единоначаліе—д. **Единовластіе**.
Единообразный, но — одноманíтний, но, однàковий, во.
Единоплеменный—одноплемíнний.
Единорогъ—одноро́г.
Единородный— (син) — еди́нець, единàк, оди́но̀ць, одинàк, одùнчик, (дочка) — единùця, одини́ця, (є)одина́чка; единоро́дний.
Единосущность — одноíсність, односу́тність.
Единоутробный—единома́терній, одномáтерній.
Единственный, но—єдиний, однíсінький, еди́не тільки.
Единство — еди́ність, єдність, єдино́та.
Единый — оди́н, їде́н, еди́ний.—**Наединѣ**—на самоті, самото́ю.
Ежа, рос. Dactylis glomerata L.—мітли́ця, вівсю́к, пирíйка.
Ежеватый—коло́чий, ущíпливий.
Ежевика, рос. Rubus fruticosus L. — ожѝна.
Ежевичный—ожúновий.
Ежевременный, но—повсякча́сний, но.
Ежегодный, но — щорíчний, що ро́ку, що го́ду.
Ежеголовка, ежеголовникъ, рос. Sparganium L.—їжа́ча голóвка.
Ежедневный, но—щоде́нний, щоде́нно, щодня́, день у де́нь.
Ежели—коли́, як, як-що́.
Ежеминутно—що хвили́ни.
Ежемѣсячный, но—щомíсяшний, місяшний, но, що мíсяця.
Еженедѣльный, но—щотижньóвий, щотижнóвий, потижньóвий, потижéнний, що тѝжня.
Еженочно—що нóчі.
Ежечасный, но— щогоди́нний, що годи́ни.
Ежикъ—їжачóк (див. **Ежъ**).
Ежить, ся—кóрчити, ся, щу́лити, ся.
Ежовина—шку́ра їжакóва.
Ежовый—їжакóвий, їжа́чий.—**Ежовая трава**, рос. Echium vulgare L.—синéць, ра́нник, громовùк. **Держать въ ежовыхъ рукавицахъ** — в тісни́х рука́х держа́ти.
Ежъ, з(ь)в. Erinaceus Europaeus—їжа́к,(здр.) їжачóк, (поб.), їжачи́ще, (самиця) — їжа́чка, їжачи́ха, (мале) —їжаченя́, —тко.
Ей, ей—так, пра́вда, так есть.—**Ей-Богу** — їй-бóгу, да́лебі, бігмé, прися́й Бóгу.
Елевый, елóвый—ялùновий.
Елей—оли́ва.—**Елей святый**—ми́ро.
Елеородный газъ—олíйкува́тий газ.
Елеопомазаніе—мирува́ння.
Елеопомазывать—мирува́ти.
Елеосвященіе-маслос(ь)в'я́тіе, собóрування.
Елеосвящать—собóрувати (мáслом).
Елка, елочка—яли́нка, гíльце́, яли́нонька.
Елочный—яли́новий, ùльцевùй.
Ель, рос. Pinus Picea du Roi Endl., Pinus abies L.—яли́на, (здр.) ялùнка, смере́ка (гал.).
Емній—міскúй.
Емкость—д. **Вмѣстительность**.
Ендова—жбан, кондíйка.
Енотъ, з(ь)в. Viverra genetta—яно́т.
Енотовый—яно́товий.
Епанча—опанчà, опанчùна, керéя, бýрка.
Епархія, епископія - владùцтво, епáрхія.

Епископъ — архиере́й, влади́ка, еписко́п, (католи́цький)—біскуп.
Епитимія—поку́та—**Нести епитимію**—поку́тувати — **Понести, отбыть епитимію**—споку́тувати, відпоку́тувати.
Ераламъ, ералашъ — 1) розгордія́ш, гарму́дер; 2) нісенітниця; 3) міша́нина; 4) гра в ка́рти (особли́ва).
Ересь—ересь, ерети́цтво.
Еретикъ,-тическій — ерети́к, схизма́тик, недові́рок, ерети́чний, ерети́цький.
Ерзать, ся — со́вати, ся, го́рзатись, вовту́зитись.
Ринъ—ярок, ба́лочка (понята водою).
Ерлыкъ—ярли́к.
Ермакъ—жо́рен (ручний),
Ермолка—ярму́лка, ярму́рка.
Ерошить, ся—1) куйо́вдити, ся, ко́шлати, ся, ку́длати, ся, настобу́рчувати, ся; 2) костри́читися, харапу́дитися.
Ерошка—ку́дла, кудла́нь, кудла́ч.
Ерофеичъ — трав'я́к, трав'яно́к (горілка, настояна на різних травах).
Ерунда—бридня́, казнащо́, ерунда́.
Ерунокъ—вугли́ця.
Ершиться—огриза́тися, костри́читися.
Ершъ, ри́ба Perca cernua—1) йорж, я́зґір; 2) гвіздо́к (з зубицями до головки).
Ерыга — 1) риба́льська сі́тка (велика); 2) гультя́й, гульві́ця, п'яни́ця, пія́к.
Ерыжничать—пія́чити; гультяюва́ти.
Есаулъ—осаву́л, осаву́ла.
Если—коли́, як, як що́.—**Если бы** —коли́-б, як-бй, бода́й, коби́, коб.
Естественный, но — приро́дний, но, натура́льний, но.
Естественникъ—приро́дник.
Естественность — приро́дність, натура́льність.
Естество — приро́да, нату́ра, естество́, єство́.
Естествознаніе,-вѣдѣніе--природозна́вство.
Естествоиспытатель — природозна́вець, природодосліди́ник.
Есть—є, есть.—**Есть ли**—чи є, чи есть?
Ефесъ — ру́чка, держа́к (шаблі, меча тощо).
Ехидна, Coluber berus—гадю́ка, ехи́да.
Ехидничать, ехидствовать—лука́вити.
Ехидный — лука́вий; злосли́вий; ехи́дний.
Ехидство—лука́вство; злосли́вість; ехи́дство.
Еще—ще, іщé.—**Еще бы**—де́ж-пак, а то́ж пак, то́ж-пак.
Еюмоны—покло́ни (у великий піст).

Ж.

Жаба—1) Rana bufo — жа́ба, (де-які одміни) — роп'у́ха, короставка; (поб.)—жа́бище, (здр.)—жа́бка. (мале)—жабеня́,-тко; 2) Angina—жа́ба.
Жаберный—зя́бровий.
Жабій—жаби́ний, жа́б'ячий.
Жабникъ, рос. Filago arvensis L.—горля́нка, грудна́ тра́вка; 2) Ranunculus —козелець.
Жабовникъ, рос. Potentilla argentea L.—черви́шник, черви́чник, червото́чник, черво́ць, P. reptans L.—мо́хна.
Жабрей, рос. Linaria genistaefolia Mill.—дзвіно́чки, косюрка́.
Жабры—зя́бра, зя́бри, зьобра.
Жаворонковъ, жавороночный — жа́йворонковий, жа́йворонячий.
Жаворонокъ—жайворонятко.
Жа́воронокъ, пт. Alauda arvensis—жа́йворонок, жа́йвір, жа́йворошок.
Жадничанье—жадува́ння, жадо́ба; жада́.
Жадничать—жадува́ти, ла́ситись (на що), хапа́тися (до чого).
Жадность — пожа́дливість, хти́вість, захла́нність, зажо́рливість.
Жадный, но — 1) жадни́й (чого), жадли́вий, пожа́дливий, жадо́нний, хти́вий, жадли́во, хти́во. ла́со: 2) зажо́рливий, захла́нний, но, несы́тий, зажо́рливо, жерцо́м, несы́то.
Жажда—зга́га, спра́га; жадо́ба.
Жаждать—жада́ти, пра́гнути.
Жалга́, жагла, рос. Potamogeton L. — куши́р, кушір.
Жаленіе—жа́лі́ння.
Жалистый—жалли́вий, жалки́й.
Жалить — жа́лити, куса́ти. — **Жалящій**—жалки́й, жижки́й.
Жалкій — 1) бідола́шний, серде́шний; 2) мізе́рний, ми́ршавий, злиде́нний, нікче́мний, нужде́нний.
Жалко—1) жа́лісно, жа́лібно, (здр.)—жалібне́нько; 2) жа́ль, жа́лко, жа́лько, шкода́.
Жало—жало́, (здр.) жальце́, жило́.
Жалоба—скарга; наріка́ння, жалі́.
Жалобливый—жа́ліслйвий, жа́ліблйвий.
Жалобный, но — жа́лісний, жа́лібний, но.
Жалобщикъ—позо́вник.
Жалованіе—нада́ння; обдаро́вування.
Жалованье — пла́та, платня́, удержання, пенсія.
Жаловать—1) обдаро́вувати (чим); надава́ти (що); 2) шанува́ти, люби́ти (кого), ма́ти ла́ску до кого.—**Къ кому**—одві́дувати (кого), бува́ти (у ко́го)—**Добро пожаловать!**—про́симо, ма́лости про́симо, просимо до госпо́ди.
Жаловаться—жалі́тися, ска́ржитися; позива́ти (до суду) (на долю)--нарика́ти
Жалостливый--жа́ліслйвий, милосе́рд(н)ий.
Жалостный—д. **Жалкій.**
Жалость—жаль жа́лощі, милосе́рдя.
Жалче—жалі́бніше, жалкіше.
Жалѣть—жалкува́ти, жа́лувати, шкодува́ти, жаліти, шануваті, берегті.
Жандармъ—жандар.
Жара—спе́ка, спеко́та, жара́, жаро́та.

Жара́токъ—пра́пічок, пригру́бник.
Жаренье—пе́чення, сма́ження, шкова́рення, пря́ження.
Жареное, жаркое—печо́не, пече́ня.
Жареный—пече́ний, (на ма́слі) — сма́жений, (на салі) — шкова́рений, (про молоко, яєшню)—пря́жений.
Жарить, ся—1) пекти́, ся, (в маслі)—сма́жити, ся, (на салі)—шкова́рити, ся, (яєшню)—пря́жити, ся, (в закри́тій посу́дині)—души́ти; 2) (про сонце)—пали́ти, пекти́; 3) (різка́ми)—па́рити, шмага́ти, чу́стрити, шкова́рити; 4) па́ритися.
Жаркій, ко—гаря́чий, гаряче́, жарки́й, ко, пали́чий, пеку́чий, че, шкварни́й, шкова́рно, варки́й, ва́рко.
Жарковатый, то, жарконекъ, ко—гаряче́нький, ко, по́гаряче.
Жаровня—жарі́вка, жарівниця.
Жаръ—1) жар, жарота, спе́ка, вар; 2) жар, жарина,(дрібний)—при́сок; 3)вогонь, пал (в тілі). — **Бросить въ жаръ**—взя́ти вогнем.—**Бросать въ жаръ и холодъ**—вогне́м і хо́лодом бра́ти.—**Жаръ сердечный**—запалі́ння се́рця; 4) пал, па́лкість, за́пал.
Жары—спе́ка.
Жасминный—ясмино́вий.
Жасминъ, рос. Jasminum—ясмі́н.
Жатва—жнива́, жни́во. — (Початок жнив)—зажи́н, зажи́нки, (кіне́ць жнив і празник у жнива)—обжи́нки, (починати жнива)—зажина́ти, — (кінча́ти жнива) — обжина́тися, (збір жни́вний)—ужи́нок.
Жатвенный—жни́вний.—**Ж. машина**—жа́тка, саможа́тка; самокі́ска.
Жать—1) (жму, жмёшь)—дави́ти, та́снути, стиска́ти, му́лити, чави́ти; (жну, жнешь)—жа́ти, (за довг)—віджина́ти.
Жаться—1) д. **Ежиться**; 2) тули́тися, тисну́тися.
Жбанъ—(д)жба́н, коно́вка.
Жвало, Mandibulum—щі́лепи (у комах).
Жвачка — 1) жу́йка. — **Жевать жвачку**—жу́йку жува́ти, ремига́ти; 2) рос. Scleranthus annuus L. — борови́й проскурня́к.
Жвачный—жу́йний.
Жгунъ, рос. Capsicum annuum L.—стручкови́й, стручкова́тий пе́рець, перчи́ця.
Жгутъ—джгу́т, би́тка.
Жгучесть—пали́чість, пеку́чість.
Жгучій—пеку́чий, пали́чий, смалки́й, жижки́й, (про кропиву) — жалки́й. — **Жгучій камень**, Lapis causticus — пеке́льний ка́мінь.
Жданіе, жданье—жда́ння, жда́нки, сподіва́ння, сподіва́нка, чека́ння.
Жданный—жда́ний, сподіваний.
Ждать—жда́ти, сподіва́тися, чека́ти, трі́ва́ти.
Же—ж, же, бо, а.—**Когда же?**—коли́ ж? — **Приходи послѣ, теперь же мнѣ некогда**—прихо́дь опісля́, а(бо) тепе́р мені ні́коли. — **Что же я сдѣлалъ?**—що ж я зроби́в? **Ну же**—ну́ бо, нум, ну́мо.
Жевака—жува́йло.
Жеваніе—жува́ння, жва́ка́ння, жма́кання, (про жу́йку)—ремига́ння.
Жеванный—жу́ваний.
Жевательный—жува́льний.
Жевать, ся—жува́ти, жма́кати, жва́ка́ти, (наче жуйку)—ремига́ти.
Жевокъ—жува́ник.
Жега́ло, жегло́--жига́ло, джига́ло, джига́йло.
Жезлъ--жезло́, жезл, па́лиця, ціпо́к, костю́р, (архиере́йський, чернецький) — патері́ця, (козацької старшини)— була́ва, бунчу́к, (царський)—бе́рло.
Желаніе—бажа́ння, хоті́ння, хі́ть, во́ля, (сильне) — жада́ння, жадо́ба; зи́чення.—**По собственному желанію**—по своїй во́лі, самохі́ть.—**Исполнить желаніе**—вволи́ти во́лю.
Желанный, ая—бажа́ний, жада́ний, бажа́на, жада́на.
Желатель—охо́чий, хотій, хтій.
Желательно—бажа́на річ; хотілось би, бажа́лось би; корті́ть.
Желательный—бажа́ний.
Желать--хоті́ти, хті́ти, воліти, бажа́ти, жада́ти; жа́чити, зи́чити.
Желаться—хоті́тися, бажа́тися, жада́тися; ману́тися, корті́ти.
Желающій—охо́чий.
Желвакъ—жо́вна, гу́ля, г'у́ля.
Желвастый—жовнува́тий, г'у́лявий.
Желе—драглі (з ягід, я́блуків то що); кисіль; пави́дло.
Железа, Glandula—зало́за, зо́луза, (здр.) за́лозка.
Железистый—залозува́тий.
Желкнуть—жо́вкнути, жовті́ти.
Желна, пт. Picus martius—жовна́.
Желобина—жоло́бина.
Желобистый, желобоватый, желобчатый—жоло́бчастий, жолобува́тий. жолобкува́тий.
Желобить—жоло́бити.
Желобъ, жолобъ—жо́лоб, (здр.)— жолобо́к, (на дереві)—рівчачо́к, (в бочці для дна)—вто́ри, (для сті́кання води)—ри́нва.
Желтенькій—жовте́нький.
Желтехонекъ—жовті́сінький.
Желтизна—жовти́зна, жовтина́, жо́вті́сть.
Желтинникъ, желтникъ, желтница, рос. Rhus Coninus L.—ра́й-де́рево, скумпія
Желтить—жовті́ти.
Желто—жо́вто.
Желтоватость—жовтя́вість, по́жовть.
Желтобрюхій—жовточеревий.
Желтобрюхъ, гад. Coluber — жовто́брюх, жовтопу́з.
Желтобрюшка, пт. Motacilla citreola — жовтобрюшка.
Желтоватый, то—жовтя́вий, во, жовтува́тий, пожовтий.
Желтозеленый—жовтозело́ний, папу́жний.
Желтогрудый—жовтогру́дий.
Желтокрасный—жовтогарячий, жовточерво́ний.

Желтокорень, рос. Statice latifolia L. — кермéк, кірмáк, S. tatarica L. — жовтýло, кермéк, кірмáк.
Желтокъ—жовтóк, (здр.) жовтóчок.
Желтосливникъ—д. **Абрикосъ.**
Желтоцвѣтникъ, рос. Anthoxanthum odoratum L.—душúця.
Желтоцвѣтъ, рос. Adonis vernalis L. — горáц(ь)віт.
Желтуха, хвороба Icterus — **жовтяни́ці,** жовтя́чка.
Желтушный—жовтяни́чний.
Желтый—жóвтий.
Желтѣть—жовті́ти, жóвкнути, (про хліб) —половіти.
Желтяница, рос. Carthamus tinctorius L. —крокíс, с(ь)вітлúця, с(ь)вітлýха.
Желудковый—жолудьóвий
Желудникъ, рос. Aesculus-дúкий каштáн.
Желудóкъ—жолýдик, (д. **Желудь**).
Желýдокъ—шлýнок, живіт, (у животи́ни) — кéндюх, (разом з кишками то що)—тéльбух, тéльбухи; (у жуйної животини): **1-й желудокъ** — рукáв, **2-й ж.** — рубéць, чепéць, **3-й ж.** — книжка, **4-й ж.**—сичýг, слиз.
Желудочный—шлункóвий, животóвий. — **Желудочная болѣзнь** — хорóба на шлýнок.
Желудь, жолудь—жóлудь.
Желченіе—жовтíння.
Желчный—жóвчний.
Желчь, жолчь—1) Bilis—жóвч; 2) злість.
Желѣза—залізо, кайдáни, закóви.
Желѣзянка—жýжелиця.
Желѣзистый—залíзистий, залізувáтий.
Желѣзúстый—залóзистий.
Желѣзко—залізце.
Желѣзникъ, рос. Caragana frutescens Dc. —дерезá, люкрéція.
Желѣзный—залíзний, желізний. — **Желѣзная дорога**—чавýнка, залізна дорóга, залізниця, желізниця. — **Ж. заводъ**—рýдня.—**Желѣзныя опилки** — трúни.—**Желѣзная полоса** — штáба, (на колеса)—шúна.—**Ж. руда**—залізня́к, рудá, (піскувата) — балáш, (глиняста) — кáрінь, карнúста рудá.—**Ж. рудникъ**—рýдня, рудокóпи.—**Ж. корень,** рос. Centaurea Scabiosa L.—волóшки, наголóватик.
Желѣзнякъ—1) залізня́к, (камінь і міцна цегла); 2) рос. Verbena officinalis L. —залізня́к, порплúшник (вживається на ліки від порплиці), червóні зірки́, суха́ нéхворощ, кошúця.
Желѣзо—залізо. — **Листовое ж.** — залізо, бляха.—**Куй желѣзо, пока горячо** — коваль клéпле, дóки тéпле.
Желѣзоторговецъ—залізня́к.
Желѣзце—залізце, залізя́чка, (поб.) залізя́ка, (зб.) залізя́чча.
Жеманистый—манірний, маніжний.
Жеманиться—маніритися, маніжитися, вивертáтися, вихиля́тися, комезúтись.
Жеманиха—манірна, кривля́ка.
Жеманство — манірність, маніжність, вихиля́си.
Жеманный—д. **Жеманистый.**
Жемокъ, жемулька — 1) грýдка, вальóк, вáлька (про що липуче або стиснуте в руці); 2) медянúк.
Жемчугъ—пéрло, пéрли.
Жемчужина—перли́на, перли́нка.
Жемчужница — скóйка, (з котрої добувають перли).
Жемчужный—перлóвий.
Жена—жінка, дружúна, подружжа, жонá, старá.—**Жена бочара, дьяка, кузнеца и т. д.**—бондарúха, дячúха, ковалúха і т. д.—**Ж. дяди**—дя́дина. — **Брошенная ж.** ля́шена, покидя́чка.—**Вѣрная ж.**—вірна.—**Гражданская жена** — жінка на віру, не вінчана. — **Невѣрная ж.** — не вірна, гуля́ща. — **Разведенная ж.**—рóзвідка.
Женатый—жонáтий, ожéнений.
Женинъ—жінчин.
Женить, ся — жени́ти, ся, оженúти, ся, одружúти, ся, брáтися, побрáтися.
Женитьба—дружíння, жéнення, оженíння, одружíння, шлюб.
Женихъ—женúх, (здр.)—женúшенько, (заручений, або на весіллі)—молодúй, молодúк, (на весіллі в піснях)—князь. — **Женихъ и невѣста**—молодúй і молодá, молоді, молодя́та, (в піснях та речах на весіллі)—князь і княгúня.
Женолюбивый—бабій, бáбич; баболю́бний.
Женочка—жíночка, жіночка.
Женоподобный—баб'ячий, бабкувáтий.
Женскій—жіночий, жіноцький.—**Женскій полъ** — жінки́, жіно́та, жіно́цтво, жіночá стать.
Женственность—жіночність, жéнність.
Женщина — жíнка, жéнщина, (молода)—молодúця.
Жердевой—цибáтий; жердóвий.
Жердина—жердúна, бáнтина, лáта.
Жердило—цибáнь, довгáнь.
Жердочка — жéртка, жéрточка, жéрдка, жéрдочка.
Жердь—жердúна, дрюк, (тонка) — тúчка, тичúна, (в бороні то-що) — глáця, (для вішання)—жéртка, жéрточка.
Жеребая—жерéба, жерéбна.
Жеребей—1) жéреб, жеребóк, (пустúй) — я́ловий. — **Метать, брать жеребьи**—кúдати жéреб, жеребувáти, брáти жéреб; 2) пай, пáйка, чáстка (по жеребу).
Жеребенокъ — лошá, лошáтко, лошачóк, (більший)—лошáк, лошúця, (з підстриженою гривою)—стригýн, стригунéць.
Жеребецъ—жеребéць, óгир, óгер, (в табуні для росплоду)—стáдник.
Жеребиться—жеребúтися, ожеребúтися.
Жеребьевый—жеребóвий, жеребкóвий.
Жеребята—лошáта.
Жеребячій—жеребúний, жерéб'ячий.
Жеревика, рос. Vaccinium Oxycoccus L. (Oxycoccus palustris Pers.) — журавúна, журавúха.
Жерло, жерловина—джерелó, пáща.

Жерновкù, Lapides cancrorum—жирýшки, ракові óчі.
Жерковой—жорновúй.
Жернозъ—жóрен, жóрна (р. жóрен).
Жертва—жéртва, охвíра, офíра.
Жертвенникъ—жертівник, жéртівня.
Жертвенный—жéртовний, офірний.
Жертвованіе—жéртвування, офірува́ння.
Жертвователь, ница—жертводáвець, жертводáвиця, офíровник, ця.
Жертвовать — жéртвувати, охвірувáти, офірувáти.
Жертволюбіе—жертволю́бність, жертвéність.
Жестеръ. рос. Rhamnus cathartica L. — жóстір, крушùна.
Жесткій, ко— твердúй, до, жорсткúй, шкарубкúй, мулькúй, мулкúй, ко.
Жесткнуть—твердíти, твердíшати, шкарýбіти, шкарýбнути.
Жесткокрылый—твердокри́лий.
Жестокій, ко, жестокосердый—жорстóкий, ко, лю́тий, то, твердосéрдий, немилосéрдний, но, запéклий, ло.
Жестокость—жорстóкість, лю́тість.
Жесточайшій—найлютíйший, найтя́жчий.
Жестокосердіе—твердосéрдя.
Жестче—твердíше, жорсткíше, жорсткíше, мулкíше.
Жесть—рух.
Жесть—бля́ха, білé залíзо — **Покрысать жестью** — бляхувáти. — **Покрытый жестью**—бляхóваний.
Жестянникъ—бляхáр(ь).
Жестянка—бляшáнка.
Жестяной—бляшáний.
Жестяночный—бляшáнковий.
Жетонъ—дукáч, личмáн, жетóн.
Жечь, ся—пектú, ся, палùти, ся.—**Крапива жжется**—кропùва жáлить.
Женіе—палíння.
Женка—пáлянка.
Женый—пáлений.
Жибецъ, рос. Dentaria bulbifera L. — áсенéць.
Живехонько—скорéнько, швидóнько, хутéнько.
Живительный, но—живýщий, цілю́щий, е.
Живить — 1) оживля́ти, живúти; 2) бадьорúти, додавáти дýху.
Живиться—1) оживля́тися; 2) живúтися, пожившя́тися, корúстуватися.
Живица—живúця.
Живность—жúвність, дріб, дробинá.
Живо — 1) жùво, я́сно; 2) швúдко, хýтко, прýдко.
Живодеръ — гáцель, живолýп, котолýп, луп'я́р.
Живодерня—котолýпня.
Живое—живé.—**Задѣть кого за живое**—зразúти, допектú до живóго.
Живой — 1) живúй, живýщий; 2) жвáвий, моторний, швúдкúй, хватки́й. — **Живая вода** — а) кринùшна в. б) живýща, цілю́ща в. (Д. пíд сл. **Живительный**.) — **Живое серебро** — живé срíбло.—**Живая вѣра** — тéпла вíра.—**На живую нитку** — на живýнúтку, на швидкý рýку.
Живокость, рос. Delphinium Consolida L. —сокúрки, польові сокúрки, комарóві нóсики, косáрики, черевúчки, зозýлині черевùчки.
Живонóсть, рос. Symphytum officinale L. живокíст, правокíст, костолóм, волóвий язúк.
Живописать—малюва́ти.
Живописецъ—маля́р, (жінка його)—маляря́ха, (син)—маляре́нко, (дочка) — малярівна, (що малює образи, абиякий)—богомáз.
Живописный, но — 1) мальóваний; 2) мальовни́чий, чо.
Живописность—мальовни́чість.
Живописовъ—маля́рський.
Живопись — 1) маля́рство, малюва́ння.—**Заниматься живописью** — малярува́ти; 2) карти́на, малюва́ння, малю́нок.
Живородный—живу́щий.
Живородящій—живоро́дний.
Живорыбный садокъ—сáжавка, рùбник.
Живость—жва́вість.
Животворкый—живу́щий, оживля́ючий.
Животина — животùна, скотúна, худобúна, товáрина.
Животное—з(ь)віря́ (р. з(ь)вірáти), створíння, твáрь, (поб.) тварю́ка, (молоде, що годується молоком)—молошня́к.—**Животное пресмыкающееся**—гад, гàдина, плазу́н.
Животный—1) з(ь)вірячий, живóтний, товáрячий; 2) животóвий, животкóвий.
Животрепещущій—живúй, живкúй, живýщий; надзвичáйно цікáвий.
Животъ—живíт, чéрево, пýзо. **Надорвать, надсадить животъ** — підірвáтися, підвередúтися.
Животы — добро́, маєтки, пожúтки, збíжжа, манáтки.
Живучесть—живýчість.
Живучій—живýчий, живýщий.
Живучка, живучая трава, рос. Ajuga reptans L.—суховéршки, горля́нка, гостровéршки, дівчáча крáса.
Живчикъ—1) жвáвий, жéвжик, фéртик, хвéртик, фúнтик, хвùнтик; 2) жúвчик (пульсовá жилá); 3) мùшка (пíд оком).
Живьемъ—живцéм.
Живѣе—жвавíше, живíще, швùдче, хýтче, швидчíш, е, хутчíш, е, мерщій.
Жигалокъ—д. **Бересбренъ**.
Жигануть, жигнуть — опектú, опаля́ти.
Жиденькій, ко—рідéнький, ко.
Жидить—розвóдити,розбавля́ти.
Жидкій, но—рідкúй, ко, тíчний, но.
Жидкомѣръ—д. **Ареометръ**.
Жидкость—1) рíдкість, тíчність; 2) рідкé, рідинá, тíч (р. тéчі).
Жидовство—жидíвство, жидíвська вíра.
Жидоморъ—жмùкрут, скупердя́,-га, скупиндя́, скнáра.
Жидѣть—рідшати.
Жижа—жúжка, рідóтá.
Жиже—рíдше.

Жизненность—життьóвість, жизнéнність, жúзність.
Жизненный—життєвúй, жизнéнний, жизняний.
Жизнеописаніе—життепис.
Жизнь—життя; поживáння, пробувáння, вік.— **Влачить жизнь**— бідувáти. — **Жизнь прожить, не поле перейти** — вік прожáти, не дощовý годúну пересúдіти; вік ізвікувáти— не пáльцем перекивáти. — **Жизнь безрадостная** — безпрос(ь)вітна дóля. — **Лишить жизни**--згубúти (кого), стрáтити, одібрáти життя. — **Укоротить жизнь**—змáлити віку.— **Долговременная жизнь**—вік дóвгий.— **При жизни**— за життя, за живóття.— **Спасти жизнь**—спастú, порятувáти від смéрти.
Жила—жилá, (поб.) жилякá, (здр.)— жúлка, жúлочка.
Жилетный—камізéльковий.
Жилетъ—камізéлька, камізéлок.
Жилецъ—пожилéць, постоя́льник, сусіда, підсусідок. — **Онъ уже не жилецъ на этомъ свѣтѣ**—йому вже не животíти, на тонкý прядé.
Жилистый—жúлавий; жильнúй, жúлуватий.
Жилить—шахраювáти, шатúрити.
Жилиться — силкувáтися, намагáтися, пнýтися.
Жилица, жилічка—пожилúця, постоя́льниця, сусіда.
Жилище—жилля́, жúтло, осéля, мéшкання, домівка.
Жилковатый—жилкувáтий, волокнувáтий.
Жилочный, жильный—жильнúй.
Жилять—жáлити, кусáти.
Жимолость, рос. Lonicera—жúмолость, козúчий лúстик, свидь.
Жирандоль—лихтáрь (великий с(ь)вічнúк).
Жирафъ—жирáфа.
Жирно—1) жúрно, сúто; 2) лáсо.
Жирный— 1) товстúй, гладкúй, опáси-, стий, гладýн, гладýха, гладúрь, пухтій; 2) сúтий, жúрний, маснúй. —**Жирный блескъ** — маснúй блиск (в мінералогії) — **Жирно будетъ** — багáто дýже.
Жировикъ— 1) каганéць; 2) камінь Stealites Cardites.
Жировой—жировúй.
Жиротопня, жиротопный заводъ —салгáн.
Жируха — 1) рос. Lepidium sativum L.— жерýха, жирýха і Sagina procumbens L.—мокрéць; 2) гладýха, гладкá (про жінку).
Жиръ—жир, сáло.—**Гусиный жиръ** (витоплений)— смáлець. — **Заячій ж.** — шкрум.—**Рыбій ж.**—трíн (р. трóну). —**Топленый ж.**—(птячий, баранячий) —смáлець, (що йде на с(ь)вітло)—лій (р. лою).--(До страви)—омáста,--(що плава зверху якої страви) — осýга.— (Свинячий, або волячий, нутровúй) — здір (р. здьóру).— (В товарини на заріз)—нáгул.
Жирѣть—товстíти, товстíшати, гладшати гладчати.
Жирянъ—гладýн, гладúрь, пухтій.
Житейскій—с(ь)вітовúй.
Житель, ница—жúтель, ка, обивáтель, ка, мéшканець. — **Городской житель** — городя́нин, містю́к.— **Сельскій ж.** — селя́нин, селю́к, хуторя́нин. — **Свободской ж.**—слобожáнин, слободя́нюк.—Ж. **предмѣстья** — предміщáнин. Ж **степной мѣстности** — степовúк.—Ж. **лѣсной м.**—лісовúк. — Ж. **гористой м.**—гірня́к.—Ж. **луговой м.** —лугáрь.— **Прибрежный ж.** — бережáн, бережак. — Ж. **долинъ** — низóвець. — **Исконные жители** —тубільці. (Д. **Аборигены**) — Ж. **Полѣсья**—поліщýк.—Ж. **Подолія**—Подоля́нин, Подоля́к. — (Якої частини села, кутка)— кутя́нин. — (На другім березі)—тогобічанин.
Жительство — мéшкання; перебувáння. — **Видъ на жительство**—білéт, пáшпорт.
Жительствовать — жúти, мéшкати, пробувáти.
Житникъ—1) Mus agrarius—мúша (що водиться в стиртах та клунях); 2) хліб (ячмінний).
Житница—хлібниця, комóра (з засіками на зерно), шпихлíр; (часто теж) — клýня, стодóла.
Житный—жúтний.
Жито—1) хліб (всякий, в зерні); 2) жúто і ячмінь.
Жить—жúти, животíти; пробувáти, мáтися, (ціле життя)—вікувáти, (літо) —літувáти, (абú як або бідуючи)— перемагáтися, бідувáти, (дома)—домувáти, (проміж себе по-братерськи)—братáтися, (як сестри)—сестрúтися.
Житье—життя, поживáння.
Житься — жúтися, повóдитися, вестúся, мáтися.
Жмурить, ся—жмýрити, ся, мрýжити, ся, плю́щити, заплю́щувати (очі).
Жмурки — пíжмурки, кузьмарки, панáс ці-ці бáба, куцю́-бáба.
Жмыхи—(з коноплі)—макýх(а), (з буряків) —жмáки.
Жмячокъ—сніжка.
Женецъ—женéць, (здр.) жéнчик, (мн.) женці, женчики.
Женея—женáця, женія, женчúха.
Живво—стерня, стернúна.
Живтво—женúво, женивá.
Жога—прожóра, ненажéра, прóтсть.
Жраньe—жертя́, лóпання, тріскання.
Жрать—жéрти, лóпати, тріскати, жвакувáти, (про що рідке)—лигáти.
Жребій—1) д. **Жеребей 1** і **2**); 2) дóля, талáн
Жрецъ—жрець, (мн.) жерці, офірóвник.
Жречество—жерцювáння.
Жречествовать—жерцювáти.
Жреческій—жерéцький.
Жрица—жрúця, жрекúня.
Жужелица—жýжелиця.

Жужжаніе — гудіння, дзижчáння, дирчáння.
Жужжать — 1) гудіти, густú, дзижчáти, брúніти, дирчáти, хурчáти; 2) бубонíти, гомонíти.
Жуковатый — трýхлий, трухля́вий, червúвий (про дерево).
Жукъ — 1) (комаха жорсткокрила Scarabaeus)—жук, (здр.) жучóк, (самиця) —жучúха, (молодь) — жученя́, жученя́та.—**Бронзовый жукъ, бронзовка**, Aphovius fassor—олéнка. — **Майскій жукъ** — Scarabaeus melolontha — хрущ, бомбáрь.— **Навозный жукъ**— гнойовúк. — **Жукъ носорогъ,** Orycles—вóлик, (самиця) — коровúця.— **Свѣтящійся жукъ** — с(ь)вітля́к, блищáк. — **Олень жукъ**, Scarabaeus cervus — рогáч, рогáль, розсохáч, щипýн, жук-óлінь.—**Клещатый жукъ**, Forficula — щúпавка. — **Хлѣбный жукъ,** Anisoplia austriaca— жук хлібóїд, кýзка, красýлька, красунóк, жúтник, наливáйко, хрýщик; 2) червотóчина, трухлó, трухля́вина, трухля́тина.
Жуликъ—бося́к, халамúдник, ракло́.
Жупелъ—сірка (ростоплена), жýпел.
Журавинка, рос. Oxycoccos pallustris Pers. —журавúна, журавúха.
Журавлекокъ—журавля́,-тко.
Журавле(и)никъ, рос. Geranium L'Herit. — журавéльник; Geranium pratense L. — вóвча стýпа, вóвчі лáпки, вовчýга, вовчýра.
Журавлиный—журавéльний.
Журавлиха—журáвка, журавлúця.
Журавль—1) пт. Ardea grus — журавéль (поб).—журавлю́ка, (здр). — журáвлик, (вживається теж иноді)—весéлик; 2) (коло колодязя)— журавéль.
Журить — вимовля́ти, картáти, ля́яти, грúмати (на кого), мúлити гóлову.—**Журня журить** — пóїдом їсти, грúзти.
Журналистика—газетя́рство.
Журналистъ—газетя́р.
Журналъ—часóпис, журна́л.
Журчало, ком. Bombylius—шéршень.
Журчаніе — дзюрчáння, дзюркотáння, дзюркіт, жýркіт, лелíння.
Журчать — дзюрчáти, дзюркотíти, дзюркотáти, бурчáти, брúніти. **Журчащій**—дзюркотли́вий, буркотли́вий.
Журьба—буркотня́, бурчáння, ля́йка, ля́яння, вимовля́ння, грúмання (нáкого).
Жýстать, жустерить, жустерлить, жустрить, жущерить — їсти; жувáти, уплітáти; лóпати, тріскати.
Жустúть—полірувáти (металічні речі).
Жутко — мóторошно, тя́жко, вáжко, прúкро.
Жухнуть—1) линя́ти, темніти, темнíшати, мéрхнути (про олійні фарби, полірові речі); 2) шкарýбіти, шкарýбнути (про шкуру).
Жучить—ля́яти, картáти і д. **Бить.**
Жучки—кісточкú, óсті, скáбки (у риби).

З.

За—за, по, по-зá, зáмість, про.—**Бѣжать за докторемъ**—бігти по лікаря. — **За мною очередь**—моя́ чергá. **За неимѣніемъ**—не мáючи; через відсýтність.—**Сѣсть за столъ**— до стóлу, за стіл сісти.—**Уволенъ за ранами**— через рáни.—**Послать за себя** — зáмість сéбе післáти.—**За неспособностью** — через нездáтність, через малоздíбність. — **За старостью**—з причúни старости. —**Нога за ногу**— а) помáлу, б) слідкóм, услід.
Заалчничать—зажадáти.
Заалѣться—зачервоніти, ся.
Заартачиться—зноровúтися, запручáтися, впéртися, згéдзатися, згéдзькатися.
Заахать—заóхати, заóхкати.
Забава—втіха, утіха, утішка, зáбавка, іграшка, вúграшка, бáвлення.
Забавить, ся, забавлять, ся—забáвити, ся, бáвити, ся, потішáти, ся.
Забавникъ, ца — потішник, ця; жартýн, веселýн, ха.
Забавничать--фіглі.фáглі стрóїти,потішáти
Забавный—втішний, забáвний.
Забагровѣть—зачервоніти, засиніти.
Забаклушничать—забайдикувáти.
Забаливать, заболѣть — занедýжувати, слабувáти, хорувáти, занемагáти, (затяжною хворобою, висиля́ючись) занепадáти, занедýжати, заслáбти, заслáбнути, захорувáти, похворіти, похоріти, занемогтú, занепасти.
Забаловать, ся—запустувáти, ся.
Забаллотировать — чорнякáми закúдати, не вúбрати.
Забарабанить — забарабáнити, заторохтíти, затарабáнити.
Забарахтаться—забóрсатися, затріпатися.
Забариться, забарствовать—запаніти, спаніти.
Забастовать — застрайкувáти, пошабáшити.
Забаюкивать, забаюкать—1) заколи́хувати, заколихáти, залю́ляти; 2) улещáти, улестúти.
Забаять, ся—забалáкати, ся, заговорúти, ся.
Забвеніе—забуття́, забýток; забувáння.
Забвенный—забýтий.
Забезпокоиться— затурбувáтися, стурбувáтися.
Забезчинствовать—забешкетувáти.
Забережный—тогобічний, тогобóцький.

Забережье — забере́жжа (місце за берегом).
Забеременѣть — заваготі́ти, завагоні́ти, зава́жчати, важко́ю ста́ти, поне́сти, у вазі ста́ти.
Забесѣдоваться—забала́катися.
Забиваніе—забива́ння, вбива́ння.
Забивать, ся, забить, ся—1) забива́ти, ся, вбива́ти, ся, заби́ти, вби́ти, ся; 2) зату́ркувати, приголо́мшувати, глу́зд одбива́ти.— **Забить ножъ, топоръ**—затупи́ти ніж, соки́ру.— **Забить тревогу**—вда́рити на гва́лт, на сполох.— **Забитый** — приголо́мшений, заби́тий.
Забивка—забива́ння.
Забинтовать—умота́ти, забанда́жити.
Забираніе—забира́ння.
Забирать, забрать, ся — 1) забира́ти, ся, забра́ти, ся; 2) бра́ти на́бір — **Забрать въ плѣнъ**—полони́ти, у полон, у бра́н забра́ти.—**Охота забираетъ**—хо́четься, корта́ть.— **Хмѣль забираетъ**—хмі́ль розбира́є.
Забіяка—забія́ка, задира́ка, задьо́ра, заводя́ка, коло́тник.
Забіячество—заді́рство, колотня́.
Забіячить—задира́тися, заво́дитися.
Забіячливый--задира́куватий, задьо́рливий
Забіячливость—задира́куватість, задьо́рливість.
Заблаговременный, но—завча́сний, заздалегі́дний, завча́су́, за́годя, заздалегі́дь.
Заблаговѣстить—забла́говісти́ти, задзвони́ти (до церкви).
Заблагоразсудить—розмі́ркува́ти, призна́ти за до́бре.
Заблаженствовать—зарабува́ти.
Заблажить—задурі́ти; заверетува́ти.
Заблевать, заблевывать—заблюва́ти, облюва́ти, обрига́ти, забльо́вувати і т. д.
Заблеваніе—заблюва́ння.
Заблеклый—зів'я́лий, збля́клий.
Заблекнуть—нов'я́нути, збля́кнути.
Заблестѣть — заблища́ти, заблискоті́ти, залисні́ти.
Заблеять— заме́кати, забе́кати, замеме́кати, замекеке́кати, замекеке́кати.
Заблудить, ся—заблуди́ти, ся, зблука́тися; блу́дом, у блуд пі́та́.
Заблудившійся—заблу́дний.
Заблуждаться—помиля́тися.
Заблуждающійся легко—заблудли́вий.
Заблужденіе—за́блуд, блуд, по́милка.
Забогатѣть—забага́ті́ти, бага́тшати.
Забодать—забу́ца́ти, заколо́ти.
Забожиться—забожи́тися.
Забой, ка—1) забива́ння; 2) (для лову риби з палів)—ко́т, (з хворосту)—яз, із, ізо́к.
Заболонка—д. **Горбыль**.
Заболонь — за́болонь, біль (Alcurnum в дереві).
Заболтаться—забала́катися.
Заболтанецъ, ка—задрі́панець, задрі́панка, задрі́па.
Забо́лтаться—задрі́патися.
Заболѣваніе—заслаба́ння, ро́збіль (р. розбо́лю); захорува́ння.
Забораниватъ, заборонить — заскоро́жувати, заволо́чувати, заскоро́дити, заволочи́ти.
Забористый—міц(ь)ни́й.
Заборъ — 1) на́бір, бранні́ на́бір.—**Въ заборѣ 100 рублей**—набо́ру 100 карб., на́брано на 100 карб.; 2) ти́н, (з дощо́к)—барка́н, парка́н, ділува́ння, (з палів) — частоко́л, (плетений)—пліт.
Забота—кло́піт, турбо́та, піклува́ння.
Заботить, ся—клопота́ти, ся, дба́ти (за, про...), піклува́тися, побива́тися, па́дькатися, пильнува́ти, (про свою честь)—шануватися, (невсипу́ще)—невсипа́ти.
Заботливость — дба́лість, дбайли́вість, клопотли́вість.
Заботливый—клопітни́й, дба́лий, дбайли́вий, клопотли́вий, печаллю́вий.
Заботный—морочли́вий.
Забражничать, ся—загуля́ти, роспи́тися, розгуля́тися.
Забраковать—забракува́ти, прики́нути.
Забрало—прилбо́ця, причілля.
Забрасываніе—закида́ння.
Забрасывать, забросить, ся, забросать, ся 1) Закида́ти, зака́нути, ся; 2) занеха́ювати, занехаяти, занедбувати.—**Заброшенный**— зака́нутий, занедбаний, занеха́яний, (про яку річ мало потрібну або мало значну чи й зовсім нікчемну) — завала́щий, завалю́щий.
Забредить—почати́ верзти́ (д. **Бредить**).
Забрезживаться, забрезжиться—на с(ь)віт благословля́тися, сіріти, засіріти.
Забренчать—забрязча́ти, забрязкотіти; забриньча́ти, забри́нькати.
Забрить—забрі́ти, заголи́ти,
Забрызгать, забрызгивать, ся—забри́з(ь)кати, ся, зала́пати, ся, задрі́пати, ся, забри́з(ь)кувати, ся і т. д.
Забрюзжать — забурмоті́ти, забурча́ти, замурмота́ти, замурча́ти.
Забубенный—гуля́щий, гульли́вий.— **Забубенная головушка** — шиба́й-голова, гульта́й, гульвіса, заба́й-голова́.
Забудки, рос. Artemisia vulgaris L. — заби́дьки, чорно́биль, не́хворощ.
Забулдыга—гульта́й, пія́ка.
Забунчать—загуді́ти.
Забурлить — 1) заклекоті́ти, забурха́ти; 2) забушува́ти, зашараба́рити.
Забываніе—забува́ння.
Забывать, забыть—забува́ти, забу́ти, ся, запам'ята́ти.—**Забытое**—забу́ток.
Забываться, забыться — 1) забува́тися; 2) зазнава́тися, зазна́тися, розумі́тися.
Забывчивость—забу́тливість, забу́тність.
Забывчивый—забу́тливий, забутни́й, непам'ятки́й, непам'ятую́щий, непам'ятли́вий, забу́дько.
Забѣганіе—забіга́ння.
Забѣгать, забѣжать — забіга́ти, забігти, (вперед)—попережа́ти, попереди́ти.
Забѣгать, ся—забігати, ся.

Забѣглый—прибли́дний, забіглий.
Забѣгъ—1) забіг; 2) заворо́тка, поворо́тка, за́крут, за́то́ка.
Забѣганіе—забіга́ння.
Забѣдствовать—забідува́ти.
Забѣжать—забігти.
Забѣливать, забѣлить, ся — забілювати, забіля́ти, забіли́ти, ся.
Забѣлка—забілювання.
Забѣлѣть—забіліти.
Заваживать, завезть—завози́ти, завезти́.
Заваживать, завесть—завоо́дити, завести́.
Заважничать — завели́чатись, запишніти, у пиху́ піднести́сь.
Завазживать, завозжать—накида́ти віжки́, завіжкува́ти.
Заваксить—заваксува́ти.
Завалень — ле́га, ле́жень, вайло́, валю́ка, нерóба.
Завалецъ, рос. Scrophularia nodosa L. — ра̀нник, підта́нник, смовдь, ста́ровина́, кукуля́рія, чо́рна ба́бка.
Заваливать, завалить, ся—1) зава́лювати, засипа́ти; закида́ти, ся, зава́ла́ти, ся і т. д; 2) затарасо́вувати, затарасува́ти (дорогу).
Завалина, завалинка — при́спа, при́сьба, прѝзьба.
Завалъ—зава́л, зава́лка.
Заваль—завала́ще, ви́бірки.
Завальный—завала́щий, зле́жаний.
Завалять, ся — 1. д. **Валять, ся**—(почати). 2) закала́ти, ся, зава́ла́ти, ся, замурзати, ся; зава́ла́тися, зале́жа́тися.
Заваривать, заварить—1) зава́рювати, завари́ти; 2) запа́рювати, запа́рити (чай).
Заварка—1) зава́рювання, запа́рювання; 2) запа́ра, цід.
Завариваніе—зава́рювання, запа́рювання.
Заварной—запарни́й.
Завастривать, завострить, ся — загóстрювати, ся, загостри́ти, ся.
Заващивать, завощить, ся — завóщувати, завощи́ти, ся.
Заведеніе—1) за́від, завóд, устано́ва, за́клад.—**Богоугодное з.**—богадільня.—**Питейное з.**-шино́к, шинк. **Красильное з.**—краси́льня.—**Трактирное з.**—трахта́рь.— **Прачешное з.** — пра́льня. — **Учебное заведеніе** — шкільна устано́ва, шко́ла; 2) зви́чай, поведе́нція, за́від, поря́дки. **У насъ такое заведеніе**—таки́й зви́чай у нас, така́ у нас поведе́нція, такі поря́дки. — **У насъ и заведенія такого нѣтъ** —сього у нас і в завóді нема́е, такóго і звича̀ю у нас нема́, сьогó у нас не вóдиться.
Завезти—завезти́.
Завербовать, ся—завербува́ти, ся, залучи́ти, ся, приста́ти до вербу́нку.
Завережать—заверещáти, завищáти.
Завернуть, завертывать, ся—1) загорну́ти, завину́ти, пови́ти, загóртувати, ся, завива́ти, ся, загóрта̀ти, ся; 2) завернýти, завертáти.
Заверстка—заміна, залічування.
Заверстать, заверстывать—замини́ти, залічи́ти, замі́ня́ти, залічувати.
Завертка—1) загóртування; 2) ключ, за́крутка (закручувати гайки або що); 3) за́вертка (коло дверей); 4) за́вертні (коло санок).
Завертываніе—загóртування, загорта́ння.
Завертѣть, ся, заверчивать—завертіти, ся, закрути́ти, ся, завірчувати, закру́чувати, ся.
Завершить—1) закінчи́ти, покінча́ти; 2) ви́вершити.
Завести, завесть, ся, заводиться—завести́, завóдити, ся.—**Завесть рѣчь**—зня́ти, завестѝ річ.
Заветшалый—да́вній, старóй.
Заветшать—постарітися.
Завечерѣть—запізни́тися.
Завздорить—засвари́тися, счини́ти колотнѐ.
Завивать, ся, завить, ся — завива́ти, ся, закру́чувати, ся, заплі́та́ти, ся, зави́ти, закрута́ти, заплести́, ся.
Завидливость—завѝдливість.
Завидливый — завѝдливий, завидю́щий, за́здрісний, за́здросли́вий.
Завидно—за́ви́дно, за́здро, за́здрісно.
Завиднѣться — завиднітися, замая́чити, забованіти.
Завидовать — за̀ви́дувати, за̀здрити, за́здростити, поривáти о́чі.
Завидѣть—забáчити, набáчити, загле́ді́ти, заздріти.
Завизжать—заскакувча́ти, (про поросят)—закувікати.
Завилять — завертіти, закрути́ти, завиля́ти.
Завинтить, завинчивать, ся — зашрубува́ти, зашрубóвувати, ся.
Завиральный—химе́рний, недоре́чний.
Завираться — забріхуватись, бреха́ти бага́то.
Завирчивый—брехли́вий.
Зависимость—зале́жність, підле́глість.
Зависимый—зале́жний, підле́глий.
Завистливость—за̀здрісність.
Завистливо — за̀здро, за̀здрісно, з за́здрістю.
Завистникъ, ца— за̀здрісник, ця, завѝдник, ця.
Зависть — за́вись, за́здрість, за́видки, за́здра; за́здрощі.
Зависѣть—зале́жати.
Завитки, рос. Agrimonia Eupatorium L. — парѝло, парнѝк, кожу́шечки, ли́пник.
Завитокъ — 1) почере́вина (частина воловини коло груднѝни), груднѝця; 2) анат. Helix—кля́па; 3) пу́коль, ку́черь; 4) за́крутка (в хлібі); 5) (в мережках)— кру́тик, (в малюнках) —визеру́нок, (у роелин)—ву́сик.
Завитой—закру́чений.
Завихать—захита́ти.
Завладѣніе — заволодіння, займа́нщина, опанува́ння, овла̀да, здобутт́я.

Завладѣть—заволодіти, заня́ти, опанува́ти, осягтù, осягну́ти, посісти(що).
Завластвовать—запану́вати.
Завлекательный, но—знадна́й, знадлùвий, во, принадний, прива́бний, но.
Завлеканіе—зна́жування, прива́блювання.
Завлекать, завлечь — 1) д. **Заволакивать**; 2) ва́бити, на́дити, принàжувати, мани́ти, прима́нювати, зва́бити, зна́дити, прина́дити, приман и́ти.
Заводка часовъ—накру́чування года́нника.
Заводскій—завідськùй, фабри́цький, фабри́чний.
Заводчикъ — 1) завідчи́к, фабрикàнт; 2) привідця.
Заводъ—1) заво́д, фа́брика. — **Винокуренный заводъ** — ви́нниця, ґура́льня, горі́льня.—**Восковой з.**—воскобійня. —**Желѣзный з.**—ру́дня. — **Кожевенный з.** — гарба́рня; (де виробляють козлятину)—хабата́рня.— **Жестяной з.**—бляха́рня.—**Кирпичный з.** — цегі́льня.—**Лѣсопильный з.**—тарта́к.—**Мѣдноплавильный з.** — котля́рня.—**Металлоплавильный з.**—гама́рня. — **Мыльный з.** — милова́рня, мила́рня. —**Пивоваренный з.**—пивова́рня, бро́вар, бровáрня.—**Поташный з.** — пота́шня, бу́да.—**Селитренный з.**—бурту́.—**Стекляянный, стекольный з.**—гу́та.—**Сухарный з.** — сухáрниця, сухáрня. — **Сахарный, свекловично-сахарный з.**—саха́рня, цукéрня. — **Овчарный з.**—вівчáрня.—**Пороховой з.** —порохівня.—**Свинцовый з.**—олівня. —**Уксусный з.**—оцета́рня; 2) накла́д, вида́ння (книжки).
Заводь—зато́ка, сага́.
Завоеваніе—завоюва́ння, звоюва́ння, здобýття.
Завоеватель—завойо́вник.
Завоевательность—завойо́вність.
Завоевать—завоюва́ти, звоюва́ти, здобу́ти.
Завоекъ — 1) карк, ши́я (про худо́бу); 2) ошùйок (шкура з ши́ї).
Завозить—заво́зити.
Завозиться—завовту́зитися, заялó́зитися.
Завозный—завізна́й, привізний.
Завозня—поро́н, дуб (для перевозу возів з кіньми через річку).
Заволакивать, ся, заволочь, ся—1) затяга́ти, заволка́ти, затягтú, заволокти́; 2) **Заволакиваетъ рану**—затяга́є ра́ну, ра́на заго́юється. — **Заволокло небо**—нахма́рилось.
Заволгнуть—звóхкнути, повóхкнути.
Заволиовать, ся—захвилюва́ти, ся.
Завонять, ся—засмерді́ти, ся.
Завопить — заголоси́ти, залементува́ти, завола́ти, зарепетува́ти.
Завораживать, заворожить—замовля́ти, замóвити, заворóжувати, заворожáти.
Завора—зàсув.
Заворачиваніе—поверта́ння, загортàння.
Заворачивать, ся, заворотить, ся — 1) завертáти, завернýти, ся; 2) загортáти, засýкувати, закáчувати, загорнýти, засукáти, закачáти.
Заворковать — завуркота́ти, забуркоті́ти, забуркоті́ти.
Заворница—кіл, па́ля.
Заворотень — важнùця (піднімати віз), підóйма, підвáга.
Завороть—поворóт, поворóтка.—**Завороты полъ**—прùполи.
Заворчать—забурча́ти, забурмота́ти.
Завраться—забреха́тися.
Завредить—зашкóдити, завáдити.
Завсегда — зáвжди, зáвше, все, усé, по всяк чáс, завсігдú.
Завсегдашній — завсідний, повсякча́сний, разура́зний.
Завторить—завторува́ти.
Завтра—зáвтра, взáвтра.
Завтраканіе—снідання.
Завтракать—снідати.
Завтракъ—снідáнок, снідáння.
Завтрешній—завтрішній.
Завшивѣть—завошáвіти.
Завываніе — завива́ння, скигління, скúглення.
Завывать — завива́ти (про вітер, вовка, собаку), скùглити, завóдити, голосùти (про людину).
Завыекъ—1) потúлиця, карк; 2) д. **Завоекъ.**
Завыть—завáти, заголоси́ти, заквилùти.
Завѣвать, завѣять—завівáти, завіяти.
Завѣдать—зачýти, почýти.
Завѣдомо—звідома, за с(ь)відом, знаючи; напéвне.
Завѣдомый—відóмий, звісний.
Завѣдываніе—завідування.
Завѣдывать—завідувати.
Завѣрить, завѣрять—запéвнити, запевня́ти, завірити, завіря́ти.
Завѣреніе—запéвнення, завірення.
Завѣса—завіса, заслóна.
Завѣсить, завѣшивать—завісити, запнýти, завішувати, запина́ти, заслона́ти, заслоня́ти.
Завѣтный — завітний, заповітний; таємний, та́йний.
Завѣтренный—затишня́й.
Завѣтренѣть—завітритися, зв'я́нути, змарніти (від вітру).
Завѣтъ—завіт, заповіт, з'я́зок.
Завѣщаніе—1) заповіт; 2) духóвна, духівня́ця.
Завѣщать—заповіда́ти, записа́ти, відписа́ти, відказàти.
Завѣщатель—спадкода́вець, заповітник.
Завѣщательный—заповітний.
Завядать, завянуть — в'я́нути, бля́кнути, зав'я́нути, збля́кнути.
Завяданіе—в'я́нення.
Завязать, завязывать, ся—зав'яза́ти, зав'язувати, ся.
Завязать, завязнуть—1) гру́знути, загрузáти, угрузáти, загрýзнути, угрýзнути, вгрýзнути; 2) застрява́ти, застря́нути, застряга́ти, застря́гнути.
Завязить—загрузáти.
Завязка—1) зàв'язка, поворóзка (для зав'язування), волóка (у постолів); 2) зàв'язка (в повісті, драмі).

Завязникъ, завязный корень, рос. Tormentilla erecta--дерев'я́нка, в'язіль.
Завязь—в'я́зь, за́в'язь, пу́п'янок,пу́п'яшок.
Завякаться—забрехáтися.
Завяливать, завялить, ся — в'ялúти, зав'ялúти, ся.
Завялый—пов'я́лий.
Загавливаться—загівля́ти.
Загадать, загадывать—загада́ти, зага́дувати.
Загадить, загаживать, ся — запога́нити, запаску́дити, закаля́ти, обробúти, запога́нювати, ся і т. д.
Загадка—за́гадка.
Загадочный—загадко́вий; те́мний.
Загадочность—загадко́вість.
Загадываніе—зага́дування.
Загаживаніе--запаску́джування, запога̀нювання.
Заганивать, загонять — 1) заганя́ти, загна́ти; 2) зату́ркувати, заморо́чувати.
Загаркать—зага́ркати, загорла́ти.
Загаръ—сма́га.
Загасать, загаснуть—га́снути, пога́снути, згаса́ти, згасти.
Загашиваніе—га́шення, зага́шування.
Загатить, загачивать — загатúти, затамувàти, зага́чувати, затамо́вувати.
Загащиваться, загоститься—загóстювати-ся, загостюва́ти, ся.
Загваживать, загвоздить -- забива́ти гвіздки́, загво́здювати, заби́ти гвіздо́к, загвозди́ти.
Загвоздка — 1) забива́ння, клинцюва́ння; 2) за́гвіздка, клин, клино́к; 3) закарлю́ка, закарлю́чка, закава́ка.
Загибать, загнуть, ся — загина́ти, закарлю́чувати, закопи́лювати, загну́ти, ся, закарлю́чити, ся і т. д.
Загибина, загибъ—залíм, за́крут, карлю́чка.
Загибка—загина́ння.
Заглавіе - заголо́вок, о́глав.
Заглавный—заголо́вний, початко́вий.
Загладить, заглаждать, заглаживать — ви́рівняти, загла́дити, зате́рти, вирівнювати, загла́жувати, затира́ти.
Заглазно—взáочі, позáочі, заóчно.
Заглазный—заóчний.
Заглазѣться—задива́тися, заґа́витися.
Заглохлый—заглу́шений.
Заглохнуться—заглуша́тися.
Заглушать, заглушить—глушúти, заглушàти, заглуши́ти.
Заглушье—глушина́, пу́стка.
Заглядываніе—загляда́ння, зазира́ння.
Заглядывать, заглянуть—заглядáти, зазира́ти, заглянуТи, зазирну́ти.—**Заглянуть къ кому**—навідатися (до кого).
Заглядываться, заглядѣться—задивля́тися, заглядáтися, задивúтися, загляді́тися.
Заглядѣніе, заглядѣнье — 1) задивля́ння, придивля́ння; 2) ди́во, прùдиво.
Загнаивать, загноить, ся—загнóювати, ся, загноїти," ся, загнива́тися, загнúтися.
Загнать, загонять—загна́ти, заня́ти, заганя́ти, займа́ти.
Загнивать, ся, загнить, ся—загнива́ти, ся, загни́ти, ся.
Загнусить—загугня́вити, загуня́вити.
Загнѣта, загнѣтка—при́пічок (та частина, куди загрібають жар).
Загнѣздиться—загніздúтись, заку́блитись.
Заговаривать, заговорить—заво́дити, здійма́ти, зні́ма́ти річ, зачина́ти мо́ву, замовля́ти, промовля́ти, забала́кувати, завести́, зня́ти річ, забала́кати, замо́вити, промо́вити, заговори́ти, (про кількох)—загомоніти.
Заговариваться, заговориться — забала́куватися, забазікуватися, забала́катися, забазікатися.
Заговляться—загівля́ти.
Заговоренный—замо́влений.
Заговорщикъ, ца—змо́вник, ця.
Заговоръ—1) змо́ва; 2) замовля́ння, замо́ва, шепта́ння.
Заговѣнный—за̀пусний, пу́щальний.
Заговѣнье—за̀пусти, пу́щання.
Заговѣться—заговіти.
Загототать—зареготáти, заґелґотáти.
Заголять, ся, заголять, ся—заголи́ти, заго́лювати, ся.
Загонщикъ—1) заганя́ч; 2) (на полюванні) —гучо́к.
Загонъ—1) заганя́ння, займа̀ння; 2) гніт. —**Жить въ загонѣ** — в зневáзі жи́ти, поневірятися; 3) загін, зáгорода, обóра; 4) загін (на ниві).
Загораживаніе — загоро́джування, затуля́ння, затамо́вування.
Загораживать, ся, загородить, ся—загорóжувати, ся, обгорóжувати, ся, загороди́ти, ся, обгородѝти, ся.
Загораніе—сма́гнення, засма́лювання; загоря́ння, запа́лення.
Загорать, загорѣть — засма̀люватися, засмали́тися.
Загораться, загорѣться—загоря́тися, займа́тися, запа̀люватися, загорітися, занятися, запали́тися.
Загорбокъ—карк (частина спини між лопатками).—**Ударилъ въ загорбокъ** — —вдáрив межù плéчі.
Загордиться—загордíти, занишніти.
Загоревать—зажури́тися, засумува́ти, засмути́тися, затужáти, в ту́гу вда́тися.
Загорный—загірний.
Загорода—за́города.
Загородный—заміський, позаміський, загоро́дній.
Загородье—замістя, око́лиці міста.
Загорокъ, загорье—загір'я.
Загорѣлый—засма́лений.
Загосподствовать—запанува́ти.
Заготавливать, заготовлять, заготовить, ся — заготовля́ти, ся, запаса́ти, ся, зготува́ти, зготóвити, наготóвити.
Заготовка, заготовленіе—готува́ння, запаса́ння.
Заготозщикъ, ца — заготовля́ч, приготовля́ч, ка.
Заграбаздать—загáрбати.

Заграбить, заграблять—1) загребти́, загріба́ти; 2) заграбува́ти, зага́рбати, грабува́ти, га́рбати.
Заградить, заграждать—загороди́ти, заступи́ти, загоро́жувати, заступа́ти.
Заграждение—загоро́жування; за́города.
Заграчать — загука́ти, (про ворон) — закря́кати, закра́кати, загрува́ти.
Заграничный--загря(а)ни́чний,закордо́нний
Загребальный—до загріба́ння, до загорта́ння.
Загребаніе—загорта́ння, загріба́ння.
Загребать, загрести, загресть — 1) загрома́жувати, загріба́ти, загорта́ти, загроми́дити, загребти́, загорну́ти; 2) га́рбати, зага́рбати.
Загрезить—зароїтися, ма̀рити, ся.
Загремѣть—загреміти, загрімоті́ти, загуркоті́ти, загрюкоті́ти.
Загривокъ—карк, поти́лиця; загри́вок.—**Ударить по загривку**—поти́лишника да́ти, по поти́лиці, по ка́рку вда́рити.
Загробный– тотос(ь)вітній, загро́бний.
Загрозить—похваля́тися.
Загромаживать, загромоздить — зава́лювати, завали́ти.
Загрохотать — загуркоті́ти, загрюкоті́ти, загу́ркати.
Загрубить, загрубіянить—загрубія́нити.
Загрубѣлость — загрубі́лість, затверді́лість, зашкару́блість.
Загрубѣніе—загрубі́ння, затверді́ння.
Загрубѣлый—заг'рубілий, затверділий, зашкару́блий.
Загрубѣть, загрубнуть—загрубі́ти, загру́бнути, затверді́ти, затве́рднути, зашкару́бти, зашкару́бнути.
Загружать, загрузить, ся—1) зава́жувати, ся, зава́жити, ся; 2) зато́плювати, затопи́ти, ся,
Загрызать, загрызть—загриза́ти, загри́зти.
Загрязнить, ся—закаля́ти, ся, завали́ти, ся, забрудни́ти, ся, замазати, ся, задрі́пати, ся, затьо́пати, ся, забо́втати, ся, забрьо́хати, ся, захво́йдати, ся, запаску́дити, ся, закалю́жити, ся, заля́пати, ся.
Загрязнѣть — забрудні́ти, закаля́тися, замазатися.
Загубить — загуби́ти, занапасти́ти, згуби́ти.
Загудить—загуді́ти, загусту̀, забри́нькати, зацигу̀кати.
Загудѣть—загуді́ти, загуготі́ти.
Загуливаться, загуляться — загу́лювати, ся, загуля́ти, ся; гультяюва́ти, запива́ти; волочи́тися, ві́ятися.
Загулъ—гульня́, п'яни́цтво, запи́, пія́тка.
Загульный—гультя́йський.
Загуменье—пригуме́нок.
Загустѣть—загу́снути, загусті́ти, затужа́віти.
Загуторить—забала́кати, поча́ти розмовля́ти.
Задабривать, задобрить — задобря́ти, задо́брювати, піддо́брювати, підле́щуватися, підмо́щуватися підла́зити, підлу̀зуватися (до кого), підма́слювати, хліба́ти, могри́чити (кого), догожа́ти (кому), задобри́ти, піддо́бритися, підлести́тися, підмости́тися, підлиза̀тися, підлі́зти, підма́слити, підхліба́ти, підмогрю̀чити.
Задавать, ся, задать, ся—1) дава̀ти, завдава́ти, видава́ти (вперед); призна́чати, зага́дувати.—**Задать жару, перцу** — нама́лити го́лову, нагріти чу́ба, чупри́ну, пи́нхви да́ти, да́ти пе́рцю з ма́ком, зали́ти за шку́ру са̀ла. — **Задавать тонъ**—пе́ред вести́; 2) щасти́ти, вестю̀сь, пово́дитись, ношастю̀ти, повести́ся.
Задавить, задавливать—задавю̀ти, задуши́ти, зада́влювати, заду́шувати.
Задакать—зата́кати.
Задалбливать, задолбить — задо́вбувати, завча̀ти, задовба́ти, завчи́ти.
Задаривать, задарить—1) підкупа́ти, могри́чити, підмогри́чувати, підкупи́ти, підмогри́чити; 2) дарува́ти, надарува́ти (багато).
Задатокъ—завда́ток.
Задаточный—завдатко́вий.
Задача — 1) зада́ча, завда́ча, завда́ння, за́гадка, моро́ка (трудна); 2) ща́стя, до́ля, уда́ча. — **Ему нѣтъ задачи** — нема́ йому́ ща́стя, до́лі, уда́чі, не ща̀стю̀ть, не веде́ться йому́.
Задачливый, во — щасли́вий, во, уда́чний, но.
Задвига́ть, ся, задвинуть, ся — засува́ти, ся, засо́вувати, ся, засу́нути, ся.
Задви́гать, ся — задвиготі́ти, здвигну́ти, ся, зару́хати, ся пору́шити, заворуши́ти, ся, закиші́ти.
Задвижка—за́сув, за́сувка.
Задвижной—засувни́й.
Задвинутый—засу́нутий, засу́нений.
Задворка, задворокъ, задворье — за́двірок, задві́р'я.
Задворянитьсѧ—зананіти.
Задебелѣть—задебе́літи; погла́дчати.
Задергать—засмю̀кати, засіпати.
Задергивать, ся, задернуть, ся — 1) завішувати, ся, запина́ти, ся, завіша́ти, запну́ти, ся.—**Задернуло небо** — нахма́рилось, заволокло́ хма́рами; 2) засмю̀кувати, засіпувати, засми́кати.
Задеревенѣлость—задеревілість.
Задеревенѣлый — задеревілий, задубілий, закацю́блий.
Задеревенѣть — задерев'яніти, задубіти, закацю́біти.
Задержаніе—задержа́ння, затрима́ння. — **Личное задержаніе**—аре́шт, аре́штува́ння.
Задержать, задерживать, ся — задержати, затрю̀мати, зупини́ти, запини́ти, спини́ти, припини́ти, збарю̀ти, забари́ти, загаяти, задержувати, затри́мувати, зупиня́ти, запиня́ти, спиня́ти, ся, гаяти, ся, бари́ти, ся.

Задержка—задéржáння, затримàння, впин, упúн, припúнка, загáйка, загáянка. — **Безъ задержки** — безупúнно, невпúнно, негáйно.
Задивиться—задивувàтися, зачудувáтися.
Задинка—задóк.
Задирать, задрать, ся —1) задирáти, здирáти, дрáти, ся, задрáти, ся, здéрти, ся; 2) зачіпáти, займáти, зачепúти, занятú, завóдитися, завестúся.
Задира—причéпа, задьóра, задирáка, заводя́ка.
Задирка—зáчіпка, прúчіпка.
Задирчивый — причéпливий, задьóристий, напрàсний.
Задичать—здичáвіти.
Задичить—почáти різнùти.
Задичиться—д. **Дичиться** (почать).
Задлить, ся — забарáти, ся, загàяти, ся, забáвити, ся.
Задневать—заднювáти.
Задникъ—задóк.
Задница—зад, гýзно, гузá, гузúця, срáка, кýпра, гóпа, паністáра, дýпа, (половинка)—півдýпка.
Задній—зáдній.—**Заднимъ умомъ крѣпокъ**—мýдрий по шкóді.
Задолжать — задовжúтися, заборгувáти, напозичáтися.
Задорина—дроскá, троскá; зáдирка, дрóзка.
Задорить—задирáти, дратувáти, зачіпàти, роспаля́ти, підштýрувати, під'ю́жувати.
Задорливость—зaїдливість, задúристість, дражлúвість.
Задорный--зaїдливий, задúристий, дражлúвий, завзя́тий, задúрливий, задьóрний
Задорливый, задорный—завзя́тий, зaїдливий, завóдистий, задьóристий.
Задорожиться—задорожúтися, запрáвити.
Задоръ — зáпал, завзя́ття, зaїдливість, задьóр.
Задохлый—зáтхлий.
Задохнуться— задихнýтися, задушúтися.
Задребезжать—забрязчáти, забрязкотіти, задереньчáти.
Задремать—задрімáти, закуня́ти, здрімáтися.
Задрожать—задріжáти, затремтіти, затрусúтися.
Задувать, задуть—1) завівáти, задувáти, завіяти, задýти; 2) задимáти, задмýхувати, гасúти.
Задудить—задýдрити, задудáрити.
Задумать, ся—задýмати, ся, загадáти, ся, замúслити, ся, замірити, ся,
Задумчивость--задýмливість, замúсленість.
Задумчивый — задýмливий, замúслений, задýманий.
Задуриться—роздурітися, розжируватися,
Задушать, ся, задушить, ся—задýшувати, ся, задушúти, ся, (дитину уві сні)—приспàти.
Задушевность—сердéчність, щúрість.
Задушевный—щиросéрдий, щúрий.
Задушеніе—задýшення, удýшення.
Задхлость—зáтхлість, тýхлість, прáтхлість.
Задхлый—зáтхлий, тýхлий.
Задхнуться—затхнýтися, притхнýтися
Задъ—зад, гузá.
Зады—1) (в чоботях)—закаблýки; 2) задóк (воза); 3) задвірок, задвір'я; 4) крáй селá, цáрина; 5) задá.
Задымить, ся—закурúти, ся, задáміти, ся.
Задыхаться—задихáтися.
Задышать—задýхати.
Задышка—задýха, я́духа, дúхавиця.
Задѣвать, задѣть—зачіпáти, чіпля́ти, ся, зачепúти.—**Не задѣвай меня**—не зачіпáй, не рýш, не займáй менé.
Задѣлать, задѣлывать, ся — заробúти, заробля́ти, забивáти; (камінем) — замурувáти, (в мур)—вмурувáти, зашпаклювáти, зашпарувáти.
Задѣлка—1) закладáння, замурувáння, забивáння, зароблювання.
Задѣлъ—заробіток, зарібок (від штуки), заділля.
Задѣльный--від робóти, задільний, поштýчний.—**Задѣльная плата** — плáта від робóти, задільна плáта, зароблéна.
Задѣлье—пáнщина.
Заегозить—заметушúтись, задрíботіти.
Заедино—заодно́, спільно, вкýпі, заразóм.
Заемный—позичкóвий, позичáльний.
Заемщикъ—позичáльник, позúчник.
Заемъ—1) позичáння; 2) позúка, пóзичка.
Зажаривать, ся—запікáти, запектú, засмáжити, ся.
Зажать, зажимать—1) затулúти, затуля́ти, затúснути, затискáти. — **Зажать кому ротъ**—зацúткати,
Зажелклый—зажóвклий.
Зажелкнуть—зажóвкнути.
Зажелтить—зажовтúти.
Зажелтѣть, ся—зажовтíти.
Зажечь, ся, зажигать, ся—запалúти, запáлювати, роспáлювати, ся.
Заживать, зажить—1) заживáти, зажúти 2) загóюватися, затáгувати, ся, затягáти, ся. — **До свадьбы заживетъ**—загóїться, пóки весілля скóїться.
Заживить, заживлять, ся—гоїти, загоїти, загóювати, ся—**Заживляемый**—гóйкий.—**Заживляющій**—гóючий.
Заживленіе—загóювання, гóїння.
Заживо—живцéм.
Зажига—завóдчик, привідця, привідчик.
Зажиганіе—запáлювання, зас(ь)вічування.
Зажигатель, ница—палій, підпáляч, ка.
Зажигательный--запáлюючий, запал(ь)ний. —**Зажигательныя спички** — сірникú, сірничкú.
Зажигательство—підпáл.
Зажиливаніе--замóхування.
Зажиливать, зажилить-замóхувати, замóтувати, замóхати, замотáти, замантáти.
Зажилой—зажúтий, зароблений.
Зажинать, зажать—зажинàти, зажáти.
Зажинъ—зажúн, зажáнки.
Зажирѣлый—розгладнути, роспáстися.
Зажирѣть—розгладнути, роспáстися.

Зажитое, зажитокъ—ста́ток, доста́ток, жа́ток, придба́ння.
Зажиточность—замо́жність.
Зажиточный, но—замо́жний, доста́тній, з доста́тком, засі́бний. — **Быть зажиточнымъ**—статкува́ти.
Зажмуриваніе — замру́жування, зажму́рування.
Зажмуривать—зажму́рювати, зажму́рувати, замру́жувати, заплю́щувати.
Зажога — за́пал, о́хват, під'па́л (у коня).
Зажора, зажорина—під'та́лина, ба́юра.
Зажужжать — загуді́ти, задзижча́ти, забрині́ти.
Зажурчать—задзюрча́ти, задзюркоті́ти.
Зажухнуть—побля́кнути, збля́кнути, полиня́ти, поме́рхнути.
Зазвать, зазывать—закли́кати, запроси́ти, зазва́ти, закрика́ти, запро́шувати, зазива́ти.
Зазвенѣть—задзвеніти, задзе́нькати.
Зазвонить—задзвоня́ти.
Зазвонщикъ—дзвоня́рь, паламарь.
Зазвучать--зазвуча́ти,забрязча́ти,залуна́ти
Заздравный—заздоро́вний.
Зазеленить, ся—зазелени́ти, ся.
Зазеленѣть—зазеленіти.
Зазимовать—зазимува́ти.
Зазимье—за́морозки.
Зазирать, зазрѣть — закида́ти (чим), дорі́кати, докоря́ти, допіка́ти.
Зазнаваться—зазнава́тися, зазна́тися, зарозумі́тися.
Зазноба—1) за́морозь; 2) закоха́ння, лю́бощі, ча́рощі, причарува́ння; 3) **зазнобушка**--коха́нка, коха́ночка, ми́ла, лю́бка, сухо́тонька, чарівни́ченька.
Зазнобить, зазноблять—1) замороз́ити, заморо́зювати; 2) причарува́ти, прикоха́ти, причаро́вувати.
Зазорный—гане́бний, ганьбли́вий, докірливий сороміцький, безсоро́мний.
Зазоръ со́ром, соромо́та, ганьба́.
Зазрѣніе—докір, дога́на, за́кид, зазір. — **Безъ зазрѣнія**--без зазо́ру, без доко́ру
Зазубривать, зазубрить, ся—вищерблювати, щерби́ти, ся, визу́блювати, ви́зубити, ся.
Зазубрина—щерби́на, щерба́, зубе́ць, за́зубень.
Зазубри́стый—щерба́тий, зубцюва́тий.
Зазудѣть—засверби́ти.
Зазываніе, зазывъ—закрика́ння, за́клик.
Зазычать—задзижча́ти.
Зазѣваться, зазѣваться — задива́тися, заґа́витися, задивля́тися, заґа́влюватися, ґа́ви лови́ти.
Зазябать, зазябнуть--замерзати,заме́рзнути.
Зазябкина—приме́рзле.
Зазяблый—заме́рзлий, приме́рзлий.
Заиграть, ся заґра́ти, ся.
Заигрываніе—заграва́ння, жартува́ння.
Заигрывать—1) заграва́ти; перегравати; 2) жартува́ти, пустува́ти.
Заика—заї(ґи́)ка, недоріка.
Заикаться, заикнуться — заї(ґи́)куватися, заї(ги)ка́тися, запина́тися, заї(ги)кну́тися, запну́тися.
Заикливость—заї(ґа́)кливість.
Заикливый, заиковатый — недорікий, заї(ґи́)куватий.
Заимка—за́ймanка, за́ймисько.
Заимодавецъ—позича́льник, боргівник, позичкода́вець.
Заимодательство—позича́ння, боргува́ння.
Заимообразный, но—позичко́вий, у по́зичку.
Заимствованіе—позичання; запози́чення.
Заимствовать—1) позича́ти; 2) перейма́ти; запозича́ти.
Заиндивѣть—запуши́тися, заі́нитися.
Заинька—за́йчик.
Заинтересовать, ся — заінтересува́ти, ся, зацікáвити, ся.
Заискиваніе— запобіга́ння ла́ски, підле́щування, (до жінки)—залиця́ння.
Заискивать—запобіга́ти ла́ски, (в кого)—підле́щуватися, підсипа́тися, прила́щуватися, шúлитися.
Заискриться—зайскритися.
Зайти, заходить—зайти́, захо́дити. — (Про сонце, місяць)—зайти́, сісти, лягти́, закоти́тись.—**Зайти къ кому либо** — заві(и)та́ти до кого.
Зайченокъ—зайченя́.
Заячина—за́ячина.
Закабаливать— поневоля́ти, закріпоща́ти.
Закаблучье—закаблу́к.
Заказерзить — заковерзувати, закрути́ти.
Закадать—закади́ти.
Закадычный—заприся́глий.
Заказать, заказывать — загади́ти, замо́вити, загадувати, замовля́ти.
Заказъ—замо́влення, загада́ння.
Закаиваться, закаяться — зарі́кáтися, зарі́ктися, закаятися.
Закалать, ся—заколювати, заколо́ти, ся.
Закаливаніе— гартува́ння.
Закаливать, закалить, ся—загарто́вувати, загартува́ти, ся.
Закалина—зака́л, (здр.) зака́лець.
Закалистый—з зака́льцем, глевкúй.
Закалка—гартува́ння; гарт, зага́рт, (посу́дина)—гарти́ця.
Закалякать, ся—забала́кати, ся, зату́ркати, ся.
Закаменѣлость—скам'яні́лість.
Закаменѣлый—1) скам'янілий; 2) запе́клий.
Закаменѣть—скам'яні́ти.
Закапчивать, закончить, ся— закінчувати, закінчúти, скінча́ти, ся.
Закапать, ся, закапывать, ся — закра̀пати, зака́пати, ся, забри́з(ь)кати, ся, закра́пувати, ся і т. д.
Закапчиваніе--зако́пчування, зако́рювання, зади́млювання.
Закапчивать, закоптить, ся — задимля́ти, зако́рювати, зав'я́лювати, задимúти, ся, закурúти, зав'я́лити, ся,
Заказпризничать—завередувáти, захимерувáти, закапризити, запримхувáти.
Закапывать, закопать, ся—зако́пувати, закопáти, ся.
Закаркать—закра́кати, закра́кати, зака́ркати.
Закармливаніе — загодо́вування, загодува́ння.

Закармливать, закормить — загодо́вувати, загодува́ти, обгодо́вувати, обгодува́ти.
Закартавить—загарка́вити.
Закатать, закатить, закатывать, ся—1) закоти́ти, заточи́ти, зако́чувати, зато́чувати; 2) закача́ти, зака́чувати.
Закатъ—за́хід.
Закатываться—зако́чуватися, (про сонце) —захо́дити, ляга́ти, сіда́ти.
Закачать, закачивать, ся—заколиха́ти, заколиса́ти, загойда́ти, заколи́хувати, заколи́сувати, загойдувати, ся.
Закашивать, закосить, ся — зако́шувати, зако́сювати, закоса́ти, ся.
Закашлять, ся—зака́шлати, ся, забухи́кати, закахи́кати.
Заквакать—заква́кати, закря́кати, заку́мкати (про жаб), закря́кати, зака́хкати (про качок).
Закваска—ро́зчѝна, дріжджі, (з тіста)--опа́ра, (для квасу)—квасѝло, ро́сквас.
Заквасить, заквашивать — заква́сити, заква́шувати, (про тісто)—розчини́ти, вчини́ти, розчиня́ти, вчиня́ти.
Закеркать—закі(и)ркати, закі(и)рча́ти.
Закивать—закива́ти.
Закидной—закидни́й.—**Закидные рукава** — вильо́ти.
Закипать, закипѣть — закипати, закипі́ти, заклекотіти.
Закисать, закиснуть—закиса́ти, скиса́ти, кваснѣти, закѝснути, ски́снути.
Закись—за́кис.
Закичиться—запиша́тися, загордува́ти, зачва́нитися.
Закишѣть—закиші́ти, закомаша́тися.
Закладка—заклада́ини; 2) заклáдка, замурува́ння; 3) запряга́ння.
Закладная—заставни́й, закладни́й лист.
Закладодержатель—закладодержéць.
Закладчикъ—заста́вник, заклáдник.
Закладъ—заста́ва, заставщи́на, заклàд.
Закладывать, заклáсть, заложить, ся — 1) заклада́ти, заклáсти, заложи́ти; 2) запряга́ти, запрягти́; 3) заставля́ти, застановля́ти, заста́вити, застановѝти, ся.
Закланіе—зако́лювання.
Заклевать — задзьо́бати, заклюва́ти, заклю́кати.
Заклегтать—заклекота́ти.
Заклеивать, ся — заклéювати, ся, (карюком)—закарю́чувати, ся.
Заклейка—заклéювання.
Заклеймить — 1) потаврува́ти, позначи́ти; 2) запля́мити.
Заклепа--за̀клепка, ню́та.
Заклепать—заклепа́ти, занютува́ти, взя́ти у ню́ти, (про кайдани) - закува́ти, заби́ти.
Заклинаніе—заклáття, заклина́ння.
Заклинать, заклясть — заклина̀ти, заповіда́ти, заклáсти, заповісти (з клятьбою).
Заклинаться — заклина́тися, клáстися, зарі́катися.
Заклинивать, ся—заплі́шувати, ся, заклинцьо́вувати, ся.
Заклинка—заплі́шування, клинцюва́ння.
Заклокотать—заклекоті́ти, забулькоті́ти.
Заклохтать—заквокта́ти.
Заклубить, ся—заклу́бити, ся,
Заключать, ся, заключить, ся — 1) замика́ти, замкну́ти, ся.—**Заключить въ тюрьму**—посади́ти в тюрму́.—**З. въ оковы**—забу́ти, закува́ти в кайда́ни; 2) постановля́ти, постанови́ти.—**Заключать договоръ** — умовля́тися, склада́ти, ухва́лювати до́говір. — **З. миръ** — зго́жувати, годи́ти мир, замиря́ти, замири́ти; 3) ма́ти в собі, міст и́ти в собі, заключа̀ти; 4) закінча̀ти, закінчи́ти; 5) виво́дити, ви́вести.
Заключеніе—1) заса́жування, замика́ння, арешту́вання, (стар.) — в'язе́ння, ув'я́знення, (місце) — в'язни́ця, нево́ля, тюрма́; 2) ви́від, доміркува́ння, закінчення, приконе́чча.—**Въ заключеніе**—напосліdок, напри́кінці, наоста́нку, наре́шті. — **Заключеніе братства**—брата̀ння.—**З. мира**—замѝрення. **На заключеніе** — на ви́рішення.—**Сдѣлать свое заключеніе** — ва́словити свое міркува́ння.
Заключенникъ, ца — 1) нево́(і)льник, ця, аресто́ваний, а, в'я́зень, кайда́нник, коло́дник; 2) пусте́льник, скѝтник, самітник, ця.
Заключительный—приконе́шний, оста́ннiй.
Заклятіе—заклáття.
Заклятый—заклáтий; запо́клий.
Закобенить, ся—заманіжитися, заламáтися, задава́тися.
Заковка—закуття́, кува́ння.
Заковать — закува́ти, заку́ти, заби́ти. — **Закованный**—зако́ваний, заку́тий.
Заковыка—закарлю́чка, колінце.
Заковырять—заколупа́ти, закопи́рсати.
Закожный—підшку́рний, зашку́рний.
Закокетничать — заманіритися, закокетува́ти.
Закоковать—закува́ти.
Закокотать—засокота́ти.
Заколачивать — закала́тувати; забива́ти, затовка́ти.
Заколоситься—заколоси́тися.
Заколдовать—зашепта́ти, заворожи́ти.
Заколебать, ся—заколиха́ти, ся, захита́ти, ся, завага́тися.
Заколесить—заколува́ти.
Заколобродить—заколобро́дити, закрути́ти, заколоти́ти.
Заколоть—заколо́ти, сколо́ти, зашпига̀ти, заштрика́ти.
Заколченожить, заколчить — зашкандиба́ти, зашкатульга́ти.
Заколыхать, ся — заколихáти, ся, заколиса̀ти, ся, загойдати, ся.
Заколѣть—задубіти, заклякнути.
Законникъ—зако́нник, юри́ста, правни́к.
Законнорожденный — зако́нний, шлю́бний.
Законность—зако́нність, пра́вність.
Законный—зако́нний, пра́вний.

Законоблюститель — законодогля́дач; сто́рож пра́ва.
Законовѣдъ—законозна́вець.
Законовѣдѣніе — законозна́вство, правозна́вство.
Законодатель--законода́вець, правода́вець.
Законодательный — законода́вчий, правода́вчий.
Законодательство—законода́вство, правода́вство.
Законопатить — законопа́тити, зашпаґ(к)люва́ти, зашпарува́ти.
Законоположеніе— законотво́рдження; зако́н.
Законопреступникъ, ца — законоло́мець, праволо́мець, переступ'ник зако́ну.
Законопреступный—законоло́мний, праволо́мний.
Законтрактовать, ся –домо́вити, ся, законтрактува́ти, ся.
Закопченіе — заку́рення, задимлення, загнічення.
Законъ—1) зако́н, за́кін, пра́во.—**Нарушать законъ**—лама́ти зако́н; 2) віра.
Закопка—зако́пування.
Закопошиться — заворохо́битися, заворуша́тися, закомаша́тися, закиші́ти, заметуша́тися.
Закоптѣть, — закоптіти, ся, задиміти, ся, закуріти, ся.—**Закоптѣлый**—задимлений, задимілий, заку́рений.
Закопъ—ша́нець.
Закоренѣлость—закорені́лість; запе́клість, зайдливість.
Закоренѣть — закорена́тися. — **Закоренѣлый**—закорені́лий; запе́клий, забісо́ваний.
Закоржавѣть—закоржа́віти, задубіти.
Закорпѣть—загми́рятися, заснудіти.
Закортышки—пле́чі.
Закорюка — 1) карлю́чка, закарлю́чка; 2) прити́чина, зава́да.
Закорючивать, ся—закарлю́чувати, закандзю́блювати, ся.
Закорючистый—карлючкува́тий, крутій.
Закосить, ся — 1) закоси́ти, ся; 2) ко́со гля́нути.
Закоснѣлый—закамя'нілий, затверділий, задубілий, зани́ділий, закацю́блий.
Закоснѣлость — закам'яні́лість, затверділість, задубі́лість.
Закоснѣть—затве́рднути, задубіти, занудіти, закацю́біти.
Закостенѣлый—скостенілий.
Закостенѣть—скостеніти.
Закосъ—сіно́жать.
Закоулокъ — зау́лок, за́зубень; за́куток, закапе́лок, закама́рок (в хаті).
Закочевать—закочува́ти, затаборува́ти.
Закоченѣлый—задубілий, закля́клий.
Закоченѣть—задубіти, закля́кнути.
Закрадываться—закрада́тися.
Закранвать, закронть—закро́ювати, закроїти, закра́ювати, закра́яти.
Закранна—1) край, бе́ріг; 2) кри́га з бе́рега.
Закракать—закря́кати, закрю́кати.
Закрапать — закра́пати, забри́з(ь)кати.
Закраска—закра́шення.
Закрашивать— закра́шу(сю)вати, замальо́вувати.
Закраснѣть, ся—зачервоніти, ся.
Закрасоваться — закрасува́тися, запиша́тися, захороша́тися.
Закрестить—похрести́ти.
Закривина—закарлю́ка.
Закривить, ся, закривлять, ся — скриви́ти, ся, скривля́ти, ся, закарлю́чити, ся.
Закритиковать—закритикува́ти, заґу́дити.
Закричать—загука́ти, закрича́ти, (се́рдито)—загри́мати, гримну́ти, (несамовито)—заверещати, (з плачем)—зарепетува́ти і т. д. д. **Кричать.**
Закрой, закройка—за́різка, закрайок; закра́ювання, кра́яння, кроїння.
Закройня—закро́йня.
Закроить—закро́їти, закра́яти.
Закромъ—засік, (для кукурузи)—кошни́ця.
Закруглить, закруглять, ся — закругли́ти, закру́глювати, ся.
Закружить, ся—закружля́ти, завертіти, ся.
Закрутень—ви́хор, вир, крутінь
Закрутить, ся, закручивать,ся—закрути́ти, завертіти, закру́чувати, завірчувати, ся.
Закручиниться — зажури́тися, затужи́ти, засумува́ти.
Закрывать, ся—1) закрива́ти, затула́ти, зачиня́ти, (с(ь)віт)—заступа́ти, (піч)—заслоня́ти, (щільно) — затушко́вувати, (очі)—заплющувати. — **Закрылись уста, глаза** — склепи́лися уста́, о́чі; 2) покрива́ти, покра́ти.
Закрытіе—закриття́; закрива́ння.
Закрышка—накриття́, по́кришка.
Закрѣпа—закрі́пка; за́пліпка.
Закрѣпить, закрѣплять, ся—закрі́пи́ти, замоцюва́ти, запліпи́ти, закріпля́ти, замоцьо́вувати, запліщувати, ся.
Закрѣпостить — закріпа́чити, понево́лити, запанщи́ннти.
Закрякать—зака́хкати.
Закряхтѣть—закректа́ти.
Закувыркаться—заберкецькатися.
Закудахтать—закудкуда́кати.
Закудрявѣть—закучеря́віти.
Закуковать—закува́ти.
Закулисный—залаштунко́вий.
Закульгявѣть— зашкандиба́ти, зашкатульга́ти.
Закупать, закупить—закупо́вувати, закупи́ти.
Закупаться—1) закупа́тися; 2) докупа́тися.
Закупка—за́куп, заку́плення.
Закупной—закупни́й.
Закупоривать, ся— затика́ти, закорко́вувати, зачопо́рувати, ся, затушко́вувати.
Закупорка—1) затика́ння, закорко́вування; 2) за́тичка.
Закупщикъ, ца—заку́пник, ця, за́купень.
Закуривать, ся— 1) заку́рювати, наку́рювати, ся і т. д; 2) запа́лювати, ся.
Закурлыкать—закурлю́кати.
Закурчавѣть—закучеря́віти.
Закусать—загри́зти, зайсти.

Закусить, закусывать — 1) вгрызти, вгрызáти; 2) закусúти, заїсти, (трошки) —перехóпити, (при чарці)—причаркнýти; закýсювати, заїдáти, солонцювáти, (перед вечерею) — підвечíркувати.

Закуска—зáкýска, перéкуска, зáїдка, (перед снідáнням) — пóранок, (перед обíдом)—перед'обíдок, (перед вечерею)—підвечíрок.

Закута—бýдка (собача).

Закутать, закутывать, ся—закýтати, закýтувати, ся.

Закутить—загуляти.

Закутъ— 1) зáкуток, закапéлок; 2) хлів, зáгорóда (для худоби).

Закушать, закушивать—1) заїсти, заїдáти. 2) запúти, запивáти.

Зала—зáла(я), с(ь)вітлúця, сáля.

Залавливать—залóвлювати.

Заладить—1) залáгодити; 2) запровáдити.

Залаживать—залáгожувати.

Залазить—залáзити.

Заланомить—занáдити.

Заламываться—заласувáти.

Заламывать—1) залóмлювати; 2) загинáти; 3) заправлятн, запрáвити (про ціну).

Залащивать, залощить — залóщувати, залощáти.

Залаять—загáвкати, забрехáти.

Залгать, ся—забрехáти, ся.

Залегать — 1) залягáти; 2) засідáти, захóвуватися; 3) завáлювати, закладáти.

Заледенѣть — замéрзнути, покрижніти; заклякнути, задубіти.

Залежалый — лежáлий, злéглий, завалящий.

Залеживаться, залежаться — залéжуватися, залежáтися.

Залежь—1) зáваль, завалúще, залéглість. 2) переліг, обліг; толóка; 3) пóклад.

Залепетать — забелькотáти, залопотіти.

Залетать, залетѣть—1) залітáти, залетíти, залúнути; 2) завíюватися, завіятися.

Залетный — 1) залітний, мандрівний; 2) голінний, хвацький.

Залетъ—заліт, переліт.

Заливальный—заливáльний.

Заливать, ся, залить, ся — заливáти, ся, понімáти, затóплювати, залúти, залляти, понятн, затопúти, ся. — **Заливаться слезами** — заливáтися, обливáтися, умивáтися сльозáми.

Заливка—заливáння.

Заливное—драглі, холодéць.

Заливной—1) заливнúй.—**Заливная труба**—пожáрна трубá.—З. **лугъ**—лукá, пíйма, затін, бурт; 2) захолóжений, застýжений.

Заливъ—затóка, залúв, зáводь, сагá.

Зализать, -зывать—зализáти, залúзувати.

Залоговой—заставнúй, закладний.

Залогодатель—застáвник, закладник.

Залогодательница — застáвниця, закладниця.

Залогъ — застáва, застанóва, зáклад. — **Взять въ залогъ**—взяти у застáву. —**Отдать въ залогъ**—застáвити (що), застановúти, віддáти під застáву. **Освободить изъ подъ залога** — вúкупити з застáви, з-під застáви.

Заложенное—заставщúна.

Заложникъ--застáвень,закладень,зарýчник.

Залой—затін, пíйма, оболóня.

Заломаться — запищáтися, зачванитися.

Залопать—затріскати.

Залопаться — затріскатися, залýскатися, зарéпатися.

Залосниться—залисніти, заблищáти.

Залпъ—вúпал; пóстріл.

Залудить,-живать—залудúти, залýжувати.

Залупить, ся—залупúти, задéрти, ся.

Залучать—залучáти.

Залыгало—брехýн.

Залыгаться—забріхуватись.

Зальнуть—забúтися, заткнýтися.

Залѣзать, залѣзть—залізáти, залізти.

Залѣниться—заледащіти, заледачíти, залінувáтися.

Залѣпка—заліплювання.

Залѣсье—залісок.

Залѣпить, ся—заліпúти, заліплювати, ся.

Залѣтовать—залітувáти.

Залѣчивать,-чить, ся — 1) загóювати, загóїти, залікóвувати, залікувáти; 2) замóрювати, заморúти.

Залюбезничать—залащитися, примúлитися; заженихáтися.

Залюбоваться—замидувáтися, залюбувáтися, задивúтися.

Залюбопытствовать—зацікáвитись.

Залюлюкать—залюляти.

Залягать, ся—забрикáти, ся, захвицáти, ся.

Замазать, замазывать, ся — 1) замáзати, замастúти, (щілину)—зашпарувáти і т. д.; 2) закаляти, ся, замýрзати, ся, (салом або що)—засмальцювáти, ся, заялóзити, ся, (дьогтем, смолою)—зашмарувáти, ся.

Замазка—зáмазка, (для дерев)—вар, (для скла)—кíт (р. кóту).

Замакать—замакáти.

Замаливать—замóлювати, покýтувати.

Замалодушничать—впáсти сéрдцем, дýхом.

Заманивать — заманювати, занáжувати, заманúти, занáдити.

Заманиха, рос. Nitraria Schoberi — золотýха.

Заманка—1) замáнювання; 2) принáда.

Заманчивость—принáдність, знадлúвість, зваблівість.

Заманчивый, во — принáдний, знаднúй, знадлúвий, манячий.

Замарать, замарывать, ся — 1) закаляти, забруднáти, замастúти, задріпати і д. **Замазать**; 2) зачеркнýти, закреслúти; 3) зачорнúти.

Замараха, замарашка — замýрза, задріпа, задріпанка, нетіпáха, затьóпа, хвóйда, нехлюя, нечепýра, невмивáка, невтирáка.

Замаривать — 1) замо́рювати, заморя́ти; 2) (про вапно)—гаси́ти, (про оцет) розбавля́ти, (про хрін)—перебива́ти.

Замаскировать — заличкува́ти, замаскува́ти.

Замасливать, замаслить, ся— 1) замасльовувати, замасльовувати, замасльовувати,

Замшить — защпаклюва́ти, заби́ти мо́хом.
Замывать, ся—замива́ти, замі́ти, ся.
Замыливать, замылить, ся — замúлювати, замúлити, ся.
Замыселъ—зáмисел, зáдум, зáгад, зáмах.
Замыслять, -мышлять — замùслити, замірити, замишля́ти, замірáтися.
Замысловатый—мудро́ваний, хи́трий, метикува́тий, стіпня́й.
Замычать—замýкати, замугáкати.
Замычка—1) замикáння; 2) зáсувка, зáщіпка, зáвертка; 3) кля́пка, хлипо́к, хлипéць, хлúпавка (в смокові).
Замѣна, замѣнъ—заміна, замін, замін(ь)ка.—**Въ замѣнъ**—в заміну, зáмість, нàмісць.
Замѣнять, -нять, ся—замінáти, замінáти, ся.
Замѣсить, замѣшивать, ся—замúсúти, (про тісто)—(у)вчинáти, замúсювати, ся, в(у)чиня́ти.
Замѣстить, замѣщать—замістùти, заміщáти; заступúти, заступáти.
Замѣсъ—1) замішування; 2) замíс; 3) зáпàрка.
Замѣтка—зáмітка, знак, познáка.
Замѣтить, замѣчать — 1) помітити, позначúти, прикмітити. помічáти, значáти, прикмічáти.—**Замѣтить на биркѣ**—накарбувáти, закарбувáти; 2) завважити, постерегтú, спостерегтú, набáчити, нагля́нути, наглядíти, добáчити, завважáти, постерігáти, наглядáти, помічáти, добачáти; 3) зав(у)важáти, визначáти, вказувати, вимовля́ти, дорікáти.
Замѣтливость—увàжність, увàжливість.
Замѣтливый—увáжний, увáжливий.
Замѣтный, но—значни́й, вùдний, примітний, помітний, прикмітний; знáти, знать, вúдно, помітно, знáчно, в замíту.
Замѣчаніе—1) увáга, зауважéння; 2) нагáна, вимóва, дорікáння.
Замѣчательность — знаменúтість, визначність; зауважність, цікáвість.
Замѣчательный—1) зауважний; 2) визначнùй, знаменúтий, вáртий увáги, цікáвий.
Замѣшательство—1) зáколот; 2) замішáння, стурбóваність.
Замѣшать, замѣшивать, ся — 1) змішáти, змішувати, заколотùти, заколóчувати; 2) заплýтувати, вплýтувати; втручáтися, встрявáти.
Замѣшкать, ся—забаря́ти, ся, загаяти, ся, забáвитися, забаря́ти, ся, загаювати, ся, забавля́тися.
Замѣщать, -стить—1) заміщùти, замістúти; заступáти, заступúти; 2) обсáджувати, обсадúти.
Замѣщеніе—заміщення; заступлення; обсáда, обсáдження.
Замякать—за(м)нявкати, за(м)нявчáти.
Занавѣсить, -вѣшивать—завісити, заслонúти, запнýти, запʻястú, запинáти.
Занавѣска, занавѣсъ—заслóнка, фірàнка, заслóна, запóна, завіса.
Занашивать, заносить—занóшувати, затáскувати, заносúти, затаскáти.
Занегодовать—зарóмствувати.
Занемогать, -мочь—занедýжувати, занедýжати, заслáбнути.
Занести—1) занéстú; 2) заміритися, піднáти (руку), звéсти; 3) засúпати, заместú.
Занизать—занизàти.
Заниманіе—позичáння.
Занимательный, но — занятнùй, замáнистий, цікáвий; занáтно, цікáво.
Занимать, занять—1) позичáти, визичàти, позúчити, вúзичити, брáти, взáти в позúку, нàбір.; 2) переймáти, перенáти; 3) займáти, осягàти, осідáти, посідáти, занáти, осягтú, поня́ти, залягтú, осісти; 4) звертáти увагу, цікáвити; 5) розважáти, забавля́ти, розвáжити, забáвити.—**Занимаетъ духъ**—дух захóплює.
Заниматься, заняться — 1) займáтися, занáтися, (вівчарством) — вівчарювáти, гайдарювати, (писарством)—писарювáти, (реместом)—ремісникувáти, (рибальством)—рибá(ль)чити, (римарством) — римарювáти, (скотарством)—скотарювáти, (торгом) — гиндлювáти, крамарювáти, купцювáти, (шитвом) — швачкувáти, кравцювáти, (шаповальством) —шаповáлити, (шевством) — шевцювáти, (учительством) —учителювáти і т. д.; 2) зажóврюватися, заяснюватися.—**Заря занимается**—зорíє, на с(ь)вíт благословля́ється. **З. съ любовью** — кохáтися (в чім).
Заново—зáново.
Заногтица, Saranitium—вóлос, занігтиця.
Заноза—1) скáлка, заскáба, зáскалка; 2) жаль сéрця.
Занозить, ся—заскалúти, заскáбити, ся, загнáти дéрево.
Занозистый—в(у)ідливий, задьóристий.
Заноэка, рос. Festuca L.—вівсю́к, Festuca elatior L.—мітлúця, F. ovina L.—тонконíг.
Заноситься — задавáтися, висóко літàти, зачвáнюватися.
Заносный—занéсений.
Заносчивость — пихá, чвань, задавáння, зарозумíлість.
Заносчивый — пихáтий, чванли́вий, пинди́очливий, зарозумíлий, задавáйло.
Занусъ—1) анат. Mola uterina s. carnea—вúбрудок, мáтошний клубóк; 2) метéлиця; замéт.
Заночевать—заночувáти, підночувàти.
Занукать—занýкати, зачьóкати.
Занывать, -ныть—занивáти, занúти.
Занѣжиться — заніжитися, розманіжитися.
Занѣмѣть—заніміти; затéрпнути.
Занятіе — 1) пóзичка; 2) переймáння; 3) зáйманка, опануванння; 4) занáття; пóрання, пóранка. —**Занятіе мастер-**

ствомъ—майструва́ння, **3. торговлею**—крамарюва́ння і т. и.
Занятой — 1) позя́чений, ьа́нний; 2) занята́й, за пра́цею, за робо́тою.
Заоблачить—захма́рити.
Заоблачный—надхма́рний, понадхма́рний, позахма́рний.
Заобыкать,-кнуть—звика́ти, призвича́ювати, звы́кнути, призвича́їтись.
Заозерье—заозе́р'я.
Заобыклый—звы́клий, призвича́ений.
Заодно—д. **Заедино**.
Заорать—1) зораті; 2) загука́ти, зарепетува́ти, загаласува́ти.
Заоръ—обніжок.
Заострывать—загóстрювати.
Заострокъ—шпи́ль, наконе́чник.
Заохать—заóхати, заóхкати.
Заохотить, ся—1. заохóтити, під'охóтити; 2) заполюва́тися.
Заочность—позавічність, завічність.
Заочно—за́очі, позáочі, позавічно, взáочі.
Заочный—позáочний, позавічний, завічний.
Западать, -пасть — 1) запада́ти, запáсти; 2) засіда́ти, залега́ти, прита́ювати, захова́тися.—**Заяцъ запалъ** — за́єць притаївся; 3) захóдити, сіда́ти, лега́ти, хова́тися, схова́тися, захова́тися (про світила небесні).—**И слухъ запалъ** — і чýтки немáє. — **Вода запала**—вода́ спáла.—**Онъ крѣпко запалъ**—охля́в, змарнів, занепáв він дýже.
Западкой—чатовúй.
Зáпадный—західний.
Западня — пáстка, лабе́ти, хáпка, самотря́ска, западня́, ступúця, (на вовків)—вовківня́.
Западъ—зáхід.
Запаздывать, запоздать — запізнюватися, пізня́тися, спізня́тися, забари́тися, запізня́тися, загя́тися.
Запанивать, запанять—заливáти, залютóвувати, залúти, залютувáти.
Запайка—залютува́ння.
Запакостить, ся—запаскýдити, запоганúти, запаскýжувати, запоганювати.
Запакощеніе—запаскýжування.
Запалзываніе—залізáння, заповзáння.
Запаливать—запáлювати, підпáлювати.
Запалъ—1) запáл; 2) зáпал, óхват, підпáл (у коня).
Запалывать—запóлювати.
Запальчивость—зáпал, запальóність. — **Въ запальчивости**—під зáпал, в запáлі, в запальóності.
Запальчивый, во—запальóний, запáльчастий, пальнúй, пальóний, загóнистий; з зáпалом, запáльчасто.
Запамятовать—забýти, ся.
Запаривать, -рить—запáрювати, запáрити.
Запарывать, ся—1) роспóрювати, ся; 2) забивáти, засікáти, закатóвувати.
Запасать, ся—запасáти, ся, прихóвувати.
Запасливый—запáсистий, запáсливий.
Запасная—комíрка, хúжа, хúжка.
Запасной—запаснúй; прихóваний.
Запасъ—запáс, припáс, покла́д, схóванка.
Запахиваніе—заóрювання.
Запахивать, ся—приóрювати, заóрювати, прирáлювати, ся.
Запахивать, запахнуть, ся—загортáти, загорнýти, ся, запинáти, запнýти, ся.
Запáхнуть—запáхнути, запáхти.
Запахъ—зáпах, дух, пах, пáхощі. — **Издавать запахъ**—пáхнути, пахтíти.
Запачкать, ся — закаля́ти, забрýдити, замастúти, замáзати, замýрзати, ся, заваля́ти, (жиром) — заялóзити, засмальцювáти, задрíпати, ся, закалюжити, ся, захвóйдати, ся.
Запашка — 1) óранка; 2) заóрювання, волочíння.
Запашникъ—борона́.
Запашной—опóлистий.
Запеканка—запіка́нка; варенýха.
Запекать, ся—запіка́ти, ся.
Запереть, ся — 1) запéрти, замкнýти, зачинúти, ся, (на защíпку) — защіпнýти; 2) запéртися, затя́тися.
Заперхать—запúрхати.
Запестрить—замере́жити, зацятувáти.
Запестрѣть—зарябíти, ся.
Запечалиться—засмутя́тися, засумувáти.
Запечатать—запечáтати.
Запечатлѣвать, ся — відтискáти, ся, давáтися, дáтися в знакú; відзначáтися.
Запечекъ—зáпічок, закапéлок.
Запечь, ся — запектú, ся, (про губи, від спеки)—засмáгнути, посмáгнути.—**Запекшіяся губы**—засмáглі, пересмáглі устá.
Запивать—запивáти, запúти.
Запиливать, ся—запúлювати, запилúти, ся.
Запилинать — зацигúкати, затирлúкати, (про пташенят) — зац(ь)вірíнькати, зац(ь)вірінчáти, запікати.
Запилка—запúлювання, надпúлювання.
Запинать—перечіпля́ти, підчіпля́ти.
Запкнаться—1) зачіпáтися, зачіпля́тися; 2) запинáтися, запнýтися (в речах).
Запинка—запúнка.—**Вретъ безъ запинки**—бре́ше й не оглядáється.
Запираніе—замикáння, зачинáння.
Запирательство—затинáння, затúн.
Запирать—замикáти, зачиня́ти, защіпáти.
Запирка—зáсувка, зáщіпка.
Запировать, ся—загуля́ти, ся, забенкетувáти, ся.
Записать, -сывать—записáти, запúсувати.
Записка — 1. запúсування, 2) зáписка, 3) писýлька, цидýлка, кáртка. — **Записки**—зáписи, зáписки.
Записной — 1. записнúй; 2) запéклий, завзя́тий.
Записчикъ, чица, записыватель, ница,—запúсувач, ка.
Запись—зáпис.—**Мировая запись**—мирова́. — **Запродажная з.** — запродажний лист.—**Рядная з.**— віновúй зáпис.—**Раздѣльная з.**—дільчий лист.
Запихать, ся—запхáти, запхнýти, вбгáти,ся.
Запищать—запищáти, запискотíти.
Заплавить,-влять—зали́ти, заливáти.
Заплавь—зáплавень, загáтка.

Заплакать—запла́кати, (голосно)—заголоси́ти, (гірко) — зарида́ти, (різко) — заквили́ти, (комічно) — зарю́мати, зарю́мсати, запхи́нькати.
Заплата--1) запла́та, ві́ддя́ка; 2) ла́та, ла́тка
Заплатать — залата́ти, налата́ти, прилата́ти, наки́нути ла́тку.
Заплатить, -лачивать — заплати́ти, запла́чувати.
Заплатникъ, ца—обі́дранець, ка, голодра́нець, обша́рпанець, ка, дрантя́ус.
Заплатываніе—лата́ння, зала́тування.
Заплевать, -левывать—заплюва́ти, запльо́вувати.
Заплескать, ся—1) заплеска́ти, заплеску́вати; 2) заплю́скати, захлю́пати, ся.
Заплески—плю́скання.
Заплесть, ся — заплести́, заплі́та́ти, ся — **Заплетать ногою** — закида́ти ного́ю.
Заплетка—1) за́плітка, у́плітка; 2) кісни́к.
Заплечный — заплечний. — **Заплечный мастеръ**—кат, (поб).—катю́га.
Заплиса — рос. Solanum Dulcamara L.— во́вчі я́годи, глю̀стник, глистя́к, надта́нник, паслін, пасльо́н.
Заплота—1) пліт, поро́н; 2) гре́бля.
Заплутовать, ся—зашахрува́ти, замота́ти, ся, змота́ти, ся.
Заплывать, заплыть — 1) заплива́ти, заплива́ти, заплисти́, заплисти́, запли́нути; 2) забива́тися, затя́гуватися, замулюватися. — **Заплываютъ чернила** — чорни́ло розлива̀ється.
Заплѣснѣвѣлый — зац(ь)вілий, плісня́вий.
Заплѣснѣвѣть—зац(ь)вісти́, заплісня́віти, поспи́діти.
Заплѣшивѣть—зали́сіти.
Заплюсньe—анат. Tarsus—п'я́тка.
Заплясать, -сывать, ся—затанцюва́ти, затанцьо́вувати, ся.
Запникъ—рос. Phlomis Herba Venti I. i P. pungens Wild—залізня́к, коза́цький залізня́к, перекотипо́ле.
Заповѣдать,-дывать—заповідати, заповіда́ти, наказа́ти, нака́зувати.
Заповѣдно́й—зака́заний, забороне́ний. — **Заповѣдной лѣсъ**—заказни́к, за́пуст.
Заповѣдь—за̀повідь, нака́з, приказа́ння.
Заподлицо — спра́ві, навспра́вжки, напе́вне, запе́вне.
Заподозрить — запідо́зрити, зазо́рити.— **Заподозрѣнный**—запідо́зрений, зазо́рений.
Заподрядить, заподряжать—підряди́ти, домо́вити, підряжа́ти, домовля́ти.
Заподчивать—запо̀штувати, зачастува́ти, начастува́ти.
Запоецъ—пія́ка, п'яню́га.
Запоздалый—спізні́лий, запізні́лий.
Запой—запій.
Запонть—1) упої́ти, напої́ти; 2) опої́ти.
Заполаскивать—заполіскувати, замива́ти.
Запо́лзать—ла̀зити (почать).
Запомнить—запам'ята́ти, зата́мити.
Запонка—запо́нка. шпо́нька.
Запопасть—засту́кати.
Запорашивать, запорошить—запоро́шувати, запороши́ти.
Запорожецъ — запоро́жець, низо́вець, сі́човик.
Запорожскій—запоро́жський.
Запорожье—запоріжжа.
Запорхать—запу́рхати.
Запоръ—1) за́су(о)в, запо́ра. — **На запоръ, подъ запоромъ**—на замку́, під замко́м, наза̀суві; 2) за̀кріп, (у коней) —че́мер; запір (р. запо́ру).
Запоститься—запости́ти, ся.
Запотѣть—спітні́ти.
Започивать—засипа́ти, спочива́ти.
Запошивать,-шить--запошива́ти, запоши́ти.
Заправило—верхово́д, верхово́да.
Заправить, -влять—1) запра́вити, заправля́ти; 2) оруду́вати, верхово́дити; 3) (про страву)—зате́рти, затовктѝ, (сметаною)—забіли́ти, (засмажкою) —засма́жити.
Запраздничать, ся — запразникува́ти, зас(ь)в'яткува́ти, ся.
Запрашивать, -росить — 1) запро́сювати, пра́вити, заправля́ти, запра́вити: 2) закрика́ти, запро́шувати, закли́кати; 3) запи́тувати, запита́ти.
Запретительный—заборо́нний.
Запретить, запрещать—заборони́ти, заказа́ти, забороня́ти, зака́зувати.
Запретный—зака́заний, заборо́нений.
Запретъ—заборо́на, зака́з.
Запречь, ся—запрягтѝ, ся.
Запрещеніе—заборо́на, заборо́нення.
Запримѣта—прикме́та, призна́ка, знак.
Запродавать—запродава́ти.
Запрокидывать,-кинуть, ся--закида́ти, одкида́ти, відхили́ти, ся, одки́нути, ся.
Запропаститься—запропастѝтися, занапасти́тися, заподі́тися.
Запросто—попро́стому, про́сто.
Запросъ—1) запра́ва; 2) запита́ння, за̀пит.
Запротивиться—запруча́тися, зазмага́тися, опира́тися, опина́тися (почати).
Запруда—1) зага̀та; 2) гре́бля, га́тка.
Запрудить, -у́живать—загати́ти, затамува́ти, заг̀а̀чувати.
Запруженіе—зага́чення.
Запрыгать, -гивать—запли́гати, заскака́ти, застриба́ти, заплдю̀гувати.
Запрыскать—забри́зькати, запо́рскати.
Запрѣвать, запрѣть—запрі́вати, запрі́ти.
Запрягать, ся—запряга́ти, ся.
Запрядать, -ясть—запряда́ти, запря́сти.
Запряжка—запряга́ння.
Запрятать, ся—заховáти, захо́вувати, ся.
Запугать, ся—залякáти, застрахáти, жáху, страху́ завда́ти.
Запуганный—залякáний, заполо́ханий.
Запугиваніе—залякування, пострах.
Запудривать—запу́дрювати.
Запускать, -устить—1) погнáти; 2) закладáти, засо́вувати; 3) загнáти; 4) запускáти, занехáювати, залишáти, занехáяти, занедбáти, задáвнювати; 5) заквáшувати, заквáсити.
Запускъ: Бѣгать въ запуски — бігати на вúпередки, наввúпередки, на взáводи.

Запустѣлый—спустілий.—**Запустѣлый домъ**—пу́стка.
Запустѣть—спустіти.
Запустѣніе—пу́стка, запустіння.
Запутать,-тывать, ся—1) заплу́тати, заплу́тувати, ся; 2) у(в)плу́тати, у(в)плу́тувати,ся.
Запушать, ся—запу́шувати, ся, запоро́шувати.
Запущеніе—занедба́ння, занеха́яння.
Запыжи́вать—забива́ти кле́йтух, запакльо́вувати.
Запылать—запала́ти, запалахкотіти.
Запыливать, запылить, ся — запи́лювати, запоро́шувати, запили́ти, ся, запороши́ти, ся, пи́лом, по́рохом припа́сти.
Запылить—запали́тися, скипіти
Запытать—замордува́ти, закатува́ти.
Запыхаться—заса́патися, зади́хатися.
Запыхтѣть—засопті́, запу́хкати.
Запья трава, рос. Phlomis tuberosa L. — медови́к, медівни́к, нечу́й-вітер. си́няча ба́бка,
Запѣвала—зас(ь)півач, зас(ь)півувач.
Запѣвать, запѣть — зас(ь)нівувати, запіва́ти, зас(ь)пів а́ти, заніти; затяга́ти. —**Другое запѣлъ**—и́ншої зас(ь)пів а́в.
Запѣвъ—за́с(ь)пів.
Запѣнивать, -нить, ся—запінювати, запінити, ся, зашумува́ти.
Запѣстовать—запе́стити, роспе́стити.
Запястье — 1) анат. Carpus — пле́сно; 2) д. **Браслетъ**; 3) чо́хла, (мн.) чо́хли.
Запятая—ко́ма, кови́ка, про́тинка.
Запятни—задо́к, зап'я́ток.
Запятнать, ся— 1) заплями́ти, поплями́ти, ся; 2) затаврува́ти.
Запятокъ—задо́к, каблу́к, закаблу́к.
Запячиваться—задкува́ти, подава́тися наза́д.
Зарабатываніе—заробля́ння; зарóблювання.
Заработать, ся—1) зароба́ти, запрацюва́ти, надба́ти, придбати, заталáнити; 2) нароба́тися, запрацюва́тися. — **Заработанный**— зарóблений, запрацьóваний.
Заработокъ—заробіток, зарібок, надба́нок. —**Ищущій заработка**— заробітча́нин.
Заработный—заробітний, зарібний.
Заравнивать,-нять--зарівнювати, зарівня́ти.
Заражать, заразить, ся — зара́жувати, ся; заразити, ся.
Зараза—зара́за, повітря, по́шесть.
Заразительность—зараза́ливість.
Заразительный—зара́зли́вий, чіпки́й.
Заразъ—враз, від ра́зу, зра́зу.
Заранивать, заронить, ся—закида́ти, впуска́ти, закинути, впусти́ти, ся.
Заранѣе, заранѣе—за́годя, завча́су, заздалегідь.
Зарапортоваться—забреха́тися.
Зарастать, -расти—1) зарости́, зарости́; 2) заго́ювати, затя́гувати, заживáти, загóїтися, затягтися, зажáти.
Зардѣлость—зачервонілість.
Зардѣлый—зачервонілий.
Зардѣть, ся—зачервоніти, ся, зашáріти, ся, зана́тися, (від сорому) — ра́ків напекти́.
Зарево—за̀грава, проміття, черво́не са́ево, луна́.—**Подымается з.**—за́грава бере́ться.
Зареветь—заревти́, ревну́ти.
Зарекаться-,речься—зарі́ка́тися, заректи́ся.
Заржавина--і(и)ржа́, ржа́, заржа́вина.
Заржавѣлый—і(и)ржа́вий, заіржа́вілий.
Заржавѣть—заржа́віти, заі(и)ржа́віти.
Заржать—за|ржа́ти.
Зариться—ла́ситись, зазіха̀ти, па́стѝ о́чі
Зарій—завидю́щий.
Зарница—блискави́ця, мигу́шка.
Зарный—зо́ряний.
Зародить, зарождать, ся — зароди́ти, ся, зача́ти, ся, заклю́нутися, заро́(д)жувати, ся, зачина́тися, закльо́вувати, ся, (про рослини) зав'я́зуватися.
Зародышъ—за́родок, зача́ток, за́кон, зажи́вок, (в рослинах)—кільце, о́чко, зав'язок.
Зароинъ—зарік, зарікáння.
Зарослина—за́пуст, гуща́вина; бур'яни́; чагарі, зарóслина, за́рість.
Зартачиваться, зартачиться — упира̀тися, норовитися, упе́ртися, зноровáтися.
Зарубать, зарубливать—1) зарубáти; 2) зару́блювати, зарубáти, зарубцювáти; 3) закарбува́ти.
Зарубежный—загряни́шний, закордóнний,
Зарубина, зарубка—за́рубка, карб.
Зарубъ—са̀жалка, са́жавка, риби́к, кіш.
Заругать, ся—зала́яти, ся,
Зарумяниться—1) зарум'я́нитися; 2) загнітáтися (тісто).
Зарывать, ся—зарива́ти, закóпувати, ся, закида́ти, загріба́ти, загорта́ти, загóртувати і т. д.
Зарыгать—заріга́ти.
Зарыдать—зарида́ти, заголоси́ти.
Зарыкать—заревти́, зарика́ти.
Зарыскать—зани́шпорити, заснува́ти, завгаля́ти, зашуга́ти.
Зарычать—загарча́ти, заревти́, зарика́ти.
Зарѣзать, -зывать, ся—зарізати, зарізувати, ся.
Зарѣзаться—1) запустува́ти; 2) розжирувáтися, розжартувáтися.
Зарѣзка—за́рубка, карб.
Зарѣзъ—заріз,
Зарѣчный— зарічний, заберéжний, тогобічний, тогобіцький; зарічáнин, ка зарічáнський, тогобочáнин, тогобочáнка.
Зарѣчье—зарічча.
Зарюмить—зарю́мати, зарю́мсати.
Зарябить, зарябѣть—зарябіти.
Заря—1) зоря́, с(ь)вітáння, дóс(ь)віток. — **Утренняя заря** — рáння, рáнішня, с(ь)вітовá зоря́, вірню̀ця.—**Вечерняя заря**—вечірня, вечірóва зоря́. — **На зарѣ**—удóс(ь)віта; 2) рос. Levisticum officinale Koch Syn. Ligusticum Levisticum L.—любúсток.

Зарядить, заряжать—1) набúти, набúзати. **Заряженный**—набúтий; 2) в(у)чащáти, занáдитись.
Зарядъ—набóй, набíй.
Заряжáніе—набúванна.
Засада—зáсіди, зáсідка; чáта, залóга. — **Быть въ засадѣ**—засідáти, чатувáти.
Засадить, засаживать—засадúти, засáжувати, позасáжувати.
Засадный—чатовúй, зáсідний.
Засадъ—завáлка, гýля, гýля.
Засаливать, ся—засáлювати, засмальцьóвувати, заялóзювати, ся.
Засаливать, засолить, ся—засóлювати, засолúти, ся.
Засалютовать—заясувáти, засалютувáти.
Засамовольничать—засвавóлити.
Засандаливать—закрáшувати бразолíею.
Засапѣть—засоптú.
Засаривать, засорить, ся—зас(ь)мíчувати, зас(ь)мíтювати, ся, затрýшувати, ся, затрусúти, ся (про око).
Засасывать, засосать, ся—1) засисáти, засмóктувати, засмоктáти, ся, зассáти, ся; 2) затягáти, затягтú, ся.
Засахаривать—зацукрóвувати.
Засватать, ся—засвáтати, ся.
Засвербѣть, ся—засвербíти, зачýхати, ся.
Засверкать—заблúскати, замиготíти.
Засверливать, -лить, ся — засвéрдлювати, засвéрдлити, ся.
Засвидѣтельствованіе—зас(ь)відчення.
Засвидѣтельствовать — зас(ь)відчити, пос(ь)відчити, прис(ь)відчити.
Засвистать—засвистáти.
Засвистѣть—засвистíти.
Засвѣтить, ся, засвѣчивать, ся — зас(ь)вітúти, ся, запалúти, ся, занятися, с(ь)вінýти, зас(ь)вічувати, ся, запáлювати, ся, займáтися.
Засвѣтло—за сóнця, завúдка.
Засвѣтлѣть, ся—зас(ь)вітлíти, ся, заяснíти, засíрити, на с(ь)вíт занятися, благословúтися.
Засвѣчиваніе — зас(ь)вічування, запáлювання.
Засдаваться, -даться — заздавáтися, заздáтися.
Заселить, заселять, ся—заселúти, ся, осадúти, ся, залюднúти, ся, залюднíти, заселяти, ся, осáжувати, ся, залюднювати, ся.
Засеменить — задріботíти, задрібцювáти.
Засидѣться, засиживаться — засáдітися, засúжуватися.— **Засидѣться въ гостяхъ**—загостювáтися.
Засинивать, -нить, ся — засúнювати, засинúти, ся.
Засинѣться—засúніти.
Засипнуть—захрúпнути, похрúпнути.
Засипѣть—захрипíти.
Засіять — засíяти, засáти, засіяти, заяснíти.
Заскабливать, -коблить, ся—заскрібáти, заскребтú, ся, зашкрáбати, застругáти
Заскакать, заскакивать—1) заскакáти, заплигáти, застрибáти, заскóкувати і т. д.
Заскверинть, ся — запогáнити, заскверни́ти, ся.
Засквернословить — залихо(скверно)словити.
Заскользить — заскóвзатися, заслúзькатися.
Заскорбнуть, заскорузнуть — зашкарýбіти, зашкарубнути.
Заскорблый—зашкарýблий, шкарубкúй.
Заскоромничать—заскоромитися.
Заскрежетать—заскреготáти, заскреготíти
Заскрипѣть—заскрипíти, заскрúпати, зариплти, зарúпати.
Заскряжничать, заскупиться—заскупúтися, заскнáритися.
Заскучать — заскучáти, занýдитися, занудьгувáти, затужúти.
Заслепять, -нить, ся—затуляти, заслоняти, затулúти, заслонúтися, (с(ь)вíт)—зáстувати.
Засластить—засолодúти.
Засли(ю)нивать, ся—засли́нювати, ся.
Заслонка, заслонъ — зáслінка, заслін, затýла, затýлка.
Заслоняться—завéштатись, занúкати, засновигáти, затинятися, заблукáти, зашвéндятися.
Заслуга—заслýга, вúслуга.
Заслуживать—заслýжувати, заслужúти.— **Заслуженный** — заслýжений. — **Онъ заслуживаетъ того**—вíн варт того́, заслужùв на те.
Заслушать, ся—заслýхати, ся.
Заслушиваться—заслýхуватися.
Заслышать—зачýти, почýти, перечýти.
Заслѣпить, ся—заспíпáти, заспíпляти, ся.
Засмаливать, ся—засмóлювати, зашмарóвувати, ся.
Засмаркивать, ся, засморкать, ся—зашмáркувати, засóплювати, завіскрювати, зашмáркати, засоплáти, завіскрити, ся.
Засматрябать—заглядáти, зазирáти.
Засматриваться, засмотрѣться — задивлятися, заглядáтися, задивúтися.
Засмердѣть—засмердíти.
Засматриваніе—зазирáння, заглядáння.
Засмуглѣть — зас(ш)малúтися, засмуглявіти.
Засмѣять—зас(ь)міяти, вúс(ь)міяти.
Засмѣяться—зас(ь)міятися.
Засковать — 1)—заснувáти; 2) завéштатися, засновигáти.
Заснуровать, -ровывать, ся—зашнурувáти, зашнурóвувати, ся.
Заснуть—заснýти, поснýти, позасипáти.
Заснувшій — заснýлий.
Засовать, засовывать, ся—засувáти, засóвувати, ся, (під-що)—підсувáти, підсóвувати, ся.
Засоваться—засóватися, зашóвгатися.
Засовъ—зàс(о)ув, зáс (о)вка.
Засолодить—засолодúти.
Засолонѣть—засолонíти.
Засолъ—розсіл, ропá; сóлення.
Засоплѣть — зашмáркатися, засомплявіти.
Засопѣть—засоптú.

Засосъ— багно́, багню́ка, твань, тваню́ка.—**Цѣловаться въ засосъ** — за́смоктом цілува́тися.
Засохшій—засо́хлий, за́сохлий.
Засохлый—засо́хлий, за́сохлий.
Засохнуть, засыхать—засо́хнути, засхну́ти, засиха́ти.
Заспать, ся—заспа́ти,ся. — **Заспать младенца**—приспа́ти дитя́ну.
Заспесниться, заспеснѣть—запишà тися, за́(бу)пинду́читися.
Заспорить—заспо́рити, засперечáтися.
Заспѣшить—захапáтися, захвата́тися, заква́питися, поспішѝтися.
Засрочный — позатермінóвий, позастроковѝй.
Ассориться—засвари́тися, завести́ся, загри́зтися.
Застава — заста́ва, рога́тка, ца́рина; коло́(и́)вор(і)т.
Заставать, застать—заставáти, заста́ти.— **Застать врасплохъ**—засту́кати, спіткáти.
Заставить, заставлять—заста́вити, застановáти, заста́влювати, заставля́ти, застановля́ти.
Заставить, заставлять — заста́вити, прису́лувати, приму́сити, змýсити, си́лувати, приму́шувати.
Заставка—за́ставка, заслóна, за́слінка.
Заставный—1) заста́вний, ца́ринний; 2) заголóвний.
Застаиваться, -стояться — застóюватися, застоя́тися.
Застарѣлый—застарíлий, задáвнений.
Застарѣться—застарíтися, закоренѝтися, задавнитися.
Застегать — 1) застьóбати, зашмагáти; 2) вáпарити.
Застегивать, застегнуть, ся—застібáти, ся, застібну́ти, ся, защі(п)бáти,ся, защіб(п)ну́ти,ся.
Застежка—заста́жка.
Застеклить—засклѝти, зашкля́ти.
Застенать—застогнáти, заскúглити.
Застигать, застигнуть — засту́кувати, захóплювати, засту́кати, захопи́ти.
Застилать, -стлать, ся — заста́лювати, застеля́ти, заслàти, застели́ти, ся.
Застилка—заста́лювання.
Застить—за́стувати, заступàти.
Застой—застíй, переста́нок.
Застойный — 1) стоя́чий; 2) залежа́лий, завáляющий.
Застольный—застíльний.
Застонать—застогнáти.
Застранствовать—замандрувáти, повіятися, піти́ в мáндри.
Застранствоваться — замандрувáтися, забарѝтися в дорóзі.
Застрастка—пóстрах, за́страшка.
Застраховать, -ховывать — застрахувáти, застрахóвувати.
Застращать—застрахáти, заляка́ти.
Застрекотать — 1) заскрекотíти; 2) зацокотíти, задріботíти.
Застрогать — застругàти, (гимблем) — загимблювáти,
Застронвать, -оить, ся—забудóвувати, застрóювати, забудувáти, застрóїти, ся.
Застрагивать, -рогать, ся — застругувати, застругáти, ся.
Заструиться — задзюрúти, заструмíти, задзюркотíти.
Заструпѣть—заструпíтися, пострупíти.
Застрѣжка, бот. Sarmentum—вýсики.
Застрѣливать, ся — застре́(і)лювати, застре́(і)лити, ся.
Застрѣха, застрѣхъ—стріха.
Застрѣшина—піддáшша.
Застряпать, застряпаться — запóратися ко́ло пéчі.
Застуда—засту́да.
Застудить, застуживать, ся — застудúти, захолодúти, засту́жувати, ся, захолóжувати, ся.
Заступать, заступить, ся—1)за ступàти, заступúти; 2)заступáтися, обставáти.
Заступникъ, ца—засту́пник, ця, оборóнець, оборóнця.
Заступничество—заступáння, обставàння; засту́пництво, оборóнництво.
Заступъ—зáступ, лопáтка, рискáль, (місце для ноги)—ступáк, (ручка)—заступúльно.
Застучать, ся — засту́кати, застукотíти, загрю́кати, загрюкотíти, (глухо)—загу́пати, забýхати, загéпати, (ногами)—затýпати, затупотíти, (про віз)—заторохтíти, (про серце)—заколотáтися, (про зуби)—зацокотíти, (сокирою)—зацю́кати.
Застывать, застынуть — холóнути, застигáти, захолóнути, застúгти, застúгнути.
Застыдиться — засоромитися, завситидáтися.
застылый—застúглий.
застѣнокъ—катівня.
застѣнчивость—нес(ь)мíливість, соромлúвість.
застѣнчивый—нес(ь)мíливий, соромлúвий.
Засудить—засудúти, присудѝти.
засудиться — запозивáтися, затягáтися, засудúтися.
засуетиться—заклопотáтися, заметушúтися, забігати.
засусливать, засусить, ся — (слиною) — заслúнювати, заслинúти, ся, (салом то що)—засмальцьóвувати, заялóзювáти, ся.
засуха—засýха, посýха, сýша, суш.
засучать, засучивать, засучить—1) засýкувати, засукáти; 2) закáчувати, закачáти.
засушивать, засушить, ся — засýшувати, засушѝти, ся.
засушина — сухáрь (з хліба), сушнúна (з овочів).
засушка—засýшування.
засылать, заслать, ся — засилáти, запровáжувати, заслàти, запровáдити. — **засылать сватовъ**—слáти, ся, присилáтися.
засылка—засилáння; заслання.

Засы́льный –за́сланий.
Засыпать, ся—засипа́ти, ся, засну́ти.—**Засыпать летаргическимъ сномъ**—обмира́ти, завмира́ти.
Засыпать, ся, засыпать, ся—засипа́ти, ся, зава́лювати, ся, заси́пати, ся, зава́лити, ся.
Засы́пка—засипа́ння.
Засыхать, засохнуть—засиха́ти, засо́хти, засо́хнути, засхну́ти.
Засѣвать, засѣять, ся—засіва́ти, засія́ти, ся, позасіва́ти.
Засѣвъ—сівба́, сійба́, сіянка, сіяння.
Засѣданіе—засіда́ння.
Засѣдатель—засіда́тель; ла́вник.
Засѣдать, засѣсть—засіда́ти, засі́сти.
Засѣка—1) засіка, січа; 2) заказни́й ліс, за́пуст.
Засѣкать, засѣчь, ся—1) засіка́ти, засікти́ (різками); 2) зару́бувати, зарубáти, закарбо́вувати, закарбува́ти.
Затаванить—затаба́нити.
Затаврить—потаврува́ти.
Затаивать, ся, затаить, ся—прита́ювати, ся, притаїти,ся зата́ювати,ся, зата́їти,ся.
Заталкивать, затолкать — заштовхувати, заштурхувати, заштовха́ти, заштурхати.
Затанцовать—затанцюва́ти.
Затанцоваться—затанцюва́тися.
Затапливать, затопить, ся—1) зато́плювати; 2) запа́лювати, затопи́ти, запали́ти,ся.
Затаптывать,-оптать, ся—зато́птувати, затопта́ти, ся.
Затаскать, затаскивать, ся—1) заволокти́, затягти́, саволіка́ти, затяга́ти, ся; 2) затаска́ти, заноси́ти, зата́скувати, зано́шувати.
Затачивать, затачать, ся—зашива́ти, зала́тувати, чаши́ти, залата́ти, ся.
Затачивать, заточить, ся — загострювати, вито́чувати, загостри́ти, ви́точити, ся.
Затачка—1) зашива́ння, зала́тування; 2) зашу́вка, ла́тка.
Затащиться—зайти́, забрести́.
Затаять—зата́нути.
Затвердить—завчи́ти, затруби́ти.
Затвердѣвать, затвердѣть—тве́рднути, затверді́ти, твердíшати, тужа́вити; затве́рднути, затверді́ти, затужа́вiти,
Затвердѣніе—затве́рдлість, затверді́ння.
Затворить, затворять, ся—зачини́ти, зачиня́ти, ся, (про кільки)—позачиня́ти,ся.
Затворенный—зачи́нений.
Затворка—за́сувка, за́вертка, за́щіпка.
Затворникъ—затво́рник, одлю́дник,
Затворническій—затво́рницький, пусте́льничий, відлю́дний,
Затворничество — затво́рництво, пусте́льництво.
Затекшій—зате́клий.
Затекать, затечь—затіка́ти, затекти́; (про тіло)—те́рпнути, сте́рпнути́.
Затекъ—затіка́ння, зате́ча; зате́клість.
Затемнѣніе—зате́мнення.
Затемнять, затемнять, ся—затемни́ти, затьмити, затьмáрити, (небо)—захмарити, ся, (розум)—замороча́ти, запáморочити, темни́ти, затемня́ти, тьми́ти, тьмáрити, ся, заморо́чувати.
Затемнѣть—затемні́ти, затемні́шати, посутені́ти.
Затепливать, затеплить, ся — зас(ь)вічувати, зас(ь)вітити.
Затеребить—заску́бти, зашáрпати, засми́кати, заску́бувати і т. д.
Затерзать—замордувáти, замýчити.
Затеривать, затерять, ся — загу́блювати, загубити, згубити, ся, (про кільки) погуби́ти, позагу́блювати, позгу́блювати, ся
Затесаться—втиритися, впертися, втиснутися.
Затикать—зачи́кати.
Затиснать, затискивать, ся—1) запха́ти, (у)вбга́ти, запиха́ти; 2) зата́скати, зати́скувати, ся.
Затихать, затихнуть — затихáти, тáхнути, ущýхнути, сти́хнути.
Затишіе, затишь—1) за́тишок; 2) тиша, тихоми́р'я.
Заткать—заткáти (зароби́ти тканням).
Заткнуть, затыкать, ся—заткну́ти, затули́ти, застроми́ти, затика́ти, затуля́ти, застро́млювати, ся.
Затлиться, затлѣться—затлі́ти, ся.
Затмить, ся, затмѣвать, ся—д. **Затемнить**, (про с(ь)вітила)—мини́тися, відмінúтися, відміня́тися.
Затмѣніе—1) відміна, зате́мнення (сьвітил); 2) темно́та, заморо́ка.
Затонъ — 1) кра́йка (тканини); 2) коліно, за́вороть (річки).
Затолковать—затлума́чити; загомоні́ти.
Затолковаться—1) забала́катися, заговорúтися; спантели́читися, зби́тися, заплу́татися (виясняючи що).
Затолочь—затовкти́.
Затомить, ся—1) затоми́ти, змори́ти, стоми́ти, знемогти́, замо́рювати, ся, знемага́ти; 2) зану́дитися.
Затонуть—потону́ти, затопи́тися.
Затонъ—зато́н, пла́вня.
Затопáть, затопить, ся—затопáти, понімáтися водо́ю, затопи́ти, ся. поня́тися водо́ю.
Зато́пать—зату́пати, затупоті́ти, затупцюва́ти.
Затопориться—настовбу́рчитися.
Заторговать—заторгува́ти.
Заторжествовать—зас(ь)в'яткува́ти.
Затормазить—загальмува́ти.
Затормошить—засіпати, засмúкати, зашáрпати, затермоса́ти.
Заторникъ, заторный чанъ—браговáр.
Заторопиться—заквáпитися, захвата́тися, захапáтися, поспіша́ти.
Затороторить—зацокоті́ти, заторохті́ти, заторочи́ти.
Заторъ—1) за́тір (р. зато́ру) (замість хліба чи солоду на горілку або на пиво); 2) тиск, тúжба, завіз (підвід).
Затосковать, ся—засумува́ти, занудьгува́ти, зажури́тися.

Заточать, заточить—засила́ти, замика́ти, засла́ти, засади́ти, замкну́ти.
Заточеніе — засла́ння, за́мкне́ння, ув'я́знення.
Зато́ченіе—загостро́вування.
Заточенникъ—засла́нець, в'я́зень, замкне́нець.
Заточенный—за́сланий, за́мкнений, ув'я́знений.
Зато́ченный—загостре́ний.
Затошнить—зану́дити.
Затрава—1) цькува́ння, зацько́вування; 2) запа́лювання; 3) пані́вка (огнепальної зброї).
Затравить, затравливать — 1) зацькува́ти, зацько́вувати, загна́ти, заганя́ти, зато́кати; 2) запали́ти, запа́лювати (порох в гарматі).
Затрапезный — 1) пістрьо́вий (з пістрі); 2) д. **Застольный**.
Затрапезъ—пістря (тканина).
Затрата—ви́трата, вида́ток.
Затратить, затрачивать — ви́тратити, витра́чувати.
Затрепетать, ся—затремті́ти, затрі́патися, зати́патися, затріпоті́ти, затруси́тися.
Затрещать — затріща́ти, затріскоті́ти, (в розмові)—заторохті́ти, (про масло, сало на вогні) — зашкварча́ти.
Затрещина—пота́лишник, ошу́йок, оши́йник; стуса́н, штурха́нець, бухан.
Затронуть, затрогивать—заня́ти, займа́ти, зачепи́ти, зачі́пати, торкну́ти, доторка́тися.
Затрубить—засурми́ти, затруби́ти.
Затрудненіе—тру́дність, трудна́ція, прита́чина, перешко́да, зава́да, заморо́ка.
Затруднительность — затрудла́вість, затрудне́ність, суту́жність.
Затруднительный— затрудла́вий, затрудне́ний, обважні́й, суту́жний, тро́хи затрудню́й.
Затруднить, затруднять, ся — утрудни́ти, зава́дити, перешко́дити, на перешко́ді ста́ти, утрудня́ти, ся, завважа́ти, перешкожа́ти, на перешко́ді става́ти.
Затрунить—заглузува́ти, закепкува́ти.
Затрусить, затрушивать, ся — затруси́ти, заси́пати, затру́шувати, затру́сювати, ся, засипа́ти.
Затрясти, сь—затрясти́, ся, затруси́ти, ся.
Затуманивать. затуманить, ся — затумані́вати, затума́нити, ся, туманя́ти, ся, туманіти, заморо́чувати, заморо́чити, ся.
Затупить, затуплять, ся—затупи́ти, зату́плювати, ся.
Затусклый—поме́ркнлий, затьме́ний.
Затухать, затухнуть—1) загаса́ти, загасну́ти, згасну́ти; 2) ту́хнути, сту́хнути, притухнути, затхну́тися.
Затухлый—1) згасли́й, загасли́й; 2) притухлий.
Затхлость—за́тхлість, при́тхля (ж. р.)
Затылокъ—потиличя. **Почесывать въ затылкѣ**—чу́хати пота́лицю.
Затылочный—пота́лишний.
Затычка—за́тичка, за́ткало.
Затѣвать, затѣять—1) заво́дитися (з ким), затіва́ти, зачина́ти, затія́ти, зача́ти; 2) вига́дувати.
Затѣи—ви́гадки, ви́думи, при́думи, ви́тівки, витребе́ньки.
Затѣйливый—1) вига́дливий, (іронично)—витребе́нькуватий; штучний; хи́трий; 2) втішний. **Затѣйливое дитя**—втішна дитина.
Затѣйникъ, ца—вига́дник, ця, штука́рь, ка.
Затѣйный—ви́гаданий.
Затѣмъ—після сього, після того, по́тім, відта́к, да́лі. **Затѣмъ что**—через те, зата́м, що..., тим, що... **Затѣмъ чтобы**—на те, для того, щоб...
Затѣнивать, затѣнять, затѣнить, ся—затіня́ти, затіни́ти, ся.
Затѣнка, затѣнь—затінок, холодо́к.
Затявкать—задзя́кати.
Затягивать, затянуть, ся—затяга́ти, зата́гувати, затягти́, ся, зволіка́ти, воловодити, (про рани)—затяга́ти, загоюватися, затягти́, ся і т. д.
Затяжка—1) затяга́ння; 2) поворо́зка (для зата́гування), (коло штанів)—очку́р; 3) матня́ (у невода); 4) тяганина, проволо́чка, зволіка́ння.
Зауздать—загнуздати.
Заулокъ—зау́лок, закуток, (глухий)—за́зубень.
Заумничать—замудрува́ти.
Заунывный—журни́й, журли́вий, тужли́вий.
Заунывность—журли́вість, тужли́вість.
Заупокойный—поминальний, заупоко́йний.
Заупорствовать, заупрямиться — упе́ртися, зата́тися, затну́тися.
Заурчать—забурча́ти, забуркоті́ти.
Заурядный—звича́йний, аби́-який.
Заусеница—за́дірка, за́дра.
Зауськать—зацькува́ти.
Зауторникъ—долото́ (жолобчасте), уто́рник.
Зауторщикъ—бо́ндарь (що робить уто́ри).
Заутра—за́втра вра́нці.
Заутреня—у́треня (ранішня).
Заутюживать — заглажувати, запрасо́вувати.
Заушина—ля́пас, мордач.
Зафальшивить—зафальшува́ти.
Зафрантить—зачепури́тися, зафрантува́ти.
Зафыркать—запо́рскати, зафу́ркати.
Захаживать—захо́дити, завертáти.
Захваливать, захвалить—захва́лювати, захвали́ти.
Захвастать, ся—захва́стати, захвали́тися, зачва́нитися, завеличáтися.
Захватать—захапáти.
Захватить, захватывать— 1) захопáти, захо́плювати, заня́ти, займáти; 2) засту́кати, злапáти; 3) загáрбати; 4) зачепáти, зачіпля́ти.
Захватливый—хапкúй, хапчúвий, хапу́н, хапу́га, загребу́чий.

Захватъ—1) ро́спір (щипців); 2) захо́плення, граб'у́нок, привла́щення.
Захворать — захворі́ти, занеду́жати, заслаб́нути.
Захвостать—захльо́стати, зашмага́ти.
Захилѣть, захирѣть—змарні́ти, захля́нути, захля́сти, захи́ріти, упасти на си́лах, занепа́сти.
Захирѣлый—захи́рілий, захля́лий.
Захитрить—захитрува́ти.
Захихикать—захиха́кати, захехе́кати.
Захламащивать—зава́лювати, замотло́шувати.
Захлѣбать—засьо́рбати.
Захлебнуться, захлебываться—захли(с)ну́тися, захли́скуватися, захлипну́тися, зали́тися, захлипа́тися, залива́тися.
Захлеснуть, захлестывать, ся 1) захвѝсьнути, захви́скувати; 2) захлю́пати, захлю́пувати, ся.
Захлестка—1) захлю́пування; 2) за́шморг; 3) кля́мка.
Захлисть—мул, наволо́ка, напли́нок.
Захлопать—(батогом) — затро́скати, заля́скати, залящáти, (в долоні)—заплеска́ти, заля́пати, (очима)—залу́пати, заклі́пати.
Захлопка—1) хлипо́к, хлипе́ць (коло смоку); 2) кля́мка, за́сувка.
Захлопнуть—гри́мнути, сту́кнути, тра́хнути.
Захлопотать, ся—заклопота́ти, ся.
Захлюпать, ся—задрі́пати, ся, затьо́пати, ся.
Захныкать—запхи́кати, запхи́ньокати.
Заходить—1) захо́дити; 2) заходѝти.
Заходиться—те́рпнути, дубіти, дерев'яні́ти, кля́кнути.—**Руки зашли** (від холоду)—за́шпари зайшлá.
Заходъ—1) за́хід; 2) паску́дник, срач.
Захожденіе—за́хід.
Захожій—захо́жий, мандрівний.
Захозяйничать — захазяйнува́ти, загосподарюва́ти.
Захолаживать, захолодить, ся—захоло́жувати, захолоди́ти, ся.
Захолодь—холодо́к, затінок.
Захолодѣть—захоло́нути.
Захолустье—глушина́.
Захоронить, ся—заховáти, ся, поховáти, ся.
Захорохориться—роспіритися.
Захотѣть, ся—захоті́ти, ся, захті́ти, ся, схоті́ти, ся, забажáти, ся, заману́тися, закорті́ти, (притьмом)—приспі́ти, приспі́чити.
Захохотать—зареготáти, ся.
Захрабриться—захоро́бритися.
Захрапѣть—захропта́.
Захребетникъ—бурла́ка, на́ймит.
Захрипѣть—захрипі́ти, захарча́ти.
Захромать—зашкандиба́ти, зашкатульга́ти, закрáвати.
Захрустѣть—захрусті́ти, захрумті́ти.
Захрюкать—заро́хкати, хахрьо́кати.
Захряслый—1) забу́тий, заму́лений; 2) затверді́лий.
Захряснуть—1) забу́тися, заму́литися, 2) застря́гнути, застря́гти.
Захрястѣть—затріщáти, тріснути.
Захудать — 1) сху́днути, з тіла спáсти, змарні́ти; 2) з'убо́жіти, звести́ся.
Зацапать—загáрбати, зацáпати.
Зацарапать—задря́пати, зашкря́бати.
Зацарствовать—зацарюва́ти, запануватѝ.
Зацвѣсти, зацвѣтать — зац(ь)вісти́, зацвітувáти, зац(ь)вітáти.
Зацыкать—запі́кати, зацíпкати.
Зацѣловать, ся—зацілува́ти, ся.
Зацѣпа—зачéпа, клю́чка, гáк.
Зацѣпить, зацѣплять, ся—1) зачепѝти, зачіпля́ти, ся; 2) чіпáти, зачіпáти.
Зацѣпка—1) д. **Зацѣпа**; 2) зачіпля́ння, зачіпáння; 3) за́чіпка.
Зацѣпы—я́кли, і́кли.
Зачавкать — заплямкати, зачмáкати, зачв'я́кати.
Зачаровать—зачарува́ти, заворожáти.
Зачародѣйствовать—зачаклува́ти,заворожбитува́ти, завідьмува́ти.
Зачастить, зачащать—1) зана́дитися, вчащáти; 2) задріботі́ти, задрібцюва́ти.
Зачастую—часто-гу́сто.
Зачатіе—зачáття, зарóдження.
Зачать, зачинать,ся—1. зачáти, зачинáти, ся; 2) завáготіти, завагітні́ти, поне́сти; 3) зародѝти, зарóжувати, ся, законѝти, законя́ти, ся.
Зачахнуть—зачáхнути, захóріти.
Зачваниться—зачвáнитися.
Зачервивѣть—завервѝвіти.
Зачеркивать—зач(é)ркувати,закрéслювати
Зачернивать, зачернить—зачéрнювати, зачорни́ти.
Зачернѣть, ся—зачорні́ти, ся.
Зачерпнуть—зачерпну́ти, зачéрпувати.
Зачерствѣлый—зачéрствілий.
Зачерствѣть—зачéрствіти.
Зачертить, зачерчивать — зарисувáти, зарисóвувати.
Зачесать, ся, зачесывать, ся—1) зачесáти, зачісувати, ся; 2) зачýхати, ся; 3) засвербіти.
Заческа—зачісування; зáчіска,
Зачестить—пошануватѝ.
Зачесть, зачитывать, ся—залічáти, зачѝслити, залічувати, зачи́слювати, ся.
Зачесть—зарахувáння, зачи́слення.—**Не въ зачетъ**—без зачѝслення.
Зачинать—зачúкати.
Зачиликать—зац(ь)вірі́ньокати.
Зачинивать, зачинить, ся—залáтувати, залáгодити, попрàвити, залатáти, ся.
Зачиниться—загордíти, задáтися.
Зачинщикъ, ца—привідця, приводець, приво́дчиця, завóдчик, ця, зачи́нник, ця.
Зачинъ—зачѝн, прѝвід.
Зачислить—зачи́слити, залічѝти.
Зачитать, зачитывать, ся—зачитáти, зачи́тувати, ся.
Зачихать, ся—зачхáти, ся; запчúхати.
Зачмокать—зацмóкати.
Зачокать—зацóкати.
Зачумить, зачумлять, ся — зачуми́ти, заджуми́ти, заражáти джумóю, зачу́млювати, заджу́млювати.

Зачуять—зачу́ти.
Зачѣмъ—чого́, чом, на що, на віщо, чому́.
Зашавкать—зашамотіти.
Зашагать—заходи́ти.
Зашамшить—1) д. **Зашавкать**; 2) задеркотіти, задерча́ти.
Зашариать—зачо́вгати.
Зашастать, зашастить—зашамотіти.
Зашатать, ся—захита́ти, захи́тувати, ся.
Зашвыривать, зашвырнуть — шпурля́ти, жбурля́ти, зашпурну́ти, зажбурну́ти.
Зашевелить, ся—заворуши́ти, ся.
Зашеекъ—карк, пети́лиця.
Зашеина—1) карк; 2) пети́лишник, оши́йник.
Зашелестить—зашелестіти, зашиши́рхати, шеле́снути, ши́ширхнути.
Зашелецъ—захо́жий, за́йда, заволо́ка.
Зашелудивѣть—запарши́віти, спарши́віти.
Зашепелять—зашепеля́віти.
Зашептать—1) зашепотіти; 2) замо́вити, зашепта́ти, заворожи́ти.
Зашеро́шить—1) сколо́шкати, скудо́вчити, скуйо́вдити, поко́шлати; 2) коло́шкати і т. д. д. **Ерошить**.
Зашершавѣть—закошлати́ти, скоструба́тіти.
Зашибать, зашибить, ся—1) забива́ти, заби́ти, ся; 2) зароблята́, заробити; 3) запива́ти.
Зашибина, зашибъ—втовчене, (з знаком місце)—синя́к, (довгасте)—смуга, басама́н.
Зашивать,-шить,-ся—зашива́ти, заши́ти, ся.
Зашивка—1) зашива́ння; 2) заши́те (місце).
Зашипѣть—зашипіти, (про гадюк, гусей) —засича́ти, (про тлустість) — зашкварча́ти.
Зашлепать, ся—затьопати, ся, зателе́пати, ся; зачала́пати.
Зашмыгать—зашмигля́ти, засновиґа́ти.
Зашпиливать—зашпи́лювати, зашпили́ти.
Зашпопывать—заширо́вувати.
Зашумѣть—зашуміти, зашамотіти.
Зашутить—зажартува́ти.
Зашушукать — зашушу́кати, ся, затишкува́тися.
Защебетать—защебета́ти.
Защеголять—захверцюва́ти.
Защекотать—залоскота́ти.
Защелка—кля́мка, за́щіпка.
Защелкать, защелкнуть—залу́скати, заля́скати, (зубами)—закля́(м)цати, (про соловейка)—затьо́хкати.
Защемить, защемлять, ся—1) прищеми́ти, прищикну́ти, прищемля́ти; 2) защемі́ти, зану́ти.
Защемъ—1) прище́млене місце; 2) кліщі, обце́ньки, ле́щата.
Защепина—за̀дра, заска̀лина.
Защепка—за́щіпка, за́стіжка.
Защепливать—задира́ти, заска̀лювати.
Защечный—защічний.
Защипать, защипывать— 1) защи(і)па́ти, защи́(і)пувати; 2) заскубти́, заску́бувати.
Защита—1) заслона́, за́хист; 2) оборо́на, засту́плення. **Подыматься на защиту**—става́ти до оборо́ни.
Защититель-ница,-тникъ,-ца — оборо́нець (р. оборо́нця), засту́пник, ця.
Защитить, ся—оборони́ти, одборони́ти, захисти́ти, заступи́ти, ся.
Защитительный—оборо́нний.
Защурупить, защурупливать, ся—зашрубува́ти, зашрубо́вувати, ся.
Заѣдать, заѣсть—1) загриза́ти, загри́зти, закуса́ти; 2) заї́да́ти, заїсти, ся.
Заѣдаться, заѣсться—загризатися, загри́зтися.
Заѣдки—заїдки, заїдок, ла́сощі, лагоми́ни, лагоми́нки.
Заѣды—за́їди.
Заѣдь—насо́си (у коней коло зубів).
Заѣздъ—1) заїзжа́ння; 2) загін.
Заѣзжатой—доїжа́чий.
Заѣзжать, заѣхать—заїзди́ти, заїхати.
Заѣзживать—заїзжувати, замордо́вувати.
Заѣзжій—заїзжий; заїзднùй.
Заюлять—завертітися, завви́хатися, заметуша́тися, заходи́ти хо́дором.
Заюродствовать — заюродùвити, почáти вдава́ти бла́зня.
Заявитель, ница —зая́вник, зая́вниця, зая́вител, ка.
Заявить, заявлять — заяви́ти, ознайми́ти, заявля́ти, ознайму́вати.
Заявленіе—зая́ва.
Заяловѣлая—зая́ловіла.
Заяловѣть—зая́ловіти,
Заяснѣть, ся—заясніти, ся,
Заяцъ—з(ь)в. Lepus timidus—за́єць, заїць, за́йко, (білий)—біля́к.
Заячій—за̀ячий, за́йчий. — **Заячій корень**, рос. Asarum — ко́питень, копи́тник, копитня́к, підла́стник, підолішник, підорішник. — **З. молодилъ**, рос. Sedum telephium L. **За́яча капу́ста**, за́яча розса́да, ма̀сляне зі́лля—**З. овесъ**, рос, Avena pubescens L. — вівсю́г, вівсюне́ць, мітлùця. **З. салатъ**, рос. Sonchus oleraceus L. **молоча́к**, кака́ш. **З. чеснокъ**, рос. Teucrium Scordium L. — ди́кий часнùк, скóрдія. **З. щавель**, рос. Oxalis acetosella L. — за́ячий щавій, щаву́х.—**З кровца**, рос. Hyperisum L.—з(ь)віробо́й, кріве́ць, за̀яча кріве́ць, с(ь)в'ятоя́нське зілля, молоде́цька кров, криста́лки, ма́тери Бо́жої сльо́зи. —**З. лапка, ножка**, рос. Trifolium arvense L.—ко́тики, огірóшна трава́, огіро́шник, поля́ця.
Збитень—гаря́ч (р. гарячу́).
Збруйный — збру́йний.
Збруя—1) збру́я, шóри; 2) спра́ва, справи́лля.
Званіе—зва̀ння, стан, ста́ть.
Званный—кля́каний, про́ханий, про́шений.
Звательный падежъ — клùчний відмíнок.
Звать, ся—1) зва́ти, кли́кати, гука́ти(кого́); 2) называ́ти, ся, прозива́ти, ся.
Звено—(у ланцюзі)—ла́нка, кільце, (в огорожі)—пря́сло.
Звенчатый—кільча́стий.
Звенѣть — дзвеніти, дзе́нькати, дзеленькотíти.

Звонарь—дзвона́рь.
Звонить — дзвони́ти, ба́мкати, бо́вкати, дзе́ньк ати, дзелéнькати, телéнькати, калата́ти.
Звонкій—дзвінкий.—**Звонкая монета**—дзвінка моне́та.
Звонкость—дзвінкість.
Звонокъ—дзво́ник, дзвіно́к.
Звончатка—бря́скало.
Звонъ — дзвін, (по покійному) — подзвіння, дзвін по душі.
Звуковой—звукови́й, згукови́й; голосови́й.
Звукъ— звук, го́лос, згук, гук.
Звучать—звуча́ти, згуча́ти.
Звучность—зву́чність, згу́чність.
Звучный—звучни́й, гучни́й, голосни́й.
Звѣзда — зоря́, (здр.) зірка, зіронька, зірни́ця, з(ь)візда́.—**Падающая звѣзда**—літа́вець. — **Неподвижныя звѣзды** — нерухо́мі, непору́шні зо́рі. — **Подвижныя з.**—рухо́мі, ходя́чі зорі. — **Путеводная з.**—провідна́ зоря́.=**Полярная з.**—бігуно́ва зоря́.
Звѣздистый—зірча́стий.
Звѣздить—зоріти.
Звѣздный—зо́ряний, зо́рявий.
Звѣздообразный—зо́рястий.
Звѣздочетъ—лічозір, з(ь)візда́р.
Звѣздочка — 1) (здр)—зіронька, (ласк. до дівчини)—зіронька, я́сочка; 2) рос. Callitriche L—водо́звідка.
Звѣздочница—рос. Stellaria L.—приворо́тник, мокра́вник, мокри́нець, S. graminea L. — блощи́чник, п'я́не сіно, п'я́на трава́, піско́чник, саморі́дне зілля. S. Holostea L.—гри́жник, зірочник, не́хворощ, S. media Stith.—мокре́ць, мокри́ця.
Звѣринецъ — з(ь)вірине́ць, з(ь)вірівни́к, з(ь)вірни́к.
Звѣриный—з(ь)вірячий, з(ь)вири́ний.
Звѣристый—з(ь)вірні́й.
Звѣробой, звѣробойникъ— рос. Hypericum perforatum L.—с(ь)в'ятоя́нське зілля. **З. синій**, Hyssopus officinalis L.— васи́льки, юзе́фки.
Звѣровидный—з(ь)віркува́тий.
Звѣроловство — з(ь)віролóвство, ловéцтво, мисліве́цтво.
Звѣроловъ — з(ь)віролóв, ловéць, мисли́вець.
Звѣроловный—ловéцький.
Звѣрскій—з(ь)вірячий, ди́кий, нелю́дський, лю́тий.
Звѣрство — з(ь)вірство, з(ь)вірячість, лютість.
Звѣрствовать—з(ь)вірюва́ти, лютува́ти.
Звѣрь—з(ь)вірь, з(ь)вірю́на, (поб.)—з(ь)вірю́ка, (здр.) — з(ь)вірю́чка, з(ь)вірятко, з(ь)вірена́,-тко, (зб.)—з(ь)вірня́, з(ь)вірóта, з(ь)вір'я́, з(ь)вір. — **Красный звѣрь**—польова з(ь)вірина́. —**Пушной звѣрь**—хутрóвий з(ь)вірь. —**Плотоядный звѣрь** — хи́жий, м'ясожéрний з(ь)вірь, м'ясоїд.
Звякать—бря́зкати, бря́знути.
Звяки—бридня́.
Зги—ни зги не видать — а ні зірочки, а ні вогника не ви́дно.
Зданіе—буди́нок, будóва, будівля. —**Каменное зданіе**—кам'яни́ця, мурóваний буди́нок.
Здороваться — здорóвкатися, ві(и)та́тися, на добри́день, на день до́брий дава́ти, (шапкою) — шапкувати, ся, (рукою)—ручка́тися, чолóм дава́ти, (цілуючи)—чолóмкатися.
Здоровехонекъ—здоровісінький.
Здорово! — здорóв був, здорóві булú! добри́день! — **Здорово ли вы живете?**—як ся ма́єте? чи щé живéнькі, здоровéнькі? — **Здорово живешь** —ні за́ що, ні про́ що, ні з того́, ні з сього́, задáрма, ду́рно, дурнісінько, га́рма-да́рма. — **Уходи по добру по здорову**—іди́, по́ки цілий.
Здоровость—здоро́вість.
Здоровый—1) здоро́вий; 2) ду́жий, кремезни́й; 3) (про воду) — пого́жий, (про повітря, їжу і т. д.)—здоро́вий.
Здоровье, здоровьице—здоро́в'я, здоро́вля, здоро́в'ячко, здоро́влячко. — **О здоровьи спрашивать**—за здоро́в'я, на здоро́в'я пита́ти.
Пей, те на здоровье — пий здоро́в, пúйте здоро́ві.
Здоровѣть—здоро́вшати.
Здоровякъ—здоровúло, здоровéць.
Здравіе—**Здравія желаю, желаемъ**—до́брого здоро́в'я, здоро́в'ячка! здоро́ві були́!
Здравомысліе — розсу́дливість, здорóва ду́мка.
Здравомыслящій — розсу́дливий, здорóвої ду́мки.
Здравствовать—здорóвому бу́ти, до́бре ся ма́ти. — **Дай Богъ здравствовать**—поздоро́в Бо́же.—**Да здравствуетъ!**—хай, най, нехáй живе́!—**Желаю здравствовать!**—(при зустрічі) — до́брого здоро́в'я, здоро́в'ячка! здоро́ві були! (при прощанні) — бува́йте здоро́ві! —**Здравствуй, те**—здоро́в був, здоро́ві були́, добри́день, добри́вечір!
Здравый—здорóвий, при здорóв'ю.
Здѣсь — тут, ту́тки, ту́течки, ту́теньки, о́сь, ось-ту́т, о́сь-де, о́сь-дечки.
Здѣшній—туте́шній, туте́йший.
Зелененькій—зелене́нький, зелене́сенький.
Зеленехонькій—зеленісінький.
Зеленика,—рос. Lycopodium clavatum L.—дереза́.
Зеленить, ся—зелени́ти, ся.
Зеленичка, пт. Motacilla flava—трясогу́зка.
Зеленоватый — 1) зеленкува́тий, зелено́ватий, недости́глий; 2) зеленува́тий, зелена́стий, зеленя́вий, пра́зелений.
Зеленщикъ, ца—зеленя́р, ка.
Зеленый—1) зелéний; 2) неспілий, недости́глий, нести́глий. — **Въ зеленомъ состояніи**—зеленцéм, усвúд.
Зелень—зéлень, зело́, зілля; зелéнина, горóдина, (рання) — прóзелень, (для квітчання на зелені с(ь)в'ята)—клéчання.
Зеленѣть—зеленіти, ся.

Зелiе, зелье—зiлля, (здр.)—зiллячко, данн́я, отру́та.
Земельный—земе́льний, ґрунтови́й.
Землевладѣлецъ — землевла́сник, (стар.)—зем'яни́н.
Земледѣлецъ, земледѣлъ—хлiборо́б, землеро́б, ра́тай; гречкосiй, (що оре землю)—ора́ч, плуга́ч, плуга́та(и)рь, (що засiває)—сiва́ч, (що заволочує)—волочiльник, скородiльник.
Земледѣлiе, земледѣльство—хлiборо́бство, землеро́бство.—**Заниматься земледѣлiемъ** — хлiборо́бити, хлiб робити, хлiборо́бствувати.
Земледѣльствовать—д. **Земледѣлiе. (Заниматься земледѣлiемъ).**
Земледѣльный, земледѣльческiй—хлiборо́бський, землеро́бський.
Землекопный—граба́рський, землеко́пний.
Землекопъ—граба́рь, копа́ч.
Землемѣрiе— землемiрство.
Землемѣрный—землемiрний, межови́й.
Землемѣръ—землемiр, межови́й, межови́к.
Землеописанiе—земле́пис.
Землеописательный—земленисний.
Землепашецъ—ора́ч, плуга́ч, плуга́та(и)рь.
Землеройка, Sorex araneus—польова́ ми́ша, руда́ ми́ша.
Землетрясенiе—земле́трус, трус.
Землечерпательный—землечерпа́льний.
Землистый—земли́стий.
Землеудобренiе—угно́ювання землi.
Земляница—земе́лька, земля́ця.
Земля—1) земля́, персть, грунт, ґрунт.—**Земля дѣственная**—цiлíнна земля́, цiлина́.—3 **вспаханная**—рiлля́. — **З. запасная** — ваканцьо́ва земля́. — **З. отдохнувшая**—перелiг.—**Усадебная з.** —саду́бна з., грунт, ґрунт, плець; 2) край, кра́тна, суходiл; 3) дiл, земля́, помiст.—**На землю**—на дiл, до до́лу. —**На землѣ**—до́лi, на землi.
Земляковъ—землякiв, земля́цький.
Земляки,-чка — земля́к.-чка, (зб.) земля́цтво.
Земляника, земляница, рос. Fragaria vesca L.—суни́ця, суни́ці.
Земляничный—суни́чний.
Землянка — 1) земля́нка (хата в землi); 2) земля́чка.
Земляной—земляни́й.—**З. ладонъ,** рос. Valeriana officinalis L.—оверя́н, одха́сник, чо́ртове ребро́, бiсове ребро́, стоя́н.—**З. орѣхъ,** рос. Lathyrus tuberosus L.—кра́сний горо́шок, ла́сковиця. — **Земляныя яблоки,** рос. Solanum tuberosum L. — карто́пля, карто́плi, бараболя, барболя, бу́льба.
Земно—до землi, до до́лу. — **Земно кланяться**—кла́нятись до землi, зе́мно.
Земноводный—земново́дний.
Земной—1) земни́й, с(ь)вiтови́й. — **Земная поверхность**—по́верх земни́й; 2) дозе́мний.—**Земная глыба**—ски́ба землi.—**Земной поклонъ**—уклiн до землi, дозе́мний уклiн.
Земскiй—зе́мський.
Зеренчатый — зерна́тий, зерни́стий, зерна́стий.
Зеркальце—дзе́ркальце, люстерко.
Зеркало—дзе́ркало, лю́стро, с(ь)вiча́до.
Зеркальный – дзеркало́вий, люстрови́й.
Зерликъ — рос. Polypodium fragrans і vulgare L. — па́пороть, солода́ш.
Зернистый—д. **Зеренчатый.**
Зернить—зерни́ти, дроби́ти.
Зерно—зе́рно; зерни́на. **Зерно жемчужное**—пе́рло, перли́на.—**З. межовое**—мачи́на, мачу́нка. — **З. пшеничное**—пшеничу́на—**З. просяное.** — просу́на. — **З. ржаное**—жити́на. **З. фасоли** — фасоли́на, квасоли́на. — **Отборное з.** — чо́ло. — (Жменя зерна, як сiють) — сiва́к, (витрушене, як кладуть снопи) — на́трус, (дрiбне, що багато йде на мiрку)—замiркувате, (мiшане, напр. жито і пшениця) — су́ржик, (нечисте, що лишилося пiсля вiянки)—послiд, ви́точки.
Зерновикъ—бот. Pericaprium—насiнник.
Зерновой — зернови́й. — **З. хлѣбъ**—пашни́ця, пашну́ця, збiжжа.
Зерноядный, Granivorus—зерноїд.
Зернышко—зе́рнятко, зере́нце.
Зерцало—верца́дло.
Зефиръ—ле́гiт (гал), зефiр.
Зигзаги — зиґзаґи, крива́льки. — **Писать зигзаги** — мисли́ти писа́ти (про п'яних).
Зиждитель,-ница — 1) Твороць, Сотвори́тель; 2) фунда́тор,-ка.
Зима—зима́, зiма́.—**Зимою**—зимо́ю, узiмку, в зимi, зимово́ї доби́.
Зимнiй—зимови́й, зiмови́й.
Зимовалый—перезимо́ваний, торiшнiй.
Зимованiе—зимiвля, зимува́ння.
Зимовать—зимува́ти, зiмува́ти.
Зимовье — зимiвни́к, зiмовни́к, зимо́вище.
Зизивей, рос. Althaea officinalis L.—кала́чики, проскурки́, проскурня́к.
Зизубель—ге́мбель (котрим роблять жолобки).
Зипунъ—сiря́к, сiрячи́на.
Зiяніе—роззi(я)вля́ння, ро́ззiв.
Зiять—роззi(я)вля́ти, роскрива́ти па́щу.
Злаки—зiлля, травнисті рослини.
Злато—зо́лото, зло́то.
Златоверхiй, златоглавый—з(о)лотове́рхий, з(о)лотогла́вий.
Златозарный—золотистий, злоти́стий.
Златой—золоти́й.
Златолюкинникъ, рос. Linosyris vulgaris Dc.—зайцiв льон.
Златолюбецъ, златолюбивый — грошолю́б, грошоло́бний.
Златоселезенникъ, рос. Chrysosplenium aeternifolium L. — жовтяни́ця, жо́вточниця.
Златорогiй—злоторо́гий.
Златорунный—злотору́нний.
Златотканный—злототка́ний.
Златоустый—красномо́вний, злоту́стий.
Златоцвѣтый—злотоба́рвний.

Златоцвѣтъ, рос. Ghrysanthemum Leucanthemum L.—ромéн, ромéн-зілля, романéць.
Злачный—хлібний; травни́стий.
Злить, ся—зли́ти, ся, се́рдити, ся, гнівати, ся, лютува́ти, злува́ти (на ко́го).
Зло—1) ли́хо, кри́вда, зло, шко́да.—**На зло**—на зліcть, на лùхо; 2) зле, лю́то.
Злоба—злість, злоба́.
Злобивый — злобли́вий, зло́бний, злісний, зло́чий.
Злобиться — злува́ти, злоби́тися, важки́м ду́хом ди́хати (на ко́го).
Злобность—зло́бність.
Злобный — д. **Злобивый**.
Злобствовать—д. **Злобиться.**
Зловоніе—смо́рід, смерід (р. смороду).
Зловонный—смердю́чий.
Зловредный—шкідли́вий.
Зловѣстникъ—лиховісник.
Зловѣщій—зловіщий.
Злодѣевъ — лиходіїв, лиходійський, зло́діїв, зло́дійський.
Злодѣй, ка—лиходій, ка, лиходійник, ця, лихово́дник, ця, злочи́нець, злочи́ниця.
Злодѣйскій—лиходійний, лиходійський.
Злодѣйство—лиходійство, злочѝнство.
Злодѣйствовать—лиходіяти, лихово́дити.
Злодѣяніе—д. **Злодѣйство.**
Зложелатель—злоби́тель, во́рог.
Зложелательный—неж(з)ичли́вий.
Зложелательство — незичли́вість, злоби́тельство.
Злой — злѝй, лихи́й.—**Злой рокъ** — безталàння, недо́ля, лиха́ до́ля.
Злокачественность — шкідли́вість, небезпе́чність.
Злокачественный — шкідли́вий, небезпе́чний.
Злослюченіе — пригóда, ха́лепа, ли́хо, лиха́ годи́на.
Злокозненный — ка́верзний, па́косний, ка́посний. — **Злокозненный человѣкъ**—ка́верзник, ка́посник.
Злокамѣренность — злоумúсність, злий на́мір.
Злонамѣренный— злоумùсний, зломáсний.
Злонравный—злослùвий, злий.
Злопамятность — пам'ятли́вість на зле́, мсти́вість.
Злопамятный—на зле пам'ятли́вий, злопа́м'ятний, мсти́вий.
Злополучіе—**Злоключеніе.**
Злополучный — бідола́шний, безтала́нний, бездо́льний, безща́сний, нещáсний.
Злорадный—злора́дий, зловті́шний.
Злорадство—лихà втіха, злора́дство.
Злорадствовать—злора́дствувати.
Злорѣчивый—лихосло́вний; злоріка.
Злорѣчивость—лихосло́в'я.
Злорѣчить, злословить — лихосло́вити, обмовля́ти.
Злословіе—лихосло́в'я, обмóва, злий язúк.
Злосмрадіе, злосмрадный — д. **Зловоніе, ный.**
Злостный — 1) д. **Злонамѣренный**; 2) зло́чий, злосли́вий.
Злость—злість, лю́тість, (мн.) лю́тощі.
Злосчастіе—лиха́, зла до́ля.
Злосчастный бідола́шний, бездо́льний.
Злоумышлять — злоумишля́ти, злу мисль чиня́ти на що.
Злоумышленный—злоумúсний.
Злоупотребить, злоупотреблять—над'ужа́ти, над'уживàти, на зло́ ужùти, ужива́ти, на лùхо поверну́ти, поверта́ти, зловжа́ти, зловжива́ти.
Злоупотребленіе — зловжива́ння, над'ужива́ння, над'ужиття́, над'ужа́ток.
Злотворный—злочи́нний, злотво́рний.
Злоухищреніе—підступ, ха́тро̀щі, ка́верзи.
Злоязычный—злоязúкий.
Зміевикъ—1) рос. Rumex aquaticus L. — кінський щавій; 2) ка́мінь Serpentinus—серпентùн.
Зміеголовникъ молдавскій, рос. Dracocephalum Moldavica L.—ма́тошник.
Змій, змія, Serpens — змія́, га́дина; Vipera Berus—гадю́ка, (здр) гадю́чка; Coluber trabalis — жовто́брюх; Boa — по́лоз; Goluber natrix або Tropidonotus natrix — уж, ужа́ка, вуж, вужа́ка; (чорна)—па́далиця, (що лазить **по** деревах) — жере́тія; Auguis fragilis **(мѣдянка)** — веретільник, веретільниця.
Змѣедушникъ, рос. Scorzonera — ужівник, ра́нник.
Змѣенокъ, змѣенышъ—гадя́, гадюченя́, вужо́к, вужаченя́.
Змѣй—1) д. **Змій.**—**Змѣй великанъ,** Boa constrictor—удàв; 2) **Змѣй бумажный** (дитяча іграшка)—змія́, літа́вець, (в йому три нитки, до котрих прив'язують шнур)—пу́тлище,
Змѣйка — 1) змійка, гадю́чка; вужо́к; 2) рос. Briza media L.—здріжник, трясу́чка.
Змѣйка водяная, рос. Galla palustris L.—фіялковий ко́рінь.
Змѣиная трава, рос. Stachys sylvatica L.—ба́бка, бу́ковиця.
Змѣиный—змі̀йний, га́довий, гадю́чий.
Змѣиный языкъ, рос. Ophioglossum L. і O. vulgatum L. — язи́чник, пога́не зілля, ти́хе зілля.
Змѣя—д. **Змій.**
Знаемо—зна́ти, звісно, відо́мо, зна́но.
Знаемый—зна̀ний.
Знакомець—знайо́мий, знако́мий, знайо́мець.
Знакомить, ся — знайо́мити, знако́мити, ся, зазнава́тися.
Знакомица, знакомка—знайо́ма, знако́ма.
Знакомство—знайо́мість, знако́мість, знакімля (сер. р.)
Знакомый—1) знайо́мий, знако́мий.—**Быть знакомымъ**—зна́тися. — **Какъ будто знакомый** — на́че по знаку́; 3) звісний.
Знакъ—знак, призна̀ка, прикмéта, озна́ка, знаме́но, (після рани) — шрам, (від удару батогом то що)—басама́н, (чим твердим)—синя́к, (після віспи) —ряботи́ння.—**Знаки достоинства** (у

козаків)—клейно́ди: булава́, бунчу́к, пірна́ч.—**Мимическій** миг. — **Разговаривать знаками** — на мѝгах говори́ти.—**Пограничный З.**—копе́ць, кля́к.—**Цеховой З.**—чі́шка.—З. **препинанія**—знак розділо́вий.

Знаменатель—знаме́нник, знамена́тель.
Знаменательный—знаме́нний.
Знаменать — зна́чити. — **Знаменаться крестомъ**—хрести́тися.
Знаменитость—знамени́тість.
Знаменитый—знамени́тий, сла́вний, славе́тний.
Знаменникъ—печа́тка (для проскур), знамени́к.
Знаменіе—зна́к, озна́ка, знаме́но, га́сло.
Знаменовать—зна́чити, визнача́ти, вістува̀ти.
Знаменоносецъ—хору́нжий.
Знамя—корогва́, (здр.)—корого́вка, хорого́в, стяг, знаме́но, (найголовнійше у козаків)—біла корогва́, (незелике)—пра́пір, прапоре́ць.
Знаніе—знання́, знаття́, відання.
Знатно—1) добря́че, сла́вно, знамени́то; 2) зна́ти, зна́ть, зна́чно, ви́дно.
Знатный — значни́й, зна́тний, вельмо́жний.
Знатокъ—знаве́ць.
Знать—1) вельмо́жне па́нство; 2) зна́ти, ма́бу́ть, десь і д. **Видно;** 3) зна́ти, відати, у(в)міти, тя́мити. — **Дать знать** — да́ти, пода́ти вістку, сповісти́ти. — **Дать себя знать** — в знакѝ, в тямкѝ да́тися.—**Дать о себѣ знать** — оповісти́тись кому́. — **Знай себя**—про се́бе зна́й (а в чуже ді̀ло не встрявай). — **Знать грамотѣ**—письме́нним бу́ти, вміти письма́. —**Знать свѣтъ**—вміти пово́дитись в товарѝстві.—**Знать толкъ въ чемъ**—зна́тися на чо́му.
Знаться—знатися, вода́тися.
Знахарь, ка—зна́хор, ка, шепту́н, ха, знаю́ка, чаклу́н, чаклівни́ця, ворожба́т, воро́жка, відьма́к, відьма.
Значекъ—значо́к.
Значеніе—зна́чіння, си́ла, вага́.
Значительно—зна́чно, чима̀ло, дово́лі; вира́зно, ва́жно.
Значительность—зна́чність, ва́жність.
Значительный — 1) вели́кий, чималѝй; 2) значни́й, пова́жний; 3) вира́знѝй.
Значить—1) зна́чити, визнача́ти.—**Что это значитъ?**—що се зна́чить? що се за знак? що воно́ визнача́е?; 2) ва́жити, си́лу, вагу́ ма́ти. — **Эти факты много значатъ**—ці фа́кти бага́то ва́жать.
Значиться — зна́читись, лічи́тися, бу́ти вписаним.
Значущій—зна́чний, тяму́щий, тяму́чий.
Знобить—моро́зити, холоди́ти.—**Знобитъ**—моро́зить, хо́лодом бере́.
Знобиться—мерзнути, мерзти.
Знобкій—мерзлякува́тий, мерзля́к.
Знобкость—мерзлякува́тість.
Знобь—дрігота́, здра́ги, дріжака́ (від холоду).
Знойный—спе́ка, (поб.) спекота́; шква́ра, **зноко́та**, пе́кло, жарота́, вар, парна́.
Знойный — пеку́чий, шкварнѝй, жарки́й, варки́й, парни́й.
Зноить—пали́ти, пектѝ.
Зобастый, зобатый—волоста́тий.
Зобать—дзю́бати, дзьо́бати, клюва́ти, кля́кати.
Зобный—во́ловий.
Зобный корень—рос. Scrophularia aquatica L.—ра́нник.
Зобъ— (у птиць Ingluvies і у людей Struma)—во́ло, во́ля (сер. р.), (поб.) **во́**лище, (здр.) волькѝ.
Зовъ — клик, кли́кання, по́клик, запро́сини. — **Пріѣхалъ безъ зова**—прибхав не клѝканий, не про́каний.
Зодіакъ—з(ь)вірокру́г, (р. з(ь)вірокру́гу).
Зодчество—будівни́цтво.
Зодчій—будівни́чий.
Зола — зола́, по́піл, (здр) попіле́ць, луг, (гаряча з жаром)—прѝсок, (після золі̀ння)—ви́зол.
Золеніе—золі̀ння, зо́лення.
Золить, ся—золѝти, лу́жити, ся.
Золовка—зови́ця.
Золовкинъ—зови́чин.
Золовушка—зови́чка.
Золотарь, золотильщикъ—золота́рь, золо́тник, позоло́тник. злота́рник.
Золотая розга, золотень, золотушникъ—рос. Solidago Virgaurea L. — золоту́ха, жовтобрю́х.
Золотистка,—рос. Helychrisum Dc.—цмин, H. arenarium Dc. — жо́вта гаря́чка, жовту́шки, жовтя́ниця, жо́втий цмин, головокру́т, котя́чі ла́пки.
Золотистый — золоти́стий, злоти́стий, позлоти́стий.
Золотить, ся—золоти́ти, позоло́чувати, ся.
Золотникъ—1) золотни́к (вага); 2) кля́пка, хлипо́к, хлю́павка (в смоках).
Золото—зо́лото, зло́то.— **Золото сусальное, книжное** — сухозло́тиця, сухозлі̀тка, шума́ха.—З. **червонное**—че́рвінь.
Золотой--1) черв(і)о́нець, дукà; 2) золотѝй, щирозло́тий, щирозло́тний, сутозло́тий. — **Золотыхъ дѣлъ мастеръ**—д. Золотарь.
Золотоискатель—шукà золота, зо́лота.
Золотообрѣзный — з золоти́ми берега́ми, золотобере́жний.
Золототысячникъ — рос. Erythraea centaureum L. — золототи́сячник, серду́шник, семиси́льник, ясене́ць.
Золотошвей, ка—гаптарь, гаптарка.
Золотошвейный—гаптарський.
Золотошвейство—гаптува́ння; гаптарство.
Золотуха — 1) хвороба Scrophula—золоту́ха; 2) рос. Thalictrum angustifolium Jacq.—золоту́шник, меду́ниця, меду́шник, ру́твиця, T. flavum L. — одха́сник, T. majus Jacq.—паду́чник, золоту́шник, T. minus L. — **камчу́г**, польова́ петру́шка, ру́тка.
Золотушливый—золоту́шний.

Золоченіе—позоло́чування.
Золоченный, золоченый — золо́чений, позоло́чений, позлоти́стий.
Зольникъ — попільни́к (в печі); попеля́р; (росл.) –попели́ця. Aphis brassicar L.
Зольный—по́пільний.
Зондъ—1) (хирург. інструмент) Specillum—мацови́лка, про́тичка; 2) све́рдел, штирь, с(ь)ві́дер.
Зонтикъ—зо́нтик, парасо́ль, парасо́ля, парасо́лька, (від дощу́)—до́щник, (від сонця)—со́нічник.— **Зонтикъ глазной**—козирьо́к.
Зонтъ—1) піддашша (над ґанком), острішок (над воротьми); 2) д. **Зонтикъ**.
Зоркій, зоркъ—зірки́й, бачу́чий, зирки́й, гострозо́рий.
Зоркость—зі́ркість.
Зорный, зорной—любо́стковий.
Зоря — рос. Levisticum officinale Koch—любисто́к.
Зрачекъ, Pupilla — зінка, зінька, зіно́ця, чоловічок.
Зрачковый—зіни́чний.
Зритель, ница— 1) гляда́ч, ка; глядько́; 2) с(ь)відок, с(ь)відка, с(ь)відчиця, вида́ць.
Зрительный—глядни́й. — **Зрительная труба**—підзо́рна труба́.
Зрѣлище—вида́вище, вида́висько.
Зрѣлость—спі́лість, сти́глість, доспі́лість, доста́глість, дійшлість.
Зрѣлый—1. спі́лий, сти́глий, доспілий, доста́глий; 2) доро́слий, дійшлий. — **Умомъ зрѣлый**—ро́зумом дійшлий.
Зрѣніе — 1) доспіва́ння (про рослини); 2) зір (р. зо́ру), зрок, прозір; 3) гляді́ння.—**Съ этой (моей) точки зрѣнія**—з цьо́го (мого) по́гляду; з цьо́го стано́вища.—**Слабое зрѣніе**—слабки́й зір; невба́чливе о́ко.
Зрѣть—1) спіти, виспіва́ти, сти́гнути, доспіва́ти, достига́ти, (про колоски)—зерня́тися, (про овочі) — бриніти, (про людей) — дохо́дити до зро́сту, до ро́зуму; 2) гляді́ти, дива́тися, споглядати, ба́чити.
Зрячій—вида́ючий, вида́чий, бачу́чий, зря́чий.

Зубанъ, зубачъ—зуба́нь, зуба́ч, зуба́тий.
Зубарь—ге́мбель з зубця́ми.
Зубастый—зуба́тий.
Зубатка, риба Anarhichas lupus—морська́й пес.
Зубецъ—зубе́ць, (що виступа́е)—зу́бень, (що вступає)—за́зубень, (в машин. колесах)—па́лець.
Зубило — 1) шру́бень (особливе долото); 2) зуби́ло (визу́блювати пилки, терпугу́ і набивати жорна).
Зубить—зуби́ти, визу́блювати; шрубити.
Зубной—зубни́й, зубови́й.
Зубокъ—зубо́к, зубо́чок, зу́бик.
Зубоскалить — скалити, шкірити зу́би; глузува́ти.
Зубоскалъ—скалозу́б, глузівни́к.
Зубоскальство—глузува́ння.
Зубочистка—1) щіточка до зубів; 2) шпа́чка (колупати в зубах), корпозу́бка, копа́рстка.
Зубрило—д. **Зубило**.
Зубрина—щерби́на, ще́рба.
Зубрить — 1) зуба́ти, визу́блювати; щербу́ти, вищерблювати; 2) товкти́, зубри́ти.
Зубръ, Bos jubatus — зубр, Bos urus—тур.
Зубчатый — зубча́стий.—**Зубчатое колесо**—пальцьове́, на́лечне ко́лесо (у машинах).
Зубчикъ—зубо́к, зу́бчик.
Зубъ — зуб, (здр.) зу́бик.—**Зубы передніе, рѣзцы,** Dentes anteriores s. incisores—пере́дні зу́би, с(ь)міюнці. — **3. боковые, клыки,** D. canini—ікли. — **3. коренные,** D. morales—ку́тні зу́би.— **3. молочные,** D. lactei s. temporarii—моло́шні з.—**Поднять на зубы**—піднята на глу́м.—**Сжать зубы** — сціпити зу́би.—**Точить зубы**—гостри́ти зу́би, ма́ти зу́би на ко́го.— **Щелкать зубами**—кла́цати, кля́мцати зуба́ми—**Лишить зубовъ**—обеззу́бити.—**Лишиться зубовъ**—обеззу́біти.
Зудъ—свербіж, сверб, сверблячка, сверботá, чос.
Зудѣніе— свербіння.
Зудѣть—свербі́ти.
Зыбать—колиха́ти, колиса́ти.
Зыбка—коли́ска.
Зыбкій—1) хитки́й, хибкі́й, хистки́й; 2) тряски́й, грузький.—**Зыбкое мѣсто, болото**—трясови́на, трясави́ця.
Зыбкость, зыблемость—1) хи́ткість, хи́бкість, хи́сткість; 2) тря́скість, гру́зькість.
Зыбучій — д. **Зыбкій. 1. Зыбучій песокъ** — сипкі́й пісо́к.
Зыбь 1) бри́жжі, жму́рки (хвиля невелика без вітру, перед бурею або після неї); 2) трясови́на.
Зыкъ—дзі́к, дзв'як, брязк.
Зычать — дзв'я́кати, дзича́ти, брязча́ти, бря́зкати, гуча́ти.
Зычность—гу́чність.
Зычный—гучни́й.
Зѣвака—зіва́йло, розя́ва, (поб.) роззявля́ка, га́ва, га́ва.
Зѣваніе—позіха́ння.
Зѣвать, ся—1) позіха́ти, ся, зіва́ти, ся; 2) га́ви, га́ви лови́ти.
Зѣвокъ—по́зіх.
Зѣвота—по́зіхи, зівачка.
Зѣвунъ—зіва́йло, позіха́йло.
Зѣвъ—анат. Faux—(мн.) зіви і зіва́; зіво, зів, па́ща, пе́лька.
Зѣло—зана́дто, зіло́.
Зѣнки—о́чі, банькй.
Зюзникъ европейскій, рос. Lycopus europaeus L.—драголю́б.
Зюзя—хлю́ща, пія́к, пія́чка.
Зябкость—мерзлякува́тість, мерзкість.
Зябкій—мерзлякува́тий, мерзки́й.
Зябликъ, (самиця)—**зяблица, зябловка,** пт. Fringilla coelebs—зя́блик, зя́блівка.

Зя́блый—поме́рзлий, приме́рзлий, ме́рзлий (про рослини), зме́рзлий (про чоловіка).
Зя́бнуть—ме́рзнути, ме́рзти.
Зя́тевъ, зя́тній—зя́тів; шва́г(г)рів.
Зя́текъ—зя́тенько.
Зять—1) зять (доччин чоловік).—**Зя́тюшка** — зя́тенько; 2) шва́г(г)ер (чоловік сестрин і зовичин).

И.

И—1) і, й, та; 2) е (докірливо).
И́бисъ, пт. Tantalus ibis — (чапля особливої породи) і́бис, і́биска.
И́бо — бо, зати́м що, тому́ що́, через те́ що, ти́м що.
Ива рос. Salix alba L,—біла верба́, біла лоза́; Salix Caprea L. — и́ва, (одно дерево)—и́вина.
Ивановъ цвѣтъ—д. **Златоцвѣтъ**.
Ивановская, у виразі: во всю Ивановскую —на всі за́ставки.
Иванъ-да-Марья, рос. Melampyrum nemorosum L.—братки́, брат і сестра́, бра́тіки.
Иверень, иверешокъ—и́верень (р. и́верня), ула́мок, ви́ломок (від чого твердого), (від каменя) — ска́лка, (від дерева, як рубають)—тріска.
Ивина—верби́на, и́вина.
Ивнякъ—ве́рби, верболіз.
Ивовый—вербо́вий, лозо́вий.
И'волга, пт. Oriolus galbula—и́вілга, і́волга, ві́льга, вивільга, ліскоту́ха.
Ивняный—вербо́вий.
Игла — 1) го́лка, (здр.) го́лочка, (велика) —цига́нська, (без вушка) — про́тір, (для плетіння, нанизування то-що) —прут, дріт, (дерев'яна) гли́ця. — **Какъ на иголкахъ**—як на шпичка́х; 2) (у де-яких тварів, напр. їжака тощо)—го́лка, щети́на, коло́чка; (у рослин)—го́лка, шпи́чка, коло́чка, (у чати́нних чи́ хво́йних) — чатина́, гли́ця, хво́їна, хво́їнка, (у льона, конопель) — костри́ця; 3) риба Syngnathus acus—зво́рлуч, си́кавка; 4) (гори)—шпиль; 5) (гірн.)-жи́гало.
Игли́ный, игольный—голкови́й.
Игли́стый—гольча́стий, шпичкува́тий, шпичакува́тий, колю́чий, терни́стий.
Игли́ца — гли́ця (дерев'яна, котрою плетуть сітки).
Иглица, рос. Ruscus aculeatus L. — ми́шачий те́рен.
Игловатый— гольча́стий, колю́чий, терни́стий, остюкова́тий.
Иглообразный—гольча́тий.
Игнорировать—не́хтувати (ким, чим).
Иго — ярмо́, корми́га, нево́ля, тя́гар(ь), тя́жа́р(ь).
Иголка—д. **Игла.**—**Пускать иголки** (про вино)—гра́ти, іскра́тися.
Иголочный—го́лочний.
Игольникъ, игольничекъ—гольни́к, гольничо́к.
Игольчатый—гольча́тий.
Игольщикъ, ца—голка́р(ь), ка, голника́рька.
Игорный— гра́льний.— **Игорная комната** — гра́льня.
Иготь—сту́па, сту́пка, мущу́р.
Игра — гра; гранн́я, гратт́я; (в)и́грашка, гу́лянка, заба́ва, за́бавка. — **Игры карточныя, въ карты** — картя́рство: ду́рень, підкидно́й, невірний ду́рень, відьма, конча́на, коро́ль, віз, ла́ва, ме́льник, ці́ган, п'яни́ця, свиня́, па́мфиль, хви́лька, хлюст і др. —**Игра въ мячъ**—у мняча́: гі́лка, городо́к, бара́н, висо́кий дуб, ка́ша, ма̀тка, мета́, пічка і др. — **Игра въ кости**—костю́рство.—**Игры въ палки, въ кости**—даровищ̀е, бу́лка, го́лий у го́лого, коро́мисло, королі, па́ці, пу́калка, си́кавка, скраклі, цу́рка, шва̀йка, шкалу́б (або) ген-ге́н, ту̀кало, тара́н, шкере́берть, шканди́бки і др. — **Игра въ кремешки** — у кре́ймахи, у кремняхи.—**И. въ носки** —носани́на.—**И. въ четъ или нечетъ** —чі́т чи ли́шка. — **И. хороводная** — тано́к: во́рон, горобе́йко, зеле́ний шум, коро́ль, хре́щик, жо́льман і др.—**Игры молодежи**—гри́ще, гру̀ща, у̀грища: (катаючи яйця або оріхи) —ку̀тьки, по́китьки, котю́чка, (розбиваючи яйця)—навбу̀тки, (на льоду коло стовпа́)—крутілка, ко́лесо, (на скубку за волосся) — чупру́н, в ску́бки, на ску́бку, (інші гри) — до́вга лоза́, коза́, ко́тик, кін, ла́стівка, плаз, тісна́ ба́ба, сви́нка і др.
Игралище—у̀грашка, за́бавка, ца́цька.
Играніе—гранн́я, гратт́я.
Играный—гра́ний.
Играть — 1) гра́тися, ба́витися, гуля́тися, весели́тися, жартува́ти, пустува́ти. **Будто играя, дѣлать что играючи**—на́че за ву̀грашки.—**Играть въ жмурки**—в паная́ гра́ти, жмури́тися; 2) гра́ти, виграва́ти, (на бу́бні)—бубні́ти, бубни́ти, (на дудці)—дудіти, въ дуду́, в сопілку гра́ти, (на трубі)—трубу̀ти, сурми́ти, (на бандурі, гитарі або що, погано або недбало)—бри́нькати, (на скрипці або лірі, погано або недбало)—ци́кати, тилікати, репіжити, (язиком замість музики, до танців)—тринди́кати. **Играть въ такть** (до танцю) —під но́гу гра́ти; 3) гра́ти, удава́ти; 4) гра́ти, шумува́ти (про вино).

Игренній—каштануватий (про масть коней).
Игривость—грайли́вість, жва́вість, жартли́вість, жартовлùвість.
Игривый, во—грайлùвий, во, жва́вий, во, жартли́вий, жартовли́вий, во.
Игристый—іскрùстий, пінистий.
Игрище—гро́ще, ігрище, ігрисько, ви́гри, ву́лиця, баву́н.
Игрокъ—грач, гра́ль, граль, (на бандурі)—бандури́ста, кобза́рь, (на скрипці)—скри́пник, (на дудці)—дуда́рь, ду́дник, (на лірі)—лірни́к, лірач.—**Игрокъ въ карты**—ка́ртник, карта́р, картівни́к. **И. въ кости**—костя́р(ь).
Игрочиха—гра́ля, карта́рка.
Игрунъ, игрунья—жиру́н, ха, пусту́н, ха, весели́н, ха, брику́н, брикуне́ць.
Игрушка—вùграшка, ця́ця, ця́цька, за́бавка, (з дзвоником)—бря́зкало, бря́зкальце, (що торохтить)—торо́хкало, (що гуркотить)—гу́ркало. **Это для него игрушка**—це йому́ за вùграшку (легко зробити).
Игуана—Lacerta Iguana—я́щурка (особливої породи), ігуа́на.
Игуменія, игуменья, игуменъ—ігу́меня, ігуме́нія, ігу́мен.
Игуменствовать—ігуменува́ти.
Идея—іде́я, ду́мка, га́дка.
Идіотъ—ідіо́т, ду́рень.
Идіотизмъ—ідіоти́зм.
Идолопоклонникъ—пога́нин, (мн.) пога́не, идолопокло́нник, боввохва́лець.
Идолопоклонническій—боввохвàльний, идолопокло́нницький.
Идолопоклоненіе, идолопоклонство, идолослуженіе—боввохва́льство, и́дольство, идолопокло́нство.
Идолъ—и́дол (р. и́дола), бовва́н, божо́к.
Идольскій—и́дольський, боввохвàльський, пога́нський.
Идти—1) іти́, йти́. **И. тяжело ступая**—чела́пати, шелопати.—**И. напрямикъ**—простува́ти, про́сто йти́. **И. прихрамывая**—шкандиба́ти, шкатульга́ти. **И. слѣдомъ**—слідкувати, слідко́м іти́. **И. на четверенькахъ**—рачкува́ти, ра́чки лізти.—**Идетъ слухъ, молва**—чу́тка йде́, чу́тка хо́дить, поговір, поголо́ска йде́. **Идемъ, идемте**—ходім, ходімте, ходіть. **Къ чему это идетъ**—до чо́го воно́ йде́ться? **Идетъ**—до́бре, гара́зд. **Рѣчь идетъ**—річ веде́ться, мо́ва мо́виться; 2) (про щастя)—щасти́ти, вестúсь, талани́ти; 3) **Идетъ къ лицу**—личить, до лиця пристає; 4) тягтúсь (про час і місце).
Иждивеніе—кошт, де́рживо, накла́д.
Изба—ха́та, (здр.) хатùна, ха́тка, хати́ночка, хати́нонька, (з глини)—ли́плянка, ма́занка, (без двора)—обіхідчаста, (хворостяна)—пло́тянка, (літня без печі)—хи́жа, хи́жка, (з глини з соломою)—валько́вана, лямпа́чна ха́та, (з дубків)—ру́блена, (без сіней, в жарт кажуть)—без штанів.—(Частини хати): (де піч)—хатùна, (де живе сім'я)—ха́та, (про гостей)—с(ь)вітли́ця, (де ліжко)—кімна́та, (де ставляться кочерги, рогачі то-що)—кочере́жник, (передня частина)—сіни, (де складаються харчі то-що без печі)—комі́рка, хи́жа, хижùна, (бокова стіна)—причі́лок. **(Сборная изба)**—збо́рня.
Избавитель, ница—визволи́тель, ка, ра(я)то́вник,-ниця, ратівник,-ниця.
Избавить, избавлять, ся—ви́зволити, ся, вùра(я)тувати, визволя́ти. **Избави Боже!**—Боро́нь Бо́же! Крий Бо́же! Хова́й Бо́же! Неха́й Бог боро́нить! Неха́й Бог одверта́!
Избавленіе—визволе́ння, ви́звіл, ря(а)ту́нок, поря(а)ту́нок.
Избаловать, ся—розба́лувати, ся, роспе́стити, ся, зледащіти, розледащіти. **Избалованный**—роспе́щений і д. **Балованный**,—(про їжу)—пундико́вий.
Избездѣльничаться—розледащіти, розбе́ститися, розопсіти, роспаску́дитися, роспадлю́читися.
Избенка, избушка—хатùнка, хати́ночка, хати́нонька, халу́пка.
Избивать, избить, ся—1) вибива́ти, вигу́блювати, повбива́ти, вùбити, вùгубити; 2) побива́ти, побúти, ся. **Избитый**—поби́тий, (про одежу)—зно́шений, (про обув'я)—сто́птаний, стоптьо́ваний. **Избить до крови**—в кров роз'ю́шùти.
Избираніе—вибира́ння, обира́ння.
Избиратель—ви́борець.
Избирательный—ви́борчий
Избирательство—ви́бори, вибира́ння.
Избирать, ся, избрать, ся—вибира́ти, обира́ти, вùбрати, обра́ти, обібра́ти ся, (про кілька)—повибира́ти.
Избища—ха́тище.
Избіеніе—вигу́блення.
Изблеваніе—блюва́ння, рига́ння.
Изблевать, изблевывать—ви́блювати, ви́ригати, вибльо́вувати, вирúгувати.
Изблизи, изблизка—зблúзу, зблúзька.
Избной—ха́тній.
Избодать—сколо́ти, поколо́ти.
Избоина д. **Выбоина.**
Избойна д. **Выжимки.**
Изборождить—подря́пати, почерка́ти, порисува́ти, покарбува́ти.
Избочениться—ви́бочитися.
Избраженичаться—роспи́тися, спùтися, роспíячитися.
Избраніе—вибір, обра́ння.
Избранникъ, ница—вибра́нець, вибра́нка.
Избранный, избрàнный, избрано—1) ви́бра́ний, обра́ний, обібраний; 2) добірний, виборний, но.
И. общество—доб.рне товари́ство, добірна громада.
Избродить—обшвèндяти, ви́ходити, (в жарт або з докором)—ви́водити старців.

Избывать, избыть—збува́тися, збу́тися, позбу́тися.
Избытокъ—зайви́на; доста́ток, ро́скіш. —**Съ избыткомъ**—з ли́шкою, з чо́хом. —**Жить въ избыткѣ**—у дово́лі ся мати.
Избыточествовать—ма́ти доста́ток, доста́ткувати, роскошува́ти.
Избѣгать, избѣгнуть і избѣжать—уника́ти, відбіга́ти, цура́тися, ухиля́тися, відбігти, уни́кнути, ухиля́тися (кого, чого). **Избѣгать дыма**—уникати ди́му.
Избѣгать—вúбігати, ви́ганяти, ви́гасати, оббігати.
Избѣгаться—набігатися.
Избѣжаніе—(увиразі): **Во избѣжаніе**—уникаючи, ухиля́ючись від..., щоб не...
Извадить, изваживать, ся—привчи́ти, привча́ти, ся, звика́ти (до чого поганого).
Извалять, ся—ви́валяти, ви́каляти, ся.
Извара, изварки—ви́вар, ви́варки.
Изваяніе—1) різьба́, рiз(ь)б я́рство; 2) ста́туя.
Изваять—ви́різати, вúбити, вúлити (або) ви́ліпити.
Извергать, -гнуть—викида́ти, скида́ти, ви́кинути, ски́нути.
Извергъ—недо́люд, недо́людок, з(ь)вір, з(ь)вірю́ка, кат, като́га.
Изверженіе—викида́ння, скида́ння (з уря́ду), (диму, полум'я) — ви́бух, вибуха́ння.
Извернуть, извертывать—скрутúти, скру́чувати.
Извернуться, извертываться—ви́вернутися, вúкрутитися, виве́ртатися, викру́чуватися.
Изверстать, изверстывать—ви́рівняти, вирівнювати.
Извертѣть, извертчивать—повертíти, провірчувати, провірчувати.
Извертѣться—закрути́тися, роспустúтися.
Извести, изводить—1) ви́вести, виводити; 2) згубúти, стра́тити, зни́щити, губúти, страчувати, ни́щити; 3) потра́тити, стра́тити, перевестú, тра́тити, перево́дити.
Известись, изводиться—1) зги́нути, зве́сти́ся, перевести́ся, ги́нути, ни́щитись, зводитися, перево́дитися; 2) змарні́ти, помарні́ти, охля́сти, охля́нути.
Известка, известь—вапно́, ва́пна. **Гашеная известка**—роспу́щене вапно, попільну́ха
Известковать—вапни́ти.
Известковый, известный—вапня́ний, вапня́стий вапни́стий. **Известковая яма, печь**—вапня́рка. вапе́льня, горн. **Известковый шпатъ**—вапня́нець.
Известникъ—вапня́р
Известнякъ—вапня́к (камінь).
Изветшать—зістарíтися, зстарíтися.
Изветшалый—істарілий, зно́шений.
Изветшалость—зістарíлість.
Извиваться, извиться—вúтися, звива́тися, повúватися, зви́тися, повúтися.
Извивина—кривина́, за́крут, ви́крут, (річки)—коліно, за́вороть.
Извивистый—кривúй, кру́чений, покру́чений, колінкува́тий, вильни́й, зве́ртистий. И. **рѣка**—колінкува́та річка. И. **дорога**—зве́ртиста доро́га.
Извивъ—звива́ння, звій, за́крут.
Извилина, извилистый—д. **Извивина**, **Извивистый.**
Извиненіе—вибáчення, проба́чення, перепро́сини. **Попросить извиненія**—перепроси́ти, попроси́ти вибáчення.
Извинительный, но—1) прости́мий; 2) вибáчний, но.
Извинить, извинять—вúбачити, проба́чити, дарува́ти, вибача́ти, пробача́ти.
Извиниться, извиняться—перепроси́ти, перепроха́ти, перепро́сю(шу)вати.
Извинтиться—зіпсува́тися (про шруб).
Извиться—д. **Извиваться**.
Извлекать, извлечь—витяга́ти, добува́ти, вúтягти, добу́ти.—**Извлечь изъ опасности**—ви́рятувати.—**Извлечь пользу**—спожúткувáти.
Извлеченіе—1) витяга́ння, вийма́ння, добува́ння; 2) вúтяг, ви́писка, ви́бірка.
Извнутрь—з сере́дини.
Извнѣ—з'о́кола, знадвóру, зве́рху, зовні.
Изводъ—тра́та, стра́та, згу́ба.
Извозить, извозничать—фурма́нити, хурува́ти, візникувáти, (на волах)—чумакува́ти.
Извозникъ извозчикъ—фу́рман, візнúк, ху́рман підво́дчик, (на волах)—чума́к, (при війську)—погонець, (на біржі)—біржа, біржа́к, балагу́ла.
Извозничій—фурма́нський, хурма́нський, (х)фу́рманів, чума́цький, чумаків, балагу́льський.
Извозъ—фурма́нка, чума́чка, ху́ра.
Изволеніе—воля, призво́лення.
Изволить—1) во́лити, волíти, хотíти, бажа́ти; 2) зволя́тися, призволя́тися. —**Чего изволите?**—що пан хо́че? —чого, добро́дію, бажа́ете?—**Изволь, те!**—а) до́бре, гаразд, сíлькісь; б) про́шу.—**Извольте, я готовъ танъ сдѣлать**—до́бре, я так зроблю́.—**Извольте кушать**—зволя́йтесь, призволя́йтесь.
Изволокъ—згір'я.
Изволынчаться—у ля́ти во́лю, зва́кнути до свавóлі, роспустúтися.
Изворачивать, ся, изворотить, ся—вивертáти, ся, викру́чувати, ся, ви́вернути, ся, ви́крутити, ся.
Изворовáться—звúкнути до злодíйства, злодíйкувáтим ста́ти.
Изворотливость—ви́крутність, мо́ткість.
Изворотливый—мотки́й, виверткúй, ви́крутень.
Изворотъ—ви́крут, ви́крутка, вúкрутня.
Изворочать—перевернýти, перекуйо́вдити, поперев рта́ти.
Извощикъ—візнúк, візни́ченько, візни́чий, фія́кер.
Извратить, извращать—перевернýти, перекрутúти, перевертáти. перекру́чувати, калíчити, покалíчити, псува-

ти, зіпсувáти.— **Извращенный**—перевéрнутий, перекрýчений; зіпсóваний.

Извѣдываніе—дізнавáння, дос(ь)відчення.

Извѣдывать, извѣдать—вивíдувати, випýтувати, визнавáти, дохóдити, дізнавáти, зазнавáти, вúвідати, вúпитати, вúзнати, дíйтú, дізнáти, зазнáти, звíдати. — **Извѣданный** — дізнáний.

Извѣковать—звікувáти, вік звікувáти.

Извѣриваться, извѣриться — зневірятися, зневіритися.

Извѣстить, извѣщать —сповістúти, подáти звíстку, сповіщáти, подавáти звíстку.

Извѣститься—дізнáтися.

Извѣстіе—звíстка,(здр.)звíсточка, звістонька, вíстка, вість.

Извѣстно — звíсно, відóмо, відóма рíч, скáзано. — **Не извѣстно за что** — не знáть зá що.

Извѣстность — звíсність, відóмість, слáва. —**Привести въ извѣстность**—виясни́ти.

Извѣстный — звíсний, відóмий, знáний. — **Насколько мнѣ извѣстно** — скíльки менí відóмо.

Извѣтъ—донóс, вúказ, обмóва.

Извѣщеніе — повідóмлення, звíстка, óповість, оголóска.

Извядать, извянуть—в'я́нути, пов'я́нути.

Извалять—пов ялúти, зв'ялúти.

Изгадить, изгаживать—вúпаскудúти, спаскýдити, випаскýжувати, спогáнити, згáдити, погáнити, ся, (про кільки) — позапогáнювати, поспаскýжувати.

Изгара—зонá, зáна.

Изгарина, изгарь—1) жýжелиця, жýжель; 2) цéгла перепáлена.

Изгибать, изогнуть, ся згинáти, ся, зігнýти, ізігнýти, ся **Змѣя изгибается**—гадю́ка звивáється, в'ється.

Изгибаніе—вигинáння, згинáння.

Изгибина, изгибъ—кривинá, зáкрут, вúкрут, залíм, (рíчки)—колíно, зáворот.

Изгибистый—1) кривýлúчатий, колінкувáтий, крýчений, покрýчений, вильнúвий; 2) гнучкúй, гнýчий; 3) д. **Изворотливый**.

Изгибчивость—гнýчкість.

Изгибчивый—гнучкúй.

Изгладить, изглаживать, ся—1) вирівняти, зрівня́ти, вирівнювати, ся, вúгладити, вúгладжувати, ся; 2) зни́кнути, зникáти, згúнути, зни́щити, ся, в нівець обертáтися, оберну́тися.

Изглодать—згри́зти, пообгризáти, позгризáти.

Изгнаивать, изгноить, ся—згноювати, згноїти, ся, погноїти, ся, перегноїти, ся.

Изгнаніе—вигнáння, прогнáння, згíн (р. згóну).

Изгнанникъ, ца—вигнáнець, вигнáнка.

Изгнанничество—вигнáння.

Изгнать, изгонять—вúгнати, виганя́ти.

Изгнивать, изгнить—згнивáти, згни́ти, зогни́ти. **Изгнилый** — гнилúй, потрýхлий.

Изгниль—д. **Гниль**.

Изголовокъ, изголовье — узголóв'я, приголóв'я, приголóвач. **Въ изголовьи**—під гóлову.

Изгорбить, ся — згóрбити, ся, погóрбити, ся, перегóрбитися, погорбáтіти.

Изгорода, изгородь — огорóжа, горожа, (з хворосту)—тин, лíса, плíт, (з паль або кілків)—частокíл; (з тичин)—вір'я́ (серед. р.). **Живая изгородь**—обсáда, живоплíт.

Изгорѣлый—підпáлений, припáлений.

Изгорѣть—згоріти, погорíти.

Изготавливать, изготовлять, изготовить—готувáти, лаштувáти, лáгодити, зготувáти, наготувáти, злаштувáти, злáгодити, налаштувáти, налагодити, вúготувати.

Изготовленіе—готувáння, зготувáння, злаштувáння; вúріб.

Изгреби, изгребье—клóчча, пáчíський.

Изгрызать, изгрызть — згризáти, згрúзти, погрúзти.

Изгрязнить—забруднúти, акаля́ти.

Изгулъ- гульня́, гультя́йство, роспýста.

Изгулять ся—зледащíти, розледащíти, роспустúтися. розволочáтися.

Издавать, ся, издать, ся—видавáти, ся, вистачáти, ся, випускáти, ся, вúдати, вúстачити, ся.

Издавна, издревле — здáвна, з дáвнього дáвна, з дáвних давéн, з дáвньої давнúни, з дáвнього чáсу, з дáвних часíв, з дáвнього вíку.

Издаивать, издоить, ся—видóювати, здóювати, вúдоїти, здоїти, ся.

Издалбливать издолбить, ся--видóвбувати, вúдовбати, подовбáти, повидóвбувати, ся.

Издалёка, издалека, издали—здáлека, здáлеку, здаля́, віддалéкú, віддалíк, оддалíк, оддалекú, оддáлеку, віддаля́.

Изданіе—видáння.

Издатель, ница—видавéць, видавни́ця.

Издательный—видавни́чий.

Издательскій—видавцíв, видавни́цький.

Издательство—видавни́цтво.

Издергать, издергивать, ся — пошáрпати, пошмат вáти, шáрпати, шматувáти, ся.

Издержать, издерживать, ся — потрáтити, вúтратити стрáтити, ся втратитися, покладсти (гроші), тратити, витрáчувати, стрáчувати, (все) — повитрáчувати, пострáчувати.

Издержка видáток, вúтрата, трата; втрáта, страта. потрáта; кошт.

Издивиться—здивувáтися.

Издирать, изодрать, ся—дóрти, шматувáти, ся, подóрти, пошматувати, ся.

Издиравить—подíрявити, подíрчавити.

Издиравѣть—подірявіти, подірчáвіти, здірявіти.

Издича́лый—здичі́лий, здича́вілий.
Издича́ть—здичі́ти (про людей і живу тварь), здича́віти (про рослини).
Издо́йки—ви́дійки.
Издо́йный—малодійний.
Издо́хлый—здо́хлий.
Издохну́ть, издыха́ть—здо́хнути, опрягти́ся, одубі́ти, ду́ба да́ти, до́хнути, здиха́ти, па́дати, (про кільки)—поздиха́ти, ви́здихати, повиздиха́ти.
Издыха́ніе—кона́ння, скона́ння.
Издѣва́тельство—глум, глумува́ння, знуща́ння, нару́га.
Издѣва́ться—глумува́ти, глуми́тися, на глум, на глу́зи· підійма́ти, знуща́тися, збиткува́тися.
Издѣвка—по́глум, глузува́ння.
Издѣвочникъ, издѣвчивый, во—глумли́вий, во, глузли́вий, во, нас(ь)мішкуватий, глумли́вець.
Издѣ́ліе—ви́ріб, ро́бливо.
Издѣтска—з дити́нства, зма́лку, змалечку, зма́льства.
Изжа́лить—пожа́лити.
Изжа́рить—спекти́, засма́жити, спря́жити.
Изжева́ть, изжевы́вать, ся—зжува́ти, пожува́ти, пережува́ти, пережо́вувати, ся.—**Изжева́ть жва́чку**—переремига́ти.
Изжелта—жовто́нько, жовтя́во, впро́жовть.
Изжелтѣ́ть—зажо́вкнути, пожо́вкнути.
Изжечь, изжига́ть—спали́ти, попали́ти, ви́палити, спа́лювати, випа́лювати, (все)—повипа́лювати.
Изжива́ть, изжи́ть—проживáти, прожáти, (цілий вік)—звікувáти.
Изжо́га—згáга, печія.
Иззелена—зеленéнько, зеленкувáто, впрóзелень.
Иззеленѝть—позелени́ти.
Иззнобѝть—поморóзити.
Иззубри́вать, иззубри́ть, ся—вищéрблювати, щерби́ти, визу́блювати, ви́щербити, пощербѝти, позуби́ти, ся.
Иззя́бать, иззя́бнуть—мéрзнути, змерзáти, змéрзнути, змéрзти.
Иззя́блый—змéрзлий.
Изла́вливать, изловѝть, ся—ловѝти, злóвлювати, зловѝти, (в)уловúти, піймáти, спіймáти, ся.
Излага́ть, изложѝть—викладáти, ви́класти.
Излага́тельный—викладóвий.
Изладѝть, излажѝвать—зладнáти, зладнувáти, налáгодити, злáгодити.
Излазѝть—вилазити.
Изла́мливать, изломѝть, ся, изла́мывать, изло́мать, ся—злóмлювати, злáмувати, ламáти, зломѝти, зламáти, ся, поламáти, поломúти.
Излегка́—злéгка, злегéнька, помáлу, легéнько, стúха.
Излежа́лый—злéглий, залéглий.
Излежа́ться, излежѝваться—1) злежáтися, злéжуватися; 2) зледащіти, розледащіти, розлінувáтися.
Излета́ть—1) вилітáти, вилинáти; 2) облітáти, вилітати.
Излива́ть, излить, ся—1) виливáти, висипáти, ся, витікáти, злáти, вúлити, ви́сипати, ся, вúтекти; 2) викáзувати, виявля́ти, ви́казати, виявити.—**Изли́ть на кого́ ми́лости**—ви́казати кому́ ла́ску.
Излиза́ть, излизы́вать, ся—ви́лизати, злизáти, вилúзувати, злúзувати, ся.
Излинева́ть—полинювáти, пографѝти.
Излишекъ—зайвúна, ли́шок, перебíр, передáток, верхи. — **Съ излишкомъ**—з ли́шкою, з чóхом, над міру, у зайвину́.
Излише́ство—рóскіш, нáдмір, зли́шки.
Изли́шній—зáйвий, зали́шній, ли́шній. — **Изли́шне**—зáйва річ, зали́шне, над міру, нáдто.
Изліяніе—1) ви́лив, виливáння; 2) ви́явлення.
Изловчи́ться—привчúтися, набáти ру́ку (в якóму дíлі).
Излогъ—діл, долúна.
Изложе́ніе—вúклад; викладáння.
Изломъ—злом, перелóм.
Излопа́ться—потрíскатися, перéпатися.
Излуча́ть, излучи́ть—вибирáти, (у)влýчувати, вúбрати, (у)влýчити годúну.
Излучина—д. **Изги́бина**.
Излѣ́зиться—зледащіти, розледащіти, розлінувáтися.
Излѣ́чивать, излѣ́чить—вилíчувати, вигóювати, ви́лічити, ви́лікувати, ви́гоїти, (про багатьох) —повилíчувати, повигóювати.
Излѣ́ченіе—лíчіння, лікувáння, гóїння, вилíчування, вигóювання.
Излѣ́чимый—загíйний, гóйкий.
Излюбленный—улюблений.
Измазы́вать, измазать—1) вимáзувати, вимáщувати, ви́мазати, ви́мастити, ви́шмарувати, повимáщувати; 2) д. **Вымазать**.
Измалы́вать, измолоть, ся—змéлювати, змолóти, помолóти, ся.
Измара́ть, измара́бывать, ся—ви́каляти, закаля́ти, покаляти, забрудни́ти, ся, впаскýдити, (землею або що, валяючись) — ви́валяти, ся, каля́ти, ся, забру́днювати, ся.
Измачи́вать, измочи́ть—змóчувати, змочáти.
Измельча́ть—здрібні́ти, (про худобу, господарство то-що) — перевести́сь, звести́сь. — **Измельча́вшая поро́да, раса**—перевóдня.
Измельчи́ть—подробúти, покришáти.
Измёрзнуть, измерза́ть—змерзáти, мéрзнути, мéрзти, змéрзнути, змéрзнути.
Изметь—пóкидьок.
Изми́нать, измя́ть, ся—1) мя́ти, мняти, (траву то-що) — толóчити; зім'яти, зімняти, пом'яти, помняти, потолóчити, столóчити. — **Изми́тое что**—потолóча, пóтолоч; 2) місúти, замісúти.
Измождать, измождить, ся—томúти, стóмлювати, змóрювати, висиля́ти, ся,

виснажáти, ся, знесúлювати, ся, стомúти, ся, змóрити, ся, вáсилити, вúснажити, знесúлити, ся. — **Изможденный** — змóрений, вáсилений, знесúлений.

Изможденіе—знесúлення, знемóга.

Измозжить—розмізчúти, на гамýз побýти, потрощúти.

Измокать, измокнуть — змокáти, змóкнути.

Измолачивать, измолотить — змолóчувати, вимолóчувати, змолотúти.

Измолоть—умолóт, нáмолот, вùмолот.

Измолъ—1) змéлювання, молóння; 2) млúво.

Измораживать, изморозить—заморóзювати, заморóзити, поморóзити.

Изморить — 1) вúгубити, вúморити, вùбавити; 2) заморúти, змордувáти.

Изморозь—пáморозь.

Изметаться—1) змотáтися; 2) процúндрити, ся.

Измошенничаться—розшахрувáтися.

Измусливать, измуслить. ся—заслúнювати, замýрзювати, заслùнити, замýрзати, ся.

Измучивать, измучить, ся—змýчити, намýчити, змордувáти, ся, намордувáти, ся, знемогтúся.—**Измученный** —змордóваний, знемóжений.

Измызгать, ся—1) обблгати, обгасáти, обнúкáти; 2) обідрáти, ся, обшàрпати, ся.

Измыкать, ся—1) намúкати (мичок), перемùкати; 2) д. **Измызгать 2**.

Измыливать, измылить, ся — змúлювати, змилúти, ся.

Измыслить, измышлять—вúгадати, вùмислити, змùслити, вúмудрувати, вигáдувати, вимишлúти, вимудрóвувати.

Измѣлкивать, измѣлкить—спùсувати, списáти, пописáти, поспùсувати крéйдою.

Измѣна—зрáда, ізрáда.

Измѣненіе—змíна, одмíна.

Измѣнить, измѣнять, ся—1) змінùти, переміня́ти, одміня́ти, переінáкшити, ся, змінúти, переміня́ти, одміня́ти, переінàкшувати, ся, міня́ти, ся, мінúти, ся; 2) зрáдити, зрáджувати, (чоловіка) — скакáти, скóчити в грéчку.—**Измѣнить вѣру, законъ**—зламáти вíру, закóн.—**Рука измѣнила**—рука скибнýла, скúбила.

Измѣнникъ, ца—зрáдник, ця; невíрник, ця, (військові, справі)—перевíтник, перекúдчик, (народності) — перéвертень, перекùньчик.

Измѣнничать—зрáджувати.

Измѣнническій, ки — зрадлúвий, во, зрадéцький, ко.

Измѣнничій—зрáдницький, зрáдників.

Измѣнничество — зрадлùвість, зрадéцтво.

Измѣнный — 1) зрадлúвий, зрáдний; 2) змінний, змíнливий, перемінний.

Измѣнчивый—д. **Измѣнный**.

Измѣняемость—змінність.

Измѣреніе—мíряння; óмір; пóмір, вúмір.

Измѣривать, измѣрять, измѣрить, ся—мірáти, змірáти, вимірáти, обмірáти, ся, змірáти, вúмірáти, обмірáти, ся.

Измѣримый—змірний.

Измѣритель—мірник, вúмірник.

Измяклый—змʻáклий.

Измякнуть — змʻáкнути, зробúтися мнякúм, мʻягкùм.

Изнанка — спід, низ, вúворіт, нúця. — **На изнанку**— на вùворіт.

Изнасилованіе — зґвалтувáння, знасúлування.

Изнасиловать—зґвалтувáти, знасúлувати.

Изнашивать, износить, ся — знóсювати, знóшувати, носúти, обдирáти, ся-обшáрпати, ся, (обувʻя)—стóптувати, стоцьóвувати, стоптáти, стоцювáти, ся.

Изнемогать, изнемочь—знемагáти, трáтити сùли, упадáти на сùлах, охлявáти, знемогтú, ся, ізнемогтúся, охлáсти, охлáнути.—**Изнеможенный** —знемóжений, знесúлений, охлúлий.

Изнеможеніе—знемóга.—**Въ изнеможеніи**— з несùли.

Изнизать, изнизывать — винúзувати, вúнизати.

Изнищать—знúщитися, зʻубóжіти, перевестúсь на злáдні, звестúсь нí нá що.

Износокъ — обнóсок, (частіше мн.) — обнóски.

Износъ—знос.

Изнуреніе—змóрення, вùснага.

Изнурить, изнурять, ся—змораáти, стомúти, вùсилити, вúснажити, ся, знесúлити, ся, змóрювати, томúти, висиля́ти, виснажáти, ся, знесúлювати, ся, [про кільки)—позмóрювати, постóмлювати, ся.—**Изнуренный**—змóрений, спрацьóваний, вùсилений, вúснажений.

Изнутри—з середúни.

Изнывать, изныть—нúти, мáятися, нýдитися, знúти, змáятися, знýдитися.

Изнѣженный — нíжний, пещóний, вúпещений.

Изнѣжить, ся — роспéстити, ся, рознíжити, ся, нíжним стáти.

Изо—з, зі, зо.—**Изо дна**—зі днá, з дна.

Изобидѣть—скрùвдити, зʻобідити.

Изобиліе — рáснота, рóскіш, достáток, гóйність.—**Въ изобиліи** — здóбіль.—**Жить въ изобиліи** — в достáтках жùти, в достáтках ся мáти.

Изобиловать—д. **Избытчествовать**.

Изобильный, но—достáтний, но, гóйний, но, (про насíння)—сíмʻянúстий, (про лист, овоч)—рáснúй, но.

Изобличить—доказàти, вúс(ь)відчити.

Изображать, изобразить, ся — виявля́ти, виобража́ти, виявля́ти, зʻобража́ти, змальóвувати, ся, вúявити, вùобразити, зʻобразúти, змалювáти, ся. —**Изображать изъ себя**—удавáти з сéбе (кого).

Изображеніе—1) виобрáження, зʻобрáження, виявлення, змалювáння; 2) óбраз.

Изобразительность — óбразність, образóвість.
Изобразительный, но—óбразний, но, образóвий, во.
Изобрѣсть, изобрѣтать—вùнайти, відкрùти, вáгадати, вúмислити, змùслити, винахóдити, відкривáти, ся, вигáдувати, вимишлáти, змишлáти. — **Изобрѣтенный** — вúнайдений, вùгаданий.
Изобрѣтатель, ница—вигáдник, ця; винахíдник, ця.
Изобрѣтательность — вигáдливість; винахíдливість.
Изобрѣтательный — вигáдливий; винахíдливий.
Изобрѣтеніе—вúнахід, винáйдíння, вùгад.
Изолировать — відокрóмлювати, відокрéмити, ізолювáти.
Изорвать, ся—подéрти, нірвáти, пошматувáти, пошáрпати, ся.
Изоржавѣлый—пóіржáвілий, поржáвілий.
Изоржавѣть—поіржáвіти, поржáвіти.
Изострить, изощрять, ся—вùгострити, загострúти, нагострúти, гострúти, виправлáтися, вправúтися, ви(за, на)гóстрювatися.
Изработаться—вúпрацюватися, вúробитися, сирацювáтися, вùснажитися.
Изразецъ, (частіше мн.) **изразцы**—кáхля, кáхоль, (мн.) кàхлі.
Изразцовый—кáхельний, кахлянúй.
Изранить—порáнити.
Израсходовать, ся, д. **издержать, ся**.— **Израсходованный**—потрáчений, вúтрачений.
Изренать, изречь—ректú, мóвити, промовлáти, казáти, прокáзувати, промóвити, сказáти, нроказáти.
Изреченіе—1) вúраз, вúрок; 2) прúказка, приповíдка.
Изрубать, изрубить — порубáти, посікти, зсікти. **Изрубленный**—порýбаний.
Изругать—вùлаяти, налáяти, облáяти.
Изрывать, изрыть — розривàти, роскóпувати, скóпувати, розрúти, порùти, роскопáти, покопáти, скопáти, поскóпувати.
Изрыгать, изрыгнуть—виригáти, вибльóвувати, вúригнути, вúблювати; викидáти, вúкинути.
Изрыскать—оббíгати, облітáти, обгасáти, вúбігати.
Изрѣдить—прорідúти.
Изрѣдка—зрíдка, рíдко колú, дé-колú, колú не колú, в-рядúгодú.
Изрѣзать—порíзати, покрáяти.
Изрѣзвиться—роспустувáтися, розжирувáтися, розбáлуватися.
Изрѣшетить—подірявити, порешетáти.
Изрядный, но—добрúй, ре, добрячúй, че, гарнéнький, ко, гарáзд, незгíрший, ше, (про кількість)—чималúй, чимáло.
Изсаливать, изсалить, ся—1) засáлювати, ся, засáлити; 2) висàлювати, вúсалити, ся.
Изсасывать, изсосать—виссúсати, висмóктувати, вúссати, вúсмоктати, ся, (кільки)—повисúсати, повисмóктувати.
Изсверливать, изсверлить, ся—висвéрлювати, вивíрчувати, посвердлúти, повертíти, попровíрчувати.
Изскоблить — зскребтú, зшкребтú, вúс(ш)кребти, вúшкромадити.
Изслоняться—розволочúтися.
Изслѣдить—послідáти, наслідúти, натоптáти.
Изслѣдованіе—(яко дія) дослíджування, висліджування, дознавáння, розвíдування; (як послідок) — дóслід, вúслід, вúслідка, рóзвідка.
Изслѣдователь, ница — дослíдник,-ниця, висліднúк, ниця, розвíдач.
Изслѣдовать, изслѣдывать—дослідùти, вúслідити, розвíдати, дізнáти, дíйтù, висліжувати, розвíдувати, дізнавáти, дохóдити.
Изслюнивать, изслюнить, ся — заслúнювати, заслúнити, ся, (багато)—позаслúнювати, ся.
Изсорить—розвíяти, процáндрити.
Изсохлый—зсóхлий, вúсохлий, вùсхлий.
Изсохнуть, изсыхать — 1) вúсохнути, вúсохти, висихàти, сóхнути, (про кільки) — повисихáти, посóхнути; 2) змарнíти, помарнíти, вúсохти, марнíти, висихáти, сóхнути.
Изстанваться, изстояться—видихàтися, вúтхнутися.
И'зстари—здáвна.
Изстегать—1) побúти (хльоскаючи); — 2) вúстібати.
Изстоялый—вúтхлий.
Изстрогать, изстругать—зстругáти.
Изстрѣливать, изстрѣлять—1) прострéлювати, попрострéлювати; 2) вистрéлювати, розстрéлювати, повистрéлювати, вùстріляти, розстріляти.
Изступленіе—нéстям; несамовúтість, шалéнство.
Изступленный—нестáмний; несамовáтий, шалóний.
Изсучивать, изсучить—висýкувати, вúсукати, посукáти.
Изсушать, изсушить, ся — 1) висýшувати, вúсушити, ся; 2) зсушáти.
Изсыханіе—висиханá.
Изсѣкать, изсѣчь—1) вирýбувати, зрýбувати, витинàти, вúрубати, зрубáти, стáти; 2) висікáти, витісувати, вùсікти, вúтесати (з каменю); 3) **Изсѣчь розгами** — відшмагáти, відчухрáти, вúшпарити. — **Изсѣчь мечемъ**—посікти, порубáти мечéм.
Изсѣкаться, изсѣчься—висікáтися, сікти́ся, вúсіктися (про тканину).
Из'сѣра—сірóнько, сірáво.
Изсякать, изсякнуть—1) висихáти, вùсохнути, вúсохти; 2) **витрàчуватися**, вихóдити, зникáти, збавлáтися, вúтратитися, вúйти, знúкнути, збáвитися.

Изсяклый—вúсохлий; вùйшлий.
Изувѣрный—бузувíрний, фанатúчний.
Изувѣрство—бузувíрство, фанатúзм.
Изувѣръ, ка—бузувíр, ка, фанáтик, фанáтичка.
Изувѣченіе—скалíчення.
Изувѣчивать, изувѣчить, ся — калíчити, скалíчити, покалíчити, знівечити, обезвíчити, убезвíчити.
Изукрасить, изукрашивать, ся — оздóбити, прибрáти, оздобля́ти, ся, закрасúти, скрасúти, закрашáти.
Изумительный, но —дúвний, но, дивóзний, чудна́й, чýдно, дивогля́дний.
Изумить, ся, изумлять, ся — здивувáти, ся, зачудувáтися, з'умáтися, дивувáти, ся, чудувáтися, дúвом дивувáти.—**Изумленный** — здивóваний, зачудóваний.
Изумленіе—дивува́ння, пóдив, дивовúжа.
Изумрудный—смарáг(ґ)дóвий.
Изумрудъ — кам. Smaragdus—смарáг(ґ)д.
Изуродовать—знівечити, поніве́чити, скалíчити. — **Изуродованный** — знівéчений, скалíчений.
Изурочивать, изурочить — урікáти, урóчити, навpóчити, з'урóчити.
Изустный, но—ýс(т)ний, но.
Изучать, изучить, ся—(в'учùти, ся, навчáтися, вúвчити, ся, навчúтися.
Изученіе—вúвчення, вчення́, науúка.
Изъ—з, зі, зо.—**Изъ всѣхъ силъ**—я́ко мóга, чим дýжч, з усіе́ї сúли, що сùли.—**Изъ-за**—з-за, з-поза́. — **Изъ-за васъ я поссорился съ нимъ**— через вас я з ним посварúвся. — **Изъ-подъ** — з-пíд.—**Работать изъ барыша** — працювáти для зúску.—**Изъ-полу**—з половúни.
Изъѣдать, изъѣсть—з'їдáти, виїдáти, проїдáти, з'їсти, вúїсти, проїсти, поз'їдáти і т. д.
Изъѣздить, ся— 1) об'їздити, вúїздити; 2) з'їздити, ся.
Изъявительное наклоненіе—(грам.) спóсіб прямúй.
Изъявленіе — вия́влення, вúказ, ос(ь)вíдчення.
Изъявлять, вить—розрáнювати,-нити, калíчити, покалíчити.
Изъявить, изъявлять, ся—вúявити, вùказати, виявля́ти, викàзувати, ся.
Изъянъ — 1) шкóда, втрáта, утрáта; 2) вáда, ганжá, ґанч, скáза, блúзна. **Съ изъяномъ** — з вàдою, з ганжóю, з скáзою.
Изъясненіе—вия́снення, тлумáчення, вия́влення.
Изъяснить, изъяснять, ся — вúяснити, вúтлумачити, виясня́ти, тлумáчити, ся.
Изъятіе—1) виймáння; вилýчення; 2) д. **Исключеніе**.
Изъять—вùняти, вùлучити.
Изысканіе — вишýкування, дознавáння, висліжування, розвідування, рóзвідки.
Изыскать, изыскивать—вùшукати, дійти́, дізна́ти, розвíдати, добрáти спóсо. бу, вишýкувати, дохóдити, дознавáти, розвідувати, добирáти спóсобу.
Изысканность—дóбірність, пересáдність.
Изысканный — 1) добíрний, пересáдний, добáжний; 2) вùшуканий, дíзнаний.
Изюбрь, зоол. Cervus capreolus—сáрна.
Изюмина—родзúнка.
Изюмный—родзùнковий.
Изюмъ—родзúнки.
Изящество, изящность—красá, вибóрність, оздóбність; майстéрність.
Изящный—дýже гáрний, крáсний, вибóрний, оздóбний.
Иканіе—ýкання, гúкання.
Икать—ùкати, гúкати.
Икона—óбраз, (мн) образú, ікóна.
Иконникъ—1) маля́р, богомàз; 2) божнùця, божни́к, (здр.) божничóк.
Иконный—образóвий, ікóнний.
Иконобосецъ—образобóрець, іконобóрець. **Иконоборство** — образобóрство, іконобóрство.
Икономазъ—богомáз.
Иконописецъ—маля́р, (аби-який)—богомáз.
Иконостасъ—іконостáс.
Икорный—ікря́ний.
Икота, икотка—ùкавка, гúкавка, вíдгúк.
Икотная трава, икотникъ — рос. Berteroa incana Dc.- бабúшник, úкавка, боровá мóрква. Alyssum montanum L. —лісни́й червéць.
Икра—1) ікрá, (одно зерно)—икрúна, (осятрова або білужа, солона)—кав'я́р, (ракова)—кáшка; 2) **икрз**, (мн.) **икры**—лúтка, литкú, жùжка, жижкú.
Икристый—1) ікря́ний; 2) литкáтий.
Икряной—ікря́ний, **Икряной камень**—ікровéць. **Икряная рыба**—ікря́к, икрéць.
Икриться—тéртися, викидáти ікрý.
Икуша—ùкало, гúкало.
И'лемъ, рос.Ulmus campestris denudata--в'яз, (зрубана деревина)—в'язúна, U. c. suberosa—бéрест, берестúна, карагáч, карáяч. U. montana — їлем, їльм, їльмúк, їльм'як.
И'ли, иль,—1) чи, або́. **Или то** — або тóж. —**Или то бишь**—чи тó пак; 2) хíба́.
И'ялистый—мулкúй, мýлистий, глейкùй.
Иялюкиновать — 1) ілюминувáти; 2) розмальóвувати, кольорувáти.
Иловатый—мулкувáтий, глеювáтий.
Иловка—глей (глина з мулом).
Илъ—мул, (глинúстий)—глей, (болотяний)—твань, тваню́ка, (на дні соляних озер)—кал, калю́ка. — **Наносный илъ**—намýл, наволóка. — **Занести иломъ**—замýлúти.
И'льмовый—в'язóвий, берестóвий, ільмакóвий.
Ильмопрядъ—з породи метéликів.
И'лькый—муловùй, глейовúй.
Ималки—д. **Жмурки**.
Именинникъ, ца—іменúнник, ця.
Именины—іменúни.
Именительный падежъ — відмíнок називнúй, іме́нний.

Именитый—іменáтий.
И'менно—сáме, а сáме, сáме як, влáсне, як-то.
Именной—іменний.
Именованіе—іменувáння.
Именовать, ся — іменувáти, ся, звáти, ся, називáти, ся.—**Именованный**—іменóваний, назвáний.
Имовитый—замóжний, заміжний.
Императоръ—імперáтор, царь, цісарь.
Императрица—імператорáця, царùця, цісарéва.
Императалъ—червінець.
Имперія—імпóрія, цáрство, цісáрство.
Имущество — добрó, майнó, маєток, маєтки, стáтки, вжùтки. — **Родовое имущество** — родовé, (після діда)—дідáзна, дідівщúна, (після батька) — бáтьківщина, отцівщина, (після матери)— материзна, (після брата) —братівщúна.—**Наслѣдственное им.** —спадковé добрó, спáдок, спáдщина і д. **Родовое им.**—**Движимое им.** —рухóме добрó, майно, рухóмість, (переважно скотина)—худóба, стáток, стáтки, товáр, (переважно хліб і хатні речі)—збіжжа, (переважно одежа)—манáтки, манáття, (переважно хатні речі)—скарб, (злиденне)—мізéрія, злúдні.— **Недвижимое им.** — нерухóме добрó, майнó, маєтність, маєток. — **Государственное, казенное им** —держáвне добрó, майнó.—**Заповѣдное им.**—заказнó. — **Общественное им.**—громáдське. — **Пожалованное им.** — дарóване, дарівùзна.— **Помѣщичье им.** — пáнське, скарбóве майнó.
Имущій—замóжний, заміжний, маєтний.
Имѣніе—маєток, маєтність.
Имѣть, ся—мáти, ся, мíти, іміти.—**Имѣть значеніе**—мáти силу, вагý. —**Имѣть на замѣчаніи** — мáти на увазі, на óці.—**Имѣть основаніе**—мáти рáцію. —**Имѣть цѣлью** — мáти на метí. — **Имѣющій** — мáючий. — **Имѣется**—е, есть, мáється. — **Не имѣется**—немá, не мáє, (в жарт або грубо) — кат'мáє, чорт'мае.
Имя—1) імéння, ймення, ім'я (р. імени), нáзва, нáзвисько—**Отъ моего имени** —від мéне.—**По имени**—на ймення; 2) слáва.
Инакій, инаковый—ин(ь)ший, и(і)накший.
Инако, иначе, иначъ, иначе — 1) úньче, ин(ь)ше, и(і)накше.—**Иначе какъ нибудь**—як-нéбудь úньче, якóсь инáкше, úньшим спóсобом, рóбом; 2) а тó.
Имбирный—імбирéвий.
Имбирь — імбùрь, імбéр (корінь Amomum zingiber).
Индексъ—укáзник.
Индѣть — обмерзáти, припадáти інеем, шерженіти.
Индивидуальный — особúстий, індивідуáльний.
Индиго, индигъ—калія (синя фарба, що добувається з рослини Indigofera argentea).
Индиговый—калієвий.
Индѣ—де-úнде, в úньшому місці.
Индюкъ—индúк (пт. Meleagris gallopavo). —**Птенецъ-индюкъ**—индичá (р.—чáти), индиченя (р.—ченя́ти). — **Ожерелье индюка**—корáлі, пáбородки.—**Индючій**—индùчий.
Индюшка—индúчка.
Иней—іней, нáморозь, шéржень.
Инертный—безвлáдний, інéртний.
Инерція—безвлáдність, інéрція.
Инженеръ—інженір, інженéр.
Инициатива—прúвід, почúн, ініціятúва.
Инициаторъ — привідця, привóдець, ініція́тор.
Инкогнито—потаємне, нúшком.
Иновѣрецъ—чужовірець.
Иновѣріе—чужовíрство.
Иновѣрный—чужовíрний.
Иногда — úноді, úнколи, чáсом, часáми, дé-коли, порóю, місця́ми.—**А иногда** —а як колú, то.
Иногородецъ — з úньшого гóрода (міста).
Иноземецъ, иноземка—чужозéмець, чужозéмка.
Иноземный—чужозéмний.
Иной—úн(ь)ший, úньчий, дрýгий, дéякий, дé-котрий.—**Иной разъ** — д. **Иногда. Это иное дѣло**—це úньша річ.
Инокиня—чернúця, чернúчка.
Инокъ—чернéць (р. ченця), (мн.)—ченці, (здр.)—чéнчик.
Иноплеменникъ, ца, инородецъ, ка—чужорóдець,—дка, чужоплемéнник, ця.
Иноплеменный, инородный — чужорóдний, чужоплемéнний.
Инорѣчіе, иносказаніе—д. **Аллегорія.**
Иностранецъ, иностранка — чужозéмець, —мка. чужáнин, чужáнка.
Иностранный—д. **Иноземный.**
Иноходь—стýп, ступá.
Иноходецъ—ступáк, крочáк, инохóд (частіше вимовляється нíби)-виноход, шлапáк.
Иноческій—чернéчий, чернéцький.
Иночество—чернéцтво.
Иночествовать—ченцювáти.
Институтка—інститýтка.
Институтскій—інститýтський.
Институтъ—інститýт.
Инструкція—накáз, інструкція.
Инструментальный — інструментáльний, струментовий.
Инструментъ, ты—інструмéнт, струмéнт, спрáва, справùлля, начúння, пристрій, припáс.—(Бондáрський): ковелъ (загинати обручі), натягáч і набúвач (натягти і набивати обручі), затирáч (вирізувати жолобки), рóзмір (замісць циркуля). — (Ковáльський): ковáдло, мóлот, (маленький) — однорýк, (що на йому чоботи підковують)—стоя́чка, (тримати або витягáти що)—кліщі, общóньки, лéщата. — (Колісня́цький): бгáльня

(вигинати полози), водúло (згинати обід), гладíй (виглажувати), лóпатень (провірчувати), нáрвина (держати обід зігнутим), натягáч (натягати обід на шпиці), писáк (вирізувати), різéць (обточувати маточину), шмúга (рівняти). — (Коробúницький): прибíйниця (дощечка), забúвня (кілочок), обúймиця.— (Кушнірський): білик (вичищати мезку), верштáбина і пíльга (натягáти шкýру для вúчинки), ключ (ростягати шкуру), ключовúк (вірьовка до сього ключа), штрúха або штрихóль (вичищати шерсть), юхтáрка (вироблювати юхту). — (Теслярський): сокúра, пúлка, долотó, свéрдел, ришták (робити карунки), шпýнд.—(Ткáцький): а) верстáть (див. під сл. **Верстакъ**), б) мотовúло, (що на його мотáють нитку), (складається з) ріжків (та) перехрéстя, в) витýшка, (щоб змотáти пряжу на клубкú), (стоíть на) стíльчикові, (у його вроблений) штóмпель, (на котрому навхрест два) бúльця, (на кінці їх) кóники, (що на їх надівають півміток), г) оснівниця, (на котрій робиться основа), (вона складається з) рáми (з) кілóчками, д) прáдка, (складається з) стíльчика (на ніжках), (під ним) підніжок, (до його приробл ено) циганку, (вона другим кінцем чíпляє за) веретéно, (на стíльчику два) стóвпчики, (між їх) колéсо, (на передньому стовпчику) сволочóк, (на кінці котрого третій стовпчик, в котрому) шкуратóк, (з дірочкою, де друге верхнє веретéно), (а на йому) вúлка (з гачками), (потім) скáлка (та) колúсце, (на котрих) шнур, е) шúнка—(дощечка, котрою перекладають нитки в основі), ж) воротáло, (котрим навивають оснóву).— (Шéвський): клесáчка (рівняти зморшкч), книп, книпéць (ніж шевський), копáл (колодка, на котру натягається чобіт), гачóк (дощечка загнута, щоб витягати шкуру), натирáчка (або) товкмáчка (рівняти закаблуки), общянúк (кілочок, котрим забивається колодка, колú на ній чóбіт), писáчка (паличка, що нею рисують підошви), правúло і стрíлцце (виправляти халяви), рáшкуль і терцýг (стирати гвіздки в чóботі), смоpщúна (дощечка, котру вставляють в передок чóбота, коли він на колóдці), швáрок (каміньчик, що ним розглажують закаблуки), шúло і швáйка (проколювати дірочки), крамнúця (дошка, що на їй ріжуть ремінь).— (Хірургічний): штрúкавка (для проколювання), мацовúлка, прóтичка (д. **Зондъ**).—(Різноманітний): **вивертáчка** (що небудь вивертати), кóльня (лопатка у мулярів), общéньки і рак (виймати гвіздки), копéць (довбати мед), перéчистка (очищати коноплі від костриці), пробíй (пробивати дірки), січкáрня (різати січку), шатківнúця (сікти капусту), шпúця (знімати кору з берези), щáпáвка (зривати овоч.).

Инсургентъ—повстáнець.

Интервалъ—перемéжок; перéрва.

Интересантъ, ка— грошолю́б, ка, користолю́бний, на.

Интересный—цікáвий, інтерéсний, занятний.—**Быть въ-номъ положеніи**—бути в повáжному стáні.

Интересовать, ся—цікáвити, ся, інтересувáти, ся.

Интересъ—1) корúсть, зиск, вигóда, хосéн (р. хісна), інтерéс; 2) зацікáвлення.

Интересность—цікáвість, занятність.

Интрига—1) кáверза, підкíп, інтрúга; 2) зáв'язка (в драматичному творі).

Интриганть, интриганткa — кáверзник, ця, крутíй, ка, крутáрь, ка, баламýт, ка, інтриган, ка.

Интриговать—каверзувáти, крутúти, каламýтити, баламýтити, інтригувáти; зачіпáти, займáти (кого).

Инфантерія—піхóта.

Ироническій — іронíчний, глузлúвий, нас(ь)мішкуватий.

Иронія — іронія, жельцé; глум, пóглумка.

Искажать, исказить, ся—1) писувáти, нівечити, зіпсувáти, попсувáти, знівечити, понівечити, ся; 2) перекрýчувати, переінáкшувати, перекрутúти, переінáкшити, ся.

Искаженіе — писувáння, нівечення, перекрýчування, переінáкшування.

Искалывать, исколоть, ся—1) скóлювати, сколóти, поколóти, поштрúкати, ся; 2) роскóлювати, роскóлоти, ся.

Искалѣчивать, искалѣчить, ся — калíчити, скалíчити, покалíчити, ся.

Исканіе—шукáння; шуканúна.

Искапывать, ископать—1. викóпувати, вúкопати; 2) покопáти, скóпувати, скопáти.

Искатель, ница — шукáч, ка, шукáльник, ця.—**Искатель приключеній** — пройдúс(ь)віт.

Искательный(—у)влéсливий, підлéсливий; підлúза, лабýзник.

Искательство—запобігáння лáски, (у)влéсливість, підлéсливість.

Искать — шукáти, (тихенько або й нишком)—шáрити, нúшпорити.—**Искать въ головѣ**—скáти. — **Искать въ судѣ** — позивáти, ся, прáвити судóм, доправлятися. — **И. ощупью**—шукáти пóмацки, пóлапки, пóлапцем, мáцати. **Искать предлога**—шукáти зáчіпки, прúключки.

Искидывать—скидáти, викидáти.

Исклевать, исклевывать, ся—1) поклювáти, склювáти, скльóвувати, ся.—

Исклеванный—покльо́ваний, подзьо́баний, (про овочі, ягоди)—клюва́к; 2) ви́клювати, вùдзьобати, викльо́вувати, видзьо́бувати, ся.

Исключать, исключить, ся — виключа́ти, вилуча́ти, викида́ти, вирахо́вувати, ви́ключити, ви́лучити, ви́кинути, ви́рахувати, ся. — **Исключая**—опрíч, окрíм, виключа́ючи, з вùнятком.

Исключеніе—ви́нятòк, ви́ключення, ви́їмок, ви́лучка, ви́їмка.—**Исключеніе составить**—ви́нятись. **За исключеніемъ**—з ви́нятком.

Исключительность—виклю́чність, вилу́чність, виняткóвість.

Исключительный, но — виклю́чний, но, виняткóвий, ви́їмкóвий, во.

Исковать—ви́кувати, скува́ти.

Исковеркать—покриви́ти, поко́рчити, перекрути́ти, поні́вечити.

Исковой—позовни́й.

Исковырять—поколупа́ти, покопирса́ти.

Исколачивать, исколотить, ся—розбива́ти, ростóвкувати, збива́ти, ростро́щувати, побива́ти, розби́ти, ростовкти́, збùти, рострощùти, поби́ти, ся.

Исколесить—об'їздити, обходи́ти, сходи́ти, вùїздити, ви́ходити, (бігаючи)—вùбігати, обгаса́ти, ви́гасати.

Исколѣть — 1) д. **Иззябать**; 2) поги́нути, згùнути, ви́гинути, ви́здихати.

Искомый—шу́каний.

Искони--споконві́ку, спервопоча́тку, із пра ві́ка, спередві́ку, спервові́ку.

Исконный — споконві́чний, предкові́чний, старові́чний.

Ископаемое—копали́на, копàльне.

Ископаемый—копа́льний.

Ископтить—покоптùти, подими́ти,

Ископыть — 1) кòвини (звих ногù у коня); 2) рос. Gentiana cruciata L. — лихома́нник, ти́рлич, товсту́ха.

Ископытить, ископычивать—звихну́ти, ви́вихнути, звиха́ти, вивиха́ти (ногу, про коней).

Искорененіе—ви́корінення, ви́плід; вùбав.

Искоренить, искоренять, ся — ви́коренити, ви́вести, ви́губити, вùнищити, вùбавити, зни́щити; викорі́няти, ви́водити, вина́щувати, зна́щувати, вигубля́ти, ся.

Искоробить, ся — поко́рчити, зжолоби́ти, спачùти, ся.

Искорка—(і)ýскорця.

Искоса—скóса, скри́ва.

Искосить, ся—1) покосùти, ся; 2) крива́тися.

Искра--(і)ýскра,(здр.) (і)ýскорця, (як кую́ть залі́зо) — ци́ндра, (від каменю)—ска́лка, (як одбивається соняшне проміння на снігу або на воді)—ска́лка, го́лка.

Искравать, искроить — викро́ювати, ви́кроїти, покроїти.

Искренній, но—щи́рий, ро, щиросéрдий, до, ре́вний, но.

Искренность—ща́рість, (здр.) щùронька.

Искрестить — 1) похрести́ти (позначùти хрестами); 2) об'їздити, ви́їздити.

Искривина—д. **изгибина**.

Искривить, искривлять, ся — покривùти, ви́кривити, скрива́ти, крива́ти, викривля́ти, скривля́ти, скарлю́чувати, ся.

Искривленіе—вùкривлення, ви́крив.

Искристый—(і)искря́вий, (і)искри́стий.

Искриться—(і)искри́тися.

Искрометный—(і)искроме́тний.

Искропать—позшива́ти.

Искрошить, ся—покриши́ти, поло́кшити.

Искромсать—почикри́жити.

Искрякъ—кре́мінь.

Искупать, искупить, ся—1) викупа́ти, викупля́ти, ви́купити, відкупи́ти, ся; 2) поку́тувати, споку́тувати, відцоку́тувати; 3) ви́купати, ску́пати, покупа́ти, ся.

Искупитель—1) визволи́тель, збави́тель; 2) Спаси́тель, Спас.

Искупленіе—вùкуп, ви́куплення, ви́звіл, визволе́ння.

Искуривать, искурить, ся — вику́рювати, ви́курити, ся.

Искусать—покуса́ти.

Искуситель, ница—споку́сник, ця. — **Духъ и.**—підсту́пний дух.

Искусительный—споку́сливий, підсту́пний.

Искусить, искушать, ся—1) спокуси́ти, ся, підвести́ на споку́су, спокуша́ти, ся, підво́дити на споку́су; 2) дійтù, дізна́ти, ся, дос(ь)відчитися(в чóму), дохо́дити, дізнава́тися, дос(ь)ві́дчуватися.

Искусникъ, ца—мите́ць, мисте́ць, маста́к, вмі́лець, штукма́йстер, штука́рь, ка.

Искусно—шту́чно, майсте́рно, мисте́цько, вмі́ло, хи́тро, хи́тро-му́дро.

Искусный—1) вмілий, умілий, вира́вний, д. **Искусникъ**; 2) шту́чний, майсте́рний, мисте́цький.

Искусственность—шту́чність, ро́бленість.

Искусственный — 1) шту́чний, ро́блений; 2) вига́дливий, мудро́ваний, фи(і)гльо́ваний, не про́стий.

Искусство—мисте́цтво, умі́ність, шту́ка. **Изящныя искусства**—кра́сне мисте́цтво, кра́сні шту́ки.

Искусъ—про́ба, спро́ба, і́спит.

Искушеніе—споку́са, споку́шення, підку́с, підма́нювання.

Искъ—по́зов, спра́ва.—**Искъ предъявлять, предъявить** — позива́ти, запізва́ти, по́зов заложи́ти.

Исламизмъ, исламъ--магоме́това ві́ра, іслáм.

Испакостить, ся—спаскуди́ти, спога́нити, ся.— **Испакощенный**—спаскуджений.

Испареніе—1) парува́ння; 2) па́ра, ви́пар, ві́дпар, ви́зів.

Испаривать, ся—випа́рювати, ся.

Испарина—піт, потù. **Принять что-то, чтобы вызвать испарину**—узя́ти щось на потù.

Испарить, ся, испарять, ся — ви́парувати, ся, випа́рувати, ся, випаро́вувати, ся, парува́ти.

Испахать — поорàти, з'орáти, повиóрювати, поз'óрювати.
Испачкать, ся—покаля́ти, скаля́ти, забрудни́ти, замáзати, ся.
Испепеленіе—спопелíння.
Испепелить, ся—спопеля́ти, спопелíти.
Испестрить, испещрять, ся — (мережками) —вúмережати, мерéжати, (усякими фарбами)—вúцяцькувати, цяцькувáти, (переважно гвíздками, ц(ь)в'яхами)—вúц(ь)в'яхувати, вúц(ь)вяшкувати, ц(ь)в'яхувáти, ц(ь)в'яшкувáти, (смугами)—вúполóсувати, (крапками)—вúкрапати. **Испещренный**—мерéжаний, вúмережаний, цяцькóваний,ц(ь)в'яхóваний, ц(ь)в'яшкóваний, цяткóваний, вúкрапаний, крапчáстий.
Испечь, ся—спектú, ся. **Испеченный**—вúпечений.
Испивать, испить—випивáти, вúпити.
Испивать, ся—клóкати, напивáтися.
Испилить—попиля́ти, перепиля́ти, поперепúлювати.
Исписать, исписывать, ся—писáти, спúсувати, ся.
Испитой—охля́лий, змарнíлий, опúлий.
Исплатить—облатáти, позалáтувати.
Исплевать—поплювáти.
Исплесть, исплетать—сплестú, сплітáти.
Исплечиться—сплечúтися (звихнути плече, про коней).
Исплутоваться—д. **Измошенничаться**.
Исповѣдальщикъ, ца—сповідáльник, ця.
Исповѣданіе—1) сповідáння, сповідання; вíра; 2) спóвідь.
Исповѣдникъ—сповідни́к; ісповідник.
Исповѣдный—сповідни́й.
Исповѣдо(ы)вать, ся—сповідáти, ся.
И'споведь—спóвідь.—**Окончить исповѣдь**—(що до сповідника) — вúсповідати, відсповідáти, (що до сповідальника)—вúсповідатися, відсповідáтися.
И'сподволь — помáлу, повóлі, покволóм, спокволу.
Исподлобья—сторч, з-пíд лóба.
Исподница — спіднúця, (здр.) спіднúчка, спіднúченька, (поганенька) — спідничúна.
Исподній—спідній.
Исподтиха, исподтишка—ни́шком, тúшком, тúшком-нúшком, стúшку, стúшка, знúшку, спідтúха.
Исподъ—спід, низ.—**Въ исподи**—на спóді, на низу́.—**Съ исподи**—зі спóду, зни́зу.—**Исподъ печи**—пíд, чорíнь.
И'споконъ—д. **Издавна**.
Исполать—хвалá, слáва.
Исползать—вúлазити, вúрачкувати.
Исполинъ—вéлет, вéлетень, лóмус.
Исполинскій—велетéнський.
Исполненіе—виконáння, випóвнення, скíнчення, відбýток.—**Привести въ исполненіе**—вúконати, вúповнити.
Исполнитель, ница—виконáвець, виконáвиця, виповнúтель, ка.
Исполнить, исполнять, ся — 1) вúконати, вúповнити, відбýти, зробúти, викóнувати, виповня́ти, відбувáти, відправля́ти, ся.—**Исполнять, исполнить волю, желаніе**—чиня́ти вóлю, ввóлити, увóля́ти вóлю. — **Исполнить слово**—справдáти, додéржати слóва; 2) справдúтися, стáтися.
Исполосовать—вúполосувати, обшмагáти.
Исполохать, исполохнуть, ся — споло́хати, зляка́ти, ся.
Исполу—з полови́ни, на-пів.
Испороть—попорóти, пороспóрювати.
Испортить—зіпсувáти, попсувáти, спаскýдити, спогáнити, знівечити, понівечити.—**Испорченный**— зіпсóваний, попсóваний; знівечений, понівечений; зледащíлий; з'урóчений; протýхлий.
Испорченность — зіпсóваність, попсóваність, понíвеченість.
Испоститься—вúпоститися.
Испохабничаться—роспаскýдитися.
Исправитель, ница—виправля́ч, ка, попрáвник, ця, поправúтель, ка.
Исправить, исправлять, ся—1) попрáвити, спрáвити, напрáвити, полáгодити, налáгодити, поправля́ти, справля́ти, направля́ти, лáгодити, ся, (морально)—шануватися; 2) д. **Исполнять, исполнять.** — **Исправлять должность** — заступáти кого́, прáвити за кóго.
Исправленіе—1) поправá, напрáва, справлювання, випрáвлювання, вúправлення; 2) лáгодження, ладнувáння; 3) д. **Исполненіе**.
Исправникъ, чиха—спрáвник, ця.
Исправническій, исправничій — спрáвницький.
Исправно—справно.
Исправность—спрáвність; вíрність.
Исправный—спрáвний; вíрний.
Испражненіе — 1) випорóжнення, спорóжнення; 2) послíд, кал, вúхід.
Испражнять, испразднить — випорожня́ти, вúпорожнити.
Испражняться, испразднться—випорожня́тися, вúпорожнитися, паскýдити, вúкалятися.
Испрашивать, испросить—проса́ти, прохáти, попросúти, попрохáти.
Испробовать — спрóбувати, попрóбувати, вúпробувати, (на смак) — скуштувáти, покуштувáти.
Испровергать, испровергнуть—перекидáти, перевертáти, перекúнути, перевернýти.
Испроториться—д. **Издержаться**.
Испрыскать, ся—побрúзкати, ся, оббрúзкати, ся.
Испрясть—вúпрясти.
Испугать, ся—зляка́ти, ізляка́ти, налякáти, ся, жахнýтися, вжахнýтися, острахнýтися, (про кільки)—поналя́кувати, ся, поляка́ти, ся, (ще й з мíсця прогнати) — споло́хати. — **Испуганный**—зля́каний.
Испугъ — ляк, переля́к, жах, переполóх, сполóх.

Испускать, испустить, ся — випуска́ти, ви́пустити, ся.—**Испустить духъ**—відда́ти Бо́гові ду́шу.

Испутать, ся—заплу́тати, ся, переплу́тати, попереплу́тувати, позаплу́тувати, ся.

Испытаніе — про́ба, спро́ба, спробу́нок, і́спит.

Испытатель—д. **Изслѣдователь.**

Испытать, испытывать—1) ви́знати, вдпитати, вдвідати, дізна́ти, визнава́ти, вивідувати, дознава́ти, ся; 2) д. **Испробовать**; 3) зазна́ти, дізна́ти, скуштува́ти, зазнава́ти, дізнава́ти, куштува́ти. — **Испытанный** — дізнаний, спро́буваний, ви́пробуваний, дос(ь)відчений.

Испятнать—ви́плямити, поплямдти. — **Испятнанный** — ви́плямуваний, поплямо́ваний.

Иссопъ, рос. Hyssopus officinalis L.—васи́льок, юзо́фок.

Истаевать, истаять—та́нути, та́яти, топи́тися, ростя́яти, ростя́нути, ростопи́тися.

Истаптывать, истоптать, ся — сто́птувати, толо́чити, стопта́ти, дотопта́ти, потоло́чити, ся і т. д.

Истаскать, истаскивать, ся—зноси́ти, пошарпати, зно́сювати, шарпати, ся. —**Истасканный** — зно́шений, поно́шений.

Истачать—позшива́ти.

Истачивать, источить, ся—1) зго́стрювати, згостри́ти, ся; 2) поточи́ти.

Истекать, истечь—1) витіка́ти, виливя́ти ся, ви́текти, вдлити, ся. — **Истечь кровью**—зійти кро́вʻю; 2) мина́ти, прохо́дити, вихо́дити, кінча́тися, мину́ти, пройти́, ви́йти, скінчи́тися.—**Истекшій**—мину́лий.

Истеребить—ви́дерти, поде́рти, пошарпати, ви́скубти, поскубти.

Истереть, истирать, ся—сте́рти, поте́рти, ви́терти, стира́ти, витира́ти, ся.

Истерзать—розшарпати, розшматува́ти.

Истерзаться — змучитися, змордувя́тися.

Истерика, Hysterica—гісте́рія, плаксивиці.

Истерять—згуби́ти, загуби́ти, потрятити.

Истесать—ви́тесати.

Истецъ—позива́льник, позо́вник, позивач.

Истеченіе—1) витіка́ння, виливя́ння; 2) кіне́ць, скінчення.

Истина—і́стина, пра́вда.—**Говоря по истинѣ**—пра́вду ка́жучи, пра́вду мо́вивши.

Истинно—спра́ві, дійсне, пе́вно.

Истинный—спра́вжній, дійсний; правди́вий, істинний, справедли́вий; пе́вний, щи́рий.

Истирать — змордува́ти, помордува́ти, покатува́ти.

Истица—позива́льниця.

Исткать—ви́ткати, повитика́ти.

Истлѣвать, истлѣть — зотлі́ва́ти, гнити, згнива́ти, трухніти, трухля́віти, зотлі́ти, згни́ти, потру́хнути, спорохніти.—**Истлѣвшій** — зотлі́лий, тру́хлий, потру́хлий, трухля́вий.

Истово—як слід, як годи́ться.

Истокъ — джерело́, верховина, почато́к (річки).

Истолкованіе — ви́яснення, товма́чення, тлума́чення.

Истолкователь, ница—товма́ч, тлума́ч, ка.

Истолковать, истолковывать — ви́яснити, ви́товмачити, витлумачити, виясня́ти, товма́чити, тлума́чити.

Истолочь—стовкти́, потовкти́.

Истолочить—потоло́чити, ви́толочити, потовкти́.

Истома—мліст, знемо́га, утома.

Истомить, истомлять, ся—втоми́ти, потоми́ти, зморити, вдморити, ся, знемогти́ся, втомля́ти, ся, змо́рювати, ся, знемага́ти. – **Истомиться отъ ходьбы** — підбитися. — **Истомиться отъ хлопотъ**—переклопота́тися.

Истонить—потонити, стончи́ти.

Истончать—пото́нчати, пото́ншати.

Истопить, ся—1) ви́топити, ся, напали́ти; 2) ростопити, ся; 3) потопи́ти, ся,

Истопка, истопленіе—топлі́ння, то́плення, топі́ння, пали́ння.

Истопки—шкарбуни́ (стоп цьовані чоботи).

И'стоплево—пали́во, то́пливо.

Истопникъ, ца — гру́бник, ця, топильник, ця, пічку́р.

Исторгать, исторгнуть, ся—1) видира́ти, вирива́ти, ви́дерти, ви́рвати, ся; 2) визволя́ти, рятува́ти, ви́зволити, ви́рятувати, ся.

Историкъ—істо́рик, діепи́сець.

Исторія—1) істо́рія, діепис; 2) сто́рія, ока́зія.—**И. всемірная, всеобщая, древняя, новая**—істо́рія всес(ь)вітня, зага́льна, стара́ (да́вня), новітня (нова).

Историографъ—історіо́граф, діепи́сець.

Источать, источить—виливя́ти, ви́лити.

Источина—рівча́к; прірва.

Источникъ – джерело́, (здр.) джере́льце, жерело́, жила́, живе́ць, (роскопаний)—ко́панка, (обро́блений)—крина́ця, керни́ця, (здр.) кринйчка, кринйченька, почато́к, зав'язок.

Источничекъ, (анат.) Fontanella, fonticulus pulsans—тім'ячко.

Истощалый—змарні́лий, охля́лий, вдсиленний, ви́снажений.

Истощать, истощить, ся—1) висиля́ти, виснажа́ти, ся, виро́блюватися, випрацьо́вуватися, охлявя́ти, ви́силити, ви́снажити, ся, ви́робитися, ви́працюватися, спрацюва́тися, охля́нути, охля́сти; 2) вичерпувати, ви́черпати, ся.

Истощеніе—висна́ження, вдснага, ви́силення, ви́трата; вдчерпання.

Истратить, истрачивать, ся—д. **Издержать, издерживать, ся.**

Истребитель, ница—нищи́тель, ка, згуби́тель, ка, згу́бник,—ниця, згу́бця.

Истребительный—згу́бний.

Истребить, истреблять, ся—зни́щити, згуби́ти, ви́губити, стра́тити, вба́вити, ни́щити, губи́ти, вигубля́ти, стра́чувати, збавля́ти, зво́дити, винища́ти, ся, (отрутою)—ви́труїти, витру́ювати, ся, (мишей, комах, пля́ми)—вѹба́вити, вѹвести, вибавля́ти, вивоодити, ся, (пошесть)—ви́повітрити, ся.
Истребленіе — стра́та, вигу́блення, зни́щення, ва́бава, перевід.
Истребовать—ви́правити.
Истрезвить, истрезвлять, ся — ви́тверезити, витверезювати, ся.
Истрескаться—потріскатися, поре́патіеся.
Иструхлый—потру́хлий, трухля́вий.
Иструхнуть — потру́хнути, попорохні́ти, спорохні́ти, попорохня́віти.
Истрясать—д. **Вытрясать.**
Истуканъ—и́діл, божо́к, бовва́н.
Иступить, иступлять, ся—ви́тупити, затупи́ти, тупи́ти, ся.
Истый — спра́вжній, правди́вий, ді́йсний, щи́рий, са́ме той.
Истыкать--пото́кати, поштро́кати.
Истязаніе—мордува́ння, катува́ння, (цуркою)—цуркува́ння.
Истязать—мордува́ти, катува́ти, му́чити.
Истязатель—кат, (поб.) като́га.
Исхаживать, исходить — вихо́жувати, обхо́дити, ви́ходити, обходи́ти, ви́бродити, вѹтупати, обснува́ти.
Исхитить, исхищать—д. **Исторгать.**
Исхлестать, исхлыстать, ся—1) ви́стьобати, одшмага́ти; 2) поби́ти.
Исходатайствовать — ви́клопотати; ви́старатись.
Исходатайствованіе — ви́клопотання; вѹстарання.
Исходить — 1) **Исхаживать**; 2) вихо́дити, витра́чуватись.
Исходный—вихідний.
Исходъ—ви́хід: кіне́ць.—**Исходъ души**—кона́ння, скін.—**Въ исходѣ** — в кінці, на кінці, на прикінці.
Исходящій—вихо́дячий; ви́пущений; вихідни́й.
Исхудалый, исхудѣлый—схуда́лий, змарні́лий, помарні́лий.
Исхудать, исхудѣть — схуднути, похуднути, змарні́ти, помарні́ти, з тіла, з лиця́ спа́сти.
Исцарапать—подря́пати.
Исцѣдить, исцѣживать, ся—оцідити, вѹціди́ти, виціжувати, ся, повиціжувати, ся.
Исцѣленіе--сціле́ння, ціль6а́; уздоро́влення.
Исцѣлительный—цілю́щий, сціля́ючий.
Исцѣлитель, ница—оцілѹтель, ка.
Исцѣлить, исцѣлять, ся—сціля́ти, сціля́ти, ся, уздоро́вити, уздоровля́ти, ви́лічити, вѹгоїти.
Исчадіе—породіння, нача́док, ко́дло, (лайливо)—вѹлупок, ви́родок.
Исчахнуть — зача́хнути, змарні́ти, помарні́ти.
Исчахлый —змарні́лий, вѹсхлий.
Исчезаніе,-зновеніе—зника́ння, зни́кнення.
Исчезать, исчезнуть — счеза́ти, зника́ти, гѹнути, пропада́ти, счезнути, зни́кнути, почезнути, поги́нути, пропа́сти, злу́знути.
Исчезлый—счезлий, зни́клий.
Исчезновеніе—счеза́ння, зника́ння.
Исчеркать, исчертить — почерка́ти, порисува́ти.
Исчернивать, исчернить—1) чорни́ти, брудни́ти, почорни́ти, побрудни́ти; 2) черка́ти, вичі(е)ркувати, почерка́ти, повичі(е)ркувати.
Исчерпать, исчерпывать — ви́черпати, вичерпувати.
Исчисленіе — чѹслення, рахува́ння, лік, лічба́; вичи́слювання.
Исчи́слить, исчисять, ся — злічи́ти, полічи́ти, ви́лічити, почи́слити, розлічи́ти, ви́рахувати, зрахува́ти, порахува́ти, лічи́ти, вилічувати, вичисля́ти, розлічувати, вирахо́вувати,ся.
Ишалиться — роспустува́тися, розба́луватися.
Ишарить — перешука́ти, ви́шарити, переша́рити.
Ишаркать—почо́вгати, ви́човгати.
Ишастать—ви́шеретувати.
Ишататься— розволочи́тися, розледащі́ти.
Ишеляшить—ви́лущити.
Ишептаться—ви́шептатися (про раків).
Ишествіе—ви́хід.
Ишивать, ишить — 1) зшива́ти, зши́ти; 2) вшива́ти, ви́шити.
Ишильничаться—д. **Избездѣльничаться.**
Ишлопать—поцирува́ти.
Ищепать—наде́рти, наколо́ти.
Ищипать—1) пощи(і)па́ти; 2) ви́скубти, поску́бти (воло́сся, пір'я).
Ищупать—обла́пати, обма́цати.
И такъ—то, вихо́дить, зна́чить. — **И такъ далѣе**—то́-що, і так да́лі.
Италіанецъ. италіанка—італієць, італі́йка.
Италіанскій—італійський.
Итогъ—підсу́мок.—**Итого, въ итогѣ**—ра́зом.
Ишаковый—му́лів, ослюкі́в, віслюкі́в.
Ишакъ—мул, віслю́к.
Ишачій—му́лячий, віслюко́вий.
Ишь, ишь-ты—ач, бач, чи-ба́!
Ищейка, ищея, ищейная собака — до́йда, го́нча.

І.

Іезуитъ—езуїта, езуїт.
Іерархъ—влади́ка, ера́рх.
Іерей—с(ь)в'ящени́к, єре́й.
Іерейство—с(ь)в'ящени́ство.
Іеродіаконъ—єродія́кон.
Іеромонахъ—єромона́х.
Іорданъ—Йордан, Орда́нь.
Іюль,-скій — лю́пень, ля́пець, лю́пньовий, ля́пцьовий, липне́вий, липце́вий.
Іюнь,-скій—че́рвень, че́рвець, червне́вий, червце́вий, че́рвньовий, че́рвцьовий.

К.

Ка—лиш, лишéнь, но.
Кабанъ—шинóк, шиньóк, шин(ь)к, (здр.)—шин(ь)óчок, (шиньок з заґздом)—кóршма, (здр.)—коршмáця, орáнда.
Кабала—невóля, кріпáцтво.
Кабалистика—кабáла, кабалíстика.
Кабалить, ся—кріпáчити, поневóлювати.
Кабальный—кріпáцький, невільницький.
Кабаній—кнýрячий, кабáнячий.
Кабанъ—1) зоол. Aper—кнур, (вивалашаний)—кабáн.—**Дикій кабанъ**—дúкий кабáн, вепр, (здр.)—вéприк.
Кабарга, зоол. Moschus moschiferus — кабардá.
Кабацкій—шин(ь)ковúй, шинкáрський.
Кабачить—шинкарювáти.
Кабачникъ, ца — 1) шинкáрь, шинкáрка, (здр.) — шинкáрочка, корчмáрь, ка; 2) гультя́й, п'яни́ця.
Кабашничать—гультяювáти, пія́чити; (іронично)—шинькувáти.
Каблукъ—закаблýк, підбóр, кóрок.
Каботажъ—побережна плавбá.
Кабріолетка, кабріолетъ — кабрíтка, (проста)—бідá, бíдка.
Кабушка—голóвка, гáлка, грýдка (кругла).
Кабы—як бú, колú-б, коб, кобú.
Кавалерійскій — кавалерійський, комóнний, кíнний.
Кавалерія—кавалерія, кíннóта, комóнниця, кíнниця.
Кавалерникъ, рос. Passiflora Juss — мýченица.
Кавалерская звѣзда, рос. Tribulus terrestris L.—колючкú, якорці.
Кавалерскій — кавалерський. — **К. цвѣтъ,** рос. Aquilegia vulgaris L.—голубкú, дзвíночки, óрлики, оксамúт. — **К. шпоры,** рос. Delphinium consolida L. —сокиркú, комарóві нóсики, косáрики, гострýшки, косúрки, зáячі вýшка.
Кавардакъ — 1) мішанúна; 2) гýща, фус, фýси; 3) розгордія́ж(ш), колотнéча.
Каверза—кáверза, (частіше мн.)—кáверзи, фі(хви)глі, вúкрутні, підступи.
Каверзить—коверзувáти, крутúти, підкóпуватися, звóди звóдити.
Каверзникъ, ца—коверзýн, кáверзник, ця, крутíй, ка.
Кавсякъ, ком. Julus terrestris—стонóга.
Кавычки—лапкú (знак „ “).
Кагалъ—кагáл.
Каголка, пт. Anas marila—кáчка (морська).
Кадило—1) кадúло; 2) кадúльниця; 3) рос. Teucrium chamaedrys L.—чебрéць лісовúй, самосúл.
Кадильный—кадúльний; кадúловий.
Кадить—кадúти, курúти.
Кадка, кадочка — діжка, діжечка, кáдіб, кáдовб, кáдуб, (на тісто) — діжá, (з покришкою й замком) — бóдня, (широка на білизну) — бáлія, (на квас)—квасúк, (на масло, сир)—фáса, фáска, (на мед) — лáпівка, (широка і низенька)—шаплúк, шир(і)итвас, перéріз, зрíзок.
Кадочникъ—бóндарь (що робить діжки).
Кадыкъ—д. **Адамово яблоко 2,** борлáк.
Кадь—кáдуб, кáдібб.
Кажденіе—кадíння, кáдження.
Каждогодно—що року.
Каждодневный, но—щоденний, щоденно, що дня.
Каждый—кóжний, кóжен, кáжний, кáжен, усякий.—**Каждый вечеръ, годъ, день, разъ**—що вéчора, щó рóку, що днá, що дéнь, що рáзу, раз-у-рáз.—**Рѣшительно каждый**—кажнíсінький.
Кажется — здається, бáчиться, либóнь, мáбуть.
Казакинъ—каптáн, козакúн, чумáрка, чемéрка.
Казакъ—1) козáк, (ласк.) — козáченько, (поб.)—козарлюга.—**Запорожскій казакъ**—запоріжський, низовúй, січовúй козáк, низóвець, січовúк; 2) (ком.) Tytiscus marginalis—козачóк.
Казарма—казáрма, (у запорожців)—курінь, (гал.)—касáрня.
Казарменный—казáрмовий, курінний.
Казать—покáзувати, у(в)давáти.
Казаться—здавáтися, покáзуватися, бáчитися, вбачáтися, видавáтися, вдавáти, подавáти, (неясно)—мрíти, маячити, манячити, боввaніти.
Казацкій, казачій—козáцький, козáчий.—**Казацкій можжевельникъ,** рос. Juniperus Sabina L.—яловéць, місячник.
Казачёкъ—козачóк.
Казачина—1) козакú, козáцтво; 2) козáччина.
Казачка—козáчка.
Казёнка—1) прúпічок; 2) комíрка, комірчúна, хúжа, хúжка, спіжáрня; 3) каюта на байдаках; 4) гýзка, гýзно.
Казённый—скарбнúчий, казéнний.
Казистый—показнúй.
Казна—казнá, скарб, скарбнúця.
Казначей—скарбнúк, скарбівнúчий.
Казначейство—скарбнúця, скарбівня.
Казначея—скарбівнúця, скарбівнúча.
Казнить, ся—каráти, ся, стрáтити, скарáти, скатувáти, на гóрло скарáти, стя́ти.
Казниться—мýчитися, каráтися.
Казнохранилище—скарбнúця, скарбівня.
Казнохранитель—скарбівнúчий.
Казнь—кáра, каráння, скарáння, стрáта.
Казовой—показнúй.
Казусный—чудасíйний, чудернáцький.
Казусъ—пригóда, окáзія, чудасíя.
Кайма—1) окрáйка, край, береги; 2) лúштва, розвóди; 3) лямівка.
Каймить—лямувати, облямóвувати, обвóдити, підвóдити.

Какаду, (пт.) Psittacus cristátus—какаду́, бі́лий папу́га.

Каково—1) як, яко́во. — **Каково вамъ живётся**—як ся ма́ете?; 2) ач! чи-ба́! чи ти ба́!

Какой, каковой — яки́й. — **Какой-нибудь**—яки́й-не́будь, яки́й-будь, де́-який, де́-не-який, аби́-яки́й, сяки́й-таки́й. —**Какой-то**—яки́йсь.

Какорва, рос. Matricaria maritima—роман, ромéн, мару́на.

Какъ—1) як, як то; 2) коли́, як.—**Какъ будто, какъ бы**—бу́цім, на́че, нена́че, на́че-б, ні́би, мов, не мо́в, либо́нь, ма́бу́ть.—**Какъ бишь**—як бо, я́кось, як це, як пак.—**Какъ бы не такъ!**—от-це але́, та ба́, де́ж пак, чому́ ні, чо́рта з два!—**Какъ бы то ни было**—як би там не було́; будь що бу́дь; хоч та́к, хоч та́к.—**Какъ видно**—зна́ти, мабу́ть, відо́ма. — **Какъ вдругъ**—як о́сь, аж о́сь, коли ж це́, коли ра́зом, ра́птом.—**Какъ должно**—як тре́ба, як го́же, годи́ться.—**Какъ можно!**—хіба́ ж мо́жна, я́к то так, як мо́жна!—**Какъ много**—яко́го бага́то. —**Какъ нибудь**—як-не́будь, аби́-як, де́-як, сяк-та́к, аби́-то. — **Какъ ни какъ**—як ни як, так чи ся́к.—**Какъ нарочно**—як на те́, як навмі́сне,— **Какъ попало** — аби́ як, як-не́будь.— **Какъ придется**—як прийдеться, як тра́питься. — **Какъ слѣдуетъ** — як слід, до ладу́, гара́зд, до́бре.— **Какъ скоро**—ско́ро, як тільки.—**Какъ-то**—а) я́кось, я́кось-то; б) я́к-то, а са́ме. —**Какъ угодно**—про ме́не, як зна́ете, як завго́дно. — **Не какъ**—нена́че.— **Какъ такъ?**—я́к то?—**Такъ какъ**—через те, що; тому́ що. — **Какъ только**—тільки що, но і д. **Какъ скоро.**— **Кое какъ**—аби́-як, як-не́будь, такся́к. — **Какъ есть** — зо́всім, цілко́м; чисто, а (напр. чи́ста мама).

Каламбуръ—каламбу́р, прикладка.

Каламенковый—каламайковий.

Каламенокъ—каламайка.

Каланча—ба́шта.

Калачики, рос. Malva officinalis—просмурки́, кала́чики.

Калачъ—кала́ч.

Календарь—кале(я)нда́рь.

Каленіе—роспіка́ння; гартува́ння; сма́ження, пря́ження (про овоч).

Каленый — роспе́чений; гарто́ваний; пра́жений, сма́жений (про овоч).

Кали—пота́ш (р. пота́шу).

Калиберъ, калибръ—кали́бер, ро́змір.

Калильный—гартовни́й, (про вогонь то-що).

Калина, здр. **калинушка**—рос. а) Viburnum Opulus L.—кали́на, (здр.) кали́нонька, б) V. Lantana L. — гордова́на, городовина, горди́на, чо́рна кали́на.

Калитка—хвірткá, фірткá.

Калиточный—хвірткóвий, фірткóвий.

Калить, ся—1) роспіка́ти, ся; 2) гартува́ти, ся; 3) сма́жити, пра́жити, ся (про овоч).

Калиться — випорожня́тися, вика́люватися.

Калій—вапно́ць, ка́лій.

Калкунъ, калкунка, пт. Meleagris gallopavo—инди́к, инди́чка.

Калкунній—инди́ч(ач)ий, индича́ний.

Каллиграфія—красно́пис, каліґра́фія.

Калмыкъ—комли́к, калми́к, калму́к.

Калмыцкій—комли́цький, калмицький, калму́цький.

Каломель — хлора́ста ртуть, соля́н, живосрі́бло.

Калоша—ґальо́ш, ґальо́ші.

Калуга - калю́жа, багно́.

Калужница, рос. Caltha palustris L. — калю́жниця, лата́ття, жа́бник.

Калуферъ, рос. Balsamita vulgaris або Tanacetum Balsamita L.—кану́ні(е)р.

Калъ—1) кал, по́слід, гі(в)но́; 2) гній.

Кальцинація—зва́пнення.

Кальцинировать—перепа́лювати на ва́пну, ва́пнити.

Кальцій—ва́пник.

Кальцинъ—гартівни́к.

Калѣка—каліка.

Калѣчить—калічити.

Калѣчный—каліка, скалічений, покалічений, калікува́тий.

Каляканье — базікання, бала́кання, пата́кання.

Калякать—балака́ти; пата́кати, ґомоні́ти.

Камбала, риба Pleuronectes — ка́мбула, одноо́ка, однобо́чка.

Камедь, Gummi—ка́медь, ґу́ма. — **Вишневая камедь**—глей, ґлей, клей.

Каменникъ—камени́ще, кам'яни́ще.

Камелекъ—комі́нок.

Камелина, рос. Camelina—рижій.

Каменина, рос. Rubus saxatilis L. — камени́ця, костяни́ця.

Каменистость--камени́стість, камени́стість.

Каменистый—камени́стий, камени́стий.

Каменіе, каменье—камі́ння.

Каменка—1) ка́мінь (в ла́зні); 2) пт. Motacilla aenanta — плиска, синиця; 3) фарба Auripigmentum—золотокість.

Каменный—кам'яни́й, ками́нний. — **Каменная лина,** рос. Phillyrea latifolia—черемха.—**Каменная соль** — ка́м'янка, кам'яна́, льодова́ сіль. — **Каменный домъ** — кам'яни́ця. — **Каменная стѣна** — мур. — **Каменный уголь,** Lithantrax—земляне́ву́гілля, ву́гля.

Каменоломня—каме(і)на(я́)рня, камінолóмня, каменолóмня.

Каменоломщикъ—каменя́р, камі́ня́р, камінолóм, каменолóм.

Каменотесъ—коміносі́чець, камінотéс.

Каменщикъ—му́ляр.

Камень—ка́мі́нь, (здр.) — камінь, камінчик, камінючка, (поб.) — камінюка, (зб.)—каміння, ка́мі́ня́чча. — **Адскій камень,** Lapis infernalis—пекéльний ка́мінь.—**Драгоцѣнный камень**—дорогоці́нний, самоц(ь)вітний ка́мінь, самоц(ь)ві́т.—**Камень противленія**—

притѝчина.—**Краеугольный камень**—кýтній, нарíжний кáмінь.—**Мельничный камень**—кáмінь млинóвий, жóрен.—**Подводные камни** — клúпні.—**Точильный камень** — брус, брусóк, точúло.—**Надгробный камень** — надгробок. — (Дрібний к.) — жорствá, ринь, рінь, ріняк.—(З гострими краями)—скалкувáтий. — (Що лежить плитами)—плитнúй.—(Камінці для игрáшки) — крéмахи, крéймахи, крем'яхи.

Каменѣть—кам'яніти.

Камердинеръ—покоївок, покоївий, камердúнер.

Камеристка—покоївка, покоївá.

Камешекъ—камінéць, камінь чик.

Камзолъ—камізéлок, камізéлька, куцúна.

Камилавка—1) підкàпок (у ченців); 2) камилáвка.

Каминъ—комінок, камін.

Каминище—камінúща.

Кампанія—похід, кампáнія.

Камфара, Camphora—камфорá, камхорá.

Камфорка—1) фо(а)ерка; 2) камфóрка.

Камышевый—комишóвий, очерéтяний.

Камышникъ — 1) комишí, очеретù; 2) пт. Parus biarmicus—очерéтянка.

Камышъ, рос. Arundo phragmites—очерéт, комúш, (молодий)—спичàк, (ц(ь)віт)—палкú.

Канава—рів, рівчàк, канàва, фóса, (круг села)—дільниця, (для збігу води)—ри(н)шток.

Каналъ — 1) канáл, перекíп, канáва; 2) протóка; 3) (анатом.)—жилá, прóвід; 4) спóсіб, зáсіб.

Канальный—каналський, канáльний.

Канальскій—паскýдний, шальвірський.

Канальство—паскýдство, шальвірство.

Каналья — погáнець, паскýда, непотрíб, шальвір.

Канапе—канáпка.

Канарейка, пт. Fringilla Canarica—канáрка, (самчик)—кéнар.

Канатъ—канáт, лúнва, мóтуз, (для поро на) — кодóла, (тягати копиці) — вóлок.

Канва, канвейный—канвá, канвóвий.

Кандалы—кайдáни, залізо, закóви, пýто, (дерев'яні) — колодкú, скрипúці, дзúби.

Канделябръ—с(ь)вітáльник, канделя́бр.

Кандыкъ, рос. Erythronium Dens Canis L. —собачкú.

Каникулы—вакáції.

Каникулярный—вакаційний.

Канитель—тяганúна.

Канифасъ—дúмка.

Канифоль—живúця, калифóнія.

Канонада—гарматне стрíляння, канонáда.

Канониръ—гармáш, пушкàрь.

Каноникъ—канóн(і)ик, крилошáнин.

Канонъ—канóн.

Кантонистъ—кантонúст(а).

Кантъ—1) кáнта; 2) кант, лямівка, бéріг.

Канунъ—1) передднь. — **На канунѣ**—в передднь, на передóдні.—**Канунъ базара**—підтóржа.—**Канунъ Рождества Христова**—с(ь)в'ятúй, с(ь)в'ят вéчір, багáта кутя́. — **Св. Крещенія**—голóдна кутя́. — **К. Новаго года**—щéдрий вéчір, мелáнки; 2) кóливо.

Канура—1) бýдка, халабýдка (для собак); 2) цúпка (маленька кімната).

Кануть — 1) кáпнути, крáпнути; 2) пропàсти, зникнути, потонýти, упірнýти.

Канцелярістъ — канцеляріста, пúсарь, (нижчий)—підканцеляріста, підпúсарь, писарчýк.

Канцелярія—канцеля́рія, писáрня.

Канцелярское, канцелярское сѣмя—1) (ком.) Coccus—червéць; 2) (по)сіпàки, (по)сіпáцький рід, (по)сіпáцьке кóдло, чорнúльна вíра, душá.

Канюкъ, (пт.) Strix scops—кáня, (поб.)—канюка.

Канючить—канючити, цигáнити.

Капаніе—кáпання, крáпання, капіж.

Капать—кáпати, крáпати, накрапáти, капотíти.

Капелька—крáпелька, капелúнка, капелúночка, крапелùночка.

Капельный—1) краплúстий; 2) малюсенький, манюсенький.

Капиталистъ—грошовúтий, багатúрь, капіталіст(а), дýка.

Капиталъ—1) гróші, грошвá, скарб, капітáл; 2) стóвп, іста (основний капітал). — **Наличный капиталъ**—готóві гróші, готівка, готовú(з)на

Капитальный—1) капітáловий; 2) грошовúтий; 3) коштóвний, цінний; 4) капітáльний, головнúй.

Капитанъ—капітáн.

Капа(ю)шонъ—відлóга, кóбка, богородиця, дармові(и́)с, кáптур.

Капище—кáпище, божнúця (идольська).

Капканъ—самолóв, ступáця, лабéти, (на дрібного з(ь)віря) — хáпка, лáпка, пáстка, (на птиць)—сільцé.

Капли—кáплі, крáплі.

Капиллярность—капілярність, волосність, волосінність.

Капиллярный — капіля́рний, вóлосний, волосінний.

Каплеухій—короткоýхий, клаповýхий.

Каплунить—харашáти, каплýнити.

Каплунъ—каплýн.

Каплюжна—п'яничка.

Капля—кáпля, крáпля, цята.

Капнуть—кáпнути, крáпнути.

Капотъ—капóт.

Капризникъ—вередýн, химéрник, вередій, вередúк, вигáдько, перебéндя.

Капризничать—вередувáти, капризувáти, вигáдувати, брúшкати, гéдзкатись, химерувáти, норовúтися, прúмхати, перебéндювати.

Капризный—вередлúвий, вигáдливий, химéрний, примхлúвий, капрúзний.

Капризъ, (мн.) **капризы** — вередувáння, капрúзи, прúмха, прúмхи, нóрови, брик, витребéньки, вúтівки, забагáнки.

Каприфолій—(росл.) козолúст. Caprifolium.
Капуста, кочанная капуста, рос. Brassica oleracea L.—капýста, (мн.) капустú. —**Цвѣтная капуста,** Brassica oleracea Botrytis v. Pompejana L.; Cauliflora —кучерáва капýста, ц(ь)вітýха; (порубана)—січена, крúшена, шаткóвана капýста. — (Молода для садження)—росáда.
Капустный—капýстяний.
Капутъ—капýт, крáй, кінéць.
Капуцинъ—1) капуцúн; 2) рос. Teucrium majus, Tropaeolum majus L.—красóля, красýльки; 3) (зоол.) Simia capucina—мáвпа американська.
Кара—кáра, каráння, кáрність.
Карабинъ—карабúн.
Карабкаться — дéртися, драпатися, дрáтись.
Каравай — 1) хліб, бухáн, буханéць; 2) круг, голóвка.—**Каравай сыру**—круг сúру; 3) (на весіллі)—коровáй. — **На чужой каравай рта не разѣвай, да свой затирай**—на чужúй коровáй очéй не поривáй, а свій дбай.
Караванъ—караван; вáлка.
Караганъ, Varietas canis vulpis — лисúця степовá.
Карагатка, Anas rutila—кáчка червóна.
Каракатица, Sepia officinalis—каракáтиця.
Караковый—кáрий, карогнідий.
Каракуля — кривýля, (здр.) кривýлька, карлю́чка.—**Писать каракулями**—писáти кривýлями, дряпати, ґрамýзгляти, бáзграти.—**Каракули подкетныя**—якірці (у Запорожців).
Каракуль—смýшок, каракуль.
Каракушки, каракушкомъ—рáчки.
Карандашъ — карандáш, оловéць (р. олівцá).
Караніе—каráння.
Карантинъ—карантúн.
Карапузикъ — карапýз, карапýзик, опéцок, котúгорошок.
Карась, риба Cyprinus carassius—карáсь.
Каратель—карáтель, кáрник.
Карательный—кáрний.
Карать—карáти.
Караулить — вартувáти, пильнувáти, чатувáти.
Караулка—сторóжка, вартівня.
Караулъ—1) сторóжа, вáрта, чáти. — **Стоять на караулѣ**—бýти на вáрті, вартувáти; 2) **Караулъ!**—ґвалт! рятýйте! пробі! хто в Бóга вíруе, рятýйте!—**Кричать караулъ**—кричáти пробі! на ґвалт кричáти, ґвалтувáти.
Карауленіе—вартувáння.
Караульный—вартовúй, вартівнúк, сторож.—**Начальникъ караула** — вартівнúчий.
Карачунъ—капýт, кінéць, смерть.
Карбункулъ—1) камінь Carbunculus—іскрик, карбýнкул; 2) (мед.) карбýнкул.
Карбышъ, (зоол.) Mus cricetus—хом'як.
Каргаль, (пт.) Anas tadorna — пірнúкоза, чúрка, цирáнка, чирúнка.
Карда—греблó.
Карета—карú(ó)та, берлùн, ридвáн, карýца, коч.
Каретникъ—1) колiснùк, стéльмах, возівнúк, 2) возóвня, возíвня.
Карикатýра—карикатýра, потвóра, кривýнда.
Карій—кáрий.—**Съ карими глазами**—карóкий.
Карканіе—крú(а)кання, крýкання, кáркання
Каркать—крú(а)кати, крю́(у)кати, кáркати, кáвкати.
Каркашунъ, рос. Aristolochia Clematilis L. —филільник, филійник, филóнник.
Каркинъ—рак (хвороба).
Карликъ—кáрлик, куцáн, куцáк, курдýпель.
Карлукъ—карю́к, карýк.
Карлушина, рос. Rhamnus frangula L.—крушúна.
Кармазинъ- кармàзин.
Кармазинный—кармазúновий.
Карманный — кишенькóвий, кишéньовий. —**Карманныя деньги** — похíпна́ копíйка.
Карманъ—кишéня.—**Пустой карманъ** — порóжня кишéня.—**Держи карманъ!**—наставлúй кишéню! овва!, не діждеш! — **Не по карману** — не по грóшах.
Карминный—кармазúновий, бакáновий.
Карминъ—кармазин, бакáн.
Карнавалъ—карнавáл, зáпусти, пýщання на мáсниці.
Карнизъ—залíм, карнúз, ґзимс, (під дахом)—піддáшок, (коло печі) — примýрок.
Карповый—кóроповий, сазáнячий.
Карпъ, риба Cyprinus carpio—кóроп, (особливої породи)—сазáн.
Карре—батáва, батовá.
Карта—кàрта, [здр.] кàртка, (ґеоґрафічна) — кáрта, мáпа. — **Карта пиковая, трефовая, бубновая и червонная** —винóва кáрта (або) винó; жирóва кáрта (або) жир, хрестú; дзвінкóва кàрта (або) дзвінка; чирвóва кáрта (або) чúрва.
Картавить—гаркáвити.
Картавленіе—гаркáвіння.
Картавость—гаркáвка, гаркáвість.
Картавый—гаркáвий, гаркàвець, гарґýша.
Картежникъ—кáртник, картáр,—ка.
Картежничать—картярити.
Картежный—картáрський.
Картежъ—картáрство.
Картечь—картéча.
Картина—картúна, óбраз.
Картинка—малю́нок, образóк, кýнштик.
Картинный—картúнний, мальовнúчий.
Картишки—кáрточки.
Картонъ—кардóн, бібýла.
Картонный—кардóнний, бібýловий.
Картофелина—картоплúна, картопелúна.
Картофель, рос. S lanum tuberosum L. — картóпля, картóфля, картóхля, бýльба, барабóля (американка, жóвта, сúня і т. и.)

Картофелька--карто́п(ф)елька, бараб6́лька.
Картофельный — карто́пляний, картоф-ля́ний.
Карточка—ка́ртка, ка́рточка.
Карточный—ка̀рточний; карта́рський.
Картузъ—1) па́чка.—**Картузъ табаку**—па́чка тютюну́; 2) карту́з, кашкѐт.
Карусель—ре́лі, крутілка.
Карыа—корч, (частіше мн.) корчі.
Каряка—роскаря́ка.
Карячить, ся—1) кара́чити, ся, роскара́чувати; 2) кобеня́тися, опина́тися.
Касаніе—торка́ння, доторка́ння, дотика̀ння, черка́ння.
Касательный, но — дота́чний, що то̀читься; дото̀чно (чого), що до...
Касатикъ—(росл.) півники. Iris germanica.
Касаться—торка́тися, доторка́тися, дотика́тися, черка̀ти, ся; зачіпа́ти. —**Что касается меня**—що та́читься до ме́не, що до мо́не.—**Это мало меня касается** — це ма́ло мене́ обхо́дить.
Каска—шиша́к, ка́ска.
Каскадъ—водоспа́д, каска́д.
Касса—1) ка́са; 2) скарбни́ця, (див. **Казначейство**), (у старих міських урядів)—скри́нька.
Кассировать –касува́ти.
Кассиръ—ка́сір.
Кастаньеты—бря́зкало, бря́зкітка.
Кастелянша—кастеля́нша, клю́шниця.
Касторовое масло—олі́йок рици́новий, ри-ци́на.
Кастраторъ—валаша́л, холощій, кастратор, завертайло (що завертає бугаїв).
Кастратъ — ва́лах, скіп, скопе́ць, обрізане́ць, кастра́т.
Кастрировать—д. **Валошить.**
Кастрюля — костру́ля, мідни́ця, ро́ндель, ронде́льок.
Катавасія — 1) катава́сія; 2) бу́ча, колотне́ча.
Катакомбы—катако́мби.
Каталогъ—спи́сок, катал(ь)о́г.
Катальный—вальківнѝй.
Катальный станокъ—вальківнѝця, ма́ґель.
Катаніе—1) катя́ння, (з гори) — спуска́ння; 2) качання (качалкою), маглюва́ння (маглем); 3) сковза́ння, ко́взання (на льоду́); 4) гони (човна́ми).
Катаракта, катаракть—полу́да.
Катаръ—(у носі)—не́жить, (в бронхах) — хрипо́ти; катар.
Катать, ся—1) коти́ти, точи́ти; 2) ката̀тися, їздити, гони́ти (чим); 3) кача́тися.—**Катается со смѣху** — с(ь)міється, аж за бо́ки бере́ться; 4) кача́ти (білизну), маглюва́ти (маглем); 5) роспліскувати (метали), би́ти, вали́ти, валя́ти (вовну); 6) гойда́ти, гойдатися.
Катафалкъ—мари, катафа́льк.
Категорія—ро́зділ, катего́рія.
Катеръ—байда́к, (менший трохи) — дуб, (у запорожців)—ча́йка.
Катить, ся—коти́ти, ся, точи́ти, ся.
Катковій—котю́чий.
Каткость—котю́чість.
Катокъ — 1) кача́лка; 2) вальківнѝця, ма́ґель, (в ньому качалка) — маґільнѝця; 3) грудобій, като́к; 4) като́к (молотити хліб), (на гармані)—гарма́нка; 5) ко́взанка, ско́взанка, ко́взалка, ско́взалка.
Католикъ—католи́к.
Католицизмъ—католи́цтво.
Католическій—католи́цький.
Католичка—католи́чка.
Каторга—ка́торга.
Каторжникъ, ный—ка́торжний, на.
Катръ, рос. Serratula tinctoria L. — серп, будячо́к, страхополо́х.
Катушка—цівка, мітни́ця (нито́к).
Катышъ—балабуха, га́лка.
Каурый, каурка—була́нний, була́нко.
Каучукъ, каучуковый — резина, гу́ма, резинови́й, гумо́вий.
Кафтанецъ, кафтанишко—каптане́ць, жупано́к, свити́нка.
Кафтанъ — каптан, каптанина, жупан, жупанина, черке́ска, (простого сукна)—свита, свити́на.
Качалка—1) колиска; 2) гойдан(л)ка, кріс-ло; 3) ноші.
Качаніе — хитання, колихання, гойдання, колисання.
Качать, ся—1) хита́ти, ся, колиха́ти, колиса́ти, коливати, гойда́ти, ся; 2) кача́ти, помпувати; 3) теліпатися, мота́тися.
Качель—оре́ля, ре́лі, гойдалка, гойданка.
Качество—(про живу тварь)—вдача, (про тканину) — доброті́сть, доброти́вість, (про иншу річ) — я́кість; прикме́та.
Качественный—прикме́тний, я́костний.
Качка—хитання, хибання, гойдання.
Качкій—хиткѝй, хѝбкѝй, хистки́й.
Качкость—хѝткість, хи́бкість, хѝсткѝсть.
Качнуть, ся—хитну́ти, колихну́ти, ся.
Качокъ—по́хит.
Каша—1) ка́ша; 2) рос. Achillea millefolium L.—деревій, крива́вник, серпоріз.
Кашеваръ, ка—кашова́р, ка.
Кашель—ка́шель; бухи́кання.
Кашемировый — кашми́рський.
Кашемиръ—кашми́р.
Кашица—ка́шка, куле́шик.
Кашлюнъ—бухѝкало.
Кашляніе—ка́шляння, бухи́кання, кахи́кання.
Кашлять, кашлянуть—ка́шляти, бухи́кати, кахи́кати, бухи́кнути, кахи́кнути.
Кашникъ—кашни́к, (здр.)—кашничо́к.
Каштанъ, рос. Fagus castanea, **каштановый** —каштан, каштановий.
Ка́щей—1) кістя́к; 2) кащей (в російських казках); 3) скнара, скупердя́га.
Каяніе—каяття́, ка́яння.
Каяться—ка́ятися, поку́тувати.
Каѳедра—1) кате́дра; 2) каза́льниця, проповідниця, амбо́на.

Каѳолическій—всес(ь)вѣтній.
Квадратный—квадратóвий.
Квадратъ—квадрáт.
Кваканье—кýмкання, крякання.
Квакать—(про качок)—крякáти, кáхкати, (про жаб) крюкáти, кректáти, кýмати, кýмкати.
Квакуша—крякáвка, крячка (качка), крякýша (жаба).
Квартира—квартáра, кватáра, станція.
Квартирантъ—квартирант, комірник.
Квартировать—квартирувáти, в підсусідках, у комірному жúти.
Кварцовый—кварцьóвий, кремінкóвий.
Кварцъ—крéмінка, кремінúця.
Квасить—квáсити.
Квасной—кваснúй, квасовúй.
Кваснуть—квáснути; кúснути.
Квасцоватый—галунувáтий.
Квасцовый—галунóвий.
Квасцовать—галýнити.
Квасцы, Alumen—галýн, (здр.) галунéць, галýнчик.
Квасъ—квас, (хлібний)—сирівéць, (з яблук)—пíспа.
Квасы—1) гýща сирівцю́; 2) кушнірський квас.
Кваша—запáра, опáра; квáша (їжа).
Квашенникъ—вíко (в діжі).
Квашня—діжá.
Кверху—догорú.
Квершлагъ—поперечний хідник.
Квитанція—квит, квитóк.
Квитаться—квитувáтися.
Квитъ, (або) **квиты**—квит, квіт, платні (з ким).
Кегли, кегля—крáглі, скрáклі, крàклі, скракóль.
Кедровка, пт. Corvus cargocatactes—крáчка.
Кедръ, рос. Pinus cedrus—кедр, кедрúна.
Келарница, келария—комóра, комíрка, хúжа, хúжка, спіжáрня.
Келарство—шафáрство.
Келарь—кéларь, шафáрь, клю́шник.
Келейникъ—келíйник, слимáк.
Келейно—на самотí, самотóю, нúшком, кéлійно.
Келейный—1) кéлійний; 2) таємний.
Келія, келья—кéлія.
Кеньги—кúнді.
Кервель, рос. Scandix cerefolium L.—теребýля, трембýлька.
Керкать—кí(и́)ркати, кí(и)рчáти.
Керосинка—гасни́ця, гасни́ця, газнúця, газни́ця, газíвка, газíвка.
Керосинъ—гас, гас, газ, карасúн, нáфта.
Кесарь—кéсарь, цісарь.
Кефаль, риба Mugel—лобáнь, лобáс.
Кибитка—1) бýдка, халабýдка; 2) бричúна, бідка, намéт, шатрó.
Кивать—кивáти, хитáти.
Киверъ—кашкéт.
Кивокъ—кив.
Кивотъ—1) ковчéг, кивóт; 2) кіóта, божни́к, божни́ця.
Кидальщикъ—кúдальник.
Киданіе—кúдання.
Кидать, ся, кинуть, ся—1) кúдати, ся, кúнути, ся, майнýти, шатнýти, ся, (юрбою)—сýнути; 2) покидáти, лишáти, залишáти, занехáювати.
Кидкій—1) кидкúй; 2) швидкúй, жвáвий, хапкúй, хапля́вий, сквапля́вий, похíпнúй, моторний; 3) ласий, хтúвий.
Кизилевый—дереновúй.—**Кизилевка**—деренíвка.
Кизиль, рос. Cornus mas L.—дéрен.
Кина, кичка—очíпок, кúчка.
Кики, рос. Zea mays L.—кукурýза, кіяхúй, пшенúчка, пшíнка.
Кикимора—марá, дíдько, потвóра.
Кила—1) мед. Hernia—гилá, ґилá; 2) гýля, морґýля (на дереві).
Килавый—ґúлавий, ґилýн.
Килевать—килювáти.
Килевой—килевúй.
Килечный—кúльковий.
Киль—кúль, трам.
Кильна—кúлька.
Кильшоногій—клишоногий.
Килякъ—1) ґúлавий, ґилýн; 2) кнýр.
Кимвалъ—цимбáли.
Киминъ, рос. Cuminum Cyminum L.—кмí(и)н.
Кинамонъ, рос. Cinnamonum Burm.—цинáмон.
Кинжалъ—кин(д)жáл, чингáл.
Киноварь, Cinnabaris—цинóбра.
Киновія—киновія; манастáрь; брáцтво.
Кипа—пáка, пáчка, в'я́зка, (тютюну листового)—папýша.
Кипарисный—кипарúсовий.
Кипарисъ, рос. Cupressus sempervirens—кипарúс, цúприс.
Кипень—окрíп; 2) джерелó, жерелó.
Кипный—пачковúй.
Кипоносъ—пачкáрь.
Кипрей, рос. Epilobium angustifolium L.—плакýн, льонóк.
Кипучесть—кип'я́чість.
Кипучій—кип'я́чий.
Кипѣлка—вапнó (гашене), вáпна.
Кипѣніе—кипíння.
Кипѣть—кипíти, шумувáти, (про вапно)—мусувáти, (дуже)—клекотáти, (пускаючи бульки)—бýлькати, булькотíти.
Кипятильникъ—казáн, чавýн.
Кипятить, ся—1) грíти, ся, кипíти, (молоко)—пря́жити, пáрити; 2) лютувáти, запаля́тися.
Кипятокъ—окрíп; вар.
Кипяченый—грíтий, перевàрений, (про молоко)—пря́жене, пáрене.
Кираса—пáнцирь.
Кирасирскій—панцирний, панцéрний.
Кирасиръ—пáнцирник, панцéрник.
Кирка—копáниця, мотúка; оскáрд.
Кúрка—кúрха.
Кирказонъ, рос. Aristolochia clematitis L.—филíйник, филóнник, цáрська борíдка.
Кирпичникъ—цегéльник.
Кирпичный—цегéльний, цегляний.—**Кирпичный заводъ**—цегéльня.—К. **цвѣтъ**—цегля́стий колíр.

Кирпичъ—цегла, (одна штука) — цегли́на, (здр.) цегли́нка, (перепалений)—залізня́к, (недопалений) — недопал, (непалений)—сире́ць, (з пе́чі) — пе́чѹна, (гнойовий) — кізя́к, (з глини і соломи)—лимпа́ч.
Киса́—киса́, кашту́к, гама́н.
Ки́са—кѹ̀ця.
Кисейный—серпа́нковий.
Кисель—кисе́ль, (здр.) кисе́лик, (з яблук) —киселѹ̀ця.—**Овсяной кисель** — жур, джур. — **Кисель морской**, Medusa—морськ҃е се́рце.
Кисельный—киселе́вий.
Кисеть—гама́н, кисе́т, калѹ̀тка.
Кисея—серпа́нок, серпа́нка, си́тко.
Киска—кѹ̀цька, кицю́ня.
Кислить—кисли́ти, ква́сити.
Кислица, рос. Oxalis Acetosella L. — за́ячий шавлій, шавух.
Кисличный –шавле́вий, шавіевий.
Кисло—ки́сло, ква́сно.
Кисловато—кисля́во.
Кисловатый—кисля́вий, кисло́ватий.
Кислородный—кисе́нний.
Кислородъ, хим. Oxygenium—ки́сень.
Кислость, кислота—кѹ̀сліcть, (хим.)—квас, кислота́.—**Сѣрная кислота** — вітрого́ль, сірчанѹ̀ квас.
Кислушка—кислѹ̀ця, кислѹ̀чка.
Кислый—кѹ̀слий, квасни́й, (дуже)—кисло́чий.—**Сдѣлать кислую мину** — скриві́тися.
Кислѣть, киснуть—кисліти, квасніти, ки́снути, ква́снути.
Кислятина—ки́слощі.
Кистень—кисте́нь, обушо́к.
Кистистый—грони́стий.
Кисточка — ква́чик, мази́лко, помазо́к, пе́нзлик.
Кисть—1) (руки) — кисть (долоня з пальцями); 2) (ягід, зерна)—гро́но, гро́на, гро́но, ке́тяг, ки́тяг, ки́тиця, (проса) — во́лот, волото́к, во́лоття, (очерету)—куня́ця, (кукурузи)—почато́к, качан, кіях; 3) (з ниток)—ки́тиця, кута́с, (здр.) ки́тичка, кута́сик; 4) (з щітини або шерсти]—щі́тка, квач, (здр.) ква́чик, мази́ло, (здр.) мази́лко, помазо́к, пе́нзель, (здр.) пе́нзлик.
Кисъ-кисъ--киць-ки́ць! ки́цю(і)-ки́цю(і)!
Китайка, китайчатый — китайка, китайковий, китайчатий.
Китовый –китови́й.
Китель—ки́тель, полотня́нка, катана́шка.
Китъ—зоол. Cete—кит.
Кичиться—чва́нитися, бундю́читися, пищатися, пиндю́читися.
Кичливость—чвань, чванли́вість, чванькова́тість.
Кичливый—чванли́вий, чванькува́тий, бундю́чливий, чваньковѹ̀тий.
Кишечный—кишкови́й.
Кишка—ки́шка. — **Прямая кишка** — ку́тня ки́шка, кутня́ця, гузня́нка. — **Кишкою**—ключе́м, ни́зкою.
Кишминъ, Vitis vinifera apyrena—кишмиш.
Кишнецъ, рос. Coriandrum sativum L.—коля́ндра, коле́ндра.
Кишѣніе—кишіння.
Кишѣть—кишіти, комашѹ̀тися.
Кій—кий, кийо́к, ґирла́ґа (в чабанів).
Кіевъ, кіевлянинъ, на, кіевскій — Ки́ів, киянин, киянка, кѹ̀ївський.
Кладбище — кладовѝще, гробовѹ̀ще, гробки́, могилки́, кла́двище, цва́нтарь, церкова́ще, (старе)—погре́бище.
Кладбищенскій —кладвища́нський, цвинтарний.
Кладеный—1) кла́де(я)ний, покла́де(я)ний; 2) вала́шений, вихолостаний.
Кладень—пі́двалина.
Кладовая—комо́ра, [здр.] комі́рка, комірчѹ̀на, спіжа́рня, шпѹ̀хлір.
Кладчикъ—кладільник, кладій.
Кладъ—скарб.
Кладь—1) кладь, вага́; 2) кла́дка.
Кланяться — кла́нятися, (у)вклоня́тися.—**Кланяться чѣмъ**—дарува́ти що.
Клапанъ—хлапавка, хлипе́ць, кля́пка.—**Съ клапанами**—хлипко́ваний.
Кларнетъ—кларне́т.
Классическій—класи́чний.
Классифицировать—класифікува́ти.
Классный—1) класова́й, клясова́й, 2) ранґова́й.
Классъ—1) ві́дділ, ро́зділ; 2) клас, кля́са; 3) стан, ранг(ґ)а.
Класть, ся — 1) кла́сти, ся, поклада́ти, 2) не́сти́ся (про кури); 3) валашта́ти, виклада́ти; 4) цінува́ти, кла́сти ці́ну.—**Класть на щетахъ** — викладáти на рахівни́ці, ко́дати на рахівни́ці. **Класть земные поклоны**—би́ти земні́ покло́ни.
Клеваніе — клюва́ння, клю́кання, дзьо́бання, дзьо́бання.
Клевать, ся—клюва́ти, ся, дзьо́бати, дзьо́бати, клю́кати.
Клевачъ—оска́д, оска́рда.
Клеверъ, рос. Trifolium—ка́шка, конюш(ч)ѹ̀на.—**Клеверъ красный**, T. pratense L.—конюши́на, івасик, в'язи́ль, дятлова́на, троя́н, трой-зілля. — **К. бѣлый**, T. repens L.—хрещатий барвінок, хре́стики, ли́шки.
Клевета—на́клеп, обмо́ва, покліп, поговір.
Клеветать—клепа́ти, накле́пувати, обмовля́ти.
Клеветникъ, ца—обмо́вця, покле́пник, ця, наво́дник, ця.
Клевретъ—прислі́шник, прибі́чник. похлі́бець.
Клевцы- зубці (в борони).
Клевъ—клюва́ння.
Клегтаніе—кле́кіт, клекта́ння.
Клегтать—клекота́ти, буркота́ти.
Клееватый—(ґ)клеюва́тий, липки́й.
Клеевой—(ґ)клейови́й, карукови́й.
Клееніе—кле́їння, каруччіння.
Клеенка –цера́та, вощанка.
Клеенчатый—цера́товий.
Клей—клей, ґлей, кле́йстер (з борошна), пі́спа (з житного борошна) — **Столярный, рыбій клей** — карки́, кару́к.

Клейкій—клейки́й, липки́й, держкùй, беручкùй.
Клейкость—кле́йкість, ли́пкість.
Клеильщикъ, ца—клеїльник, кару́чник.
Клейменіе—значі́ння, таврува́ння, штемпува́ння.
Клейменный — зна́чений, тавро́ваний, штемпо́ваний.
Клеймить—значи́ти, таврува́ти, штемпува́ти.
Клеймо--клейно́, зна́к, тавро́, штемп.--(Знаки на вуха́х в овець): притьмо́ —, скісок \, поро́тина |, стрілка V, ку́лька ○, ерле́ць > або <, ва́цик (, пічка |_, сороча ла́пка /|\, підрізка,(підрізують пів уха); (у птиць) —поро́тина.
Клейстеръ—кле́йстер, пісна.
Клеить, ся—кле́їти, ся, кару́чити, ся.
Клекъ—1) жа́бур, жабури́ння; 2) гультя́йство, поганці.
Кленъ, рос. Acer platanoides L.—клен, (в пісняx)— клен-дре́во, (здр.) клено́к, (деревина) — клени́на. — **Кленъ не́мецкій**. A. Pseudoplatanus L.—я́вір.
Клепало—д. **Било 1.**
Клепать—клепа́ти.
Клепка—1) клепа́ння; 2) кле́пка.
Клёстъ, клестовка, пт. Loxia curvirostra — кривоніс.
Клецка—галу́шка.
Клешня, Chela — клешня́, (мн.) кле́шні (у рака).
Клещакъ, ком, Forficula—щù(і)павка.
Клещевина, рос. Ricinus communis L. — рай-де́рево, дрисли́вий біб.
Клещеногій—клишоно́гий, чевроно́гий.
Клещи—кліщі, обце́ньки, рак, (дерев'яні) ле́щата.
Клещинецъ, рос. Arum maculatum L.—козяча борода́.
Клещъ, ком. Acorus redivivus—кліщ.
Кликаніе—кли́кання, гука́ння.
Кликать—кли́кати, гука́ти.
Кликаться—перегу́куватися.
Кликуша — крикли́виця, причи́нна, навіжо́на, навісна́, біснувата.
Кликъ—крик, гук, гука́ння.
Климатъ—клима́т, підсо́ння.
Клинить — 1) клинцюва́ти, клинува́ти; 2) пліші́ти, заплішувати.
Клинокъ — 1) клине́ць, клùнчик, плішка, за́плішка; 2) лізко, залізко (шаблі).
Клинообразный — клинува́тий, клинцюва́тий.
Клинцовать—клинцюва́ти.
Клинчатый—клинува́тий.
Клинъ—кли́н, (залізний)—глоба́, (для конопачення) — глобня́, (деревляний) —за́плішка, плішка.
Клирикъ—кли́рик, причéтник, кундій.
Клиросъ—крùлас.
Клиръ—клир.
Клистиръ—промивка; левату́ва.
Клиторъ, анат. Clitor — семе́ник, ка́чка, скоботень, пи́поть.
Кличанникъ—гучо́к, кли́кач.
Кличка—прізвище, прізвисько.
Кличъ—по́клик, клич.
Клобукъ — капту́р, (а власне) намітка (черне́ча).
Клокастый—кудла́тий, пелеха́тий.
Клокатить—ку́длати, кудо́вчити, па́тлати.
Клокотаніе—кле́кіт, клекотіння.
Клокотать—клекотіти, булькотіти.
Клокъ—пук, жмут, жму́тик, па́смо, (волосся)—чуб, пе́лех, (у запорожців) —оселе́дець, (з сіна на вилах) — нави́лок, нави́льник, нави́лля, шмато́к, кла́поть, (здр.) кла́птик.
Клонить, ся—1) хили́ти, нахили́ти, гну́ти, ся, схили́ти, ся.— **Къ чему это клонится?** — до чо́го воно́ йде́ (або йдеться?); 2) наближа́тися.
Клопецъ, рос. Alectorolophus crista galli—бубовни́к, бря́згітка, конопля́ник, липчùця.
Клоповій—блощи́чий.
Клоповникъ—рос. Ledum palustre L.—багно́, боло́тник, головолім.
Клопъ, ком. Cimex—блощùця.—**Безкрылый древесный клопъ**, Pyrrhocoris apterus—ковалик.
Клотъ—га́лка, я́блуко.
Клохтаніе—квокта́ння.
Клохтать—квокта́ти.
Клохтунья—кво́чка.
Клочёкъ—шмато́к, жму́тик, чубо́к, кла́птик.—**Клочки**—кло́чча.
Клубить, ся—клубота́ти, ся, вùхорити, ся.
Клубника, рос. Fragaria collina hortensis--полуни́ця, полуни́ці.
Клубниковка—полуни́ківка.
Клубничникъ—полуни́шник.
Клубничный—полуни́цевий, полуни́шний.
Клубный—клубковùй, клубови́й.
Клубъ—1) клубо́к; 2) клуб, клюб.
Клумба—грядка (квіток).
Клуша—1) пт. Corvus monedula — га́лка, (зб.) га́лич.; 2) квочка.
Клы — 1) (і)ùкли; 2) пазурі, острогá (у півнів).
Клыкастый — (і)иклùстий, (і)ика́стий, (і)ика́тий.
Клыкъ—(і)и́кла, (мн.) (і)ùкли.
Клѣтка—1) кліткa, (для свійської птиці) ко́ець, ку́ча, (для свиней)—куча, саж.; 2) (в тканині)—ка̀рта, ґра́тка, кра́тка.
Клѣточка—кліточка; комірка.
Клѣтчатка—анат. Tela cellulosa—плівá. — К. **подкожная** — ніздря́.
Клѣтчатый — карта́тий, карта́цький, к(ґ)ратча́тий, к(ґ)ратча́стий.
Клѣть — комо́ра, комірка, комірчùна, хи́жа, хùжка.
Клювъ, Rostrum avium—дзюб, дзьоб.
Клюка—1) ко́стур, (загострений)—клю́чка, (з булавою) — ковінька, дру(ю)чок; 2) кочергá, коцюбá (залізна на заводах); (гірн.)—о́жог.
Клюква, рос. Vaccinium oxycoccus L., Oxycoccus palustris Pers. — журавùна, кло́ква.
Клюковатый — ключкува́тий, карлю́чкуватий.

Клюковный — журавúнний, журахвáний.
Ключевина — мóчар (від непроточного джерела).
Ключевой — 1) ключовúй, від ключá; 2) джерелóвий, джерéльний, кринішний.
Ключица — анат. Clavicula—дýжка, пéрепело.
Ключникъ—клю́шник, шахв(ф)áрь.
Ключница—клю́шница.
Ключъ—1. ключ, (здр.) клю́чик; 2) джерелó, жерелó, (здр.) джерéльце, живéць, криничóвина і. д. **Источникъ. Бить ключемъ** —джерелом бúти, рúнути. **Кипѣть ключемъ**—клекотíти. —**Богатый ключами** — джерéлистий.
Ключъ трава, рос. Salvia aethiopis L. — ведмéже ýхо, дивинá, бáбки, рáнник.
Клякса—плямá.
Клянчить—канючити, морочúти.
Кляпикъ—книп, книпéць.
Кляпоносый—плесконóсий.
Кляпцы—лабéти, самолóв, ступúця.
Клятъ—зáтичка, цýрка. — **Клявъ тебѣ въ ротъ** — цить! зась! щоб тобí защипило.
Кляпышъ—застíжка, шпóнька.
Клясть—клясти́, проклинáти.
Клясться—присягáти, ся, заприсягáти, ся, клястúся, Богом с(ь)відчитúся, бігмáтися.
Клятва—1) клятьбá, прúсяга, божíння; 2) проклíн, прокльóн.
Клятвенно — під прúсягою, за прúсягою, присягáючись.
Клятвенный—присяжний, під прúсягою.
Клятвопреступленіе—кривоприсяга.
Клятвопреступникъ, ца —кривоприсяжник, ця, кривоприсяжця.
Кляуза—клáуза, кáверза; карлю́чка.
Кляузить—крутáти, коверзувáти.
Кляузникъ — крутíй, крутáрь, коверзýн, карлю́чник.
Клячa, клячонка — шкáпа, шкапúна; шкапíка, патúка, хабéта, шевлягá.
Книга—книгá, книжка.—**Книга для чтенія** —чáтанка.—**К. метрическая**—мéтрика. — **К. поминальная**—грáматка.—**К. родословная**—книгá родовóду.
Книгопечатаніе—друкувáння.
Книгопечатникъ—друкáрь.
Книгопечатня—друкáрня.
Книгопродавецъ—книгáрь.
Книгопродавческій—книгáрський.
Книгохранилище—книгозбíрня.
Книженка—книжчúна.
Книжечка, книжица—книжечко.
Книжище—книжúще, книжúсько.
Книжникъ — 1) учéний; книжник; 2) книгáрь.
Книжный—книжковúй. — **Книжная лавка, книжный магазинъ**—книгáрня.
Кнопка—гвіздóк, ц(ь)в'я́шок, кнóпка.
Кнутикъ—батíжок.
Кнутище—батожúще, батýра, батýга, батю́га.
Кнутовище—пýжало, пýжально, пýжало; бичúсько.
Кнутъ—батíг, пýга, (довгий) — бич, батýра, (довгий, чередників або чабанський)—байдарá, гарáпник, (козацький, або для карання через ката)—нагáй, ка, малахáй, канчýк, карбáч.
Княгиня — 1) княгúня; 2) молодá, (на весільному обряді)—княгáня.
Княженъ, рос. Atragene alpina L.—в'юнéць.
Княженика, княженица—швéдська малúна. Rubus arcticus L.
Княженіе—1) князíвство, кнáзство; 2) князювáння.
Княжески — по кнáзськи, по кнáзському, по кнáжому.
Княжескій—кнáзський, князíвський, княжéцький, кнáжий, кнáзів.
Княжество—князівство, кнáзство.
Княжествовать, княжить—князювáти, кнáжити.
Княжій— кнáжий.
Княжна—князівна.
Князекъ—1) кнáзик, князькó, княжá, князá, княгнá, князя́тко; 2) птúчка Parus major—сúкір (р. сúкору).
Князь—1) князь; 2) молодúй, (при весільному обряді)—князь; 3) грéбінь (на покрівлі); 4) вéрхній брус на брáмі.
Ко—до.
Кобель, кобелекъ—пес, пéсик (самець).
Кобенить—корчити.
Кобениться — корчитися; викривлáтися, кривáтися.
Кобецъ, пт. Falco apivorus—кібець.
Кобузъ, пт. Falco pygargus—канюк.
Кобыла, кобылица — 1) кобúла, (здр.) кобúлка, кобильчúна, (при табуні) — стáдниця, (що не була ще жеребною)—лошúця; 2) кобúла (дошка, на котрій катували).
Кобылій—кобúлячий.
Кобылка—1) кобúлка, кобильчúна; 2) кобúлка (в муз. інструменті); 3) білик (у кушнірів); 4) кобúлка, містóк (грудна кістка у птиць); 5) ком. Cicada—кобúлка, кóник.
Кобылятина — конúна, кобúлятина, кобúлина.
Кобысъ—вигрáн, дрúмба.
Кованецъ—гак, (здр.) гачóк (рибáльський).
Кованіе—кувáння.
Кованый—кутий, кóваний.
Коварный—підстýпний, лукáвий, хúтрий, облýдний, зрадлúвий.
Коварство — лукáвство, хúтрощі, облýда, підступ, (частíше мн.) підступи.
Коварствовать — лукáвити, лукáвнувати, хитрувáти.
Ковать — кувáти, (коней)—підкóвувати, (про комах) — тріщáти, с(ь)вірчáти.
Ковачество—ковáльство, ковалювáння.
Ковачъ—ковáль.
Коверкать—корчити, кривáти, мнáти; калічити, нівечити, псувáти.
Коверкаться—викривлáтися, кривáтися.

Ковёрникъ, ца — килимни́к, кили́мниця, кили́мник, ця, коца́рь, коца́рка, ковёрник, ця.

Ковёрный, ковровый—килимо́вий, коца́рний, ковёрний.

Ковёръ—ки́лим, коць, ковёр, кобёр, (здр.) килимо́к, кили(і)ме́ць, кобе́рець, (з цупкої вовни)--вере́та, вере́тка.

Ковка—кува́ння, (коней)—підко́вування.

Ковкій—ковни́й, кова́льний.

Ковкость—кова́льність.

Коврига—хліб (круглий), бухан, (здр.) буханёць; скиба, скибка, шмато́к (хліба).

Коврижка—1) д. **Коврига** (здр.); 2) пірник, (на меду)—медяни́к, медівни́к.

Ковчегъ—1) д. **Ковотъ**; 2) корабе́ль, ковче́г Ноїв.

Ковшикъ—ківшик, корячо́к.

Ковшъ—ківш, коря́к.

Ковъ, (частіше мн.) **ковы**—пі́дступ, пі́дступи, лука́вство.— **Строить ковы**—підкопу́ватись під ко́го, чига́ти на ко́го, лиху ду́мку ма́ти.

Ковыль, рос. Stipa pennata L.—кі́йло, ковила́, шовко́ва трава́, ти́рса.

Ковыляніе—шкандиба́ння.

Ковылять—шкандиба́ти, шкатульга́ти, коливáти.

Ковыряніе—колупа́ння.

Ковырять — колупа́ти, копирса́ти, ко́рпати, кописа́ти, чо́впати.

Когда—коли́. як.—**Когда-бы**—коли́-б, як-би́, коб.—**Когда бы то ни было**—аби́-коли́, коли́ припаде́. —**Когда либо, когда нибудь** — коли-не́будь, абу́ коли́. —**Когда-то** — коли́сь, коли́сь-то. — **Когда же**—а як.—**Когда еще**—ще як.

Когдашній—коли́шній.

Коготь — кіготь, кіхоть, па́зур, па́зюр, (здр.) кіх(г)тик, пазу́рчик.

Когтистый—кігти́стий, пазу(ю)ри́стий.

Кое-гдѣ — де́-де, де-не-де́, де-не-де́сь, поде́куди, місця́ми. —**Кое-какой**—яки́й не́будь, аби-яки́й, сякий-таки́й, яки́й-таки́й. — **Кое какъ**—як-абй, як не́будь, сяк та́к, так-ся́к. — **Кое когда**—коли́ не коли́, де-коли́, в ряди́-годи́. — **Кое-кто**—де́-хто, хто́сь.—**Кое-куда** — де́-куди́, аби́-куди́. **Кое-что, кое-чтo** — де́-що, аби́-що, де́щиця. аби́щиця, щось.—**Кое-чего**—де-чого́, аби́-чого́.

Кожа — 1) шку́ра, шкіра, (иноді) кожа, (здр.) шку́рка, шкірка. — (Части́ни шку́ри); (верхня) —лу́чко, (середня) —зажи́вок, (спідня)—ніздря́.—**Змѣиная кожа** — (після линяння)—лино́вище, лино́висько.—**Сыромятная кожа** сира́ця, сире́ць. (Не ви́чинена або́ хоч ви́чинена та з во́вною або ше́рстю): (ягняча)—смýшок, (з мертворожденого ягняти) — ви́пороток, ви́порток, (з того, що перелітувало)—пере́літок, (овеча) — линтва́рь, (козлова) — козли́на, козли́тина, (з дохлої вівці, обліала)—голи́ця, (коров'яча)—я́ловича, (кінська)—шкапо́ва, шкапо́вина, (з старої вівці)—стари́ця.—(Ви́чинена для обув'я або на які вироби): това́р, (з телят або лошат)—опо́йок, (годовиків)—габлок, ви́ріосток, (волова)—ю́хта, (кінська)—шкапо́ва, шкапи́на. —(Зроблений з такої шку́ри): опо́йковий, ви́ростковий, юхто́вий, шкапо́вий. — (Части́ни ви́чиненої шку́ри): від хвоста)--хоз, (дальше до голови)—підпередова́, передова́, (на шиї) — ошу́йок, (під горлом)—підго́рля, (між рогами] —зарізок, (під черевом), — по́ли, (товста на підошви)—ремінь. — (У шевців сі частини зовуться ще так, починаючи від хвоста): хоз, клубова́, середня, пахвиста, передова́, оши́йок.—(Шматок старої шкури)—шкура́т, шкурато́к, шку́рля́т.— **Сдирать кожу**—білува́ти; 2) шку́рка, кожушо́к, лушпа́йка, лушпи́на, (зб.) —лушпиння.

Кожаный—шкурати́ний, шкуряни́й, шкіряни́й, (як із якої шкури — юхто́вий, шкапо́вий і. д. сл. **Кожа**.

Кожевенный—чинба́рський, гарба́рський. **Кожевенное деревцо**, рос. Rhus Cotinus L.—рай де́рево, ско́мпія, ше́вське де́рево.

Кожевникъ—чинба́рь, кожум'я́ка, гарба́рь.

Кожевничать—чинбарю(у)ва́ти, гарбарюва́ти.

Кожевническій, кожевничій—чинба́рський, гарба́рський.

Кожевничество—чинба́рство, гарба́рство.

Кожевня—гарба́рня.

Кожемяка—кожум'я́ка, мнець.

Кожица—1) шку́рка (верхня частина шкури), ли́чко; 2) шку́рка, шку́рочка, пліка.

Кожный -шку́рний, шкірний.

Кожура, кожурина, кожурка—шку́рка, кожушо́к і д. сл. **Кожа** 2.

Кожуристый—товстоко́рий, грубошку́рий.

Коза—1) коза́, (здр.) кізка, кізонька.— **Дикая коза**—сайга́к, суга́к (степова); 2) ко́зли (ноші у мулярів); 3) ноді́жинки.

Козачка—1) коза́чка (жінка або дівчина козацького стану); 2) чепіга (в плузі).

Козелецъ, рос. Scorzonera humilis L.—ра́нник, ужівник.

Козелъ—1) цап, козе́л, (вивалашаний)—перч; 2) козли́на, козли́тина, козлова шку́ра.

Козельи рожки, рос. Bidens tripartita L.—реп'яшки́, соба́чі реп'яшкі, чередá, причепа, стрілка́.

Козельникъ, рос. Tanacetum vulgare L.—пижмо, навро́тич, прворотень, коровáй, наворо́тень.

Козица—кізка, кізонька.

Козій—коза́чий, ко́зяний, коза́ний, коза́нячий

Козка—кізка, кізонька.

Козленокъ—козеня́, цапеня́, козля́, коза́ (р. коза́ти).

Козлина—д. **Козелъ 2.**
Козлиный—козля́чий, козло́вий, цапи́ний, ца́повий.
Козлять—ко́зи де́рти (погано і верескливо с(ь)півати).
Козлиться—коти́тися.
Козловня—хабата́рня (де чинять козлину і вироблюють сап'ян).
Козлова́я борода́, рос. Tragopogon pratensis L.—козе́лець, козе́льки, козе́льці.
Козлы—ко́зли, кобильни́ця (на котрій пилять дрова), сте́люги, ришт (у бондарів).
Ко́злы—передо́к (у екипажа).
Козлятина—козли́на, козля́тина.
Кознь, (частіше мн.) **Козни**—д. **Ковъ.**
Козодой, пт. Caprimulgus Europaeus—ле́лик, леля́к, сплю́ха, дремлю́га.
Козочка—кі́зка, кізонька.
Козуля, Cervus capreolus—са́рна.
Козырчатый—козирний.
Козырка—1) козиря́ння; 2) ко́зирь (м. р).
Козырнуть—козирну́ти, покозира́ти, зайти́ з ко́зиря.
Козырь—1) ко́зирь, (той, що сьвітить)—с(ь)вітка.—**Открывать козырь**—с(ь)вітати. — **Свои́ козыри** (гра)—віз, візо́к; 2) козирь, жва́вий, с(ь)міливий.
Козырять—1) козиря́ти, ходи́ти з ко́зиря, захо́дити з ко́зиря; 2) ля́яти, кобени́ти, корена́ти.
Козюля, козюлька—д. **Змій.**
Козявка—ку́з(ь)ка, кома́шка.
Козьеподобный—козуватий.
Кой, кая, кое—яки́й, котри́й.
Койка—1) ліжко (висюче на кораблях); 2) пі́л (або) тапча́н (замість ліжка); 3) та́чка.
Кока—ко́ко, (яйце).
Кокать, ся, кокнуть, ся—1) уда́рити, ся, би́ти, ся; 2) товка́ти, набива́ти би́ти, ся (крашанками на Великодних с(ь)в'ятах).
Кокетка—кокетка, придзигльо́ванка, дженджурі́ха, дженджури́ста, манірниця.
Кокетливый—дженджурі́сний, маніриий.
Кокетничать, кокетствовать — кокетува́ти, маніритися, бісики підпуска́ти, пуска́ти, лиця́тися, умізгуватися, хизува́тися.
Кокетство—манірність, лиця́ння.
Коклюха—верете́но, верете́нце.
Коклюшъ—кашлю́к, ко́клюш, ки́гили.
Коковать—кува́ти, куку́кати.
Кокоиъ—бо́склеп, о́прядь; за́моток, гніздо́чко, капшучо́к.
Кокотать—сокота́ти, цокота́ти.
Кокотки—шйколотки (на пальцях).
Кокотка—кокотка, хльорка, повія, шльо́ндра, ку́рва.
Кокотунъ, кокотунья — сокоту́н, цокоту́н, ха.
Кокошить—лупи́ти, лупцюва́ти.
Кокошникъ—кибалка (або очіпок) (у московок).
Кокошъ—ква́чка.
Коксовать—перепа́лювати земляне́ ву́гілля.
Коксъ—ко́кус (перепалене земляно ву́гілля).
Коксунъ—поро́да ка́чки. Anas clypeata.
Кокушечій—зозу́ля́чий.
Кокушка, пт. Cuculus canorus — зозу́ля, (здр.) зозу́лька, зозу́ленька, зозу́лечка.
Кокушникъ—зозу́лин.—**Кокушкины сапожки, башмачки**, рос. Cypripedium Calceolus L.—жо́вті зозу́льки, черева́чки, зозу́лині черева́чки. — **Кокушкины слёзки**, рос. Orchis latifolia L.—зозу́лині рушничкй, лю́бка, лю́бжа O. militaris L.—зозу́льки, зозу́лині сльо́зки, лю́бка, любкй.
Колба—1) риба Cyprinus gobio — піскарь; 2) ба́нька (скляна, глиняна або метальова, з прямо́ю ши́йкою), ко́лба.
Колбаса—ковбаса́.
Колбасникъ, ца—ковба́сник, ця.
Колбасный—ковба́сний.
Колдовство—ворожіння, ча́ри, чаклува́ння.
Колдунникъ, рос. Lycopodium clavatum L. —дереза́.
Колдунница, колдунова трава, колдуха, рос. Circaea lutetiana L.—відьмине зілля, о́сот.
Колдуновъ — чарівників, чарівни́цький, відьмаків, відьма́цький, чаклунів, характе́рників, характе́рницький, знахарёвий.
Колдунъ—чаклу́н, ворожбі́т, чарівни́к, характе́рник, відьма́к, відьма́р.
Колдунья—чаклівни́ця, відьма, воро́жка.
Колебаніе — 1) колиха́ння, хита́ння, коли́вання; 2) вага́ння, непе́вність.
Колебать, ся—1) колиха́ти, ся, хита́ти, ся, коливати, ся, гойда́ти, ся, ма́яти, ся, хилита́ти, ся; 2) вага́ти, ся, вагува́ти, ся, варува́ти, ся.
Колеблющійся—д. **Зыбкій 1.**
Коловатый — жортскій, твердий, цупкій, шкарубкий (про шкури).
Коломстый—колійстий.
Коленкоровый—перкале́вий.
Коленкоръ—перка́ль.
Колесить—1) колува́ти; 2) говори́ти на здога́д, бра́ти на об'їздку.
Колесишко—колісце́, коліща́,—тко.
Колесникъ, колесовина—ко́лія.
Колесникъ—колісни́к, колодій, сте́льмах.
Колесница—колісни́ця.
Колесный—колісни́й, коловий.—**Колесная мазь**—коло́мазь.
Колесо—ко́лесо, ко́ло, (здр.) колісце́, коліща́,—тко.—**Зубчатое колесо**—пальцьове́, на́лешне ко́лесо. — **Маховое колесо**—гончак (у млині).—**Наливное к.**—корчак, (маленьке) — медве́дик. —**Подливное, подшивное, почвенное к.**—підспідник, підсубійок, підсубійник.—**Шлифовальное к.** — точи́-

ло.—**Колесо счастія**—фортýна, дóля.—(4 кóлесі до воза)—стан колíв. **Колесовать**—колесувáти (катувáти на колесі).

Колесовой—д. **Колесный**.

Колечко—пéрстенник, обідéць, каблýчка, обручка.

Колея—колíя.

Колика—кóлька, (в животі)—завíйна, завíйнúця, (в кишках) — сóняшниці, (в пальцях від холоду) — зáшпари, (в ухах)—стрикáння, цурувáння.

Колировать—колірувáти, очкувáти.

Колировка—колірування, очкувáння.

Количественный — скільковúй, числовúй, кількостний.

Количество—скíлькість, кíлькість, числó, чúсельність.

Колка—1) колóння, штрикáння, шпигáння; 2) рубáння (напр. дров).

Колкій—1) кíлкий (про дрова); 2) уразли́вий, колю́чий, ущíплúвий, шкýльний, дошкýльний, шкульки́й.

Колко—уразлúво, ущíплúво, дошкýльно, шкýльно.

Колкость — 1) кíлкість; 2) уразлúвість, ущíплúвість, дошкýльність, шкýлькість.

Коллегіальный—колегíйний, колегíальний.

Коллегія—колегíя.

Коллективный—гуртовúй, колектúвний.

Коллекція—збір, збірка, колéкція.

Коллодіумъ, Collodium—спаю́н, колóдій.

Коловращатель—вертáлець.

Колобокъ—1) буханéць, колобóк; 2) голóвка.

Колобродить—колоброди́ти, бродúти, веремія крутáти.

Коловоротъ—свéрдел, свéрдло (коловоротне).

Коловратный—1) коловорóтний; 2) змíнний, перемíнний, непéвний, **непостоя́нный**, нестатéчний.

Коловращеніе — кружáння, колувáння, кружлáння.

Коловой, коловый—1) кíлковúй; 2) тичкúй.

Колода—1) колóда, пень (одрубаний); 2) корúто, жóлоб (зроблені з колоди); 3) домовúна, трунá (видовбана з колоди).—**Колода верхняя и нижняя у дверей**—глóвень і порíг; 4) (частíше) **колодка**—дýби, (здр.) дýбки, дибúці, дибʼя́та, скрипúці, скрипúця, колóда, (частíше) колóдки, гусáк; 5) колóдка (дуже довга с(ь)вíчка, що зас(ь)вíчується в пíст); 6) колóда, тáлія.

Колодезный—колóдязний; кринúшний.

Колодезь, (частíше) **колодецъ**—колóдязь, кринúця, керниця.

Колодка — 1 колóдка і т. д. д. **Колода** — (здр.); 2) копúл, копúло, (зб.) копúлля, колóдка.

Колодникъ—вʼя́зень, арештáнт.

Колодязь—ýлик, колóдка, борть.

Колоколенка—дзвíнчка.

Колокольный—дзвíнчний.

Колоколъ—дзвíн, (здр.)—дзвінóк, дзвóник, дзвóничок, (поб.) дзвонúще, дзвоня́ка, (мн.) дзвóни.

Колокольникъ, колокольщикъ — дзвінни́к, дзвонолíй, дзвоня́р.

Колокольный—дзвоновúй. — **Колокольный мастеръ**—д. **Колокольникъ**.

Колокольня — дзвíня, (здр.) дзвíнúчка.

Колокольчатый—дзвíнчáстий, дзвíнкувáтий.

Колокольчики—рос. 1) Campanula L.—дзвінóчки, дзвíнкú, дзвінóчок, дзвóники; 2) Aquilegia vulgaris L. — голубкú, дзвінóчки, óрлики, оксамúт. **Колокольчики пазилишные, повеличные**, рос. Convolvulus L. — берíзка повíйка, павутúпя.

Колокольчикъ—дзвóник, дзвінóк, дзвóничок.—**Колокольчикъ полевой, луговой, лѣсной**, рос. Campanula glomerata L.—сказúтник, скýчень, скýчник, страхополóх.

Колокъ—кíлок, кíлóчок.

Колольщикъ—колíй, коля́р.

Коломазь—колóмазь.

Коломинка—каламáйка.

Колонизаторъ—осáдчий, осáдець, колонізáтор.

Колонизація—осáдництво, колонізáція.

Колонизировать—осáжувати, осадúти, колонізувáти.

Колонистъ—колонúст, (із перших)—осáдчий.

Колоніальный—колоніáльний.

Колонія—колóнія, осáда, слободá.

Колонна — 1) колóна, стовб, стовп, слуп; 2) батовá (в козацькому вíйську).

Колоритъ—колорúт, бáрвність.

Колосистый—колосúстий, (про просо)—волотúстий.

Колоситься—колосúтися, викидáти кóлос.

Колосникъ—1) рос. Elymus arenarius L.—колосня́к, дúкий ячмíнь; 2) колосни́к, рýшт,.

Колосница, рос. Stachys L. — чистéць, чис(т)ня́к, счúсток, жабрíй.

Колосный—колосовúй.

Колосовать—гарманíти, гарманувáти.

Колоссальность—величéзність, колосáльність.

Колоссальный—величéзний, колосáльний.

Колосъ—кóлос, (здр.) — колосóк, колосóчок, (жита, пшениці), (проса)—вóлот, вóлоть, (здр.)—волотóк, волотóчок, (поб.)—волотúще, волотя́ка, (зб.) волóття, (на ниві після жнив)—óкид.

Колосяной—колосовúй.

Колотило—калáтало, калатáйло, клепáло, стýкало, стукáчка, торóхкавка.

Колотить—бúти, колотáти.

Колотіе, колотье—колóття.

Колоткій—вибóйстий, грудкувáтий, хряпкúй.

Колотовка—1) копúстка; 2) плетýха, брехýха, слизькоязúка.

Колотушка—1) д. **Колотило**; 2) дóвбня, довбéшка; 3) стусáн, штурханéць.

Колотырить—1) крамарюва́ти (дріб'язком); 2) плести́, бреха́ти, бре́хні перено́сити.

Колотырникъ, колотырь — брехýн, брехáчка, плетýн, слизькоязúкий.

Колоть, ся—колóти, ся, шпигáти, штрикáти, штýрхати.

Колотьба — 1) д. **Колка**; 2) бідува́ння, зли́дні.

Колпакъ—1) ковпа́к; 2) те́лепе́нь, тюхтій, розся́ва.

Колтунъ, мед. Plica Polonica — ковтýн, ковтю́х.

Колча, колченогій — клишоно́гий, крива́й, кульга́вий, кули́вий.

Колчанный—сагайда́ковий.

Колчанъ—сагайда́к, сайда́к.

Колчевожить, колчить—шкандиба́ти, шкатульга́ти.

Колъ—кіл, (здр.) кіло́к, кіло́чок, (поб.) коля́ка, (зб.) кілля; па́кіл, па́ля, (забитий, щоб припинати) — при́кіл, при́колень, (дуже загострений) — гострокіл, (тонки́й, невеличкий — патю́к, патичо́к, (тонкий та висо́кий)—ти́чка, тичи́на, тичи́нка, (замість вил)—штиль, (в санках)—рожо́н, (з тину) — кіл, коля́ка, тинúна, (що до його прив'язують порон або пліт)—ра́ло. — **Посадить на колъ** — посади́ти, настроми́ти на па́лю.

Колыбель—1) колúска, (здр.) колúсочка, колúсонька; спови́точок, почáтки; 2) родúна, колúска.

Колыбельный—колúсковий.

Колымага—ридва́н; ковчéг.

Колышекъ—кіло́к, кіло́чок, (загнутий)—клю́чка.

Колышка—кала́чик, баране́ць (закрутка на новій вірьовці).

Коль—як, коли́.

Колье—кілля, па́кілля, ти́ччя.

Кольевой—кілкови́й.

Кольми паче—тим па́че, на́дто, тим бíльше.

Кольнуть—кольну́ти, заколóти, шпигну́ти, штрикну́ти.

Кольцевой—1) кільча́тий; 2) перстеньо́вий, каблучко́вий.

Кольцеобразный — кільча́тий, каблучкува́тий.

Кольцо—1) кільце́, о́бід, каблу́чка, (залізне для скрíпи)—ра́хва, (у коси)—п'я́тка; 2) пе́рстінь, (здр.) пе́рстник, пе́рстеник, каблу́чка, обру́чка.—**Вѣнчальное, обручальное кольцо**—обру́чка.

Кольчуга—ка́нцер кільча́стий, кольчу́га.

Кольчужникъ—панце́рник.

Кольщикъ—дровору́б.

Колѣно—коліно.

Колѣно, (мн.) **колѣни**—1) коліно, (мн.) коліна.—**Въ колѣно, по колѣно**—по коліна.—**На колѣни, на колѣняхъ** — навко́лішки, навко́люшки, навко́лішках; 2) (про рослини, про пісні)—коліно, (частіше) колінце, (про хлібові рослúни)—колінце; 3) рід, коліно, поколíння.

Колѣнчатый—колінкува́тий.

Колѣть—1) дубúти, ду́бнути, дерев'яніти; 2) гúнути, до́хнути, здиха́ти.

Калюка, рос. Carlina vulgaris L.,— відкасни́к.

Колючесть—колю́чість.

Колючій—колю́чий, колькúй, шпичакува́тий, остякува́тий.

Колючка — 1) колю́чка, шпúчка; 2) рос. Carduus gaertn. — буди́к, драпа́ч, чортополо́х, C. crispus L. — буди́к, храбуст, C. nutans L.—будякú, реп'я́х, реп'яхú.

Колюшка—1) риба Gasterosteus aculeatus (pungitius) — колю́чка; 2) рос. Eryngium planum L.—будячо́к, сúня колю́чка, сúні колючкú, миколáйки, миколáйці, миколáйчики, лю́бка, любкú, перéніс-зілля.

Коляда—коляда́, колядува́ння, коля́дки.

Колядовать — колядува́ти (на Різдв'яних с(ь)в'ятах), (а під Новий рік) — щедрува́ти.

Коляска—коля́са, коч.

Команда — кома̀нда, при́від; за́гад. — **Пожарная к.**—вогнева́ сторо́жа.

Командировать — виправля́ти, ви́правити, відряжа́ти, відряди́ти, командирува́ти, ординува́ти.

Командировка—відря́дження, відря́дка, командирува́ння.

Командиръ — кома́ндуючий, ота́ман, нача́льник.

Командованіе—при́від, кома́ндування.

Командовать—кома̀ндувати, старшинува́ти, начальникува́ти.

Комарій — комаро́вий, комари́ний, кома́рячий.

Комаровъ—комарíв, комаре́вий.

Комаръ, ком. Culex — кома̀рь, (зб.) — комарня́.

Комедіантъ, ка—комедія́нт, ка, кумедійник, ця, кумéдник, ця, штука́рь, ка.

Комедія—1) коме́дія.—**Кукольная комедія**—вертéп, кумéдія; 2) кумéдія, чудасія.

Комелекъ—1) комíно́к; 2) рос. Thlaspi arvense L. —верéдник, волоскú, талаба́н, чо́рне ребро́, дзвоне́ць, гре́ча́чка, біля́ця.

Комель—1) при́корень, окоре́нок, відзе́мок, (товстий кінець деревини); 2) гúчка (зв'язаний кінець у віника).

Комета—коме́та, мітла́, віха́.

Комитетъ—комите́т.

Комическій—комíчний; кумéдний.

Комкать, скомкать — м'я́ти, мня́ти, зімня́ти, бга́ти, зібга́ти, жу́жмити, зжу́жмити.

Комковатый—грудкува́тий, грудува́тий.

Комкомъ—жу́жмом, жму́ком, жмачко́м.

Комментарій — коментáрь, тлума́чення, з'ясува́ння.

Комментаторъ—коментáтор, тлума́ч.

Коммерція—комéрція, торг, га́ндель.

Коммерческій — комерційний, торгóвий, торгóвельний, гандльовûй.
Комната, комнатка — покій, кімнáта, кімнáтка, с(ь)вітлúця, с(ь)вітлúчка, хáта, хáтка, хатûна, гóрниця, гóрничка. — **Комнаты** — хатú, гóрниці, покóї.
Комнатный—покойóвий, хáтній.—**Комнатная дѣвка**—покоївка. —**Комнатный служитель**—покойóвий.
Комодъ—комóда.
Компактный—стúслий, щúльний, збûтий.
Компанейскій — товарúський, компанійський.
Компанія—товарúство, компáнія, гурт.
Компаніонка—компаньйóнка, товарúшка.
Компаньонъ — компаньйóн, товáриш, спíл(ь)ник.
Комплексія—статýра, штатýла, будóва.
Комплиментъ, частíше мн. **комплименты**—комплімéнт, мúлощі.
Компостъ — гноївня. — **Компостная яма**—гноя́рка, гноївня.
Компотъ—узвáр, звар.
Комъ, комокъ—грýдка, грýдочка, (тіста) —балáбуха, гáлка, галýшка, (глини замішаної)—вáлько, (ниток, вовни) —жмут, (волосся збите)—ковтóх.—**Сбиться въ комъ** — скімшúтися, склоччúтися.
Комяга—каюк, душогýбка.
Конаться—мірятися.
Конвенція—конвéнція.
Конвой—конвóй; вáрта.—**Подъ конвоемъ**—під вáртою.
Конвоировать—конвоювáти; вартувáти.
Конзульсія—корчі, перелóги.
Конгломератъ—зліпище, конґломерáт.
Конгрессъ—конґрéс.
Кондиторская, кондиторъ—пекáрня, цукéрня, пéкарь, цукéрник.
Коневина—конúна, конятúна.
Коневій, коневъ—кінський.—**К. лукъ**, рос. Teucrium Scordium L.—дúкий часнûк, скóрдія. — **К. щавель**, рос. Rumex L.—кінський щавéль, щавій.
Конекъ — 1) кóник, кóничок, конúчéнько; 2) лúжва, лûжви, скобзýн, (костяні) —нáрти; 3) комаха Gryllus—кóник; 4) риба Syngnatus hippocampus — кóник; 5) грéбінь (в стрісі).
Конецъ—1) кінéць, край; 2) (у шевців) — дрáтва.—**Вконецъ, до конца**—до крáю, до остáнку, до рéшти, у пéнь, до щéнту, по сам кінéць. — **Дѣло съ концомъ**—тай годі; рéшта й кінець. — **Въ концѣ**—в кінці, кінéць (чого). —**Концы хоронить**—кінці ховáти. — **Подъ конецъ** — накінці, наприкінéччі, напрúкінці, на схóді, нарéшті. —**Съ конца въ конецъ**—од крáю до крáю.—**Приводить къ концу**—до крáю (кінця) довóдити. — **Тутъ тебѣ и конецъ** — тут тобі й край, тут тобі й капýт!—**Хазовой конецъ** — показнûй кінéць, край.
Конечно — азжéж, тавжéж, атóж, пéвна рíч, пéвне, запéвне, звичáйно, а якже.
Конечность — кінцéвість, конéчність, кінцівка.
Конечный—остáнній; кінцéвий.
Конина—1) конúна; 2) шкапûна.
Коническій—конічний, стіжковúй, гостровéрхий.
Конклавъ—конклáв.
Конкордатъ—конкордáт (угóда з папою).
Конкурсъ—кóнкурс. — **На конкурсъ, конкурируя**—навперевáги, на перебій.
Конница—комóнниця, кінниця, кіннóта.
Конный — кінний; комóнний. — **Конный всинъ**—козáк, комóнник. — **Конное пристанище, конная скачка** — бігóвисько.
Коновникъ, рос. Trifolium montanum L.—в'язúль, івáсик, кýряча лáпка, сорóчі лáпки, кóтики, кающúна.
Коноводъ—коновід, завідчúк.
Коновязь—1) пýта; 2) припін, конóв'язь.
Конокрадство—конокрáдство, крадіж кóней.
Конопатить—паклювáти, глобûти, (замазкою)—шпаклювáти.
Конопатый—веснянкувáтий.
Конопать—конóпать, пáкля, клóчча.
Конопаченье — конопáчення, паклювáння, шпаклювáння.
Конопель, конопля, здр. **конопелька**, рос. Cannabis sativa L.—конóпля, (частіше мн.) — конóплі, (здр.) конопéлька, (одна стеблина)—конóплúна. — **Безсѣмянная конопля** — плóскінь.— **Сѣмянная конопля** — мáтірка, (витіпана)—прядиво, (збита)—клóчча.
Конопельникъ, рос. Eupatorium cannabinum L.—сідаш, сідáч.
Конопляникъ — підмéт, (здр.) підмéтець, конóплище, конóплисько.
Конопляника — 1) пт. Fringilla linaria — конóплик, конопля́нка, макодзьóб; 2) рос. Bidens tripartita L.—чередá, стрілкú, собáчі реп'яхú, причéпа, реп'яшкú.
Конопляный — конóпляний. — **Конопляное масло**—сім'янá олія, сім'яний олій.
Консиліумъ—консúліум.
Консисторія—консистóрія.
Консисторскій—консистóрський.
Конскій—кінський, конячий.—**Конскій волосъ**—волосінь. — **Конскій хвостъ**, —рос, Equisetum palustre L.—кругля́к, E. hiemale et sylvaticum L. — хвощ, E. arvense L.—пестúші, польовá сóсонка.
Конспектъ—конспéкт, óгляд.
Конспирировать—конспірувáти.
Конституція — конституція, устáв держáвний.
Континентъ—суходіл, континéнт.
Контрабанда — пачкáрство. — **Заниматься контрабандой**—почкарювáти.
Контрабандный—пачкáрський.
Контрабандистъ—пачкáрь, пачковóз.
Контрабасъ—контрабáс, бас.
Контрактный—контрактóвий.
Контрастъ—сýпроть, контрáст.

Контрибуція—о́куп, даня́на, контрибу́ція.
Контролеръ — контролір, повірник, перевірчий.
Контролировать—контролюва́ти, повіря́ти, перевіря́ти.
Контузить—контуз́ити, підбу́ти, вда́рити і́мпетом.
Конусный—конусо́вий.
Конусообразный — конусовзірний, конусовидний, стіжкува́тий.
Конусъ—ко́нус, стіжо́к, кружіль.
Конфеты—конфе́ти, цукерки. **Конфетка** — канфе́тка, цукеро́к, цукеро́чок.
Конфиденціальный — таємний, конфіденційний, довірочний.
Конфискація—конфіска́та.
Конфисковать—конфіскува́ти.
Конфузить, ся—сором́ити, ся, (в)стида́ти, ся, (червоніти)—пекти́ ра́ків.
Конфузный, но—сором́ний, со́ромно, со́ром, ніяково.
Концентрическій—концентрічний.
Концовый—штуково́й, цільня́к.
Кончать, кончить, ся—1) кінча́ти, ся, кінчи́ти, скінча́ти, ся, (про термін)—вихо́дити; 2) упоко́їтися, кона́ти, кінча́тися, скона́ти.
Кончикъ—кі́нчик.
Кончина — кіне́ць, упоко́їння, скона́ння, кі́нчення.
Конь—кінь, (здр.) ко́ник, ко́ничок, коничо́нько, коненя́; (знев.)—шка́па, коня́ка; (з великою гривою)—грива́нь, патла́ч.
Конюхъ—ко́нюх, стайни́чий.
Конюшенный—стаєнний.
Конюшня—ста́ня, ста́йня, стайна́ця, кінню́ця, конюшня.
Коняковка, рос. Vicia sativa L.—ву́ка.
Координація—координа́ція, співря́дність.
Координировать—координува́ти.
Ко́па—мня́ло, мака́ха, мни́ха, лемішка, папу́ша, вайло́.
Ко́пальщикъ—копа́ч, копа́льник; гра́барь.
Копанецъ—рівча́к.
Копани—1) копанки (полозки у саноx); 2) корчі, пні (викопані з землі, де був ліс).
Копаніе—копа́ння.
Копань—ко́панка, са́жавка.
Копать—копа́ти.
Копаться—копа́тися, вовту́зитися, шпо́ртатися, по́рпатися, ба́братися (в рідкому).
Копеечка—копі́ечка, копійчи́на.
Копеечный—копійча́ний, копійко́вий.
Копейка—копійка.
Копейникъ, копейщикъ—пікине́р (що з спи́сом).
Копейный—списови́й, піковий.
Копёнка—копи́чка.
Копённый—копи́чний, в копи́цях.
Копёръ—1) рос. Anethum graveolans L.—кріп, укріп; 2) рос. Laserpitium latifolium L. — стародуб, лиходійна трава́, волошнёва трава́.
Копетень, рос. Asarum europaeum L.—копи́тник, копитня́к, копите́ць, підла́стник, підолішник, підгорішник.
Копилка — скарбни́чка, скарбо́нька, карна́вка.
Копированіе, копировка—копію́вання.
Копировать—копію́ва́ти, здійма́ти копію.
Копировщикъ—копі́ста.
Копить, ся—збива́ти, нахо́вувати, прихо́вувати, тисну́ти копійку).
Копія—ко́пія, ва́пис.
Копка—копа́ння.
Копкій—пухки́й, ле́гкий до копа́ння.
Копленіе—збира́ння, нахо́вування.
Копна — 1) ку́па, (здр.) ку́пка; 2) (60 снопів)—копа́, (здр.) —кі́пка, (сіна)—копи́ця, коп'я́к, (здр.) — копи́чка, коп'ячо́к, (на 30 снопів)—полу́кіпок, (багато кіп)—кі́пно, (що кладе копи)—копи́льник.
Копотный, копотливый—1) мля́вий, мару́дний, мару́да; 2) моро́чливий.
Копотность, копотливость—мару́дність.
Копотунъ, копотунья—мару́да.
Копоть—1) са́жа, кіпоть, кіптява; 2) смоля́рня, смолоку́рня, дітя́рня.
Копошить, ся — воруша́ти, ся, ворохо́битися.
Коптильня, коптёлка—дима́рня, курня́.
Коптить, ся—копти́ти, дими́ти, задимля́ти, ву́дити, ся.
Копытистый—копита́стий.
Копытный—копито́вий.
Копыто—копито́, (роздвоене) — ра́тиця, (у свині)—ра́котиця, (сторчове) — ку́реса.
Копыто львиное, рос. Alchemilla vulgaris L.—при́воротень.
Копытчатый—копитува́тий.
Копь—копа́льня, (глини) — гли́нище, (вапна)—вапня́рка, ва́пнище, (солі)—солоня́ця, (ву́гілля)—ша́хта, (залі́за)—ру́дня, рудоко́пня, рудоко́пи.
Копье—спис, коп'є, пі́ка.
Копьевище—ра́тище.
Копченіе—ву́дження.
Кора — кора́, (чинити шкури)—здубиця, зубло́.—**Покрыться корою**—заскорі́ніти.—**Ледяная кора**—заледа.
Корабельный—корабле́вий.
Корабельщикъ—корабе́льник.
Корабль—корабе́ль.
Коралловый—кора́левий, кора́льовий.
Кораллъ—кора́ль, (мн.) ко(а)ра́лі.
Каральня—кора́лі, намісто.
Корга—ко́рга, шкаре́на, відьма.
Кордегардія—буцега́рня.
Кордонъ—кордо́н.
Коренастый—1) кореня́стий, корі́нчастий, корча́стий; 2) присадкуватий, кремо́зний, кря́котень.
Кореневой, кориевой—1) корі́нев́ий, корі́нний, корчови́й; 2) корінько́вий (з ко́ріня).
Коренной—1) ґрунтовни́й, корінни́й; 2) пе́рві́с(т)ний, споконві́чний.—**Коренные жители**—ту́бо(і)льці.—**Коренной разсолъ**—роп́а.
Корень — ко́рінь, (здр.) корі́нець, корі́ньчик, (зб.) корі́ння. — **Корень волчій, бѣлый**, рос. Aconitum lycoctonum

luteum — царь-зілля, царь-трава́. — **К. громовый**, рос. Asparagus sylvestris — шпара́га, за́ячий холодо́къ.— **К. красный**, рос. Anchus officinalis L.—меду́ниця, краснокорі́нь, рум'я́нчик.—**К. солодковый**, рос. Glycurrhiza echinata L. — соло́дкий ко́рінь, вербе́ць соло́дкий, солодне́ць.—**К. сухотный**, рос. Arum maculatum L. — ко́зя́ча борода́. — **К. царскій**, рос. Imperatoria Ostruthium L—царь-зілля, стародýб.

Коренякъ—голо́бельний (кінь).

Корецъ—ко́рець, коря́к, (здр.) кі́рчик, корячо́к, кі́вш, кі́вшик.

Корешокъ—1) корінне́ць, коріньчик; 2) (в оправі)—спи́нка.

Коржазить—коржа́вити, шкару́бити.

Коржавѣть—коржа́вити, шкару́біти, шкару́бнути.

Корзина, корзинна — кіш, ко́шик, кошíль, кошíвка, (з соломи) — соло́м'яник, (з ремíню, з лик) —ко́зуб, козубня́, козубе́нька, (з лози)—лозани́к, сту́га, сту́жка.

Корзинщикъ—кошикáрь.

Коринка — Passulae minores vitis viniferae aryenae—кори́нка.

Кора́стый—товстоко́рий.

Корить—доріка́ти, докоря́ти.

Кориться—кора́тися, покоря́тися.

Корица, рос. Cinnamonum—цина́мон.

Коричневый, коричный—цинамо́новий, цина́мковий, рудо́ватий, рудува́тий.

Корка—1) (на росли́ні)—шку(і)рка, шку(і)рочка, лушпа́йка, лушпи́на, лушпи́нка, (зб.) лушпи́ння; 2) (на хлі́бові)—шкори́нка, скори́на, скори́нка, скі́рочка, (спідня)—спідка, спідня́к.

Корма—ке́рма, стерно́, корма́, гуза.

Кормежка—піджи́влення, годівля, підгодо́вування, (худо́би)—по́пас, попаса́ння.

Кормилецъ—1) годува́льник, цита́мий, корми́тель; 2) добро́дій.

Кормилица — 1) ма́мка; 2) питùма, годува́льниця; 3) добро́дійка, плекàтарка.

Кормилицынъ—ма́мчин.

Кормило—стерно́, демено́, ке́рма, (у плота) —трепло́.

Кормить, ся — годува́ти, ся, корма́ти, ся, харчува́ти, ся, живи́ти, ся, (дуже)—ои́тя́ти, (худобу в дорозі)—попаса́ти.

Кормленіе—годува́ння, жи́влення.

Кормъ, корма—1) д. **Кормежка**; 2) харч, харчí, корм, по́корм, (для худо́би) — па́ша.

Кормный—1) гладки́й, си́тий; 2) паши́стий.

Кормовище — ви́пас, па́ша, пастівни́к, ви́гін.

Кормовое—харчове́, харчові гро́ші.

Кормовой—1) стерновúй; 2) харчови́й.

Корми́чій—керма́нич, стерни́к, стерни́чий.

Кормать—обтина́ти, обчикря́жувати, (крила птиці)—бо́ркати.

Корневинъ, корневище—корені́ще.

Корнеплодный—коріннеплідний.

Корнеть—хору́нжий; корне́т.

Корнишонъ—огірочок, пу́п'янок.

Корноухій—карнаúхий; шельмо́ваний.

Корный—кірни́й.

Коробейникъ—коро́бочник, варя́г.

Коробить, ся — жолоби́ти, шкару́бити, ся, парчи́ти, ся, дуби́ти, ся, здува́тися.

Коробка, коробъ—коро́бка, ко́роб, (з лу́ба) — ко́зуб, козу́бка, козубе́нька, (з кардону)—шабату́ра, шабату́рка.— **Наговорилъ съ три короба** — набала́кав сім мішків гречáної во́вни.

Корова—коро́ва, (здр.)—корівка, корівонька, бу(о)чу́ла.—**Дойная корова**—дійна. **Яловая корова**—я́лова, я́лівка, ялови́ця, (зб).—ялівни́к, (через рік тільна)—передíйка.

Коровёнька—корівка, корівонька, корівчи́на, (мн.) корівки, корівча́та.

Коровій—коро́в'ячий.

Коровка божья—ком. Coccinella —со́нечко.

Коровникъ — корівни́к, корова́рня, ричківня́, ричка́рня; ялівня́к.

Коровница —корівниця, доíльниця, ри́чка, доя́рка.

Короводъ—тано́к, тано́чок.

Коровушка—коро́виця,

Коровьякъ—рос. Verbascum thapsum L — коров'я́к, дивина́.

Коровья петрушка. рос. Anthriscus sylvestris Hoffm.—сверби́гуз, буги́ла, борщівни́к.

Коровья трава, рос. Gamelina sativa Grantz. ри́жій

Королева—корола́ва, кра́ля; (жінка короля)—корола́ха, корола́ця.

Королевина трава, рос. Lappa major Gärtn. —дідовни́к, липу́х, реп'яхú.

Королевичъ—корола́вич, корола́нко, корола́, корола́.

Королевна — королівна, (здр.) королівонька.

Королевскій—королівський, королів.

Королевство—королівство.

Королевствовать—королюва́ти.

Королевъ—королів

Королекъ 1) коро́лик; 2) пт. Motacilla regulus—коро́лик; 3) д. **Кроликъ**; 4) кора́лина, кора́лик.

Король — 1) коро́ль, (здр.) коро́лик; 2) в картах)—коро́ль; 3) поріг (в окусті).

Корольки садовые, рос. Gapsicum annum L.—стручковúй пе́рець, перчи́ця.

Корольковый—коро́ликовий, кроли́чий.

Коромысло—1) коромисло, (у терезів)—бугáй, (у колодязя) — журавéль, (у дзвона)—ру́чка; 2) ком. Libelulla—ба́бка, (самчик)—ба́бич.

Корона—коро́на, вінéць.

Коронный—коро́нний; держàвний.

Коронація, коронованіе—коронува́ння.

Короновать, ся —коронува́ти, ся.

Короста,—мед. Scabies—коро́ста, чухáчка, чýханка.

Короставникъ, рос. Scabiosa arvensis —купа́лка, наголова́ток, огірча́к, хри-

сто́ва па́лочка, повня́ки, жовтільниця.

Коростель, пт. Rallus crex—деркáч, (здр.) деркáчик.

Коро́стовый—коро́стявий.

Коро́стовѣть, коростѣть—коро́стявіти.

Ксэотать—коротáти, калатáти.

Коротенькій—коротéнький; куцéнький.

Коротехонекъ—коротісінький.

Коротизна—коро́ткість.

Коротить—коротáти, в(у)корочáти, в(у)коро́чувати, прикоро́чувати.

Короткій—1) коро́ткий, ку́ций; 2) недалéкий; 3) недо́вгий; 4) блúзький.

Коротковатый—коротко́ватий, по́короткий.

Коротконогій—куцоно́гий, коротконо́гий.

Короткость—1) коро́ткість; 2) при́язнь.

Короткохвостый—ку́ций, куцохво́стий.

Короткошерстый—низькошéрстий.

Коротношея—короткошúй.

Коротышка—1) куцáна, кацавéйка; 2) куцáнчик, курду́пель, котúгорошок, оцу́пок.

Короче—коро́тче, куці́ше; блúжче.

Корочунъ—капу́т, смерть.

Коробдъ, ком. Bostrichus—короїд.

Корпія—понúтчина, смиканúна, торочкú.

Корпѣть—сліпати, нúдіти.

Корректировать—коректувáти, виправля́ти.

Корректный, но—корéктний, но.

Корректоръ—корéктор, ви́правщик.

Корректура—корéкта, коректу́ра.

Корректурный—ви́правщицький, коректу́рний.

Корреспондентъ—допúсувач, допúсник, кореспондéнт.

Корреспонденція—до́пис; листува́ння, кореспонде́нція.

Корреспондировать—допúсувати; листува́тися (з ким).

Корридоръ—коридо́р, коритáр, (вузенький) —сýтка, суточкú.

Корса́ръ—ушкáл, ушкýйник; ко́рсар, (морський або річний розбійник).

Корсетъ—корсéт, шнурівка, шнурова́ці.

Корточки—по́чіпки, карáчки. **На корточкахъ**—на по́чіпках, карáчки.

Корча—ко́рчі, перело́ги.

Корчага—го́рщик, (глиняний без вушка).

Корчеваніе—корчува́ння.

Корчевать—корчувáти.

Корчемникъ, ца—1) коршмáрь, шинкáрь, ка; 2) коршéмник, ця.

Корчемничать—коршмарювáти, шинкарювáти.

Корчемничество—1) коршмарюва́ння, шинкарюва́ння; 2) корчéмство.

Корченіе—ко́рчіння.

Корчить, ся—1) ко́рчити, коцю́бити, кандзю́бити, крива́ти; 2) ко́рчити, удава́ти, стро́їти (з себе).

Корчма—ко́ршма, (здр.) коршмáця, коршóмка, шин(ь)к, шин(ь)о́к.

Коршунъ, пт. Falco milvus = шуліка, шýляк, шульпіка.—**Коршунъ курятникъ**, Milvus regalis—кáня, канюк.

Корыстный—1) кора́с(т)ний, пожáточний; 2) кора́с(т)ливий.

Корыстолюбецъ, корыстолюбивый—кора́с(т)ливий, користоло́бний.

Корыстолюбіе—кора́с(т)ливість, користоло́бство.

Корысть—кора́сть, зиск, зжúток, прибу́ток.

Корыто—коры́то, (невелике)—но́чви, но́вки, ваганд, ваганкú.

Корь—мед. Morbilli—кíр (р. кóру).

Корюха, корюшка, риба Salmo eperlanus—ко́рюка.

Корявый—1) кривáй, карячкувáтий, карлючкувáтий; 2) рябáй, дзюбáтий, дзюбáний, таранкувáтий, віспувáтий; 3) шкарубкáй. коржáвий.

Коряга, коряжина—корч, корчі; ломáка.

Коса—1) косá, (здр.) кíска, кíсонька, (поб.) — косúще, косáра, (кінець коси) — чýбрик, (знев.)—косúця, (дрібненько заплетена)—дрібýшки, дрібýшечки, (вінком)—джегерéлі; 2) (у косарів)—косá, (з граблями) — грабкú, косá з грабкáми, (без грабель)—гóла косá.—(Частини коси): (держак)—кíссá, (частина коси коло держака) —п'я́тка, (кільце)—напéрсток, (клин) —пáсклин, плішка.—**Нашла коса на камень** — трáпила косá на кáмінь; 3) (географічна) — косá, стрілка, ріг.

Косарь — 1) косáрь; 2) колодій, колодáч (ніж з довгою колодкою), косáрь (кривий ніж); 3) паучок Phalangium opilio—косáрь.

Косатикъ — 1) рос. Arorus Calamus L. — áїр, татáрське зілля, гав'я́р, Iris Pseudacorus L. — косáці, ужачкú, півник, болóтні півники, рогозá, лепешня́к; 2) Lapis chelidonius — каменéць ластівки; 3) любий, мáлий.

Косатка—1) пт. Hirundo opus —ластівонька; 2) зоол. Delphinus orca—морськá свиня́; 3) ластівочка, я́сочка, зіронька.

Косатникъ, рос. L.—півники, косарі.

Косачъ, пт. Tetrao tetrix—тетéра, тетéря, тетерýк, (самáця)—тетерúця.

Косвенный, но—1) скісний, кóсий, убічний, скісно, навскосú; 2) посередній (подáток).

Косилка—самокó(і)ска.

Косить, ся—1) косúти, ся; 2) кóсо дивúтися, бочáтися, скóса, з'укóса поглядáти.

Косица, косичка—кíска, косúця.

Косма—чуб, чупрúна. — **Космы** — пáтлі, кýдла, пéлехи.

Косматый — 1) кошлáтий, волохáтий; 2) патлáтий, патлáнь, патлáч, кудлáтий, волохáтий, пелехáтий.

Косматѣть – кошлáтіти, кудлáтіти, волохáтіти, пелехáтіти.

Космачъ—патлáнь, патлáч, кудлáнь, (про собáку)—кýндель.

Космическій—с(ъ)вітовúй, космічний.

Космополитъ—космополіт, всес(ь)вітник.
Косникъ—кісни́к.
Коснитель, ница—мару́да. забарли́вий, ва.
Коснительный—мару́дний, забарлю́вий, зага́йний.
Коснить—бари́тися, га́ятися, ба́витися.
Косно—забарно, зага́йно, ба́вно.
Косной—кісни́й.
Косность—барі́ння. га́яння, забарли́вість, зага́йка.
Косноязычный—недорі́кий, недорі́ка, недомо́вний, недомо́вка, заїка, заїкливий, запю́ка, запи́кувати; гу́нявий.
Коснуться — торкну́тися, доторкну́тися, дотк(х)ну́тися, черкну́тися.
Косный—1) д. **Косительный**; 2) задубі́лий, закацю́блий, закля́клий, зачапі́лий.
Коснѣть — кля́кнути, кац(ю)у́біти, кац(ю)у́бнути, чапі́ти, дубі́ти.
Косо—косо, навкоси́, навскоси́.
Косоватый—косе́нький, косо́ватий.
Косовище—кісся́.
Косоворотка—соро́чка з ко́сим ко́міром.
Косоглазіе—косоо́кість, зизува́тість.
Косоглазый—косоо́кий, зизува́тий, зизоо́кий.
Косогоръ—косогі́р.
Косой—ко́сий; крива́й.—**Косая сажень**—косови́й са́жінь.
Косолапый—клишоно́гий, курла́пий.
Косоногій—кривиі́, кривоногий.
Косоплетина, косоплетка — кісни́к, (здр.) кісничо́к.
Косоруkій—кривору́кий, кривору́чка.
Косость—ко́сість, косина́.
Косоугольникъ—кривоку́тник.
Костенѣть—1) костеніти; 2) кля́кнути, дубі́ти.
Костёръ—1) о́гнище, о́гнисько, бага́ття, (в)огонь, (що тільки тліє)—жа́риво; 2) (в коноплі і в льонові)—костри́ця, (після тертиці)—термі́ття, термі́тячча.
Костерь, рос. Bromus secalinus L. — костя́рь, сто́колос, стоколо́сник.
Костистый—1) кістя́вий, кощава́ий; 2) костю́стий, окостуватий.
Костища—костома́ха.
Костка- кістка, кісточка.
Костлявый—хістля́вий, кощава́ий.
Костоварка—костопа́льня.
Костоломъ—ломота, гостець.
Косточка—кісточка.
Костоѣда, мед Caries — костої́д, ме́ртва кістка, костої́дниця, костожи́р.
Кострелъ—чатина, гли́ця, хвоїна, хвоїнка.
Кострецъ—1) криж, (мн.) кріжі; 2) стегно́, о́кіст.
Костриковатый—кострю́чуватий.
Костыль—1) ми́лиця, ко́стур; 2) костиль (ц(ь)в'я́шок); 3) драбина (у мулярів); 4) кожу́х (у водяному млині).
Костылять—1) лупи́ти, лупцюва́ти, дуба́сити; 2) шкандиба́ти, шкатульга́ти.
Кость — кість, кістка, (здр.) — кісточка, (поб.) костома́ха, (окрім риб) — маслак, [здр.]—маслачок, (зб.) — маслáчча.—**Кость берцовая**—(верхня)—суре́ля, (нижня)—гомілка.—**К. плечевая**—цівка. — **К. сѣдалищная** (os ischiadicum)—клубо́вця. — **К. эсетровая, бѣлужья, севрюжья**—(на спині)—ска́ба.
Костюмировать, ся—костюмува́ти, убира́ти, ся, ряди́ти, ся.
Костюмъ—убра́ння, вбра́ння, убір, костю́м.
Костякъ—кістя́к, кістня́к, снасть, ко́сти.
Костянецъ, рос. Stellaria holostea L. — зо́рочник, чисте́ць лісови́й, не́хворощ.
Костяника, костяница, рос. Rubus saxatilis L.—костяни́ця, каменю́ця.
Костянка — 1) костя́нка; 2) ко(і)стяни́й гу́дзик.
Костяной—к(і)остяни́й, кістко́вий.
Костяшка—костома́шка.
Косуля—1) ра́ло; 2) кова́дло.
Косушка—чве́ртка (мала пля́шка).
Косъ, нт. —Merula—шпак.
Косьба—косова́ця.
Косье—кісся́.
Косѣть—коси́ти, кривіти.
Косякъ—1) (в дверах)—одві́рок, (у вікні) —лу́тка, (верхній в дверах)—голова́рь, голо́вень, (боковий) — стоян, (в ляді)—прилі́да, (де кладеться полиця)—при́мпіл; 2) дзвоня́к (в ободі); 3) кося́к (коней); 4) схо́ди, схо́дня (судна́).
Косящатый—(про вікно)—з лу́тками.
Котёлъ, (здр.) **котелокъ**—каза́н,(здр.)—казане́ць, казанок, казано́чок, коте́л, (мідяний) — мідень, мідя́г, чаву́н, баня́к.
Котельникъ—котля́р.
Котельничать—котлярува́ти.
Котельничій—котля́рський; котляре́вий.
Котельный—казановий, котло́вий.
Котенокъ—кошеня́, котеня́,—тко.
Котикъ—ко́тик, ко́тичок, кото́чок.
Котиться—коти́тися.
Котлина—1) ковба́ня, я́ма, глибиня́; 2) ло́гво, барлі́г.
Котловина—улого́вина, ви́долинок, макі́тра, кори́то.
Котовникъ, рос. Nepeta cataria L.—кошача мнята, польова́ мнята, ша́нта, ша́ндра, ма́тошник.
Котовникъ, рос. Glechoma hederacea L.—котики, росхідни́к, лісова́ м'я́та, ша́ндра.
Котовъ, котовый—коти́чий.
Котома, котомка—то́рба, торбина́, (здр.)—то́рбонька, торбинка; тлу́мок, (на обидва боки)—саквй, (з липи)—бесаги.
Котомочный—торбинко́вий.
Который—котрий, що.
Котъ—кіт, (ласк.)—коту́сь, (поб.)—коту́га (зб.)—котва́.
Коты—ки́вді (на ноги).
Кофе, кофей—ка́ва.
Кофейный—ка́вовий.
Кофейня—кав'я́рня.

Кофта—ó́пка, ю́пчѝна, (на хутрі)—кожу́ш|ка, хутря́нка, хутря́на, ко́фта.
Кацавейка—куцúна, кацавéйка.
Кочанъ—голóвка (капусти).
Кочованье—таборува́ння, кочува́ння.
Кочевать—таборува̀ти, кочува́ти.
Кочовище, кочевье—таборѝще, кочовúще, кочóвúсько.
Кочевой—кочовúй, перехóжий.
Кочегаръ—кочегáр.
Кочень—кача́н.
Кочентъ—клúкнути, дубíти.
Кочерга—(залізна)—кочерга̀, (здр.)—кочерéжка, (дерев'я́на)—коцюбá, (держално) — кочержúло, коцюбúло, (пряма дерев'я́на)—копúстка, óжій.
Кочерыга, кочерыжка—кача́н.
Кочетъ, кочетокъ — пíвень, (здр.)—пíвник, кóгут, когу́т, кугу́т
Кочка—гру́дка, (зб.)—гру́да, гру́ддя, ку́па, ку́пина.
Кочкарникъ—купинà, (від кротів)—кротóвина, кертовúння.
Кочковатый—грудóватий.
Кошелекъ—1) калúтка, капшу́к, (здр.) — капшучóк, кисá, гаманá, (здр.) — гаманéць, гаманóк, (в поясі) — чéрес, (здр.) — черешóк; 2) рос. Capsella Bursa pastoris Moench. — рижýха, мішóчки, гірчáк, грáцики, зозýльник, сúрики, сухóтник, червúшник.
Кошель—1) кошíль, кóшик, кошíвка; 2) калитá, калúтка; 3) (у млині)—кіш.
Кошельковый — калиткóвий, гаманóвий, капшукóвий.
Кошенильный—1) червцéвий; 2) кармазúновий, червчáстий, бакáновий.
Кошеніе—кóшення, косíння.
Коше(а)чій—котя́чий.—**Кошечій глазъ**—Silex catophtalmos.—котя́че óко—**Кошечій хвостъ**, рос.: а) Amarantus caudatus L.—д. **Амарантъ**, б) Hippuris L. —хвостня́к, сóсонка.—**Кошечье золото**. Mica aurata—котя́че зóлото—**Кошечья петрушка**, рос. Cicuta virosa L.—бех. віхá, вомáга.
Кошечка—кúцька, кúцьочка, кáця, кúценька, кицóня, кíшечка.
Кошка—1) кúцька, кíшка; 2) котвúця, я́кір; 3) рос. Agrimonia Eupatorium L.—парúло, парúк, гладúшник, кíшка, кожýшка, лúпник, реп'я́шкú.
Кошкинъ—канчýк, трíйчатка.
Кошкодеръ—котолúп.
Кошлокъ—бобéр (камчатський).
Кошма—повсть, повстúна.
Кошница—кóшик.
Кошуля—кожушáнка.
Кошута—лáня
Кощунникъ, ца—блюзнíр, ка, блю́зник, ця, богозневáжник, ця.
Кощунство—блюзнірство, богозневáга.
Кощунскій — блюзнірський, богозневáжний.
Кощунствовать — блюзни́ти, блюзнувáти, зневажáти Бóга і с(ь)в'яті рéчі.
Краденое—крáдене.
Краевой—краєвúй; крáйній.
Краеугольный—наріжний, кýтній.
Краешекъ—крайóк, краєчок, кінчик.
Кража — крадіж, крадіжка, крадіжство, злодíйство.
Край—1] край, кінéць, бéріг, пруг, (посуди)—вінця, (судна)—облáвок, (чого гострого) — руб, рубéць; 2) край, крáїна, сторонà, [здр.)—крáїнонька, сторóнонька, (чужа)—чужúна, (здр.) —чужинóнька,(теплий)—вúрій, é́рій.
Крайне—нáдто, навмíр, через верх, над мíру.
Крайній—1) крáйній, скрáйній, остáнній.—**По крайней мѣрѣ**—принáймні, принаймéнше, прóцінь.—**Крайняя плоть**, анат. Praeputium—залýпа; 2) конéчний, надзвичáйний, надмíрний, через верх.
Крайность—1) крáйність, скрýта, притýга, пригóда, хáлепа, нуждéнність; 2) надмíрність.
Крамола—ворохóбництво, колотнéча.
Крамольникъ, ца — ворохóбник, колóтник, ця.
Крамольничій, крамольный—ворохóбницький, бунтáрський, колóтницький.
Крамповать—гремплювáти (повну).
Кранъ — 1) крант, рýл(ь)ка, чіп; 2) (мех.) —лисúця, підвáга, журавéль.
Крапать—крáпати, накрапáти, кáпати.
Крапива, рос. Urtica — кропúва, U. dioica L.—кропúва жалю́ча, U. urens—жигýчка, жúжка, жúгавка, жáлячка, жижýха.
Крапивникъ, пт. Motacilla troglodites—кропúвниця, кропúв'янка, волóве óчко.
Крапивница—кропúвниця, красýха.
Крапивный—кропúв'яний.—**К. малина**, рос. Cuscuta—повітиця, привітиця.
Крапина — 1) крáпля, (здр.) — крáпелька; 2) крáпка, кáпка, цятка.
Крапленый, крапчатый—крапчáстий, крапелястий, цяткóваний.
Крапъ—1) крáпки і д. **Крапина 2.**—2] рос. Rubia tinctorum L.—марена́.
Краса—красá, врóда, урóда.
Красавецъ—крáсень, красýн, (здр.) — красýнчик.
Красавица — красýня, красовúця, красолúця.
Красивый, во—гáрний, но, гóжий, гóже, красúвий, но, (у)кроллúвий, красúвий, красолúций, лéпський, хорóший, шé, (порівн.)—гарнíший, вродливíший, кращий, кращíший.
Красивѣть—крáщати, гарніти, гарнíшати, кращíшати.
Красильный—фарбáрний, красúльний.
Красильня — фарбáрня, фарбáрня, красúльня.
Красильщикъ, ца—фáрбар, ка фарбáр, ка, красúльник, ця.

Красить, ся—1) фарбува́ти, краси́ти, ся, малюва́ти, розмальо́вувати, (як якою фарбою)—біли́ти, жовті́ти, зелени́ти, сини́ти, червони́ти, черни́ти і т. и.; 2) скраша́ти.
Краска—кра́ска, фа́рба, ба́рва, (для посуду)--машли́к, (біла)--побіль, (жовта)--жовті́ло, жо́втка, жовто-жа́р, (клеева)--кольфа́рба, (червона)--червінка.
Красненькій—червоне́нький.
Краснехонекъ—червонісінький.
Краснина—кра́ска (в лиці, на виду́); черво́на пля́ма.
Красно—1) черво́но; 2) го́дяно, годі́нняно (про погоду); 3) кра́сно, красномо́вно.
Краснобай, ка—балаку́н, ха, балаклій, ка, щебету́н, ха.
Краснобурый—червонобу́рий.
Красноватый—червоня́стий, червонува́тий.
Краснозобка—дима́вка, димівка, (Hirundo rustica).
Красноголовникъ, рос. Sanguisorba officinalis L.—родови́к, сухозло́тиця, ужа́че зілля.
Краснолицый--червонови́дий,червоноли́ций
Красноперка, риба Cyprinus erytrophthalmus—красно́пірка, краснопе́ра.
Краснорожій—червоноли́кий.
Краснорѣчивый—красномо́вний, красномо́вця, промо́вистий, проре́чистий.
Краснорѣчіе—красномо́вство.
Краснота—черво́ність.
Краснощекій—рум'я́ний, червоноли́ций.
Красный—1) черво́ний; 2) га́рний.—**Красная горка**—про́води, провідна́ неді́ля, весня́нки, танки́.—**Красная дѣвица**—краси́ня, дівчина го́жа, красна.—**Красный дворъ**—двір, (а чорний)—задві́рок.—**Красные дни**—я́сні, щасли́ві дні.—**Красный желѣзнякъ** — черво́на руда́. — **Красный звѣрь**--хутрова́ з(ь)ві́р.--**Красный корень**, рос. Anchusa officinalis L.—меду́ниця, медини́шник, краснокорі́нь, рум'я́нка, рум'я́нчик, воло́вий язи́к, свинюшник.—**Красный лѣсъ**—бір, [здр].—бо́рик.—**Красная рыба**—безкості́, хрящова́.—**Красное солнышко** — я́сне, кра́сне со́нечко. — **Красное словцо**—при́кладне слівце́, при́кладка, дотепне слівце́.—**Красная строка**—нова́ стрічка, нови́й рядок.—**Красный товаръ** — крамни́й това́р.—**Красный уголъ**— по́куть, по́куття, (для молодих)—посад.—**Красный цвѣтъ**, рос. Phaseolus multiflorus Willd.—корол'ів ц(ь)віт, черво́на квасо́ля.—**Красное крыльцо** — пере́дній ґа́нок.—**Кр. хлѣбъ**—пшени́ця.—**Красная изба**—с(ь)вітли́ця.
Краснѣть, ся—червоні́ти, красні́ти, рум'яні́ти, шарі́ти, (про вогонь)—жеврі́ти, палені́ти, (від сорому)—пекти́ раки.
Красоваться — красува́тися, пиша́тися.
Красота--краса́, вро́да, уро́да, [здр.]—вро́донька, ліпота́, ла́дність, го́жість, подоба.
Красотка—красу́ня, красо́тка.
Красочный—красковій, фарбови́й; мальовни́чий.
Красть—кра́сти, хапа́ти, злодія́чити.
Красться—кра́стися, скрада́тися.
Кратеръ—же́рло, сопу́х, кра́тер.
Кратковременность—недовгоча́сність.
Краткій—коро́ткий.
Кратковременный, ко—недовгоча́сний, но, недо́вгий, го, за малу́ годи́ну.
Краткосрочный—на коро́ткий то́рмін.
Краткожизненный—недовговіки́й.
Краткость—коротки́сть.
Крахмалъ—крохма́ль.
Краше—кра́ще, кращі́ше, ліпше, гарні́ше, [теж]—кра́щий, а і т. д.
Крашенина—крашени́на, тяжи́на.
Крашенинный—з крашени́ни, з тяжи́ни зро́блений, тяжи́новий
Крашеніе—кра́сіння, фарбо́(у)ва́ння.
Краюха—окра́ець, окра́йчик, ці́лу́шка.
Кредитивный—вірю́щий, ві́рчий, кредито́ваний.
Кредитивъ—вірю́ща, ві́рча гра́мота, кредити́в.
Кредитный—кредито́вий.—**Кредитное учрежденіе** — кредито́вий закла́д, кр. устано́ва.
Кредиторъ—позича́льник, кредитор.
Кредитовать—позича́ти (кому), боргува́ти, навіря́ти, на ві́ру, на́бі́р дава́ти.
Кредитоваться—позича́ти, ся [у кого], боргува́ти, на ві́ру, на́бір бра́ти.
Кредитъ—кредит, ві́ра, борг.
Крейсировать—кружа́ти, кружля́ти.
Кремень, ка́мінь Silex pyromachus — кре́мінь.
Кремешекъ—кремі́нець, кремі́ньчик, (для гри)—кре́ймах, крем'я́х.
Кремль—за́мок, кріпость, крем'яни́ця.
Кремневый—кремінний.
Кремнеземъ—кремини́ця, кремі́нка.
Кремнистый—кремини́стий.
Кремнякъ—кремі́нець.
Кремневый ангидридъ--кремінний двоо́кис.
Кремнекислота—кремі́нний квас.
Крендель — плете́ник, кала́чик, рога́ль, рога́лик, (сухий)—су́щик.
Крендельщикъ, ца—кала́ш(ч)ник, ця, бу́блишник, бубле́шниця, бубле́йниця.
Кренить—нахиля́ти на бік.
Крепъ—кре́па, фльор.
Креповый—фльо́ровий.
Кресиво—кресало, кре́ця.
Кресло—крісло.
Крессъ садовой, крессъ-салатъ, рос. Lepidium sativum L.—жиру́ха. К. **луговой**, Cardamine pratensis L. — болотна жиру́ха.
Крестенка—полу́кіпок, (з 16 снопів)—шіс на́дцятка.
Крестецъ—1) полу́кіпок (з 25 снопів); 2) криж, кри́жі, пригу́зок, (про птиць) —ку́пер, ку́про, ку́прик.
Крестикъ—хре́стик, хре́щик.
Крестильница—1) хрести́льниця, хрещальниця, купе́ля; 2) орда́нь.

Крестильный, крестинный — хрестѝнний, крижмовѝй.
Крестины — хрестѝни, [на другий день гулянка]—похре́стини.
Крститель—Хрести́тель.
Крстить, ся—1] хрести́ти, ся, хрестóм обвóдити; 2) хрести́ти, ся, охрестѝти. ся, у вíру, у хрест увóдити.
Крстникъ, ца — хрещéник, похрéс(т)ник, хрещéниця, похрéс(т)ниця.
Крёстный—хрещéний, хрéс(т)ний.—**Крёстный отецъ, крёстная мать** — хрещéний бáтько, хрещéна мáти.—**Крёстный братъ, крёстная сестра** — брат, сестрá по хрестý.—**Крстный ходъ**—процéсія, [круг церкви] — обхóдження, обхíд з хрестáми. **Крестное цѣлованіе**—прúсяга на хрестí.
Крстовая—цéрква архиерéйська.
Крстовидный, -образный — хрещáтий, хрестáтий.
Крстовка—1) лисúця, крижáк; 2) (в картах]—хрестú, жир, жóлуді; 3] рос. Crucianella—дíд, стáрець, крижівнúця; 4] нíчнúй метéлик [Phalaena].
Крстовникъ, рос. Senecio Iacobea L.,—мерковéя, жовтоголóвник, свирíпа.
Крстовый—жирóвий.—**Крстовый братъ**—нáзваний брат, побратúм.—**Крестовая сестра** — нáзвана сестрá, пóсестра.
Крстоносецъ—хрестонóс, крижáк.
Крстообразно—нáвхрест, нáхрест, óхрест, вперéхрест, перехрéстям, хрест-нáвхрест.
Крстопоклонная недѣля—середохрéс[т]ний тúждень, хрестцí, середохрéстя.
Крстцовый—крижовúй; хрещáтий, хрестáтий.
Крстъ—хрéст, криж [католицький], фíґура [на роздоріжжі], óхрести [церковні хрести з хоругвами].—**Цѣловать крстъ**—присягáти. — [Хрести на могилах з] голубцями, [на могилі парубка]--з прапорцями, прапíрками.
Крстьянинъ, крстьянка—селянúн, селянка, селюк, селючка. — **Крпостной крстьянинъ, крстьянка** — крі[е]пáк, крі[е]пачка, піддáнець, піддáнка.
Крстьянскій—селянський, поспóлитий, [про кріпаків]—крі(е)пáцький.
Крстьянство — селянство, поспíльство; кріпáцтво.
Кречетъ, пт. Falco gyrfalco—крéчет, білозóр, білозóрець, Falco buteo—рáріг.
Крещеніе—1] хрещéння, хрестíння; 2] водохреща.
Крещенскій—ордáнський.
Крещёный -хрещéний.—**Крещеный еврей**—вúхрест.
Кривая—крива́, кривýля.
Кривда—крýвда, непрáвда.
Кривизна—кривинá, крáвість, кривúзна, кандзюба.
Кривить, ся—кривúти, ся, карлючити, ся. —**Кривить душёю**—крýвдити, ламáти дýшу, брáти гріхá на дýшу, кривúти душéю.
Кривляться—кривáтися, викривлáтися.
Криво—1] крúво; 2] неправдúво, непрáведно, не по прáві.
Кривобокій—кривобокий, кривоклýбий.
Кривоватый—кривéнький.
Кривоглазый—сліпóкий.
Криводушничать—кривúти душéю.
Криводушіе — криводýшність.
Кривой—1] кривий, скрáвлений; 2] [сліпий на одне óко]—одноóкий.
Кривокъ, пт. Haematopus ostralegus—морськá сорóка.
Кривозубый—кривозýбий.
Криволинейный—кривýльний.
Кривоногій—кривонóгий, клишонóгий.
Кривоносый—кривонóсий, кривоніс.
Кривороглй—криворóгий, туркáтий.
Криворукій—криворýкий, криворýчка.
Кривосудіе- крáвдний суд.
Кривотолокъ—крутій, крутяр.
Кривоустый—криворóтий, кривоýстий.
Кривошея—кривошúя, кривоґúза.
Кривулина—кривýля, карлючка.
Кривть—калічíти на óко.
Кризисъ--крúза, крúзис, перелóмова хвúля.
Крикливость—криклúвість, верескливість, галаслúвість.
Крикливый—криклúвий, галаслúвий, галасувáтий, галатúн, ротáтий, пащекувáтий.—**Крикливое дитя**—крúкса, пúскавка.
Крикнуть—крúкнути, гукнýти, гуконýти, [дуже]—зарепетувáти, зúкнути, [від болю]—óйкнути.
Крикунъ, крикунья—крикýн,—нка, горлáнь, горлáч, пащекун, ха, верескýн, ха, галáкало, галатúн, рéва.
Крикъ—крик, гук, пóкрик, [кількох голосів]—гукáння, галас, галасувáння, вéреск, [з плачем]—рéпет, репетувáння, лéмент, [на рятунок]—ґвалт; [гороб'ячий]—ц[ь]вірінькання, [гусячий] —ґóґання, ґеґотáння, ґелготáння, [жаб'ячий]—крю́[у]кання, кýмкання, [журавлиний]—курлюкання, [кані]—кéвкання, [курячий] — сокотáння, квоктáння, кудкудакання, [котячий] —нáвкання, [лебедів]—ячáння, [лелек] — клéкіт, [овечий]—мéкання, [орлячий]—клéкіт, [півнячий]—кукурíкання, [перепелячий)—підпідьóмкання, [а самиці]—хавáвкання, [поросячий]—квік, квікання, [с[ь]півучих птиць]—щебетáння, [сорочий]—скрекотáння, скрекотня́, ц[ь]віркунів]—ц[ь]вірчáння, [чайки] — кигúкання.
Кринъ, рос. Lilium candidum L.—крин.
Кристаллизація — кристалізáція, кришталювáння.
Кристаллизировать, ся — кристалізувáти, кришталювáти, ся,[про воду]—стрілкувáтися.
Кристаллическій—кристалíчний, кришталéвий.
Кристаллъ, Crystallus—кришта́ль, кришта́л, [один]—кришталúна, (льодовий)—скáлка.

Кристальный— кришталéвий.
Критика—1] крúтика, розбір; 2] осýда, поговір.
Критиковать—1) критикувáти, розбирáти; 2) судúти, гáнити.
Критикъ—1) крúтик; 2] осýдник, сýдác[ь]вíт.
Критическій—1] критúчний; 2] осýдливий, глумлúвий; 3] скрýтний.—**Критическое положеніе**—скрýта, скрутнé, критúчне становúще.
Кричанинъ—гучóк, загóнщик.
Крича́ніе—кричáння, гукáння.
Кричáть—кричáти, гукáти, [дуже]—галасувáти, репетувáти, на пýп кричáти, [з плачем]—лементувáти, ревтá, [журливо з плачем] — скùглити, скúмлити, [верескливо] — верещáти, [на кого, сварячись] — грúмати, гарю́(ù)кати.—**Кричать караулъ**—прóбі кричáти, гвá(л)вт кричáти, гвалтувáти; [про ворони й гáви]—крáкати, крáкати, крю́кати, кáркати, [про горобців]—ц[ь]вірінькати, [про гуси] — гелготáти, гелгáти, [про жаби]—кýмкати, крю́кати, кря́[á]кати, [про журавлі]—курлю́кати, курлúкати, [про индики]—кýркати, белькотáти, [про кози]- мекéкати, [про кішки]—нявкати, нявчáти, [про качки]—кáхкати, крáкати, [про кречети]—кýркати, [про лебеді]—ячáти, [про лелек]—лелéкати, клекотáти, [про орлів]—клекотáти, буркотáти, [про перепелів]—підпідьóмкати, [а самиці]—хавáвкати, [про півнів]—кукурíкати, [про поросята]—кувíкати, квічáти, [про сороки]—скрекотáти, скреготáти, [про пугачів, сов та сичів] — пýгати, [а сов і сичів ще] —нявкати, [про свині]—хрóкати, рóхкати, вищáти, [про чайки]—кигúкати, [про ц[ь]віркунів]—ц[ь]вірчáти, ц[ь]віркотáти, [про кури]—сокотáти, квоктáти, кудкудáкати.
Кровавить—крівáвити.
Кровавникъ, рос. Convallaria polygonalum L. — крівáвник, куп-зілля, рáкові шáйки, чемерúця, журавлúні стрючкú.
Кровавый—крівáвий.
Кровавый цвѣтъ, рос. Tropaeolum majus L.—красóля, красýлькы.
Кровавѣть—крівавіти.
Кровать, кроватка—ліжко, ліжечко, постíль, постілонька, ліжнúця.
Кровельный—даховúй, покрівлянний.
Кровельщикъ — вкривáльник, крáтник, [соломою]—пошивáльник, вшивáльник, [гонтою]—гонтáрь, [залізом]—бляхарь.
Кровеносный — кровонóсний.— **Кровеносный сосудъ**—жилá.
Кровинка—крівця́, крáпля крóви, кровúнка.
Кровистый—крівáвистий, кровúстий.
Кровля — покрівля, верх, дах, стріха, [край]—острішина, острішок.
Кровный — рíдний, крéвний. — **Кровныя денежки, моё кровное,**—крівáвиця. — **Кровная лошадь** — завідськúй, племінний кінь.—**Кровная нужда** — нáгла потрéба. — **Кровная обида**—тяжкá обрáза.
Кровообращеніе — кровобíг, кровокрýження.
Кровосмѣшеніе — кровомíсник, кровомíшник, кровозмíшник.
Кровосмѣшеніе — кровомíство, кровозмíшення.
Кровососка, ком. Hippobosca — кровосúсень, Hippobosca equina—кліщ кінський.
Кровотеченіе—кровотéча, кровотíч.—**Остановить кровотеченіе** — затамувáти, загамувáти кров.
Кровоточивый — кровотíчний, кровоточúвий.
Кровоглебка, рос. Sanguisorba officinalis L. — родовúк, сухозлóтиця, ужáче зілля.
Кровочистительное—кровогíн.
Кровъ—1) покрівля, дах; 2) покрóва, зáхист, притýлок.
Кровь—1) крів, кров, крівля́, (здр.)—крівця́, мазкá, пáсока, рудá, ю́шка, (у жінок місячка) — крáска. —**Кровью нажитое** — крівáвиця. — **Избить въ кровь**—об'ю́шати.—**Истекъ кровью**—зійшóв крóв'ю, крівлéю. 2)рід, плід, плéм'я, порóда, (зневажливо)—кóдло.
Кровянистый—крівáвистий.
Кровяной—крів'я́ний.
Кроеніе, кройка—крíй (р. крóю), крóїння, крáяння.
Кроильница—стільнúця.
Кроильщикъ, ца—крáяльник, ця.
Кроить—крáяти, крóїти.
Кройщикъ—д. **Кроильщикъ**.
Кроликовый—кролячий, крíликовий.
Кроликъ, Lepus cuniculus — кріль, корóль, (самиця)—крілúця, королúця, (здр.) —крíлик, корóлик, трусь, (здр.)—трýсик.
Крома—скúба, лýста, бáйда, (хліба з краю)—окрáець, цілýшка, (здр.)—скúбка, скúбочка, лýстка, бáйдиця, окрáйчик.

Кромка—1) д. **Крока** (здр.); 2) **кра́йка**, окра́йка; 3) **край**, **окра́йок**, **окра́ець** (дошки пиляної).
Кромсать, кромшить—чикри́жити, кре́мсати, батува́ти.
Кромѣ—окрім, крім, опріч.—**Кромѣ того**—окрім то́го.
Кромѣшный — окре́мний; надві́рн(і)ий.—**Кромѣшная тьма**—те́мрява надві́рня.
Крона—чо́ло, верховіття.
Кропатель, ница—1)парта́ч, ка; 2) писа́ка, писа́чка, віршома́з, ка.
Кропать—коперса́ти, парта́чити (шити аба́як).
Кропило—1) кропи́ло, (здр.) — кропи́льце; 2) рос. Melilotus officinalis Lam.—жо́втий буркун, луговий буркун, за́ячий холодо́к, чемерни́к.
Кропить, ся—кропи́ти, бри́зкати, при́скати, по́рськати, ся, (розсолом, ропою) —ропи́ти.
Кропкій—крихки́й.
Кропкость—кри́хкість.
Кропотливый, кропотунъ, кропотунья—1) д. **Брюзга**; 2) клопотли́вий, клопоту́н, морочли́вий; мару́дний, на, мару́да, чо́впа.
Кропъ, рос. Anethum graveolens L.—кріп, укріп.
Кросна, кросны — 1) кро́сна, верста́т (ткацький); 2) полотно́, (нововитканe)—новина.
Кротенокъ—кротеня́.
Кроткій—ти́хий, сми́рний, ла́гідний, благу́й, (надто)—плохи́й, плоху́та.
Кротовина — кротови́на, ку́пина, керти́чина, кертова́ння.
Кротость—ти́хість, сми́рність, ла́гідність.
Кротъ, зоол. Talpa Europea—кріт, кертиця, потура́й, (особливої породи)—зінське щеня́.
Кроха, крохатка—кри́хта, кри́шка, крихти́на, (здр.)—кри́хітка, кри́хотка, кри́шечка, росинка, (здр.)—ріска, рісочка.
Крохотный—малю́сенький, манюсенький, маню́ній, дрібне́нький, дрібне́сенький.
Крошево—капу́ста шатко́вана.
Крошечка—д. **Кроха** (здр.).—**Крошечку**—тро́шки, тріпки, тріпечки, трісі, кра́ні.
Крошечный—д. **Крохотный.**
Крошить—кроши́ти, локши́ти, (капусту)—сікти́, (шатківницею)—шаткува́ти.
Крошиться—кроши́тися.
Крошка—д. **Кроха** (здр.), (про дитину)—малю́сеньке, кри́хотка. — **Крошка табаку**—кра́яння, різання тютюну́.
Кругленькій—кругле́нький.
Кругленьконечъ, кругленёшенекъ — кругле́сінький.
Круглина—кру́глість.
Круглить—кругли́ти, закругля́ти, округля́ти, обкругля́ти.
Кругло—кру́гло.
Кругловатый, то — кругля́вий, во, кругля́стий, то.
Круглоя́цый—круглоли́ций, кругловидий.
Круглость, круглота—кру́глість.
Круглый — кру́глий; окру́глий.—**Кругляый годъ**—цілий, цілісінький, увесь рік. — К. **сирота**—круго́м сирота́на.
Круглышъ, кругляшъ — кругля́к (пеньок або камінь).
Кругля́ть—закру́глювати, закругля́тися.
Круговидный—круговидий, кругля́стий.
Круговина, кругозенька—круг, ко́ло.
Кругозой—круговий, коловий.—**Круговая чаша**—ручкова ча́рка.—**Пить круговую**—кружа́ти, кругля́ти.
Кругозоръ—кругогля́д, виднокру́г, кругос(ь)віт, обрій.—**Съ широкимъ кругозоромъ**—широкогля́дний.
Кругомъ — 1) навкруги́, круг, округи́, навко́ло, круго́м, над о́коло; 2) цілко́м, геть усе́, геть чи́сто.
Кругомъ—кружка́, кружко́м, в ко́ло; обертом.
Кругообразный—д. **Круговидный.**
Кругообращеніе, круговращеніе—обе́ртання вко́ло, колово́рот, кружля́ння, кругобіг, колообертання.
Кругосвѣтный—кругос(ь)вітний.
Кругъ, (здр.) **кружёкъ**—круг, кружо́к, кру́жало, кружально, кружальце́, ко́ло, кільце; обід, обіде́ць; покоти́ло. — **Круги на водѣ**—жмурки́. — **Кругъ общества**—ко́ло, товариство. —**Въ семейномъ кругу**—в рідним ко́лі.—**Въ своемъ кругу**—поміж своїми. — **Спиться съ кругу** — роспи́тися, спи́тися.
Кружевной—мере́жевий, мере́жковий.
Кружево—мере́жка, мере́жево.
Кружекъ—д. **Кругъ.**—**Въ кружекъ**—кружка́, кружкома́, кружко́м, в ко́ло, о́чертом.
Круженіе—кружля́ння, крутіння.
Кружечный—ку́хлевий; карна́вковий.
Кружить, ся—кружля́ти, крути́ти, ся, вертіти, ся, кружа́ти, ви́ти, ся, (в дорозі)—кругля́ти, колува́ти, (про голову)—моро́чити, ся, крути́ти, ся, чманіти.
Кружка —1) ку́холь, (здр.) — ку́хлик, зба́но́к, водянчик; 2) ква́рта ($^1/_{10}$ частина відра), ко́нов, коно́вка, коно́вочка; 3) (церковна) — **карна́вка**, скарбни́чка, скарбо́нька.
Крупа—кру́пи, підто́чини, (грубі)—дерть.
Крупеникъ — 1) ка́ша (крута); 2) ба́бка з крупів.
Крупёнка, крупянка — кули́ш, кулёшик, крупни́к, крупничо́к.
Крупина, крупинка — крупи́на, крупи́нка, зерно́, зерня,-тко.
Крупица—кри́шечка.
Крупичатый—крупни́частий, питльо́ваний.
Крупноватый—чималі́й.
Крупный, но — вели́кий, здоро́вий, (про дощ)—краплясти́й, крапча́стий, (про

зерно)—доріднии, (про сіль)—дрібчастий.—**Говорить крупно**—говорáти з сéрцем, гóстро.
Крупнѣть—більшати.
Круподерня—дрáчка, крупорýшка.
Крупчатка — пáтель, питльовúй млин; питльóвана мукá.
Крупчатый—питльовúй.
Крупчатый—крупнúстий.
Крупъ, (мед.)—крупá.
Крупяной—круп'янúй.
Крутогрѣцъ—вáлах, скіп, завéрне(я)ний.
Крутень—1) вúхор; 2) водокрýт, вир.
Крутизна—крýча, крýтість.
Крутить, ся—крутúти, ся, вúти, ся, звивáти, ся.
Крутоберегій—крутоберéгий, припічкуватий.
Крутой—крутúй.—**Крутой морозъ** — лю́тий мороз.—**Круто повернулъ** — рáзом, рáптом повернýв.
Крутѣть—крутíшати.
Кручéніе—крутíння, вертíння; сукáння.
Кручина—журбá.
Кручинить—завдавáти жáлю́, журúти, крушúти.
Кручиниться, крушиться—журúтися.
Кручинный — журнúй, тýжнúй, журлúвий.
Крушéніе—розбиття́, катастрóфа, зруйнувáння, рострóщення.
Крушина, рос. Rhamnus cathartica L. — жóстір, крушúна, хрóбост, жостелúна, R. Frangula L. — крушúна, кручúна.
Крушинный—жóстіровий, крушúновий.
Крушить — руйнувати, трощáти, розбивáти.
Крыжовникъ — áг(ґ)рус, áг(ґ)руст, áг(ґ)рест, веприна, вéрпина.
Крылатый—крилáтий, крилáстий.
Крылечко—ґáночок, рундучóк.
Крылечный—ґáнковий, рундукóвий.
Крыло—крилó, (мн.) крúла.
Крылышко — крúльце, крúлечко, криля́, (мн.) криля́та, крилéчка.
Крыльный—криловúй.
Крыльце—лопáтка (у тварів).
Крыльцо—ґáнок, ґáнок, ґáнки, присíнки, (верх над ґанком)—піддáшок, піддáшша, (без верху)—рундýк.
Крымчакъ—крúмець.
Крыса, Mus rattus—пацю́к, щур.
Крысёнокъ—паця́тко, щýрик
Крыситься—виз(ь)вірятися (на кого).
Крысій—пацюкóвий, пацю́чий, щурúчий.
Крыть, ся—1) крúти, ся, (в)укривáти, ся, (хату снопами)—вшивáти, (хворостом) — пíвзити; 2) тáїти, ся; 3) бúти, (у)вбивати, побивáти (картами).
Крыша—д. **Кровля**.
Крышка—покришка, нáкришка, **накрытя́**, (на діжу, бодню, труну)—вíко, (на улик)—пáлуба, покрівець, (на одежу)—верх, покрúва, покрúвка.
Крѣпительный—кріпýчий, зміцнювчий.
Крѣпить, ся — крі(е)пúти, ся, скрі(е)плúти, ся, зміцняти, ся.
Крѣпкій—міцнúй, пупкúй, крí(é)пкий, дýжий, сильнúй. — **Крѣпкая водка**—міцнá горілка. — **Крѣпокъ на ухо**—не дочувáє, глухéнький.—**Крѣпкій сонъ**—міцнúй, твердúй сон.
Крѣпко—крí(é)пко, мíцно, цýпко, твéрдодýже, здóрово, тíсно. — **Крѣпко на крѣпко**—дýже сúльно.
Крѣпковатый—кріпкéнький, міцнóватий.
Крѣпкоголовый—(про коней) — твердоýздий, короткоýздий; твердоголóвий.
Крѣпколобый—твердолóбий.
Крѣпнуть,—чать — кріпшати, міцнíшати, дýжчати, твердíшати, твéрднути, твердíти, тужáвіти.
Крѣпостной — 1) кріпос(т)нúй, замковúй, фортéчний; 2) кріпáцький, панщáнний, панщáнський, крí(е)пáк, крí(е)пáчка, піддáнець, панщáнин, панщáнка.—**Крѣпостное право**—пáнське прáво, кріпáцтво. — **Крѣпостное состояніе** — кріпáцтво, пáнщина; 3) кріпос(т)нúй (акт).
Крѣпость — 1) міць, мíцність, кріпотá, твéрдість, твердотá; кріпость, фортéця, твердúня, зáмок; 3) кріпость (акт).—**Купчая крѣпость**—кýпча кр. —**Закладная к.**—заставнá, заставнúй лист.
Крѣпче—кріпше, дýжче, міцнíше.
Крѣпышъ — 1) дужáк, дéбелень, моцáк, ґудз, ґудзóк; 2) скнáра, крéмінь, жмúкрут.
Крюковатый—карлю́чкуватий, кривýльчатий, колінкуватий.
Крюкъ, крючёкъ—гак, гачóк, крюк, крючóк, (з двома або чотирма гачками)—козýлька, карлю́ка, карлю́чка, закарлю́чка, ключ, клю́чка (журавлів), (з булавою)—ковінька, (в одежі)—гаплúк, гаплúчок, дід і бáбка, кóник і кобúлка, (коло дверей) — зáшпка, (для гри на струнах)—бíйце. —**Согнуть въ крюкъ**—в дугý вігнýти.—**Завернуть крючекъ** — карлю́чку загнýти.
Крючить, ся—1) карлю́чити, ся, загинáти, ся, козýбити, ся, кýрчитися; 2) утискáти, угнíтати.
Крючковатый—1) карлючкувáтий, гачкувáтий; 2) причéпа, причéпливий.
Крючкотворецъ, крючкотворъ — крючóк, карлю́чка; крутій.
Крючкотворствовать — карлю́чки, закарлю́чки, артикýли гнýти, загинáти.
Крячъ—1) окорóнок, прúкорень, пень; 2) пáсмо, стяг (про гори); 3) г(ґ)рунт, шар, верствá (землі).
Крякать—крякати, кáхкати.
Кряхтѣть—кректа́ти, крехта́ти.
Кстати — до рéчі, до дíла, до слóва; нарýч, нарýчно, на рýку ковінька.—**Не кстати**—не до рéчі, не до слóва, не до дíла, не до ладý, не до шмúгля.—**Кстати случиться**—нагодúтися.

Кѣиторъ—1) фундáтор (церкви); 2) тѝтарь, (помíшник його)—пíдтитàрій, пíдтитáрний, (жíнка) — **титарúха**, (син)—титарéнко, (дочка) — титарíвна.

Кто—хто.—**Кто бы ни былъ**—хто б не був. —**Кто-нибудь, кто ни есть, кто-либо** —хто-нéбудь, абú-хто. — **Кто-то**—хтось.—**Кого-то**—когóсь.

Кому—до тóго, окрíм, опрíч тóго.

Кубариться—крутѝтися, клубкóм котúтися.

Кубарь—дзúга, вертíлка. — **Скатиться кубаремъ**—коткóм, клубкóм покотúтися; полетíти сторч, сторчака́, беркúцьнутися.

Кубическій—кубíчний.

Кубоватый—банькáтий, круглобóкий.

Кубокъ—кýбок, пóвночка, пýгарь, чáрка.

Кубъ—1) лéмбик; 2) куб.

Кубышечки, рос. Nuphar luteum Smith. Nymphaea lutea — глéчики жóвті, жóвте латáття, водянúй мак, (квíтки)—бабкú, (овоч)—збáнок, збаночкú, (листя)—кáпелюші, (корíнь)—товстýн.

Кубышка—бáнька, дíжечка.

Кубышникъ, рос. Cytisus biflorus L'Her.—зінóвать, дерезá.

Кувшинный—глéковий, ж(з)бáновий.

Кувшинъ, кувшинчикъ—глек, глéчик, глáчичок, (широкий)—гладýш, гладýщик, (круглобокий)—жбан, збан.

Кувырканьѣ—перекидáння, перевéрти.

Кувыркаться—перекидáтися, перевертáтися. беркѝцьнутися.

Кувыркъ—беркáць.— **Кувыркомъ**—беркѝць, перáкидьки, перевéртом, сторч, сторчака́.

Куда—кудú, кудóю.—**Куда-либо, -нибудь, ни есть**—куди-нéбудь, абú-куди.—**Куда-то**—кудáсь, десь.

Куда какъ—дúво як, áч як!

Кудахтанье—кудкудáкання.

Кудахтать—кудкудáкати.

Куделица, куд(ж)ель—кудéля, кудéлиця, кýжіль, (на гребíні)—мúчка, кýкла.

Кудель-баранки, рос. Primula veris L. — бóжі рýчки, біла бýквиця, медянúк, медяничкú, медянúк-зíлля, сорóчі лáпки, кóтики, первóц(ь)віт, прóліски, ключики, гадáнниця.

Кудерь, кудри—кýчерь, кýчері.

Кудесить—1) чарувáти, чаклувáти, ворожúти; 2) штукáрити, бróїти, шурубýрити.

Кудесникъ, ца—1) чарівнúк, ця, знáхарь, ка, ворожбúт, ворóжка; 2) штукáрь, ка, галабýрдник ця.

Кудесы—чáри, знáхарство і д. **Волхованіе.**

Кудреватый—кучерявенький.

Кудрявецъ, рос. Chenopodium Botrys L.—марь.

Кудрявить—кучерявити, кýчері звивáти.

Кудрявчикъ—кучерявчик.

Кудрявый, во—кучерявий, во.

Кудрявѣть—кучерявіти.

Кудряжка—кучерявчик, кучерявка.

Кузнецкій, -чскій—ковáльський.

Кузнецовъ—ковáлів.

Кузнецъ—ковáль, (жíнка)—ковалúха, (син) —ковалéнко, ковальчýк, (дочка)—ковалівна.

Кузнечество—ковáльство, ковалювáння.— **Заниматься кузнечествомъ**—ковалювáти.

Кузнечикъ, Gryllus—кóник, кобúлка, Tettrix—кобúлиця, Locusta — трав'янúй кóник.

Кузница—кýзня. (мн.) кýзні.

Кузничный—кýзнячий.

Кузовенька, кузовокъ—кóшик, кóзуб, козýбка, козубéнька.

Кузовъ—1) д. **Корзина**; 2) ящик, кіш, кóроб.

Куканъ — 1) кукáн, нàнизка (для риби); 2) нúзка, в'язка.

Кукишъ—дýля. фíга, фíґа, хвíґа.—**Давать, крутить кукишъ**—тúкати, давáти, сукáти дýлі.

Кукла—лялá, лялька, лялечка.

Куклеванецъ--кукільвáн.

Куклина—лушпайкú, шабатýрка.

Куковать—кувáти, кýкати.

Куколка—1) лялечка, лялька; 2) Pupa — лялечка, лялькочка, засклеп (в змінах комах), (у мурáшок)—подýшка, подýшечка.

Куколь—рос. Lolium temulentum L. — кукíль і Lychnis dioica Dc. — кукíль, куколúця, купáльник, слíпак.

Кукольный—лялькóвій.—**Кукольный театръ** —вертéп, кумóдія.

Куксить—тéрти óчі, кулакú роса́ти.

Кукуруза, рос. Zea, Zea Mays L. — кукурý(д)за, пшенúчка, пшíнка.

Кукушка, кукушечка — пт. Cuculus canorus — зозýля, зозýлечка, зозýленька, зозýлька.

Кукушечій—зозýлячий.

Кукушкинъ—зозýлин.

Кукша—(пт.) камінничóк. Soticola.

Кулага—квáша.

Кулакъ — 1) кулáк; 2) мóлот (у мулярів); 3) пáля, рáло; 4) кулакú (вроблені у млиновий вал); 5) глитáй, жмúкрут, дерúлюд, доюн.

Кулганъ—жбан, збан.

Кулдыкать—белькотáти, ґельґотáти (про индика).

Кулебяка—пирíг з рибою.

Кулёкъ—кульóк (з рогожки).—**Попасть изъ кулька въ рогожку** — з дощý та під рáнву.

Кулига — 1) д. **Куликъ** особ. породи Scolopax foedoa; 2) зруб, паленáна, новúна.

Куликало—випивáйло, піяк, п'яню́га.

Куликать—запивáти.

Куликъ, пт. Scolopax—кулúк, куличóк.

Кулиса, кулисы—лаштýнки.

Куличій—куликóвий.

Кулички: у чорта на куличкахъ—кáзна де, у чóрта в зубáх.

Куличъ — па́ска, (висока) — па́пушник, ба́ба.
Культепа—ку́кса, (з переломаними пальцями).
Культивировать; культиваторъ—культивува́ти; культу́рник, культива́тор.
Культя, культявый — 1) ки́коть (рука або нога без всіх пальців); 2) безпа́лький, безпа́лько.
Культявѣть—шкандиба́ти, шки(а)тульга́ти, кульгати.
Кума—кума́, ку́монька, кумася, кума́сенька, (жінка кумова батькам дитини)—па́кумка.
Кумакёкъ—кума́сь.
Куманика, куманиха, рос. Rubus caesius L. —ожи́на, ожи́нник, чорни́ця.
Кумакьковъ—кума́сів.
Кумачъ—китайка.
Кумачный—китайчатий.
Кумина, кумушкина—ку́мин, кума́син.
Кумиръ—божок, ідол, и́діл, бовва́н.
Кумиться—кума́тися.
Кумовство—ку́мство, кумівство.
Куновъ—ку́мів.
Кумушка—ку́монька, кума́ся.
Кумъ—кум; (здр.) кума́сь, (мн.) кума́ (про́хані, стрічані і одкувні).
Кумысъ—кумис.
Куна, куница, зоол. Mustela—куни́ця, куна́, ку́ночка.
Кунiй—куни́чий, ку́нячий.
Кунять—куня́ти, окуні́в ловити.
Купало, рос. Ranunculus acris L. — козе́лець, дрібноц(ь)ві́т, жовтоброшник, зілля од трясці, терпи́-біда́.
Купальница—1) д. **Купало**; 2) рос. Trollius europaeus L.—во́вча ла́па, во́вчий копи́т, прикрит, воло́ве о́ко, воли́вочко.
Купальный—купа́лови́й; купа́льний.
Купальня—купа́льня, лазе́нька.
Купальщикъ, ца—купа́льник, ця.
Купанiе купа́ння, ку́панка.
Купать, ся—купати, ся.
Купель—купе́ля, христи́льниця.
Купе́на, рос. Convallaria Polygonatum L.—купі́лля, купи́на, ра́кові ша́йки, чемерниця, натяга́ч, одха́сник.
Купецъ—купе́ць, кра́марь, (дочка)—купці́вна, крамарівна, (син) — крамаре́нко, крамарчу́к.
Купеческiй—купе́цький, кра́марський.
Купечество—купе́цтво; кра́марство.
Купечествовать — купцюва́ти, крамарюва́ти.
Купина—кущ, крак, корч.
Купить—купи́ти. — **Купленный**—ку́плений, купо́ваний.
Куплетъ—1) (у віршах)—купле́т, коліно; 2) с(ь)півомо́вка.
Куплiя—ку́пля, купува́ння, купівля.
Купно—вку́пі, ра́зом, гуртом, спільно.
Купный—спільний, гуртови́й.
Куполъ—ба́ня, ма́ківка.
Купорить—затика́ти й засмо́лювати.
Купоросный—куперва́сови́й, вітрого́левий.
Купоросъ, Vitriolum—куперва́с, вітрого́ль. —**Зеленый, желѣзный, сапожный купоросъ,** V. martis—куперва́с.—**Мѣдный, синiй купоросъ,** V. coeruleum—си́ній ка́мінь.—**Бѣлый, цинковый купоросъ,** V. album—вітрого́ль, кра́мза.
Купръ—ку́пра, підхвістя, ку́прик.
Купцовъ—купців, купе́цький.
Купчая—ку́пча.
Купчиха—купчи́ха, купчи́ця, кра́ма́рка.
Купчишка—крамарчу́к.
Купырь, рос. Angelica—дзе́нгель.
Купырь красный, рос. Antriscus sylvestris Hoffm —бугу́ла, борщівни́к, сверби́гуз, га́нус.
Куранты—дзигарі (з музикою).
Курбетъ ди́бки, ца́пки.
Курганъ—могу́ла, (межовий)—кіпе́ць, (з піску)—кучугу́ра.
Кургузый—ку́ций.
Куреніе—1) курі́ння, па́лення; 2) ку́рево, кади́ло.
Куренный—курінний.
Курёнокъ—курча́, курча́тко, курчена́, куря́, куря́тко, (мн.) курча́та, курченя́та.
Курень—курінь.
Курилка—куре́цька кімната, курильня.
Курило—гуля́ка, гульти́й, гульвіса.
Курильница—кадильниця, кади́ло.
Курмяцикъ, ца — куре́ць, курій, ка, (з люльки)—люля́шник, ця.
Куриный, курiй—ку́рячий.
Курительный—курильний; каднний. **Курительный табакъ**—тютю́н, (здр.) тютюне́ць. — **Курительная трубка**—лю́лька, (здр.) лю́лечка.—**Курительное вещество**—ку́рево.
Курить, ся—1) кади́ти, ся, кури́ти, ся; 2) (тютюн)—кури́ти, пали́ти, ди́хкати, па́хкати; 3) (горілку)—гна́ти, кури́ти, ся.
Курица — ку́рка, ку́ря, (здр.) — ку́рочка, (ласк.)—курі́почка, курі́пка, (галанська)—галанка, галага́нка, (по-дитячи)—тю́тя; (а́нші поро́ди): волоха́та, пелеха́та, голошия, чуба́та і др.
Куричій—д. **Куриный**. — **Куричья слѣпота**—1) рос. а) Ranunculus arvensis—ку́ряча сліпота́, б) Chelidonium majus L.—глекопа́р, глечкопа́р, гладишник, гладу́шник, чистотіл, сіре зілля, прозо́рник, в) Caltha palustris L. лата́ття, калю́жниця, по́пики; 2) мед. Noctalgia—ку́ряча сліпота́.
Курлыкать—курлю́кати, курли́кати.
Курникъ—1) пиріг (з курятиною); 2) курни́к (хлів), ку́ча (в хаті), ко́вець.
Курноска—ка́рпа, кирпа́та.
Курносый—кирпа́тий.
Курнiй—курни́й, димни́й.
Курыкнать—мугу́кати, жебоніти, [гуртом).
Куровникъ, рос. Euphorbia—молоча́й, молоча́к.
Курокъ—ку́рок, за́йчик.
Куролесничать—фіг(г)люва́ти, бро́їти, шкарюва́ти, твори́ти чуда́.

Куролесникъ, ца—штука́рник, ця, чудотво́рець, чудасі́йник.
Куропатка—пт. Tetrao perdrix — куріпка, (здр.)—куріпочка, куропа́тва, (мале)—куріп'я́ (р. куріп'я́ти).
Куропатникъ, куропачій—куріп'ячий.
Куросле́пникъ, куросле́пъ, рос.: а) Cornus sanguinea L. — свида́на, сви́два, спиж, свидове́ де́рево, б) Anagallis arvensis L. — ку́рячі о́чки, ку́ряча сліпота́.
Куроцапъ—курохва́т, куроца́п.
Куртажный—фа́кторський, факторо́вий.
Куртажъ—факторо́ве, фа́кторне.
Куртка—ку́ртка, куцу̀на; кажано́к.
Курушна—ку́рево, (з смоли) — ко́зубе́ць, (з гу́ль на дереві)—скрепуха.
Курчавка—кучеря́вка, кучеря́вочка.
Курчавый, курчатый—кучеря́вий.
Курчавѣть—кучеря́віти.
Курчеватый—кучеря́венький.
Куры — ку́ри, (куре́й.)—**Стронть куры**—бі́сики пуска́ти; підлабу́знюватися.
Куръ-зелье, рос. Mercurialis perennis L.—проліски, бажа́нна трава́.
Курьёзный—кумедний, чудасійний, курйо́зний.
Курьёзъ—чудасія, куме́дність, курйо́з.
Курьеръ—гоно́ць (р. гінця), кур'е́р.
Куря—1) курча́; 2) индича́, индича́тко.
Курятина—ку́рятина.
Куряткинъ, ца—1) курни́к; 2) куролапник, ця (що торгує); 3) курохва́т, куроца́п (що краде); 4) рос. Galeopsis—жабрій, жа́брик.
Курятный—ку́рячий.
Курячій — д. **Куриный**. — **Курячья трава, курячьи черёвы**, рос. Stellaria media Smith.—мокре́ць, мокри́ця.—**Курячья слѣпота**, рос. Lamium purpureum L.—шандра, красна кропи́ва.
Кусака — 1) ком. Mordella — щи(і)павка; 2) куса́ка, куслѝвий, кусю́чий.
Кусаніе—куса́ння.
Кусать, ся — 1) куса́ти, ся, гри́зти, ся.—**Кусающійся** — куслѝвий, кусю́чий; 2) щи(і)пати, ся, пекти́.
Кусковый—кусково́й.
Кусокъ, кусочекъ — кусо́к, кус, ку́сень, (поб.) кусма́н, (здр.)—кусо́чок, шмато́к, шмат, шматочок, кава́док, кава́лочок, [землі]--скиба, [хліба]--ски́бка, ски́бочка, шмато́к, лу́ста, лу́стка, лу́сточка, ба́йда, окра́ець, окра́йчик, (м'яса)—шмато́к, кусо́к, (дрібненько покраяного) — кри́шеник, кришена́на, (чого крихкого) — дрібо́к, дрібо́чок, (са̀хару) — гру́дка, гру́дочка, (масла, каші, глини тощо)—гру́дка, (здр.) гру́дочка, (поб.) грудома́ха, (глини замішаної) — шпару́нок, (паперу)—кла́птик, (тканини) — кла́поть, кла́птик, шмати́на, (цільний)—шту́ка, цільни́к, (про полотно)—сувій, сувійчик, (шкури) —шкура́т, шкурато́к.
Кустарникъ — чагарнѝк, чага́рь, чагарі, кущі, корчі, (в балці)—байра́к.
Кустарный — чагарнико́вий, корчова́й,—**Кустарный промыселъ**—дрібни́й, хатній промисел.—**Кустарныя издѣлія**—ха́тні, домо́ві вироби, (про полотно)—домотка́не, домотка́н, (про сукно)—домодільне.
Кустарь — куста́рь, ха́тній, дрібни́й промисло́вець.
Кустистый — куща́стий, купчи́стий, корчи́стий, (про хліб і траву) — руни́стий.
Куститься — куща́тися, корчу̀тися, (про хліб і траву)—руни́тися.
Кустовой—кущовий, куща́стий.
Кусть - кущ, (здр.) ку́щик, ку́щичок, корч, ко́рчик, кра́к.
Кутать, ся—ку́тати, ся, об(за)горта́ти, ся, тушкува́ти, ся.
Кутёжъ—гульня́, гульба̀, за́гра.
Кутейникъ - книшохва́т, книшола́п, кундій.
Кутерма—1) д. **Вьюга**; 2) гарми́(і)дер, розгордія́ш, ша́рварок, бу́ча, колотня́; 3) риба Salmo lacustris — головатиця.
Кутило—гульта́й, гуля́ка, гульвіса, чаркоду́й, за́грай, бра́жник.
Кутить—1) крути́ти, вихрува́ти (про вітер); 2) гуля́ти, гультяюва́ти, пи́тигуля́ти, кури́ти, бенкетува́ти, пі́ячити.
Кутникъ—ку́ча (курни́к під ла̀вкою).
Кутокъ, анат. Cantus oculi — куто́к, куто́чок.
Кутъ—1) кут, куто́к (в хаті коло дверей); 2) матня́, гузу̀рь (невода).
Кутья—ко́ливо.
Кухарить—кухова́рити, кухарюва́ти, кухарити.
Кухарка—кухова̀рка, ку́харка.
Кухаркинъ—кухова́рчин, кухарчин.
Кухмейстеръ—кухма́йстер, ку́харь.
Кухня—ку́хня, пека́рня.
Кухонный — кухо́нний, кухня́ний, пекарня́ний.
Куча—1) ку́па, (здр.) ку́пка, копи́ця, [хворосту, лому) — ва́лява, [буряків, огірків то-що]—бурт; 2) бага́то, си́ла, тиск, нава́л.
Кучеляба, рос. Strychnos Nux vomica L.—цимбу́ха.
Кучерская—маштарня, фурма́нська.
Кучерской—візни́чий, фурма́нський, машталірський.
Кучеръ—візни́к, фу́рман, поганя́йло, погоні́ч, машталір.
Кучить, ся—1) згрома́жувати, ся, ку́пчити, ся, скупчувати, ся; 2) ку́чити, докуча̀ти, набрида́ти.
Кучища—кучугу́ра.
Кушакъ—по́яс, пас, ре́мінь, (на гроші)—че́ре́с.
Кушаніе—їда, їдіння, їдження, смакува́ння.
Кушанье — стра́ва, потра́ва, їжа, їство́, їда́, наїдки, (варене)—ва̀рево, варе́не, (печене)—пече́ня, печи́сте, пече́-

не, (скоромне)—скоро́мина, скоро́мне, (пісне)—пісна́на, пісне́. — Де-які стра́ви на Україні: бі́гус (капуста з свининою), бри́ндза (сир з овечого молока), бу́цик (або) бу́цики (галушки або варениці, смажені на маслі), варе́ники, вар(а)ени́ці (шматочки тіста з маслом і смета́ною), галушки, голубці (каша, часом з м'ясом, загорнута в капустяне листя), за́тірка, катлама́ (коржі в баранячому смальці), гру́ця (ячмінна каша з горохом), кваша (солоне тісто з грушками або калиною), кутя́ (пшениця зварена з медовою ситою або коливо на С(ь)в'ятвечір), лемішка (запарене гречане борошно) ло́кшина (різане тоненько тісто), макоро́ники (різані яблука, спечені в яйцях), мамали́га (з кукурузяного борошна), орішки (пальчики з тіста на смальці), пампушки́, грека́ники, ле́жні, пенца́к (каша з цілих ячмінних круп'ів), построма́ (сушена на сонці баранина), пу́тря (рідка лемішка), рябко́ (з пшона з м'сом), тете́ря (з гречаної муки з пшоном, з олією), у́трібки (солянка з печінок і тельбухів), шарпана́на (пшенишне тісто з юшкою з тарані або чабака), ши́йник (з ракових шийок), шулики́, (коржики з маком і медовою ситою), шупо́ня (горох з пшоняною кашою).

Кушать—їсти, живи́тися, хліба-со́ли вжива́ти, споживати.—**Кушайте!** — живі́ться, живі́тесь, трапезу́йте; призволяйтесь.

Кушачный—поясо́вий.

Кушетка—кана́пка, канапе́я (мняка).

Кушуръ, рос. Scirpus—осітня́г.

Куща—намо́т, курінь, катря́га.—**Праздникъ кущей** (у жидів)—ку́чки.

Куяки—тилягу́.

Къ—до, на, під, к, ік. — **Къ востоку, къ западу, къ сѣверу, къ югу**—на схід, на захід, на пі́вніч, на південь. — **Къ вечеру**—над ве́чір, до ве́чера.—**Поибѣгать къ Богу** — удава́тися до Бо́га.—**Идти къ кому**—іти́ до ко́го. **Любовь къ людямъ** — любо́в до люде́й.—**Идетъ къ лицу**—до лиця́, лу́чить.—**Пригласить къ обѣду**—запроси́ти на обі́д.—**Приговорить къ смерти**—засуди́ти на сме́рть. — **Къ сожалѣнію**—на жа́ль.—**Къ стыду** — на со́ром, на встид.—**Къ концу**—під кіне́ць, на кінець.—**Перемѣниться къ лучшему**—зміни́тись на кра́ще, на ліпше.—**Къ нему, къ ней**—до нього, до не́ї.—**Къ чему клонится** – до чо́го йде́ться.

Л.

Лабазникъ—1) мучни́к, борошня́ник; 2) рос. Spiraea Ulmaria L.—бузина́ боло́тна, меду́ниця, гірошник, огірошник, ка́шка, жа́б'ячі конопе́льки.

Лабаза, лабазъ—крами́ця з муко́ю, комо́ра, шпихлір.

Лабзаться—ла́ститися, ла́щитися, лабу́зитися, підлабу́знюватися, підсипа́тися,

Лава—1) ла́ва, гаму́ла; 2) кла́дка; 3) живи́й міст.

Лавина—снігова́ ла́ва, лави́на, ледозва́л.

Лавировать — керува́тися, викеро́вувати, спринцува́ти (в грі в м'яча), лавірувати.

Лавка — 1) ла́ва, ла́вка, ла́вонька, (рухома) — ослі́н, ослі́нець, ослі́нчик; 2) крамни́ця, крама́рня, склеп. —**Книжная лавка** — книга́рня.

Лавочникъ, ца—крама́р(ь), ка, (зневажливо)—крамар'у́к.

Лавочниковъ, лавочницынъ—крама́рський, крама́рів, крама́рчин.

Лавочный — крамни́й, крамський, крамовий.

Лавръ, рос. Laurus nobilis L. — лавр, лавра́на.—**Пожинать, собирать лавры**—сла́ви заживати, залуча́ти, добува́ти.

Лавровый—лавро́вий.

Лавчонка—крамни́чка.

Лагарный—таборо́вий, обо́зний.

Лагерь — та́бор, кіш, обо́з, стан, станови́ще, (місце, де був табор)—табори́ще.—**Стать, расположиться лагеремъ**—та́бором, кошем, обозом ста́ти, отабо́ритися.

Лагуна, мн. **лагуны**—лиман, намул.

Лагунка—мазни́ця.

Ладить, ся — ла́годити, ся, ладна́ти, ся, ла́дити, ся, лаштува́ти, ся, рештува́ти, ся; єдна́ти, ся, зго́джуватися, годи́тися, умовля́тися. — **Дѣло ладится**—спра́ва нала́гожується.—**Онъ со всѣми ладитъ**—він зо всіма́ в до́брій зла́годі. — **Не ладятъ между собою**—між ни́ми нела́года.

Ладно — 1) ла́гідно, в ладу́, в зла́годі, у згоді; 2) до́бре, гаразд, сі́лькісь, ино́си.

Ладный—1) ла́гідний; 2) до́брий, га́рний.

Ладонка—ла́данка, по́ду́шечка; када́ло.

Ладончатый—доло́нястий.

Ладанъ — ла́дан, када́ло.—**На ладанъ дышетъ** — на Божій доро́зі, на тонку́ приде́, (шуткуючи)—три чи́сниці до сме́рти.

Ладонь—1) доло́ня, (здр.)—доло́нька; 2) тік.

Ладоша, ладоши — доло́ня, доло́нька, доло́шки.— **Бить въ ладоши**—плеска́ти в доло́ні, в доло́шки, (до дітей) — ла́дки робі́ти, ладу́сі, ладу́сеньки, то́сі.

Ладунка—ладівни́ця. (здр.) ладівни́чка.
Ладъ—1] лад; 2] ла́года, зго́да, зла́года.
Ладья—чо́вен, дуб.
Лажный—промі́нний.
Лажъ—промі́нне.
Лазареть—шпита́ль, лазаре́т.
Лазать, лазить — ла́зити, плазува́ти, [на гору] — вила́зити, вилі́за́ти, да́ртися, [з гори]—злі́за́ти, [рачки]—рачкува́ти.
Лазея, лазейка—прола́зка, ви́лазка, ла́зівка.
Лазка—ла́зіння, по́взання.
Лазня—сту́панка, до́шка з діркáми.
Лазоревка, пт. Parus coeruleus—синúця.
Лазоревый, лазуревый—блакітний, блакитний.
Лазунъ—лазій.
Лазурь — 1] фа́рба блакі́тна; 2] блакіть, блакі́ття, бла́кить.
Лазутчикъ—пласту́н, вивідач; на́шпорка.
Лазъ—пере́смик, про́смик.
Лазья—вічко, о́чко [в улику].
Лай—га́вкання, брехáння, гавкотня́.
Лайка—ла́йка [шкурка].
Лайковый—ла́йковий.
Лайкій—гавку́чий, зв'яглúвий.
Лакей—лаке́й, (зневажливо)—лакíза, льо́кай, ло́кай, покойо́вий, пахо́лок.
Лакейничать—лакеювáти, локаювáти, льокаювáти.
Лакейскій—лаке́йський, л(ь)о́кайський, лакеювáтий.
Лакешко—лакúзка, лаку́зка.
Лакировать—лакувáти, лачúти, поко́щувати, лощúти.--**Лакированный**--ла́чений, лако́ваний.
Лакомецъ, лакомка—ласу́н, ласу́нка, ласу́ха, ласíй, ка, (здр.)—ласуне́ць, лагоми́нець.
Лакомиться—ласувáти.
Лакомство—ла́сощі, ла́коти, ла́кітки, ла(я)гоми́нки, сма́кощі.
Лакомый, мо—ла́сий, да́со.
Лакри́ца, лакричникъ, рос. Glycyrrhiza echinata L.—локри́ця, соло́дкий ко́рінь, вербе́ць соло́дкий, солодне́ць, солодúка.
Лакъ—лак, по́кіст, полúва.
Лама—[зоол.] ля́ма, Lama.
Лампа — ля́мпа, гаснúк, гасни́ця, га́ска, га́сочка, ґазнúця, га́сло.— **Поднять, опустить лампу** — підкрути́ти, прикрути́ти гасни́к, ля́мпу.
Лампада—лямпада.
Лампасъ, (мн.) **лампасы**—ви́пуск, ви́пуски, па́сма, кра́йка, кра́йки, лампа́с.
Ламповщикъ—лямпа́рь.
Ландшафтъ—ландшафт, красвúд.
Ландкарта—ландка́рта.
Ландышъ, рос. Convallaria majalis L.—конва́лія, ва́нник.
Ланита, ланиты—щока́, (здр.) щічка, (мн.) —щоки. ля́ця, (здр.) ли́чка.
Ланцетъ—пушáдло.
Ланъ—ля́ня, Cervus dama.
Лапа—ля́па, (здр.) ля́пка, ля́понька. (поб. ля́писько.—**Въ лапу** (теслярське)—в замок, в замкú, в зрýб.
Лапа львиная, рос. Alchemilla vulgaris L.—приворотень.
Лапистый—лапáтий, лапáстий.
Лапотникъ — верзу́нник, лапанóн (про бі лорусів).
Лапоть [мн.] **лапти**—[личані]—личáк, личáкú, верзу́н,-á, [шкуратяні]—постíл, постолú, ходáк, ходакú. [легенькі на Поділлі] —рáвлики, [поворозки до постолів)—волóки.
Лапоухій—капла(о)ýхий, клапову́хий.
Лапта—гýлка.
Лапухъ, лапушникъ. рос. Lappa—ло(и)пух, L. major Gärtn.—дідівни́к, реп'яхú
Лапушка—зіронька, ясочка.
Лапчатка, рос. Potentilla anserina L.—гуся́тник, гу́сячі ла́пки, золототúсячник, золотни́к, підбíл, пов'язок, м'яку́ш, бíлочник.
Лапчатый—лапáтий.
Лапша—ло́кшина. ло́кша.—**Рѣзать лапшу**—ло́кшину кришúти.
Ларецъ, ларчикъ — скрúнька. шкату́ла, [подорожній] — погребе́ць.
Ларь—1] рундýк, штандáри; 2] [у млині] —скриня.
Ласа, ласина—пля́ма [довгаста].
Ласить—плями́ти.
Ласица, ластка, зоол. Mustela nivalis—ла́ска, ла́сочка.
Ласка—ла́ска, ласкáвість; милувáння, мúлощі, голýблення.
Ласкатель—ласкáвець, облéсник.
Ласкательный—голýбливий.
Ласкательство — облéсність, підлéщування.
Ласканіе—милувáння, голýблення, пéстування, пéщення.
Ласкать—ласкáвити, голýбити, пéстувати, пести́ти, милувáти, [собак]—ла́щити.
Ласкаться — ла́ститися, ла́щитися, підла́зуватися, підлéщуватися, підлабýзнюватися, примáлюватися.
Ласковость—ласкáвість.
Ласковый, во—ласкáвий, во.
Ластиться—ла́щитись, лакýзитись.
Ластовень, рос. Vincetoxicum officinale Mönch. — бородáч, змíячий ко́рінь, ранник, стручкú, ломáнíс.
Ластовица—ла́стка, ла́стівка (клин в сорочці під пахою).
Ласточка—1] д. **Ласица**; 2) пт. Hirundo urbica—ла́стівка, [здр.]—ла́стівочка, ла́стівонька, [мале]—ластівоня, ластів'я́, тко.
Ласточкинъ — ластів'я́чий, ластівчáний, ластовúний.
Ласть — 1] мíра [12 четвертей]; 2] вага́ [120 пудів].
Латина—ла́та.
Латинникъ—панцéрник.
Латунь—жóвта мідь, мосяж.
Латунный—мосяжний.

Латы—пáнцер, тилягá.
Лафа—зиск, удáча; лафá.
Лафетъ—лафéт (коло гармати).
Лацканъ—одворóт (в одежі), клáпа.
Лачуга, лачужка—хатúна, хатчáна, хúжка, халýпа, халýпка.
Лаять—гавкáти, брехáти, (про багатьох собак)—валувати.
Лбовый—лобовúй, черепóвий, чільнúй.
Лганьё—брехáння, брехня́, брéхні, бріхні.
Лгать—брехáти, (инколи) — побрíхувати, (за другим)—підбрíхувати.
Лгунишка—брехунéць, брехачка.
Лгунъ — брехýн, брехáч, плетúга, (дуже здатний брехати)—чистосрéха, скоброéха, (що багато бреше)—стобрéха, (що помагає другому брехати)—підбрéхач.
Лгунья — брехýха, брехýнка, брехáчка, брéхтя.
Лебеда, рос. Chenopodium і Atriplex—лобода́, (стебло її)—лободúна, (зроблений з неї)—лободя́ний.
Лебеденокъ—лебедя́,-тко, (мн.) лебедя́та,
Лебедка—1) лебíдка, лебéдка, лебі(é)дочка, лебі(é)донька, лебедúця, лебедя́ночка; 2) колóворот.
Лебедь, пт. Anser cygnus—лéбідь.
Лебезить—крутúтися, звивáтися, дрібцювати (перед ким), лабýзитися, підлéщуватися (до кого).
Лебяжій—лебединий, лебединий, лебéдій.
Левкасить—ґрунтувáти.
Левкасъ—ґрунт (ґрунтова фарба).
Левкой—(росл.) левкóнія, Matthiolla incana.
Левъ—лев, (здр.) лéвик, (мн.) леви́.
Легать—посланéць, легáт.
Легель—лежáк (в будові).
Легендарный—легендáрний, легéндовий.
Легенда—легéнда
Лёгкій, легко—лéгкий, лéгко; вільний, но; (про їжу)—варкúй, легкострáвний; (про повіз)—роскóтистий; (про землю)—пухкúй. Лёгокъ на поминъ—про вóвка помóвка, а вовк і в хáті. На лёгкую руку—на швидкý рýку, абá-як. Лёгкаго поведенія (про жінку)—повія, слаб(к)á на утóри.
Легковатый—пóлегкий, легковатий.
Легковоспламеняемый — палúчий, палкúй, займúстий.
Легковой—лéгкий, легкотáглий.
Легковой извозчикъ—легкотáглий візнúк, дорожкáрь.
Легковѣріе—легковíрність.
Легковѣрный—легковíрний.
Легковѣсный—лéгкий, легковáгий.
Лёгкое, (мн.) **лёгкія**—лéгке, лéгкі(и), легéня, легéні.
Легкомысленность—легкодýмність, нерозвáжність.
Легкомысленный—легкодýмний, нерозвáжний.
Легкомысліе — легкодýмство, легкодýмність.
Лёгкость—лéгкість, легкотá.
Легконогій—легконóгий.
Легкоплавкій—топкúстий.
Легонькій, легонько—легéнький, ко, повíльний, но, повóлі, злегéнька
Легохонёнъ—легéсенький, легéсенько.
Лёгочный—легковúй, легéн(ьо)евий.
Лёгочный лишай, мохъ, рос. Sticta pulmonacea Ach.—дубóва лáпа.
Легчать—лéг(к)шати, віллягáти.
Легче—лéг(к)ше, латвíше. Ему легче сдѣлалось—йомý полéгшало, лéгше стáло.
Легчить—легчáти.
Ледвенецъ, рос. Lotus corniculatus L. — горúц(ь)вíт, горобúний горóшок, лядвенéць, пéрстенéць, тройчáсте зíлля.
Ледокъ — цýкор перепáлений, смоктунéць, льодýнчик.
Леденить—ледувáтити, крижнáти.
Леденѣть—леденíти, крижнíти, ледувáтіти; (про тіло) — клякнути, дубíти, холóнути.
Ледешникъ, пт. Alcedo ispida—зúмородок.
Ледникъ — льодóвня, льодни́к, лідни́ця, ледни́ця; (глетчер)—ледовéць, крижáна рíчка.
Ледовитый—льодóвий, крижáний.
Ледовщикъ—льодóвник, битéльник.
Ледокольный—льодорíзний.
Ледокольня—льодорíзня.
Ледоходъ—скрес льóду.
Ледорѣзъ, ледоколъ—лідорíз.
Лёдъ—лід, крúга. (на річці дрібний)—шéрех, шéрешень, шéршінь, (з снігом) сáло, (на дорозі)—голощóк.
Ледяника—громáк; лідáнка, льодíвка, крижáнка.
Ледяной—ледяни́й, льодови́й, крижáний. Ледяная сосулька — бурýлька.
Лёжа — лéжма, лéгма, лíжма, лéжачи, навлéжачки.
Лежалый—злéглий, залежáлий, завалящий.
Лежаніе—лежáння, лежня́, лéжанка.
Лежанка—1) лежáнка, прúпічок; 2) трúба, трибóк (у млині).
Лежать—лежáти.
Лежебокъ—лéжень, лежýн, лежýх, лежнюга, лежнюка, лéга, лéгарь, лежáчка, легéза, легéйда, полежáй, полежáха, вайлó.
Лежень—лéжень, легáрь, підвáлина.
Лезвіе — лéзо, лéзво, гострíй, гострúця; жалó.
Лексиконъ—словни́к, словáрь, словни́ця.
Лелѣять — леліяти, лелíти, пéстувати, пестúти, милувáти, голýбити.
Лемехъ, лемешъ—лемíш (коло плуга).
Ленникъ—льонóк. Linaria vulgaris.
Лента, ленточка — стьóжка, стьóжечка, зáстіжка, бúнда, бúндочка, (широка) — стрíчка, стрíчечка, (червона, вовняна) — жúчка, (оксамитова)—оксамúтка, (до коси)—кíндяк, скíндяк, (що зав'язує кінець коси)—кíсник, кíсничóк, підкíсник, вúпліток: смýга.
Ленточный—стьожковúй, биндовúй, стрíчковúй, кíндякóвий; смуговúй.
Лёнъ, рос. Linum—льон. Жёлтый лёнъ, L. flavum L.—жóвтий льон, вáтошник, завúвошник.

Леопардовый—леопа́рдовий, лямпартóвий.
Леопардъ (зоол.) леопа́рд, лямпа́рт, Leopardus.
Лепестковый—пелюстковий.
Лепестокъ—пелю́стка, пелю́сто́чка.
Лепетаніе—лепетання, белькота́ння; щебетання
Лепетать—белькота́ти, белькоті́ти, лепета́ти, допоті́ти. Д. ще під сл. **Говорить**.
Лепетливый—лепетли́вий, белькотли́вий.
Лепетунъ—лепету́н, белькоту́н.
Лепетъ—ле́пет, бе́лькот.
Лепеха, лепёшка—1) корж, ко́ржик, пере́пічка, підпа́лок (трохи підпечена), горо́хв'яник (з гороху), медівни́к (з медом), маківник (з маку з медом), мандри́ка (з сиру з яйцями), мни́шка (з тіста з сиром), варе́ниця, варя́ниця (варена з тіста), жи́ляник, жилавок (пісний в Жилавий понеділок); 2) г(о)ергѐ(о)па, гарга́ра (гладка жінка).
Леса—волосня́, волосі́нь (до вудки).
Лестный, но—1) ле́сний; 2) лесли́вий, лести́вий, принадний, знадний; 3) похва́льний.
Лестовка—чо́тки (у роскольників).
Лесть—ле́стка, ле́сні, ле́стощі, вле́щування, лесть, підле́щування, похлі́бство. **Лестью добиваться, льстить**—ле́стками, ле́стівочками підхо́дити. **Лестью упада́ти**—**поддабриваться**.
Летаніе—літання.
Летаргія, летаргическій—летарґія, летарґ, обмира́ння, замира́ння; летарґі́чний.
Летать—літа́ти, (швидко і сильно)—шугля́ти.
Летокъ—вічко, о́чко (в улику).
Летучесть—летю́чість.
Летучій—летю́чий. **Летучая мышь**, Vespertilio—кажа́н, ли́лик, ле́лик. **Летучій отрядъ**—летю́чка.
Лётъ—летіння, літ, лет, льот. **Лётомъ, леткомъ**—ми́ттю, вльо́т.
Летѣніе—летіння.
Летѣть—летіти, ли́нути.
Летяга—(зоол.) полету́ха, Pteromys volans.
Летчикъ—літу́н.
Лечь—лягти́, (про кількох)—полега́ти.
Лещедь—ле́щата, ща́павка.
Лещезина—лящи́на.
Лещица, рос. Isopyrum L.—пу́калка.
Лещъ, риба Cyprinus brama—лящ, Abramis brama—тара́нник (з породи лящів), гу́стря, підля́щ, підля́щик.
Лжемудрствовать—фальши́во, кри́во мудрувати.
Лжемудрый—лжему́дрий, фальшивому́дрий.
Лжеприсяга—кривоприсяга.
Лжесвидѣтель—кривоприся́жник, неправди́вий с(ь)відок.
Лжесвидѣтельство—лжес(ь)відо́цтво, кри́ве,фальшиве с(ь)відкування.
Лжесвидѣтельствовать—не по пра́вді, кри́во с(ь)ідчити (на кого).
Лжеученіе—облу́дна, фальши́ва нау́ка.
Лжецъ—бреху́н.
Лжеучитель—лжеучи́тель, фальши́вий учитель.
Лживость—брехли́вість.
Лживый—брехли́вий, неправди́вий.
Ли—чи?
Либо—або́. **Кто либо**—хто-не́будь; аби́-хто. **Какой-либо**—яки́й не́будь; аби́-яки́й. **Гдѣ-либо**—де-не́будь; аби́-де. **Когда-либо**—коли́-не́будь; аби́-коли́. **Куда-либо**—куди́, куди́-не́будь аби́-куди́. **Который либо**—котри́й не́будь, яки́й не́будь. **Что либо**—що-не́будь; аби́що.
Лизанъ—ла́дан, ливан.
Лизень—зли́ва, ливни́й дощ, за́лива.
Ливеръ—1) гуса́к, бебе́шки, утрі́бка, лі́вар; 2) духови́к
Ливня лять (про дощ)—ли́ти як з відра́, цюрко́м ли́ти, обва́лом ли́ти.
Ливрея—либе́рія, ба́рва.
Лигатура—сплавність, лі́гату́ра.
Лизать—лизати; ли́зькати.
Лизаніе—лизання; ли́зькання.
Лизоблюдъ—д. **Блюдолизъ**.
Лизунъ, лизунья—лизу́н, лизу́ха.
Ликвидаціонный—ліквідаці́йний.
Ликвидація—ліквіда́ція.
Ликвидировать—ліквідува́ти.
Ликёръ лікер.
Ликовать—радіти, тішитись, ликува́ти, весели́тися.
Ликованіе—радіння, тішення, ликува́ння.
Ликъ—1) хор; 2) о́браз, обли́чча, лик.
Лилейный—лілійо́вий. лелійний.
Лилея, лилія, рос. Lilium candidum L. — лілія, лілея́, лелія, крин. L. Martagon L. — лісова́ лілея́, масля́нка, масля́ночка.
Лиловый—бузко́вий, фія́лковий, **масако́вий. Тёмно-лиловый**—вишне́вий.
Лимонадъ—цитри́новий напи́ток, лимона́да.
Лимонный—цитри́новий, лимо́новий.
Лимонъ, рос. Citrus medica—цитри́на, **лимо́на**.
Лимфа—па́сока.
Лимфатическій—па́соковий.
Лимфатическіе сосуды—па́сокові жи́ли.
Линеваніе—линіяння, линюва́ння, граф́лення.
Линевать—л(и)ініяти, л(и)нюва́ти, граф́ити.
Линейка—линійка, лінійка.
Линейный—линійний, лінійний.
Линейчатый—лі(и)нійча́тий, лі(и)ніюва́тий
Линія—1) лінія, ле́нія, ли́нія, ри́са, риска, пруга, пружо́к; 2) ла́ва, ряд; 3) покоління, коліно, рід; 4) пе́рій, ряд (хат, крамниць. вулиць).
Линный—линю́к, лине́ць.
Линовище—линовище, кожу́шок (гадюки).
Линь—риба Cyprinus tinca—лин, (здр.) лино́к, (м'ясо)—лина́на.
Линючій—линю́ч(щ)ий.
Линючесть—линю́чість.

Линяніе—ли́нька, линя́ння.
Линять — 1) линя́ти, облиза́ти, па́дати; 2) бли́кнути, блякува́ти, здава́ти, полові́ти, облиза́ти.
Липа, рос. Tilia L.—ли́па, ли́пина, (здр.) ли́пка, ли́понька.
Липецъ—ли́пець (про мед з липового квіту).
Липкій—липкий, липу́чий, берки́й, чіпки́й.
Липкость—липу́чість, ли́пкість.
Липнуть—1) ли́пнути; 2) чіпля́тися.
Липнякъ—липня́к, ли́пина (липовий ліс).
Липовый—ли́повий. Л. кора—ли́ко.
Лира—лі́ра, ре́лі.
Лирическій—лі́рний, лірични́й.
Лиса, лисица, лиска—1) Canis vulpes—лиси́ця, (здр.) лиси́чка, (самець)—лис, лисови́н; 2) штельва́га (у возі).
Лисёнокъ—лисеня́, лисиченя́, лися́тко.
Лисицынъ, лисій—ли́сячий, ли́сový.
Лисохвостъ, рос. Alopecurus pratensis L.—пирі́й.
Лиственница, рос. Larix L.—со́сна, модри́на, чуба́тник.
Листва—ли́стя, ли́ства, (у городини)—ги́ча, ги́чка, бади́лля.
Лиственный—листв'я́ний, листяни́й, листовни́й, листа́тий.
Лиственѣть—листві́ти.
Листель—ли́штва.
Листовой—листови́й.
Листъ, листикъ — лист, листо́к, листо́чок, (паперу)—а́ркуш, арку́шик, (спідня сторона рослинного листа)—підбі́л.
Листообразный—листуватий.
Литавры—котлі́, таламба́си.
Литавщикъ—до́вбиш, котля́р.
Литвинникъ—ву́жа́лка, ужа́вка.
Литейня—ливарня, лиярня, гісе́рня.
Литейный—ливарний.
Литейщикъ—ливарник; котля́р, гісер.
Литераторъ—письме́нник, літера́тор; (зневажливо)—письма́к, писака.
Литература—письме́нство, літерату́ра.
Литой—вилива́ний; ду́тий.
Литургія—служба Божа, літургія.
Литься, ся—1) ли́ти, ся, си́пати, ся, (багато разом)—бу́рити, (струєю)—дзюрча́ти, дзюркоті́ти, дзюрі́ти, (про кров)—ю́шити; 2) виливати, ся.
Литье—лиття́.
Лифъ—стан (в одежі).
Лихачъ — хват, зух, одча́йдуша, басу́н (про коня).
Лихо—ли́хо.
Лихой, лихо — 1) лихи́й, зли́й, ли́хо, зле́; 2) хва́тський, завзя́тий, (про коня) —баский.
Лиходѣй, ка—лиході́й, ка.
Лихоимецъ—хаба́рник, хапу́н.
Лихоимный—хаба́рний, хапу́рний.
Лихоимство—хаба́рство, хапу́нство.
Лихоимствовать—хабарюва́ти, хаба́рити.
Лихорадка, Febris — лихома́нка, тря́сця, трясови́ця, пропа́сниця, хи́ндя. Жёлтая лихорадка—корчі́й. Изнурительная лихорадка—гнітю́чка.
Лихорадочный—лихома́нський, трясцеви́й, пропа́сницький. Лихорадочная трава, рос. Gratiola officinalis — золототи́сячник, дрисливець.
Лицевать—лицюва́ти. Лицованный—лицьо́ваний, перелицьо́ваний.
Лицевой—лицевий, ве́рхній. Лицевая сторона—з лиця́, лице́.
лицедѣй, ка—лицедій, ка.
лицедѣйствіе—лицедійство.
лицедѣйствовать—1) лицедія́ти; 2) (у)вдава́ти.
лицезрѣніе—лицезрі́ння, гляді́ння, споглядання.
лицезрѣть—лицезрі́ти, диви́тись на, гляді́ти, споглядати.
лицемѣрить — лицемі́рити, вдава́ти, прикида́тися, фальшува́ти; облу́жувати.
лицемѣріе—лицемі́рство, фальш, облу́да.
лицемѣрный — лицемі́рний, облу́дний, фальши́вий, нещи́рий.
лицемѣръ—лицемі́р, облу́дник.
лицепріятіе — спри́ятельство, лицеприя́тство.
лицепріятный — сторо́нничий, спри́ятельський.
лицепріятствовать — спри́ятельствувати, відно́ситись, ста́витись до кого зі спри́ятельством.
лицеочертаніе—обли́чча; о́брис лиця́.
лицо — 1) лице́, обли́чча, вид, твар, (зневажливо)—пи́ка. **Къ лицу, не къ лицу**—до лиця́, не до лиця́. **Лицомъ къ лицу**—лице́ в лице́, о́ко в о́ко, віч-у-віч. **Перемѣниться въ лицѣ**—зміни́тися на виду́. **Хорошъ, хороша лицомъ**—га́рний, хоро́ший, ша на виду́, на вро́ду, на ви́гляд; 2) осо́ба, персо́на. **Знатное лицо**—значна́ осо́ба. **Частное лицо**—прива́тна осо́ба. **Смотрѣть на лица** — вважа́ти на ко́го; 3) осо́ба, дієва́ осо́ба, лицедій (в драматичному утворі); 4) лице́, пе́ред. **Лицомъ, на лицо** — лице́м, на лице́, спе́реду. **На лицо, наличными**—гото́вими гро́шми, гото́вкою, готови́зною. **Всѣ были на лицо** — всі були прису́тні.
Лицовка—лицюва́ння.
Личико—ли́чко, ли́ченько, видо́к, видо́чок.
Личина—личи́на, нади́цина, машкара́.
Личинка — (х)гробачо́к, гу́сінь, (хрущів)—борозня́к, (бджіл) — черва́, (мух) — му́химка.
Лично — особи́сто, нао́чне, доо́чне. **Лично знать кого**—зна́ти особи́сто.
Личность—осо́ба; особи́стість, персо́на.
Личный—особи́стий, персона́льний, особо́вий.
Лишаевый, лишаеватый—лишаюва́тий.
Лишай, Impetigo — лиша́й, (особливий) — пістря́чка, (на дереві)—лиша́й, обрі́сник.
Лишать, ся, лишить, ся — позбавля́ти, ся, утра́чати, збува́тися, позба́вити, ся, утра́тити, збу́тися. **Лишить кого жизни**—зігна́ти, згуби́ти з с(ь)віту, віку зба́вити, позба́вити життя́. **Л. себя жизни**—само́му собі́ смерть заподія́ти. **Лишиться здоровья**—стра-

тити здоро́вля, збу́тися здоро́вля. **Лишить кого ума**—ро́зуму позба́вити, відба́ти глу́зди. **Лишиться ума** — позбу́тися ро́зуму, збезглу́здіти, збожеволіти, здурі́ти. **Лишить кого права слова** — одібра́ти слово, позба́вити сло́ва, замкну́ти уста́. **Лишиться чувствъ** — зімліти. **Лишиться силы**—ви́снажитися, ви́силитися, знеси́литися, знемогті́ся. **Лишенный**--позба́влений

лишекъ—ли́шка.

лишеніе—позба́вленя; втра́та. **Лишенія**—недостатки, зли́дні.

лишній—лишній, зали́шній, за́йвий, гуля́щий, (про землю)—ваканцьо́ва, вакуюча. (про гроші)—ле́жані.

лишь — лиш, тільки, ле́две, ско́ро,(й)но. **Лишь бы** — аби́, аби́-б, аби́-то(но), коли́-б(но). **Лишь бы то** — аби́-то. **Лишь бы гдѣ**—аби́-де. **Лишь бы что**—аби́-що.

лобанъ, лобастый—лоба́нь, лоба́тий.

лобзаніе—цілува́ння, цілу́нок.

лоб(ы)зать, ся—цілува́ти, ся.

лобковая кость—поро́ги.

лобный—1) ло́бовий, чільни́й, чолова́й; 2) карний.

лобокъ ло́бик.

лобъ—лоб, чоло́.

ловецъ—лове́ць, мисли́вець.

ловеласъ — зальо́тник. джиг(ґ)ун, женихайло, дівчу́к, баба́й, вечерни́шник, волоцю́га.

ловеласничать—волочи́тися.

ловить, ся — лова́ти, ся, хапа́ти, лапа́ти, (навперейми)—перейма́ти, (арканом)—арка́нити, (сачком)—сачи́ти.

ловкій, ко — 1) зру́чни́й. но, влу́чни́й; 2) моторний, спри́тний, но, хва́тський, (до влучання в мету) — влучки́й влучни́й.

Ловкость — зру́чність, мото́рність, жвавість, спритність.

Ловленіе, ловля—ловіння. (в)ло́ви.

Ловушка—пастка, лабе́ти, ха́пка, ла́пка.

Ловчій—ло́вчий, лове́ць; псарник.

Ловъ—лови.

Логовина—ло́щина, влого́вина, запа́дина, падь.

Логовище—лі́гво, лого́висько, кубло́, барлі́г.

Логъ, ложбина — жолоби́на, яру́га, діл, ви́долинок.

Лодка, лодочка — чо́вен. (здр.) чо́вник, чо́вничок; каюк, каючо́к, (без обшивки, хибкий)—душогу́бка, (з дощок)—баркас, баркасик. шаланда, (довгий) — дуб, дубо́к, (з щоглою)—байда́к, байдачо́к, (запорізька)—чайка.

Лодочникъ — човне́нник, човня́р, баркасник, перевізник.

Лодочный — човно́вий, човне́нний, каюко́вий, баркасовий, байдако́вий.

Лодыга, лодыжка, анат. Malleolus—па́ця, кісточка, щи́колотки.

Лежа—1) прикла́д (рушниці); 2) ло́жа (в театрі).

Ложбина—д. Логъ.

Ложе — 1) ложе, лі́жко, лі́жниця, (нерухоме)—під, приміст; 2) ре́чи́ще, стри́жень.

Ложементъ—ша́нець, окіп.

Ложечникъ—ложкарь.

Ложечный—ложкови́й.

Ложить—жолоби́ти.

Ложиться, лечь—ляга́ти, лягти́, кла́стися, покла́стися, (про рослини) — вилягти́.

ложка—1) ло́жка, ли́жка. **Разливная**—опо́лоник, поло́ник, хо́хля, (що мішають вариво)—варо́ха, варе́жка, (що знімають шум)—шумі́вка; 2) ло́патень (свердел).

Ложкомъ—вздовж, лі́жком.

Ложность — неправди́вість, брехли́вість, фальша́вість.

Ложный — неправди́вий, ф(хв)альшивий, брехли́вий.

Ложь—брехня́, ф(хв)альш, непра́вда.

Лоза—1) лоза́, Salix alba L.; 2) лозя́на, різка

Лознякъ—лози, ше́люг, ше́влюг, верболіз.

Лозунгъ—га́сло.

Локаніе—хлепта́ння, жлукта́ння.

Локать—хлепта́ти, жлукта́ти, хле́пати.

Локализировать—локалізува́ти.

Локомотивъ—паровіз, парови́к.

Локонъ—пу́коль, ку́чер, (у жидів)—пейс.

Локотной—локтьови́й.

Локотокъ—лі́ктик.

Локоть—лі́коть.

Ломать—ла(о)ма́ти, (що сухе) — трощи́ти; 2) трясти́. мя́ти (про слабість).

Ломаться—1) ла(о)ма́тися, трощи́тися, (про кригу)—кре́снути; 2) виверта́тися, викру́чуватися, викривлятися; 3) полюва́ти, бі́гати, ті́катися.

Ломбардъ—л(ь)омба́рд.

Ломить, ся—ла(о)ма́ти, ся. **Ломить цѣну**—гну́ти ці́ну, загина́ти, заправля́ти.

Ломка—ла(о)ма́ння; злім (р. злому).

Ломкій—ламки́й, ламу́чий; крихки́й, крушни́й.

Ломкость--ла́мкість, кри́хкість, кру́шність.

Ломовикъ—бендю́г, плугови́к (кінь); бендю́жник.

Ломовой — ломови́й. **Ломовая лошадь**—д. **Ломовикъ**.

Лесоносъ, рос. Clematis erecta All. — ломи́ніс, крівя́вник, ломене́ць, C. integrifolia L. — забий-кру́га, поруша трава́, гала́йзілля.

Ломота — ломо́та, ломе́ць, госте́ць (в костях).

Ломоть — ула́мок, ски́бка, ски́ба. лу́стка, ба́йда (велика), ба́йдиця, кава́лок.

Ломъ—1) л(і)эм, брухт; 2) лім, (з лапками) —ла́па, (з зубцями) — ку́хвус, (роеплесканий)—пле́шня.

Лоно—ло́но, лоньо, гру́ди, пе́рса; на́дро.

Лопанецъ—ло́панець.

Лопаніе—тріскання, пу́кання; лу́скання.

Лопасть—ло́пать, пелю́стка.

Лопата — лопа́та, (залізна) — за́ступ, рискаль, ко́зирь.

Лопатка—1) лопа́тка, заступе́ць; 2) (косарів)--манта́чка; 3) (мулярів)--шпагля; 4) лопа́тка, окіст (анат.).
Лопать, ся – 1) ло́пати, ся, тріскати, лу́скати, ро́патися, пу́кати (про шкло, квітки); 2) трощи́ти, тріскати, же́рти, лигати.
Лопнуть — ло́нути, тріснути, ро́пнути, лу́снути, розсі́стися.
Лопотня—тріск, луск.
Лопуха, Variolae aqueae—гвіздо́чки, ві́спа вітряна́.
Лосина—лосина́ (лосьова шкура).
Лосиный, лосій—ло́сьовий.
Лоскутникъ — 1) танда́тник, лахмі́тник, старова́зник; 2) голодра́н(б)ець, обшарпанець, шарпа́к, дрантя́гуз.
Лоскутный—клапта́ний Лоскутный рядъ—товку́н, точо́к, танда́та.
Лоскутъ, лоскутокъ — кла́поть, кла́птик, шматина.
Лоскутье—кла́пті, шмаття; (див. Лохмотье).
Лоскъ — лиск, по́лиск, гля́нець.
Лоснистый—лиснявий, вилискуватий.
Лосниться — лисні́ти, ся, лисна́тися, лища́ти, вилиску́вати, ся, полиску́вати, ся.
Лоснѣть—полиску́вати.
Лососина—лосося́на.
Лососій—лосо́сьовий.
Лосось—(рыба) лосо́сь. Salmo salar.
Лось, Cervus alces—лось, лосу́нь, соха́тий.
Лотокъ 1) ночо́вки, ваганки́, не́цьки; 2) ри́нва, лото́ки; 3) ківш. коря́к, кі́рчик, корячо́к; 4) яндола́, полу́мисок довга́стий.
Лотъ — 1) но́чви, ваган́и; 2) ло́т (вага); 3) оливня́ця (мі́ряти глибіню).
Лохань, лоханка—ба́лія, це́бер, (на помиї) —помайниця.
Лохмотникъ—д. Лоскутникъ.
Лохмотье — лахмі́ття, лахма́ни, дра́нтя, дра́нка, ру́б'я, рам'я, мана́ття, ра́язя.
Лошаденка—коня́чка, шкапи́йка.
Лошадиный — кі́нський, коня́чий, шкапо́вий.
Лошадка—ко́ник, коня́чка.
Лошадь, Equus caballus — кінь, конина́, коняка́, конячи́на, (на першому році)—стригу́н, стригуне́ць, (на другому) — лошак, лошиця, лошачо́к, лоша́чка, (на третьому) — третя́к, третячо́к, (малий на зріст) —куцан, му́цик, (поганенький) — шкапа, шкапи́йка, (під верхом) — верхови́й кінь, верхови́к, румак.
Лошаково ухо, рос. Symphytum Tourn. S. officinale L. —жи́вокість, жи́вокіст, пра́вокіст, костолом, волови́й язи́к.
Лошаковый—ослюко́вий.
Лошакъ—ослю́к, вісльо́к (мул).
Лошая собака—вівчарка, чабанська соба́ка.
Лошить—зао́рювати, від'о́рювати.
Лощилка—гладило, клесачка, гладильце.
Лощина—д Логъ.
Лощить--поліру́вати, клесува́ти,глянцю(у)ва́ти.
Лубяной, лубочный—луб'яни́й, залу́бний.
Лубъ—луб, лубо́к, (в санках)—глибці.
Луга—галу́н.
Луговина—цілина́, новина́.
Луговой—луговий; лучни́й.
Луговая рута, рос. Thalictrum flavum L.—одха́сник, вередовець
Луговица, луговка, пт. Tringa vanellus — ча́йка.
Лугъ—лука́, лева́да, (з лісом) — луг, (на трясовині)—оболо́ня, оболо́нь, (коло берега)—бе́ріг, бережина́.
Лудильщикъ—лудильник, мі́дник.
Лудить—лудя́ти, білити.
Лужа—калю́жа, (велика)—ба́юра, (глибока)—ковба́ння, калаба́ня.
Лужайка — му(о)ріг (р. мурбгу, морогу́), муріжок, мурава, трави́ця.
Луженіе—лудіння.
Лужный—калю́жний, ба́юровий.
Лука–1) коліно, кривина, за́крут; 2) лука (в сідлі).
Лукавить—лукавити, хитрува́ти.
Лукавство—лукавство, хи́трощі, облу́да.
Лукавый—1) лукавий, облу́дний; 2) бі́с, нечи́стий.
Лукать—ки́дати, шпурля́ти, жбурля́ти.
Луковатый—вилу́куватий.
Луковица—1) цибу́ля, цибу́лька; 2) голо́вка.
Луковичный — 1) цибуле́вий, цибу́льний, цибу́лковий; 2) цибуля́стий, голов кувати́й.
Лукоморье—сага́, морська́ зато́ка.
Лукошко—ко́зуб, козубе́нька, (від сита)—обича́йка.
Лукъ—1) лук, (здр.) лучо́к. **Вооруженный лукомъ**—сайдаке́р; 2) рос. Allium Cepa L.--цибу́ля, (здр.) цибу́лька. **Иванов лукъ**, A. ascalonicum L —трибу́лька. —**Луговой, полевой, дикій лукъ**, A. angulosum L.—скоро́да, за́ячий часни́к. **Каменный лукъ**, A. fistulosum L.—татарка. **Лукъ-порей**, A. Porrum L. — праж, прас. **Лукъ зубчатый, мелкій, рѣзанецъ**—трибу́лька. **Лукъ сѣянецъ, саженецъ** — сіянка, са́жанка.
Луна—місяць, (ласк.)—місяче́нько, місячко. (Одміни місяця): молода́к (або) пе́рша кватира, перекрі́й (р. перекрою) або дру́га кватира, підпо́вня (або) тре́тя кватира, четве́рта кватира.
Лунатикъ, Noctambula—снохі́дець, місяшник, сновида, нічни́к.
Лунка–я́мка (в землі), ду́чка.
Лунный—місяш(ч)ний; місяцевий.
Лунь, пт. Falco rusticolus (Circus)--со́кіл-лунь, сироватень. **Бѣлъ какъ лунь**—білий, як молоко́.
Лупинъ, рос. Lupinus hirsutus L. — верни́ со́нце, L. alba—кохва.
Лупить—лупя́ти, облу́плювати, здира́ти, (шкуру) — білюва́ти, (лущиння)—лу́щити, вилу́щувати, облу́щувати, злу́щувати. **Лупленый** — лу́плений, облу́плений, ви́лущений.

Лупиться—лупи́тися, облу́плюватися. Лупятся цыплята—вилу́плюються курча́та.

Луска—лущи́на, лущпа́йка, шкарал у́па, (на яйці) — шкарал у́ща, (зб.) лущи́ння.

Лучевой—про́мінний, промінь о́вий.

Лучезарный—проме(і)ни́стий, -ня́стий.

Лучеобразный—проме(і)ня́стий, промінюва́тий.

Лученспусканіе—промінюва́ння, с(ь)вітло-те́ча.

Лучина, лучинушка — ска́лка, ска́лочка, тріска, тріщочка.

Лучинный—скалко́вий, скіпко́вий.

Лучной—цибуле́вий, цибульо́вий.

Лучшій, лучше—кра́щий, е, ліпший, е, лу́ччий, е, гарні́ший, е, гарні́щий, е. Лучше всего—найкра́ще, найліпше, за все́, над усе́ краще. Какъ нельзя лучше—найсамкраще, як найкраще. Лучшимъ сдѣлаться — покращати, поліпшати, погарні́ш(щ)ати.

Лучъ — про́мінь, (зб.) проміння, па́рус, (мн.) парусі́. Испускать лучи—промені́ти.

Лущеніе—вилу́щування.

Лущить, ся—лу́скати, ся, лу́щити, ся, лу́зати, лузгати, ся.

Лыжа—ли́жва, (мн.) ли́жви. Навострить, направить лыжи—дати драла, дрему́ти, чкурну́ти, п'я́тами накида́ти.

Лызнуть—втікті́, чкурну́ти.

Лыко—ли́ко, (здр.) ли́чко.

Лыковый—ли́чаний. Лыковые лапти—личаки́.

Лысина—ли́сина, пліш.

Лысуха, пт. Fulica atra—ли́ска.

Лысый—ли́сий, лисак, голомозий.

Лысѣть—лисі́ти.

Львёнокъ—левчу́к, левеня́-тко, лев'я́тко.

Львиный—ле́вовий, ле́вів. Львиный хвостъ, львинохвостъ, рос. Leonurus Cardiaca L. — глуха́ кропи́ва, кропи́вничок. синдра. Львиная лапа, рос. Alchimilla vulgaris L.—приворо́тень. Львиный зубъ, рос. Taraxacum Dens Leonis Desf.—кульба́ба, бара́нки, летю́чки.

Львица—левиця, левиха.

Льгота—вільго́та, пільга.

Льготный—вільго́тний, пільгови́й.

Льдина, льдинка — крижина, крижи́нка; крига.

Льдистый—льо(е)ди́стий, крижа́стий.

Льзя—можна.

Льнуть — ли́нути, припада́ти, тула́тися, горну́тися, пригорта́тися.

Льнянище—льо́нище.

Льнянка, рос. Linaria vulgaris Mill.—дзво́ники, за́йців льон, ленок, льонок, моло́жничок, осту́дник, чистець, стоголо́вник, соки́рка.

Льняный — льонни́й, лляни́й, льняни́й. Льняное масло—льонна́ олія.

Льстецъ, льстивецъ, льстивица — лесту́н, ха, влесник, ця, облесник, ця, підхлі́бець, лизу́н, ха, підла́за, підли́зник, підлизу́ха, потакач.

Льстивый—в(у)ле́сливий, облесливий, облесний, ле́стивий, ле́сливий, підле́сливий, підлизистий.

Льстивость—в(у)ле́сливість, облесливість, підле́сливість.

Льстить — лести́ти, улещати, підле́щувати, у(в)ле́щувати, облещувати, хліба́ти, підхлібуватися, ли́сти підпуска́ти.

Льститься—ласитися, ква́питися; сподіватися.

Лѣвизна—лів и́ця, лівий бік.

Лѣво—наліво, на ліву ру́ку, лівору́ч; ксо́бі, соб, віш(с)тя (на коней).

Лѣвша—1) ліва рука́, лів и́ця; 2) лів а́к, лівачка, лівша́, лівшу́н, шульга́, манько, манькут, лівку́тник, лівку́тниця.

Лѣвый — лі́вий, (про вола або коня, що з лівого боку)—підру́чний. Лѣвою рукою—лівору́ч.

Лѣзть—лізти, вила́зити, вилізати́, (на гору, силкуючись)—де́ртися, спина́тися, пну́тися. Лѣзть на четверень. кахъ — ра́чки лізти, рачкувати. Лѣзть къ кому, куда—сіка́тися, налазити, пха́тися, чіпля́тися.

Лѣкаревъ—лікарів.

Лѣкарка—лі́карка.

Лѣкаркинъ—лікарчин.

Лѣкарскій—лікарський.

Лѣкарственный—ліковий; помічний.

Лѣкарство—лік, ліки, лікарство.

Лѣкарство—лікарство, лікарювання.

Лѣкарь—лікарь. Лѣкаремъ быть—лікарюва́ти.

Лѣнивецъ, лѣнивица, лѣнтяй, лѣнтяйка—1) ледащо, ледащиця, лежень, ле́дарь, ле́дарка, лежу́х, ле́га, ло́дарь, ло́дарка, легоза, ледацюга, неробa (сп. р.), неробітник. ця, вайло́, вало́ка; 2) (зоол.) Bradypus—лінивець.

Лѣнивость, лѣкость—ледацтво, ле́дарство, ліноші.

Лѣнивый, ая — ледачий, ча, лінивий, ва, неробітний, (трохи) — ледач(щ)е́нький, ка, полінкуватий, та. Лѣнивыя щи—капус(т)ня́к.

Лѣниться—лінуватися, ледащіти, лодарюва́ти, байдикувати.

Лѣнь — ліноші, (здр.) ліньки, ле́дарство, ледацтво. Напала лѣнь — ліноші, баглаї обсіли.

Лѣпить — ліпи́ти, злі́плювати, (тісто) — бга́ти.

Лѣпиться — 1) ліпи́тися, злі́плюватися; 2) тули́тися.

Лѣпка—ліпіння, злі́плення.

Лѣпной—липки́й, беручки́й.

Лѣпной—ліпни́й.

Лѣпщикъ—ліпни́к, ліпа́рь, ліпа́к.

Лѣса—решту́вання, решту́нок, решто́вання.

Лѣсенка—драби́нка, драбиночка, східці.

Лѣсина—цівка, деревина.

Лѣсистый—лісисти́й, лісни́й.

Лѣсишко—лісо́к, гайо́к.

Лѣсникъ, лѣсовщикъ — 1) лісни́к, карбівни́чий, побережни́к; 2) лісни́к, лісови́к (що торгує лісом).
Лѣсничество — лісни́цтво, господа́рство лісове́.
Лѣсничій—лісни́чий.
Лѣсной--лісови́й, гайови́й. Лѣсная фисташка, рос. Staphylea pinnata L. — клокачка, де́рево клекоч́ка. Лѣсная фіалка—підлісо́к.
Лѣсоводство—лісна́цтво.
Лѣсовой—лісови́й, гайови́й.
Лѣсокъ—лісо́к, гайо́к, гайо́чок.
Лѣсопильня — лісорізня, пи́льня, тра́чка, (водяна)—тартак.
Лѣсопромышленникъ -- лісопромисло́вець.
Лѣсосѣкъ—ді́льниця, діля́нка.
Лѣстница, лѣстничка—драбина, (здр.) драби́нка, (бокові її частини) — полу́драбки, драби́нище, штаги, (поперечні)—щаблі, (нерухома) — схо́ди, схі́дці, сту́панка, (бокові частини в ній)—по́ручі, по́ручні, поручини, поруччя.
Лѣстничный — драби́новий; східце́вий, схо́довий.
Лѣсъ—ліс, (здр.) лісо́к, лісо́чок, (невеликий)—гай, гайо́к, гайо́чок, (в яру)—байра́к, байрачо́к, (в долині) — дібро́ва, (здр.) дібрівонька, (молодий) —молодня́к, молодничо́к, (дрібний) —чага́рь, чагарни́к, кущі, (вирубаний) — ви́руб, зруб, корчі, (вигорілий)—ви́горь, (великий і густий)— пу́ща, (цілинний) — не́тря, не́трі, (під горою)—стінка, (що ви́ткнувся в поле смугою) — перелісо́к, (над річкою)—луг, (березовий)—берёзина, березня́к, (дубовий) — дубина, дубня́к, (боровий)—бір, (вільховий) —ольшана, вільшина, оліша́ник, (оріховий)—ліщи́на. Лѣсъ лиственный, чорный—листв'я́ний, листовни́й ліс. Лѣсъ красный, хвойный—чатинний, борови́й ліс, бір. Дѣвственный лѣсъ —пра́ліс.
Лѣтній—лі́тній. Лѣтнее жильё—літня́к.
Лѣто — 1) літо, лі́течко, (літо під кінець) —дроковиця, ки́зень, (стан погоди лі́том)—поліття, політок. Лѣтомъ—лі́том, у(в)літку, вліті, облітку, літньої доби. Въ разгарѣ лѣта — в рясні́ лі́та. Каждое лѣто — що лі́та; 2) вік. Вашихъ лѣтъ — ва́шої доби, ва́шого ві́ку. Въ преклонныхъ лѣтахъ—у похи́лих літа́х.
Лѣтовать—лі́тувáти.
Лѣтописатель, лѣтописецъ—літопи́сець.
Лѣтопись—лі́топис.
Лѣторасль—па́гін, па́ріст, літоро́ст, літо́росток.
Лѣтосчисленіе—літочи́слення.
Лѣтось—торі́к.
Лѣтошній—торішній.
Лѣчебникъ—лікарник.
Лѣчебница—лікарня.
Лѣчебный—лікарський; лікарний.
Лѣченіе—лікува́ння, го́їння, курува́ння.
Лѣчить, ся — 1) лікува́ти, го́їти, ся, курува́ти, ся; 2) лікарюва́ти.
Лѣчуха, рос. Medicago falcata L. — бурку́н, бурунчу́к, черева́шник, M. sativa — буркуне́ць, мишій степовий.
Лѣшій—лісови́к, лісу́н, полісу́н.
Любвеобильный--любо́вний, по́вний любо́ви.
Любезникъ—зальо́тник, любас, милу́н.
Любезничанье—зальо́ти, женихання, залицяння, лицяння; примиля́ння.
Любезничать--женихатися, лицятися, залицятися; примиля́тися.
Любезность—1) люб'я́зність, приємність; 2) ввічли́вість, ґре́чність.
Любезный—1) люб'язни́й, ми́лий, примі́льний; 2) ввічли́вий, ґре́чний.
Любимецъ, любимица—улю́бленець, улю́бленка, милова́нець, милова́нка, лю́бчик, лю́бка, коха́нець, коха́нка, (у ці́лої родини)—рідокоха́нець, (про дітей)—мали́й, мазу́н, ка.
Любимый— лю́бий, коха́ний, улю́блений, уко́ханий.
Любитель, ница—люби́тель, ка, любе́ць, аматор, ка, прихи́льець; охо́чий (до чого).
Любить, ся—люби́ти, ся, коха́ти, ся, милува́ти, ся, (останні два дієслова вживаються переважно що до відносин між людьми, найбільше що до любощів), (про парубка й дівчину, що подали слово) — женихатися.
Любоваться—любува́ти, ся, милува́тися (з чого і чим).
Любовникъ, ца—полюбо́вник, ця, коха́нець, коха́нка, милу́н, милу́нка.
Любовный—любо́вний. Любовный напитокъ —пиття́, любощі, коха́н-зілля.
Любовь—любо́в, коха́ння, (здр.) — коха́ннячко, закоха́ння, лю́бощі, лю́бощі-ми́лощі. (Окрім першого, всі останні прикладаються тільки до відносин між людьми що до любощів). По любви—по любо́ви, по лю́бости, до любо́ви. Съ любовью—за́любки.
Любодѣй—любодій, роспу́стник.
Любознательность — цікавість, допи́тливість, довідливість; замилува́ння до нау́к, охо́та до нау́к
Любознательный — допи́тливий, довідливий; охо́чий до нау́ки.
Любой, любо—люби́й, лю́бо.
Любопытный, но—цікавий, во.
Любопытство—цікавість.
Любопытствовать—цікавитись.
Любострастіе—по́хіть, похітли́вість, сласно́та.
Любострастный—похітли́вий, сласни́й.
Любостяжаніе— захла́нність, хапчи́вість, лапчи́вість.
Любостяжательный—захла́нний, хапчи́вий, лапчи́вий.
Любушка—лю́бка, коха́нка, коха́ночка.
Люди—лю́ди(е).
Людишки—людці.
Людность—лю́дність.

Людный—людни́й, мо́рний.
Людоѣдъ—людоїд, людоже́ра, песиголо́вець.
Людская—челя́дняцька, челя́дня.
Людской—лю́дський; лю́дяний.
Людскость—лю́дськість, лю́дяність.
Люкъ—1) люк (на суднах); 2) ля́да.
Люли—лю́лі, лю́лю.
Люльна—коли́ска, коли́сонька, лю́ля.
Люлюкать—лю́лять.
Люстра—лю́стра.
Люстриновый—люстрино́вий.
Люстринъ—люстри́н
Лютеранинъ—лю́тер, лютера́нин.
Лютикъ, рос. Ranunculus acris L. — козе́лець, дрібноц(ь)віт, жовтобря́шник, лома́тник, ма́слянка, Aconitum Napellus L.—борець.
Лютость—лю́тість.
Лютый—лю́тий.
Лютѣть—лютіти, лютішати.
Люцерна—Medicago sativa—люце́рна, равля́нник.
Лягавая собака—ва́жел. Canis avicularis.
Лганіе—ф(хв)иця́ння, ва́хання, ґрикання.
Лягать, ся, лягнуть—ф(хв)ицяти, ф(хв)и́кнути, вихати, вихонути, брикати, ся, брикну́ти.
Лягливый—брикли́вий.
Лягушенокъ—жабеня́-тко.
Лягушечій—жа́б'ячий.
Лягушечникъ, рос. Hydrocharis Morsus Ranae L.—жа́бурник.
Лягушка, Rana—жаба, (здр.) жа́бка, (велика ряба)—роп'у́ха; (що дуже плигає)—скакилю́ха, кра́кавка (на де́реві).
Лягушкинъ—жа́бин, жа́б'ячий.
Лягушникъ—1) д. Лягушечникъ; 2) рос. Ranunculus C. Bauh. — жа́бинець, лю́тий ц(ь)віт. болю́тяне зілля, **во**зе́лець.
Лядвея—стегно́, (здр.) стеге́нце.
Лядъ—ха́лепа. пригода. Ну те къ ляду!—геть к бісу, до біса, іди́ геть!
Лямка—ля́мка, ля́мина, тягло́, шлеї́.
Лямать—ля́пати, ля́пкати.
Ляпись—пеке́льний камінь, ля́пис. Argentum nitricum.
Ляшка—стегно́, (здр.) стеге́нце

М.

Мавзолей—мавзоле́й, мавзоле́ум, надгро́бок.
Мавротъ, рос. Cytisus biflorus L' Her.—зіно́вать, дереза, рокитовий кущ.
Магазинный — магази́новий, склепо́вий, гамазе́йний.
Магазинъ—магази́н, склеп; гамазе́я, гамазе́й шпихлір. **Книжный магазинъ**—книгарня.
Магарычъ—могри́ч, могори́ч, (сватам, як приймуть хліб, пов'яжуть їх)—пов'яза́н.
Магикъ—чарівни́к; ма́гик.
Магилъ—ма́голь, ма́гіль.
Магистратъ—ра́туша, магістра́т.
Магическій — чарівни́й, чародійний, ма́гічний.
Магія—1) ма́гія, чорнокни́жство; 2) ча́ри.
Маглевать—маґлювати.
Магнатъ—маґна́т.
Магнитить—маг(ґ)нитува́ти, маґнесува́ти.
Магнитный—маг ґ)на́товий, маґнесо́вий.
Магнитъ, Magnes — маг ґ)на́т, ма́ґнес, морське́ залізо, тягуне́ць.
Магъ—чарівни́к; маг.
Маеранъ, рос. Origanum Majorana L.—майора́н, майо́рці, розмайран.
Мазальщикъ, ца—мазільник, ця, мастільник, ця.
Мазаніе — мазіння, ма́щення, мащіння; шмарува́ння.
Мазанка—мазанка, лі́плянка.
Мазать, ся — ма́зати, ся, маста́ти, ся, ш(с)марувати, ся, (брудно)—ялозити, (мов би квачем) — квацюва́ти. **Мазаный**—ма́заний, ма́щений, шмарова́ний.
Мазилка—1) квач, (здр.) ква́чик, мазило́, (здр.) мазилка, помазо́к; 2) шмарово́з; 3) маля́р, **квачома́з**, **богома́з** (що малює образи).
Мазильница - мазни́ця.
Мазка—ма́щення.
Мазурикъ—пройди́с(ь)віт, злодія́чка.
Мазурка—мазу́рка, ма́зур.
Мазь—1) ма́сть, маста́ло, мазь, 2) **шмарови́дло**, коломазь.
Май—тра́вень, май.
Майка — 1) ком. Scarabaeus melolontha — хрущ; 2) ма́йка, шпанська му́шка.
Майникъ, рос. Majonthemum bifolium L. — за́яча кров, за́ячі ву́шка.
Майонезъ—драглі, холоде́ць.
Майскій—майо́вий, тра́вневий.
Маисъ, рос. Zea Mays—д. **Кукуруза**.
Маканіе—мача́ння, вмо́чування.
Макать, макивать—мача́ти, вмо́чувати.
Маклерить—махлюва́ти; факторува́ти.
Маклерскій—махля́рський; фа́кторський.
Маклерство — махля́рство; фа́кторство, факторува́ння.
Маклеръ—махля́р. ма́хлір; фа́ктор.
Маковица, маковка—ма́ківка, (здр.) ма́ківочка, ма́ківонька.
Маковичный—маківча́ний.
Маковникъ—маківни́к, макаґа́ґа.
Макушка—ма́ківка.
Макъ, рос. Papaver — мак. **Слѣпой макъ**, P. orientale L.—сліпи́й мак, сліпа́к. **Макъ самосѣйка**, P. Rhoeas L.—видю́к, видю́х, мачо́к, зірка́тий мак, зірка́ч, па́далишний мак.
Малахай—капелю́х, ша́пка з капелю́хами.
Малдазошка, Pediculis pubis — площа́ця, підмуде́нна гни́да; мандаво́шка.
Малеваніе—малюва́ння.
Малевать, ся—малюва́ти, ся.
Маленькій—мале́нький, мане́нький, (**дуже**)

—малéсенький, манéсенький, малісінький, манісінький, малюсінький, манюсінький, манюнній, манюнький.

Маленько—трóшки, трíшки, трó(і)шечки, трíні, трíсі, крíні.

Малецъ—хлóпець, хлóпчик, хлоп'я, малúй, малюк, (зб.) малéча.

Малинъ—зáячий слід.

Малина, рос. Rubus Idaeus L. — малúна, М каменная, R. saxalilis L.—д. Каменика.

Малиновый—малúновий.

Малиновка—1) малинівка (наливка); 2) пт. Motacilla salicaria—очерéтянка.

Малиновый—кармазúновий (колір), малúновий.

Малить, ся—малúти, ся, змéньшувати, ся.

Малка—1) шмáга (у столярів); 2) ме(и)зúнка, ме(и)зúночка (наймолодша дочка).

Мало — мало, не багáто, ó б)маль, на óмаль, трóхи, трó(і)шки **Мало-помалу** — потрóхи, потрóху, помáло, по мáлу-мáлу, по малý малý, по вóлі, спокволу.

Маловáжность—маловáжність, дрібнúця.

Маловажный, но—маловáжний, малознáчний, но, малекуватий, то.

Маловато—малóвато, небагáто, ó(б)маль, замáло, намаль, омáлкувато.

Маловатость—пóмалість

Маловатый—малóватий, пóмалий.

Маловременный—короткочáсний, недовгочасóвий.

Маловременность — короткочáсність, недовгочасóвість.

Маловѣріе—маловíрство.

Маловѣръ—маловір, недовíрок, ка.

Маловѣрный—маловíрний.

Маловѣсность—легковáгість.

Маловѣсный—легковáгий.

Маловѣтріе—малúй вітер.

Малодушество—малодýшність, зневíрство.

Малодушествовать — спадати дýхом, зневірятися, нúдіти.

Малодушный — легкодýхий, малодýшний, зневíра.

Малоземельный—малоземéльний.

Малозначительность—малознáчність.

Малой—1) хлóпець (слуга). **Малой! поди сюда!**—Хлóпче! ідú-но сюдú; 2) пáрубок, хлóпець.

Малоизвѣстность—маловідóмість.

Малоизвѣстный—маловідóмий.

Малоимущій—незамóжний, маломóшний.

Малоискусный—недотéпний, недотéпа, невмíлий, нездóльний.

Малокровіе — малокрóв'я, мáлокрóвність, блíдниці.

Малолѣсіе—малолíсся.

Малолѣтіе, малолѣтство—мáльство, малолíття, недолíтство. **Съ малолѣтства**—змáлку, змáлечку, з мáльства.

Малолѣтній, малолѣтокъ—малолíтній, малолíт, малолíток, недолíтний, недолíток.

Малолѣтство—малолíття, малолíтство, недорóслість.

Малолюдіе, малолюдность — малолю́дство, нелю́дність.

Малолюдный—малолю́дний, нелюдни́й.

Мало-мальски — мало-нáмало, скíльки-нéбудь, хоч трóшки.

Маломощность—малосúлість, несúла.

Маломощный — малосúлий, малосúльний, кво́лий.

Маломѣрный—маломíрний, недомíрок.

Малонаселённость — малонасéленість, малолю́дність.

Малоопытность — малúй дóс(ь)від, малодос(ь)відченість.

Малоопытный—малодос(ь)відчений.

Малопомѣстный — дрібноземéльний, невеликоземéльний.

Малорослость — малúй зріст, низькорóслість.

Малорослый — низькóрослий, малúй, кýций, невелúкий на зріст.

Малосвѣдущій—малознаючий.

Малосиліе—малосилля, кволість.

Малосильный — малосúлий, маломíцний, недýжий, кво́лий, легкосúлий.

Малосложный малосклáдний.

Малость—1) мáлість, мализна; 2) дрібни́ця, дéщиця, дурнúця.

Малоумный — недоýмкуватий, недóумок; пришелéпуватий, недорíка.

Малоупотребительный—маловживаний.

Малоцѣнный—малоцíнний, не коштóвний.

Малочисленный—нечислéнний.

Малый—1) малúй, невелúкий. **Малыя дѣти** — малí, дрібні діти, діточки. **Малъ мала меньше** (про дітей)—однó одного мóнше. **Безъ малаго**—трóхи не, мáло не.

Малышъ—малúй, малю́к, маленя́,-тко, маля́, призéмок; (в жарт)—кýций, кýцак, курдýпель.

Мальва, рос. Malva L.—калáчики, проскурня́, зінзівер. дзіндзівер. Althaea officinalis—рожа.

Мальга — 1) малю́к, малючóк, маля́, малúшко, (в жарт)—пýцьвірінок, (зб.)—малéча, дрібнóта, дріб'язок; 2) (про рибу)—мідьгá, мількá, мýлька.

Мальчёнка—хлоп'я, хлопчá, хлопчáтко.

Мальчикъ — хлóпець, (здр.) хлóпчик, хлоп'я,-тко, хлопчá,-тко, (поб.) хлопчúна, хлопчáк, хлопцю́га, хлопчúсько, (більшенький)—парубíйка.

Мальчишка — хлопчá, хлоп'я, хлопчýк; шмаркáч.

Мальчуганъ—хлопчá, хлопчúна.

Малѣть—малíти, змéншуватись.

Малютка, малюточка—дитúнка, дитúнчá, (немовляче)—немовлятко, малú, малятко.

Малярить—малярувáти.

Мама, мамка—1) мáма, мáмочка, мáтінка, мáтіночка, мáмця, мамýся, матýся, матýсенька, нéня, нéнька, нáнечка; 2) мáмка.

Маменькинъ, маминъ — мáмин, мамýсин, матýсин, нéньчин. **Маменькинъ сынокъ** — мамíй, мазýн, мазýнчик, мамсúн.

Мамкинъ – мáмчин.
Мамона – мамона, роскóші.
Мамура – (росл.) швéдська малúна.
Мана – принáда.
Манежить – маніжити, об'їздúти.
Манежиться – маніжитися і д. Жеманитъся.
Манежъ – маніж.
Манера – маніра; звúчка.
Манеръ – 1) манір, взір, спóсіб, чин, роб, шталт, штиб. штиль. Такимъ манеромъ – такúм чúном, рóбом, спóсобом; 2) звúчай, поведéнція
Манжета, мн. **манжеты** – мінькéт, манкéт, манжóта, брижжі (збори на рукавах); рукáвчики, чóхли.
Манжетный – мінькéтовий, манкéтовий, манжéтовий.
Манить – 1) манúти (кого), кивáти, мúгати, моргáти, махáти (до кого); 2) вáбити, нáдити. Манить – кортáть.
Манiе – пóмах, (по)кив. миг.
Манна, Manna – 1) сік з ясеня, Fraxinus ornus rotundifolia; 2) мáнна небéсна.
Манная крупа – мáнні крýпи.
Манникъ, рос. Glyceria fluitans – мáнна трава.
Мановеніе – д. Маніе.
Мантилія – мантúлька.
Мантія – керéя, мáнтія.
Манускриптъ – рукóпис, манускрúпт.
Мануфактура – мануфактýра.
Мануфактурный – мануфактýрний. М. товаръ – крам.
Мануфактуристъ – мануфактýрник.
Маразмъ – чив'яда, висилення, (від старости або від хвороби) – старéчість.
Маранiе – калúння; бáзграння.
Маратель – базграч, партáч, (про малярів — квачомáз, богомáз, (про пíтів) – віршомáз, папіромáз.
Марать, ся – 1) каляти, ся, мастáти, ся; брýдити ся, паскýдити, ся; 2) бáзграти, (про письмо) – дрúпати, (про малювання) – мáзати, ляпати; 3) черкáти, чорнúти; 4) гáнити.
Марганецъ – марган̀ець.
Марганцовистый – марганцювáтий.
Марганцовый – марган̀цевий.
Маргарита – перлúна, перлúнка.
Маргаритка, рос. Bellis perensis L. – стóкроть, стóкротки.
Марена, рос. Rubia tinctorum L. – марена́.
Маринадъ – мéжа, межéне, маринáд.
Мариновать – маринувáти, мéжити. Маринованные огурцы – маринóвані, межéні (або) óцтові огірки́.
Маріянъ башмачокъ, рос. Cypripedium Calceolus L. – жóвті зозýльки, черевúчки, зозýлині черевáчки.
Марка – 1) д. Маранiе; 2) мáрка; 3) квитóк.
Марлій – маз(ь)кúй, плямúстий; грязькúй, кальнúстий.
Маркотка – мóторошно.
Мародёръ – здобúшник, мародéр.
Мартовскій – бéрезньовий, марцьóвий.
Мартъ – бéрезень, бéрезіль, мáрець, март.
Мартышка – 1) Cercopithecus – мáвпа; 2) пт. Sterna – ластівка морська; (над річками) – мартúн. рибáлка.
Маршировать – маршувати, машируватú, штатувати.
Маршировка – маршувáння, машируванння, мýштра.
Маршъ – марш, ходá. Маршъ! – гáйда, хóда, рушáй!
Маска – мáска, налúцина, машкарà.
Маскавадъ – машкáра, машкáрний вéчір.
Маскировать, ся – маскувáти, ся.
Масленая – маснá, мáсниця, (здр.) мáсничка, масна́ неділя, масляна, (останній день) – пýщання, (перший день) – колодій.
Масленникъ – маслúнка, масничка масільнúця.
Масленистый – маслúстий, масткúй, олiáний.
Масленица – мáсляна, мáсниця.
Маслёнки – маслúнки.
Масленый – 1) мáсляний, олiйний; 2) засмальцьóваний, заялóзений.
Маслина, рос. Olea Europaea – маслúна.
Маслина дикая, рос. Elaeagnus hortensis – цареградська лозá, олúвне дóрево, маслúна.
Маслить – мастúти, мáслити.
Масличный – оливний, маслúновий.
Масло коровье – масло, (ласк.) мáслечко. – Масло деревянное – олúва. Масло постное – олія, олій, (здр.) олійка, олійок. Масло конопляное – сім'янá олія, сім'янúй олій. Масло купоросное, oleum vitriolium – вітрогóль. Масло черное, каменное – нáфта.
Маслобойный – олійний.
Маслобойня, -бойка – олійня, олійниця; масничка.
Маслобой(щикъ), ца – олійник, ця
Маслянникъ, гриб Boletus granulatus – масля́(ю)к.
Маслянка – масничка, діжка на мáсло.
Маслянница – д. Масленая.
Масса – мáса, тóвща; сúла.
Массивный – масúвний; тільчáстий; (про метали) – лúтий, кýтий (а не дутий.
Массикотъ – жóвтий глéйт, масикóт.
Массовой – мáсовий.
Мастерить – майструвáти.
Мастерица – майстрúха, майстрúня, тімáха. Швейная мастерица – швáчка. Ковёрная мастерица – килúмниця, коцáрка.
Мастеровой – майстровúй, ремiснúк.
Мастерская – майстéрня, майстрівня, майстровá, робітня, (малярева) – малярня, (римарева) – римáрня, (шевцева) – шéвня, (кушнірева) – кушнірня, (ткачева) – ткáчня, (кравцева) – кравéшня, (иноді) – швáльня.
Мастерски – майстéрно, штýчно, по-мистéцьки.
Мастерскi(о)й – 1) майстéрний, штýчний, мистéцький; 2) мáйстровúй.
Мастерство – майстéрство.

Мастеръ - 1) ма́йстер, (здр.) ма́йстрик. **В рѣвочный мастеръ** — мотузя́рь. **Жестяныхъ дѣлъ м** —бляха́рь. **Золотыхъ дѣлъ м.**—золота́рь, злото́ник. **Колокольный м.** — дзвонник. **Портняжный м.**—кравецъ. **Сапожный м.**—швець. **Сѣдельный м.**—сідля́р. **Часовой м.** — годинника́рь, година́рь, дзиґарма́йстер; 2) майстер, мастак, ма́тѣць, мистюк, тіма́ха. **М. лгать**—чистобре́ха.

Мастика, Mastix—1) живи́ця, смола́ (з дерева Pistacia Lentiscus L.); 2) кит, замазка.

Мастный с(ь)віжий (про миро). **М. старецъ**—поважний, ста́рець

Масть—1) масть. (Про воли): ла́сий, підла́сий. підчерво́вий, му́рий, муру́гий, перістий, полови́й, попеля́стий, рябомазий.—(Про ко́ні): бі́лий, буланий, воро́ний, гнідий, ка́рий, перешувати́й, миша́стий, строка́тий, шпакува́тий.—(Про гуси): гдо́ві, загливисті гу́си (жовтяво сірі).—(Про ку́ри); зозулясті (рябі) —(Про свині): перісті і др.; 2) (в картах) — масть. (Д. сл. **Карта**).

Матемъ — остуди (темножовті плями на виду у вагітних жінок).

Материкъ—1) твердий грунт; 2) суходіл.

Матерински—ма́терне. по ма́терньому.

Материнскій, материнъ — ма́терній, ма́терин, ма́тчин, матусин, ньо́ньчин. **М. наслѣдіе, имущество**—матери́зна.

Матеріалъ — матеріял, зна́дібок, на́дібок, (мн.) знадоби.

Матерія—1) мате́рія; річ; 2) гній; па́сока, (з мертвого) — роп(а́; 3) тканина, тка́нка.

Матеркать матюка́ти, матіркува́ти.

Материный—ма́тірний.

Матерчатый—шовко́вий.

Матерой — 1) грунтови́й (про землю); 2) кремезний. здоро́вий, дости́глий, дорослий

Матерщина—ла́йка по ма́тері, матко́к.

Матерь, мать — ма́ти, ма́тір, ма́ма, пані́ма́тка, ма́тінка, матуся, матусенька, мамусенька, мамуся, ма́мця, мамуня, ма̀тіночка, не́ня, не́нька, не́нечка.

Матерѣть—1) рости́, вироста́ти; кремезні́ти; 2) міцні́ти, ду́жчати, тве́рднути.

Матица—1) сво́лок, (здр.) сво́лочок; 2) си́панка (в горні).

Матица бѣлая, рос. Bryonia alba—пере́ступень.

Матка — 1) д. **Матерь**; 2) ма́тка, сами́ця. **Лишиться матки** — зма́тчитись; 3) ма̀точка (у рослин); 4) анат. Uterus —ма́тка, ураз.

Матовый—ма̀товий; тьм'я́ний.

Маторѣть—тве́рднути; зада́внюватись.

Маточникъ — 1) кліткa, ма́точник; 2) ма́точник (у рослин); 3) рос. Melissa officinalis L.—ма́точник, кади́ло.

Матрацъ—матра́с, (набитий сіном) — сінни́к.

Матрёнка, рос. Thalictrum flavum L. — одхасник, вередовець, трав'яна́ гру́шка.

Матушка — ма́тінка. пані́ма́тка, пань-матуся і д. Матерь.

Матушникъ—матусин, пані́ма́тчин.

Мать — 1) мат; 2) мат(к)а (плетена з соломи).

Мать—д. Матерь. **Крёстная мать**—хреще́на ма́ти. **Посажёная мать** — за ма́тір, весільна мати, мати голова́та.

Мать и мачеха, рос. Tussilago Tourn. T. Farfara L.—підбі́л. мачушник, ра́нник, царь-зі́лля, підбі́ль.

Махавіз—махання.

Махать, ся—махати, ся, хита́ти, ся, кива́ти, ся, ма́яти, ся. кива́ти. повівати, (ногами) — драг(г)ати. **Махнуть**—майну́ти, чкурну́ти, почухрати, дременути.

Махлевать—махлювати, шахрува́ти.

Маховикъ—махове́ ко́лесо, (у млині)—гончак

Маховой—маховий.

Махонькій—маню́ній.

Махорка—махо́тка.

Махуана. махучковая ягода, рос. Physalis Alkekengi L.—моху́нка. моху́рка.

Махровый—повний. повнявий.

Махъ—мах, кив. **Махомъ** — ма̀хом, вма́х, ду́хом миттю, вмить.

Мачеха—мачуха.

Мачехинъ—мачушин.

Мачта—щогла.

Мачтовой—щогловий.

Машина—маши́на.

Машинистъ—маши́нник, машини́ста, машини́стий.

Машинный—машино́вий; до маши́н.

Маякъ—маяк.

Маятникъ—маятник, ма́яло.

Маяться—тиня́тися, ма́ятися, знемага́тися, нудитися. с(ь)вітом ну́дити.

Мгла — мла; імла, (з дрібним дощем) — мря́ка, (суха) — юга.

Мглистый—імли́стий.

Мгновеніе—мить, мент, мах, хви́лька.

Мгновенно—вмить, мѝттю, вмент, ме́нтом.

Мебель—ме́блі.

Мебельный—ме́бльовий.

Меблировать—меблюва́ти.

Меблировка—умеблюва́ння.

Медаль—медаль.

Медальеръ, медальщикъ—меда́льник.

Медальонъ—дука́ч, медальйо́н.

Медвенникъ, ком. Bombilius—джміль, чміль.

Медвѣжина—ведме́дина, медве́жина.

Медвѣдица—1) ведмеди́ха, ведме́дя́ця, медве́диха, медведя́ця; 2) Большая медвѣдица—віз. Малая медвѣдица— малі́й віз.

Медвѣдище—ведмедю́ка. ведмеда́ще, мед.

Медвѣдокъ, -ка—1) ком. Gryllus gryllatalpa — ведме́дка, медве́дик, земляни́й рак; 2) Pinus talpinus—кріт, керта́ця.

Медвѣдь—Ursus arctos—ведмі́дь, ведмо́дь, ме́двідь.

Медвѣжатникъ—ведмéдник.
Медвѣженокъ—ведмедя́, -тко, ведмедчá.
Медвѣжій—ведмéжий, ведмéдячий, медвéжий, медвéдячий.
Медвѣжій виноградъ, м. голенянка, м. ягоды, рос. Arctostaphylos officinalis Moench. Uva Ursi L.—вовчі ягідкá, мучнúця, росхíдник.
Медвѣжья лапа, рос.—а) Heracleum spondylium L.—борщівни́к; б) Alchemilla vulgaris L.—приворотень.
Медвѣжье ухо, медвѣжьи ушки, рос. Verbascum Thapsus L. — ведмéже ýхо, с(ь)вічі, коров'я́к, дрябчак.
Меделянка—меделя́н, британ.
Медикаментъ—лíки, медикáмент.
Медикъ—мéдик.
Медистый—медúстий.
Медленно—повóлі, помáлу, пóвагом, звóльна; поквóлом, проволóком.
Медленность—повíльність, гáяння, гáйка, загáйка, барíння, бавíння.
Медленный—повíльний, нешвидкúй, тúхий (про ходý); забардúвий, забáрний, гáйний, загáйний.
Медлитель, ница—марýда, проволóка.
Медлительность, медлительный—д. Медленность, медленный
Медлить—барúтися, гáятися, бáвитися, длúтися.
Медоварня—медóвня, медовáрня.
Медоваръ—медовар.
Медоватый—медувáтий.
Медовникъ—медівни́к, медяни́к.
Медовщикъ—медовчúк.
Медовый—медóвий, медя́ний, медни́й, медя́ний.
Медоносный—медонóсний, медодáйний.
Медоточивый—солодкомóвний; медотóчний.
Медуница, рос. Pulmonaria officinalis L.—медýнка, медýнчики, медуни́шник, щемéлина, волóвий язúк, згар, дзвóники. крóкіш.
Медуза—морськé сéрце, медýза.
Медъ—мед, (здр.) медóк, мід. (рідкий)—пáтока, (вирізаний)—пíдсік, (з водою)—сита.
Межа—межá; обмíжок, обнíжок (по боках ниви), сýголов, сýроловок, сýголовки (в головах ниви).
Межгорный—межигíрний.
Межгорье—межигíр'я.
Междорѣчіе—межирíчча.
Междоусобица, междоусобіе—1) усóбиця, чвáра, (частíше)—чвáри; 2) незгóда, колотнéча, колотня, гризня́.
Между—між, поміж. межи́, промíж, суміж. **Между себя**—з-межи́ сéбе, з-посеред сéбе. **Между тѣмъ**—тим чáсом; протé. **Между прочимъ**—між и́н(ь)шим.
Междубровіе—межибрів'я.
Междудѣйствіе—межидія, антрáкт.
Междукостный—межикóстий.
Международный—межинарóдни(і)й.
Междупячіе—межирам'я.
Междуреберный—межинéбрий.
Междуцарствіе—межицарів'я, безцарів'я, межикоролів'я.
Межеваніе—межувáння, розмежувáння.
Межевать—межувáти, розмíрю(у)вати, (висипаючи конці)—концювáти.
Межевщикъ—межемíр, межівник, (що тягне ланцюг)—ланцю́жник.
Межевой—межовúй. **Межевая яма**—копéць.
Межникъ—мíжни́к, обмíжок, сýголовок.
Межъ—між, межи́.
Мезга—1) зáболонь, біль (Alburnum в деревi); 2) жмáки, гамýз.
Мездра—нíздря́, міздря́.
Мездряный клей—карúк.
Мездрить—міздрúти.
Мекать—дýмати, гадáти.
Мелево—млúво.
Мелекка—млинóк, млиночóк.
Меленъ—1) рýчка (жорна); 2) макогíн.
Мелизна—1) дрíбність; 2) мíлкість.
Мелина—мíлина, косá.
Мелять, ся—дробúти, ся, кришúти, ся.
Мелкій—1) дрíбний, дрíбен, (здр.) дрібне́нький, дрібнéнiй. **Мелкое дворянство**—дрíбна шляхта, підпанки, полýпанки. **Мелкій скотъ**—дробина, дрíб, дріб'я́зок; 2) мілкúй, (здр.)—мілке́нький, (про посуду)—плескáтий, плиткúй.
Мелковатый, то—1) дрібне́нький, здрібне́нька; 2) мілке́нький, помíлкий.
Мелководіе—мілковíддя, мала водá.
Мелководный—плиткúй, плескáтий.
Мелкозернистый—дрíбнозернáстий; (про збíжжа)—замíкуватий.
Мелкозубый—дрíбнозýбий.
Мелколиственный—дрíбнолúстий.
Мелкопомѣстный—дрíбноземéльний.
Мелкота—1) дрíбнóта; 2) мáлеч, малéча, дрíбнóта, дробинá, дрíбнúця, дріб'я́зок, абáщиця.
Мелкошерстый—короткошéрстий.
Мелодическій—мелодíйний; с(ь)півýчий.
Мелодія—мелóдія, с(ь)пів.
Мелочной—1) дрíбни́й, дріб'язкóвий, дрібни́чний; 2) (про людину)—дріботýн.
Мелочь—дрíбня́ця; д. **Мелкота** 2, (про гроші)—дрíбняки́, дрíбні.
Мель—мілинá, óбміль, мілкé.
Мельканіе—1) мигáння, миготíння, мúгалка; 2) блúмання, блúкання.
Мелькать, мельнуть—мигáти, миготíти, мигтíти, мигнýти, блúкати, блúмати, блимнýти (про с(ь)вiт), шмигáти, шмигнýти, шмигонýти, шаснýти (про ходу).
Мельномъ—мигцéм, мúттю, швúдко.
Мельниковъ—мéльників, мірóшників, мірошницький, млинарів.
Мельникъ—мéльник, мукомéл, мірóшник, млинáрь.
Мельница—млин, (здр.) млинóк, млиночóк, (з наливним колесом)—корчáк, (з підливним)—підсíпник, підсубíйник, (весняний)—вешня́к. **Вѣтряная мельница**—вітря́к, вітрячóк. **Желѣзоковальная м.**—гамáрня **Конная**

м.—топча́к, тупча́к, ступча́к. **Крупчатая м.**—пи́тель, крупча́тка, (для круп)—крупода́рня, драч, дрячка. **Пловучая м.**—наплавня́й млин (на Дніпрі), плава́к (на Бузі), плива́к (на Горині), гончак (на Сеймі). **Ручная м.**—жо́рна. **Сукновальная м.**—валю́ша, фалю́ша. (Части́ни млина): а) (вітряка): (основа)—стіле́ць, (дишель)—стріла́. ди́шель, во́рот, воротúло, ви́рло, (куди зсипають зерно)—кіш, (для очистки зерна)—шеретівка, (гніздо для веретена)—по́рплиця, (що трясе рукав коша)—решта́к, (жолуб, кудою борошно йде)—мучна́к; б) (водяного млина): (кудою йде вода)—лото́ки, (внизу)—опу́ст, (затички в лотоках)—заставки́, (колесо з корцями)—вовчо́к, ведме́дик, (покрівля над колесом)—парня́к, (куди засипають зерно)—кіш, (куди падає борошно)—скри́ня. (пристрій, щоб піднімати камінь)—підойма.

Мельничскій, мельничій—ме́льників, мірошницький, мірошників, млинарський.

Мельничиха—ме́л(ь)ничка.

Мельничный—млино́вий, млинський. **Мельничный камень**—млиновий ка́мінь, жо́рно, жо́рен, (верхній)—верхня́к, (спідній)—спідня́к. **Мельничное колесо**—млино́ве ко́лесо, ко́ло.

Мельчать—дрібні́ти, дрібні́ш(щ)ати, маліти́ся, перево́дитися, ніке́мніти.

Мельче—1) дрібні́ше; 2) мілі́ше, мі́льче.

Мелѣть—мілі́шати мілі́ти.

Мелюзга—мілька́. мелька́, мільга́, му́лька́, му́лявка; (про дітей)—мале́ча, дрібно́та, дріб'я́зок.

Мелюсь—(о)меля́с. меля́ся.

Менструація—мі́сячка, ц(ь)ві́т, кра́ска, часи́, жіно́че; разом з Leucorrhoea—оплава.

Мень, риба Gadus lota — меньо́к, мнюх, ментю́х.

Меньшинство—ме́ншість.

Меньшій—ме́нший. ме́нчий; моло́дчий.

Менѣе—ме́нче, менше. **Менѣе всего**—найме́нше що найме́нше. **Тѣмъ не менѣе**—одна́к, одна́че, проте́, усе́-таки́.

Мергель—Marga—ма́ргель, рухля́к.

Мергельный—маргéльовий, рухляко́вий.

Мережа—я́тір, во́лок. мере́жа.

Мекать—мекáкувáти.

Меренокъ—ко́ник, лошак.

Мереть—ме́рти, у(в)мира́ти.

Мерещиться—1) мрі́ти, мрі́ятися, маячіти, манячіти, бовваніти; 2) ввижа́тися, привиджуватися, верзтися.

Мерзавець, вица—пога́нець, пога́нка, паску́да, мерзо́та, ледащо.

Мерзить—1) ги́дити; 2) паску́дити, пога́нити, мерзи́ти.

Мерзкій, мерзостный—пога́ний, паску́дний, гидки́й. гидо́тний, мерзе́нний, мерзосьвя́тний.

Мёрзлый—1) ме́рзлий, заме́рзлий; 2) мерзлякува́тий. змерзля́к.

Мерзлякъ—змерзля́к, мерзля́к, змерзля́х.

Мерзлятина—мерзля́.

Мёрзнуть—ме́рзнути.

Мерзость—по́гань, паскýдство, гидо́та, мерзо́та, оги́да.

Мерзѣть—погані́ти, паску́дитися, мерзе́нитися.

Меридіональный—меридіона́льний, південнико́вий.

Меридіанъ—півде́нник, меридія́н.

Меринсъ—шпа́нка (вівця).

Меринъ—кінь (вихолостаний огирь). **Глупъ, какъ сивый меринъ**—дурни́й, як вівця́.

Меркнуть—ме́ркнути, марні́ти, темні́ти, тьмі́ти.

Меркурій—Мерку́рій.

Мерлуха, мерлушка—сму́х, сму́шок (з ягняти), линтва́рь (з вівці), мерлúця, голúця (із здохлої вівці), ви́порток (з мертворожденого ягняти), пере́лі́ток (з того, що переліпувало), стари́ця (з старої вівці).

Мерлушечій, мерлушій, мерлущатый—смушко́вий, смуше́вий, линтваре́вий.

Мертвенность—1) ме́ртвість; завме́рлість; мертв'я́чість; 2) мертво́та, ме́ртвість.

Мертвенный—1) мертво́тний, мертве́ячий; 2) завме́рлий.

Мертвецкій—мертве́цький, мре́цький. **Мертвецки пьянъ**—п'я́ний як ні́ч.

Мертвецкая—трупа́рня.

Мертвецъ—мрець (р. мерця́), (мн.) мерці́, мертв'я́к, мерля́к, (у мерле́ць.

Мертвечина—мерля́тина, мерло́; стерво.

Мертвечинный—стервовий.

Мертвительный—мертв'я́чий.

Мертвить—мертви́ти.

Мертворожденный—мерчу́к, мертвонароджений.

Мёртвость—1) ме́ртвість; 2) оду́блість, заду́блість.

Мёртвый—ме́ртвий, ме́рлий, в(у)ме́рлий.

Мерцаніе—бли́мання бли́кання, миготі́ння,

Мерцать—бли́кати, бли́мати, мигті́ти, миготі́ти

Мессія—Ме́сія.

Мести—ме́сти, замі́та́ти.

Месть—по́мста.

Металлическій, металловый—металі́чний, метале́вий, метальовий.

Металловидный—металува́тий, металоподібний.

Металлоплавильный—гама́рський. **М. печь**—гамарня.

Металлъ—мета́л, мета́ль.

Металлургія—гамарство, метальнúцтво, металу́ргія.

Метаморфоза—метаморфо́за, переобраз.

Метаніе—ки́дання.

Метать, ся—1) ки́дати, ся, бо́рсатися, ге́дзкатися. **Метать взоръ**—ки́дати, скида́ти о́ком. **Метать жребій**—бра́ти, ки́дати жре́б. **М. икру**—те́ртися. **...четли**—об...идáти пе́тлі. **М.**

стрѣлы—пуска́ти стрі́ли. М. кровь —пуска́ти кров; 2) фастрига́ти (про шитт́я).

Метнуться—метну́тися, ки́нутися, шатну́тися. Мечется, какъ угорѣлая кошка—біга, як опарений; кру́титься, як му́ха в окропі, як посо́лений.

Метафора—мета́фора.

Метёлка—1) мітёлка, віничок; 2) куни́ця, куня́ (у очерета), во́лот, воло́ття (у проса), китях, кия́х, ко́си (у кукурудзи); 3) рос. Poa L.—мітли́ця, Poa bulbosa і Compessa L.—тонконіг, Poa nemoralis L.—волосне́ця, гусятник, Poa pratensis L. — ля́дська чупра́на, Poa trivialis L —тонконіг.

Метель—мете́лиця, завір'юха, хуртови́на.

Метельный — мете́лишний, хуртове́нний, завір'ю́шний. Метельные наносы — заме́ти.

Метёльный—мітло́вий.

Метельщикъ, ца—мете́льник, ця.

Метеніе—метіння, замітання, підмітання.

Меткій—1) влу́чний, влучкі́й; 2) кидкі́й, замашний; 3) метки́й, швидкі́й, мото́рний.

Меткость—влу́чність.

Метла—1) мітла́, (стара) — дряпа́к, (для печі)—помело́; 2) рос. Agrostis L.—мітли́ця, пирій

Метлообразный—мітла́стий.

Метловище—мітли́ще, мітлови́сько.

Метода, методъ—спо́сіб. мето́да, доро́га.

Методическій—методи́чний.

Метрическій—метри́чний.

Метыль, ком. Ephemera horaria—поде́нька.

Механизмъ — механі́зм, будо́ва, спра́ва, снасть, машине́рія.

Механика—механіка.

Механикъ—механі́к, машини́стий, машинник. Механическій, ки—механи́чний, но.

Мечевой—мечо́вий.

Меченосецъ—ме́чник.

Мечеобразный—на взір меча́.

Мечеть—мечо́т.

Мечта—1) мрія; ма́рево, мана́, манія; 2) ма́рево, мара́ (страшна).

Мечтаніе—мрі́яння, ма́ріння.

Мечтатель, ница—мрійник, ця, мрі́ець; химе́рник. ця.

Мечтательность—мрійність; химе́рність.

Мечтательный—мрійний; химе́рний.

Мечтать, ся—мріяти. ся, марити, ся; химе́рити, ро'тися.

Мечъ—1) меч, міч; 2) риба Xiphias gladius —ме́чник.

Мзда—1) нагоро́да, запла́та; 2) коры́сть. зиск.

Мздоимецъ, ство—здо́рник, хапу́н, хабарник; здирство, хабарство.

Миганіе—ми́гання, моргання, мру́гання, кліпання, бли́мання, лу́пання.

Мигать—ми́гати, бламати, моргати, мру́жити, кліпати, лу́пати.

Мигачъ, мигунъ, мигунья—моргу́н, кліпко́, моргу́ха

Мигъ—мент, мах, мить. Мигомъ—ма́ттю, ме́нтом, ду́хом, ма́хом, вмент, вмить, вмах.

Мигуха—моргу́ха.

Мизантропическій—(од)відлю́дний, мізантропічний.

Мизантропъ — відлю́дник, відлю́да, безлю́док, мізантро́п.

Мизгирь, паук, Aranea tarantula — тара́нтул, тара́нтух, волоський паву́к.

Мизерность—мі(и)зе́рність, мізе́рія.

Мизерный—м(и)зе́рний, ми́ршавий, злиде́нний.

Мизинецъ—м е)изи́нець, м(е)изи́нок.

Микроскопъ—мікроскоп, дрібногля́д.

Микстура—мікстура́, мішани́на.

Милашка—лю́бчик, лю́бка, ду́шка.

Милая—ми́ла, лю́ба; лю́бка, коха́нка; милода́нка.

Миленькій—миле́нький, любе́нький.

Милёхонекъ—миле́сенький, любе́сенький.

Милліанъ—милійо́н, мілио́н.

Милліонеръ—милійо́нник, милійо́нщик.

Мило—ми́ло, миле́нько, лю́бо, любе́нько.

Милованіе—мілува́ння, голу́блення.

Милованіе—ми́лування, поми́лування.

Миловать, ся—милувати. ся, голу́бити, ся, пести́ти.

Ми́ловать—ми́лувати, ми́лость кла́сти.

Миловидный — мілови́дий, гарнови́дий, гарне́нький.

Милосердіе — милосе́рдя, милосе́рдність, ла́ска.

Милосердый—милосе́рдний, милосе́рдник, ласка́вий.

Милостивецъ, вица—ласка́вець, ласка́виця, ми́лос(т)ник, ця, добро́дій, ка.

Милостивый—милости́вий, ласка́вий. Милостивый Государь! — милости́вий, ласка́вий Пане, Добро́дію!—Шановний Добро́дію! — Високоповажний Добро́дію!

Милостыня—ми́лостиня.

Милость—ми́лость, ласка, добродійство. Ваша милость—Ва́ша ми́лость, ва́ше добро́дійство. Милости просимъ — про́симо, про́симо до госпо́ди. Божьею милостью—з ла́ски Божо́ї. Сде́лайте милость—бу́дьте ласка́ві.

Милочка, милуша—ми́ла, миле́нька, милю́ня, лю́бка, лю́бонька, любу́ня.

Милый—ми́лий, лю́бий, коха́ний; любко́, лю́бчик. коха́нець; милода́н.

Милѣть—мили́ти, мили́шати, кращати.

Мильный—ми́льовий.

Миля—ми́ля.

Мимика—мі́міка, ми́ги. Разговаривать мимикою—говори́ти на ми́гах.

Мимическій—мімічний.

Мимо — ми́мо, повз, по́уз, біля́, побіля́, проз, попри́; геть.

Мимолётный — скороминучай, швидкоминучий, бистроплинний.

Мимоходомъ—мимохі́дь, по доро́зі; навертом, хвато́м.

Мимоѣздомъ — мимоїздом, проїздом, по дорозі.

Мина—1) мі́на; підкіп, тайни́к; 2) вираз, ви́гляд, мі́на.

Минаретъ—мінаре́т.
Миндалевидный—миг(ґ)далюва́тий.
Миндаль, рос. Amygdalus communis L. — миг(ґ)да́ль.
Миндальный—миг(ґ)дале́вий.
Минералъ — мінера́л(ь), крушéць, копали́на.
Минёръ—підко́пник, мінник.
Министерство—міністе́рство.
Министръ—міністер.
Миніатюра—мінья тю́ра. дрібнообраз.
Миніатюрный—дрібнюнній, мінья тю́рний.
Минный — мінний, міновáй, підкíпний, тайнико́вий.
Мяхованіе — скíнчення; проминá́ння; минáння.
Мяховать, ся, минуть—минáти, ся, обминáти, оминáти, поминýти, обминýти, проминýти.
Минога, Petromizon marinus—минóга.
Миногный—мінóрний, жалíбний.
Минувшій—минýлий.
Минута, минутка, мяуточка—минýта (1/60 години), хвúля, хвúлька, хвилúна, хвилúнка, хвилúночка. **На минуту, на минутку**—на хвúлю. на хвилúнку, на часúнку, на волосúнку.
Минутный — минýтний, хвилéвий, хвúльний.
Миражъ—мáрево, омáна, мірáж.
Мирволить—потурáти, потакáти.
Мирѣніе—миріння, мúрення. лáгожіння.
Мирить, ся — мирúти, ся, годúти, ся, лáгодити, ладнáти, ся.
Мирíада—бéзліч, тьма (власне 10.000).
Мирно—мúрно, тихомúрно.
Мирный — мúрний, тихомúрний. **Мирныя отношенія**—сýмир, згóда, злáгода.
Мировая—мирова́, помúрна.
Мировой — мирови́й. **М. судья** — мирови́й суддя́. **М. посредникъ**—посере́дник.
Мирозщикъ—миротво́рець.
Миролюбивый—миролю́бний, тихомúрний.
Миролюбіе—миролю́бство, лáгідність.
Міръ — 1) мир, згóда, лад, злáгода; 2) рос. Chenopodium Botrys L.—мярь.
Миса, миска—миска, мúсочка, полýмисок, (глибока)—макíтра, макоте́рть.
Мистицизмъ—містúчність, містицúзм.
Мистическій—містúчний.
Митингъ—вíче, мітинґ.
Митраль—митраль, пéркаль.
Мишень—метá, ціль.
Мяшура — сухозлóтиця, сухозлíтка, позлíтка; шумúха.
Мнѣвческій—мітúчний.
Мнѣологическій—мітол ь)огíчний.
Мнѣологія—мітол(ь)огíя.
Мнѣологъ—мітол(ь)óг.
Мнѣъ—мíт.
Міазма—міáзма.
Міровоззрѣніе—с(ь)вітóгляд.
Міроздáніе — с(ь)вітобудóва, с(ь)вітотвóрення, створíння с(ь)вíта.
Міродержецъ—с(ь)вітодéржець.
Міровой—с(ь)вітовúй.
Міроздиждитель—Творець, с(ь)вітотвóрець.
Міросозерцательный—с(ь)вітогля́дний.
Міросозерцаніе—с(ь)вітóгляд.
Міростроитель—с(ь)вітобудівни́чий.
Міроустройство—с(ь)вітобудóва, с(ь)вітолад.
Міроѣдъ—мироїд, глитáй.
Мірской — 1) с(ь)вітовúй, мирськúй; 2) громáдський. **Мірская сходка**—схóдини, громáда. **Мірская изба**—збó(ї)рня.
Мірянинъ — 1) миряни́н, миря́нка; 2) громадя́нин, ка.
Міръ — 1) с(ь)вíт, с(ь)вíт Бóжий, (здр.) с(ь)вітóчок; 2) мир, лю́ди, громáда. **Ходить по мірv**—з торбами ходúти, старцювáти. **Не отъ міра сего** — не сьогос(ь)вітній.
Младенецъ—дитúна, дитúнка, (що ще не говорить)—немовлятко. **Грудной м.** —дитúна при грýдях, цицькова дитúна.
Младенческая—родúмець, перехíд, мимохíд, чóрна нéміч.
Младенческій — немовлячий, дитúнський, дитячий.
Младенчество — немовлячий вік, дитúнство, мáльство. **Съ младенчества**—змáлку, змáльства.
Млекокосный—молокодайний.
Млекопитающій—молокосýчий, сосýчий.
Млекоссѣдъ, рос. Galium verum L.—жóвта кáшка, медяни́к, батíжки́й, буркýнзілля, дрібноц(ь)вíт, сиворотень.
Млечный—молóшний. **Млечный путь**—Бóгів шлях, чумáцька дорóга, молóшна дорóга,
Млѣть—млíти, у(в)мліва́ти, зомліва́ти.
Мнимый—гáданий, удáний, удáваний.
Мнимоумершій—завмéрлець.
Мнительность — помáсливість; підозрíливість.
Мнительный — помúсливий, невпéвнений (в собí); підзóрливий, підозрíливий
Мнить, ся—гадáти, ся, злавáтися.
Много — багáто, багáцько, (не дуже) — чимáло, багатéнько, (дуже)—сúла, страх, гурт, тиск, до лúха, до кáта, до чóрта, до бíса, до стобíса, чóртів тиск. **Во многомъ** — багáто в чóму. **Многимъ кажется**—багатьóм, багáто дé-кому здається. **По многимъ причинамъ**—з багатьóх причúн.
Многобожіе—многобóжство, многобожжа.
Многобожникъ—многобóжник.
Многобрачіе—многошлю́бство.
Многобрачный—многошлю́бний.
Многоводіе — многовíддя, пóвідь, пóвінь, пóвна водá.
Многоводный—многово́дий, багáтий на вóду, повноводий.
Многовласка, рос. Polytrichum, Aspidium Filix mas Sn.—пáпороть, жíноча пáпороть.
Многоглаголаніе—велемóвність.
Многоглаголивый — велемóвний, розмóвистий, балаку́чий, балакли́вий.
Многоглазый—многоóкий
Многогласный—многоголóсий.

Многогранный — многостінний, грани́стий, гранча́стий.
Многогрѣшный — многогрішний, великогрішний.
Многодѣтный—бага́тий на ді́ти.
Многоженецъ—многожо́н, многожо́нець.
Многоженство—многожо́нство.
Многоземельный—великоземе́льний.
Многознаменательный, м.-значительный, м.-значащій — многозна́чний, великозна́чний.
Многозначительность—многозна́чність.
Многоколѣнный—колінчастий, многоколінний.
Многократность—многоразо́вість, кількаразо́вість.
Многократный—многоразо́вий, кількаразо́вий.
Многокровный—крів'а́вистий, кров'и́стий.
Многолепестный—многопелюстко́вий.
Многолиственный — рясноли́стий, листа́тий.
Многолѣтіе—многоліття.
Многолѣтній — довголітній, великолітній, кількалітній.
Многолюдіе — велелю́дність, вели́ка лю́дність.
Многолюдность—велелю́дність.
Многолюдный — велелю́дний, великолю́дний, лю́дни́й.
Многоногъ, ком. Iulus—стоно́га.
Многоножка, рос. Polypodium L.—па́пороть.
Многонько—багате́нько, чима́ло.
Многообразный — різноманітний, многовзірний.
Многоплодный—родю́чий, плодю́чий, хлібода́йний, рясни́й (про овоч).
Многопольный—многозмінний, на кілька змін, на кілька рук.
Многоразличный—різноманітний, розмаїтий, уся́кий, різний.
Многорѣчивый—велемо́вний, розмо́вистий.
Многорѣчивость — велемо́вність; балаклі́вість.
Многосемейность — сім'яни́стість; великосі(е)ме́йність.
Многосемейный—сім'яни́стий, великосі(е)ме́йний.
Многословіе—многосло́в'я.
Многосложный—многоскладо́вий.
Многосторонній—многобічний.
Многострунный—струни́стий, многостру́нний.
Многострадалецъ—великоте́рпець, великостра́дник.
Многотрудность—великотру́дність.
Многотрудный—важки́й, трудни́й.
Многоугольный—многоку́тний, ріжка́тий.
Многоуважаемый—високоповажний, ве́льми шано́вний.
Многоученый—великовче́ний.
Многоцѣнный—конто́вний, великоконто́вний.
Многоцѣнность—конто́вність, великоконто́вність.
Многоцвѣтность—многоба́рвність, многоко́лірність.
Многоцвѣтный — многоба́рвний, многоко́лірний.
Многочисленный—числе́нний.
Множество—бага́то, бага́цько, си́ла, вели́ка си́ла, тиск, ва́лява, тьма-те́мрява. **Безчисленное множество**—бе́зліч, си́ла силе́нна.
Множимое—мно́женик.
Множимый—мно́жний.
Множитель—мно́житель.
Множить, ся—мно́жити, ся, намножа́ти, ся.
Мнѣ—мені.
Мнѣніе—ду́мка, га́дка, зда́ння. **По моему мнѣнію, я того мнѣнія** — на мою́ ду́мку, як на ме́не.
Могила—1) я́ма, гробови́ще, гріб; 2) моги́ла.
Могильница, рос. Vinca—барві́нок.
Могильный—моги́льний, гробови́й.
Могильщикъ—гробоко́п, моги́льник.
Могота—си́ла, змо́га. **Не въ моготу**—не по си́лі, не під си́лу.
Могучій, могущественный—могу́чий, могу́тний, мо́жний, ду́жий, великомо́жний, поту́жний, преможний.
Могучникъ—(росл.) па́лочник. Typha angustifolia L.
Могущество—могу́тність, си́ла, мо́жність, великомо́жність.
Мода—мо́да; поведе́нція.
Модель—зразо́к, взір, моде́ль.
Моделировать—моделюва́ти.
Модистка—мо́дниця.
Модница—мо́дниця, модос(ь)вітка.
Модничать—трима́тись, додержувати мо́ди.
Модный—мо́дній, мо́дний, мо́дешний.
Можется у вїразі **„не можется"**—не зду́жається. **„Какъ живётся, можется?"**—як ся маєте? Чи жи́ві, чи здоро́ві?
Можжевеловый—ялівцо́вий.
Можжевельникъ, рос. Iuniperus communis L.—яловець.
Можно—мо́жна; вільно.
Мозглый—гнили́й (про овочі), трухля́вий (про дерево), при́хлий, ту́хлий (про иньші речі), хи́рий, хи́рлий, слабови́тий.
Мозглякъ—хирля́к, ми́ршавець.
Мозглятина—гнила́тина, трухля́тина.
Мозгнуть—1) гни́ти, трухля́віти; 2) марні́ти, хи́ріти.
Мозговикъ, мозговина, Coenurus cerebralis—мозгівни́к, коловайка.
Мозговой—мізкови́й.
Мозгъ—1) Cerebrum—мі́зок, мо́зок; 2) Medulla ossium—шпік.
Мозжечекъ, Cerebellum—мізо́к, мізо́чок.
Мозжить—мізчи́ти.
Мозолистый—мозо́листий, мозо́лявий.
Мозолить—му́л(и)яти, мозо́лити.
Мозоль — мозо́ля, нагні́тка, (на п'яті)—гу́зка.
Мозольный—мозоле́вий; мозо́льний.
Мой, моя, моё—мій, моя́, моє.
Мойка—1) митт́я, (про білизну) — пранн́я, праття; 2) мо́йки (де миють вовну).
Мокланъ—жмакрут, глита́й; скна́ра.
Моклый—во́хкий, мо́крий, змо́клий.
Мокнуть—мо́кнути.

Мокредина—трясо́ви́на.
Мокренькій, ко—мокре́нький, ко.
Мокрехонекъ, ко—мокрі́сінький, ко.
Мокрецъ—мокре́ць.
Мокрица—1) ком. Oniscus asellus—стоно́га, мокри́ця; 2) рос. Stellaria media Smith.—мокре́ць, мокри́ця.
Мокричный—стоно́говий, мокри́цевий.
Мокроватый, то—мокре́нький, ко.
Мокрота́—во́хкість, мо́крість.
Мокро́та, мокротина—фле́гма, фля́гма, харкоти́на. харкоти́ння, хря́ки, харкани́на, мокроти́ння.
Мокротистый, мокротный — мокроти́нний, харкоти́нний.
Мокрый—мо́крий.
Мокрѣть—мокрі́ти.
Молва—помо́вка, по́голос, поголо́ска, сла́ва, поговір; чу́тка, почу́тка. **Дурная молва**—поговір, несла́ва.
Молдавія — Молдавщина, Мультя́нщина, Молдава.
Молвить—мо́вити, каза́ти.
Молебенъ, молебствіе—моле́б(і)ень.
Молебствовать—моле́бе(і)нь пра́вити.
Молельня—божни́ця, богомі́льня; капли́ця, (у жидів)—шко́ла.
Молельщикъ—моле́ць, молитве́ник.
Моленіе—моління, благання.
Молитва—моли́тва. **Давать молитву** — моли́твувати. **Брать молитву**—моли́туватися. **Учить молитвѣ** (дітей)—моля́ти.
Молитвенникъ—молитве́ник; молито́вник.
Молитвенный—молито́вний.
Молитвословъ—молито́вник.
Молить—моля́ти, блага́ти.
Молиться—моля́тися.
Молка—помі́л (р. поме́лу).
Молкнуть—мо́вкнути.
Молкомъ—мо́вчки.
Молнія— бли́скавка, блискавиця, (з громом)—грімня́ця.
Молніеносный—блискавичний.
Молодая—молода́.
Молодежникъ—молодни́к.
Молодежь—мо́лодіж, мо́лодь, молодне́ча, молоді́ята.
Молодоженъ—новожене́нець.
Молоденькій—молоде́нький.
Молодехонекъ—молодесенький.
Молодецкій — молоде́цький, юна́цький, хва́тський.
Молодецъ—молоде́ць, юна́к, коза́к.
Молодечество—молоде́цтво, юна́цтво.
Молодечествовать—молодцюва́ти, козакува́ти.
Молодило—рос. Sedum Telephium L. — за́яча трава́, росада, гадю́н. S. acre L. —бурячки́, гіне́ць, росхі́дник, очі́ток, очітки, мо́лодень, чи́стик.
Молодить, ся—молоди́ти, ся, підмоло́жувати, ся, відмоло́жувати, ся.
Молодица, молодка—молоди́ця, (здр.)—молоди́чка.
Молодицынъ, молодкинъ—молоди́цин.
Молодоватый—молоде́нький.
Молодой—молоди́й. **М. годы** — молодо́щі. **Въ м. годы**—ві́ку молодо́го, за молодо́щів, за мо́лоду. **М. мѣсяцъ**—молоди́к. **М. поросль**—молодни́к. **М. человѣкъ**—молоди́к, па́рубок.
Молодость—мо́лодість.
Молодуха—молоду́ха.
Молодцоватый — жва́вий, молодцюва́тий, бадьо́ристий.
Молодѣть—молоді́ти.
Молодякъ—молодня́к.
Моложавѣть—молодні́ти.
Моложавость—молоди́й ви́гляд.
Моложавый—що мо́лодо виглядає.
Молозиво—моло́зиво, Colastrum.
Молоки—молочко́ (риб).
Молоко́—молоко́, (здр.) молочко́, (дитяче),—мо́н(я)ьо, (після родів) Colastrum—моло́зиво, (з-під сиру) — сиро́ватка. **Женское м.**—по́корм. **Кипячёное м.**—пря́жене молоко́. **Молоко птицъ**, Cera —восковиця. **Парное м.** — сиродій, с(ь)вїже молоко́, те́пле.
Молокососъ—бла́зень, блазню́к, безву́сий, (лайливо)—шмаркач.
Молотбитъ—моло́тник, молоті́льник.
Молотило—бія́к, (здр.) бія́чок, (поб.) бія́чи́ще, бія́чи́сько.
Молотилка—молоті́лка; молотня́.
Молотильня—1) молота́рня, тік, (кіньми)—гарма́н; 2) молоті́лка (машина).
Молотильщикъ — моло́тник, молоті́льник, (на гармані)—гарма́нець.
Молотить, ся—молоти́ти, ся, калата́ти, ся, колосува́ти, [кіньми]—гарманува́ти, гарма́нити, ся.
Молотъ, молотокъ—мо́лот, молото́к, молото́чок, [ковальський]—бія́к, [не дуже великий]—однору́к, [на заводах] —шля́га, вершля́г, [дерев'яний]—кия́нка, [з довгим кінцем]—носа́ль, [набивати жорна]—оскард, оска́рда, [палиця з молотком]—ке́леп.
Молоть, ся—1] моло́ти, ся, (на питлю)—питлюва́ти, [покінчати]—обмоло́тися; 2] моло́ти, верзти́.
Молотьба—1] молотьба́, 2] молоті́ння, моло́чення, (кіньми)—гарманува́ння.—**Окончаніе м.**—обмолот.—**Окончить м.**—обмолоти́тися.
Молотье—ме́лення.
Молочай—рос. a] Chelidonium majus L.—глекопа́р, гладу́[и́]шник, росто́паш, сі́ре зілля, чистоті́л, старовина́, прозо́рник, б] Euporbia Esula L.—молоча́й, молоча́к, в] Sonchus arvensis L.—гірча́к, молоча́к, молоча́й, чо́ртове зілля, осе́т, S. oleraceus L.—молоча́к, каки́ш, суса́й.
Молочникъ—1] моло́шник; 2] молошня́к, сосу́н, сосуне́ць; 3] рос. Tragopogon pratensis L.—козе́лець, козе́льці, козе́лки.
Молочница—1] моло́шниця; 2] мед. Aphtae —пліснявка [в дітей].
Молочный—моло́шний.—**М. лихорадка**—моло́шниця.—**Молочное** -моло́шне, мо-

лочна́.—**Молочные зубы**—моло́шні зу́би.—М. **продукты**—набі́л, дійво.
Молочня—моло́шня.
Молча, молчаливо — мо́вчки, мовча́зно, на́шком.
Молчаливость — мовча́зність, мовчазли́вість.
Молчаливый — мовчазни́й, мовчазли́вий, мовчу́щий, мовча́[у́]н.
Молчальникъ, ца—мовчан, мовчу́н, ка.
Молчаніе—мовча́ння, мовча́нка, мовчо́к.
Молчанка—мовча́н [гра].
Молчать—мовча́ти, німува́ти. **Молчи,-те!**—мовчи́, мовчі́ть,-те, ці́ть,-те, засьс!
Молчкомъ—мо́вчки, на́шком, та́шком, та́шком-на́шком.
Молчунъ, нья—мовча́[у́]н, ка.
Моль—мов, мовля́в.
Моль, ком. Tinea—міль, (р. відм.)—мо́ля, мільга́.—М. **шубная**, Tinea pellionella—вовня́ний міль.—М. **вощанная**—мотиль́ця, метеня́ця.
Мольба—моли́тва, благання.
Мольбертъ—стало́га, мольбе́рт.
Молюскъ—м'яку́н.—**Молюскъ рѣчной**, Anadanta i Unio—ско́йка.
Моментально—в мент, у млі о́ка; ду́хом.
Моментъ—моме́нт, мент.
Монархія—монархі́я.
Монархическій, ни—монархічний, но.
Монархъ—монарх[а], цар, ці́сарь.
Монаршій—монарховий.
Монастырь—манастарь, (католицький)—кляштор.
Монахиня—черни́ця, [здр.] черни́чка, черни́ченька, мона́шка. — **Монахиней быть**—черни́чити, у черни́цях бу́ти.
Монахъ—черно́ць, [р. ченця́], [мн.]—ченці, [здр.] че́нчик; мона́х.
Монашескій—черне́чий, черне́цький.
Монашество—черне́цтво.
Монашествовать—черне́чити, ченцюва́ти.
Монета — моне́та.—(Стародавні в Україні монети): гарі́ль [сама дрібна], ше́ляг [4 гарілі, або копійка].—**Четвертакъ**—півко́пи або четвертак [25 к.], **полтинникъ**—копа́, коповя́к, півкарбо́ванця [50 к.], **75 к.**—трьохрубле́вий, п'ятизло́тник, **рубль, цѣлковый**—карбо́ванець.
Монетный—моне́тний. — М. **дворъ**—монета́рня.
Монетчикъ—моне́тник.
Монисто—намісто, [одна зернина]—намистина, [здр.]—намисточко, (з коралів)—корали́, добре намісто, [одна зернина]—кора́лина, [з коралевих обрізків]—січка, [скляне]—бузко́ве намісто, пацьо́рки, [з дрібного бісеру)—селя́нки [певне від слова селяти, вселяти—низати].
Монотонный, но—одни́м го́лосом, одноманітний, но.
Монументальный — вікопо́мний, монументальний.
Монументъ — монуме́нт, па́м'ятник, по́мник, надгро́бок.
Моось, моисскій, Canis fricator—му́цик.
Мораліетъ—мораліст.
Мораль—мораль.
Моргаліе—морга́ння, лу́пання, кліпання.
Моргать, моргнуть — морга́ти,-ну́ти, мру́жити, лу́пати,-ну́ти, кліпати.
Моргосѣлый—кислоо́кий, підсліпуватий.
Морготь смо́рід, смерід (р. смороду).
Моргунъ, нья—моргу́н, ха.
Морда—(про з[ь]вірів)—мо́рда, (здр.)—мо́рдочка, (про чоловіка)—пи́ка, (поб.) пицю́ра, (здр.) пи́чка, пи́сок, мармиза, мармуза, ма́дзя.
Мордастый—(про животину)—морда́тий, (про людей)—пика́тий, писка́тий.
Мордашка — пи́чка, пицю́рка; 2) соба́ка морда́та.
Мореплаваніе, мореходство—мореплавство.
Мореплаватель—мореплавець.
Морковина, морковинкъ—морковиння.
Морковный—морков'яний, морков'яний.
Морковь, рос. Daucus L.—мо́рква, D. Carotta L.—мо́рква, морковник, ди́ка мо́рква.
Моркотный — журни́й, сумни́й, нудни́й прикрий; мло́сний, мо́торошний.
Моровой — моровий. — **Моровое поветріе, моровая язва**—моровиця, моровé повітря, помір, прáморок.
Мороженица — форма до моро́женого, до моро́зива.
Мороженіе—моро́ження.
Мороженое—моро́жене, моро́зиво.
Морозить—моро́зити.—**Морозить**—доморо́зить, бере моро́з, бере́ться моро́з.
Морозиться—моро́зитися, мéрзнути.
Морозка—громак.
Морозный, но—моро́зяний, зи́мний, но.
Морозъ—моро́з, (маленький) — моро́зець, (великий)—морозя́ка, (без снігу) — голоморозь.—**Утренніе морозы**—(перед зімою)—за́морозки, приморозки.
Мороковать—та́мити де́щицю, маракува́ти.
Морозить—мрячи́ти, імжити.
Морочить—моро́чити.
Морошка, рос. Rubus Chamaemorus L. — моро́шка.
Морской—морськи́й.
Мортира—гаківни́ця, мущу́р, морти́ра.
Морщина—змо́ршка, бри́жжа.
Морщинистый—змо́рщений, помо́рщений, бабкува́тий, брижжа́тий, брижна́стий, (про овочі)—мо́рхлий.
Морщинный—змо́ршковий.
Морщиноватый — зморшкува́тий, побри́жтий, (про овощі) зморщений.
Морщить, ся—мо́рщити, ся, змо́рщувати, ся, (про овочі)—мо́рхнути.—М. **лобъ**—су́питися.
Моръ—мор, морова́ця, по́шесть, **вмора́ч-**

ка і д. під сл. **Моровой** — **М. повѣтрiе**.

Морякъ—моря́к.

Москотильный—корі́нний.—**М. товаръ**—корі́нний товар.

Москоть—корі́ння, фа́рби, салі́тра, куперва́с, на́фта і вса́кі хими́чні ре́чі, що вжива́ються в ремества́х.

Мосолъ, мусолъ—масла́к.

Мостикъ—мі́сто́к, мі́сто́чок, (для переходу) —кла́дка, похі́дня.

Мостильщикъ—мостни́к, (що мостить камі́нем)—брука́рь.

Мостить, ся—1) мости́ти, (до́шками)—стели́ти, (камі́нем)—брукува́ти, буркува́ти, (та́расом)—тарасува́ти, (греблю)—гати́ти, (решто́вання)—решту́ва́ти, ся; 2) мости́тися, (наче в гнізді) — ку́блитися, кукоблитися.

Мостки—1] кла́дка, кла́дки; 2) ре(и)што́бання.

Мостовая—(з дерева]—по́міст, [з каменю] —бурк, брук, буркі́вка, бруківка.

Мостовина—мости́на, мостови́на, сте́лина.

Мостовое, мостовщика—мостове́.

Мостовой—мостови́й.

Мостовщикъ—мостови́й.

Мость—мі́ст, (дошка в мості)—мости́на.—**Каменный мость**—муро́ваний міст.

Моськикъ—му́пиковий.

Мотальница—мотови́ло.

Мотальщикъ, ца — мота́ч, ка, мота́льник, ця, (в жарт)—ниткоплу́т.

Мотанiе—1) кива́ння, хита́ння; 2) мота́ння, сота́ння; 3) мота́ння, манта́чення, тру́нькання, гайнува́ння.

Мотать—1) кива́ти, хита́ти; 2) мота́ти, сота́ти (ни́тки); 3) мота́ти, манта́чити, гайнува́ти, ци́ндрити, перево́дити, тра́нькати.

Мотаться—1) хита́тися, теліпатися; 2) ве́штатися, тиня́тися, блука́ти; 3) мота́тися, сота́тися.

Мотивировать—мотивува́ти.

Мотивъ — 1) (фільоз.) моти́в, засі́да; 2) (муз.) мотів, го́лос, мел(ь)о́дія.

Мотовка—ци́ндра, марнотра́тка.

Мотовской—марнотра́тний; ростра́тний.

Мотовство—тру́нькання, гайнува́ння, марнотра́тство.

Мотовязокъ, мотовязъ—мотузо́к, мотузка.

Мотокъ—мі́ток, мі́тка, 1/2—пів мі́ток, (частина в три нитки)—чи́сниця, (в 10 чисниць)—па́смо (або) повісмо, (в 20 пасом)—пів мі́ток, (пряжа знята з мотовила)—та́лька.

Мотушка—1] вату́шка, вите́лька; 2] цівка, мі́тняця [нито́к].

Мотъ—мі́ток; 2] мот, [частіше]—мотю́га, мотя́га, моталя́га, тру́нькало, марнотра́вець.

Мотыка—копани́ця, [иноді]—моти́ка.

Мотылёкъ, мотылёчекъ—мете́лик, мете́личок.

Мотыль—1] моти́ль, [здр.] мете́лик; 2] шату́н, вітря́ниця [в парових машинах].

Мотыльковый—мете́ликовий.

Моха, ком. Thrips—мо́шка.

Мохна—ми́чка, ку́дла.

Мохнатость—волоха́тість.

Мохнатый—волоха́тий, кудла́тий.

Мохнатѣть—волоха́тіти, кудла́тіти.

Мохноногій—д. М **хнатый**.

Моховой—моховий.

Мохоръ, мн. **мохры** — торо́чка, торочки́, пацьо́рка, пацьо́рки; зубці по краях на квітко́вих листо́чках.

Мохровый—по́вний [про квітки].

Мохровѣть — повніти, повні́шати [про квітки].

Мохрякъ—нехлю́я, нечупа́ра, нечепу́ра.

Мохъ, р. відм. **моха**—1) рос. Muscus sphagnum—мох, [р. мо́ха]; 2] пух, пушо́к [на тілі]; 3] мо́чар, мочарі.

Моча, Urina—сеч, моч, сця́ки, сцикли́ни, сі́ки, сикліни.

Мочагъ, мочажика—мо́чар, мочарі, мокра́ч.

Мочалина—ли́ко, ли́чко.

Мочалка—1) д. **Мочалина**; 2) ві́хоть, (здр.) ві́хтик.

Мочало—ли́ко.

Мочальный—лі́чаний.

Мочевина—1) калю́жа; 2) се́чина.

Мочевой—сечни́й, сечеви́й, мочеви́й. **Мочевой пузырь**—міху́р ,сечни́к. **М. камень**—міху́рний, ка́мінь.

Мочегонное—сечегін; посикайло.

Мочеголъ, рос. Melittis Melissophyllum L.—паху́че кадило, га́дин язи́к.

Мочеиспускательное—(мед.) сечепу́ск; сцяння; сцякавка.

Мочеиспускательный каналъ—(анат.) сечепрові́д. Ureter.

Мочеточникъ—(анат.) сечето́ка. Urethra.

Мочить, ся—1) мочи́ти, ся; мо́кнути; 2) сця́ти, сі́кати, пуска́ти сеч усика́тися, (про діти)—пісяти, (увіснi) —лова́ти ри́бу.

Мочка — 1) мочіння; 2) Fibra—волокно́, (здр.) волоко́нце; 3) мо́чки (тоненькі ниточки від коріня), (у де-яких рослин, напр. у бурякі́в)—пателі́ння; 4) мо́чка, куделиця; 5) мочка (у хамута; 6) зáвертні (у санок).

Мочь—міць, сі́ла.—**Не въ мочь, мочи нѣтъ** —не сі́ла, не спромо́га, не під сі́лу.—**Со всей мочи, что есть мочи**—чим ду́ж, (вірніше)—чим ду́жч.

Мочь—могти́, змогти́, здоліти, здужати, здола́ти; спромогтися.

Мошенникъ, ца — шахрай, ка, моше́ник, ця, махля́р, ка, дурі́с(ь)віт, ка, ошука́нець, ошу́кач.

Мошенничать — шахрува́ти, шахрюва́ти, мохати, обду́рювати, ошу́кувати.

Мошеннический—шахра́йський.

Мошенничество—шахра́йство, моше́нство, ошука́нство.

Мошка—мо́шка.

Мошна, мошонка — 1) капшу́к; 2) (у самців, мішечок з яйцями) — кала́тка, **шандокора**, (з рос.)—мошо́нка.

Мощеніе — мо́щення, мости́ння, (камінем) бурку́ва́ння.
Мощи—мо́щі (р. мо́щів.)
Мощный, но—міцни́й, но, ду́жий, могу́чий.
Мощность—могу́чість, могу́тність.
Мракъ—мо́рок, мря́ка, те́мрява, темно́та, тума́.
Мраморный—мармуро́вий, марморя́ний.
Мраморъ—ма́рму(о)р.
Мрачить, ся — хма́рити, ся, тьмарю́ти, тьмі́ти, темні́ти.
Мрачность — тьм'я́ність; хму́рість, похму́рість, хму́рність, пону́рість, су́мність.
Мрачный, но—1) тьм'я́ний, но; 2) хму́рий, ро, хму́рня́й, но, похму́рий, ро, пону́рий, ро, сумни́й, но. — **Мрачный человѣкъ**—супі́й, пону́ра, вовкува́тий, дунду́к, похню́пий, темря́к.
Мрачнѣть—темні́ти, темні́шати, хмурні́ти.
Мститель, ница—мс́(т)ник, ця, по́мс(т)ник, ця, помсти́тель, ка.
Мстительность—мсти́вість, помсти́вість.
Мстительный—мсти́вий, во, ме́стню́й.
Мстить, ся, отомстить — мсти́тися, помсти́тися (над ким).
Мститься, поместиться — здава́тися, верзта́ся, приверзтю́ся.—**Это ему помстилось**—се йому́ приве́рзлось.
Мудрено — 1) ху́тро, му́дро, шту́чно; 2) тру́дно, тя́жко.—**Не мудрено, что...**—не дю́во, не дю́вно, що...
Мудрёность—мудра́ція.
Мудрёный — 1) хи́трий, мудря́чий, шту́чний; 2) трудня́й, тяжкя́й.
Мудрецъ—мудре́ць, розума́ха, (іронично) —мудрій, мудра́к, мудраге́ль.
Мудрить, мудрствовать—мудрува́ти, мудря́чити, химе́рити.
Мудрованіе, мудрствованіе — мудрува́ння, мудра́ція, му́дрощі.
Мудрость—му́дрість. — **Мудрость лѣкарская**, рос. Sisymbrium Sophia L.—вінники, вінички, вінича, рога́чка, польова́ гірчю́ця.
Мудрый—му́дрий, розу́мний.
Мужать—до зро́сту дохо́дити, мужні́ти.
Мужаться—непоступа́тися, бу́ти му́жним.
Мужеложство—мужоло́жство, содо́мія.
Мужепёкъ—чоловіченько, старе́нький.
Мужескій—му́жеський, чоловічий.
Мужественность—му́жність, с(ь)міливість.
Мужественный, но—му́жний, но відва́жний, но, с[ь]міливий, во.
Мужество—му́жність, відва́га, хоро́брість.
Мужиковатость — мугиря́куватість, проста́цтво.
Мужиковатый—мугиря́куватий, проста́цький.
Мужикъ—селяни́н, селю́к; мужи́к, хлоп; (грубий)—муги́рь, ге́вал, мугиря́ка.
Мужицкій—селя́нський: мужи́цький, мужи́чий, хло́пський.
Мужичёнко—мужичи́сько, хлопи́сько.
Мужичество—мужю́цтво, хло́пство.
Мужичина—мужичю́ще.
Мужиченокъ—мужиченя́, (мн.) мужиченя́та, мужичата.
Мужичка—селя́нка, селю́чка; мужи́чка.
Мужичёвать—мужва́, хло́пство.
Мужлань—мугиря́, мугиря́ка, ге́вал.
Мужниинъ, мужній—чоловіків, му́жній.
Мужской—му́жеський, чоловічий.
Мужчина—чоловік, мужчи́на.
Мужъ—муж, чоловік, (ласк.) чоловіченько, дружи́на, подру́жжа.—**Мужи совѣта**—ду́мця, мужі грома́дські.
Музей—музе́й.
Музыка—музи́ка.
Музыкальность—музи́чність.
Музыкальный—музи́чний.
Музыкантскій—музи́цький.
Музыкантъ, ша—музи́ка, музика́нт, ка, грач.
Мука—бо́рошно, (здр.) борошне́нце, мука́, (що зостається при крупах)—підкру́пиця, (зметена з каміня)—обме́тиця, (що зосталася на ситі)—межи́сітка.—**Крупчатая мука**—питльо́вана, питлівка.
Мукомолъ—ме́льник, мірошник.
Мукосѣй—мукосій.
Мулъ—осли́к.
Мундиръ—мундю́р, мунду́р, уніфо́рма.
Мундштукъ — байра́к, (здр.) байрачо́к, цу́гли; цигарни́чка.
Мурава́- м[о]уріг,м(о)уріжо́к;рос.Polygonum aviculare L.—с(ш)пора́ш.
Мура́ва—поли́ва, по́кіст (д. **Глазурь**).
Муравей, ком. Formica—мура́шка.
Муравейникъ—1) мура́шник, мураши́нник, муравни́к, комашня́, комашни́ця, комашни́ще; 2] муращкоїд (ведмідь).
Муравейный — мура́шковий, мураши́ний.
Муравить—д. **Глазурить**.
Муравленица, муравленка — поли́в'яна посу́да.
Муравчатый—крапча́тий, крапча́стий.
Муравьѣдъ, зоол Myrmecophaga—д. **Муравейникъ 2.**
Муравьиный—д. **Муравейный.**—**Муравьиныя яйца**—поду́шки, поду́шечки.
Муринская трава, рос, Salvia Aetiopis L.—ведме́же у́хо, дивина́, ба́бки.
Мурлыканье — муркота́ння, муру́кання, воркота́ння; воркота́, воркіт.
Мурлыка—мо́рка, во́ркіт.
Мурлыкать, мурлыкать — 1) муркота́ти, муркотіти, воркота́ти, мру́кати; 2) муга́кати, курга́кати, курнюкати.
Мурчать—гарча́ти, га́ркати.
Мускатный — мушка́тний, мушка́товий.—**М. орѣхъ** — мушка́тний горіх, м. галька.
Мускать—мушка́т.
Мускулистый—м'язки́й, жи́лавий.
Мускульный—м'язови́й.
мускулъ, Musculus — м'яз, м'я́сень, ми́шиця.
мускусовый—пижмовий.
мускусъ, Moschus—пи́жмо, мю́шка.
муслить, муслякать, ся—сли́нити, ся, му́рзати, ся, ялозити, ся (слиною).
Муслякъ—замазу́р- му́рза.

Мусорить—с(ь)мітя́ти.
Мусорный—с(ь)міттьо́вий.
Мусоръ—груз, валя́ва, валя́ва; с(ь)міття́.
Мутить, ся—каламу́тити, ся, колоти́ти, ся, баламу́тити, мути́ти, ся.
Мутноватый—помутний.
Мутность—каламу́тність, му́тність.
Мутный, но—каламу́тний, но, мутни́й.
Мутнѣть—каламу́титись; темніти, темні́шати.
Мутовка—1) ва́лочка, ві́ничок (паличка з ріжками на кінці), колотівка; 2) д. **Болтунья**.
Муть—мут; гу́ща, фуз, фус, (частіше мн.) фу́си.
Муфта—му́фта, му́хта.
Муха, ком. Musca—му́ха, (здр.) му́шка, (дитяче) му́ся, (об.) мушва́.
Муха шпанская, ком. Meloe vesicatorius, Lytta vesicatoria—майка, (порошок з неї)—шпа́нська му́шка.
Мухинъ, мушиный—му́шин, муши́ний.
Мухоловка—1) пт. Muscicapa atricapilla—мухоло́вка; 2) рос. Camelina sativa Crantz—рижій.
Мухоморъ—гриб Agaricus muscarius—мухомо́р, море́мух, мушірка, мушарка.
Мухортикъ—мо́ршавий (про чоловіка).
Мухортый—(про коней)—гніду́й (і разом) біломи́лий.
Мученикъ, ца—му́ченик, ця.
Мученіе—му́ка: катування, мордува́ння, ка́ра, карання.
Мученическій—му́ченський.
Мученичество—му́ченьство.
Мучитель, ница,—мучи́тель, ка, кат, душма́н.
Мучительный, но—бо́лісний, но, тяжки́й, тя́жко.
Мучительность—бо́лісність.
Мучительскій—катівськи́й.
Мучительство—д. **Мученіе**.
Мучить—му́чити, катува́ти, мордува́ти.
Мучиться—му́читися, мордуватися, кара́тися; моро́читися, ну́дитися.
Мучица, мучка—борошне́нце.
Мучникъ—мучни́к (що продає борошно).
Мучной—борошне́нний, борошни́ний, мучни́й.
Мушкетъ—мушке́т.
Муштрованіе, муштрована—муштрува́ння, му́штра.
Муштровать—муштрува́ти.
Мушчатый—крапча́стий.
Мхонина—мочар, мочарі.
Мховый—моховий.
Мчать, ся—мча́ти, ся, пе́рти, гна́ти, ся.
Мшанка, рос. Sagina procumbens L.—мокрець.
Мшарить, ся—шарша́вити, ся, шарша́віти, волоха́тити, волоха́тіти, ку́длати, ся, кошла́тити, кошла́тіти.
Мшаръ—мочар, омша́рь, омша́рина.
Мшить—шпаклюва́ти, конопа́тити мо́хом.
Мщеніе—д. **Месть**.
Мы—ми, нас і т. д.—**За нами**—по нас, за на́ми.
Мыза—фільва́рок, ху́тір.
Мызгать—1) шва́ндяти, шмигля́ти, снови-га́ти; 2) шарпати, драти (одежу).
Мызникъ, ца—хуторя́нин, ка.
Мызный—хуторни́й.
Мыкалка, мыканица—щітка, гребі́нка (що нею льон чешуть), дергачка.
Мыкать—чеса́ти (льон, коно́плю). — **Мыкать горе**—бідува́ти.
Мыкаться—1) шмигля́ти, гаса́ти, снови-га́ти, шастатися; 2) бідува́ти, тинятися.
Мыленіе—миління, нами́лювання.
Мылить, ся—милити, ся.
Мыло—ми́ло, (маленький шматочок після милі́ння)—обми́лок, оми́лок, (**на конях**)—піна.
Мыловареніе—миля́рство.
Мыловарня—миля́рка.
Мыловарничать—миля́рити.
Мыловаръ—миля́р.
Мыловидный—милува́тий.
Мыловникъ—(росл.) миля́к. Sapindos saponaria.
Мыловаренный заводъ—мілова́рня, миля́рня
Мыльникъ, рос. Saponaria officinalis L.—соба́че мо́ло, натя́г, натяга́ч, стяга́ч, чисту́ха, зво́здик.
Мыльница—ми́льниця.
Мыльный—мо́льний. — **Мыльная вода**—ми́лини, зми́лини.
Мысленный, но—мислений, но; уя́вний, га́даний, но, в ми́слях, в ду́мці, на ду́мці, в га́дці.
Мыслитель—мисли́тель, ми́сле́ник; дума́к.
Мыслить—1) ми́слити; ду́мати, гада́ти, мі́ркува́ти, розважа́ти, в ми́слях, на ду́мці ма́ти; 2) дба́ти, клопота́тися.
Мыслиться—ду́матися, гада́тися, здава́тися, ро́їтися.
Мысль—мисль, ми́сля, (здр.) ми́слонька-ду́ма, (частіше здр.) ду́мка, га́дка. —**Прійти на мысль**—на ду́мку спа́сти.—**И въ мысляхъ не было**—і на ду́мці не було́, ні ду́мки, ні га́дки не бу́ло. **Мысли толпятся въ головѣ**—думка ду́мку поганя́є, за ду́мкою ду́мка.
Мысъ—1) ріг, (здр.) ріжо́к, (між двома річками, де вони зливаються)—ви́лка; 2) ви́ріжок (в одежі).
Мытарство—1) мі́тниця (де збирають мито); 2) шахра́йство і д. **Мошенничество**; 3) мита́рство (церк.).
Мытарь—1) мі́тарь, мі́тник (що збирає мито); 2) шахра́й, ошука́нець.
Мытаться—бі́гати, ма́ти бігу́нку.
Мытъ—бігу́нка.
Мыть—линьба́ (птиць).
Мытьё—маття́, (про білизну)—пранна́, праття.
Мыть, ся—ми́ти ся, (білизну)—пра́ти, ся, (теплою водою)—ба́нити, ся, (окропом)—па́рити.
Мычаніе—му́кання, (сильне)—ревіння, рик.
Мычать—му́кати, (сильно)—ревти, (глухо й товсто)—бутіти.

Мышастый—мишáстий.
Мышеловка—пáстка, лáпка (на миші).
Мышéночъ—мишеня, -тко.
Мышеядина—мишоїд, недоїдки мáшачі.
Мышій—мишáчий.
Мышка—1) д. Мышь (здр.); 2) пахá, пахвá (під плечем).
Мышленіе—мúслення, дýмання, гаданнá.
Мышца—м'яз.
Мышь, Mus—мúша, (здр.) мúшка, (мале) —мишенá, -тко, (зб.) мишвá.
Мышь летучая, Vespertilio murinus — кажáн, лúлик, лéлик.
Мышье ухо, ушко, рос. Myosotis palustris With.—павúні вічка.
Мышьи глазки, рос Gypsophila muralis L. —лисáця, лищáця, птáче зілля.
Мышьи ушки, рос. Hieracium Pilosella L. —нечýй-вітер.
Мышьяковый—арш(с)еникóвий.
Мышьяковистый—арш(с)енúстий.
Мышьякъ, Arsenicum—арш(с)éник, аршúник.
Мыщелка, мыщелокъ—кíсточка (на нозі), щúколотка (на руці).
Мѣдистый—мідянúстий.
Мѣдить—мíдити.
Мѣдникъ—мíдник, котлáр.
Мѣдница—мідницá.
Мѣдническій—котлáрський.
Мѣдничество—котлáрство.
Мѣдноплавильный заводъ—котлáрня.
Мѣдная ржа синянка—мідна іржа, гришпáн.
Мѣдный—мідний, мідянúй.—**Мѣдныя деньги**—мідянí грóші, мідяки.—**М. лобъ**—безсорóмний, безлúчний, дýрень.
Мѣдь—1) мідь. — **Желтая мѣдь** — жóвта мідь, мосяж.—**Красная мѣдь**—червóна мідь, томбáк; 2) мідянé начúння, (напр.) **мѣдный котёлъ** — мідень, **мѣдный тазъ**—мідницá.
Мѣдянка, змія Anguis fragilis — мідянка, мідянúця, пáдалиця, веретíлка.
Мѣдянка—1) Aerugo cupri—гришпáн, мідянка; 2) ком. Buprestis — оздóха, смердóха, вонючка (з породи хрущів).
Мѣленіе—крейдувáння.
Мѣлить, ся—білúти, побілúти, мáзати, натирáти крéйдою.
Мѣловой—крейдянúй.
Мѣлокъ—крéйдочка.
Мѣлъ, Creta—крéйда. — **Красный мѣлъ** — любрика.
Мѣна—мíна, міньбá, промíна, обмíна, замíна, вúмін, обмíн, мíнька.—**Мѣною**—мíньки.
Мѣновой, мѣновной—міновúй, обмінний, замінний.—**М. запись**—замінний лист.
Мѣновщикъ—міняльник, міняйло.
Мѣновщина—міняння і д. **Мѣна**.
Мѣняло — міняйло, столéчник (що міняє гроші).
Мѣняльный—міняльний.
Мѣняніе—міняння і д. **Мѣна**.
Мѣнять, ся—міняти, ся, вимінювати, обмінювати, промінювати, міньжувáти.—**Мѣнять ухо на ухо**—міняти так на так.—**Мѣняться съ лицъ**—міняти-ся, змінятися на виду.
Мѣра—1) міра.—**Въ мѣру, по мѣрѣ** — до міри, по мірі, помірно.—**Не въ мѣру**—не до міри; через край, занáдто; — **По мѣрѣ силъ, возможности**—по змозі.—**Сверхъ мѣры, чрезъ мѣру**—над міру, нáдто; 2) (на сипке або рідке)—міра, мірка, (здр.) мірочка. —**Выдавать мѣрою**—вúдавцем давáти; 3) (у віршах)—міра; 4) спóсіб, зáходи.—**Принять мѣры**—дібрáти схéсобу, вжúти зáходів.
Мѣрило—мірево.
Мѣритель—міряльник і д. **Мѣрщикъ**.
Мѣрить, ся—мірáти, ся, вимірáти.
Мѣрка—мíрка, (здр.) мірочка.
Мѣткость—мірність.
Мѣрный—мірний.
Мѣропріятіе—зáходи.
Мѣрщикъ, мѣряльникъ — мірник, мірянь-ник, мірчий.
Мѣряніе—міряння.
Мѣрять, ся—мірáти, ся, вимірáти. — **Мѣрить силы**—пробувати сúлу.
Мѣсиво—місиво; замішка.
Мѣсилка—мішалка, копúстка.
Мѣсильный—мішальний.
Мѣсильщикъ, ца—місильник, ця.
Мѣсить, ся—місúти, ся, вимісювати, замісювати.
Мѣска—місíння.
Мѣстечко — 1) містéчко, містúна, містúночка, місцúна; 2) містéчко.
Мѣстить, ся—містúти, ся.
Мѣстность—місцéвість, місцьóвість, місце.—**М. холмистая**—горбúй.
Мѣстный — місцéвий, краєвúй, країнний. **Мѣстный образъ**—намíс(т)ний óбраз. **Мѣстныя свѣчи**—ставникú.
Мѣсто—1) місце, містáна, місцúна. **Въ одно мѣсто**—до гýрту, до кýпи. **Во всѣхъ мѣстахъ**—скрізь, по всіх усюдах. **До этого мѣста** — дóти, досюди, дóти, де сьóго місця. **Защищённое мѣсто**—зáхисток, зáтишок. **Къ мѣсту** — до рéчі (про розмову). **Мѣстами**—дé-де, де-не-дé, місцúми. **М. битвы**—бóїще, бойовúще. **М. проѣзда**—прóїзд, перéїзд, прогін. **М. въ тѣни** — зáтінок, холодóк. **М. для поселенія**—сéлище, сáльбище, посéлля. **На м. преступленія**—на гарячому вчúнку. **Не у мѣста**—не до рáчі, не до ладý, не гóже. **Ни съ мѣста!** — а ні рупі! а ні з місця! **Новозаселённое м.** — новосéлиця. **Открытое м.** — (коло села)—бéлебень, голотéча. **Отхожее м.** — відхідник, паскýдник. **По мѣстамъ!**—на місце! **Укрытое мѣсто**—зáкуток, схóванка, країзка. **Усѣлебное мѣсто**—грунт, ґрунт, садúба. (Різні місцú): (коло води) — затóн, затóка, óдміть (тихе, між скелями), óпарь (на болоті), плéсо, чистовá (не зарослé на воді), прáло, прáтва, кладкú (де миють білизну), сíдка (де сідають ловити рибу), стóдниця,

стли́ще (де бі́лять полотно), то́рло, терло́вище (де риба треться). (В дворі): підстіжка, стожа́рня, сто́жище, сти́ртище (де стирти), перела́з (де перелазять), садови́ще (місце на сад), свинорія (порите свинями), сі́пало (для курей), с(ь)мітни́к, попільни́к, попели́ще (де зсипають попіл). (В лісі): майда́н (де гонять смолу), гуща́вина, гущина́ (густо зарослe), га́лява (не зарослe), чистина́ (чистe), гри́ще (де граються), жа́тнище (де росте жито), капу́с(т)ник (де р. капуста), коно́плище (де р. коноплі), о́мшар(ь), омша́рина (порослe мохом), розви́лина, розви́лля (де розходяться шляхи), ре́вище (де худоба реве), станови́ще, табори́ще (де стан, табор), те́рло, сті́йло (де спочиває худоба), хмільни́к (де р. хміль); 2) поса́да; 3) паку́нок, клу́нок.

Мѣстоблюститель—засту́пник, намі́сник.

Мѣстоимѣніе—займе́нник, займе́нник.

Мѣстожительство—жи́тло, жи́тлище, мі́сце прожива́ння.

Мѣстоположеніе—д. Мѣстность.

Мѣстопребываніе—мі́сце перебува́ння.

Мѣсторожденіе—1) роди́на, мі́сце уро́дин, м. наро́дження; 2) (ґеол.)—по́клади. М. глины — гли́нище, М. извести — вапня́рка. М. мѣлу — крейдя́нка. М. соли—солоня́ця, солоня́ще.

Мѣсяцъ—мі́сяць—Молодой мѣсяцъ—молоди́к. М. на ущербѣ—щерба́тий м.

Мѣсячина—мі́сячне, пайо́к, пайово́.

Мѣсячное—(у́)жі́нок)—мі́сячка.

Мѣсячный—мі́сашний, мі́сячний.

Мѣтить, ся—1) мі́тити, ся, зна́чати, ся; 2) лу́чити, ці́лити, націля́тися, у(в)лу́чати; 3) ва́жити.

Мѣта, мѣтка — знак, за́значка, ви́значка; познака́, мі́тка, (нарізана) — карб, (випалена) — тавро́, (у лимарів) — цу́рка.

Мѣтная трава, рос. Melampyrum nemorosum L.—брат і сестра́, братки́.

Мѣткій, ко—влучни́й, но, у(в)лу́чен, влуча́к, ці́лкий, метка́й.

Мѣткость—влу́чність, влу́чливість.

Мѣхогшикъ—кожухарь, кушнір, ф(х)утря́р.

Мѣховщичій—кушні́рський, кожуха́рський.

Мѣховой — 1) хутряни́й, смушеви́й, линтваре́вий; 2) міхови́й, бурдюго́вий.

Мѣхоноша—міхоно́ша.

Мѣхъ—1) (ф)хуто́р: (вовчий)—вовки́, (куничий)—куни́ці, (в котів)—коти́, кóтики, (з овець)—линтва́рь, (з ягнят)—смух, сму́шок. сму́шки. Подбивать, подбить мѣхомъ — ф(х)утрува́ти, ва́(х)футрувати; 2) міх, мішо́к; (на вино)—бурдю́г.

Мѣченіе—значі́ння, зна́чення; таврува́ння.

Мѣченый—позна́чений, тавро́ваний.

Мѣшалка—копи́стка; ви́лочка, ві́ничок.

Мѣшать, ся—1) мішáти, змішувати, ся; 2) перебива́ти, шкóдити, заважáти, перешкожáти, на перешкóді,у переш-

шкóді става́ти, перебаранча́ти.

Мѣшаться—1) мішáтися, плутатися, збиватися; 2) втруча́тися, встрявати, волу́туватися; 3) мішáтися, божеволі́ти, з глу́зду збиватися.

Мѣшетчатый—мішечковий.

Мѣшёчный—мішкови́й, лантухо́вий, торбинко́вий.

Мѣшканіе—гаяння, барі́ння, ба́влення.

Мѣшкать—га́ятися, барáтися, бавитися і д. Медлить.

Мѣшковатый—1) бахма́тий (про одіж); 2) (про чоловіка)—міхува́тий, вайлува́тий, бамбулува́тий.

Мѣшконосецъ—міхоно́ша.

Мѣшкотный—д Медлительный.

Мѣшокъ, (здр.) **мѣшёчекъ** — міх, мішо́к, (здр.) мішéчок, (великий) — ла́нтух, (малий) — то́рба, торбúна, (подвійний) — сакви́, сакі́вки́, бесага́, (з вірьовок) — киса́, (теж. на сіно)—пихтір. (на овес) — опáлка, (торба, зшита з різних клаптиків)—писана то́рба, (на сир)' — во́рочок, (край мішка)—гузи́рь.

Мѣщанинъ, ка—міщани́н, міща́нка.

Мѣщанишка—міщанчу́к.

Мѣщанскій—міщанський.

Мѣщанство—міща́нство.

Мягкій — 1) м'яги́й, м'яки́й, мняки́й, (про землю) - пухки́й; 2) м'яку́шка; лагідний, делікáтний.

Мягковатый—м'яги́нький, мняке́нький.

Мягконожій—м'яґкошку́рий.

Мягкосердіе—м'якосе́рдя, ла́гідність.

Мягкосердный—м'якосе́рдий, ла́гідний.

Мягкость—м'я́гкість, мня́кість, м'якота́, м'якота́.

Мягкотѣлъ, Molluscus—м'яку́н.

Мягкотѣлый - м'я́гкий, м'ягкоті́лий.

Мягчайшій—наймнякі́ший.

Мягченіе—м'я́кшіння.

Мягчительный—м'ягчу́чий, розм'ягча́ючий.

Мягче—мня́кше, м'я́гче.

Мягчить, ся—м'ягчити, мнякши́ти, ся.

Мягчѣть—м'я́кшати, мня́кшати, м'ягчі́ти.

Мяхина—поло́ва.

Мякинникъ—полівни́к.

Мякинный—поло́в'яний.

Мякишъ—1) м'якýшка, мнякýшка, (слевка)—глевтя́к, глевчáк; 2) м'якýш (м'яка частина тіла).

Мяклый—змʼя́клий.

Мякнуть—м'я́кнути, мня́кнути, мня́кшати.

Мякоть—м'якýш, м'якýшка, (гарбуза, дині)—жабури́ння.

Мякушка—гниля́ця, гниля́чка.

Мялица, мялка—те́рлиця, те́рниця, (що нею починають розбивати коноплі)—бите́льня, бите́льниця.

Мямлить—1) мару́дати, мо́нати, хамели́ти; 2) ме́мрити, пáпляти.

Мямля--мару́да, копоту́н, маку́ха, лемішка, мамали́га, мо́ня.

Мясистый—м'ясúстий.

Мясникъ—різни́к, (жінка його)—різни́чка, (дочка)—різникі́вна, (син) — різнічéнко. Мясникомъ быть — різнику-

ва́ти.
Мясническій, мясничій—різни́цький.
Мясничиха різничка.
Мясное—м'ясиво, мнясйво.
Мясной—м'ясний. М. лавка—ятка, м'ясни́ця. М. рядъ, рынокъ—різни́ці, м'ясни́ці.
Мясо—м'я́со, мнясо, (здр.)—м'ясце, мнясце́ Мясо баранье—баранина, махан М. говяжье—волове, я́ловичина. М. гусиное-гу́сятина. Дикое мясо—дике м я́со. М. жареное—печене, пече́ня. М. козье—коз(л)я́тина. М. кошачье — коша́тина. М. куриное—ку́рятина М. лина—лини́на М. лошадиное — кони́на, конятина. М. свиное—свини́на, (солоне)—буженина. М. собачье—псина. М. сома—соми́на. М. судака — суда́чина. М. утиное—утя́тина, кача́тина; (м'я́со між ребрами)—поре́брина, ре́бра, (з грудей)—грудина, грудянка, (з задка)—задо́к, огу́зок, (з черева)—почере́вина, (поміж салом)—проріст(ь).
Мясокусть—пу́щ(а)ення.
Мясопустный — пу́щальний, пуска́льний. Мясопустная недѣля—пу́щальна неділя.
Мясоѣдъ—масни́ці, м'ясни́ці. Рождественскій мясоѣдъ—зи́мні м'ясни́ці.
Мята, рос. Mentha L — м'ята, мнята. М. душистая, M. aquatica L. — водяна, кінська м'ята, полій. М. дикая, полевая, глухая, конская, M. arvensis —драголю́б, кінська, польова, плавнова м'ята М. кудрявая, нѣмецкая, M. crispa Valerii Cordi i L.—кучеря́ва м'ята. Англійская, перечная мята, M. piperita Schm. — холо́дна м'ята. М. кошачья, Nepeta glechoma — розхі́дник
Мятежникъ—бунтівни́к, ворохо́бник, повстанець, коло́тник.
Мятежница—бунтівниця, коло́тниця.
Мятежническій—повста́нський, бунтівни́чий, бунта́рський.
Мятежный—бунтли́вий, бунтівли́вий.
Мятежъ—бунт, повста́ння, заколот, колотне́ча, ворохобня.
Мятель—мете́ліця.
Мятный—м'я́тний.
Мять, ся—1) мня́ти, ся, м'я́ти, ся; 2) (льон, коноплі)—те́ртн, тіпати, (солому)—ме́рвити; 3) мо́нятися, вага́тися.
Мяукапье—ня́вка́ння, ня́вча́ння, мня́вкання.
Мяукать—ня́вкати, ня́вча́ти, мня́вкати.
Мячъ, мячикъ—мняч, м'яч, мня́чик, м'я́чик, опу́ка.
Мирный—ми́ровий.
Миро—ми́ро.
Мированіе—мирува́ння.
Мировать—мирува́ти.
Миропомазаніе—миропома́зання.
Миропомазывать—мирувати, миропома́зувати.
Мирохранительница—ми́рниця.

Н.

На—1) (на питання: куди, на кого, на що, коли, на скільки, як, де, на кому, коли?)—на. На виду на вид(н)оці, на о́чах. Жениться на вдовѣ—взяти удову́, жени́тися з удовою, взяти шлюб з удово́ю. Похожъ на отца—в ба́тька вда́вся, схо́жий на ба́тька; 2) про, на, для, за для. На случай—про случа́й. На праздникъ — про пра́зник; 3) на! Вотъ тебѣ на! — от тобі й на! от тобі й ма́єш, ото ма́єш!
Нааукаться—нагука́тися, нагово́катися.
Наахаться—нахатися, нахкатися.
Набавить, набавлять, ся — набави́ти, наки́нути, прикинути, дода́ти, набавля́ти, ся і т. д.
Набавка—набавля́ння, накида́ння; на́бавка, на́кидка.
Набавочный—набавочний, додатко́вий.
Набаклушничать—набайдикува́ти.
Набалагурить, ся—1) набалакати, набазікати, ся; 2) нашуткува́ти, напустува́ти, ся.
Набалдашникъ—голо́вка, га́л(ь)ка.
Набалосерить—напустува́ти, нажартува́ти, нажирувати, ся.
Набалтывать, наболтать — 1) набо́втувати, намішувати, набо́втати, намі́шати, наколоти́ти; 2) набазікувати, набала́кувати, наверзти́, наторочи́ти.
Набальзамировать—набальзамува́ти.
Набарабанить—наб(т)арабанити.
Набарахтаться — навовту́зитися, набо́рсатися, натовктися.
Набарышничать—набаришува́ти.
Набатить — розголо́шувати, роздзво́нювати.
Набатъ—гвалт, гвалт, сполох; дзвін. Бить, ударить въ набатъ—на гвалт, на сполох дзвонити, би́ти.
Набаять, ся наказа́ти, наговори́ти, ся, набала́кати, ся.
Набедренникъ—чапра́к.
Набедренникъ—набе́дреник.
Набережная—набере́жжа, побере́жжа, прибере́жжа, на(по при)бере́жна.
Набережный—на(по. при)бере́жний.
Набесѣдоваться—наговори́тися, нарозмовля́тися, набала́катися.
Набивать, ся—1) набивати, ся; 2) натопту́вати, напихати; 3) вибива́ти, ви́бити, повибивати. Набить въ уши—нату́ркати. Набить оскомину—оско́му наби́ти.
Набиваться — 1) набива́тися, напро́хуватися; 2) збира́тися, набира́тися; 3) натискуватися.
Набивка—1) набивання, напихання; 2) ви́бійка (на тканині)
Набивной—1) набивни́й; 2) (про тканину)—вибійча́ний.

Набилки—ля́да (у ткацькім верстаті).
Набирать, набрать, ся—набирати, набра́ти, ся, понабира́ти. **Набирать въ долгъ**—бра́ти набір. **Набраться бѣды**—зазна́ти ли́ха.
Набитый—набу́тий, на́пханий. **Н. дуракъ**—дурни́й, як пень, як сак.
Набиться—намордува́тися.
Наблевать—наблюва́ти, наріга́ти, навоні́тувати.
Наблеять, ся—наме́кати, набе́кати, ся.
Наблошнить—наблоши́ти, напусти́ти бліх.
Наблошниться—заблоши́тися.
Наблюдатель, ница—1) спостере́жник, спостере́жниця, наглядач, ка; 2) доглядач, ка, дозо́рця, дозо́рний.
Наблюдательность—спостере́жливість.
Наблюдательный—спостере́жливий, нагля́дливий; доглядни́й, обсерваці́йний.
Наблюдать—1) сте́жити, спостеріга́ти, наглядати, обсерву́вати; 2) доглядати, назира́ти, пильнувати; 3) берегти́, заховувати.
Наблюденіе—спостере́ження, нагляда́ння; до́гляд, доглядання.
Наблюдникъ—по́кришка (на полумисок).
Наблюсти—догля́нути, допильнува́ти.
Набожничать—бу́ти побо́жним, (іронічно) —живи́м до Бо́га лізти.
Набожность—побо́жність.
Набожный—побо́жний, богомі́льний, с(ь)в'ятобожний.
Набойна—ви́бійка, вибива́нка.
Набойникъ—товка́ч; набі́йник.
Набойчатый—вибійча́ний.
Набойщикъ—вибійчик, набійщик.
Наболтать—набала́кати, наторочи́ти.
Набольшій—наста́рший.
Наболѣлый—наболі́лий, натру́жений.
Наболѣть—наболі́ти.
Набористый—збо́ристий, рясни́й.
Наборка—набирання
Наборный—1) набі́рний; 2) збі́рний; штуко́ваний. **Наборная збруя**—ц(ь)в'яхо́вана збру́я.
Наборозднть — наборозни́ти, надря́пати, начерка́ти.
Наборонить, наборковать — наволочи́ти, наскоро́дити.
Наборщикъ—1) склада́ч, зе́цер; 2) вербівник (людей до війська).
Наборъ—1) набира́ння, набі́р (р. набо́ру), бра́нка; 2) набі́р, складання (друкарське); 3) **наборъ орудій, инструментовъ**—справи́лля, припа́с, начи́ння.
Набресть—набро́дити, набрести́, натра́пити, нади́бати
Набродиться — находи́тися, набродитися, наволочи́тися, натинятися.
Набражничаться — напія́читися, налига́тися.
Набранить, ся—нала́яти, ся.
Набрасывать, набросать, набросить—1) накида́ти, накидати, наскида́ти, понакидати, нашпурля́ти; 2) роби́ти, вроби́ти на́рис.
Набрасываться, броситься—накида́тися (на кого або на що), допадатися, дориватися (до чого), наки́нутися, допа́стися, дорва́тися.
Набредить—наверзти́, наплести́.
Набрехать, ся—набрязча́ти, набрязкоті́ти, ся.
Набродный—прибли́дний, приги́льний.
Набродъ—на́волоч, прибли́да.
Набронзировать—набронзува́ти.
Набрызгать, ся—набри́з(ь)кати, напри́скати, понабри́з(ь)кувати.
Набрюзжать, ся—набу́ркати, ся, нату́ркати.
Набуравить—насвердли́ти, навертіти.
Набухать, хнуть — бучавіти, набучавіти, бубня́віти, набубня́віти, набря́кати, набря́кнути.
Набухлый—набря́клий, набубня́вілий.
Набучить—назоли́ти.
Набушевать, ся—набушува́ти, ся, набуя́ти.
Набуянить — нагаласува́ти, набушува́ти, нагвалтувати.
Набѣга́ть, набѣжать—1) наздогаля́ти, наганя́ти, наздогна́ти; 2) набіга́ти, назбіга́тися; наско́чити.
Набѣгать, ся—набіга́ти, ся.
Набѣгъ—наско́к на́пад, набіг. **Дѣлать набѣги**—набіга́ти, нападати. **Набѣгомъ**—наско́ком.
Набѣдокурить—нашкодити, набро́їти.
Набѣдствоваться—набі́дува́тися.
Набѣлить, ся—побіли́ти. набі́лі́ти, ся.
Набѣло—нача́сто.
Набѣситься—накази́тися.
Набѣсноваться—набіснува́тися.
Навага, риба Gadus collarias — нава́га, дорш.
Навалиивать, навозить, навезти, ся—навози́ти, навезти́, ся, понавози́ти.
Наваксить, ся—наваксува́ти, ся.
Навалнвать, навалить, ся — 1) наве́ртати, нагніта́ти, нава́лювати, ся, нагніти́, нава́ли́ти, ся; 2) накла́дати, накида́ти, навантажувати; 3) нахиля́ти, нахили́ти, ся; 4) насу́нути.
Навалъ—кучугу́ра, (хворосту, лому) — ва́лява.
Навальсироваться — нарльсува́тися, навальцюва́тися.
Навалять, ся—1) нава́ля́ти; 2) наки́дати; 3) нава́ля́тися, попова́ля́тися; 4) наля́пати.
Навара — 1) нава́р; шум, шумови́на, пі́на (у страві); 2) бе́вка (для телят).
Наварнвать, навасить, ся — нава́рювати, нарава́ти, ся.
Наварка — 1) нава́рювання; 2) нава́рка, прива́рка.
Наварной—1) си́тий; 2) наварни́й.
Навастривать, навострить, ся — нагостр'ювати, нагостри́ти, ся. **Навострить уши**—насторо́жити, насторочи́ти. **Навострить руку**—набити ру́ку.
Навощить, ся—навоскува́ти, навощи́ти, ся.
Наведеніе—на́від, наве́дення.
Навергать, навергнуть—наки́дати.
Навернуть, навертывать, ся—1) наверті́ти, намоти́ти, нави́ти, ся, навірчувати,

намо́тувати, навива́ти, ся, понавірчувати, понакру́чувати, ся; 2) прикрути́ти, прикру́чувати, ся; 3) (про сльози)—набі́гти, підступи́ти, набі́гати, підступа́ти; 4) тра́питися.

Навёрстка — надолу́жування; надолу́ження.

Навёрстывать—наганя́ти, надолу́жувати.

Навёртка — 1) навірчування, накру́чування; 2) свердлі́ння; 3) га́йка; 4) све́рдлик.

Навертѣть, ся—1) навертіти, накрути́ти, ся і д. Навернуть 1; 2) насвердли́ти.

Наверху—у горі́.

Наверхъ—до гори́.

Наверчивать—навірчувати, вертіти.

Навеселиться—навеселя́тися, натішитися.

Навеселѣ—під ча́ркою, на підпи́тку.

Навзничь — на́взнак, нао́знах, горіли́ць.

Навзрыдъ—ридма́, ридаючи.

Навзрѣзъ—1) нарозріз; 2) вщерть.

Навивальня—мотови́ло.

Навивать, навить—навива́ти, накру́чувати.

Навивка—навива́ння, намо́тування.

Навигація—навіга́ція, плава́.

Навинтить — наґвинти́ти, нашрубува́ти, накрути́ти.

Навирать, наврать, ся — набрі́хувати, набреха́ти, ся, понабрі́хувати. Наврялъ съ три короба — наплів сім мішків гречаної во́вни.

Написать—написа́ти.

Навлаживать, навлажить, ся — наволо́жувати, намо́чувати, наволо́жити, намочи́ти, ся, одволо́житися.

Навленать, навлечь—наволіка́ти, наволокти́, стягати, - гти́. Навлечь бѣду—накли́кати біду́, ли́хо

Наводить, навесть—1) наво́дити, наве́сти, направля́ти, напра́вити; 2) насила́ти, насла́ти; 3) наганя́ти, завдава́ти; 4) направля́ти, націля́ти, напра́вити, націли́ти.

Наводненіе—по́вінь, по́відь і д. ще Водополье.

Наводнять, наводнить, ся — заливати, затопля́ти, ся, поня́ти водо́ю.

Навожденіе—намо́ва; мана́.

Навози́ть, ся—вигно́ювати, гноїти, ся.

Навозя́ться — 1) награ́тися, нажартува́тися, напустува́тися; 2) наморо́читися; 3) навози́тися.

Навозный — гнойови́й, гнійни́й, гноя́ний. Навозный жукъ—гнойови́к. Навозное топливо—кізя́к.

Навозня—гноя́рка. (де був гній)—гнойови́ще, гно́їще.

Навозъ—гній.

Навой—навій (р. навою).

Наволакивать—наволіка́ти, (про хмари)—нахма́рувати, ся. Наволакиваетъ—хма́риться.

Наволока — (верхня)—по́шивка, (иноді)—на́волока, (перша, в котру насипають пір'я або пух)—напірниця, на́сипка.

Наволокъ—намул; на́висень (над мо́рем).

Навонять—насмерді́ти, набзді́ти, напшо́тити, насу́нути, насморо́діти.

Наворовить, ся — наголоси́ти, ся; нагаласува́ти, нарепетува́ти, ся.

Наворожить—1) наворожи́ти, нашепта́ти, начарува́ти, насла́ти; 2) навіщува́ти.

Наворовать—накра́сти.

Наворотень—ву́лик, коло́дка.

Наворосить—набарвити.

Наворчать, ся — набурча́ти, намурча́ти, натурча́ти, ся.

Навоскова́ть—навощи́ти, навоскува́ти.

Навощать—навощи́ти.

Навохрить—нато́рти во́хрою.

Навредить—нашко́дити, наробити шкоди.

Навряд тро́хи-чи, ле́две-чи, навря́д.

Навсегда—по ві́к, назаві́жди, назавше.

Навскачь—навзаво́ди, ско́ком, навскоки.

Навстрѣчу—назу́стріч.

Навтилить, Nautilus—кора́блик.

Навыкать—звика́ти. призвичаюватися.

Навыклый—зви́клий, впра́вний.

Навынъ—зви́чка, навича́.

Навыться—наголоси́тися.

Навьючивать—нав'ю́чувати, ючи́ти.

Навѣвать, навѣять, ся — навіва́ти, навія́ти, ся.

Навѣваніе—на́вій, навіва́ння.

Навѣдываться, навѣдаться—навіду́ватися, довіду́ватися, навідатися, одві́дати, довідатися.

Навѣки—до ві́ку, до су́ду, на ві́ки.

Навѣрить—навірити, наборгува́ти.

Навѣрно—напе́вне, спра́вді.

Навѣрняка—напе́вне.

Навѣсить, ся, навѣшать, навѣшивать, ся—1) навішати, навішувати, ся, понавішувати; 2) навісити, навішувати; 3) нахиля́тися, нахиля́тися.

Навѣска—навішування; (хим.) — ва́ження.

Навѣстить, навѣщать, ся — (від)одві́дати, провідати, навідуватися, провідувати.

Навѣсъ — 1) дашо́к, (над ґанком)—підда́шша, (над воротьми) — острі́шок; 2) повітка, підсі́ння; 3) наме́т, халабу́да.

Навѣтренный—підві́тряний.

Навѣтъ—наговір, намо́ва, на́клеп, осу́да.

Навѣчно—на ві́ки, назаві́жди.

Навязать, навязывать, ся—1) нав'яза́ти, ся, нав'я́зувати, ся; 2) наплести; 3) наки́нути.

Навязать, навязнуть—нав'яза́ти, начіпля́тися, нав'я́знути, начіпи́тися.

Навязень—бич, бія́к.

Навязной—надв'я́заний, надпле́тений.

Навязчивость—набри́дливість, причепливість, нала́зливість.

Навязчивый — набри́дливий, нала́зливий, причепливий.

Навязывать—нав'я́лювати.

Нагадить—1) напаску́дити, наги́дити; 2) нашко́дити.

Нагайка—нагай, нага́йка, канчу́к.

Наганивать, наганять, нагнать—доганя́ти, нагоня́ти, наздоганя́ти, понагоня́ти.

Нагонять кого либо—ганя́ти (кого), дорі́кати (кому) **Нагонять тоску**—завдава́ти нудьги́, ту́ги, смýтку.
Нагаръ—нага́р, на́горь (на с(ь)вічці), жýжелица, згар(ь) (на металі), чвирь (в цибуху), шумови́ння, сма́га (на варе́ві).
Нагатить—нагати́ти, натарасува́ти.
Нагвоздить—нац(ь)в'я́хувати.
Нагибаніе—нахиля́ння, нагина́ння.
Нагибать—нагина́ти, нахиля́ти.
Нагибъ—нагі́н. на́хил, коліно.
Нагишка—голий, гольті́пака, голя́к.
Нагишомъ—го́лим, голяка́, гольце́м.
Нагладить—нагла́дити, ви́рівняти, направува́ти.
Наглазникъ—нао́чник.
Наглазный—нао́чний.
Наглазѣться—надива́тися, наглядітися, напасти о́чі.
Наглецки—нахабно, нахра́пом.
Наглецъ—нахаба́к.
Наглодать, ся—нагри́зти, ся.
Наглость—нахаба́ність, на́храп.
Наглотаться—наковтатися, наглита́тися.
Наглумиться—наглуми́тися, наглузува́тися, накепкува́тися, накпи́тися.
Наглухо—щільно.
Наглый—нахабний, напра́сний, нахра́пний.
Наглядность—нао́чність, наглядність.
Наглядный—нао́чний, наглядни́й. **Н. обученіе**—наглядна нау́ка. **Дѣлать наглядным**—унао́чнювати.
Наглядѣть—наглядіти, наглянýти, назúрити, назора́ти.
Наглядѣться—надива́тися, наглядітися, намилува́тися.
Наглянцовать—наглянцюва́ти.
Нагнаивать, нагноить, ся—нагнóювати, ся, нагнива́ти, нагноїти, ся, нарива́ти, набира́ти, нарва́ти, набра́ти.
Нагнетать—нагні́та́ти, надýшувати, натиска́ти, намýлювати.
Нагнётъ—нагні́т, пра́тиск.
Нагноеніе—гноїння; нагнива́ння.
Наговариваніе—намовля́ння, на́шепти.
Наговаривать, наговорить, ся—наговóрювати, нака́зувати, намовля́ти, набріхувати, наплéскувати, наговори́ти, нака́зати, набала́кати, ся і т. д. **Наговорить вздору, чепухи, пустяковъ**—нагороди́ти, наверзти́, наторочи́ти, наплести́.
Наговоръ—на́шепт, на́шепти; поговір.
Наговорщикъ, ца—шепоти́нник, ця, обмóвник, ця, намóвник, ця.
Нагой—на́гий, го́лий; ча́стий.
Наголо—1) нагóло; 2) до пня́, до ногú, до щéнту.
Наголодаться—наголодува́тися.
Нагонъ 1) згін; 2) натяга́ння, набива́ння. **Въ нагонъ**—на здогін, на здогінці.
Нагоняй—го́нка, нагі́нка, вимова. **Дать нагоняй**—да́ти го́нку, намúлити го́лову, намня́ти чýба. чупри́ну.
Нагоняться—наганя́тися, навганя́тися.
Нагораживать 1) нагоро́жувати; 2) накопи́чувати.
Нагорать, нагорѣть—нагóрювати, нагора́ти, нагорі́ти, фосіка́тися, роспекти́ся, напали́тися, напали́тися. **Ему нагорѣло**—влетíло йому́.
Нагорный—нагірний, горовúй, гóряний.
Нагорѣлый—нагорілий.
Нагорье—нагір'я, горовина́.
Нагостить, ся—погостюва́ти, нагостюва́ти, ся.
Нагость, нагота—нагота́, го́лість, голúзна.
Наготавливать, наготовлять, наготовить, ся—наготóвувати, настача́ти, наготува́ти, наста́чити, настара́тися, направля́ти, налашто́вувати, налашту́ва́ти.
Наготовъ—напоготові.
Наготѣть—наготі́ти, голіти; обдира́тися, обшáрпуватися, го́лим с(ь)вітúти.
Награбить—1) нагрома́дити; 2) награбува́ти, нагарбати.
Награда—нагорода, винагорода, запла́та.
Наградить, награждать—ви́нагородити, винагоро́джувати.
Награжденіе—нагоро́дження, винагоро́дження; нагоро́джування.
Награфить—нали(і)ня́ти, налинюва́ти, награфи́ти.
Нагребальщикъ—нагріба́льник.
Нагребать, нагрести, ся—нагріба́ти, нагорта́ти, нагрома́джувати, нагребти, нагорну́ти, нагрома́дити, нагарбувати, нагарбати.
Нагрезить, ся—намрія́ти, нама́рити, ся.
Нагремѣть—нагреміти, нагрімотіти, нагуркотіти.
Нагрезить—нахвала́тися, настраха́ти.
Нагромоздить—нагрома́дити, накопи́чити.
Нагрубить, нагрубіянить—нагрубія́нити.
Нагрудникъ—нагру́дник, нашци(е)р; підпе́рсник (ремінь під персами у коня).
Нагрудный—нагру́дний, напе́рсний.
Нагружать, нагрузить, ся—навантáжувати, навантáжити, ся, нава́жувати, нава́жити; ладува́ти, наладувати; 2) напива́тися, наливáтися.
Нагрузка—вантáження, навантáжування, ладува́ння.
Нагрустнѣться—натужи́тися, насумува́тися.
Нагрызать, нагрызть—нагризáти, нагри́зти, понагризáти, налу́скувати, налу́щити, налу́зувати, поналу́скувати.
Нагрѣваніе—нагріва́ння; о́грів.
Нагрѣвальный—нагрівальний.
Нагрѣвать, нагрѣть, ся—нагріва́ти, нагрі́ти, ся. **Нагрѣть бока**—облата́ти бо́ки, надава́ти стусанів.
Нагрѣвъ—нагрівання
Нагрѣшить—нагрішúти.
Нагрязкнить—нас(ь)мітúти, набрудня́ти, накаля́ти.
Нагрянуть—наді́йти, набігти, насу́нути, наскóчити, вдáрити.
Нагуливать—випаса́ти; відпаса́ти.
Нагулка, нагулъ—ви́пас, відпаса́ння, жирува́ння.
Нагулять, ся—нагуля́ти, ся.

Нагуторить, ся—набала́кати, ся, нагомоні́гися.
Надавать—надава́ти, наздава́ти.
Надавить, ся—надави́ти, надуши́ти, нача́вити, натисну́ти, ся.
Надаивать, надоить, ся—надо́ювати, надої́ти, ся.
Надалбливать,-долбить—надо́вбувати, надовба́ти
Надалѣе—надалі́.
Надарить—надарува́ти.
Надбавить, надбавлять, ся—1) набави́ти, набавля́ти, ся; 2) наддати́, набити́ (про ці́ну).
Надбавка—1) на(до, при)бавля́ння; 2) на(до, при)ба́вка, дода́ток.
Надбавочный—додатко́вий, придатко́вий.
Надбизать—надбива́ти, надщерблювати, надби́ти. надщерби́ти.
Надбровный—набрівний.
Надбровье—(анат.) надчере́в'я.
Надбуравить, ся—насвердла́ти, ся.
Надвиганіе—насува́ння, насо́вування.
Надвигать, надвинуть, ся—насува́ти, насу́нути, ся.
Надвигать, ся—насо́вати, понасува́ти, ся.
Надвое—надво́е, навпіл.
Надводный—надві́дний, понадві́дний.
Надворный—надві́рни(і)й.
Надворье—надві́р'я. **Съ надворья**—знадвору.
Надгибать, надогнуть, ся—надгина́ти, згина́ти трохи, надігну́ти, ся.
Надглавный—надголо́вний.
Надгнивать—надгнива́ти.
Надглядчикъ—дозо́рець.
Надглядывать—наглядати, назира́ти.
Надгробный—1) надмогильний, надгрібний; 2) похоро́нний (с(ь)пів).
Надгрызать—надгриза́ти.
Наддавать—1) додава́ти; 2) накида́ти, набива́ти.
Наддалбливать, ся—наддо́вбувати, ся.
Наддатокъ, надача—дода́ча, придача.
Наддирать, надодрать, ся—наддира́ти, наддра́ти, надідра́ти, ся.
Наддирка—наддира́ння.
Наддѣлать,-лывать—надроби́ти, надро́блювати.
Надѣжа, надежда—надія, сподіва́нка, сподія, сподія́нка, сподіва́ння. **Потеря́ть надежду**—стра́тити надію.
Надёжный—1) надійний; 2) пе́вний, ві́рний.
Надёргать, надёргивать, ся—насма́кати, насіпати, нашарпати, (пір'я)—наску́бти.
Надёрнуть—наки́нути, нап'я́сти.
Надзвѣздный—надзо́ряний.
Надзелень—на́дзелень, зеленце́м, усвід. **Собраный надзелень**—свидни́й, свидови́й.
Надзираніе—догляда́ння, наглядання.
Надзиратель, ница—догля́дач, ка, дозо́рець, дозо́рчий, дозо́рця, наглядник, ця.
Надзирательство—догля́дництво, наглядництво.
Надзирать—доглядати, наглядати, дозира́ти, назира́ти, пильнувати. **Надзирая**—назирці, назирцем.
Надзоръ—до́гляд. доглядання, на́гляд, дозо́р, пильнування.
Надкаться—надивуватися.
Надиво—надиво, навдивовижу, **на про́чуд.**
Надирать, надрать, ся—надира́ти, надра́ти, наде́рти, ся; наскубти́, намня́ти, намняшку́рити (вуха), начу́бати (чуба).
Надлѣзать, надлѣзывать—надзьо́бати, надзьобувати.
Надлопывать, надлопывивать—надколупа́ти надколу́пувати.
Надлоскъ—роско́лина, (в пері)—роске́п.
Надколѣнный—надколінний.
Надкрошить—надкроши́ти.
Надкрыльный—надкри́льний.
Надкрылье—надкрилля.
Надкусить, надкусывать, ся—надкуси́ти, надку́сювати, ся, понадку́сювати.
Надламывать, надломать, ся—надло́мювати, надла́мувати, надломи́ти, ся.
Надлежать, надлежить—надлежати, надлежи́ть, повинно, тре́ба, годи́ться.
Надлежащій—належний, належи́тий, слу́шний. **Надлежащимъ порядкомъ, образомъ, понадлежащему**—як слід, як тре́ба, як повинно, як належить, як годи́ться.
Надлобіе—надчілля.
Надломъ—ви́лім, ви́щерб.
Надлопаточный—надлопатко́вий.
Надменность—пиха́, надутість, бун(пин)до́чність.
Надменный—пихати́й, наду́тий, пиндю́чний, з пихою.
Надмѣру—через кра́й, над мі́ру, зана́дто, на́дто.
Надо, надъ—над. наді, по-на́д, пове́рх.
Надо, надобно—тре́ба, тра, потрібно.
Надоблачный—надхма́рний.
Надобность—потре́ба.
Надобный, но—потрібний, но.
Надойти—надійти́, наспіти, нагоди́тися.
Надокучать, надокучить—докуча́ти, надокуча́ти, надоку́чити.
Надолба—ощепина.
Надолго—надо́вго.
Надоразумить—навчи́ти, напути́ти, нара́дити, нара́яти.
Надорвать, надрывать, ся—1) надірва́ти, надідра́ти, наддра́ти. надрива́ти, наддира́ти, ся; 2) підірва́ти, ся, надса́дити. ся, надсістися, надверед́ити, ся, надру́шати, ся, надса́жувати, ся. надсідатися. **Надрывать животики**—за бо́ки бра́тися, кача́тися від с(ь)міху.
Надоровный—придоро́жній.
Надосадить—допекти́, вспекти́ся.
Надослать,-сылать—надісла́ти, надсила́ти.
Надоумить—навчи́ти, напути́ти, нара́яти. нау в)чи́ти, нара́ювати.
Надоѣданіе—набридання, (на)докуча́ння.
Надоѣдать, надоѣсть—набрида́ти, обри-

да́ти, надокуча́ти, (в)у|да́тися, набри́дну|ти, надоку́чити, осору́житися, вое́ктися

Надоѣдливость — набри́дливість, в'|дливість, у|дливість.

Надоѣдливый—набри́дливий, обри́дливий, в'|дливий, у|дливий.

Надпивать, -пить—надпива́ти, надпи́ти.

Надпиливать, надпилить — надпи́лювати, надпиля́ти, надпила́ти.

Надпилка—1) надпи́лювання; 2) надпи́лене (місце).

Надписаніе—1) надписа́ння; 2) на́дпис.

Надписатель—надпи́сувач, жира́нт.

Надписать, надписывать—надписа́ти, надпи́сувати.

Надпись—1) на́пис, на́дпис; 2 о́глав, заголо́вок; 3) жи́ро (на векселі).

Надпрестольный — надві́втарний, надпресто́льний.

Надразниться — надрату́ватися; надроча́тися.

Надрастать, надрости — надроста́ти, надрости́.

Надрубать, надрубить—надру́бувати, надруба́ти, надтина́ти, надтя́ти, надцю́кувати, надцю́кати

Надрубка—1) надрубання, надру́бування; 2) на́друб, надру́бане (місце).

Надрывъ — 1) надри́в, надірване (місце); 2) наса́да, ве́рад, по́рух.

Надрыхнуться—наспа́тися, нахропта́ся.

Надрѣзать—надрі́зати.

Надрѣзъ—надріз, надрі́зане (місце).

Надсадный—надса́дний, важки́й.

Надсверливать—надсве́рдлювати.

Надсматриваніе—наглядання, назира́ння.

Надсмѣхаться, надсмѣяться — с(ь)мія́тися, нас(ь)міха́тися, кепкувати, на(с)ьмія́тися.

Надсосать—надсмокта́ти.

Надстраивать, надстроить — надбудо́вувати, надбудувати

Надстройка—1) надбудо́вування; 2) надбудува́ння.

Надстрочный—надряднко́вий.

Надсыпать, надсыпать, ся — присипа́ти, насипа́ти, досипа́ти, присі́пати, ся і т. д.

Надсыпной—присипна́й, досипна́й.

Надсыпка — 1) (при)досипа́ння; 2) (при)доси́пка.

Надсѣдать, надсѣсть—осіда́ти, опада́ти, осі́сти.

Надсѣчь—д. Надрубать.

Надточить—доточи́ти, наштукува́ти.

Надтрескиваться, надтреснуть — надтрі́скуватися, налтрі́снути, ся.

Надтяпывать—надцю́кувати.

Надувало, надувальщикъ, ца—дурі́с(ь)віт, баламу́т, ка, ошуканець.

Надувательство—дурі́с(ь)вітство, дурі́ння, обду́рювання, облу́да. обма́на, шахра́йство.

Надувать, надуть, ся — 1) надува́ти, ся, ду́ти. ся, надима́ти. ся, наду́ти, ся; 2) навіва́ти, намі́та́ти; 3) дура́ти, обду́рювати, обма́нювати, обману́ти, пошма́ти у ду́рні; 4) надима́тися; 5) запиша́тися, набундю́читися, напиндю́читися, закопи́лити гу́бу.

Надуматься—наду́мати́ся, намі́ркува́тися, нава́житися.

Надурачиться, надурить—надурі́ти, напустува́тися. накази́тися.

Надутость—наду́тість, бундю́чність.

Надутый—надутий, бундю́чний.

Надутышъ опе́цок. опе́цьок.

Надушать, надушить, ся — напахти́ти, ся, напаха́ти, ся.

Надъ—д. Надо

Надымить, надымлять, ся—надими́ти, накури́ти. накади́ти, надимля́ти, наку́рювати, нака́джувати.

Надысь—д. Намедни.

Надышать—надихати.

Надышаться—надихатися; напаха́тися.

Надѣваніе—одягання, надяга́ння; обува́ння, взува́ння.

Надѣвать, надѣть — надіва́ти, надяга́ти, одяга́ти, наді́ти, оді́ти, надягну́ти, одяг(ну́)ти, ся, (про обув'я)—назува́ти, взува́ти, взу́ти, ся. Надѣвать ярмо—нарива́ти ярмо́. Н. уздечку—загну́здувати.

Надѣвовать—надівува́ти.

Надѣлать—наробі́ти, (чого поганого)—натвори́ти. нако́їти, набро́їти.

Надѣлить, надѣлять, ся — наділи́ти, наділя́ти; надари́ти, (скількох)—обділя́ти. Надѣлить приданымъ—обвінува́ти, да́ти ві́но. посаг.

Надѣленіе—наді́лення.

Надѣлъ—наді́л. наді́лок,(церковний)—ру́га.

Надѣяться—наді́ятися. сподіва́тися, ма́ти, покладати надію, покладатися, складатися, (на кого)—упова́ти.

Наединѣ—на самоті, на оди́нці, віч-на-віч, сам-на́-сам.

Наѣжиться—наї́житися, наї́жа́читися, настовбу́рчитися.

Наёмка—найми.

Наёмникъ, ца—на́ймит, на́ймичка, (здр.)—наймито́к. наймитчу́к, бурла́к, бурлака, бурла́чка, (зб.) — наймитта́, бурла́цтво

Наёмническій—на́ймитський, наємничий.

Наёмничество—наємність, на́йми, найма́нщина.

Наёмный—наемний. нанято́й, на́йманий.

Наёмщикъ—наемець, найма́нщик.

Наёмъ—1) на́ймання, на́йми; 2) на́ймання, найма́нщина. Въ наёмъ—у на́йми.

Наерошиться, наершиться — настовбу́рчитися, настовпу́житися, напу́житися (як пугач), напу́дитися; наї́житися.

Нажаловать—надарува́ти

Нажаловаться—нажалі́тися,наска́ржитися.

Нажаривать, нажарить, ся — 1) напіка́ти, насма́жувати, напекти́, насма́жити, напряжити, ся, нашкварити; 2) напа́лювати. напали́ти, ся; 3) затина́ти, у(в)тина́ти

Нажать, нажимать, ся—1) надави́ти, надавлювати, натисну́ти, натиска́ти, нагніта́ти, нагні́тати; 2) наму́ляти,

намулювати.

Нажать, нажинать, ся—нажáти, у(в)жáти, нажинáти, у(в)жинати, ся.

Наждакъ, Smyris—шмéргель.

Наженать, нажёвывать, ся — нажувáти, нажвакувáти, нажóвувати, ся.

Нажечь, нажигать, ся—1) напалáти, напáлювати, ся; 2) вúпалити, випáлювати.

Нажива—1) корúсть, зúск, пожúва; 2) принáда, жировúця, живéць.

Наживать, нажить, ся—1) нажевáти, ся, набувати, нажáти, ся, надбáти, набýти; заробúти, запрацювáти, заталанити, загосподáрювати, загорювáти; 2) наживáтися, нажúтися

Наживлять, ся—чíпляти живцá на ýдку, ставити принáду.

Нажившій—1) наживнúй, набýтий, придбáний; 2) поживнúй, пожúточний; 3) принáдний.

Нажиганіе—налáлювання.

Нажимка, нажимъ — натиск, нагнітáння, натúскування.

Нажинистый — ужúнистий, багáтий на вжúнок.

Нажинъ—ужúн, ужúнок.

Нажираться, нажраться—нажирáтися, нажéртися, налигáтися.

Нажитой—нажúтий, набýтий, придбáний.

Нажитокъ—нажúток, надбáнок, нáдбане, придбане.

Нажужжать, ся — 1) нагудíти, нагустú, надзижчати, ся; 2) нашептáти, натýркати.

Нажурить—покартáти, налáяти (кого).

Назавтра—назáвтра.

Назадк—ззáду, позáду.

Назадъ—назáд, навспáк. **Годъ тому назадъ**—за рік перед сúм, перед рóком. **Два дня назадъ**—два дні перед сим, перед двóма днями.

Назаймовать—напозичáти, понапозичáти.

Назвáниваться -звониться— надзвóнюватися, надзвонитися, (в жарт)—накалатáтися.

Названіе — назва, нáзвище, нáзвáсько, імéння. наймéння.

Названный—нàзваний. Н. братъ, н. сестра —побратúм, посестра.

Назвать, называть, ся—1) назвáти, именувáти, найменувáти, наректú, ся, називáти, звáти. узивáти, іменувáти, нарікати, ся. **Какъ его называютъ** — як його прозивають, як його на ймéння. як його дражнять? **Такъ называемый**—так званий; 2) накликáти, напросúти, понаскликáти. накликáти; 4) напросúтися, набáтися, напрóшуватися, набиватися.

Назвекѣть—надзвенíти.

Назвонить—надзвонúти, надзелéнькати.

Наздравствоваться—наздоровкатися.

Наземный—земнúй, позéмний.

Назóмъ—гній.

Наземь, на землю—до дóлу, до землí, об зóмлю. **Наземь лицомъ**—долíлиць.

Назиданіе—наýка, напýчення

Назидательный — навчáючий, повчáючий.

Назидать—научáти, навчáти, на добрó навóдити, напучувати.

На зло—на злість.

Назлобствоваться — назлостúтися, назлостувáтися.

Назначать, назначить, ся—1) визначáти, назначáти, вúзначити, назначúти, ся, призначáти, призначити. **Назначить цѣну** — вúзначити, поклáсти ціну; 2) наставляти, настановляти, наставúти, настановúти, поставúти, нарядúти, понастановляти, ся.

Назначеніе—призначення, настанóва; визнáчення. **Назначеніе на мѣсто**—призначення, настанóва на мíсце. на посáду.

Назнобить—наморóзити.

Назойливость—налáзливість, настирність, уїдливість.

Назойливый, во—налáзливий, во, настúрний, но, в'їдливий, уїдливий, во, уїда. сльóта, набрúдливий, во, нависом.

Назолить—позолúти, полýжити.

Назоромъ—назирцем, назирці.

Назрѣваніе—поспівáння, достигáння.

Назрѣвать, назрѣть—1) поспівáти, доспівáти. достигáти, бриніти, по(до)спíти, на(до)стúгти; 2) (про болячки)—вистоювати, набирáти, вистигáти.

Назýбокъ—зубúло.

Назубривать, назубрить — 1) зубúти, визýблювати, назýблювати, позубúти; 2) вищéрблювати, вúщербити, пощербúти.

Назывъ—скликáння, запрóсини.

Назѣваться—напозіхáтися, нагáвитися.

Назябнуть—намéрзнути, намéрзтися.

Наи—най.

Наибольшій—найбільший.

Наиболѣе—найбільш(е), над усé.

Наивеличайшій—що-найбільший, найсамбільший.

Наивность—наївність, простóта, безхáтрість.

Наивный—наївний, прóстий, безхúтрий.

Наиграться—награтися, нагулятися.

Наигрывать, ся—1) вигравáти, ся; награвáти, ся; 2) приграваáти.

Найдёнышъ—найда, знайда, знайденя.

Наизазонничать—назізникувáти, нах(ф)урмануваáти, начумакувáти.

Наизворотъ—навúворіт(ь).

Наиздѣваться—назнущáтися, наглузувáтися, наїглýмитися.

Наизнанку—навúворіт(ь).

Наизусть—на пáм'ять, з пáм'яти.

Наилучшій—найліпший, найкрáщий, найлýчший.

Наименованіе—1) найменувáння; 2) ім'я, (й)мéння, імéння.

Наименовать—найменувáти.

Наименьшій—наймéнший, найдрібнíший.

Наименѣе—наймéнше.

Наипаче—найпáче, найбільше.

Наискать, наискивать—нашукáти, нашýкувати.

Наискаться—попошука́ти.
Наискорѣе—найшви́дче, найскорі́ше, найхутче.
Наискорѣйшій—найскорі́ший, найшви́дчий, найшвидчі́ший, найху́тчий, найхутчі́ший.
Наиспосъ — навкі́сь, навкося́, наькося́, навкосяка, навскося́.
Найти, находить, ся—1) найти́, находити; понаходити; 2) знайти́, ся, нади́бати, знаходити, ся, познахо́дити, (помацки) — нала́пати, намацати. **Найти, находить при обыскѣ** — ви́трусити, витрусювати, повитрусювати; 3) вба́чати; 4) приумі́тися, закерува́тися, оберну́тися.
Наитіе — вступлення, на́ття; надхне́ння, на́дих.
Наковеркать—наковерзува́ти.
Накадить накадити.
Наказаніе — кара, кара́ння, скара́ння, пока́рання.
Наказать, наказывать — накара́ти, пока́рати, скарати, карати.
Наказной наказний.
Наказъ—нака́з, загада́ння, за́гад.
Наказуемость—ка́рність.
Наклеєніе, наклеиваніе—роспіка́ння, нажа́рення.
Наклеивать, наклеить, ся—роспіка́ти, роспекти́, нажари́ти.
Наколываніе—наколювання.
Наколывать, наколоть, ся — нако́лювати, наштрика́ти, наколо́ти, наштрикати, ся; 2) наскіпати, ся (скіпок), калупати (каміння); 3) сколювати (ногу); 4) нашпи́лювати, настромлювати, нашпили́ти, настромати, ся.
Наколянать—набазікати, на́балакати.
Накануне—в передде́нь, на передо́дні.
Накапать—накапати, накрапати.
Накоплять, накопить, ся — назби́рувати, назбира́ти, нахо́вувати, нахова́ти, прихо́вувати, приховати.
Накопчивать, накоптить, ся — 1) нако́пчувати, накоптати, ся; начада́ти (пролямпу); 2) нав'у́дити (гусей).
Накапывать, накопать—нако́пувати, накопа́ти, понакопувати.
Накрикать, ся—накра(я)кати, накру́(ю)кати, ся.
Накормливать, накормить, ся — нагодо́вувати, нагодувати, ся, нако́рмлювати, накорма́ти, ся.
Накатать, накатывать, ся — 1) накоти́ти, наточа́ти, нако́чувати, ся; 2) навива́ти, навину́ти, намоти́ти, навивати, намо́тувати, ся; 3) навози́тися, наїзди́тися, накати́тися; 4) (на качалці)—накача́ти, нака́чувати.
Накатить, ся—наполи́ти, накача́ти, ся.
Накатка 1) нако́чування; 2) кача́лка.
Накатникъ — 1) магльовни́к; 2) брус, сво́лок (під стелею), лі́гарь (під підло́гою).
Накатный—брусо́ваний.
Накатъ — 1) нако́чування; 2) брусо́вана сте́ля.
Начачать, ся—1) накача́ти, напомпува́ти, ся; 2) накоти́ти, ся; 3) нагойдатися.
Накачиваніе—накочування; помпування.
Накашиваніе—нако́шу(сю)вання.
Накашивать, накосить, ся — нако́шу(сю)вати, накоси́ти, ся, (трохи)—(в)укоси́ти.
Накашляться — нака́шлятися, накахи́натися.
Наквасъ—пі́спа.
Наквасить, наквашивать, ся—1) заква́шувати, заквасити, ся; 2) наквасити, наква́шувати, ся.
Наквасцовать—нагалу́нити.
Накидать, накидывать, ся — 1) наки́дати, понакида́ти, накидати, ся; 2) підки́дати, підкинути, ся.
Накидка—1) накида́ння; 2) на́кидка. **Въ накидку**—на́пашки, на́пашку.
Накидной—накидни́й.
Накипа(ѣ)ть—накипа́ти, накипі́ти.
Накипь — 1) шум, шумови́на, шумови́ння; 2) на́кип (напр. в чавуні. самоварі).
Накипѣлый—накипі́лий.
Накипятить, ся—нагрі́ти, ся (напр. воду), напря́жити, зварити, ся (напр. молоко).
Накисать, накиснуть—накиса́ти, закиса́ти, (на)заки́снути.
Накладная—накладна́, квито́к.
Накладной — 1) доба́вочний, додатко́вий; 2) накладни́й. **Накладные усы, н. серебро**—фальши́ві ву́са; фальши́ве срі́бло.
Накладный, но—суту́жний, но; втра́тний, но.
Накладъ—втра́та, шко́да. **Въ накладѣ, съ накладомъ**—з утра́тою.
Накладываніе—накладання.
Накладыватель—накладальник.
Накладывать, накласть, ся—1) накла́дати, накла́сти, ся; 2) (про курей)—нести́, ся, покла́дати (від чого й яйця зо́вуться покладки), нанести́, ся.
Накланяться—накланятися. попокла́нятися.
Наклевать, наклёвывать, ся—наклюва́ти, надзьо́бати, наклю́вувати, ся, надзьо́бувати; 2) наклю́нути, надклю́нути, наклю́вувати, ся.
Наклеветать — наклепа́ти (на кого), обмо́вити (кого)
Наклеєніе—накле́їння, наліплення.
Наклеиваніе—накле́ювання, наліплювання.
Наклеивать, наклеить, ся—(на)приклеювати, (на)приліплювати, на)прикле́їти, (на)приліпи́ти, ся, понаклеювати, поналіплювати
Наклейка — 1) д. Наклеєніе і Наклеиваніе; 2) на́ліпка, накле́їне, наліплене.
Наклеймить, ся—позначи́ти, потаврува́ти, ся.
Наклейной—наклейни́й.
Наклейщи́къ, ца — накле́йник, ця, клеїльник, ця.
Наклепать, наклёпывать — наклепа́ти, наклю́пувати.
Наклёпка—на́кліпка.

Наклёпъ—1) д. Наклёпка; 2) д. Клевета.
Наклякать, накликать, ся—накликати, наскликáти, наклáкати, понакликáти
Нахлобучивать, нахлобучить—насувати, насýнути, понасувáти.
Нахлобучка — 1) насувáння; 2) гóнка, нагíнка, вúмова, догáна, нагáна.
Наклоненіе—1) нахиля́ння, схиля́ння, схи́лення, нáхил; 2) (грам.)—спóсіб (висказу дієслів).
Наклонённый—похи́лений; похи́лий.
Наклонить, наклонять, ся—нахили́ти, схилáти, похили́ти, прихили́ти, нагну́ти, ся, нахиля́ти, ся і т. д. посхиля́ти, ся і т. д. Пить наклонивши (напр. відро, пляшку)—нáхилка, нахильцем пúти. Наклонившись танцовать, идти — вихиля́сом, хи́льці танцюва́ти.
Наклонность—1) похи́лість; 2) схи́льність, нáхил, нахи́лок до
Наклонный, но — похилий, похи́листий, (про місцевість)—спускова́тий, спадистий, згóристий, похи́ло, пóхилом, нáсхиль, хилкóм.
Наклонъ—1) похи́лість; 2) пóхил, похи́лина, схил, спáдистість; 3) козирьóк (у будки éкипажа).
Накляузничать — карлю́чок нагну́ти; набрехáти, наплести́.
Наковалéнный—кова́дловий.
Наковальня—кова́дло, (щоб набивати коси)—ба́бка, коваленька.
Наковать, наковывать, ся — 1) накува́ти, нако́вувати, ся; 2) насíкти, набáти, нацóкати, насікáти і т. д. (жорна то-що).
Наковырзать, наковырять — наколу́пувати, надóвбувати, наколупáти, надовбáти.
Наложный—пашкýрний, пашкірний.
Наломовать - накувáти.
Наломсовать—накоксувáти.
Наколачивать, наколотить, ся—набивáти, набáти, ся, понабивáти, ся.
Наколдовать, наколдовывать—1) наворожáти, начаклувáти, навідьмувати, наворóжувати і т. д.; 2) заворожи́ти, вúворожити і т. д.
Наколобродить—наколобрóдити, набрóїти.
Наколотырить, наколотырничать, ся—1) накрамарювáти, ся (дріб'язком); 2) набрехáти, наплести́.
Наколёшникъ—наколíнник.
Наколмать — 1) намня́ти, нажýжмити; 2) напхáти, набгáти.
Наконецъ—напослíдок, напослíдку, наостáнок, наостáнку, нарéшті, врéшті, вкінці.
Наконечникъ — наконéшник, óскіп. Наконечники—торочкú.
Накопленіе — нагромáдження, скýпчення; набирáння, скýпчування.
Накоплять—нагромаджувати, скýпчувати, набирáти, нахóвувати, назбúрувати.
Накоптёлый—закýрений, задúмлений.
Накоптѣть—закурúтися, задимúтися.
Накопытьникъ—накопáльник, нáкорсник.
Накорнивъ—нáкорінок, нáкорóнок.
Накорчевать—накорчувáти.
Накосный—скíсний.
Накостница—гýля на нозí у коня́.
Накостылять—набáти, надавáти.
Наискось—навкíсь, навкосí, навскосú.
Накрадывать, ся—накрадáти, ся.
Накраивать, ся, накроить—накрáювати, ся, накраяти.
Накрапать, накрапывать—накрáпати, накрапáти.
Накрасить, накрашивать, ся — накрáсити, намалювáти, нафарбувáти, накрáшувати, ся, і т. д.
Накраситься—начервонíтися.
Накрахмаливать—накрохмáлювати.
Накренивать, ся—нахиля́ти, нагинáти, ся.
Накрестъ—нáвхрест, нахрест, хрестóм.
Накривляться—накривúтися, повикривля́тися.
Накричать, ся—накричáти, ся, нагукáти, ся, нагомонíти, ся, нагрúмати.
Накромсать — накришúти, начикрúжити, нашаткувáти.
Накропать—наліпúти, напóрпати, налáпати (про малювання), накапáрити.
Накропить—набрáз(ь)кати, накропúти.
Накрошить, ся—накришúти, ся.
Накрушиться—накрутúтися, накружля́тися.
Накрутить, накручивать, ся — накрутúти, накýкати, накрýчувати, ся.
Накручиниться—нажурúтися, натужúтися.
Накрывать, ся—1) накрива́ти, напинáти, ся, на(по)крúти, ся, напнýтися, понакрива́ти. Накрывать на столъ—застилáти, накрива́ти стíл; 2) захопúти, заскóчити, застýкати.
Накрытіе—1) накриття́; 2) пóкришка, нáкривка.
Накрѣпко—дýже, мíцно, вáльми; щíльно.
Накувыркаться—наперекидáтися.
Накудесить—1) начарувáти, начаклувáти; 2) начудотвóрити, наброїти, нашурубýрити.
Накулачникъ—рукавúця без пáльців.
Накупать, накупить, ся—накупля́ти, накупóвувати, накупúти, ся, понакупóвувати.
Накупаться—накупáтися.
Накупка—накупóвування.
Накуривать, рить, ся—1) накýрювати, ся; 2) виганя́ти, викýрювати, вúгнати, нагнáти, вúкурити, ся.
Накуролесить—наколобрóдити, нашкóдити.
Накусать—1) накусúти, надкусúти; 2) покусáти.
Накусъ—на(д)кýсене (місце).
Накутить — 1) натворúти, накоїти; 2) напáти, нагуля́ти.
Накушаться—наїстися, (надто)—нажéртися, натрúскатися.
Налавливать, поймать—налóвлювати, наловúти.
Налагать, наложить, ся — 1) напладáти, наклáсти, наложúти, ся; 2) накидáти, накúнути. Наложить запрещеніе—наклáсти заборону. Н. ито-

—запрягти́ в ярмо́, поверну́ти в нево́лю. Н. на себя руки — само́му собі́ смерть заподія́ти.

Наладить, налаживать — 1) нала́годити, нала́годжувати; 2) напра́вити, нара́яти, підмо́вити, направля́ти, ся і т. д; 3) пола́годити, спра́вити, спра́вляти, ся, ла́годити, справляти, ся.

Ладъ—влад, як слід, до ладу́.

Налакомиться—наласува́тися.

Наламывать, наломать, ся—нало́млювати, наламáти, ся.

Налащивать, налощить, ся — нало́щувати, налощи́ти, ся.

Малаять, ся—нага́вкати, ся, попога́вкати, набрехати, ся.

Налгать, ся – набреха́ти, ся.

Налегать, налечь—1 нала́гати, налягти́; 2) на́сідати, напосіда́ти, напосі́сти, насі́сти, ся.

Налегкѣ ло́гко, зле́гка, пово́лі; нашвидку́; порожне́м.

Належаться—належа́тися, ви́лежатися.

Налетать, налетѣть—1) налі́тати, налете́ти; 2) наслі́та́тися, нали́нути

Налету—ульо́т, нальоту́ (стріляти).

Налёт—1) налі́тання, на́літ, на́пад, наскок; 2) (хим.)—ці́ювіт, сугá; 3) іржа (на камені); 4) (на тілі)— пліва, пліснява, падь.

Нализать, налить, ся—налива́ти, налля́ти, налити, ся, про трунки й рідку страву) — насипати, сúпати, насипати, (з-під кранта)—наточи́ти, ся, (багато чого) — набу́хати, набу́рити; 2) вилива́ти (дзвін); 3) набира́тися, набра́тися.

Наливка—1) налива́ння; 2) нали́вка: (на аґрусу)—аґру́сівка, (на вишнях)—вишнівка, вишняк, (на грушках) — грушівка, (на дерені)—дереню́вка, (на дулях)—дулівка, (на полуницях)—полуни́шник, (на порічках)—порічнівка, (на сливах)—слив'я́нка, сливня́к, (на суницях) — суни́ці́вка, (на терені)—тернівка, терня́к.

Наливной—наливни́й.

Наливъ — налива́ння. Вишнёвка перваго, второго і т. д. наливъ — вишнівка перва́к, первачо́к, друга́к і т. д.

Нализаться—насмокта́тися, набра́тися.

Налимъ — 1) риба Gadus lotus — минь, миньо́к, минтус; 2) жу́желиця.

Налиневать—нали(і)нювати, нали(і)ня́ти

Налипать, налипнуть — налипа́ти, поналипа́ти, нали́пнути.

Налитографировать, ся — налітографува́ти, ся

Налитокъ—олив'я́нка, лля́нка.

Наличникъ—1) ли́шта (планка на одвірках або на лутках); 2) бляшка замкова

Наличность—гото́вка, готовизна, готовина́, готові гро́ші, готовúк; прису́тність. Въ наличности — готовими гро́шми, готовикá, гото́вкою.

Наличный—1) перебі́йний, лицевий; 2) присутній; 3) гото́вий.

Надобникъ—1) набрівник, чільце́; 2) налочолко.

Налобный—нало́бний, начільний.

Налобызаться — націлюва́тися, нач(ц)мо́катися.

Налогъ—пода́ток, о́бклад, о́платка; (з окрема): — поду́шне, димове́, подúмне, очкове́, мостове́, рогове́, (з торгів)—мито.

Наложеніе—накладáння.

Наложница — підло́жниця, коха́нка, невінчана жінка, полюбо́вниця.

Наложничество—підло́жництво.

Налокотьси—нахлеп(б)та́тися

Налопаться—натріскатися, нажéртися, напха́тися, напóртися.

Налудить, ся набілати, ся, налуди́ти, ся.

Налупить—налу́щити, налу́скати

Налущ(ва)ть, ся—налу́ск(ув)ати, налу́зати, ся, налу́щити.

Нальстить—налести́ти, наговори́ти ле́стощів.

Налѣво – у ліву ру́ку, лівору́ч, улівору́ч, наліво, (переважно на волів)—соб, цоб, ксóбі (на коней)—вість, віштá.

Налѣзать, налѣзть—нала́зити, налізти, поналáзити.

Налѣпить, налѣпливать, ся—наліпи́ти, наліплювати, ся, поналіплювати.

Налѣпка 1) наліплювання; 2) на́ліпка, наліплене.

Налѣпной наліпни́й.

Налюбезничаться—надиця́тися, наженихáтися.

Налюбиться—налюбúтися, накоха́тися.

Налюбоваться—налюбува́ти, ся, намилува́тися.

Намаять, ся—нама́яти, ся.

Намагнитить, ся—намагнесува́ти, ся.

Намазать, ся – нама́зати намасти́ти, ся.

Намаза – на погото́ві; намазі.

Намазной — намазаний, нама́щений, намаро́ваний

Намакать, намаивать—назмоча́ти, навмо́чувати.

Намалевать, намалёвывать — намалюва́ти, намальо́вувати.

Наманить—прина́дити, приманúти, попринажувати.

Намазрать, намарывать, ся—1) нама́зати, накаля́ти, наму́рзати, набрудни́ти, намазувати, ся і т. д., понамазувати; 2) напаску́дити, напаскужувати; 3) нашкря́бати, надря́пати (про писання), наля́пати, наквацюва́ти (про малювання).

Намаслиать, намаслить, ся — нама́слювати, намащувати, нама́слити, намасти́ти, ся.

Наматывать, намотать, ся — намо́тувати, намоти́ти ся.

Намачивать, намочить, ся—1) намо́чувати, намочи́ти, ся; 2) наква́шувати, наквасити, ся (про яблука).

Намащивать, намостить, ся—намо́щувати, вимощувати, намости́ти, насте́лювати, настели́ти.

Намаяться — натоми́тися, попону́дити с(ь)вітом.

Намéдни—доні́ро(у), недáвно.
Намежé(вы)вать—намеж(óв)ува́ти.
Намекáть, намекнýть—натяка́ти, накида́ти, натякну́ти, наки́нути.
Намекáніе—натяка́ння.
Намёкъ — натя́к, натя́ка, натя́чка. **Намёкомъ, намекая**—навтя́кі. натя́ками.
Намелко — 1) дрібне́нько, дрібне́сенько; 2) мілéсенько.
Намерзáть, намёрзнуть — намерза́ти, намéрзнути.
Намести, наметáть — намести́, намі́тати, назмі́та́ти, понамі́та́ти.
Наметáть, наметывáть, ся—нака́дати, накидати, ся.
Наметна—1) накида́ння; 2) ла́та, ла́тка; 3) кля́мка, заґі́пка.
Наметъ—1) (снігу)—заме́т, (глини, грузу то-що)—ва́лява, ку́па, кучугу́ра; 2) наме́т, шатро.
Намечтáться—намрі́яти́ся, нама́ритися.
Наминáть, намять, ся — 1) наминá́ти, намня́ти, ся, (про шкуру) — намня́ти, (про коноплі) — намня́ти, натéрти; 2) наму́лювати, наму́ляти.
Наминка—1) наминá́ння; 2) замі́с (глини); 3) наму́лювання.
Намозоливáть, намозóлить, ся—намозо́лювати, натира́ти мозо́лі, наму́лювати, намозо́лити, ся і т. д.
Намóйный—намивний.
Намокáть, намóкнуть—намока́ти, намо́кнути, понамока́ти.
Намóклый—намо́клий.
Намолачивáть, намолотúть, ся—намоло́чувати, намолоти́ти, ся, понамоло́чувати.
Намолотъ—намоло́чене, ви́молот.
Намолóть, ся—намоло́ти. наме́лювати, ся.
Намолчáться — намо́вча́тися, наси́дітися мо́вчки.
Намолъ—наме́л, ме́ливо.
Наморáживать, наморозúть, ся — заморо́жувати, заморо́зити, ся.
Намордникъ—1) намордник; 2) обро́ть, обро́тька, оброти́нка.
Наморщивáть, наморщúть, ся—змо́рщувати, наморщувати, з(на)мо́рщити, ся; набрижжувати, понабрижжувати; нахнопитися, насу́питися.
Намочалúть—набáти, натовкти́ ши́ю, потилишників надава́ти, стусанів нада́ти.
Намошенничáть—нашахрува́ти.
Намудрóть—намудрува́ти.
Намусливáть, намуслúть, ся—на(за)сли́нювати, на(за)му́рзувати, на(за)ялó́зювати, на(за)сли́нити, ся і т. д., понаслинювати і т. д.
Намутúть—накаламу́тити, наколоті́ти.
Намучúться—намýчитися, намордува́тися, попому́читися.
Намучúть—напороши́ти (борошном), наборюши́ти, понаборо́шнювати.
Намчáть, ся—наскочити, нагна́ти, набігти.
Намшúть—напха́ти, набити мо́хом.
Намывáть, намыть, ся—намива́ти, нама́ти, ся, (про білизну)—напра́ти, ся.
Намывной—намивни́й.
Намызгáться—набігатися, нагаса́тися, натýпатися.
Намыкáться—набідува́тися натина́тися.
Намыливáть, намылúть, ся—наму́лювати, намили́ти, ся, понаму́лювати.
Намычна—ма́чка.
Намѣливáть, намѣлúть, ся—біли́ти, побіли́ти, побіли́ти кре́йдою, писа́ти, написа́ти кре́йдою; 2) убілювати́ся, убіли́тися, замазатися кре́йдою.
Намѣнивáть, намѣнúть, ся — намінювати, наміня́ти, ся, намінькувати, понамінювати.
Намѣрéваться — намірятися, замірятися, важитися, наважуватися, мати на ду́мці, збира́тися.
Намѣрéніе—нарізка, намежува́ння.
Намѣренiе—замір, за́мах, намір, нава́га. **Безъ намѣренiя** — без наміру, не навми́сне, неумисне, ненароком. **Съ намѣренiемъ**—умисне, навми́сне.
Намѣриваніе—нанірювання.
Намѣривáть, намѣрять, намѣрúть, ся — 1) намірювати, наміря́ть, ся, понамірювати; 2) намежо́вувати, нарізувати, намежувати, нарізати (землі).
Намѣсить, намѣшивать, ся—намісúти, намішувати, ся, понамішувати.
Намѣстить, намѣщать, ся—1) наста́вити, наставля́ти, понаставля́ти; 2) наверну́ти, навертáти, ся і д. **Наверстать.**
Намѣстникъ, ца — намісник, засту́пник, насту́пник, ця.
Намѣстничéскій — намісницький, намісничий.
Намѣстничество—намісництво.
Намѣтить, намѣчать—намітити, назначи́ти, позначи́ти, намічáти, значи́ти; намітити, назна́чити.
Намѣтка—1) мічення; 2) знак, прикме́та.
Намѣчаніе—намічáння.
Намѣчиваніе—намічування.
Намѣшать, намѣшивать—намішáти, підмішáти, на(під)мішувати.
Намякáть, намякнуть — намякáти, намякнути.
Намямлить—нами́мрити.
Нанашивать, нанóсить—нано́шу(сю)вати, наноси́ти, понано́сити, напринóсити.
Нанесéніе—нано́шення; нане́сення.
Нанесть, нанóсить—1) нанести́ і д. **Нанашивать**; 2) вчини́ти, учини́ти, вдія́ти, заподія́ти, учиня́ти (кривду).
Нанизь—нани́зування; ни́зка.
Нанизáть, нанизывать, ся—низа́ти, нани́зувати, ся.
Нанимáтель,-ница—найма́ч, ка, найо́мець, наємець.
Нанимáть, нанять, ся—найма́ти, ся, ставáти (до кого), наня́ти, ся, ста́ти, понайма́ти, ся.
Наничь—навзво́ріт.
Нанка, нанковый — китáйка, демикито́н; китáйковий, китáйчатий, демикі-

тóновий.
Наноситься—наноси́тися, проноси́тися.
Наносный—1) наносни́й, намивни́й; 2) зарази́й, зарази́вий.
Нанось—насип, кучугу́ра; напли́нок, наму́л.
Наныривать, нанырнуть—напурина́ти, напурну́ти (на що).
Нанырять, ся—напурина́ти, ся.
Нанѣжиться—нані́житися, напестува́тися.
Нанюхать, ся—ва́нюхати, прони́хати; нанюха́тися.
Нанянчиться—нани́нькатися, напа́нькатися.
Наобумъ—навмання́, навманьку́, навмання́.
Наоборотъ—навпаки́, навспа́к, навідворі́т, навпроти́
Наоткось—навкось і д. Вкось.
Наотмашь—навідлі́в, навідліг, навідлі, наодлі́в, навідма́х.
Наотрѣзъ—навідрі́з, тве́рдо, рішу́че.
Наохаться—нао́хкатися.
Наохотиться—наполюва́тися.
Наохривать, наохрить—нао́хрювати, нао́хрити.
Нападéніе—нападáння.
Нападать, напасть—1) напада́ти, накида́тися, напа́сти, наки́нутися, наскочити; 2) нахо́дити, напада́ти, найти́, напа́сти; 3) утиска́ти (кого), наси́да́ти, (на кого), наси́сти (на кого); 4) допада́тися, напуска́тися, накида́тися, допа́стися, накинутися.
Напáдать—нападати, понападати.
Нападéніе—напад.
Нападки—напасть, пеня́.
Нападчивость—напасливість.
Нападчивый—напасливий.
Нападчикъ, ца—напáсник, ця.
Напази́ть—нажолоби́ти.
Напаизать, напаять—на(при)лютóвувати, на(при)лютувáти.
Напайкать, напоить—напо́ювати, напува́ти, упої́ти, напої́ти, понапувати.
Напайка—налютування.
Напакостить, напакостничать—нака́пости́ти, напа́костити, нашко́дити, наробúти шко́ди, напости.
Нападзывать, напозти—напа́зити, нали́зти, понапа́зити.
Напалокъ—1) напа́льок (у рукавиці); 2) ру́чка.
Напаминывать—нага́дувати, зга́дувати.
Напаривать, напарить, ся—напарювати, напарювати, ро(на)пáрювати, на(рос)пáрити, ся.
Напарье—свéрдло, свéрдел.
Напасать, напасти, сь—1) напаса́ти, напа́сти, ся; 2) запаса́ти, припаса́ти, назапаса́ти, при(за)пасти.
Напасть—напáсть, пеня́, халепа, нахáба.
Напáсть—д. Нападать. Н. на слѣдъ—натрáпити на слід
Напахать, напахивать, ся—наора́ти, наорювати, ся, понаорювати (плугом), нарáлити, нарáлювати, ся, понарáлювати (ралом).
Напáхтать—назбирáти, охохотáти мáсла.
Напачкать—1) накаля́ти, намáзати, напаскýдити; 2) (про писання, малювáння) — наляпати, намазати, набазграти.
Напекать, напечь—напіка́ти, напекти́, понапіка́ти.
Наперво—вперше, спéршу. **Сперва наперво**—насамперéд, попéрд усьóго.
Напереди—попéреду, спéреду.
Напередъ—наперéд, попереді́.
Наперекоръ—наперекір, насýпроти, всýпор. навпік.
Наперерывъ—наперебíй, навви́передки, один попереді́ другóго.
Наперерѣзъ—навперéйми, напереріз.
Напереть, напирать, ся—напéрти, натúснути, напирáти, натúскувати, ся.
Напернинъ—напірник, пірни́к, насипка.
Наперсникъ, ца—пірник, ця.
Напесный—напéрсний, нагрýдний.
Напёрстокъ—напéрсток.
Напёрсточный—напéрстковий.
Напестрить, напещрять—напістри́ти, напістря́ти.
Напечатать—надрукувáти, напечáтати.
Напечатлѣвать, ся, напечатлѣть, ся—вкорени́ти, вкорени́ти, ся, вража́ти, вразúти, врізуватися, врізатися. Напечатлѣлось въ памяти—врізалося, вбúлося в пам'ять.
Напивать, напить—напивáти, напи́ти.
Напиваться, напиться—напиватися, упивáтися, напитися, упитися, понапивáтися. попúтися.
Напиливать, напилить—напúлювати, напиля́ти, напили́ти, понапúлювати.
Напилокъ—терпýг, терпужóк, пильнúк, піпúлок. (великий)—рашпіль.
Напилочный—терпугóвий.
Напирозаться—набенкетувáтися. убенкетувáтися, нагуля́тися, набалуватися.
Написать, ся—написáти, ся, понапúсувати.
Напитать, напитывать, ся—1) нагодувáти, накормúти, нагодовувати, накóрмлювати; 2) наїстися, наїдáтися; 3) намочúти, намóчувати; втягти́, натягти́, набрáти (в себе), втягáти, вбирáти. набирáти. ся.
Напитокъ—напій, питво́, пиття́, трýнок. **Волшебный н.**—данна́.
Напиточный—напóєвий, трунковúй.
Напихать, напихивать, ся—напхáти, набгáти. натискати напихати. ся і т. д., понапихáти, і т. д.
Напичкать—напхати, напакувáти.
Напичкаться—напхáтися, натріскатися, налóпатися.
Наплавать, наплавливать, наплавлять, ся—1) сплáвати. нагнáти, силавлáти, наганя́ти, ся; 2) натопúти, натóплювати, ся.
Наплавной—наплавни́й. Н. мостъ—плúвучий, наплавни́й, живúй міст.
Наплавъ—1) наплáв. Идти наплавомъ—плúвти з розгóну (коли перестають гребти веслами); 2) нóплав, нóпла-

вець; 3) рос. Potamogeton — кушір, кушір, кушір.

Напла́кать, ся—напла́кати, ся, ви́плакати о́чі.

Напластать—нарі́зати, накра́яти (платами).

Напластовать, напластовывать—накла́сти, накладáти рядами, шарами.

Наплева́ть, наплёвывать — наплюва́ти, напльо́вувати, ся, понаплювувати.

Наплёкій—різномастий, перистий (а саме: білий, з сизим плечем, про птиць).

Наплескать, наплескивать, ся—наплю́скати, нахлю́пати, наплю́скувати, нахлю́пувати, ся.

Наплески—бри́зки, плю́скання.

Наплесть, наплетать—наплести́, наплі́та́ти, понаплі́та́ти.

Наплодить — наплоди́ти, народи́ти, понаплоджувати.

Наплоить набрижжи́ти.

Наплутаться—поблукати, наблука́тись, наблудитись.

Наплутовать—нашахрува́ти.

Наплывать, наплыть — напливáти, наплисти, наплити́.

Наплывной—наплинний.

Наплывъ—1) на́плив, плав; 2) гу́ля на де́реві.

Напласнѣ́лый—пліснявий, ц(ь)вілий.

Наплющить—наплю́щити; понаплю́щувати.

Напля́сать ся—1) натанцювати, ся; 2) ви́танцювати, затанцюва́ти.

Напозадъ—ло́ском, по́котом, відра́зу.

Напоганить—напога́нити, напаску́дити.

Напогребица—погребни́к.

На подобіе—на взір, взо́ром, на манір, на зразо́к, подібно, так як, наче, неначе.

Наподрядъ — на оди́н взір, на підбір, на оди́н зразо́к.

Наподря́жать, наподряди́ть—найма́ти, понайма́ти.

Наподхва́ть—хватко́м, шви́дко, ху́тко.

Напойна—понюх, поню́шка.

Наполнять, наполнить, ся — наповня́ти, сповня́ти, наповнити, ся і т. д., повиповня́ти, посповня́ти.

Наполокъ—поля́ця (у плузі).

Наполоть—наполо́ти.

Наполье—лани́, поля́.

Напольный — 1) середньо(і)льний; 2) напо́(і)льний.

Напомадить, напомачивать—напома́дити, пома́дити, намасти́ти, (дуже) — наяло́зити.

Напоминаніе—нага́дування.

Напоминатель, ница—нага́дчик, ця.

Напоминать, напомнить, ся — нага́дувати, пригадувати, нагада́ти, ся, пригадати.

Напорливость—насту́рність, нала́зливість.

Напорливый—насту́рний, нала́зливий.

Напорный—навальний.

Напорожи́ть—випорожня́, порожни́м, порожняком.

Напортить—зіпсувáти; напсу́ти.

Напоръ—на́тиск, напира́ння, нава́льність.

Напослѣди, напослѣдокъ—д. Наконець.

Напослѣдяхъ — вкінці, при кінці, напри́кінці, (про вагітну жінку)—на зно́сі.

Напотѣлый—спітні́лий.

Напотѣть, ся — спітні́ти, (працюючи) — упріти, (про вікна)—змокріти.

Направка — го́стрення, нагострення (бри́тви).

Направить, направлять, ся—1) напра́вити, навести, наверну́ти. справити. накерувати, напрова́дити, направля́ти, наводити, навертати, справля́ти, напрова́жувати, ся; 2) нала́годити, справити, наладнувáти, нарихтува́ти, нала́годжувати, ся і т. д. 3) нагостри́ти, нагóстрювати, ся; 4) напути́ти, навести, наво́дити на ро́зум.

Направленіе — на́прям. напря́мок; прямування, простування; напра́ва, керу́нок.

Направо—напра́во, праворуч.

Напраслина—дарми́ця, напасть, нападни́, ся.

Напрасный, но—1) ма́рний, но, дарéмний, но, дарма́, шкода: 2) несправедли́вий, во, безневинний, но. **Напрасно потерять**—змарнувáти.

Напрашивать, напросить — 1) напро́шу-(сю)вати, напроси́ти; 2) накли́кати, ззива́ти. накликати, назвáти, назвáти, понакликáти, поназзива́ти.

Напрашиваться, напроситься—напро́хуватися набива́тися, напроси́тися.

Напредь—пе́рше, перш. спе́ршу, до сьо́го.

Напримѣръ—напри́клад, примі́ром, напри́від, як-о́сь.

Напробовáться—накуштува́тися, насмакува́тися.

Напроказить, напроказничать — надурíти; натвори́ти. накоїти, наброїти.

Напрокатъ—внаєм.

Напролётъ—наскрізь, нави́літ.

Напроломъ—пробоєм.

Напропалую—до загину; на всі заставки.

Напророчить—напророкува́ти. навіщувати, (ворожінням) — наворожи́ти, (про зозулю)—накувáти.

Напротивъ—1) су́проти, супротив, про́ти, напро́ти, про́сто; 2) навпаки́, навспак.

Напружинивать, напружить — напру́жувати, напру́жити, натýжувати, натужити.

Напрыгать—дострибатися.

Напрыгаться—настрибатися, напли́гатися, наскака́тися.

Напрыгивать, напрыгнуть—настри́бувати, напли́гувати, настрибну́ти, напли́гнути, наскáкувати, наскóчити.

Напрыскать, напрыскивать—набри́з(ь)кати, набри́з(ь)кувати.

Напрысскъ—накра́пання.

Напрѣвать, напрѣть—напрівáти, напрíти.

Напрѣль—ц(ь)віль.

Напрягать, напрячь, ся—напру́жувати, напру́жити, натýжувати, натýжити, напина́ти, ся. **Напрягать силы**—напру́жувати си́ли.

Напрядать, напрясть, ся—напряда́ти, напря́сти, ся.
Напряженіе, напряженность—напру́ження, напру́га, натуга, напру́женість.
Напряженный, но—напру́жений, но, напру́гий, напру́го, напругом.
Напрямикъ, напрямки — пря́мо, про́сто, прямцем, навпросте́ць, наопрошкі, навпрошкі.
Напрятать, напрятывать, ся—наховáти, нахóвувати, ся, понахóвувати.
Напугать—налякáти, наполóхати, настрахáти, настрашúти, завдáти ля́ку, жáху, нагнáти страху́, хóлоду.
Напугаться—налякáтися, перелякáтися, переполóхатися.— **Напуганный**—ля́каний, нал'я́каний, полоханий, переполóханий.
Напудрить, ся—напорошúти, наборошнúти, ся.
Напускать, напустить, ся—напускáти, напустúти ся.—**Напускать, напустить собакъ**—спускáти, спустúти собáк.—**Напускать на себя дурь**—удавáти з сéбе дýрня, дýрника строїти.—**Напускаться на что, на кого**—допадáтися (до чого), накидáтися (на що або на кого), нападáтися (на кого).
Напускной—напускнúй.
Напускъ—1) нáпуск, нáпад; 2) спуск, спускáння (напр. собак з ланцюхá).
Напустословить—намолóти, наплести́, наверзти́, наторóчити дурни́ці, напустослóвити.
Напутать, напутывать—наплýтати, наплýтувати.
Напутствовать—1) виряжáти, виправля́ти; напучáти, напýчувати, напутя́ти; 2) запричастя́ти (перед смертю).
Напухать, напухнуть—напухáти, обпухáти, напýхнути, обпýхнути.
Напухлость—опух, пýхлина, пухля́тина.
Напучивать, напучить, ся—надимáти, здимáти, надýти, здýти, ся, набубня́віти.
Напыливать, напылить, ся—напороша́ти, накýрювати, напорощи́ти, накурúти, ся.
Напыльникъ—чáлюсти (у печі).
Напыривать напырять — напихáти, насувáти, напхáти, насóвати.
Напыщать—напýжувати, напýшувати, надимáти.
Напыщаться — пишáтися, бундючитися, пиндючитися, индичитися, чванитися, кúрпу дра́ти, гнýти і д. **Кичиться.**
Напыщенный, но—напýжений; великоважкий; сихатий, пишний, но, чванли́вий, во, чванькуватий, (про склад мови)—пихáтий, високим штúлем.
Напѣваніе—нас(ь)півування.
Напѣвать, напѣть, ся — нас(ь)півувати, нас(ь)півáти, ся.
Напѣвный—с(ь)півний, вис(ь)півнúй.
Напѣвъ—с[ь]пів, вúс(ь)пів; гóлос.
Напѣнивать, напѣнить — напінювати, збивáти пі́ну, напінити, збýти пі́ну.
Напяливать, напялить, ся — нап'я́лювати, напинáти, натягáти, нацýплювати, ся, нап'я́лити, напнýти, натягтú, нацýпити, ся.
Напятить, напячивать, ся — накотя́ти, насýнути, накóчувати, насувáти, ся.
Наработать, нарабатывать, ся—1) наробúти, нарóблювати, ся, понарóблювати; 2) заробúти, запрацювáти, заробля́ти, запрацóвувати; 3) наробúтися, напрацювáтися.
Наравнѣ — нарівні, врівень, врівні, рівно, порівно.
Нарадовать, ся — натішити, ся, навтішáти, ся.
Наражать, народить, ся — нарóджувати, народúти, ся, наплóджувати, наплодúти, ся, привести́.
Наразумить, наразумливать, ся—на рóзум навести́, навóдити, напутáти, напýчувати, ся.
Наранивать, наронять, ся—розгýблювати, розгубáти, ся, порозгýблювати, ся.
Нараспашку—нарóзхрист, нараспáшку, настіж, не застібнýвшись.
Нарастать, нарости — наростáти, нарости́.
Нарастить, наращать, ся — зростúти, вúростити, розвести́, зрощáти, вирощáти, розвóдити, ся.
Нарвалъ—(зоол.) зубóріг. Monodon monoceros.
Нардъ—(росл.) нард. Nardus.
Нарвать—нарвáти.
Нарваться — нахопúтися, наскóчити, наразúтися (на що), здобýтися (чого).
Нардѣвать, нардѣть — достигáти, вистóюватися, достáгнути, вúстоятися.
Нареканіе—нарікáння; рóкання.
Нарекать, изречь, ся—1) називáти, іменувáти, назвáти, найменувáти, ся; 2) нарікáти, рóкувати.
Нарисовать, нарисовывать, ся—(пензлем) намалювáти, намальóвувати, ся, (погано)—намáзати, наля́пати, наляля́зити, (мов кварем)—накваціювáти, (пером)—написáти.
Нарицательный—іменни́й, назва́ний; (грам.)—**имя н.**—імéнник рядовúй.
Наркотинъ—(хем.) наркотúна.
Наркотическій—наркотúчний, дурмáнючий.
Народникъ—народóвець, народолю́бець.
Народничество—народóвство, народолю́бство.
Народно—лю́дно, велелю́дно, мúрно.
Народность—народність.
Народный—народний, народній, посполúтий.
Народовѣдѣніе—народознáвство.
Народодержавіе—народоправство.
Народонаселеніе—людність, населення.
Народъ—нарóд, нарід (р. нарóду), люд.—**Простой народъ**—простóлюд, посполúті, посполúтство, посполúтство.

Нарожденіе—наро́дженя.—Н. **мѣсяца**—почáток молодикá, новáк.
Нарознь—нáрізно, різно, пóрізно, осóбо.
Наростовать—(про курей)—сокотáти, (про риб)—тéртися.
Наростъ—нáріст, нáрість, нáростень, нáросля, гýля, ґýля, ґургýля, моргýля.
Нарочитый, то—знáчнùй, но, велúкий, чималùй, ло, видатнúй, дýже, багáто.
Нарочный, но—умùсний, не, навмùсний, не.
Нарочный—гінéць, післанéць, нáрошний.
Нарта — санкù (на собáк у східнім Сибіру).
Нартутить—натéрти живùм срíблом.
Нарубать, нарубить — нарубáти, (трохи) —врубáти, урубáти.
Нарубка—1) нарýбування, рубáння; 2) зарубка, карб, карбéць, карбíж.
Нарубливать, ся—нарýбувати, ся.
Нарубкой—надрýбаний, карбóваний.
Наругать, ся—1) налáяти, ся; 2) нас(ь)мія́тися, наглумùтися.
Наружно—з вúду, позверхóвно, з'окóла, звéрху; здається.
Наружность — звéрхність, позверхóвність, окóло, покáзність; вúгляд, взір, пóзір, облùчча.
Наружный — звéрхній, позверхóвний, околùшній, надвірний.
Наружу—1) на окóло, знадвóру; 2) на вéрх, на пóверх.
Наручникъ—нарукáвник.
Нарумяниватъ, нарумянить, ся—нарум'я́нювати, нарум'я́нити, ся.
Наручни—кайдáни, залíза, пýто (на руки).
Нарушать, нарушить—(на)порушáти, порýшувати, (на)порýшити (своєй); ламáти, зламáти (слово, право, віру, закон, прúсягу).
Нарушеніе—порýшення, нарýшення; ламáння, зламáння.
Нарушитель, ница—порушúтель, ка, нарушúтель; зламáч.
Нарциссовый—нарцúсовий.
Нарциссъ—[росл.] нарцúс. Narcissus.
Нары—пíл (р. полá і пóлу), [що зверху полу]—надпíльний.
Нарывать, нарвать, ся—наривáти, нарвáти, ся.
Нарывать, нарыть—накóпувати, наривáти, накопáти, нарùти.
Нарываніе—наривання.
Нарывной—витяжнúй.
Нарывный—пухíровий, болячковий.
Нарывъ—пухóрь, болячка, вéред, чирáк; (що прорвав)—нáриця, (під пахвою) —сýче вùм'я.
Нарыльникъ—каганéць.
Нарыскаться — набíгатися, нагасáтися, попобíгати, попогасáти, попоганяти.
Нарѣдкость—рíдко, колú не колú, рíдко колú, дýже рíдко; як рíдко колú, на дúво.
Нарѣзать, нарѣзывать — нарíзати, накраяти; нарізáти, нарізувати, накрáювати.
Нарѣзаться — нагулáтися, напустувáти, ся, нажируватися.
Нарѣзка—1) нарíзування; 2) нáрізка, зарубка, карб, карбéць; 3) нарізка, розмір ґрунтів.
Нарѣзной—нарізнúй, карбóваний.
Нарѣчіе—1) нарíчча, вимóва, говíрка, діалéкт; 2) (грам.)—прислíвник, приглагóлля.
Нарюмиться—нарю́мати, нарю́мсатися.
Нарядить, ся, наряжать, ся—1) зрядáти, наказáти, вúзначити, настановáти, зряжàти, накáзувати, визначáти, настановлятися [напр. на роботу]; 2) убрáти, ся, вùрядити, ся, прибрáти, ся, вúстроїти, ся, причепýрáти, ся, убирáти, ся, виряжáти, ся, строїти, ся, вистрóювати, ся, прибирáти, ся, чепýрáти, ся.
Нарядность — ошáтність, шáтність, вистрíйність.
Нарядный, но—1) ошáтний, вистрíйний, шáтний, одягнúй, одíжнùй, чепурнúй, но; 2) вúзначений, накáзаний.
Наряду—рáдом, пóряд, врівні; рівно, однáково.
Нарядчикъ—отáман, осаýла [що зряжає людей на роботу), пригінчий [що збирає людей на роботу].
Нарядъ—1) нарùд, накáз, póсказ, визнáчення; 2) убíр, убráння, стрíй, (дуже коштовний)—шáти.
Наряженный—убráний, вúряжений, одя́гнений.
Насадить, насаждать—1) насадùти, посадùти, насáжувати, понасáжувати; 2) завестú, запровáдити, завóдити, увóдити, запровáжу(джу)вати; 3) (у кравц(в)—нашити, пришúти, нашивáти, пришивáти, понашивáти.
Насадка—насáдження.
Насаждение—сáдження.
Насаливать, насалить, ся—насáлювати, насмальцьóвувати, наялóзювати, нашмарóвувати, насáлити, ся і т. д.
Насандалять—накрасúти бразолíєю.
Насарнзать, насорить, ся—1) натрýшувати, натрусúти, ся; 2) нас(ь)мічувати, напорóшувати, нас(ь)мітити, напорошùти, ся, понас(ь)мічувати, понас(ь)мітювати.
Насасывать, насосать, ся—натягáти, натягтú, ся, (ротом)—насисáти, насмóктувати, нассáти, насмоктáти, ся.
Насахаривать, насахарить, ся—цукрувáти, нацукрóвувати насолжувати, нацукрувáти, насолодúти, ся.
Насберечь—нахováти, зберегтú.
Насбирать—назбирáти.
Насверливать, насверлить, ся—насвéрлювати, навíрчувати (свéрдлом), насвердлúти, навертíти, ся.
Насвистаться—насвистíтися.
Насвистывать—впсвúстувати.
Населеніе—1) осéлення, засéлення, залюднення; 2) лю́дність, насéлення.

Населенность—насе́леність, гу́стість лю́дности.
Населить, населять, ся — оселѝти, заселѝти, залюднѝти, осадѝти, оселя́ти, залюдня́ти, оса́жувати, ся, позасе́лювати, позалю́днювати.
Насердка—зліть, злоба́.
Насидъ—за́родок.—**Яйцо съ насидомъ**—заро́дже́не яйце́.
Насидѣть, насиживать, ся — 1) накури́ти, вѝкурити, ви́гнати, на(ви)ку́рювати, виганя́ти, ся (про горілку); 2) вѝсидіти, висиджувати; 3) насиді́ти, насиджувати.
Насидѣть ся—наси́дітися.
Насиливаться, насилиться — силкува́тися, намага́тися, посилкува́тися, намогти́ся, змогтѝся.
Насиліе—си́лування, насильство, ґва́лт,си́ла, прину́ка, при́мус.
Насиловать—си́лувати, нево́лити, ґвалтува́ти, приму́шувати, примуша́ти.
Насилу—ле́две; насилу.
Насильничать—д. **Насиловать**.
Насильно—насильно, си́лою, силоміць, силоміццю, живоси́лом, ґва́лтом, нахра́пом.
Насильный—наси́льний; си́луваний, знево́лений.
Насильственный, но—ґвалто́вний, поневільний, не, но і д. **Насильно**. — **Насильственная смерть**—не своя́ смерть.
Насинивать, насинить, ся—сини́ти, наси́нювати, насини́ти, ся.
Наскабливать, наскоблить ся—1) наскріба́ти, наскрома́жу(джу)вати, наскребти́, наскрома́дити, ся; 2) настругувати, наструга́ти, ся.
Наказать, наказывать, ся—наказа́ти, наговори́ти, набала́кати, нака́зувати, набала́кувати, наговорювати.
Наскакать, наскакивать—наско́чити, нахопи́тися, наско́кувати, нахо́плюватися.
Наскать—насука́ти.
Наскверннть—напаску́дити, напога́нити.
Наскверкословить—налихосло́вити.
Наскозь—на́скрізь, нави́літ.
Наскипать—наколо́ти, наскіпати.
Наскитаться — натиня́тися, наблука́тися, наве́штатися, попотиня́тися, поблука́ти, попове́штатися.
Наскорбить—накрохма́лити.
Наскорблый—зашкару́блий.
Наскорбнуть—зашкару́бнути, зашкару́бти.
Наскоро—нашвидку́, швидкома́, на швидку́ ру́ку, хватко́м, ха́пки, хапко́м, по́хапки, по́хапцем. **Скоро наскоро**—як найшвидше, як найскоріше.
Наскочить—наско́чити.—**Н. на бѣду**—находи́тися на ли́хо.
Наскребать, наскресть, ся—наскріба́ти, наскрома́жувати, наскребти́, наскрома́дити, ся.
Наскрипѣть, ся—наскрипі́ти, нарипі́ти, ся.
Наскучать, наскучить—набрида́ти, обрида́ти, надокуча́ти, набри́днути, обри́днути, надоку́чити.
Наславить—1) ви́славити, (колядуванням, щедруванням) — ви́колядувати, вѝщедрувати, заколядува́ти, защедрува́ти; 2) осла́вити (кого), пусти́ти сла́ву, поговір (про кого).
Наладить, наслаждать, ся—осолоди́ти, ся, всолоди́ти, ся; натішитися, зазна́ти роско́шів, тішитися, роскошува́ти, зазнава́ти роско́шів. **Наслаждиться жизнью, любовью, ѣдою**—нажи́тися, накоха́тися, насмакува́тися.
Наслажденіе—осолода, утіха, втіха, ро́скіш, лю́бість. — **Пользоваться к-ми**—заживати роско́шів.
Наластить, наслащивать — насолоди́ти, підсолоди́ти, підсоло́жувати.
Наслинивать, наслинить, ся—насли́нювати, насли́нити, ся.
Наслоеніе — напластува́ння, наве́рстува́ння.
Наслоить—налистува́ти.
Наслоняться — наве́штатися, натиня́тися, посновига́ти.
Наслудъ– полій (вода поверх льоду).
Наслужить—послужѝти; наслужи́ти.
Наслушаться, наслушиваться —,наслу́хатися, наслухати́ся, наслу́хуватися.
Наслышаться—наслу́хатися.
Наслышка, у виразах: **„говорить по наслышкѣ, наслыхомъ“** — говорѝти з людського́ поговору; **„пѣть, играть по наслышкѣ“**—з го́лосу с(ь)піва́ти, гра́ти.
Наслѣдить — 1) натопта́ти; 2) натра́пити, напа́сти на слід, ви́слідити.
Наслѣдіе—спа́док, спа́дки, спа́дщина, насліство, (від давних предків)—пре́дківщина, (від діда) — дідизна, дідівщѝна, (від баби)—баби́зна, (від батька) — ба́тьківщина, отцівщина, (від матери)—матери́зна, (від брата)—братови́зна, братівщи́на, (після свекра або свекрухи) — свекрівщи́на.
Наслѣдникъ, ца—наслідник, ця, насту́пник, ця, спадкоємець.
Наслѣдный—наслідний.
Наслѣдованіе—наслідування, наступа́ння; оді́дичення.
Наслѣдовать— наслідувати, наступа́ти, бра́ти, взя́ти спа́док по ко́му, оді́дичувати, оді́дичити.
Наслѣдственность — спадко́вість; дідичність.
Наслѣдственный—спадкови́й, наслідний, дідичний.
Наслѣдство—д. **Наслѣдіе**.
Насмаливать, насмолить, ся—насмо́лювати, насмоли́ти.
Насматриваться, насмотрѣться — надивля́тися, наглядя́тися, надиви́тися, наглядітися, наба́читися.
Насмерть—до сме́рти.
Насморкать—нашма́ркати, насяка́ти.
Насморкъ—не́жить.
Насмотрѣть—назо́рити, наглѣдіти, наглядіти.

Насмрадить—насмердіти.
Насмѣхаться, насмѣяться — с(ь)міятися, нас(ь)міхáтися, глузувáти (з кого), глумúтися (над ким), кепкувáти, кпúти (з кого). нас(ь)міятися, наглумúтися, поглузувáти, покепкувáти, с(ь)мíх собі з кого робúти.
Насмѣхъ—на с(ь)мíх, на пóсміх, на глýм.
Насмѣшить—нас(ь)мішúти.
Насмѣшка — пóс(ь)міх, глуз, глузувáння, глум, глумувáння, нас(ь)міхáння, кепкувáння.
Насмѣшливость — глузлúвість, глумлúвість.
Насмѣшливый — нас(ь)мíшкуватий, глумлúвий, глузлúвий.
Насмѣшникъ, ца—нас(ь)мíшко, нас(ь)мíшник, ця, кепкýн, глузівнúк, ця.
Насносѣ—на знóсі, на днях.
Насобирать—назбирáти.
Насовывать, насовать—насóвувати, насувáти, насýнути.
Насовѣтовать—нарáдити, нарàяти.
Насодомить—наґвалтувáти, нагаласувáти.
Насолить—1) насолùти; 2) допектù.
Насолодить—насолодúти.
Насолодѣть—насолодíти.
Насосъ—1) смок, смоковùк, водотя́г, пóмпа; 2) насóс, насóси (у коней).
Насосный—пóмповий, смóковий, водотя́говий.
Насочиться—наслезáти.
Насплетничать—наплестú, наплескáти.
Наспѣть—наспíти, настùгти, приспíти.
Наспѣхъ—на швидкý.
Насрамить—ослáвити, осорóмити.
Насрамиться — осорóмитися, набрáтися сóрому.
Наставать наставàти, наступáти.
Наставительный—повчáючий.
Наставить, наставлять—1) настáвити, настановúти, наставля́ти, настановля́ти, понастановля́ти, понаставля́ти; 2) наточáти, наштукувáти; 3) нав(у)чúти, напутáти, направúти, нарàяти, наказáти, нав(у)чáти, напýчувати, направля́ти, нарàювати, накáзувати (кому що), призвóдити.
Наставленіе—наýка, на(у)вчáння, направá, напýчення, накáз, накáзування.
Наставникъ, ца—настáвник, ця, учитель, ка, напýтник, ця.
Наставническій, чій — настáвничий, учúтельський, навчúтельський.
Наставной—притóчений, наштукóваний.
Наставленіе—настóювання.
Настаивать, настоять, ся—1) настóювати, ся, натягáти, ся, набирáтися, настоя́ти, ся, натягти́, ся, набрáти ся; 2) намагáтися, доправля́тися, налягáти.
Насталить—насталúти
Настаніе—настáння.
Настегать—1) нашмагáти, настьóбати; 2) 2) настьóбати, нафастригувáти.
Настежь—настíж, навстíж.
Настигать, настичь—наздоганя́ти, наздогнáти.
Настилать, настлать, ся—стеля́ти, мостùти, настеля́ти, намостáти, ся, настéлювати.
Настилка—1) настила́ння, мостíння; 2) мостовúння, стéлина; 3) помíст (про міст).
Настирать, ся—напрáти, ся.
Настой, настойка — настóйка, настóянка, настíй; налúвка.
Настойчиво—притьмóм, невідступно, упéрто.
Настойчивость — завзя́тість, невідступність, напосíдливість.
Настойчивый — завзя́тий, невідступний, напосíдливий, настóрний, упéртий.
Настольникъ — настíльник, обрýс, скáтерка.
Настольный—настíльний.
Настораживать — наставля́ти, насторóжувати.
Насторожѣ—на сторóжі, на чекý.
Насторонѣ—на чужúні; на заробíтках.
Насторону — 1) нáбік; 2) на чужáну; на заробíтки.
Настояніе—вимóга, домагàння.
Настоятельность—нáгла потрéба.
Настоятель—настоятель.
Настоятельно — притьмóм, пúльно, нáгло, прóбі.
Настоятельный—пúльний, нáглий.—**Н. необходимость**—пúльна потрéба.
Настоящее—тепéрішність.
Настоящій—1) тепéрішній, сей, цей, отцей, сучáсний.—**Теперь настоящая пора**—тепéр сáме час; 2) справжній, справдóшній, правдùвий, щирий, сýщий, сýтий, íстий. — **Настоящее золото**—щúре, сýте зóлото.
Настраивать, настроить, ся—1) набудóвувати, набудувáти; 2) налáжувати, настрóювати, направля́ти, налáдити, наладнувáти, настрóїти, направúти, ся; 3) намовля́ти, намовúти, настрýнчити, настрéнчити.
Настрочить—1) настебнувáти; 2) начеркáти, настрочáти.
Настрашить, настращать, ся — налякáти, ся, настраха́ти, настрашúти ся, нагнáти страхý.
Настригать, настричь — настригàти, настря́гти.
Настругать, ся—настругáти, ся.
Настрого—як найстрогíше, як найсувóріше.
Настроеніе—настрíй.
Настройка—стрóїння, ладнувáння.
Настройщикъ, ца—стрóйник, ця, направник, ця.
Настрѣлять, ся—настріля́ти, ся, набùти.
Настряпать, ся — наготувáти, напóрати, ся, накапáрити, ся.
Настудить, настуживать, ся — настудùти, нахолодúти, настýжувати, нахолóжувати, ся.
Наступательный, но — наступнúй, нападнúй, нáступом, нáпадом; завойовнúчий, забóрчий.

Наступать, наступить—1) наступа́ти, наступи́ти; 2) напада́ти, наступа́ти, напа́сти, наступа́ти, руша́ти, ру́шити на ко́го; 3) наставля́ти, ста́ти.
Наступленіе—на́ступ, наступа́ння, на́пад.
Настурція, рос. Tropaeolum majus, Nasturtium Indicum L.—краcóля, капуци́ни.
Настъ—о́желудь, ожеле́диця, шуга́.
Настыть, настынуть — настуди́тися, захоло́нути.
Настылый—захолоді́лий.
Настѣнный—настінний.
Насудиться—насуди́тися, напозива́тися.
Насуетяться—наметуши́тися, наклопота́тися.
Насулить—наобіця́ти, наобіця́ти.
Насупить, насупливать, ся — 1) насу́пити, ся, похму́рити, ся, насу́плювати, ся; 2) нахма́рити, ся, нахма́рювати, ся.
Насупротивъ—напро́ти.
Насурьмить—підмалюва́ти, накарува́ти.
Насухо—до́суха, на су́хо.
Насучивать, насучить—насу́кувати, насука́ти.
Насучка—сука́ння, насу́кування.
Насушивать, насушить—насу́шувати, насуши́ти, понасу́шувати.
Насушка—насу́шування, сушіння.
Насущный—насу́шний, насу́шник, щоде́нний.
Насчитать, насчитывать — налічи́ти, нарахува́ти, нача́слити, налічувати, нарахо́вувати, начисльовати.
Насылка—наси́ла́ння, напуска́ння.
Насылать, наслать — наси́ла́ти, насла́ти, понаси́ла́ти.
Насыпать, насыпать, ся—насипа́ти, наси́пати, ся, понасипа́ти, (з верхом)—вивершити.
Насыпать, наспать, ся — досипа́ти, ся, досипля́ти, доспа́ти, ся.
Насыпка—на́сипка, насипа́ння.
Насыпной—насипни́й, наси́паний. — **Насыпная земля**—сипе́ць.
Насыпъ—кіш (у млині).
Насыпь—на́сип, ви́спа, ви́сип.
Насытить, насычивать—наси́та́ти, сити́ти.
Насытить, насыщать, ся — 1) нагодува́ти, наси́тити, нагодо́вувати, сити́ти; 2) наси́ти́ти, насища́ти, ся.
Насыщеніе — на́сит, нагодува́ння; насичення.
Насѣвать, насѣять, ся—насіва́ти, насіяти, ся, понасіва́ти.
Насѣвъ—за́сів, ви́сів.
Насѣдало—сі́дало.
Насѣдать, насѣсть—насіда́ти, насісти.
Насѣдка—ква́чка.
Насѣдникъ—ква́ччин.
Насѣдовать—сидіти на я́йцях.
Насѣдъ—за́родок.—**Яйцо съ насѣдомъ**—заси́джене, зародже́не яйце́.
Насѣка—1) за́руб, за́рубка, карб; 2) оскáрд, оскáрда (молоток, що набивають ним млинове каміння).
Насѣкать, насѣчь — 1) насіка́ти, насіктй; 2) зару́бувати, нацьо́кувати, карбува́ти, зарубáти, нацьо́кати, накарбува́ти.
Насѣкомое, Insectúm—комáха, (здр.) кома́шка, ку́зка, (здр.) ку́зочка.
Насѣкомоядный—комахої́дний, комахої́д.
Насѣривать, насѣрить—сіркува́ти, насірку́ва́ти.
Насѣстокъ, насѣсть—сі́дало.
Насѣчка—1) насіка́ння, нару́бування; 2) д **Насѣка** 1.
Натаивать, натаять—нато́плюватися, натопи́тися.
Натаскивать, натолкнуть — наштовхувати,-хну́ти;-ся-нади́бувати, нади́бати, натра́плювати, натра́пити.
Натанцоваться—натанцюва́тися.
Натаплывать, натопить, ся—1) напа́лювати, напали́ти, ся; 2) нато́плювати, натопи́ти.
Натаптывать, натоптать, ся—нато́птувати, натопта́ти, ся.
Натаскать, ся—наволокти́, натягти́, нацупити, ся.
Натачивать, наточить—нато́чувати, наточи́ти, нагостр́ювати, нагостри́ти.
Натаять—ната́нути.
Натвердить, натверживать—наказа́ти, ви́ти, втовкма́чити в го́лову, наказувати, вбива́ти, втовкма́чувати в го́лову.
Натворить—1) розчина́ти, вчина́ти, замісити; 2) натвори́ти, наробити, нако́їти.
Натекать, натечь—1) наздога́ня́ти, наздога́ти; 2) натіка́ти, набіга́ти, нали́ва́тися, натекти́, набігти, нали́тися.
Натёклый—натёклий.
Натёкъ—на́плив вода́.
Натеребить, натеребливать, ся—насмикати, насмикувати, ся, натеребити.
Натереть, натирать, ся—1) натерти, натира́ти, ся. — **Н. ссадину** — намуля́ти, нашмугляти, нашмо́ргати; 2) натерти́ся, навчи́тися, наби́ти ру́ку.
Натерпѣться—натерпітися, набідува́тися, нагорюва́тися, набра́тися го́ря, бі́дй, ли́ха.
Натесать, натёсывать, ся—натеса́ти, натісувати, ся.
Натиратель—натира́ч.
Натирка—натира́ння.
Натискать, натискивать, ся—1) натиснути, натискувати, ся; 2) напха́ти, набга́ти, напакува́ти.
Натискъ—на́тиск, на́товп.
Наткать—натка́ти, ви́ткати.
Наткнуть, натыкать, натыка́ть, ся — 1) настроми́ти, натика́ти, настромля́ти, настро́млювати, натика́ти, ся; 2) наткну́тися, нахопи́тися, (на що гострe)—напоро́тися, наразитися.
Натолкаться—натовктися.
Натолочь—натовкти́, натовкма́чити.
Натомить, ся—натоми́ти, наморити, ся.
Натопиться—натисну́тися.
Натопать, ся—нату́пати, ся, натупотіти.

Наторговать, ся—наторгува́ти, накрамарюва́ти, нагандлюва́ти, ся.
Натормошить—насіпати, натермоса́ти.
Натосковаться—натужѝтися, нажура́тися.
Натощакъ—на́тще се́рце, на́тще.
Натравить, натравливать—1) наловѝти, нало́влювати (собаками); 2) нацькува́ти, нацько́вувати.
Натравливаніе—цькува́ння, нацько́вування.
Натрепать—натіпа́ти.
Натрескаться—натрі̀скатися, наже́ртися, напе́ртася.
Натреснуть, ся—надтрі̀снути, ся.
Натрещать—1) натріща́ти, натріскота́(і)ти, наторохті́ти; 2) наторо́чити, нацвенькати, наторохті́ти.
Натрій—со́лець, на́тр.
Натрубить—натруба́ти, насурмѝти. **Натрубить въ уши**—нату́ркати.
Натрудиться—напрацюва́тися, наробі́тися.
Натруси́ть, ся—натруси́ти, ся.
Натруска—1) на́трус; 2) ладівнѝця, порохівнѝця.
Натрясать, натрясти, сь—1) натру́шувати, натру́сювати, натруси́ти, ся, понатрусювати; 2) натрясти́, ся.
Натуга—нату́га, напру́га.
Натуживать, натужить, ся—напру́жувати, напинáти, нату́жувати, ся.
Натужи́ться—натужѝтися, нажури́тися.
Натузить—надава́ти стусанів.
Натура—1) нату́ра, приро́да; 2) вда́ча.
Натурализація—натуралізáція, упривро́днення.
Натурализоваться — натуралізува́тися, упривродни́тися.
Натуралистъ—природнѝк, природознáвець.
Натуральность — приро́дність, натура́льність.
Натуральный—приро́дний, натура́льний.
Натурщикъ, ца—живовзір.
Натушевать, натушевывать—натушува́ти, натушо́вувати.
Натѣснться—натѝснути́ся.
Натѣшить, ся—на(по)тішити, ся.
Натяга—натяга́ч (д. **Инструментъ**).
Натягивать, натянуть, ся—натяга́ти, напина́ти, нацу́плювати, натягти́, напну́ти, нап'ясти́, нап'я́ти, нацу́пити, ся.
Натяженіе—на́тяг.
Натяжка—1) натяга́ння, напинáння, нацу́плювання; 2) натя́жка.
Натянуто—напру́жено; приму́шено.
Натянутость — напру́женість; приму́шеність.
Натянутый—напру́жений; приму́шений.
Натяпать, ся—1) наямкува́ти (наробити ямок в стіні, шоб краще пристали шпаруни; 2) д. **Нарубать**.
Наугадъ—навга́д(ь), навмання́, навманяки́.
Науголокъ, наугольникъ—наріжник.
Наугольный—наріжний.
Наудалую—нащáстя, навмання́, наосліп.
Наудить — нау́дити, наловáти у́дкою.
Наука—нау́ка.
Науськать—нацькува́ти, підшту́рити, підцькува́ти.
Науськаніе — цькува́ння, під'ю́жування, нацько́вування.
Наустителъ—напра́вник, наме́вник.
Наутёкъ—навтіки, навтіка́ч.
Научать, научить, ся—на(у)вча́ти, нав(у)чѝти, ся.
Научность—нау́ко́вість.
Научный—нау́ко́вий.
Наушникъ, ца—1) шепоти́нник, ця, шептýн; 2) капелю́х, нау́шник.
Наушничать—нашіптувати, нату́ркувати.
Наушничество — нату́ркування, шо́поти, на́шепти.
Наущать — направля́ти, намовля́ти, наущáти.
Наущеніе—напра́ва, намо́ва, підмовля́ння, підшту́рування.
Нафабрить—нафабрува́ти, нафарбува́ти.
Нафыркать, ся –напи́рхати, ся.
Нафуфыриться — набундю́читися, напиндю́читися, наиндю́читися.
Нахалъ, нахалка—наха́бник, ця, зухва́лець.
Нахальничать—наха́бно, зухва́ло пово́дитись.
Нахальный — наха́бний, нала́зливий, зухва́лий.
Нахальство—наха́бність, наха́ба, на́храп, зухва́льство.
Нахаркать—наха́ркати.
Нахваливать, нахвалить, ся–вихва́лювати, вихваля́ти, розхваля́ти, ся; нахваля́тися.
Нахвастать, ся—нахва́стати, ся, нахвалѝтися.
Нахватать, нахватывать—1) нахапа́ти, нахо́плювати, наха́пувати, понахо́плювати; 2) награ́рбати, награбува́ти.
Нахвораться—нахору́ватися, наслабува́тися.
Нахлебаться—насьо́рбатися.
Нахлестать, ся—1) нахльо́стати, настьо́бати, нашмага́ти, ся; 2) налига́тися, нахлю́щитися.
Нахлобучка—нагінка.
Нахлопать—нала́скати, напле́ска́ти.
Нахлопотаться—наклопота́тися, нату́пкатися.
Нахлынуть—1) нари́нути, люну́ти; 2) насу́нути.
Нахлѣбникъ, ца — годо́ванець, ка; похлібець; столівни́к, ця.
Нахмуривать, нахмурить, ся—нахму́рювати, нахму́рити, ся.
Нахныкаться—напхѝкатися.
Находить, ся—1) знахо́джувати, знахо́дити, ся; бу́ти, пробува́ти, перебува́ти; обе́ртатись; 2) находи́тися, наше́ндятися. (Д. ще під сл. **Найти**).
Находка—(з)на́хідка, (з)на́йда.
Находчивость—спра́тність, зара́дливість.
Находчивый — спрѝтний, метки́й, зара́дливий.
Находчикъ, ца—знахі́дник, ця.
Нахожденіе—1) знахо́дження, зна́хід; 2) пробува́ння, перебува́ння, бу́тність.

Нахозяйничать—нахазяйнувáти, нагоспо-дарювáти.
Нахохливать, нахохлять, ся—настовбýрчувати, настовбýрчити, наїжити, ся, напýдритися.
Нахохотаться—нареготáтися.
Нахрамывать—шкандибáти трóшки, покýльгувати.— **Нахрапомъ**—силоміць,
Нацарапать, нацарапывать, ся—надряпати, нашкрябати, надряпувати, нашкрябувати, ся.
Національный—національний.
Нація—нáція, нáрід,нарóд.
Нацѣдить, нацѣживать, ся — націдáти, наточúти, вточúти, націжувати, наточувати, ся.
Нацѣливаніе—націлювання, націляння.
Нацѣливать, нацѣлить, ся — цілити, націлювати, націлятй, націлити, ся.
Нацѣловаться—націлуватися.
Нацѣпить, нацѣплять, ся — начепúти, начіплювáти, ся.
Начавкать — наплямкати, начмáкати, нацямкати.
Начало—1) почáток, почúн, почúнок, зачúн, зачáло, роспочáток.—**Начала** — почáтки.—**Въ началѣ**—спочáтку, на почáтку; 2) основа, ґрунт, засáда, підстáва; 3) почáтки, пéрші засади (наýки).
Начальникъ, ца — начáльник, ця, старшúй, а.
Начальническій—начáльницький.
Начальный—початкóвий.
Начальство—начáльство, старшúна; звéрхність [над чим].
Начальствованіе—начальникувáння, старшинувáння.
Начальствовать—начальникувáти, старшинувáти, верховóдити.
Начать, начинать, ся—почáти, ся, зачáти, ся, роспочáти, ся, стáти, взяти, ся, зайтúся, починáти, ся. зачинáти, ся, роспочинáти, ся. — **Начать рѣчь**—(і)зняти річ.
Начеканивать, начеканить—набивáти, набúти (монету).
Начервить, ся—начервúти, ся.
Начеривать, начернить, ся — начéрнювати, начернúти, начорнúти, поначорнúти, ся.
Начерно—на чóрно.
Начерпывать,-пнуть—начéрпувати,-пнýти.
Начертаніе—нáрис.
Начертать, начертывать—накрéслити, накрéслювати, накресляти, нарисувáти, нарисóвувати; написáти, напúсувати; нарізати, нарізувати.
Начертательный — нарисóвий, нарисóвний.
Начертить, начерчивать—нарисувáти, нарисóвувати, (циркулем)—націркліовáти.
Начесать, начёсывать—1) начесáти, начісувати, поначісувати; 2) начýхати, начýхрати, поначýхувати.
Начесть, начитывать, ся—налічúти, нарахувáти, налічувати, нарахóвувати ся, начúслити, начúслювати.
Начёсъ—начіскú.
Начетверо—начéтверо.
Начётъ—начúслення.
Начинаніе—1) почúн. починáння; 2) замір.
Начинатель, ница—починáтель, ка, починáльник, ця.
Начинательный—починáльний.
Начиночный—начинкóвий.
Начинивать, начинить, ся—начиняти, напихáти, набивáти, начиняти, напхáти, набúти, ся, поначиняти.
Начинка—нáчинка, пóтрібка.
Начисто—на чúсто; цілком.
Начитанность—начúтаність.
Начитанный—начúтаний.
Начитать, ся—вúчитати, начитáти, ся.
Начудáться—надивувáтися.
Нашалить, ся—напустувáти, ся.
Нашаркать—начóвгати, нашýргати.
Нашататься—натинятися, поповéштатися.
Нашатырный — солом'яковий, салом'яковий.—**Н. спиртъ**—жигунéць.
Нашатырь, Sal ammoniacum — солом'як, салом'як.
Нашейникъ—ошúйник.
Нашелушить — нашеретувáти (зерно в млині); налýскати, налýзати, налýщити, поналýскувати.
Нашенскій—нáський.
Нашёптываніе—нáшепти.
Нашептать, нашёптывать—нашептáти, нашúптувати.
Нашествіе—нáхід, нáпад, настýпство.
Нашивáть, нашить, ся — нашивáти, нашáти, ся, понашивáти. — **Нашить заплату**—нашити лáтку, налатáти.
Нáшивать—носúти.
Нашивка—1) нашивáння; 2) нáшивка, лямівка.
Нашивной—нашúваний, нашивнúй.
Нашильникъ—нашúльник.
Нашлёпать—налáпати, ляпанців, плáцків надавáти.
Нашпиковать, ся—нашпигувáти, ся.
Нашпиливать, ся—пришпúлювати, прикóлювати, ся.
Наштопать—нацерувáти.
Нашумѣть, ся — нагомонúти, ся, нашумúти, нагалаcувáти, ся, наґвалтувáти, наробúти гáласу, бýчі, ґвáлту.
Нашутить, ся—нажартувáти, ся.
Нашъ—наш, нáський.—**Знай нашихъ**—óсьто ми!—**Наша взяла**—нáше звéрху.
Нащекотать—налоскотáти.
Нащёлкать, ся — 1) наляскáти, ся; 2) налýскати, налýщити.
Нащелочить—назолúти.
Нащепать—наколóти, наскíпати.
Нащипать, нащипывать—нащи(і)пáти, нащù(ì)пувати.
Нащупать—намáцати, налáпати.
Наѣдать, наѣсть—1) накýсювати, накусáти; 2) наїдáти, наїсти (набір).
Наѣдаться, наѣсться—наїдáтися, наїстися.

Наѣздить, наѣзживать—ви́їздити, об'їздити, ви́їжувати, об'їжувати, ся.—**Наѣзженная лошадь** — ви́їжений кінь.

Наѣздиться—наїздитися.

Наѣздна — ви́їжування, об'їжування. уїжа́ння.

Наѣдникъ. ца—1) верхове́ць, (стар.)—комо́нник; 2) їзде́ць, гарцьовни́к, ця, гарцівни́к, ця.

Наѣздническій--їзде́цький, гарцівни́цький.

Наѣздничество—їзде́цтво, гарцівни́цтво.

Наѣздничать—гарцюва́ти.

Наѣздъ—наїзд; наїзд.

Наѣзжать, наѣхать—наїзда́ти, наїхати.

Наѣзжій—приїзжий.

Назкономить—наберегті́, приховáти, наекономити.

Наябедничать—наклепа́ти (на кого), обмовити (кого).

Наяву—увíч, на-я́ві.

Нахривать—витина́ти, затина́ти.

Не—не; ні.

Не только—но и—не то—а й, не то що—а й.

Неаккуратность—неспра́вність, нерете́льність, неакура́тність.

Неаккуратный, но—неспра́вний, но, нерете́льний, но, неакура́тний, но.

Небезвыгодный, но—небезкорúсний, не без кори́сти.

Небезопасность—небезпе́шність.

Небезопасный, но—небезпе́шний, но.

Небезосновательность небезпідста́вність.

Небезосновательный, но — небезпідста́вний, но.

Небезсильный—небезсúлий.

Небя́**режный**—необере́жний.

Небесный -небе́сний.

Неблаговоспитанность—нева́хованість, зле вихованнá.

Неблаговоспитанный—нева́хований, недобре вúхований, зле ва́хований, неодуко́ваний.

Неблаговременность—невча́сність.

Неблаговременный, но—невча́сний, но, не у свій час, не в до́брий час.

Неблагодарность—невдя́чність.

Неблагодарный, но—невдя́чний, но, невдя́чливий, во.

Неблагонадёжность—непе́вність, неблагонадíйність.

Неблагонадёжный — непе́вний, неблагонадíйний.

Неблагонамѣренность — недоброми́сність, зломи́сність; зла ду́мка.

Неблагонамѣренный, но — недоброми́сний, зломи́сний, но.

Неблагопристойность—непристо́йність, негожість.

Неблагопристойный, но—непристо́йний, но, негожий, же.

Неблагопріятность — несприя́тливість, непогíдність, неслу́шність.

Неблагопріятный, но — 1) несприя́тливий, непого́жий. непогíдний, но, неслу́шний; 2) неласка́вий,во, неприхúльний, но.

Неблагоразуміе —нерозсу́дність, нерозва́жність, нерóзум.

Неблагоразумный, но — нерозсу́дний, но, нерозва́жний, но.

Неблагородство—неблагоро́дність, нешляхе́тність; пíдлість, нúцість.

Неблагородный — неблагородний, нешляхе́тний; пíдлий, нúций.

Нелагосклонность — неласка́вість, неприхи́льність.

Неблагосклонный, но—неласка́вий, неприхи́льний, но.

Нёбный—піднебíнний.

Небо—не́бо.

Нёбо, palatum durum—піднебíння.—**Мягкое нёбо**, palatum mole—ви́лочки.

Небожитель,-ница—небожи́тель, ка.

Небольшой—невели́кий, невели́чкий. — **Съ небольшимъ три года** — три ро́ки з чи́мсь. — **Дѣло за небольшимъ стало** —діле за мали́м ста́ло.

Небосклонъ—крайне́бо; д. **Горизонтъ.**

Небось—не бíйсь, так.

Небоязливый—небояз(ъ)ки́й, небíй.

Небоязливость—безбоя́з[ь]кість, с(ъ)мíливість.

Небреженіе, небрежность—недба́лість, недба́льство, недбайли́вість.

Небрежливый, во, небрежный, но — недба́лий, ло, недбайли́вий, во; недбайло, недба́йлиця.

Небрятый—неголений.

Небывалый—1) небува́лий; 2) неподо́бний.

Небывальщина, небылица—небува́льщина, небилиця.

Небытіе—не́бут, небуття́.

Небытность—небу́тність, непрису́тність.

Небѣленый—небілений.

Неважность — нева́жність, незна́чність; дурни́ця.

Неважный — 1) нева́жний, незна́чний; 2) абиякий.

Невдалекѣ—недале́ко, недале́чко.

Невдомекъ—невтямки́, не в дога́д.

Невещественный — нематерія́льний, нері́че́вний.

Невещественность—нематерія́льність, нері́че́вність.

Невзвидѣть свѣта—нестя́митись.

Невзгода — пригода, (здр.) приго́донька, зли́годні, лиха́ годи́на.

Невзирая—не вважа́ючи, не зважа́ючи, не ди́влячись, без о́гляду.

Невзлюбить—незлюби́ти, не подо́бати.

Невзначай — несподíвано, зненáцька, ненаро́ком.

Невзносъ—неплатіж, невнóсла́та.

Невзрачный — непоказни́й, непози́рний, мізе́рний, ми́ршавий.

Невзрачность—непока́зність, мізе́рність.

Невзыскательный—невимо́жний; невига́дливий, незабáгливий. про́стий.

Невзыскательность—невимо́жність; невига́дливість, про́стість.

Невидаль, невидальщина—ди́во, дивова́жа. — **Что за невидаль**—ото не ба́чили!

Невидимка — (про чоловíка) — небачний, (про рíч)—**невидúмка.**

Невидимость—незри́мість, невиди́мість.
Невидимый—незри́мий, невиди́мий.
Невидкый—непоказни́й, непозо́рний.
Невинность — неви́нність, безви́нність, безпови́нність. **Невинность потерять** (дівочу)—вінок загуби́ти, згуби́ти.
Невинный, но—неви́нний, но, безви́нний, безпови́нний, безневи́нний, невинува́тий.
Невкусный, но—несмаш(ч)ни́й, несма́шно.
Невмѣняемость — неосу́дність; непритомність.
Невмѣняемый — неосу́дний; непритомний, несамовитий. **Голодъ вора дѣлаетъ невмѣняемымъ** — го́лод зло́дія неосу́дним ро́бить.
Невмѣстительный—немісткий, непаковни́й.
Невниманіе, невнимательность—1) неува́га, неува́жність, неува́жливість; 2) занедба́ння.
Невнимательный, но—неува́жний, но, неува́жливий, во.
Невнятность—невира́зність.
Невнятный, но—неви́разний, но, нерозбі́рний, но. **Говорить невнятно**—ми́мрити, хама́ркать, харамаркати.
Невовремя—невча́с, невча́сно, поневча́сі.
Невздъ, неводокъ—не́від, (менший)—во́лок, во́лочо́к.
Невозбранный—незаборо́нений, безборо́нний, незака́заний.
Невозвратный, но—безповоро́тний, но, неповоро́тний, но, без поворо́ту.
Невоздержаніе, невоздержанность — нездержливість, нестриманість.
Невоздержный—неспа́нний, нездержливий, нестри́маний.
Невоздѣланный, но—необро́блений, но.
Невозможность—неспромо́га, неспромо́жність, незмо́га, неспа́ла, неможли́вість.
Невозможный, но—неможли́вий, неможли́во, не вільно, не спосіб.
Невозмужалый, невозрастный — недоро́слий.
Невознаградимый, но—незапла́тний, невідпла́тний; невіджало́ваний, невідшкодо́ваний, но.
Невознаградимость — неопла́тність, незапла́тність; невіджало́ваність, невідшкодо́ваність.
Неволить, ся — неволити, си́лувати, ся, приму́шувати, зму́шувати, нужда́ти.
Невольникъ, ца—нев(о)ільник, ця, чка.
Невольническій—нев(о)ільницький, невільничий.
Невольничество—невільництво, нево́ля.
Невольно — несамохі́ть, мимохі́ть, мимово́лі.
Невольный—невільний.
Неволя, неволюшка—нево́ля, нево́ленька; прину́ка, си́лування.
Невообразимость — нев'яви́мість, незбагне́ність, неспога́даність.
Невообразимый, но—нев'яви́мий, незбагне́нний, но, неспога́даний.
Невпопадъ—не в ла́д, невлу́чно, не до ладу́, не до шма́ги, невгара́зд.
Невразумительность—незрозумі́лість, недотя́мливість.
Невразумительный, но—незрозумі́лий, ло, недотя́мливий, недоти́мий.
Невредимо—без ушко́ди.
Невредимый — непошко́джений, неушко́джений.
Невредный, но — невадли́вий, нешкідли́вий, во, незава́дний, но.
Невтерпёжъ — корта́ть, невитрима́ння, приспі́чило; аж терпе́ць увірва́вся.
Невыгода—невигода.
Невыгодность — некори́сність.
Невыгодный, но—некори́сний, непожи́точний, но, невигідний.
Невыносимость—незно́сність.
Невыносимый, мо—нестерпу́чий, че, незно́сний, но.
Невыработанность—неви́робленість.
Невыработанный—неви́роблений.
Невыразимость — невимо́вність, несказа́ність.
Невыразимый, мо—невимо́вний, несказа́ний, но.
Невыразительный, но—невира́зний, но.
Невыразительность—невиразність.
Невѣдомый, мо—невідо́мий, недовідо́мий, незна́ємий, невідо́мо, невість.
Невѣдь—не знать, не зна́ти, невідь.
Невѣдѣніе—невідання.
Невѣжда—не́вук, невіглас, нес(ь)відо́мець, те́мний.
Невѣжа—нече́мний, нече́ма, негре́чний, незвича́йний, мугир.
Невѣжественный—те́мний; не́вук.
Невѣжество—темно́та; не́вуцтво.
Невѣжливость—неввічли́вість, нече́мність.
Невѣжливый, во—неввічли́вий, во, незвича́йний, нече́мний, но.
Невѣріе—невір'я, невіра, невірство.
Невѣрность — невірність; неправди́вість, хи́бність.
Невѣрный—1) невірний, невіра, недові́рок; 2) невірний, неправди́вий, хи́бний. **Невѣркая жена** — зрадли́ва жінка.
Невѣроятный, но—неймовірний, неподо́бний, нечу́ваний, но.
Невѣръ—не́вір, невіра, недо́вірок.
Невѣсомость—неважи́мість; нева́гість.
Невѣсомый—неважи́мий; нева́гий.
Невѣста—1) невіста, наречена, молода; 2) відда́нниця. **У нея дочь невѣста**—у не́ї дочка́ на порі, на відда́нні.
Невѣстка—невістка, (здр.)—невістонька, невіхна, (особо): (синова жінка) — синова́, синіха, (бра́това)—братова́.
Невѣстинъ—невістчин, синово́ї, братово́ї, (кількох невісток) — невістча́ний.
Невѣсть—не зна́ти, невідь, невідо́мо.
Негарь—не́жир (торішня трава невипалена).
Негашеная известь—неперепа́лене вапно́.
Негдѣ—ні́где, ні́де, нема́ де.
Негласность—негла́сність; неприлю́дність.
Негласный, но—негла́сний, но; неприлю́д-

ний, но.
Неглижировать — не́хтувати, легкова́жити.
Негодникъ, ца—леда́що, леда́ща, ла́нець, ло́бур.
Негодность—нездатність, нікчемність, непотрібність.
Негодный, но—1) негодя́щий, него́жий, нездатний, непутя́щий, непотрібний, несудни́й, нікче́мний, но. Негодное—не́гідь, непотріб, покидь; 2) пога́ный, но, леда́чий, паску́дний, но.
Негодованіе — ре́мство, ре́мствування; обу́рення.
Негодовать—ре́мствувати; обу́рюватися.
Негодяй, ка—погане́ць, пога́нка, паску́дник, ця, паску́да.
Негодѣйничать--ледарюва́ти; дешпетува́ти.
Негоразд—негара́зд, недо́бре, пога́но.
Негостепріимность—негости́нність.
Негостепріимный—негости́нний, негостьова́тий.
Неграмотность—неписьме́нність.
Неграмотный, но—неписьме́нний, но.
Неграціозный—негра́ціо́зний, незгра́бний.
Негръ, негритянка—му́рин, му́ринка, не́гр.
Негритенокъ—мурена́, негрена́.
Негритянскій—му́ринський, не́герський.
Недалёко—недале́ко, недале́чко.
Недалекость—недале́кість.
Недалёкій, недальній—1) недале́кий; 2) недоу́мкуватий, недоу́мок, благе́нький, плохе́нький.
Недальновидность—недалекогля́дність, короткогля́дність.
Недальновидный—недалекогля́дний, короткогля́дний.
Недаромъ—недарма́, неда́ром, недаре́мне.
Недвижимость — нерухо́мість, нерухо́ме добро́.
Недвижимый, мо, недвижный, но — нерухо́мий, мо, непору́шний, но, безру́хий.
Недоберъ—недобір.
Недобитый—недо́биток.
Недоброжелатель—незичли́вець, недоброзичли́вець.
Недоброжелательный — незичли́вий, недоброзичли́вий.
Недоброжелательство — нез(ж)ичли́вість, недоброзичли́вість.
Недобросовѣстность — несумлінність, недоросо́вісність, несо́вісність.
Недобросовѣстный--несумлінний, недоросо́вісний, несо́вісний.
Недовидѣть—недобача́ти.
Недовольный — незадово́лений, невдово́лений.
Недовольство—незадово́леність, ре́мство.
Недовыручка—недобір, недови́ручка.
Недовѣріе--недові́рство, недові́р'я.
Недовѣрчивость--неймові́рність.
Недовѣрчивый—неймові́рний, невірливий, недові́ркуватий.
Недовѣсить, недовѣшивать — недова́жити. недова́жувати.
Недовѣсъ—недова́га, непо́вна вага́.
Недогадливость—недога́дливість.
Недогадливый—недога́дливий, нетямки́й.
Недоглядывать, недоглядѣть--недоглядя́ти, недодивля́тися, недоглядіти, недодивля́тися.
Недодача—недода́ння.
Недоѣдѣлка—недороблення.
Недозволенный—недозво́лений, заборо́нений.
Недозрѣвать, рѣть — недоспіва́ти,—піти, недійти.
Недозрѣлость — недоспілість, недости́глість.
Недозрѣлый—недоспілий, недости́глий.
Недоимка — недо́їмка, недо́платка, залє́глість.
Недоимочный—недо́їмковий.
Недоимщикъ—недопла́тник.
Недоконченный—недокінчений.
Недолговѣчность—недовговічність.
Недолговѣчный, но—недовгові́чний, но.
Недолѣтокъ—недо́літок.
Недолюбливать—неполюбля́ти,недолю́блювати.
Недомогать—нездужа́ти, недужа́ти.
Недомолвка—недомо́вка, недо́сказ.
Недомолъ—недомі́л.
Недомысліе—недомисел.
Недомѣрка, недомѣръ—недомір.
Недоносокъ—недоно́сок, недоно́шена дитина, нечасне́, нечасна́ дитя́на, ви́ливок, недоно́шеница -(жіночого полу).
Недопёка, недопёклый — недопі́чок, недопе́чений.
Недопеченное—недопі́чка.
Недоплата—недоплат, недопла́тка.
Недополучить—недобра́ти, недоодержати.
Недопродавать, недопродать—недопродава́ти, недопро́дати.
Недоработка—недоро́блене, недоро́б.
Недоразумѣвать,-мѣть—нерозуміти, непорозуміти.
Недоразумѣніе—непорозуміння.
Недордѣлый—недоспілий, недости́глий.
Недородъ—недорід.
Недорослый—недоро́слий, малекува́тий.
Недоросль—недо́літок, неповноліти́ий, підліток, недоро́сток.
Недоростокъ — недо́рістик, недоро́сток, недогін.
Недосидокъ--недо́силок, недоси́джене яйце́.
Недосидѣть, недосиживать — недоса́діти, недосиджувати.
Недослышать—недочу́ти, недочува́ти.
Недослышка—недочува́ння.
Недосмотръ—недо́гляд.
Недосмотрѣть--недоглядіти, недодиви́тися.
Недосолъ—недосіл.
Недосохлый—недосо́хлий.
Недоставать, недостаёть — бракува́ти, брак, бракує, хибува́ти, хибує.
Недостатокъ—1) недостача; нестаток, нестатки; 2) хиба, вада, ґанч, брак; каліцтво.
Недостаточно—недо́сить, недо́сталь.
Недостаточность — недоста́тність, брак; незамо́(і)жність.
Недостаточный — недоста́тній; замала́й; незамо́(і)жний.

Недостижимость—недосяжність.
Недостижимый—недосяжний.
Недостоинство—негідність.
Недостойный, недостоенъ — недостойний, негідний, невартий, неварт.
Недоступность, ный — недо(непри)ступність,-ний.
Недосыпать—недосипати.
Недосыпать—недосипати.
Недосугъ—недозвілля, нікольство.
Недосужно — ніколи, нема коли, нема часу.
Недосчитаться, недосчитываться — недоліча́тися, недолічуватися.
Недотрога — 1) рос. Impatiens noli me tangere L.—не-рушмене, розрив; 2) недотóрка, недотíка, незаймáйло, недотóркливий, ва.
Недоуздокъ—оброть, обротька, недуздок.
Недоумевать — 1) не тямити, недомисля́тися; 2) вага́тися.
Недоумѣніе—1) непевність, сумнів; 2) вагання.
Недоучка, недоучившійся — недовче́ний, недóук.
Недочётъ-недолік; прогріх.
Недоѣдки—недóїдок. (ми.) недóїдки, недóгризок, (від паші)—перéїди.
Недругъ—ворог, непрáятель.
Недружелюбный, но—непрáязний, но.
Недуговать—нездужати.
Недугъ—недýга.
Недужный—недýгий.
Недурной, недуренъ, недурна—непога́ний, на, гарне́нький, ка, нічоге́нький, ка.
Недѣйствительность—недíйсність.
Недѣйствительный—недíйсний.
Недѣлимое, individuum — неділи́ме, неподільне.
Недѣлимость—неподільність.
Недѣлимый—неподільний.
Недѣлька—неділька, ти́жник.
Недѣльный, но — 1) недодільний, не до діла, до ре́чі, непутя́щий; 2) недíльний; 3) тижньови́й, тижне́вий, потиже́нний, но.
Недѣля — 1) неділя, неділенька; 2) ти́ждень, (здр.) ти́жник. **Воскресная, свѣтлая недѣля, недѣля Пасхи**—Велико́дні с(ь)в'я́та. **Крестопоклонная недѣля** — середохре́сний ти́ждень середохре́сна неділя, середохре́стя, середопістя. **Каждую недѣлю**—що ти́жня. **Недѣлю проводить**—тижнюва́ти. **Недѣля св. Троицы** — кле ча́льна неділя, зелéні с(ь)в'я́та, зелéна, грянна́. **Первая недѣля Великаго поста** — жи́ляна. **Понедѣльникъ 1-й н. В. п.**—жи́лавий понеділок. **Недѣля ваій** — во́рбна неділя, ве́рбний ти́ждень. **Фомина недѣля**—провідни́й ти́ждень, провідна, про́води. **Черезъ недѣлю** — через ти́ждень, за ти́ждень.
Недѣятельность — недія́льність, нечи́нність.
Недѣятельный — недія́льний, нечи́нний, наекти́вний.
Неестественность—неприро́дність.
Неестественный — неприро́дний, ненатура́льний.
Нежданный, но—несподіваний, но.
Нежеланіе—не́хіть, небажа́ння.
Нежели—ніж, а ніж, як, над, за, од (чого).
Нежилецъ, (у виразі) **онъ не жилецъ**—він не задо́вжить.
Нежилой домъ—пу́стка.
Незабвенный, но—незабу́тній, незабу́тний, вікопо́мний.
Незаботливый — недба́лий, недбайла́вий.
Незаботливость—недба́льство, недбайла́вість.
Незабудка, незабудь меня, рос, Myosotis palustris—люби́-мене́, незабу́дь мене́, незабу́дька.
Незавидный, но — аби́-яки́й, сяки́й-таки́й, аби́-як, так собі.
Независимость—незале́жність, непідле́глість.
Независимый, но — незале́жний, но, непідле́глий, ло, непіднево́лений.
Независтливый—незáздрий, незáздрісний, незавидю́щий.
Незадолго—незадо́вго, донедáвно перед.
Незазорный, но—бездокірний, но.
Незаживающій—негойкий.
Незажиточный—незасібний, незамо́жний.
Незаконнорожденный, ая — нешлюбний, а, байстрю́к, байстру́к, байстрю́чка, байстря́, безбáтченко, семибáтченко; самосíй, самосíйна, пáдалишна, нажи́рована дитина.
Незаконность, ный—незако́нність,-ний.
Незамать, не трогать—не займáти, не ру́шати, не чіпати.
Незамедлительно—негáйно, беззволо́чно.
Незамѣнимость—незамінність.
Незамѣнимый—незамінний.
Незамѣтный, но — непомітний, но, незнáти, незнать, невзаміту.
Незалѣчимый—незагíйний.
Незанятой—вільний, гуля́щий.
Незапамятный—предковічний, споконві́чний. **Съ незапамятныхъ временъ**—з давних давéн, з несказáних давéн, споконвічно.
Незапятнанный—незаплямо́ваний.
Незаслуженность—незаслу́женість.
Незаслуженно — незаслу́жено, не по заслузі, ні за що. дурно, безневинно.
Незатѣйливость—нехи́трість, немýдрість.
Незатѣйливый—1) невигáдливий; 2) не хи́трий, немýдрий.
Незвзный—некликаний.
Нездоровиться, нездоровится — нездýжатися, не здýжається, не мóжеться.
Нездоровость—нездоро́вість.
Нездоровый—1) недýжий, недýжний, слаба́й; 2) нездоро́вий, непогóжий.
Нездоровье—не́міч, недýжність.
Незлобивый, незлобный—незлай, незлісний, незлости́вий.
Незлобіе—незлісність, незлости́вість.
Незнаемый—невідомий, незнáемий
Незнакомецъ, незнакомка, незнакомый, ая—незнайóмець, незнайóмий, ма.

Незнако́мство—незнайо́мість.
Незна́ніе—незна́ння, невідання.
Незначи́тельный, но—незначни́й, незна́чно, трохи.
Незначи́тельность—незна́чність, дрібни́ця.
Незре́лость—неспі́лість, недости́глість.
Незре́лый — 1) неспі́лий, не(до)стиглий, свидови́й; 2) недоро́слий; молоди́й.
Незыблемость — непохи́тність, непору́шність.
Незыблемый, мо—непохи́тний, непохи́бний, непору́шний, но.
Неизменя́тельный—невибачний.
Неизбе́жность—немину́чість.
Неизбе́жный, но—немину́чий, неминуче, неминучий.
Неизве́данный — недізнаний, незазнаний; незбагне́ний.
Неизве́стность—невідо́мість, незна́ність, бе́звість.
Неизве́стный, но—невідо́мий, мо, незві́сний, но
Неизглаго́ланный—невимо́вний, несказа́ний
Неизгладимость—невитра́вність.
Неизгладимый—невитра́вний. Это произвело на него неизгладимое впечатле́ніе—це ма́ло на нього невитра́вне вра́ження.
Неизлёчимость — невидужливість, невигойність.
Неизлёчимый — несціли́мий, невидужливий, невигойний.
Неизме́нность—незмінність. неодмінність.
Неизме́нный—незмінний, неодмінний.
Неизмери́мость—незмірність, неомірність.
Неизмери́мый—незмірний, неомірний
Неизобрази́мость—незмальо́вність; несказа́ність.
Неизобрази́мый—незмальо́вний; несказа́нний.
Неизреченный—д. Неизглаголанный.
Неизследи́мый—недослідний.
Неизчерпа́емый — невичерпний, невичерпа́ний.
Неизъяснимость—невияснéність, нез'ясни́мість.
Неизъяснимый—невияснéний, нез'ясни́мий; несказа́ний.
Неимове́рность—неймовірність
Неимове́рный, но — неймовірний, нечу́ва́ний, но.
Неимущій—незамо́(ї)жний, незасібний.
Неимѣніе—недоста́ча, брак. За неимѣніемъ —через брак, через відсу́тність.
Неискренность—нещи́рість.
Неискренній—нещи́рий.
Неискусный, но—невмілий, до, немайсте́рний, но.
Неисповѣдимый—недовідо́мий.
Неисполне́ніе—неспо́внення, невиконання.
Неисправимость—непоправність; безпорадність.
Неисправимый — непоправний, несправи́мий; безпора́дний.
Неисправность—неспра́вність.
Неисправный—неспра́вний.
Неиспытанный — недізнаний, неспро́бований.
Неистлѣнный—нетлінний.
Неистовство — шале́нство. скаже́ність, несамовитість
Неистовствовать—шаліти, скаженіти.
Неистовый, во—шале́ний, скаже́ний, но, несамови́тий, то.
Неистощимый — невиснажний; невичерпний; неперебра́ний.
Неисходимый—несходи́мий.
Неисчерпаемость—невичерпність.
Неисчерпаемый—невичерпний, незичерпа́ний.
Неисчислимость — незліче́нність, несчисло́нність.
Неисчислимый — незлічи́мий, незліче́нний, несчисло́нний.
Нейтралитетъ, —льный—нейтралите́т, нейтра́льність,-ний.
Неказенный—1) неранго́вий (урядовець). 2) неказе́нний (про школи).
Неказистый—непоказни́й. неповажний.
Не́клёнъ, рос. Acer tataricum L. — чорнокле́н, па́клен.
Некогда — ніколи, нема́ коли́, нема́ ча́су.
Некрасивый—негарний, негожий, погани́й.
Некрещеный—нехре́щений.
Некрозогъ—некроз(ь)о́г.
Некрѣпкій—неміцний, некрі́пкий.
Некстати—не до ре́чі, не до ладу́, не до шма́ги.
Некуда—не́куди, нема́ куди́, нігде, нема́де, ні́кудою.
Неладный, но — нега́рний, но, недо́брий, ре, злий, зле, негара́зд.
Нелёгкая—нечи́стий, лиха́ годи́на.—Нелегкая тебя принесла!—принесла́ тебе́ лиха́ годи́на!
Нелицепріятный — нелицеспра́ведливий, безсторо́нній.
Неловкій — незру́чний, неспри́тний, незгра́бний, ні́яковий, вайлува́тий. Неловко ні́яково, ні́якось.
Неловкость — незру́чність, незгра́бність. Почувствовать неловкость — почу́ти себе́ я́кось ні́яково.
Неложность—правди́вість,справедли́вість.
Нелживый, но—правдо́вий справедлі́вий, по правді, по́вний, но.
Нельзя—не мо́жна, не вільно. Как нельзя лучше, хуже, болѣе — як найкра́ще, як найгірше, як найбільше.
Нельзя, у вараві: „до нельзя“ — до кінця́, до кра́ю, до оста́нку. через кра́й, занадто. До нельзя терпѣлъ — терпі́в до оста́нку.
Нелѣпица—нісенітниця, дурни́ця, бредня́, незна́ти що, ка́зна-що́.
Нелѣпость—недола́дність, недоре́чність,
Нелѣпый—недола́дний, недоре́чний, безглу́здий.
Нелюбимый—нелю́бий, нема́лий, не́люб.
Нелюдимъ, нелюдимка, нелюдимый, ая — нелю́да, відлю́дько, нелю́дько, відлю́дний, вовкува́тий.
Нелюдимость—відлю́дність.
Немало—нема́ло, чима́ло.

Немаловажный—немаловáжний, значнúй.
Немалый, ло—чималúй, чимáло.
Немедленно, немедля — негáйно, не гáючись, небáвно, незабáвом.
Немедленный—негáйний, незагáйний.
Немилосердіе — немилосéрдя, неласкáвість.
Немилосердный, но—немилосéрдний, но.
Немилость—немúлость, нелáска.
Неминуемость—неминýчість.
Неминуемый, но—неминýчий, че.
Немногіе—небагáто, мáло хто. Немногое—мáлість, мáло що. Въ немногихъ словахъ—кількомá словáми Немногіе понимали его—мáло хто розумів йогó Для немногихъ — для небагатьóх. Немногимъ — небагатьóм, мáло комý.
Немного, (здр.) **немножко, немножечко** — небагато, небагацько, нéбагатéнько, трохи, трóшки, трошечки, трíшки, трíшечки, трíні, трíсі, трісóні. трíні, крúшку, крúшечку. Немного спустя — трохи згóдом, незабáром пíсля, невдóвзі. Понемногу, понемножечку—потрохи(у), потрóшки.
Немолчно—не вмовкаючи, без угаву.
Немолчный—невмовкаючий, незмовчний.
Немочь—нездýжати, слабувáти, хорувáти (на що).
Немочь, немощь—нéмíч, слáбість, хоробá. Дѣвичья немочь, Chlorosis—блíдáчка.
Немощный—1) слабúй, нéмічний; 2) недýжий, безсúлий.
Немыслимый—немисли́мий; незмисленний, неподобний, неможлúвий.
Ненавидѣть—ненáвидіти.
Ненавистливый ненáвисливий.
Ненавистникъ—ненавúдник, ненáвидець.
Ненавистный—ненáвисний, ненáвидний.
Ненависть—ненáвисть.
Ненагляднный—любúй, коханий.
Нездѣшній — 1) квóлий, хúрний; 2) непóвний, ненадíйний.
Ненадлежащій—неналéжний.
Некодобность—непотрéба, непотрíбність.
Ненадо, ненздобно—не трéба, не трá.
Ненадобный—непотрíбний, безпотрíбний.
Ненадолго—ненадóвго.
Ненаказанно—безкáрно.
Ненаказуемость—безкáрність.
Ненаказуемый—безкáрний.
Ненамѣренно—без нáміру, ненавмúсне.
Ненаполненный—неспóвнений.
Ненарасный—недарéмний.
Ненарокомъ — ненавмúсне, незнарóшне ненарóком.
Ненарочный—новмúсний.
Ненарушимый, мо—непорýшний, но.
Ненастный—негóдящий. сльотáвий, слíтний.
Ненастье—негóда, негóдниця, сльотá. На чалось ненастье—засльотúлося.
Ненасытимость, ненасытность—несáтство, снóсить, ненáсність, ненажéрливість, ненажéрність.
Ненасытимый, ненасытный — несáтий, ненажéрливий, ненéжéрний, невситúмий, ненáсний, ненажéра.
Ненужность—непотрíбність.
Ненужный, но—д. Ненадобный, ненадо.
Необдуманность—необмíркóваність, нерозвáжність, необдýманість.
Необдуманный, но—необмíркóваний, нерозвáжний, необдýманий, но.
Необитаемый — пустúй, безлюдний, незалюднений, незасéлений.
Необозримость—неоглядність, неозóрість; неосяжність.
Необозримый—неоглядний, неозóрий.
Необоримость — непобóрність.
Необоримый—непобóрний.
Необразованность—неос(ь)вíченість.
Необразованный—неос(ь)вíчений.
Необузданность — нестрúманість, несмúнність.
Необузданный, но—нестрúманий, несмúнний во, незагнýзданий.
Необусловленный—необ'умóвлений, не обставлений умóвами.
Необутый—невзýтий, необýтий.
Необходимо — 1) необхíдно; 2) кóнче, докóнче, конéчне
Необходимость—необхíдність, конéчність.
Необходимый — 1) необхíдний, конéчний. Считать—мымъ—уважáти за конéчну річ; 2) неодмíнний, безпремíнний.
Необходительность—неввíчливість.
Необходительный—неввíчливий, незвичáйний.
Необъемлемый, необъятный— необсяжний; незмíрний.
Необъяснимость—невияснéність, незрозумíлість.
Необъяснимый — невияснéний, незрозумíлий.
Необъѣзженный—невúїзжений, нéук.
Необыкновенность — незвичáйність, надзвичáйність.
Необыкновенный, но — незвичáйний, но, надзвичáйний, нес(ь)вíцький.
Необязанный—нез'обовúзаний.
Необязательный, но—необов'язкóвий, во.
Неоглядкою—не оглядаючись, не озирáючись, без óгляду.
Неограниченность—необмéженість.
Неограниченный—необмéжений, необмежóваний.
Неодобреніе—докíр, нагáна; неухвáла.
Неодобрительный, но—докíрливий, во; непохвальний, но.
Неодолимый—непереможний.
Неоднократный, но—неодноразóвий, не раз.
Неодушевленный—бездýхий; неживотний; неживúй.
Неодѣтый — неодя́гнений, невдя́гнений, нез'одя́гнений, невбра́ний.
Неожиданность—несподíванність, несподíванка.
Неожиданный, но — 1) несподíваний, но, негáданий, но, зненáцька, знéбачки; 2) напрáсний, наглúй.
Неозабоченный—безклопíтний, безжýрний.
Неокончательный — неостатóчний, неконéчний.
Неопалимый—неопалéний, неопалúмий.

Неопасный—безпе́шний.
Неоперившійся—безпе́рий.
Неописанно—над уся́кий о́пис.
Неописанный—неопи́саний, незмальо́вний.
Неоплатность — неопла́тність; невипла́тність.
Неоплатный — неопла́тний; невипла́тний, неоплати́мий.
Неопомниться—не сту́тися, не сти́митися, не схамену́тися.
Неопредѣленность—1) нева́изначеність, неозначеність; 2) непе́вність, невира́зність.
Неопредѣлённый, но—нева́изначений, неозна́чений, но; непе́вний, невира́зний.
Неопровержимость — незла́мність, непору́шність.
Неопровержимый, мо — незла́мний, непору́шний, но.
Неопрятность—неохáйність, нечéпурність.
Неопрятный—неохáйний, но, нечепурнáй.
Неопытность—недос(ь)відченість.
Неопытный—недос(ь)відчений, недос(ь)відна́й.
Неорганическій—неорганíчний.
Неоскорбительный — необразли́вий, необра́зний.
Неоскудѣваемый—невичо́рпний, незмен(ь)ши́мий.
Неослабность — пи́льність, безуста́нність; невтóмність.
Неослабный — пильний, но, безуста́нний, но, безупи́нний, но, без пере́рви; невтóмний, но.
Неосмотрительность — необа́чність, неогля́дність.
Неосмотрительный, но — необа́чний, но, неогля́дний, но.
Неосновательность — безпідста́вність, негрунтóвність.
Неосновательный, но — безпідста́вний, но, безóсновний, но, негрунтóвний, но.
Неосторимость—незаперóчність.
Неосторимый—незаперóчний.
Неосторожный, но—необере́жний, небере́жний, но.
Неосторожность—необере́жність.
Неосуществимый—нездійсни́мий, нездійсне́нний.
Неосуществимость — нездійсни́мість, нездійсне́ність.
Неосязаемый, мо—недотика́ний, но.
Неосязаемость—недотика́ність.
Неосѣдлый—неосíлий, кочовáй.
Неотвязтимый—неминýчий. невідворóтний.
Неотвязный, неотвязчивый—невідче́пний.
Неотёса — неотéса, незгра́ба, несгрéба, чвалáй, мурлó, мурми́ло, хамлó, мугáрь, гéвал.
Неоткрепкость — невідвéртість, нещи́рість.
Неоткуда—нівідкíля, нема звідки.
Неотлагаемый—невідкла́дний.
Неотлагаемость — невідкла́дність, нага́льність.
Неотлучность—невідлýчність.
Неотлучный, но—невідлýчний, но.
Неотмолимый—неспокутóваний.
Неотмѣнный, но—неодмíнний, но.
Неотразимый—невідпóрний невідбíйний.
Неотступность—невідступність.
Неотступный, но—невідступний, но.
Неотчуждаемый — непрода́жний, незайма́ний, невідчужáмий.
Неотъемлемый — невідíймаий, неодніма́ний, невідбáраний.
Неофитъ—новохрещéнець, неофíт.
Неохота—нéхіть, неохóта.
Неохотно—неохóче, знéхотя.
Неоцѣнённый—неоцíнний.
Неочередной—нечергови́й.
Нещутительный—невідчýваний, непомíтний
Непамятливый—непам'яткúй, непам'ятýщий.
Непарный—непари́стий.
Непереводимый—неперекладни́й.
Неплавкій—нетопкúй.
Неплатежъ—неплатíж, неплáта, невúплат.
Неплательщикъ—неплатíльник, неплáтник.
Неплодіе—неплíдність; неродю́чість.
Неплодный—неплíдний, неплодю́чий: неродю́чий.
Неплодородный—неродю́чий.
Неплотный, но—нещíльний, но, на ослаб.
Непобѣдимый — непереможний, непобори́мий.
Непозадно—незнáдно.
Неповинный, но—невúнний, безневúнний, неповáнний. но.
Неповиновеніе—неслухня́нство, неслухня́ність.
Неповоротливый — неповоротня́й, незгра́бний, немотóрний; міхувáтий, ломакувáтий. вайлувáтий.
Непогода—негóда, непогóда.
Непогрѣшимый—непогріши́мий. незгріши́мий, непохúбний, непоми́льний.
Непогрѣшимость—непогріше́мість, незгріша́мість. непоми́льність.
Неподалёку—недалéко.
Неподатливый — непіддáтливий; несхáльний, жúлавий.
Неподатливость — непіддáтливість, несхúльність.
Неподвижность—нерухóмість.
Неподвижный, но — нерухóмий, мо, непору́шний. но, нерушúмий, мо, неповору́шно.
Неподвижность — нерухóміть, непору́шність.
Неподдѣльный — нефальшúвий, непідробле́ний, щúрий.
Неподдѣльность — нефальшúвість, непідробленість.
Неподкупный—непідкýпний.
Неподкупность—непідкýпність.
Неподражаемый—ненаслідóвний, ненаслідóваний.
Неподражаемость—ненаслідóвність.
Неподступный—непідступний.
Неподчиненность—неплéгість.
Неподходящій—непідхóжий; незру́чний.
Непозволительный, но—недозвóлений, но, невíльний, но.
Непозволительность—недозвóленість.

Непоколебимый, мо — непохи́тний, непору́шний, но.
Непоколебимость—непохи́тність.
Непокойный—непокі́йний; баламу́тний.
Непокорность — непокі́рність, непокі́рливість, непоко́ра.
Непокорный—непокі́рний, непокі́рливий.
Непокота—непо́вність, неповнота́.
Непомѣрность—надмі́рність.
Непомѣрный, но—надмі́рний, непомі́рний, над мі́ру.
Непонятливость—нетяму́чість.
Непонятливый—нетямки́й, нетяму́чий, нетяму́щий.
Непонятность—незрозумі́лість.
Непонятный, но—незрозумі́лий, ло.
Неправильный—непоправни́й, непора́дний.
Непорочный—непоро́чний, чи́стий, бездога́нний.
Непорядокъ—не́лад, непоря́док.
Непорядочный—непутя́щий, непоря́дний.
Непосильный, но—надси́льний, над си́лу.
Непослушаніе—непо́слух, неслухня́ність.
Непослушный—неслухня́ний.
Непослѣдовательность—непослідо́вність.
Непослѣдовательный—непослідо́вний.
Непосредственный, но—безпосере́дній, не простий, про́сто.
Непосредственность—безпосере́дність; про́стість, простота́.
Непостижимый, мо — недовідо́мий, мо, незбагне́нний, но
Непостижимость — незбагне́ність, недовідо́мість.
Непостоянный—неста́лий, непостійний.
Непостоянство—неста́лість, непостійність.
Непотребный—негане́бний.
Непосѣда — непосидю́чий, непосидя́чка, пивендя.
Непотерянный — незагу́блений, незтра́чений.
Непотребный—1) непотрі́бний; непута́щий; 2) роспу́стний, роспу́тний.
Непотребство—роспу́ста.
Непочать—байдужа́, дарма́, а ні га́дки.
Непочтеніе, непочтительность — нешова́га, зневага.
Непочтительный — неповажливий, зневажливий, нешанобли́вий.
Непохвальность—непохва́льність.
Непохвальный, но—непохва́льний, но
Неправда—непра́вда.
Неправдивость — неправди́вість, криводу́шність.
Неправдивый, во—неправди́вий, во.
Неправедный, но—непра́ведний, но.
Неправдоподобный—неправдоподі́бний.
Неправильный—непра́вильний, хи́бний, но.
Неправильность — непра́вильність, хи́бність.
Неправый—кри́вдний, несправедли́вий.
Неправосудіе—кривосу́д.
Неправота—неправота.
Непраздная—непоро́жня і д. **Беременная**.
Непредвидѣнный—непередба́чений
Непредусмотрительный—непередба́чливий.
Непреклонный—незло́мний, непохи́тний.
Непрележный, непремѣнный, но—незмінний, неодмінний, коне́чний, неодмі́нно, коне́ч(ш)не, конче, доко́нче.
Непреодолимость—непереможність.
Непреодолимый—непереможний.
Непрерывный, но — безперестанний, безуга́вний, невпи́нний, но, без пере́рви, без переста́нку.
Непривлекательный—неприна́дний.
Непривычка—незви́чка.
Непривычный—незви́клий, непризвича́ений.
Неприв'ѣтливость—неприві́тність
Неприв'ѣтливый, ая—неприві́тний, на
Непригодный—негодя́щий, непридатний.
Непригоже—него́же, не годи́ться.
Непригожій—негарний, него́жій.
Неприкосновенный — 1) незайма́ний, недоторка́ний, непору́шний; 2) непри че́тний.
Неприкосновенность—1) незайма́ність, недоторка́ність, непору́шність; 2) непричє́тність (до чо́го).
Неприличіе — непристо́йність, незвича́йність, нели́чність.
Неприличный, но — непристо́йний, но, незвича́йний, но, безли́чний. но неподо́бний, неслід, неподо́ба, не ли́чить, не ґре́чно.
Непримиримость—непримире́ність.
Непримиримый, мо—непримире́ний, но.
Непримѣнимость—неприкла́дність, непристо́совність.
Непримѣнимый—неприкла́дний, непристо́совний, неприту́льний.
Непринужденность—неви́мушеність.
Непринужденный, но — незнево́лений, неви́мушений, но, без при́мусу.
Непринятіе—непри́няття.
Непристойный—непристо́йний. неґре́чний, но; сороміцький.
Неприступность—непристу́пність.
Неприступный—непристу́пний, недосту́пний.
Непритворность — неприки́дливість, щи́рість.
Непритворный, но—щи́рий, ро, неприки́дливий.
Непричастность—непричє́тність (до чо́го).
Непричастный—непричє́тний.
Неприязненность — непри́язність; воро́жість.
Неприязненный, но—непри́язний, чо; воро́жий, же.
Неприязнь—непри́язнь; ворогува́ння.
Непріятель, ница—непрія́тель, ка, во́рог.
Непріятельскій — непрія́тельський; воро́жий, вражий.
Непріятность—неприємність, прикрість.
Непріятный, но—неприємний. но, прикрий, ро, нелюбий, бо.
Непробудный—нероэбу́дний.
Непроглядный—безпрос(ъ)ві́тний.
Непродолжительность — недовготр(и)ва́лість, малопротя́г(жв)ість, малопротя́жність.
Непродолжительный—недо́вгий, малопротя́гливий, недовгочаси́ний, коро́ткий
Въ **непродолжительномъ времени**—незаба́ром, неба́вом.

Непрозрачный — непрос(ь)вітчастий, непрозо́рний, непрозо́рий.
Непрозрачность — непрозі́рність, непрозо́рість.
Непроизвольность—мимові́льність.
Непроизвольный—мимові́льний, невільний.
Непромахъ—непро́мах.
Непроизводительность—непродукти́вність.
Непроизводительный — непродукти́вний, ма́рний.
Непромокаемый — непромокни́й, непромока́льний, непротеку́ч(щ)ий.
Непролазный—непрола́зний.
Непроницаемость—непроні́кливість.
Непроницаемый — непроні́кливий; непропускни́й.
Непросвѣщенный—непрос(ь)вічений.
Непростительный—невиба́чний, непости́мий.
Непростительность—невиба́чність, непости́мість.
Непроходимость—непрохі́дність.
Непроходимый—непрохі́дний, непрола́вний.
Непрочность—неміцність, нетрива́лість.
Непрочный—неміцни́й, нецупки́й.
Непроѣздный, непроѣзжій—непроїзни́й.
Непугливый—неляклі́вий.
Непустой—непоро́жній.
Непутёвый—непутя́щий.
Непьющій—непиту́щий
Нерабочій—гуля́щий, неробо́чий.
Неравенство—нері́вність, нерівня.
Неравно — а коли́, а я́к, а мо́же, а ну́, а що, як.
Неравносторонній—нерівнобічний.
Неравный—нерівний.
Нерадивецъ, вица—недба́лець, недба́лиця.
Нерадивость—недба́лість.
Нерадивый—недба́лий, леда́чий.
Нерадѣніе—недба́льство.
Нерадѣть—недба́ти.
Нерадѣтельный—недбайли́вий.
Неразборчивость — 1) неразбі́рність, нечита́льність; 2) непримхли́вість.
Неразборчивый—1) неразбі́рний, нечитки́й; 2) невередли́вий, непримхли́вий, непереба́ндя.
Неразвитость—неразви́неність.
Неразвитой—неразви́нений.
Неразвязность — неразв'я́зність, незру́чність,, немото́рність.
Неразвязный — 1) неразв'я́зний, немото́рний, незру́чний, міхува́тий; 2) нес(ь)міливий.
Неразгаданный—неразга́даний.
Неразговорчивый — неговірки́й, небалаку́чий, маломо́вний.
Нераздѣльность—неподільність.
Нераздѣльный—неподільний.
Неразлучность—неразлу́чність.
Неразлучный—неразлу́чний.
Неразмѣнный—неразмінний.
Неразрушимость—незруйни́мість.
Неразрывный—неразри́вний.
Неразрѣшимость — неразріша́мість, неразв'яза́ність.
Неразрѣшимый—неразріши́мий, неразв'яза́ний.
Неразсудительность—неросу́дливість, неро́зважність.
Неразсудительный, но—неросу́дливий, во, нерозва́жний, но.
Неразумі́е—неро́зум, не́тям.
Неразумный—неразу́мний, дурни́й.
Неразъ—нера́з.
Нерасчаянность—запе́кліть, непоко́яність
Нерасчаянный—запе́клий, непоко́яний.
Нерасположеніе—неприхильність.
Нерасположенный — неприхи́льний, не-з(ж)ичли́вий.
Нераспорядительный—нероспоря́дливий.
Нераспорядительность — нероспоря́дливість.
Нерастворимый—нероспусти́мий.
Нерасторопный—немото́рний.
Нерасчетливость—безраху́бність, неощадність.
Нерасчётливый—безраху́бний, неощадний, неощадливий.
Нерачительный—недбайли́вий, нерете́льний
Нервическій, нервный—нерво́вий.
Нервность—нерво́вість.
Нервъ—(анат.) нерв.
Нерето—не́рет, ве́рша.
Нерѣбій—небоязки́й.
Неровность—нерівність.
Неровный—нерівний.
Неровня—нерівня.
Неро́дъ—недорі́д.
Нерукотворе́ный, нерукотворный—нерукотво́рний. **Нерукотворный образъ**—Пречи́с(т)ник.
Нерушимый, мо — неруши́мий, мо, непору́шний, но.
Нерѣдко—нерідко, часте́нько.
Нерѣшимость, нерѣшительность—вага́ння; незва́жність, незва́жливість.
Нерѣшительный—незва́жний, вага́вий; розга́дливий, розга́дько.
Неряха—нехлю́я, нечупара, неоха́я.
Неряшество, неряшливость — нехлю́йство, нечупа́рність.
Неряшливый—д. **Неопрятный.**
Несбыточность—незбу́тність.
Несбыточный—незбу́тний, химе́рний.
Несвоевременность—невча́сність.
Несвоевременный, но—невча́сний, но, неслу́шний, но; безго́дяний, но, **не в** час, не в свій час, не на час.
Несвойственность—невласти́вість.
Несвойственный—невласти́вий.
Несвѣдущій—незнаю́чий, нетяму́щий.
Несвѣтлый—неясний, нес(ь)вітлий.
Несвязный, но—нескла́дний, но, недола́дний, но.
Несгораемый — неспале́ний, неспале́мий, незга́рний.
Несгораемость — неспале́ність, неспале́мість, незга́рність.
Несговорчивый—незгі́дливий, незговірливий, крути́й.
Несгибаемый—негнучки́й.
Несеніе—не́сення.
Несильный—несильни́й, неду́жий.
Несказанный—неказа́ний.
Нескладный—нескла́дний.

Несклоняемость—(грам.) невідмінність.
Несклоняемый—невідмінний.
Нескончаемый—нескінче́нний.
Нескорый—нешвидки́й, неско́рий.
Нескромность—нескро́мність.
Нескромный, но—нескромний, но.
Неслыханный, но—нечу́ва́ний, но.
Неслыханность—нечуваність.
Неслышный—нечутни́й.
Несмотря на...—не вважа́ючи, не да́вля́чись на...; проте́.
Несмысленный, несмыслящій—нерозу́мний, нетямущий, нетяма.
Несмѣлый—нес(ь)мі́ливий.
Несмѣняемость—незмінність.
Несмѣняемый—незмінний.
Несмѣтный, но—незліча́мий, мо, незліче́нний, несмітенний, несчисле́нний, но, без ліку, бе́зліч.
Несносность—незно́сність.
Несносный, но—нестерпу́чий, че, незно́сний, но.
Несбитое (молоко)—незбіране.
Несобзюденіе—невиконання, недодержання.
Несовершенно—нецілкова́то.
Несовершенство—неудоскона́леність, недоконаність.
Несовершеннолѣтіе—недолітство, недолітність, недоро́слість.
Несовершеннолѣтній—недолітний, неповнолітний, недоро́слий, недо́літок.
Несовершенный—недове́ршений, недоко́наний.
Несовмѣстность—несумісність; незгідність, суперечність
Несовмѣстный, несовмѣстимый—несумісний; незгідний, суперечний.
Несогласіе—незгода, нелагода, незла́года.
Несогласный, но—незгідний, но, (про музику)—нела́дний, різноголосий, не в ла́д, не до ладу́.
Несоизмѣримость—непомірність.
Несоизмѣримый—непомірний.
Несокрушимость—незло́мність.
Несокрушимый—незло́мний.
Несомнительный, несомнѣнный, но—неха́бний, несумнівний, без сумніву.
Несоленый—несоло́ний; непосолений.
Несообразный—неподібний, недола́дний.
Несообразительность—нетяму́чість, нетямкість, невторо́пність.
Несообразительный—нетяму́щий, нетямки́й, невторо́пний.
Несообщительный—відло́дний, вовкува́тий.
Несоотвѣтственность—невідповідність.
Несоотвѣтственный—невідповідний.
Несоразмѣрность—непомірність.
Несоразмѣрный—непомірний.
Несостоятельность—неспромо́га, неспроможність; неста́ток.
Несостоятельный—неспромо́жний.
Несподручный, но—незру́чний, но, не з рука́.
Неспокойный—неспокійний, невгомо́нний.
Неспокойствіе—неспокій, невпокій.
Неспорить, ся—не в лад, не спірно йти.—Работа не спорить, не спорится—робо́та не спірно йде́.
Неспорый, во—неспірни́й, но.
Неспособность—нездатність, нездібність, нездо́льність.
Неспособный—нездатний, нездібний, нездо́льний, нестіпний, нездалий, безкебе́тний, недоте́па.
Несправедливость—неправда́вість, непра́вда; несправедли́вість.
Несправедливый—неправда́вий; несправедли́вий.
Неспѣша, неспѣшно—пома́ло, помале́нько, пова́гом, покво́лом, спокво́лу.
Несравненный, но—незрівняний, но, без порівня́ння.
Несравненность—непорівня́ність, незрівня́ність.
Нестарательный—недбайли́вий, нестара́нний.
Нестерпимый, мо—нестерпу́чий, че, нестерпний, но.
Нести, сь—1) несто́; 2) одбува́ти, відправля́ти. Нести покаяніе—поку́тувати Нести высоко себя, нестись—пишатися, зано́ситися, кі́рпу гну́ти, высоко літати. Несётся молва, слухъ—чу́тка йде́. Онъ всё своё несётъ—він своє провадить, торо́чить.
Нестоитъ—не ва́рт, не ва́рто.
Нестроеніе, нестройность—нела́д, непора́док: нела́дність, незгідність.
Нестройный—нела́дний, незгідний.
Несудоходный—несудохо́дний, несплавний
Несуразный—нісенітний
Несушка—несу́чка (про курку).
Несущественный—неістотний, несу́тний.
Несходный, но—1) несхожий, неподібний, но; 2) непошінний, несхідний, но.
Несходность, несходство—несхожість, неподо́ба, неподібність
Несчастіе—нещастя, недо́ля, безщастя, безтала́ння; пригода, причина, халепа.
Несчастливый—нещасли́вий.
Несчастный—нещасний, безщасний, бездо́льний, безтала́нний, бідола́шний, бідола́ха.
Несчётный—д. Несмѣтный.
Несъѣдомый—неїстівний.
Нетель—зілвка (не тільна корова).
Нетерпимость—нетерпимість.
Нетерпѣливость—нетерпли́вість, нетерпля́чість, нетерпля́чка.
Нетерпѣливый, во—нетерпля́чий, нетерпучий, че, нетерплівий, во.
Нетлѣнность—нетлінність.
Нетлѣнный—нетлінний, негнію́чий.
Нетождественный—нетото́жний.
Не токмо, не только—не тільки, не то́ що.
Нетопырь—кажан, ли́лик.
Неторопясь—не кваплючись.
Неточный, но—нето́чний, недокла́дний, но.
Неточность—нето́чність.
Нетрезвость—нетверезість.
Нетрезвый, во—нетверезий, зо, підпи́лий.
Нетронутый—незачеплений, незайма́ний, непоча́тий, непору́шний, цілісінний.

Нетщетный—нема́рний, недаре́мний.
Неуваженіе—непова́га, знева́га
Неуважительный, но — 1) зневажний, но, зневажли́вий, во; 2) невважли́вий, не вартий ува́ги.
Неувядаемость—невідц(ь)вітність, небле́клість.
Неувядаемый—невідц(ь)вітний, небле́клий, немарні́ючий.
Неугасимый—невгаси́мий, незга̀сний.
Неугасаемый—негасну́чий.
Неугодный, но—невго́дний, но.
Неугомонный—невгомо́нний, невгаву́чий.
Неудача—невда́ча, неталáн, недо́ля. Потерпѣть неудачу—піймати о́близня.
Неудачливый, во, неудачный, но — невда́лий, ло, невдатний, но.
Неудачникъ, ца—невда́тник, ця, невда́лиця. невдáха.
Неудержимый, мо — неврáнний, нестри́мний, но.
Неудобность—незру́чність, невигі́дність.
Неудобный—незру́чний, невигі́дний.
Неудобовари́мый—нестравни́й.
Неудобовразумительный, неудобопонятный, но—незрозумі́лий, ло.
Неудовлетворительный — недоста́тний, не задовольня́ючий.
Неудовлетворительность—недоста́тність.
Неудобство—невигода, невгі́дця; незру́чність.
Неудовлетвореніе — недого́да; незадово́лення,
Неудовольствіе — незадово́лення; при́крість.
Неужели, неужли, неужто — хіба́, невже́, невже́ж, чи вже́(ж), чи то́ж.
Неуживчивость—невжи́вчивість.
Неуживчивый — неза̀гідний, невжи́вчивий.
Неуклонность—неухи́бність; неухи́льність.
Неуклонный, но—неухи́бний, но, непохи́бний; неухи́льний, но.
Неуклончивый—неухи́льний.
Неуклюжесть—незгра́бність, неспри́тність.
Неуклюжій, же — незгра́бний, незграба, неспри́тний.
Неукоснительный—д. Немедленный.
Неукоснительность—незага́йність.
Неукротимый—невгамо́вний, невтихоми́рний.
Неулаженный—невладна́ваний.
Неуловимый—незлова́мий, невлова́мий.
Неумолимый—невблага́ний.
Неумолимость—невблага́ність.
Неумолкный, кно, неумолчный, чно — невмовка́ючий, невмовка́ючи.
Неумышленный, но — неумы́сний, невми́сний, не. без на́міру.
Неумышленность—невми́сність.
Неумѣлый, ло—невмі́лий, недоте́пний.
Неумѣлость—невмі́лість.
Неумѣнье—невміння, невмі́лість. **За неумѣніемъ**—не вміючи, не зна́ючи.
Неумѣренность—непомі́ркованість.
Неумѣренный — непомі́рко́ваний, неумі́рко́ваний, но.
Неумѣстность—недоре́чність.
Неумѣстный, но—недоре́чний, не до ладу́ не до ре́чі.
Неуплата—неплáта, невда́лат.
Неупотребительный—неу(в)жаваний.
Неупотребительность—невжива́ність.
Неупотребленіе—невжива́ння.
Неуправка—невправка.
Неупросимый—невблага́ний.
Неуравнительный—незрі́вню́ючий.
Неурожай—неврожа́й. недорід.
Неурожайный—неврожа́йний.
Неурочный—невизначений, незага́даний.
Неурѣживать—вчащáти.
Неурядица — нелад, безла́ддя, непоря́док, розгардія́ш, гарма́дер.
Неурядливый нечепурни́й.
Неуслужливый—непослу́жливий.
Неуспѣхъ—д. Неудача
Неустанный—невгаву́чий, безупи́нний; нестомний.
Неустойка—недода́ржка.
Неустойчивый—несталий, хибки́й, хистки́й хитки́й.
Неустойчивость—неста̀лість, хи́бкість.
Неустрашимость — с(ь)мі́ливість, відважність.
Неустрашимый—небояз(ь)ки́й, відважний, с(ь)мі́ливий.
Неустройство—безла́ддя, безуря́ддя, неуря́д.
Неуступчивый — нездáтливий, завзя́тий; невступний, впе́ртий.
Неусыпный, но — невсипу́щий, ще, невсипу́чий, че.
Неусыпность—невсипу́чість.
Неутолимый — невсити́мий; невгамовний, невтихоми́рний.
Неутомимый—невтомний; незмордований.
Неутомимость—невто́мність.
Неутѣшный, но—нерозва́жний, но.
Неучтивость — незвича́йність, негре́чність.
Неучтивый, во—незвича́йний, негре́чний, но.
Неучъ—не́ук.
Неуязвимый — недошкульни́й, невразли́вий.
Нефорощь, рос. Artemisia pontica—не́хворощ, нехворо́ща.
Нефть, Bitumen naphta—на́фта.
Нефтепромышленникъ—нафтя́рь.
Нефтяной — нафтовий, нафтяни́й. **Нефтяной промыселъ**—нафтярство.
Нехозяйственный, но—негосподарний, но.
Нехозяйственность—негосподарність.
Нехорошій—недо́брий, него́жий.
Нехотѣніе—нохотіння. не́хіть.
Нехотя—не́хотя, нехотячи́.
Нехристь—не́христ.
Нечаянность—несподіваність; на́гліть.
Нечего — ні́чого, нема́ чого́, **нема́ що**. Нечему—ні́чому, нема́ чому́.
Нечеса—нечоса, кудлáнь, пелеха́тий.
Нечеловѣческій—нелю́дський.
Нечестивецъ—нечести́вий.
Нечестность—нече́сність.
Нечестный—нече́сний.
Нечестіе—нечести́вість, не́честь.

Нечётка, нечетъ—лúшка. Чётъ иди нечетъ? чíт чи лúшка?
Нечётный—нерозбíрний, нечиткúй.
Нечётный—непарúстий. непáрний.
Нечистоплотность, ный—нечистоплóтність, ний.
Нечистота—нéчисть, бруд.
Нечистый—1) нечúстий; 2) брудúй, (про бíлизну)—чóрний. **Не чистъ на руку**—хапкúй.
Нечувствительность—нечýлість, нечутлúвість.
Нечувствительный, но—нечýлий, нечутлúвий, во.
Нешто—хíба.
Нещадный, но—нещáдний, но, немилосéрдний, но, лютий, то, без жалю.
Неявственный, но-неясний, невиразний, но.
Неявка-нея́вка необ'я́вка.
Нездовитый—неотрутний
Ни—ні, а ні; не. **Ни съ мѣста!**—а ні рýш! **Ни крошки**—а ні крúхотки. **Ни за что, ни про что**—ні зá що, ні прó що, дáрма, дýрно. **Ни то, ни сё**—ні сé, ні тé, нісякої, ні такої. **Ни съ того, ни съ сего**—ні з тóго, ні з сього, з дóброго дúва, ні сíло ні впало.
Нива—нúва, (здр.) нúвка, нáвонька, (велика))—лан, ланúна, (здр.) ланóк, (з'орана)—рíлля.
Нивелировать—нівелювáти; рівнúти.
Нивелиръ—шмáга (у колісників і мірошників).
Нивяный—нив'я́ний.
Нигдѣ—нігдé, нідé.
Нижайшій, ше-найнúжчий, че, пренúзький, пренúзько
Нигугу-нічичирк, а ні телéнь.
Ниже—нúжче.
Нижеименованный-нижченáзваний.
Нижеозначенный—нижчепоказáний.
Нижеподписавшійся—нижчепідписáний.
Нижеприведенный—нижченавéдений.
Нижесказанный—нижченаведéний.
Нижеслѣдующій—наступний, слідуючий.
Нижеупомянутый—нижчезгáданий.
Нижникъ—сопíдняк.
Нижній—нúжній, низовúй, дóльний, сопíдній.
Низаніе-низáння, силя́ння.
Низать—низáти, нанúзувати, силя́ти.
Низвергать—звáлювати, спихáти, скидáти, звергáти, стручувати.
Низверженіе—звергáння, скидáння; повáлення.
Низвергаться, низвергнуться—кидáтися, кúнутися.
Низвести, низводить—звестú, звóдити.
Низенькій—низéнький.
Низéхонько—низéнько, низéсенько.
Низина—низинá, діл. низовúна, низькоділ.
Низить—знижáти, нúзити.
Низиться—спадáти, знижáтися.
Низкій—1) низькúй; 2) прóстий, незнáчний; 3) погáний, паскýдний, нáций.
Низковатый, то—низькувáтий, то, пóнизький, ко.
Низкопоклонный—шапкогнýчий, низькоклíнний.
Низкопоклонничать—гнýти спúну, нúзько кланятись, шапкувáти, підстилáтися.
Низкопробный—низькопрóбний.
Низкорослый-низькорóслий.
Низлагать—скидáти.
Низложеніе-скидáння.
Низменность—низинá, низовинá, низькоділ; (низька частина якого міста)—подíл, (в степу)—полóги, падь.
Низменный—низúнний, припáдистий.
Низовье—низ, понúззя
Низойти, нисходить—зійтú, схóдити, зіхóдити (у низ).
Низомъ—(мед.) стільцéм, на стільці; (муз.) баса
Низость—нúзькість; підлóта, скрíйність.
Низринуть—д. Низвергать.
Низъ—низ, сопíд, діл.
Никакой—нія́кий, жáдний, жóдний, жáден, жоден.
Никакъ—1) нія́к. нія́ким спóсобом, жáдним спóсобом, побитом, жа(о)дною мірою; 2) мабýть, десь, либóнь.
Никнуть--нúкнути, похилятися, хнюпитися.
Никогда—нікóли.
Никто—ніхтó.
Никуда—1) нікýди, нікудóю, нігдé; 2) нікýди, нідочого, нінащо.
Нимало—ні трóхи, ні трíшки.
Нимфа—нímфа, русáлка, (здр.)—русáлочка, русáлонька, мáвка, (лісова)—гаївка
Ниоткол, ниоткуда, у—нізвідки, нізвідкіль. нізвідкіля.
Нипочёмъ—д. Непочёмъ.
Нискольно а ні трóхи.
Ниспадать—спадáти.
Ниспаденіе-спад.
Ниспосланіе-зіслáння, післáння.
Ниспосылать, ниспослать—зсилáти, посилáти, зіслáти; насилáти. наслáти.
Ниспускать, ниспустить, ся—спускáти, спустáти, ся: злинáти, злúнути.
Нисхожденіе-схід, схóдження.
Нисходящій—який схóдить, сходúчий, зступнúй.
Нисшествіе—схóдження. схóдини.
Нитезидный, нитеобразный—ниткувáтий.
Нитка—нúтка, (здр.) нúточка, нитчúна, (несучені)—вал, (насмолені)—дрáтва, (бавовняні)—зáполоч.—Міра ниток: (3 нитки) — чúсниця, (10 чисниць)—пáсмо, (20 пасом)—півміток. **Нитка мониста**—разóк намúста. **Ходить по ниточкѣ**—по струнці ходáти.
Ниточный—нитковúй.
Нитратъ—азóтник, нітрáт.
Нитчатый—нúтяний.
Нитяный—нúтяний.
Нить—1) д. Нитка; 2) ряд, шнýр.
Ницъ, ничкомъ—ниць.
Ничей—нічúй. **Въ ничью**—дармá, прогýльно.
Ничто, ничего—ніщó, нічóго, (здр) нічогí сінько, нігáч. **Ничего!**—дармá

Обратить въ ничто — оберну́ти, поверну́ти в нівець **Ничего себѣ**—нічо́го собі, нічого́ненький, ка, незгі́рший, незгірш **Ничего не подѣлаешь!**—нічо́го не поро́биш, та ба!

Ничтожество — нікче́мність, (про річ) — нікче́мниця.

Ничтожность—нікче́мність.

Ничтожный—нікче́мний **Ничтожнымъ сдѣлаться**—знікче́мніти.

Ничуть—ніяк, ані ні, ні тріше́чки, ні кра́шки, аніжо́.

Ниша—закапе́лок, закама́рок, низьо́к.

Ншкнуть — мовча́ти. **Ншкни!** — цить, мовчи́, нічичу́рк!

Нищать—убо́жіти, убо́жчати.

Нищаться—збіднюватися.

Нищая—старча́ха, жебра́чка, прошачка.

Нищенокъ, нищенка—старчу́к, старча́.

Нищенскій — стара́цький,старча́чий, злиде́нний, жебра́цький.

Нищенство — старцюва́ння, жебрацтво, же́бри.

Нищенствовать — старцюва́ть, же́брати, з торба́ми ходи́ти.

Нищета — убо́гість, убо́жество, злидні, здидарство, злиде́нність.

Нищій—1) д. **Бѣдный**; 2) прошак, жебра́к, старець, дід. **Нищая братія**—старці. **Нищій духомъ**—вбогоду́хий, вбо́гий ду́хом.

Но—але́ аж, та, т'але́ж.

Новенькій—новенький.

Новёхонекъ—новісінький, новісенький.

Новизна—нови́зна, новина́.

Новикъ—нова́к.

Новина — новина́, цілина́, цільна́к, щире́ць, пе́рвина́, першина́.

Новинный—ціли́нний.

Новить, ся—нова́ти, поновля́ти, ся.

Новица—новиця, біли́ця.

Новичёкъ—нова́к.

Новобранецъ—новобра́нець, ре́крут.

Новобрачный, ная, ное — нововінчаний, а, молоди́й, а, новоженець, молоді, моложо́ни, новожо́нці.

Нововведеніе—новина́.

Новогодній—новорічні(и)й, новорічний.

Новозавѣтный—новозавітний.

Новоизбранный—новообраний, новови́бранний.

Новоизданный—новови́даний.

Новокрещенецъ—новохрещо́нець.

Новолуніе—молодик, нови́й місяць.

Новопоселенецъ—новосе́лець, оса́дчий.

Новоприѣзжій—новоприбу́лий, новоприїзжий

Новорожденный—новонарожде́нний, новонаро́ждений.

Новосе́лье—1) нова́ осе́ля, новосілля, новосе́лиця; 2) вхідчини, вхо́дини, перенесини.

Новость—1) нови́зна; 2) нови́на́, нови́нка, (здр.)—новинонька, первіш)ина́.

Новый—нови́й **Новый мѣсяцъ**—молодик, нова́к **Новые плоды**—новина, перваки́.

Новь—новина; ціли́на

Новѣть—новіша́ти, поновля́тися.

Новѣйшій—новіший, найновіший.

Нога—1) нога́. (здр.)— ніжка. ніженька. (мн.)—ноженята, ніжки, ніженьки. **Быть съ кѣмъ на короткой ногѣ**—за панібрата бу́ти. **Жить на широкую ногу**—широко жи́ти, на всю гу́бу. **Вверхъ ногами**—до гори́ногами, гори́ніж, сторч головою. **Лёгокъ на ногу**—швидки́й, мото́рний **Протянуть ноги** — ду́ба да́ти. **Со всѣхъ ногъ побѣжать** — чим дуж(ч), прожо́гом побігти; 2) копо́л, копи́ло, коло́дка.

Ноготки, рос. Galendula L.—нагідки́

Ноготокъ—1) ні́гтик; 2) рос. Adonis vernalis L.—горо́ц(ь)віт.

Ноготь—ні́готь.

Ноготѣда, ноготѣдица, Saranitium—во́лос.

Ножевникъ, ножевщикъ—ножар

Ножевище—залізко (у ножа́)

Ножикъ, ножичекъ — ножик, во́жичок (складаний)—чепе́дик.

Ножище—ножа́ка, ножи́ще.

Ножка—ні́жка.

Ножницы—но́жиці.

Ножной—ножани́й.

Ножны—пі́хви

Ножъ—ніж, (р. ножа́), (щоб сікти)—сіка́ч, (з колодкою) — колоді́й, колодач, (щербатий) — щерба́к. (з коси) — кі́ска. (шевський) — книп. книпець, (ковальський)—обти́нач, (у терлиці) —ме́чик, (тупий ніж) — тупак, тупе́ць, (тупий бік ножа)—тидій. тупі́й, (гострий бік)—гострій, (ручка) —коло́дка, (залізна частина)—лізко, залізко

Ноздреватый—ніздрюва́тий, діркува́тий.

Ноздреватѣть—дірча́віти.

Ноздря, мн. **ноздри**—ніздрі́, (мн.) ніздрі, (р. від. мн.—ніздер), (у коней)—хра́п.

Ноздряной—ніздряни́й.

Ноль, нуль — нуль, (поб.) нуля́ка, зе́ро, о́ник, (в жарт)—бу́блик.

Номадъ—кочова́к, номад.

Номеръ—ну́мер, число́.

Номоканонъ—номоканон.

Ноньче, нонѣ—ни́ні, тепе́р, за́раз.

Нора — нора́, (вовча, лисича, гадюча) — скоти́а.

Нордъ—пі́вніч. сі́вер; горови́й ві́тер, горішний. но́рд.

Норичникъ, рос. Scrophularia aquatica L.—ра́нник, S. nodosa L. — підти́нник, ра́нник, смовдь, семисе́льник.

Норка, з(ь)в. Mustela lutreola—нірка.

Норма—но́рма, пра́вило.

Нормальный—нормальний.

Норовить — 1) гну́ти; 2) шука́ти оказі́ї, причепки, гнобити.

Норовъ—но́ров, зви́чай **Лошадь съ норовомъ**—норова́стий кінь.

Норокъ, з(ь)в. Mustela nivalis—ла́ска, ла́сиця.

Носатый, носастый, носачъ—носа́тий, носа́ль, носач.

Носатикъ—д. Долгоносикъ.

Носилки—но́ші, (похоронні)—ма́ри.

Носильщикъ—носі́й, носі́льник, ношак.
Носить, ся — носи́ти, ся і д. Нести 1 і 3. **Носить имя, названіе**—зва́тися. **Носится слухъ, молва** — чу́тка, пого́лоска йде́.
Носка—носі́ння, но́шення.
Носкій, ая—1 міцни́й, а; 2) несу́ща (курка).
Носовой—носови́й, до но́са (хусти́нка).
Носокъ—1) но́сик; 2) карпе́тка, карпі́тка, шкарпе́тка.
Носорогъ, Rhinoceros—носоріг, носоро́жець.
Носороговый—носоріжний, носоро́говий.
Носъ—ніс, (здр.) но́сик, но́сичок. **Вздёрнутый носъ** — кирпа, кирпа́тий ніс. **Драть носъ**—ки́рпу гну́ти. **Носъ получить**—облизня́ пійма́ти.
Нотаріусъ—нота́рь.
Нота—но́та. **Класть на ноты**—заво́дити в но́ти.
Нотный—но́товий.
Ночвы—но́чви, ночо́вки, ваган(к)и́.
Ночевальщикъ, ночежникъ, ца — ночлі́жник, нічлі́жанин, нічлі́жанка.
Ночеваніе, ночлегъ—ночува́ння, нічлі́г.
Ночевать—ночувати.
Ночесь — учора́шньої но́чі, тієї но́чі, ту ніч.
Ночлежный—нічлі́жний.
Ночникъ—каганє́ць нічни́й.
Ночной—нічни́й, нічняни́й.
Ночная маззавица, рос. Hesperis matronalis L.—вечерни́ці душа́сті, H. tristis L.—нічна́, вечі́рня доба́.
Ночь—ніч, (здр.) нічка. (ласк.) нічечка, —(Доби ночі): (10 годин) — пе́рші пі́вні, (12 годин)—дру́гі пі́вні, (дві години) — тре́ті пі́вні. **Воробьиная ночь** — горобина ніч. **Тёмная ночь, глухая ночь** — глупа́ ніч. **Ночью** — у(в)ночі, нічно́ї доби́, нічно́ю добо́ю. **Въ ночь подъ...**—проти но́чі...
Ноша—но́ша. **Ноша дровъ**—обере́мок дров.
Ношеніе—носі́ння, но́шення.
Ноябрь—ноя́брь, листопа́д.
Нравиться— подо́батися, до сподоби, до вподоби бу́ти.
Нравоописаніе—опис зви́чаїв, по́буту.
Нравоучитель—мораліст(а).
Нравоучительный—повча́ючий.
Нравоученіе—нау́ка, повче́ння.
Нравственность—мора́льність.
Нравственный—моральний.
Нравъ—1) но́ров, вда́ча, нату́ра; 2) зви́чай.
Ну — ну, нуж; ото́ж. **Ну его!**—цур йому́! **Ну вотъ онъ и говоритъ**—ото́ж він і ка́же
Нужда—1) потре́ба. **Нужды нѣтъ**—байду́же, дарма́, ні га́дки, і га́дки ма́ло, сі́лькісь; 2) нужда, нестаток.
Нуждаться—нужда́тися, потрі́бувати чого, терпіти ну́жду, бі́дувати.
Нужникъ—паску́дник, відхі́дник, до ві́тру.
Нужный, нужно—потрі́бний, но, тр ба, тра́. **Очень нужное дѣло, письмо**—пи́льне ді́ло, пи́льний лист.
Нука, нуке! — а ну́, а ну но, а ну́ лиш! ну лишє́нь!
Нунать—ну́кати.
Нумерація—нумера́ція.
Нумеровать—перезнача́ти, нумерува́ти.
Нумерованіе—перезначка, нумерува́ння.
Нутникъ—погана́ вело.
Нутрецъ—нутре́ць, нутря́к.
Нутро, нутръ—нутро́, серединá. **Не по нутру**—не до смаку́, не до вподо́би.
Нутряной—нутряни́й, середи́нний, середко́вий.
Нынѣ, нынче — тепе́р, тепе́ра, тепе́реньки, тепе́речки, ни́ні, ни́ньки.
Нынѣшній—нинішній, тепе́рішній.
Нырнуть, нырять — пурну́ти, (в)пірну́ти, поринýти, пурина́ти, порина́ти, (на перебі́й)—на ви́ринки.
Нырокъ, пт. Mergus albellus — пире́ць, пурни́коза, пірни́коза.
Нырніе—пу(о)рина́ння, впірна́ння.
Нырятель—пурнач.
Нырять—ни́ти.
Нытьё—ни́тя.
Нѣга—пе́стощі, пе́стіння.
Нѣгдѣ—ні́где, ніде; десь.
Нѣдро—на́дро, ло́но.
Нѣженіе—пе́стува́ння, голу́бління, ніжéння
Нѣженка—пестýн, пе́щений, пе́стя, мазýн, мазýнчик, мазýха, мазýшка.
Нѣжить, ся — пести́ти, ся, пе́стувати, голу́бити, ніжити, ся
Нѣжничать—ніжатися, па́нькатися.
Нѣжность—ніжність.
Нѣжный—ніжний, тендітний.
Нѣкій—якийсь, хтось.
Нѣкогда—коли́сь. **Бывшій нѣкогда** — колишній.
Нѣкоторый—1) якийсь; 2) де́-який, де́-котрий, денебудь-який, ин-котрий.
Нѣкто—хтось.
Нѣмецкій—німе́цький. **Нѣмецкая земля**—німе́ччина. **Нѣмецкій инбирь**, рос. Arum maculatum L. — козяча борода́.
Нѣмецъ—німець, німчин, (здр.) — ні́мчик, (зневажливо)—німчу́ра, (мн.)—ні́мці, (зб.)—німота.
Нѣмка—ні́мка, німи́ця.
Нѣмой, нѣма—німи́й, німо, безрі́ка, німту́р, німтура́.
Нѣмота—німота́.
Нѣмотствовать—німува́ти.
Нѣмѣть—німіти.
Нѣсколько—кі́лька, кі́лька, **скі́льки**, скі́лькась, де́-кі́льки; тро́хи. **Нѣсколько больше 10**—кільканадцять. **Нѣсколько десятковъ**—кількадесять.
Нѣту, нѣтути—нема́, немаю́чки.
Нѣтъ—1) нема́, не ма́є, біг-ма́, (грубо) — чорт-ма́(е), кат-ма́. **Нѣтъ времени**—ніколи, нема́ часу. **На нѣтъ сошелъ**—звівся, перевівся ні на що; 2) ні, ба ні!
Нѣчто—1) щось; 2) де́-що.
Нѣшто—хіба́, або́.
Нюханіе—нюхання.
Нюхательный—нюхальний. **Н. табакъ**—табака, (здр.)—табачка.

Нюхатель—нюха́ч, нюха́р(ь).
Нюхать, нюхнуть—нюха́ти, нюхну́ти, (по вітру)—вітри́ти, нюшáти.
Нянинъ, нянькинъ—ня́ньчин.
Нянька, няня — ня́нька. Нянькою быть, служить—ня́ньку ва́ти.
Няньчить, ся—ня́ньчити; пести́ти, пестува́ти, ба́вити; па́нькатися, ця́цкатися.

О.

О, объ, объ—1) об, на. Объ эту пору—під цю по́ру. Рука объ руку — рука́ в руку, по́руч; 2) про, за́; 3) на, з. О четырехъ ногахъ—на чотирьо́х ногáх.
Оазъ, оазисъ—оа́з, оа́зис.
Оба, обоихъ, обѣ, обѣихъ—оби́два, оба́дві, обидво́х, обо́е, (здр.)—обо́йко, обо́х. Обѣими руками—обома́, обидвома́ рука́ми, обіруч. Смотри въ оба — гляди́, бережи́сь, візьми́ о́чі в ру́ки, оглядáйся на за́дні коле́са.
Обабить, ся—1) оженúти, одружáти, ся; 2) збабіти, збабитися.
Обабокъ, гр. Boletus scaber Bull. Rdh. — бабка.
Обагрить, обагрять, ся—почервонúти, червонúти, ся Обагрить кровью — покрівáвити, окровúти, скрівáвити.
Обанкрутиться, обанкручиваться—збанкрутувати, банкрутувáтися.
Обаять — заворожúти, чарувáти, чáрою чарувáти, зачарувáти.
Обаяніе—зачарувáння, очарувáння, чáри, заворóження.
Обаятельно—чарівнó, заворóжливо, чарýючо.
Обаятельный — заворóжливий, чарівнúй, чарýючий.
Обѣгать, обѣгать, обѣжать—1) оббігáти, оббíгати, обгасáти, обганяти, (зазираючи скрізь)—обнúкати; 2) обганяти, випережáти, обíгнáти, вúпередити.
Обаживать—1) обводúти; 2) обвóзити.
Обвалкивать, обвалить, ся — обвáлювати, обсúпати, обвалювáти, обсúпати, ся.
Обваливать, обвалять, ся—викáчувати, вúкачати, ся.
Обвалъ—1) обвáлення, обвáл, завáла; 2) провáлля.
Обваривать, ся—обвáрювати, опáрювати, ся.
Обварка—опáрення, óпар.
Обварной—обвáрений, опáрений.
Обвострить, ся—загóстрювати, загострúти, ся.
Обващивать, обвощить, ся — навóщувати, навощáти, ся.
Обведеніе—обгорóдження, обвéдення, отóчення.
Обвезти—обвóзити.
Обвернуть, обвёртывать, ся — обгорнýти, обвинýти, обгортати, обвивáти, завивáти, ся.
Обвёртка — 1) обгортáння, обвивáння; 2) обгóртка, оклáдинка; 3) (бот.)—окрýва. Involucrum.
Обвести, обводить—обвестú, обводúти.
Обветшивать, обветшать—старíтися, зі(по)старíтися, спорохнíти, потрýхти.
Обветшалость—зістарíлість.
Обвивать, обвить, ся — обвивáти, оповивáти, обвáти, оповáти, ся.
Обвивка—завивáння.
Обвиненіе — обвинувáчення, обвинувáння; оскáрження; обвинувáчування, винувáчення.
Обвинитель, ница—обвинúтель, ка, обвинувáтель, ка, винúтель, ка, обвинувáч, ка; позивáльник, ця.
Обвинительный — обвинувáльний. Об-ый актъ—акт обвинувáчення.
Обвинить, обвинять—обвинувáтити, обвинúти, винúти, обвинувáчувати, винуватити; оскáржити, оскáржувати; закинути, закидати (кому що).
Обвиняемый—винáмий, оскáржений.
Обвиненный—обвинувáчений, винувáтець.
Обвислость—обвúслість.
Обвислый—обвúслий.
Обвиснуть—обвúснути, пообвисáти.
Обводъ—обвід.
Обвозить—обвозúти.
Обволакивать, обволочь — 1) обволікáти, обволіктú; 2) заволікáти, заволоктú.
Обвороженіе—очарóвання, заворóження.
Обворáживать, обворожить—очарóвувати, очарувáти, зачарувáти; манý пускáти, напускáти.
Обворожительный—чарівнúй, чарýючий.
Обворовать, обворовывать — обікрáсти, обкрáсти, обкрадáти.
Обворóженный—очарóваний, зачарóваний.
Обвыкать, обвыкнуть—звикáти, звúкнути, призвичáїтися, огóвтатися, вгóвтатися.
Обвѣвать, обвѣять—обвівáти, обвíяти.
Обвѣнчать, ся—звінчáти, ся, повінчáти ся, шлюб взяти, на рушникý стáти.
Обвѣсъ—неловáга.
Обвѣтривать,-рить—обвітрúти,-рúти.
Обвѣшивать, ся—1) обвішувати, пообвішувати, ся; 2) обважувати, обважити, не довáжувати, не довáжити.
Обвѣщать, обвѣстить—обвіщáти, оповіщáти, обвістúти, оповістúти.
Обвязка—об'язка, зав'язка.
Обвязывать, ся—обв'язувати, ся.
Обвалúвать, обвалять—в'ялúти, обв'ялúти.
Обгадить, обгаживать, ся—обгáдити, обпаскýдити, обкалáти, обгáджувати, обпаскýджувати, ся і т. д.
Обгонять, обогнать — переганяти, випере-

жáти, перегнáти, вúпередити.
Обгúбать, обогнуть—обгинáти, обігнýти.
Обгладывать, обглодать — обгризáти, обгрúзти.
Обглáживать, обгладить—обглáжувати, обгладúти.
Обглядывать, обглядéть — обглядáти, обглядíти.
Обгнúвать, обгнить—обгнивáти, обгнúти.
Обгорáть, обгорéть — обгорáти, обгорíти, опалятúся, опалúтися.
Обгорéлый—обгорíлий, опалений.
Обгрызáть, обгрызть—обгризáти, обгрúзти.
Обгрызóкъ—недогризок.
Обдавáть, обдать, ся — обливáти, облúти, ся. **Обдать варомъ**—обпáрити, опарúти. **Обдало жáромъ** — в жар кúнуло. **Обдало холодомъ** — морóз проня́в.
Обдáривать, обдарúть—обдарóвувати, обдарувáти.
Обдéргать, обдéргивать, ся—1) обсмúкати, обсіпати, обшмóргати, обсмикати, обсіпувати, обшморгувати, ся, (пір'я, волосся) — обскубтú, обскýбувати, ся, (гилочки)—обчухрáти, обчýхрувати, ся; 2) осмúкатися, підтúкатися. осмикáтися, підтикáтися.
Обдúрало — здирщик, здúрця, драпíка, дерýн, дерúлюд; сіпáка.
Обдирáтельство — здúрство, драпíжство, лупíжство; шáрпання, шарпанúна.
Обдирáть, ободрать, ся—обдирáти, здирáти, облуплювати, шáрпати, ся, обідрати, обдéрти, зідрати, облупúти, обшáрпати, пошáрпати, ся, (шкуру з вівці або що)—оббілювáти.
Обдúрный (про зерно)—облýщений, шерегóваний.
Обдувáло——шахрáй, дурúс(ь'вíт.
Обдувáть, обдуть, ся—1) обдувáти, обдимáти, обдýти, ся; 2) дурúти. обдýрювати. звóдити і д. **Обманывать.**
Обдумывáть, обдумáть—обдýмувати, об-(роз)мірковувати,об(роз'рахóвувати, обмáшляти. розважáти, метикувáти, обдýмати. бб(роз)мірквáти, об(роз)мізкувáти, об(роз)рахувáти, розважити, обмúслити.
Обдумывáніе—обдýмування, міркувáння.
Обдýманный, -на—обдýманий, обмірковáний, но.
Обдýманность — обдýманість, обмірковáність.
Обдéлать, обдéлывать, ся—обробúти. оправúти. управúти, повроблювати, поправляти. обробля́ти. оправля́ти.
Обдéливать, обдéлять, обдéлить, ся—обділя́ти, обділúти, ся.
Обдéлка—1) обробóблювання, оправля́ння; 2) обробка; оправа; 3) обробленнн
Обезглáвить, обезглавливать — вітнýти, стя́ти, одтя́ти, стинати, одтинáти гóлову, (про кількох)—постинáти.
Обезденéжеть—вúбитись з грóшей, з копíйки.
Обездóлить—обездóлити, знедóлити, с(ь)вíт зав'я́зати.
Обеззаботúться, обеззабочúваться—збýтися, збувáтися клóпоту.
Обеззубéть—обеззýбіти.
Обезлúственéть—позбýтись лúсту, обезлúстіти.
Обезлюдúть — вúлюднити, обезлю́дити, спустошúти.
Обезлюдéть — вúлюднíти, обезлю́дніти, обезлю́дíти, ізлюднíти, опустíти, спустíти.
Обезлúсеніе——збáвлення лíсу.
Обезлúсить—збáвити лíсу, обезлíсити.
Обезлúсѣть—позбýтись лíсу, обезлíсіти.
Обезнуражúть, ся—збентéжити, ся.
Обезнадéживать, обезнадéжить, ся—збавля́ти, збáвити надíї, трáтити, утрáтити, стрáтити надію.
Обезобрáживать, обезобразúть, ся—нівечити, понівечити, ся, гúдити, огáдити. ся.
Обезопасúть—убезпéчити.
Обезоружúвать. обезоружúть—розброю́вати, розброїти, обеззброю́вати,—роїти.
Обезоруженіе—розброєння. обеззброєння.
Обезпамятéть - стратити пам'ять.
Обезпéченіе—забезпéчення, зарýка.
Обезпéчивать, обезпéчить, ся — забезпéчувати, у(о)безпéчати, запобігáти, вбезпéчити, забезпéчити, ся, запобíгти.
Обезплодéть—вúяловіти.
Обезпокóить, ся—потурбувáти, затурбувáти, ся
Обезсúливать, обезсúлить, ся—знесúлювати. знесúлити, висилля́ти, вúсилити, виснáжувати, вúснажити, ся.
Обезсúлѣть — знесúлитися, вúснажитися, вúсилитися, збезсúліти, захля́сти, знемогтúся.
Обезсúленіе—знесúлення, ослáба, збáвлення сúли.
Обеслáвить, обеславливать — ослáвити, знеслáвити, ославля́ти, знеславля́ти.
Обесмертúть—унесмертéльнити.
Обезумúть—збáвити розуму.
Обезумéть — збожеволíти, обезглýздіти, здуріти, одуріти, знавісніти, з глýзду зсýнутися, стерятися.
Обесчéстить, обесчещивать—збезчéстити, зганьбúти, безчéстити, ганьбúти.
Обезьяна. Simia--мáлпа. мáвпа, мáл(в)почка.
Обезьянúчать—мал(в)пувáти.
Обезьянство—мал(в)пувáння.
Обережатель—охорóнець. вартівни́к.
Обережательство—охорóна, стереження.
Оберегáть, ся — берегтú, ся, стерегтú. ся, пильнувáти. вартувáти.
Обеременéть — зайти в тя́ж. завагітніти, завагонíти, стáти важкою.
Обернýть. обертывать, ся—1) д. **Обвернуть.** 2) огля́нутися, озирнýтися, оглядáтися. озирáтися; 3) повернýтися, повертáтися; 4) обернýтися, обертáтися; 5) перекúнутися, перекидáтися.
Обёртка—д. **Обвёртка.**
Обечáйка—обичáйка (сита).

Обжаловать—оскáржити.
Обжалованіе—оскáрження.
Обжать, обжинать, ся—обжáти, обжинáти, пообжинáти, ся.
Обжечь, обжигать, ся—1) обпектú, обпікáти, ся; обпалúти, обпалювати, ся, (волосся, шерсть то-що)—обш(с)малúти, обш(с)мáлювати, ся, (окропом або чим рідким гарячим)—о(б)пáрити, ошпáрити, ошпáрювати, ся; 2) вúпалити, випáлювати, ся (про цеглу).
Обживать, обжить, ся—обживáти, обжáти, ся, ожúтися, обсúдітися.
Обжигальщикъ—випáляч.
Обжиганіе—обпáлювання; випáлювання.
Обжигъ—опáлення, óпік, óпар; вúпал.
Обжираться, обожраться—обжирáтися, обтрúскуватися, обжéртися, обтрúскатися, облóпатися, облупúтися.
Обжора—ненажéра, прожóра, прóтість, жерýн, жерýха, брéвкало, поїдáйло, ненáїда, пажéра.
Обжорливость, обжорство—ненажéрливість, пажерливість, обжýрство, обжáрливість, ненасúть, ненáїсність.
Обжорливый—ненажéрливий, прожóрливий, пáжерливий, ненажéрний, обжú(é)рливий, протúний, ненáїсний.
Обзаведеніе—обзавíд. **О. домомъ**—загосподарóвання.
Обзавести, обзаводить, ся—обзавéсти, обзавóдити, ся, пообзавóдитися, (хазяйством)—загосподарювáтися, охазяйнувáтися, огрунтувáтися.
Обзирать, обозрѣть—озирáти, обзирáти, оглядáти, переглядáти, озирнýти, оглядíти, переглядíти.
Обзираться—озирáтися, оглядáтися, оглядúватися
Обзоръ—1) огляд; 2) оглядáння, озирáння.
Обзывать—узивáти.
Обивать, обить—оббивáти, оббáти, побивáти, побáти, (гвіздками)—ц(ь)в'яхувáти, вúц(ь)в'яхувáти, (шалівкою)—шалювáти, вúшалювати, (дранню для щекотурки)—решетúти, решетувáти, вирешетувати. **Обить крылья**—прибóркати.
Обиваться, обиться—(про одежу)—обтрíчуватися, обтрíпатися.
Обивка—оббиття.
Обида—обрáза, крúвда.
Обидный, но—крúвдний, но; образлúвий, у(в)разлúвий, во.
Обидчивость—образлúвість, у(в)разлúвість; дражлúвість.
Обидчивый—образлúвий, у(в)разлúвий.
Обидчикъ, ца—крúвдник, ця, напáсник, ця.
Обидѣть, обижать, ся—скрúвдити, укрúвдити, окрúвдити, крúвдити, образúти, ся, ображáти, ся, уражáти, ся, обіждáти.
Обиліе—достáток, póскіш, (листя, овочу)—рясотá, ряснóта, (снігу)—сніжнúця, (сили)—бýйність.
Обиловать—д. **Избыточествовать**.
Обильность—ряснóта; гóйність.
Обильный, но—ряснúй, гóйний, но, (про насіння)—сім'яністий, то, (про бростки)—бросnáтий, то, (про ліс)—лісnúй, лíсно, (про з(ь)віря)—з(ь)вірнúй, з(ь)вíрно, (про гриби)—грибнúй, грúбно, (про джерела)—джерелúстий, (про мед)—медnúй, (про траву)—травnúй, травнúстий.
Обиноваться, обинуться—д. **Колебаться 2**.
Обиняки—манівці, підхíдці (в розмові). **Безъ обиняковъ**—навпростéць, без соромá кáзка. **Обиняками**—наздогáд, манівцéм.
Обирало—здúрця, драпíка.
Обирательство—здúрство.
Обирать, обобрать—оббирáти, обдирáти, обíбрати, обідрáти, облупúти.
Обирки—вúбірки.
Обитаемость—мéшкальність.
Обитаемый—мéшкальний.
Обиталище—осéля, жúтло, жилля́, обістá, домíвка.
Обитатель, -ница—д. **Житель, -ница**.
Обитаніе—мéшкання, пробувáння.
Обитать—жúти, пробувáти, мéшкати.
Обитель—1) д. **Обиталище**; 2) манастúр.
Обительскій—манастúрський.
Обиходъ—ужúток, вжúток, обихíдка; потрéба. **Для своего обихода**—для власного вжúтку.
Обиходный—щоденний, повсякдéнний; потрíбний.
Обкалывать, обколоть, ся—1) обколóювати, обколóти, пообколóювати; 2) общипíлювати, общипúлити, пообщипíлювати, ся.
Обкапывать, обкопать, ся—обкáпувати, обкрáпувати, обкáпати, ся і т. д., пообкáпувати, ся і т. д.
Обкапывать, обкопать, ся—обкóпувати, обкопáти, ся, пообкóпувати, ся.
Обкарябать—обчикрúжити, обчухрáти, прибóркати.
Обкатать—д. **Обкачивать**.
Обкатывать, обкатать, ся—1) об'їзжáти, об'їздúти, ся; 2) обкáчувати, викáчувати, обкачáти, вúкачати, ся.
Обкачивать, обкатить, ся—обливáти, облúти, обіллятú, ся.
Обкидать, обкидывать—обкúдати, обкидáти. **Лицо обкидало**—вúсипало, опрúщило, вúприщило на видý, обкúдало лицé.
Обкладывать, обложить, обкласть, ся—1) обкладáти, обклáсти, ся; 2) обшивáти, обшúти ся, (по краях)—облямóвувати, облямувáти.
Обклеивать, обклеить, ся—обклéювати, обліплювати обклéїти, обліпúти, ся.
Обклейка—1) обклéювання, обліплювання; 2) обклéйка.
Обковырять—обколупáти.
Обколачивать, околотить, ся—оббивáти, оббáти, пооббивáти, ся.
Обкормить, обкармливать, ся—обгодувáти, обгодóвувати, ся
Обкоситься—обкосúтися, пообкóсюватися.

Обкрадывать, обокрасть—обкрада́ти, обікра́сти, пообкрада́ти.
Обкусывать, обкусать—обку́сювати, обкуса́ти.
Обкуривать—обку́рювати.
Облава—(мисливське)—обла́ва.
Облагать, обложить, ся—1) д. Обкладывать; 2) обляга́ти, оточа́ти, облягти́, оточи́ти, обступа́ти, обступи́ти; 3) накла́дати, накла́сти (податок), оподаткува́ти, (митом)—обмы́тити.
Облагодѣтельствовать—багато добра́ кому́ зроби́ти, облагоді́яти.
Облагородить, облагораживать—облагоро́дити, облагоро́джувати, ушляхе́тнити.
Облагороженіе—облагоро́дження, ушляхе́тнення.
Обладаніе—володі́ння, обла́да, посіда́ння.
Обладатель, ница—володарь, посіда́ч, ка, власник. ця.
Обладать—володі́ти, обла́дувати (чим), посіда́ти (що).
Облаживать, облазить—обла́зювати, обла́зити, вилазювати, вилазити.
Облаживать, обладить—обладжувати, облагодити, обла́дити, у(в)ладна́ти, у(в)порядкува́ти, у(в)ладнувати.
Облако, (зор.) **облачко**—хмара хмари́на, (здр.)—хмарка. хма́ронька, оболо́к. оболо́чок. Перистыя облака—баранці, молоді.
Обламывать, обломать, ся—облома́лювати, облому́ти, ся
Облапа, рос. Asarum europeum L. — ко́питень, копите́ць, копитці, копитня́к.
Облапить—обляпати, обмацати.
Облапошивать, облапошить—обду́рювати, обдурити, пошати у ду́рні, підчикражити.
Обласкать—обласка́вити, обмилува́ти, приголу́бити.
Областной—краєви́й, крайови́й.
Область—край, країна, провінція; ца́рина, поле. ме́жі. Въ области наукъ—в ца́рині науковій.
Облатка—опла́тка.
Облачать, ся—одяга́ти, вдяга́ти, убира́ти, убра́ти, ся.
Облаченіе—1) одяга́ння, убира́ння, 2) убір, оде́жа, (церковна)—ри́зи.
Облачный—1) хма́рний, хму́рий; 2) хмарови́й.
Облегчать, облегчить—поле́гчувати, пільгувати, уле́гчувати, полегчити, попільжи́ти, улегчи́ти, ся, ле́гчати, поле́гчати, одлі́гнути.
Облегченіе—поле́гкість, поле́гчення, пільга, поле́кшіння, одлі́га; уле́кшування, осла́ба
Обледенѣть—обме́рзнути. Обледенѣлый—обме́рзлий.
Облекать, облечь, ся—одяга́ти, убира́ти. одягти́, убра́ти, ся Облечь властью нада́ти пра́во, вла́ду.
Облетать, облетѣть—1) облі́тати. облетіти: ви́літати! 2) опада́ти. обсипатись, наспа́дати, побоа́ти, обси́патись.
Обливать, облить, ся—облива́ти, обла́ти, обілляти, ся; обливатися, залива́тися (сльоза́ми); пролива́ти (сльо́зи).
Обливаніе—облива́ння.
Облицовка—оба́пол, оба́полок (крайня дошка з балки).
Облизывать, облизать, ся—обли́зувати, ся, обсмоктувати, облизати, ся, обсмоктати, ся.
Обликъ—обли́чча. вид, твар.
Облинять—полиня́ти. (про волосся, пір'я, шерсть)—ви́линяти, облі́зти.
Облипать, облипнуть—облипати, обли́пнути.
Облиственѣть—покри́тись ли́стом.
Облицевать—облицюва́ти.
Обличать, обличить—вика́зувати, виявля́ти, дово́дити, перес(ь)ві́чувати, перес(ь)ві́дчити, ви́казати, ви́явити, дове́сти; викрива́ти, ви́крити.
Обличитель, ница—перес(ь)ві́дчи́тель, ка; ви́каз'чик, дока́зчик, ця, ви́являч, ка.
Обличеніе—пере́с(ь)від, до́від, до́каз; ви́явлення, викривання, викриття.
Обличительный—виявлюючий, доказу́ючий; викриваючий.
Облобызать, ся—поцілува́ти, ся.
Обложеніе—обло́га, (податками)—оподаткува́ння.
Обложка—обго́ртка.
Облой—ожеле́да, ожеле́диця, о́желедь.
Облокачиваться, облокотиться—обпира́тися, спира́тися, опе́ртися, спе́ртися ліктем, ліктями. Облокотясь—обпе́ршись, спе́ршись ліктем.
Оболомъ—оболо́ма.
Оболомокъ—од(від)ло́мок, уло́мок, ула́мок, ви́ломок, (палиці або що)—цуру́палок. цурпа́лок, оцу́пок, (посудини)—черепо́к, (зб). чере́п'я.
Облучёкъ—полудрабок.
Облупало—ошука́нець.
Облупать, облупливать, облупить, ся—облу́плювати, облупи́ти. ся
Облыгать, оболгать—оббі́хувати, обброха́ти.
Облыжный—брехли́вий.
Облысѣть—обласіти, ви́лисіти.
Облысѣлый—ви́лисілий
Облѣзать, облѣзть—обла́зити, облізати, облізти.
Облѣзлый—облізлий.
Облѣниться—зледащі́ти, розледащі́ти, розлінува́тися.
Облѣпиха, рос Hippophäe rhamnoides L. —плоховник.
Облѣпить, облѣплять, ся—обліпи́ти, обліпля́ти, ся.
Облюбить—обмилува́ти.
Обмазать, обмазывать—обма́зати, ви́мазати, обмасти́ти, вимастити, (дьогтем, салом) — обшмарува́ти, (вапном)—обвапнувати, (вальками глини) — обвалькува́ти.
Обмазка—обма́зання, обма́шення.
Обмакивать, обмакнуть—умочати, вмочати, умочувати, у(в)мочи́ти.

Обмалывать, обмолоть, ся — обме́лювати' обмоло́ти, ся; моло́ти, вимеля́вати' ви́молоти, ся.
Обманно—підсту́пно, о́шуком.
Обманный—підсту́пний, облу́дний.
Обмануть, обманывать — обдура́ти, одура́ти, здура́ти, піддура́ти, обманути, омана́ти, отума́нити, ошахрува́ти, ошука́ти, у ду́рні пошу́ти, дурити, обду́рювати, обма́нювати, тума́нити, отума́нювати, підма́нювати; ошу́кувати, зво́дити, піддýрювати.
Обмануться, обманываться — омили́тися, помили́тися, омину́тися, (іронично)—вхопи́ти ша́лом па́токи, о́бдизня пійма́ти, омили́тися і т. д.
Обманчивость — злу́дність, облу́дність, зводність, зрадлу́вість.
Обманчивый—облу́дний, омильний, зрадлу́вий, зво́дний.
Обманщикъ, ца—ошука́нець, ошу́кач, обма́нник, ця, дурю́с(ь)вітъ, ка, облу́дник, шахра́й, баламу́т, зводник.
Обманщичій — ошука́нський, обма́нницький, шахрайський.
Обманъ—ошука́нство, ошука́ння, шахра́йство, о́шук, дурис(ь)вітство, облу́да, обма́на, підма́на.—**Обманъ чувствъ**—мана́, ома́на.
Обмарать, обмарывать, ся — обкаля́ти, покаля́ти, закаля́ти, ся, обка́лювати, ся, позака́лювати, пообка́лювати, ся.
Обмаслить, обмаслывать, ся — обма́слити, об(ви)ма́слювати, ся.
Обматывать, обмотать, ся — обмо́тувати, обвива́ти, обмота́ти, обвину́ти, обвути, ся.
Обмахивать, обмахать — обма́хувати, обмахну́ти.
Обмахнуться — 1) обмахну́тися; 2) помили́тися.
Обмачивать, обмочить, ся—1) обмо́чувати, обмочи́ти, пообмо́чувати, ся; 2) (в)умочи́ти, у(в)мо́чувати, у(в)мочи́ти; 3) упіснювати, рибу лови́ти, уси́кати, ся, упіся́ти, ся, усня́ти ся.
Обмащивать, обмостить, ся—обмо́щувати, обсте́лювати обмости́ти, обстели́ти, ся.
Обмежевать, обмежевывать, ся — обмежува́ти, обмежо́вувати, ся.
Обмелѣть — поміли́ти, обміліти, помілі́шати.
Обмелѣніе—мілина́
Обмерзать, обмёрзнуть — обмерза́ти, обмо́рзнути, обмо́рзти, пообмерза́ти.
Обметать, обмести—обмі́та́ти, обмести́, пообмі́та́ти.
Обметать, обмётывать—обкида́ти, обруби́ти, обкида́ти, обру́блювати; обля́мува́ти.
Обметка, обметки—(борошна)—обме́тиця, (чого иншого)—с(ь)міття́.
Обминать, обмять, ся — 1) обмина́ти, обімня́ти, утоптувати, утопта́ти, обтоло́чити, ся; 2) проїжджа́ти, проїзда́ти.
Обмираніе — завмира́ння, завме́рлість, умліва́ння.
Обмирать, обмереть—обмира́ти, зімліва́ти, умліва́ти, обме́рти, зомліти, умліти.
Обмогаться, обмочься — о(ви)ду́жувати, о(ви)чу́нювати, о(ви́)ду́жати, о(ви)чу́няти, обмогта́ся.
Обмозговать—обмізкува́ти.
Обмокать, обмокнуть—обмока́ти, обмо́кнути, ізмокнути.
Обмолачивать, обмолотить, ся—обмоло́чувати, обмолоти́ти, ся.
Обмолвиться, обмолвляться — обмо́витися, помилитися в речах, на сло́ві.
Обмолвка—по́милка в слова́х.
Обморозить, обмораживать — обморо́зити, обморо́зювати.
Обморокъ — мли́сть, мло́сть, обмира́ння, умління, зомління, о́морок. — **Падать, упасть въ обморокъ**—умліва́ти, омліти, зомліва́ти, зомліти, обмирати, обме́рти.
Обмошенничать — ошахра́їти, обшахрува́ти, обдура́ти, обмахлярува́ти.
Обмундировать—одягну́ти, вдягну́ти.
Обмучиться уборошнитися.
Обмызать, обмыть, ся — обмива́ти, обми́ти, ся.
Обмывки—(з милом)—ми́лини, зми́лини, обмо́лки, (після миття посуди або що)—помо́ї.
Обмыкать — 1) обтіпати (коноплі); 2) обтрі́пати, обідра́ти, обшарпати (одежу); 3) оббігати, обгаса́ти.
Обмыкаться — обтрі́патися, обідра́тися, обшарпатися.
Обмылки—ми́лини, зми́лини, обмо́лки.
Обмылокъ—обми́лок.
Обмѣлать—обчеркнути, обвести́ кре́йдою.
Обмѣна — заміна, обміна, замін, во́мін, промі́на, міньба́.
Обмѣнивать, обмѣнять, ся — обмінювати, вимінювати. замінювати, обміня́ти, ся, заміня́ти, ся, ви́міняти, промі́ня́ти, ся.
Обмѣнный—замінний, ви́мінний.
Обмѣнъ—обмін, ви́мін, замін. заміна.
Обмѣривать. обмѣрить, обмѣрять, ся — обмірювати, обмі́ряти, ся.
Обмѣръ—обмір; недомір.
Обмягчать, обмягчить — м'ягчи́ти, зм'ягча́ти, зм'ягча́ти.
Обмякнуть—пом'я́кнути, зм'я́кнути.
Обнадёживать, обнадежить—подава́ти надію, забезпечати, обезпечати, пода́ти надію, забезпе́чити.
Обнаженіе—оголення, обна́ження.
Обнажать, обнажить, ся — оголювати, обнажа́ти, заго́лювати, обго́лювати, оголи́ти, обнажи́ти, заголи́ти, обгоха́ти, ся.—**Обнаженный** — оголений, го́лий, заго́лений. — **Обнажить саблю**—ви́няти ша́блю з піхов.
Обнародованіе—оголо́шення. оповіщення.
Обнародывать, обнародовать—оголо́шувати, оголоси́ти, оповіща́ти, оповісти́ти, ознайму́вати, ознайми́ти.
Обнаруженіе—ви́явлення, ви́ява; викриття

Обнаруживать, обнаружить, ся—виявля́ти, викрива́ти, вис(ь)відчувати, ви́явити, ви́крити.
Обнашивать, обносить — 1) обно́сити, обнести́; 2) обно́шу(сю)вати, обноси́ти.
Обнесеніе—обгоро́дження, ото́чення; обне́сення.
Обнижать, обнизить—знижа́ти, понижа́ти, зни́зити, поні́зити.
Обнимать, обнять, ся — 1) обійма́ти, обня́ти, обійня́ти, ся; 2) обгорта́ти, огорта́ти, обхо́плювати, обніма́ти, обгорну́ти, обхопи́ти; перейма́ти, переня́ти.—**Обнять дѣло**—збагну́ти справу.
Обнищать, обнищевать — з'убо́жіти, з'убо́житися, зни́щитися, обголі́ти, перевести́ся на зли́дні.
Обнищалый—з'убо́жілий, підупа́лий.
Обнищаніе—з'убо́ження, підупа́лість.
Обнова, обновка—обно́ва.
Обновитель, ница — онови́тель, ка, відновѝтель, ка.
Обновить, обновлять, ся—онови́ти, поновѝти, віднови́ти, оновля́ти, поновля́ти, відновля́ти, ся.
Обновленіе—оно́влення; пonóва; віднóва.
Обносить, обнести—1) обно́сити, обнести́; 2) обгоро́джувати, обгороди́ти; 3) обрі́хувати, обреха́ти.
Обносный—брехли́вий (про речі).
Обносокъ—(одежі) — вѝноски, лахмàння, (обу́в'я)—шкарбу́н, (мн.) шкарбуни́, (хутряної одежі)—шкару́піль.
Обнюхать, обнюхивать — обню́хати, обню́хувати.
Обоброчивать—очиншо́вувати.
Обоброчка—очиншува́ння.
Обобщать — узага́льнювати; уповсю́днювати.
Обобщеніе—узага́льнення; уповсю́днення.
Обогатитель, ца—збагати́тель,—телька.
Обогатительный—збагача́ючий.
Обогатить, обогащать, ся — збагатѝти, ся, збагатíти, збагащáти, ся, багатíти.
Обогащеніе—збага́чення.
Обоготвореніе—обо́ження, обо́жування, убожествіння.
Обоготворить, обоготворять—обо́жити, обожа́ти, обо́жувати, убожестви́ти, убожествля́ти.
Обогрѣвать, обогрѣть, ся—огрі́ва́ти, огрі́ти, зігрíти, обігрíти, ся.
Ободверена—одві́рок, одві́рки.
Ободворъ, у виразі **„дворъ обо дворъ"**—суме́жно, двір з двором, двір коло двора.
Ободокъ—обідéць, обві́дка, (у решета)—обича́йка.
Ободочный—обідко́вий.
Ободреніе—заохо́та, підбадьо́рення.
Ободритель,—ница—заохо́тник, ця.
Ободрительный, но—ос(ь)мілю́ючий, чо, підбадьо́руючий, чо.
Ободрать—д. **Обдирать.—Ободранный**—обідра́ний, обшáрпаний, обдéртий, (про дерево, шкуру)—облу́плений, лу́плений, обідра́ний.
Ободрить, ободрять, ся——заохо́тити, підбадьо́рити, дода́ти ду́ху, си́ли, відва́ги, заохо́чувати, бадьорѝти, додавати ду́ху і т. д., підбадьо́рювати, ся.
Ободъ, ободокъ— 1) о́бід, (здр.) обідéць, обідо́к, (зб.) обíддя; 2) д. **Ободокъ.**
Обоесторонній—обопíльний, обостороннíй.
Обожаніе—обо́жування; ре́вне кохáння.
Обожатель, ница—вели́чник,—ниця; закоха́нець,—нка.
Обожать—д. **Обоготворять** обо́жувати, божества́ти; кохáти ре́вне.
Обождать—почека́ти.
Обожженный—опáлений, опéчений, (окропом)—обпáрений, ошпáрений, (про цеглу)—вѝпалена.
Обозваться—помила́тися; вклепáтися.
Обозначеніе—визна́ка, озна́ка; визна́чення; ука́зівка.
Обозначать, обозначить, ся — визнача́ти, означа́ти, вѝзначити, позначѝти, означѝти, ся.
Обозничій, обозной—обо́зний.
Обозрѣватель—огля́дач.
Обозрѣвать—огля́дати, озира́ти.
Обозрѣніе—о́гляд, пере́гляд.
Обозъ—1) ва́лка; 2) обо́з, та́бор.
Обои—шпалéри.
Обойма—вірва́нт, урва́нт.
Обоймица—1) гніздо́ (в котрому блок крутиться); 2) обру́ч (залізний, на палі, щоб вона не розбивалася, як забивають бабою).
Обонка, (частіше мн.) **обонны**—жу́желиця.
Обойный—шпалерний.
Обойщикъ, ца—оби́вач, ка.
Обокъ—о́бік, збо́ку, по́бік.
Оболакивать, оболочь—обволіка́ти, заволіка́ти, обволокта́, заволокти́.
Оболванивать, оболванить—1) обтісувати, обтеса́ти; 2) дура́ти, обдýрювати, обдурíти.
Оболгать—оббреха́ти.
Оболдѣть—ошалíти, стерíтись.
Оболочка—1) д. **Обвертка 2**; 2) шку́рка, шку́рочка, плівá, плівка, плінка; поволо́ка (землі), оболо́ка, оболо́нка.
Обольститель, ница—споку́сник, ця, переле́сник, ця, зволи́тель, ка, баламу́т,—ка.
Обольстительный, но—звабли́вий, во, вабли́вий, во, прива́бний, прина́дний, но.
Обольщать, обольстить—зва́блювати, зво́дити, зна́жувати, у(в)лещáти, спокушáти, прина́жувати, прикáнювати, зма́нювати, підво́дити, зва́бити, зна́дити, у(в)лестѝти, прина́дити, підвести́, спокусити.
Обольщеніе—зва́ба, прива́ба, прина́да, прина́жування: ома́на, мана́.
Обомлѣть — зімліти, умліти, обімліти, омертві́ти, отерпнути.
Обомлѣлый—зімлíлий.
Обоняніе—нюх; ню́хання.
Обонять—ню́хати, чу́ти, (по вітру, про собак)—вітри́ти, нюшáти.

Обора—воло́ка, (частіше мн.) воло́ки.
Обрачивать, оборотять, ся — 1) обе́рта́ти, оберну́ти, ся; 2) поверта́ти, заверта́ти, поверну́ти, заверну́ти, ся; 3) перекида́тися, перекинутися.
Оборванецъ,-ваница—обі́рванець, обі́рванка, обідранець,—нка, обша́рпанець, ка, голодра́нець, голодра́бець, головолі́нець, шарпа́к,-чка, ла́хман.
Оборванный—обі́даний, обша́рпаний, обде́ртий, пошарпаний, голодра́бий.
Оборвать, обрывать, ся—обірва́ти, ся, обідра́ти, обде́рти, ся, обша́рпати, ся, обрива́ти, ся, обдира́ти, ся. — **Оборваться**—увірва́тися.
Оборвышъ—д. **Оборванецъ**.
Оборка—обша́вка зі збо́рами.
Оборона—оборо́на.
Оборонить—оборони́ти.
Оборонительный—оборо́нний.
Оборонитель, ница—оборо́нець, оборо́нник, оборо́нниця.
Оборотень—пере́вертень; відьма́к, вовкулака.
Оборотливый—метки́й, спра́тний, зру́чний, зворотливий.
Оборотливость — спра́тність, зру́чність, ме́ткість.
Оборотный—1) оборо́тний; 2) поворо́тний, зворо́тний; 3) відворо́тний (бік, сторона).
Обороть — 1) оборо́т, о́біг, обхі́д; 2) поворо́т, зворо́т, зворо́тка; 3) відворо́т, ви́воріт, ви́воротка.
Обозъ, оборышъ—ви́бірки, брак, не́гідь.
Обособленіе—відокре́млення, відокре́млювання.
Обособить, обособлять, ся — од(від)окре́мити, відокре́млювати, ся.
Обострить, ся—загостри́ти, обгостри́ти, ся,
Обочина — 1) бік (шляху), обочини, (по обидва боки шляху до канави)—бульва́р; 2) баля́си, би́льця, поручина, по́ручні.
Обоюдный, но—1) обопільний, но, обосторо́нній; 2) двозна́чний, но.
Обоюдуострый—го́стрий з обо́х бокі́в.
Обоюду—обопільно, з обо́х бокі́в.
Обпахать, обпахивать, ся — об'ора́ти, об'о́рювати, ся.
Обработать, обрабатывать — обробити, обробля́ти.
Обработка — обро́блювання, обро́блення, обро́бка, обробіток.
Обравнивать, обра(о)внять—рівня́ти, обрівнювати, обрівня́ти.
Обрадовать, ся — зра́дувати, ся, зрадіти. — **Обрадованный**—зраділий.
Образецъ, образчикъ — взір, зразо́к, взо́рець; штиб; прикла́д, по́каз.
Образина—пи́ка, морда́ка, мацапу́ра.
Образникъ—богома́з.
Образница—1) божни́к, божни́ця; 2) капли́ця, капли́чка.
Образность—о́бразність.
Образной—образо́вий.
Образный, но—о́бразний, но.
Образованіе—1) утво́рення, сформува́ння; тво́рення, формува́ння; 2) ос(ь)віта.
Образованность—ос(ь)ві́ченість.
Образовательный,-но—ос(ь)ві́тний, но; форму́ючий, чо.
Образованный—1) ос(ь)ві́чений; 2) утво́рений, сформо́ваний.
Образовать, образовывать, ся — 1) утвори́ти, ви́робити, сформува́ти, споряди́ти, утво́рювати, виробля́ти, формува́ти, споряжа́ти, ся; 2) ос(ь)ві́тити, ос(ь)ві́чувати.
Образумить, ся—образу́мити, ся, схамену́ти, ся, стя́митися, опам'ята́тися.
Образумленіе—навча́ння на ро́зум; опам'ята́ння.
Образцовый—зразкови́й, взірце́вий.
Образчикъ—1) зразо́чок; 2) обрі́зок (клаптик тканини то що).
Образъ — 1) о́браз, вид; ви́гляд; по́стать, поста́ва, стан; 2) спо́сіб, по́бит, чин, роб, мані́р.—**Какимъ образомъ**—яки́м спо́собом, чи́ном, по́битом, ро́бом? як?—**Образъ мыслей**—на́прямок думо́к.—**Равнымъ образомъ** — рі́внож, за́рівно.
Обрамить, обрамлять—оправи́ти, упра́вити, уста́вити в ра́мці, облямува́ти, (у)оправля́ти, уставля́ти в рамці.
Обранивать, обронить—губи́ти, упуска́ти, згуби́ти, упусти́ти.
Обратить, обращать, ся—оберну́ти, наверну́ти, обе́рта́ти, наверта́ти, ся: перейти́, перехо́дити (у що). — **Обратить, обращать вниманіе** — зауважити, звернути увагу, уважа́ти, вважа́ти, зважа́ти, звертати увагу. **Обратиться, обращаться къ кому** — (в)уда́тися, звернутися (до кого), (в)уда́ритися, ткнутися, піткну́тися, (в)удава́тися і т. д.—**Обратить въ ничто**—оберну́ти, поверну́ти в ні́вець. — **Обратиться въ дымъ** — здимні́ти. **Обратиться во что**—переки́нутися, перевернутися (чим). —**Обратиться въ бѣгство**—ки́нутись, пусти́тись навті́ки, навтіка́ч. — **Обращаться съ кѣмъ** — пово́дитися, обіхо́дитися, (політично) — політикува́тися, (зневажливо)—поневіря́ти. — **Обращаться вокругъ** — обертатися навколо, коло чо́го, навруги́, колува́ти.
Обратно—наза́д, поворітьма́, навідворіт, навспа́к.
Обратный—поворо́тний, зворо́тний, відворо́тний; ви́воріт ний.
Обращеніе—обе́ртання; поверта́ння, наверта́ння (на віру); звертання (до кого); обе́ртання, перехід (у що); о́біг обхі́д, оборо́т (монети). — **Обращеніе съ кѣмъ**—пово́дження.
Обревизовать—обревізува́ти, обревизува́ти
Обрекать — призначати, приріка́ти; вирі́кати.

Обремененіе—обтя́ження.
Обремененный—обтя́жений.
Обременительный—обтя́жливий, суту́жний, су́тяжний.
Обременить, обременять, — обтя́жити, обнату́жити, обтяжа́ти, тяжа́ти.
Обреченіе—призна́чення, приріка́ння; о́суд.
Обривать, обрить, ся—обго́лювати, обголи́ти, ся.
Обрисовать—обрисува́ти, обрисо́вувати; обмалюва́ти, обмальо́вувати.
Оброкъ—чинш.
Обросить—занеха́ти, занеха́яти, занедба́ти.
Обростаніе—поростáння, обростання.
Обрости—обрости́, обрости́.
Оброть—обро́ть, обро́тка.
Оброчный—чиншовий
Обрубать, обрубить — 1) обру́бувати, обруба́ти, (гилля)—обтина́ти, обтя́ти; 2) обру́блювати, обруба́ти.
Обрубокъ—оцу́пок, утинок, обру́бок, (грубий)—коло́да, коло́дка, (тонкий) — оцу́палок, цурпа́лок, цуру́палок.
Обрубъ—цáмрина, цебри́на; зруб.
Обругать—вúлаяти; нала́яти, обла́яти, (дуже)—ошпе́тити.
Обрусить — обруси́ти, обмоско́вити, обкацáпити.
Обрусѣть—обрусíти, обмоска́литися, змоско́витися, обкацáпитися.
Обручальный — зару́чний. — **Обручальное кольцо** — обру́чка. — **Обручальный обрядъ**—зару́чини.
Обручать, обручить, ся—заруча́ти, заручи́ти, ся, рушники́ подава́ти, засва́тати, ся.—**Обручённый, ая** — зару́чений, засва́таний, на.
Обрученіе—зару́чини, обру́чини.
Обручикъ—обру́чик, (біля замка)—ду́жка.
Обручъ—обру́ч.
Обрушивать, обрушить, ся — 1) вали́ти, повали́ти, завали́ти, обвалúти, ся; 2) про(за)ва́лювати, про(за)вали́ти, ся; 3) окоши́тись; напастись; вда́рити на кого.
Обрывать, ся—обко́пувати, ся.
Обрывать, оборвать, ся—1) обрива́ти, обі́рва́тися, (листя, гилочки)—чухра́ти, обчу́хрувати, обчухра́ти, (знизу)—пасинкува́ти; 2) урива́ти, увірва́тися.
Обрывистый—крути́й, спа́дистий, при́крий.
Обрывокъ—уру́вок, (здр.) уру́вочок.
Обрывъ—кру́ча, за́рва, прова́лля, у́рвище, бескó́т, бескóда.
Обрызгать, обрызгивать — оббри́зкати, обпри́скати, обхлю́пати, обля́пати, оббра́кувати, ся; обка́пати, ся (воском).
Обрѣзанецъ—обрізáнець.
Обрѣзаніе—обрізання.
Обрѣзать, обрѣзывать, ся — обрізати, обкра́яти, обрізáти, обрізувати, обкра́ювати, ся, (потроху) — обчи́кати, обчикри́жити, обчи́кувати, обчикри́жувати.
Обрѣзокъ — окра́йка, окра́йок, окра́вок, (маленький)—обрізок, обрізочок.
Обрѣзной—обрізаний, обтя́тий, обкра́яний. —**Обрѣзная земля** — одрізана, одмежо́вана зéмля.
Обрѣзъ — 1) край, бе́ріг; 2) ніж, різа́к; 3) перері́з, зрізок, шапли́к, ширíтвас. —**Въ обрѣзъ** — без ли́шку, як утя́в, без зайвий.
Обрѣсти, обрѣтать, ся — знайти́, знахóдити, ся.
Обрѣтеніе—зна́йдення, знàхід; відкриття́.
Обрюзглость—оду́тлість.
Обрюзглый — оду́тий, оду́тлий, оду́тлуватий.
Обрюзгнуть—оду́тлитися.
Обрюхатѣть —, зачерева́тіти, заваготíти; зробúтись черева́тим.
Обрядный—обрядо́вий.
Обрядъ—обря́д, зви́чай, чин.
Обсадить, обсаживать—обсадúти, обса́жувати, пообсàжувати.
Обсаливать, обсалить, ся — обса́лити, обса́лювати, вúялозити, заяло́зити, ся.
Обсасывать, обсосать — обсмóктувати, обсмоктати.
Обселить, обселять, ся—оселúти, осади́ти, оселя́ти, осáжувати, ся.
Обсерваторія—з(ь)вíзда́рня, обсерваторія.
Обсерваціонный — обсерваці́йний, наглядний, (про військо)—чатовúй.
Обскаблизать—обскрома́джувати, обстру́гувати.
Обскакивать—випере́джувати (коне́м), переганя́ти.
Обставить, обставлять, ся — обста́вити, обстанови́ти, обставля́ти, обстановля́ти, ся, (риштованням)—обриштува́ти.
Обстаивать—обсто́ювати кого, стоя́ти за ко́го, заступа́тися за ко́го, заступа́тися.
Обстановка—обстано́ва, обста́ва.
Обстоятельность—докла́дність.
Обстоятельный, но — 1) докла́дний, но; 2) стате́чний, но.
Обстоятельство—обста́вина, обста́ва, околи́чність.
Обстрагивать, обстрогать — обстру́гувати, обстругáти.
Обстраивать, обстроить, ся — оббудо́вувати, оббудувáти, пооббудо́вувати, ся.
Обстрачивать, обстрочить, ся — обстебно́вувати, обстебнувáти, ся.
Обстрѣливать, ся—обстрíлювати, ся.
Обступать, обступить—обступáти, облягáти, обступúти, облягти́, оточи́ти.
Обсудить, обсуждать — обмíркувáти, обмúслити, обметикувáти, розважити, обмíрко́вувати, обмишля́ти, обговорáти, обгово́рювати, (на раді)—обрáдити.
Обсужденіе — обмíркува́ння, обгово́рення, обмисел, ро́зсуд, обрáда.
Обсушивать, обсушить, ся — обсу́шувати, обсушúти, ся.
Обсчитать, обсчитывать, ся—облічи́ти, облíчувати, обчи́слити,—сля́ти, ся.

Обсылать, обослать—обсила́ти, обісла́ти, розсила́ти, розісла́ти.
Обсыпать, обсыпать, ся — обсипа́ти, обси́пати, ся.
Обсыхать, обсохнуть—обсиха́ти, обсо́хнути, (зверху) — присиха́ти, присо́хнути.
Обсѣвать, обсѣять, ся — обсіва́ти, обсія́ти, ся.
Обсѣвки—ви́сівки.
Обсѣвокъ—обсів, о́гріх.
Обсѣдать, обсѣсть—обсіда́ти, обсі́сти.
Обсѣкать, обсѣчь, ся — обсіка́ти, обсіка́ти.
Обсѣменить, обсѣменять, ся—засіяти, засіва́ти, ся.
Обсѣчка—обсіка́ння. обтина́ння.
Обтаивать, обтаять—обтава́ти, обта́нути.
Обтачивать, обточить — обто́чувати, обточи́ти.
Обтекать, обтечь—обтіка́ти, обтекти́.
Обтереть, обтирать, ся—обтере́ти, обтира́ти, ся.
Обтесать, обтёсывать, ся—обтеса́ти, обті́сувати, ся.
Обтеска—обті́сування.
Обтирать—обтира́ти.
Обтирка—1) обтира́ння; 2) сті́рка (ганчі́рка)
Обтыка́ть, обтыкать— обтика́ти, обстро́млювати, обти́кати, обстроми́ти.
Обтягивать, обтянуть, ся — обтяга́ти, обтягти́, обтягну́ти, ся.
Обтяжка—обтяга́ння.—**Въ обтяжку**—тісно, в обхва́т; як облу́пло.
Обтянутой—обтя́гнутий, обтя́гнений.
Обувальный—взува́льний.
Обуваніе—обува́ння, у(в)зува́ння.
Обувать, обуть, ся—обува́ти, з'обува́ти, у(в)зува́ти, нази́вати, обу́ти, з'обу́ти, взу́ти, нази́ти, узу́ти, ся.
Обувь—обу́в'я, обуття́, (в)узуття́.
Обугливать, обуглить—обпа́лювати, обпали́ти на ву́гіль; **ся**—бра́тися, взя́тися ву́глем.
Обуза—кло́піт, глоба́, тя́гар(ь), тягота́, моро́ка.
Обуздать, обуздывать—1) загнуздати, загну́здувати; 2) вгамувати, прибо́ркати, втихоми́рити.
Обузданіе—загнуздання; вгаму́ва́ння.
Обуреваніе—збу́рення; звору́шення.
Обуревать — ки́дати, ве́ргати, вихри́ти, збу́рювати; **ся**—зрушатись, вихри́тись, збу́рюватись. — **Корабль обуреваютъ волны**—хвилі ки́дають корабле́м.
Обутый—обу́тий, з'обу́тий, у(в)зу́тий, озу́тий.
Обуславливать — обумо́вити, обста́вити умо́вами. — **Обусловленный** — обумо́влений, обста́влений умо́вами.
Обусловливаться — бу́ти зале́жним, зале́жати (від чого).
Обухъ—обу́х, на́довбень. — **Плетью обуха не перешибёшь** — голово́ю му́ра не проб'єш.
Обучать—нау(в)ча́ти, нау(в)ча́ти.
Обучаться (чему) — уча́тися, навча́тися (чого).
Обученіе—навча́ння, нау́ка.
Обуять—обхопи́ти, опану́вати.
Обхаживать, обходить — обхо́дити, обходи́ти, виходити.
Обхаркать—обха́ркати, понаха́ркувати.
Обхватить, обхватывать—обхопи́ти, обхо́плювати.
Обхватъ—обійма; обійми́ще, обійми́ця.
Обходительность—привітність. у(в)вічливість, звича́йність.
Обходительный — привітний звича́йний, у(в)вічли́вий.
Обходить, обойти — 1) обхо́дити, обійти́; 2) обмина́ти, обмину́ти.
Обходиться, обойтись—обхо́дитися, пово́дитися, обійти́ся, повести́ся.
Обходный—обхідний.
Обходъ—1) обхід, об'їзд, об'їздка, обми́нка; 2) обхід, дозо́р, ва́рта.
Обхожденіе—пово́дження.
Обчесать, обчесывать — обчеса́ти, обчі́сувати.
Обчистить, обчищать, ся — обчи́стити, обчища́ти, ся.
Обшаривать, обшарить — обшу́кувати, обшука́ти, на́шпорити, ва́нишпорити.
Обшелушить—обду́щити, (у млині) — обшеретува́ти.
Обшивать, обшить — обшива́ти, обши́ти, (краї одежі) — облямо́вувати, облямува́ти, (торочками) — оборо́чувати, оборочи́ти.
Обшивка—1) обшива́ння; 2) обши́вка; ла́штва; лямівка.
Обшивни—рі́звальні, залу́бні са́ни.
Обшивной—облямо́ваний; обши́тий.
Обширность—обши́рність, просто́рість, розле́глість.
Обширный, но — обши́рний, но, обши́ро, просто́рий, ро, розлогий.
Обшлагъ—закарва́ш, карва́ш. вило́га. (на сорочці)—чо́хла, чохла́ця.
Общаться—спілкува́ти, ся; годи́тися, зна́тися, товаришува́ти.
Обще—спі́льно, вку́пі, гурто́м, ра́зом.
Общедоступный—зага́льно(до)присту́пний.
Общежитіе—товари́ське, спі́льне життя́; спі́льне поме́шкання; бу́рса.
Общежительный—товари́ський; бра́тський.
Общеніе — спілкува́ння; товаришува́ння; зно́сини.—**Имѣть общеніе**—ма́ти зно́сини, ма́ти щось спі́льне (з ким).
Общенародный—за́гальний, цілонаро́дний.
Общеполезный—зага́льно-кора́сний.
Общественникъ — громади́нник, суспі́льник; прихи́льник громадськости.
Общественность — громади́нськість, громадськість.
Общественный — громади́нський; громадський, суспі́льний, товари́ський.
Общество—грома́да; громади́нство; товари́ство, суспі́льство.—**Общество церковное**—бра́тство.—**Общество знакомыхъ**—товари́ство, компа́нія, бесе-

да.—**Ученое общество**—наукóве товарúство.
Общеупотребительный — загáльновжúваний.
Община—громáда, мир.
Общинный - громáдський, мирськúй.
Общипывать — общи́(і)пувати, обскýбувати.
Общительный — товáрúський, компанíйський.
Общій — спíльний, загáльний, гуртовúй, сумíсний, сукýпний.
Общникъ, ца—спíльник, сумíсник, ця.
Общность—спíльність.
Объ—д. О.
Объединéніе—об'єднáння.
Объединитель—об єднáвець, об'єднувач.
Объединить, объединять, ся — об'єднати, об'єднувати ся.
Объективный—об'єктúвний.
Объектъ—прéдмет, об'єкт.
Объёмистый — обíймúстий, об'ємний, чималúй.
Объёмъ—об'єм, óбсяг; обíйма, обíймище.
Объѣдала, объѣдало - дрмоїд
Объѣдать, ѣсть, ся—об їдáти, об'їсти, ся.
Объѣдки—недоїдки, недогризки, об їдки.
Объѣздка—виїжджáння, виїзжáння.
Объѣздчикъ—об їзчик, об їзчúк.
Объѣздъ—об'їзд: об їздка, обмíнка.
Объѣзжать, объѣхать—1) об їздúти, об'їхати; 2) обминáти, обминýти, вúперед ити.
Объѣзжать, объѣзживать—виїзжáти, проїжджáти, вúїздити, проїздúти.—**Объѣзженный**—виїзжений.
Объѣзжій—об їздúй.
Объявитель, ница—об'явúтель, ка, оповíсник, -ниця, оклúчник, ця.
Объявить, объяснять, ся — об'явúти, оповістúти, оголосúти, ознаймúти, ознаймувати, об'являтú, оповіщáти, оголóшувати, ся.
Объявленіе — оповíстка, оповíщення, оголóшення, об'явка, оголóска, ознаймувáння.
Объѣденіе—1) обжéрство; 2) самúй смак, смакóта.
Объясненіе—поя́снення, об'я́снення; з'ясувáння.
Объяснить, объяснять, ся—поясни́ти, об'ясни́ти, з'ясувáти, (після непорозумíння)—порузумíтися, об'ясня́ти, ся, з'ясóвувати.
Объяснительный — поясня́ючий; виясня́ючий.
Объятіе—1) обíймáння, обнімáння; 2) обíйма, (мн.) об йми.
Объятность—осáжність.
Объятный—осáжний.
Объять -осягтú; обня́ти.
Обыватель — обивáтель, мéшкáнець, жúтель.
Обыгрывать, обыграть — 1) обгравáти, обíграти; 2) вигравáти, вúграти.
Обыденный - щоденний, звичáйний.
Обыкать, обыкнуть—звикáти, призвичáюватися, звúкнути, призвичáїтися, обгóвтатися.
Обыкный—звúклий, звúчний.
Обыкновеніе—звúчай, звичка, поведéнція, поведíнка.—**По своему обыкновенію**—своíм звичáєм—**Сверхъ обыкновенія**—над звúчай.
Обыкновенный. но—звичáйний, но.
Обыскать, обыскивать — общукáти, обтрусúти, потрусúти, общýкувати, трусúти.
Обыскъ—общýкування, трус.—**Производящій обыскъ** — трусúтель, трусíй.—**Брачный обыскъ**—шлюбний запис.
Обычай—звúчай, обúчай. — **Быть въ обычаѣ**— повóдитися, вестúся. — **Для обычая** - для звичáю, для годúться. **По обычаю**—по звичáю
Обычный, но—звичáйний, но, звичаєвий
Обѣгать, обѣжать—1) оббігáти, обíгти; 2) випережáти, обганя́ти, обігнáти.
Обѣдать, отобѣдать—обідати, пообідати.
Обѣденный, обѣдный—обíдній обідний.
Обѣднѣть — збíдніти, збíднíти, збíднíшати, з'убóжíти, з'убóжитися, (трохи) — побíднíшати, прибíдніти, під упáсти.—**Обѣднѣлый**—збíдníлий, з'убóжíлий, з'убожалий, під'упáлий.
Обѣдня—слýжба Бóжа.
Обѣдъ—обід.
Обѣлизать—оббíлювати, оббілúти.
Обѣлка—бíлíння, побíлка, оббілення.
Обѣтъ—обíт, обітня́ця, зарíк. — **Давать обѣтъ**—обітнúцю, зарíк дава́ти, зарікáтися, заректи́ся.
Обѣтный—обітнúй.
Обѣщаніе—обіця́нка, обіцáння.
Обѣщать, ся—обіцáти, обіця́ти ся.
Обязанность--обов'я́зок, повúнність.—**Считаю своею обязанностью**—мáю (або: вважáю) за обов'я́зок.
Обязанный—обов'я́заний, повúнний, вúнний.
Обязательный—1) обов'язкóвий; 2) ввічлúвий, приємний
Обязательство—з'обов'я́зання.
Обязать, обязывать, ся—обов'язáти, обов'я́зувати, ся, повинúтися, поміни́тися, взя́ти на сéбе, накладáти (на кого) обов'я́зок.—**Онъ обязанъ**—він повúнен.
Овальность—овáльність, закрýглість, яйцевáтість.
Овальный — овáльний, закрýглий, яйцевáтий.
Овалъ—овáл[ь).
Овдовѣлый—овдовíлий, повдовíлий.
Овдовѣть- овдовíти.
Овенъ—(церк. слв.) барáн; (астр.) барáн (співзíр'я).
Оверчивать—вивéршувати.
Овершье—верх.
Овесъ (рос.) Avena sativa L. — овéс, (р. від—вівсá).
Овечій—овéчий.—**Овечье мясо** — овéчина. **Овечій мѣхъ**— смýшок, смýшки. — **Овечье стадо**—отáра. — **Овечье ру-**

нышко, рос. Anemone sylvestris—білий сон, біла куряча сліпота́. — **Овечья трава**, рос. Festuca ovina L. —тонконіг, щипе́ць.—**Овечій хлѣвъ** —кошара.

Овечка—овечка, ба́ря, бурька, (стрижена)—стрижка.

Овинъ—сушарня (на збіжжа).

Овладѣвать, овладѣть—опано́вувати (кого, що), осяга́ти, посіда́ти (що), огорта́ти, опану́вати, осягну́ти, посісти, заволоді́ти, обгорну́ти. **Имъ тоска овладѣла**—його́ ту́га посіла.

Оводъ, ком. Oestrus — дрік, (р. дроку), о́від (р. овода); гедз(ь).

Овощникъ, ца—огоро́дник, ця.

Овощъ—о́воч, горо́дина, (приправа до страви)—зілля, зелени́на.

Овощный—овоче́вий, горо́динний.

Овражъ, здр. **овражекъ**—яр. (здр.) — ярóк, (поб.) —яру́га, (неглибокий) — переярок. (що поріс лісом)—байра́к, байрачо́к, (степовий)—ба́лка, ба́лочка, (з положистими берегами) — ви́балок, лерека́т. (з крутими)--прова́лля

Овражистый—яркува́тий.

Овсяникъ—вівся́ник.

Овсяница, овсяницникъ, рос. Festuca elatior L.—мітлю́ця.

Овсянка, пт. Emberiza hortulana—жовтобрушка, жовтогру́дка.

Овсяный—вівся́ний. — **Овсяная солсма** —вівся́нка, вівся́ниця. — **Овсяный кисель**—жур, джур.

Овца—вівця́, (менше року) — ягня́ця, ягни́чка, (одного року)—я́рка, (трох років)—ма́тка, (з стоячою вовною) —штимува́та вівця́, (неплідна) — шторя, (дійна) -- мензе́рія, (дійна без ягняти)—блекото́ра.—**Испанская овца**—шпа́нка.—**Крымская о.**—кри́мка.—**Силезская о.**—шльо́нка, шльо́нська вівця́.

Овцеводство—вівча́рство.

Овцеводъ—вівча́рник.

Овчарка — чаба́нка, чаба́нська соба́ка, вівча́рка.

Овчарникъ, овчария—кошара, вівча́рня.

Овчаръ—вівча́р(ь), чаба́н, гайда́рь.

Овчарный—кошарний, вівча́рний.

Овчарскій—вівча́рський, чаба́нський.

Овчина, овчинка—смух, сму́шок.

Овчинникъ—чинба́рь. кушнір.

Овчинный—смушевий, смушко́вий, смухо́вий.

Овшивѣть—звошиві́ти.

Огадить, ся—обга́дити, обпога́нити, опаску́дити. ся.

Огарки—недо́гарки, недо́палки, (заліза) —жужелиця, жу́жіль.

Огарокъ—нед гарок.

Огибать—обгина́ти.

Оглавленіе—о́главление. заголо́вок.

Оглавль—наголо́вач (в узді).

Оглавлять— писа́ти, написувати заголовки, списувати зміст.

Огласить, оглашать, ся— 1) оголоси́ти, ясити, оголоша́ти, ясува́ти; 2] розлага́тися, ростина́тися; 3) оклика́ти, оклика́ти, заповіда́ти, заповісти (церк.).

Огласитель—оголоси́тель, оклича́ник.

Огласительный--оголо́сний, оголо́шуючий.

Огласка, оглашеніе—оголо́ска, о́глас, ясá, (в церкві)—о́клик, заповіддя.—**Пустить въ огласку** — розголоси́ти, роздзвони́ти.

Оглобельный—голо́бельний.

Оглобля—голо́бля, оголо́бля.

Оглодокъ, оглодышъ—огри́зок, масла́к.

Оглохнуть—оглу́хнути, поглу́хнути.

Оглупѣть—одуріти обезглу́здіти, обара́ніти, отете́ріти.

Оглушать — глушити, оглуша́ти, приголо́мшувати.

Оглушеніе— оглу́шення, приголо́мшення, приголо́мшування.

Оглушительный— оглу́шливий; приголо́мшуючий.

Оглядка—огляда́ння, озира́ння.—**Безъ оглядки**—не оглядаючись, не озира́ючись.

Оглядывать, оглядѣть, ся—огляда́ти, огля́нути, оглядіти, озира́ти, озирну́ти, ся.

Оглядѣться — оглядітися, схаменутися.

Огневидный—вогнюва́тий.

Огневой—вогневи́й.

Огнедышущій—вогнеди́шучий, вогнежа́рлий. — **Огнедышущая гора** — огнепальна, вогнева́ гора.

Огненный—вогня́ний, вогне́нний.

Огнепоклонникъ — вогнехва́лець, вогнепокло́нник.

Огнепоклонническій—вогнехва́льський, вогнепокло́нницький.

Огнепоклонничество—вогнехва́льство.

Огнестрѣльный—огнепальний.

Огнеупорный — вогнетрива́лий; огневідпо́рний, протипожа́рний, протипожежний.

Огнецвѣтъ, огнецвѣтникъ, рос. Melampyrum nemorosum L. — братки, брат і сестра́.

Огниво—кресáл , кри́ця.

Огнистый—вогни́стий.

Оговаривать, оговорить—1) д. Объяснить; 2) обмовля́ти, ославля́ти, обмо́вити, ославити.

Оговорка—поя́снення; застере́ження (собі чого).

Оговорщикъ, ца — набреха́ч,-а́чка, обмо́вник, ниця.

Оговоръ—обмова, наговір.

Оголить, оголять, ся — 1) оголи́ти, заголи́ти, обго́лювати, ся; 2) вúголити, ся.

Оголѣть—обголіти.

Огонь — вогонь, огóнь, (здр.) во́гник; бага́ття.

Огораживаніе—обгоро́жування, горо́жа.

Огораживать, огородить, ся—обгоро́жувати, обгороди́ти, ся.

Огорклый—згірклий, загірклий.

Оговинуть—згі́ркнути.
Огородникъ, ца—городни́к, ця.
Огородничество—городництво.
Огородный городні́й, огородній.
Огородъ—горо́д, огоро́д, (здр.)—горо́дець, горо́дчик.
Огорошить—ошара́шити; приголо́мшити.
Огорчать, ся — засму́чувати, жа́лю, ту́ги завдавати; прикрости чинати (кому); в ту́гу вдаватися.
Огорченіе—прикрість, жаль, гризо́та, скорбота; досадонька.
Огорчительный—прикрий, сумни́й; кри́вдний.
Ограбить — ограбува́ти, обідра́ти, зграбува́ти.
Ограда—1) горо́жа, огоро́жа, (хворостяна)—тин, ліса, пліт, (дощана)—парка́н, барка́н, діло́вання, (з паль сторчових)—частокіл, (з жердин)—вир'я́, ворі́ни, (з паль і вузе́ньких дощечок)—палісад, (така ж тільки гратчаста)—штахе́ти; (насипана)—окіп; 2) за́хист, заступлення.
Ограждать, ся—1) огоро́жувати, ся; 2) заступа́тися, захища́ти, боронити, ся.
Огражденіе—городьба, городіння; заступлення, за́хист.
Ограничивать—обгра́нювати.
Ограниченіе—обме́ження.
Ограниченность—обмеженість.
Ограниченный—1) обме́жений; 2) обмежо́ваний; 3) недоу́мкуватий, недотя́мливий.
Ограничивать, ограничить, ся—1) обме́жувати, обме́жити, ся; 2) спиня́ти, спини́ти, прибо́ркати, прикоротити.
Огранка—обгранення, шліхування.
Огребать, огресть, ся—обгрі́бати, обгребта́, ся.
Огромный — здорове́нний, здорове́цький, величе́нний, велича́вий.
Огрубѣвать, огрубѣть—грубі́ти, грубі́шати, гру́бнути, загру́бти, огру́бнути, заст(ш)корі́яніти, (про шкуру) — зашкару́бітися, зашкару́бнути, закацу́біти.
Огрубѣніе—огрубіння, загрубіння.
Огрызаться—відгриза́тися, об'їда́тися
Огрыза сварли́вець, сварли́вица.
Огрызокъ—недо́гризок.
Огрѣвать, огрѣть—д. **Обогрѣвать.**
Огузокъ—огу́зок хоз (частина шкури від хвоста).
Огузье—підхвістя (задня частина в півшорках).
Огурецъ, здр. **огурчикъ**, (рос.) Cucumis sativus L.—огірок, гірок огирок, (здр.)—огірочок, огирочок, (переспілий—жовтя́к, (молоденький)—пу́п'янок
Огуречная трава, огуречникъ, (рос.) Borrago officinalis L. — огірочник, огірочна трава.
Огуречный—огірочний, огі(и)рковий.
Огустѣвать, огустѣть—густі́шати, згу́снути, (про грязь)—тужа́віти, затужа́віти.
Огустѣлый—згу́слий, заг(у́слий.
Огущать—згу́щувати, згуща́ти.
Одареніе—обдарення, обдарування.
Одаривать—д. **Одарить.**
Одверье—одві́рок.
Одёжа, одежда—оде́жа, о́діж, у(в)бра́ння, (аби-яка)—одежи́на, (дорога)—ша́ти. Будничная, праздничная одежда — оде́жа про бу́день, про с(ь)в'я́то. По одёжкѣ протягивай ножки—по своєму́ лі́жку простяга́й ніжку.
Одеревенѣть—одеревені́ти, одубі́ти, ду́бом ста́ти, закацу́біти, закацу́бнути.
Одеревенѣлость—здеревені́лість.
Одержаніе—отри́мання.
Одержать, одерживать — оде́ржати, отри́мати, одержувати, отри́мувати. Одержать, одерживать верхъ — го́ру взя́ти, бра́ти, перемогти́, перемага́ти.
Одержимый—опано́ваний; бі́снуватий; божевільний.
Одёръ—шкапа, шкапі́йка.
Одесную—напра́во, право́руч.
Одинакій — одна́ковий, одна́кий, таки́й самий
Одинаковость—одна́ковість.
Одиначка—о(е)дина́чка, о(е)ди́нець. По одиночкѣ—по одинці, на́різно, по одному́.
Одинехонёшекъ, одинъ-одинёхонекъ — одні́сінький, самісінький, оди́н-одні́сінький, сам-самісінький.
Одиннадцатый, одиннадцать—одина́дцятий, одинадцять, одинадцятеро.
Одинокій—одино́кий, самітний, само́тній.
Одиночество — самота́, самоти́на, самі́тність. Въ одиночествѣ—в самоти́ні, самотою
Одиночка — о(е)дина́к; о(е)ди́нець, (здр.) оди́нчик, о(е)дина́чка, їдна́чка; самітник,-ниця. Въ одиночку — самотою. сам собі. По одиночкѣ — по одинці
Одиночный самітний, поеди́нчий. Одиночное заключеніе—окре́ма ка́мера.
Одинъ оди́н. їди́н; еди́ний, сам, сами́й. Въ одну прядь — в односталь. Ни одинъ ні один, жа́ден, жа́дний. Одинъ на одинъ — сам на сам, на самоті
Одичалый—здича́вілий, здича́лий.
Одичать—здича́віти, подича́віти, здичі́ти.
Однажды—раз, оди́н раз, їдного ра́зу. їдного часу. Вотъ однажды—аж якогось часу́.
Однако, однакожъ — одна́че, одна́к, але́, але́ж-бо, проте, прото, усе́-така́.
Одноборный—однора́дний.
Одновременный—одновре́менний.
Одновременный, но — одночасний, рівночасний но разом.
Одновѣрный—одновірний, одної віри.
Одноглавый—одноголо́вий, єдиноголо́вий.
Одноглазый—одноокий.
Одноголокъ 1) одноло́ток, ровесник; 2) годовик, річняк, річняк
Одногорбый—одногорбий.
Однодневный—однодне́нний.
Одноженство—одноже́нство.

Однозвучіе—однозвýчність, одногýчність. **Однозвучный, но**—однозвýчний, одногýчний, но. **Однозначащій**—однознáчний. **Однозначный**—одноцáферний. **Однозубый**—однозýбий. **Одноименность**—одноіменність. **Одноименный**—одноіменний. **Одноколка**—бідá, бідка. **Одноколѣнчатый**—(бот.) одноколінчастий. **Одноконечник**—однокінчáстий. **Одноконникъ**—однокінний. **Однокопытный**—однокопúтний. **Однократный, но**—одноразóвий, во, одúн раз. **Однокровный**—единокрóвний, крéвний. **Однолепестковый**—однопелюстковий. **Однолистый**—однолúстий. **Однолѣтній**—однолітній, однорічний. **Одномѣстный**—з одним сúдженням, (про повіз). **Одномѣсячникъ**, рос. Anemone sylvestris L.—білий сон, біла кýряча слúнота. **Одноногій**—одноногий. **Однообразіе**—одноманітність. **Однообразный**—одноманітний. **Однородность**—однорідність. **Однородный**—однорідний. **Однорукій**—однорýкий; без рукú. **Одностебельный**—одностéблий. **Односложный**—односкладовий. **Одностольный**—поединчий. **Одностворчатый**—одинáрний, поединчий. **Односторонній**—односторóнній, однобічний. **Односторонность**—о(і)дносторóнність, однобічність. **Односуставный**—односуглóбий, односустáвний. **Одноугольный**—однокýтний. **Одноухій**—одновýхий, з одним вýхом. **Однофамилецъ**—однофамá(і)льник. **Одноцвѣтный**—однобáрвний, одноц(ь)вітний, одномáстий, однокóлірний. **Одношерстый**—одношóрстий; одномáстий. **Одновершный**—одноóверхий, на одén пóверх, на одну́ осáду. **Одновременникъ**, рос. Paris quadrifolia L.—воронé óко, хрéст трава́, хрещáте зілля, натягáч, рáнник. **Одобреніе**—увáда; похвáла. **Одобрять, одобрить**—ухваля́ти, ухвали́ти; похваля́ти, похвали́ти. **Одобрительный**—ухвáльний; похвáльний. **Одолень**, (рос.) Nymphaea alba L.—латáття жíноче, білé. **Одолжать, одолжить**—позича́ти, визича́ти, позúчити; помага́ти, запомага́ти. **Одолжаться**—призволя́тися. **Одолженіе**—позúка, пóзичка, позича́ння; ла́ска, мúлость. Сдѣлай, те одолженіе—зробú, зробíть, здíлай, те мúлость, будь ла́скав. бýдьте ла́скаві. Сдѣлай одолженіе, скажи—скажú на мúлость. **Одолѣвать, одолѣть**—перемага́ти, змага́ти, перемогтú, змогтú, подýжати, здоліти.

Одолѣніе—перемóга, подýження. **Одръ**—1) лóже, ліжко; 2) мари. Смертный одръ—смертéльна постéля. **Одряхлѣть**—зістарíтися, сморохніти. **Одуванчикъ**, рос. Taraxacum officinale Wigg. T. Dens Leonis Desf.—кульбáба, баранки, летýчки, кульбáка, мáївка. **Одувать, ся**—обдувáти, обдмýхувати, ся. **Одуматься**—одýматися, роздýматися, схаменýтися. **Одурачить, одурачивать, ся**—о(б)дурúти, одурмáнити, затумáнити, обморóчити, ся, пошúти у дýрні, туману́ пустúти, обдýрювати і т. д. **Одурникъ**, рос. Atropa Belladonna L.—вовчі я́годи, пóкшик. **Одурь**—(о)дур, дýрість. **Одурѣть**—одурíти, здурíти, отетéріти. Одурящее средство—бдур, дурмáн. **Одурѣніе**—одур, одурмáнення. **Одурять**—дурмáнити, туманити. **Одутловатый, одутлый**—одýтлявий, одýтлий, опýхлий. **Одухотвореніе**—вдухóвлення, вдухотвóрення. **Одухотворять**—вдуховля́ти, вдухотворяти. **Одушевить, одушевлять, ся**—одушевати, ся, оживúти, ся, подáти дýху. одушевля́ти, ся; оживля́ти, ся, додавáти, набирáтися духу. **Одушевленіе**—одушéвлення, оживлення. **Одушевленный**—одушéвлений, душéвний, животний. **Одышка**, Asthma—áдýха, дúхавиця. **Одышливый**—ядýшливий. **Одышный**—ядýшний, дúхавичний. **Одѣваніе**—одяга́ння, у(в)бирання. **Одѣвать, одѣть, ся**—1) одягáти, вдягáти, з'одягáти, у(в)бирати, ся, одягтú, вдягтú, з'одягтú, убрати. ся. Одѣтый—одягнений, з'одягнений, убráний; 2) укрúвати, укрúти, ся. **Одѣлить, одѣлять**—обділя́ти, обділя́ти. **Одѣяло, одѣяльце**—укривало, (вовняне)—ліжáк, кóвдра, (грубе з вáлу)—рядно, рядéнце, дрюганка, (смушеве)—баранúця. **Одѣяніе**—одíння, одíж, шáта. **Ожéга, ожога**—óпік, опéчене, опáлене (місце). **Ожегъ**—ожíй. óжог, óжуг. **Ожерелье**—намúсто. **Ожерельный**—намúстовий. **Ожесточать, ожесточить, ся**—оз(ь)вірятú, ся, оз(ь)вірити, ся, роз'ярáти, розлютúти, ся, вúз(ь)віритися. Ожесточенный—оз(ь)вірений, розлютóваний. Ожесточенное сердце—запéкла душá. Ож-я битва—завзя́тий бій. **Ожесточеніе**—оз(ь)вірення, розлóчення; запéклість. **Ожесточенность**—запéклість, оз(ь)вíреність. **Ожестéвать, ожестéть**—шкарýбіти, (за)шкарýбнути,-íти. **Оживать, ожить**—оживáти, від(од)живáти, óжúти, віджúти.

Оживить, оживлять, ся—оживи́ти, оживля́ти, ся.
Оживленіе — ожи́вленнѧ; відживá; жвáвість.
Оживлённый - жвáвий (про розмову).
Ожиданіе—сподівання, сподіванка, жданнѧ, чеканнѧ, очікування. Въ ожиданіи — сподіваючись, чекаючи, ждучи; (про вагітну жінку) — на пóступі, на зносі.
Ожидать, ся, обождать—ждáти, дожидáти, сподівáтися, чекáти, очікувати, трі(и)вáти, підождáти, почекáти, зачекáти, потрі(и)вáти, затривáти.
Ожинать, ожать—обжинáти, обжáти.
Озаботить, озабочивать, ся—заклопотáти, затурбувáти, стурбувáти, ся, завдáти, завдавáти клóпоту, клопотáти, турбувáти, ся, бідкатися, зажурúти, зажурувати, ся **Озабоченный** — заклопотáний, затурбóваний, стурбóваний.
Озадачить—завдáти морóки, заморочúти, спантеличити.
Озареніе - осяянна, осíяння.
Озарить, озарять, ся—осíяти, осявáти, ся.
Оздоровленіе—уздоровлення, оздоровленни.
Оздоравливать, оздоровить—уздоровлáти, уздоровúти, оздоровлáти, оздоровúти.
Оземь—об зéмлю.
Озеро, озерко—óзеро, озéрце.
Озеристый—озерúстий.
Озёрный—озéрний.
Озимь—оз(і)имина.
Озимый, озимый—озúмий, озúмовий.
Озирать, ся—озирáти, ся, оглядати, ся.
Озлащать, озлатить, ся — обзолóчувати, обзолотúти, ся.
Озлять, ся — роз'ятися, роспасіювáтися, (в)узлáтися, розлютувáти, ся, роз'ярити, ся.
Озлобать—розлютúти, узлáти.
Озлобленіе — злоба; лютість, розлóчення, злíсність.
Ознакомать, ознакомливать, ся — обзнайóмляти, обзнайомлювати, ся, обізнáтися, ос(ь)відчитися, знайóмити, ся, обізнавáтися.
Ознаменованіе — знак, ознáка, пам'ятка Въ ознаменованіе — на знак, на пам'ятку, в ознáку
Ознаменовать, ознаменовывать, ся—1) відзначúти, відзнáчувати, ся; 2) ознаймúти, ознаймовувати, ся; 3) вславити, вславлáти, ся.
означать, ся—1) значити, позначáти, (дерева)—карбувáти, (як межові знáки)—клячáти; 2) визначати, знáчити.
Озябить—відморóзити.
Озябъ—хóлод, морóз; дриж.
Озолотить—обзолотúти, позолотúти.
Озорникъ — бешкéтник, шúбеник, шибáйголовá, палúвода, гульвíса.
Озорница—бешкéтниця, колотнúця.
Озорничать—бешкетувáти.
Озорническій—бешкéтницький.
Озорничество—бешкетувáння; пустощі.
Озябать, озябнуть—мéрзнути, змéрзнути, змéрзти.
Озяблый—змéрзлий.
Ой ли?—хíба? чи ж тáк? чи вжé?
Оказаніе — 1) вúявлення; 2) подáння (помочі).
Оказія—оказія.
Оказать, оказывать, ся—1) вúявити, виявляти, ся; 2) подавáти, подáти.
Окаймить—обвéсти, облямувáти.
Окакаться—обкакатися, обкалятися.
Окалѣчить, ся—покалíчити, скалíчити, ся.
Окалина—жýжелиця, цúндра.
Окаменѣлость — скаменíлість, скам'янíлість, костю́к; окаменíзна.
Окаменѣлый—скам'янíлий, закам'янíлий.
Окаменѣть—закам'янíти, скам'янíти.
Оканчивать, окончить, ся — кінчáти, ся, закíнчувати, скíнчувати, докíнчати, докíнчити, закíнчити, вúкінчити, ся, (косовицю) — обкосúтися, (молотьбу)—обмолотúтися, (оранку)—об'оратися, (помел) — обмолóтися, (сíйбу)—обсíятися, (ярмарок) — переярмаркувáти, (про що лихе) —перекотúтися.
Окапать—обкáпати.
Окармливать, окормить — обгодóвувати, обгодувáти.
Окарнать—обчикрúжити.
Окатывать, тать—обкóчувати, обкотúти.
Окатить, ся—обíлляти, ся; люнýти (на кого).
Окашивать, окосить, ся—обкóсювати, обкосати, ся.
Окаянникъ, ца—окаянець, окаянниця.
Окаянный — клятий, окаянний, неприкáяний.
Океанскій—океáнський, окіянський.
Океанъ—океáн, окіян.
Окинуть глазами—скúнути, окúнути óком, очúма, озирнýти.
Окисленіе—кúснення, окисáння.
Окислять, окислить, ся — кúснути, окисáти, скúснути, прокваснíти, прокваситись.
Окисель—óкис, óквас.
Окислить, окислять, ся — окúслити, окисля́ти, ся, квáснути, покваснíти.
Окисленіе—окúснення, оквáснення.
Окислитель—окислúтель, оквáсник, оквáсень.
Окись—окис.
Окладистый розлóжистий, широ́кий.
Окладной—1) шатний; 2) окладнúй.
Окладъ—1) шата, (частíше мн.) шáти, оправа; 2 оклад.
Оклеват , оклёвывать — обклювáти, обдзьóбати, обкльóбувати, обдзьóбувати.
Оклеветать, оклёвывать — оббрехáти, наклепáти, набрехáти (на кого), оббрíхувати, клепáти (на кого).
Оклейка—обклéювання.
Оклейщикъ—клеíльник.
Оклеивать, оклеить—обклéювати, обклéїти.

Окликать. окликнуть—1) оклика́ти, оклика́ти, оклика́ти; 2) гука́ти (на кого).
Окликъ—о́клик; гука́ння.
Око—око.
Окно, окошко, окошечко—вікно́, (здр.)—вікно́нце, вікно́нечко, (поб.) вікна́ще, (кругле, напр. в церкві)—оболонка.
Оковать, оковывать—окувати, обкувати, оку́ти, о(б)ковувати. **Окованный**—о(б)ко́ваний, оку́тий.
Оковка обковування, окуття.
Оковы—1) кайда́ни, залізо, пу́та; 2) нево́ля, ярмо́, кормига.
Околачиваться—ба́йдики би́ти, байдикувати, ве́штатися.
Околдованіе—зачарування.
Околдовать, околдовывать—зачарува́ти, зачарову́вати.
Околесить—обкружля́ти, об'їзди́ти, ви́їздити.
Околесица, околёсная—банелю́ки, бредня́, тереве́ні.
Околица—1) око́лиця, около́тиця; 2) об'їзд, об'їздка, манів'е́ць. Ѣхать окольцемъ—колува́ти, їхати манівця́ми, в об'їзд, в об'їздку; 3) ца́рина, ді́льниці.
Околичность—1) око́лиця; 2) підхі́дці.
Околичный—около́шній.
Около—1) наоколо, навко́ло, над'окола, округи́; 2) ко́ло, біля́, побіля́, край, о́бік, по́бік; 3) ко́ло, тро́хи, мало не, сли́зе́.
Околоплодникъ—(бот.) насінник.
Околополюсный—(астр.) підполюсовий.
Околосердіе—(анат.) осе́рдя, осере́ддя.
Околотерпь—убо́їсько.
Околотокъ—около́ток, около́тиця, куто́к, кут
Околоточный—кварта́льний, кутовий.
Околоустіе—(бот.) обере́жка, колоу́стя, Peristomium.
Околпачить—обдура́ти, пошта́ти у ду́рні, підве́сти під дурно́го хату.
Околъ, околышъ, околышекъ—око́лиця, околля.
Окольный—около́шній; сусідній, суміжний.
Окольные пути—манівці.
Околѣвать, околѣть—1) здиха́ти, здохнути, одубі́ти, ду́ба дати; 2) крижні́ти, клякнути дубі́ти, закля́кнути, задубі́ти, оду́бти.
Окомёлокъ—держач дря(а)ва́к дря(а)пач.
Оконечность—кінцівка; кіне́ць, кра́й; рі́жок.
Оконница—ра́ма, варцаби
Оконный—віконний, вікня́ний, вікно́нний. Оконное стекло—шиба. Оконный косякъ—лу́тка
Оконопатить—обпаклювати, обшаклюва́ти.
Оконфузить, ся—завда́ти сорому, осоро́мити, засоро́мить, ся.
Окончаніе—закінчення, докінчення, скінчення, приконе́ччя, прикопець. Предъ окончаніемъ—напрекінці, напреконе́ччі, по́перед кінце́м.
Окончательный, но—остато́чний, коне́чний, но, вкіне́ць, украй, до кра́ю, до оста́нку.
Окончанность—вакінченість, закінченість.
Окончина—ля́да.
Окопникъ, рос. Symphytum officinale L.—жи́вокіст, живокість, пра́вокіст, костолом, воловий язик.
Окопъ—окіп, вал, ша́нець.
Окорачивать—у(в)корочувати, у(в)коротити.
Окоренѣть—вкорени́тися.
Окорокъ—ши́нка; окіст, півть.
Окоростѣть—закоростявіти.
Окосматѣть—закошлати́ти, кудлатим, патлатим зроби́тись, заволохати́ти.
Окостенѣвать, окостенѣть—1) костеніти, закостеніти; 2) кля́кнути, закля́кнути.
Окостенѣніе—закостеніння.
Окостенѣлость—закостенілість; кості́ж.
Окостокъ—окіст, о́кістоk.
Окоченѣть—задубіти, оду́бти, закля́к(ну)ти.
Окоченѣлость—закля́клість.
Окоченѣлый—закля́клий, задубілий.
Окошуриться—окопитися.
Окраивать, окроить—обкра́ювати, обрі́зувати, обтина́ти, обкраяти, обрізати, обтя́ти.
Окраина—край, око́лиця; бе́ріг.
Окрапывать, окропать—кропи́ти, покропити.
Окрасить, окрашивать, ся—обкра́сити, покра́сити, пофарбувати, обмалюва́ти, (червоним)—обчервонити, почерво́нити, (синім)—посини́ти, (жовтим)—пожовтити і т. д., кра́сити, обкра́шувати, обмальо́вувати, червонити, сини́ти, жовті́ти, ся і т. д
Окраска—фарбува́ння, обмальо́вування; пофарбува́ння, помалювання; окра́са, покра́са; на́маст
Окрестить, ся—1) охрести́ти, у ві́ру, у хре́ст увести́; 2) во́хрестити; (багатьох)—поохре́щувати, повихре́щувати.
Окрестность—около́лиця, око́ло, около́ля, округа.
Окрестный—около́ш(ч)ній, окільний.
Окрестъ—навко́ло, наоколо, округи́, навкруги́.
Окрещенный—1) охре́щений, 2) во́хрещений, ви́хрест
Окривить, окривлять—осліпи́ти, осліплювати (на одно око).
Окривѣть—осліпнути, скалічіти на одно́ о́ко, одноким ста́ти. **Окривѣлый**—одноо́кий.
Окрикивать, окрикнуть—погу́кувати, погримувати, нагука́ти, нагриматн.
Окрикъ—гука́ння гримання; оклик.
Окристаллизовать, ся—окришталюва́ти, ся.
Окритиковать—скритикувати, осудати, осла́вити, обцирклюва́ти.
Окровавать, окровавлять, ся—окрива́вити, закрива́вити, скрива́вити, ся закро́витися **Окровавленный**—окрива́влений, закрива́влений, скрива́вле**ний**.

Окропить, окроплять—обкропи́ти, оббри́зкати, покропи́ти, обкропля́ти, обри́зкувати.
Окропленіе—покро́плення.
Окрошка—холодни́к (страва).
Округлить, округлять—ви́округлити, обкругли́ти, ви́кружляти, кругля́ти, ви́кругля́ти, ви́кру́жлювати, кругли́ти, обкру́глювати, обкругляти. **Округлённый**—обкру́глений, ви́кругле́ний.
Округленіе—закру́глення.
Округлость—окру́глість, кру́глість.
Округлый—окру́глий, кругля́стий.
Округъ—окру́га; око́лиця.
Окружать, окружить—обкру́жувати, ото́чувати, обкружи́ти, оточи́ти, обара́нити.
Окруженіе—окру́жжа; о́бід.
Окружность—1) обві́д (р. обво́ду), окру́жність, ко́ло, о́бід; 2) окру́га, кружина́.
Окружный—окружни́й.
Окрылять, окрылить—окриля́ти, окри́лювати, окрили́ти.
Окрыситься—ви́з(ь)віритися, наїжитися.
Окрѣплый—ствердíлий, зміцнíлий, стужа́вілий.
Окрѣпнуть—1) покрíпшати, поміцнíшати, зміцні́ти, поду́жчати, затужа́віти, затве́рднути; 2) поздоро́вшати; відче́рствіти.
Октябрь—жовтень, окти́брь.
Октябрскій—жо́втневий.
Окулировать—очкува́ти.
Окулировка—очкува́ння.
Окулистъ—окулíст, о́чний лíка́рь.
Окуваніе—окування.
Окунуть, окунывать, ся—занури́ти, зану́рювати, окину́ти, окуна́ти, ся.
Окунь, окунёкъ, риба Perca fluviatilis—о́кунь, оку́ньчик
Окупаться—ви́купитися, одкупи́тися; окупи́тися, оплати́тися.
Окупъ—ви́куп, викупне́, о́куп.
Окуривать, окурить, ся—обку́рювати, підку́рювати, обкури́ти, підкури́ти, ся.
Окурка—обку́рювання, підку́рювання.
Окурокъ—недо́кур, недо́курок.
Окусать,-сывать—обкуса́ти, обку́сювати.
Окутать, окутывать—обку́тати, затушкува́ти, обку́тувати, затушко́вувати.
Окутка—ку́тання, обку́тування, тушкува́ння.
Окучать, окучивать—обса́пати, сапа́ти, обса́пувати; підгорну́ти, підго́ртати.
Окучникъ—са́па, са́пка.
Оладья—оладка.
Олеандръ—(росл.) олеа́ндер. Nerium oleander.
Оледенѣть—закрижні́ти, зледені́ти, зле́діти. **Обледенѣлый**—закрижні́лий, зледені́лий.
Оледенѣніе—зледеніння, окри́ження.
Оленица—оленица. Cervus elaphus fem.
Оленина—олени́на.
Олений—оле́нячий.
Олень, Cervus elaphus, C. Tarandus—о́лень, елень
Олень летучій, ком. Scarabaeus cervus—рога́ч, рога́ль, розсоха́ч, щипун, жук-о́лень.
Олешникъ, олешнякъ—вільшни́к, (здр.)—вільшничо́к, вільши́на.
Оливка—масли́нка.
Оливковый—оли́вковий, оливча́ний.
Оливковое масло—оли́ва.
Оливный—оли́вний.
Олифа—олія (на краски), по́кіст.
Олицетвореніе—в'осо́блення, уосо́блення.
Олицетворять, олицетворить—в(у)осо́блювати, в(у)особля́ти, в(у)осо́бити.
Олово, Stannum—о́ливо, ц(и)і́на, цінь.
Оловянный—олив'я́ний, ці(и)но́вий, ціно́ваний.
Олуховатый—йолопува́тий.
Слухъ—йо́лоп, бевз.
Ольха, рос. Alnus—вільха, вільши́на.
Ольховина—вільши́на, вільши́нка.
Ольховникъ—олíшня́к, вільшня́к, вільши́на.
Ольховый—вільхо́вий.
Ольшанка, пт. Motacilla—трясúхвістка.
Омачивать, омочить—вмо́чувати, вмочи́ти; замочи́ти.
Омегъ, рос.—1) Conium maculatum L.—блекота́, си́кавка, свистýля, вомúга; 2) Cicúta virosa L.—бех, віха.
Омела, рос. Viscum album L.—омела́, імела́, ви́мела, ви́вілга, шульга́.
Омерзительность—огúдність, мерзо́тність.
Омерзительный—огúдний, мерзе́нний, мерзо́тний, гидо́тний, гúдостний, мерзос(ь)вітний.
Омерзѣніе—огúда, о́гидь; огúдливість, бридкість.
Омерзѣть—огúднути, згúдитись, остогúдіти.
Омертвѣлый—замéрлий, змертвíлий.
Омертвѣніе—змертвíння.
Омертвѣть—заме́рти, приме́рти, змертвíти.
Омётъ—стúрта.
Ометывать, ометать—обкида́ти, обки́дати.
Омовеніе—обмивання.
Омраченіе—охмáрення; затьмíння; заслíплення; тума́н.
Омрачать, омрачить, ся—зате́мрювати, ся, охмáрювати, ся, зате́мрити, затьмúти, ся, охмáрити, ся.
Омутъ—кру́ча, прíрва, я́ма. болото. **Въ тихомъ омутѣ черти водятся**—тúха вода́ беретú ломить.
Омывать, омыть, ся—обмивáти, обмúти, ся.
Онагръ—осéл дúкий, онáгр.
Онанизмъ—малафія, онанізм. **Онанизмомъ заниматься**—малафію трусúти, гляґвиганяти.
Онанистъ—трусíй, солодíй, онаніст.
Онъ, она, оно—він, вонá, воно́.
Онѣмѣлый—занімíлий.
Онѣмѣніе—занімíння.
Онѣмечивать, онѣмечить, ся—знімчувати, знімчити, обнімчити, онімéчити, понімчити, ся.
Онѣмѣть—онімíти, занімíти, понімíти.

Опавшій—опа́лий.
Опадать, опасть—1) опада́ти, обсипа́тися, облі́тати, обпада́ти, опа́сти, обси́патися, облетіти; 2) спада́ти, стуха́ти, ту́хнути, сту́хнути, одту́хнути.
Опаденіе—обпада́ння; спада́ння, стуха́ння.
Опаздывать, опоздать — опі́знюватися, запі́знюватися, припізня́тися (трохи), опізня́тися, спізня́тися, запізня́тися.
Опаивать, ить—обпо́ювати, обпої́ти.
Опала—гнів, нема́лость, нела́ска.
Опалзывать, оползти—1) обла́зити, облі́зти; 2) осіда́ти, осісти, сповза́ти, сповзти́.
Опалить, опалять, ся—опала́ти, опала́ти, упекти́, упіка́ти; осмала́ти, осма́лювати, ся
Опалывать, ополоть—обпо́лювати, обполо́ти.
Опаль—па́далиця.
Опальный—в нема́лості, підгні́вний; занедбаний, занеха́яний.
Опара—ро́зчина.
Опаршивѣть—спарши́віти, зшолуді́віти.
Опасаться—побо́юватися, потерпа́ти, ляка́тися.
Опасеніе—побо́ювання, потерпа́ння; обе́режність, обере́жність.
Опасливый—боязки́й, обере́жний, бережёний.
Опасность—небезпе́ка, небезпе́чність.
Опасный, но—небезпе́ш(ч)ний, но, непе́вний, но, бо́язно.
Опахало—опаха́ло, ві́яло, вахля́р.
Опахивать, опахать—об'о́рювати, об'ора́ти.
Опахивать, опахнуть, ся—1) обма́хувати, ся, обмахну́ти, ся; 2) обмі́тати, обмести́.
Опашка, „на опашку"—нао́пашки, нао́паш.
Опачивать—закаля́ти, забрудни́ти, замасти́ти.
Опекунъ, опекунша—опіку́н, ка.
Опека—опі́ка.
Опекунствовать (надъ кѣмъ)—опікува́тися (ким).
Опеленать—оповива́ти, сповива́ти, повива́ти.
Опёнокъ, (мн.) **опёнки**, гриб. Agaricus fragilis Pers.—опе́ньки, A. melleus Vahl.—опе́ньок, опе́ньки.
Опепелить—спопелати.
Опереживать, опередить—випереже́ати, попереже́ати, ви́передити, попереди́ти.
Опереться, опираться—спе́ртися, опе́ртися, обпе́ртися, спира́тися, обпира́тися.
Опериться—вбра́тись в колодочки́, в пір'я, обрости́ пір'ям.
Опечаливать, опечалить, ся — засму́чувати, ся, завдава́ти сму́тку, смутні́ти. засмути́ти, ся, завда́ти сму́тку, посмутні́ти.
Опечатать—обпеча́тати, обпеча́тувати.
Опечатка—друка́рська по́мі́лка.
Опечина—печи́на.
Опечь—опекти́.
Опивало, опивальщикъ—обпива́йло.
Опивать, опить—обпива́ти, обпи́ти.
Опиваться, опиться—обпива́тися, обпи́тися.
Опивки—недо́питки.
Опиливать, опилить, ся—обпи́лювати, обпили́ти, ся.
Опилка—обпи́лювання.
Опилки—тро́на, (мн.) тро́ни, ти́рса, терту́ха, різь, (від заліза)—ци́ндра.
Опилокъ—відпи́лок.
Описаніе—о́пис.
писательный—описо́вий.
Описатель—опи́сувач.
Описать, описывать—1) описа́ти, описа́ти, обписа́ти, опи́сувати і т. д.; 2) поцінува́ти, цінува́ти.
Описка—обпи́ска; по́мі́лка, о́гріх.
Опись—спис, спи́сок.
Опій, Opium—о́пій, со́нне зілля, ма́кове молоко́.
Оплакивать, оплакать—обпла́кувати, обпла́кати, обголоси́ти, обтужи́ти.
Опламенѣть—спалахну́ти, обня́тись по́лум'ям.
Оплата—о́плат, ка, ви́плат, ка, спла́чування.
Оплатить, оплачивать—оплати́ти, ви́платити, сплати́ти, опла́чувати і т. д.
Оплевать, оплёвывать—обплюва́ти, обпльо́вувати.
Оплескать, оплескивать, ся—оббри́скати, обплеска́ти, обхлю́пати, оббри́кувати, обплі́скувати, обхлю́пувати, ся.
Оплесть, оплетать—обплести́, обпліта́ти.
Оплеуха, оплеушина—ля́пас, ляпане́ць, ля́щ, морда́ч.
Оплечникъ, оплечье—поли́к, полика́.
Оплодотвореніе—запліднення.
Оплодотворить,-рять, ся—заплоди́ти, запліднити, запліднювати, ся.
Оплодотворительный—запліднний.
Оплотъ—опо́ра, за́хист, підпертя́.
Оплошать—схибити, змили́ти, змика́тити.
Оплошность—по́мілка, зма́лка; недба́лість, необа́чність.
Оплошный — ма́льний; недба́лий, необа́чний, неува́жний.
Оплывать, оплыть—1) обплива́ти, обплисти́; 2) обтіка́ти, обтекти́.
Оплѣсневѣлый—зац(ь)вілий.
Оплѣсневѣть—зац(в)іст.
Оплѣшивѣлый — пліша́вий, **голомша́вий**, голомо́зий, шолуді́вий.
Оплѣшивѣть—ва́лисіти, зшолуді́віти.
Оповѣстить—оповісти́ти, зповісти́ти, обвісти́ти.
Оповѣщеніе—оповістка, оповіщення.
Ополаскивать, ополоснуть—обполіскува́ти,

обполоскáти.
Оползень—спóвзина, зрýшина.
Ополовня—полівнúк.
Ополчать, ополчить, ся—узброювати, ся, повставати, ставáти до збрóї, узброїти, ся, повстáти, до збрóї стáти.
Ополченіе—узброєння, озброєння, рушéння.
Опомелокъ—драпáк, деркáч.
Опомелье—помелáще.
Ополячить, ся—сполячити, оболяшити, поляшити, ся.
Опомниться—опам'ятáтися, схаменýтися, стямитися, отямитися, очýматися, прочýматися.
Опора — 1) підпóра; твéрджа; 2) оборóна, заслóна.
Опорный—підпóрний; опóрний.
Опоражнивать, опорожнить, ся — спорожнятú, випорожнятú, випорóжнювати, спорожнúти, ся і т. д.
Опорочивать, опорочить—ганúти, ганьбúти, обганúти, зганьбúти, обхáяти, обгýдити, ославити.
Опорочéніе—ганьбá, огýдження.
Опоръ, (у виразі) **„во весь опоръ"**—навзáводи, скільки дýху, чим дýж(ч).
Опорки—шкурáття, шкарбýня.
Опостылый—обрúдлий, огúдлий, осорýжний, остогúдлий; остобісíлий, осточортíлий.
Опостылѣть—обрúднути, огúднути, осорýжитись, остогúднути, остогúдіти; остобісíти. осточортíти.
Опохмелиться, опохмелятся—похмелúтися, похмелятися.
Опочивальня—спочивáльня; покíй.
Опочивать, опочить—спочивáти, спочúти, відпочивáти, відпочúти.
Опоясать, опоясывать, ся — підперезáти, оперезáти, ся, підперізувати, оперізувати, ся, опáсувати, ся.
Опояска, опоясочка—оперезáння, поясóк, пáсóк.
Опоясываніе—підперізування.
Оправа—оправа.
Оправданіе — оправдáння, вúправдання; унезúнення.
Оправдать, оправдывать, ся — 1) оправдáти, вúправдити, ся, справдувáтися, оправдувáти, випрáвдувати, ся, справдóвуватися; 2) справдúти, ся, ствержáти, ся.
Оправдательный—ствéрджуючий, випрáвдуючий.
Оправить, оправлять, ся — 1) попрáвити, поправлятú, ся; 2) оправúти, в(у)прáвити. оправлятú, в(у)правлятú; 3) вúходитися, вúчуняти; 4) підживúтися, підживлятú, ся.
Опрашивать, опросить—обпúтувати, опúтувати, поспúтувати, обпитати, опитáти.
Опредѣленіе — 1) означéння, визнáчення; окрáслення; 2) постанóва, вúрок, прúсуд, рішенéць; 3) призначéння, настанóва (на урáд).
Опредѣленность — пéвність, вирáзність, вúзначеність.
Опредѣленный—1) пéвний, вирáзний, вúзначений; 2) призначений.
Опредѣлительный — означáльний, визначáючий.
Опредѣлять, опредѣлить, ся—1) означáти, визначáти, означúти, вúзначити, ся; 2) постановлятú, призначáти, постановúти. (рішенець, вирок). призначúти (кару), вúректи, рішúти; 3) настановлятú. наставлятú. настановúти, настáвити; 4) призначáти, визначáти, призначити, вúзначити.
Опричь—опрíч, окрíм.
Опровергать, опровергнуть—1) перевертáти, перекидáти, перевернýти, перекúнути; відпирáти, відпéрти, збивáти, збúти; 2) спростовувати, спростувáти (якої н. чýтки).
Опроверженіе — відпúр. збиттá; спростування (якої-н чýтки).
Опрокидывать, опрокинуть, ся—перекидáти, перевертáти, вивертáти, валúти, звàлювати, перекúнути, переверну́ти, звалúти, ізвалúти, повалúти, ся.
Опрокидь, (у виразі) **„опрокидью"** — перéкидьки, перéвертом, до горú ногáми, шкерéберть.
Опрометчивый, во—необáчний, нерозвáжний, но, нерозсýдливий.
Опрометью—прожóгом, стрíмголов.
Опросъ—опúт, обпúтування.
Опростоволоситься—опростоволóситись.
Опротивѣть—обрúднути, огúднути, осорýжитися. опрúкритися, остогúднути.
Опрощать, опростить, ся — опрóщувати, опрóстити, ся.
Опрыскивать, опрыскать, опрыснуть, ся—обрúзкувати, обрúзкати, побрúзкати, ся.
Опрѣснокъ—мацá(я), опрíснок.
Опрядки—клóчча.
Опрясть—вúпрясти.
Опрятность—чéпурність. охáйність.
Опрятный, но—чепурнúй, но, чепурýн, ха, охáйний, охáйливий.
Оптика—óптика.
Оптикъ—óптик.
Оптическій—оптúчний
Оптовой, оптомъ—гуртовúй; гуртóм, нагýрт.
Оптовщикъ—гуртівнúк.
Опубликовать — оголосúти, оповістúти, ознаймувáти.
Опускъ—спуск; спуст.
Опускать, опустить, ся—1) спускáти, опускáти, спустúти. опустúти, ся: пáдати, впáсти; 2) впускáти, випускáти, впустúти, вúпустити; 3) попускáти,-стити (струну); 4) пропускати,-стúти; 5) опускáтися, підупадáти, опустúтися, підупáсти. **Опустить голову**—похнюпитись, понýрити голову, похилúтися.
Опустошать, опустошить, ся — пустóшити, спустошáти, випустошáти, плюндрувáти, жакувáти, спустóшити, сплюндрувáти, поплюндрувáти, по-

жакува́ти. **Опустошенный** — спусто́шений, сплюндро́ваний.
Опустошеніе — спусто́шення, сплюндрува́ння.
Опустошитель, ница—спустоша́тель, ка.
Опустошительный— спустошаючий, плюндру́ючий; спусто́шливий.
Опустѣвать, опустѣть—пусті́ти, спусті́ти, спусткувати. **Опустѣлый** — спусті́лий, (хата)—пу́стка.
Опустѣніе—пу́стка; спусті́ння. **Мерзость опустѣнія**—гидо́та спусті́ння.
Опутывать, опутать, ся — оплу́тувати, оплу́тати, ся, оплі́нтати, ся.
Опухать, опухнуть — пу́хнути, спу́хнути, пу́хти, спу́хти, обпухати, обпу́хнути.
Опухлый—спу́хлий.
Опухоль—о́пух, пухлина́, пухля́тина, ро́спух, (дифтеритний)—о́клад, обкладки́, ґу́лі, зава́лки, (у корів, на ві́мні)—осо́вище
Опушать, опушить—облямо́вувати, обляму́вати (ху́тром); **ся**—оброста́ти, обрости́ пу́хом.
Опушка—1) облямі́вка; ля́мівка (в одежі); 2) узлі́сся, узлі́сок, прилі́сся, під-лі́сся, за́лісок. **На опушкѣ лѣса**—на узлі́ссі, край лі́су.
Опущеніе—о́пуск, спуск, опуска́ння, спуска́ння; недба́льство.
Опытность — дос(ь)відче́ність, дос(ь)від-чення.
Опытный—дос(ь)відчений, дос(ь)відни́й.
Опытъ — до́с(ь)від; експеримє́нт, спро́ба, спробу́нок. **Въ видѣ опыта** — на спро́бу. **По собственному опыту** — з вла́сного до́с(ь)віду.
Опьянѣлый—сп'яні́лий, підпи́лий.
Опьянѣніе—підпи́ток, сп'яні́лість.
Опьянѣвать, опьянѣть—п'яні́ти, впива́тися, сп'яні́ти, впи́тися, підпи́ти.
Опьянять—п'яни́ти.
Опьяняющій—п'янки́й, п'янкува́тий.
Опѣшить—1) опі́шіти; 2) змі́шатися, оторопі́ти.
Отять—зно́в, зно́ву, уп'я́ть.
Оракулъ—ора́кул, вирочня.
Оранжевый—жовтогаря́чий, жовтожа́р.
Оранжерейный—тепли́щний, парнико́вий.
Оранжерея—тепли́ця, парни́к.
Ораторъ—ора́тор, красномо́вець, речни́к.
Ораторія—(муз.) ората́ріум.
Ораторскій — ора́торський, красномо́вський.
Орать—галасува́ти, репетува́ти, горла́ти, ґвалтува́ти.
Организаторъ—впоря́дчик, орґанізатор.
Организація—орґанізація.
Организмъ—орґанізм.
Организовать—орґанізува́ти.
Органическій—орґані́чний.
Органистъ, органщикъ—органі́стий, органі́ста.
Органъ—ірґан. **Органы чувствъ** — ірґани почуття́, почува́нь. **Половой органъ**—природжіння, приро́дження (жіно́че і чолові́че).
Органъ—орґа́ни, орґа́н.
Орґія—гульня́, о́рґія.
Орда орда́.
Орденъ—о́рден.
Ордеръ—о́рдер.
Ординарный—звича́йний, ордина́рний.
Орёлъ (пт.)Aquila—оре́л, (самиця)—орли́ця.
Оригиналъ—1) ориґіна́л, первотві́р, первопис; 2) чудасі́й, чудасі́йник; штука́р(ь).
Оригинальный—1) ориґіна́льний, первотво́рний; 2) чудасі́йний; штука́рський.
Орієнтироваться—орієнтува́тися.
Оріонъ, Gestirn Orion—косарі, чепіга.
Оркестръ—орке́стр(а).
Орлёнокъ—орля́, орля́тко.
Орлики, рос. Aquilegia—о́рлики.
Орлиный—орловий, орля́чий, орли́н(и)й.
Орлица—орли́ця.
Орличникъ, рос. Pretris aquilina L.—па́норотъ.
Орнаментировать—орнаментува́ти.
Орнаментъ—орна́мент.
Оробѣлецъ, рос. Typha L. — рогі́з, па́лки. T. angustifolia L.—рогі́з, кія́х, кія́хи, кія́шок, сухта́нчики.
Оробѣть — сторопі́ти, вжахну́тися, злака́тися, пристрашитися.
Оросить, орошать — зроса́ти, зрошати, зро́шувати
Орошеніе—зро́шення, зро́шування.
Орудіе—1) знаряддя; струме́нт, нача́ння, справи́лля, пристрій; 2) гарма́та.
Оружейникъ—зброя́р, збройо́вник.
Оружейный—збройо́вний.
Оружейная—збройни́ця, збройо́вня.
Оруженосецъ—джу́ра, чу́ра.
Оружіе— зброя́, броня́, бронь. **Положить оружіе**—зда́ти зброю. **Съ оружіемъ въ рукахъ**—збро́йно, ору́жно. **Поднять оружіе**—взятись за зброю, до зброї ста́ти.
Орѣховый—горіховий; лісковий.
Орѣхъ, орѣшекъ, Nux—горі́х (порожній)—свисту́н, (подвійний) — спо́рш, близню́к, (що ви́пав з лушпини)—ви́лущок, лускане́ць, лускане́чик.
Орѣшина—горі́х, горі́шина, ліщи́на.
Орѣшникъ—ліщи́на, лі́ска.
Орѣшки чернильные — дубо́ві я́блучка, горі́шки.
Орфографическій—право́писний, ортоґра-фі́чний.
Орфографія—право́пис, ортоґра́фія.
Оса, ком. Vespa—оса́. (р. відм. мн.)—вів.
Осада—обло́га, обляга́ння
Осадить, осаждать — обложи́ти, обляґти́, обступи́ти, обляга́ти, обкладати, обступа́ти; **ся**—в обло́зі бу́ти. **Осаждённый**—обложе́нець, обло́жений.
Осадить, осаживать, ся—1) збити, збива́ти, спини́ти, спиня́ти; 2) посу́нути, посува́ти, ся; 3) осіда́ти; 4) но́са вте́рти, пихи́ збити.
Осадка — спин, припа́н; осіда́ння; о́сід, о́сідок; (хем.) о́сад.
Осадный—обло́жний; обло́говий. **Осадное положеніе** — стан обло́жний, стан обло́ги.

Осадокъ — фус, фу́си, гу́ща; о́сад; о́пад; (після золі́ння) — ви́зол. **Осадки атмосферические** — о́пади.
Осадочный — осадови́й.
Осадочныя породы — осадо́ві по́клади.
Осаждаться — обмоска́литися.
Осанистый — ставни́й, поставни́й, постатни́й.
Осанка — поста́ва, по́стать.
Осаживаться, осесться — призвича́ювати(ся), призвича́їтися, осзі́йчитися, обсво́ювати, обсво́їтися, вбу́тися.
Освидѣтельствовать — огля́нути, огляді́ти, ос(ь)відува́ти.
Освидѣтельствованіе — о́гляд, ос(ь)відува́ння.
Освистывать, освистать — обсви́стувати, обсвисті(а)ти.
Освободитель, ница — визволи́тель, ка, збави́тель, ка.
Освободительный — визво́льний.
Освободить, освобождать, ся — 1) ви́звольти, збави́ти, визволя́ти, збавля́ти, ся; 2) увільни́ти (від плати). **Освободить отъ залога** — ви́купити з ста́ви.
Освобожденіе — 1) ви́звіл, визво́ле́ння; 2) увільнення.
Освѣдомить, освѣдомлять — ос(ь)відо́мити, ос(ь)відомляти.
Освѣдомиться, освѣдомляться — довідатися, ос(ь)відчитися розві́датися, дізна́тися, довідуватися і т. д.
Освѣдомленіе — 1) дізнання, дозна́ння, розві́дування; 2) ос(ь)відомлення; інформа́ція
Освѣжать, жить, ся — ос(ь)ві́жувати, ос(ь)ві́жи́ти, ся.
Освѣжевать — обілува́ти.
Освѣтить, освѣщать, ся — ос(ь)вітя́ти, ос(ь)вітлювати, ся, осля́ти, осія́ти, осява́ти.
Освѣтительный — ос(ь)вітля́ючий.
Освѣщеніе — 1) ос(ь)вітлення, ос(ь)вітлювання; 2) с(ь)вітло.
Осьвятить, освящать, ся — ос(ь)в'ятя́ти, пос(ь)в'ятя́ти, с(ь)в'ятя́ти, ос(ь)в'ящя́ти, пос(ь)в'я́чувати, ся. **Освященный, ое** — с(ь)в'ячо́ний, с(ь)в'ячо́не, с(ь)в'ячо́ни́на.
Освященіе — с(ь)в'я́чення, ос(ь)в'я́чення, (води) — водос(ь)в'я́ття, (на Ордані) — водо́хреща.
Осевой — осьово́ий.
Оселина — підто́ка (у возі).
Осёлокъ — брус, брусо́к, гострільник.
Осёлочный — брусково́й.
Осёлъ, Equus asinus — осе́л, вісли́к.
Осеневатъ — осінюва́ти.
Осенній — осі́нній.
Осень — о́сінь. Начинается осень — осеніє. Осенью — в'осені́.
Осердить ся — розсе́рдити, розгні́вати, ся.
Осеребрить, осеребрять, ся — посеребри́ти, посрібни́ти, посріблі́ти, серебри́ти, срібни́ти, сріблі́ти.
Осетрина — осетри́на.
Осётръ, риба Accipenser sturio — осетёр, (самець) — спича́к, (самиця) — кашни́ця.
Осетрій, осетровый — осетро́вий.
Осетринный — осетри́новий.
Осиливать, осилить — перемага́ти, посіда́ти, го́ру бра́ти, перемогти́, подужа́ти, здоліти, посісти, посіліти, го́ру взя́ти, осилкува́ти.
Осина, рос Populus Tremula L. — оси́ка, оси́чина.
Осинникъ — оси́чина, осичня́к.
Осиновикъ, гриб Boletus aurantiacus — д. під сл. **Грибъ** B. scaber Bull.
Осиновый — оси́ковий.
Осиный, осій — осовий, о́сячий.
Осипать, осипнуть — си́пнути, хри́пнути, осипнути, охри́пнути.
Оси́плость — сипота́, хри́пка.
Осиплый — си́плий, хри́плий.
Осиротить — посироти́ти, осироти́ти.
Осиротѣлый — осиротілий, засиротілий, засиро́чений.
Осиротѣть — осиротіти, осироти́тися, посиротіти, засиротіти.
Осѣдать, осѣсть — осяда́ти, осі́яти, осія́ти.
Оскаблизать — обстру́гувати, обшкря́бувати, обскріба́ти.
Оскаливать, оскалить, ся — виска́лювати, вискіря́ти, ся, ви́скалити, вискірити, вишкіря́ти, ви́шкірити, ся.
Оскалина — скалу́бина, шкалубина, зашкалу́бина, скалина.
Оскандалиться — оскандалитися, осоромитися.
Осквернѣніе — пога́нення, паску́дження; зневага, безче́стя
Осквернять, осквернить — опога́нювати, опога́нювати, обпаску́джувати, опога́нити, опаску́дити, оскверня́ти, оскверни́ти.
Оскользаться, оскользиться — ус(ь)міха́тися, вискіря́тися, ус(ь)міхну́тися, ви́скіря́тися, о(ш)скіря́тися, о(ш)скірити́тися.
Осколокъ — скалка, тріска, відло́мок (бомби), (від скла, посуди то-що) — скля́нка, черепо́к.
Оскомина — оско́ма.
Оскопленіе — валаша́ння, холо́щення, завертання (бугаїв), харашання.
Оскопитель — валаша́л, холощій, завертайло (що завертає бугаїв).
Оскоплять, оскопить — валаша́ти, холоща́ти, холости́ти, вихолощувати, легша́ти, легчи́ти, харашати, завертати, закру́чувати, скопи́ти, каплу́нити (півнів), ви́валашати, ви́холостити і т. д.
Оскорбитель, ница — оскорбник, ця, напа́сник, ця
Оскорбительный, но — образли́вий, во, уразли́вий, вразли́вий.
Оскорбленіе — обра́за, ура́за; зневага.
Оскорблять, оскорбить, ся — обража́ти, ура́жа́ти, образи́ти, у(в)разити, ся, зневажа́ти, зневажити.
Оскоромить, ся — поскоро́мити, ся.
Оскребать, оскрести — обшкря́бувати, об-

шкря́бати.

Оскрёбокъ, оскрёбки—по́скрібок, ви́скрібок, по́скрібки, ви́скрібки, ви́шкрябки.

Оскудѣвать, оскудѣть—1) убо́жіти, з'убо́жіти, зни́щуватися, зни́щитися; 2) вичерпу́ватися, ви́черпатися; 3) виснажуватися, ви́снажитися, висилюватися, ви́силитися.

Оскудѣніе—з'убо́ження, зни́щення, ви́силення, ви́черпання, ви́снаження; скудо́та, убо́зство.

Ослабить, ослаблять, ся—осла́бити, послабля́ти, ся, слабі́шати, сла́бшати.

Ослабѣвать, ослабѣть, ослабнуть—слабі́ти, слабі́шати, сла́бшати, осла́бити, осла́бнути, (в здоровлю, в силах)—охля́нути, охля́сти, охля́ти, (про мороз)—пересі́стися.

Ослабленіе—осла́блення; по́пуск; пі́льга.

Ославлять, ославить—ославля́ти, осла́вити.

Осленокъ—осля́, осленя́,-тко.

Ослизнуть—осли́знути, поскя́діти.

Ослица—осли́ця.

Ословъ—осля́ний, осля́чий, віслю́чий.

Ослушаніе—неслухня́нство, непо́слух.

Ослушиваться, ослушаться—не́слу́хатися, непослу́хатися.

Ослушливый, ослушникъ—неслухня́ний, не́слух.

Ослышка—недо́слух.

Ослышаться—недочу́ти.

Ослѣпительность—сліпу́чість.

Ослѣпительный—сліпу́чий.

Ослѣпленіе—о́сліп, осліплення.

Ослѣплять, ослѣпить, ся—осліпля́ти, осліплювати, осліпи́ти, заслі́пити.

Ослѣпнуть—осліпнути, послі́пнути.

Ослѣпью—сліпма́, о́сліп.

Ослякъ—ослю́к.

Осляткникъ—осля́р.

Осмаливать, осмолить—обсмо́лювати, висмо́лювати, обсмоли́ти, ви́смолити

Осматривать, осмотрѣть, ся—1) огляда́ти. ся, обдивлятися, огля́нути, огляді́ти, ся, обдиви́тися, озира́тися, озирну́тися; 2) недоба́чати, недоба́чити, нездиви́тися.

Осматриваніе—огляда́ння, огля́дини.

Осмеиковый—вісьмерико́вий.

Осмерня—вісьмери́к.

Осьмидесятый—вісімдеся́тий.

Осмина—вісьми́на.

Осмнадцатый—вісімна́дцятий.

Осмотрительность—обачність, огля́дність, обере́жність.

Осмотрительный—оба́чний, огля́дний, обере́жний.

Осмотръ—о́гляд, огля́дини.

Осмотрщикъ—огля́дач.

Осмуха—вісьму́ха, вісьму́шка.

Осмыкивать, осмыкать, ся—обсми́кувати, обсмикати, ся, обсми́кати.

Осмысленный—розу́мний; обмі́слений, обду́маний

Осмѣивать, осмѣять—обс(ь)мію́вати, вис(ь)мію́вати, обс(ь)мія́ти, ви́с(ь)мія-ти.

Осмѣиватель, ница—вис(ь)мі́йник, вис(ь)мі́йниця.

Осмѣливать, осмѣлить, ся—обс(ь)мі́лювати, ся, нас(ь)мі́лювати́ся, відва́жуватися, нас(ь)мі́литися, обс(ь)мі́литися, нас(ь)мі́ти, пос(ь)мі́ти.

Осмѣяніе—по́с(ь)міх, глум; вис(ь)мію́вання.

Оснастить—оснасти́ти, поснасти́ти.

Оснастщикъ—оснач.

Основа—осно́ва, підста́ва, підва́лина, заса́да; (грам.)—пе́нь, осно́ва; тло, ґрунт.

Основаніе—1) осно́ва, фунда́мент, ґрунт, (печі, млина)—під, (муру) — підму́рок, (дерев'яна в будові)—підва́лина, підруби; 2) основа, підста́ва, засно́вина, ра́ція; (хем.) — засада; почáтки, пе́рші засади; 3) підпо́ра, підва́лина. **До основанія**—до кра́ю. до ноги́, до пня́, до ще́нту. **Первое основаніе**—первоосно́ва. первопідста́ва. **На какомъ основаніи**—на якій підста́ві? **Вы имѣете основаніе такъ говорить**—ви ма́єте рацію так говори́ти.

Основатель, ница—основа́тель, ка, закла́дчик ця, фунда́тор, ка.

Основательность—основність, докла́дність.

Основательный, но—осно́вний, но, докла́дний, но; стате́чний, но, розсу́дливий, во.

Основывать, основать, ся—осно́вувати, ся, засно́вувати, закла́дати, ся, ґрунто́вувати, засажда́тися, оснува́ти, заснува́ти, закла́сти, ся, ґрунтува́ти.

Основной—осно́вний, ґрунтовни́й.

Особа—осо́ба, персо́на, (іронично)—вели́ке цабе́.

Особенно—1) окре́мо, окре́ме, одру́бно, на́різно, осі́бно; 2) особли́во, на́дто, найпа́че, найбі́льш.

Особенность—особли́вість; окре́мість.

Особенный—особли́вий, осі́бний, окре́мий, опрічний, окрімний.

Особняком—окре́мо, осі́бно, (од людей)—о́сторонь, одлю́дно, (від иньшої будови)—на о́дшибі, на бе́лебні.

Особнякъ—окре́ма сади́ба; окре́мий бу́динок.

Особо—д. Особенно.

Особый—д. Особенный.

Осовываться—осува́тися.

Осовѣть—осовіти, посовіти.

Осока, рос. Carex L.—осока́, та́рса, куга́.

Осокорина—сокори́на.

Осокорь, рос. Populus nigra L.—о́сокір, соко́ра, сокори́на, я́сокір. **Осокорь душистая**, P. balsamifera L.—золота́ верба́.

Осоловѣть—посоловіти.

Осотъ, рос. 1) Cirsium arvense Scop.—жербій, наголова́тки; 2) Sonchus arvensis L. — осе́т, гірча́к, молоча́й.

Осохнуть, осыхать—обсо́хнути, обсиха́ти.

Оспа, Variolae — ві́спа, (здр.) ві́спка, ві́сночка.

Оспаривать, оспорить—запереча́ти, запере́чити (що), сперечáтися, змага́тися (з ким).

Оспенный—ві́сп'яний, ві́сповий.

Оспина—віспина, віспинка, ряботи́ння.
Оспопрививатель—віспа́рь, щепій, щепільник, віспощепе́льник.
Оспопрививательный — віспощепільний, віспощепе́нний.
Осрамить, осрамить, ся — осоро́мити, ся, со́рому зада́ти, набра́тися.
Осрамленіе—осоро́млення, со́ром.
Оставаться, остаться—зоставатися, лиша́тися, зоста́тися, лиши́тися. **Онъ въ долгу не останется**—він сього́ не подару́е, відда́чить. **Счастливо оставаться**—бува́йте здоро́ві.
Оставить, оставлять—зоста́вити, лиша́ти, облиши́ти, залиши́ти, зоставля́ти, липа́ти, ки́дати, покидати. **Оставить безъ вниманія, безъ попеченія, въ пренебреженіи** — занехая́ти, занедба́ти, залиша́ти без ува́ги. **Оставить безъ послѣдствій** — залиша́ти без наслі́дків **Оставить службу**—ки́нути слу́жбу. **Оставить міръ**—ки́нути с(ь)ві́т. **Оставьте его**—не ру́ште, не займа́йте, ки́ньте, поки́ньте його́! **Оставьте меня въ покоѣ**—да́йте мені спо́кій.
Оставленіе — покида́ння; зали́шення; відпуст, відпу́щення (гріхів).
Остальной—ре́шта (чого). **Остальныя деньги**—ре́шта гро́шей. **Это возьми, а остальное брось**—це візьми́, а ре́шту кинь.
Останавливать, остановить, ся—зупиня́ти, спиня́ти, перепиня́ти, зупини́ти, спини́ти, (заступа́ючи дорогу)—перейма́ти, перени́ти, (гам) — гамува́ти, угамувати, (течію)—тамува́ти. **Не останавливаясь** — не зупиня́ючись. **Остановиться лагеремъ, обозомъ** — ота́боритись, кошем, та́бором ста́ти, отокува́тись. **О на дорогѣ, на квартирѣ**—станови́тися, става́ти, зупиня́тися. **Остановиться со стадомъ**—отирлува́тися, ота́рлитися.
Остановка—зупи́нка, припи́нка; зага́йка; перестано́к.
Останокъ — оста́нок, ре́шта; нащадок; оста́нки (тлінні), тіло вме́рлого.
Остарокъ—підста́куватий.
Остарѣть—підста́рітися, підтопта́тися.
Остатокъ—оста́нок, оста́ча, ре́шта, ля́шка, ля́шок. **Остатки**—оста́нки, послідки, лишки, ля́шки, (на дні) — оде́нки, (від витопленого сала) — ви́шкварки, шкварки́, (від то́плення) — ви́топки, (від ва́реза) – вза́кіпки, (після ві́яння)—одві́йки, по́слід, (після просівання через сито) — межи́сітка (після переточки) опто́чини, (після їди)—недо́їдки, (після корму худоби) — пере́їди, з'їди, (після пиття) —недо́питки, (після горіння)—недо́гарок, (після бою)—недо́биток, недо́битки, (од хліба)—окру́шки, (в лембику)—недогі́н, (від раків)—раковиння, (тютюну)—по́терть, потеру́ха, (в люльці)—чвир, (останки в діжі) –ви́грібки, ви́скрібки, по́скрібки. До остатка—до оста́нку, до ре́шти, до цу́ри і д. **Вконецъ.**
Остаточный – зайвий, зали́шній.
Остёгивать, остегать—хльо́стати, ви́хльостати.
Остепенить, ся, остепеняться – устаткува́ти, ся, статкувати, статніти, шанува́тися.
Остервенѣніе—оз(ь)вірення, лютува́ння.
Остервениться – оз(ь)ві́ритися, оскаженіти, осатані́ти, розсте́рвитися.
Остервенѣлый—оз(ь)ві́рений.
Остерегать, остеречь — остері́гати, перестері́гати, остерегти́, перестерегти́.
Остерегаться, остеречься — стерегти́ся, остері́га́тися, (п)остерегти́ся.
Остистый—остюва́тий, оста́стий.
Остіе — го́лка, шпи́чка (на рослинах), остя́кі, остюкі.
Остовъ—кістя́к, снасть.
Остолбенѣть—остовпі́ти, остовпені́ти, отете́ріти, правце́м ста́ти.
Остолбенѣлый—остовпі́лий.
Остолбенѣніе—остовпі́ння.
Остолопина, остолопъ — бо́вдур, дурбі́ло.
Осторожность — обере́жність, ба́чність, осторо́га.
Осторожный, но—обере́жний, но, бережі́ний, сторожкі́й, сто́рожко.
Остругивать, острогать—обстру́гувати, обструга́ти.
Острастка-остра́шка, по́страх, пристра́шка.
Остращать—пристрашити.
Остреніе—гостріння, го́стрення.
Острё—вістря́, го́стре, шпиль. **шпинько́к, шпи́чка,** (голки) — жало́. **жильце́,** (ножа)—ле́зо́, гострі́й, гостри́ця (д. Лезвіе), (списа)—клюга́, (палиці)—наконе́чник.
Острягать, острячь, ся — обстриган́и, обстре́гти, ся.
Острильщикъ—точільник.
Острить—гостри́ти, (на точилі) — точи́ти, (на бруску)—брусі́ти, (косу) — клепа́ти, (мантачкою) — манта́чити. **Острить зубы**—ла́ситися. **Острить надъ кѣмъ**—прикла́дати.
Острица, рос Asperugo procumbens L.—остри́ця, липчи́ця, мокре́ць, реп'я́шкі.
Остро—го́стро.
Островерхій—гостроверхий.
Островитянинъ, островитянка — островя́нин, островя́нка.
Островъ—о́стрів, ви́спа. (плувучий)—**плав**
Острога—о́сті, боде́ць, сандо́ль.
Остроголовый—спича́стий, шпича́стий.
Острогубцы—братки́.
Остродонный - гостроде́нний.
Остроконечіе—шпиль.
Остроконечный—гостроверхий, кінча́стий, шпича́стий, стрімкі́й, стрімча́стий, (тільки про гори)—шпиля́стий.
Остроносый—го́строно́сий.
Остропёстръ, остро́пестро́, рос. Silybum marianum Gärtn.—росто́пша, росторо́пша.

Остропи́ливать—ста́вити кро́кви.
Острость—го́стрість, гостри́нь.
Острота—1) го́стрість; 2) доре́чність, при́кладка, дотеп, доте́пне слівцé.
Остроуго́льный—гострокýтний.
Остроумнича́ть—прикладки прикладáти.
Остроу́мие—дóтеп, дотéпність.
Остроу́мный—дотéпний, доре́чний.
Остру́пѣть—остру́піти, загру́пáтись
Острый—гóстрий, гострéнький, гострі(é)сі(е)ньний, (порівн.)—гострíший.
Острѣ́ть—гострíти, гострíпати.
Остуди́ть, остужа́ть—вáстудити, вáхолоДити, остудáти, вистýджувати, вихолóджувати, остýджувати.
Остуша́ться, отступи́ться—спотикáтись, спіткнутись.
Остыва́ть, остыну́ть, остыть—вистигáти, простигáти, холóнути, вáстигнути, вáстигти, стúгнути, охолóнути, прохолóнути, вáхолонути. **Остылый, остывшій**—вáстиглий, простáглий.
Ость—1) Arista—ость, остю́к, остя́к, вус; 2) (анат.) Spina—хребéт.
Осудитель—осýдник
Осужда́ть, осуди́ть—1) засýжувати, засудúти, присудáти; 2) осуждáти, судúти, пересýжувати, судáчити, гýдити, осудáти. **Осуждающій**—пересýдливий, осýдливий.
Осужде́ніе—осýда, обсýда.
Осу́нуться—1) змарніти, помарніти, під'уласти; 2) обсунутися.
Осуша́ть, осуши́ть, ся—1) обсýшувати, висýшувати; 2) вихиля́ти; 3) обсихáти, обсóхнути, обсушáти, ся.
Осу́шка—сýшка, сýшення, осýшення, висýшування, вúсушення.
Осуществля́ть, осуществи́ть—справджувати, справдúти, ся, здíйснювати, здíйснити, ся
Осуществле́ніе—здíйснення.
Осчастли́вить—ущаслúвити, зробúти щаслúвим.
Осыпа́ть, осы́пать, ся—1. обсипáти, посипáти, обсúпати, посúпати, ся; 2) висипáти, вúсипати, обкúдати, обкрúщити; 3) обвáлюватися, завáлюватися, обвалáтися, завалúтися; 4 вистрíпуватися, вúстрíпатися (протканину).
Осыпка—обсипáння.
Ось—вісь, (р. óсі), (штаба під віссю)—підсок, (частина осі в колесі)—макогíн.
Осѣда́ть, осѣсть—осідáти, сідáти, надсідáти, осíсти, сíсти, надсíсти.
Осѣда́ніе—опадáння, западáння; осідáння.
Осѣдла́ть, осѣдлывать—осідлáти, окульбáчити, сідлáти, кульбáчити.
Осѣдлость—осíлість, осéлість, осéля, жúтло.
Осѣдлый, ло—осíлий, ло.
Осѣмени́ть, осѣменя́ть, ся—засíяти, обсíяти, засíвати, обсíвáти, ся.
Осѣне́ніе—отíнення; осíнення; благословíння.
Осѣня́ть, осѣня́ть, ся—1) отíняти, отíняти; осíняти, осíняти, ся; 2) благословúти, благословля́ти.
Осѣ́пывать, осѣ́рить—сíрчити, посíрчати.
Осѣ́чка—óбмах.
Осяза́ніе—дотика́ння, дóтик, ма́цання, обмáцування.
Осязаемость—дотикáльність.
Осяза́тельно—дотикáльно; дошкýльно.
Осяза́тельный—дотикáльний; дошкýльний.
Осяза́ть—дотикáтися (чого), обмацувати, мáцати (що).
Отабори́ться—отáборитись, тáбором, кошéм стáти.
Отаи́вать, отои́ть, ся—тонúти, тончúти, потонúти, потончúти, ся.
Отапли́вать, отопи́ть, ся—опáлювати, опалúти, ся.
Отапты́вать, отопта́ть, ся—обтóптувати, обтоптáти, ся.
Отачивать, оточь, ся—д. Обтачивать.
Отбавка—надбирáння; відбáвка.
Отбавить, отбавля́ть, ся—відбáвити, відбавлúти, ся.
Отбараба́нить—відбарабáнити, відтарабáнити.
Отбесѣ́довать—перебалáкати, перебéсідувати.
Отбива́ть, отби́ть, ся-од(від)бивáти, одбúти, ся; од(від)бороня́ти, одборонúти, ся.
Отби́вной—відбивнúй.
Отбира́ть, отобра́ть—1) од(від)бирáти, від(од)ібрáти; 2) вибирати, од(від)кладáти, вúбрати, відклáсти.
Отбира́ніе—відбирáння.
Отби́тіе—відпір, (р. відпóру); відборóна, відбúття.
Отблаговѣ́стить—перебла́говістити.
Отблагода́рить—од(від)дя́чити.
Отблескъ—відблиск, вíдс(ь)вíт, відлúск.
Отбой—óдсіч, (од)відбíй; (óд)відступ.
Отболѣ́ть—вúболіти, переболíти, переслабувáти.
Отбо́раниваться—відскорóжувати.
Отборка—відбирáння, вибирáння.
Отборъ—відбíр; добíр.
Отбо́рный—добíрний, вибíрний; вибóрний.
Отбо́ряться, отбо́ряться—одкрýчуватися, викрýчуватися, одкрутúтися, одвертíтися.
Отбражни́чать—відгулáти, відбалювáти.
Отбра́сывать, отбро́сить—1) од(від)кидáти, одкúнути; 2) од(від)бивáти, од(від)с(ь)вíчувати, одбúти, ся.
Отбро́сать—поод(від)кидáти.
Отбро́сокъ—покúдька, пóкидь, непóтріб.
Отбу́рлить—перекипíти, перебýрхати, переклекотíти.
Отбу́шевать—перебушувáти, перешумувáти.
Отбы́ваніе—од(від)бувáння, одбýток.
Отбы́вать, отбы́ть—1) од(від)бувáти, одбýти; 2) од(від)'їздáти, од(від)'їхати.
Отбы́тіе—від'їзд, відбуття́, відхíд.
Отбѣ́гать—од(від)бігáти, одбíгти.
Отвага—од(від вáга.
Отвадить, отва́живать, ся—од(від)нáдити, од(від)учúти, однáжувати, ся і т. д.
Отвадка—відна́да.
Отва́живаться, отва́житься—вáжитися, од-

(від)ва́жуватися, зва́жуватися, ова́житися, зва́житися, пітй на відважне.

Отважность—од(від)ва́га.

Отважный, но—од(від)ва́жний, відва́жливий.

Отваливать, отвалить, ся—1) од(від)ва́лювати, одвалити, ся; 2) од(від)чалювати, од(від)пйхуватися (від берега), одчалити, одпихну́тися.

Отвалъ—1) од(від)ва́л; 2) од(від)ча́лювання, відчал; 3) поли́чка (у плузі).

Отвалять—1) вивалити (повсть, сукно), ви́качати (тісто); 2) одлупи́ти, одчу хра́ти, обчи́стити.

Отваривать, отварить, ся—од(від)ва́рювати, виварювати, відварити, ся.

Отварка—ви́вар, ви́варка.

Отварной—од(від)варний, виварни́й.

Отваръ—од(від)вар, ю́шка, щерба́ (од риби), цід (од висівок).

Отвергать, отвергнуть, ся—од(від)кида́ти, од(від)вертати, ся, одки́нути, одвернути, од(від)цура́тися.

Отведеніе—1) відпровадження; відво́дження; 2) призна́чення.

Отвезеніе—відве́зення.

Отвердѣлость—тве́рдість, затверділість.

Отвердѣвать, отвердѣть—тво́рднути, твердіша́ти, затве́рднути, тве́рднути.

Отвердѣлый—затверділий.

Отверженецъ, отверженникъ, -ца—заклятий, про́клятий та.

Отверженіе—відки́нення; відцура́ння, зре́чення

Отверзать—відкрива́ти.

Отверстіе—о́твір, відту́лина, ро́ствір, ростулина, дірка, щілина, (в улику)—о́чко, вічко, (в муз. струменті)—голосник.

Отвёртка—викрутка, долотце́.

Отвёртываніе—одкру́чування, од(від)верта́ння.

Отвёртывать, отвинтить, отвернуть, ся—1) од(від)кру́чувати, од(від)вірчувати, одкрутити, одвертіти, одверну́ти, ся; 2) од(від)верта́ти, ся, одверну́ти, ся.

Отвёртываться, отвертѣться—од(від)кру́чуватися, одкрути́тися.

Отвивать, отвить, ся—одвивати, одва́ти, ся.

Отвиливать, отвилять, отвильнуть, ся—відкру́чуватися, одникувати. відкрутитися, одни́кнути, ся, ухильну́тися.

Отвинчивать, отвинтить, ся—од(від)шрубовувати. од(від)кру́чувати, одшрубува́ти. одкрутити, ся.

Отвисать слуть—обвисати, обви́снути.

Отвисный—обви́слий

Отвлекать, отвлечь, ся—1) од(від)тяга́ти, од(від)волика́ти, одтягти, одволікти; 2) од(від)верта́ти, одверну́ти **Отвлекательный**—одворо́тний. Отвлекаться отъ в нятій--відриватися від робо́ти.

Отвлеченіе—1) од(від)тяга́ння, од(від)верта́ння; 2) уявлення, абстра́кція.

Отвлеченность—уя́вність, абстрактність.

Отвлечённый—1) одтягнений, сдволо́чений; 2) уя́вний, умозірний, абстра́кційний, абстра́ктний, відлу́чний.

Отвнѣ—зве́рху, з'о́кола.

Отводить, отвести—од(від)во́дити, одвести́, (кого силою)—одоровадити.

Отводка—відве́дення.

Отводный—1) одводний; 2) од(від)ве́дений, призна́чений.

Отводокъ—од від)во́док, од(від)ро́сток; різка, різочка; ще́па.

Отводъ—1) відвід (р. відво́ду). **Дѣлать отводъ глазъ**—ману́ пускати; 2) кри́ла (у санок).

Отвоевать—од(від)воюва́ти.

Отвозить, отвезти—од(від)во́зити, одве́зти́.

Отвозъ—од(від)віз.

Отволочка—відволіка́ння.

Отвораживать, отворожить—1) од(від)воро́жувати-жи́ти; од(від)чаро́вувати,-рува́ти; 2) ста́вити на сир, гріти на сир.

Отворачивать, отворотить, ся—1) од(від)верта́ти, одвернути, ся; 2) од(від)горта́ти, одгина́ти, одгорну́ти одгну́ти. ся.

Отворять, отворить, ся—од(від)чиня́ти, одчини́ти, ся.

Отворотный—1) од(від)воро́тний; 2) од(від)кладни́й, виложистий. **Отворотные рукава**—вильоти.

Отворотъ—1) од(від)воро́т; 2) (в одежі)—од(від)клад, вило́га.

Отвратительный—гидкий, гидо́тний, оги́дний, ги́достний, осору́жний.

Отвращать, отвратить, ся—одверта́ти, одверну́ти, ся.

Отвращеніе—1) одверта́ння, од(від)воро́т; 2) оги́да, о́гидь, гидо́тність; не́хіть, знеохо́чення

Отвыкать, отвыкнуть—одвика́ти, одвикнути, од(від)на́дитись.

Отвѣвать, отвѣять, ся—одвію́вати, одві́яти, ся.

Отвѣдывать, отвѣдать—1) куштува́ти, смакува́ти, покуштувати, посмакува́ти; 2) пробувати, спробувати, попробувати.

Отвѣдываніе—куштува́ння, пробування.

Обвѣнчать—обвінча́ти, повінчати, перевінча́ти, звінча́ти.

Отвѣсный, но—простопа́дний, сторчови́й, стрімки́й, сторч, навсто́рч, стрімко.

Отвѣсокъ, отвѣсъ—оливни́ця, грунтвага, стро́ма.

Отвѣтный—відповідни́й, відмо́вний.

Отвѣтственность—(од)відповіда́льність, одві́чальність.

Отвѣтственный—(од)відповіда́льний, одві́чальний.

Отвѣтствовать—1) відповіда́ти; 2) одвіча́ти, одвітувати.

Отвѣтчикъ, ца—1) запізваний, на; 2) одповідник. ця.

Отвѣтъ—відповідь, одві́т, відві́т, (тільки на словах)-од(від)ка́з, (на письмі)—о́д(від)пис. **Въ отвѣтъ**—на о́дповідь.

Отвѣчать, отвѣтить—од(від)повіда́ти, од-

повісти, (на словах)—од(від)казувати, одказати, (на письмі) — од(від)писувати, одписати.

Отвѣшивать, отвѣсить, ся—од(від)важувати, одважити. **Отвѣсить поклонъ**—уклонятися низенько. **Отвѣсить ударъ**—вдарити сильно, гепнути, бухнути, стусана дати.

Отвязывать, отвязать, ся — 1) од(від)в'язувати, одв'язати, од'язати, ся; 2) од від)чіплюватися, одчепатися, од(від)карабкатися.

Отговѣть, ся відговіти, ся.

Отгадка—од(від)гадка; розгадка.

Отгадчикъ, ца — од(від)гадчик, ця, угадчик, ця, угадько.

Отгадываніе—од(від)гадування, в(у)гадування.

Отгадывать, отгадать — од(від)гадувати, вгадувати, одгадати і т. д.

Отгибать, отогнуть, ся — од(від)гинати, оді(віді)гнути, ся.

Отгибка—од(від)гинання.

Отглагольный—дієслівний.

Отгладить—погладити, попрасувати.

Отгнивать, отгнить — од(від)гнивати, одгнити, поодгнивати.

Отгнусить—прогугнявити, перегугнявити.

Отговариваніе—відмовляння

Отговаривать, отговорить, ся — 1) од(від)мовляти, одговорювати, одрáжувати, одмóвити, одговорáти, одрадити; 2) од(від)магáтися, од(від)бріхуватися, одмогтися, одбрехатися.

Отговорка—(од)відмóва, од(від)мóвка, вúмовка, відговір, ка, відпірка

Отголосокъ — óд(від)голос; óд(від)гомін; óд(від)лясок, відляск; óд(від)гук, луна.

Отгонка, отгонъ—відгін.

Отгонять, отогнать—1) од(від)гаяти, одгóнити, одігнáти; 2) од(від)бивáти, од(від)ганяти, одбúти, одігнáти.

Отгораживать, отгородить, ся од(від)горóжувати, одгородити, ся.

Отгорать, отгорѣть—1) од(від)горáти, одгорíти; 2) перегорáти, вигорáти,перегорíти вúгорíти.

Отгоревать—відсумувати, пересумувати, перетужити.

Отграничивать, отграничить—д. **Отмежевывать.**

Отгребать, отгрести—од(від)громáжувати, од(від)гортáти, одгромáдити, одгорнути.

Отгремѣть—перегреміти, од(від)греміти, перегуркотіти.

Отгрызать, отгрызть — од(від)гризáти, од(від)їдати, одгрúзти, од'їсти.

Отгуливать, отгулять, ся—од(від)гýлювати, одгуляти, ся.

Отдавать, отдать, ся—1) од(від)давáти, оддáти, ся. **Отдавать обратно**—вертáти, вернýти; 2) од(від)бивáти, відбúти (про рушницю), затрудúти (в що). **Отдай причалъ**—відчалюй! 3) розлягáтися, ростинáтися, лунáти, розітнýтися, залунáти; 4) од(від)ганяти, од(від)гóнити (про дух, смак);5) лóгшати, полéгшати, одлягнути, ущýхнути (про мороз, хворобу). **Отдаю на вашу волю, на выборъ, на усмотрѣніе**—спускаюсь на вáшу вóлю, здаюся на вас, на вáшу ласку. **Отдавать паруса**—роспускáти вітрúла. **Отдать повелѣніе, приказъ**—звелíти, вúдати наказ, загадáти, наказáти. **Отдать на откупъ** — пустúти в посéсію, в орéнду. **Отдать подъ закладъ** дати в застéву, заставити. **Отдать долгъ природѣ**—заплатúти довг природí. **Пушечные выстрѣлы далеко отдавались** — гармáтні пóстріли далéко розлягáлись

Отдавливать, отдавить—од(від)тúскувати, од(від)тиснýти. **Ему никто ноги не отдавитъ**—йомý ніхтó на хвіст не наступúть

Отдавливать, отдавить—видóвбувати, вúдовбувати.

Отдаленіе—1) од(від)далéння; 2) далúна, далечúня, далечíнь, далéч, одлéглість.

Отдалённость—віддаленість; далéкість.

Отдалённый, но—1) од(від)далений; 2) далéкий, (дуже)—далечéнний, одлéглий.

Отдалять, отдалить, ся—1) од(від)даляти, оддалúти, ся, далíти; 2) од(від)стороняти, од(від)лучáти, одсторонúти, одлучúти, ся; 3) ухилúтися, цурáтися.

Отданіе—од(від)дання.

Отдаривать, отдарить, ся—од(від)дарóвувати, оддарувáти, ся.

Отдатчикъ—од(від)дáтчик.

Отдача—од(від)дання, віддача.

Отдвижной—відсувнúй; висувнúй.

Отдежуривать, отдежурить — відбувáти, відбýти чéргу.

Отдёргивать, отдёрнуть, ся—од(від)смúкувати, одсмикнýти, ся.

Отдирать, отодрать, ся — од(від)дирáти, оді(віді)дрáти, од(від)дéрти, ся, (кору, шкýру)- обдýплювати, облупúти, (гилку) — од(від)чухрáти, од(від)чахнýти. **Отдирать** (про танці)—затинáти, витинати. **Отодрать кого** — (різками, батогом, то що) од(від)чухрáти, од(від)шмагáти, вúпарити, вúшпарити, (за волосся) — вúскубти, одскýбти, вúчубити.

Отдневать—переднювáти.

Отдохновеніе — од(від)почúнок, відпочúвок, спочúн(в)ок, (на малу годину) —перепочúн(в)ок, (од)відпочивання

Отдубасить — од(від)дубасити, одлупцювáти.

Отдувать, отдуть, ся—1) од(від)дувáти, од(від)дмýхувати, оддýти, оддмýхати, оддмухнýти, ся; 2) дух переводúти, од(від)дúхуватися, од(від)сáпуватися, перевестú дух, оддúхатися, одсáпатися.

Отдуть—1) д. **Отдувать**; 2) одлупúти, одлупцювáти, од(від)шмагáти, од(від)-

чухра́ти, оддуба́сити, од(від)бато́жити, ви́парити, ви́шпарити.
Отдушина—продуха. продýхвина.
Отдушникъ—душни́к.
Отдыхать, отдохнуть — од(від)почива́ти, спочива́ти, од(від)почи́ти, спочи́ти, спочи́нути, (трохи)—перепочива́ти, перепочи́ти.
Отдыхъ—д. **Отдохновéніе. Безъ отдыха**—не спочива́ючи, без ві́ддиху.
Отдышка—о́д(від)дих.
Отдышаться—од(від)дихатися, од(від) са́патися.
Отдѣленіе—1) (о́д)відділ; ви́діл; віддíлення, ви́ділення, од(від)рíзнення, од(від)лу́чення.
Отдѣлка—д. **Обдѣлка.**
Отдѣлъ—відділ.
Отдѣлываніе—обро́блення, обро́блювання.
Отдѣлывать, отдѣлать, ся—1) обробля́ти, оброби́ти, (оздоблюючи) — оздобля́ти, оздоби́ти, ви́цяцькувати; 2) **ся**—викру́чуватися відкара́скуватися.
Отдѣльный, но—окре́мий, мо окро́мий, ме осо(і)бний, но, од(від)ру́бний, но, нарізно.
Отдѣльность — окре́мість, осíбність, відру́бність.
Отдѣлять, отдѣлить, ся—од(від)діля́ти, од(від)рíзняти, оддíлити, одрíзня́ти, від'окре́мити, від'окро́мити, ся.
Отекать, отечь — 1) топи́тись, оплива́ти, слезя́ти. отопи́тись, опливта́; 2) пу́хнути, набряка́ти, напу́хнути, набря́кнути.
Отекло́сть, отёкъ—набря́клість, пухлина́.
Отёкшій—опу́хлий, набря́клий.
Отелиться, -литься—телитися, вте́литися.
Отеребливать, отеребить—обтеро́блювати, -бати.
Отёсывать, отесать—обті́сувати, обтеса́ти.
Отецъ—оте́ць, батько, (здр.) — ба́тенько, ба́течко, та́то, (здр.)—та́тко, татýсь, татýсьо, татýсик, татýньо, та́точко, татýнечко, татýсенько, татýсечко; (на Буковині) -не́ньо, не́нько. **Быть отцомъ, за отц**—батькувати. татува́ти **Крёстный отецъ** — хрещéний ба́тько. **Посажёный отецъ**—весíльний або головáтий батько. **Быть посажёнымъ** — батькува́ти, за ба́тька бу́ти; 2) пан-оте́ць, ба́тюшка.
Отечески—по-ба́тьківськи, по-оте́цьки.
Отеческій — оте́цький, отцéвий; ба́тьків, ба́тьківський, та́тів, та́тівський.
Отечественный—отчи́нний, отчи́зний.
Отживать, отжить — 1) од(від)жива́ти, оджи́ти; 2) од(від)бувати,-ути, вибува́ти. ви́бути, од(від)слу́жувати, -жи́ти.
Отжидѣть—порíдчати.
Отжигать—од(від)па́лювати.
Отжимать, отжать—1) віджима́ти, віджма́ти, викру́чувати, ви́крутити (білизну). віддýшувати, -ши́ти, од(від)ціжувати, оддíдя́ти; 2) од(від)ті́скувати, одтисну́ти.
Отжинать. отжать—обжина́тися, обжа́тися.
Отжинъ—обжин, обжи́нки.
Отжирѣлый — відгодований, відпа́сений, гладки́й.
Отжиреть—відгодува́тися, відпа́стися.
Отзвáтривать—поснíдати.
Отзвонить — віддзвони́ти, передзвони́ти.
Отзвукъ—відгук. відгомін, відзвук
Отзвучать—відгучати; відгомоніти, передзвеніти. перегудíти.
Отзнобливать, отзнобить — од(від)моро́жувати, вілморóзити.
Отзолачивать, отзолотить — визолóчувати, визолотити.
Отзывать, отозвать, ся—1) од(від)зива́ти, од(від)кликати, оді(віді)зва́ти, одкли́кати; 2) озива́тися, обзива́тися, од(від)кликáтися. од(від)гу́кувати-ся, озва́тися, обізватися, откликну́тися, одгукну́тися, зголóшуватися.
Отзывный—відкли́чний; роскóтистий (про голос).
Отзывчивый—1) од(від)голóсний, відгу́чний. відгу́кливий; 2) до́брий, добросе́рдий, до́брого се́рця, спочутна́й, спочу́йливий.
Отзывъ - 1) о́д(від)зив. о́д(від)клик; 2) о́д(від)повідь, відпис; 3) зголóшення; 4) відозва.
Отзябать, отзябнуть — од(від)мерза́ти, відмéрзнути, відмéрзти.
Отзябшій—відмéрзлий.
Отирать, отереть, ся—обтира́ти. в(у)тира́ти, обтéрти, в(у)тéрти, ся.
Отказъ—1) (од)відмóва, відказ, відпрóчення. **Получить отказъ**—óблизня пійма́ти, (в сватанні)—гарбуза́ з'їсти; 2) **Отказъ отъ чего**—зрéчення (чого́); 3) ві́зпра́ва (зі служби), увільнення.
Отказный—відмóвний.
Отказывать, отказать, ся—1) од(від)мовля́ти, одмóвити, відказувати, відказа́ти; 2) од(від)пóсувати, одписа́ти, легува́ти; 3) од(від)мовля́тися, одмага́тися, од(від)ступа́тися, зріка́тися, цуратися, одмóвитися, одмогтúся, одступи́тися, зректи́ся, од(від)цура́тися, од(від)касну́тися, од(від)сахну́тися.
Откаливать откалить—од(від)гартóвувати, відгартува́ти.
Откалывать, отколоть—1) од(від)ко́лювати. одколóти, одщепи́ти ся; 2) од(від)шпи́лювати, одшпилúти, ся.
Откапывать, откопать — од(від)копувати, одкопáти; вик пувати, ви́копати.
Откапываніе—відкóпування.
Откапаулить—відбýти ва́рту.
Откармливать, откормить, ся — од(від)годóвувати. ся. розгодóвувати, одгодувáти, розгодува́ти, ви́годувати, (худобу)—од(від)пасáти. ся. тучи́ти, од(від)па́сти. ся. **Откормленный**—відгодóваний, гладка́й, (про худобу)—па́сений си́тий.
Откармливаніе—відгодóвування.

Откатывать, откатать—качáти, перекачáти (рублем і качалкою), перемаґлювати (на маґлі).

Откатывать, откатить, ся — од(від)кóчувати, одкотáти, ся.

Откачивать, откачать, ся—1) викáчувати, вúкачати, ся (воду); 2) од(від)кáчувати, одкачáти, ся.

Откачиваться, откачнуться — од(від)хáтуватися, одхитнýтися, од(від)сахнутися.

Откашивать, откосить, ся — викóсювати, обкóсювати, вúкосити, покосúти, обкосити, ся.

Откашливать, откашлять, ся—од(від)кáшлювати, викашлювати, одкáшляти, викашляти, ся.

Откидной—відкидний. **Откидные рукава**—вильóти.

Откидывать, откидать, откинуть, ся — од(від)кидати, одкúдати, одкинути, ся

Откипать, откипéть — перекипáти, перекипíти.

Откипéлый—перекипíлий.

Откл дной—закотистий

Откладъ—од(від)клáд; зáкот.

Откладывать, откласть, отложить, ся — 1) од(від)кладати, одкласти, ся; 2) од(від)прягати, випрягати, роспрягáти, одпрягти, вúпрягти, роспрягтú.

Откланиваться, откланяться — відкланюватися, відклáнятися; прощáтися, попрощáтися.

Отклёвывать, отклевать — од(від)клювувати. од(від)дзьóбувати, одклювати, оддзьóбати.

Отклеивать, отклеить, ся—1) од(від)клéювати, ся, оддúпати, одклеїти, ся оддúпати; 2) поклéїти, переклеїти.

Отклейка—відклéїння; клéїння.

Откликаться, откликнуться — од(від)кликатися од(від)гýкуватися, обзивáтися, одкликнýтися, одгукнýтися, обізвáтися.

Отклик, отклична—óд(від)клик, відгук.

Отклоненіе — відхилáння, ухилáння; відхил, відхúлення.

Отклонять, отклонить, ся—1) од(від)хилáти, одвертати, одхилúти, одвернýти; 2) од(від)хилáтися, ухилáтися, одхилúтися, ухилúтися, ухильнýтися.

Откована—покувáти, перекувáти.

Отковыривать, отковырять, отковырнуть, ся—од(від)колýпувати, одлýплювати, одколупáти, одколупнýти, одлупáти, (трохи) — вколупáти, вколупнýти, (трохи зверху)—надколупáти, надколупнýти.

Отковыривать, отковырять—од(від)козúрювати, викозúрювати, одкозирáти, вúкозирати.

Отколачивать, отколотить, ся—1) од(від)бивáти, сдбáти; 2) бити, лупúти, лупцювати, одлупáти, одлупцювати, стусáнє надавáти, одчухрáти.

Отколдовывать, отколдовать—од від)чарóвувати, одчарувáти, одворожúти.

Отколоколить—од(від)дзвонúти.

Отколокъ—уламок.

Откол ь—звідки.

Откомандировать — відрядúти; вúрядити, випрáвити.

Откопопатить—од(від)паклювáти.

Откопаніе—відкопання.

Откормка—годівля. відпасáння.

Откосный—укíсний, скíсний.

Откосъ, откосокъ — укíс (гори)—косогíр,ýбіч

Откочёвывать, откочевать — перекочóвувати, перекочувати.

Откочёвка—перекочування.

Открáивать, откроить — од(від)крáювати, одкрáяти, вкрáяти.

Открасить—покрасити, помалювáти.

Открещиваться—од від)хрéщуватися.

Откровеніе—відкриття, вúяв вúявлення.

Откровенность відвéртість, відкрúтість.

Откровенный, но—відвéртий, відкритий, то.

Откручивать, открутить, ся—од(від)крýчувати, одкрутúти, ся.

Открыватель—відкривач, од(від)крúтель.

Открывать, открыть, ся — 1) од(від)кривáти, одкрúти, ся, (що загорнуте)—од(від)гортáти, розгортати, одгорнути, розгорнýти, ся, (що зачинене)—од(від)чиняти, одчинúти, ся. **Открыть глаза** — од(від)плющити, росплющити óчі **Открыть грудь**—розкрúстатися. **Открыть стéну**—розмурувати (кам'яну), розібрати (дерев'яну). 2) знахóдити, назнавати, вúявляти, знайтú. назнáти, вúявити, ся. **Открыть тайну** — вúявити тáйну. **Открыть сообщника** — вúказати (товарища). **Открывается случай**—випадáє оказія; 3) починáти. зачинати, почáти. зачáти роспочáти, ся. **Открыть кампанію, сраженіе** — роспочáти війнý. батáлію. **Открыть книгу**—розгорнýти книжку. **Открыть лавку, книжный магазинъ** — заложúти крамницю, книгáрню. **О. пальбу** — почáти стріляти. **Открылась лихорадка**—показáлась пропáсниця.

Открытіе — од(від криття; винайдíння, вúнахід.

Открыто — явно. прóсто, не крéючись, не ховáючись.

Открытый—1) од(від)крáтий, од(від)чúнений; відвéртий; 2) чúстий (про поле), вільний (про повітря). **О. врагъ**—явний вóрог.

Откуда, откудова—відки, відкіль, відкіля. звідки, звідкіль, звідкіля. **Откуда-то**—відкись. відкілясь, відкілясь.

Откупать, откупить, ся—1) од(від)купáти, одкупúти. ся; 2) брáти, взáти в посéсію, в орéнду; 3) викупáти, вúкупити, ся

Откупать, ся—вúкупати, скупáти. ся.

Откупный—відкупний; орендóваний

Откупоривать, откупорить—од(від)тикáти, од(від)корковувати, відткнýти, відкоркувати.

Откупорка — відкоркува́ння; відкорко́вування, відтикання.
Откупщикъ—посе́сор, орендáрь.
Откупъ—відкуп; посе́сія, оре́нда Держать на откупу—трима́ти в посе́сії, орендува́ти.
Откусывать, откусить, ся — од(від)ку́сювати, од(від)гриза́ти, відку́сити, відгри́зти, ся.
Откуски — куски́, недо́їдки, недо́гризки, окру́шки.
Откутывать, откутать—роскýтувати, роскýтати.
Откушать—пої́сти, попи́ти; покуштува́ти Откушавши чай, пошли гуля́ть—напи́вшись ча́ю, пішли́ гуля́ти.
Отлагательство—од(від)кла́д, відволо́ка.
Отлагать, отложить, ся — од(від)кладáти, отклáсти, ся; відволіка́ти, відволікти́, відтяга́ти, відтягти́.
Отлагаться, отложиться—1) од(від)діля́тися, од(від різня́тися, од від)пада́ти, одділя́тися, одрізня́тися, одпасти; 2) осіда́ти, осі́сти.
Отламывать, отломать, отломить, ся—од(від ло́млювати, одломи́ти, вломи́ти, ся, (гильку)—од(від)чахну́ти, ся.
Отлегать, отлечь—1) осіда́ти, осі́сти; 2) ле́гшати, поле́гшати, одлягнути.
Отлёглый—(хем.) осі́лий на дні.
Отлежалый—лéглий, злéглий злежáлий.
Отлеживать, отлежать — од від)ле́жувати, одлежáти, перележáти.
Отлеживаться, отлежаться — од(від)ле́жуватися, вилéжуватися, одлежáтися, вилежáтися.
Отлежь—гу́ща, фус фу́си, о́сад.
Отлетать, отлетѣть—од(від)літáти, одлетíти, одлинути.
Отлетный—відлітáючий.
Отлетѣлый—відлетíлий.
Отлётъ—о́д(від)літ, ві́літ.
Отливать, отлить, ся—1) од(від)лива́ти, од(від)сипати, відли́ти, віділлáти, від сúпати, ся; 2) виливáти, ві́лити, ся; 3) мінáтися, мінúтися, переливáтися (про колір тканини).
Отливина—ри́нва.
Отливка—од від)лива́ння, од(від)лúв; виливáння, ві́лив.
Отливной—1) виливни́й; 2) ли́тий, ви́литий (з мета́лю).
Отливокъ—ви́ливок (з чого).
Отливчатый—мінли́вий, мінúчий, селезни́стий (про колір).
Отливщикъ—ливáрник.
Отливъ—1) д. **Отлявка**; 2) (геогр.) (од)відпли́в.
Отлизывать, отлизать — од(від)ли́зувати, надлúзувати, одлизáти, надлизáти.
Отличать, отличить, ся—1) од(від)різня́ти, розрізня́ти, роспізнавáти, відрізнúти, ся, розрізнúти, роспізна́ти; 2) од(від)значáти, ся, визначáти, ся, виділя́ти, ся, видавáтися, одзна́чи́ти, вúзначити, ви́ділити, ся, ви́датися.
Отличествовать—відзначáтися, од(від)різня́тися.
Отличительный—відмíнний, відрізня́ючий, видатни́й, знаме́нний,
Отличіе — 1) (од)відміна, ріж(з)ниця; 2) (од відзна́ка.
Отличный, но—1) відмíнний, но, різний, но, инакше, йньше, йньшим спосо́бом; 2) ду́же гарний, ду́же до́брий, ду́же гáрно, ду́же до́бре, чудовий, во, роскíшний, но.
Отличность — ріжність, ріжниця, відмíнність.
Отлогій—спáдистий, похи́лий, зго́ристий.
Отлогость—спáдистість, похи́лість, зго́ристість.
Отлогъ—д. **Отлогость** і **Откосъ**.
Отложеніе—відпад; відкладáння.
Отложной—вило́жистий, од(від)кладнúй.
Отломокъ—відлóмок, улóмок, вломок, улáмок, виломок.
Отломъ—відлом, злом.
Отлудить—вилудити, побіли́ти.
Отлучать, отлучить, ся—(од)відлуча́ти, од(від)ріша́ти, одлучи́ти, відріши́ти, ся.
Отлученіе—(од)відлу́ка, відлу́чення.
Отлучительный—відлучáючий.
Отлучка—відлу́чка.
Отлучный—(од)відлу́чний.
Отлыгаться, отолгаться—од(від)бріхуватися, вибріхуватися, одбрехатися, ви́брехатися.
Отлыжка—вибріхування, відбре́хи.
Отлынивать, отлынять — ухилятися, уникáти, ухили́тися, уникнути.
Отлѣзать, отлѣзть—од(від)лазити, одлізти.
Отлѣпливать, отлѣпить, ся — од(від)ліплювати, одліпити, ся.
Отляпнуть—од(від)рубáти, од(від)тя́ти.
Отмазать—помазати, вимазати, помастúти, ви́мастити.
Отмаливать, отмолить — од(від)мо́лювати, вимо́лювати, одмолúти, ви́молити.
Отмалчиваться, отмолчаться—відмовчувáтись, мовчки терпíти, відмовчатися.
Отмалывать, отмолоть—відмо́лювати, відмолоти́; перемолоти́.
Отманивать, отманить — од(від)мáнювати, од(від)нажувати, од(від)ваблювати, переманювати, одманúти, однади́ти і т. д.
Отматывать, отмотать, ся—од(від)мо́тувати, одмотáти, ся.
Отмахивать, отмахать, отмахнуть, ся—од(від)махувати, ся, одмахáти, одмахну́ти, ся.
Отмачивать, отмочить ся—од(від)мо́чувати, одмочúти, ся.
Отмашка—в дмах.
Отмежеваніе—помір (гру́нту), відмежува́ння.
Отмашь—д. **Наотмашь**.
Отмежёвывать, отмежевать, ся—од(від)межóвувати, відмежува́ти, ся.
Отмелистый—мілки́й.

Отмель—міля́на́.
Отмерзать, отмёрзнуть — од(від)мерза́ти, одме́рзнути; розмерза́ти, розме́рзнути, ся.
Отмерзлый—відме́рзлий.
Отместка—по́мста, відпя́ка.
Отметать, **отмести**—од(від)кида́ти, відки́нути.
Отминать, **отмять**—од(від)мина́ти, розмина́ти, оді(віді)мняти, розімня́ти.
Отмокать, отмокнуть—од(від)мака́ти, отмо́кнути.
Отмолачивать, отмолотить — відмоло́чувати, відмолоти́ти.
Отмолвить—од(від)мо́вити, одра́яти, розра́яти.
Отмолоть—обмоло́т.
Отмораживать, **отморозить, ся**—од(від)моро́зювати, одморозити, ся.
Отмститель, ница—д. **Мститель**.
Отмщать, отмстить, отомстить—мсти́ти, ся, пімститися, відомсти́ти, помсти́тися, од(від)дя́чити.—**Отмстить съ лихвою**—оддя́чити сто з о́ком.
Отмщеніе—по́мста, од(від)пла́та, запла́та, віддя́ка.
Отмывать, отмыть, ся—од(від)мива́ти, одмы́ти, ся, (про праття білизни) — одпира́ти, одпра́ти, попра́ти.
Отмыкать—почеса́ти (льон). — **Отмыкать горе**—перебідува́ти.
Отмыкать, отомкнуть, ся — од(від)пира́ти, од(від)мика́ти, одпе́рти, одімкну́ти, ся.
Отмылить, ся—одми́лити, ся.
Отмычка од(від)ми́чка, ви́трих.
Отмѣна—1) зне́сення, скасування; 2) од(від)мі́на, ріжзні́сть, ріжзні́ця — **О. смертной казни**—зне́сення ка́ри на го́рло, на смерть.
Отмѣнность — відмі́нність, ріжність; ви́щість, виборність.
Отмѣнять, отмѣнить, ся—касува́ти, зно́сити, скасува́ти, зне́сти, ся.
Отмѣнный, но—д. **Отличный, но**. — **Отмѣнно хорошо**—ду́же га́рно.
Отмѣривать, отмѣрить — од(від)мі́рювати, одмі́ряти.
Отмѣръ—відмір.
Отмѣта, отмѣтка — поміткa, зна́мітка; прикме́та, знак, призна́ка; відмітка, нота́тка.
Отмѣчать, отмѣтить—зазнача́ти, відміча́ти, помі́чати позначáти, од(від)знача́ти, зазначи́ти, відмі́тити, помітити, позначи́ти, відзнача́ти.
Отмякнуть—змя́кнути, розімня́кнути.
Отмяклый—змя́клий.
Отнашивать, относить — зно́шувати, зно́сити.
Отнесеніе—відне́сення.
Отнимать, отнять — од(від)німа́ти, од(від)бира́ти, оді(віді)йма́ти, видира́ти, одня́ти, відійня́ти, оді(віді)бра́ти, ви́дерти.—**Отнять дитя отъ груди**—од(від)лучи́ти, залучи́ти дити́ну. — **Отнять право слова**—позба́вити сло́ва.—**Отнять рѣчь**—умкну́ти мо́ву.
Относительно — відно́сно, що до (чого), поглядно (на).
Относительный—1) відно́сний, погля́дний, стосунко́вий; 2) умовний, но.
Относительность — відносність, погля́дність; умо́вність.
Относить, отнести, ся — 1) од(від)но́сити, однести, ся; 2) од(від)но́ситися, ста́витися (до чого), стосува́тися, стосу́нки ма́ти, дотика́тися, тя́читися, од(від)нестися. — **относиться хорошо**—ставитись до́бре (до кого), поводитись до́бре (з ким); 3) удава́тися, удатися (до кого).
Относъ—відне́сення.
Отночевать—переночува́ти.
Отношеніе—1) відно́сини, стосу́нок.—**Взаимныя отношенія**—взаємини; 2) ля́ет; 3) відношення; 4) завідомлення.—**Въ этомъ отношеніи**—з цього погляду.
Отнынѣ—з сього часу, від сього ча́су, відте́пер.
Отнѣкиваться, отнѣкаться — од(від)мовля́тися, од(від)мага́тися, одмо́витися, одмогтися.
Отнюдь—ні в я́кім ра́зі, ніже́, аніже́, ні чо́го.
Отнятіе — відня́ття, віднімання; відруба́ння.
Отобраніе—відібра́ння.
Отобѣдать—пообі́дати.
Отовсюду—од усю́ди, від усю́ди, звід усіль, з усіх усю́д, зо всіх усю́д, від усіль.
Отогрѣвать, отогрѣть, ся—оді(віді)гріва́ти, розгрівати, розігрівати, відігріти, розігріти, (хукаючи) — од(від)ху́кати.
Отогрѣваніе—відгріва́ння.
Отодвигать, отодвинуть, ся—од(від)сува́ти, од(від)совувати, одсу́нути, ся.
Отозваніе—відклик; відкликання.
Отойти—відійти́.
Отолачивать, отолочить — лу́щити, ви́лущити.
Отопки—1) ви́шкварки; 2) д. **Отопокъ**.
Отопленіе—о́пал, паливо, топливо.
Отопокъ—шкарбу́н, шкарбуни́.
Отопрѣвать, отопрѣть — оді(віді)прі́вати, оді(від)пріти.
Отораччивать, оторочить — облямо́вувати, облямувáти.
Оторванность—відірваність.
Оторопѣлость—торопле́ність.
Оторопѣлый—торопле́ний, зля́каний.
Оторопѣть—оторопіти, злякáтися.
Оторочка—облямівка.
Отосланіе—відісла́ння.
Отострить—од(від)гостри́ти; ви́гострити.
Отохочивать, отохотить — од(від)бивати, одби́ти охо́ту.
Отощалость—охля́лість, змарні́лість.
Отощалый—охля́лий захля́лий, змарні́лий.
Отощевать, отощать—охлявáти, захлявáти, марніти, охлясти, охля́нути, захля́сти, змарніти, помарніти.
Отпадать, отпасть — од(від)пада́ти, одпа́сти.

Отпаденіе—відпа́д; ві́дступ.
Отпа́дышъ—1) па́далиця; 2) д. **Отступникъ**.
Отпа́ивать, отпаять, ся—од(від)лютова́вувати, одлютува́ти, ся.
Отпаиваніе, отпоеніе—1) випо́ювати, ви́поїти; 2) од(від)по́ювати, одпоїти.
Отпа́йка—відлютува́ння.
Отпазывать, отползти — од(від)повза́ти, одповзти́.
Отпа́ривать, отпарить, ся—1) од(від)па́рювати, одпа́рити, ся; 2) випа́рювати, ви́парити, ся; 3) па́рити, шпа́рити, чухрати, перішити, шмага́ти, ви́парити, ви́шпарити, одчухра́ти і т. д.
Отпарывать, отпороть, ся—од(від)по́рювати, одпороти, ви́пороти, ро́споро́ти, ся.
Отпашка—від'ора́ння, від'о́рювання.
Отпахивать, отпахать — од(від)о́рювати, об'о́рювати, од'ора́ти, об'ора́ти.
Отпахивать, отпахнуть, ся — д. **Отмахивать, ся.**
Отпачкать—закаля́ти, покаля́ти.
Отпечатлѣвать, отпечатлѣть, ся—вита́скувати, ви́тиснути, ся; позначати, позначи́ти, ся.
Отпечатокъ—од(від)ба́ток, ви́тиск; по́знак, знак.
Отпечатывать, отпечатать — видруко́вувати, вити́скувати, ви́друкувати, ви́тиснути.
Отпивать, отпить, ся—1) надпива́ти, надпи́ти; 2) випива́ти, ви́пити; 3) од(від)пива́ти, ся, одпи́ти, ся.
Отплёвывать, отплевать, ся—од(від)пльо́вувати, одпляти, одплида́ти, ся.
Отпирать, отпереть, ся — 1) д. **Отмыкать**; 2) од(від)мага́тися, од(від)рі́ка́тися, од(від)пира́тися, одмогтися, одректа́ся, одпе́ртися.
Отпираніе—відмика́ння.
Отпирательство—відмага, відрі́ка́ння, відпира́ння.
Отпировать — од(від)бенкетува́ти, од(від)гуля́ти, од(від)балюва́ти.
Отписка—од(від)пи́ска, о́д(від)пис; листува́ння.
Отписывать, отписать, ся — од(від)пи́сувати, одписа́ти, ся.
Отпихивать, отпихнуть, ся—од(від)пи́хувати, одпиха́ти, одіпхну́ти, ся.
Отплата — од(від)пла́та, запла́та, віддя́ка.
Отплачивать, отплатить, ся—1) віддя́чувати, віддя́чити; відпла́чувати, відплати́ти; 2) викупля́тися, од(від)купля́тися, ви́купитися, одкупи́тися.
Отплёвывать, ся, отплевать, ся, отплюнуть — одпльо́вувати, ся, спльо́вувати, одплюва́ти, ся, сплюва́ти, сплю́нути.
Отплескивать, отплескать, отплеснуть, ся—од(від)хлю́пувати, од(від)плю́скувати, одбри́зкувати, одхлю́пати, одплю́скати, одхлюпну́ти, одбри́зкати, ся.
Отплескъ—1) одхлю́пування, одплю́скування: ві́дплюск; 2) ві́дпліски, бри́зки.
Отплетать, отплесть—1) од(від)пліта́ти, одплести́, 2) випліта́ти, виплести.
Отплывать, отплыть — од(від)плива́ти, одплисти́, одпли́нути.
Отплясывать, отплясать—1) витанцьо́вувати, ві́танцювати; 2) од(від)танцьо́вувати, одтанцюва́ти.
Отполаскивать, отполоскать, отполоснуть, ся—1) випола́скувати, ви́полоскати, ся; 2) од(від)поля́скувати, одполоска́ти, ся.
Отполировать — од(від)лощи́ти, ві́лощити, од(від)шліхува́ти, од(від)поліру́ва́ти, од(від) ясна́ти.
Отполосовать—од(від)шмага́ти, од(від)ба́тожити, одсупонити.
Отпороть — 1) д. **Отпарывать**; 2) ви́парити, ві́шпарити, од(від)шмага́ти, од(від)ба́то́жити, одчухра́ти.
Отпоръ—1) о́пір; 2) о́дсіч, відпір.
Отпорный—відпо́рний.
Отпорхнуть—од(від)ли́нути.
Отпоститься — од(від)поста́тися, од(від)говітися.
Отпотчивать—1) попо́штувати, почастува́ти, вгоно́бити, уконтентува́ти, утрактува́ти; 2) одчита́ти (кому), почастува́ти, уразу́ти (кого), одлупи́ти, стусанів надава́ти.
Отпотѣлый—спітні́лий.
Отпотѣть—1) од(від)поті́ти, спітні́ти; 2) ви́поті́ти.
Отпоясать—од(від)перезя́ти.
Отправитель, ница — пересила́ч, ка; пересила́ючий, пересила́юча.
Отправленіе — 1) виряжання, ві́справа; 2) пересила́ння, пере́силка; 3) од(від)бува́ння, од(від)бу́тов, викона́ння (обов'я́зків).
Отправлять, отправить, ся — 1) виряжа́ти, виправля́ти, одправля́ти, висила́ти, од(від)сила́ти, пересила́ти, ви́рядити, ві́правити, одпра́вити, одпровади́ти, ві́слати, одісла́ти, переісла́ти, ся. — **Отправиться**—(куди)—ви́рядитися, поїхати, ви́їхати, піти, помандрува́ти, помайну́ти, (с(ь)віт за очі)—повіятися, (до кого за яким ділом) — уда́тися. — **Отправить на тотъ свѣтъ**—з с(ь)віту зігна́ти, вкоротити віку, на той с(ь)в'ят загна́ти; 2) пра́вити, од(від)правля́ти, одпра́вити; 3) од(від)бува́ти, одбу́ти, вико́нувати, ви́конати.
Отпраздновать—од(від)с(ь)в'яткува́ти.
Отпрашивать, отпросить, ся — од(від)про́шувати, одпроси́ти, ви́просити, ся.
Отпружинивать, отпружинять, отпрудить — розга́чувати, розгати́ти.
Отпрыгивать, отпрыгнуть—од(від)пля́гувати, од(від)ска́кувати, од(від)стри́бувати, одплигну́ти і т. д.
Отпрыскивать, отпрыснуть, ся—1) од(від)бри́зкувати, одбрі́знути, ся; 2) па́ростити́ся, па́рости пуска́ти, бро́ста́тися, бро́ста́тися.
Отпрыскъ—па́рост, па́рісток, па́рість, од(від)ро́ток, о́дрість, броето́к, бро́сть.

ка́гін, па́гонець, (зовсім молоденький) — па́молодь, па́молодок, (зб.) пагоння, пагові́ння.

Отпрягать, отпречь, ся—випряга́ти, одпряга́ти, випрягти, одпрягти́, ся.

Отпрядать, отпрясть—од(від)пряда́ти, одпря́сти; попря́сти, ви́прясти.

Отпугивать, отпугать, отпугнуть—од(від)поло́хувати, одполо́хати, сполохати, сполохну́ти.

Отпускать, отпустить — 1) пуска́ти, од(від)пуска́ти, пуста́ти, відпуста́ти; 2) запуска́ти, запусти́ти (бороду); 3) попуска́ти, попуста́ти (мотузок); 4) (од)відго́стрювати, відгостри́ти; 5) дава́ти, видава́ти, да́ти, ви́дати (гроші).

Отпускная—відпускна́, вільний лист.

Отпускной—од(від)пускни́й, (хліб, крам)—вивізни́й; прощальний.

Отпускъ — 1) од(від)пуска́ння; 2) (од)відпуск, відпу́стка; 3) ви́віз (р. ви́возу); 4) спи́сок, чорня́к (про папери).

Отпутывать, отпутать, ся—од(від)плу́тувати, росплу́тувати, одплу́тати, росплу́тати, ся.

Отпутешествовать — скінчи́ти по́дорож, мандрівку.

Отпущеніе—(од)відпу́щення, відпуст, дарува́ння, ви́бачення.—**Отпущеніе грѣховъ**—відпуст, розгріше́ння.

Отпущенникъ, ца—визволе́нець,-ле́ниця.

Отпѣвать, отпѣть—1) (од)відс(ь)пі́вувати, відс(ь)пі́вати; 2) (од)відс(ь)пі́вувати, од(від)правля́ти, одс(ь)пі́вати, одпра́вити панахи́ду, по́хорон, відпра́ву; 3) вимовля́ти, ви́мовити, одчита́ти (кому за що).

Отпѣтый- пропа́щий.

Отработать. отрабатывать, ся — відроби́ти, ся, (од)відробля́ти, відро́блювати.—**Отработать прогульные дни**—набу́ти, одбу́ти.

Отработка—(од)відробі́ток.

Отра́ва—отру́та, отру́я, трута́на́, трутази́на, три́йка.—**Отравлять, отравить, ся**—труїти. отруїти, струїти, потруїти, отрута́ти, ви́труїти.

Отравленіе—отру́їння, отру́я.

Отравитель, ница—отру́йник, ця.

Отравный—отру́тний, отру́йний.

Отрада—(од)відра́да, (од)відра́дість, утіха, втіха, прос(ь)ві́ток.

Отрадный, но—(од)відра́дісний, но, ра́дісний, но, прос(ь)ві́тний.

Отражать, отразить, ся—1) (од)відбива́ти, відби́ти, ся, відпира́ти, відпе́рти; 2) (од)відбива́ти, відба́ти, ся, (про с(ь)вітло тільки)—(од)відс(ь)вічувати, відс(ь)ві́тити, ся, (про колір тільки)—(од)віддава́ти, відда́ти, ся; 3) од(від)зива́тися, од(від)гу́куватися, одізва́тися, одгукну́тися.

Отраженіе—1) о́дсіч, відбиття́, відпір; 2) відбива́ння (с(ь)вітла), (о́д)від(ь)вітлення; о́дкид (у воді).

Отрасль—1) га́лузь, па́рість; 2) ві́тка, (од)відно́га (гори); 3) (од)відді́л; 4) пото́мок, нащадок.

Отращивать, отростить — виро́щувати, пуска́ти, ви́ростити, запусти́ти.

Отребіе—ви́бірки, не́гідь, с(ь)мі́тя́.

Отрезвленіе—ви́тверезіння.

Отрезвлять, отрезвить, ся—тверезити, витверезжувати, ви́тверезити, протверезити́, ся, тверезішати, прочу́мати, ся.

Отрекаться, отречься—зріка́тися, зректи́ся (чого), од(від)ступа́тися, відріка́тися (від чого), цура́тися (чого), одмовля́тися (від чого), од(від)ректа́ся, одступи́тися, одцуратися, одмо́витися.

Отрёпки—костри́ця, костри́ці, терміття.

Отрепливать, отрепать—тіпати, потіпати.

Отрепье—1) д. **Отрёпки**; 2) дра́нтя, лахмі́ття.

Отретироваться—одійти́, відійти́, піти́ з ба́тьком на шлях.

Отреченіе—1) зре́чення (чого); 2) од(від)цура́ння; 3) відступ (від позви то-що).

Отринуть—відки́нути, відпхну́ти.

Отрицаніе — 1) запере́чення, відкид; відкида́ння; 2) од(від)мовля́ння.

Отрицательный, но—запере́чний, пере́чний; відмо́вний, нега́тивний.

Отрицать — запереча́ти, од(від)мовля́ти, од(від)ка́зувати, од(від)дива́ти, од(від)кида́ти, од(від)верта́ти.

Отрогъ—ві́тка, (од)відно́га [гори).

Отродье—ко́дло, коліно, (лайливо)— ви́родок, ви́плодок.

Отрождать, отродить, ся — од(від)роджа́ти, відроди́ти, ся. — **Отродясь не...**— з ро́ду, з ві́ку не...

Отроковица—дівча́ (від 7—15 років).

Отрокъ—хлоп'я́, хло́пець (від 7—15 років), підліток; слуга́, челя́дник.

Отростать, отрости—вироста́ти, ви́рости, відроста́ти. відрости́.

Отростокъ—1) д. **Отрысокъ**; 2) о́кіст, о́кістик (на кістках); 3) па́ріг (на рогах, напр. у лося, оленя).

Отроческій—хлоп'я́чий.

Отрочество—хлоп'я́цтво, хлоп'я́чий ві́к.

Отрубать, отрубить— од(від)ру́бувати, од(від)тина́ти, стина́ти, утина́ти, одсіка́ти, одруба́ти, од(від)тя́ти, стя́ти, утя́ти, вта́ти, зітну́ти, одсіка́ти.

Отрубейный—висівко́вий.

Отрубя—ви́сівки.

Отрубка—одру́бування, одтина́ння.

Отрубокъ—од(від)ру́бок, вру́бок, утинок.

Отрубь—відруб.

Отрусить—обтруси́ти.

Отрывать, оторвать, ся — од(від)рива́ти, од(від)дира́ти, оді(віді)рва́ти, оді(віді)дра́ти, ся, (гилку)—од(від)чахну́ти.

Отрывать, отрыть, ся—(од)відрива́ти, (од)відкопувати, відра́ти, відкопа́ти, ся.

Отрывистый, то — відрубчастий, ура́вчастий, ура́вчатий, то.

Отрывокъ—уры́вок.
Отрывочный, но—уры́вочний, но, уривце́м.
Отрыгать, отрыгнуть, ся — (од)відригати, відригну́ти, ся.
Отрыжка—відга́к, надха, на́тха.
Отрѣзной—обрізни́й; відтя́тий; обтя́тий.
Отрѣзокъ — відрізок, відти́нок, урізок, украв́ок (напр. тканини), скиба, скиб́ка (землі, хліба), кришени́к (м'яса), кла́поть, кла́птик (тканини, паперу), надібок (дерева).
Отрѣзъ—1) відрізування; 2) (од)відріз.—**На отрѣзъ**—на́чисто, цілко́м.
Отрѣзывать, отрѣзать — од(від)різувати, од(від)тина́ти, одрізати, одтя́ти, одкра́яти, вкра́яти.
Отрѣшать, отрѣшить, ся — відправля́ти, відпра́вити, усува́ти, усу́нути, од(від)луча́ти, од(від)стороня́ти, од(від)ріша́ти, одлуча́ти, відсторони́ти, ся, позбу́тися. — **Отрѣшить отъ должности**—скинути з ура́ду, з поса́ди.
Отрядъ — 1) виряжа́ння, од(від)ряжа́ння; 2) відділ, загін (р. загону), (на розвідках)—ча́та.—**Предводитель отряда**—ва́таг, ватажо́к.
Отряжать, отрядить — виряжа́ти, (од)відряжа́ти, ви́рядити, відряди́ти.
Отрясать, отрясти — обтру́шувати, обтруса́ти; обтрі́пувати, обтрі́пати.
Отряхивать, отряхнуть, ся — витрі́пувати, ви́тріпати, ся.
Отсаживать, отсадить, ся—1) од(від)са́жувати, пересаджувати, одсади́ти, пересади́ти; 2) д. **Отрѣзывать**.
Отсасывать, отсосать, ся—од(від)сиса́ти, відсоса́ти, оді(віді)сса́ти, од(від)смокта́ти.
Отсвѣтъ—(о́д)відс(ь)віт.
Отсвѣчивать, ся—(од)відс(ь)ві́чувати, ся, од(від)бива́ти с(ь)віт.
Отселокъ—ви́селок, ху́тір.
Отселѣ—1) д. **Отсюда**; 2) з сьо́го ча́су.
Отселять, отселить—виселя́ти, ви́селити.
Отсиживать, отсидѣть — од(від)сиджувати, одси́діти, висиджувати, ви́сидіти.
Отсинить—посини́ти.
Отскабливать, отскоблить, ся—од(від)скрі́бати, од(від)скрома́жувати, відскребти́, відскрома́дити, ся.
Отскакивать, отскочить — од(від)ска́кувати, од(від)плига́ти, од(від)стриба́ти, відско́чити, одскакну́ти, одплигну́ти, одстрибну́ти.
Отскрёбки—ви́шкрібки, ви́скрібки.
Отскрипѣть—перескрипі́ти; відскрипі́ти.
Отслаивать, отслонить, отслонить, ся—од(від)слоня́ти, од(від)туля́ти, одслони́ти, одтуля́ти, ся.
Отслуга—(од)відслу́га.
Отслуживать, отслужить—(од)відслу́жувати, одслужи́ти.
Отслушать—ви́слухати (до кінця).
Отсмотрѣть—(од)віддиви́тися.
Отсовѣтованіе—відра́дження.
Отсовѣтчикъ—відра́дник.
Отсовѣтывать, отсовѣтовать — од(від)ра́джувати, розра́ювати, відрадити, розра́дити, розраяти.
Отсовѣтываніе—од(від)ра́джування.
Отсохлый—од(від)сохлий.
Отсрочивать, отсрочить — (од)відкла́дати, відкла́сти, відро́чувати, відроча́ти.
Отсрочка—(од)відкла́д, відкладання, відро́чення, відстро́чення.
Отставать, отстать — 1) од(від)става́ти, приставати, одбива́тися, відста́ти і т. д.; 2) (од)відчіплюватися, відчепи́тися. — **Отстань, те отъ меня**—геть, ге́тьте од ме́не, да́йте мені спо́кій.
Отставка—од(від)ста́вка, відста́ва.
Отставлять, отставить — [од]відставля́ти, відста́вити.
Оставной—[од]відставни́й.
Отстаивать, отстоять, ся — 1] вистою́вати, ви́стояти, ся, простоя́ти; 2] од(від)сто́ювати, одстоя́ти, ся, осіда́ти, осісти; 3] обстава́ти, оборони́ти, боронити, од(від)бороня́ти, заступа́тися, оборони́ти і т. д.
Отсталый—1] [од]відста́лий; 2] відли́плий, відпа́лий.
Отстанавливать, отстановить — [од]відстановля́ти, відстановити.
Отстегивать, отстегнуть—од(від)стьобувати, од(від)щіпа́ти, відстьбну́ти, ідщіпну́ти.
Отстегивать, отстегать—1] д. **Отстегивать**; 2] вистьобувати, ви́стьобати; 3] ви́хльостати, од(від)шмага́ти.
Отстирать—ви́прати, попра́ти.
Отстой—о́сад, гу́ща, фус, фу́си.
Отстояніе—відда́лість, відстань.
Отстоять—1] д. **Отстаивать**; 2] од(від)ля́га́ти [від чого на].
Отстоящій—відле́глий.
Отстрадать—ви́терпіти, відбу́ти му́ку.
Отстраивать, отстроить — од(від)будо́вувати, вибудо́вувати, ви́будувати.
Отстранять, отстранить, ся—відстороня́ти, відсува́ти, відсторони́ти. відсу́нути, ся, од(від)кида́ти, од(від)пиха́ти, одки́нути, ся і т. д.; усува́ти, усу́нути.
Отстраненіе—усу́нення, відсторо́на.
Отстригать, -ричь—відстрига́ти, відстри́гти.
Отстрогать—од(від)струга́ти, ви́стругати.
Отстрѣливать, отстрѣлять, ся—відстре́лювати, од(від)бива́ти, відстре́лити, одби́ти, ся.
Отстряпать—попо́рати, упо́рати, ся.
Отступать, отступить, ся—1) од(від)ступа́ти, одступи́ти, ся; 2) зріка́тися, одріка́тися, цура́тися і т. д. д. **Отрекаться.**—**Отступать отъ истины** — ухиля́тись від пра́вди.
Отступленіе—о́д(від)ступ, усту́п, **відступа́ння**.
Отступникъ, ца — (од)відсту́пник, ця, (**від народности**) — **пере́вертень, переки́ньчик**.
Отступничество—**відсту́пство**, (од)**відсту́пництво**.

Отступной—(од)відступни́й.— **Отступное**—одчи́нне, уступне́.
Отсуждать, отсудить — присуджа́ти, присуди́ти; висуди́ти, ви́позивати; відсу́джувати, відсудѝти.
Отсутствіе—відсу́тність, небу́тність, не́буть, непрису́тність, непритомність.
Отсутствовать—не бу́ти, не бу́ти прису́тнім.
Отсутствующій—непрису́тній, непритомний.
Отсучивать, отсучить, ся — од(від)су́кувати, од[від]кру́чувати, одсука́ти, одкрутити, ся; посука́ти.
Отсушать, отсушить—1) од(від)су́шувати, вису́шувати, одсуши́ти, ви́сушити, усуши́ти.—**Отсуши́ мнѣ ру́ки, если я взялъ**—нехай мені ру́ки одсо́хнуть, коли́ я брав; 2) од(від)чаро́вувати, одчарува́ти; 3) посушѝти.
Отсчитывать, отсчитать—одлічувати, вилічувати, одлічѝти, вилічити.
Отсынать, отослать — од(від)сила́ти, оді(віді)сла́ти.
Отсыпать, отсыпать — од(від)сипа́ти, надсипа́ти, одсі́пати, надсі́пати.
Отсыпка—відсі́п.
Отсыпаться, отоспаться—од(від)сипа́тися, висипля́тися, оді́спа́тися, ви́спатися.
Отсыпной—відсипнѝй; відмі́ряний.
Отсырѣлый—од(від)ле́глий, відволо́глий, відво́хлий.
Отсырѣть—од(від)во́хти, відво́хнути, од(від)волóгнути, одля́гнути.
Отсыхать, отсохнуть—од(від)сиха́ти, усиха́ти, одсо́хнути, усо́хнути.
Отсѣвать, отсѣять, ся—відсію́вати, пересію́вати, відсія́ти, ся, пересія́ти.
Отсѣвъ—відсію́вання, відсів.
Отсѣдать, отсѣсть — (од)відсі́дати, відсі́сти.
Отсѣдина—роспа́лина, роско́лина, шпа́ра.
Отсѣкать, отсѣчь—д. **Отрубать**.
Отсѣченіе—відрубання.
Отсюда—1) відси, відсіль, відсіля́, відціль, відціля́, звідси, звідсіль, звідсіля́; 2) з сьо́го, з цьо́го.
Оттаивать, оттаять — од(від)тава́ти, од(від)мерзáти, відта́нути, одме́рзти, розме́рзтися.
Отталина—о́пар, прота́дина (в льоду), тал, та́лина, талови́на (в снігу).
Отталивать, оттаяивать, оттаять, ся— (од)відпиха́ти, відшто́вхувати, (од)відтру́чувати, оді[віді]пхну́ти, ся, відштовхну́ти, відтру́тити, відража́ти, відрази́ти.
Оттаплизать, оттопать—витопля́вати, ви́топити.
Оттаптывать, оттоптать — [од]відто́птувати, відтопта́ти. — **Оттоптать обувь**—стопта́ти, стопцюва́ти обу́в'я.
Оттаскивать, оттащить — [од]відтяга́ти, відволіка́ти, відтягтѝ, відволокти́. —**Оттаскать за волосы**—ви́скубти, одску́бти, ви́чубити.
Оттачивать, отточить, ся — гостри́ти, од[від]го́стрювати, вигóстрювати, ви-гострити, нагостри́ти, [на точилі]—наточи́ти, виточити, ся; 2] виточу́вати, ви́точити, ся.
Оттаявый—відта́лий.
Оттаяніе—відта́ння.
Оттепель [од]відлѝга, відволо́ж, ві́дліж, росталь, ро́стопель.
Оттеребливать, оттеребить—од(від]дирати, одде́рти, оді[віді]дра́ти. —**Оттеребить (ленъ, коноплю)**—ви́брати. — **б. бороду**—ви́драти за бо́роду.
Оттёсывать, оттесать — (од)відті́сувати, відтеса́ти.
Оттирать, оттереть, ся—(од)відтира́ти, відте́рти, ся.
Оттискивать, оттискать—од'від)та́скувати, од(від)бива́ти, витѝскувати, вибива́ти, одтиснѝти, одби́ти, ви́тиснути.
Оттискъ—од(від)бѝток; ви́тиск.
Оттокъ—ри́нва.
Оттого—від то́го, через те́, для то́го.
Оттолѣ—звідти і д. **Оттуда**.
Оттопки—ва́шкварки, шкварки́ [од сала].
Оттопывать, оттопать, оттопнуть — од[від]ту́пувати, одту́пати.
Оттопыривать, оттопырить, ся— випина́ти, од(від)дува́ти, настовбу́рчувати, ся, ви́п'ясти, оддýти, настовбу́рчити. ся.—**Отдуть губы**—надýти, од-[від]копа́лити, закопа́лити гу́би.
Оттормать, оттолкнуть, ся—1. од[від]рива́ти, одірва́ти, ся; 2] од[від]луча́ти, одлучѝти, од[від]чахнýти, ся.
Оттолженіе—од(від)лу́ка, відірва́ння.
Оттрепки — ви́носки, лахмі́ття, дра́нтя, (з конопе́ль)—костри́ця, терміття.
Оттрепать—1) д. **Оттрепывать**; 2) од[від]лупа́ти, одлущювати, ви́хльостати, прочуха́на да́ти.
Оттрёпывать, оттрепать, ся—витрі́пувати, ви́тріпати, вѝтіпати, ся.
Оттрясать, оттрясать, оттрясти, оттрясть — стру́шувати, обтру́шувати, струса́ти, обтруса́ти, ся.
Оттуда—1) відти, відті́ль, відті́ля́, звідти, звідті́ль, звідті́ля́, звідтам, з то́го міста; 2] з то́го ча́су, з тії́, з те́ї, з тієї пори́, відто́ді; 3) з то́го, від то́го, через те́.
Оттухнуть—сту́хнути.
Оттушевка—відтушува́ння.
Оттушевывать,—шевать — відтушо́вувати, відтушувáти.
Оттыкать, ототкнуть, ся — од(від)тика́ти, оді(віді)ткну́ти, ся.
Оттѣнивать, оттѣнять, оттѣнить, ся — од-(від)тіня́ти, тіня́ти, одтіня́ти, ся.
Оттѣнка—тінюва́ння.
Оттѣнокъ—(од)відті́нок, ві́дтінь.
Оттѣснять, оттѣснить, ся — д. **Отталкивать**.
Оттягазать, оттягать — од(від)та́гувати, одтяга́ти; од[від]суди́ти, ви́позивати.
Оттягивать, оттянуть, ся—1) од[від]тяга́ти, од[від]воліка́ти, одтягтѝ, одво-

локтѝ; 2] витя́гувати, ви́тягнути; 3] затя́гати, затягти.

Оттяжка—1] од[від]тяга́ння; витяга́ння; 2) од[від]кла̀д, проволо́ка, тяганина.

Оттягивать—відру́бувати.

Отужинать—повечеря́ти

Отуманивать, отуманить, [ся — тума́нити, тума́ну пуска́ти, затума́нити, ся, заморочити, ся, обхма̀рити, ся, запаморочити, ся, памороки, ба́ки забу́ти, затлумѝти, задурма́нити, ся, почманіти, почуміти.

Отупѣть—затупі́ти.

Отупѣлость—затупі́лість.

Отупѣлый—притупле́нуватий, затупі́лий.

Отуречиться—потурчитися.

Отутюжить—відпрасува́ти.

Отучать, отучить 1] вигу́чувати, вдвчити, повигу́чувати; 2] од[від]'уча́ти, від'у́чувати, від'учѝти віднадити.

Отучнѣть—погладшати, ростовстіти.

Отхаживать, отходить—відхо́жувати, відхо́дити.

Отхаркивать, отхаркать, отхаркнуть — од[від]ха́ркувати, одхаркати.

Отхватывать — од[від]дира́ти, затина́ти, тну́ти.

Отхлёбывать, отхлебнуть — висьо́рбувати, од[від]сьо́рбувати, ви́сьорбати, одсьо́рбати; вихлестати.

Отхлестать — вдхльостати, ви́батожити, од[від]бато́жити.

Отхлопывать, отхлопать — 1] обтрипу́вати, обтрпати, од(від)ля́скати; 2) стопту́вати, стоптáти, вдтоптати, стоп цювáти; 3] од[від]пле́скувати, оплéскати.

Отхлынуть - [ор]відхлднути.

Отходить, отойти—1] од[від]хо́дити, відійти́; 2] од[від]ходити, ки́дати слу́жбу, місце, одійти [од кого], кинути слу́жбу, місце; 3] умира́ти, помира́ти, кона́ти, кінча́тися, умéрти, поме́рти, сконáти. — **Больной отходить**—слабúй помира́е, кінча́ється; 4] відставáти, відстáти.—**Обѣдня отошла**- слу́жба скінчùлася. — **Отходящій**—відхо́жий.

Отходная—[од]відхідна́.

Отходъ—1] [од]відхід; 2] кіне́ць. — **На отходѣ**—при кінці. на пра́ кінці; 3] відхі́дник, паску́дник.

Отходный—дале́кий, оддлдний, глуха́й, самітни́й, затишнùй.

Отходчивый—відхідливий.

Отхожій—дале́кий, сторо́нній, осóбий.—**Отхожее мѣсто**—д. **Отходъ 3.**

Отхотѣть ся - перехоті́ти, перехті́ти, ся.

Отцвѣлый—відц[ь]вілий.

Отцвѣсть—відц[ь]віт.

Отцвѣтать, отцвѣсти — [од]відц[ь]вітáти, опадáти [про ц(ь)віт], відц[ь]вістù.

Отцвѣчивать, отцвѣтить—[од]відц(ь)вічувати, відц(ь)вітáти.

Отцеубійство—батьковбивство.

Отцеубійца—батьковбійник

Отцовскій—отцéвий, отці́вський, отéцький, бáтьківський, бáтьків, тáтовий, тáтів.

Отцовщина—отці́вщина, бáтьківщина.

Отцѣживать, отцѣдить, ся — од(від)ціжувати, одціди́ти; уточùти, вточúти, ся.

Отцѣловаться—націлувáтися; перецілувàтися.

Отцѣплять, отцѣпить, ся—(од)відчіплювати, відчепáти. ся.

Отчаливать, отчалить — (од)відчáлювати, відчáлити.

Отчалъ— [од)відчáлювання, [од]відчáл.

Отчасти—почáсти, частúною.

Отчаиваться, отчаяться — трáтити надію, стрáтити надію, звóмпити, пустúтись бéрега.

Отчаяніе—одчай, відчáй, рóспач, роспýка, очайдýшність.

Отчаянность — роспáчливість; безнадійність, безпорáдність; шалéвість.

Отчаянный, но—1) роспáчливий, безнадійний, безпорáдний, но, очайдýшний, но; 2) голінний, шалéний, запéклий, забісований.

Отчеканивать, отчеканить — вибивáти, вибити, од(від)карбувáти.

Отчего—чогó, чомý, чом, від чóго; через що, а чéрез те.

Отчего-то—чогóсь, чомýсь.

Отчёркивать, отчеркнуть — [од)відзначáти, відзначúти, відкре́слювати, відкре́слити.

Отчёрпывать, отчерпнуть—од(від)чéрпувати, одчерпнýти; надчéрпувати, надчерпнýти.

Отчерчивать, отчертить — (од)відрисóвувати, відрисувáти.

Отчесть—д. **Отсчитывать.**

Отчёсывать отчесать — [од)відчíсувати, відчесáти; одчухрáти.

Отчётливость — вúразність; достóтність, доклáдність.

Отчётливый, но, отчётистый, то — вúразний, но; достóтний доклáдний. но.

Отчетный—рахункóвий; відповідáльний.

Отчётность — відповідáльність; рахункóвість, здавáння рахýнків.

Отчетъ — справóздання (з чóго); перéлік, рахýнок, обрахýнок.

Отдать отчетъ — здáти справу, здожùти рахýнок, подáти справóздання.

Отчизна—отчúна. вітчúна, отчùзна, рідний крáй, бáтьківщина.

Отчимъ—вітчúм.

Отчислять, отчислить — оддíчувати, оддíчùти, відчисля́ти, відчúслити.

Отчисленіе — віддíчування, відчúслювання; відчúслення.

Отчитывать, отчитать—1) (од)відчúтувати, відчитáти; 2) (од)відшпгувати, (од)відмовлáти, відшептáти, відмóвити.

Отчищать,-чистить — **відчищáти, відчúстити.**

Отчій—д. **Отцовскій.**

Отчуждать, отчуждить, ся—(од)відлуча́ти, відлучи́ти; (од)відчужа́ти, відчу́жувати, відчуженя́ти; цура́тися, відцура́тися.
Отчужденіе—(од)відчу́ження, відібра́ння.
Отшагивать, отшагать, отшагнуть—1) (од)відступати. відступа́ти; 2) мірати, відмірати ступнями.
Отшалберить—перебра́йдикувати.
Отшалить—перепустувати.
Отшатывать, отшатнуть, ся—відха́тувати, відхита́ти, відхитну́ти, ся.
Отшелушивать, отшелушить—вилу́щувати, вилущити.
Отшельникъ, ца — пусте́льник, ця. самітник, скитник, ця. од[від]ло́дник, ця.
Отшельничество — пусте́льництво, скитництво.
Отшельническій, отшельничій — пусте́льницький, скитницький.
Отшёптывать,-тать — відшіптувати, відшепта́ти.
Отшествіе—[од]відхі́д.
Отшибать, отшибить, ся — од[від]бива́ти, одбати, ся; відтовка́ти,-вкти́.
Отшивать, отшить, ся—відшива́ти, відши́ти, ся
Отшлёпывать, отшлепать, ся—1) шльопа́ти, вúшльопати, нашльопа́ти [долонею), вúхльостати, вистьобати, од(від)чухра́ти, одбатожити, вúшпарити [батогом]; 2] задрі́пувати, задрі́пати, захвойдати, ся.
Отшлифовывать, отшлифовать—шліхува́ти, вúшліхувати, од[від]ясни́ти.
Отшпилевать—вúшпаклювати.
Отштукатурить—обтинькува́ти, ви́тинькувати, вишекотурити.
Отшучиваться, отшутиться—жа́ртами одбива́тися, од[від]жартува́тися.
Отщебетать—перещебета́ти.
Отщелкать—1] перелу́скати, перелуза́ти; од[від]лу́щити: 2] одлупи́ти, одлущува́ти: 3] одчита́ти (кому)
Отщёлкать—перела́скати, (про соловейка) перетьохкати.
Отщелкивать, отщелкнуть — од(від)щіпа́ти, відщіпнути (клямку).
Отщемлять, отщемить—прищи́кувати, прищикну́ти.
Отщепенецъ—сретя́к, одщепе́нець.
Отщеплять, отщепить— відко́лювати, віддирати, відколо́ти, відідра́ти; од(від]чахну́ти [гилку].
Отщепокъ—тр[с]ка, скáлка, оскоме́лок.
Отщипывать, отщипать, отщипнуть—відщу́пувати, відщипну́ти, (пір'я, волосся)—одску́бувати, одску́бти.
Отъ, ото—од, від, з.—**Время отъ времени**—часа́ми, від ча́су до ча́су, коли-неколи.—**Отъ глупости**—з ду́ру.—**Отъ радости**—з ра́дощів.—**Отъ роду**—з ро́ду.—**Отъ того, что**—через те́, що; того́, що.
Отъемлемый—відніма́ний, від'ємний.
Отъемлемость—відніма́ність, від'ємність.
Отъѣдать, отъѣсть, ся—1) з'їда́ти. з'їсти, поїсти; 2) від'їда́ти, відгриза́ти, від'їсти, відгризти; 3) від'їдатися, роз'їстися.
Отъѣдокъ—об'їдок, недо́їдок, [частіше мн.) недо́їдки, недо́гризок.
Отъѣздить, ся — 1] від'їздити, скінчáти їзду́, 2] з'їздитися.
Отъѣздный—від'їздний.
Отъѣздъ—од'їзд, від'їзд, ви́їзд, рушання.
Отъѣзжать, отъѣхать—1] від'їжджа́ти, від'їздати, виїжджа́ти, виїздити, від'їхати, вúїхати; 2) переїжджа́ти, переїздити, переїхати.
Отъѣзжій—виїжджáючий.—**Отъѣзжее поле**—дале́ке від села́ і нив по́ле.
Отъэкзаменовать—переекзаменувати, проекзаменува́ти.
Отъявленный—звісний, всім відо́мий.
Отыгрывать, отыграть, ся—од[від]грава́ти, оді[віді]грати, ся.
Отымалка—ганчірка [до горшків].
Отымать—д. **Отнимать.**
Отыкивать, отыкнть—тинúти, обтина́ти.
Отыскивать, отыскать, ся— од[від]шу́кувати, знаходити, одшукати, знайти́, ся.—**Отыскивать судомъ**—позивати, вúпозивати.—**Отыскать одикъ другого**—зшука́тися.
Отяготительность — утяжлúвість, сутýжність.
Отяготительный—утяжлúвий, сутýжний.
Отяготѣть—обважні́ти. отяжі́ти.
Отяготѣніе—обтяження, утяження.
Отягощать, отяготить—обтяжа́ти, утяжа́ти, обтяжáти, утяжи́ти.
Отягощеніе—обтяження, утя́ження, та́гарь, тя́жарь.
Отяжелѣлый—обважні́лий.
Отяжелѣть—обважні́ти.
Офицеръ—офіце́р.
Оффиціальный, но—урядо́вий, во, офіційний, но.
Оффиціальность — урядо́вість, офіційність.
Охабень—керея́, кобеня́к.
Охапіе—о́хання, о́хкання.
Охапка—оберемок.
Охапывать, охапнуть—1) обхо́плювати. обхопити; 2) обкрадати, оббира́ти, обікра́сти, обібрати.
Охать, охнуть—о́хати, о́хкати, о́хнути.
Охватывать—д. **Обхватывать.**
Охлада охоло́да, осту́да.
Охладительный—остудний.
Охладѣвать, охладѣть—холо́нути, простига́ти, охолонути. прохолонути, остúгнути, простúгнути.
Охладѣлый—охоло́лий, остúглий, простúглий.
Охлаждать, охладить, ся — охоло́жувати, прохоло́жувати, вихоло́жувати. вистýжувати. ся, охолоди́ти, прохолоди́ти, ся, охолóнути, прохолонути, простúгнути.
Охлажденіе—охоло́да, осту́да.
Охлестать — охльостати [батогом], обтрiпати (одежу).

Охлопокъ, охлонье—клóчча.
Охмелѣлый—підпи́лий.
Охмелѣть—охмелі́ти, оп'яні́ти.
Охолащивать, охолостить — 1) валаша́ти, ва́валашати, ви́холостити і д. **Валóшить**; 2) обкрада́ти, обікра́сти.
Охолощеніе — валаша́ння, вихолощування.
Охорашивать, ся — чепури́ти, причепура́ти, ся.
Охота—1) хі́ть, охо́та.—**Съ охотой** — охо́че, зáлюбки́; 2) (з рушницею) — охо́та, стріле́ство, (з собаками) — ло́ви, вло́ви, лове́ство, полювання, (яко промисел)—мисли́вство.
Охотиться—1) охо́титись, ма́ти охо́ту, по́тяг до чо́го; 2) полюва́ти.
Охотникъ—1) охо́чий, ла́сий (до чого); 2) охо́тник, добровóлець; 3) стріле́ць, лове́ць, мисли́вець, мисли́вий, мисли́вець.
Охотничій, охотническій—лове́цький, ло́вчий, мисли́вський.
Охотно—охо́че, за́любки́, ра́до.—**Охотнѣе**—охітні́ше, радні́ший.
Охотность—охо́чість.
Охотный—охо́чий, охітни́й, ра́дий. —**Охотный рядъ**—ри́нок рі́жної дробини́.
Охра, Ochra—во́хра.
Охрана—охоро́на; оборо́на.
Охраненіе—охоро́на, охоро́нення, вартува́ння.
Охранитель, ница — охоро́нець, охоро́нитель, ка, сторож, оці́кун.
Охранительный—охоронний.
Охранять, охранить, ся—охороня́ти, оберіга́ти, бороня́ти, ся, берегти́, ся, охорони́ти, оберегти́, ся.
Охрипать, охрипнуть—хри́пнути, охри́пнути, охри́пти, (про кількох)—пе́рехри́пнути
Охрипость—хри́пле́сть, охри́пле́сть.
Охриплый—хри́плий, охри́плий.
Охрыть—во́хрити, натира́ти во́хрою.
Охромѣть—окри́віти, закульга́ти. зашкандиба́ти.
Охромѣлый—криви́й, ву́лявий, шкандиба́л.
Охуждать, охудить—гу́дити, га́нити, ганьба́ти, ха́яти, ха́їти, паску́дити, пога́нити, огу́дити, зга́нити, зганьби́ти, обхаяти, опаску́дити, опога́нити.
Охужденіе—гу́діння, догана.
Охулять, охулить—гу́дити, ха́яти, огу́дити, обха́яти.
Охъ—ох! ой!
Оцарапывать, оцарапать, ся—дря́пати, подря́пати, удр(а)я́пати, удря́пнути,ся
Оцвѣтать, оцвѣсти—д. Отцвѣтать.
Оцѣждать, оцѣживать, оцѣдить, ся—од(від)цю́жувати, проціжувати, одці́ди́ти, проці́ди́ти, ся.
Оцѣнивать, оцѣнить, ся—цінувати, ціна́ти, оці́нювати, оці́ни́ти, поці́ни́ти, поці́нюва́ти, ся, „(знову)—переоці́нювати, переці́ни́ти, переці́нювати.
Оцѣнённый—ціно́ваний, оці́нюваний, поці́но́ваний, оці́нений.
Оцѣнка—цінува́ння; оці́нюва́ння, зві́азначена ціна́.
Оцѣночный—ці́нува́льний.
Оцѣнщикъ—ці́нува́льник, ціна́тель.
Оцѣпенѣвать, оцѣпенѣть — деревені́ти, кля́кнути, дуба́ти, одеревені́ти, заклякнути. одуба́ти, ду́бом ста́ти.
Оцѣпенѣніе—оду́блість, здеревені́лість.
Оцѣпенѣлый — одеревені́лий, заклякли́й, задубі́лий.
Оцѣплять, оцѣпить—1) ото́чувати, оточа́ти (ві́йськом); 2) обчі́пля́ти, начі́пля́ти, обче́пи́ти, наче́пи́ти, пообчі́плювати, поначі́пля́ти.
Оцѣпленіе—ото́чення (ві́йськом).
Оцѣпъ—жураве́ль (коло кирниці).
Очагъ—о́гнище, (при печі)—при́пічок, (в сінях або на дворі)—каба́ця.
Очанка, рос. Teverium Chamaedrys L.—самоси́л, чебре́ць лісови́й, братки́ польові́, васи́льки польові́, польови́й ма́тошник.
Очарованіе—зачарува́ння, зача́рування, ча́ри.
Очаровательный—чарівни́й, чару́ючий.
Очаровательность—чарівність
Очаровывать, очаровать, ся — чарува́ти, зачаро́вувати, зачарува́ти, ся, причаро́вувати, причарува́ти
Очаровать, ница—чарівни́к, ця.
Очевидецъ—самови́дець.
Очевидный, но — очеви́дний, очеви́дьки, очеви́дячки, види́мий, мо.
Очёлокъ—че́люсти (у печі)
Очень ду́же, ве́льми, си́льне, тя́жко. **Очень захотѣлось**—тя́жко захті́лося.
Очервивѣлый—черви́вий.
Очервивѣть—почерви́віти.
Очередной—черговий, колійний.
Очередь—че́рга, че́ред, колія, ряд, поря́док. **По очереди**—по че́рзі, у ко́лію, почере́жно **На очереди**—на че́рзі. **Не въ очередь** — безчере́жно, без че́рги. **Стоять на очереди**—на де́нному поря́дку стоя́ти (про справи). **Приходитъ очередь другого, другому** —прихо́дить на и́ншого.
Очерётъ—д. Камышъ.
Очеретянка, пт. Emberiza schoenicus—очере́тянка.
Очёркивать, очеркнуть—окре́слювати, окре́слити, обче́ркувати, обчеркну́ти, обрисовувати, обрисува́ти, (цирку́лем)—обцирклюва́ти.
Очеркъ—на́рис; начерк; скіц.
Очернивать, очернять, очернить — 1) чорни́ти, почорня́ти; 2) обмовля́ти, обрі́хувати, чорни́ти, обмо́вити, обрехати, обчорни́ти.
Очерствѣть—зача́рствіти.
Очерствѣлый—чёрствий, зачерствілий.
Очерствѣніе—зача́рствіння.
Очертаніе—о́брис; зарис; взір.
Очертывать, очерчивать—д. **Очёркивать. Очертя голову**—о́слiп, слiпма́.
Очертѣть—очортіти, обісіти, осточортіти, остобісіти.
Очёски—па́чоси, па́чіски, (на гребні)—клóчча.
Очёсывать, очесать, ся—1) обчісувати, об-

чеса́ти, ся; 2) чу́хатися, почу́хатися.
Очечный—окуля́ровий.
Очинивать, очинить, ся — заправля́ти, заправити, темперува́ти, затемперува́ти, загострува́ти, загостри́ти.
Очинка — темперува́ння, загострювання, заостру́гування (олівця).
Очистительный—очища́ючий.
Очистка—чи́щення, ві́дчищення; очи́стка, очи́стка, (ставу од мулу)— шлямівка, шлямува́ння, (шкури од міздрі) —пляшівка.
Очитокъ, рос. Sempervivum tectorum L.— доля, скочки́, пупе́ць.
Очищать, очистить—1) очища́ти, обчища́ти, зачища́ти, очи́стити, обчи́стити, ви́чистити, (став від мулу)-шлямува́ти, ви́шлямувати, перешлямувати, (поле від кущів)—тереба́ти, ви́теребити, (від бур'яну, сапкою)—сапа́ти, пересапа́ти, (рука́ми)—полоти́, виполо́ювати, ви́полоти, (кишки для ковбас)—шлямува́ти, вишлямувати, (зерно від луски)—вилу́щувати, ви́лущити, облу́щити, (зерно від луски ретівкою)—шеретува́ти, ви́шеретувати, (зерно від полови ві́янням)—ві́яти, провіяти, (на млинку)—млинкува́ти, (решетом) — решетити, решетува́ти, точи́ти, переточи́ти, перепусти́ти, (дерево від молодих гилочок і листочків) — пасинкувати, попасинкува́ти, (овоч від шкурки)—обира́ти, обібра́ти, (шкуру від шерсти) — ви́личкувати, (од міздрі)—пластува́ти, (од шерсти і пір'я) — скубти́, обску́бти, обскубти́; 2) випорожнювати, опорожня́ти, ви́порожнити, опорожни́ти, ви́порожнити, ся; 3) оббирати, обібрати, облупити (д. Обирать 2.).— Очиститься отъ грѣховъ — од від)поку́тувати гріхи́, розгрішатися.
Очищеніе—очи́щення; проче́щення, про́чистка (животові); ви́лата, ухе́тування (рахунку); випоро́жнення, опорожнення (місця) Послѣродовое о. -бруд.
Очи—окуляри.
Очко—(у рослин)—бру́нька бросто́к, живе́ць, (в картах)—о́чко, ві́чко
Очная трава, рос. Euphrasia officinalis — польови́й васи́льок, верес луговий.
Очковая змѣя—окуля́рник. Naja tripudians.
Очной—очний. Давать очную ставку—ставити на очі, на́віч. зво́дити, зво́дити на очі. на вічі.
Очувствываться, вчувствоваться — очуватися, очута́тися, очу́тися, очу́няти, ся, проче́ня́ти, проче́ма́тися, очу́маитися, оханутися, опам'ятатися
Очуметь—очуміти, очманіти, очамріти.
Очунаться, очнуться-1)прокида́тися, прока́нутися; продру́хатися; 2) прийти до пам'яти; очу́няти
Очутиться—опини́тися.
Ошалѣлый—одурі́лий, шале́ний. очманілий.
Ошалѣть—здурі́ти, ошаліти, очманіти, здурма́нитись, обезглу́здіти.
Ошаривать, ошарить — ни́шпорити, ва́нишпорити.
Обшаршавѣть — зашарша́віти, пошарша́віти.
Ошеекъ—оши́йок.
Ошейникъ—оши́йник, наши́йник.
Ошеломлять, ошеломать — приголомшувати, приголомшити, забити памороки, ошара́шити, причмелити.
Ошеломленіе—приголо́мшення.
Ошельмовать—зганьби́ти, зневла́вити.
Ошелудивѣть—ошолуді́яти.
Ошелушать, ошелушить, ся—облу́скувати, облу́скати, облу́зати, облущати, ся.
Ошибать, ошибить — оббива́ти, оббити. Его ошибаетъ оборокомъ—на його мли́сть нахо́дить, він замлівае.
Ошибаться, ошибиться—помиля́тися, омиля́тися, огрішати, хи́бити, блуди́ти словами, помили́тися, омили́тися, змилити, схи́бити. О. въ разсчетѣ — прогада́ти, обмахну́тися, (поспішаючи)—прохопи́тися. О. въ цѣнѣ — проціну́вати.
Ошибка — поми́лка, обми́лка, оми́лка, огріх; хи́ба.
Ошибочность—помилко́вість, поми́льність.
Ошибочный, ко—помилко́вий, во, поми́льний, но, оми́льний, хи́бний, но.
Ошпаривать, ошпарить—ошпа́рювати, опарювати, ошпа́рити, опа́рити.
Оштрафовывать, оштрафовать—штрафува́ти, оштрафувати, поштрафувати.
Ощелачиваться, ощелачиться—визо́лювати, ви́золитися.
Ощепокъ—д. Осколокъ.
Ощетиниваться, ощетиниться—настовбу́рчуватися, настовбу́рчитися; наїжитися, наїжачитися; ви́з(ь)ірчитися; насвирлитися; ви́тріщитися.
Ощипывать, ощипать—общи́(і)пувати, обща(і)пати, (пір'я, щерсть, волосся) — оскуба́ти, оску́бти, обскубти, (ошпаривши)—па́трати, обпа́трати.
Ощупывать ощупать—ла́пати, обла́пувати, обла́пати, ма́цати, обма́цати
Ощупываніе—ла́пання, ма́цання.
Ощупь—полап. На ощупь—на по́лап.
Ощупью—помацки, по́лапки, обмацки, по́лапцем, навпо́мацки, напо́мацки, обла́пки.
Ощутительность — чутли́вість, дошкульність.
Ощутительный—чутли́вий; дошкульний.
Ощущать, ощутить, ся—чу́ти, вчува́ти, чува́ти, чу́ти, вчу́ти, ся.
Ощущеніе—вчуття́ вчува́ння. Ощущеніе вкуса чего—присмак (який).
Ояшѣть—помолодіти.
Оягниться—окоти́тися.

Кінець І тому.

С. ІВАНИЦЬКИЙ І Ф. ШУМЛЯНСЬКИЙ

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИ́К

ТОМ II — П-Ѳ

СТОР. 1—250

ВИДАННЯ ДРУГЕ
(БЕЗ ЗМІН З ВИДАННЯ 1918 Р.)

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КАТЕРИНОСЛАВІ
КАТЕРИНОСЛАВ — ЛЯЙПЦІҐ
1 9 2 3

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК.

Том II
П.—Ѳ.

П.

Пава, (здр.) **павушка,** пт. Pavo cristatus—па́ва, (здр.) пави́чка, па́вонька.
Павиянка, павилица, рос. Cuscuta—повіти́ця, привіти́ця.
Павіанъ, Simius—павія́н.
Павлинъ, Pavo cristatus—пави́ч, паву́н.
Павлиній, павлиновый—пави́ний.
Павлинья очки, рос. Aquilegia vulgaris L.—о́рлики, дзвіно́чки, голубки́, оксами́т.
Паворозокъ, паворозъ—поворо́зка, поворозочка.
Павѣтеръ—ходови́й вітер.
Пагуба—1) згу́ба, поги́біль, загу́ба, заги́; 2) згу́ба, втра́та, стра́та.
Пагубникъ, ца—погуби́тель, ка, згу́бця.
Пагубность—згу́бність.
Пагубный, но—згу́бний, но.
Падалина, падалица—па́далиця.
Падалище, падаль—падло́, сте́рво.
Падалищный—па́дловий.
Паданіе—па́дання.
Падать, пасть — 1) па́дати, упа́сти, впа́сти, вали́тися, повали́тися; 2) ги́нути, загиба́ти, поги́нути, заги́нути; 3) у чада́ти, підупада́ти, занепада́ти, підупа́сти. **Падаетъ жребій**—випада́є (йому, їй) **Падаетъ подозрѣніе**—па́дає вина́; **Падать, упасть въ обморокъ**—мліти, зомліва́ти, умліва́ти, зомліти, умліти. **Падать духомъ**—в ту́гу, в журбу́ вдава́тись, журитися.
Падёжь—упа́док, падь, по́шесть, дох, ви́здих
Падежъ—відмі́нок, одмі́нок.
Паденіе—1) па́дання, спада́ння; 2) збл́уд.
Падкій—ла́сий, охо́чий, ква́пний, кваплѝвий.
Падкость—кваплѝвість, ла́сість.
Падубъ, рос. Fraxinus excelsior L.—я́сень, ясени́на.
Падучая болѣзнь, Epilepsia—чо́рна не́міч, чорна хвороба, причи́на, мимохі́д, мимохідник, роди́мець.
Падчерица—па́сербиця.
Паекъ—пайо́к.
Пажить—ви́гін, ви́пас, пастівни́к, пасо́ви́ськс.
Пажъ—1) паж; 2) джу́ра.
Пазило—фуга́нок, уто́рник.
Пазить—жолоби́ти.
Пазникъ—1) д. **Пазило**; 2) рос. Hypochaeris, Achyrophorus — хвоста́ч, петро́ва за́куска.
Пазуха—1) па́зуха, па́зушпа; 2) паха́, пахва́
Пазушина—ді́рка, я́мка.
Пазушистый—дірча́тий, дірча́стий, ямкува́тий.
Пазъ, мн. **пазы**—жо́лоб, жолобо́к, рівчачо́к, (в клепках для дна)—уто́ра, (частіше мн.)—уто́ри, (в стовпах)—ушу́л,(частіше мн.)—ушу́ли.
Пай—пай.
Пайщикъ, ца—спі́льник, ця, член.
Пайщина—спі́лка, товари́ство (д. **Ассоціація**).
Пакетъ—паке́т, кове́рта.
Паклунъ—рос. Teucrium Chamaedrys L.—чебре́ць лісови́й, самоси́л, ма́точник польови́й; T. Polium L.—сіда́ч, сива́ш.
Пакля—кло́чча, пачіска́.
Пакляный—кло́ччаний, з кло́чча.
Паковать, ся—пакува́ти, ся.
Паколокъ—па́кіл.
Пакостить—ка́постити, паску́дити, збитнува́тись, шкоди́ти, па́костити.
Пакостникъ, ца—ка́посник, паску́дник, шкідник, ця, збито́шник, ця, па́косник.
Пакостный—ка́посний, паску́дний, шкідли́вий, збито́шний, па́кісний.
Пакость—ка́пость, паску́дство, паску́дність, шкода, зби́тки, па́кість.
Палата, палаты—пала́ц, пала́ти, хороми, го́рниці; **Ума палата**—голова́, розу́мна голова́; **Казённая палата**—фінансова пала́та; **Судебная палата** — судова́ пала́та.
Палатка—наме́т, накриття́, шате́р, шатро́, халабу́да, халабу́дка.
Палачевскій, палачевъ—ка́тівськи́й, ка́тів, ка́товий.
Палачъ—кат, (поб.) като́га.
Палашъ—меч, міч (гострий з обох боків).
Палевый—блідо-жо́втий, полови́й.
Палена—палята́на, смалята́на, шмалята́на.
Палёный—сма́(шма́)ля(е)ний.
Палецъ—1) па́лець, пу́чка, (здр.) па́льчик, па́ль́чок; 2) (в машинах)—па́лець, зуб.
Палечный—па́лешний, пальцьови́й; (Д. під сл. **Зубчатый**).
Палисадина—па́ль, кіл, (тонка)—тичи́на.
Палисадникъ—прися́док, горо́дчик, квітни́к.
Палитель—пали́й.
Палительный—пальни́й, запа́льни́й.
Палить—пали́ти і д. **Обжигать**.
Паляка,(здр.) **палочка**—па́лиця,(здр.)—па́личка,

(поб.) палю́га,(зб.) палі́чча, (що з нею ходять)—ціпо́к, (здр.) ціпо́чок, (поб.) ціпу́ра, (загнута з одного краю)—кий, кій, (зб.) кія́чча, (попівська або чернеча)--патери́ця, (чабанська)--ґирли́ґа, (з гаком, щоб ловити овець)—бернак, (не отесана і груба)—лома́ка, (здр.) лома́чка, (зб.) лома́чча, (для гри в опуки)—ги́лка, (для чищення плуга)--ги́стик,(що нею перегортають огнище)—жи́жло, (до нартів або та, що діти́ граються у коні)—джиґа́ти, (залі́зна або дерев'яна з метал. ручкою на взір молотка або сокирки)—ке́леп, (з карлючкою)—ко́стур, карлю́чка, (що загостре́на)—клю́чка, сми́кавка, — (щоб гратися у свинки то-що)—ковінька, (з булавою на кінці)—булава́, кийо́к, кійо́к, (ще й загнута)—ковінька (д. **Клюка**), (з карбами)—карбо́ванка (д. **Бирка**), (у гайдарів, що на ній накарбо́вано число овець)—гайда́рка, (на котрих чіпляються неводи)—ти́чка, пі́дтич, (що стромляються для рослин)--тичи́на, ти́чка, (маленька для застромлювання, для скручування або для играшки)—пати́к, патичо́к, пу́рка, пу́рочка, (для гри на цимба́лах)—би́льце, (у шевців, щоб вирівнювати)—змо́рщина, (щоб лощити)—клеса́чка, (з рощено́м для лову раків)—рогу́ля, (щоб повертати млинове каміння)—мельо́н, (у копаниць)—сапи́лно, (у мітли)—мітлище, держа́к, де́ржало (д. **Метловище**), (у кочерги)—кочу́ржило (д. **Держалка**), (у коси)—кісся́ (д. **Коса**),(у ціпа)—ціпи́ло (д. **Держалка**), (у списа)—ра́тище (д. **Копьё**), (у черпака)—держа́к, де́ржално.

Паломникъ—богомо́лець, проча́нин, (мн.) проча́не.

Паломничество—про́ща.

Палочникъ—рос. Typha L.--рогі́з, па́лки́; Typha augustifolia L.—кіях, кіяшо́к; T. latifolia L.—кіяхи́, султа́нчики.

Палочный—па́лишний, кийо́вий.

Палочье—палі́чча, кия́чча, лома́чча.

Палтусъ, риба Pleuronectes hypoglossus—па́лтус.

Палуба—чарда́к, па́луба.

Пальба—пальба́, стріля́нина, стріля́ння.

Памятливость—пам'ята́ивість.

Памятливый—пам'ятли́вий, пам'ятки́й, пам'ятю́щий,

Памятникъ—па́м'ятник, па́м'ятка; **Надгробный памятникъ**—надгро́бок, нагро́бок.

Памятный—1) па́м'ятни́й, незабу́тній. 2) пам'ятко́вий.

Памятно—в па́м'ятку, в тямкі́, в знаки́ да́тися, бу́ти.

Памятовать, ся—пам'ята́ти, ся, пам'ятова́ти.

Память—1) па́м'ять, тя́мка, по́мка; па́мороки; («забити па́мороки»). **Въ память врѣзаться**—в тямкі́, в знаки́ да́тись; **Приводить на память**—пригада́вати. 2) спо́мин, зга́дка; **На память**—а) д. **Наизусть**. б) на спо́мин, на зга́дку, на неза́будь; 3) па́м'ятка.

Панёва—пла́хта.--(По малюнку)--карта́та, карта́цька, (синя)—синя́тка, (червона, викрашена червцем)—черча́та, черча́ста.

Панелина—пла́нка.

Панель—1) пла́нка, пане́ль; 2) пішохо́д.

Паника—па́ніка, переполо́х.

Панихида—панахи́да, парастас, (в 40-ий день після смерти)—сороковини.

Панталоны—штани́, шарава́ри, (узенькі)—гала́нці, (спі́дні)—спі́дні, (хутряні вовною в середину)—и́ршані (Д. під сл. **Брюки**).

Пантомима—пантоміма, миги.

Панцырь—па́нцир.

Паперть—паперть, цви́нтар.

Папироса, папироска—цига́рка, (мн.) цига́рки.

Папиросный—цига́рошний, цигарко́вий.

Папиросникъ, ца—цига́рошник, цига́рник, ця.

Папиросница—цигарни́ця, (з очерету)—очере́тянка.

Папка—обго́ртка, те́ка, папі́рниця.

Папоротникъ—рос.Aspidium Filix mas Sw.—па́пороть, A. F. femina Sw.—жіно́ча па́пороть, A. Thelypteris Sw.—боло́тяна па́пороть.

Папоротный—па́поротний.

Пара—па́ра, (волів запряжених)—супру́га, (волів з возом)—паровиця. **Составлять, подбирать подъ пару, пары**—парува́ти, ся, спарува́ти, добира́ти до па́ри.

Парабола—1) прито́ча; 2) (матем.)—пара́бола.

Параболически—прито́чою, прито́чами.

Параграфъ—артику́л, параґра́ф.

Парадный—1) пара́дний; 2) пишний, роскішний, показни́й, (що до одежі)—ша́тний.

Парадъ—1) пара́да; 2) д. **Нарядъ**.

Паразитъ—чужоїд, паразит.

Параличная рѣпа, рос. Bryonia alba—**лечи́ла́й** зілля, перо́ступ, перо́сту́пень.

Параличъ, Paralysis—підві́й, пара́ліж.

Параллелепипедъ—гранча́к.

Параллельный, но—рівнолежний, рівнобіжний, но, по́руч. впо́руч, опору́ч.

Параллель—1) рівнолежник, рівнобіжник; 2) порівня́ння.

Парапетъ—1) вал, окіп; 2) би́льця.

Парафинъ—земляни́й віск, парафін.

Пареньъ—парубійка, парубча́, парубча́к, хло́пець, хлопча́к, пахо́лок, д. **Парень**.

Пареница—пар.

Парение—ширя́ння, шуга́ння, буя́ння, вита́ння.

Парение—па́ріння.

Парень—па́рубок, (здр.) парубча́, парубча́к, парубійка (д. **Пареньъ**), (мн.)--парубки́, парубо́ята, (зб.) парубо́цтво, хло́пець, (здр.) хло́пко, хлопча́, хлопча́к (д. **Пареньъ**), (мн.) хло́пці, хлоп'ята, па́рень, (поб.)-паря́га, (мн.)-па́рні, **челядя́н**.—**Парнемъ быть, прабыть**—парубкува́ти, пропарубкува́ти, спарубкува́ти, напарубкува́тись.

Пари—заклад. **Держать пари**—об заклад, у заклад би́тись, йти, закладатися.

Паристый—пари́стий (д. **Парный**).

Парить—шири́ти, шугати, літа́ти, буя́ти, носи́тись, вітати.

Парить, выпарить, ся—1) па́рити, ви́парити, ся; 2) шпа́рити, чухра́ти, періщити, ви́парити і т. д. д. **Бить** (різками); 3) під пар, під то́локу, на переліг зоставля́ти (землю); 4) парува́тися, спарува́тися.

Паркій—парки́й.
Парламентъ—парла́(я)мент, ра́да держа́вна, генера́льна.
Пармазанъ—сир па́рмський.
Парнезъ—па́рубків, хло́пців, па́рнів, паруб'о́цький, парубо́чий.
Парникъ—парни́к.
Па́рникъ—пари́стий (д. **Парный**).
Парный—1) пари́стий, до па́ри, спарова́ний. **Не парный**—не пари́стий, (про чоботи, рукавиці)—ро́спарки,(про волів) ро́спари; 2) па́рний, на па́ру ко́ней, удву́конь.
Паровикъ—паровик.
Паровозъ—паровіз, маши́на парова́.
Паровой—1) паровий; 2) парнико́вий.
Пароконный—двукінний.
Пароксизмъ—пере́падок.
Пароль—га́сло.
Парольный—гасло́вий.
Паромъ—поро́н.
Паромщикъ--поро́нщик,перевізник (на пороні).
Пароходъ—парохід, пароплав.
Пароходство—пароплава́, пароплавство
Партеръ—пáртер.
Партія—1) сторона́, сторо́нництво, па́ртія; 2) вата́га, (чумаків)—ва́лка.
Парусъ—па́рус, вітри́ло, (здр.) вітри́льце, жа́гель, жа́глик, (боковий)-косе́ць.
Парусный—па́русний, вітри́льний.
Парча—парча́, грезе́т.
Парчевой—парче́вий, грезето́вий.
Паршивецъ—парха́ч, парх, шолуди́вець.
Паршивить, ся—паршивити, ся.
Паршивый—паршиви́й, шолуди́вий, парха́тий.
Паршъ—па́рхи, шо́луді.
Паршивѣть, опаршивѣть—паршиві́ти, шолуди́віти і д. **Опаршивѣть.**
Паръ—1) па́ра, дух; 2) па́р, толока́, обло́г, перело́г. **Быть подъ паромъ**—парува́ти, толокува́ти, перело́гом, обло́гом лежа́ти.
Пасеніе—па́ства, пасі́ння, па́сення.
Пасквиль—пашквіль.
Паслянъ—рос. Solanum Dulcamara L.—пасло́н, гли́стник, глистя́к, пасльо́н, во́вчі я́годи, надтя́вник, паслін-гли́стник, S. nigrum L.—чо́рний паслін.
Пасмурный, но—1) хма́рний, хмурни́й, охма́рений; 2) похму́рий, хму́рий, охма́рений, пону́рий, похню́пий, сумови́тий.
Пасмурѣть—хма́ритися, хму́ритися, охма́рюватися.
Пасовать—пасува́ти.
Паспортный—пашпорто́вий, біле́тний, па́шпортний.
Паспортъ—па́шпорт, біле́т.
Пастбище—пасови́ще, пасови́ця, па́ша, пастівни́к, пасови́сько, ви́гін, ви́пас, па́ства, пастове́нь.
Паства—па́ства, пара́(хв)фія, пара(хв)фія́не.
Пастернакъ, рос. Pastinaca sativa L.—пастерна́к, постерна́к.
Пасти, сь—па́сти, ся, випаса́ти, (в дорозі)—попаса́ти,(на ходу)--по́паски,(про пастухів) —чабанува́ти, чередникува́ти, гайдарува́ти, (про диких птиць і тварів)—жирува́ти.
Пастила—пави́дло (сухе).
Пасторъ—па́стор.
Пастухъ, здр. **пастушокъ**—пасту́х,(здр.) пастушо́к, пастуша́, (овець)—вівча́рь, чаба́н, гайда́рь, вата́жник, (здр.) вівча́рик, чабане́ць, (рогатої худоби)—скота́рь, ста́дник, го́нщик, (корів, телят тощо в череді) —чередни́к, корівник, (коней)—ста́дник, табу́нщик, (свиней)—свина́рь, свинопа́с, (телят)--теля́тник, (кіз)--коза́рь, (гусей)— гуся́тник, (коней в степу на ніч)--кона́рь, (старший чабан)--ота́ман,ли́чман, отага́с, (молодший або помішник)--підпа́сок, підпа́с(а)нч, (старший гурта)—гуртопра́в, (останні)—гайда́р, гайда́й,(кухарь у чабанів)—байба́ра. **Быть пастухомъ**—чередникува́ти, гайдарюва́ти, скотарюва́ти. **Безъ пастуха** (про стадо)—само́пас, бе́збеш.
Пастушескій, пастушій—чередникі́в, чаба́нів, чаба́нський, пастухів, пасту́ший, вівча́рський, гайдарі́в, гайда́рський, скотарі́в, скота́рський, свинарі́в, свина́рський, теля́тників, табу́нщиків.
Пастушка—пасту́шка, чередни́ця, корівниця, теля́тниця, гуся́тниця.
Пастушья сумка, трава, рос. Capsella Bursa pastoris Moench.—о́чки, ріжу́ха, мішо́чки, вінички, гри́цики, зозу́льник, сірики, черви́шник.
Пасть—1) па́ща, пе́лька, пащека; 2) па́стка і д. **Западня і ловушка.**
Пасть—(в)упа́сти, полягти; зблуди́ти, впасти в блуд.
Пастьба—випаса́ння, ви́пас, попас, попаса́ння, пасіння. (Д. під сл. **Пасеніе**). **Время пастьбы**—пасови́ця.
Пасха—па́ска, вели́кдень.
Пасхальный—великоде́нний.
Пасынковать—пасинкува́ти.
Пасынокъ—па́синок, па́серб.
Пасѣка—па́сіка.
Пасѣчникъ—па́сішник. **Быть пасѣчникомъ**—пасішникува́ти.
Патока—па́тока (од меду, од сахарю), меля́с (од буряків).
Патріархъ—патріа́рх, патріа́рх.
Патріотъ, патріотическій—патріо́т, патріо́та, патріоти́чний.
Патронница, патронташъ—ладівни́ця, ладу́нка, куле́шниця, патронта́ш.
Патруль—обхід, патру́ль.
Паужина—полудень, підвечірок.
Паужинать—полу́днувати, підвечі́ркувати.
Пауза—павза, зупи́нка, переста́нок.
Паукъ, ком. Aranea—пав'у́к. **Паукъ крестовикъ**—хреща́тник.—(З довгими ногами) — косарь. — Tetragnatha—тене́тник. — Lycosa Tarantula—тара́нтул, тара́нтух.
Паутина—павути́на, па́воть, (зб)—павути́ння, (з початку о́сени)—ба́бине лі́то.
Паутинный—павути́нний,-ній.
Паучій—павуко́вий.
Пафъ—бах, бух, баба́х!
Паханіе—ора́ння, ора́нка, (ралом)—ра́лянка.
Паханый—ора́ний.
Пахарскій—хліборо́бський.
Пахарь—хліборо́б, ратай, ора́ч, плуга́ти(а)рь, плуга́ч.

Пахать—ора́ти,(ралом)--ра́лити, (з сере́дини до кра́їв)—ора́ти в розгі́н, (вздуге)--двоїти, (втрете)—троїти, (ралом в другий бік)—до́вжити.
Пахви—під'хві́стя.—**Сбить съ пахвей**—зби́ти з пантеля́ку, заби́ти ба́ки.
Пахнуть—па́хнути, тхну́ти, души́ти, (трохи)—пахті́ти, (погано)—нести́, смерді́ти.
Паховика—пахви́на́.
Паховой—пахвови́й.
Пахота—1) духо́та, за́ду́ха; 2) д. **Паханіе. Окончить пахоту**—об'ора́тись.
Пахотный—1) о́рний, хліборо́бний. 2) хліборо́бський.
Пахоть—рілля́, о́ранка.
Пахтать, спахтать—колоти́ти, збива́ти, зби́ти ма́сло.
Пахучесть—пахню́чість, пах.
Пахучій—пахню́чий, пахню́щий, запашни́й, духови́тий.
Пахъ—пахва́.
Пачески—кло́чча, пачіски́.
Пачка—па́чка, жму́т, жмук, жмуто́к, в'я́зка.
Пачканіе—1) каля́ння, ма́зання, ма́щення. 2) ма́зання, ля́пання.
Пачкать, запачкать, ся—1) каля́ти, ся, ма́зати, ся, валя́ти, ся, му́рзати, ся. бру́дити, плями́ти, (салом або чим жирним)—ялу́зити, ся, смальцюва́ти, (борошном)—борошни́ти, (кров'ю)—кріва́вити, (мов квачем)—квацюва́ти і т. д. д. **Запачкать, ся**. 2) (про малювання і писання)—ля́пати, ма́зати, квацюва́ти, дря́пати, ба́зграти.
Пачкотня—ляпани́на, мазани́на.
Пачкунъ, пачкунья—1) нехлю́й, нехлю́я, нечепу́ра, замазу́ра, ялу́зник, ця, му́рза, замурза і д. **Неопрятный**; 2) д. **Маратель.**
Паша—баша́.
Пашина—пахвина́.
Пашня—ни́ва, о́рне по́ле, рілля́.
Паюсная икра—кав'я́р.
Паяльный—люто́вний.
Паяніе, паять—люту́вання, люту́вати.
Паясничать—кумедничати, блазнувати, ду́рника стро́їти, дурі́ти.
Паяцъ—кумедник, кумедійник, бла́зень.
Пегасъ, риба Pegasus. (Belone rostrata)—сарга́н.
Педаль—ступи́р, (в верстаку)—ша́йда.
Пейзажъ—крайо́браз, краєви́д.
Пекарня—хлібопе́чня, пека́рня.
Пекарь, ка—пе́кар, ка, хлібопе́к, хлібопе́ка, печільник, ця, (що пече на базарь)—перепічайка.
Пеклеванный—питльо́ваний.
Пелена—1) настільник, ска́терка, скатерти́на, о́брус (д. **Настольникъ**); 2) покрива́ло, плащани́ця; 3) пелю́шка (д. **Пелёнка**).
Пеленальный—сповива́льний.
Пеленать, спеленать—повива́ти, сповива́ти, вповива́ти, пови́ти, спови́ти.
Пелёнка, пелёночка—пелю́шка, (разом з сповивачем)—пови́ток, спови́ток, пови́ття, пови́точок, (під голову)—приголо́вач, приголо́вок, приголо́вичок, (на руки)—підру́чник.
Пеленочный—пелюшко́вий.
Пелерина—дармови́(і)с.
Пелесина—пля́ма, блезно́, ли́сина (на шкурі).
Пелесый—перістий, рябий.
Пеликанъ, пт. Pelicanus anocrotalis—ба́ба пти́ця.
Пеловый—поло́в'яний.
Пельмени—у́шки, ву́шка.
Пеналъ—пірни́к, перна́ч, напі́рник.
Пенёкъ—1) пень, (здр.) пеньо́к; 2) мн. **пеньки**—палки́, колодочки́ (у птиць).
Пенный—штрапни́й.
Пентюхъ—тюхті́й, теле́пало, мни́кало і д. ще під сл. **Неотёса**
Пень—1) пе́нь, (над землею зараз)—прикорень; 2) йо́лоп, бо́вдур, те́лепень, теле́пало, тюхті́й, бе́цман, штурпа́к, чвала́й. **Стаялъ въ пень**—як пень став.
Пенька—пря́диво, коно́пді.
Пеньковый—прядів'я́ний, конопля́ний.
Пеня—пеня́; штраф.
Пенять—вимовля́ти, доріка́ти, кори́ти, наріка́ти.
Пепелистый—попели́стий.
Пепелить, ся—попели́ти, ся, попелі́ти.
Пепеляще — 1) попе(і)ли́ще, попе(і)ли́ща; 2) ба́тьківщина, матери́зна, рідна осе́ля.
Пепеловидный, пепелоцвѣтный— попела́(я́)стий.
Пепелъ—по́піл. **Превратиться въ пепелъ**—спопеліти.
Пепельникъ—попільни́к, попільня́.
Пепельный—попела́(я́)стий.
Первачъ—перва́к, первачо́к.
Первенецъ — перва́к, первачо́к, первісток, пе́рвістка, пе́рвітка, перво́рідень.
Первенство—1) пе́рвість, пе́ршість, пе́ршенство́; 2) пе́ред.
Первенствовать—верхово́дити, пе́ред вести́, головува́ти.
Первина—первина́, першина́, перв(ш)и́нка́.
Первобытный—первісти́ний, предкові́чний, стародавній.
Первое—вне́рве, спе́ршу, вне́рше.
Первоклассный—першоря́дний.
Первоначальный, но—первісти́ний, первітний, но, початко́вий, спе́ршу, спочатку, з само́го почáтку, наса́мперед.
Первопутіе—по поро́ші.
Первородный, перворождённый—перво́рідень
Первостатейный, первостепенный — перво(шо)ря́дний.
Первоцвѣтъ, рос. Primula officinalis Jacq.—про́ліски, просере́нь, ряст, бо́жі ру́чки, біла бу́квиця, ко́тики, лісові́ зілля, медяни́к, медяничкй́, медяни́к-зілля, никола́йки, сороч́і ла́пки, клю́чики, кукурічка, гадинниця
Первый—пе́рвий, пе́ршій, пере́дній, ста́ршій, найста́рший; кра́щий, найкра́щий, славні́ший, найславні́ший. **Во-первыхъ**—пе́рве, пе́рше, вне́рве, вне́рше. **Первона-перво**—наса́мперед, наперед усього, впервах. **Въ первый разъ**—уне́рве, вне́рв(ш)е, пе́ршим ра́зом, впервах. **Первый сортъ**—перва́н, первачо́к.
Пердёжъ—пердіння, пердя́чка.

Перебавля́ть, перебавить—передава́ти, надава́ти, переда́ти, надда́ти.

Перебалтывать, переболтать, ся—1) переколо́чувати, перебо́втувати, переколоти́ти, перебовта́ти; 2) перебрі́хувати, перебреха́ти.

Перебивать, перебить—1) перебива́ти, переби́ти, ви́бити, перелупцюва́ти, перетовкти́,(батогами)—перебато́жити, перешмага́ти, (на мотлох) —перетрощи́ти, перемотло́шити; 2) перебива́ти, перешкожа́ти, переби́ти, на перешкоді ста́ти, (річ)—перече́плювати, перепиня́ти, перехо́плювати, перебаранча́ти.

Перебиваться, перебиться — перебива́тися, перемага́тися, бі́дкатися, оберта́тися, пробива́тися, як-так, ну́дити с(ь)вітом, переби́тися, перемогти́ся, перебі́дкатися, перебідува́ти.

Перебивка—1) перебива́ння, пересипа́ння; 2) перебі́й.

Перебираніе—перебира́ння, перебі́рка.

Перебирать, перебрать—1) розбира́ти, розібра́ти; 2) забира́ти, набира́ти, забра́ти, набра́ти, понабира́ти; 3) перебира́ти, вередува́ти, вига́дувати; 4) перекида́ти, пересипа́ти.

Перебираться, перебраться — перебира́тися, перебра́тися.

Перебой—перебі́й.

Перебойникъ—би́тка.

Перебойщикъ, ца—переку́пщик, пере́куп, пере́купка.

Переболѣть—ви́боліти, переслабува́ти, прослабува́ти, перехворі́ти,перех(в)орува́ти, пронеду́жати.

Переборажи́вать, переборани́вать, перебороздить, переборонить—перескоро́жувати, перескоро́дити, переволо́чувати, переволочи́ти.

Переборать, перебороть—перемага́ти, перемогти́.

Переборка—1) перебира́ння, перебі́р, розбира́ння і т. д. д. **Перебирать**; 2) перегоро́дка, розгоро́дка, пере́сі́чка.

Переборчивый—перебі́рчик, перебе́ндя, вередли́вий.

Переборчивость — вередли́вість, перебі́рливість.

Переборъ—перебі́р.

Перебраживать, перебродить, побродить—1) ви́бродити, поблука́ти, поне́штатися, поповне́штатися, пошва́ндяти, посновига́ти, обни́кати, попотиня́тися; 2) перегра́вати, перегра́ти, ви́гратися, перешумува́ть.

Перебранивать, перебранить, ся—переля́ватися, переля́тися, ви́лаяти.

Перебранка—ля́йка, сва́рка, ля́яння.

Перебрасываніе—перекида́ння.

Перебрасывать, перебросить, перебросить—перекида́ти, перешпурну́ти, переки́нути, ся, поперекида́ти.

Перебредить—перебреха́ти, переіна́чити.

Перебрести, перебресть—1) переліза́ти, перечвала́ти, перечаля́пати; 2) перебрести́ (у брід).

Пе́ребривать, перебрить, ся—переголо́вати, переголи́ти, ся.

Перебрызгивать, перебрызгать, ся--перебри́зкувати, перехлю́пувати, перебри́зкати, перехлю́пати, ся.

Перебудить—побуди́ти, порозбу́джувати.

Перебучить—позоли́ти.

Перебывать, перебыть—побува́ти, перебува́ти, побу́ти, перебу́ти.

Перебѣга́ть, перебѣгивать, перебѣжать—1) перебіга́ти, перебі́гти, (дуже швидко) —перемахну́ти; 2) передава́тися, перекида́тися, переда́тися, перекинутися; 3) випережа́ти, ви́передити.

Перебѣгать –ви́бігати, обі́бігати.

Перебѣгъ—перебі́г.

Перебѣжка—1) д. **Перебѣгъ**; 2) ви́передки, перегін.

Перебѣжчикъ—переки́дчик, пере́кидько, переки́ньчик, пере́вертень, метуне́ць.

Перебѣливать, перебѣлить—1) перебі́лювати, перебіли́ти, побіли́ти; 2) переписувати, переписа́ти, попереписувати.

Перебѣситься—перекази́тися, ви́казитися, перемордува́тися.

Переваливать, перевалить, ся—1) перекида́ти, переки́нути, ся; 2) переда́зити; 3) перехо́дити, перейти́; перехиля́тися, перехили́тися.

Перевалять—1) перебороти, повали́ти; 2) пере-ача́ти, переваля́ти; 3) переваля́ти (повсть).

Переваляться — 1) ви́качатися, ви́валятися, закаля́тися і т. д. д. **Запачкаться**; 2) переболі́ти, переслабува́ти, перехорува́ти.

Переваривать, переварить, ся—1) перева́рювати, переварити, ся; 2) трави́ти.

Перевёрстывать,переверстать—вирівнювати, рівня́ти, перелашто́вувати, ви́рівняти, перелаштува́ти.

Перевёртывать, перевернуть, ся--1) перевёрта́ти, перекида́ти, ся, перевернути, переки́нути, ся; 2) перегорта́ти, перегорну́ти, ся; 3) пове́ртати, повернути (в инший бік); 4) перекру́чувати, перекрути́ти.

Перевёртышъ—штурхане́ць, стуса́н.

Переверчивать, перевёртеть—перекру́чувати, перекрути́ти, перевертіти.

Перевершать, перевершить — пересу́жувати, пересуди́ти.

Перевзнуздывать, перевзнуздать—перегну́здувати, перегнуздати.

Перевивать, перевить, ся—перевива́ти, переплі́та́ти, пересу́кувати, перевити, переплести́, пересука́ти, ся.

Перевинтить—перешрубува́ти.

Перевирать, переврать—перебрі́хувати, перебреха́ти, попереброхувати.

Перевиры—бре́хні.

Перевисать, перевиснуть—звиса́ти, перехиля́тися, звіснути, перехили́тися.

Перевислый—звисли́й, перехи́лений, похи́лий.

Переводина—підва́лина (під підлогою), сво́лок (під стелею).

Переводить, перевести, ся—1) перево́дити, перевести́; 2) перекладати, тлума́чити, перекла́сти, перетлума́чити; 3) виво́ди-

ти, вигу́блювати, ви́вести, ви́губити, повиво́дити.

Переводный—1) перев'е́дений; 2) переводни́й; 3) перекладни́й.

Переводчикъ—перекла́дчик, ця, перекла́дач, перекла́дарь, тлума́ч, ка.

Переводъ—1) перевід; 2) пере́клад, тлума́чення, (віршом)—пере́с(ь)пів.

Перевезить, перевезти, ся—перево́зити, перевезти́, ся, поперево́зити.

Перевозка, перевозъ—перевіз, (хліба з поля) —возови́ця.

Перевозчикъ—перевізник, перево́зець.

Переволакивать, переволочь—переволіка́ти, перетяга́ти, переволікти́, перетягти́, попере́тяга́ти.

Переволока, переволокъ—во́лок.

Переволноваться — перетурбува́тися, перехвилюва́тися, перекипі́ти, переполютува́ти.

Переворачивать, переворотить, ся—перевер-та́ти, перекида́ти, перевернути, перекинути, ся. ‖ **Наизнанку** — лицюва́ти, вивер та́ти, перелицюва́ти, ви́вернути, попере́лицьо́вувати.

Переворашивать, переворошить, ся — перевертати, перегорта́ти, перевору́шувати, перевернути, переворушити, ся.

Переворовать—перекра́сти.

Переворотъ—1) перевер та́ння, перекида́ння; 2) пере́ворот; пере́верт

Переворчать—перебурча́ти (про людей), перегарча́ти (про собак).

Перевѣвать, перевѣять, ся — перевію́вати, перевія́ти, ся, попереві́ювати.

Перевѣдываться, перевѣдаться — розправля́тися, розпра́витися

Перевѣнчивать, перевѣнчать, ся — вінча́ти, звінча́ти, перевінча́ти, ся.

Перевѣрять, перевѣрить—перевіря́ти, перевірити.

Перевѣска—перева́жування.

Перевѣсло—1) ду́жка
2) коро́мисло (не велике).

Перевѣсъ — перева́га, перемо́га. **Взять перевѣсъ**—го́ру взяти, верх узя́ти, осилкува́ти.

Перевѣшать—перевішати.

Перевѣшивать, перевѣсить, ся —1) перева́жувати, перева́жити, ся; 2) вішати, чіпля́ти, повісити, почепи́ти на иньше місце; 3) перева́жувати, перемага́ти, го́ру, верх бра́ти, перева́жити, перемогти́, го́ру, верх взя́ти; 4) перева́жуватися, перехиля́тися, перевиса́ти, перева́житися, перехили́тися, перевиснути. **Перевѣсившись** — перехили́вшись, перехи́льці, пере́хильцем.

Перевязка — 1) перев'я́зування, пере́в'язь; 2) пере́в'язка.

Перевязывать, перевязать, ся—перев'я́зувати, перев'яза́ти, ся, (мотузкою) — перемоту́зити.

Перегаживать, перегадить — перепаску́жувати, перепаску́дити, перепога́нити, перегади́ти, попаску́дити, попога́нити.

Перегачивать, перегатить — перега́чувати, перегати́ти, попереча́чувати.

Перегибать, перегнуть, ся —1) перегина́ти, перегну́ти, ся; 2) перехиля́ти, перехили́ти, ся.

Перегибъ—1) перегина́ння, перега́н; 2) зали́м, за́крут.

Перегладывать, переглодать— перегриза́ти, перегри́зти, попере́гриза́ти.

Переглаживать, перегладить—перегла́жувати, перегла́дити, перепрасува́ти, погла́дити, попрасува́ти.

Переглохнуть—1) погду́хнути; 2) поглуши́тися

Переглотать—поковта́ти.

Переглушить—поглуши́ти

Переглядка—перегляда́ння, пере́гляд, пере́гляди.

Переглядывать, переглядѣть, ся— переглядати, передивля́тись, перегля́нути, передиви́тись, попереглядати, попередивля́тись.

Переглядываться, переглянуться—переглядатися, передивля́тися, загляда́тися, ззира́тися, перегля́нутися, згля́нутися, ззирну́тися.

Перегнаивать, перегноить — перегно́ювати, перегноїти.

Перегнивать, перегнить— перегнива́ти, гни́ти, тру́хнути, перегни́ти, погни́ти, потру́хнути.

Перегной—перегній.

Перегнѣваться—перегніватися, пересе́рдитися.

Переговаривать, переговорить, ся—1) перего-говорювати, ся, перемовля́ти, ся, переговори́ти, перемо́вити, ся; 2) перека́зувати, переказа́ти, перебала́кати. 3) пересу́жувати, суди́ти, осужда́ти, обмовля́ти, пересуди́ти, обмо́вити.

Переговорщикъ—1) посере́дник; 2) пересу́дливий.

Переговоръ, частіше мн. **переговоры**—1) перемо́ва, перегово́ри; 2) пере́суди, осу́да, поговір.

Перегодить—потрівати, переждати, перетрівати, перечасувати, почека́ти, перечека́ти. **Перегодя**—перего́дом, зго́дом.

Перегодовать—пролітувати.

Перегонка—1) переганяння. **Въ перегонку** —навви́передки; 2) перегін.

Перегонный—перегінний. — **П. сосудъ**—ле́мбик.

Перегонять, перегнать—1) випереже́ати, попереже́ати, обмина́ти, ви́передити, попереди́ти, обминути;—2) перегонити, перегна́ти;—3) переганяти, перега́ти.

Перегораживать, перегородить, ся—перегоро́жувати, перегородити, ся, попереперогоро́жувати.

Перегорать, перегорѣть—перегоря́ти, перегорі́ти, (на попіл)—попелі́ти, спопелі́ти.

Перегоревать — перетужи́ти, пересумува́ти, перебі́дкатися.

Перегоркнуть—згірknути.

Перегородка—загоро́дка, перегоро́дка, перети́ка, пересі́чка, (в човні)—поріг, (в річці, в ставу)—яз, їз.

Перегостить—перегостювати.

Переграфить—перелі(и)ня́ти, перелінювати,

Перегребать, перегресть—перегрома́жувати,

перегріба́ти, перегорта́ти, перегромаджувати, перегребти́, перегорну́ти.

Перегружать, перегрузить, ся—перевантажувати, перепако́вувати, перекладати.

Перегрузка — перевантаж(ува)ення, перепако́вування.

Перегрѣвать, перегрѣть—перегрівати, перегріти.

Перегрызать, перегрызть—перегризати, перегри́зти, ви́гризти, попергризати, повигризати.

Перегрязнить—перекаля́ти, перевали́ти, побруд(н)и́ти.

Перегудѣть—перегусти́, перегуді́ти.

Перегулъ—перепі́й.

Перегулять—перепи́ти.

Передавать, передать, ся—передава́ти, переда́ти, ся.—**Передать вексель**—пережирува́ти.

Передавливать, передавить — дави́ти, души́ти, подави́ти, ви́давити, подуши́ти, ви́душити, почави́ти.

Передаривать, передарить — обдаро́вувати, роздаро́вувати, обдарува́ти,роздарува́ти.

Передатчикъ—д. **перебѣжчикъ**.

Передача—передава́ння, передання,переда́ча, (на словах)—пере́каз.

Передваивать, передвоить--перегаля́ти, перегна́ти (спірт, оцет).

Передвигать, передвинуть, ся—пересува́ти, пересо́вувати, пересу́нути, ся.

Передвиженіе—пересува́ння, передви́г; перехід.

Передвижной — руко́мий,- пересувни́й, похо́дя́щий.

Передёргивать, передёрнуть, ся—просми́кувати, просмикну́ти, ся.

Передержатель—передержанець.

Передерживать, передержать, ся--1) передержувати, перехо́вувати, перетри́мувати, передержа́ти; 2) тра́тити (більш як призначено), перетра́чувати,перетра́тити,ся.

Передирать, передрать, ся —1) роздира́ти, обдира́ти, передира́ти, розідра́ти, роздёрти, обідра́ти, подра́ти, передра́ти, ся; 2) перешмата́ти, перелупи́ти, одшмага́ти, ви́шпарити, перечухра́ти, перекатува́ти; 3) би́тися, поби́тися, (за чуби) —перечу́битися.

Передить—випережа́ти.

Передковый—1) пере́дній; 2) передко́вий.

Передневать—переднюва́ти.

Передникъ, передничекъ—хва́рту́х, хвартущи́на, (здр.) хвартушо́к, фа́ртух і т. д., запа́ска, запасчи́на, запа́сочка.

Передній—пере́дній. **Передняя часть**—пе́ред, (гостра) — ніс(о)к, (у волока) — бі́жний кіне́ць, (що має широкий перед)—переди́стий.

Передняя—пере́дня, передпо́кій, при́хаток, при́сінок, при́сінки.

Передовой—передови́й, пере́дній, передови́к, проводи́р. **Передовая статья** — провідна́, вступна́ стаття́.

Передовѣрять, передовѣрить - переві́ря́ти, переві́ри́ти.

Передокъ—переді́к (передня частина чобіт; екіпажа то що), (у плузі)—колісня́, колішня́.

Передохнуть—передихну́ти, од(від)дихну́ти, перевести́, звести́ дух, од(від)са́патися, відпочи́ти, перепочи́ти.

Передо́хнуть—ви́здихати, поздиха́ти, повиздиха́ти.

Передраж(з)нивать,передразнить, ся—передро́чувати, перекривля́ти, передрочи́ти, перекриви́ти, ся.

Передроблять, передробить, ся—роздріб ля́ти, роздроби́ти, перекроши́ти, ся.

Передрогнуть—переме́рзти, переме́рзнути.

Передрожать — перетруси́тися, передріжа́ти, передригоніти, перетремті́ти.

Передрябнуть—пов'я́нути, перев'я́нути, потру́хнути, струхня́віти.

Передряги—трівога, колотне́ча, бе́шкет.

Передумывать, передумать, ся--розду́мувати, переду́мувати, розду́мати, переду́мати, ся, перемі́слити, переміркува́ти.

Передурить—передурі́ти, перепустува́ти.

Передушить—подуши́ти, ви́душити.

Пере́дъ—пере́д, передо́к. **Взять пере́дъ**—ви́передити, попереди́ти.

Передышка—перепочи́вок, перепочи́нок.

Передѣвать, передѣть, ся—переодяга́ти, пе́редяга́ти, пе́реодягти́, ся, перебра́ти, ся.

Передѣлять, передѣлать, ся—переді ля́ти, переді́ли́ти, ся.

Передѣлка--перероб ка, перемайструва́ння,(начиння)—пере́сипка, (чобіт)—перетя́жка.

Передѣлъ—переді́л.

Передѣлывать, передѣлать,ся--1) переробл ювати, переробити, перемайструва́ти, переладнтува́ти, (начиння)—пересипа́ти, пересипати, попересипа́ти, (одежу на виворіт)—перелицюва́ти, (з народнього на книжне) —попи́сьма́чити, (на свій лад)— переіна́кшити, переіна́чити, (про що лихе)—перекоїти, ся; 2) поробити, наробити, переробити.

Передѣльный—переді́льний.

Пересмъ—1) перейма́ння, займа́ння, за́ймання; 2) пере́йма; 3)перехва́т.

Пережаривать, пережарить, ся—перепіка́ти, пересма́жувати, перешкварювати, перепекти́ і т д. д. **Жарить** 1 і 2; попекти́, посма́жити.

Пережевывать, пережевать—пережо́вувати, пережува́ти, пережма́кати, (про жуйних) —перемиґа́ти.

Пережелать, ся—перехоті́ти, ся, переману́тися, перебагну́ти, ся.

Пережелкнуть—пожо́вкнути.

Пережелтить—пережовти́ти; пожовти́ти.

Переженить, ся—переженити, поженити, ся, попереже́нювати.

Переживать, пережить—переживати, перебува́ти, пережи́ти, перебу́ти, пожи́ти.

Пережигать, пережечь, ся—перепа́лювати, перепали́ти, ся, перешмали́ти, ся.

Пережидать, переждать—пережида́ти, переждати, перетрива́ти, перегоди́ти, перечека́ти, (не довго)--перечасува́ти,(день)--переднюва́ти, (тиждень)—перетижнюва́ти, (зіму)--перез(и)імува́ти, (літо)--перелітува́ти, (лежачи)--перележати, (стоячи) —перестоя́ти, (сидючи)—пересиді́ти.

Пережижать, пережидить—перерідáти.
Пережимать, пережать, ся—1) перечавíти, вичáвлювати, вичавíти, почавíти, ся; 2) викрýчувати, віджимáти, вижáти, ся, повикрýчувати, повіджимáти.
Пережинать, пережать — повижинáти, вижинáти, пожáти, вижати.
Пережирать, пережрать— тріскати, жéрти, потрíскати, пожéрти, спéрти.
Перезванивать—передзвóнювати.
Перезвонить — передзвонúти, перекалатáти, перебláговістити.
Перездравствоваться—поздоровкатися, перездоровкатися, (подаючи руки) — перечолóмкатися, переручкáтися, (скидаючи шапку)— перешапкувáтися
Перезимовать — перезі(и)мувáти, вúзі(и)мувати.
Перезнобить—1) поморóзити; 2) перетрусúти, переморóзити.
Перезлиться — пересéрдитися, перелютувáти, перегнíватися.
Перезрéвать, перезрéть-перес(ь)півáти, перестигáти,перес(ь)піти, перестúгнути, (про людину)— перестáрітися, перехожáти.
Перезрéлый--перес(ь)пíлий, перестúглий, (про насíння, що вже й тріснуло)—рéпавка, рéпаник, рéпало, рéпанець, (про людину)—перестарíлий
Перезудить—пересвербíти.
Перезывать, перезвать, ся, — перекликáти, перемáнювати, перекликати, перемани́ти, ся.
Перезябать, перезябнуть—перемерзати, перемéрзнути.
Переигрывать, переиграть, ся—перегравáти, перегрáти, ся.
Переименовывать, переименовать, ся —перейменóвувати, перейменувáти.
Переимчивый—перенятливий.
Переимчивость—перенятливість.
Переиначивать,переиначить—переи(і)нáкшувати, переинáкшити, переинчити, перекрутúти, перевернýти,
Переискивать, переискать — перешýкувати, перешукáти, вúнишпорити.
Перекаливать, перекалить, ся, — перегартóвувати, перегартувáти, ся.
Перекалывать, переколоть, ся, — І) викóлювати, вúколоти; 2) поколóтися; 3) роскóлювати, роскóлотися, пороскóлювати, порубáти, поколóти, ся; 4) перешпúлювати, перешпилúти, ся; 5) тріскатися, потрíскатися.
Перекапризничать — переверéдувати, передрочúтися.
Перекапывать, перекопать, ся, — перекóпувати, перекопáти, ся, (знову, або багато, або впоперек).
Перекати-поле—рос. Gypsophila paniculata L.—перекотú—пóле, котú—пóле, катýн, Asparagus officinalis L.—підчóс, зáячий холодóк, шпарáги.
Перекатъ—1)перекóчування, перекáчування. 2) гýркіт, гуркотня́, грюкіт, гуркотáння, гуркотнéча.
Перекатывать, перекатить, ся,—І) перекáчувати, перекачáти, (на маглі)—перемаґльóвувати, перемаґлювáти, ся;—2) побúти, вúбити (всіх), перешмагáти; 3) перекóчувати, перекотúти, ся
Перекачивать, перекачнуть, ся,—перехиля́ти, перехилúти, переважити, ся, хибнýтися.
Перекашивать, перекосить, ся,—1) викóсювати, вúкосити, покосúти, ся; 2) крúвити, покривúти скривúти, скосúти, ся.
Переквашивать, перекваснть, ся— перекváсювати, перекváсити, ся.
Перекидать, перекидывать, перекинуть, ся —1) перекидáти, перекúнути, ся (д. **Перебрасывать, ся**); 2) д. **Перебéгать**.
Перекипать, перекипéть — перекипáти, перекипíти.
Перекисать, перекиснуть—перекисáти, перекúснути.
Перекись—перéкис.
Перекладина—перéчка, поперéчка, поперéчина, дiлúна, (між кроквами)—бáнта, бантúна, (до которої привішують туші) —трúнуль, (під стелею)—свóлок, трам, трамóк, трямóк, (через канаву або через річку)—клáдка, (в драбині)—щабéль, щаблі, (в меблях між ніжками)—обніжка, (в санках між полозками)—перéчка, (на хрестí)—перехрéстя, (в улику) сніз, снóза, (мн.)-снóзи.
Перекладка—перекладáння.
Перекладывать, перекласть — перекладáти, переставля́ти, перекла́сти, переста́вити, поперекладáти, попереставля́ти.
Переклеивать, переклеить — перекléювати, перекléїти, попереклéювати, (карюком) —перекарю́чити.
Переклеймить—перезначúти, перетаврувáти.
Перекликать, перекликнуть, ся —1) перекликáти, окликáти, перекликáти, перекликнути, окликнути, ся.—2) перекликáтися, перегýкуватися, перегукнýтися.
Перекличка—перéклик, перекликáння, óклик.
Перековеркивать, перековеркать, ся—перекрýчувати, перекрутúти, ся, перенівечити.
Перековывать, перековать—1) перекóвувати, перекувáти; 2) закóвувати, позакóвувати.
Перековырять—поколупáти, переколупáти.
Перекопать, ся—побúти, перебúти, потовктú, перетовктú, ся.
Перекалачивать, перекалотить, ся—перебивáти, перебúти, ся; 2) вибивáти, вúбити, ся, повибивáти.
Перекомкивать, перекомкать — переминáти, перемнáти, помнáти, пожýжмити.
Перекопопачивать, перекопопатить— перешпарóвувати,-рувáти, перепаклювáти.
Перекоптить—перев'ялúти
Перекопъ—1) перекóпування; 2) перекíп.
Перекормить—обгодувáти, перегодувáти.
Перекоробить, ся—перекóрчити. пережолóбити, перешкарýбити, ся, покóрчити, ся.
Перекоръ, частіше **перекоры**—перекíр, докóрп, суперéчка, змагáння
Перекоряться —суперечáтися, сперечáтися.

спрече́тися, змага́тися.
Перекосина—кривина́, крива́зна, косина́.
Перекосъ—перекіс.
Перекочевывать, перекочевать—перекочо́вувати, перекочува́ти, перемандрува́ти.
Перекраи́вать, перекрои́ть—перекро́ювати, перекро́їти, перекра́яти.
Перекрашивать, перекрасить, ся—перекра́шувати, перефарбо́вувати, перемальо́вувати, перекрасити, перефарбува́ти, перемалюва́ти, ся
Перекрестный — середохре́стний, перехре́стний.
Перекрестокъ—перехре́стя, розхре́стя, роспу́тття, роздоріжжа, розви́лки, рости́ка, розі́зд.
Перекресть, перекрещенецъ, ница—ви́хрест, ка, пере́хрест, ка.
Перекрещивать, перекрестить, ся—1) перехре́щувати, вихре́щувати, перехрести́ти, ви́хрестити, ся; 2) перехре́щувати, перехрести́ти, ся, (скрізь)—обхрести́ти.
Перекривить—покрити́ти.
Перекрикивать, перекричать—перекри́кувати, перегу́кувати, перекрича́ти, перегука́ти, перегва́лтувати, (про жидів)—перегерго́та́ти і. т. д. **кричать**
Перекропить—покропи́ти, побри́зкати.
Перекрошивать, перекрошить, ся—покроши́ти, ся.
Перекручивать, перекрутить, ся—перекру́чувати, перекрути́ти, ся.
Перекрывать, перекрыть, ся—перекрива́ти, перекри́ти, покрива́ти, покри́ти, ся.
Перекувыркивать, перекувыркать, перекувыркнуть, ся—перекида́ти, переки́нути, ся, перебрикну́тися.
Перекудахтать—перекво́кта́ти, перекудкуда́кати.
Перекуковать—перекува́ти.
Перекумиться—покума́тися, перекума́тися.
Перекупать, перекупить—перекупа́ти, перекупо́вувати, перекупля́ти, перекупо́вувати, перекупи́ти.
Перекупать—покупа́ти, ви́купати.
Перекупоривать, перекупорить—перекоркову́вати, перекоркува́ти.
Перекупщикъ, ца—перекупник, перекупчик, пере́купка
Перекуривать, перекурить, ся—перекурювати, перекури́ти, ся.
Перекусать, ся—покуса́ти, ся.
Перекусывать, перекусить—1) перекусювати, перегриза́ти, перекуси́ти, перегри́зти;—2) перекусювати, перекуси́ти, перехопи́ти, приснідати, гамзу́ти.
Перекутывать, перекутать—обкутувати, обгорта́ти, пообкутувати, пообгорта́ти, позатушкову́вати.
Перекладать, переложить—перекладати, перекласти.
Перекладывать, переладить — перекладувати, перекладожувати, перекладити, переладнувати, переладнати.
Перелаживать, перелазить—перелазити, ви́лазити.
Переламывать, переломить, переломать, ся—перело́млювати, переломи́ти, переламати, поломи́ти, поламати, перетрощи́ти, потрощи́ти, ся.
Перелаять — перегавкати, перебреха́ти.
Перелегать, перелечь — перелягати, перелягти,
Перележалый—злежалий, завала́щий.
Перележивать, перележать, ся—1) перележувати, облежувати, перележати, одлежати; 2) злежуватися, злежатися.
Перелетать, перелететь—перелітати, перелеті́ти, перелинути, перешугну́ти, перемайну́ти.
Перелётный—перелітний.
Перелётъ—перелі́т.
Переливать, перелить, ся—переливати, перето́чувати, пересипа́ти, перели́ти, перлля́ти, переточи́ти, пересипати, ся, перехлю́пати; 2) переливати, перели́ти, ся, попереливати;—3) переливатися, лини́ти, леліти.--(Грече́ки лини́ють).
Переливчатый—одмітний, мінючий, мінливий, мінько́пий, селезни́стий (про тканину).
Переливъ — 1) переливання, перето́чування; 2) міньо́ни (мн. ч.)
Перелизывать, перелизать—обли́зувати, вилизувати, облиза́ти, ви́лизати, повили́зувати, пообли́зувати.
Переликовать—поліня́ти, перелиня́ти
Перелинка—линя́ння.
Перелиняный—ви́линялий
Перелинять—ви́линяти.
Перелистывать, перелистовать--перегортати, перего́ртувати, перегорну́ти.
Перелицевать—перелицювати.
Переловить—ви́ловити, переловити.
Перелогъ—перелі́г, обліг.
Перелой—капа́чка.
Перелойная трава, рос. Parnasia palustris L. —білозір, гада́й-зілля, ма́точник бі́лий.
Переломъ—1) зламання, полім; 2) злім, зла́мане місце; 3) (у хворобі)—перелім, перело́га.—**На переломъ**—на перекір.—**Переломъ поста**—середопістя.
Перелопываться, перелопаться — тріскатися, ло́патися, потріскатися, поло́патися.
Перелуживать, перелудить—полуди́ти, побілити.
Перелупить—облупи́ти, пообло́лювати, перелу́щити.
Перелущить—полу́скати, полуза́ти
Перелыгать, перелгать—перебріхувати, перебреха́ти.
Перелѣзать, перелѣзть—перела́зити, перелізти.
Перелѣпливать, перелѣпить, ся—перелі́плювати, переліпити, ся.
Перелѣсокъ—пере́лісок, пере́ліс, гайо́к, лісо́к, молодни́к, молодничо́к.
Перелѣтовать—перелітува́ти.
Перемазывать, перемазать, ся—ма́зати, маста́ти, шмарува́ти, пома́зати, помасти́ти, пошмарува́ти, пообма(щ)зувати, ся.
Перемалевывать, перемалевать — 1) перемальо́вувати, перемалюва́ти; 2) помалюва́ти, понамальо́вувати
Перемалывать, перемолоть — переме́лювати, перемоло́ти.

Переманивать, переманить—перема́нювати, перена́жувати, перемовля́ти, перева́блювати, переманити, перена́дити, перемо́вити, перева́бити, переодна́ти.

Переманщик, ца—перемо́вник, ця, перева́бник.

Перемарывать, перемарать, ся—1) вимазувати, покаля́ти, ви́мазати, позака́лювати, повима́зувати, замасти́ти, ся; 2) переч(к)ркувати, попереч(е́)ркувати, забрудни́ти, ся.

Перемасливать, перемаслить, ся—1) перема́слити, перемасли́ти, ся; 2) ви́лазити, засмальцюва́ти, позаяло́зювати, позасмальцьо́вувати, ся.

Перематывать, перемотать, ся—перемо́тувати, перемота́ти, ся.

Перемахивать, перемахать. перемахнуть, ся—1) перестри́бувати, перестрибну́ти, переско́чити, перемаха́ти; 2) переки́дуватися, перекива́тися.

Перемачивать, перемочить, ся—1) помочи́ти, перемочи́ти, пообмо́чувати, ся; 2) перес(ц)нка́ти,пообпи́сювати, ся, пообсцика́ти, ся.

Перемащивать. перемостить—перемо́щувати, перестеля́ти, перебурко́вувати, перемости́ти і т. д. д. **Мостить**

Перемаяться—перемогти́ся, перебідкатися, пересницятися.

Перемежаться, перемежиться—1) перерива́тися, перерва́тися, перегоди́тися; 2) мінятися, змінятися, перемінятися, перемі́нятися.—**Перемежающаяся лихорадка**—гнітю́чка.

Перемежёвывать, перемежевать, ся—1) перемежо́вувати, перемежува́ти, ся; 2) понамежо́вувати, порозмежо́вувати.

Перемежка—пере́рва, переста́нок.

Перемежливый, перемежный—перери́вний, перегідний.

Перемёрзнуть—перемёрзнути, ви́мерзнути, позамерза́ти, повимерза́ти.

Перемёрзлый—поме́рзлий, перемёрзлий.

Перемереть—ви́мерти, повимира́ти.

Переметать, переместить—перемі́та́ти, перемести́

Переме́тный—перекидни́й—**Переме́тная сума**—пере́кинько, вітрого́н, же́вжик, шалоброд.

Переметъ—1) перекида́ння; 2) перемет.

Переме́тывать, переметать, переметнуть, ся—1) д. **перебрасывать, ся**; 2) перешива́ти, переши́ти (на живу нитку), перо(на)фастри́ґувати (зно́ву), перери́ґо́вувати, перери́ґува́ти.

Перемечтать—перема́рити, перемрі́яти.

Перемигать—перемига́ти, перелу́пати.

Перемигиваться, перемигнуться—змо́ргуватися, перемо́ргуватися, зморгну́тися, перемо́ргну́тися.

Переминать, перемять, ся—1) перемина́ти, перетира́ти, перемня́ти, помня́ти, перете́рти, ся; 2) перемина́тися, мня́тися, му́ля́тися, перемня́тися.

Перемирить, ся—помири́ти, поєдна́ти, ся.

Перемирье—поми́рення, прими́рок, зами́рення.

Перемолачивать, перемолотить—перемолочувати, перемолоти́ти, помолоти́ти, (в околі́)—перекалата́ти.

Перемолоть—перемоло́т, (колосків) — колосува́ння.

Перемордить—ви́морити,ви́губити, ви́вести, повивóдити.

Переморози**ть**—поморо́зити, заморо́зити, позаморо́зювати.

Переморосить—перемрячи́(і)ти.

Перемудрять, перемудрить, ся—перемудрува́ти.

Перемутить—1) скаламу́тити, сколоти́ти; 2) перебаламу́тити, пересвари́ти. (між родичами)—розріднити.

Перемучять—перему́чити, перемордува́ти, перекатувати

Перемывать, перемыть, ся—перемива́ти, переми́ти, поми́ти, ся, (про бі́лизну)—перепра́ти, перепра́ти, попра́ти, ся, (посуду теплою водою)—перебанити, побанити, (стіл, лавку то що, витираючи)—перемарува́ти.

Перемыкивать, перемыкать—1)перечі́сувати, перечеса́ти (льон, коноплі); 2) витерплювати, перете́рплювати, ви́терпіти, перетерпіти, перебідува́ти.

Перемыслить—д. **передумывать**.

Перемычка—1) склепіння і д. **Арка**; 2) зага́та; 3) д. **перекладина**; 4) перечі́сування (льону, конопель).

Перемѣна—переміна, перемінка, зміна, одміна, заміна і д. **изменіе**.

Перемѣнный—перемінний.

Перемѣнчивый—нестáлий, мінли́вий, хиля́стий.

Перемѣнять, перемѣнить, ся—1) переміня́ти, змінйти, заміня́ти, переміни́ти, одміни́ти, змини́ти, замини́ти, ся, поінакшити, (дно)—передни́ти (Д **измѣнить**); 2) міня́тися, змінятися, мінятися, обертáтися, змини́тися, поміни́тися, обернýтися.

Перемѣривать, перемѣрить, ся—переміря́ти, переміряти,ся.

Перемѣсь—мішани́на, мішанка.

Перемѣтить—перезначи́ти, перетаврува́ти, перештампува́ти.

Перемѣченіе—перезна́чка, перетаврува́ння.

Перемѣшивать, перемѣсить, ся,—перемішу(сю)вати, перемісúти, ся.

Перемѣшивать, перемѣшать, ся,—1)перемішувати, перемішáти, помішáти, ся.—2) перегортáти, перегрібáти, перегорнýти, перегребтú,ся.—3) перевору́шувати, переворущи́ти, перекуйо́вдити.

Перемѣщать, перемѣстить, ся,—переміща́ти, перекладáти, перемістúти, ся.

Перемѣщеніе, переміщування, тасува́ння.

Перенашивать, переносить, ся,—1) перено́сити, перенести́, попереноси́ти, ся. 2) зно́сити, зноси́ти, ся.

Перенизывать, перенизать, ся—перени́зувати, перенизáти, попереня́зувати, ся.

Перенизка—перени́зування.

Перениманіе—перейма́ння, наслíдування.

Перенимать, перенять, ся,—перейма́ти, пе-

рехо́плювати, перея́ти, перехопи́ти, ся. **Побѣжалъ, чтобъ перенять**—побі́г навперéйми.

Переносить, перенести, ся—1) перено́сити, перенести́, ся, (на иньшу кватирю)—перебира́тися, перебра́тися. **Переносить вѣсти**—розно́сити бре́хні, розбрі́хувати, роздзво́нювати; 2) терпі́ти, вите́рплювати, ви́терпіти, перетерпі́ти.

Переносица—перені́сся.

Переносъ—перене́сення.

Перенесеніе—перене́сення, перено́сини.

Переносы—пліт'ки, бре́хні.

Переночевывать, переночевать — переночува́ти, обночува́ти, заночува́ти.

Перекощикъ, ца—1 д. **Косильщикъ**; 2) плету́н, ха.

Перенырнуть—перепорину́ти, перепурну́ти.

Перенюхивать, перенюхать, ся—перено́хувати, перено́хати, обно́хати, ся.

Переобувать, переобуть, ся—переобува́ти, перезува́ти, перебу́ти, перезу́ти, ся.

Переодѣваніе—переодяга́ння.

Переодѣвать, переодѣть, ся — передяга́ти, перебира́ти, ся, переодяга́ти, передя́гти, ся, перебра́ти, ся.

Переорать—перекрича́ти, перегука́ти, перегаласува́ти, перегвалтува́ти.

Переосвидѣтельствовать—перегляді́ти, перес(ь)відчити, перегля́нути, огля́нути.

Переоцѣнка—перецінува́ння.

Переоцѣнивать, переоцѣнить—перецінята́, перецінува́ти.

Перепа́дать—попа́дати.

Перепадать, перепасть—перепада́ти, перепа́сти.

Перепадчивый—перепа́дистий.

Перепаивать, перепаять—перелюто́вувати, перелютува́ти, перепая́ти.

Перепаивать, перепоить—напува́ти, напо́ювати, попапо́ювати.

Перепакостить—попаскудити, спаску́дити.

Перепалзывать, переползти — перела́зити, перелі́зти, переповза́ти, переповзти́.

Перепалять—попали́ти, перепали́ти, (пір'я, шерсть) пошмали́ти, перешмали́ти.

Перепалывать, перополоть, ся—перепо́лювати, переполо́ти, ся, пополо́ти, повипо́лювати.

Перепарывать, перепарить—перепа́рювати, перепа́рити.

Перепархивать, перепорхать, перепорхнуть—перелі́тати, перелеті́ти, перелі́нути, перепурхну́ти.

Перепахивать, перепороть—1) роспо́рювати, роспоро́ти, попоро́ти, пороспо́рювати; 2) перешмага́ти, перебато́жити.

Перепахивать, перепахать, ся—1) переоо́рювати, переора́ти, (вдруге)—дво́їти, ви́двоїти, (втрете)—тро́їти, ви́троїти; 2) нооpа́ти, повиоpювати, ся.

Перепачкивать, перепачкать, ся — каля́ти, перекаля́ти, позака́лювати, забрудни́ти, ся, (лице)—заму́рзати, обму́рзати, ся, (чим жирним) — заяло́зити, засмальцюва́ти, ся, позаяло́зювати і т. д., (чим рідким)—заквацюва́ти.

Перепашка—перео́р, переоо́рювання, переоо́ранка.

Перепекать, перепечь, ся—перепіка́ти, перепекти́, ся.

Перепеленывать, перепеленать, ся—1) пересповива́ти, переспови́ти; 2) спови́ти, посповива́ти.

Перепелесый—весня́нкуватий, веснува́тий, конопля́стий.

Перепелиный — перепели́н(і)ий, перепеля́чий.

Перепелка—перепели́ця, перепе́лочка, перепі́лонька, перепели́чка.

Перепелякинъ—перепеля́чий.

Перепеловъ—перепели́н(і)ий.

Перепелочный—перепеля́чий. — **Перепелочная трава**, рос. Eryngium campestre L. —бі́лий будя́к, коло́чка, микола́йчики, ада́мова голова́.

Перепелъ, пт. Tetrao coturnix — пе́репел, (ласк.)—перепе́лонько.

Перепелятникъ—1) пт. Falco nisus—кі́бець, кі́бчик; 2) перепели́тник (що ловить перепелів).

Перепечатка—1) передруко́вування; 2) пере́друк.

Перепечатывать, перепечатать, ся—передруко́вувати, передрукува́ти, ся.

Перепивать, перепить, ся—перепива́ти, перепи́ти, ся, попереперепива́ти, ся, попи́ти, ся.

Перепиливать, перепилить, ся—перепи́лювати, перепили́ти, ся.

Переписка—1) пере́пис, перепи́сування; 2) пере́писка, листува́ння.

Переписывать, переписать, ся—1) перепи́сувати, спи́сувати, переписа́ти, спи́сати, ся, скопію́вати, попереписувати; 2) спи́суватися, листува́тися, сла́тися.

Перепись—пере́пис, спис.

Переписчикъ, ца—перепи́сувач, ка.

Перепихивать, перепихать, перепихнуть, ся—1) перепи́хувати, перепха́ти, перепхну́ти, ся; 2) повпиха́ти, позапиха́ти.

Переплавливать, переплавлять, переплавить, ся—1) перето́плювати, перелива́ти, перетопи́ти, переля́ти,ся; 2) переплавля́ти, переганя́ти, переплави́ти, перегна́ти, ся.

Перепластать—переплата́ти, перекарбува́ти.

Переплата—переплáтка, переплáта, передáча.

Переплачивать, переплатить, ся—переплáчувати, передава́ти, переплати́ти, передáти, ся.

Переплескать—перехлю́пати.

Переплетать, переплесть, переплести, ся—1) переплі́тати, переплести́, ся;—2) переплу́тувати, сплі́тати, переплу́тати, сплести́, ся, посплі́тати, ся; — 3) оправля́ти, опра́вити, ся, завести у палі́турки́.

Переплётный—опра́вний, палі́ту́рний.

Переплётчикъ—палі́ту́рник.

Переплётъ—1) переплітáння, переплíт. — 2) оправа, палі(я)турки́.
Переплывать, переплыть—переплива́ти, переплúсти́, переплúнути.
Переплясать—перетанцюва́ти.
Переполй—перепíй.
Переполаскивать, переполоскать, ся—переполíскувати, переполоска́ти, ся.
Переполóзать—ви́лазити.—(Ви́лазив скрізь по всíх кýтках).
Переполнять, переполнить, ся—переповня́ти, перепóвнити, ся.
Переполохъ—переполóх, сполóх, рóзрух.—**Мужской переполохъ**, рос. Campanula Cervicaria L.—дзвінкú, дзвінóчок, лишáйник.
Переполошить—переполóхати, перелякáти.
Перепона, перепонка—плівá, плíнка, (у птáць)—полотóнце, прáпірка, (в будові)—д. **Перекладина**.
Перепончатокрылый—костокрúлий.
Перепортить, ся—попсувáти, попаскýдити, перепáкостити, спогáнити, спартáчити, попартáчити, ся.
Перепоясывать, перепоясать—підперізувати, підперезáти, ся.
Переправа—перепрáва, перевíз.
Переправлять, переправить, ся—1) переправля́ти, ся, перевóзити, ся, перепрáвити, ся, перевезтú, ся, перебрáтися, (на швидку)—перехопúтися. — 2) поправля́ти, справля́ти, попрáвити, спрáвити, ся.
Перепробовать—1) перекоштувáти, пересмакувáти;—2) спрóбувати, перепрóбувати.
Перепродавать, перепродать, ся—перепрóдувати, перепрóдати, ся.
Перепродажа—перепрóдаж.
Перепруда—загáта, грéбля.
Перепружать, перепруживать, перепрудить, ся—перегáчувати, загáчувати, перегатúти, загатúти, ся.
Перепрыгивать, перепрыгнуть — перестрúбувати, перепля́гувати, перескáкувати, перестрибнýти, перепля́гнути, перескóчити.
Перепрыскивать, перепрыскать, ся—1) перебрúзькувати, перепрúскувати, перебрúзь(прис)кати; 2) побрúзькати.
Перепрѣвать, перепрѣть—1) перепрівáти, перепрíти; 2) перемлівáти, перемлíти.
Перепрягать, перепречь—перепрягáти, перепрягтú.
Перепряжка—перепряга́ння.
Перепрямлять, перепрямить — випрямля́ти, ви́прямити, повипрямля́ти.
Перепрясть—попрястú.
Перепрятать, ся—переховáти, ся.
Перепугивать, перепугать, ся—1) перелáкувати, попереполóхувати, перестрáшувати, перелякáти, переполóхати, переполошúти, пережахáти, ся, попереля́кувати, ся; 2) сполóхувати, сполóхати, сполохнýти.
Перепугъ—переля́к, переполóх, перóстрах, (надто великий)—**приспрíт**.
Перепускать, перепустить, ся — спускáти, спустúти; пропускáти, пропустúти; перепускáти, перепустúти.
Перепутывать, перепутать—переплýтувати, переплутáти, ся, поплутáти, ся.
Перепѣвать, перепѣть, ся—перес(ь)півувати, перес(ь)співáти, ся.
Перепялывать, перепялить, ся—напинáти, нап'ястú знов.
Перепятнывать, перепятнать, ся—поплямúти, ся.
Переработка—перерóбка, перерóблювання.
Перерабатывать, переработать, ся—перерóблювати, переробúти, ся.
Перераненть—порáнити (багатьох).
Перержавѣть—перержáвіти.
Перерисовывать, перерисовать, ся — перемальóвувати, перемалювáти, ся.
Перерождать, переродить, ся—перерождáти, перерóджувати, перероди́ти, ся.
Перерастать, перерость—перерастáти, перерости́.
Перерубать, перерубить, ся—перерýбувати, перетинáти, перерубáти, перетя́ти, перетнýти, ся, (цюкаючи)—перецю́кати.
Переругать, ся—перелáяти, ся, пересварúтися.
Перерывать, перерыть—1) перериватú, перекóпувати, перерúти, перекопáти; 2) перерýшувати, переве́ртáти, переворушúти, перерýшити.
Перерывать, перервать, ся—1) перериватú, перервáти, перешматувáти, перешматкувáти, ся; 2) перебивáти, перебáти.
Перерывъ—1) перекóпування: 2) перóрва, перестáнок. **На перерывѣ**—на перéрваному.—**Перерывами**—перéймом, в ряди-годú.
Перерѣзъ — 1) перерíзування; 2) перéріз (місце, де перерізано).
Перерѣзывать, перерѣзать, ся — 1) перерíзувати, перетинáти, перерíзати, перетя́ти, ся, (великими шмáтками, скибами то-що)—перебатувáти, (чúкаючи)—перечúкати, (швидко абияк)—перечикрúжити; 2) порíзати, вúрізати.
Переряжать, перрядить, ся — передягáти, ся, перебирáти, ся, передягтú, ся, перебрáти, ся.
Перерѣшать, перерѣшить—перерішáти, перерішúти.
Пересадка—пересáжування.
Пересаживать, пересадить, ся — пересáжувати, пересадовúти, пересадúти, ся, попересáжувати.
Пересаживаться, пересѣсть — пересідáти, пересíсти.
Пересаливать, пересолить—1) пересóлювати, пересоли́ти; 2) переборщáти, переборщúти, передáти кутí мóду.
Пересверлять, пересверлить — пересвéрдлювати, пересвéрдлити, перевíрчувати, перевертíти.
Пересвистывать, пересвистать — пересвúстувати, пересвистíти, попересвúстувати.

Пересвистывáться, пересвúснуться — пересвúстуватися, пересвúснутися.
Переселенецъ—переселéнець, переходéць.
Переселять, переселить, ся — переселя́ти, ся, перебира́тися, перевóзитися, перенóситися, переселя́ти, ся, перебра́тися, перевезтúся, перенестúся, попереселя́ти, ся.—**Переселиться въ вѣчность**—перебра́тися до Бóжої оселí.
Пересердиться — пересéрдитися, відсéрдитися, перегнíватися.
Пересиживать, пересидѣть—пересúжувати, пересúдіти.
Пересиливать, пересилить—перемага́ти. перемогти́, подýжати, здоля́ти.
Пересинивать, пересинить, ся — пересúнювати, пересини́ти, ся.
Перескабливать, перескоблить—1) перегемблювáти; 2) перескрóбувати, перегемблювáти; 2) перескрóбувати, перескромáжувати, перескрíбáти, перескромáдити, перескребтú.
Пересказъ—перéказ.
Пересказчикъ, ца — 1) оповíдач; 2) перекáзчик.
Пересказывать, пересказать — перекáзувати, перекáзати.
Перескакивать, перескочить, перескокнуть — перестрúбувати, перепля́гувати, перескóкувати, перестрибнýти, перепля́гнýти, перескóчити.
Перескребать, перескребывать, перескрести—перескрíбáти, перескребтú.
Пересламывать, переслонить — перекладáти, перекля́сти (шарами).
Переслащивать, пересластить — пересолóжувати, пересолодúти.
Переслушивать, переслушать — переслýхувати, вислýхувати, переслýхати, вúслухати.
Переслѣдывать, переслѣдовать — переслíдкувáти.
Переслѣжина — 1) д. **Кривизна** (деревини, колоди); 2) скáза, скáлина.
Пересмаливать, пересмолить — пересмóлювати, пересмоли́ти.
Пересматривать, пересмотрѣть, ся — 1) передивля́тися, переглядáти, перегля́(é)жувати, перезирáти, передивúтися, перегля́нути, переглядíти; 2) переглядáтися, перегля́дуватися, глядáтися, ззирáтися, перегля́нутися, гля́нутися, взирнýтися.
Пересмотръ—перéгляд.
Пересмѣивать, пересмѣять, ся — 1) перес(ь)мíювати, вис(ь)мíювати; 2) перес(ь)мíхáтися, перес(ь)мíхнýтися; 3) перес(ь)мíюватися, перес(ь)мíятися, (регочучи)—перереготáти.
Пересмѣшить — перес(ь)мішúти, нас(ь)мішúти.
Пересмяглый—смажнúй, пересмáглий, попóчений.
Пересмягнуть — пересмáгнути, попектúсь.—**Пересолаживать, пересолодить**—пересолóжувати, пересолодúти.
Пересолъ—пересíл.
Пересорить—1) позас(ь)мíчувати;2) процúндрити, рострúнькати.
Пересосать—пересóсати, пересмоктáти.
Пересохлый—пересóхлий, висхлий.
Пересочинять, пересочинить—перекомпонóвувати, перерóблювати, перекомпонувáти, переробúти.
Перспектива—вúгляди, перспектúва.
Переспоривать, переспорить — перемагáти, перемогтú (в спíрці), переспóрити, переговорúти.
Переспрашивать, переспросить — перепúтувати, перепúтувати, опúтувати, перепитáти, переспитáти.
Пересрочивать—перестрóчувати, переставля́ти тéрмін.
Пересрочка — перестрóчення, перестáвка терміну.
Переспросъ—перепúтування.
Перессоривать, перессорить, ся — пересвáрювати, пересварúти, ся, перелáятися, (між родичами)—розрíднúти, ся.
Переставать, перестать—переставáти, угавáти, вгавáти, перестáти, (про вітер, гомíн)—ущýхнути, унúшкнути, занúшкнути, (про дощ)— передощúти, (про нудоту)—перенýдити, (про біль зубів)—унúти, (боятись)—перебоя́тися, (сердитись)— пересéрдитися, відсéрдитися, (журитися)—пережурúтися, віджурúтися, (гавкати)—перегáвкати, перебреха́ти.
Переставливать, переставлять, переставить, ся—переставля́ти, перестановля́ти, перестáвити, перестановáти, ся.
Перестанвать, перестоять, ся—перестóювати, перестоя́ти, ся. **Перестоялый** (про трунки, овочí)—перестíй.
Перестарѣлый—перестарíлий.
Перестарѣть—перестарíтися.
Перестёгивать, ся—1) перестьóбувати, перестьóбати; 2) защіпáти, застібáти, запинáти, защіпнýти; 3) перестьóбати, перешмагáти, перебатóжити.
Перестеклить—перес(ш)клúти.
Перестилать, перестлать—перестилáти, перестилúти, перестéлювати, перестелúти.
Перестирывать, перестирать, ся—перепирáти, перепрáти, ся.
Перестой—перестíй.
Перестонать—перестогнáти.
Перестрагивать, перестрогать—перестрýгувати, перестругáти, (гемблем)—перегемблювáти, перегемблювáти.
Перестрадать—перетерпíти, перемýчитися, перепечáлитися.
Перестраивать, перестроить—1) перестрóювати, перебудóвувати, перерóблювати, перестрóїти, переробúти, перебудувáти, перемайструвáти, (про хату)—перекидáти, (про баркан)—пересúпати; 2) понастрóювати, понабудóвувати, понастрóїти, понабудувáти; 3) перестрóювáти, перестрóїти, переладнувáти.—(Переладнував бандуру і знов почав грати).
Перестращать—перестрахáти, настрахáти, налякáти, (багатьох)—попереляку-

вати.
Перестригать, перестричь — перестрига́ти, перестри́гти.
Перестройка—перебудува́ння.
Перестрѣливать, перестрѣлять—1) постріля́ти, ви́стріляти; 2) вистрѣ́лювати, повистрѣ́лювати.
Перестрѣливаться, перестрѣляться — перестрѣ́люватися, перестріля́тися.
Перестрѣлка—стріля́ння, перестрі́лювання.
Переступать, переступить—переступа́ти, переступи́ти.
Перестучать—перестýкати, перестукоті́ти.
Пересудачивать, пересудачить — пересýжувати, пересуди́ти.
Пересудчикъ—пересýдливий.
Пересуды—осýда, пересýди, поговір, слáва.
Пересуждать, пересуживать, пересудить—1) пересýжувати, пересуди́ти; 2) радити, переміркува́ти.
Пересучивать, пересучить — пересýкувати, пересука́ти.
Пересучка—пересýкування.
Пересушивать, пересушить, ся—1) пересýшувати, пересуши́ти, ся; 2) повисýшувати, ся.
Пересчитывать, пересчитать, перечесть, ся—перелíчувати, перерахóвувати, перелічи́ти, перерахува́ти, ся.
Пересылать, переслать, ся — пересила́ти, пересла́ти, ся.
Пересылка — пересúлка, пересила́ння. **Послать кого по пересылкѣ**—посла́ти під калавýром.
Пересыпáть, пересыпать—пересипáти, пересúпати; перетрýшувати, перетрусúти.
Пересыпáть, пересчать — пересипáти, переспáти.
Пересыхать, пересохнуть—пересиха́ти, пересóхнути, попересиха́ти, повсиха́ти.
Пересычать, пересытить—пересолóжувати, пересити́ти, передава́ти, переда́ти меду.
Пересѣвать, пересѣять—пересіва́ти, пересія́ти, (на решеті)—переточи́ти, перерешетува́ти.
Пересѣдать, пересѣсть—пересіда́ти, пересі́сти.
Пересѣдина—скалýбина, рубéць.
Пересѣдлать — пересідла́ти, перекульба́чити.
Пересѣкать, пересѣчь — 1) переру́бувати, перетина́ти, перерубáти, перета́ти, перетнýти; 2) перейма́ти, перепиня́ти, заступáти, перегоро́жувати, загоро́жувати, перепя́ти, перешпи́ти, пере(за)городи́ти (дорогу).
Переталкивать, перетолкать,-нуть — перепиха́ти, перепи́хувати, перешто́вхувати, перепха́ти, перепхну́ти, перешто́вхнути.
Перетанцовать—перетанцюва́ти.
Перетапливать, перетопить, ся—перето́плювати, перетопи́ти, ся.
Перетаптывать, перетоптать—перето́птувати, перетоптáти, потоптáти.
Перетаскивать, перетаскать, перетащить—перетáскувати, перетягáти, перетаскáти.
Перетачивать, перетачать — перешлифувáти, перешлúфувати.
Перетачивать, переточить — перегóстрювати, перето́чувати, перегостри́ти, переточи́ти.
Перетекать, перетечь—перетікáти, переливáтися, перетекти́, переля́тися.
Перетерпливать, перетерпѣть—перетéрплювати, витéрплювати, перетерпі́ти, ви́терпіти.
Перетёсывать, перетесать — перетíсувати, перетесáти; повитíсувати, потесáти.
Перетирать, перетереть—перетирáти, перетéрти, повитирáти, (віхтем або піском)—перешарувáти.
Перетлѣвать, перетлѣть—перетлівáти, перетлíти; потрýхнути.
Перетолковывать, перетолковать—перевертáти, перекрýчувати, перебрíхувати, перевернýти, перекрутúти, перебрехáти.
Перетопочь—перетовктú, потовктú.
Перетопить—1) д. **Перетапливать**; 2) потопúти, попереторлювати.
Перетопки—(від топлення)—вúтопки, (від сала)—шкваркú.
Переторговывать, переторговать — 1) перебивáти, набивáти, перебúти, набúти (ціну на торзі); 2) перекупóвувати, перепродавáти, перекупúти, перепродáти, перегандлювáти.
Переторжка—перетóрг.
Перетосковать—пересумувáти.
Перетравить — вúтруїти, потруїти, **повитрýювати.**
Перетревожиться—перетурбувáтися, переполошúтися.
Перетрепать, перетрёпывать — перетіпáти (напр. льон, коноплі), одлупúти, одлупцювáти, перелупцювáти (напр. по пиці), перескубтú (за волосся); перетрíпувати, перетрíпати.
Перетрескивáться, перетрескáться — перетріскуватися, потріскатися, **поло́патися.**
Перетрепетать—перетремтíти.
Перетрогать—перерýшати.
Перетрусить—перебоя́тися.
Перетрушивать, перетрусить — перетрýшу(сю)вати, перетрусúти.
Перетрясать, перетрисывать, перетрясти, ся—перетрýсювати, перетрясти́, ся.
Перетыка—перéтичка.
Перетыкать, перетыкать—перетикáти, перетκáти.
Перетыкивать, перетыкать—1) перетикáти, перетúкати; 2) позатикáти, повтикáти, позастромля́ти, повстромля́ти.
Переть—пéрти, напирáти.
Перетягивать, перетянуть, ся—1) перетягáти.—**Перетягивая другъ друга**—навпереваги; 2) переволікáти, переволокти́.
Перетягиваться, перетянуться — стúгуватись дýже, перетягáтися, перетягнýтися.

Переубѣждать, переубѣдить, ся—перекó|нувати, ся, переконáти, ся, перес(ь)відчувати, перес(ь)відчити нáново.
Переугливать, переуглить — перепáлювати, перепалúти на вугíлля, звýглювати, звýглити.
Переулокъ—проýлок, провýлок, провýлочок, (що не має виходу)—зáзубень, (дуже вузький) — сýтки, суточки, сýтісок.
Переумничать—перемудрувáти.
Переупрямить—перепéрти, перемогтú.
Переутюживать, переутюжить—перегл|áжувати, перегл|áдити, перепрасувáти.
Переучивать, переучить, ся—1) переýчувати,перевчáти,перевчúти, ся (знову або на иньший лад); 2) понаýчувати, понавчáти (всіх або багатьох).
Переучка—переýчування.
Перехваливать, перехвалить—1) перехвáлювати, перехвалúти; 2) порозхвáлювати.
Перехватывать, перехватать, перехватить—1) перехóплювати, перехапáти, поскóплювати, позахóплювати, похапáти; переймáти, перехопúти, перенятú; 3) вхопúти (під'їсти на швидку або позичить на короткий час).
Перехватъ—1) перехóплювання, переймáння, перéйма —**На перехватъ**—на перебíй, навви́передки; 2) перехвáт, стан (про одежу).—**Съ перехватомъ**—(про посуду)—перев'язкувата.
Перехватка—перéйма, перéкуска, перевéршення.
Перехватываніе — перехóплювання, переймáння, перевéршування.
Перехворать — переслабувáти, переболíти, вúболіти.
Перехитрить—1) перехитрувáти, передурúти; 2) перемудрувáти.
Переходить, перейти—1) перехóдити, перехожáти, перейтú, перебирáтись, перебрáтись; 2) доставáтися, достáтися (кому); 3) вихóжувати, обхóдити, вúходити, обходúти, обійтú.
Переходный—перехíдний, перéступний.
Переходъ—перехíд.
Перехолаживать, перехолодить — перехолóжувати, перехолодúти, перестудúти.
Перехотѣть, ся—перехотíти, перехтíти, ся, перебажáти, ся, переманýтися, перекортíти.
Перехулить—перегáнити, переганьбúти.
Перецарапывать, перецарапать—передряпувати, подряпати, пошкрябати, передряпати, перешкрябнýти, передряпнýти.
Перецъ, рос. Piper nigrum—пéрець, (здр.) пéрчик, (одно зерно) — перчúна.—**П. стручковый**, Capsicum annuum L. — стрючковáтий пéрець, перчúця.
Перецѣживать, перецѣдить—перецíжувати, перецідúти, поперецíжувати.
Перецѣловать—перецілувáти.
Перецѣнивать, перецѣнить, ся—1) перецінóвувати, перецінувáти, перецінúти; 2) поцінувáти.
Перецѣпливать, перецѣпить — перечé(і)плювати, перечепúти.
Перечеканивать, перечеканить—перебивáти, перебúти.
Перечень — перéлік, перелíчення, реєстр, перечúслення.
Перечёркивать, перечеркать, перечеркнуть—перечé(і)ркувати, перечеркнýти, перекрéслювати, перекреслúти.
Перечернивать, перечернить — перечéрнювати, перечорнúти.
Перечерчивать, перечертить — перерисóвувати, перерисувáти, понарисóвувати.
Перечёсывать, перечесать, ся—1) перечíсувати, перечесáти, ся; 2) начíсувати, начесáти, поначíсувати; 3) начýхати, розчýхати, роздряпати.
Перечётъ—д. **Перечень**.—**На перечетъ**—під лíкóм.
Перечникивать, перечикнить, ся—1) перелáтувати, перелатáти; 2) перелáгóжувати, перелáгодити, полáгодити.
Перечисленіе—перелíчування, перечúслювання.
Перечислять, перечислить — 1) перелíчувати, перерахóвувати, перечúслювати, перелічúти, перерахувáти, перечúслúти;2)перепúсувати,переписáти.
Перечитывать, перечитать, перéчесть—перечúтувати, перечитáти, поперечúтувати, попрочúтувати.
Перечить—перéчити, суперéчити.
Перечищать, перечистить—перечищáти, перечúстити, (став од намулу)—перешлямувáти, (землю од бур'яну) — пересапáти, переполóти.
Перечневой—перелíчний, перечисля́ючий.
Перечница—перчáнка, перцíвка.
Перечный—перцьóвий.—**П. трава,** Lepidium lativolium L.—хрíниця, хрінóк, собáчий хрін, горóбʻяча кáшка, гірчáк, L. sativum L.—жерýха, жирýха.—**П. зерно**—перчúна.
Перешагивать, перешагнуть—переступáти, переступúти.
Перешаркивать, перешаркить—перешýкувати, перешáрювати, перетрýсювати, перешукáти.
Перешеекъ—шúя, шúйка.
Перешелецъ—перехóдець і д. **Переселенецъ.**
Перешелушить—перелýщити, перелýскати.
Перешептываніе—перéшепти, перешíптування.
Перешёпты—шушýкання, шепý—шепý, перéшепти.
Перешёптываться, перешептаться, перешепнуться—перешíптуватися, шушýкатися, тишкувáтися, перешептáтися. **Раки перешептались**—рáки вúшептались.
Перешибать, перешибить, ся—перебивáти, перетинáти, перебúти, перетятú, ся.
Перешибъ—перебивáння.
Перешивать, перешить, ся—1) перешивáти, перешúти; 2) понашивáти.
Перешипѣть—перешипíти, (про гадюк)—пересичáти, (про масло, сало на

огнѓ)—перешкварчáти.
Перештемпелевать—перештампувáти, перештемплювáти.
Перешумѣть—перешумíти.
Перещеголять—1) перехверцювáти, перехвинтúти; 2) перемогтú, гóру взя́ти.
Перешипывать—перескýбувати.
Перещупывать, перещупать—перела́пувати, перема́цувати, перема́цати.
Перѣдать, перѣсть—1) перегризáти, перегри́зти; 2) перегдáти, перегíсти; 3) погдáти, погíсти, позгдáти.
Перѣздить—ви́здити, обгздúти.
Перѣздъ—1) перéгзд, перéздка, (на другу кватирю)--перебíрка; 2) перéгздка.
Перѣзжать, перѣхать—1) перегздúти, перегхати, поперегздúти; 2) перевóзитись, перебирáтись, перевезтúсь, перебрáтися.
Перезэкзаменовка—перегспит, перéвірка, перетри́мка.
Перезэкзаменовывать—перегспúтувати, перекзаменóвувати.
Перила—порýчня, пóручні, бúльця.
Перильный—поручнóвий, поручнéвий, балáсний.
Перина—перúна, (здр.) — перúнка, перúнонька.
Перистый—пір'євáтий.
Периться—в палкú, в колодочкú вбивáтися.
Періодъ, періодическій—періóд, періодúчний.
Перка—наконéшник (у свердла).
Перкаль, перкалевый—перкáль, перкалéвий.
Перламутъ, перламутръ—перломýт.
Перловый—перлóвий.
Перлъ, перлы—пéрло, (одно зерно)—перлúна, (мн.) пéрли, (ласк.) пéрлоньки.
Пернатый—пернáтий, перúстий. — **Пернатыя**—птáство.
Перо, (мн.) **перья**—1) перó (у птиць, у риб), (одно)—перúна, пір'їна,(здр.)пе(і)рцé, (мн.) пір'я, (здр.) пір'ячко, (у молодих птиць)—палкú, палочкú, колодочкú.—**Плавательныя перья**—плавцí; 2) лóпать, пелю́стка (д. під. сл. **Весло I Лопасть**).
Перовникъ—д. **Пеналъ**.
Перовой—криловúй (що вживається в крилах вітряка, напр. дошки).
Перпендикулярный, но—сторчовúй, простопáдний,но, стрíмкий, сторч, нáсторч, стрíмко.
Перочинный ножикъ—цизóрик, нóжик.
Перпендикуляръ—простопáд, сторчáк.
Перси—пéрса.
Персикъ, рос. Persica vulgaris Dc.—брусквúна.
Перстень, перстенекъ—пéрстень, пéрстінь, (здр.) перстéник, пéрстник, каблýчка.
Перстневой—перстнéвий, перстньóвий.
Персть—земля́, цил, пóрох.
Перунъ—блúскавка; громовá стрілá, перýн.
Перхать, перхнуть—пúрхати, пирхнýти.
Перхота—пúрхання.
Перхоть—лупá, порúлі, (у дітей)—тíменúця.
Перцовка—перцíвка, перчакíвка.
Перчатка—рукавúчка.
Перчаточникъ, ца—рукавúч(ш)ник, ця.
Перчаточный—рукавúшний.
Першить—дрáти в гóрлі, дéрти в гóрлі.
Перяной—пір'яний.
Песикъ—1) пéсик, цýцик, цуценá, щеня́; 2) пейс, пéйсик.
Песій—собáчий, пéський. — **Песья трава**, рос. Dactylis glomerata L.—мітлúця, вівсю́к, рос. Solanum Dulcamara L.—д. **Пасленъ**.—**П. Языкъ**, рос. Cynoglossum officinale L.—жúвокíст, чорнокóрінь, кýряча слíпота, собáчка, собáчий кóрінь, волóвий язúк.
Песковатый—піскувáтий.
Песокъ—пісóк, (одно зерно піску)—пісчúна, (глибóкий)—пісчугá.
Песочница—пісóч(ш)ниця.
Песочный—пісóч(ш)ний, піскóвий.
Пестикъ--1) товкáчик, макогóник; 2) Pistillum —мáточка, мáточник; 3) рос. Polygonum bistoria L.—лéвурда, рáкові шийкú, рачкú, дикýша.
Пестовой—товкачéвий, макогóнний.
Пестредина, пестредь—пíстря, тяжúна.
Пестрединный—пістрьóвий, тяжúновий.
Пестренькій—рябéнький.
Пестрить—рябúти.—**Пестритъ въ глазахъ**—рябíє, рябúть в очáх.
Пестрота—рябúзна, ряботúння.
Пеструха—рябýха.
Пеструшка—1) рпба Salmo fario—пестрýха, пестрýшка; 2) мúша, Mus lemmus.
Пестрый—рябúй, сорокáтий, строкáтий, (про птиць)—зозулúстий, різнопéрий.
Пестрѣть—рябíти.
Пестъ, (здр.) **Пестикъ**—(щоб товкти)—товкáч, (здр.) товкáчик, товкáчка, товкáчечка, ступúр, (щоб ростирати)—макогíн, мʻя́ло, (ростирати сало в ковганці)—кóвганок.
Песчаникъ—пісковéць.
Песчаный—піскóвий.
Песчанистый—пíскувáтий.
Песчина—пісчúна.
Песъ—пес, собáка.
Петлица—петлúця.
Петля—1) петля́, (здр.) петéлька, (в сорочці)—застíжка, (особлива, щоб зав'язувати)—зáшмор.; 2) завíса; 3) бáбка (металева в одежі); 4) óчко, вíчко (в плетúні).
Петровки, Петровъ постъ—петрівка, (те що в петрівку)—петрівочний, петрівчáний.
Петровъ-день—с(ь)вя́то с(ь)в. Ап. Петрá і Павлá. — **Это было до Петрова дня, послѣ П. д.**—се булó до Пéтра, пíсля Пéтра. — **На Петровъ день**—на Пéтра.—**Петровъ крестъ, цвѣтъ**, рос. Lathraea Squamaria L.—петрів хрест, мáслянки, шпарáговий ряст. — **Петровъ батогъ, батожекъ**, рос. Cicho-

rium Intybus L.—петрів батіг, петро́ві батоги́.
Петролеумъ—гас, петроле́ум.
Петрушечный—петру́шковий.
Петрушка, рос. Petroselinum sativum Hoffm. —петру́шка.—**П. собачья**, рос. Aethus Cynapium L.—коко́риш.
Печалить—журати́, смути́ти, засму́чувати, ту́ги завдава́ти.
Печалиться—журати́ся, сумува́ти, смути́тися, смуткува́ти, тужи́ти, скорбува́ти, в ту́гу, в журбу́ вдава́тися, (за ким)—побива́тися.
Печаловаться—1) д. **Печалиться**; 2) бідкатися, бідкувати; 3) пе(і)клува́тися, побива́тися.
Печалный—пе(і)клува́тий.
Печаль—журба́, журбо́та, ту́га, сум, сму́ток, сумо́та, печа́ль, жаль, жальо́к, жа́лощі, журі́ння, скру́ха, скорбо́та, гризо́та, ф(п)расу́нок, поту́га.
Печальный, но,—журни́й, но, журли́вий, во, сумни́й, но, смутни́й, но, сумли́вий, во, тужни́й, но, тужли́вий, во, засму́чений, скорбо́тний, но, жа́лісний, но, жалісли́вий, во, (здр.) смутне́нький, смутне́сенький.
Печатаніе—друкува́ння.
Печатать—1) печа́тати, запеча́тувати; 2) друкува́ти, печа́тати.
Печатникъ—друка́рь, печа́тник.
Печатный—1) печа́тний, штемпо́ваний; 2) друко́ваний.
Печатня—друка́рня, печа́тня.
Печаточникъ—печатка́рь.
Печаточный—печа́тковий.
Печать—1) печа́ть, (частіше)—печа́тка; 2) друк, друкува́ння.—**Отдать въ печать**—віддати до дру́ку; 3) письмо́нство; 4) друк, письмо́.—**Мелкая печать**—дрібни́й друк.
Печать соломонова, печатки—рос. Convallaria Polygonatum L.—куп, ку́п-зілля, ку́пина, чемери́ця, ра́кові шийки́, натя́гач, одха́сник.
Печеніе—печіння, пе́чення.
Печеночникъ, рос. Agrimonia Eupatorium L —парило, парни́к, гладишник, кожу́шка, кожу́шечки, ли́пник, реп'яшки́, печінник.
Печеночный—печі́нковий.
Печеный—пече́ний.
Печень—печі́нка.
Печенье—1) печіння, пе́чення, пе́чиво; 2) пече́не, пе́чиво, (солодке)—пу́ндики.
Печерица, гр. Agaricus campestris L.—печериця
Печея—пе́карка, печі́льниця, перепе(і)ча́йка.
Печникъ—пічни́к, му́ляр.
Печной—пічни́й, печови́й, гру́бний.
Печура—пічу́рка, закапе́лок.
Печь—пі́ч, (здр.) пі́чка.—Частини печі (під нею пусте місце на хліб)—ме́четь, ме́чет, (на дрова)—під пічок, під пі́чча, штанда́ри, (для курей)—ку́ча, (передня частина, де ставлять горшки)—при́пічок, (середина печі)—че́люсти, (снід)—черінь, чірінь, пе́чище, (частина печі над челюстями)—ко́мин, (місце за пічкою коло полу)—за́пічок, закапе́лок.—**Банная печь**—ка́м'я́нка.—**Гончарная п.**—го́рен.—**Известковая п.**—вапня́рка, вапе́льня, горн.—**Кирпично-обжигательная п.**—го́рен, па́лянка, гарто́вня.—**Комнатная, отопительная печь**—гру́ба, гру́бка.—**Кухонная п.**—вари́ста, кухе́нна пі́ч.—**Лѣтняя п.** (в сінях або на дворі)—кабиця.—**Плавильная п.** (напр., на гутах)—гу́та.—**Угольная п.**—(в)угля́рня.—(Пічка, в котрій роспарюються обіддя)—варова́ па́рня, (де роспарюються полозки)—сухопа́рня, (в ній)—бга́льня, (на котрій гнуться полозки).—**Мазать печь**—ма́зати пі́ч (зверху), хутрува́ти (в середині).—**Онъ изъ семи печей хлѣбы ѣдалъ**—був у бува́льцях.
Печь, ся—1) пекти́, (що з борошна в маслі)—сма́жити, пра́жити; 2) шкварити, ся; 3) пе(і)клува́тися, турбува́тися, упада́ти (коло кого) і д. **Заботиться**.
Пешня—пішня́.
Пещера—пече́ра, пече́ря.
Пещерный—пече́рний.
Пивница—пи́вни́ця.
Пивной—пи́вний.
Пиво, пивцо—пи́во, пивце́.
Пивовареніе—пи́вни́цтво, брова́рство.
Пивоваренный, пивоварный—брова́рський, брова́рний.—**П. заводъ**—бро́вар, бро́варь, брова́рня, пивова́рня, пиворо́бниця.
Пивоваръ—брова́рник, пивова́р.
Пигалица, пт. Fringa vanellus—ча́йка.
Пигалицынъ—ча́йчин.
Пигва, пигвовое дерево, рос. Cydonia vulgaris Pers.—гду́ля, квіт, квітове де́рево, гду́ля.
Пигмей—куцан, куцак, (в жарт) курду́пель.
Пигусъ—бігос, бігус.
Пижма, рос. Tanacetum vulgare L.—пи́жмо, навро́тич, при́воротень, на́воротень, корова́й.
Пика—спис (на ратиші).—(Д. ще під сл.) **Копьё**.
Пикать, пикнуть,—пі́кати, піпі́кати, пищати, пи́снути.—**Пикнуть не смѣть**—не с(ь)мі́є пи́снути.
Пикетъ—1) бекет, чата; 2) пике́т (гра в карти).
Пики—ви́ни, вино́, (одна карта з сії масти)—винівка.
Пикникъ—гу́лянка (в складку. за го́родом).
Пиковка—винівка.
Пиковый—вино́вий.
Пила—пи́лка, (з одною ручкою)—ножівка.
Пиленіе—пиля́ння, пи́лянка.
Пилигримъ—проча́нин, (мн.) проча́не.
Пиликало, пиликальщикъ—цига́кало.
Пиликать—цигикати (на скрипці); 2) піпікати (про пташечку).

Пилильщикъ—пиля́р, (що́ випилює дошки)—терта́ч(ш)ник, трач.
Пилить—пиля́ти.
Пильный—пило́вий. **Пильный заводъ**—пи́льня.—**П. мельница**—та(е)рта́к, та(е)ртачо́к (водяний).—**П. трава**, рос. Serratula tinctoria L.—страхополо́х, будячо́к, я́ловень.
Пильщикъ—д. **Пилильщикъ.**
Пилюкъ—ка́ня.
Пилюля—пилю́ля, горо́шинка апте́чна.—**Проглотить пилюлю**—мо́вчки проковтну́ти, мо́вчки сте́рпіти.
Пимы—чо́боти (з оленячої шкури).
Пинать, пнуть—пха́ти, пхну́ти, шту́рхати, штурхну́ти (ногою), копну́ти ногою.
Пинокъ—стуса́н, штурхане́ць.
Пинка—лю́лька, лю́лечка.
Пирамидный—пирами́довий.
Пиратъ—д. **Корсаръ.**
Пирный—бенке́тний, бенкето́вий.
Пированіе—бенкетува́ння.
Пировать—бенкетува́ти, балюва́ти.—**Пирующій**—бенкето́вець.
Пирогъ—пиріг, (здр.) пиріжо́к, пиріжо́чок, (мн.) пироги́, пиріжки́, пиріже́чки, (великі) — пирожа́чча, (гречаний з сиром)—ле́жень, (з горохом)—горохов'я́ник, (з калиною)—кали́няник, (з кропом і цибулею)—книш, (кукурузяний з сиром)—манту́ла, (без начинки)—сту́лень.
Пирожное—соло́дке по́чиво, ла́сощ, (напр.): пу́ндик, марципа́н, вергу́н, вергуне́ць, вергу́нчик.
Пирожный—пирого́вий.
Пиронъ, (богемський гранат)—кру́хлик.
Пирушка—гу́лянка, погуля́нка, погуля́ння, (вечірня для молодіжі)—вечерна́ці, (після хрестин)—похре́стини, (після миру)—перепро́сини, (прощальна)—відкліне.
Пируэтъ—викрута́с.
Пиршественный—д. **Пирный.**
Пиръ—бенке́т, баль, у́чта.
Писаніе—1) писа́ння; 2) письмо́.
Писаный—1) пи́саний; 2) розмальо́ваний.
Писаришка—писарчу́к, писари́на.
Писарская—писа́рня (д. сл. **Канцелярія**).
Писарскій—писа́рський.— **П. должность**—писа́рство.
Писарша—пи́сарка, писари́ха.
Писарь—пи́сарь, пи́сар, (син його)—писаре́нко, (дочка)—писарі́вна, (аби який або молодий помішник)—писарчу́к, писарча́, (мн.) писарчуки́, писарча́та. —**Писаремъ быть**—писарюва́ти.
Писатель, ница—письме́нник, ця, (аби який) —письма́к, писа́ка.—**Писатель иконъ** —маля́р, (аби який)—богома́з.
Писать, ся—1) писа́ти, ся, (погано)—маглюва́ти, дря́пати, шкря́бати; 2) малюва́ти, ся.
Писецъ—перепи́сувач, писарчу́к.
Пискарь, риба Cyprinus gobio—піскарь, пічку́р, пічкуре́ць.
Пискать, пискнуть—пища́ти, пи́скнути.
Пискотня—писк, пискотня́.
Пискулька—пи́щик.
Пискунъ, нья—писку́н, -у́ха.
Пистолетный—пісто́льний.
Пистолетъ—пісто́ль.
Писулька—пису́лька, ка́рточка, цеду́лка, цеду́лочка.
Писцовый—писа́рський.
Писчебумажный—папіро́вий. **П. фабрика**—папі́рня.
Писчій—писа́льний. **Писчая бумага**—папі́р, папе́р, бома́га, писа́рський папі́р, папі́р до писа́ння.
Письменный—1) руко́писний, пи́саний; 2) писа́рський; 3) листо́вний, письмо́вний.
Письмецо—листо́к, письме́чко і д. **Писулька.**
Письмо—1) письмо́, лист.—**Отвѣтное письмо**—о́д(від)пис, о́дписка, ві́двість, ві́дповідь (д. під сл. **Отвѣтъ**).—**Открытое письмо**—одве́ртий, відкри́тий лист; 2) писа́ння, письмо́.
Письмоводецъ, письмоводитель — письмово́д.
Письмоносецъ—листоно́ша.
Питаніе—годува́ння, харчува́ння, жи́вленя.
Питатель—корми́тель, годува́льник, пити́мий.
Питательница 1) корми́телька, годува́льниця, пити́ма; 2) ма́мка.
Питательность—си́тність.
Питательный—си́тний, живни́й, харчовни́й, (про пашу)—пашни́й.
Питать, ся—годува́ти, харчува́ти, живи́ти, ся. **Питать довѣріе**—ма́ти ві́ру (до кого), ня́ти ві́ри, діймати ві́ри (кому).—**П. надежду**—ма́ти, живи́ти, голу́бити наді́ю.—**П. ненависть**—ма́ти не́нависть, ненави́діти.—**Питаться надеждою**—сподіва́тися, покла́дати наді́ю.
Питейный—1) питни́й; 2) трунко́ви́й.—**Питейный домъ**—шино́к, шинк.
Питомецъ, питомица—вихова́нець, годо́ванець, нка.
Питомникъ—шкі́лка, садібня, розса́дник.
Питухъ—пите́ць, питу́н.
Пить—пи́ти, (здр.)—пи́точки, пи́тоньки, (багато з жадобою)—ду́длити, жлу́ктити, лига́ти, черка́ти, цмо́лити, хлиста́ти, (ковтками)—ковта́ти, г'о́льґати, (чарками багато і часто)—чаркува́ти, (просто з великої посудини) — на́хильці, на́хильцем, на́хилки пи́ти. — **Пить круговую** — кружа́ти, кругля́ти, кружля́ти.—**Пить горькую чашу**—бідува́ти.—**Пить горькую, пить мёртвую чашу**—без про́сипу пи́ти.—**Пить къ кому либо**—пи́ти до ко́го припива́ти.
Питьё—питт́я́, питво́, на́пій, (за-для худоби)—пійло.—**Волшебное питье**—данн́я. **Годный для питья**—питни́й, го́жий.
Питьевой—питни́й.—(Питний мед).
Пиханіе—пха́нн́я.
Пихать, пихнуть—пха́ти, шту́рхати, труча́ти, пхну́ти, штурхну́ти, ти́снути.

Пихта,рос. Pinus abies sibirica—сви́рка, свирко́вое де́рево, шме́рка.
Пичкать—пха́ти, напиха́ти.
Пишка, пт. Motacilla—трясогу́зка, трясохвостка.
Пища—їжа, їда́, харч, харчі, стра́ва, потра́ва і д. **Кушанье.—Пища холодная, не варёная**—сирова́ хáрч.
Пищаль—1) самопа́л, пища́ль; 2) сопі́лка, ду́дка, ду́дочка; пи́щик; 3) писа́к (у колісників для обточування ступиць).
Пищальникъ, ца—рос. Sambucus racemosa L. —черво́на бузина́.
Пищать—пища́ти, пискоті́ти, (дуже тоненько)—пи́кати, пі́пікати.
Пищеваренiе—харчува́ріння, трав'іння, тра́влення.
Пищеварительный—харчовари́стий, харчова́рний.
Пищуха—(зьв.) Lepus alpinus, Pall. — за́єць гірський, пт. Certhia familiaris — кова́ль.
Піано, піанíссимо, муз.—ти́хо, ду́же тихо.
Піонъ, рос. Paeonia officinalis Retz.—пивóнія.
Піявица, піявка, Hirudo medicinalis—п'я́вка.
Плаваніе—пла́вання, пли́вання, плавба́.
Плаватель—плаве́ць.
Плавательный—плинний.
Плавать—пла́вати, пли́вати, (витягуючи руки поверх води)—сажня́ми пла́вати.
Плавень—пла́вень, плав.
Плавильный заводъ—топлени́на, гама́рня. —**П. искусство**—топля́рство, гама́рство.
Плавильный—топля́рський.
Плавильня—топі́льня, гама́рня.
Плавильщикъ—топі́льник, гама́рник.
Плавить—1) гна́ти, сплавля́ти; 2) топи́ти, ростопля́ти.
Плавка—1) сплав (водою); 2) то́плення.
Плавкій—рости́пистий.
Плавкость—рости́пистість.
Плавный, но—рівний, но, ле́гкий, ко, пла́вний, но, плавки́й, пла́вко.
Плавность—пла́вність.
Плакальщикъ, ца — плаку́н, пла́чка, пла́чниця.
Плаканіе—пла́кання, плач.
Плакать—пла́кати, (сильно)—рида́ти, (хлипаючи)—хли́пати, (голосячи)—голоси́ти, (з ревом) — ревіти, (грубо)—ру́(ю)мати, ру́(ю)мсати, (тихенько)—пхи́кати, сли́нити, ки́снути.
Плакаться—жалкува́тися, бі́дкатися, наріка́ти (на кого).
Плакса—пла́кса, плаксі́й, плаксу́ха, плаксі́йка, ре́ма, ре́мса, ре́ва, ню́ня.
Плаксивый—плакси́вий, плачли́вий, ревли́вий, ну́(ю)нявий і д. **Плакса.**
Плакунъ—рос. Lythrum salicaria L.—залізня́к чо́рний, залізня́к черво́ний, твердя́к, польові васи́льки, верба́ трава́, підере́жник, плаку́н, Epilobium angustifolium l.—ди́кий льон, льоно́к.
Плакуша—д. **Кликуша.**
Пламенистый — полум'яни́стий, поломіни́стий.
Пламенный, но—1) полум'я́ний, по́ломінний; 2) палки́й, пальо́ний.
Пламень, пламя—по́лум'я, по́ломінь, (сине) же́врій.
Пламенѣть—пала́ти, палахті́ти, палахкоті́ти.
Планета—плане́та, плани́да.
Планетный—плане́тний, плани́дний.
Планировать — 1) рівня́ти, вирі́внювати; 2) розбива́ти по пла́ну, планува́ти.
Планка—планíця.
Планковой—планови́й.
Плантація—планта́ція,—**Бахчевая п.**—башта́н (д. **Бахча**).—**Свекловичная п.**—буря́шник, бурако́ва планта́ція.—**Табачная п.**—тютюнúще, тютюно́ва планта́ція.
Планъ—план.
Пластать—плата́ти, карбува́ти.
Пластина—пли́тка, пласти́на, (в колодязі) зру́бина, ця́мрина, (в мості)—мости́на, мо́стниця.
Пластовой—ски́бчатий.
Пластъ—ски́ба, шар, верства́.
Пластырь—пла́стирь, пла́стир.
Плата—1) платíж, опла́та, ви́плата, ро́сплатка; 2) пла́та, запла́та, платня́, (за дзвін по небіщику)—подзві́ння, (за нахідку)—пере́йма, (за колодку на масниці)—поколо́дне, (з нового члена якого товариства)—вступне́, вписове́, (дальше)—вкла́дка, (д. ще під сл. **Взносъ**), (за мливо хліба зерном)—мірчу́к, проме́л, (за кватирю) —комі́рне, (за землю грошима) — ра́та, чинш, (снопами) — скі́щина, (зерном як сіють)—при́сів, при́сівок, (жінці після родин, як виходить вперше)—виводни́, (за випас худоби)—рогове́, (за переїзд через міст) —мостове́. **За плату**—пла́тно. **Плата впередъ**—з гори́.
Платёжный—платíжний.
Платёжъ—платíж, опла́та.
Плательщикъ, ца—пла́тник, ця.
Платить, заплатить—1) плати́ти, заплати́ти, (довг)—верта́ти, віддава́ти, верну́ти, відда́ти (позичку). — 2) від(од)дя́чувати, від(од)дя́чити.
Платить, заплатить—лата́ти, залата́ти.
Платокъ, платочекъ—ху́стка, хусти́на, хусти́нка, ху́сточка.
Платочный—хустко́вий, хусти́ний.
Платье—оде́жа, о́діж, одежи́на, убір, убра́ння, пла́ття, (літне)—літни́к, (сукняне)—су́кня.
Платьецо—пла́ттячко, суке́нка, вбра́ннячко.
Платяное—д. **Менструація.**
Платяной—о́діжний, до оде́жі.
Плаунъ—рос. Lycopodium clavatum—дереза́.
Плаха—колóда, колóдка, пла́ха, (на котрій рубають дрова)—дри́вітня, дровітня.
Плацъ—пляц, майда́н.
Плачевный, но — 1) плачни́й, но, бідола́шний, жа́лібни́й, но; 2) журни́й, смут-

ни́й, но, тужли́вий, во.
Плаченіе—лата́ння, зала́тування.
Плаченый—ла́таний, пола́таний.
Плачливый—д. **Плаксивый**.
Плачъ—плач, (голосний)—голосіння, (сильний)—рида́ння, (надто голосний)—ле́мент, (довгий)—ру́(ю)мсання.
Плашкетъ—ба́рка.
Плашня—пла́том, ле́жма, лежмо́м, лі́гма, ле́жміть, ле́зьма.
Плащаница—плащани́ця.
Плащъ—плащ, керея́, (гуцульський)—сардя́к, (д. ще під сл. **Епанча**)
Плева—1) пліва́. пліво́ка; 2) полова́ (д. **Мякина**).
Плевака—плюва́ка, плюва́чка.
Плевальникъ, ца—плюва́льниця.
Плеваніе—плюва́ння.
Плевать, ся, плюнуть, ся—плюва́ти, плю́нути, ся.
Плевелъ, плевелы—1) рос. Lolium L.—мітли́ця; 2) бур'я́н.
Плевельный—бур'яно́вий.
Плевокъ—плювок, харкота́ння.
Плёвый—мізе́рний, нікче́мний.
Племенитый—сім'яни́стий. (**Плодовитый**).
Племя—1) пле́м'я, плім'я, племе́но, наро́д; 2) рід, покоління, плід, нащя́док, (лайливо)—ко́дло.
Племянникъ — небіж, племе́(і)нник, (по братові)—брата́нич, (по сестрі) се́стрич, сестри́нець.
Племянница—небо́га, (здр.) небіжка, племе́(і)нниця, (по братові)—брата́ничка, (по сестрі)—сестри́ниця.
Племянниковъ—небо́жів, ова, еве.
Племянничій—небо́гів, небо́жів.
Племенной—племінний.—**Племенной быкъ**—бугаї́.—**П. жеребецъ, боровъ** — ста́дник.
Плена—1) ска́за, щерби́нка (напр. на мармурі, на металю); 2) пліва́, (здр.) пліка, (на молоці)—шку́рка.
Пленистый—щербинува́тий.
Плескание—плю́скання, плюск, хлю́пання.
Плескать, ся, плеснуть, ся—1) плю́скатися, плюскотіти, хлю́патися, хлюпотіти, хлюпостіти, хлюпоска́ти, ся, плюсну́ти, хлюпну́ти, ся.
Плесна, Metatorsus—пле́сно, плесно́, пліснякове—(передня частина ступні).
Плести, плесть, сплесть, ся — 1) плести́, сплести́,ся; 2) плести́ся, ви́тися, обвива́ти, обпоривáти, обпова́ти; 3) плеска́ти.
Плестися—пле́нтатися, волокти́ся, тягти́ся, чвала́ти, теле́патися, ті́патися, плуга́нитися, плужа́тися.
Плесь—хлюп, плюсь.
Плетельщикъ, ца—плетій, ка, (кошиків)—кошика́рь.
Плетеніе—плетіння, (весільного вінка)—вінкоплете́тини.
Плетеница, плетёнка—плетеня́ця, ко́шик, кошівка і д. **Корзина.**
Плетёный—пле́тений.
Плетень—плетіпь, пліт, тин, тино́к, ліса, ліска, (покриття на йому)—острішок, острішина, (накидане гноєм)—зага́та, (поперечний)—перета́нок, (місце де перелазять)—переля́з, (місце коло тину)—перетінок, (у воді для лову риби)—із, ізо́к. **Стазить плетень**—тиня́ти.
Плетешекъ — 1) на́смо, ста́лька; 2) шнур, шнуро́к.
Плетея—плетійка.
Плетнёвый—пло́тяний.
Плеть, плётка—1) (з прядива)—пліть, плетінка, батіг, батіжо́к, пу́га, (з ременю)—карба́ч, малаха́й, каняу́к, (товста і коротка)—нага́й, нага́йка, (з трьома кінцями)—тройча́тка. **Плетью обуха не перешибёшь**—головою му́ра не проб'еш; 2) гу́дина, огу́дина, огу́диння—(напр. в огірків, кавунів і динь).
Плечевой—пле́чний.—**Плечевая кость**—цівка.
Плечистый — плечи́стий, плеча́стий, плечни́стий.
Плечо, (здр.) **плечико**, (поб). **плечище**,—1)плече́,(здр.)плеченя́, тко,(мн.) пле́ченьки, плечи́ці, рамéно, рáмо.—**Плечо съ плечомъ**—по́пліч, о́пліч, пліч-о́-пліч.—**Черезъ плечо**—по́зпліч; 2) лопа́тка.
Плеяды, (сузір'я) — волосожа́р, кво́чка кво́чка з курча́тами.
Плинтусъ=пли́нтус, ли́щтва.
Плита — 1) плитня́к (камінь); 2) пли́та, пли́тка, та́фля.
Плитный—плитови́й, плитни́й плитняко́вий
Пловучій—пливу́чий. — **П. мостъ** — живи́й, наплавни́й міст.
Плодить, ся — плоди́ти, розво́дити, води́ти, ся.
Плодовитость — плідність, плодю́чість, родю́чість.
Плодовитый, то, плодоносный—(про рослину і тварь) — пліднний, но, (про тварь) — сіменистий, плодю́чий, плодли́вий, плідли́вий, (про дерево) —родю́че, (про землю, країну)—родю́ча, хліборо́дна, хлібна, хліборо́дна, врожа́йна, урожа́йна, ту́чна, (про кішку, вівцю)—коте́ча, (про свиню)—поро́слива.
Плодовый—плодови́й, овоче́вий, овоще́вий.
Плодозгнаніе—ви́плив (випливи роби́ти).
Плодопеременный—плодозмінний.
Плодородіе— урожа́йність, родю́чість і д. **Плодовитость**.
Плодородный—урожа́йний і т. д. д. **Плодовитый** (про землю).
Плодъ—плід, о́воч, о́вощ, (зоставлений на насіння)—насінник, (садовий), — садовина, (городній)—горо́дина, огоро́дина, (зірваний) — рваниця, рвани́чка; добу́ток.
Плоить—фалдува́ти.
Пломбировать—пломбува́ти.
Плоскій—рівний, пло́ский, плаский.
Плосковатый—плеска́тий, плескува́тий.
Плосконубцы—обце́ньки, щи́пці.
Плоскогорье—узгір'я.

Плоскость—1) пло́ща, площи́на; площовина́; 2) д. **Пошлость.**
Плостить—плю́щити, росплю́щувати.
Плотва, (риба Cyprinus idus) — пліткa, пліточка, (особливої породи)— красно́пірка.
Плотина, плотинка—гре́бля, гребе́лька, зага́та, га́тка.
Плотить, сплотить—з'єднувати, злуча́ти, з'єдини́ти, злучи́ти; збива́ти, приганя́ти.
Плотица, плотичка—д. **Плотва.**
Плотникъ—те́сля, те́сляр, те́сник, (здр.)—те́слик, тесе́льчик, соки́рник, (що обробляє балки)—баля́р.
Плотничать—теслюва́ти, майструва́ти, теслярува́ти.
Плотничій, плотническій—те́сельський, теслярський.
Плотничество—теслярство.
Плотничный—те́сельський.
Плотность—щільність, суцільність; дебе́лість, опа́систість, тіла́стість.
Плотный, но—щільний, но, суцільний, но, дебе́лий, ло, (про чоловіка)—опа́систий, гладки́й, тіла́стий.
Плотнѣть—міцні́ти, міцні́шати, щільні́шати, (про чоловіка)—дебелі́ти, гла́дшати.
Плотоугодіе—по́хіть.
Плотоугодливый—похітли́вий.
Плотоядецъ—мясоїд, мясоже́рець.
Плотоядный—мясоїдний, мясоже́рний.
Плотскій—тіле́сний.
Плоть—1) пліт, (мн.) плоти́, (невеликий з 3—5 дубків)—то́рок; 2) (для прання)—кла́дка.
Плоть—1) тіло.—**Крайняя плоть** — залу́па, кра́йня плоть; 2) плоть.
Плохо—пога́но, зле, ке́псько, нега́рно, не до́бре, не гара́зд, не до ладу́, не до ді́ла.
Плоховатый, то—пога́ненький, ко, аби́який, благе́нький, лихе́нький, невірненький.
Плоховецъ, рос. Daphne mezereum L.—д. (під сл.) **Волчій.**
Плохой—пога́ний, ке́пський, ми́ршавий, мізе́рний, аби́-який, незна́ть яки́й. **Плохо дѣло**—ке́пська спра́ва; не пере́ливки.
Плёшать—1) гі́ршати, погані́ти, погані́шати; 2) неглядіти, недба́ти, хи́бити. —**Не плошай**—бережи́сь.—**На Бога надѣйся (уповай), а самъ не плошай**—на Бо́га покладайся, а сам робити не цура́йся.
Плоше—гі́рше, погані́ше.
Плошечный—каганце́вий.
Плошина́—простота́, проста́к, плохута.
Плошка—каганець, каганок.
Площадка—1) д. **Площадь** (здр.); 2) поміст.
Площадной—1) майда́нний, пляцовий; 2) база́рний, неподо́бний.
Площадь—майда́н, (здр.) майда́нчик, пляц, пло́ща.—**Торговая площадь**—торго́вища, торг, (здр.) торжо́к, (де важниця)—ва́жни́.
Площица—мандаво́шка.
Плуговой—плуговий.
Плугодержка, рос. Ononis spinosa L.—во́вча, бича́ча трава́, вовчу́г, ягли́ця, яги́ль.
Плугъ—плуг, плужо́к, (що робить велику борозну) — борозни́стий. — (Плуг складається з двох частин): 1) плуг; 2) колі́шня́, колісня́ (або) теліжка. (Части́ни плу́га): 1) г р а д і л ь (основа або ричаг плуга), (в йому) ко́чит, ко́чик, кучу́к—(се кілок, за котрий чіпляють) тяж, гужа́, (себ-то) ре́мінь або ланцю́г, (що зв'язує плуг з колішне́ю) і па́склин—(клин в граділі, що держить чересло); 2) ч е р е с л о́, (що ріже землю) (а в йому) заборозе́ники—(кілочки, що регу́люють чересло); 3) с т о́ в б а́—(з'єднує граділь з чепигою); 4) ж а́ б к а, (щоб піднімать або опускать граділь); 5) п о л и́ ц я, п о л и́ ч к а, (що одвертає скиби землі); 6) л е м і́ ш—(підрізує скибу), (кінець його) —перо́; 7) ч е п і́ г а, чепи́га—(дві ручки плугові, щоб повертати плуг), —робо́ча, (де треба одрізувати скибу), і ялова (або) гуля́ча, (що йде по борозні); 8) х в о с т о в и к и́, (їх два), (кожний нарізно зоветься) за́хвіст ок, (вони з'язують чепігу з лемішем, дають можливість брать глибшу або мільшу борозну).—Части́ни колішні: 1) в і с ь, (кінці її) —рукави́, (середина)—плече́, (на ній залізні штабки зверху)—сто́си, (знизу)—підісок, (на кінці рукавів) —за́гвіздок (або) заколе́сник (кілочок); 2) к о́ л е с о (одно ціле), (а друге без обода)—баране́ць, (в йому) ступи́ця (або) коло́дка (або) ма́точина, (з) шпи́цями (і залізним обручем навкруги ступиці)—ря́хвою; 3) с о к и р н я́ (або) т у п і р н я́—(регулятор для постанови плуга на ширшу або вужчу скибу), (в ній кладеться) соки́ра; 4) к л ю ч, (до котрого чіпляють війце), (а в йому) крючо́к (або) шлю́га (або) начо́ка, (що за його чіпляють війце); 5) в і й ц е́—(дишель); (коли припрягають друге війце, то між ними прироблюють) скра́клі.
Плужникъ—лемі́ш.
Плутать, ся—плу́тати, ся, блука́ти, блуди́ти, пле́нтатися.
Плутишка—шалага́н, шалапу́т.
Плутня, частіше мн. **плутни**—шахра́йство, шалапу́тня, шалапу́тнява, крутійство, крутарство, ви́крутні, мошенство.
Плутоватый—шахрува́тий.
Плутовать—шахрува́ти, шахрува́ти, махля́рити, махлюва́ти.
Плутовской—шахра́йський.
Плутъ—шахра́й, плутя́га, крутій.
Плыть—плисти́, плину́ти, (на спині)—горі-че́рева, горіли́ць, **п. внизъ по**

рѣкѣ—на низ плисти́, за водо́ю.
Плѣнитель, ница—чарівни́к, ця, (ласк.) чарівни́ченька.
Плѣнительность—прина́дність.
Плѣнительный, но—прина́дний, но, знадли́вий, во, звабли́вий, во, чарівни́й. зала́сний.
Плѣнникъ, ца—полоне́ник, полоня́нець, полоня́нин, полоня́нка, бра́нець, бра́нка́, нев(і)о́льник, ця, в'я́зень.
Плѣнническій—нево́(і)льницький.
Плѣнный—поло́нний, полоне́ний; д. **Плѣнникъ.**—**Плѣнные** — полоня́не, бра́нці, нево́(і)льники, яса́р.
Плѣнъ—поло́н, нево́ля, бра́н.
Плѣнять, плѣнить—1) полони́ти, заполони́ти, в нево́лю, у бра́н забра́ти, взя́ти; 2) чарува́ти, на́дити, ва́бити, учарува́ти, причарува́ти, прина́дити, прива́бити,
Плѣсень—ц(ь)віль, (на кружках у діжках)—пліснявка.
Плѣсневѣлый—ц(ь)віля́й, пліснявий.
Плѣсневѣть — пліснявіти, ц(ь)вісти́, зац(ь)вітáти, ц(ь)віллю, мо́хом бра́тись, оброста́ти.
Плѣсна—пліснявка (на язику).
Плѣшакъ, плѣшивецъ—плішивець, голомо́зько, голомши́вець, шолуди́вець, лиса́к.
Плѣшивый—плішивий, голомо́зий, голомши́вий, шолуди́вий, ли́сий, (про вівцю)—штимува́та. **Плѣшивая голова**—ги́ря.
Плѣшивѣть—ли́сіти, шолуди́віти.
Плѣшина, плѣшь—ли́сина, пліш, голомо́зина, мо́луді.
Плюгавецъ—плюга́вець, ми́ршавець, пога́нець.
Плюгавый—плюга́вий, ми́ршавий, пога́ний.
Плюсникъ, рос. Sticta pulmonacea Ach.—дубо́ва ла́па.
Плющъ, рос. Hedera Helix L—плющ, прочита́н.
Пляха—ля́пас, ляш.
Плясать—танцюва́ти, (гопака)—гопцюва́ти.
Пляска—тане́ць, та́нці.
Плясунъ, плясунья—танцюри́стий, танцюри́ста, танцюри́стка, тане́чниця, танцю́ра.
Плясовой— тане́шний, до та́нцю.
Пневматическій—пневмати́чний.—**П. машина**—духова́ маши́на.
Пнистый—пенякува́тий.
По—по, до, з, за (на питання: по чому? по що, по кого? по кім, по чім?). **Идти по полю, по лѣсу**—йти́ по́лем, лісом, гаєм.—**Сдѣлалъ по его совѣту**—зробив за його́ пора́дою, як він ра́див.—**По дѣлу**— за ділом.—**По ошибкѣ**—че́рез по́милку, у по́милку, помили́вшись.—**По этому дѣлу**—в сій спра́ві.—**Нѣмецъ по происхожденію**—ні́мець з ро́ду, ро́дом.—**По общему согласію**—за спільною зго́дою.—**По милости барской**—з ла́ски па́нської.—**По ненависти ко мнѣ**—з нена́висти до ме́не.—**По моему мнѣнію**—на мою́ ду́мку.—**По несогласію**—через незго́ду.—**Родня по женѣ**—ро́дич через жі́нку, по жі́нці.—**Скучать по женѣ**—за жі́нкою ну́дитись, скуча́ти.—**Вздыхать по ней**—зітха́ти за не́ю.—**Выстрѣлить по комъ**—стре́лити на ко́го.
Поалѣть—почервоні́ти, зчервоні́ти.
Поахать—поо́хкати.
Побабничать—побабува́ти, поба́бити.
Побагровѣть—зчервоні́ти.
Побаиваться—побо́юватись.
Побалабонить — побазі́кати; подзвони́ти, потеле́нькати.
Побалагурить—побала́кати, побазі́кати.
Побаламутить— побаламу́тити, покаламу́тити.
Побаливать—побо́лювати, боліти (часом, трохи), недýгувати.
Побаловать—1) побáлувати, попустува́ти, погра́тися; 2) побáлувати, попе́стити, помáзати (кого).
Побалтывать—1) сколо́чувати, колоти́ти; 2) бала́кати, белькота́ти.
Побаять—побаю́кати, помя́ти.
Побарабошить—покуйо́вдити, покудо́вчити.
Побарахтаться—побо́рсатися, поборі́катися,
Побариться—запани́ти, попани́ти.
Побарски—по па́нському, як пан.
Побарствовать—попану́вати.
Побарышничать—побаришува́ти, погандлюва́ти.
Побасенка—побре́хе́нька.
Побаюкать—поло́ляти, полюлю́кати, поколиха́ти, поколиса́ти.
Побаять—побала́кати.
Побездѣльничать—побайдикува́ти, поледарюва́ти, прогуля́ти (де-яку годину).
Побезпокоить, ся—потурбува́ти, ся, поклопота́ти, ся.
Поберегать, ся—берегти́, стерегти́, ся.
Побережный — береговий, прибере́жний. **П. житель**—бережа́нин.
Побережье—приберéжжа.
Поберечь, ся—поберегти́, ся, постерегти́, ся, поглядíти, пошанува́ти, попильнува́ти,
Побесѣдовать—побала́кати, порозмовля́ти.
Побивать, побить—побива́ти, поби́ти, попоби́ти, (хворостиною)—хльо́сту да́ти, почухра́ти, (палицею)—поломáчити, (посуду)—потовкти́, (хліб, траву)—потоло́чити, (трохи)—поколо́шкати.
Побирать—забира́ти, забра́ти, взя́ти. **Чортъ тебя поберн**—нехáй тебé чорті́ візьмуть.
Побираться—старцюва́ти, проси́ти ми́лостиню, попід ві́конню ходи́ти.
Побироха—прощáк і д. **Нищій.**
Поблаговѣстить—подзвона́ти.
Поблагодарить—пода́кувати.
Поблагопріятствовать—погоди́ти, пощасти́ти, посприя́ти.
Поблажать—потура́ти.
Поблаженствовать—пораюва́ти.
Поблаживать, поблажить—дурíти, пустува́ти, попустува́ти.
Поблажка—потура́ння, по́пуск, попуска́ння.

Поблевать—поблюва́ти.
Побля́кий — зів'я́лий, збля́клий (напр. квітки), полиня́лий (напр. тканина), змарні́лий (чоловік).
Поблекнуть—збля́кнути, зів'я́нути, побля́кнути, полиня́ти, поні́діти, змарні́ти, помарні́ти.
Поблестѣть—поблища́ти, побли́скати.
Поблеять—побе́кати, поме́кати.
Поблудить—1) поблука́ти, поблуди́ти, потиня́тися; 2) побахурува́ти, поволочи́тися.
Поблѣдне́лый—збліда́лий, побіліла́лий, пополотні́лий.
Поблѣдне́ть—збліднути, збліднѣти, побліднути, побіліти, пополотні́ти.
Побогатырски—по лицарському.
Побогатѣть — забагати́ти, побага́тшати, розбагати́ти, розжи́тися, (про кількох)—порозжива́тися.
Пободать — поколо́ти, побу́цати, побу́цькати.
Пободриться—побадьори́тися, побасува́ти.
Побожиться—забожи́тися, покля́стися, заприсягти́.
Побой—побі́й.
Поболтать—1) побо́втати, поколоти́ти, сколоти́ти; 2) побала́кати, побазі́кати; 3) поколиха́ти, похита́ти, помаха́ти, подри́гати.
Поболѣть—поболі́ти, послабува́ти, похвороти́, похорува́ти.
Поборать, побороть—1) побо́рювати, побороти, зборо́ти; 2) перемага́ти, змага́ти, верх, го́ру бра́ти, перемогти́, змогти́, поду́жати, здоліти, верх, го́ру взя́ти; 3) заступа́тися, оборони́ти, рятува́ти, заступи́тися, оборони́ти, порятува́ти.
Побормотать—1) побуркота́ти, потуркота́ти; 2) побурмота́ти, помурмота́ти, помимрити, похарама́ркати.
Поборникъ, ца—засту́пник, ця, оборо́нець.
Поборонить, побороновать—заволочи́ти, заскоро́дити.
Поборъ, частіше мн. **поборы**—здира́ство.
Побочный—побі́чний, боковий, сторо́нній.
Побояться—побоя́тися, постерегти́ся.
Пображивать—пле́нтатися і д. **Бродить.**
Пображничать—погуля́ти.
Побранивать, побранить, ся,—ла́яти, ся, зла́яти, покарта́ти, пола́яти, ся.
Побранка—ла́йка, сва́рка.
Побрасывать—кида́ти, роскида́ти.
Побратанецъ, побратимъ — побрати́м, на́званий брат.
Побратски—побрате́рськи, брате́цьки.
Побрезгать—погре́бати, погребува́ти, погидува́ти; погордува́ти.
Побренчать—побрязча́ти, побри́нькати і т. д. д. **Брезжать.**
Побрести, побресть — побрести́, потягти́, повія́тися, почвала́ти, попле́нтатися, потелі́патися, пошкандиба́ти.
Побрить, ся—поголи́ти, ея, ви́голити, ся, оголи́ти, ся.
Побродить—поблука́ти, пове́шатися і т. д. д. **Бродить.**
Побросать—пока́дати.
Побрызгать—побри́зкати, побри́зькати, попри́скати попо́рськати.
Побрюзжать—побурча́ти, помурча́ти, побурмота́ти, побуркоті́ти.
Побрякать—побря́зкати, побрязча́ти.
Побрякушка—бря́зкало, бря́зкальце і д. **Бренчалка.**
Побряцать—побрязча́ти.
Побудительный — спонука́ючий, спонукли́вий.
Побуждать, побудить—буди́ти, спону́кувати, спонука́ти.
Побужденіе—побу́дка, по́від, спонука́ння. **По собственному побужденію**—за по́водом вла́сної во́лі. **Побужденіе самолюбія**—спонука́ння самолю́бства.
Побуйствовать—побушува́ти, побуя́ти, поіпарабу́рити, повойдува́ти.
Побунтовать—побунтува́ти, ся.
Побуравить—посве́рдлити, повертіти.
Побурлачить—побурлакува́ти, пробурлакува́ти.
Побурлить—побушува́ти, побурха́ти, поклекоті́ти.
Побурчать—побурча́ти, побуркота́ти, побуркоті́ти, побурхоті́ти.
Побучать—погуді́ти, погусті́.
Побучить—позоли́ти, полу́жити.
Побывать—побува́ти, одві́дати, наві́дати.
Побыть—побу́ти, пробу́ти.
Побычиться—1) похму́ритися; 2) спина́тися, опина́тися, пруча́тися (де-кільки часу).
Побѣгать—побі́гати.
Побѣгушки, у виразі: „**на побѣгушкахъ**“—у побіге́ньках, за попи́хача бу́ти.
Побѣгъ—1) уте́ча, ті́кання, утіка́нка; 2) паси́нок, пасинки́, паси́ння, (відсіля—пасинкува́ти), па́рост, пага́нець і т. д. д. **Отпрыскъ.**
Побѣда—1) побі́да, (стар.) звита́яство. **Славная надъ врагомъ побѣда**—хвале́бне над во́рогом звита́яство; 2) перемо́га.
Побѣдитель, ница—побі́дник, ця, перемо́жець, (стар.)—звита́яця.
Побѣдный, побѣдоносный—побі́дний.
Побѣжать—побі́гти. (швидко)—дремену́ти, чкурну́ти, махну́ти, дмухну́ти, шасну́ти, (тупаючи)—затупоті́ти.
Побѣждать, побѣдить—побіжда́ти, побива́ти, (ст.) звитя́жати, побіда́ти, поби́ти, звитя́жити, повоюва́ти, звоюва́ти, перемага́ти, змага́ти, перемогти́.
Побѣжка—бі́г, ходá.
Побѣливать—біли́ти, побіля́ти.
Побѣлить—побіли́ти, ви́білити, (про кілько)—повибі́лювати.
Побѣсить—подратува́ти, посе́рдити.
Побѣситься—покази́тися, полютува́ти, помордува́тися, подуріти.
Побѣсноваться—полютува́ти, побіси́тися.
Повадка—1) зви́чка, уна́да; 2) потура́ння, до́пуск (д. **Поблажка**).
Повадливый, во, повадный, но—зви́чний, но, зви́клий, ло, уна́дний, но, уна́дливий, во.

Поваживаться, повадиться—звика́ти, зви́кнути, уна́жуватися, уна́дитися, пона́дитися, зна́дитися, зана́дитися, роспона́дитися.
Поважничать—попиша́тися, повеличáтися, побундю́читися.
Поваксить—поваксува́ти.
Повалить, ся—1) повала́ти, звали́ти, ся, покоти́тися; 2) суну́ти, посу́нути.
Повалка, у виразі **„въ повалку"**—по́котом.
Повалъ—1) д. **Моръ, Падёжъ**; 2) у виразі **убилъ на повалъ**—на сме́рть забив.
Повальный—поголо́вний.—**Повальная болѣзнь**—по́шесть, повітря і д. **Моръ.**
Поваляться—поля́пати.
Поварганить—побри́нькати, погра́ти на дри́мбі.
Повареиный—кухе́нний.
Поварёнокъ—кухарча́, ку́хтик.
Поваривать—пова́рювати.
Поварить—повари́ти.
Повариха—куховáрка, ку́харка.
Поварничать—кухарювáти, куховáрити.
Поварня—пека́рня, ку́хня, пова́рня.
Поварской—ку́харський.
Поварство—ку́харство, куховáрство.
Поваръ—ку́харь, куховáр.
Повахлять—побáзграти, попарто́лити.
Поващивать—пово́щувати, вощи́ти.
Повёртывать—повкру́чувати.
Поведеніе—пово́дження, пово́діння, поведі́нка.
Поведёрно—відрами, на відро́.
Повелитель, ница—повели́тель, ка.
Повеличать—повеличáти, послáвити.
Повелѣвать, повелѣть—1) вели́ти, наказувати, зага́дувати, звели́ти, наказáти, загадáти; 2) панувáти, верхово́дити.
Повелѣніе—веління, наказ, за́гад.
Повергать, повергнуть, ся—ки́дати, ся, скидáти, ся, па́дати, вали́ти, ся, ки́нути, ся, ски́нути, упáсти, звали́ти, ся, повали́ти, ся, підгорну́ти.
Повернуть, ся—поверну́ти, заверну́ти, ся.
Повёрстный—від верстви́, верстови́й.
Повёрстывать, поверстать, ся—рівня́ти, порівня́ти, зрівня́ти, ся.
Повертень, рос. Trogaeolum L.—красо́ля, красу́лька.
Повёртывать, повернуть, ся—верті́ти, повертáти, поверну́ти, оберну́ти, ся.
Повертѣть, ся—повертіти, покрутáти, ся.
Поверхностно—зве́рху, по верхáх, позверхо́вно.
Поверхностный—1) поверхо́вий, позверхо́вний; 2) неглибо́кий, безосно́вний.
Поверхность—по́верх, пове́рхня.
Поверхъ—зве́рху, на ве́рсі, по ве́рсі.
Повеселить, ся—повеселя́ти, звеселя́ти, ся.
Повеселѣть—повеселіти, повеселішати.
Повести, повесть—повести́, (силоміць)—попровáдити, потягти́.
Повечерѣть—повечері́ти, звечері́ти.
Повздорить—посе́рдитися, посвари́тися.
Повивальный—повúвочний, ба́бницький. **П. бабка**—бра́нка.
Повивать, позить—1) повивáти, сповивáти, спови́ти (д. **Пеленать**); 2) бабувáти, ба́бити.
Повивное—повúвочне.
Повивальщица—повитýха, сповитýха.
Повидать, ся—поба́чити, ся, зоба́чити, ся.
Повидимому—здається, мабу́ть, либо́нь, ви́дно, на о́ко.
Повилика, повилица, рос. Cuscuta Tourn.—повíтиця, привíтиця, Convolvulus arvensis L.—берізка, повíйка.
Повилять—покрути́ти, повертíти, повиля́ти.
Повиниться—призна́тися.
Повинная—призна́ння.—**Принести повинную**—призна́тися.
Повинность—повúнність.
Повинный—1) винува́тий, ви́нний, ви́нен; 2) слухня́ний, поки́рний.
Повиноваться—слу́хатися, кори́тися, покоря́тися, слу́хати.
Повиновеніе—по́слух, послуха́ння, слухня́нство, послухня́нство, поко́ра.
Повинтить—погвинтува́ти, пошрубува́ти.
Повирать—1) побрíхувати; 2) підбрíхувати, прибрíхувати.
Повируха—брехýн, брехýха, брехáчка.
Повисать, повискуть—1) повиса́ти, повúснути, почепíтись; 2) звиса́ти, звúснути, позвиса́ти.
Повислый—звúслий.
Повисѣть—повúсіти.
Повитуха—повитýха, сповитýха.
Повить—повáти, поплести́, посука́ти.
Повихать, повихнуть, ся—звихáти, вивихáти, звихну́ти, ви́вихнути, ся.
Повихлять—почвала́ти, почеле́пати.
Повладычествовать—попануβáти, поволодарювáти.
Повладѣть—поволоді́ти.
Повлачить, повлечь, ся—поволокти, потягти́, ся.
Поводить, повести—пово́дити, пове́сти́.—**Поводить, повело**—ко́рчить, ско́рчило (напр. тíло), па́чить, попачи́ло, спачи́ло, подубúло (напр. дошку).
Поводиться—пово́дитися, зна́тися (з ким).—**Съ кѣмъ поведешься, отъ того наберёшься**—з яки́м пристаєш, таки́м сам стаєш.
Поводо́къ—д. **Поводъ 1.** здр.
Пово́докъ—по́відь, по́вінь.
Поводъ—1) по́від; 2) при́від, по́від, причи́на. **По какому поводу**—з яко́го по́воду, при́воду. **Безъ всякаго повода**—без ніякої причи́ни.
Поводянѣть—поводні́ти, зводня́ніти.
Повоевать—повоюва́ти, звоюва́ти.
Повозить—повозúти.
Повозиться—пововту́зитися.
Повозка—по́віз, пово́зка, (велика татарська)—гарбá, (на двох колесах)—бідá, бідка, (поганенька)—тарадáйка, торохтíлка, чортопхáйка.
Повой—сповива́ння.
Повойникъ—рос. Althaea officinalis L.—кала́чики, проскурня́к, ди́ка ро́жа.
Поволакивать—потягáти. **Поволакивать глазами**—пово́дити очи́ма.
Поволока—за́шморг.

Поволочить, ся—поволоча́ти, ся.
Поволочка—ску́бка, та́ска.
Поволочь, ся,—поволокти́, потягти́, ся.
Повольничать—посваво́лити.
Вольный—пові́льний.
Повонить—поголоси́ти, погаласува́ти, полементува́ти, поре́петува́ти.
Поворачивать, поворотить—пове́рта́ти, оберта́ти, наверта́ти, поверну́ти. **Ну, поворачивайся!**—ну, мерщій!
Поворашивать, поворошить—воруши́ти, поворуша́ти.
Поворковать—повуркоті́ти, побуркота́ти, потуркота́ти.
Поворовать—покра́сти.
Поворовски—зло́дійськи, по зло́дійському, як зло́дій.
Поворовывать—кра́сти, окрада́ти (де-коли, помалу).
Поворотливый—1) поворотки́й; 2) мото́рний, метки́й, поворо́тний, поворо́тниця.
Поворотъ—поворо́т, зворо́т, поворо́тка, воротня́.
Поворочать—поворо́чати.
Поворчать—побурча́ти, помурча́ти.
Повострить—погостри́ти.
Повощить—повоща́ти.
Поврать—побреха́ти.
Повреждать, повредить, ся—шко́дити, псува́ти, ся, пошко́дити, ушко́дити, на(за)шко́дити, попсува́ти, ся, (здоровлю)—зашко́дити, зава́дити.
Поврежденіе—шко́да, ушко́дження, (здоровлю від надсади)—д. **Надрывъ 2.**
Повременить—д. **Погодить.**
Временный, но—часови́й, ча́сом. **Временное изданіе**—часо́пис.
Повсегодный, но—щорі́чний, що ро́ку, що го́ду (д. **Ежегодный**).
Повседневный, но—щоде́нний, но, що дня́, по вся́к день.
Повсеместный, но—повсю́дний, повсю́ди, всю́ди, скрізь, по всіх усю́дах.
Повсемѣсячный, но—щомісячний, щомісяцьо́вий, що мі́сяця.
Повстрѣчаться—зустрі́тися, зди́батися.
Повсюду—д. **Повсеместно.**
Повтореніе—повто́рення.
Повторительный, но—повто́рний, не.
Повторять, повторить, ся—повторя́ти, поверну́ти, ся, у дру́ге каза́ти, роби́ти що.
Повыбросать—повикида́ти.
Повывезти—повивози́ти.
Повывести—повиво́дити.
Повывестись—повиво́дитись, позво́дитись, поперево́дитись.
Повыдергать—повисмика́ти.
Повыдѣлать—повироб ля́ти.
Повыжать—ви́давити, ви́крутити, повикру́чувати.
Повыжигать—повипа́лювати.
Повыкармливать—повигодо́вувати.
Повынести—повино́сити.
Повырубить—ви́рубати, повирубати, повиру́бувати.
Повырывать—повирива́ти, (волосся, пір'я) повискуба́ти, повиску́бувати.
Повысказать—ви́казати, повика́зувати.
Повысканать—1) повибіга́ти, повиска́кувати; 2) ви́пасти, повипада́ти.
Повытаскать—повиволіка́ти, повитяга́ти.
Повышать, повысить, ся—підійма́ти, підні́ма́ти, підно́сити, підня́ти, підне́сти, ся (д. **Возвышать, ся**).
Повышеніе—підви́щення, підня́ття.
Повышивать—повишива́ти, (мережками)—повимере́жувати, (шовком, сріблом або золотом)—погаптува́ти.
Повѣвать—повіва́ти, подиха́ти.
Повѣнчать, ся—повінча́ти, звінча́ти, перевінча́ти, ся.
Повѣренный—повіре́ний, повірний, ві́рник.
Повѣрить—1) повірити, поня́ти, доня́ти ві́ри; 2) д. **Повѣрять.**
Повѣрка—пере́вірка.
Повѣріе—пові́р'я.
Повѣрять, повѣрить—1) довіря́ти, звіря́ти, ся, здава́тися, покла́датися на кого, доруча́ти, дові́рити, зві́рити, ся, зда́тися, покла́стися **на** ко́го, доруча́ти (кому); 2) повіря́ти, перевіря́ти, повірити, перевірити.
Повѣса—пали́вода, гульта́й, гульві́са, гульви́са, жиру́н.
Повѣсить, ся—повісити, повішати, ся, почепи́ти, ся.—**Повѣсить голову**—пону́ритись, зажури́тись, засумува́ти.—**П. носъ**—похнюпитись.—**Повѣсившійся**—ві́шальник, ві́шальник.
Повѣсничаніе—гультяюва́ння, свавóля, роспу́ста.
Повѣсничать—гультяюва́ти, пустува́ти, гу́львики справля́ти, ба́йдики би́ти.
Повѣствованіе—оповіда́ння.
Повѣствователь, ница—повіда́ч, оповіда́ч,ка.
Повѣствовать—оповіда́ти, оповіду́вати.
Повѣствовательный—оповіда́льний.
Повѣстка—по́вістка, звістка, повідо́млення.
Повѣсть—по́вість, оповіда́ння.
Повѣтеръ—за вітром.
Повѣтріе—повітря, по́шесть.
Повѣщать, повѣстить—оповіща́ти, оповісти́ти.
Повѣять—повія́ти, повію́ти, подихну́ти.
Повядать, повянуть—пов'я́нути, зів'я́нути.
Повязать—пов'язáти, зав'язáти, ви́в'язати, зв'язáти.
Повязка—1) по́в'я́зка; 2) по́в'язка (до улія).
Повязывать—зав'я́зувати, пов'я́зувати.
Повязь—по́в'язка.
Повялить—пов'яли́ти.
Повялый,—пов'я́лий, зів'я́лий.
Погадать—погада́ти, поворожи́ти, заворожи́ти.
Поганецъ—пога́нець, паску́да.
Поганить—пога́нити, паску́дити, ги́дити.
Поганый—пога́ний, паску́дний, мерзе́нний.
Погань—по́гань, паску́дство, не́чисть, мерзо́та.
Погарцовать—пога(е)рцюва́ти, погаса́ти.
Погасать, погаснуть—згаса́ти, га́снути, пога́снути.
Погашать, погасить—1) гаси́ти, погаси́ти,

загаси́ти; 2) вгамо́вувати, вгамува́ти, в(у)тихоми́рити.
Погашеніе—гасіння, зга́шення.
Погибать, погибнуть—ги́нути, загиба́ти, погиба́ти, загина́ти, за(по)ги́нути, пропа́сти, зги́нути, занапасти́тись, запропасти́тись.
Погибель—поги́біль, заги́біль, заги́н, страта, згу́ба.
Погибельный—згу́бний, загу́бний.
Погиблый—пропа́щий.
Погибь—кривина́, залім.
Погладить—погла́дити, порівня́ти.
Поглазѣть—доглядіти, га́ви, ви́трішки полови́ти, подиви́тись.
Поглодать—погри́зти і д. **Глодать.**
Поглохнуть—загло́хнути, заглуши́тися.
Поглощать, поглотить—глита́ти, ковта́ти, погли́нути, ковтну́ти, проковтну́ти, втя́гувати, вбира́ти.
Поглощеніе—глита́ння, ковта́ння, втя́гування.
Поглумиться—поглуми́тися, поглузува́ти, покепкува́ти, нас(ь)мія́тися.
Поглупѣть подурні́ти, подурні́шати.
Поглядывать 1) поглядати, позира́ти; 2) доглядати, наглядати, назира́ти.
Поглядѣть—поглядіти, подиви́тись.
Поглянуть—погля́нути, позирну́ти.
Погнать, ся—погна́ти, ся, поту́ра́ти, попу́дити, запя́ти.
Погнивать, погнить гни́ти, гноїтися, погни́ти, потру́хнути і т. д. д. **Гнить.**
Погноить, ся—погної́ти, згної́ти, ся.
Погнусить—погу(г)ня́вити.
Погнуть, ся—погну́ти, зігну́ти, позгина́ти, ся.
Погнушаться—погре́бати, погидува́ти, погиди́тись, побри́дитись, погордува́ти.
Погнѣваться—погні́ватися, посе́рдитися, поре́мствувати.
Погнѣздно—попа́рно, па́рами.
Поговаривать—гомоні́ти, бала́кати, говорю́вати.
Поговорить—поговори́ти, побала́кати, порозмовля́ти, погомоні́ти.
Поговорка—1) розмо́ва, бала́чка; 2) прика́зка, прислів'я, приговірка; 3) чу́тка, поголо́ска.
Поговѣть—поговіти.
Погода пого́да, годи́на. **Хорошая, пріятная погода**—га́рна, до́бра, хоро́ша годи́на і (просто) годи́на. **Дурная, ненастная погода**—нега́да. **Снѣжная п.**—снігови́ця. **Сухая, вѣтряная п.**—суховітриця.
Погодить—погрі(и)ва́ти, підожда́ти, почека́ти. **Погоди!**—стрі(и)ва́й, пострі(и)ва́й, трі(и)ва́й. **Погодя**—зго́дом, перего́дом, тро́хи зго́дом.
Погодишка—нега́да, нега́донька.
Погодки одно́ по о́дному.
Погодливый—го́дяний, погожий.
Погодно—на рік, річно, щорічно.
Погодный—рокови́й, годови́й, річний.
Погожій (тільки про годину)—погожий, ясний, со́няшний.
Поголять—обголи́ти, поголи́ти.
Поголовный, но—поголо́вний, но.
Поголовщина—посполи́те руше́ння.
Поголодать—поголодува́ти, поголові́ти.
Погонкый—повздо́вжний.
Погонщикъ—1) пого́нець, пого́нич. 2) гіне́ць.
Погонщичій—пого́нецький, пого́ницький.
Погонъ—1) прогін, погін; 2) пого́н (галун на військових мундирах); 3) фус, фу́си, гу́ща.
Погоня—пого́ня, го́ни, здогін, гона́тва. **Въ погоню**—на здогін, в догін, в пого́ню.
Погонялка—бати́г, пу́га, бич, підгана́льце.
Погонять—погана́ти, торка́ти, (волів)—ге́кати, (вліво)—сьо́кати, (коней ще)—ньо́кати, (бичем)—бичува́ти.
Погорать, погорѣть—горіти, погоріти, згоріти.
Погоревать—погорюва́ти, посумува́ти, потужи́ти, пожури́тися.
Погорный—нагірний, гірськи́й.
Погородски—по городя́ньскому, по міща́нському.
Погорѣлый—погорі́лий.
Погорѣлецъ—погорі́лець.
Погорячиться—погаряч и́тися, погні́ватися. посе́рдитися.
Погосподски—по па́ньскому, як пан.
Погостить—погости́ти.
Погосподствовать — попану́вати, пропану́вати.
Погостъ—цви́нтар(ь), церко́вище.
Пограбить — пограбувати, пога́рбати, зага́рбати, пошарпати.
Погражывать, погрозить, ся—похваля́тися, нахваля́тися, погро́жувати, похваля́тися, погрози́ти.
Погранить—пошліхтува́ти, погран(ч)и́ти.
Пограничіе—погряни́чча, прикордо́ння.
Пограничный—погряни́чний, прикордо́нний, поме́жний, обмі́жний.—**с. знакъ**—копе́ць, (ставити)—копцюва́ти.
Погребальный—похоро́нний, погре́бний.
Погребальщикъ—гробоко́п, моги́льник, хова́льник, погре́бар.
Погребать, погребсти, погрести—хова́ти, хорони́ти, похова́ти, похорони́ти.
Погребеніе — по́хорон, хова́ння, погріб. (р. погре́бу).
Погребецъ—погріне́ць, пуздро́, пуздо́рко. пуздо́речко.
Погребица—погребиця, погребни́к, погребни́к, ши́я.
Погребной—погрібни́й, льоховий, склепови́й.
Погребъ—по́гріб, льох, погреби́ще, холодни́к, гли́бка, те́мни́к, (на квашеніну)—квасни́к.
Погрезить, ся—приверзти́ся, пома́рити, ся, помрія́ти.
Погремокъ. рос. Alectorolophris (Rhinanthus Crista Galli)—бубовни́к, жо́вті бра́тчики, бря́згітка. конопля́ник, липчи́ця.
Погремушка — бря́зкало. бря́зкітка. бря́зкальце, гу́ркало, торо́хкало. тара́хкало, тара́хкальце, торохті́лка.

Погремѣть — погреми́ти, погримоти́ти, погу́ркати.
Погромля́ть, погроми́ть—розбива́ти, руйнува́ти, плюндрува́ти, пусто́шити, ни́щити, розби́ти, порозбива́ти, поруйнува́ти, сплюндрува́ти, спусто́шити.
Погромъ—руйнува́ння, руїна, сплюндрува́ння, спусто́шення, погро́м.
Погрохота́ть—погуркоти́ти, погрукоти́ти, погрю́кати, погу́ркати.
Погрубѣть, погрубѣ́ть—погрубі́ти.
Погрубѣ́ть—погрубі́ти, погру́б(і)шати.
Погрудно—ку́пами.
Погружа́ть, погрузи́ть, ся—1) зану́рювати, зануря́ти, зану́рити, ся, опуска́ти, ся (в яку-н. рідину, наприклад—воду), порина́ти, пори́нути впірна́ти, впірну́ти, затопи́ти, ся, потопи́тися; 2) нава́жувати, ся, накла́сти ху́ру, понакла́дати, навантажити.
Погруже́ніе—зану́рювання, зану́рення, опуска́ння, потопа́ння.
Погрузи́ть, погрузну́ть—загрузи́ти, загру́знути, застря(а)га́ти.
Погрузлый—зато́плений, загру́злий.
Погрузка—нава́жування, навантажування, вантаження.
Погрусти́ть—пожури́тися, посумува́ти, потужи́ти.
Погрызть—погриза́ти, поточи́ти.
Погрѣ́зть, погрѣ́ть, ся—гріти, погріти, ся.
Погрѣ́шать, погрѣ́шить—1) грішити, погрішити, згрішити, прогрішити́тися; 2) помиля́тися, омиля́тися, помили́тися, оми́лятися, оми́литися, схибну́ти, ся, схи́бити, зми́лити.
Погрѣше́ніе—погрішення, по́ми́лка, хи́ба.
Погрѣ́шительно—поми́льно, помилко́во.
Погрѣ́шительность—поми́льність, помилко́вість.
Погрѣ́шность—о́гріх, огрішок, про́гріх, по́ми́лка, оми́лка, хи́ба.
Погрядно—грядка́ми.
Погрязать, погрязнуть—1) гру́знути, погру́знути, загру́знути; 2) тону́ти, зато́нути, затопи́тися.
Погрязлый—загру́злий, застря(а)глий.
Погрязнѣ́ть—по(за)кала́тися, побруднíти.
Погубитель, ница—погуби́тель, ка, згу́бник, згу́бниця.
Погублять, погубить—губи́ти, збавля́ти, занапащати, запропащати; погуби́ти, загуби́ти, згуби́ти, занапасти́ти, з с(ь)вíта звести́, сме́рть заподіяти, стра́тити.
Погудка—1) го́лос, с(ь)пів; 2) прика́зка, ви́гадка, прикладка.
Погудѣ́ть—погусті́, погуча́ти.
Погуливать—погу́лювати, розгу́лювати.
Погулять—поагу́кати; потішити, поба́вити.
Погулять—погуля́ти.
Погунявѣ́ть—пошолуді́вíти.
Погустѣ́ть—погустíш(ш)ати, потужа́вíти.
Погуторить — побала́кати, порозмовля́ти, побазі́кати.
Подаватель—подава́льник, поди́вач, подавець.
Подавать, подать, ся—1) подава́ти, пода́ти, ся. **Подай, те**—ке, ке́те; 2) посува́ти, ся, посу́нути, ся. **Подайся впередъ**—посу́нься наперед.
Подавленіе — притлу́ма, притлу́млення, приду́шення, спи́нення.
Податься (про здоровля, літа)—осу́нутись.
Подавлять, подавить, ся—1) подýшувати, души́ти, подушити, задуши́ти, мізчи́ти, помізчи́ти; 2) пригніта́ти, утиска́ти, приголо́мш(ува)ити; 3) подава́тися, удава́тися.
Подавно—поготів, тим більш, потому.
Подавокъ—піддавкí.
Подагра—пода́гра.
Подагрикъ—пода́грик.
Подагрическій—подагри́чний.
Подакать—пота́кати. поегекати, притакну́ти.
Подарить—подарува́ти.
Подарокъ. здр. **подарочекъ**—дару́нок, подару́нок, подару́ночок, гости́нець, даровíзна, (при умовах)—порукавíшне. (на спомин)—пам'ятка.
Подарочный—подару́нковий, гостинцéвий.
Податель, ница—подава́льник, ця, поди́вач, подавéць, поди́вця.
Податливость—усту́пливість, згíдливість, схи́льчивість.
Податливый—(в)усту́пливий, слухля́ний, схи́льчивий, згíдливий, несперéчливий, хистки́й; здáтливий.
Податной—податни́й, податко́вий.
Подать—по́дать, пода́ток, даúна, о́плата, (з прибутку $^1/_{10}$)—десяти́на. (з душí)—поду́шне. (на волосні потреби)—волосне́, (від димаря)—димове́, поди́мне,верхове́. комп(і)нче́, (від бджíл)—очкове́, воскове́, повоскóве, (за землю)—лановé, чинш, (від вола́)—роговé, поволо́вщина. (від млинового кола)—поколéсне. поколóщина. (поголовна) — головщина́. (од рала)—ралéць.
Подача—подава́ння, пода́ння.
Подачка—пода́ння, да́ток, да́тка.—**Живетъ подачками**—в руку ди́виться.
Подаяніе—пода́ння. ми́лостиня
Подбавлять, подбавить, ся — добавля́ти. прибавля́ти, підбíльшувати, прикида́ти. підкида́ти, доба́вити, прибáвити, підбíльшити, прики́нути, підки́нути, ся.
Подбалтывать, подболтать— підбóвтувати, підбóвта́ти. підколоти́ти.
Подбивать, подбить, ся—1) підбива́ти. підби́ти, (стелю до́шками)—підшива́ти. підши́ти, (про кілько)—попідбивати. попідшива́ти. **Подбиться**—підби́тися, підтопта́тися. **Подбивать, подбить платье**—підшива́ти. підши́ти. (хутром)—ви(ф)хутрувати. (про кілько)—пови(ф)хутрóвувати; 2) під(на)мовля́ти, настрéнчувати, нацькóвувати. підбу́рювати. під(на)мóвити, настрéнчити, нацькува́ти, наштúрити.
Подбивка—підбива́ння, підбиття.

Подбира́ть, подобра́ть, ся—1) підбира́ти, на(по)збира́ти, підібра́ти, зібра́ти, ви́збирати; 2) піднима́ти, підійма́ти, підсма́кувати, ся, підтика́тися, підня́ті, підсмикну́ти, ся, підтика́тися, підкача́ти; 3) добира́ти, добра́ти, (до пари)—добира́ти до па́ри, парува́ти, спарува́ти; 4) підкрада́тися, підкра́стися.

Подбодря́ть, подбодри́ть, ся—підбадьо́рувати, підбадьо́рити, ся.

Подбо́йка—ба́бка.

Подборный—підбо́рний, добі́рний.

Подбородникъ—підго́рля, підборі́ддя.

Подбородокъ—підборі́ддя, борода́, (спідня частина)—во́ло.

Подборщикъ—підби́рач.

Подборъ—1) підбира́ння, збира́ння; 2) підбі́р, добі́р, (до пари)—парува́ння; 3) підп'я́ток, ко́рок, ко́рки.

Подбочениться—у (в) бо́ки взя́тися.

Подбрасывать, подбросить—підкида́ти, викида́ти, підки́нути, ви́кинути, (мняч під гилку)—підгиля́ти, підгиля́ти.

Подбривать, подбрить, ся 1) підго́лювати, підголи́ти, ся; 2) обкрада́ти, обкра́сти, обікра́сти.

Подбрюшина—підчере́вина.

Подбрюшникъ—попру́га.

Подбрюшный—підчере́вий.

Подбѣгать, подбѣжать—підбіга́ти, підбі́гти.

Подбѣливать, подбѣлить—підбі́лювати, забі́лювати, підбіли́ти, забіли́ти, попідбі́лювати, позабі́лювати.

Подбѣлка—1) підбі́лювання, забі́лювання; 2) забі́л, (напр. сметана до борщу).

Подваливать, подвалить, ся—підко́чувати, підкоти́ти, ся.

Подвалъ—сутери́ни, підва́л.

Подваривать, подварить, ся — підва́рювати, дова́рювати, підвари́ти, дова-ри́ти, ся.

Подвергать, подвергнуть, ся—наража́ти, ся, наразі́ти, ся, ві́ддава́ти, підво́дити, підляга́ти, ві́дда́ти, підве́сти́, підля́гти́, підпа́сти. **Подвергнуться наказанію**—підпа́сти під ка́ру. **Подвергнуть, ся пыткѣ**—взя́ти, ста́ти на му́ки. **Подвергнуть отвѣтственности**—потягти́ до відповіда́льности. **П. суду**—ві́дда́ти під су́д.

Подвёртывать, подвернуть, ся—підгорта́ти, підсо́вувати, підкладати, підко́чувати, підгорну́ти, підсу́нути, підкла́сти, підкача́ти, (несподі́вано надійти) — наверну́тися, наско́чити, підско́чити.

Подвеселять, подвеселить, ся—підвеселя́ти, підпо́ювати, підвеселя́ти, ся, підпої́ти, підпива́ти, підпи́ти.

Подвздохи—здухви́на, здухови́на, голо́дна я́мка (між ребрами і клубом), голодні́вка, голодни́ця, бе́бехи.

Подвздошный—здухови́нний.

Подвивать, подвить, ся—1) підвива́ти, підкру́чувати; 2) підла́зити, підмо́щуватись.

Подвивка—завива́ння (волосся).

Подвивной—підкру́чений, прису́каний.

Подви́гать—подви́гати, посо́вати, пору́хати

Подвига́ть, подвинуть, ся—посува́ти, посо́вувати, посу́нути, ся, потру́тити.

Подви́гаться—посо́ватись, подви́гатися.

Подвигивать—посува́ти.

Подвигнуть, ся—зру́шити, здви́гнути, пору́шити, ся, нахили́ти, ся до...

Подвигъ—по́двиг.

Подвижникъ, ца—подви́жник, ця, трудівни́к, ця, труждени́к.

Подвижность—рухли́вість, ру́хавість.

Подвижной—1) рухли́вий, ру́хавий, движки́й, метки́й, потовку́чий, непосидю́щий, (про екіпаж)—бі́гкий; 2) похідни́й (млин), рухо́мий.

Подвизаться—труждатися, боро́тися.

Подвластный — підвла́стний, підвла́дний, підле́глий, підда́ний, підле́жний.

Подвода—підво́да, ху́ра, фу́ра.

Подводить, подвести, ся— 1) підводи́ти, приво́дити, підвести́, привести́, ся. **Подвести итогъ**—підсу́мити; 2) підма́нювати, підво́дити, підду́рювати, підмани́ти, підвести́. піддурити.

Подводный—підво́дний.

Подводчикъ—підві́дник, підво́дчик, погоні́нець, (ф)хурщи́к, візни́к.

Подвое—по-два́х, по-два́.

Подвозить, подвезти, подвезть, ся—підво́зити, приво́зити, надво́зити, підвезти́, ся і т. д.

Подвозный—надве́зений, підвізни́й.

Подвозчикъ—возі́льник, возій, підві́зник.

Подвозъ—прив'із, під'із.

Подвои—привій, (мн.) приво́ї.

Подволакивать, подволочь, ся—підволіка́ти, підволікти́, ся.

Подволока—1) підволіка́ння; 2) горі́ще, гора́.

Подворачивать, подворотить — 1) підве́ртати, підко́чувати, підкоти́ти; 2) підгорта́ти, підгорну́ти, підобга́ти.

Подворотня—підворі́тниця.

Подворье—1) за́їзд, заїзний дім; 2) подві́р'я.

Подвохъ—підхі́д, підкіп, ка́верза.

Подвыпить—підпи́ти. **Подвыпившій** — підпи́лий, п'янува́тий, п'яне́нький, на підпи́тку.

Подвышать, подвысить, ся—підви́щувати, підніма́ти, підійма́ти, підно́сити, ся і т. д.

Подвѣвать, подвѣять, ся—1) віддува́ти, піддува́ти, піддмухну́ти; 2) ві́яти, провіва́ти, провія́ти.

Подвѣдомственность — підві́домність, зале́жність, підле́глість.

Подвѣдомственный — підві́домний, підле́глий, підле́жний, підвла́стний.

Подвѣнечный—вінча́льний, шлю́бний.

Подвѣска, подвѣсь—на́віска, на́вішки, при́чіпка, при́чіпок.

Подвѣтренный—підві́тряний.

Подвѣсокъ—підва́жок (до ваги́).

Подвѣшивать, подвѣсить, ся—чіпля́ти, почепи́ти, причепи́ти, підві́шувати,

підвѝшати.
Подвязи—ре(и)што́вання, ришту́нок.
Подвязка—1) підв'я́зування, підв'яза́ння; 2) підв'я́зь, підв'я́зка, (коло личаків, постолів)—воло́ка.
Подвязочный—підв'я́зковий, до підв'я́зування.
Подвязывать, подвязать, ся—1) підв'я́зувати, під'я́зувати, підв'яза́ти, ся. **Подвязаться кушакомъ**—підперезáтися по́ясом; 2) ришту́вати. **Подвязывать лѣса**—ста́вити ришто́вання.
Подгадить—напаску́дити, пошко́дити.
Подгибать, подогнуть, ся—1) підгина́ти, підігну́ти, підібга́ти; 2) підгорта́ти, підгорну́ти, ся;
Подгладывать, подглодать—підгриза́ти, підгри́зти.
Подглазный—під'о́чний.
Подглазье—під очи́ма, під'о́чча.
Подглядчикъ, ца—підгля́дач, ка, шниг.
Подглядываніе—підгляда́ння.
Подглядывать, подглядѣть—підгляда́ти, підзира́ти, піддивля́тися, пантрува́ти, зора́ти очи́ма, підгляді́ти, піддиви́тися, підзорі́ти, припантрува́ти.
Подгнивать, подгнить—підгнива́ти, підгни́ти, попідгнива́ти.
Подгнѣта—підна́л, ро́спал, підгні́т.
Подгнѣтать, подгнѣтить—підпа́лювати, підпали́ти, підгні́чувати.
Подговариваніе—підмовля́ння, підмо́ва.
Подговаривать, подговорить—підмовля́ти, намовля́ти, підма́нювати, підмо́вити, підговори́ти, намо́вити.
Подговорщикъ, ца—підмо́вник, ця, намо́вник, ця, шепота́нник, ця.
Подговоръ—підмо́ва, намо́ва.
Подголовокъ—підголо́вач.
Подгонъ—приги́н.
Подгонять, подогнать ся—1) підгоня́ти, погоня́ти, підігна́ти, ся; 2) прила́жувати, прилашто́вувати, припра́вля́ти, прила́дити, приладна́ти, прилашту́вати, припра́вити, ся.
Подгораживать, подгородить, ся—підгоро́жувати, підгороди́ти, ся.
Подгорать, подгорѣть—підгоря́ти, підс(ш)ма́лювати, підсма́тися, підпа́литися, пригорі́ти, підс(ш)мали́тися, підпекти́ся, підпали́тися, присмагли́тися, присмажитися.
Подгорье—підгі́р'я.
Подгорный—підгі́рний.
Подгородный—підгоро́дн(і)ий, пригоро́дн(і)ий.
Подгорѣлый—підпа́лений, прися́маглий, пригорі́лий.
Подгорюниваться, подгорюниться—жури́тися, зажури́тися, засмути́тися.
Подготовка—пригото́ва, пригото́влення.
Подготовлять, подготовить, ся—ви(на)гото́влювати, підла́годжувати, підла́жувати, ви(на)гото́вити, підготува́ти, підла́дити, підладна́ти.
Подграбливать, подграбить, ся—підгорта́ти, підгрома́жувати, підгорну́ти, підгрома́дити, ся.
Подгрёбки—ви́грібки, ви́шкрабки.
Подгрифокъ—пристру́нник, підстру́нник.
Подгрудный—підгру́дний.
Подгрудокъ—підгру́дця.
Подгрызать, подгрызть—підгриза́ти, підгри́зти, попідгриза́ти.
Подгузокъ—підгу́зок.
Подгуливать, подгулять, подгулькуть—загу́лювати,-ля́ти, підпива́ти, підпи́ти.
Подгущать, подгустить—густи́ти, підгусти́ти
Поддабриваться, поддобриться—піддо́брювати, придо́брювати, піддо́бри́тися, придо́бри́тися.
Поддабриваніе—піддо́брювання, придо́брювання, підхлі́бство, підле́щування, запобіга́ння.
Поддавать, поддать, ся—піддава́ти, піддава́ти, ся; подава́ти, ся, підляга́ти, пода́тися, підлягти́.
Поддавки—піддавкй.
Поддакивать, поддакнуть—та́кати, підтака́ти, пота́кувати, прита́кувати, підтакну́ти, потакну́ти, притакну́ти, підбріхувати, підбреха́ти.
Поддакивающій—пота́кач, пота́кувач, підта́кач, підбре́хач.
Поддалбливать, поддолбить, ся—піддо́вбувати, піддовбти́, ся, піддовба́ти.
Подданическій—піддáнський.
Подданичество—піддáнство.
Подданный, ая—піддáний, на, піддáнець, піддáниця, піддáнка, піддáнок.
Подданство—піддáнство.
Поддвигать, поддвинуть, ся—підсува́ти, підсо́вувати, підсу́нути, ся.
Поддёвка—чума́рка, чеме́рка, чина́рка, капта́н.
Поддёргивать, поддёргать, поддёрнуть, ся—підсми́кувати, підсмика́ти, підсми́кати, підсмикну́ти, ся, (про кілько)—попідсми́кувати, ся.
Поддерживать, поддержать, ся—піддéржувати, підтри́мувати, підпира́ти, піддéржати, підтри́мати, підпе́рти; запомага́ти. підпомага́ти.
Поддержка—підмо́га, запомо́га, підтри́мка.
Поддонъ, поддонокъ—піддо́нце, пі́дставка, підні́с.
Поддружье—подру́жжа, піддру́жка; піддру́жба,—жко.
Поддразнивать, поддразнить—дрочи́тися, піддро́чувати, піддрочи́ти.
Поддувало—піддува́ло, прога́ри.
Поддувать, поддуть—піддува́ти, піддму́хувати, піддýти, піддмухну́ти.
Поддѣвать, поддѣть—1) піддяга́ти, піддягти́, одяга́ти під...; 2) підчепля́ти, підчепи́ти (зі спо́ду).
Поддѣлка—підро́блювання, підро́блення, фальш, хвальш, фальшува́ння.
Поддѣлывать, поддѣлать, ся—1) підро́блювати, підробля́ти, підроби́ти, фальшува́ти, хвальшува́ти, зфальшува́ти; 2) підро́блюватися, привподо́блюватися, підмо́щуватися, підлабу́знюватися, прима́зуватися, підроби́тися, підноровúтися, підверну́-

тися, підмости́тися.

Поддѣлыватель, ница, поддѣльщикъ, ца—підро́блювач, ка, фальшовни́к, хвальшо(і)вни́к, ця, (тільки грошей)—грошоро́б.

Поддѣльный—1) підро́блений, підро́бляний, фальши́вий, хвальши́вий; 2) удава́ний.

Подёнка, ком. Ephemera—подёнька.

Подённый, но—подённий, но.

Подёнщикъ, ца—подённий, а, подённик, ця.

Подёнщина—подёнщина.

Подёргивать, подёргать—1) сми́кати, сіпати, посми́кувати, потóргувати; 2) посми́кати, посіпати, пошáрпати, потóргати, поскýбати.

Подёргивать, ся, подёрнуть, ся—затя́гати, заволіка́ти, затягти́, заволікти́, ся, вкрива́тися, заслóнюватися. **П. льдомъ**—підёрхнути, зашóрхнути.

Подержаніе — 1) держáння, тримáння; 2) уживáння.

Подержанный—ужи́ваний, нóшений, приношений, подéржаний.

Подержать, ся—подéржати, потри́мати, ся.

Подешевѣть—подешéвшати, подешевíти.

Поджаривать, поджарить, ся — підсма́жувати, підсмáжити, ся.

Поджаристый—підпéчений, підпáлений.

Поджарый—худорля́вий, сухорля́вий, цибáстий, дóвгий.

Поджига—підпáл.

Поджигательство—підпáл, підпáлювання.

Поджиганіе—підпáлювання, підпáл.

Поджигатель, ница—палíй, підпáлювач, ка.

Поджигать, поджечь, ся—1) підпáлювати, підпалúти, ся, попідпáлювати; 2) підпіка́ти, підсма́(шма́)лювати, підпекти́, підшмалúти, ся; 3) підбýрювати, запáлювати.

Поджидать, подождать—піджида́ти, зажида́ти, заждáти, очíкувати, підождáти, потрі(и)вáти, почека́ти, потрівáти, затрівáти, зачека́ти.

Поджилки—жúжки.

Поджимать, поджать, ся—підгортáти, підгорнýти, підобгáти, ся.

Поджогъ—підпáлювання, підпáл.

Подзадоривать, подзадорить, ся—піддрóчувати, ся, підштýрувати, підбивáти, підпáлювати, роспáлювати.

Подзакусить—підíсти, підживáтися, приснідати, попоїстú.

Подзатылокъ—карк, гамалúк.

Подзатыльникъ—потúлишник. **Дать подзатыльникъ**—потúлишника дáти, в потúлицю дáти.

Подземелье—підземéлля.

Подземный—підзéмний, підземéльний, попідзéмний.

Подзолъ—луг, золà.

Подзорный—прозó(і)рний.—**Подзорная труба**—д. **Зрительная т.**

Подзывать, подозвать—підзивáти, підкликáти, прикликáти, підізвáти, підклúкати, прикликáти.

Подивиться—подивувáтися.

Подирать, подрать, ся—дрáти, дéрти, шкрáбати, скубтú, поскýбувати, подрáти, пошкрябати, поскубтú, скубнýти.—**Морозъ по кожѣ подираетъ**—морóз по-за шкýрою іде.

Подкалывать, подколоть, ся—1) підкóлювати, підштрúкувати, підколóти, підштрикнýти, (де-кілько) попідкóлювати і т. д.; 2) підшпúлювати, підшпилúти, ся, (про де-кілько)—попідшпúлювати; 3) підрубáти, врубáти (ще).

Подканцеляристъ—підканцелярúст.

Подкапываніе—підкóпи, підкóпування.

Подкапывать, подкопать, ся—підкóпувати, підрúвати, підкопáти, підрúти, ся, (про де-кілько) попідкóпувати і т. д.

Подкармливать, подкормить, ся—1) підгодóвувати, підгодувáти, підхарчувáти, підживúти, ся, (про де-кілько)—попідгодóвувати і т. д., (про худобу)—підпасáти, підпáсти; 2) прикóрмлювати, пригодóвувати, (про худобу)—припасáти, припáсти, ся, (зімою)—призімувáти, ся.

Подкарауливать, подкараулить—підстерегáти, пристерегáти, засідáти, чигáти, цантрувáти, підстерегтú, засíсти, попантрувáти.

Подкатывать, подкачивать, подкатать, подкатить, ся—підкóчувати, підтóчувати, підкотúти, підточúти, ся.

Подкашивать, подкосить, ся—підкóшувати, підкосúти, ся.

Подквашивать, подквасить, ся—підквáшувати, підквáсити, ся.

Подкидывать, подкинуть—д. **Подбрасывать.**

Подкидышъ, подкидышекъ—підкúдок, підкúдьок, (жін. р.) підкúдька, (сп. р.)—підкидчá, підкúдько, ькúдько.

Подкладень—пóклад, пóкладок.

Подкладка — 1) підстáва, пíдставка, підклáдка; 2) (в одежі)—підшивка, підбúвка, підбíйка, підклáдка.

Подкладъ—підкладáння, підклáд.

Подкладывать, подкласть, подложить, ся—1) підкладáти, підклáсти, ся.—**Подкладывать яйца подъ насѣдку**—підсипáти квóчку; 2) підшивáти, підбивáти, підшúти, підбúти, ся (про підшивку).

Подкладышъ—д. **Подкладень.**

Подклёвывать, подклевать, ся — клювáти, дзьóбати, дзьобáти, поклювáти, подзьо(дзьó)бати, ся.

Подклейка—підклéювання.

Подклеивать, подклеить, ся—підклéювати, підклéїти, ся, (карюком)—підкарю́чити, ся, (про де-кілько)—попідклéювати, ся.

Подклѣть—д. **Кладовая.**

Подкова—підкóва, підківка, (мн.) підківкú, (щоб ходить по льоду)—бузлýк.

Подковка—підківка, підкóвування.

Подковообразный—на взір підкóви, підкóвуватий.

Подковывать, подковать, ся—підкóвувати, підкувáти, ся.

Подковыривать, подковырять, подковыр-

нуть — підколу́пувати, підколупа́ти, підколупну́ти.
Подкожный—підшку́рний.
Подколачивать, подколотить, ся—підбива́ти, підба́ти, ся, підтовка́ти, підтовкти́.
Подколодникъ—д. **Ольшанка**.
Подколѣнокъ—жи́жка.
Подконъ—1) підкіп, тайни́к, потайни́к; 2) пі́дступ, підхі́д, (д. **Коварство** і **Подвохъ**).
Подкрадкою—крадькома́.
Подкрадываться, подкрасться—підкрада́тися, кра́стися, пла́стати, скрада́тися, підкра́стися, попідкрада́тися.
Подкрапивница—д. **Королёкъ 2.**
Подкрашивать, подкрасить, ся—підкра́шувати, підмальо́вувати, підбармо́вувати, підкраси́ти, підмалюва́ти, прифарбува́ти, (під який колір)—підсини́ти, підчорни́ти і т. д. д. **Красить.**
Подкручивать, подкрутить, ся—підкру́чувати, підкрути́ти, ся, попідкру́чувати.
Подкрыльный—підкри́льний.
Подкрѣпа—підпо́ра.
Подкрѣпленіе—підкре́п, підси́лок, піджи́ва, підмо́га.
Подкрѣплять, подкрѣпить, ся — підкріпля́ти, ся, підкріпля́ти, ся, покріпля́ти, ся, підопира́ти, підкріпи́ти, ся, покріпи́ти, ся, підпе́рти; підпомага́ти, підси́лювати, підпомогти́; підси́лити, ся; підживля́ти, піджива́ти, ся.
Подкузьмить — підвести́, під'і́сти, підмани́ти.
Подкуликать—підпи́ти
Подкупать, подкупить—підку́плювати, підкупля́ти, підпла́чувати, могори́чити, підкупи́ти, перекупи́ти, підплати́ти, підмогори́чити, ся.
Подкупной—підкупни́й, підку́плений, ку́плений.
Подкупъ—пі́дкуп, підку́пство, скуп, хаба́р.
Подкупщикъ—підку́пник.
Подкуривать, подкурить — підку́рювати, підкури́ти.
Подкустный—підкорче́вий.
Подлагать, подложить — підкладати, підкла́сти, попідкладати.
Подлаживать, подладить, ся—1) підла́жувати, підстро́ювати, підла́дити, підладнува́ти, підстро́їти, ся; 2) підла́годжуватися, підла́зитися, підгоблюватися, придо́брюватися і т. д. д. **Подлазить 2.**
Подлаза—підла́за, підла́зник, підла́зуха, прила́за, підле́глий, підле́пний, вле́сливий.
Подлазить, подлѣзть—1) підла́зити, підлі́за́ти, підлі́зти, попідлі́за́ти; 2) підла́зувати, ся, лиза́тися, підлабу́зню-ватися, прила́зуватися, підхлі́блюватися, леста́тися, підлиза́тися, підлабу́знитися, прилабу́знитися і т. д. д. **Подольщаться.**
Подламывать, подломить, ся—підло́млювати, підлома́ти, ся, залома́ти, ся.
Подласкиваться, подласкаться — підла́щуватися і д. **подлазить 2.** і **Подольщаться.**
Подлегать, подлечь — лягати, залягати, лягти́, залягти́ (під що-не́будь).
Подледный—підльодо́вий, підле́довий.
Подлежать—нале́жати, підлягати, підпада́ти. **Это подлежитъ сомнѣнію**—се річ непе́вна
Подлежащій—нале́жачий, належа́тий, нале́жний, прина́ле́жний, зале́жний, підле́глий.
Подлетать, подлетѣть—підліта́ти, підлеті́ти, підлі́нути.
Подлётокъ—пі́дліток.
Подлецъ—пі́длий, падлю́ка, паску́да.
Подливать, подлить, ся—підлива́ти, підси-па́ти, підла́ти, піділлята́, підси́пати, ся, попідлива́ти, попідсипа́ти.
Подливка — 1) підлива́ння, підсипа́ння; 2) підли́ва, підли́вка, підле́ва, обли́вка, по́ливка.
Подливной—підливни́й—**Подливное колесо**—підсобійне ко́лесо і д. під сл. **Колесо.**
Подлиза—підли́за.
Подлизывать, подлизать, ся—підли́зувати, підлиза́ти, ся.
Подлинникъ—первотві́р, перво́пис, д. **Оригиналъ.**
Подлинно—спра́ві, вла́сне, ді́йсно, са́ме так.
Подлинность—спра́вжні́сть, пе́вність, правди́вість.
Подлинный—спра́вжній, су́щий, справдешний, щи́рий, правди́вий, вла́сний.
Подлипало—1) підлипа́йло, підли́за і т. д. д. **Подлаза**; 2) д. **Волокита.**
Подлипальство—підлипа́ння, підли́зування.
Подлипать, подлипнуть — підлипа́ти, підля́пнути, прилипнути (зі споду).
Подличать—падлю́чити.
Подло—пі́дло, падлю́цьки.
Подлобье—підло́б'я.
Подлогъ—пі́дсту́п, фальшува́ння, фальш, підма́н, фальши́вство, крутійство.
Подложный—сфальшо́ваний, підро́блений, підсту́пний, підма́нний, крутійський.
Подложность—(хв)фальши́вість, підро́бленість.
Подлость—пі́длість, мерзе́нність, по́гань.
Подлунный—підмісячний.
Подлый — пі́длий, подля́чий, падлю́чий; плазова́тий.
Подлѣ—біля́, ко́ло, побіля́, край, о́бік, по́руч, по́пліч. (д. під сл. **Возлѣ**).
Подлѣзать—д. **Подлазить.**
Подлѣкарь—підлі́карь.
Подлѣпливать, подлѣпить — підлі́плювати, підліпи́ти.
Подлѣсникъ—д. **Водникъ 2.**
Подлѣсокъ—1) підлі́сся, за́лісок, прилі́сся і д. **Опушка 2**; 2) рос. Viola canina L. —братки́, сокирки́.
Подмазывать, подмазать — підма́зувати, підма́щувати, шмарува́ти, підма́зати, підмасти́ти, помазати попма-

рува́ти, (багато) — попідма́зувати і т. д.

Подмазчикъ—шмарово́з, маст'ільник.

Подмалёвка—підмальо́вування.

Подмалёвывать, подмалевать, ся—підмальо́вувати, підмалюва́ти, ся.

Подманивать, подманить—1) підма́нювати, підмани́ти, прима́нювати, прина́жувати, прима́нити, прина́дити; 2) підду́рювати, піддури́ти.

Подманка, подманъ—підма́на, підма́нювання і д. **Подговоръ**.

Подмаренникъ—рос. Galium L. — гірча́к. **П. желтый**, G. verum L. — бурку́нзілля, дереза́, дрібноц(ь)віт, жо́вте́нька ка́шка, сиворотень.

Подмасливать, подмаслить, ся—підма́слювати, підма́щувати, підма́слити, підмасти́ти, ся.

Подмастерье—підма́йстер, челя́дник.

Подматывать, подмотать — підмо́тувати, підмота́ти.

Подмахивать, подмахнуть — 1) зма́хувати, змахну́ти (зі споду); 2) підма́хувати, підмахну́ти.

Подмачивать, подмочить, ся—підмо́чувати, підмочи́ти, ся; підсцика́ти, підісці́ти, ся.

Подмащивать, подмостить — підмо́щувати, підмости́ти.

Подмерзать, подмёрзнуть — підмерза́ти, примерза́ти, підме́рзнути.

Подметальщикъ, ца—метіл(ь)ник, ця, метіл(ь)ничка.

Подметать, подмести, сть—підмита́ти, підме́сти́, замита́ти, заме́сти́, попідмита́ти.

Подмётка — 1) підмита́ння; 2) підме́ток, підме́тка.

Подмётный—підкидни́й.

Подмёточный--підме́тковий.

Подмётывать, подметать, нуть — 1) підкида́ти, підки́нути; 2) підстьо́бувати, підстьоба́ти.

Подмигиваніе—підмо́ргування.

Подмигивать, подмигнуть — підмо́ргувати, підморгну́ти.

Подминать, подмять—підтопта́ти, підмина́ти, підійма́ти.

Подмогать, подмочь — запомага́ти, підпомага́ти, підсобля́ти, запомогти́, підпомогти́, підсоби́ти, зарятува́ти.

Подмокать, подмокнуть—підмока́ти, підмо́кнути, примо́кнути, примокрі́ти.

Подмолаживать, подмолодить, ся—підмоло́жувати, підмолоди́ти, ся.

Подмолвить — підтакну́ти, притакну́ти, потакну́ти, примо́вити.

Подмораживать, подморозить, ся — 1) підмороз́ювати, підморо́зити, ся; 2) підме́рза́ти, підме́рзнути.

Подмостить, ся—д. **Подмащивать, ся.**

Подмостки — підмо́стка, підмо́сток, прими́стки.

Подмочка—підмо́чка.

Подмывать, подмыть, ся — підмива́ти, підми́ти, ся, ми́ти, розмива́ти, розми́ти.

Подмылье—ми́лини, зми́лини.

Подмышка—пахва́, паха́.

Подмышковый—пахови́й.

Подмѣнивать, подмѣнять, подмѣнить, ся—підмінювати, підкладáти, підміня́ти підкла́сти, підложи́ти, ся.

Подмѣсить—підміси́ти.

Подмѣска—підмі́шування, підмі́сювання.

Подмѣсь—прими́шка.

Подмѣчать, подмѣтить—підгляда́ти. постеріга́ти, вимічáти, пристеріга́ти, помічáти, підгляді́ти, по(при)стерегти́, помі́тити, запримі́тити.

Подмѣшивать, подмѣшать, ся—підмі́шувати, примі́шувати, підмішáти, примішáти, ся.

Поднадуть—піддури́ти, підголи́ти, (кількох)—попідду́рювати.

Подначемщикъ—підкомі́рник.

Подначальный—підначáльний, підвла́стний, підле́жний, підле́глий.

Поднебесный—піднебе́сний.

Поднебесье—піднебе́сся.

Поднёбный—піднебі́нний.

Поднёбье—піднебе́ння, піднебі́ння.

Подневольный — підневі́льний, поневі́льний, приневі́льний.

Поднесеніе—підне́сення, підно́сіння.

Поднимать, поднять, ся—підійма́ти, підня́ти, ся, (важницею)—підважувати, підва́жити; підво́дити, зво́дити, підвести́, звести́, ся; здійма́ти, ся, (про с(ь)вітило ще)—підбива́тися, зніма́ти, зня́ти, ся, підби́тися, підійти́, (про рослину) — підгаба́тися, підгна́тися, ви́гнатись. —**Поднимать ссору, шумъ**—збива́ти бу́чу, колотне́чу. **Поднимать косъ**—ки́рпу гну́ти, чва́нитись, дéрти но́са вго́ру. **П. на смѣхъ**—на глу́м бра́ти, взя́ти, глузува́ти, ос(ь)мія́ти. —**Поднимать крестъ**—зво́дити хрест. —**Поднялся вѣтеръ**—схопи́вся ві́тер. —**Поднять на себя руки**—само́му собі́ смерть заподія́ти, ру́ки на се́бе наложи́ти.—**Поднять зайца, медвѣдя**—ви́гнати за́йця, ведме́дя.—**Поднять вопросъ**—зня́ти річ, пита́ння.—**П. паруса**—роспусти́ти паруси́, вітри́ла, напаруси́ти.—**П. крикъ** — счини́ти крик, ґва́лт.—**П. хвостъ, платье**—задéрти, задра́ти, позадира́ти.—**Поднять оружіе**—взя́тись за зброю, повста́ти.—**Подняться войною**—повста́ти, пі́ти́ війно́ю.—**Поднять больного на ноги**—відходи́ти, одвола́ти.—**Подниматься на что-либо**—п'ястися.

Подновленіе—відно́ва, підно́влення.

Подновлять, подновить, ся — підновля́ти, відновля́ти, поновля́ти, підновля́ти, ся, попідновля́ти.

Подноготная, (у виразах): «**онъ знаетъ всю подноготную**» або «**высказалъ всю подноготную**»—він зна́є всі та́йности, він ви́казав всі та́йности (ніби і те, що під нігтем, йому́ ві́доме).

Подножіе—підні́жжа, (гори)—підгір'я.

Подножка—ступи́ця, ступе́нька, підні́жка.

Подножный—підно́жний, підно́жичий.
Подносить, поднести, ся—підно́сити, надно́сити, підне́сти́, наднести́, ся.
Поднось—підно́с, підно́с, та́ця(а).
Поднѣпровье—подніпря́нщина.
Подобаетъ—годи́тьсѧ, слід, ля́чить, прихо́дитьсѧ.—**Не подобаетъ**—не подо́ба, не слід, не годи́тьсѧ, не ля́чить.
Подобіе—1) схо́жість, подо́ба, подібність; 2) взір, штиб.—**На подобіе**—на взір, взо́ром, на шти́б.
Подоблачный—підхма́рний.
Подобно—як, та́к як, мов, на́че, нена́че, так са́ме, похо́же.—**Подобно звѣрю бросился**—мов з(ь)вір той (так як з(ь)вір) ки́нувсѧ.
Подобный—схо́жий, похо́жий, подібний.
Подобострастіе—підле́сливість, плазу́нство.
Подобострастный, ко—підле́сливий, облесливий, во, лакеюва́тий.
Подобрѣть—подобрі́ти, подобрі́шати, здо́бритися.
Подовникъ—це́гла (на черінь).
Подовый, подовой—черіно́вий.
Подогрѣвать, подогрѣть, ся—розігрі́ва́ти, розігрі́ти, ся.
Пододзигать, пододзи́нуть, ся—підсува́ти, надсува́ти, підсу́нути, надсу́нути,ся.
Подожженный—підпа́лений, підпе́чений, підпима́лений.
Подозрительность—підозрі́ливість, підзо́рливість, підгля́дність (до кого).
Подозрительный, но—непе́вний, підозрі́ливий, підзо́рливий, во, підо́зрілий, неймові́рний. невірливий.
Подозрѣвать—підо́зрюва́ти, заздрюва́ти.
Подозрѣніе—підо́зріння, підзо́р, підо́зра.
Подой—уді́й.
Подойникъ—дійни́ця.
Подойный—удійний.
Подоить—подої́ти, здої́ти, ви́доїти.
Подокошникъ—підлокі́тник, варцаби.
Подоконье—1) підві́коння; 2) д. **Подоконникъ.**
Подоконный—підві́кінний.
Подолбить—подовба́ти.
Подоліе—поділ, поділля.
Подолъ—1) д. **Подоліе**; 2) по́лена́, подо́лок, підтичка.
Подольщаться, подольститься—підле́щуватися, лести́тися, влеща́тися, підлабу́знюватися, підли́зуватися, підлиця́тися, підмо́щуватися. підсипа́тися, підстила́тися, підлести́тися, влести́тися. підла́щитися. підла́ститися. прилести́тися, підлабу́знитися. прилабу́знитися. прилабу́зитися,підмости́тися, підси́патися, примасли́тися, прилести́тися.
Подонки—подо́нки, поді́ння. ви́бовтки, (густі)—гу́ща, фус, фу́си (тіста або що), по́шкрібки, ва́шкрабки. **Подонки общества**—по́толоч, по́кидьки грома́дські.
Подоплёка, подоплечье—підши́вка, підо́плічка, підплечка.
Подопрѣвать, подопрѣть—запрі́ва́ти, запрі́ти (зі спіду).
Подорожная—подоро́жня (білет на проїзд на поштових конях).
Подорожникъ—1) рос. Plantago lanceolata L.—подоро́жни́к, ра́нник, пора́нник, порі́зник, стяга́ч, соба́чі язички́, P. major L.—подоро́жник, припу́тник, при́путень, ба́бка; 2) пт. Emberiza nivalis—посмітю́х(а), сусідка.
Подорожный—1) придоро́жній (що при дорозі); 2) подоро́жній.
Подорѣшникъ, рос. Asarum—д. **Водникъ.**
Подосадовать—посе́рдитися.
Подосина, подоска—підісок (д. **Ось**).
Подосинный—підісковий (зроблений з підіска або такий, що вживається на підіски).
Подосиновикъ, гр. Boletus aurantiacus—під'оси́чник.
Подосланецъ—підісланий, підісланець, підслу́хач, шпиг.
Подоспѣвать, подоспѣть—наспіва́ти, приспіва́ти, наспі́ти, приспі́ти, надійти́, нахопи́тися.
Подоставлять—подостача́ти, понастача́ти.
Подохнуть—подо́хнути, поги́нути, поздиха́ти, ви́здихати, повиздиха́ти.
Подочерёдный—підчерговий.
Подоходный—з дохо́ду, подохі́дний.
Подошва—підо́шва. **Подошва горы**—спід, низ гори́, підгір'я, обніжка.
Подошевный, подошвенный—підошо́вний.
Подпадать, подпасть—1) підпада́ти, підпа́сти; 2) д. **Подольщаться;** 3) **Подвергаться.**
Подпаивать, подпоить—підпо́ювати, підпої́ти, (кі́лькох)—попідпо́ювати.
Подпаивать, подпаять—припа́ювати, прилюто́вувати, припаяти, прилютувати (зі споду).
Подпакостить—нака́постити, нашко́дити, напа́костити.
Подпалзывать, подползти—підлізати, підповза́ти, підлізти, підповзти́.
Подпалка—за́смажка (напр. у борщ), (а більше підпалена)—підпа́лка.
Подпаривать, подпарить—підпа́рювати, підпа́рити.
Подпарывать, подпороть, ся—роспо́рювати, роспороти, ся.
Подпахивать, подпахнуть—підмітати, змітати, підмести́, змести́.
Подпахивать, подпахать—під'о́рювати, під'ора́ти.
Подпёка—підпе́ка, спідни́к.
Подпекать, подпечь, ся—підпіка́ти, підпекти́, ся, (багато)—попідпіка́ти, ся.
Подпёрна—ло́пать (у млиновому колесі).
Подпечатывать—додрукову́вати.
Подпечекъ—підпі́чок, підпі́чча, штанда́ри.
Подпивать, подпить—підпива́ти, підпи́ти, підпі́ячити.
Подпиливать, подпилить—підпи́лювати, підпили́ти.
Подпилокъ—терпу́г, терпужо́к, пильни́к, пильничо́к,(великий)—ра́шпі(и)ль.
Подпилочный—терпугови́й, пильнико́вий.
Подпирать, подпереть, ся—підпира́ти, під-

пе́рти, підопе́рти, ся, (про кілько)—попідпира́ти.
Подписаніе—пі́дпис.
Подписатель—підпи́сач.
Подписка—1) підпи́сування, пі́дпис, пі́дписка; 2) передпла́та, пренумера́та.
Подписчикъ—підпи́сник, передпла́тник, підпи́сувач.
Подписывать, подписать, ся—підпи́сувати, підписа́ти, ся, (кілько)—попідпи́сувати.
Подпись—пі́дпис.
Подчисываніе—підпи́сування.
Подплачивать, подплатить—підпла́чувати. підплати́ти; підла́тувати, зала́тувати, підлата́ти, залата́ти.
Подплетать, подплесть—1) підплі́тати, підплести́; 2) підбива́ти, перече́плювати, підби́ти, перечепи́ти, підчепи́ти.
Подплывать, подплыть—підпли́вати, пі́дплавти́, підпли́сти́, підпли́нути, (про кількох)—попідпли́вати.
Подплясывать—пританцьо́вувати.
Подполковникъ, ца—підполко́вник, ця.
Подполковничій—підполко́вницький.
Подполье—по́гріб, льох, підзе́мелля.
Подпольный—підзе́мельний, потайни́й.
Подпора—1) підпо́ра, (здр.) пі́дпірка; 2) по́міч, підмо́га.
Подпорожье—запоріжжа (місце на річці нижче порогів).
Подпоручикъ, ца—пі́дпору́чик, ця.
Подпоручичій—підпору́чицький.
Подпочва—підгру́нтя, підгру́нтя, підо́шва, цили́к. живе́ць, живе́нь.
Подпочвенный—під(г)грунто́вий.—**Подпочвенная вода**—підшку́рна, зашку́рна вода́.
Подпояска—1) підперізування; 2) по́яс, поясо́к, кра́йка.
Подпоясывать, подпоясать, ся—підперізувати, підпереза́ти, ся.
Подправлять, подправить—підправля́ти, підпра́вити.
Подпруга—попру́га, (коло сідла)—трок.
Подпруживать, подпружить—підтяга́ти, підтягти́, стягти́ попру́гу.
Подпрыгивать, подпрыгнуть—підпли́гувати, підстри́бувати, підска́кувати, вибри́кувати, підплигну́ти.
Подпрягать, подпречь—підпряга́ти, припряга́ти, бичува́ти, підбичо́вувати, підпрягти́.
Подпупіе—підпу́п'я.
Подпускъ—при́пуск, до́пуск.
Подпускать, подпустить, ся—підпуска́ти, припуска́ти, підпусти́ти, припусти́ти, (про кількох)—попідпуска́ти.
Подпушать, подпушивать, подпушить—підбива́ти, підби́ти хутром.
Подпѣвать, подпѣть—підс(ь)пі́вувати, прис(ь)пі́вувати, підс(ь)пі́вати.
Подравнивать, подровнять—підрі́внювати, підрівня́ти.
Подражаніе—наслі́дування, перейма́ння.
Подражатель, ница—наслі́дувач, ка, пере́ймець, перейма́чка, (поета)—під(сь)пі́вач.
Подражательность—наслідо́вність, перейма́ність.
Подражательный—наслідо́вний; пере́нятий.
Подражать—наслі́дувати, уступа́ти у слід, перейма́ти.
Подраздѣленіе—підро́зділ.
Подраздѣлять, подраздѣлить, ся—поділя́ти, розділя́ти, переділя́ти, поділи́ти.
Подразнивать, подразнить—дратува́ти, дрочи́ти, ся.
Подразумѣвать—ма́ти в ду́мці, прихо́вувати в ми́слях.
Подрастать, подрости—підро́ста́ти, надроста́ти, підрости́, підбі́льшати, побі́льшати, (про кілько)—попідро́ста́ти, (про вовну)—пі́друни́тися.
Подраться—поби́тися, (за чуби)—поскубти́ся, поку́битися.
Подребезжать—подеренча́ти, подреньча́ти.
Подреберье—підребе́р'я.
Подремать—подрі́ма́ти, покуня́ти.
Подризникъ—підри́зник.
Подрисовывать, подрисовать—підмальо́вувати, підбармо́вувати, (смужку́)—підво́дити, пі́дмалюва́ти, підбармува́ти, підвести́.
Подробность—подро́биця, подро́бина.
Подробный, но—подрібний, но.
Подрожать—подрі́жа́ти, потремтіти, потрясти́ся, (на с(ь)міх кажуть)—попоїсти, пополови́ти дріжакі́в, поскака́ти халя́ндри.
Подростокъ—підросток, пі́дліток, (хлопець)—парубі́йко, парубча́к. півпа́рубок, (дівчина)—пі́дліток, піддівка.
Подростъ—пáмолоди, пáмолодок і д. **Отпрыскъ.**
Подрубать, подрубить—підру́ба́ти, підта́ти, підотну́ти, підці́кати, (про кілько) попідру́бувати, попідтина́ти.
Подрубка—підру́бка, пі́дру́бування.
Подруга—по́друга, по́дружка, това́ришка, друга́ня, (щира)—побрати́ма, (відносно до чоловіка)—друзи́на, дружи́нонька, подру́жжа.
Подрудокъ—руда́ кре́йда.
Подружески—подру́зьки, потова́риськи, по товари́ському.
Подружить, ся—подружи́ти, ся, потова́рищити, ся, сприятелюва́тися.
Подрумянивать, подрумянить, ся—підрум'я́нювати, підрум'я́нити, ся.
Подручникъ—підру́чник, підру́чний, поміш-ни́к.
Подручный—1) д. **Подручникъ**; 2) пра́вий, борозе́нний, боро́зній (віл), (а з лі́вого боку-то)—підру́чний.
Подрывать, подрыть, ся—підко́пувати, пі́дкопа́ти, ся, нори́ти, підноря́ти.
Подрывать, подорвать, ся—1) зрива́ти, зірва́ти, зруйнува́ти, підрива́ти, пі́дрва́ти; 2) шко́дити, пошко́дити, ущерби́ти, (про здоро́вля)—підвережа́тися, надвережа́тися, надрива́тися, підвереди́тися, надірва́тися, (від праці)—перепрацюва́тися.
Подрывъ—1) зрив, ви́бух, підри́в; 2) шко́да, зби́ток, ущерб.

Подры́ть, ся—д. **Подрывать, ся.**
Подрѣза́ть, подрѣзывать, подрѣзать, ся—підрі́зувати, підрі́зати, ся, підтя́ти, підотну́ти, підкра́яти, підчикри́жити, (про кілько)—попідрі́зувати, попопідтина́ти.
Подрѣ́зка—підрі́зування, підтина́ння.
Подрѣ́зкой—на підрі́зах.
Подрѣ́зъ—на́дріз, за́різ.
По́дрѣзь—1) про́різ (в чоботях коло підошви); 2) підрі́зи (коло саней).
Подрѣ́шето—підси́ток, си́тце, підси́течок.
Подряблый—пов'я́лий, (про дерево) — потру́хлий.
Подрябнуть—пов'я́нути, потру́хнути, потрухля́ві́ти.
Подрягать, ся—подрига́ти, ся.
Подрядный—підря́дний.
Подрядчикъ, ца—підря́дчик, ця.
Подрядъ—підря́д.
Подряжать, подрядить, ся—підряжа́ти, підряди́ти, згоди́ти, ся.
Подрясникъ—підря́сник.
Подсаживать, подсадить—1) підса́жувати, підсади́ти; 2) приса́жувати, приса́дити, засади́ти.
Подсаливать, подсалить — підса́лювати, шмарува́ти, підса́лити, підма́зати салом, підшмарува́ти, ви́шмарувати.
Подсасывать, подсосать—підтяга́ти, підтягти́.
Подсвѣчникъ—с(ь)вічни́к, с(ь)вітя́л(ь)ник, (в церкві перед образами)—ставни́к, по́ставець.
Подсиживать, подсидѣть—1) засіда́ти, чатува́ти, засісти; 2) визнава́ти, ви́відувати, ви́знати, ви́відати (хи́трощами); підхо́дити, підійти́.
Подсинивать, подсинить — підси́нювати, підсини́ти, попідси́нювати.
Подскабливать, подскоблить — підшкрі́бувати, підшкра́бувати, підшкра́бати.
Подсказывать, подсказать — підка́зувати, підказа́ти.
Подскакивать, подскакать, подскочить, подскакнуть—підско́кувати, підско́чити, підстри́бувати, підстрибну́ти; вибри́кувати; приска́кувати, прискочити, ско́чити.
Подскокъ—підскік.
Подскребать, подскресть—підшкрі́бувати, підскрома́жувати, підшкра́бати, підскрома́дити.
Подслащивать, подсластить — підсоло́жувати, присоло́жувати, підсолоди́ти, присолоди́ти.
Подслуживать, подслужить, ся—прислу́жувати, ся, прислужи́ти, ся.
Подслушивать, подслушать—підслу́хувати, підслу́хати, ходи́ти на підслухи.
Подслушиваніе—підслух, підслухи, підслу́хування, прислуха́ння.
Подслушиватель, подслушникъ—підслу́хач, підслу́хувач.
Подслѣповатый — підслі́пий, сліпу́ватий, невидю́щий.
Подсматривать, подсмотрѣть — підгляда́ти, підгля́дувати, підгля́жувати, підгляда́тися, підгляді́ти.
Подсмотрщикъ—д. **Подглядчикъ.**
Подсмотръ—підгляда́ння.
Подсмѣ́ивать, подсмѣ́ять, ся—підс(ь)мію́вати, ся, глузува́ти, підс(ь)мія́тися, пос(ь)мія́тися (з кого), нас(ь)мія́тися (над ким), поглузува́ти.
Подснѣ́жный—підсні́жний.
Подснѣ́жникъ, рос.—Anemone Hepatica L.—про́ліска, (частіше) про́ліски, пере́ліска, первоц(ь)віт, Crocus reticulatus M. B. — брандýші, брандýшки, просере́н, про́серень, просуре́нок, Galantus nivalis L.—підсні́жник, про́серень, Scilla cernua Hoffm. — про́ліски голубі́, S. bifolia L.—ряст, Sempervivum tectorum L.—дóля, ско́чки.
Подсоба—по́міч, запомóга (д. **Помощь**).
Подсоблять, подсобить—підпомага́ти, підпомогти́, підрятува́ти. (д. **Помогать**).
Подсовывать, подсовать, подсунуть, ся,—підсува́ти, підсу́нути, (про де-кілька)—попідсо́вувати.
Подсолить—подсоли́ти.
Подсолнечная—с(ь)віт бóжий.
Подсолнечниковый—со́няшниковий.
Подсолнечникъ—рос. Helianthus annuus L.—со́няшник, со́нячник, со́яшник.
Подспаривать, подспорить—помага́ти, допомага́ти, підпомага́ти.
Подспорье—підмóга, запомóга; дода́ток.
Подстава—підгі́н, підста́ва.
Подставка—підставка, підмостка, підпі́рка, (в скрипці чи в иньших музичних струментах)—кобúлка, кóник.
Подставлять, подставить—підставля́ти, підста́вити, (про де-кільки)—попідставля́ти.—**Подставить ногу** (кому, щоб упав)—перече́плювати, перечепи́ти, підчепи́ти.
Подставной—підставни́й.
Подстёгивать, подстегать—підшива́ти, підбива́ти, підши́ти, підби́ти.
Подстёгивать, подстегнуть — стьóбати, стьобну́ти.
Подстерегать, подстеречь — вистеріга́ти, пристеріга́ти, пантрува́ти, ви́стерегти, пристерегти́, призóрити, припантрува́ти.
Подстилать, подостлать, ся—сла́ти, підстила́ти, підосла́ти, ся, підстели́ти, ся, попідстила́ти.
Подстилка—1) підстила́ння, підсте́лювання; 2) пíдстілка, пíдкла́д, (в чоботях)—у́стілка, (здр.) у́стілочка, у́стілонька, (з хворосту)—оде́нок.
Подстожникъ—підсто́жжа, сто́жище, сти́ртище, стожа́рня, під.
Подстой—сушня́к.
Подстойный — суха́й, посóхлий, усóхлий (про дерева).
Подстрекатель, ница—підмóвник, ця.
Подстрекательство — підмóва, підбива́ння, намóва.
Подстрекать, подстрекнуть — підмовля́ти, намовля́ти, підцькóвувати, под'ю́жувати, підмóвити, підцькува́ти.
Подстригать, подстричь, ся—підстрига́ти,

підстри́гти, ся, (дуже низько)—підго́лювати, підголи́ти, ся.

Подстрогать — підструга́ти, (де-кілько) — попідстру́гувати.

Подстропильный—підкро́ковний.

Подстрочникъ — комента́рій (до чого); шахра́йка (школярська).

Подстрочный—підрядко́вий.

Подстрѣливать, подстрѣлить — підстре́лювати, підстре́лити, пристре́лити, (декількох)—попідстре́лювати, підстрі́лювати.

Подступать, подступить—підступа́ти, приступа́ти, наближа́тися, підступи́ти, приступи́ти, ся, набли́зитися.

Подступъ—пі́дступ, при́ступ.

Подстывать, подстыть—1) простига́ти, вистига́ти, холо́нути, прости́гти, захоло́нути, охо(прохо)ло́нути; 2) замерза́ти, заме́рзти.

Подстягивать, подстянуть — припряга́ти, припря́гти.

Подсудимый—підсу́дний, (що був під судом)—су́жений, су́джений.

Подсудность—підсу́дність, при́суд.

Подсупонивать, подсупонить — підтяга́ти, підтягти́ супо́ню.

Подсушивать, подсушить — підсу́шувати, підсуши́ти.

Подсылать, подослать, ся—підсила́ти, підісла́ти, ся.

Подсылъ—підси́лка, підсила́ння.

Подсыпа́ть, подсыпать, ся—підсипа́ти, присипа́ти, підси́пати, ся.

Подсыпка—підси́пка, присі́пка.

Подсыхать, подсохнуть—підсиха́ти, надсиха́ти, присиха́ти, підсо́хнути.

Подсычивать, подсытить—підсоло́жувати, засоло́жувати, підсолоди́ти, засолоди́ти.

Подсѣвать, подсѣять — 1) підсіва́ти, присіва́ти, підсія́ти, присія́ти; 2) просію́вати, просія́ти.

Подсѣвъ—1) підсіва́ння; 2) підсі́в, при́сів, пі́дсів.

Подсѣвка—при́сів, при́сівок.

Подсѣдать, подсѣсть — підсіда́ти, присіда́ти, підсі́сти, (про кількох)—попідсіда́ти.

Подсѣдельникъ—попру́га, черезсіде́льник.

Подсѣдельный—підкульба́шний, підсіде́льний. **Подсѣдельная лошадь**—кінь під верх, кінь під сідло́, верхови́й.

Подсѣка—зруб.

Подсѣкать, подсѣчь—підсіка́ти, підтина́ти, підсікти́, підтя́ти, підотну́ти, надці́кати, (про кількох)—попідсіка́ти, попідтина́ти.

Подтамзать, подтаять — та́нути, пота́нути.

Подталкивать, подтолкнуть, ся—підпиха́ти, підштовху́вати, підіпхну́ти, підштовхну́ти.

Подталкивать, подтолочь—притовка́ти, притовкти́, натовкти́.

Подтапливать, подтопить, ся — 1) підпа́лювати, підпаля́ти, затопи́ти; 2) підігрі́вати, розігрі́вати, нагрі́вати, підігрі́ти і т. д.; 3) підто́плювати, підтопа́ти, затопи́ти.

Подтаптывать, подтоптать — підто́птувати, підтопта́ти.

Подтасовывать—підбира́ти, добира́ти, підкла́дати, підтасо́вувати.

Подтаскивать, подтаскать, подтащить — підтяга́ти, підволіка́ти, підтягти́, підволокти́.

Подтачивать, подточить—1) підго́стрювати, підгостри́ти; 2) підточувати, підточи́ти.

Подтачивать, подтачать, ся — підшива́ти, підши́ти, ся.

Подтверждать, подтвердить, ся—потве́ржувати, ствéржа́ти, ствéржувати, потвержа́ти, ствердя́ти, ся, потверди́ти, затверди́ти, ся.

Подтвержденіе—ствéрження, ствéрдження, потве́рження, потве́рдження.

Подтекать, подтечь — підті́ка́ти, підтекти́, попідті́ка́ти.

Подтелокъ—теля́чка.

Подтенетать—обки́нути сі́ттю, сі́ткою.

Подтесывать, подтесать—підте́сувати, підтеса́ти.

Подтибривать, подтибрить — кра́сти, укра́сти, підчепи́ти, підцу́пити.

Подтирать, подтереть, ся—підтира́ти, підте́рти, ся.

Подтирка—1) підтира́ння; 2) пі́дтирка.

Подтискивать, подтискать, подтиснуть, ся—підтиска́ти, підстромля́ти, підпиха́ти, підтисну́ти, підіткну́ти, підстроми́ти, підіпхну́ти.

Подтокъ—підті́ка́ння.

Подтопка—підпа́л, ро́спал.

Подтопъ—підто́п.

Подторможить — загальмува́ти, підгальмува́ти.

Подтравливать, подтравить — підцько́вувати, нацько́вувати, підцькува́ти, нацькува́ти.

Подтрунивать, подтрунить — підс(ь)мію́ватися, нас(ь)міха́тися, глузува́ти, кепкува́ти, підс(ь)мія́тися, нас(ь)мія́тися, поглузува́ти, покепкува́ти.

Подтрушивать, подтрусить — підтру́шу(сю)вати, притру́шу(сю)вати, під(при)трусі́ти.

Подтыкать, подтыкать, подоткнуть, ся — 1) підтика́ти, підіткну́ти; 2) підтика́тися, підтика́тися.

Подтыкать, подоткать — надтика́ти, підті́ка́ти, надіткáти, притка́ти.

Подтягивать, подтянуть, ся—1) підтяга́ти, підтягти́, ся, підцу́пити; 2) тягти́, підс(ь)пі́вувати.

Подтяжка — 1) підтяга́ння; 2) підтя́жка, шле́йка.

Подубасить — поби́ти, подуба́сити, поломáчити, попоби́ти, пополупи́ти. (Д. **Побить**).

Подувать, подуть — ду́ти, подува́ти. подму́хувати, повіва́ти, подиха́ти, поду́ти, поду́нути, подмухати, подмухну́ти, духну́ти, гуну́ти, дмухну́ти, подихну́ти, повійну́ти, повія́ти, війну́ти.

Подудить—подуди́ти, погра́ти на дуду́, на

сопі́лку.
Подумать — поду́мати, погада́ти, поми́слити, поміркува́ти, помізкува́ти.
Подумывать—роздýмувати.
Подурацки—як ду́рень, по дурно́му.
Подурачить—подури́ти.
Подурачиться, подурить — подурі́ти, попустувати.
Подурнѣть—попога́нити, спога́нити, погі́ршати, поми́ршавіти, приміршавіти.
Подурнѣлый—спога́нілий.
Подустить—д. **Подстрекать**.
Подучать, подучивать, подучить—під'ýчати, намовля́ти, підмовля́ти, призво́дити, направля́ти, під'ýчити, намо́вити, навчи́ти, призвести́, напра́вити.
Подушевко—по душі́, по щи́рости, по прия́тельськи.
Подушевный—щи́рий, щиросерде́чний; прия́тельський.
Подушечный—подушча́ний.
Подушка—по́душка, (пухова)—пухови́ця, (маленька під голову)—підголо́вок, ду́мка, я́сік, (до шитва, важка)—цеге́лка.
Подушный — поду́шний. — **Подушное** — поду́шне.
Подущать—д. **Подстрекать** і **Подучать**.
Подущеніе—намо́ва, напра́ва.
Подхваткы—кліщі́.
Подхватъ—підхо́плювання.—**На подхватъ**—на розхва́т.
Подхватывать, подхватить—підхо́плювати, підхопи́ти, підче́плювати, підчепи́ти.
Подхвостникъ—підхвістя, підлогі́ння (при сідлі).
Подхвостный—підхвістний.
Подходить, подойти—підхо́дити, підійти́, надхо́дити, наближа́тися, підступа́ти, приступа́ти, ся, підійти́, наді́йти, набли́зитися, підступи́ти, приступи́ти, ся, підпада́ти, похо́дити, вдава́ти (на кого або на що), вдава́тися (в кого або на що).—**Подойти ласкою, хитростью**—підла́щитися, підла́ститися, підгорну́тися і т. д. д. **Подольщаться**.
Подходка—скребо́к; бі́лик (струменти кушнірські).
Подходчивый — уло́сливий, підле́сливий, підлиза́ і т. д. д. **Вкрадчивый і Льстивый**.
Подходъ—підхі́д.
Подходящій—підхо́жий, слу́шний.
Подцѣпливать, подцѣплять, подцѣпить—1) підче́плювати, підчепи́ти; 2) д. **Подтибривать**.
Подцѣпка—1) підче́плювання; 2) прічі́пка.
Подчашій—підча́ший, підча́шник.
Подчёркивать, подчеркнуть—підче́ркувати, підкре́слювати, підчеркну́ти, підкре́сли́ти.
Подчернивать, подчернить—підче́рнювати, підчорни́ти.
Подчиненность—підле́глість, підвла́стність, підвладність.
Подчинённый — підле́глий, підвла́стний, підвладний.
Подчинять, подчинить, ся—покоря́ти, привертá ти, ся, підляга́ти (кому, чому), піддава́тися, підпада́ти (під кого), покори́ти, привернýти, ся, підлягти́, піддáтися, підпáсти, скори́тися.
Подчищать, подчистить—підчища́ти, підчи́стити.
Подчосъ, рос. Asparagus officinalis L.—підчо́с, шпараги, холодо́к, за́ячий холодо́к.
Подчеревіз—підчерев'я.
Подшейникъ—підборі́ддя (в узді)
Подшерстокъ—пух під ше́рстю, підше́рстя.
Подшибать, подшибить—підбива́ти, підби́ти.
Подшивать, подшить—1) підшива́ти, підто́чувати, підши́ти, підточи́ти, (на плечах в сорочках)—підоплéчувати; 2) прибива́ти (зі споду), підбива́ти, підби́ти.
Подшивка — 1) підшива́ння, підбива́ння, підто́чування; 2) під шивка, підбі́йка.
Подшипникъ—підчі́пок, підши́пник.
Подштанники—спі́дні (штани).—(Купив дві пари спідніх).
Подъ—чері́нь, чірінь.
Подъ, подо—під, по-під.—**Подъ вечеръ, подъ утро**—над вéчір, перед с(ь)вітом. **Подъ мышки** (взять)—під си́лу, по-під си́лу.—**Подъ окнами**—по-під ві́нонню. — **Подъ плетнями** — по-під ти́нню.—**Подъ пьяную руку**—на під-пи́тку, по п'я́ному.—**Подъ рукою**—на по́хваті.—**Сѣсть подъ окно**—сі́сти ко́ло вікна́.—**Ѣхать подъ гору**—їхати з гори́.
Подъёмистый—містки́й (про судна).
Подъёмный — під'ёмний, підйо́мний. — **П. кость** — звідни́й міст. — **Подъёмное орудіе**—підо́йма, (під віз)—важни́ця. **Подъёмныя деньги**—подоро́жне, подоро́жні гро́ші.
Подъёмъ—1) підійма́ння, підніма́ння, підня́ття; 2) руша́ння (напр., в дорогу); 3) підо́йма, (під віз)—важни́ця; 4) підйо́м, (напр. на нозі, в чоботі).—**Въ подъёмъ**—під си́лу, в міру, са́ме враз.
Подъѣдать, подъѣсть—під'їда́ти, підгриза́ти, під'їсти, підгри́зти, підточи́ти.
Подъѣздъ –1) під'їзд, при́їзд; 2) ґа́нок, рундýк.
Подъѣзжать, подъѣхать—під'їзди́ти, під'їжа́ти, над'їзди́ти, під'їхати, над'їхати, під'їжджа́ти.
Подъязычный—під'язи́чний.
Подъяремный—під'яре́мний. — **П. животное**—під'яре́мник, робо́ча скоти́на.
Подыгрывать, подыграть — приграва́ти, прибри́нькувати, приграти́, прибри́нькати.
Подымное, подымная подать, подымщина—поди́мне, димове́ (д. **Налогъ, подать**).
Подыскивать, подыскать, ся—1) підшу́кувати, пришу́кувати, підшука́ти, пришука́ти, добира́ти, добра́ти; 2) підгляда́ти, підко́пуватися, підкопа́тися (під кого).

Подышать—поди́хати.
Подыщикъ—шпиґ.
Подѣвать, подѣть ся—дíти, ся, подíти, ся, подíнути, ся заводíти, ся, дівáти, ся.
Подѣлать, ся—поробúти, ся, подíяти, ся, вдíяти, почúнúти, ся.
Подѣйствовать—вдíяти, поробúти, вплúнути, мáти сúлу, вплив. — **На него ничѣмъ нельзя подѣйствовать** — нічóго з нúм не вдíєш, не поробúш.
Подѣлить, ся—поділúти, ся, переділúти, ся, попаювáти, (багато) — породілúти, пороскрáювати, (пополам) — породвóювати, (всіх)—обділúти.
Подѣлка—робíтка.
Подѣлочный матеріалъ—знáдібок, нáдібок, матеріял до лáгоження.
Подѣлывать—поробля́ти.
Подѣльчивый—подíльчивúй.
Подѣляться, подѣлиться—ділúтися, поділúтися, подíлúтúся.
Подѣтски—по дитя́чому, як дитина, по дíтячи.
Подюжинно—дю́жинами, на дю́жини, дванáдцятками, на дванáдцятки.
Подюжѣть—подýжчати.
Поединокъ—поединóк, (на війні)—герць.
Поединочный—поединкóвий.
Поёмный лугъ—пíйма, лукá, заплáва, оболóня.
Поёмъ—пíйма.
Поерепениться — покострúчитися, покомезúтися.
Пожадничать—пожадáти (чого), полáситись (на що).
Пожалить—вжалúти, уджиґнýти.
Пожаловать—1) пожáлувати, надáти, дарувáти, подарувáти; 2) одвíдати (кого), завітáти (до кого).
Пожаловаться — поскáржитися (на кого), оскáржити (кого).
Пожалуй—нехáй тáк. **По мнѣ пожалуй**—про мéне.
Пожалуйста — будь ласкáв, бýдь ласкá, бýдьте ласкáві, прошу, з ласки свої (своєї).
Пожалѣть—пожалíти, пожáлувати, пожалкувáти, пошкодувáти, пошанувáти.
Пожалованіе—обдарувáння, нагорóда, наданння.
Пожарить—попектú, посмáжити.
Пожарище—пожáрúна, пожáрище, погорíлище, згáрище.
Пожарный—пожáрний, пожéжний.
Пожарна команда — вогневá сторóжа, пожéжна справа—**П. сарай**—пожáрня. **П. труба**—гасíль, сúкавка вогневá.
Пожаръ—пожáр, пожéжа.
Пожатіе—пóтиск, стúск (руки).
Пождать—пождáти, потрі(и)вáти, почекáти, зачекáти.
Пожевать—пожувáти, (жуйку) — поремигáти.
Пожеланіе — побажáння, пожадáння, жúчення.
Пожелать—захотíти, захтíти, схотíти, побажáти, забажáти, ся, пожадáти, завволúти, закортíти, з'охóтитися, забагнýтися.
Пожелатель—хотíй.
Пожёлклый—пожóвклий, (трохи)—прижóвклий.
Пожёлкнуть—пожóвкнути, (трохи) — прижóвкнути.
Пожеманиться — поманíритися, поманíжитися
Пожемнть, ся—пожéнáти, ся, побрáтися, одружúтися, попарувáти, ся, (про кількох)—пережéнáти, ся, подружувати, ся.
Пожески—по жінóчому.
Пожертвованіе—жéртвування, офірувáння.
Пожертвовать—пожéртвувати, офірувáти. —**П. жизнью**—віддáти життя своє, наложúти головóю.
Пожёстклый—затверділий, пошкарýблий, зашкарýблий.
Пожёсткнуть, пожестѣть—за(по)твéрднути, по(за)шкарýбіти, по(за)шкарýбнути.
Пожечь, ся—попалúти, ся.
Пожива, поживка, поживчка—пожúва, пожúвка, пожúток, зиск, кóрúсть, (у бджíл)—взя́ток.
Поживать—поживáти, мáтися.—**Какова поживаете**—як ся мáєте?
Поживляться, поживиться—живúтися, поживлятися, поживúтися, (трохи)—підживúтися.
Пожигать, пожечь, ся—палúти, попалúти, спалúти. ся.
Пожидѣть—порідíти, порíдш(ч)ати.
Пожизненный, но—довíчний, доживóтний, до живóття, по вік.
Пожилое—постоя́ле, комíрне.
Пожилецъ, пожилица — пожилóць, пожилúця, підсусíдок, комíрник.
Пожилой—пóстарий, літнúй, пристáркуватий, немолодúй.
Пожимать, пожать—стискáти, потúскувати, стúснýти; рукáтися, порýчкатися. — **Пожимать, пожать плечами** — здвигáти, стúснýти плечúма.
Пожиматься, пожаться—щýлитися, кóрчитися, зщýлитися. скóрчитися.
Пожинать, пожать — зжинáти, зжáти, пожáти (хліб).
Пожирать, пожрать — жéрти, зажéрти, пожéрти, поглúнути, потрíскати, полóпати.
Пожирѣть—погладч(ш)ати.
Пожитки—пожúтки. скарб, манáття, манáтки, мізéрія.
Пожить—пожúти, (довго) — нажúтися, набýтися, (трохи) — пережúти, перебýти.—**Пожить въ свое удовольствіе**—пороскошувáти.
Пожитьё—пожúття.
Пожниво—стернá.
Пожня, поженка—гáлява, полянá.
Пожраніе—пожертú, потáла.
Пожужжать—подзижчáти, подирчáти, по густú.
Пожурить—покартáти (кого), погрúмати (на кого).
Пожурчать—подзюрчáти, подзюркотíти.

Пожухнуть—полиня́ти, поме́рхнути.
Позабавить, ся—поба́вити, пот'і́шити, ся.
Позабить—позабива́ти.
Позаблевать—позабльо́вувати.
Позаболѣть — поболі́ти, похорі́ти, похворі́ти, послаба́нути, позанеду́жувати.
Позаботиться—поклопота́ти, ся, потурбува́тися, подба́ти, розстара́тися.
Позабраковать — позага́нювати, пога́нчувати.
Позабрать—позабира́ти.
Позабрить—поголи́ти, позаго́лювати.
Позабрасывать, позабросать—позакида́ти.
Позабывать, позабыть — позабува́ти, забу́ти, ся.
Позабѣгать—забі́гати, замету́шитись.
Позабѣжать—позабіга́ти, порозбіга́тися.
Позавалить — позава́лювати, позасипа́ти, позакида́ти (потрохи).
Позавести—позаво́дити, порозво́дити.
Позавидовать—позави́дувати, позаздрити.
Позавинтить — позагви́нчувати, позашрубо́вувати.
Позавить—позавива́ти.
Позаворачивать, ся — позаверта́ти, позагорта́ти, пообверта́ти, пообгорта́ти, позаві́рчувати, ся.
Позавраться—забреха́тися.
Позавтракать—поснідати.
Позавчера—позавчо́ра, перед'учо́ра.
Позавядать, позавянуть—пов'я́нути, зав'я́нути, зблякнути, заблякнути.
Позавязать—позав'я́зувати.
Позагадить—запога́нити, запаску́дити, позапога́нювати, позапаску́жувати.
Позагнать—позага́няти, позайма́ти.
Позагибать—позагина́ти.
Позагиядѣться—задиви́тися.
Позагнуть, ся—позагина́ти, ся, закарлю́чити, ся.
Позагонять—позага́няти, замордува́ти.
Позагорѣть—позагоря́ти, зашмали́тися.
Позагоститься—загостюва́тися.
Позаграбить—пограбува́ти, нагарбати, награбува́ти.
Позадвинуть—позасува́ти.
Позади—поза́ду, зза́ду. **Идти позади кого**—іти́ поза́ду, зза́ду, за ки́м. **Позади избы**—по-за ха́тою.
Позадоляжать—напозича́тися.
Позадуть—позадува́ти, позадима́ти.
Позажечь—позапа́лювати, позас(ь)вічувати.
Позазвать—позакрика́ти.
Позазеленѣть—зазелені́ти.
Позаимствованіе—по́зичка, позича́ння, запози́чення; перейма́ння.
Позаимствовать, ся— 1) позича́ти, ви́зичити (у кого або кому), взя́ти, да́ти у позику, запози́чити; 2) перейня́ти.
Позакапывать — позако́пувати, повко́пувати; позака́пувати (воском).
Позаклинивать—позаплі́шувати.
Позакладывать—позакладáти.
Позаклеить—позаклéювати.
Позаконопатить—позаконопáчувати, позашпаг(к)льóвувати.
Позаколотить—позадимлювати.
Позакрасить—позафарбува́ти.
Позакупить—позакупо́вувати.
Позакутать—затушкува́ти.
Позакрыть—позакрива́ти, позату́лювати, позатуля́ти, позачиня́ти.
Позакупорить — позатика́ти, позакорко́вувати.
Позакусить—під'їсти, перехопи́ти.
Позаложить—позакладáти, позаставля́ти.
Позалѣзть—позала́зити.
Позалѣпить—позаліплювати.
Позамазать—повмáзувати, позамáзувати.
Позамарать—замáзати, позакаля́ти, позамáстювати.
Позамащивать — повимóщувати, повистила́ти.
Позаметать—позамі́та́ти.
Позамкнуть—позамика́ти, позапира́ти.
Позаникмать—напозича́ти, назазича́ти.
Позанозить—заскали́ти, поскали́ти.
Позапасти—позапаса́ти, понапаса́ти.
Позапаять—позаливáти, позалютóвувати.
Позапереть—позапира́ти.
Позапечатать—позапеча́тувати.
Позаписать—позапи́сувати.
Позапрошлогодній—позаторішній.
Позапрошлый—перед'оста́нній. **Въ п. году**—поза́торік, позаторік.
Позапрятать—поховáти, позахóвувати.
Позапречь, ся—позапряга́ти, ся.
Позапылить—позапоро́шувати.
Позариться—пола́ситися, поквади́тися, зазіхну́ти.
Позарыть—позако́пувати, позарива́ти.
Позарѣзать—порізати.
Позаряднть—понабива́ти.
Позасадить—позаса́жувати.
Позаснуть—позасипа́ти поснýти.
Позасалить—позаса́лювати.
Позасолить—посоли́ти.
Позастановить — позастановля́ти, позаставля́ти, позагоро́жувати.
Позастарѣть—задáвнитись, зістáріти.
Позастегнуть, ся — позастібáти, позащіпáти, ся.
Позастояться—застóятися.
Позастраховать, ся—позастрахóвувати, ся.
Позастроить—позабудóвувати.
Позасыпать—позасипáти.
Позасѣсть—позасідáти.
Позасѣчь—позабивáти, позасікáти.
Позатаврить—потаврувáти.
Позатворить, ся—позачиня́ти, ся.
Позатаскать — забрудни́ти, позатасóвувати, позашурóвувати.
Позатеплить—позас(ь)вічувати.
Позатихнуть—притáхнути.
Позаткнуть—позатикáти.
Позатухнуть—пригáснути.
Позатыкать — позатикáти, позастрóмлювати, повтýлювати.
Позахапать—позахóплювати.
Позачеркнуть — позаче́(і)ркувати, позакре́слювати, повикре́слювати, повиче́(і)ркувати.
Позашвырять—позакидáти.
Позашить, ся—позашивáти, ся.
Позванивать—подзвóнювати.
Позвенѣть — подзвеніти, подзеле́нькати.

потеле́нькати.
Позволеніе—до́звіл.
Позволительный, но—дозві́льний, ві́льний, но, дозво́лений.
Позволять, позволить — дозволя́ти, позволя́ти, дозво́лити, позво́лити.—**Если позволитъ время** — як дасть час, як ма́тиму час.
Позвонить—подзвони́ти.
Позвонокъ — 1) в'язо́к, в'язова́ кі́стка. **Поясничные позвонки**—крижові в'язки́, попере́кові в'язки́. — **Спинные позвонки** — спи́нні, хребтові в'язки́, похре́бтина.—**Хвостовые п.**—ку́пер.—**Шейные п.**—ши́йні в'язки́, каркові в'язки́, в'язові, каркові кі́стки; 2) дзво́ник (у корови), кала́та́ло, цокоту́ха.
Позвоночный — хребто́вий, хребе́тний. — **Позвоночный столбъ**—хребе́т, хребети́на, хребто́вий сто́вп, окоста́к.—**Позвоночное животное** — хребто́ва тварь, хребе́тник.
Позвѣрски—як з(ь)ві́р, по з(ь)вря́чому.
Поздать, опоздать — пізни́тися, бара́тися, га́ятися, опізни́тися і т. д. д. **Запаздывать** і **Опаздывать**.
Поздненькій, поздненько — пізне́нький, пізненько.
Позднехонько—пізне́сенько, ду́же пізно.
Поздній, поздко—пізній, пізно, не ра́но.—**Позднее потомство**—дале́кі нащадки.
Позднѣе, позже — пізні́ш, пізні́ше. — **Какъ можно позднѣе**—як найпізніше.
Позднякъ—пізня́к, пізно́к.
Поздороваться—поздоро́вкатися, поздоро́витися, повіта́тися, привіта́тися, (вранці)—на добри́день да́ти, добри́день оддя́ти, поздоро́вити днем, (знявши шапку) — пошапкува́тися, (подавши руку) — порука́тися, поручка́тися, почоло́мкатися, чоло́м да́ти, (з кількома) — перездоро́вкатися, перевіта́тися.
Поздорову — до́бре, гара́зд, щасли́во, в до́брому здоро́влю.
Поздоровѣть—поздоро́вшати, поздоровіти, поду́жчати, поміцні́шати.
Поздравитель, ница — поздоровите́ль, ка, привіта́льник, ця, (на різдв'яних с(ь)в'ятках з поздоровними вірша́ми) — віршува́льник, віршовни́к, (на новий рік з посипанням)—посипа́льник, посіва́ч, посіва́льник.
Поздравительный—поздоро́вний, привітни́й.
Поздравленіе—поздоро́вле́ння, привіта́ння.
Поздравлять, поздравить— поздоровля́ти, віншува́ти, поздоро́вити, привіта́ти, повіншува́ти, (на Різдво вірша́ми)—віршува́ти, (на Новий Рік, посипаючи зерном)—посипа́ти, засіва́ти, посіва́ти.
Позеленить—позелена́ти.
Позеленѣть—позеленіти.
Поземелькое—позе́мельне.
Позе́мельный—позе́мельний.
Позе́мистый, позе́мный—позе́мний, призе́мкуватий, низьки́й.
Поземъ—1) земля́, ґрунт; 2) гній.
Позитура—поста́ва.
Позиція — стано́вище, стано́висько, пози́ція.
Позлащать, позлатить, ся—золоти́ти, золо́чувати, визолочувати, позолоти́ти, ви́золотити, обзолоти́ти, ся.
Позлить, ся—посе́рдити, ся.
Позлодѣйски—як зло́дій, як лиходій.
Позлословить—полихосло́вити.
Познавать, познать— дознава́ти, дозна́ти, дізнава́ти, дізна́ти.
Познаваніе—дізнава́ння.
Познакомить, ся—познайо́мити, ся, познако́мити, ся, пізна́тися, спізна́тися, зізна́тися, (близько) — опізна́тися, обізна́тися.
Познаніе — пізна́ння, відання, відо́мість, зна́ння.
Познобля́ть, познобить — моро́зити, поморо́зити, ви́морозити.
Позобать—подзьо́бати, подзьо́бати, поклюва́ти.
Позолота—позоло́та, позоло́чення, позоло́чування.
Позорить—ганьби́ти, ганьбува́ти, га́нити, осла́влювати, несла́вити.
Позорище—позо́рище, видо́вище, видо́висько.
Позорный—гане́бний, соромітний, срамо́тній.
Позоръ—ганьба́, страмо́вище, стидо́вище, несла́ва, публі́ка.
Позрѣть—поспі́ти, ви́спіти, дости́гти, ви́стигти, дости́гнути, дійти́.
Позубить, позубрить, ся—пощерби́ти, ся, пощерба́тіти.
Позубоскалить—поглузува́ти, покепкува́ти, поглумува́ти, поскали́ти зу́би.
Позудѣть—посвербіти.
Позументный—брузуме́нтовий.
Позументщикъ—шму́кляр.
Позументщичій—шму́клярський.
Позументъ—брузуме́нт, пасама́н, ґальо́н, кару́нка.
Позыбать, ся—поколиха́ти, ся.
Позывать, позвать—кли́кати, зва́ти, покли́кати, кликну́ти, вкли́кати, гукну́ти, узва́ти, позва́ти, запроси́ти.—**Позываетъ на ѣду** — на їду тя́гне, їсти хо́четься.—**Позываетъ на рвоту**—ну́дить, на блюво́ту тя́гне.
Позывъ—хіть, охо́та, жа́дібка.
Позычать—подзича́ти, погуча́ти, подзв'я́кати.
Позѣвывать—позіха́ти.
Позѣвота—зіва́чка, по́зіхи.
Позябать, позябнуть—мерзнути, мерзти, поме́рзнути, поме́рзти.
Позяблый—поме́рзлий.
Пойве—пи́йло.
Поиграть, ся — 1) пограти, ся, поба́вити, ся, погуля́ти, пожартува́ти; 2) (на бубоні)—побубни́ти, (на дуді)—подудіти, (недбало або погано на струнному струменті)—побри́нькати, поцигикати.
Поизбавить, ся—повизволя́ти, ся, поря-

тува́ти.
Поизбиться—поби́тися, позбива́тися.
Поизвозничать—пох(ф)урманува́ти, пофурма́нити, почумакува́ти.
Поизгнить—погни́ти, потру́хнути.
Поизгрызть—погри́зти.
Поиздержать, ся—ви́тратити, ся.
Поиздѣваться—поглуми́тися, поглумува́ти, поглузува́ти, покепкува́ти, поки́ти, ся, позбиткува́тися.
Поизмокнуть—змо́кти, помо́кти, змо́кнути, помо́кнути.
Поизмочить—помочи́ти.
Поизмяться—помня́тися.
Поизносить—попоноси́ти, поноси́ти.
Поизогнуть—попозгина́ти, позгина́ти.
Поизодрать—поподе́рти, попошáрпати.
Поизорвать—попорва́ти.
Поизрубить—попоруба́ти, поруба́ти.
Поизрѣзать—попорі́зати, попоті́ти, попошматува́ти, порі́зати, поті́ти.
Пойло—пи́ло.
Поймать, ся—пійма́ти, ся, спійма́ти, полови́ти, зловúти, вловúти, схопúти злапáти, доскóчити.
Поименный, но—поіме́нний, но, іменни́й, на йме́ння.
Поименованный—на́званий, поймено́ваний.
Поименованіе—наменува́ння, найменува́ння, на́зва.
Поименовать—поменува́ти, пойменува́ти, поменúти, наменúти, найменува́ти.
Поимка—пійма́ння, злапáння.
Поимщикъ—лове́ць.
Поиндѣчьи—по инди́чачи, по инди́чому.
Поиночески—по черне́чи, по черне́чому.
Поинтересничать—похизува́тися.
Поинтересоваться—заці́ка́витися.
Пойный—ви́поєний молоко́м.
Поискать—пошука́ти, прошука́ти, (тишком)—пошáрити, (скрізь)—ви́шукати, ви́шарити, (в голові)—поська́ти (д. **Искать**).
Поисказнить—поні́вечити, поко́рчити.
Поисковеркать—попокалі́чити.
Поисковырять—поко́лупáти, покопúрса́ти.
Поискривить—покриви́ти.
Поискрошать—покроши́ти.
Поискъ, частíше мн. **поиски**—шука́ння, шуканúна.
Поиспакостить—попаску́дити.
Поиспачкать—покаля́ти, побрудни́ти, помасти́ти.
Поиспасать, ся—пописа́ти, списа́ти, ся, поспúсувати, ся.
Поисправить, ся—попра́вити, ся, пола́годити, поналáгожувати, поналадну́ва́ти.
Поиспробовать—попро́бувати, (на смак)—покуштува́ти.
Поистинѣ—попра́вді, на(в)спра́вжки, на(в)спра́вжне.
Поистопечь—попотовкти́.
Пойти—1) пíти, пíйти́, (швидко або дрíбно ступаючи)—почимчикува́ти, потю́пати, (зразу швидко)—майну́ти, (широко ступаючи)—поцúбати, (поваго́м або важко ступаючи)—поплéнтатися, почелéпати, почвала́ти, почáпати, поплуга́нитися, (шкандибаючи)—пошкандиба́ти, поди́бати, пошки(а)ти(у)льга́ти, пошкундúльгати, (далéко десь або невíдомо куди)—помандрува́ти, повíятися. **Пойти куда глаза глядятъ**—пíти́ с(ь)вíт за́ очі. **Пойти, пошло на несчастіе**—пíти́, пішлóсь на лúхо, на прóпасть. **Пойти въ плясъ**—пíти́ у танéць, пíти́ в скóки та в бóки. **Пойдёмъ-ка**—ходíм лишéнь, ходíм-те, ходíть! 2) повести́ся, пощасти́ти, поталáнити, похвортýнúти; 3) почáти, зачáти, взя́ти. **Пошли плясать**—почáли́ танцюва́ти.
Поить, ся—поїти, напува́ти, ся, (з пальця напр. теля або ягня)—пля́кати.
Пока—по́ки, по́кіль, до́ки, до́кіль, за́ким, за́кіль, ним, нім, нім по́ки, аж, тим ча́сом. **Пока еще свѣтло**—за́видна. **Пока не жарко**—захолодки́. **Пока что**—по́ки, до́ки-що.
Покабацки—як у шинку́.
Покаверзить—поковерзува́ти, покрути́ти, поколобро́дити.
Покадить—покади́ти, покури́ти.
Показаніе—ви́каз, ви́казка, вия́вле́ння, с(ь)ві́дчення.
Показатель, ница—1) пока́з(ж)чик, ука́зник, ука́з(ж)чик, ця, вкажчик; 2) дока́жчик, вика́з(ж)чик, дово́дчик.
Показательный—показо́вий, взірце́вий, зразко́вий.
Показацки—покоза́цьки, по коза́цькому.
Показной—показни́й, оглядни́й.
Показъ—по́ка́з.
Показывать, показать, ся—1) пока́зувати, ука́зувати, ви́являти, ся, показа́ти, указа́ти, ся, ви́явити, появи́ти, ся, да́тися у вíчі. **П. языкъ**—соло́пити, висоло́плювати, ви́соло́пити, показа́ти язúка. **П. зубы**—ска́лити, виска́лювати, ви́скалити, ви́щирити, п. зу́би. **П. примѣръ**—дава́ти, да́ти прúвід, прúклад. **П. фокусы**—штукарюва́ти, питу́ки викида́ти. **П. спину**—п'я́тами накива́ти.—**Показаться вдали**—заманя́чити, (неясно)—замрíти, забованíти. **П. изъ-за чего**—витика́тися, ви́ткнутися, показа́тися; 2) здава́тися, видава́тися, зда́тися, ви́датися, прида́тися; 3) подóбатися, сподóбатися; 4) (в судових справах)—пока́зувати, вика́зувати, виявля́ти, вис(ь)відча́ти, вис(ь)ві́дчувати показа́ти, ви́казати, ви́явити, ви́с(ь)відчити, с(ь)ві́дчити.
Покановски—як, по я́кому.
Покалкуньи—по инди́чому.
Покалывать, поколоть—коло́ти, штрика́ти, стрика́ти, поко́лювати, поштрика́ти, шпига́ти, пошпига́ти. **Въ боку покалываетъ**—у бíк ча́сом ко́ле, шпига́є.
Покалякать—побала́кати, побазíкати.
Покалѣчить—покалíчити, скалíчити, (багатьох або кількох)—перекалíчити, поскалíчувати.

Покамѣстъ—1) по́ки; 2) по́ки-що, до́ки-що, тим ча́сом, про час.
Покапать—пока́пати, покра́пати.
Покапризничать—повередува́ти, покомези́тися, похимерува́ти, похимо́родити.
Покарабкаться—подра́тися.
Покарать—пока́рати, накара́ти.
Покараулить—постерегти́, повартува́ти, початува́ти.
Покаркать—покра́(я)кати, кокру́(ю)кати.
Покармливать — годува́ти, корми́ти (потрохи), підгодо́вувати.
Покатать—1) покача́ти (рублем і качалкою), помаґлюва́ти (на маґлі); 2) покати́ти, повози́ти; 3) поби́ти, ви́бити, одлупи́ти. одлупцюва́ти.
Покатистый—поко́тистий, згі́ристий.
Покатить, ся—1) покоти́ти, ся; 2) пої́хати.
Покатость—згі́ристість, згір'я, похи́лість, спа́дистість, відкі́т.
Покатый, то—згі́ристий, наха́лий, ло, наха́листий, спа́дистий, то, набо́куватий, уко́систий, то, поко́тистий, поко́частий, то.
Покачать, ся—поколиха́ти, пого́йда́ти, ся. **Покачать головою**—похита́ти, крутну́ти голово́ю.
Покачиваться—1) колиха́тися, го́йда́тися; 2) похи́туватися, вихи́туватися.
Покачнуть, ся—похитну́ти, ся, хитну́ти, ся, поколихну́ти, ся, схитну́ти, ся, схибну́ти, ся, хильну́ти.
Покашливать—каха́кати, пока́шлювати.
Покашлять—покаха́кати, пока́шляти.
Покаяніе—поку́та, ка́яння, ка́яття, споку́та, пока́яння.
Покаянникъ, ца—пока́янник, ця, покута́р, ка.
Покаянный—пока́янний, покутна́чий.
Покаяться—пока́ятися, споку́тувати.
Покакать—покря́кати.
Покаснуть—поква́снути, пока́снути.
Поквитаться—поквитува́тися.
Покеркать—пока́ркати, пока́рча́ти.
Покивать—пока́ва́ти, похита́ти.—**П. ногою**—подри́ґати.
Покидать, покинуть—1) покида́ти, лиша́ти, облиша́ти, обли́шати, пока́нути, лиша́ти, облиша́ти; 2) ки́дати, пока́дати.
Покидывать—ка́дати.
Покидышъ—пока́нуте, пока́дьок.
Покинутый, ая—ка́нутий, пока́нутий, та, ля́шений, зали́шений, (про жінку)—пока́нута, ля́шена, зали́шена, покида́чка, пока́дька.
Покипно—пачка́ми.
Покипѣть—покипі́ти.
Покислѣть—покисли́ти, поквасні́ти.
Покладистый — поту́льний, потульчи́вий, покладли́вий.
Поклажа—1) кладі́ння; 2) кла́жа, вага́.
Покланяться—покла́нятися, (багато)—попокла́нятися.
Покланя́ться, поклониться—1) поклонятися, поклони́тися; 2) кла́нятися, у(в)клоня́тися, у(в)клони́тися, відклони́тися, чолом да́ти.
Покласть—покла́сти.
Поклевать — поклюва́ти, подзьо́(ю)бати, поклю́кати, склюва́ти, поскльо́вувати.
Поклёвъ — клюва́ння, дзьо́(ю)бання, клю́кання.
Поклекотать—поклекота́ти.
Поклеить—покле́їти, покарю́чити.
Поклеймить — позначи́ти, потаврува́ти.
Поклепать — 1) поклепа́ти; 2) накле́пати, оббреха́ти.
Поклёпъ—на́клеп, пеня́, опоро́к.
Поклинивать—покли́ка́ти, закли́ка́ти.
Поклонникъ, ца — 1) покло́нник, ця, проча́нин, проча́нка, (мн.) проча́не; 2) прихи́лець, прихи́льник.
Поклоненіе—покло́н, вели́чення, ша́на; віддава́ння покло́ну.
Поклонъ—покло́н, укло́н. — **Передавать поклонъ**—кла́нятися кому́, до ко́го.—**Отдать поклонъ**—відклони́тися.—**Идти на поклонъ, съ поклономъ** — іти́ на ралéць.
Поклохтать—поквокта́ти.
Покляпый—зігнутий, крива́й, скарлю́чений.—**Съ покляпымъ носомъ**—крива́но́сий, кривоні́с.
Поклясться—заприсягти́, ся, забожа́тися.
Покняжески — покня́зьки, **по княжему**, по кня́зькому.
Покняжить—покнязюва́ти.
Покобениться—поко́рчитися.
Поковать—покува́ти.
Поковеркать—поко́рчити, поні́вечити.
Поковылять — поди́бати, пошкандиба́ти, пошкитильга́ти, пошкатульга́ти.
Поковырять—поколупа́ти, подлу́бати, **по**копирса́ти.
Покой—1) поки́й, кімна́та, го́рниця, **ха́та**; 2) по́кій, спо́кій, супокій, **упокій**, спочи́вок.—**Оставьте меня въ покоѣ**—да́йте мені спо́кій.
Покойникъ, ца — поки́йник, ця. небіжчик, небіжка.
Покойный, но—1) ти́хий, хо, **спокійний**, супокійний, ла́гідний, но; ,2) **покійний**, небіжчик.
Покоить, ся—поко́їти, ся, упоко́їти, ся, **спочива́ти**.
Пококетничать—похизува́тися, поманіритися, пококетува́ти.
Поколачивать—1) вбива́ти, забива́ти; 2) би́ти, лупи́ти, лупцюва́ти.
Околдовать—почарува́ти (д. **Волхвовать**).
Поколебать, поколебнуть, ся—1) похита́ти, захита́ти, похитну́ти, ся; 2) похиба́ти, ся, похибну́ти, ся, заколиха́ти, ся, завага́ти, ся.
Поколотить—поби́ти, одлупи́ти, одлупцюва́ти, одлу́щити, полата́ти кому́ бо́ки, перего́ну, чо́су да́ти (**посуд**)—поби́ти, потовкти́.
Поколоть, ся—1) поколо́ти, ся; 2) **росколо́ти**, ся, розлу́щитися, пороско́лювати, ся.
Поколыхать, ся—поколиха́ти, поколиса́ти, поколива́ти, пого́йдати, ся.
Поколѣніе—поколі́ння, коліно, (зневажил-

во)—ко́дло.
Поколѣнный — поколі́нний. — **Поколѣнная роспись** (і просто) **Поколѣнная**—табли́ця родово́ду.
Покоси́ть—подо́хнути, поздиха́ти, ви́здихати.
Покомандовать—поверхово́дити, постаршинува́ти, покома́ндувати.
Покомкать—помня́ти, зо(і)бга́ти.
Покончить—скінча́ти, покінча́(и́)ти, докінча́(и́)ти, (діло)—доробі́ти, обробі́ти, ся, упо́ратися.—**П. жизнь самоубійством**—само́му собі сме́рть заподія́ти.
Поконъ—зви́чай.
Покопать, ся—покопа́ти, пори́ти, ся.
Покопённо—копи́цями, в копи́ці, ко́пами.
Покора—докір, доріх, дога́на.
Покореніе--покоре́ння, звоюва́ння,підбиття́.
Покоритель, ница—покори́тель, ка.
Покорить—пога́нити; покори́ти, звоюва́ти, підбі́ти.
Покорливый—поки́рливий, ласка́вий, во.
Покормить, ся — погодува́ти, покорми́ти, похарчи́ти, похарчува́ти, ся, (худобу)—попа́сти.
Покорность—поко́ра, поки́рність, поки́рливість, пови́нка.
Покорный, но—поки́рний, слухня́ний, послухня́ний, поки́рливий.
Покоробить, ся—пожоло́бити, ся, покоржа́віти, пошкалу́бити, ся, попа́чити-ся, покоро́битися.
Покоровья—як коро́ва, по коро́в'ячому.
Покорствовать—кори́тися.
Покорять, покорить, ся—покоря́ти, ся, кори́ти, ся, підгорта́ти, підбива́ти, підклоня́ти, ся. покори́ти, ся, підгорну́ти, ся, підбі́ти, підклони́ти, ся, піддя́тися, здя́тися.
Покосить, ся—покоси́ти, ся.
Покосить, ся—1)' покоси́ти, скоси́ти, покрива́ти, ся, перехля́битися; 2) поди́витися на ко́го скра́ва, ско́са.
Покосматѣть — покошла́тіти, поволоха́тіти, покудла́тіти.
Покосный—поки́сний. **П. время**—косови́ця.
Покосъ—поки́с. **Полоса покоса** — по́стать, ру́чка.
Покошачьи—як кі́шка, як ки́цька, по ки́цячому, по кота́чому.
Покража—1) д. **Кража**; 2) кра́дене, краді́жка.
Покрапать—покра́пати, (трохи) — прироси́ти.
Покрапывать—накра́пати.
Покрасить—покраси́ти, помалюва́ти, пофарбува́ти, (червоно)—почервони́ти і т. д. д. **Окрасить**.
Покраснѣть — почервоні́ти, зачервоні́ти, (дуже) — зашаритись, (від сорому коли мовиться в жарт)—напекти́ раків, спекти́ ра́ка.
Покрасоваться — покрасува́тися, попиша́тися.
Покрасть—покра́сти, обікра́сти.
Покрахмалить—покрохма́лити.
Покренкть, ся—нахили́ти, ся, похили́ти, ся на́ бік.
Покрестоваться—побрата́тися, помині́ятися хреста́ми (братаючись).
Покривить, ся—покриви́ти, ся, покриву́лити, знабо́чити, ся. **Покривить душою**—покриви́ти душе́ю, взя́ти гріха́ на ду́шу, збо́чи́ти, схибну́ти.
Покрикивать—погу́кувати, підгу́кувати.
Покричать—покрича́ти, погука́ти, погри́мати, (жалібно) — поскиґлити. **поскі́млити**, (на ґвалт)—погвалтува́ти.
Покровитель, ница—охорони́тель, ка, оборо́нець, покрови́тель, ка, ласка́вець і д. Заступникъ.
Покровительство—охоро́нництво, охоро́на, оборо́на.
Покровительствовать—охороня́ти, боронити, допомага́ти.
Покровительственный—охоро́нний.
Покровъ—покрів, покрівець. **Покровъ Пресвятыя Богородицы** — (С(ь)в'ято 1-го Жовтня)—Покро́ва.
Покрой—крій, покрій. **На одинъ покрой**—на оди́н лад.
Покроить—покроїти, покра́яти.
Покрома, покромна, покромь—кра́йка.
Покромочный—крайкови́й.
Покромсать — почикри́жити, покре́мсати.
Покропать—попарта́чити.
Покропить—покропи́ти, побри́зкати, попри́скати, (трохи)—приросити.
Покрошить, ся—покроши́ти, ся.
Покруглить—підкругля́ти.
Покруглѣть—закругля́тися.
Покружить, ся—покружля́ти, покружа́ти, ся.
Покрупнѣть—побі́льшати.
Покрутить—покрути́ти.
Покручиниться—пожура́тися, посумува́ти, потужи́ти.
Покрывало, покрывальце—покрива́ло, покрива́йло, покриття́, накриття́, (здр.) покри́тенька, на́кривка, запина́ло, запина́чка, (на голову)—завива́ло, завива́йло, (з серпанку)—серпа́нок, серпа́нка, (а самий убір заміжніх жінок з серпанку)—намітка, (у церковних братчиків на похороні)—по́клит, (на ліжко)—лі́жник.
Покрываніе—покрива́ння, окрива́ння, (стрі́хою)—ношива́ння.
Покрывать, покрыть, ся—1) покрива́ти, кри́ти, окрива́ти. закрива́ти, обкрива́ти, у(в)крива́ти, ся, покри́ти, ся. **Покрываться, покрыться пылью, снѣгомъ**—припада́ти, припа́сти пи́лом, сні́гом, запороши́тися. **П. водою**—поня́тися, узя́тися водо́ю. **П. тучами**—хма́ритися, хмарні́ти, нахма́рити, ся, захма́рити, обхма́рити, ся, поня́тися хма́рами. **П. туманомъ**—затума́нитися. **П. пѣною**—запі́нитися. **П. льдомъ**—заме́рзнути, (злегка)—зашерхнути. **П. пятнами**—запля́митися. **П. струпомъ, лишаями**—узя́тися стру́пом, лишаями, заструпи́тися. **П. пузырями** — спузи́ритися. **П. корою**—зашкару́питися. **П. слизью** — осли́знути. **Покрытый слизью**—

осли́злий. **П. сыпью**—ви́сыпати, попри́щити. **П. склад'чами**—побри́житися. **П. накипью**—окипі́ти. **Покрывать крышу снопами**—пошива́ти. **П. огорожу терномъ**—терни́ти. **Покрыть жестью**—обблясити, побляхува́ти. **Покрытый шишками, нарывами**—шишкува́тий, болячкува́тий; 2) поби́ва́ти, поби́ти (в картах).

Покряхтѣть—покректа́ти.

Покувыркаться—поперекида́тися, попереверта́тися.

Покуда, покудова—по́ки, до́ки, по́ки-що, до ча́су.

Покудахтать—покудкуда́кати.

Покупать—покува́ти.

Покумиться—покума́тися.

Покупать, купить—купува́ти, купля́ти, покупля́ти, купи́ти.

Покупать—покупа́ти, скупа́ти.

Покупечески—покупе́цьки.

Покупечествовать—покупцюва́ти.

Покупка—1) купува́ння, купі́вля; 2) по́куп, по́купка.

Покупкой—купо́ваний, ку́плений, покупни́й.

Покупщикъ—купе́ць, покупе́ць, покупни́к, ця, покупа́ч, ка.

Покуралесить — поколобро́дити, попустува́ти.

Покурчавѣть—покучерявіти.

Покусать, ся—покуса́ти, погри́зти, ся.

Покутить—погуля́ти, побенкетува́ти, попія́чити.

Покухарить — покухова́рити, покухарюва́ти.

Покучно—ку́пами, купка́ми.

Покушать—пої́сти, попої́сти (або) ва́пити, пообі́дати, повечо́ряти.

Покушаться, покуситься—ва́житися, покуси́тися, пова́битися, роби́ти за́мах.

Покушеніе—замах, поку́са.

Пола—(в одежі)—пола́, (здр.) пі́лка, (згорнута)—при́піл, припо́ла, (мн.) при́поли, запо́ла, (мн.) запо́лля, (в столі)—крило́.

Полабзиться—поласти(щи)тися.

Полавировать—помудрува́ти, ви́хитрувати; му́дро пробра́тись.

Полавливать—ловити, полов'лювати.

Полавочный—склепови́й, крамни́чий, по крамни́цях.

Полагать, положить, ся—1) кла́сти, покла́сти, ся.—**Положить вмѣсто чего**—підложи́ти.—**П. основаніе**—оснува́ти, заснува́ти, закла́сти, заложи́ти, закла́сти осно́ву.—**Положиться спать**—полага́ти спать, обі́кла́стися.—**Положить на ноты**—завести́ у но́ти; 2) покладати, покла́сти; ду́мати, гада́ти, ма́ти на ду́мці.—**Какъ вы полагаете?**—як вам здається, як на ва́шу ду́мку, як ви гада́єте?.—**Я полагаю, что надобно**—мені здається, що тре́ба.—**Полагаю своею обязанностью**—вважаю за обов'язок.—**Полагаю выѣхать на той недѣлѣ**—ду́мка (або: думаю) ви́їхати на тім тижні.—**Надо полагать, что...**—ма́буть, що... ма́буть так, що... тре́ба ду́мати, що...—**Полагаю его за честнаго человѣка**—ма́ю його́ за чоловіка че́сного, дивлю́ся на його, як на чоловіка че́сного.—**Положимъ, что это и стоитъ**—нехай і так, що се й кошту́є; 3) призна́чати, визнача́ти, призна́чити, ви́значити.—**Положили ему большое жалованье**—призна́чили йому́ вели́ку пла́ту; 4) покла́дати́ся, зда́ва́тися, спуска́тися, складатися, вірити на ко́го, надію кла́сти, вдовни́тися на ко́го, покла́стися, зда́тися, спусти́тися, вдовнитися.

Поладить—1) погоди́тися, поєдна́тися, уладна́ти; 2) зроби́ти, поробити.

Полакировать—полачи́ти, подощи́ти, навести́ ла́ком.

Полакомиться—поласува́ти, посмакува́ти.

Поласкать—поголу́бити, попе́стувати, поласка́вити, помилува́ти.

Поласкаться—поласти́тися, полащитися.

Полати—пі́л, (а та дошка коло печі, що на не́ї пі́л кладеться)—припо́лок.—(В російських хатах пі́л робиться здебільшого вгорі аж під стелею, тим то нашому слову: пі́л відповідає більше те, що в рос. мові: Нары).

Полатный—пільни́й, (що зверху)—надпільний.

Полаять—погавкати, побреха́ти.

Полба, рос. Triticum spelta L.—по́лба, бо́льба, о́рки(і)ш, голо́мша.

Полголоса—півголосом.

Полгода, полугода—півро́ку.

Полдень—1) пі́вдень, полу́день.—**Въ полдень**—о півдні́, о пі́вдні, в пі́вдні, о полу́дні, в полу́день; 2) пі́вдень, низ.—(Вітер з півдня).

Полдневный—півде́нний.

Полдникъ—полу́день, полудни́к.

Полдничанье—полу́днування, полу́дання.

Полдничать—полу́днувати, полу́дня́ти, полуде́нькувати, (скінчити)—проволу́днувати, відполу́днувати.

Поле—1) по́ле, (о́рне, невелике)—ни́ва, ни́вка, (нооране)—рілля́, (велике, в десятин десять)—лан, (здр.) лано́к, (виране на осінь)—пар, (на весну)—зяб, зябля́, (засіяне яровим)—ярина́, (засіяне озимим)—озимина́, (зоставлене під випас)—толока́, (зоставлене на сіночивок і на сіножать)—перелі́г, облі́г, (ніколи не оране або дуже давно)—цілина́, (призначене під випас коло села або міста)—ви́гін, (на котрому жнуть)—жни́во, (після жнив)—стерня́, (засіяне хлібом)—пашня́, (ви́оране ралом)—ралиця, (призначене під коноплі)—підмет, (що не пускають під толоку)—безтолошне, (над річкою або долиною)—поліг, пологи, (сумежне з лугом)—підлу́жжа, (в низинах)—пади́, (сумежне з ха-

тою і обгорожене) — лева́да, лева́дка, (виоране весною) — новорі́лля, (використане)—корчі́вка, теребі́вля, (раз з'оране)—одноріллля, (оране за рік і заволочене)—на́волок, наволо́ка, (висилене)—старопі́лля, (де була пшениця) — пшени́чище, пшени́шнисько, (д. б. жито) — жи́тнище, жи́тнисько, (д. б. мак) — маковище, маковець, (д. б. овес) — вівся́нище, ві́всище, ві́всисько, (д. б. просо)—проса́нище, проси́ще, (д. б. гречка) гречки́вка, (д. б. баштан)—баштани́ще, баштани́сько, (д. б. льон)—льни́ще.—**Паровое поле**—толока́, пар, паровина́.—**Поле битвы** — бо́їще, бойо́вище; 2) бе́ріг, край, по́ле (в книжці або в рукопису); 3) кри́си (у бриля).

Полеводство—хліборо́бство, рільни́цтво.

Полевой—польови́й.—**Полевая горчица**, рос. Sisymbrium officinale L.—сухоре́брик, сухоре́бриця;—**П. персикъ**, рос. Amigdalus nana L.—бобчу́к, за́ячі орі́шки, черсаки́, че́рсики, дівоча кров.

Полевица, рос. Agrastis L. — метлю́г, мітли́ця, тонконіг.

Полежать—поле́жати; одпочи́ти.

Полезность — кори́сність, пожи́точність, ужи́точність.

Полезный, но—кори́сний, но, пожи́точний, спожи́точний, но, вжи́точний, (для здоровля)—помічни́й, пользови́тий.—**Полезнымъ быть кому** — в приго́ді ста́ти.

Полей, рос. Mentha Pulegium L.—полій, блохівни́к.

Полелѣять—попе́стити.

Полемическій—полемі́чний.

Полепетать—побелькота́ти.

Полетай — швидки́й, прудки́й (про чоловіка).

Полетать—політа́ти.

Полетъ—льо́т, літ.—**Убить на полетѣ**—убити на літу́.—**Видно сокола по полету**—ви́дно сову́ по льоту́, видно па́на по халя́вах.

Полетѣть—полети́ти, полину́ти.

Полечь—полягти́.

Ползаніе—по́взання, ла́зіння, плазува́ння.

Ползать — по́взати, ла́зити, плазува́ти, (рачки)—рачкува́ти, ра́чки ла́зити, (про собак)—варува́ти.

Ползень, ползокъ, ползунчикъ — підшкорпинник Certhua familiaris.

Ползкій—повзки́й, сповза́ючий.

Ползкомъ — повзко́м, по́повзом, пла́зом, по́сувом, ра́чки.

Ползти, ползть, поползть—лі́зти, повзти́, плазува́ти, пластува́тися, су́нутись, (рачки)—рачкува́ти.

Ползунъ, ползунья — повзу́н, ха. лазій; ка, лазу́н, лазню́к.

Ползучій — 1) плазови́тий, сповза́ючий; 2) (про рослини)—витки́й, тична́й, (по землі)—сте́люх.

Ползывальнякъ, ползывальня—поливальниця.

Ползывать, ползть—поливати, полива́ти, поля́ти.

Ползывной—поливни́й.

Ползызать—полизати, полиза́ти, поли́зькати.

Ползыковать—порадіти.

Ползыкевать—пографи́ти, полінію́ва́ти.

Ползынять—полиняти, злиняти.

Ползыпъ, Polypus—поли́п, поліп. — **Ползыпъ прѣсноводный**, Spongia fluviatilis L.—водяна́ гу́бка, бодя́га, надо́шник.

Полировать—політурува́ти, лощи́ти, глянцюва́ти.

Политическій—політи́чний.

Ползить, ся — поли́ти, зли́ти, полля́ти, ся, (сильно)—лину́ти, (про дощ)—спину́ти, ушкварити, (струмком)—подзюрити.

Полицейскій—поліцейський, поліцяй.

Полицемѣрить — похитрува́ти, полицемі́рити.

Поличное—поли́шне, що на лиці́, я́вне, до́відне, (що до крадіжки) — кра́дене. **Найти поличное**—ви́трусити кра́дене.

Поличный — до́відний. **Поймать съ поличнымъ**—зловити на гаря́чому вчи́нку, на шко́ді.

Полимеризація — полімериза́ція, ущільнення, згу́щення.

Полка, полочка—1) поли́ця, поли́чка, (для посуди кілька полиць) — ми́сник, судни́к, (для образів)—божни́к, божничо́к, божни́ця, (в улику; в димарі)—сно́зи; 2) пани́вка, натра́вка.

Полковникъ, ца—полко́вник, ця, (зб.)—полко́вництво.

Полковническій, полковничій—полко́вницький.—**П. чинъ**—полко́вництво.

Полковой—полкови́й.

Полкъ—полк.

Полненькій—повне́нький, повня́вий.

Полнехонькій, ко—повні́нький, ко.

Полниться—по́внитися, сповня́тися.

Полно—1) по́вно, пово́вні, повні́сенько, до кра́ю, (про сипке) — вщерть, (про рідке)—по вінця; 2) го́ді, бу́де, до́сить, край.

Полновластный — повновла́дний, великомо́жний.

Полноводіе—по́вінь, по́відь.

Полновѣсный—по́вної ваги́, важки́й.

Полногласіе—повноголо́сність, повноголо́с.

Полногрудый — повногру́дий, груда́стий.

Полнокровіе—кровя́стість, повнокро́вність.

Полнокровный—кровя́стий, повнокро́вний.

Полнолицый—повнови́дий, щока́тий, мяса́тий, повноли́ций, (грубо) — пика́тий.

Полнолунія—по́вня, підпо́вня

Полночіе—сочи́стість.

Полность—по́вність, по́внява.—**Полностью**—сповна́.

Полнота—1) д. **Полность** 2) си́тість.

Полночный—півні́чний.

Полночь—півні́ч, глупа́ ні́ч.—**Въ полночь**—о півно́чі, у глупу́ ні́ч, в півні́ч.

Полный—1) по́вний, по́вен; 2) гладки́й, повнобо́кий, тіла́стий; опа́систий, гру́бий, бариласуватий; 3) рясни́й,

опо́листий (про одежу).

Полнѣть, пополнѣть — 1) повні́шати, виповня́тися, сповня́тися, поповні́шати, ви́повнитися; 2) гл'а́дш(ч)ати, набира́ти тіла, ситі́шати, гру́бшати, погла́дчати.

Половинъ — 1) доріжка (вузький килим або полотно, що розстиляється на підлозі; 2) щітка (замітати підлогу).

Половина, половинка—полови́на, пів, полови́нка. — **На половину уменьшить** — надполови́нити, переполови́нити, на полови́ну зменши́ти. — **Онъ съ нимъ въ половинѣ** — він з ним наспі́л, з полови́ни.—**Половина свѣта** — пів с(ь)віта.

Половинность—полови́нчатість.

Половинчатый — напівподі́лений, полови́нчатий.

Половинщикъ—полови́ч, спільник з полови́ни.—(Ми половичі до того діла).

Половица — сте́лина, стели́ця, мости́на, мости́ця.

Половодіе—по́відь, повіддя, на́водь, поли́вода, розли́ва.

Половой—1) підло́говий, до підло́ги; 2) полови́й. — **Половое стремленіе**—(у корів)—полюва́ння; полові по́хоти.

Пологій — протя́глий (про гору), поло́гий, поло́жистий.

Пологъ, положекъ—по́лог, положо́к, завіса (над ліжком).

Пологрудый—розхрістаний.

Положеніе—1) покладання; 2) станови́ще, стать, поло́же́ння. — **Все въ одномъ положеніи**—все в одній порі, в однім станови́щі.—**Общественное положеніе** — стать, грома́дське станови́ще; 3) статут, уста́ва, заса́ди; 4) те́за, тве́рдження.

Положительный, но—ста́лий, позити́вний, рішу́чий. **Положительно все, всѣхъ**—ча́сто все, всіх.

Полозъ, здр. **полозокъ**, мн. **полозья**—по́лоз, полозо́к, (мн.) полози́, полозки́, са́нка, санни́ця, копани́ця, (зігнутий кінець полоза)—скорс, (частина деревини, що з неї роблять полоз)—ско́рсено.

Полозъ, Boa—по́лоз, уда́в.

Полокать—похлеб(п)та́ти.

Полокъ—1) поли́ці (в лазнях); 2) сті́л або ла́вка (в крамницях, де кладуть рибу або мясо).

Полольникъ—са́па, са́пка.

Поломать, ся—поламáти, потрощáти, ся.

Полоса, полоска—сму́га, сму́жка, па́смуга, па́смужка, стя́га́, стя́жка, стя́жечка, пруг, пружо́к, басама́н, (впоперек)—пересму́га, (від часу)—перечі́с, (заліза)—шта́ба, шпу́га, скаба́, (на колесо)—шпи́на, (землі)—сму́га, стя́га́, (жнивна)—по́стать, (між нивами)—обмі́жок, (між десятинами)—гри́вна, гри́виця, (лісу узенька, що вигналась у поле)—пере́лісок.

Полосатый — смугна́стий, посмугова́ний, мере́жаний, мере́жчатий, стовпа́тий, стрічáтий, пері́стий.

Полосать, полоснуть—різати, різону́ти.

Полосить—смугувáти, басама́нити, роби́ти сму́ги, шта́би (заліза).

Полосканіе—полоска́ння.

Полоскательный—полоска́льний.

Полоскательница—полоска́льниця.

Полоскать, ся—полоскáти,ся, плюскатися.

Полосной—штабови́й (про мета́лі).

Полосовой—штабови́й (про за́лізо).

Полость—я́ма, поро́жнява, порожни́на.

Полотенце — рушни́к, ручни́к, утира́ло, утира́ч.

Полотнище—поло́тнище, полотни́на, пі́лка.

Полотно—полотно́, (здр.) полоте́нце, полоте́нечко.

Полотняный—полотня́ний, полоте́льний.

Полотокъ, по́лоть—пі́сть.

Полоть, выполоть—поло́ти, ви́полоти, (сапкою)—сапáти, шаруватú, (знову або багáто)—пересáпувати, пересапáти, (кукурузу)—ви́прашувати.

Полотье—по́ління, полотя́.

Полоумія — навісне́ча, шале́нство, божевíлля, приду́ркуватість.

Полоумный — недоу́мкуватий, недоу́мок, пришеле́пуватий,прибúтий на ц(ь)ві́ту́, приду́ркуватий, безкле́пкий.

Полошить, всполошить, ся—поло́хати, сполохáти, ся.

Полошливый—полохли́вий, ляклúвий, жахли́вий.

Полощить—ви́лощити.

Полпиво—пúво молоде́.

Полпята—пів'пята (4 $^1/_2$).

Полсема—півсьома (6 $^1/_2$).

Полстевой—повстьо́вий, повстяни́й.

Полстить—валúти, збивáти повсть.

Полсть, полстна—повсть, повстúна.

Полтина—копá ($^1/_2$ рубля, 50 копíйок).

Полтинникъ—коновáк, коновичо́к (монета в 50 к.)

Полтора—півтора (1 $^1/_2$).

Полтораста—півтора́ста (150).

Полуаршинный—піварши́новий.

Полубайка—тонка́ ба́йка.

Полубаринъ—пано́к, підпанок, полу́панок.

Полубархатъ—півоксáмúт.

Полубатистъ—півбатúст.

Полубогиня—півбогúня.

Полубогъ—півбог.

Полубоченокъ—півбари́лко.

Полубочка—полу́бочка, переріз, ширітвас.

Полубумажный—півбавовня́ний.

Полубутылка—півпля́шок, пів пля́шки.

Полуведёрный—піввідéрний, піввідро́вий.

Полуведро—піввідрá.

Полувёрстный=півверстовúй. — **Въ полувёрстномъ разстояніи**—на пів верстві́.

Полугаръ—недогáр.

Полугнилой—напівгнилúй.

Полугодіе—півріччa, піврік.

Полугодичный, полугодовой — піврічний, півгодовúй.

Полугодовалый—піврічний.

Полугодокъ—піврічня́к.

Полударомъ—півдáрма.

Полуда—полу́да, побі́л.
Полудённый — півдéнний, півднéвий, півдньóвий.
Полу́денный—півдéнний (що буває опівдня, дує з півдня або лежить на південь).
Полудикій—напівдúкий.
Полудить—полудúти, вúлудити, побілúти.
Полудольный--півчастúнний, півчасткóвий.
Полудоля—половúна чáстки, півчáстка.
Полужестокрылый—півтвердокрúлий.
Полуимперіалъ — червóн(і)нець, червінчик, червóнний, золотúй (золота російська монета в п'ять рублів, в останні часи по примусовому курсу 7 р. 50 к.).
Полукафтанъ—каптанóк, ю́пка, катáнка.
Полуквадратецъ—півквадрáтик.
Полукопна—полу́кіпок.
Полукруглый—півкру́глий.
Полукругъ, полукружіе—півкру́г, півкру́жало, півкóло. **Въ полукругъ**—опівкóла.
Полужúвой—лéдве живúй, придóхлий, напівживúй.
Полулúстъ—півáркуш.
Полумертвый—напівмéртвий, лéдве живúй.
Полумотокъ—півмíток.
Полумракъ—півтéмність.
Полулуніе, полумѣсяцъ — дрýга кватúря мíсяця.
Полумѣсячный—півмíсяч(ш)ний.
Полунагой—півнагúй, півгóлий.
Полуночникъ, ца—1) полуно́шник, ця; 2) д. Козодой.
Полуночный—півнíчний (що буває опівночі або на півночі).
Полукощный—півнíчний.
Полуоборотъ—півповорóта.
Полуодѣтый — напівода́гнений, не зóвсім одя́гнений.
Полуостровъ—пів óстрів.
Полуоткрыть—відхили́ти (двері), напіввідкри́ти.
Полуоткрытый—напіводкри́тий, напіводчи́нений; напівростýлений, напівідслóнений.
Полуоффиціалькый—пів'урядóвий, пів'офіці́йний.
Полуперчатка—пальчáтка.
Полуполтинникъ—півкóпи, четверта́к (срібна рос. монета=25 к.).
Полупрозрачный—напівпрозóрий.
Полупроцентный—півсотковий.
Полупроценть—півсóток.
Полупудовый—півпудóвий.
Полупудовикъ—півпудовúк.
Полупуховый—напів з пу́хом, напівпуховúй.
Полупомѣшаный — кру́чéний, придýркуватий.
Полупьяный—підпи́лий, напівп'я́ний.
Полусапожки—полубóтки, (один)—полубóток.
Полусвѣтъ—полус(ь)вíт, півс(ь)вíт.
Полусонъ—півсніпка́.
Полусонный—заспáний, півсóнний.
Полусотня—півсóтні, півсóтка; півсóтня.
Полустишіе—півві́рша.
Полустонъ—півстóгін.
Полусукно—драп. напівсукнó, півсукнó.
Полусуконный — драповий, напівсукóнний.
Полусуточный--що ців дóби трі(и)вáе,півсуткóвий, півдобовúй.
Полусфера—півсфéра.
Полутонный—півтóновий, півтóнний.
Полутонъ—півтóн.
Полуторный—півторáчний, півторáк.
Полутьма—сутéмрява, прúсмерок.
Полутрауръ—півжалóба, півжалóбність.
Полутѣнь—сýтінь, сýтінок.
Полуученый—півучéний, недовчéний.
Полуформа—півфóрма.
Полуфунтовикъ—півфýнтя.
Полуфунтовой—півфунтóвий.
Получасовой—півгодúнний.
Получатель, ница—відбирáч, ка, одéржувач, ка.
Получать, получить—приймáти, од(від)бирáти, одéржувати, приня́ти, оді(віді)брáти, одéржати. **П. неудачу, отказъ**—óблизня піймáти, (в сватанні)--гарбузá з'їсти. **П. выговоръ**—дістáти нагáню. **П. наказаніе**—відбýти кáру. **П. насморкъ**—захопúти нéжить. **П. наслѣдство** — одібрати спáдок, дістáти спáдщину.
Полученіе — од(від)бирáння, одéржування, одéржання, приймáння.
Получулокъ—півпанчíшка.
Полушагъ—півкрóк, півступíнь.
Полушаріе—півкýля.
Полушелковый—півшовкóвий.
Полушерстякой—піввовня́ний, півшерстяни́й.
Полуштабъ—гéмбель (на жолобкú).
Полуштофъ—півквáрти, півквартíвка.
Полушубокъ—кожушáнка, кожýшок.
Полфунта—півфýнта.
Полущить—полу́скати, полузáти.
Полчаса—півгодúни.
Полъ—1) помíст, підлóга (дощаний), діл, долівка (глиняний або цегельний). —**На полу**—на помóсті, на підлóзі, на долівці, дóлі. — **Паркетный полъ**—тафльóвана підлóга; 2) пол, рід 3) пів, половúна, половúця.—**Въ полы, на полы**—напополовúну, попола́м, напів.—**Изъ полу**—з половúни, наспíл (д. **Половина**).
Полыгала—підбрéхач.
Полыгать—підбре́(і)хувати.
Полый—відкри́тий, порóжній, дудча́стий. —**П. грудь** — відкрúта, розхрістана. —**Полое мѣсто**—порóжнє мíсце.
Полымя.—**Изъ огня да въ полымя** — з дощу́ та під рúнву.
Полынный—полин(ь)óвий, полинькóвий.—**Полынная водка**—полинівка, полинья́к.
Полынь, рос. Artemisia absinthium L.—полúнь, полúн. — **Дикая, луговая, мелкая полынь**, A. austriaca jacq — бíле вінúчча, бíлі вінúчки, нéхворощ бíла, полинéць, вінúчча полинькóве. — **Прутяная, каменная, степная, глухая полынь**, A. campe-

stris L.—вінички, не́хворощ, чо́рна не́хворощ.

Полынья́ — 1) у́зимінь (де бистра течія), тепли́на, тепли́чина, продухо́вина (де тепла течія), про́лив, про́лиз, прони́зина, прогальо́вина, (на болоті)—о́парь, прогній, вікнина; 2) поло́нка, ополо́нка.

Полысѣть—поли́сіти.

Польза—кори́сть, ужи́ток, вжи́ток, пожи́ва, пожи́ток, зиск, вигі́да.—**Въ пользу**—на кори́сть, в кори́сть, на пожи́ток.

Пользованіе—1) кори́стування, пожива́ння, пожиткува́ння, ужиткува́ння, ужива́ння, ужи́ток; 2) гоїння, лікува́ння.

Пользоваться, воспользоваться—жива́тися, кори́стува́тися, пожива́ти, ужива́ти, вжива́ти, заожива́ти, пожиткува́ти, пожива́тися, покори́стува́тися, скори́стуватися.—**Пользоваться жизнью**—ужива́ти с(ь)вітa. **П. несчастіемъ другого**—ли́хом торгува́ти, кори́стуватись з лиха чийо́гось.

Пользовать, ся, выпользовать, ся—лічи́ти, гої́ти, ся, лікува́ти.

Полька—1) по́лька, ляхі́вка, ля́шка, (дівчина)—ляхі́вна; 2) по́лька (танець).

Польскій—по́льський, ля́ський, ляхі́вський, ля́дський, ля́цький.

Польстить—полести́ти, підлести́ти..

Польститься — пола́ситися, пова́битися.

Польша—По́льща, ля́дщина, ля́дчина.

Полѣзть—поліэти.

Полѣниваться—лінува́тися.

Полѣниться—полінува́тися.

Полѣнница—стос дров.

Полѣно, полѣнце—поліно, (здр.) полі́нце, поб. поліня́ка, ру́банець, (товсте і коротке)—оцу́пок, оцу́палок, (коротке)—шви́рка, (на скалки)—скални́к.

Полѣпить, ся—поліпи́ти, ся.

Полѣска — рос. Mercurialis perensis L.—про́ліска, бажа́на трава́.

Полѣсовщикъ—д. **Лѣсникъ**.

Полѣчить, ся—полічи́ти, погої́ти, ся.

Полюбезничать—пожениха́тися, ми́ло поговори́ти, примили́тися, полиці́тися.

Полюбить, ся—полюби́ти, ся, злюби́ти, покоха́ти, ся; закоха́тися, укоха́ти, ся, вподо́бати, ся, сподо́бати, ся, подо́батися, прийти́ до вподо́би, в о́ко вда́сти.

Полюбоваться — полюбува́ти, ся, помилува́тися.

Полюбовный, но — добровільний, но, згідний, но, самохі́ть, самохі́ттю.

Полюбопытствовать—поціка́витися, розціка́витися.

Полюдье—полю́ддя, льнува́ння (збирання льону).

Полюлюкать—поколиха́ти і т. д. д. **Люлюкать**.

Полюдски—по-лю́дськи, по лю́дському.

Полюсъ—по́люс, бігу́н.

Полюсный—бігуно́вий.

Полягаться — побрика́тися, похвиця́ти і т. д. д. **Лягаться**.

Полягушечьи—пожа́б'ячи, пожа́бя'чому.

Полякъ — поля́к, лях, (здр.) ляшо́к, (поб.) ляшу́га, (мн.) **ляхи́**, ля́шеньки, (зб.) ляхва́.

Поляна, полянка — поля́на, галява, га́лявина, прога́лина, майда́н, (кругла)—га́ло, кругля́к.

Поляника—д. **Княженика**.

Полярность—(фіз.) поля́рність.

Полярный—поля́рний, підбігуно́вий.

Помавать, помануть—1) кива́ти, морга́ти, кивну́ти, моргнути; 2) ма́яти, пома́яти.

Помада—пома́да.

Помадить—пома́дити, пома́дувати.

Помадный—пома́довий.

Помазаніе—пома́зання, нама́щення.

Помазанникъ—пома́заник, пома́занець.

Помазать —, пома́зати, помасти́ти, намасти́ти і т. д. д. **Мазать**.

Помазокъ—ві́хоть, ві́хтик, ква́чик, мази́лка, мази́ло.

Помакивать, помакнуть—вмочати, вмочи́ти.

Помалевать—помалюва́ти.

Помаленьку, помалёхоньку — помале́ньку, помале́сеньку, потро́шки, пово́лі, ма́ло-по-ма́лу і д. **Исподволь і Мало по малу**.

Помалчивать—мовча́ти, помо́вчувати.—**Онъ больше помалчиваетъ**—він усе́ бі́льше мовчи́ть.

Помалѣть—поме́ншати.

Поманка—1) прима́нювання, прина́жування; 2) прима́нка, прина́да.

Поманериться — помані́ритися, поманіжитися.

Помарать, ся—покаля́ти, вкаля́ти, ся, замасти́ти, сплями́ти.

Помарка—пля́ма, пля́мина, пля́мка.

Помарывать, помарать — 1) вичёркувати, зачёркувати, перечёркувати, ви́черкнути, за(пере)черкну́ти, повичёркувати; 2) каля́ти, покаля́ти, попля́мити.

Помаслизать, помаслить — масти́ти, помасти́ти і д. **Маслить**.

Поматерѣть — підрости́, ви́рости; поду́жчати, поміцні́шати і т. д. д. **Матерѣть**.

Помахивать — пома́хувати, повіва́ти і д. **Махать**.

Помачивать—змо́чувати, примо́чувати.

Помащивать, помостить, ся—мости́ти, стеля́ти, помости́ти, ся і т. д. д. **Мостить**.

Помедвѣжьи — по ведме́жому, поведме́дячи.

Помедлить, помѣшкать — побари́тися, пога́ятися; д. **Повременить і Погодить**.

Помелище — помеля́ще, де́ржало (помела).

Помело—помело́.

Помелькать—помига́ти і т. д. д. **Мелькать**.

Помелѣть—помі́льшати.

Поменьше—тро́хи ме́нше.

Померанецъ, рос. Citrus aurantium — помера́нча, помера́нець.

Померанцевый—померáнчéвий.
Померещиться — примрíятись, приверáтися, вздрíтися і д. **Мерещиться.**
Померзать, померзнуть — мéрзнути, помéрзнути, (багато або всі) — повимерзáти.
Померзлый—помéрзлий.
Померкать, померкнуть—мéркнути, тьмíти, помéркнути, потьмíти, потьмарúтися.
Помертвѣлый—помертвíлий.
Помертвѣть — помертвíти, омертвíти, замéрти.
Пометать—покúдати, пошвиргáти (д. **Побросать**).
Пометаться — 1) покúдатися, кинутися; 2) пометушúтися.
Помётъ — 1) кал, пóслід, гівнó, лайнó, лайня́(а)к, (козячий, овечий, заячий) —бíбки, (кінський)—кінські кружалкú, (корóв'ячий)—корів'я́к, корівня́к, (сухий товарячий)—кізя́к, (птичий)—пóслід, (курячий)—курячкúй, (мишачий)—мишáк, (гусениць на капусті)—попільня́ця; 2) плід, понóс.
Помечтать — помáрити, помрíяти (д. **Мечтать**).
Помигать—поблúмати і д. **Мигать.**
Миловáть—поголубúти і д. **Миловать.**
Помиловать—помúлувати, змúлуватися.—**Помилуй Богъ** — борóнь Бóже, крий Бóже, хай Бог борóнить, мúлує!
Помилованіе — помúлування, дарувáння вини́ кому́, ла́ска.
Помилосердовать — змилосéрдитися, змúлуватися.
Помимо — 1) д. **Мимо**; 2) без мéне, окрíм, опрíч мéне.
Поминальный—поминáльний—**П. книжка**—грáм(а)отка, пом'яни́к, пом'яничóк, субíтник.
Поминаніе—пóминки, поминáння, задýшна слýжба (д. **Поминки**).
Поминать, помянуть — 1) згáдувати, згадáти, пам'ятáти, пом'янýти.—**Не тѣмъ будь помянутъ** — хай Бог простúть; 2) поминáти, пом'янýти.
Поминать, помять—мня́ти, помня́ти, стоптáти, вúтоптати.
Поминки — пóминки, пóмини, задýшна слýжба.
Поминутно—що хвилúни; раз-у-рáз.
Поминъ—1) спóмин, згáдка.—**И въ помину (и въ поминѣ) не было**—і не згáдували. — **Лёгокъ на поминѣ** — провóвка помóвка, а вовк у кошáрі.—**И въ поминѣ нѣтъ**—і слíдý немáє; 2) пóмин і д. **Поминки.**
Помирать, помереть — помирáти, помéрти, конáти, сконáти.
Помирволить—потурáти.
Помирить, ся — помирúти, ся, змирúти, погодúти, поєднáти, ся.
Помнить, вспомнить—пам'ятáти, спам'ятáти, згадáти.—**Помнится, помнилось**—пам'ятáється, згáдується, в пáм'ятку.—**Не помнится**—не пам'ятáю.—**Дать себя помнить**—в тямкú дáтись, в тáмку дáтись. — **Дать помнить**—пам'яткóвого дáти.
Помниться—здáтися.
Помногу—багáто, побагáто.
Помножать, помножить, ся — помножáти, помнóжити.
Помноженіе—помнóження, розмнóження.
Помогать, помочь — помагáти, до(за,під)помагáти, пособля́ти, помогтú, до(за,під)помогтú, пособúти, рятувáти, зарáдити. **Помочь себѣ**—зарáдитися.
Помон—помúй, вúполоски.
Помойникъ, ца—помúйниця.
Помойный—помúйний.
Помокать, помокнуть—мóкнути, вимокáти, помóкнути, вúмокнути.
Помоклый—намóклий.
Помолачивать—помолóчувати.
Помолвка—1) змóвини, зарýчини; 2) змóва, умóва, умóвка, угóда.
Помолвливать, помолвить—1) заручáти, заручúти, рушникú подавáти.—**Помолвленный** — засвáтаний, зарýчений; 2) змовля́тися, умовля́тися, еднáтися, змóвитися, умóвитися, поєднáтися, погодúтися.
Помолить, ся—помолúти, ся.
Помолодецки — по молодéчому, по молодéцькому.
Помолодечествовать—помолодцювáти.
Помолодѣть, помолодиться — помолодíти, вíдмолодíти, помолодíшати, помолóдш(ч)ати.
Помолодить—пíдмолодúти.
Помолодѣлый — вíдмолóджений, помолодíлий.
Помоложавѣть—примолодíти, вíдмолодíти, вíдмолоднíти.
Помолотить—помолотúти, змолотúти, обмолотúти, перемолотúти.
Помолоть—помолóти, змолóти.
Помолчать—помóвчáти.
Помолъ — 1) мелíння, мéлення, помíл; 2) млúво, мéлево.—**Плата за помолъ**—помóльне, вúмел, прóмел, (частиною зерна)—рóзмір, мíрчýк.
Помонастырски—по монастúрському.
Помонашески—почернóчи, по чернéчому.
Поморгать—поморгáти.
Поморецъ—померяни́н, помóрець.
Поморить—1) повивóдити, поперевóдити, повигýблювати; 2) проморúти.
Поморіе—помóр'я, примóр'я.
Поморозить—поморóзити.
Поморосить—помрячúти, помигúчити, поімжáти, приросúти.
Поморскій—помóрський, примóрський.
Поморщить, ся—помóрщити, змóрщити, ся, побрúжитися, (про садовину)—помóрхнути.
Помостить, ся—помостúти, ся, (дошками) —вúстелити, постелúти, (камíнем) —вúбруковати.
Помость—помíст, помóстка.
Помотать—покúвати, помотáти.
Помотаться — повéштатися, потинятися, поблукáти.
Помохнатѣть—поволохáтіти.

Помочить, ся — 1) помочи́ти, ся, помо́кнути; 2) посця́ти, ви́сцятися, попі́сяти.
Помощникъ, ца—помі́шни́к, ця, помага́ч, ка, підпомо́шник, ця, підру́чник, (у пастуха)—підпа́сач, підпа́сич, (у титаря)—підтита́рій, підтита́рний, (у судді) — підсу́док, (у дяка)—піддя́чий, (у весільного старости) — підста́роста, (у дружка) піддру́жий, піддру́жба.
Помошенничать—пошахрува́ти.
Помощный—помічни́й.
Помощь—по́міч, допомо́га, запомо́га, підпомо́га, підмо́га, порятува́ння, поря(а)ту́нок, ря(а)ту́нок, ра́да, пора́да, (роботою з ласки до кого або за частування)—толока́, (військова) —поту́ги, підси́лок, (робочою худобою)—су́пряга. — **Богъ въ помощь**—Бо́же, поможи́! Помага́й-бі! Бо́же, помага́й.
Помпа—смо́к, водотя́г, по́мпа.
Помповый—по́мповий.
Помрачать, помрачить, ся—туманити, ся, охмарювати, ся, хмуритися, туманіти, затуманити, ся, потьмарити, ся, похмарніти; заморочити, ся і д. **Омрачать, ся.**
Помраченіе — затума́нення, потьмарення, мана́, на́пуст, моро́ка.
Помудрить—помудрува́ти, похитрува́ти.
Помрачнѣть—похмурніти, похмарніти, потуманіти, охмаритися.
Помуравить — поли́вити, поли́ти, навести́ поли́ву.
Помурчать—погарча́ти, пога́ркати.
Помуслить, помусолить, ся — послини́ти, поляло́зити, помурзати, ся.
Помутить, ся — замути́ти, скаламу́тити, сколоти́ти, збаламу́тити, ся.
Помутнѣніе—змутніння.
Помучить, ся — помучити, помордувати, покатувати, ся.
Помчать, ся—помча́ти, ся, майну́ти, махну́ти.
Помызгать—1) пошва́ндяти, пошмигля́ти, поснови́га́ти, попошва́ндяти; 2) подра́ти, пошарпати.
Помыкать—попиха́ти, коверзува́ти, со́бкати.—**Помыкаемый**—попиха́ч.
Помыкать—1) почеса́ти (льон, коноплю), 2) побідува́ти.
Помылить—помили́ти.
Помыляки—д. **Обмывки**.
Помыселъ, помыслъ—по́мисел, ду́мка, га́дка, мисль.
Помыслить—поми́слити, поду́мати, погада́ти, поміркува́ти, розва́жити.
Помыть—помі́ти, (білизну)—попра́ти, ви́прати.
Помышленіе—д. **Помыселъ**.
Помѣлить—побіли́ти, намазати, натерти кре́йдою.
Помѣнять, ся — поміня́ти, заміня́ти, проміня́ти, ся.—**Помѣняемся!**—дава́йте мінька́, на мі́ньки!
Помѣри(я)ть, ся—помі́ряти, ся.
Помѣсить—помісити.
Помѣстительный, но—місткий, просторий, вліжний, но, (про клунок то-що)—паковни́й.
Помѣсный—мішаний.
Помѣстительность—просторість, місткість.
Помѣстно—місця́ми, де-де і д. **Мѣстами.**
Помѣстный—місце́вий, краєви́й, краї́нний (д. **Мѣстный**).
Помѣстье—помістя, маєтність.
Помѣсъ—заміс.
Помѣсь—1) міша́ння, мішани́ця, мішани́на; 2) мішанець, су́рж(о)ик, (собак різної породи)—по́круч, перево́дня, (від осла і коби́ли)—ослю́к, вислю́к
Помѣсячный, но—помісячний, но, щомісячний, що місяця. **П. плата**—місячина.
Помѣта—1) д. **Замѣтка** і **Знакъ**; 2) по́мітка (на паперах), замітка.
Помѣтить, ся—1) позначи́ти і т. д. д. **Мѣтить**; 2) націлити ся.
Помѣтка—знак, значо́к, по́мітка.
Помѣха—зава́да, перешко́да, прити́чина, перепо́на, припи́нка. **Ему все помѣха**—йому́ й му́ха на заваді. **Помѣхой быть, стать**—перешкожа́ти, заважа́ти, **на** перешко́ді, на заваді бути, ста́ти.
Помѣчать, помѣтить, ся—помі́чати, помі́тити, ся.
Помѣшанный—божевільний, непо́вний, причинний, навісни́й, кру́че́ний, психічно-хво́рий, душе́вно-слаби́й.
Помѣшательство—1) д. **Помѣха**; 2) божевілля, божевільність, навіжéнство.
Помѣшать—1) перешко́дити, переби́ти, на перешко́ді ста́ти, на заваді ста́ти; 2) помі́шати, перемі́шати **П. дрова въ печкѣ**—перегорну́ти в печі́.
Помѣшаться — збожеволі́ти, стерятися, обезглу́здіти, ошаліти, здуріти, з глу́зду зсу́нутись, знавісніти.
Помѣщать, помѣстить, ся — містя́ти, ся, у(в)міща́ти, (в)уміщувати, помісти́ти, вмісти́ти, ся.
Помѣщеніе—1) у(в)міщення, місце; 2) жи́тло, осе́ля, помо́шкання, се́ли́тьба, госпо́да.
Помѣщикъ, ца—поміщик, ця, дідич, дідичка.
Помѣщичій — поміщицький, па́нський, скарбо́вий.
Помянникъ—д. під сл. **Поминальный.**
Помять—пом'я́ти, помня́ти, помняшку́рити, покуйо́вдити (напр. постіль), потоло́чити (хліб, траву).
Помяукать—понявкати, понявча́ти.
Понаблевать—понаблювувати, понаригувати.
Понабоятать, ся—1) понабо́втувати, понамішувати, понаколо́чувати; 2) понабріхувати, наверзта́.
Понабрать—понабира́ти.
Понабродиться — попотиня́тися, натиня́тися, попове́шатися, поволочи́тися, наволочи́тися, попошва́(о́)ндяти.
Понабросать — понакида́ти, нашпурля́ти понава́лювати.
Понабрызгать—понабри́зкувати, поналя́пувати.

Понабѣлить, ся—набіли́ти, ся.
Понавезти—понаво́зити.
Понавести—понаво́дити.
Понависнуть—зви́снути, нави́снути, позви-
са́ти, понависа́ти.
Понаворовать—понакрада́ти.
Понавострить—підгостри́ти, нагостри́ти.
Понаврать—набреха́ти, понабрі́хувати.
Понавыкать, понавыкнуть — понавика́ти,
позвика́ти, попривча́тися, попри-
звича́ювати, зви́кнути, привча́-
тися, призвича́тися.
Понавѣдываться, понавѣдаться—одві́дува-
ти, навідуватися, довідуватися,
одві́дати, навідати, ся.
Понавѣрить—понаві́ри́ти, розві́рити
Понавѣсить — понавішувати, порозві́шу-
вати.
Понавѣстить — поодві́дува́ти, понавідувати-
тися.
Понавѣшать—понавішувати.
Понавязать, понавязнуть—понав'яза́ти, по-
начіпля́ти.
Понагатить—понага́чувати.
Понаглядѣться—наглядітися, надива́тися.
Понагнать—понагня́ти, назгня́ти, поназ-
го́нювати, понаго́нити.
Понагнуть, ся — понагина́ти, понахиля́-
ти, ся.
Поцаговорить — понаговорювати. понака́-
зувати.
Понагородить—понагоро́жувати.
Понагорѣть—нагоріти.
Понаготовить—понаготовлювати, понаста-
ча́ти, (страви)—понава́рювати, по-
напіка́ти, (одежі) — понасправля́ти.
Понаграбить--награ́бати, понаграбо́вувати.
Понагромоздить—1) понаверта́ти, понаки-
да́ти; 2) понабудо́вувати.
Понагрызть—понагриза́ти.
Понагрѣть—понагрі́ва́ти, понато́плювати,
понапа́лювати.
Поназдавать—понадава́ти, поназдава́ти.
Понадарить — понадаро́вувати, поназдаро́-
вувати
Понадвигать, понадвинуть—посува́ти, насу-
ва́ти, підсува́ти, посу́нути.
Понадвязать—надплести́ і д. **Надвязать.**
Понадгрызть—надгри́зти, понадгриза́ти.
Понаддрать, ся—надідра́ти, наддра́ти, ся,
понаддира́ти, ся.
Понадѣргать—понасмика́ти, повисми́кува-
ти, понадсмика́ти, надскубти́.
Понаджечь—надпали́ти.
Понадобиться—знадоби́тися, здава́ся, при-
да́тися, ста́ти у приго́ді, пригоди́-
тися. **Мнѣ понадобились деньги**—
мені тре́ба гро́шей. **Если понадо-
бится**—коли́ тре́ба бу́де. **Мнѣ пона-
добится**—мені тре́ба бу́де.
Понадоить—надої́ти, нацяпати.
Понадоѣсть—набри́дну́ти.
Понадписать—понадпи́сувати.
Понадрѣзать—понадрі́зувати.
Понадстроить—надбудува́ти.
Понадувать—1) понадима́ти; 2) понамі́та́ти;
3) пообма́нювати і т. д. д. **Надувать.**
Понадѣлать — понароблля́ти, повироблля́ти
і д. **Надѣлать.**
Понадѣлить—понаділя́ти, пообділя́ти.
Понадѣть—повдяга́ти, поодяга́ти, і т. д.
д. **Надѣть.**
Понадѣяться—покладатися, покладати на-
дію і т. д. д. **Надѣяться.**
Понажарить—понапіка́ти.
Понажевать—понажо́вувати, нажвака́ти.
Понажечь—понапа́лювати, повипа́лювати.
Позвать, ся—понакли́ка́ти, наскли́ка́ти,
понапро́шувати, понапро́шуватися,
понабива́тися.
Позначать—1) повизнача́ти; 2) понастано-
вля́ти, попризначати.
Понаиграться—награ́тися, нажартува́тися.
Понакласть—понакладати.
Понаклеить — понаклéювати, поналіплю-
вати.
Понаклонить, ся—понадхиля́ти, надхиля́ти,
посхиля́ти, ся, похиля́ти, ся, схи-
ля́тися, понахиля́ти.
Понаковать—понако́вувати.
Понаковырять — надколупа́ти, надколуп-
ну́ти, вколупа́ти, вколупну́ти.
Понакопать—понако́пувати.
Понакопить, ся—назбира́ти, ся.
Понакормить — понагодо́вувати, понако́р-
млювати.
Понакосить—понако́сювати.
Понакрасить—понакра́шу(сю)вати.
Понакроить—понакра́ювати.
Понакрепить, ся—нахиля́ти, схиля́ти, на-
да́ти, ся (про судна).
Понакрошить—понакри́шувати.
Понакрутить—понакру́чувати.
Понакупить—понакупо́вувати, понакупля́-
ти, понаку́плювати.
Понакурить—понаку́рювати.
Поналадить— поналаго́жувати, поналаго́-
вати, понаправля́ти.
Поналгать—набреха́ти, понабрі́хувати.
Поналетѣть—поналіта́ти.
Поналить—поналива́ти, понасипа́ти.
Поналовить—поналовлювати.
Поналожить—понакладати.
Поналѣзть—понала́зити.
Поналѣпить—поналіплювати.
Понамазать — понама́зувати, понама́щу-
вати.
Пономарёвъ—паламаре́вий.
Пономарскій—паламарський.
Пономарь, пономариха — паламарь, пала-
ма́рка, паламари́ха.
Понаметать—понакида́ти, поскида́ти.
Понамокнуть—намо́кнути, набря́кнути.
Понамолоть—понамо́лювати.
Понамолотить—понамоло́чувати.
Понамостить — понамо́щувати, понасти-
ла́ти.
Понаметать—понамо́тувати.
Понамѣнять—понамі́нювати.
Понамѣшать — понамішувати, понамісю-
вати.
Понамякнуть — нам(н)я́кнути, розм(н)я́к-
нути.
Понанести—понано́сити, позно́сити.
Понанизать—понани́зувати, повини́зувати.
Понанять—понайма́ти.

Понанюхаться—нанюхатися, напахатися.
Понапечатать—понадрукóвувати.
Понапечь—понапікáти.
Понапилить—понапúлювати.
Понаписать—понапúсувати.
Понапиться—понапивáтися.
Понапихать—понапихáти.
Понапичкать—понапихáти.
Понаплесть—понаплітáти.
Понаплодить, ся—понаплóжувати, понарóжувати, ся.
Понапоить—понапóювати.
Понаползти—понаплáзити.
Понаполнить—посповняти, повиповняти.
Понапрасну—дáрмá, дýрно, дарéмне, надарéмне, задáром.
Понапросить — понапрóшувати, понакликáти.
Понапроситься — понапрóхуватися, понабивáтися.
Понапрясть—понапрядáти.
Понадрятать—понахóвувати.
Понапутать—понаплýтувати.
Понапылить—понапорóшувати, понакýрювати.
Понаработать—понаробляти.
Понарвать—понариватú, (грибів)—назбирáти, (льону, коноплі)—набрáти, (маленьких гілочок)—начухрáти.
Понарисовать—понамальóвувати.
Понародить, ся—понарóжувати, понаплóжувати, ся, поросплóжувати, ся.
Понаронять—порозгýблювати.
Понарубить—понарýбувати.
Понарыть—понариватú, понакóпувати.
Понарѣзать—понарíзувати, понакрáювати.
Понарядить—повбирáти, повиряжáти, повистрóювати.
Понасадить—понасáжувати.
Понасказать—понакáзувати.
Понаскоблить—понашкрáбувати, понаскрíбáти, понаскромáжувати, понатíсувати.
Понаскрести—понаскрíбáти, понашкрáбувати.
Понаслать—понасилáти.
Понаслушаться—наслýхатися.
Понасмотрѣться—надивúтися, набáчитися, поназдивлятися.
Понасмѣшить—попос(ь)мішáти.
Понасолить—понасóлювати.
Понасорить—понатрýшувати, понас(ь)мíчувати.
Понасрывать—назривáти.
Понаставить—понаставлятú.
Понастоять—понастóяти.
Понастричь—понастригáти.
Понастрогать—понастрýгувати.
Понастроить—понабудóвувати.
Понастрѣлять — понастрíлювати, понабивáти.
Понастряпать—понаготовлятú, понавáрювати, понапікáти.
Понастыть—нахолóнути.
Понасунуть—понасувáти.
Понасуслиться— понапивáтися, насмоктáтися, нахлющитися.
Понасушить—понасýшувати.
Понасчитать— поналíчувати, понарахóвувати, поначáслювати.
Понасыпать—понасипáти.
Понасытить—понагодóвувати.
Понасытиться—понаґдáтися, насáтитись.
Понасѣсть—понасідáти.
Понасѣять—понасівáти.
Понатаскать—понанóсити, настягáти, позволікáти.
Понатапливать — понатóплювати, понапáлювати.
Понатаять—понатóплюватися, натáнути.
Понатеребить— понариватú, понасмикáти, (льону, коноплі)—понабирáти, (пір'я, волосся)—понадирáти, понаскубáти.
Понатереть, ся — понатирáти, понамýлювати.
Понатесать, понатёсывать—понатíсувати.
Понатечь—натікáти.
Понатискать — понапихáти, понапакóвувати, понатовкмáчувати.
Понаткать—наткáти.
Понатопить—понапáлювати.
Понаточить—пона(ви)гóстрювати.
Понатужиться—посилкувáтися, напружити сúли, натягтúся, налягтú, наповáжитися.
Понатузить—надавáти стусанíв.
Понатыкать — понатикáти, настромлятú, понастрóмлювати.
Понатянуть—понатягáти, понапинáти.
Понатѣшиться—натíшитися до схочý.
Понаучиться—навчáти, вúвчити, ся.
Понахватать—нахапáти, понахóплювати.
Понахлебаться— насьóрбатися, нахлептáтися, надýдлитися.
Понаходить—понахóдити, познахóдити, понашýкувати.
Понаходиться — попоходúти, попотýпати, пополáзити.
Понацѣдить — понаціжувати, понатóчувати.
Понацѣпить — начіпляти, поначíплювати, попричó(і)плювати.
Поначальнически—поначáльницьки, як начáльство, по начáльницькому.
Поначальствовать—поначальникувáти, постаршинувáти, поверховóдити.
Поначать — позачинáти, попочинáти, пороспочинáти.
Поначесть—налічáти, начúслúти, нарахувáти.
Поначинить—поначинятú, понабивáти, понапихáти.
Понашататься — попотинятися, попошвáндяти, поповóштатися.
Понашелушить — поналýскувати, налýскати, поналузáти.
Понашивать—носúти (інколи).
Понашить — понашивáти, (одежі) — наспрáвлятú.
Понашпилить — попришпúлювати, поприкóлювати.
Понащепать—понаклóлювати, наскíпати.
Понащупать — поналáпувати, понамáнювати.
Понаѣздить — вúїздити, об'їздити (по трохи).

Понаѣ́ться—понаї́да́тися.
Понедѣ́льникъ—понеді́лок, понеді́лочок.—Чистый понедѣ́льникъ — жи́лавий, жи́льний понеді́лок, жильни́к.
Понедѣ́льничанье—понеді́лкування.
Понедѣ́льничать—понеді́лкувати.
Понедѣ́льничный—понеді́лковий.
Понедѣ́льный, но—потижне́вий, тижньови́й, що—ти́жня, по-ти́жню, че́рез ти́ждень.
Понедѣ́льщикъ, ца—тижне́вий, а, тижньови́й, ва.
Понемногу — потро́хи, потро́шки, пома́ло, помале́ньку, поводі́.
Понепріятельски—по воро́жому, як во́рог.
Понести—1) поне́сти; 2) вчини́ти, зроби́ти, спо́внити, ви́конати; 3) сте́рпіти, ви́терпіти, перете́рпіти. — **Понести наказаніе**—одбу́ти ка́ру.
Пони—му́цик, куца́к, куца́н.
Понижать, понизить, ся—зни́жувати, зни́зити, понижа́ти, поні́зити, ся, обни́зити, оса́жувати, оседа́ти, (голос)—спуска́ти, спусти́ти, (ціну)—збива́ти, збавля́ти, зби́ти, зба́вити, (морально) — принижа́ти, прини́зити, (про воду, опух)—опада́ти, спада́ти.
Пониже—тро́хи ни́жче; тро́хи ни́жчий.
Пониженіе — 1) поні́ження, зни́жування; 2) упа́д, упа́док, (води, опуху)—спада́ння.
Понизать—пониза́ти, понани́зувати.
Понизовый—низови́й.
Поникать, поникнуть—ни́кнути, хили́тися, похиля́тися, поні́кнути, похили́тися, пону́рити го́лову, пону́ритися, похню́питися.
Поникляый—поні́клий, похи́лений, пону́рий.
Пониманіе — розумі́ння, (взаємне)—порозумі́ння.
Понимать, понять, ся—1) розумі́ти, тя́мити, зрозумі́ти, розібра́ти, у(в)тя́мити, взя́ти в тямкй, у(в)торо́пати, росторо́пати, (де-що)—протямля́ти, чо́впати, у(в)чо́впати, (з трудом) — дорозумува́тися, добра́ти то́лку, (коли кажуть в жарт або глумливо)—роздлу́бати, розшоло́пати, розчу́хати, розчо́впати, (глибоко) - збагну́ти, вба:ну́ти, (взаємно)—порозумі́тися; 2) поні́ма́ти, ся, поня́тися, узя́тися водо́ю (д. під сл. **Покрывать, ся**).
Понищенски—злиде́нно, як ста́рець, постаро́чому, по старча́чому, пожебра́цьки.
Понищенствовать — постарцюва́ти, пожебрати.
Поновлять, поновить, ся—поновля́ти, відновля́ти, понови́ти, віднови́ти, ся.
Поновѣть—поновіти, поновішати.
Пономёвщина—різана́на.
Поноздреватѣть—подірча́віти.
Поноравливать, поноровлять, поноровить—1) д. **Поджидать**; 2) потура́ти, попуска́ти.
Поноситель, ница—обмо́вник, ця, осу́дник, ця, нару́гач, ка.
Поносительный — лихосло́вний, мерзе́нний, гане́бний.
Поносить—га́нити, ганьби́ти, обмовля́ти, лихосло́вити, бе́штати, шпе́тити.
Поносить, носить—поноси́ти, (про одежу) — приноси́ти.
Поносный — 1) д. **Позорный**; 2) д. **Поносительный**; 3) поно́сний, прonóсний.
Поносъ—поно́с, прonóс, бігу́нка, бі́гавка, біга́чка, біганка, дри́сля, (коли ще ріже в животі)—різа́чка.—**Кровавый поносъ**—прonóс крива́вий, червінка, крівави́ця.
Поношеніе—ганьба́, огу́да, осу́да, обмо́ва, нару́га, зневага, д. **Позоръ**.
Поношенный—ви́ходжений, поно́шений.
Понравиться — полюби́тися, подо́батися, у(в)подо́батися, сподо́батися, до вподо́би прийти́сь, в о́ко впа́сти, запа́сти, підійти́, підпа́сти під ми́слі. — **Онъ ей понравился** — вона́ його́ вподо́бала, він їй до вподо́би.
Понтонный—понто́нний, плавни́й (міст)
Понтонъ—(воєн.)—понто́н.
Понудительный—примусо́вий, си́луваний.
Понуждать, понудить—си́лувати, невоі́лити, приму́шувати, приси́лувати, приневоі́лити, зневоі́лити, приму́сити, зму́сити.
Понужденіе—си́лування, при́мус.
Понукальщикъ—ну́кач, пону́кач.
Понуканіе—поганя́ння.
Понукать — погаля́ти, підгаля́ти, ну́кати, принука́ти, (коней)—но́кати, ньо́кати, (волів)—го́йкати.
Понура — пону́ра, похню́па, похню́пий, понну́рий.
Понуривать, понурить--ну́рити, пону́рювати, похиля́ти, схиля́ти, похню́пити, ся, похиля́ти, схиля́ти, пону́рити, ся.
Понурный, понурый—пону́рий, похню́пий.
Понутру—до вподо́би, до сподо́би, до сма́ку́, під нату́ру.
Понынѣ—і до́сі, до́сі, до сьо́го ча́су́.
Понырять—поринати, попуринати.
Понѣжить, ся—попе́стити, поголи́бити, помилува́ти, поні́жити, ся.
Понѣмецки—по німе́цькому.
Понюхать—поню́хати.
Поняньчить, ся—поня́ньчити, ся; попе́стити, поба́вити, ся.
Понятіе—1) тя́ма, тям, тя́мок; 2) поня́ття, розумі́ння, ду́мка, мисль.
Понятливость—тяму́чість.
Понятливый—тяму́чий, тяму́щий, тямки́й, тямови́тий.
Понятность—зрозумі́лість, я́сність.
Понятный, но—зрозумі́лий, ло, розу́мний, но, розбі́рний, но, втямкй, я́сний, но.
Понятой—понятий.
Пообанкрутиться—побанкрутува́тися.
Пообвиснуть—пообвиса́ти.
Пообворовать—пообкрада́ти.
Пообдарить—пообдаро́вувати.
Пообдумать — обду́мати, обмі́слити, неміркува́ти, розмі́ркувати, помізкува́ти, розважити, роскинути голово́ю.

Пообжиться—зви́кти, зви́кнути (до нового поме́шкання).
Пообезоружить—пороззбро́ювати.
Пообзавестися—пообзаво́дитися.
Пообкласть, ся—пообкладáти, ся.
Пообклеить, ся — пообкле́ювати, пообліпювати, ся.
Пообкрасть—пообкрадáти.
Пооблачить, ся—повбирáти, поодягáти, ся.
Пооблепить—пообліпювати.
Пообманывать — пообду́рювати, по́ошу́кувати.
Пообнищалый— збіднíлий, з'убожíлий, з'убожáлий.
Пообнищать — збіднíти, з'убóжíти, з'убóжитись.
Пообобрать—пооббирáти.
Пообогрéться—зігрíтися, нагрíтися, обігрíтися.
Поободрать, ся—пообдирáти, пообшáрпувати, ся, (кору, тíло то що) —пообшмóргувати (д. **Ободрать, ся**).
Пообождать—підождáти, почекáти, потрівáти, перетрівáти і т. д. д. **Обождать**.
Пообселить—позаселя́ти, поосáжувати.
Пообсохнуть — обсóхнути (трохи), присóхнути, притрáхнути.
Пообтаять—пообтавáти.
Пообшить—пообшивáти, обши́ти.
Пообъездить—вáїздити, повиїзжáти.
Пообъдать—пообідати.
Пообъединить—збіднíти, прибіднíти, з'убóжíти.
Пообъщать — наобіця́ти, приобіця́ти, наобіщáти, ся, поменúтися.
Пооводовть—повдовíти.
Поовечьи—по овéчому, як вівці.
Пооглодать—обгри́зти, пообгризáти.
Пооглохнуть—поглу́хнути.
Пооодаль — здаля́, віддаля́, віддалекú, оддалíк, óсторонь, (про будову) — на óдшибі (трохи).
Пооодарить—пообдарóвувати.
Пооодиночку — пооднóму, пооди́нцю, поодúнці, поедúнці, поедúнчо.
Пооднажды—по разу́.
Пооодéться — одягтúся, (в)убрáтися, поодягáтися, повдягáтися, повбирáтися
Пооклеветать — оббреха́ти, обмóвити, пооббрíхувати, пообмовля́ти.
Пооокормить—пообгодóвувати.
Пооопоздать — припізня́тися, запізня́тися, спізня́тися (трохи).
Пооопьянéлый—п'янувáтий, сп'янíлий, підпúлий.
Пооопьянéть—сп'яніти, підпúти.
Пооораторски — як речнúк, як промóвець, по орáторському.
Пооорать—погаласувáти, поренетувáти, погорлáнити.
Пооосвободить, ся—повизволя́ти, ся.
Пооосиротéть—посиротíти.
Пооострить—погострúти, (косу мантачкою) —помантáчити.
Пооотвалить, ся—поодвáлювати, ся.
Пооотвезть—пооод(від)вóзити.
Пооотвести—(від)одвестú, пооод(від)вóдити.
Пооотворять — пооод(від)чиня́ти, порозчиня́ти.
Пооотвыкнуть—(від)одвúкнути потрóхи.
Пооотвязать—(від)одв'язáти, по(від)одв'я́зувати.
Пооотгресть—понадгрібáти.
Пооотдохнуть—спочúти трóхи, відпочúти.
Пооотдéлать—обробúти; поообробля́ти.
Пооотколотить—одбúти; повід(од)бивáти.
Пооотнупорить—повідтикáти.
Поооткрывать — пооодкривáти, пооодчиня́ти, (роти)—пороздявля́ти.
Пооотлежать—відлóжáти, повідлéжувати.
Пооотлéпить, ся—одліпúти; пооодліплювати, ся.
Пооотнимать—повід(од)німáти, повід(од)ймáти, пооодбирáти, повіднімáти.
Пооотобрать, ся—відібрáти; повідбирáти, ся.
Пооотомкнуть, ся—повід(од)микáти, порозмикáти, пооодирáти,повідмикáти,ся.
Поооторвать, ся—повід(од)ривáти, повід(од)дирáти, ся.
Пооотрéзать—повідрíзувати, повтинáти.
Пооотпереть, ся — одпéрти, одімкнýти (по мало); пооодпирáти, пороспирáти, пооодмикáти, повідпирáти, ся.
Пооотработать — обробúти (де-кíльки або помало).
Пооотработаться—пообробля́тися, (про косовицю)—пообкóсюватися, (про оранку)—пооб'óрюватися.
Пооотрезвиться—вúтверезитися (трохи).
Пооотрывать — пооод(від)ривáти, (гíлки, листя)—пообчýхрувати, позчáхувати, позчýхрувати.
Пооотстать — од(від)стáти, од(від)бúтися (трохи).
Поооттягать—пооодтягáти; пооодсýжувати.
Пооотучить, ся—од'учáти, ся (по трохи).
Пооотцовски—по бáтьківськи, як бáтько.
Пооохотиться—пополювáти, прополювáти.
Поооценить—поцінувáти, пооцінювати.
Пооочаровывать — позчарóвувати, почарувáти.
Пооочерёдно — по чéрзі, почерéдно, почерéжно, під чергý, чергóю.
Пооочерёдный—черговúй; почерéжний.
Пооощрéніе—заохóта, заохóчення, заохóчування, під'охóта.
Пооощритель, ница—заохóтник, ниця.
Пооощрительный — заохóчуючий, під'охóчуючий.
Пооощрять, пооощрить, ся—заохóчувати, ся, під'охóчувати, ся, підбúвати, додавáти дýху, охóти, будúти, заохóтити, ся під'охóтити, ся, збудúти, додáти дýху, охóти, підбúти.
Пооощрённый—заохóчений.
Попадать, попасть — попадáти, попáсти, потрапля́ти, потрáпити, ся, натрáпити, у(в)трáпити. — **Попадать, попасть въ цѣль** — влучáти, (в)уцíля́ти, поцíлювати; (в)утрапля́ти, потрапля́ти, влýчити, вцíлити, поцíлити, втрáпити, потрáпити. — **Мѣтилъ въ сокола, а попалъ въ ворону**—лýчив воро́ну, а влýчив во-

ро́ву.—**Какъ ни попало**—аби́-як, як-не́будь, як попа́ло. — **Попали на мѣстѣ преступленія**—піймали на гарячо́му вчи́нку, на шкоді.—**Попасть на встрѣчу** — здибатися, спіткатися і т. д. д. **Встрѣтиться**. — **Попасть впросакъ**— влізти в болото, у дурні попа́тися, облизня піймати, вхопи́ти ши́лом па́токи. **Попасть въ непрі́ятность**—вклепа́тися, (в)уло́патися.

Попадаться, попасться—1) попада́тися, попа́стися. **Попадаться на глаза**—наверта́тися на о́чі. **Попасться во лжи** вбреха́тися, пробреха́тися. **П. въ кражѣ**—прокра́стися; 2) трапля́тися, луча́тися, тра́питися, луча́тися; 3) зустрі́ча́тися, здиба́тися, зустрі́тися, здибатися, спіткатися.

Попадать—попада́ти, покоти́тися.

Попадьинъ—попадін, панімáтчин, мáтушчин.

Попадья—попадя́, пані-ма́тка, ма́тушка.

Попаквать—пої́ти, напува́ти.

Попакостить—попаску́дити і т. д. д. **Пакостить**.

Попалзывать—ла́зити (потрохи).

Попарывать, попороть—роспо́рювати, пороспо́рювати.

Попасти—попа́сти.

Попастырски — як па́стирь, по па́стирському.

Попарно—па́рами.

Попархивать—перелі́тати, перепу́рхувати.

Попахивать, попахать—по́рювати, поора́ти. попоора́ти.

Попахивать—1) па́хнути, тхну́ти, пахті́ти, души́ти, нести́, смерді́ти (не дуже); 2) повіва́ти, подиха́ти.

Попачкать—покаля́ти і т. д. д. Пачкать.

Попённый, но—од пня́.

Поперебить, ся —поперебива́ти, ся.

Переболтать, ся—поперебо́втувати, попереколо́чувати, ся.

Поперебрасывать, поперебросать—поперекида́ти.

Поперевезти, ся—поперево́зити, ся.

Поперевести, ся—поперево́жувати, поперево́дити; повиво́дити, повибавля́ти,ся.

Поперевязать, ся—поперев'я́зувати, ся.

Переворачивать—поперев'ёртати, поперекида́ти.

Попередать—попередава́ти.

Попередѣлать—попереро́блювати.

Поперековать—попереко́вувати; позако́вувати.

Попереколотить — поперебива́ти; повибива́ти.

Поперёкъ—1) (у)впоперек, попере́к; 2) наперекір.

Поперемыть—поперемива́ти.

Поперемённый, но—перемі́нний, на перемі́ну, навперемі́нку, оди́н за о́дним, вперемі́шку.

Поперепугать, ся—поперелякувати, ся.

Поперерѣзать—1) поперерізувати, поперетина́ти; 2) повирізувати.

Попереть—попе́рти, напе́рти.

Поперечёркивать—попереч(і)ркувати.

Поперечина—попере́чка.

Поперечникъ—1) попере́чник, про́гін, про́літ; 2) шир, широта́. **Въ поперечникѣ**—у ши́р, завширшки́.

Поперечный, но—попере́чний, но, впопере́к, упопере́к, в про́гін, на про́літ. **Поперечная полоска** (в тканині)—пере́тика. **П. нитки** (в полотні) — пітка́ння.

Поперхнуться — попирхну́тися, (питтям)—захлисну́тися, похлину́тися.

Попечалиться — посумува́ти, пожура́тися, потужи́ти.

Попечатать--подрукува́ти; позапеча́тувати.

Попеченіе—дбання, опікува́ння, пе(і)клува́ння, до́гляд, турбо́та, стару́нок. **Попеченіе имѣть** — пе(і)клува́тися, дба́ти, турбува́тися, упада́ти (коло кого) і д. **Заботиться**.

Попечитель, ница — дба́льник, ця, піклува́льник, ця, кура́тор, кукі́бниця.

Попечительный—дбайли́вий, клопотли́вий і т. д. д. **Заботливый**; дба́льницький.

Попечительство—опікува́ння, опі́ка.

Попечительствовать — опікува́тись, дба́ти, піклува́тись.

Попечь, ся—попекти́, ся.

Попечься, попещися—подба́ти, попіклува́тися, поклопота́ти, потурбува́тися і т. д. д. **Позаботиться**.

Попивать—попива́ти, напива́тися.

Попиликать—1) поцигика́ти; 2) попіпіка́ти.

Попилить—попили́ти, попили́ти.

Попираніе—топта́ння.

Попирать, попрать, ся — топта́ти, потопта́ти, стопта́ти.

Попировать—побенкетува́ти, погуля́ти, побалюва́ти.

Списывать—попи́сувати. писа́ти.

Попихивать, попихать, попхнуть—попиха́ти, підпиха́ти, попхну́ти, підпхну́ти.

Поплавать—попла́вати, попла́вати.

Поплавить—потопи́ти.

Поплавокъ—по́плавець, (дерев'яний у неводів)—галага́н.

Поплакать—попла́кати, поголоси́ти, порю́мати, порю́мсати.

Поплатить, ся — 1) позапла́чувати, повипла́чувати, оплати́тися; приплати́тися; 2) полати́ти, позала́тувати.

Поплевать—поплюва́ти, (крізь зуби)—почви́ркати.

Поплевывать—спльо́вувати.

Поплескать, ся — поплю́скати, похлю́пати, ся.

Поплести—поплести́.

Поплестись—поплента́тися, почвала́ти, потягти́ся, повія́тися, попха́тися, почала́пати, почеле́пати, потьо́патися, потеліпа́тися, пошкандиба́ти, поди́бати.

Поплечье—у́ставка.

Поплотничать — помайструва́ти, потеслюва́ти.

Поплотнѣть--помі́цнішати. поду́жчати, погла́дшати.

Поплутать--поблука́ти, поплу́татися.

Поплутовать—пошахрува́ти.

Поплыть—поплывти́, поплисти́, поплывстѝ, поплúнути.
Поплѣнить—в полóн, в невóлю, у брáн, забрáти, полонúти.
Поплѣшивѣть—полúсіти, пошолудúвіти.
Поплясать—потанцювáти.
Поплясъ—танцювáння.
Поповка—попíвна, (дочка попадí удови)—попадúнка.
Поповичъ—попóвич, попéнко, (мале)—попеня́, (син попаді удови)—попадéнко, попадчу́к.
Поповскій—попíвський, попíв.
Поповство—попíвство.
Попойка—нáпійка, гульня́, (після хрестин) — похрéстини, (після храмового празника) — похрáмини, попразéн, (після змовин)—свáчини.
Пополамъ—пополовúні, наспíл, нáвпіл, півна́-пів. **Чуръ пополамъ!**—цур надвóх!
Пополдничать—пополу́днувати.
Пополэать—полáзити.
Пополэень—1) повзу́н, лазнюк, підшкорúшник; 2) пролáза, пронóза, прóйда; 3) пт. Sitta Europea, Serthia familiaris—ковáлик, ковáльчик, дереволáз.
Пополэновеніе—схúльність, пóтяг, хіть (до чого поганого).
Пополэти, пополэть—полíзти, поплазувáти, порачкувáти.
Пополненіе—попóвнення, спóвнення.
Пополнять, пополнить, ся—поповня́ти, сповня́ти, виповня́ти, ся, повнíшати, попóвнити, ся.
Пополнѣть—поповнíти, поповнíшати, поглáдшати.
Пополоскать, ся—пополоскáти, вúполоскати, ся.
Пополоть—пополóти.
Пополугодно—піврíчно, по-пів-року.
Пополудни—після півдня, після полу́дня.
Попользовать, ся—1) полічáти, погóїти, ся; 2) покорúстуватися, поживúтися, пожúткувáти.
Попомнить—згадáти, спам'ятáти, помúнати. **Не попомни зла**—не згáдуй, не помúнай лúхом.
Попонный—дерговúй.
Попона—попóна, кáпа, дéрга.
Попороть—попорóти.
Попортить, ся—попсувáти, понівечити, спогáнити, ся, пошкóдити, ся, (про істовне)—поснядíти, (багáто або все)—перенівечити, позвóдити.
Попортняжить—покравцювáти.
Попостять, ся—попóстити, ся, попíснити, ся, (в понеділки)—попонеділкувати.
Попотѣть—попотíти, попрíти.
Попотчевать—попóштувати, (трунками)—почастувáти.
Поправка—попрáва, пóправка, лáгоження, (в паперах)—підмíтка.
Поправленіе—попрáва, поліпшування, поліпшення.
Поправлять, поправить, ся—1) справля́ти, поправля́ти, лáгодити, справúти, полáгодити, налáгодити, налашту-
вáти, (трохи)—підправля́ти, підпрáвити. **Поправить свои обстоятельства, поправиться въ средствахъ**—підмогтúся, призаможнíти. **Поправиться послѣ болѣзни**—одýжати, вúдужати, вúчуняти; 2) виправля́ти, справля́ти, направля́ти, випрямля́ти, вúправити, ся.
Попраздничать—попразникувáти, пос(ь)в'яткувáти.
Попразднество—попразéн, попрáзник, оддання́ прáзника, попрáзнича.
Попрежнему—як давнíше, по дáвньому.
Попреканіе—докóри, нарікáння.
Попрекать, попрекнуть—корúти, дорікáти, докорáти, попрікáти, вимовля́ти, випікáти óчі, цьвікати у вічі, дорікну́ти, попрікну́ти, кúнути докір.
Попрёкъ—докíр, допрíк, догáна, нáпадь, нáпадок, нападня́, впомúнок, випікáння.
Попрепятствовать—стáти на перешкóді, перешкóдити, стáти на завáді.
Поприбавить—додáти трóхи, прибрехáти.
Попривередничать—повередувáти, покомезúтися, похимерувáти, похиморóдити.
Попривыкать, попривыкнуть—позвикáти, попривикáти, обговтатися, пообговтатися, оговтатися, звúкнути.
Попривязать—поприв'я́зувати.
Попригнать—попригоня́ти; позагоня́ти.
Попридвинуть—поприсувáти.
Поприжигать—поприпікáти.
Поприклеить—поприкле́ювати.
Поприманить—попримáнювати, попринáжувати.
Поприпомнить—понагáдувати, позгáдувати.
Попритворять—попричиня́ти, позачиня́ти.
Попричесать—попричíсувати, позачíсувати.
Поприще—1) д. **Арена**; 2) пóле, пóприще, стан, шлях. — **П. литературной дѣятельности**—літерату́рне пóле. **П. военное**—вíйськовúй стан, вíйськовá слу́жба—**П. жизни**—вік.
Поприіскать—пришукáти; попришу́кувати.
Поприобрѣсть—понабувáти, понадбáти.
Поприятельски—поприя́тельськи, як прия́тель.
Попробовать—спрóбувати, попрóбувáти, (на смак)—покуштувáти, скуштувáти, посмакувáти.
Попросить, ся—попроха́ти, ся, попроси́ти, ся, (благаючи)—поблага́ти, (набридаючи)—поканю́чити. **Попросить позволенія**—спита́тися, попроси́ти дозволу. **П. извиненія**—перепроси́ти. **Попросите ко мнѣ**—запроси́ть до мéне.
Попросту—прóсто, пóпросту.
Попрошайка—прошáк, лабзá, лабзю́к, жебрáк.
Попрошайничать—старцювáти, лабзю́кати, циганúти, канючити, жéбрати.
Попрошайство—жебрáчення, жéбри.
Попрощаться—попрощáтися, попростúтися.
Попрыгивать, попрыгать—плúгати, стри-

бáти, підплúгувати, підстрибувати, підскáкувати. вистрúбувати, поплигáти, пострибáти, поскакáти.

Попрыгунъ, попрыгунья—скакýн, скакунéць, скакýха, скакелюха, стрибáч, стрибýн, стрибунéць, брикýн, брикунéць, брикýха.

Попрыскать, ся—побрúзкати, попрúскати, покропúти, ся.

Попрыскивать, ся—побрúзкувати, покроплювати, ся, (про дощ)—накрапáти.

Попрѣвать, попрѣть—прiти, випрiвáти, попрiти, вúпрiти.

Попрямить—вúпростувати.

Попрятать, ся—поховáти, ся, схováти, ся.

Поптичьи—поптúчому, як птúця, попташиному.

Попугай—папýга. Psittacus.

Попугайчій—папýжин, папýжний.

Попугать, ся—поляκáти, ся, пополóхати, ся, наляκáти, ся.

Попудно—пудáми, на пудú.

Попудрить—попýдрити.

Попури—(муз.) попурí, збиранúна.

Попускать, попустить—попускáти, допускáти, припускáти, не заборонáти, потурáти, попустúти.

Попустому, попусту—подурнóму, дармá, дарéмно, нáдурно, дýрно, задáром, мáрно.

Попутать—поплýтати.

Попутешествовать—помандрувáти.

Попутный—1) подорóжній; 2) погíдний, ходовúй.

Попутчикъ, ца—попýтчик, ця, товáриш у дорóзі.

Попущеніе—пóпуст, пóпуск, дóпуст.

Попъ—піп, пан-отéць, бáтюшка, (здр.)—пóпик, пóпонько.

Попылать—попалáти, (з шумом) — попалахкотíти.

Попылить—попилúти, покурúти, попорошúти.

Попытать, ся—попрóбувати, спрóбувати, сікнýтися.

Попытка—спрóба, замíр.

Попыхъ—пóспіх. **Впопыхахъ**—з пóспіхом, поспішáючи, хапáючись, пóхапцем, напóхапці, квáплячись, захапáвшись.

Попѣвать—с(ь)півáти, пос(ь)пívувати.

Попѣтушьи—попíвнячи, як пíвень.

Попѣть—пос(ь)півáти.

Попялить—пороспинáти, понапинáти.

Попятить, ся—1) посýнути, ся назáд; позадкувáти, поречкувáти; 2) одступúтися (чого), одрíктися, зрíктися, одмогтúся, одцурáтися.

Попятнать—поплямúти.

Попятный, (у виразі): „**на попятный дворъ**“—назáд, навспáк.

Пора—1) порá, час, годúна. **Съ какихъ поръ, съ тѣхъ поръ какъ**—відкóли. **Съ этой поры**—з сьогó чáсу, відтепéр. **Съ тѣхъ поръ, съ той поры**—з тогó чáсу. **Съ давнихъ поръ**—здáвна, з дáвнього чáсу. **До сихъ поръ**—дóсі, до сьóго часý. **До тѣхъ поръ пока**—дóти, пóки, пóти. **До которыхъ поръ**—дóки, до якóго чáсу. **До поры до времени** — до якóгось чáсу. **Съ которыхъ поръ** — відкóли, з якóго чáсу. **Порою**—úнколи, úноді, чáсом, часáми; 2) порá, час.

Пóра—(частíйше мн.) пóри—шпáра, шпáри, прóдухи, дíрочка. (Від слова шпара певне йде слово) зáшпари.

Пораболѣпствовать — поплазувáти (перед ким).

Поработать—поробúти, попрацювáти.

Поработитель, ница—уярмúтель,—ка.

Порабощать, поработить — заневóлювати, уярмлювати, заневóлити, уярмúти.

Порабощеніе—1) заневóлювання, уярмлювання; 2) невóля, піддáнство, заневóлення.

Поравну—рíвно, пóрівну, нарíвно, **на рівні** частúни.

Поравнять, ся—1) порівняти, зрівняти, ся; 2) прирівняти, ся.

Порадовать, ся — порáдувати, зрáдувати, ся, (в)урáдувати, ся, звеселúти, ся, потíшити, порадíти, зрадíти.

Порадѣть—поклопотáти, подбáти, постарáтися, попильнувáти. **П. кому** — поклопотáти за кого.

Поражать, поразить, ся—1) д. **Побѣждать**; 2) вражáти, вразúти, здивувáти, ся; 3) (в)ударúти, (в)уражáти, (в)удáрити, вразúти.

Пораженіе—1) поразка, розбиття. **Нанести пораженіе непріятелю**—побúти вóрога; 2) (мед.) Affectio—урáза, урáзка.

Порождать, породить—родúти, породúти.

Поразбогатѣть—забагатíти, забагáтшати, розжúтися, призаможнíти.

Поразбойничать — похарцизувáти, порозбíйникувáти.

Поразбойничьи — порозбíйницький, по розбишáцькому, похарцúзький, як розбíйник.

Поразболтать—1) порозбóвтувати; 2) порозбрíхувати, пороздзвóнювати.

Поразбранить—розлáяти, перелáяти.

Поразбросать, ся—порозкидáти, ся.

Поразбрызгать, ся—порозбрúзькувати, ся.

Поразбѣжаться—розбíгтися, порозбігáтися.

Поразведриться—розгодúнитися, вúпогóдитись.

Поразвлечь, ся—розвáжити, ся.

Поразвѣдать—довíдатися (помало).

Поразвѣсить—розвáжити, порозвáжувати.

Поразвѣшать—порозвíшувати.

Поразвязать, ся—порозв'úзувати, пороз'úзувати, ся.

Поразгнать—порозгóнити.

Поразглядѣть — розглядíти, роздивúтися (потрохи).

Поразгнуть, ся—розігнýти, порозгинáти, ся.

Поразговориться — розбалáкатися (по мало).

Поразграбить—пограбувáти.

Пораздать—пороздавáти, (набір) — розвíрити.

Пораздавить — пороздáвлювати, порозчáвлювати.

Пораздарить—пороздарóвувати.

Пораздвинуть, ся—порозсува́ти, порозсо́вувати, ся.
Пораздумать, ся—1) поміркува́ти, ся, поду́мати, погада́ти, помізкува́ти, пометикува́ти; 2) розду́мати,ся (помало).
Пораздѣвать, ся—пороздяга́ти, порозбира́ти, ся.
Поразжечь, ся—роспали́ти, роспекти́, ся (помало).
Поразитель—погро́мник, перемо́жець.
Поразительный, но—вража́ючий; чудо́вий, во, ди́вний, дивогля́дний, но, на ди́во, на про́чуд.
Поразлакомить, ся—розла́сити, розласува́ти, ся (потрохи).
Поразлетѣться—порозлі́та́тися.
Поразлечься—розляга́тися, порозляга́тися.
Поразлить, ся—порозлива́ти,ся.
Поразложить, ся—пороскла́да́ти, ся.
Поразмежевать, ся—порозмежо́вувати, ся.
Поразмотать, ся—порозмо́тувати, ся.
Поразмять, ся—розімня́тися, порозмина́ти.
Поразойтись—порозхо́ди́тись.
Поразорвать, ся—розірва́ти, розідра́ти, розшматува́ти, розша́рпати, роспанаха́ти, порозрива́ти, пороздира́ти, порозша́рпати, ся.
Поразослать, ся—порозсила́ти, ся.
Поразронять, ся—розгуби́ти, порозгу́блювати, ся.
Поразсадить—розсади́ти, порозса́жувати.
Поразсказать—росказа́ти, пороказувати.
Поразсмотрѣть, ся—розгляді́ти, роздиви́тися (помало).
Поразставить—розста́вити, розстанови́ти, порозставля́ти, порозстановляти.
Поразсѣдлать, ся—розсідла́ти, порозсі́длувати, ся.
Поразсѣсть, ся—розсі́стися; порозсіда́тися.
Поразузнать—ви́знати, розізна́ти, ви́відати, повивідувати, повизнава́ти, поросни́тувати.
Поразшатать—розхита́ти, розго́йдати.
Поразшевелить—розворуши́ти (трохи).
Поразъѣхаться—роз'їхатися, пороз'їжджа́тися.
Поранить—пора́нити.
Пораскидать, пораскинуть, ся—роска́дати, роски́нути, пороскида́ти, ся.
Пораскласть, ся—пороскла́да́ти, ся.
Пораскалить, ся—пороскле́ювати, ся.
Пораскована—роскува́ти, ся.
Пораскованрять, ся--росколупа́ти, ся (трохи).
Пораскормить, ся—розгодува́ти, ся.
Пораскопать—пороско́пувати.
Пораскрасть—пороскрада́ти.
Пораскрошить—роскроши́ти.
Пораскупить—роскупи́ти, пороску́плювати, пороскупо́вувати.
Пораскупить—роскупи́ти, пороску́плювати.
Пораспить, ся—ви́пити, роспи́ти, ся, повипива́ти.
Пораспихать—пороспиха́ти.
Пораспложить—порозво́дити, порозпло́жувати.
Пораспользтися—порозла́зитися.
Пораспороть, ся—пороспо́рювати, ся, попоро́ти, ся.
Пораспродать, ся—роспро́дати, ви́продати, попро́дати, попродава́ти, повипро́дувати, пороспро́дувати, ся.
Пораспросить—роспита́ти, ви́питати, перепита́ти, допита́тися.
Пораспрячься—роспрягта́ся.
Пораспугать—роспоро́хати.
Пораспустить—пороспуска́ти.
Пораспутать—росплу́тати.
Пораспухнуть—роспу́хнути (трохи).
Порастаскать—поростаскувати, порозно́сити.
Порастворить, ся—розчини́ти, ся, роспусти́ти, ся.
Порастерять—порозгу́блювати.
Порастолстѣть—погла́дшати.
Порасточить—помарнува́ти, проци́ндрити.
Порастревожить, ся—ростурбува́ти, потурбува́ти, стурбува́ти, ся.
Порастыкать—понатика́ти, понастро́млювати.
Порасхитить—роскра́сти, пороскрада́ти.
Порасходиться—розійти́ся, розходи́тися.
Порасхолодить—розхолоди́ти.
Порасчистить—порозчища́ти, розчи́стити (трохи).
Порасшатать—розхита́ти (трохи).
Порвать, ся—порва́ти, ся, поде́рти, ся, пошарпати, (на шматки) — пошмату́ва́ти, пошматкува́ти, пошмата́ти, (вздовж) — роспанаха́ти, попанаха́ти, (багато) — перешарпати, перешмату́ва́ти, ся.
Поребячески—по-ді́тськи, по-дита́нячи, як ді́ти, по-дита́чому.
Поребячиться—подита́нитись, удава́ти дита́ну.
Поревновать—позаздро́стити (на кого, на що); подба́ти, поревнува́ти; унасліду́вати (кому що).
Поревѣть—поревті́.
Порей, рос. Allium Porrum L. по́ра, прас, пра́ж.
Порекомендовать—порекомендува́ти.
Поржавѣть—поржа́віти, поиржа́віти.
Порисовать—помалюва́ти.
Порисоваться—похизува́тися, похвасува́ти, похвидлюва́ти.
Пористость—діркува́тість.
Пористый—діркува́тий, си́товий.
Порицаніе—дога́на, нага́на, гу́діння, осу́да.
Порицатель, ница—огу́дник, огу́дниця, огу́дич, розгу́дець, гудій, ка.
Порицать—гу́дити, га́нити, ганьби́ти, ганьбува́ти.
Порка—хлост, хло́ста.
Порогъ—1) поріг, (здр.) поріжок (в будові, в греблі, в млині), (в сінях)—сіне́шний поріг; 2) поро́ги (стяга каміння через річку), забо́ра (стяга каміння до половини річки або й дальше, але з проходом), (виступ на порогах)—ла́ва, (тихе місце на порогах)—о́дміть.
Порода—плід, поро́да, породіння, рід, (зневажливо)—ко́дло.
Породистый—поро́дистий, раси́стий, до-

брого плóду.

Породнить, ся—порíдни́ти, ся, породичáти, ся, породáтися, (через шлюб) — посвóїтися

Порождать, породить, ся — 1) порожáти, породи́ти, ся, сплоди́ти; 2) твори́ти, витвóрювати, у(в)чини́ти, чини́ти, утвори́ти, вчини́ти, сплоди́ти, (що лихе)—кóїти, скóїтися.

Порожденіе—плíд, порíдня, порíддя.

Порожня—порожняко́м, впорожні.

Порознить—різни́ти.

Порознично—на́різно.

Порознь—рíзно, на́різно, окро́ме, осóбо, з'осíбна.

Порозъ—кну́р (д. **Кабанъ**).

Пороиться—позро́юватися.

Порокъ—хи́ба, ганжá, вáда.

Поронить, поронять, ся—1) повали́ти, звали́ти. ся; попáдати, покоти́ти, ся, посúпатися; 2) погуби́ти, ся.

Пороптать—поре́мствувати.

Поросёнокъ, поросёночекъ—порося́, порося́тко, пацю́, паця́тко, (кабанчик)—порóсок, (мн.)—порося́та, (більненьке)—пíдсвинок, (властивий поросяті)—порося́чий, (м'ясо)—порося́тина, паця́тина.

Пороскошествовать—пороскошува́ти.

Поростый—зарóслий, (бур'янами)—бур'янува́тий, (очеретом)—очере́туватий.

Поросль—1) чагáр, чагарни́к, чагарí, кущí, молодня́к; 2) мóлодсть, мóлодок, пáрост, пáросток, пáгонець.

Поростать, порости́—поростáти, зарастáти, порости́, зарости́.

Поросячій—порося́чий, паця́чий.

Поротозѣйничать—половúти гáви, ворóни.

Пороть, ся — 1) порóти, роспорóти, ся; 2) бúти, вúбити різкáми, шпáрити, вúшпарити, одчухрáти. від(од)шмагáти; 3) брехáти, плести́, верзти́, набрехáти. **Пороть дичь**—дурня́цю плести́, теревéні прáвити.

Поротье—пороття́.

Пороховница — порохівня́ця, порошня́ця, ладівня́ця.

Пороховой — пороховúй. **Пороховой магазинъ, погребъ**—порохóвня.

Пороховщикъ—порохівни́к.

Порохъ—пóрох, (зерно) —порошúна.

Порочить—неслáвити, ганьбувáти, гáнити.

Порочность—зіпсýтість, зіпсóваність, ганéбність, грíшність, хúбність.

Порочный—грíшний, ганéбний, хúбний.

Порошить—порошúти, мотрóшити.

Порошинка—порошúнка.

Порошокъ—порошóк, (трухлявого дерева, пурхавки або гриба бздюхи)—порóхня́.

Портить, испортить, ся—псувáти, ся, зіпсувáти, ся, нíвечити, ся, паскýдити, ся, гайнувáти, ся, шкóдити, (про чоловіка)—ледащíти, нікчéмніти, собáчитися, (в роботі, тратячи багато знадíбку)—перевóдити. (ріжучи що) — крéмсати, чикрúжити, (про яйця та де-які иньші істовні речі)—притухáти, (про рибу і м'ясце ще)—дýху набирáтися.

Портки—спíдні.

Портмоне—гаманéць, гаманóк, калúтка, складничóк.

Портная, портниха—1) швáчка, швáля, мóдниця; 2) кравчúха.

Портной—кравéць, (здр.)—крáвчик, (жінка його)—кравчúха, (син)—кравчéнко, (дочка)—кравцівна. **Портныхъ дѣлъ мастеръ** — кравéць. **Портное мастерство, портняжество**—кравéцтво.

Портняжескій—кравéцький.

Портняжить—кравцювáти, швачкувáти.

Портовой—портовúй.

Портомой—прач, прачкáр.

Портомойный—прáльний.

Портомойня—прáльня, прачкáрня.

Портомоя—прáчка.

Портретъ—портрéт.

Портсигаръ—цигáрниця.

Портулакъ—(рос.) Portulaca oleracea L.—сóсонка, блóшки.

Портупея—пéревісь.

Портфель—листóвня, тéка.

Портъ—порт.

Портянка—онýча, онýчка.

Портяной—полотняний.

Порубень—облáвок, облáвка (д. під сл. Бортъ).

Порубить—порубáти, (цюкаючи)—поцюкáти, (на шматки)—порозрýбувати, поростинáти, пошматáти, пошаткувáти,

Порубка—пóруб, рубáння, рýбанка.

Порубщикъ—рубáч.

Перугапіе—нарýга, порýга.

Поругать, ся—поглáяти, ся.

Порука—порýка, зарýка, запорýка, рукоє(і)мство.

Порусски — по-росíйськи, по-москóвськи, по москóвському, як москалí, як у москалíв.

Порусѣть—порусáвіти, побіляві́ти.

Поручать, поручить, ся—доручáти, дорýчати, приручáти, у(в)ручáти, порýчати, припручáти, приручúти, (в)ручúти, припорýчати, порýчити, ся.

Поручительство—порýка, зарýка.

Поручейникъ серпообразный, (рос.) Falcaria Rivini Host—різáк, різáчка, серпорíз, сокирки́.

Порученіе—дорýчення, припорýка, порýчéння.

Поручень—порýчча, пóручі, пóручні, порýчина.

Поручикъ, ца—порýчник, ця.

Поручитель, ница—порýчник, ручúтель, ка, зарýчник.

Поручичій—порýчників.

Поручъ—1) д. **Поручень**; 2) нараквиця, нарáквиці (короткі рукави у с(ь)в'ященика).

Порфира—багряни́ця, пурпýра.

Порфиръ—(мінер.) порфір (кáмінь)

Порханіе—перелітáння, пýрхання.

Порфирородный—царськóго рóду, пурпурорíдний, що в пурпýрі родúвся.

Порхать, порхнуть—пу́рхати, пурхну́ти.
Порхъ!—пу́рх!
Порція—пай, пайо́к, па́йка, по́рція.
Порціонный—порці́йний.
Порча—1) псува́ння, ні́вечення, шко́да, попсува́ння, пору́ха; 2) ча́ри, уро́ки.
Порченный—1) зо(і)псо́ваний, зба́влений, попсо́ваний, зні́вечений, поні́вечений, спаску́жений; 2) причи́нний, з'уро́чений.
Поршень—валю́к, шпи́ндель.
Порывать, ся—рва́ти, ся, ориває́ти, ся, сіка́тися.
Порывистость—рву́чість.
Порывистый—рвучки́й, рвачки́й, нага́льний, бурхли́вий.
Порывъ—ориває́ння, за́пал, (вітру)—бу́рхання.
Порыгать—поблюва́ти, поріга́ти.
Порыдать—порида́ти, поголоси́ти.
Порыжѣть—порудіти.
Порыжѣлый—поруділи́й.
Порыскать—побігати, погаса́ти, погаля́ти, пошве́ндяти.
Порыть, ся—пори́ти, покопа́ти, ся.
Порычать—погарча́ти.
Порыхлѣть—ста́ти сипки́м, пухки́м.
Порѣдѣть — поріді́ти, поріді́шати, поріді́шати, зріднути.
Порѣзать, ся — порі́зати, (в)урі́зати, ся, покра́яти, покриши́ти, пошматува́ти, побатува́ти.
Порѣзвиться — попусту́вати, пожирува́ти, побасува́ти.
Порѣзъ--порі́зане (місце), ура́за, (в)ура́зка.
Порѣчный—надрі́чний.
Порѣчье—надрі́чча.
Порѣшить—покла́сти, нава́житися.
Порябѣть—порябіти.
Порядкомъ—1) в поря́дку, по поря́дку, як слі́д, по ряду́; 2) до́бре, дово́лі, до́сить, чима́ло.
Порядковый—(грам.) порядко́вий.
Порядокъ — поря́док, лад, роспоря́док. Въ порядкѣ вещей—як во́диться, як годи́ться, як слі́д, як звича́йно. Приведеніе въ порядокъ—порядкува́ння. Привести въ порядокъ—(в)упорядкува́ти, (в)ула́годити, (в)ула́дити, уладна́ти, припоряди́ти, ушикува́ти. П. въ боевой порядокъ—ушикува́ти.
Порядочно — до́сить, дово́лі, чима́ло; добря́че, не згі́рше.
Порядочный—поря́дний, пу́тній, путя́щий, годя́щий, добря́чий, не згі́рший; чима́лий.
Порядочность—поря́дність.
Посадить, ся—1) посади́ти, посадови́ти, ся, посі́сти; 2) посажа́ти, посади́ти, відсади́ти, засади́ти. Посадить пуговицы—приши́ти ґу́дзики.
Посадка—сажа́ння, са́ження.
Посадникъ, ца—посад́ник, ця.
Посадскій—міст'о́чко́вий.
Посадъ—міст'е́чко.
Посаженно—сажні́ми, на сажні, з са́жня.
Посаженный, ное — сажньо́ви́й, сажньо́ве́.
Посажёный отецъ, п. мать — поса́джений ба́тько, весі́льний, шлю́бний ба́тько, поса́джена ма́ти, весі́льна, шлю́бна мати. Быть посажёнымъ, ною — батькува́ти, матерува́ти, за ба́тька, за ма́тір бу́ти.
Посаливать, посолить — соли́ти, посо́лювати, посоли́ти.
Посаливать, посалить — са́лити, виса́лювати, ялозити, наса́лити, наяло́зити.
Посапожничать—пошевцюва́ти.
Посбить—позбива́ти, зби́ти.
Посбросать—поскида́ти.
Посбыть—збу́ти, позбува́ти.
Посварить, ся—наварі́ти, понава́рювати, зварі́ти, ся.
Посватать, ся—посва́тати, ся, ви́сватати, засва́тати.
Посвезти—позво́зити.
Посверлить—повертіти, попровірчувати.
Посвести, посвесть—звести́, позво́дити.
Посвински—по свиня́чому, як свиня.
Посвидѣтельствовать — пос(ь)ві́дчити, пос(ь)відкува́ти, пос(ь)відува́ти, у кни́ги заве́сти.
Посвидѣтельствованіе — пос(ь)ві́дчення
Посвирѣпствовать—полютува́ти.
Посвистать—посвистіти.
Посвистъ—свист, ви́свист, по́свист.
Посвистывать—висви́стувати.
Посвить—зви́ти, змота́ти, сплести́, позвива́ти, позмо́тувати, посплі́тати.
Посвоевольничать—посвово́лити.
Посвойски — по сво́йому, пона́ськи, пона́ському.
Посвоиться—посвої́тися.
Посволочь—стягти́, постяга́ти.
Посворотить—зверну́ти (трохи).
Посворачивать—позгорта́ти, позвива́ти.
Посвыкнуться--зва́кнути до чо́го (помало).
Посвѣжѣть—пос(ь)ві́жіти.
Посвѣтить—пос(ь)ві́тя́ти, прис(ь)ві́тя́ти.
Посвѣтлить—ви́яснити.
Посвѣтлѣть—пос(ь)вітлі́ти, пос(ь)вітлі́шати, поясні́ти,(на дворі)—ви́яснитися, обви́дні́ти, ос(ь)ві́нути, (про волося)—порусі́вити, побіліві́ти.
Посвѣчивать — с(ь)ві́тя́ти, вис(ь)ві́чувати, вили́скувати.
Посвязать, ся—позв'я́зувати, пов'яза́ти, ся.
Посвящать, посвятить, ся—1) пос(ь)вящя́ти, вис(ь)вя́чувати, пос(ь)вятя́ти, ви́с(ь)вятити, ся; 2) призначя́ти, прис(ь)вя́чувати, призна́чити, віддя́ти, прис(ь)вятя́ти.
Посвященіе — 1) пос(ь)вя́чення, пос(ь)вя́щення, вис(ь)вя́ч(щ)ення; 2) пос(ь)вя́та, прис(ь)вя́та.
Посглазить—з'уро́чити, навро́чити.
Посгнить — погни́ти, потру́хнути, позгнива́ти.
Посгноить—погної́ти.
Посгрести — позгрі́бати, позгорта́ти, позгрома́жувати.
Посдвинуть, ся—позсува́ти, ся.
Посдирать—поздира́ти, пообшму́льгувати, пошму́гляти, пообшмо́ргувати.
Поселенецъ — поселе́нець, осе́льник, (пер-

ший)—оса́дчий.
Посёлокъ—посі́лок, сільце́, ху́тір, ви́селок.
Поселеніе—1) осе́ля, селі́тьба, поселе́ння; 2) засла́ння.
Посельскій—по сі́льськи́, по сі́льсько́му, як в се́лах.
Поселянинъ, поселянка — селяни́н, селю́к, селя́нка, селю́чка.
Поселянскій—селя́нський.
Поселять, поселить, ся — селі́ти, ся, оса́жувати, оселі́ти, ся, поселі́ти, ся, обселі́ти, осади́ти, ся, осі́сти.
Посемейно—роди́нами.
Посердиться — посе́рдитися, погні́ватися.
Посеребрить, ся—посрібни́ти, ви́срібнити, посрі́бритися.
Посеребреніе—посрі́блення.
Посижгать—попали́ти, поспа́лювати.
Посивѣть—поси́віти.
Посидѣлки—вечерни́ці, (рано удос(ь)віта)—до́с(ь)вітки, (у день) — оде́нки, (на короткий час) — посиде́ньки, (хата, де збираються на дос(ь)вітки)—дос(ь)вітча́на ха́та.
Посидѣть—поси́ді́ти.
Посизѣть—поси́зіти.
Посильный, но — можли́вий, по си́лі, під си́лу, як поси́лля, по змо́зі.
Посильнѣть—поду́жчати.
Посинить, ся—посини́ти, ви́синити, ся.
Посинѣть—поси́ніти.
Посиротски—як си́роти, по сирі́тському.
Поскабливать—пошкрі́бувати.
Поскакать—поскака́ти. постриба́ти.
Поскитаться—поблука́ти, потиня́тися.
Поскласть—поскладя́ти.
Поскленть, ся—скле́їти, поскле́ювати, ся.
Поскоблить—пошкра́бати, пошкромя́дити.
Поскользаться, поскользнуться — поковза́тися, поковзатися, поковзну́тися, поковзну́тися, послизну́тися.
Посковный—пло́скінний
Посконь—пло́скінь (д. Конопель).
Посконникъ, рос. Eupatorium cannabinum L. сіда́ч, сіда́ш.
Поскопать—скопа́ти, поско́пувати.
Поскорбить, ся—зібра́ти, назбира́ти, ся.
Поскорбѣть—потужи́ти, посумува́ти.
Поскорѣе—скоріше, мерщій, шви́дче, метчій, хутчій.
Поскрёбки—ви́с(ш)крі(а)бки.
Поскрёбокъ, поскрёбышъ—ви́шкрі(а)бок.
Поскрежетать—поскреготи́ти.
Поскресть — пос(ш)кребти́, пошкра́бати, пдс(ш)кромя́дити.
Поскрывать, ся—покрива́ти, ся.
Поскрипывать—вискря́пувати.
Поскрипѣть—поскрипі́ти, поскря́пати, порипі́ти, порі́пати.
Поскроить, ся — скря́яти, ся, понакра́ювати.
Поскупить, ся—поску́плювати, поскупо́вувати, ся.
Поскупиться—поскупи́тися, пошкодува́ти.
Поскупѣть—поскупі́ти, прискупі́ти.
Поскучать—понудьгува́ти, поскуча́ти.
Послабленіе—пі́льга, поле́гкість, по́пуск, по́пуст, ро́спуст.
Послаблять, слабить—1) попуска́ти, попусти́ти; 2) пільгува́ти, попуска́ти, потура́ти, попільгува́ти, попусти́ти.
Посланецъ—післане́ць.
Посланіе—посла́ніе; лист.
Посланникъ—посе́л, посо́л.
Послесарить—послюсарюва́ти.
Послетѣть, ся—позлі́тати, ся.
Посливать—позлива́ти, назлива́ти.
Пословица — при́казка, послó́виця, прислів'я, при́повідка, при́повістка
Пословичный—приказко́вий, прислівний.
Посложить, ся—поскладя́ти, ся.
Посломить—поламя́ти.
Послоняться—поблука́ти, потиня́тися.
Послужить—1) послужи́ти; 2) зда́тися, приго́дитися. **Это ни къ чему не послужитъ**—це ні на що не придасться, з цьо́го нічо́го не бу́де. **Это послужило ему во вредъ**—це йому́ пошко́дило. **Это послужитъ вамъ въ пользу**—се ста́не вам у приго́ді, се піде на кори́сть вам.
Послужной—службови́й.
Послушаніе—слухня́нство, по́слух, слухня́ність, послуха́ння. — (Нема у неї слухняности до батька. — Ця слух'яність твого сина аж на серці в мене ус(ь)міхнулась радістю).
Послушать, ся—послу́хати, ся, пошанува́ти, ся.
Послушливый, послушный—слухня́ний, послухняний, послу́шний, шановли́вий.
Послушникъ, ца—послуха́ч, ка, послу́шник, ця, біля́к, біля́ця, черни́чка, слима́к.
Послышать, ся—почу́ти, ся, (в)учу́ти, ся, причу́тися.
Послѣ—після́, опісля́, по́слі, навпо́слі, навпісля́, на по́тім, на потому́. **Послѣ обѣда**—після обі́д, по обі́ді.
Послѣдить—послідкува́ти, посте́жити.
Послѣдній — остáнній. остáтній. **Послѣднимъ быть**—пасти́ за́дні.
Послѣдователь, ница—наслі́дувач, ка, насту́пник, ця.
Послѣдовательность—послідо́вність.
Послѣдовательный, но — послідо́вний, но, по ряду́.
Послѣдовать—пі́ти, ру́шити (за ким), наслі́дувати (кому), наступи́ти (після чого).
Послѣдокъ—послі́док, оста́нок, ре́шта; ви́грібки; недоїдки; з'їди, пере́їди.
Послѣдовый—послідо́вий, з послі́ду.
Послѣдствіе—на́слідок.
Послѣдующій—насту́пний, пото́мний.
Послѣдъ—по́слід (напр. зерна), по́слід, поза́ддя (Placenta uteris).
Послѣдышъ—мизи́нець, мизи́нка, (в жарт) —ви́шкрібок.
Послѣзавтра—післяза́втра, поза́втрьому.
Послѣзавтрашній—поза́втрий, поза́втрішній.
Послѣобѣденный—пообі́дній.
Послѣплить—позліплювати.
Послѣпотопный—попото́повий.
Послюнить—послини́ти.

Посманить — позма́нювати, позна́жувати, попереманювати, попереназувати.
Посматривать—поглядáти, ся, позирáти, споглядáти, (вороже)—зúркати.
Посмахивать, хнуть—позмáхувати, змахнýти.
Посмачивать—позмóчувати.
Посмести, посместь—позмітáти.
Посметать—1) поскидáти; 2) позшивáти, (на швидку руку) — нафастригувати.
Посмирнѣть—посмирнíшати, притúхнути.
Посмолкнуть—замóвкнути, занúшкнути.
Посморкаться—вúсякатися.
Посмотрѣть, ся—1) подивúтися, глянýти, поглянýти, спогляднути, зглянýти, позирнýти, (один на другого) — зглянýтися, (люто)—вúз(ь)віритися. **Посмотри**—глянь, подивúсь; 2) поглядíти, доглянýти, попильнувáти.
Посмывать—позмивáти.
Посмѣниваться, посмѣяться—1) с(ь)міятися, ус(ь)міхáтися (часто або часами), пос(ь)міятися, пореготáти, пореготíти; 2) пос(ь)міхáтися, надс(ь)міхáтися, глузувáти, кпúти, кепкувáти, пос(ь)міятися, надс(ь)міятися, поглузувáти, поглумувáти, покепкувáти, покпити, пошкилювáти.
Посмѣлѣе—с(ь)міліше, с(ь)міливіше.
Посмѣнно—на переміну, навперемíнку.
Посмѣть—пос(ь)міти, нас(ь)міти.
Посмѣшить—пос(ь)мішúти, нас(ь)мішити.
Посмѣшище—с(ь)міхóвище, пос(ь)міхóвище, пос(ь)міхóвисько.
Посмѣяніе—пóсьміх.
Поснести, поснесть—позно́сити, позирáти.
Поснимать—поздíймати, познíмати,
Посносить, ся—позно́сити, ся.
Посниться — присни́тися, приверзтúся.
Пособачьи—по собáчому, як собáки.
Пособіе — 1) допомóга, зарятýнок, порятýнок. **Денежное пособіе**—запомóга грошúма; 2) спóсіб, зáсіб. **Учебное пособіе**—підрýчник.
Пособлять, пособить—д. **Помогать, помочь.**
Пособирать—позбирáти, (усе)—вúзбирати.
Пособникъ, ца—помагáч і д. **Помощникъ, ца.**
Пособрать,ся—позбирáти, ся.
Посовывать, посовать, ся—посувáти, посóвати, ся. **Посовывая, сь**—пóсувом.
Посовѣститься—посоро́митися.
Посовѣтовать, ся -порáдити, ся, порáятися, ся, нарáдити, ся, нарáяти, прирáдити, прирáяти, ráду дáти, перерáдитися.
Посогнать—позганя́ти, поназганя́ти.
Посогнуть—зігнýти, надігнýти.
Посогрѣть—зігрíти (трохи).
Посодвинуть, ся—позсувáти, позсóвувати, ся.
Посодрать—1) зідрáти, злупúти; 2) поздирáти.
Посодѣйствовать—підпомогтú, запомогтú, підсобúти і д. **Помочь.**
Посоединять—позлучáти, поз'єднувати
Посозвать—поззивáти, поскликáти, наззивáти, понакликáти.
Посожалѣть—пожалíти, пожалкувáти.
Посозрѣть—поспíти, пристúгти.
Посократить—скорóтити, вкорóтити.
Посолдатски—по салдáцькому, як салдáти, як москалí.
Посолъ—1) посóл, посéл; 2) післанéць.
Посольскій—посóльський, посéльський.
Посольство—посóльство.
Посольствовать—послувáти.
Посопротивляться—посперечáтися, позмагáтися, поопéртися.
Посопѣть—посопúть.
Посорить—1) пос(ь)мітúти, нас(ь)мітúти; 2) розвíяти, роскúдати, провíяти, прогайнувáти, процúндрити, попереводúти.
Пососать—поссáти, посмоктáти, смокнýти.
Пососторѣть—зістáрітися.
Посотенно—сóтнями, на сóтні.
Посохнуть—посóхнути, посхнýти.
Посохъ—1) пáлиця, ціпóк, кий, кéлеп (д. **Палка**); 2) патерúця (д. **Жезлъ**).
Посошокъ узловатый, Христовъ п., рос. Phlomis tuberosa L.—кропúва глуха́, свиняча бáбка, медовúк, медівнúк, нечýй-вíтер.
Поспасть—спáсти. **Поспасть съ лица**—з лиця́ спáсти, змарніти, схýднути. **П. съ голоса**—спáсти з гóлосу.
Поспахнуть—д. **Посмахнýть.**
Поспесивиться—попишáтися, погордíти.
Поспесивѣть—запишáтися, загордíти і д. **Загордиться.**
Поспилить, ся—надпилúти, ся.
Посписывать—поспúсувати.
Поспить—надпúти.
Поспорить—поспóрити, ся, посуперечáтися, позмагáтися.
Поспособствовать—помогтú, запомогтú.
Поспугивать—посполóхувати.
Поспустить, ся—спустúти, ся, поспускáти, ся. **Пиво поспустилось** — пúво сціжене.
Поспѣвать, поспѣть—1) поспівáти, виспівáти, спíти, спілíти, стúгнути, пристигáти, поспíти, вúспіти, постúгнути, настúгнути, пристúгнути, пристúгти, доспíти. **Скоро поспѣвающій**—скорóздрий, скороздрúвий, скорозрілий, скóроздрій.— (Овес скóроздрій вже й поспів); 2) поспівáти, наспівáти, настигáти, приспівáти, поспíти, наспíти, настúгти, настúгнути, приспíти, (біжучи)—збігти.
Поспѣлый — спілий, стáглий, поспілий, пристáглий і д. **Зрѣлый.**
Поспѣшать, поспѣшить — спішúтися, поспішáти, ся, хапáтися, квапúтися, поспішúти, ся, похопúтися, поквапитися, порáнитися. **Поспѣшить**—людей **насмѣшить**—скóрий пóспіх — лю́дям пóс(ь)міх.
Поспѣшествовать—помагáти.
Поспѣшливость—поспíшність.
Поспѣшливый, во—спíшний, но, поспішнúй, хапкúй, поквáпний, но, квапли́вий, во, сквапнúй, сквапли́вий, во, хапли́вий, во, похопли́вий, во, хапкóм,

по́хватком, хватькома́, по́спіхом, на швидку́ ру́ку, ско́рим ча́сом, пи́льною годи́ною. Поспѣшливый человѣкъ—скорохва́т, скорохва́цький.

Поспѣшность—спіх, по́спіх, спі́шність, поква́пність, квапли́вість, хапа́ння, ха́пкість, по́хоп.

Поспѣшный, но—д. **Поспѣшливый. Поспѣшная работа**—хапли́ва, нага́льна робо́та, хватани́на, хаповиця, хапатня́. **Взяться поспѣшно**—похопи́тися, прихвати́тися.

Поправнить, ся—порівня́ти, ся.

Посрамленіе—1) осоро́млення; 2) со́ром, соромо́та, глум, ганьба́.

Посрамлять, посрамить, ся—со́рому завдава́ти, ганьби́ти, осоро́мити, посоромі́ти, ся, оганьби́ти, со́рому завда́ти, со́рому набра́тися.

Посреди—посере́д, насере́д, се́ред, посере́дині.

Посредникъ, ца—посере́дник, ця. **Отдать дѣло на рѣшеніе посредниковъ**—зда́тись, спусти́тись на люде́й.

Посредническій—посере́дницький.

Посредничество—посере́дництво.

Посредственность—мі́рність, звича́йність.

Посредственный, но—серє́дній, посере́дній, нічого́нький, мі́рний, помі́рний, но, так собі.

Посредство—1) спо́сіб, за́сіб; 2) посере́дництво.

Посредствомъ—через. **П. хитрости**—ха́трощами. **П. обмана**—обма́ною, ома́ною, мошє́нством. **П. этого**—таки́м спо́собом, таки́м по́битом.

Посровнять—порівня́ти, зрівня́ти.

Посрочный, но—строкови́й, в стро́ки, на стро́к.

Посрубливать — позру́бувати, постина́ти.

Посрѣзать—зрізати, зітну́ти, позрізувати, постина́ти, позчу́хрувати (тоненькі гілочки).

Поссадить—позса́жувати, повиса́жувати.

Поссориться, ся—посвари́ти, ся, (з родичем)—розрідни́ти, ся, (дуже)—погри́зтися, (в жарт кажучи)—глек розби́ти.

Поставка—1) постача́ння, достача́ння, приста́вка, поста́ча; 2) постано́ва; 3) ви́става.

Поставлять, поставить—1) ста́вити, становйти, поста́вити, постанови́ти. **Поставить на видъ**—звернути ува́гу. **П. въ тупикъ**—оступа́чити. **П. въ строй, въ боевой порядокъ**—ушикува́ти. **Поставляю долгомъ, за счастіе**—вважа́ю за обов'я́зок, за ща́стя; 2) постача́ти, настача́ти, поста́чити, наста́чити, приста́вити, ви́стачити, (багатьом)—понастача́ти; 3) настановля́ти, настанови́ти, (про с(ь)в'я́щеників)—вис(ь)в'я́щати, ви́с(ь)в'ятити і д. **Назначать 2.**

Поставочный—доста́вний, до поста́ча́ння (про за́соби).

Поставщикъ—доста́вник.

Поставъ—1) кро́сна (у ткацькому верстаті); 2) млино́вий ка́мінь, ко́ло. **Мельница о двухъ поставахъ**—млин з двома́ ко́лами.

Постановка—д. **Поставка 2 і 3.**

Постановленіе—постано́ва.

Постановлять, постановить—постановля́ти, постанови́ти, (в раді)—в(у)ра́дити.

Постараться — постара́тися, поклопота́ти, подба́ти, попильнува́ти, посилкува́тися.

Постарикомски—постаро́чи, по старе́чому.

Постарѣть—поста́рітись, (не дуже)—зіста́ріти.

Постегать—1) пошмага́ти, постьо́бати, похво́ськати; 2) постьо́бати (про шитво).

Постеклить—по(с)шкли́ти, ви́шклити.

Постель, ка—по́стіль, посте́ля, (здр.)—по́стілонька, ліжко, ліжни́ця, піл.

Постельничій—посте́льник.

Постельный—по́стільний.

Постепенность — ступне́вість, ступне́вий хід, поступо́вність.

Постепенный, но—ступне́вий, ступне́во, поступо́вний, поступо́вно, черго́ю, попоря́дку, пома́лу-ма́лу, спроквола.

Постереть, ся—сте́рти, ся (трохи).

Постеречь, ся—постерегти́, ся, посторожи́ти, поберегти́, ся, попильнува́ти, поглядіти, повартува́ти, попантрува́ти.

Постиженіе—зрозумі́ння, збагне́ння.

Постижимость—зрозумі́ливість, збагне́ність.

Постижимый—зрозумі́ливий, я́сний, збагне́нний.

Постигать, постигнуть, постичь, ся—1)захо́плювати, захопи́ти, заспіти, спіткáти, ся, здиба́ти; 2) схо́плювати, зрозумі́ти, збагну́ти.

Постиланіе—сте́лення, слання́; мо́щення.

Постилать, постлать, ся—1) сла́ти, ся, стели́ти, ся, посла́ти, постели́ти, ся, простели́ти; 2) стели́ти, моста́ти, постели́ти, помости́ти.

Постилка — 1) д. **Постиланіе**; 2) пі́дстілка, (що стелють свиням)—барліг.

Постирать, ся—попра́ти, ся. — (Попрала усі сорочки).

Постить, ся—по́сти́ти, ся, по́стувати, (по понеділках)—понеді́лкувати.

Постникъ, ца — по́стник, ця, безскоро́мник, ця.

Постничаніе—по́щення, по́стування, піст.

Постный—пісни́й. **Постное кушанье**—пісни́на, пісна́ стра́ва. **Постное масло**—олія.

Постовой—стійчик, вартови́й.

Постой, оя—постій, о́ю, (стар.)—стано́вище

Постонать—постогнати.

Постоятать—стопта́ти, стопцюва́ти.

Посторониться—оступа́тися, одійти у бік, осторони́тися.

Посторонній—сторо́нній, чужи́й.

Постоялецъ, постоялица—постоя́льник, ця, пожиле́ць, пожили́ця, підсусі́док, комі́рник.

Постоялое—постоя́ле, комі́рне.

Постоялый дворъ—постоя́лий, постоя́льний

двір, заїздний, заїжий двір, заїзд, станція.

Постоянный, но—1) постійний. но, сталий, стале; 2) повсякчасний, по всяк час, невиводний, но, разурязній, раз-у-раз, що разу, раз-по-раз, усе.

Постоянство—постійність, сталість.

Постоять—постояти. **Постой**—трівай і д. Погоди.

Пострадать—постраждати, потерпіти, натерпітися, помучитися, притерпіти.

Пострансствовать — помандрувати, повандрувати, попоїздити, попоходити.

Пострашать—пострахати, настрахати, полякати.

Пострекотать—поскрекотати.

Постригать, постричь, ся—постригати, постригти, ся, (овець) — пококати. **Постричься въ монахи—в ченці** постригтись, вчернїти.

Постриженіе—постриг.

Построгать—построгати, (гемблем) — погемблювати.

Построеніе—1) будування, збудування; 2) будова.

Постройка—1) д. **Построеніе**; 2) будинок, будівля, будова.

Построить, ся—1) построїти, побудувати, ся, збудувати, вибудувати, поставити, (з каміню, з цегли)—помурувати, вимурувати, змурувати; 2) пошикувати, (в)ушикувати, ся.

Постромка—посторонок.

Постромочный—посторонковий.

Построгать—д. **Построгать**.

Пострѣлёнокъ—брикунець.

Пострѣливать—стріляти, палити, тарахкати (иноді).

Пострѣлъ—1) удар, грець (д. **Апоплексія**); 2) щибеник, палівода, пустун, брикун, (здр.) пустунчик, брикунець; 3) рос. Anemone patens L.—сон, сонтрава, сон блакітний. **Бѣлый пострѣлъ**, A. sylvestris L.—білий сон, біла куряча сліпота.

Пострѣлять — постріляти, перестріляти, вистріляти.

Пострясти, пострясивать, пострясхнуть—струсити, пострушувати.

Постудить—постудити, вистудити.

Постукивать — стукотіти, грюкотіти, торохтіти, погримувати, токотіти.

Поступательный—поступовий.

Поступать, поступить—1) робити, діяти, чинити, повводитися, вдіяти, учинити, зробити і д. Дѣйствовать і Обращаться съ кѣмъ.—**Поступать правильно, справедливо**—по правді робити. **Онъ дурно поступилъ**—він погано зробив; 2) уступати, ставати, уступати, стати. **Поступить на службу**—стати на службу.

Поступаться, поступиться—поступати, ся, поступити, ся, уступати, уступити.

Поступокъ—вчинок, учинок.

Поступленіе—вступ.

Поступной—уступлений.

Поступчивый—(в)уступний.

Поступь—хода.

Постучать, ся—постукати, ся, постукотіти, погрюкати, погрюкотіти, погуркати, (дуже)—потарахкати, (часто)—поторохтіти, (про що дзвінке)—поцокотати, поцокотіти, (дверима) — погримати.

Постъ, поста — піст, посту, (тільки про пісну їжу)—піснота. **Петровъ постъ**—петрівка, (належачий до сього посту) — петрівчаний, **петрівочний. Рождественскій постъ** — пилипівка. **Спасовъ постъ** — спасівка. **Великій постъ**—великий піст,(1-й день його)—чистий понеділок, жилавий понеділок, (в жарт)—полоскозуб, (1-а неділя В. П.)—жаляна, збірна, (4-а неділя В. П.) — середохресна, (середа тії неділі) — хрести, (5-а неділя В. П.)—похвальна, (субота тії неділі)—похвалá, (6-а неділя В. П.) — вербна, вербниця, (7-а неділя) — білий тиждень, (четвер на цій неділі)—чистий четвер.

Постъ, поста — 1) стійка, бекет, пост; 2) уряд.

Постыдный, но—срамотний, соромицький; стидкий і т. д. д. **Позорный. Постыдное положеніе**—страмовище.

Постыжать, постыдить, ся — д. **Посрамлять, ся.**

Постылость—осоруга, осоружність.

Постылый — остилий, осоружний, обридлий, огидлий і т. д. д. під сл. **Опостылый.**

Постылѣть — обридати, обридлим, остілим ставати, осоружуватися.

Постынуть—похолонути, постигнути.

Постягивать—постягати, позволікати.

Посуда — посуда, посуд, начиння, (одна штука) — посудина, (велика для зсипання) — всипище, (мідяна) — мідниця, (в котрій розводять крейду)—крейдянка, (кам'яна)—кам'янка, (для зсипки зерна) — сипанка, сипань.

Посудникъ — 1) мисошник, посудник; 2) мисник, судник.

Посудный—посудний.

Посудиться — посудитися, попозиватися, потягатися.

Посуетиться—пометушитися.

Посулить—наобіцати, наобіцяти.

Посулъ—д. **Обѣщаніе.**

Посульный—обіцяний.

Посупливать, посупить, ся—д. **Насупливать.**

Посурьмить—почорнити (волосся).

Посуточный, но—поденний, но.

Посушить—посушити, висушити.

Посуху—посухому.

Посучить—посукати, всукати.

Посхватывать, ся — посхоплювати, посхопляти, ся.

Походить—походити, позіходитися, посхожуватися.

Посцѣпиться—посчеплюватися.

Посчастливиться, посчастливѣть — пощастити, ся, поталанити, похвортý-

нити, погаразди́тися.
Посчитать, ся—полічи́ти, порахува́ти, ся.
Посъ̀дать—поз'їда́ти.
Посъ̀хаться—поз'їзди́тися, понаїзди́ти.
Посылать, послать, ся — сла́ти, засила́ти, посила́ти, відсила́ти, посла́ти, засла́ти, відісла́ти, ся, (часто)--ганя́ти.
Посыланіе — посила́ння, висила́ння, засила́ння.
Посылаться, послаться — здава́тися, склада́ти, зда́тися (на кого).
Посылка — 1. слання́, посила́ння; 2) поси́лка.
Посыльный — посланéць, післанéць; побіга́ч, гінéць, посúльний.
Посыпаніе—посипа́ння.
Посыпа́ть, посыпать, ся — посипа́ти, поси́пати, ся, (разом багато)—поросну́ти, (борошном) — поборошни́ти.
Посыпка—посипа́ння.
Посыхать, посохнуть—посиха́ти, усиха́ти, посо́хнути, усо́хнути.
Посѣвать, посѣять — засіва́ти, засіяти, посіяти, (без оранки) — на́волóком.
Посѣвъ—посів, засів, засівок, (найбільше те, що сіють і засіяне); сівба́, сіяння, сіянка, (найбільше як дія і час).
Посѣдѣлый—посивíлий, сúвий.
Посѣдѣть — посúвіти, (трохи) — присúвіти.
Посѣкать, посѣчь, ся — 1) зру́бувати, стина́ти, зрубáти, стя́ти, зітну́ти, ся; 2) сікти́, би́ти, ви́бити, (різками тощо)—шмага́ти, шпа́рити, чухра́ти, одшмага́ти, одчухра́ти, ви́шпарити, (лозиною)—похворости́ти, похво́скати, ви́хльостати. **Посѣчь капусту**—пошаткува́ти (шатківницею).
Посѣменить—засіяти.
Посѣрить—посіркува́ти.
Посѣрѣть—посірі́ти.
Посѣтитель, ница — відві́дач, відві́дувач, одві́дач, ка, провідач, ка.
Посѣтовать — 1) пожури́тися, посумува́ти, потужи́ти; 2) побідкатися.
Посѣщать, посѣтить — одві́дувати, відві́дувати, навідувати, ся, одві́дати, навідати, ся, прові́дати, перевідати, завіта́ти до ко́го, (часто)—вчаща́ти, вна́жуватися, вна́дитися, (на коротку годину)—наверта́тися, наверну́тися.
Посѣщеніе—одві́дини, відві́дини, одві́дання, про́від, про́віди.
Посягательство — зазіха́ння, посяга́ння, за́мах.
Посягать, посягнуть —зазіха́ти, посяга́ти, важитися, посягну́ти, пова́житися.
Потаенница, рос. Lathraea Squamaria L.—петрів хрест, ма́слянки, шпара́говий ряст.
Потаенный, но—таємний, та́йний, но, потайни́й, по́тай.
Потанвать — 1. рост о́плювати (помало, напр. віск); 2) та́нути, рост о́плюватися (помало, про сніг і кригу).
Потайникъ—тайни́к, таємни́ця, потайни́к.
Потайной—д. **Потаенный**.
Потанть, ся—утаї́ти, потаїтися.
Потанало, потакальщикъ, ца — пота́кувач, ка, потака́йло.
Потаканіе—пота́кування, поблажа́ння.
Потака́ть—потура́ти, потака́ти.
Пота́кать, потакнуть — пота́кувати, потакну́ти.
Поталкивать — попиха́ти, пошто́вхувати, (ззаду)—підпиха́ти.
Потанцовать—потанцюва́ти.
Потараторить — поцокоті́ти, полопоті́ти, подріботі́ти.
Потаращить—ви́тріщити, ся, ви́рячити, ви́лупити (очі, де-який час), повитріща́ти, повиря́чувати.
Потаскивать, потаскать—1) таска́ти, тяга́ти, волокти́, пе́рти, тарга́нити, потаска́ти, потягти́, поволокти́, попе́рти, потарга́нити, поцу́пити; 2) тяга́ти, кра́сти, потягти́, покра́сти.
Потаскунъ—волоцю́га, курва́ль.
Потаскуха, потаскушка—шльо́ндра, шлю́ха, мандрьо́ха, повія, підті́панка, потіпа́ха, хльо́рка, діпти́нка, ля́рва, ку́рва, шку́ра, католу́півна.
Потасовка —, та́ска, тасканина, по́таска, халазія, прочуха́н, прочуха́нка, поволо́чка, тіпа́чка, чубани́на, чубрій. **Дать потасовку**—прочуха́на, чубрія да́ти.
Потатуйка, — пт. Upupa epops —о́дуд, ву́двуд.
Потатуйкинъ—о́дудів, ву́двудів.
Потатчикъ, ца — пота́кач, ка, потака́йло, потура́йло.
Потачка—потура́ння, по́пуск, по́пуст, пота́чка.
Поташъ—по́таш, смальцю́га, смальцю́га.
Поташный — поташо́вий, смальчу́жний. —**П. заводъ** — пота́шня, смальцу́га, смальчу́жня.
Потащить, ся—1) потягти́, поволокти́, попе́рти, пото́рити, поцу́пити, потарабáнити, попрова́дити; 2) потягти́, поволокти́ся, попле́нтатися, попха́тися.
Потвердѣть—потвердíшати.
Потворство—д. **Поблажка** и **Потачка**.
Потворствовать — потура́ти і д. **Поблажать** и **Потакать**.
Потворщикъ, ца—д. **Потатчикъ, ца**.
Потёмки—темно́та, пітьма́. Въ потёмкахъ—смерко́м, по́ночі, по́темки, по́темну.
Потемнѣлый—потемні́лий, поме́рхлий (про блиск).
Потемнѣть—потемні́ти, потемні́шати, потьмаріти, потьма́тися, потьмарі́тися, (на дворі)—посутені́ти, поночі́ти, (про блиск)—поме́рхнути.
Потемнять, потемнить, ся,—темни́ти, тьмя́ти, потемни́ти, ся.
Потеплѣть—потепліти, потеплíшати.
Потеребить—посми́кати, посіпати, попа́рпати, (про волосся, пір'я)—подра́ти, поскубти́, (про льон, коноплю)—подра́ти.
Потереть, ся — тере́ти, поте́рти, ся, (віхтем)—пошарува́ти, потару́дити, (тіло вірьовкою або що)—пошмуґляти,

пошмо́ргати, (що-небудь салом, дьогтем то-що)—пошмарува́ти.

Потерзать, ся — 1) подра́ти, поде́рти, попа́рпати, ся; 2) помо́чити, ся.

Потерпѣть — потерпі́ти, наложи́ти (чим). **П. фіаско, п. неудачу** — пійма́ти о́близня, (в сватанні)—гарбуза́ з'їсти.

Потеря — зги́ба, утра́та, тра́та, втра́та, стра́та, шко́да, вте́ря.

Потерянный—загу́блений, згу́блений, втра́чений, пропа́лий, пропа́щий.

Потерять, ся—загуби́ти, згуби́ти, ся, утра́тити, стра́тити, утера́ти, ся, потера́ти, ріши́тися, стера́тися. **Потерять время**—прогайнува́ти, промарнува́ти, (ба́йдикуючи) — пробайдикува́ти. **П. довѣріе** — зневіритися (кому, до кого). **П. дѣвственность**—вінок загуби́ти, згуби́ти, скантова́тися, напр.—(дівка скантова́лася до шлюбу). (Д. ще під сл. **Дѣвство**). **Потерять много** — перегуби́ти, позагу́блювати.—**П. мужество, энергію**—оба́битися. **П. мѣняя**—проциган́ити. **П. силу**--ви́спльнитися, ви́снажитися. **П. сознаніе**—опа́морочитися, стера́тися, знепритомніти. **Въ безсознательномъ состояніи, въ безпамятствѣ**—непритомним (непритомною) бу́вши.

Потесать—потеса́ти, (гемблем)—погемблюва́ти.

Потесь—сторно́, права́ло.

Потечь—потекти́, (дуже) — ра́нути, гу́нути, гульну́ти, (великими краплями)—покоти́тись.

Потирать, ся — те́рти, натира́ти, ся, (трохи)—потира́ти.

Потираніе—потира́ння.

Потихоньку, потихонько—тиха́ненько, тихе́сенько, сти́ха, пото́ху, стихе́нька, потихе́сеньку, тихцем, ти́шком, тихі́сінько, ни́шком, ни́щечком.

Потлизость—пото́вість, пітня́вість.

Потлявый—пото́вний, пітня́вий.

Потлѣть, ся—потліти.

Потникъ—пітни́к (повсть, що підкладається під сідло і черезсіде́льник).

Потный—спітні́лий, пітня́й.

Потовой—1) пото́вий; 2) д. **Потный**.

Потогонный—пото́вий.

Потогонъ—рос. Imperatoria Ostruthium L.—царь-зілля, стародуб.

Потокъ—пото́к, течія́, водото́ча, струмо́к (маленький), (бурко́тливий) — бурча́к.

Потолмать, потолкнуть, ся—попха́ти, пошто́вхати, пошту́рхати, попхну́ти, ся.

Потолковать—побала́кати.

Потолокъ—сте́ля.

Потолочина--стеля́на(кожна дошка в стелі).

Потолочный—стелеви́й.

Потолочь, ся—потовкти́, ся, потовкма́чити, (рослину)—ви́толочити.

Потолпиться—пото́впитися.

Потолстѣть—погру́бшати, пото́вщати, погла́дчати, по́ситчати, (в жа́рт)—запуза́тіти.

Потоль—по́ти, по́тіль, до́ти, до́тіль.

Потомить, ся—поморі́ти, ся; пону́дити, ся.

Потомко—томами́.

Потомокъ—пото́мок, нащадок, (далекий) відрі́док.

Потомственный—пото́мний, нащадний.

Потомственность— пото́мність.

Потомство — пото́мство, нащадки, плід, породження, наслідда, (зневажливо) —ко́дло.

Потому—бо, зати́м, зати́м що, того́, того́ що, через то́, отти́м, тому́, тим, для то́го, за-для то́го. **Потому именно**—тому́ са́ме, отти́м бо то. **Потому то и вѣть**—тим бо й ба́! через те бо то й нема.

Потомъ—по́тім, по́тім то́го, пото́му, після то́го, опісля́, відта́к, далі, а да́лі.

Потонуть — потону́ти, втону́ти, утону́ти, у(в)топи́тися.

Потончать, потонѣть — пото́нчати, пото́ншати.

Потопать—тону́ти, потопа́ти, топи́тися.

Пото́пать—пото́пати, поту́пати, потупцюва́ти.

Потопленіе—зато́плення.

Потопнать, потопить, ся—топи́ти, у(в)топи́ти, ся, зато́плювати, зато́пити.

Потоптать, ся—потопта́ти, ся.

Потопный—пото́повий.

Потопъ—пото́па, пото́п.

Потормозить, ся—1) поторгува́ти, покрамарюва́ти, покупцюва́ти, погандлюва́ти, (в шинку) — пошинкува́ти, пошинкарюва́ти, (на базарі)—побазарюва́ти, (на ярмарку)—поярмаркува́ти; 2) поторгува́тися.

Потормошить — посіпати, пото́рсати, потермоси́ти.

Поторопить, ся—поскори́ти, ся, поспіши́ти, ся, похопи́тися.

Потрачать—постирча́ти.

Потосковать—посумува́ти, потужи́ти, (доволі) — попотужи́ти, попожури́тися і д. **Попечалиться**.

Поточить—погостри́ти.

Поточный—пото́ковий.

Потошнить—зану́дити.

Потрава—спаш, по́толоч, стра́вля.

Потравить—1) спа́сти, потоло́чити, трави́ти, потрави́ти; 2) поцькува́ти.

Потрата—стра́та, втра́та, потра́та.

Потратить—потра́тити, протра́тити, ви́тратити, ся, (про кількох)—повтра́чуватися, (позиваючись)—пропозива́ти, (марно) проманта́чити, проци́ндрити.

Потрафлять, потрафить — 1) потрапля́ти, у(в)трапля́ти, влуча́ти, потра́пити, у(в)тра́пити, влучи́ти; 2) годи́ти, дого(д)жа́ти, догодити. **На него трудно потрафить**—йому́ тру́дно догоди́ти.

Потребитель—спожи́вач.

Потребительный—спожи́вчий, спожи́вний.

Потребленіе — споживання, у(в)жива́ння, поживання, ужи́ток, вжи́ток.

Потреблять, потребить—споживати, у(в)живати, поживати, вжи́ти, пожи́ти, спожи́ти.

Потре́бность—потре́ба.
Потре́бный—потрібний.
Потребовать—потре́бувати, пра́вити.
Потревожить—потрубува́ти, потрівожити (людину), сполоха́ти, сполоши́ти, (птицю, з(ь)віря), зру́шити, зрухну́ти (яку річ), у(в)рази́ти (рану, болячку), поколо́шкати, росколо́шкати (волосся).
Потрепать—потріпати, (крилами)—полопоті́ти.
Потрескать — потріскати, поло́пати, ножерти.
Потрескаться — потріскатися, поре́патися, полу́скатися, поло́патися, розлу́скатися, поростріскуватися.
Потрескивать—витріскувати.
Потрещать—потріща́ти, потріскота́ти, потріскоті́ти, пота́ркати, (про масло, сало)—пошкварча́ти.
Потрогивать, потрогать—торка́ти, дотика́ти, чіпа́ти, поторка́ти, ся, доткну́ти, ся, доторкну́тися.
Потрошение—тельбушіння; па́трання.
Потрошить—тельбуши́ти, требуши́ти, па́трати, розчини́ти, перечини́ти.
Потрудить—утрудни́ти; потурбува́ти.
Потрудиться—1) попрацюва́ти, поробити; 2) потурбува́тися, поклопота́тися, попіклува́тися.
Потрунить (надъ кѣмъ)—пос(ь)мія́тися, поглузува́ти, покепкува́ти (з кого).
Потруси́ть—потруси́ти.
Потру́сить—побоя́тися.
Потрушивать—трохи боя́тись, побою́ватись.
Потрясать, потрясти—1) трясти́, труси́ти, то́рсати, потрясти́, потруси́ти, то́рсати; 2) хита́ти, захита́ти, захитну́ти і д. **Поколебать 1.**
Потрясение—1) стрясіння, струсіння; 2) хита́ння, захита́ння.
Потряхивать—труси́ти.
Потуги—хва́тки, пере́йми.
Потуда—до́ти і д. **Дотоле́.**
Потужить—потужи́ти і д. **Попечалиться.**
Потузить—поби́ти, одлупи́ти і д. **Поколотить.**
Потупить, потупить, ся—потупля́ти, потупити, у(в)ту́пи́ти, ся, похни́пити, ся.
Потускнуть—поме́рхнути.
Потускнѣть — поме́рхнути, потьмити́ся, потьмари́ти.
Потухать, потухнуть—га́снути, перегаса́ти, погаса́ти, у(в)гаса́ти, пригаса́ти, погасну́ти, угасну́ти, пригасну́ти.
Потухлый—згаслий.
Потучнѣть—погла́д(ш)чати.
Потушать, потушить—1) гаси́ти, погаси́ти, у(в)гаси́ти; 2) гамува́ти, туши́ти, утихоми́рити, потуши́ти.
Потчевать, попотчевать—угоща́ти, частува́ти, угости́ти, почастува́ти, трак(х)тува́ти, потрактува́ти.
Потчеваніе—частува́ння, трак(х)тува́ння.
Потщиться—постара́тися, посилкува́тися.
Пять—1) пі́ть; 2) риба Physeter macrocephalus, дивогла́вець, плеву́н.
Потыка, у виразі: „онъ у него на потыкахъ"—він у нього за попи́хача.
Потыкать—1) тка́ти; 2) пха́ти, попиха́ти.
Потылица—пота́лишник.
Потысячно—тися́чами, з тися́чі.
Потычка—тума́к, стуса́н, штурха́н, штурхане́ць.
Потѣлый—спітні́лий.
Потѣніе—потіння.
Потѣснить, ся--потисну́ти, ся, сти́сну́ти, ся,
Потѣть, вспотѣть—пітні́ти, (дуже) — упрі́ва́ти, спітні́ти, упрі́ти.
Потѣха—потіха, куме́дія, чудасія, чудоро́дія.
Потѣшать, потѣшить, ся — потіша́ти, забавля́ти, потіши́ти, заба́вити, ся.
Потѣшный—втішний, куме́дний, чудоро́дний.
Потягивать, потянуть, ся — 1) тягти́, потя́гувати, потягти́, ся, поцупити. **Потянуться за кѣмъ**—попну́тися, потягти́ся; 2) д. **Попивать.**
Потягиваніе—тяга́ння, пота́гування, потяга́ння; по́тяги.
Потягота—по́тяги.
Потяжелѣть—пова́жчати.
Поубавить—зба́вити, одба́вити (трохи).
Поубавлять—заколиха́ти (помалу).
Поубрать—прибра́ти (трохи).
Поубыть—убу́ти, спа́сти (трохи), змі́шитись.
Поувезти, поувезть—повиво́зити.
Поувести, поувесть—повиво́дити.
Поувозить—повиво́зити, позво́зити.
Поуговорить—умо́вити (потрохи).
Поугомонить, ся—у(в)гамува́ти, ся.
Поугорѣть — учаді́ти, почаді́ти (трохи, багатьом).
Поудивляться--подивува́ти,продивува́ти,ся.
Поудить — по́удити, пову́дити, полови́ти ри́бу (в)удкою).
Поужинать—повече́ряти.
Поукласть—повкла́дати.
Поукрасить—поозді́блювати, (квітками)—поуквітчувати, заквітча́ти,(щ(ь)в'ящками)—пообщ(ь)в'яхо́вувати.
Поукратить—погамувати.
Поуменьшить, ся—зме́ншити, ся. (про декілько)—повме́ншувати, ся.
Поуминѣть—порозумні́ти, порозумні́шати.
Поумыть—повмива́ти.
Поунять—вгамува́ти, втихоми́рити.
Поуправлять — поору́дувати, покерува́ти, попра́вити, проору́дувати.
Поупрямиться — позмага́тися, посупереча́тися, попручáтися.
Поусердствовать—припильнува́ти, поусе́рдувати.
Поускорить—приско́рити.
Поусмирять—втихоми́рити.
Поусмирѣть—втихоми́ритись.
Поуспокоить, ся—вгамува́ти, ся, заспоко́їти, ся (трохи).
Поустарѣть—поста́ріти, приста́рітися, (про людину)—підтопта́тися.
Поусѣсться—посіда́ти.
Поутихнуть—втихоми́ритись, вти́шкнути, вти́шитись.
Поутру—зра́на, ура́нці, вра́нці, ра́нком.

Поухаживать—пополиці́ятися, попоженихáтися, проженихáтися, послідкувáти (за ким), поупадáти (коло кого), (за кількома)—переженихáти, ся.
Поуходить—повтікáти.
Поучать, поучить, ся—поучáти, навчáти, научáти, наýчувати, повчúти, навчúти, ся.
Поученіе—1) наýка, навчáння; 2) д. **Проповѣдь**.
Поучительный—поучáючий, научáючий.
Пофантазировать — пофантазувáти, похимерувáти, думкáми в хмáрах політáти.
Пофрантить—похверцювáти, почепурúтися, похизувáтися.
Пофыркать—попúрхати, почмúхати.
Похабникъ, ца—соромíтник, ця.
Похабничать—соромíтно повóдитись.
Похабный, но—сороміцький, срамóтний, соромúцький, безсорóмний, стидкúй, сóромно, безсорóмно, без сóрому.
Похабство—безсорóмність.
Похаживать—похожáти.
Похвала—хвалá, похвалá.
Похваливать—похвалúти, вихвалúти.
Похвальба—хвальбá, похвальбá, хваління.
Похвальный, но—похвáльний, но.
Похвалять, ся, похвалить, ся—хвалúти, вихвалúти, похвалúти, ся; похвалúтися, нахвалúтися, похвалúтися.
Похварывать — хорувáти, слабувáти, нездýжати, недомагáти (часто або часами).
Похвастать—похвалúтися, повеличáтися.
Похватать—похапáти.
Похватски—хвáць(тсь)ко.
Похворать—послабувáти, похорувáти, пронездýжати.
Похититель, ница — злóдій, ка, крадій, крадькó, крадúка, хапкó, хапýн.
Похитрить—похитрувáти.
Похищать, похитить—крáсти, хапáти, украсти, вхопúти, схопúти, спірвáти, запірвáти.
Похищеніе—крадіж, ка, хапáння, хáпанка.
Похлебать—посьóрбати, похлебтáти.
Похлёбка—юшка, (горохова)—горóхв'янка, (з рибою)—сьорбá, щербá.
Похлёбочный—юшечний.
Похлёбывать—сьóрбати, хлебтáти.
Похлёстывать, похлестать—хвáськати, похвáськати, похльóстувати, похльóстати.
Похлопать—поляскати, полящáти, поплескáти.
Похлопотать—поклопотáти, ся, попоходúти, попіклувáтися.
Похмелье—похмíлля.
Похмуриться — нахмáритися, насýпитися, похнюпитися.
Похныкать—похлúпати, попхúкати.
Походатайствовать—поклопотáти.
Походить—(на кого або на що)—похóдити (на кого або на що), вдавáтися (в кого), скидáтися (на кого або на що).
Походить—походúти.
Походка—ходá, хід, хідня́. Д. ще під **ел. Поступь.**—**Съ утиною походкой**—качконóгий.
Походный—похíдний.
Походъ—1) похíд, випрáва; 2) пóваг (лишок ваги), лúшка; 3) збýток (на крамі то-що).
Походя—хóдячи, входúчку, на ходí.
Похожденіе, (частіше мн.) **похожденія**—1) мандрувáння; 2) пригóда (частіше мн.) пригóди, приключка.
Похожій—схóжий, похóжий, подíбний, парáстий, (цілком) — вúкапаний, (на луб) — лубувáтий, (на оклецьок)—оклéцькуватий і т. д.
Похозяйничать, похозяйствовать — похазяїнувáти, погосподарювáти.
Похолодѣть — похолодíти, похолодніти, похолоднíшати, постудéніти.
Похоронить, ся — поховáти, ся, (багато)—переховáти, ся.
Похоронный—похорóнний, погрéбний.
Похороны — пóхорон, поховáння, ховáння, пóхорония, погріб,—рéбу.
Похорохориться — попрúндитись, поиндúчитися.
Похорошѣть — покрáщати, погарнíшати, помилíшати, погарніти, (про постать)—постатніти.
Похотливый, во — похотлúвий, во, пожадлúвий, женихлúвий, ласнúй.
Похотливость — похотлúвість, пóхоть, пожадлúвість.
Похотникъ, ца—ласолúб, ка.
Похотѣніе—жадá, хтúвість, жируванння.
Похотѣть—пожадáти.
Похоть—пóхоть, лас, жир.
Похохотать—пореготáти, ся, пореготíти.
Похрабриться—похрабрувáти.
Похрапывать, похрапѣть—хроптú (помало), похроптú.
Похрипѣть — похрипíти, похавчáти, похарчáти.
Похристіански—по християнському.
Похристосоваться—похристóсуватися.
Похромать — пошкандибáти, пошкитильгáти, пошкатульгáти.
Похрустѣть—похрýмкати, похрýмати, похрумтíти, похрупотíти.
Похудшать—погíршати, попоганíти.
Похудѣть — схýднути, похýднути, помарніти, змарніти, (на виду)—спáсти з лиця́, (на тілі)—спасти з тíла.
Похудѣлый, похудѣвшій — схýдлий, похýдлий, змарнíлий, помарнíлий.
Похулить — погýдити, поганити, поганьбúти, похулúти.
Поцарапать, ся—подря́пати, ся.
Поцарски—по цáрському.
Поцарствовать—поцарювáти.
Поцеремониться—поцеремóнитись.
Поцыгански—по циганському.
Поцѣвсти—поц(ь)вістú.
Поцѣдить—поцідúти.
Поцѣловать, ся—поцілувáти, ся, (здоровкаючись)—почолóмкатися, (в жарт кажучи)—цмóкнутися.
Поцѣлуй—поцілýнок.

Поцѣнить—поціну́вати, пооціню́вати.
Поцѣпить, ся—почепи́ти, ся.
Почавкать — поплямкати, поцямкати, пожвака́ти, пожв'я́кати.
Почарочно—чарка́ми.
Почасту—ча́сто, ча́сто-гу́сто.
Початіе—почина́ння.
Початой—почáтий, вкря́яний, надкря́яний, (про хліб).
Почаще—частíш, частíше.
Почва—ґрунт. **Почва глинистая**--гли́нястий, глеюва́тий ґрунт, гли́няста земля́, глейовина́. **П. нетронутая** — цілина́. **П. песчаная** — піскува́та земля́. **П. песчанистая** — су́пісок. **П. черноземная**—чорно́зем, чорно́земля.
Почваниться—почва́нитися, попища́тися.
Почвенный — ґрунтови́й. **Почвенное колесо** д. під сл. Колесо.
Почеловѣчески—полю́дськи.
Почему, почемъ — чом, чому́, чого́, на що́, про що, для чо́го, почім, після чо́го. **Вотъ почему**—о́т через що́, ото́ж-то, от за-для то́го. **Почему то** — чогось, чому́сь.
Почеркъ—писа́ння, письмо́, по́черк.
Почернить — 1) почорни́ти, ви́чорнити, обчорни́ти; 2) д. Захѣрить.
Почернѣть — почорні́ти, (злегка) — причорні́ти. **Почернѣвшій**—почорні́лий.
Почернѣлый—почорні́лий.
Почерпать, почерпнуть—черпа́ти, черпну́ти.
Почерпаніе—че́рпання.
Почерствѣть—почо́рствіти.
Почерствѣлый—счерстві́лий.
Почертить—порисува́ти.
Почертовски—почорта́чи, по чорта́чому.
Почесать, ся—почеса́ти, ся, (тіло руками) — почу́хати, поскрьо́бати, ся, засвербі́ти.
Почествовать—пошанува́ти, у(в)шанува́ти.
Почесть—шано́ба, ша́на, пова́га.
Почесуха—коро́ста.
Почесывать — почу́хувати, пошкрі́бувати, подра́пувати.
Почётный—почéсний.
Почёть—шано́ба, чéсть, пова́га.
Почечный—нирко́ви́й.
Почечуйникъ, почечуйная трава, п. бредёна, п. горецъ рос. Polygonum Persicaria L.—гірча́к.
Почивальный—спочива́льний.
Почивальня—спочива́льня, спа́льня.
Почиваніе—спочива́ння, спочи́нок.
Почивать, почить, опочить — 1) спочива́ти, спочи́ти; 2) спочива́ти, спочи́ти, опочи́ти, уме́рти, поме́рти, переста́витися.
Починать, начать—починáти, зачинáти.
Починивать, починить — ла́годити, справля́ти, поправля́ти, (трохи) — підла́годжувати, пола́годити, нала́годити, спра́вити, попра́вити, підла́годити, (одежу) — лата́ти, полата́ти, залата́ти, підлата́ти, вла́тувати, влата́ти.
Починка — ла́годження, попра́ва, попра́вка, (одежі)—лата́ння.
Починный—початко́вий.
Починъ — 1) почи́н, почáток, зачи́н і д. **Начало 1**; 2) по́від, при́від.
Почислить, ся — полічи́ти, пораху́вати, ся, почисли́ти, ся.
Почистить — почи́стити, (став од мулу)—пошлямува́ти і т. д. д. **Очищать, Очистить 1.**
Почитаніе—шанува́ння, пошанува́ння, поважа́ння.
Почитатель, ница—шанува́тель, ка, шано́вник, шано́вниця, вели́чник, вели́чниця.
Почитать, ся, почтить—поважа́ти, ся, шанува́ти, ся, пошанува́ти, у(в)шанува́ти.
Почитать, почесть—вважа́ти, лічи́ти, полічи́ти.
Почитать—почита́ти, прочита́ти.
Почка—1) (анат.)—ни́рка, ні́рка; 2) (на рослинах) — бру́нька, бро́сть, бро́сток, брости́на, бі́б'яшок. (квіткова) —пу́п'янок, пу́п'яшок, (що роспукується)—роспу́ківка, роспу́калка, (на тютюнові)—пасинкá. **Выбрасывать почки**—набру́нькуватися, бро́сти́тися.
Почковать--очкува́ти.
Почковидный—ниркува́тий.
Почковый—1) ниркови́й; 2) брунькови́й, бростковíй.
Почмокать—поцмо́кати.
Почокать, ся—поцо́кати, ся.
Почта—по́шта.
Почтальонъ—пошта́рь, листоно́ша.
Почтеніе—поважа́ння, шанува́ння, пошанува́ння, шано́ба, ша́на.
Почтенный—пова́жний, почéсний, пошти́вий.
Почти—сливé, ма́йже. **Почти что**—ма́ло що, ма́ло не, тро́хи не, бе́змаль.
Почтительно — з шано́бою, шаноб(в)ли́во, пошти́во.
Почтительность—шаноблúвість, шановлúвість, пова́га, шано́ба, пошти́вість.
Почтительный— шаноб(в)ли́вий, пошановли́вий. почéстливий, пошти́вий, шанівни́й.
Почтить—звелича́ти, вшанува́ти. **Почтить кого-н. своимъ посѣщеніемъ**—вшанува́ти кого́сь свої́м завіта́нням (до нього).
Почтмейстеръ — поштме́йстер, поштма́йстер.
Почтовой, почтовый—пошто́вий.
Почтосодержатель—пошта́рь.
Почувствовать, почуять—почу́ти, почу́тися, вчу́ти, учу́ти, відчу́ти.
Почудесить, почудесничать—похимерува́ти, похиме́ритися.
Почудиться—здáтися, приверзтáся, обма́рити.
Пошабашить — обробúтися, пошаба́шити, (перед неділею)—посубо́тіти.
Пошаливать, пошалить—пустува́ти, дурі́ти, попустува́ти, подурі́ти, пожирува́ти, посваволити.
Пошалѣть—подурі́ти і т. д. д. **Одурѣть.**

Пошарить — пошáрити, понáшпорити, (скрізь)—вúшарити, вúнишпорити.
Пошарнать—почóвгати.
Пошатывать, пошатать, пошатнуть, ся—похúтувати, захúтувати, колихáти, похитáти, поколихáти, похитнýти, поколихнýти, ся, схитнýтися, схибнýтися, поточúтися.
Пошвырять—покúдати, пошпурлáти.
Пошевеливать, пошевелить, пошевельнуть, ся—ворушúти, поворушúти, зворушúти, ворухнýтися, поворухнýти, зворухнýти, ся.
Пошевни—широкі санкú, вúстеля(е)ні лýбом.
Пошелестѣть — пошелестíти (про листя, папір то-що), пошамотíти (глухо, напр. про тканнину).
Пошелудивѣть—пошолудúвіти.
Пошелушить, ся—полýщити, ся.
Пошепелять—пошепеляти, пошепелявіти.
Пошептать, ся — пошепотáти, пошептáти, ся, потишкувáтися, пошепотíти.
Пошептомъ—пóшепки.
Пошершавѣть—пошершавíти, пошéрхнути.
Пошивать, пошить—шúти, пошúти, (багато) —понашивáти.
Пошибъ—спóсіб, роб, пóбит.
Пошивка—шúття, пошúття, шитвó.
Пошинковать—пошаткувáти.
Пошипѣть—пошипíти, (про масло, сало)—пошкварчáти, пошваркотíти, (про гадюку)—посичáти, (про воду)—побулькотíти, поклекотíти.
Пошколить—пошкóлити, помуштрувáти.
Пошлина—мúто, (з возів)—возовé, (за проїзд через міст)—мостовé, мостовщúна, (через греблю)—погребéльне, (на винницях од казана)—показáнщина. **Дорожная пошлина** — подорóжчина. **Базарная, ярмарочная п.**—містовé. **Судебная п.** — пересýдок, прúсуди.
Пошлинный—митовúй.
Пошло—нúцо, скрíйно, повсюдно, безсорóмно.
Пошлость—нáцість, паскýдство; безсорóмність.
Пошлый—нúций, паскýдний; безсорóмний, сороміцький.
Пошлѣть—мерзóнитися.
Пошлякъ—нúцак, нúций, ницькó.
Пошлячка—нúца. безсорóмна жíнка.
Пошляться—поблукáти, потинúтися, повéштатися.
Поштемпелевать—поштампувáти.
Поштопать—поцирувáти.
Поштофить—плящкáми.
Поштукатурить—потинькувáти.
Поштучно—штýками, од штýки.
Пошумѣть — погомонíти, погаласувáти, (про лист то-що)—пошелестíти, (про одежу)—пошамотíти, (про вогонь)—погоготíти.
Пошуршать—пошурхати, пошамотíти.
Пошутить—пожартувáти.
Пошутовски—мов блазень, поблазéнськи.
Пошушукать—пошептáтись.
Пощада — помúлування, милосéрдя, мúлость, лáска.
Пощадить—помúлувати, пожáлувати.
Пощебетать—пощебетáти, поц(ь)вірíнькати, поц(ь)вірíньчáти.
Пощеголять—почепурúтись, похверцювáти, похизувáтися.
Пощекотать—полоскотáти.
Пощёлкать—полúскати, (зубами) — поклáцати, поклáмцати, (насíння, горіхи то-що)—полýскати, полузáти.
Пощеніе=пóстування, пóщення.
Пощипать—пощипáти, (пір'я, волосся)—поскубтú.
Пощёчина—лúпас, ляпанéць, лáщ, полúчок. **Надавать пощёчинъ**—налúскати, ляпанцáми нагодувáти.
Пощупать—полáпати, помáцати.
Пощупывать—полáпувати, помáцувати.
Поѣдать, поѣсть, ся—поїдáти, з'їдáти, поїсти, з'їсти, ся, вúїсти, (трохи)—попоїсти, (усе)—повиїдáти, переїсти, (усі харчі)—повихарчóвувати.
Поѣздить—поїздити.
Поѣздка—їздá, подорóжжа.
Поѣздъ—од'їзд, від'їзд, вúїзд.
Пóѣздъ—пóїзд, пóтяг, вáлка, (весільний)—пóїзд, (від хати до хати)—перезвá.
Поѣздомъ—завзя́то, запóкло, пóїздом.
Поѣзжалой—гонéць, гінéць, посланéць.
Поѣзжане—поїжáне, (в перезві)—перезв'я́нин, перезв'я́нка, перезв'я́не.
Поѣзжатой—поїжáнин, (мн.)—поїжáне.
Поѣхать—поїхати.
Поэзія—поéзія. **Лирическая п.**—лíрна, лірúчна поéзія.
Поэкзаменовать—проекзаменувáти.
Поэкономить—ощáдити трóхи.
Поэма—поема.
Поэтическій, ски—поетúчний, но.
Поэтому—томý, а томý, томý-то, через-тé.
Поэтъ—поéта, поéт, с(ь)півéць.
Появляться, появиться—появлúтися, з'явлúтися, об'явлúтися, виступáти, витикáтися, (зразу)—вилинáти, (багато)—висипáти, появúтися, з'явúтися, об'явúтися, вúступити, вúткнутися, вúсипати, (про пошесть, кузьку то-що шкодливе, як спочатку)—вклóнутися, (а далі) — вкúнутися. **Откуда онъ появился?**—відкілú він взúвся? **Откуда у него появились деньги**? **У него появились деньжонки**—у йóго завелúсь грошенáта.
Появленіе—поúва, з'ява, з'явлення.
Поягниться—окотúтися.
Поякшаться—злигáтися, полигáтися.
Пояриться—поярувáти.
Ярковый—ярочкóвий (зроблений з вовни ярки).
Поярокъ—ярóтина (вовна з ярки).
Пояснѣніе—пояснéння, вияснéння, вис(ь)вітлéння.
Поясница—пóперек, крúжі, поясницúця.
Поясничный—поперековий, крижовúй.
Поясной—поясний.
Пояснѣть—поясніти, пояснішати.

Пояснять, пояснить—поясня́ти, виясня́ти, поясня́ти, ви́яснити, з'ясува́ти, ви́с(ь)вітлити.
Поясъ, поясокъ, поясочекъ—по́яс, поясо́к, пас, (тоненький)—пе́рез, перезо́к, підпері́зка, (ремінний)—ре́тяг, ре́тязь, ретязо́к, ремі́нчик, (з окравки)—окра́вка, (шкуратяний на гроші)—че́рес, чересо́к, (котрим тягнуть бурлаки судно)—ля́ма, ля́мка.
Прабаба, прабабка—праба́ба, праба́бка.
Правда—пра́вда, (здр.) пра́вдонька. **Въ правду, за правду**—спра́вді, спра́вжки, ді́йсно, пе́вно. **По правдѣ**—по пра́ві.
Правдивость — правди́вість, справедли́вість, щи́рість.
Правдивый, во—1) правди́вий, справедли́вий, во, щи́рий, ро; 2) правди́вий, справедли́вий, спра́вжній, пе́вний.
Правдолюбецъ — правдолю́бця, правдолю́бець.
Правдолюбивый—правдолю́бний.
Правдоподобіе—правдоподі́бність, ймові́рність, можли́вість.
Правдоподобный—правдоподі́бний, ймові́рний, можли́вий.
Правдуха—щи́ра душа́, правди́ва душа́.
Праведникъ, ца—пра́ведник, ця.
Праведный—пра́ведний; справедли́вий.
Правѝло—1) стерно́, правѝло, (на плоту або на барці) — трепло́, д. під сл. Весло; 2) д. **Ватерпасъ** і **Отвѣсъ**.
Правило—пра́вило, ре́гула.
Правильe—копа́л, правѝло (у шевців, д. під сл. **Инструментъ**).
Правильность—пра́вильність.
Правильный, но—ві́рний, пра́вильний, но, правди́вий, во.
Правильникъ—костопра́в.
Правитель, ница—управи́тель, управи́телька, керма́нич, керовни́к, керовни́чий, орударь.
Правительство—управи́тельство, уря́д.
Правительственный — управи́тельственний, урядо́вий.
Править—1) пра́вити, правува́ти, запра́вля́ти, управля́ти, керува́ти, ору́дувати; 2) поправля́ти, виправля́ти і д. **Исправлять**; 3) справля́ти (поминки, іменини) **Править бритву**—гостри́ти бри́тву. **Передавать поклонъ**—переказувати поклін, кла́нятися кому́ од ко́го, покла́нятися.
Правленіе — 1) правува́ння, ору́дування, керува́ння; 2) упра́ва, уря́д.
Правнукъ, правнука, правнучка—пра́внук, пра́внука.
Право — спра́ві, ді́йсно, пе́вне, да́лебі; справедли́во, попра́ві.
Право—пра́во. **Онъ въ правѣ** — він ма́е пра́во.
Правобережный — правобере́жний, правобі́чний.
Правовой—правови́й, пра́вний.
Правоведецъ, правовѣдъ — правозна́вець, пра́вни́к, юри́ста.
Правовѣденіе—правозна́вство.
Правовѣрный—правові́рний.
Правовѣріе—правові́рство.
Правомыслящій—правомисний, розсу́дний.
Правонарушеніе—праволо́мство.
Правописаніе—правопис.
Православіе--правосла́віе, правосла́вність, благочестя.
Православный —,правосла́вний, благочести́вий, правода́тний.
Правоспособность—правода́тність, правопра́вність, праводі́бність.
Правоспособный — праводі́бний, правода́тний, правопра́вний.
Правосудіе—правосу́ддя.
Правосудный—правосу́дний.
Правота—правота́, пра́вість, правди́вість.
Правый—1) пра́вий.--**Правая сторона, рука**—прави́ця.—**По правую сторону** —право́руч і д.—**Вправо** — **На правой сторонѣ лежащій**—правобі́чний; 2) правди́вий, справедли́вий, 3) безневи́нний, непови́нний; 4) прями́й, пе́вний.
Прагматическій—прагмати́чний.
Прадѣдный, прадѣдовскій—пра́дідівський.
Прадѣдъ, прадѣдушка—пра́дід.
Празднество—с(ь)в'яткува́ння,(після жнив) --обжи́нки, (після возовиці)--обво́зини, (після хрестин)—похре́стини.
Праздникъ--пра́зник, с(ь)в'я́то —**Праздникъ Обрѣзанія Господня**. **Новый годъ** (1 січня)—Нови́й рік, год.—**П. Богоявленіе Господне**. **Крещеніе** (6 січня) --Богоя́вле́ння, Водохре́ща, Водохрещі. **П. Срѣтеніе Господне** (2 Лютого) —Стрі́тення, Стрі́чання, Громни́ці. **П. Обрѣтеніе главы Св. Іоанна Предтечи** (24 Лютого)—Обрі́тення. **П. Преподобнаго Алексѣя, человѣка Божія** (17 Марця)—Те́плого Оло́кси. **П. Благовѣщеніе Пресвятыя Богородицы** (25 Березня)— Благовіщення. **П. Входъ Господенъ въ Іерусалимъ**——Ве́рбна неді́ля. **Соборъ Архангела Гавріила** (26 Марця)—Благові́сника. **П. Святой Пасхи. Воскресеніе Христово. Праздниковъ Праздникъ**—Вели́кдень, Па́ска,Великодні С(ь)в'я́та. **П. Великомученика Георгія** (23 квітня)—Юрія, Юра. **П. Перенесеніе мощей Св. Николая Чудотворца** (9 Травня) — С(ь)в. Миколи, Весняного, літнього Миколи. **П. Вознесенье Господне** — Вше́стя, Вознесі́ння. **П. Преполовенія**. —Пра́ва, Перепла́вна Середа (на 4-му тижні після Великодня). **П. день Святой Троицы** —Тро́йця, Трі́йця, Зеле́ні С(ь)в'я́та. **Троицкіе праздники**—Зеле́ні С(ь)в'я́та, Клеча́льна Неді́ля. **П. День Св. Духа**—Сошествіе Св. Духа. Духовъ день.—С(ь)в. Ду́ха. **П. Рождество Іоанна Предтечи** (24 Червня)—Іва́на Купа́ла, Купа́йла, Івана Хрести́теля, Іване́ць. **П. Св. Апостоловъ Петра и Павла** (29 Червня)—Пе́тра і Па́вла. **П. Соборъ 12 Апостоловъ** (30 Червня)—Полу́петра. **П. Великомуче-**

ника Пантелеймона (27 Липня)--Пала́копи, Пантелеймо́на. **П. Преображе́ніе Господне** (6 Серпня)—Спас. **П. Успеніе Пресвятыя Богородицы** (15 Серпня)—Пе́рша Пречи́ста, Вели́ка Пречи́ста. **П. Перенесеніе нерукотворе́ннаго Образа** (16 серпня) — Пречи́сник, Нерукотворе́нного Образа. **П. Усѣкновеніе Главы Св. Іоанна Предтечи** (29 Серпня) — Головосіка. — **П. Рождество Пресвятыя Богородицы** (8 Вересня) — Дру́га Пречи́ста, Мала́ Пречи́ста. **Воздвиженіе Креста Господня** (14 Вересня)- Здви́ження, Че́сного Хреста. **П. Покровъ Пресвятыя Богородицы** (1 Жовтня) — Покро́ва, Тре́тя, оста́ння Пречи́ста. **П. Мученицы Параскевы** (14 Жовтня)—Пе́рші Параски.—**П. Мученицы Параскевы** (28 Жовтня) — Другі Пара́скі. **П. Введеніе во Храмъ Пресвятыя Богородицы** (21 Листопаду) — Введе́ння, Вхід Богородиці. **П. Святителя Николая Мурликійскаго** (6 грудня)—Сь)в. Мико́ли, Зи́мнього Мико́ли. **П. Рождество Господа и шего Іисуса Христа** (25 гру́дня) — Різдво́, Різдв'я́ні С(ь)в'я́та. **Рождественскіе праздники**--Різдво́, Різдв'я́ні с(ь)в'я́та. **П. Преподобной Меланіи Римляныни** (31 грудня)—Мела́нки. **П. Храмовой**—храм, пра́зник. **Канунъ праздника** д. під. сл. **Канунъ. Второй день послѣ праздника**—попразе́н, о́ддання пра́зника. **Праздники**--празни́к, с(ь)в'я́та, с(ьв'я́тки́. **На Праздникахъ**—На с(ь)в'я́тках. **П. провести**—відс(ь)в'я́ткува́ти. перес(ь)в'я́ткува́ти. **Будетъ и на нашей улицѣ праздникъ**—і в на́ше ві́ко́нце зас(ь)ві́тить со́нце. **Быть у праздника.** — 1) бу́ти на храму́, на о́дпусті; 2) наразі́тись, нахопи́тись на ли́хо, здобу́ти клопо́ту, пі́йма́ти о́близня. **П. жатвы**—обжи́нки.

Празднованіе—с(ь)в'я́ткува́ння.

Праздновать—с(ь)в'я́ткува́ти, празникува́ти, справля́ти с(ь)в'я́то.

Праздно—без ді́ла, без робо́ти, ніче́го не ро́блячи.

Праздномы́сліе—марномо́вство, пустомо́вність, базі́кання, верзі́ння.

Праздность—безді́лля, байдикува́ння, гу́лі, ле́жа, ло́дацтво, порожнюва́ння.

Праздношатающійся, праздношатающаяся--ве́штанець, шве́ндя, ба́йда, снови́га, сновига́йло.

Праздный—1) поро́жній, ваканць о́вий; 2) гуля́щий, порожну́ючий. **Праздным ъ быть, пробыть**- 1) порожнюва́ти, вакува́ти, провакува́ти; 2) байдува́ти, ба́йдики би́ти, гуля́ти, марнува́ти, пробайдува́ти, байдикува́ти, пробайдикува́ти.

Практика—пра́ктика.

Практиковать—практикува́ти

Практикъ—пра́ктик.

Практическій—практи́чний.

Праматерь, прародительница—прама́ти, прародителька.

Праотецъ, прародитель—праба́тько, пра́отець, прародитель.

Праотческій—прародительський, праба́тьківський.

Прапорный—пра́пірний.

Прапорщикъ—хору́нжий (у козаків .

Прапоръ—корого́вка, пра́пір (д. під сл. Знамя).

Прапрабабка—прапраба́бка.

Прапрадѣдовскій—прапрадідівський.

Прапрадѣдъ—прапрадід.

Прародительскій—прародительський.

Прасъ—рос. Allium Parrum L.—пор, праж, прас.

Прахвостъ—шелихвіст, шалага́н, шахра́й, дура́с(ь)віт.

Прахъ—1) по́рох, пил; 2) тіло. **Миръ праху твоему**—перо́м земля́ тобі, неха́й тобі земля́ перо́м! **Прахъ съ нимъ!**—цур йому́, хай йому́ ли́хо! **Прахомъ пошло**—пішло́ за ві́тром, ди́мом до гори́ пішло́. **Прахомъ по**

Прачешная—прачка́рня, пра́льня.

Прачешный—пра́льний. **П. валёкъ**—прач, пра́ник, пра́льник,д. під сл. **Валёкъ.**

Прачка—пра́ля, пра́чка.

Праща, пращъ—шви́гавка, ка́дало, пра́ща.

Пращуръ—пра́щур.

Пребываніе—перебува́ння, пробува́ння, (в гостях)—гостюва́ння.

Пребывать, пребыть—пробува́ти, жи́ти, бу́ти, пробу́ти, прожи́ти, (цілий ві́к або дуже довго) — ві́кува́ти, провікува́ти.

Превозмогать, превозмочь—перемага́ти, пересі́лювати, перемогти́, здола́ти, здоліти, подоліти, (багатьох) — попереможа́ти, попересі́лювати.

Превозносить, превознести, ся—1) вихваля́ти, велича́ти, сла́вити, ся, звелича́ти, підно́сити, підне́сти, вино́сити, ви́нести по-над.; 2) вихваля́тися, велича́тися, пиша́тися, бундю́читися і т. д. д. **Величаться, Важничать** і **Гордиться.**

Превознесеніе—вихваля́ння, велича́ння, підне́сення по-над.

Превосходительный—вельмо́жний.

Превосходительство—вельмо́жність.

Превосходить, превзойти—перева́жувати, переважа́ти, го́ру бра́ти, перевиша́ти, перева́жити, узя́ти го́ру, перевищити, поверши́ти, покра́ти кого, (в танцях) — перетанцюва́ти, (в с(ь)півах)—перес(ь)пів́ати і т. д.

Превосходно—чудо́во. дуже гарно, доскона́льно, знамени́то.

Превосходный, но—ду́же га́рний, но, чудо́вий, во, високога́рний, доскональний, знамени́тий.

Превосходство—перева́га, перемо́га, перевищення, ви́щість.

Превратность—змінність, неста́лість, хвальши́вість, хи́бність.

Превратный, но—1) змінний, неста́лий,

і д. **Непостоянный**; 2) неправда́вий, перекру́чений, покру́чений, перев'ёрнутий, крива́й, непоправ́ді, навпаки́, навспа́к, наперев'ёрт, нави́воріт.

Превращать, превратить, ся — 1) перевёртати, перекида́ти, переробля́ти, оберта́ти, ся, перевёрнути, оберну́ти, переки́нути, переробити, ся, переродитися. **Превратить, ся въ ничто** — оберну́ти, поверну́ти, ся в ні́вець. **Превратить, ся въ пепелъ**—спали́ти, попала́ти, спопелі́ти. **Превращать, превратить въ дребезги, въ порошокъ**—мотло́шити, порохна́ти, перемотлоши́ти, поби́ти на 'гамо́з, на дрізки́, на мо́тлох, спорохна́ти; 2) д. **Измѣняться**.

Превращеніе — перевёртання, оберта́ння, обе́рнення, заміна.

Превыспренный—найви́щий, найвели́чний, превисо́кий.

Превышать, превысить, ся—1) перевищувати, надвищувати, перевищити, ся, ви́гнатися ви́ще по-над що́ и́ньше; 2) д. **Превосходить**.

Превыше—ви́ще, по-над, по-за.

Превышеніе — перевищення; перевишка, по́ваг.

Преграда—д. **Прегражденіе** 2 і 3.

Преграждать, преградить—1) перегоро́жувати, перетина́ти, загоро́жувати, перегороди́ти, загороди́ти, перети́ти, поперегоро́жувати, заступи́ти доро́гу; 2) перепини́ти, перепина́ти, запини́ти, перешкожа́ти, перепини́ти, запини́ти, перешко́дити, на (або у) перешко́ді ста́ти.

Прегражденіе—1) перегоро́жування, перегоро́да; 2) загоро́да, горо́жа; 3) перепо́на, перешко́да, зава́да і д. **Препона**.

Прегрѣшать, прегрѣшить — грішити, согрішати, согрішити, згрішити, прогрішитися.

Прегрѣшеніе—гріх, прогріше́ння.

Предавать, предать, ся — 1) віддава́ти, видава́ти; передава́ти, здава́ти, відда́ти, ся і т. д. **Предать суду**. — віддати під суд, потягну́ти до суду́. **П. тисненію**—надрукува́ти, ви́дати. **П. землѣ** — похова́ти. **П. смерти** — стра́тити, смерть заподія́ти. **П. Богу духъ**—віддати ду́шу Бо́гові. **П. казни**—скара́ти, стратити і д. **Казнить**. **П. пыткѣ** — віддати на му́ки, на мордува́ння, на тортури. **Предать себя волѣ Божіей**—здатися на Бо́га. **Предать кого**—ви́дати кого́, зра́дити (кого), ви́казати на ко́го. **Предавать проклятію**—проклина́ти. **П. забвенію**—забува́ти, не згадувати, пусти́ти в непам'ять; 2) звіря́тися, здава́тися (на кого), віддава́тися (кому); 3) вдава́тися, вкида́тися, вда́тися, вки́нутися. **Предаваться печали** — в тугу вдава́тися.

Преданіе—1. оддання, віддання, ви́дання. **П. суду** — віддання́ під суд, притя́гнення до суду́; 2) пере́каз.

Преданность—ві́рність, віддані́сть, прихи́льність.

Преданный, но — ві́рний, віддани́й, прихи́льний, прихи́льник, ця.

Предатель, ница—зра́дник, ця і д. **Измѣнникъ, ца**.

Предательскій, ки—зрадли́вий, во, зра́дницький, ко; д. під сл. **Вѣроломный** і **Измѣнническій**.

Предательство—зра́да і д. під сл.--**Измѣна**.

Предать, ся—д. **Предаваться**.

Предбрачный--передшлю́бний.

Предвареніе — упере́ження; пересторо́га (від чого).

Предварительный, но—попере́дній, упере́д, попе́реду, завча́су, за́годя, зара́ня.

Предварять, предварить--упережа́ти, упереди́ти, попереди́ти, ви́передити, запобіга́ти, запобігти; предмовля́ти, предмо́вити, перестеріга́ти, остеріга́ти, перестерегти́, остерегти́ (від чого). **Предварить объ опасности**—перестерегти́ перед небезпе́кою, остерегти́ від небезпе́ки. **П. приходомъ**—попереди́ти. (Д. під сл. **Предупреждать** і **Предостерегать**).

Предвзять—заповзя́ти, переді́ще взя́ти.

Предвзятость—заповзя́тість, упере́дність.

Предвзятый—упере́дний, наперед взя́тий, заповзя́тий. **Предвзятая мысль**—упере́дна, наперо́д взята́ га́дка.

Предвидѣніе—завба́чення, передба́чення.

Предвидѣть—завбача́ти, передбача́ти.

Предвкушать, предвкусить—засмако́вувати, засмакува́ти, наперед смакува́ти.

Предвкушеніе—за́смак.

Предводитель, ница—приво́дець, приві́дця, провідни́к, ни́ця, прово́дець, (війська)--д. **Военачальникъ**, (сторонництва)—проводарь, проводи́рь, верхово́да, (розбійників)—ва́таг, ватажо́к, (колядників)—бере́за, (голоти)—голотово́да. **Предводитель дворянства, предводительша**—ма́ршал, маршалок, предводи́тель, ка.

Предводительство—про́від, прáвід.

Предводительствовать—перед вести́, отаманува́ти, отама́нити, ватажкува́ти, ватажити, поводатарюва́ти, дово́дити (ким).

Предводить—перо́д вести́.

Предвозвѣщать, предвозвѣстить—1) призві́щати, призвісти́ти; 2) д. **Предвѣщать**

Предвозвѣщеніе — 1) призві́щення, при́звість, при́звістка; 2) віщува́ння.

Предвѣдѣніе—передві́джа, передві́дання, знаття́ прийдешности.

Предвѣстіе—при́звість, передчуття́.

Предвѣстникъ—віщу́н, вісту́н.

Предвѣчность—передві́чність.

Предвѣчный—одві́чний, передві́чний.

Предвѣщаніе—віщува́ння, пророкува́ння, ворожба́.

Предвѣщать—віщува́ти, пророкува́ти.

Предвѣщатель, ница — вѣщу́н, вістý́н, ка, ворожбúт, ка.
Предгоріе—передгір'я.
Предгорный—передгірний.
Преддверіе—при́сінок, при́сінки, мі́сце перед двери́ма, прихі́д. **Преддверіе ада**—передпе́кло.
Предержащій—зве́рхній, ви́щий, урядо́вий (про начальство).
Предзнаменованіе—1) зна́к, озна́ка, знаме́но; д. під сл. **Знаменіе**; 2) д. **Предвозвѣщеніе**.
Предзнаменовывать—вістува́ти, віщува́ти, пророкува́ти, напророкува́ти.
Предисловіе—передмо́ва, пере́дне сло́во, вступне́ сло́во, переді́сло́во. **Предисловіе дѣлать**—передмовля́ти.
Предисловный—передмо́вний.
Предковскій—пре́дківський.
Предлагать, предложить — передкладáти, прекладáти, клáсти, предложúти, пропонувáти, запропонувáти; вно́сити, внести́, внести́, зробúти вне́сок. **Предложить вопросъ**—спитáти, запитáти, постáвити питáння. **Предлагающій**—внесководáвець, передкладáючий, пропону́ючий.
Предлогъ—1) вúмівка, од(від)мо́ва, одмо́вка (д. **Отговорка**); 2) при́ключка, притóка; 3) (грам.)—приймéнник.
Предложеніе — передкладáння, подáння, прекладáння, внéсок, пропозúція; ос(ь)відчення, ос(ь)відчини. **Онъ ей сдѣлалъ предложеніе**—він посвáтався (або послáвся) до неї, ос(ь)відчився їй.
Предложный падежъ—відмінок сьóмий, місцéвий.
Предметный—предметóвий, річевúй.
Предметъ—предмéт, річ, ціль, метá. **Онъ имѣлъ въ предметѣ**—він мав на метí.
Предмостный—передмостóвий.
Предмѣстіе—передмістя.
Предмѣстникъ — попереднúк (д. під сл. **Предшественникъ**).
Предназначать, предназначить— упризначáти, уприділя́ти, упризнáчити, уприділя́ти, судúти.
Предназначеніе—упризнáчення, призначéння, упридíлення.
Преднамѣреваться, преднамѣриться—заміря́тися, намірятися, мáти на дýмці, призначáти, за(на)мíритися, покла́сти на дýмці, призначити.
Преднамѣреніе—зáмір і д. **Намѣреніе**.
Преднамѣренность — умúсність, навмúсність.
Преднамѣренный, но—призначéний; навмúсний, умúсний, но.
Предначертаніе—попереднúй нáрис, плáн.
Предначертывать — рисувáти, нарисóвувати наперéд.
Предобѣденный — передобíдній, передобíдяний. **Предобѣденное время**—передобíддя, передобíдок.
Предокъ,(мн.) **предки**—пре́док, пре́дки, предків'я.
Предопредѣленіе— упризначення, призначення, судьбá, пере́дсуд.
Предопредѣлять, предопредѣлить—упризначáти, приназначáти, уприділя́ти, упризнáчити, приназнáчити, уприділи́ти. **Ему предопредѣлено**—йому́ судúлося. **Предопредѣленный**—упризнáчений, сýдний, (про жениха або молоду)—сýжений, на.
Предоставлять, предоставить, ся—зоставля́ти, од(від)дава́ти, дозволя́ти, зоста́вити, оддáти, дозво́лити, дорýчáти, дорýчити. **Предоставляю на ваше усмотрѣніе**—здаю́ся на вáшу во́лю, ла́ску, обмíркування. **Предоставляется вамъ право**—вíльно вам, мáєте прáво. **Предоставляю себѣ право**—застерігáю собí прáво. **Предоставляется судить другимъ**—нехáй и́ньші сýдять. **Предоставьте мнѣ это сдѣлать**—дозво́льте менí це зробúти, нехáй це я зроблю́. **Предоставляю на ваше сужденіе** — здаю́ся на ваш суд.
Предоставленіе—зоста́влення, зали́шення, застеріження, віддавáння, давáння, до́звіл, дорýчення.
Предостерегать, предостеречь—остерігáти, перестерігáти, остерегтú, перестерегтú. **Дать себя предостеречь**—да́тись на пересторóгу.
Предостереженіе—осторóга, пересторóга, перестерігáння.
Предосторожность—осторóга, оберéжність.
Предосторожный—оберéжний, бережéний, сторожкúй, обáчний і д. **Осторожный**.
Предосудительность — негóжість, доганність, незвичáйність.
Предосудительный, но—срамóтний, соромíцький, негóжий, доганний, незвичáйний, неподóбний і д. **Постыдный** і **Неприличный**.
Предотвращать, предотвратить, ся—одвертáти, одверну́ти, ся.
Предотвращеніе—відвéрнення, усýнення.
Предохранитель, ница—охоро́нець, охоро́нниця, охоро́нник, запобíжник, ниця.
Предохраненіе — охорóна, захováння, (від чóго)—запобíження.
Предохранительный—охоро́нний, запобíжний.
Предохранять, предохранить — оберігáти, охорони́ти, оберегтú, охорони́ти, захóвувати, захováти від чóго.
Предощущать, предощутить — д. **Предчувствовать**.
Предпечекъ—прúпічок (д. **Печь**).
Предписаніе—накáз, прúпис.
Предписывать, предписать—приписувати, накáзувати, приписáти, наказáти.
Предполагать, предположить—гадáти, дýмати, припускáти, домисля́тися, здýмати, задýмати, домíслитися, припустúти. **Человѣкъ предполагаетъ, а Богъ располагаетъ** — чоловíк стріляє, а Бог влучáє; чоловíк мíслить, а Бог керу́є.
Предположеніе—здогад, домисел, дóгад,

припу́щення, дога́дка.
Предположительный—здогада́льний, припуска́льний.
Предпослѣдній — передоста́нній, передосліднiй.
Предпосылать, предпослать — посила́ти, посла́ти напере́д, упере́д.
Предпотопный—передпото́повий.
Предпочитать, предпочесть ся — воліти кра́ще, вважа́ти за кра́ще, перева́гу дава́ти, пе́ред дава́ти, ста́вити ви́ще, зволіти кра́ще, перева́гу, пе́ред да́ти, поста́вити ви́ще.
Предпочтеніе—перева́га, пе́ред, першенство́. **Оказывать предпочтеніе**—переза́гу, пе́ред дава́ти.
Предпочтительный, но — — перева́жний, но, кра́щий, ще, ви́щий, ще. **Предпочтительнѣе всего**—над усе́, передовсім, перед'усім.
Предпочтительность—першенство́.
Предприниматель—підприємець, предприємець.
Предпринимать, предпринять — підприйма́ти, предприйма́ти, предприня́ти, підприйня́ти, заходи́тися, бра́тись, взя́тись на що.
Предпріимчивость—заміристість. заповза́тість, підприімливість.
Предпріимчивый—с(ь)мілливий, відва́жний, заміристий, заповза́тий, підприімливий.
Предпріятіе — передвзяття́, предузяття́, підприємство, предприємство, за́ходи.
Предразсѣтный—дос(ь)ві́тни(і)й.
Предразсудокъ—марновірство, упере́дження, забобо́н.
Предрасположеніе—схи́льність.
Предрасположенный—схи́льний.—**П. къ болѣзнямъ** — хорови́тий, слабови́тий, нездоро́вкуватий, схи́льний на хоро́би. **П. къ нарывамъ**—болячкува́тий.
Предрекать, предречь—віщува́ти, пророкува́ти, ви́віщувати.
Предсердіе—передсе́рдя.
Предсказаніе — віщува́ння, пророкува́ння, проріка́ння, провіщення.
Предсказатель—віщу́н, провісник.
Предсказывать, предсказать — віщува́ти, провіща́ти, пророкува́ти, провісти́ти.
Предсмертный—передсме́ртний. **Предсмертная агонія**—кона́ння. **Предсмертныя пятна**—мура́ва, мурави́ця.
Представать, предстать— става́ти, ста́ти, ста́нути перед ки́м.
Представитель, ница—засту́пник, ця, предста́вни́к.
Представительный — 1) засту́пницький, предста́вни́цький; 2) показни́й, стату́рний, лични́й. ставництво.
Представительство—засту́пництво, пред-
Представленіе—1) предста́ва; внесення; по́каз, виста́ва; 2) уя́ва, уя́влення, уя́влювання.
Представлять, представить, ся—1) ста́вити; представля́ти, поставля́ти, виставля́ти, станови́ти, поста́вити, предста́вити, ви́ставити, ся. **Представить свидѣтелей** — поста́вити с(ь)відків. **Представить драму**—ви́ставити дра́му. **Представился удобный случай**—ви́пала до́бра ока́зія, нагода; 2) представля́ти, представи́ти, ся; 3) уявля́ти, ся, з'явля́ти, ся, покла́дати на ду́мці, здава́тися, мрія́ти, ся, ма́ритися, роїтися, уздрів'ати́ся, ввижа́тися, вбача́тися, верзта́ся, об'явля́тися, уяви́ти, ся, з'яви́ти, ся, покла́сти на ду́мці, приві́рітися, вроїтися, уздрі́тися, приверзта́ся. **Представьте себѣ, что...**—уявіть собі, що... **Представляться передъ глазами**—ввижа́тися, привиджуватися, вбача́тися, уздрів'ати́ся. **П. во снѣ**—сни́тися, верзта́ся, ма́ритися, присни́тися, приверзта́ся; 4) удава́ти, прикида́тися, уда́ти, прика́нутися. **Представляться дурачкомъ**—ду́рника стро́їти. **П. кого**—представля́ти, перекрив'лювати, перекривляти, перекрива́ти.
Предстаніе—ста́влення себе́.
Предстатель, ница—засту́пник, ця, оборо́нець, оборо́нниця, посере́дник, ця.
Предстательство—засту́пництво, оборо́на.
Предстательствовать — заступа́тися, оступа́тися, става́ти, обсто́ювати, обставля́ти за ко́го.
Предстоять—1) стоя́ти (перед ки́м або чим), ста́витись; 2) бу́ти на ме́ті, ма́ти, му́сити, наставля́ти, наступа́ти. **Предстоитъ большой трудъ**—бу́де (ма́є бу́ти) бага́то робо́ти. **Предстоитъ дальній путь**—ма́є бу́ти дале́ка доро́га. **Вскорѣ предстоитъ мнѣ поѣздка**—незаба́ром маю (або: му́шу) їхати.
Предсѣдатель, ница — голова́, предсіда́тель, ка.
Предсѣдательство — про́від, головува́ння.
Предсѣдательствовать— головува́ти, предсіда́ти.
Предубѣждать, дить—упереджа́ти,-ди́ти.
Предубѣжденіе — пере́дсуд, упере́дження про́ти чо́го.
Предувѣдомленіе—1) завідо́млення; 2) д. Предисловіе.
Предувѣдомлять, предувѣдомить — завідомля́ти, завідоми́ти, оповіща́ти, оповісти́ти (за́годя).
Предугадывать, предугадать—наперед угадувати, угада́ти, предчува́ти.
Предуготовленіе—приготува́ння.
Предуготовлять—приготовля́ти.
Предузнавать—пізнава́ти наперед.
Предузнаніе—провіджа, завба́чення, проба́чення, провідження.
Предумышленіе, предумышленный, но—намір, умісність, умісний, умісне, навмісне, з на́міром.
Предупредительный, но—запобігливий, запобіжний, о, ввічли́вий, о.
Предупредительность—запобігливість, запобіжність, ввічли́вість.

Предупреждать, предупредить—1) запобіга́ти (чому), упережа́ти, упере́джувати (кого в чому), попережа́ти, запобі́гти (чому), упереди́ти, попереди́ти, ви́передити; 2) д. **Предварять.**
Предупрежденіе—по(у)пере́дження, за́бі г.
Предусматривать, предусмотрѣть — завба́чати, предба́чати, прозира́ти, завба́чити.
Предусмотрительность--прозірливість,оба́чність.
Предусмотрительный—прозі́рливий, оба́чний і д. **Осмотрительный.**
Предустановлять — наперед установля́ти, укла́дати.
Предчувствіе — предчуття́, прочува́ння, при́звістка.
Предчувствовать, ся—предчува́ти, ся, прочува́ти, зачува́ти. **Я ничего не предчувствовалъ**—мені ні́чо́го не чу́лося.
Предшественникъ, ца—попере́дник, ця, попере́дничий.
Предшествіе — предхо́дження, попере́дження.
Предшествовать—предхо́дити; передува́ти, упере́джувати, попережа́ти і т. д. д. **Предварять.**
Предшествовавшій, предшествующій—переду́щий, попере́дній.
Предъ, предо—пере́д, пере́до. **Предъ глазами**—пере́д очи́ма, попере́д о́чі. **Предъ нимъ**—перед ни́м, перед йо́го.
Предъявитель, ница—пока́зувач, пока́зувачка; вла́сник, вла́сниця.
Предъявлять, предъявить — пока́зувати, подава́ти, показа́ти, пода́ти. **П. искъ**—по́зов дава́ти, да́ти (за що, на ко́го), заложи́ти (кому, за що, на кого).
Предъявить требованіе—поста́вити, ви́ставити вимо́гу; вимага́ти, пра́вити, доправля́тись.
Предъявленіе — пока́зування, показа́ння, ви́ставлення, вистáвлювання.
Предыдущій—попере́дній, переднішний.
Предѣлъ--1) гра(я)ни́ця, грань, межа́, о́бруб, міра; доля, призна́чення; 2) кіне́ць, край, крайни́ця. **Выйти изъ предѣловъ** — ступи́ти, перейти́ через кра́й, за край зайти́.
Предѣльный—погра(я)ни́чний, кра́йній.
Преемникъ, ца—наслідник, насту́пник, ця.
Преемничество, преемство--насту́пництво, спадкоємство.
Преемственность — насту́пство, спадко́вість.
Преемственный—спадко́вий, насту́пний.(Д. ще під сл. **Наслѣдственный**).
Прежде—перш, пе́рше, пе́рве, до сьо́го, попере́д, попе́реду, впере́д. **Прежде всего**—пе́рше всього́, перш за все́, попере́д усього́, наса́мперед, найпе́рше. **Прежде нежели**—перш як. **Прежде чѣмъ**—нім. **Прежде окончанія года**—перш як рік мину́в; перш як ви́йшов рік. **Прежде времени**—передча́сно, до часу́ і д. **Преждевременно.**
Преждебывшій—переднішний, давніший.
Преждевременный, но—передча́сний, но, нечасний, завча́сний, но, до часу́, передвча́сно, не ча́сно, без поро́, по́рано. **Преждевременный ребёнокъ**—не часна́ дита́на, не часне́.
Преждевременность—невча́сність, нечасність, передча́сність.
Прежній—пе́рший, попере́дній, коли́шній. **Гуще прежняго**—бі́льше, гі́рше, як пе́рше, як колись.
Презентъ—гости́нець і д. **Подарокъ.**
Президентъ — президе́нт, предсіда́тель, голова́, (козацької республіки в Україні)—ге́тьма́н, (жінка його) — гетьмано́ва, (син) — гетьмане́нко, гетьма́нич, (дочка) — гетьманівна, (на Запоріжжі)—кошови́й ота́ман.
Презирать, презрѣть—1) зневажа́ти, погорджа́ти, гордува́ти, презира́ти, зневажити, погорди́ти, занехаяти, занеха́ти. (Д. ще під сл. **Пренебрегать**); 2) не боя́тися, не дба́ти про..., не вважа́ти на...
Презрительность—погі́рдливість, зневажливість.
Презрительный, но — 1) гане́бний, но; 2) зневажливий, во, зневажний, но, погордли́вий, погі́рдливий, презирливий, во, прези́ркуватий, то. (д. ще під сл. **Пренебрежительный**).
Презрѣніе—зневага, гордування, погорда, презирство. **Презрѣніе нести, быть въ презрѣніи**—поневіря́тися. **Презрѣніе оказать**—зневажити (кого), погорди́ти, погордува́ти (ким).
Презрѣнный — оги́дний, гидки́й, паску́дний, гане́бний.
Презрѣть—д. **Презирать.**
Презобиліе — вели́ка ро́скіш, рясно́та, го́йність, наддоста́ток.
Презобиловать—рясни́ти (чим).
Преимущественный, но—перева́жний, по, головніший, бі́льше то́го, над усе́.
Преимущество—1) перева́га, пе́ред, пе́ршенство́, перева́шка, (д. ще під сл. **Превосходство** і **Предпочтеніе**); 2) привіле́й, гора́. **П. дать**—пе́ред, перева́гу, го́ру да́ти.
Преимуществовать—переважа́ти, ма́ти перева́гу, ма́ти го́ру, го́ру бра́ти.
Преисподній — найсподніший, підзе́мний, підземе́льний. **Преисподняя** — пе́кло (д. сл. **Адъ**).
Преисполненный—по́вний, запо́внений, перепо́внений.
Прейсъ-курантъ—ці́нник.
Преклонный—1)схи́льний (д. **Наклонный 2**); 2) похи́лий. **Прекл. возрастъ**—похи́лий вік.
Преклонность—1) схи́льність (д. **Наклонность 2**); 2) похи́лість.
Преклонять, преклонить, ся—1) нахиля́ти, схиля́ти, прихиля́ти, нагина́ти, нахили́ти, схили́ти, прихили́ти, нагну́ти; ся; 2) кла́нятися (перед ким), поклоня́тися (кому), поклони́тися. уклоня́тися. **Преклонить колѣни**—ста́ти навко́лішки.

Преклоненіе—схиля́ння; намо́ва, на́хил, переко́нування.
Прекословить—пере́чити, супере́чити.
Прекословіе—супере́чка.
Прекословный, но—супере́чний, но.
Прекрасный, ко—прекра́сний, но, прега́рний, но, ду́же га́рний, чудо́вий, во.
Прекращать, прекратить, ся—припиня́ти, спиня́ти, припини́ти, спини́ти, ся; переста́вати, кінча́ти, переста́ти, скінча́ти, ся; перево́дити, ся, зво́дити, збавля́ти, перевести́, звести́, ся, зба́вити. **Онъ прекратилъ свои къ намъ посѣщенія**—він переста́в у нас бува́ти. **Прекратить работу**—переста́ти від робо́ти, скінча́ти робо́ту; припини́ти робо́ту.
Прекращеніе—переста́нок, кіне́ць, закі́нчення, припи́нення; перері́д.
Прелестность — пова́бність, прина́дність, вабли́вість.
Прелестникъ, ца—баламу́та, ка, зводи́тель, ка, зві(о)дник, ниця, перелє́сник.
Прелестный, ко—чарівни́й, прина́дний, но, пова́бний, но, знадни́й, знадли́вий, зала́сний і д. **Прекрасный** і **Плѣнительный**.
Прелесть—1) краса́, ро́скіш; 2) ва́ба, прива́ба, прина́да, ома́на і д. **Обольщеніе** і **Обаяніе. Какая прелесть!** — що за ро́скіш!
Прелестность — пова́бність, прина́дність, вабли́вість.
Преломленіе — перело́млювання, розло́млювання, перелі́м, розлі́м.
Преломлять, преломить, ся—лама́ти, ся, перело́млювати, ся, розло́млювати, переломи́ти, розломи́ти, ся.
Прельститель, ница,—д. **Прелестникъ, ца.**
Прельстительный, но—прина́дний, прива́бний, но, вабли́вий, звабли́вий, во, (д. ще під сл. **Обольстительный**).
Прельщать, прельстить, ся—чарува́ти, на́дити, зна́жувати, влеща́ти, облє́щувати, прилеща́ти, улє́стювати, ва́бити, зво́дити, причарува́ти, обчарува́ти, зачарува́ти, зна́дити, зва́бити, прива́бити, прина́дити, влє́стити, залє́ститися, пова́житися. Д. ще під сл. **Обольщать** і **Плѣнять 2**.
Прельщеніе—ва́ба, приза́ба, прина́да, пова́ба, по́ваб.
Прелюбодѣй, ка—пере́любець, ка, пере́лю́бник, ця, чужолю́бник, ця, чужоло́жник, ця.
Прелюбодѣйничать—чини́ти пере́люб, чужоло́жити, (про жінку)—скака́ти у гре́чку.
Прелюбодѣйство, прелюбодѣяніе — пере́любство, пере́люб, чужолю́бство, чужоло́жство.
Прелюбодѣйствовать—пере́любчинити, чужоло́жити.
Прематерой — здорове́нний, величе́нний, величе́зний; товсто́чий, товстеле́вий.
Премилосердный—наймилосе́рдніший.
Премилый—ду́же ма́лий, га́рний, премиле́нний, премі́лий.
Преминуть—промину́ти, обминути, зане́дба́ти, занеха́ти, поки́нути, забу́ти. **Не премину увѣдомить васъ**—не забу́ду сповісти́ти вас, неодмінно пода́м вам звістку.
Премія—пре́мія, нагоро́да.
Премного—ду́же бага́то, пребага́то.
Премудрость—премудрість.
Премудрый—1) премудрий, ду́же му́дрий, розу́мний; мудря́чий, мудро́ваний.
Пренебрегать, пренебречь—зневажа́ти (кого), гордува́ти, погорджувати (ким), гре́бувати, гре́бати, не́хтувати (ким, чим), зневажити, погордува́ти, погре́бати, занехати, занеха́ти; 2) не́хтувати, недба́ти, незважа́ти, занеха́ти, занедба́ти, понехати, попонехтува́ти, зацура́ти, облиша́ти.
Пренебрегатель, ница—недба́ха, недба́лець, —ба́лиця.
Пренебреженіе—зневага, погорда, гордува́ння, цура́ння, нехтува́ння. **Оставить въ пренебреженіи**—занедба́ти, занеха́яти і т. д. д. під сл. **Пренебречь. Находиться въ пренебреженіи, подвергать себя пренебреженію, впасть въ пренебреженіе**—поневіря́тися, піти́ в поневірок. (д. **Презрѣніе нести**).
Пренебрежительный, но—зневажливий, во, неува́жливий, во, зневажно; погордли́вий, погірдливий. **Пренебрежительно обращаться съ кѣмъ**—гордува́ти (ким), нехтува́ти (ким), поневіря́ти (кого) і д. **Пренебрегать**.
Пренебрежительность—погордли́вість, погірдливість; зневажливість.
Преніе—свір, суперека, диску́сія, роспра́ва, промо́ви, деба́ти.
Преобладаніе—панува́ння, перева́га.
Преобладать—панува́ти, переважа́ти, перева́гу ма́ти, го́ру бра́ти.
Преобладающій—переважа́ючий.
Преображать, преобразить, ся — преобража́ти, перевертати, переіна́кшувати, переміня́ти, перекида́ти, ся, преобрази́ти, перевернути, переіна́кшити, переміни́ти, ся, переки́нути, ся, д. під сл. **Превращаться**.
Преображеніе — преображе́ння, оберта́ння, переміна, одміна. **Праздникъ П. Господня**—д. під сл. **Праздникъ**.
Преобразованіе—перетво́рення, перео́браз.
Преобразователь, ница—перетво́рець, рниця, реформа́тор, —торка.
Преобразовывать, преобразовать, ся—перетворя́ти, переробля́ти, перетвори́ти, переробити, ся, зреформо́вувати, зреформува́ти.
Преодолимый—перемо́жний, побори́мий.
Преодолѣвать, преодолѣть — перемага́ти, змага́ти, посіда́ти (що), перемогти́, змогти́, здоліти, посісти (що), поду́жати і т. д. **Осиливать** і **Превозмогать**.
Преодолѣніе—перемо́га.
Преосвященный — преос(ь)в'ящє́нний, вла-

дúка, превелéбний.
Преосвященство—преос(ь)в'ящéнство, превелéбність.
Препинáніе—припúнка; притúка. **Знаки препинáнія, препинáтельные**—знáки розділóві: прóтинка, крáпка з прóтинкою (або серéдник), двокрáпка, крáпка, знак вúклику, знак питáйний, (або з. питáння), знак наведéння, з. сполýчення.
Препираться—суперечáтися, сперечáтися, перекóрюватися.
Препирательство—спíрка, суперéка, суперóчка.
Преподаватель, ница—учúтель, ка, викладáч, ка.
Преподавательный—викладóвий.
Преподавать, преподать—учáти, научáти, викладáти, провáдити, научúти.
Преподаваніе—наýка, навчáння, викладáння, вúклад.
Преподóбіе—1) с(ь)в'ятість, прáведність; 2) преподóбіе, велóбність.
Преподóбиться—прис(ь)в'ятúтися, (іронично)—приматкобóжитися.
Преподóбный—1) преподóбний, с(ь)в'ятобливий, прáведний; преподóбник, ця; 2) велéбний, преподóбний. **Преподóбный отецъ!**—велéбний óтче!
Преполовеніе — 1) половúна, серéдина; 2) прáва, переплáвна середá (д. сл. **Праздникъ**).
Препóна—притúка, притúчина, завáда, перепóна, припúнка, перешкóда, перечéпа, перéчіпка.
Препоясывать, препоясать, ся — підперізувати, підперезáти, ся і д. **Опоясывать, ся.**
Препровождáть, препроводúть — слáти, пересилáти, одсилáти, переслáти, одіслáти; одпровáдити, відпровáдити.
Препровождáть, препровéсть — провóдити, провести (час), перебýти.
Препровожденіе—1) пересилáння; 2) чáсу вживáння. **Для препровожденія времени**—для розвáги, для розривки, аби час змарнувáти, з нíчого робúти.
Препятствіе—перешкóда.
Препятствовать—перешкожáти, на (у) перешкóді ставáти, чинúти перешкóду, запинúти, боронúти, перечéплювати, перебивáти. **Препятствующій, ая**—перешкóдник, ця.
Прерваніе—перéрва.
Пререкáть—перéчити.
Пререканіе—спір, спíрка, суперéка, суперóчка.
Прерогатúва—первопрáво, прерогатúва.
Прерывать, прерываться—переривáти, перервáти, (річ, пісню)—перебивáти, перепинúти, перехóплювати, перечéплювати, перебаранчáти, перебúти, перепинúти і т. д. д. **Перебивать 2 і Перерывать 2.**
Прерывистый, то—д. **Отрывистый, то.**
Пресвитеръ—с(ь)в'ящéник, піп.
Пресловутый—славéтний, знаменúтий.
Пресловутость—славéтність, знаменúтість.
Преслушаніе — неслухнúнство і д. **Неповиновеніе.**
Преслѣдованіе — слідкувáння, стéження;ýтиск.
Преслѣдователь, ница — утúскач, гнобúтель, ка.
Преслѣдовать — гнáтися, слідкувáти, стéжити; утискáти, нападáтися, напáступатися.
Пресмыканіе—плазувáння.
Пресмыкаться—плазувáти, лáзити.
Пресмыкающійся, пресмыкающееся—плазовúтий, плазувáтий; плазýн, гад, гáдина, поплáзка.
Преспокóйный, но—дýже спокíйний, преспокíйний, найспокíйніше.
Пресса—прéса, друкóване слóво.
Прессованіе—гнíт, тиск, стискáння, (воску)—воскобóйня, пресувáння.
Прессовать—гнітúти, душúти, нагнітáти, відтúскувати, вичáвлювати, відкладувати, пресувáти. **Прессованный**—гнíчений, тáснений, пресóваний.
Прессъ—гнíт, чáви. **Положить подъ прессъ**—покласти під гнíт, нагнітáти.
Прессъ-папье—прúгніток, дýшка.
Преставленіе—смерть, сконáння.
Преставляться, преставиться—переставлятися, перестáвитися, умирáти, умéрти, сконáти.
Престарѣлость—стáрість, стáрощі.
Престарѣлый—прúстарий, старúй, староденний.
Престолъ—престíл (в церкві і царський трон), стíл.
Престолонаслѣдіе — наступ̀ство на трон, престолонастýпництво.
Престольный — вівтáрний; престóльний, трóнний.
Престранный, но — предúвний, прехимéрний, но.
Преступать, преступить — переступáти, переступúти; ламáти, зламáти (закон, віру).
Преступленіе — злочúнство, лиходíйство, перéступ. **Поймать на самомъ преступленіи, на мѣстѣ преступленія**—піймáти, схопúти на гарячому вчúнку.
Преступникъ, ца—злочúнець, злочúнниця, лиходíй, ка, винувáтець, винувáтник, ця, беззакóнник, ця.
Преступность—злочúнність, перестýпність.
Преступный—злочúнний.
Пресуществленіе — (теол.): переістóчення, перетвóрення.
Пресуществлять, вить — переістóчувати, переістóчити, перетворяти, перетворúти.
Пресыщать, пресытить, ся — пересищáти, переситúти, ся, роскошувáти.
Пресыщеніе—нáсит, нéхоч.
Пресѣкать, пресѣчь—1) збавлятн, звóдити, перевóдити, нищити, виниúщувати, збáвити, звести, вúнищити; 2) перепинáти, перепинúти, спиняти, спинúти, припиняти, припинúти.

Пресѣченіе—1) перевід, на́щення; 2) спин, припи́нення.
Претворять, претворить, ся—перетворя́ти, перетвори́ти, ся.
Претендовать—наріка́ти, ре́мствувати (на кого); д. **Домогаться**.
Претензія — наріка́ння, ре́мство; дома́ння; по́зов (д. **Искъ**). **Онъ на меня въ претензіи** — він на ме́не наріка́є, ре́мствує. **Подать, предъявить претензію**—запізва́ти, по́зов заложи́ти, да́ти.
Претерпѣвать, претерпѣть — терпі́ти, вите́рплювати, зазнава́ти, ви́терпіти, перете́рпіти, натерпі́тися, нагорюва́тися, зазна́ти.
Претить—1) борона́ти, забороня́ти, зака́зувати. (Д. **Запрещать** і **Возбранять**); 2) погро́жувати, страха́ти, ляка́ти; 3) гидува́ти; ну́дити, млоїти. **Претитъ положить въ ротъ**—га́дко в рот покла́сти. **Мнѣ претитъ**—мені га́дко, мене́ ну́дить, мене́ млоїть.
Претыковеніе — притика, притича, перешко́да і д. **Препона. Камень претыковенія** — притича, ка́мінь спотика́ння.
Преувеличеніе—прибільшування.
Преувеличивать, преувеличить, ся — прибільшувати, прибільшити, ся, переборщати, переборщи́ти, передати куті мо́ду. **Преувеличить похвалу** — перехвали́ти на оди́н бік.
Преувеличенный, ко — прибільшений, но, пересадний, но, надмірний, но.
Преумный, ко—ду́же розу́мний, но.
Преуспѣвать—мати по́спіх.
Преуспѣяніе—по́спіх.
Преходить, пройти — прохо́дити, перехо́дити, минати, пройти́, перейти́, мину́ти, ся.
Преходящій — мину́чий, мину́щий, перебутни́й, доча́сний.
Прехожденіе—перехід.
При—при, за.
Прибавка, прибавленіе—1) додава́ння, прибавля́ння, долу́чення; 2) дода́ток, дода́ча, прибавка, прида́ток, прида́ча, надда́ча.
Прибавлять, прибавить, ся—додава́ти, добавля́ти, прибавля́ти, набавля́ти, приклада́ти, прикида́ти, доточа́ти, дода́ти, нада́ти, при(до,на)ба́вити, прикла́сти, прика́нути, при(до)точи́ти, ся, (трохи)—підбавля́ти, підба́вити, (до ваги) — прива́жити, (з лишкою)—перебавля́ти, перебавити, ся; (про людність)—налюдні́ти, (води то-що)—побільшати, (ціну)—нака́нути. **Прибавить шагу** — прискоти́ти.
Прибавочный—добавочний, додатко́вий.
Прибаутка -прикладка, прика́зка, верзу́нка.
Прибаюкивать, прибаюкать — прис(ь)пі́вувати. прис(ь)піва́ти, приколиха́ти (дитину).
Приберегать, приберечь, ся — приберіга́ти, ощажа́ти, приберегти́, ся, прихо́вувати, прихова́ти.
Прибережный, прибережье—д. **Побережный, Побережье**.
Прибивать, прибить—прибива́ти, прибу́ти, (морально) — приголо́мшити, (лати до кроков)—лати́ти, налати́ти.
Прибираніе—прибира́ння, убира́ння.
Прибирать, прибрать, ся — 1) прибира́ти, убира́ти, чепури́ти, прибра́ти, убра́ти, причепури́ти, ся, повбира́ти; 2) убира́тися, виряжа́тися, чепури́тися, убра́тися, ви́рядитися, причепури́тися. **Прибрать къ рукамъ**—а) прихова́ти, б) взя́ти в ру́ки, до ру́к прибра́ти, **у** шо́ри забра́ти, прибо́ркати.
Приближать, приблизить, ся--наближа́ти, ся, зближа́ти, ся, бли́зитися, бли́жчати, ся, надхо́дити, набли́зити, ся, прибли́жчати, побли́жчати, прибли́жити, ся, (про скільки) — понаближа́тися.
Приближеніе—набли́ження, збли́ження.
Приближенность—бли́зькість.
Приближённый—бли́зький; підру́чник.
Приблизительный, но—1) прибли́зний, но, бли́зько (до чого), на згля́д, на о́ко; 2) наближа́ючий, зближа́ючий.
Приблудиться—приблука́ти, ся, приблуди́ти. ся.
Прибой—прибій.
Прибойна—пла́нка (опілок або дошка, що прибивається для закрі́пи).
Приборъ—пристрій, при́лад, сна́сть, на́чиння, струме́нт, справи́лля; накриття столо́ве. **Приборъ колёсъ**—стан коліс. **П. кухонный** — кухе́нна спра́ва. **П. рыболовный**—рибальська сна́сть. **П. для поднятія стѣнъ**—лиса́ді. **П. для сѣянія**--сівки́, сіянці. **Накрыть столъ на 10 приборовъ**—накри́ти стіл на 10 чоловіка, осіб **Приготовить столъ на 10 человѣкъ**—налашту́вати стіл на 10 осіб.
Прибочениваться, прибочениться—бра́тися, взя́тися у бо́ки.
Прибрасывать, прибросить — прикида́ти, прика́нути, нака́нути; підкида́ти, підка́нути.
Прибережье—побере́жжа, береговина́, узбере́жжа.
Прибрежный—побере́жний, береговий. **Прибрежная низменность** — берегови́ще, бережина́. **П. житель**—бережа́н, бережа́к.
Прибрести — приплести́ся, приплента́тися, причвала́ти, примандрува́ти, притьопатися і т. д. д. **Брести** і **Плестись**.
Прибываніе—прибува́ння.
Прибывать, прибыть—прибува́ти, прибу́ти, доста́тися.
Прибылой—прибу́лий.
Прибыль—прибу́ток, кори́сть, зиск, пожи́ток, бара́ш, набу́ток, по́тяг. **Прибыль** (од пчіл, овець, корів)—узя́ток. **Вода идетъ на прибыль**—вода́ прибува́є.

Прибыльный—кора́сний, вигі́дний, пожи́точний.
Прибытіе—прибу́ття, при́хід, при́їзд.
Прибѣгать — 1) (**прибѣжать**) — прибіга́ти, прибі́гти, (дуже швидко)—прилопоті́ти, (трюхаючи) — притрю́хати; 2) (**прибѣгнуть**)—удава́тися, уда́тися.
Прибѣжище—прити́лок, прихи́лище.
Прибѣливаться—д. **Подбѣливаться**.
Привада—прина́да.
Приваживать, привадить, ся—1) прива́блювати, ва́бити, прина́жувати, на́дити, прима́нювати, прива́бити, прина́дити, приманя́ти, спона́дити, ся, (про кілько) — поприна́жувати; 2) привча́ти, ся, привика́ти, призвича́ювати, ся, звика́ти, привча́ти, ся, прива́кнути, призвича́їти, ся, зви́кнути.
Приваливать, привалить—1) прива́лювати, прико́чувати, приваля́ти, прикоти́ти (що важке); 2) приставáти, причáлювати, пристáти, причалáти; 3) су́нути, пла́вом плисти́, насу́нути, припе́рти.
Привалъ—1) причáл; 2) спочи́нок, (від) одпочи́нок, одпочи́вок, спочи́вок (війська в поході).
Приваривать, приварить—прива́рювати, ва́рювати, приварáти, наварáти, (сталі)—насталя́ти.
Приварка—на́кип.
Приварка—д. **Наварка**.
Приварный—д. **Наварной**.
Приварокъ, приваръ—1) при́варок, присма́ки; 2) ва́риво, варе́не.
Приведеніе—привід, припрова́дження; наве́дення. **Приведеніе въ порядокъ**—порядкува́ння, упорядко́вування.
Привезеніе—приве́зення.
Привередливый—вередли́вий, вига́дливий, примхли́вий, витребе́нькуватий, перебі́рливий, (тільки про їжу)—пундико́вий.
Привередникъ, ца—вередýн, ха, вередій, ка, вере́дни́к, ця, перебі́рник, ця, вига́дник, ця, вига́дько, перебе́ндя.
Привередничаніе—вередува́ння, привере́ди, при́мхи, перебі́р і т. д. д. **Капризы**.
Привередничать—вередува́ти, мудрува́ти, вига́дувати, перебира́ти, і д. **Капризничать**.
Приверженецъ, ца—прихи́льник, ця, прихи́лець.
Приверженность — прихи́льність, прихи́лення.
Приверженный—прихи́льний, (д. під ся. **Преданный**).
Привёртывать, приверчивать, привернуть—прикру́чувати, прикрути́ти.
Прививаніе—щепíння, щéплення, нащíплювання.
Прививатель, ница — щепíй, щепíльник, ниця і д. **Оспопрививатель**.
Прививать, привить, ся—1) прису́кувати, приплі́та́ти, присука́ти, приплести́; 2) нащíплювати, нащепа́ти, щепа́ти, прищепи́ти, ся (дерево, віспу), (а про дерево ще)—скíпити, (знову або багато)—перещéплювати, перещепа́ти, ся.
Прививка—щепíння, щéплення, нащíплювання.
Прививной—1) прису́каний, приплéтений; 2) прищéплений, щéплений.
Прививокъ—щеп, щéпа.
Привидѣніе—при́вид, мара́, мана́, которо́ча, зла личи́на, почва́ра, привиження, облу́да.
Привидѣться— 1) приверзти́ся, прибáчитись, прива́дитись; 2) здáтися, примрíтися, примрíятися.
Привиллегія—привіле́й, перева́га, нада́ння.
Привиллегированный—упривілейо́ваний.
Привинчивать, привинтить—пришрубо́вувати, прикру́чувати, привíрчувати (гвинтом), приґвинто́вувати, приґвинтáти, пришрубувáти і т. д.
Привирать, приврать—прибріхувати, прибреха́ти; підбріхувати, підбрехну́ти.
Привлекательность— прива́бливість, прина́дність.
Привлекательный, но—притяга́ючий; прина́дний, но, прива́бливий, во, знадли́вий, во, ва́бкий, ко, пова́бний, но, зала́сний, мановáтий. (Д. сл. **Плѣнительный**).
Привлекать, привлечь—1) притяга́ти, притягти́; 2) ва́бити, на́дити, прина́жувати, прива́блювати, залуча́ти, прива́бити, прина́дити, залучи́ти, привернýти, пова́бити, (кількох)—поприна́жувати, поприва́блювати і т. д. **Привлекать, привлечь къ суду**—позива́ти, запізва́ти, притягти́ до суду́, потягти́ у суд. **Привлечь на свою сторбну**—перемо́вити, переднáти. **Привлекающій**—ва́блючий.
Привлеченіе—притяга́ння; притя́гнення.
Приводить, привести, привесть — 1) приво́дити, вивóдити, довóдити, привести́ і т. д., (силою) — припрова́дити, допрова́дити, (кількох) — попривóдити і т. д.; 2) д. **Представлять** і **Предъявлять**. **Приводить, привесть въ порядокъ**—порядкувáти, лаштува́ти, опоряжáти, прибира́ти, ладнува́ти, упорядкувáти, улаштува́ти, опоряди́ти, прибра́ти, уладити, уладна́ти, оха́їти. **П. въ ужасъ**—завдава́ти, завда́ти жáху, страху́, настраши́ти. **П. къ окончанію**—кінчáти, довóдити до кінця́, до кра́ю і. т. д. д. **Оканчивать**. **П. на память**—нагáдувати, пригáдувати, нагада́ти. **Привесть въ чувства**—очути́ти, відходи́ти. **П. въ разореніе, въ бѣдность**—спустоши́ти, зни́щити, в старцí, в зли́дні пусти́ти. **П. въ ярость**--розлютувáти, роздратувáти, роздрочи́ти. **П. въ краску**—засоро́мити. **П. къ присягѣ**—до при́сяги, під при́сягу привести́. **Привёлъ Богъ, не привёлъ Богъ**—дав Бог, не дав Бог. **Не приведи Богъ**—не дай Бóже, крий Бóже! **Привелось ему побывать**

—довело́сь йому́ побува́ти. **Онъ приводится мнѣ двоюроднымъ братомъ**—він дово́диться менї бра́том у пе́рвих. **Приведенный выше**—зга́даний ви́ще, в горі.

Приводъ—1) д. **Приведеніе**; 2) про́від.

Призозить, привезти, привезть, ся — прив о́зити, привезти́, ся, (ще) — надво́зити, надвезти́, (багато) — поприв о́зити.

Привозный—привізни́й.

Привозъ — пра́віз. **Большой привозъ (на мельницѣ)**—завізно (у млині).

Приволакивать, приволочь, ся — 1) приволіка́ти, притяга́ти, приволокти́, притягти́, ся; 2) приволіка́тися, приволіктися, притягтися, прихка́тися.

Приволакиваться, приволокнуться — женихатися, залиця́тися, примиля́тися, умізга́тися, умізгуватися, волоча́тися (за ким), лабу́зитися (до кого), підлабу́знюватися, підлабу́зюватися, приженихатися, примиля́тися, умізгну́тися, підлабу́знитися, підлабу́зитися.

Приволочь—д. **Приволакивать.**

Привольe—привілля, предозвілля, вгіддя, придо́лля, ро́скіш.

Привольный, но—привільний, вигідний, но, предозві́льний, но.

Привораживаніе—чарува́ння, ча́ри.

Приворажи вать, приворожить — чарува́ти, причаро́вувати, причарува́ти, зачарува́ти, привернути.

Приворачивать, приворотить—привертáти, привернýти, підвертáти, підвернýти.

Приворовывать—кра́сти, прикрада́ти, підкрада́ти.

Приворотный — 1) бра́мний; 2) чарівни́й, приворо́тний.

Привратникъ, ца—воротáрь, ка, заворітник, ця, бра́мний, две́рник, две́рниця.

Приврать—д. **Привирать.**

Привставать, привстать—підво́дитися, зво́дитися, підвести́ся, звести́ся.

Привыкать, привыкнуть — привика́ти, звика́ти, навика́ти, привча́тися, призвича́юватися, приви́(звй)кнути, привчи́тися, призвича́ї́тися, принату́ритися, (між людьми) — обгорта́тися, огорта́тися, (про багатьох) —позвика́ти, попривика́ти і т. д.

Привыкшій — приви́клий, зви́клий, призвича́єний.

Привычка—зви́чка, нави́чка.

Привычливый—призвича́йливий.

Привычный — зви́клий, приви́клий, звича́йний.

Привѣвать, привѣять — привіва́ти, привіяти.

Привѣса, привѣска — пра́чіпка, (до сережок)—бовкýнчик, теліпáнчики.

Привѣсь, привѣсокъ—дова́га, дова́жок.

Привѣсной—причіпни́й, підчіпни́й; довагови́й.

Привѣтливость — привітність, привітли́вість, ввічли́вість, пря́язність.

Привѣтливый — привітли́вий, ввічли́вий, пря́язний (до кого).

Привѣтный, привѣтственный — привітни́й, вітáльний.

Привѣтствіе—привіт, вітáння, привітáння.

Привѣтствованіе—привітáння.

Привѣтствовать—вітáти, привітáти, ся.

Привѣтъ—привіт, привітáння.

Привѣшивать, привѣсить — чіпля́ти, причіпля́ти, причі́плювати, причепи́ти, (кілько)—попричі́плювати.

Привядать, привя́нуть—в'я́нути, прив'я́нути, прини́кнути, прикля́кнути.

Привязанность—прихи́льність, прихи́лля. (Д. під. сл. **Преданность і Приверженность**).

Привязанный — 1) прив'я́заний; 2) прихи́льний.

Привязка—1) прив'я́зування; 2) пра́в'язь, припін; 3) пра́чіпка, на́пасть, пеня́, і д. **Придирка.**

Привязной—прив'язни́й, причіпни́й.

Привязчивость—причі́пливість.

Привязчивый — причі(е)пливий, причепа́, нала́зливий, задира́куватий, напа́дистий, напа́дкуватий, пенякува́тий.

Привязывать, привязать — прив'я́зувати, припина́ти, прив'яза́ти, припну́ти, прип'ясти́, (багато)--поприв'я́зувати, поприпина́ти.

Привязываться, привязаться—1) прихиля́тися, прихили́тися (до кого), віддава́тися, віддáтися (кому); 2) чіпля́тися, лі́зти, приставáти, сі́катися, причепи́тися, пристáти, прискатися, прискі́патися, присі́патися, навíснути.

Привязь—припін, пра́в'язь.

Привяливать, привялить — прив'я́лювати, прив'яли́ти.

Пригáрь, пригарь—пригáра, пригáрок.

Пригвазживать, пригвоздить — прибива́ти, приба́ти гвіздка́ми, пригвожда́ти, —здúти.

Пригвожденіе— пригво́ждження.

Пригибать, пригнуть, ся—пригина́ти, згина́ти, пригну́ти, зігну́ти, ся, прихили́ти, ся.

Приглаживать, приглядить, ся—пригла́жувати, пригляди́ти. ся.

Пригласительный—зазивни́й, запро́сний.

Приглашать, пригласить—кли́кати, закли́кати, укли́кати, запро́шувати, запро́хувати, зазива́ти, закли́кати, укли́кати, запроси́ти, зазва́ти, (багатьох)—скли́кати, понапро́шувати, понапро́хувати, позакли́кати, понаскли́кати, напроси́ти. **Приглашенный**—про́каний, запро́каний, запро́шений, кли́каний, закли́каний.

Пригласитель, ница—запро́сець, запро́сниця.

Приглашеніе—кли́кання, запро́сини, запро́шення, закли́кання, за́зив, зазо́вини.

Приглушить—приглуши́ти, притлуми́ти.

Приглядка—нагляда́ння; вигляда́ння.

Приглядный — го́жий, га́рний, хоро́ший і д. **Красивый.**

Приглядывать, приглядѣть—1) доглядáти, наглядáти, назирáти, дозирáти; 2) виглядáти, визирáти, вúглядіти, **Приглядываться, приглядѣться**—придивля́тися, приглядáтися, вдивля́тися. вглядáтися, призирáтися, придивúтися, приглядітися, вдивúтися.

Приглянуться—сподóбатися, в óко впáсти (або) запáсти, уподóбатися, приподóбатися і т. д. д. **Понравиться.**

Пригнетать, пригнести—пригнітáти, пригнітúти.

Пригнусь—гугня́вість. **Съ пригнусью**—трóхи гугня́вий.

Пригнушивать—гугня́вити, гугни́вити.

Приговариваніе — присýджування; домовля́ння; примовля́ння.

Приговаривать, приговорить—1) присýджувати, присудúти; 2) домовля́ти, еднáти, домóвити, приеднáти; 3) примовля́ти, прикáзувати, приповідáти, приговóрювати.

Приговариваться—домовля́тися, підсипáтися, підмóщуватися і д. **Поддѣлываться.**

Приговорка—прáмі(о)вка, прúказка.

Приговоръ—прáсуд, вúрок.

Пригодиться—пригодúтися, в пригóді стати, згодúтися, здáтися, придáтися, знадобúтися.

Пригодный — придáтний, здáтний, годя́щий.

Пригожесть — гóжість, вродли́вість, ля́дність.

Пригожество — гóжість, хорóшество, ля́дність, врóда і д. **Красота.**

Пригожій—гóжий, гáрний, вродли́вий.

Приголублівать, приголубить — голýбити, милувáти, приголýбити, примилувáти.

Пригонка, пригонъ—приг'ін.

Пригонять, пригнать — 1) приганя́ти, пригóнити, пригнáти; 2) припасувáти, пристосувáти, приличкувáти (в роботі).

Пригонный—прúгнаний; пристосóваний.

Пригораживать, пригородить—пригорóжувати, пригородúти, підгорóжувати, підгородúти.

Пригорать, пригорѣть—пригарáти, пригорíти, присмáглитися.

Пригородка—пригорóда, прибудóва.

Пригородный—підгорóдній.

Пригородъ—підгорóддя, прúгород.

Пригорокъ — підгíрок, узгíр'я, пáгорок, шпилéчок.

Пригоршни — прúгорщ, прúгірщ (ж. р.), прúгорща.

Пригорѣлый—пригорíлий.

Пригорюкиваться, пригорюниться — журúтися, сумувáти, в тýгу вдавáтися (власне виявляти горе, сум, журбу), зажурúтися, засумувати, в тýгу вдáтися, прижурúтися.

Приготовленіе—готування, приготувáння, лаштувáння, лáгоження, лáгодіння, зáхід, (постелі)—слáння, (страви)—пóрання.

Приготовлять, приготовить, ся — готувáти, ся, лáгодити, ся, лáдити, ся, ладнáти, ся, лаштувáти, ся, споряжáти, вготувáти, наготувáти, наготóвити, вúготовити, налáгодити, ся, налаштувáти, налáдити, наладнувáти, справúти, ся, спорядúти, ся, (постіль)—слáтися, послáти, ся, (про кілько)—повиготóвлювати, повилáгожувати і т. д.

Приградъ—рос. Aconitum—борéць, зозýлині черевáчки.

Приграничный — погряни́чний, сумéжний, суміжний.

Пригребать, пригрести, пригресть—1) пригортáти, пригорнýти; 2) пригрібáти, пригребтú, пригромáдити.

Пригрезиться — приверзтúся, призрíтися, примрíятися, примрíтися.

Пригрозить—погрозúти, посварúтися, настрахáти, пострахáти.

Пригрѣвать, пригрѣть—нагрівáти, зігрівáти, припáрювати, нагрíти, зігрíти, припáрити.

Пригульный—приблýдний, приблýда.

Придавать, придать—додавáти, надавáти, додáти, надáти. **Придавать смѣлости**—додавáти дýху, відвáги, с(ь)мíлости.

Придавливать, придавить—придáвлювати, пригнітáти, придавúти, придушúти, пригнітúти, причавúти.

Приданое—посáг, вíно; вúправа. **Приданое давать, дать**—посагувáти, вінувáти, ввíнити (кого).

Придатокъ—придáток, додáток.

Придаточный—додатковий.

Придача—придáча.

Придверникъ, ца—двéрник, ниця.

Придвигать, придвинуть, ся—присувáти, присóвувати, присýнути, ся.

Придворный—1) придвíрний, надвíрний; 2) двíрський, дворя́к, двóрка.

Придерживать—придéржувати, притрúмувати.

Придёргивать, придёрнуть—присмúкувати, присмикнýти.

Придира, придирщикъ — причéпа, причепéнда.

Придираться, придраться—чіпля́тися, нападáтися, налáзити, сíкатися, присíкуватися, причепúтися, напáстися, наскíпатися, присíкатися, присíпатися,

Придирка — прúчіпка, зáчіпка, прúкліп, нáпасть, нáпадь, пеня́.

Придирчивый—д. **Привязчивый.**

Приднѣпровскій—наддніпрянський.

Придорожная игла—д. **Крушина.**

Придорожникъ—рос. Polygonum aviculare L. —моріг, моріжок, спорúш.

Придорожный—придорóжній.

Придумывать, придумать — придýмувати, вигáдувати, придýмати, вúгадати, вúміркувати, вúмудрувати.

Придурь—дур, дýрість, дурíйка, дурíння. **Съ придурью** (про чоловіка)—придýркуватий, пришелéпуватий і д.

Глуповатый, (про коня)—норови́стий кінь. **Напустилъ на себя придурь**—ду́рника строїть, на йо́го дур напа́в.

Придыханіе—при́дих.

Придѣвать, придѣть—причіпля́ти, привіша́вати і д. **Привѣшивать.**

Придѣлка—приробля́ння, доро́блення.

Придѣлъ—побічний вівта́рь.

Придѣлывать, придѣлать, ся — приробля́ти, приробля́ти, припра́вляти, приробля́ти, доробля́ти, припра́вити, примайструва́ти, приштукува́ти, (про кілько)—поприробля́ювати.

Прижаривать, прижарить, ся—припіка́ти, підпіка́ти, припекти́, підпекти́, ся; присма́жувати, присма́жити, ' пришкварити і д. **Жарить.**

Прижималка—дармоїдка, (зб) дармоїжа.

Прижизать, прижить—приживáти, прижи́ти, сплоди́ти,

Прижиганіе—припіка́ння, випіка́ння, припа́лювання.

Прижигать, прижечь, ся—1) припіка́ти, припа́лювати, прис(ш)ма́лювати, підсма́лювати, припекти́, підпекти́, припали́ти, прис(ш)мали́ти; 2) випіка́ти, випа́лювати, ви́пекти, ви́палити.

Прижигъ—о́пік, опе́чене (місце).

Прижимать, прижать, ся—1) тули́ти, ся, горну́ти, ся, притули́ти, приту́лювати, ся, пригорта́ти, пригорту́вати, ся, притули́ти, пригорну́ти, прихили́ти, ся, (про кілько)—попритулюва́ти і т. д. **Прижимать уши**—щу́лити, прищу́лити (в)у́ха; 2) припира́ти, прити́скувати, притиска́ти, пригні́та́ти, припе́рти, притисну́ти, придуши́ти, причава́ти; 3) утиска́ти, ути́снути, утісня́ти, утісня́ти, пригно́блювати.

Прижимъ—гніт, при́тиск.

Прижимщикъ—гнобитель.

Прижинать, прижать—зжина́ти, зжа́ти, пожа́ти.

Прижиться—обжи́тися, прива́кнути, обсі́дітися, призвича́їтися.

Прижмуривать, прижмурить, ся—прижму́рювати, приплю́щувати, прижму́рити, ся, приплю́щити (очі).

Прижучить—прикрути́ти, присупо́нити.

Призадумываться, призадуматься—заду́муватися, зага́дуватися, заду́матися, загада́тися, замі́слитися (трохи).

Призапасти—припасти́, приапасти́.

Призариваться, призариться — ла́ситися, ква́питися, зазіха́ти, па́сти о́чі, пола́ситися, поква́питися, зазіхну́ти.

Призасохнуть—присо́хнути (трохи).

Призасушить, ся—засуши́ти, ся (трохи).

Призатворить, ся—причини́ти, ся (трохи).

Призатихнуть—прити́хнути (трохи).

Призваніе—1) покли́кання, прикли́кання; по́клик; 2) призва́ння, признача́ння.

Призёмистый — низьки́й, призе́мкуватий, (про чоловіка ще)—присадкуватий, призе́мок.

Призирать, призрѣвать, призрѣть — доглядáти (кого), клопота́ти, дба́ти (за ко́го), опіку́ва́тись (ким), догля́нути, поклопота́ти, ся, подба́ти.

Признавать, признать, ся — 1) пізнава́ти, пізна́ти; 2) визнава́ти, ви́знати; 3) признава́тися, вина́тися, призна́тися, повина́тися; 4) вважа́ти, уважа́ти, прийма́ти, ма́ти за ко́го або за що́, прийня́ти.

Признакъ—озна́ка, по́знак; прикме́та.

Признаніе—призна́ння, визна́ння.

Признательность—вдя́чність.

Признательный, но—вдя́чний, но.

Призракъ—1) ма́рево, ома́на, облу́да; мара́, при́вид, поторо́ча; проява; 2) д. Грёза і Мечта.

Призрачный—химе́рний, мрі́йний, фантасти́чний, облу́дний і д. Мнимый.

Призрѣніе, призоръ—до́гляд, опі́ка, опіку́ва́ння, піклува́ннi, дбання́.

Призывать, призвать—прикликáти, вкликáти, призивáти, прикли́кати, вкли́кати, призвáти, проси́ти.

Призывъ—(до вій́ська) — при́зва, привід; по́клик, за́клик.

Приказаніе, приказъ — при́ка́з, нака́з, ро́сказ, веління; за́гад. **По приказанію** —по нака́зу, з нака́зу, під за́гадом.

Приказной—пи́сарь, канцеля́ріста.

Приказный—канцеля́рійний. **П. слогъ** — канцеля́рійний стиль. **П. строка**—сіпáка, чорни́льна душá і д. **Крючкотворъ.**

Приказчикъ, ца—прика́жчик, ця, приго́нич, пригінчий.

Приказчичій—прика́жчицький.

Приказывать, приказать—веліти, прика́зувати, нака́зувати, зага́дувати, звелі́ти, приказáти, наказáти, загадáти.

Прикалитокъ—хвіртка (в брамі).

Прикалывать, приколоть, ся — 1) пришпи́лювати, пришпили́ти, приштрикну́ти, пристроми́ти; 2) доко́лювати, доколо́ти, заколо́ти.

Прикапливать, прикопить, ся—збира́ти, назбира́ти, принадба́ти, прихова́ти, ся (д. **Копить**).

Прикапывать, прикопать--прико́пувати, прикопáти.

Прикармливать, прикормить—прина́жувати, прина́дити.

Прикасаться, прикоснуться — торка́тися, притóркуватися, дотóркуватися, притóркáтися, доторкáтися, дотика́тися, черка́тися, ла́патися, приторкну́тися, доторкну́тися, доткну́тися, черкну́тися, лапну́тися.

Прикатить—прикотúти, приїхати.

Прикатывать—1) (**прикатить, ся**)—прико́чувати, прива́лювати, прикоти́ти, прива́ли́ти; 2) (**прикатать**) — накоти́ти (напр. дорогу), ви́качати, змаглюва́ти (напр. бі́лизну).

Прикидка—прúкид, прикидáння; прива́жок.

Прикидчивый—1) д. **Притворчивый.** 2) **Прилипчивый.**

Прикидывать, прикидать, прикинуть, ся—1) прикида́ти, підкида́ти, прика́нути, підка́нути; 2) прикида́тися, приставля́тися, удава́ти, прика́нутися, приста́витися, уда́ти (і д. Представляться); 3) чіпля́тися, вкида́тися, причепи́тися, вка́нутися, прика́нутися (про хвороби).

Прикипать, прикипѣть — прикипа́ти, прикипі́ти.

Прикладкой—1)до́даний; 2) прикладни́й.

Прикладъ—1) дода́ток, дода́ча, прида́ча; 2) докла́д, прикла́д; 3) прикла́д (у рушниці).

Прикладывать, приложить, ся—1) прикла́дати, прикла́сти, приложи́ти, ся; 2) докла́дати, докла́сти, доложи́ти. **П. стараніе**—прилильнува́ти. **П. уши**—а) прищу́лити (в)у́ха, б) наста́вити у́ха, насторо́чити у́ха (щоб слухать).

Прикладываніе—прикладáння, докладáння.

Прикленвать, приклеить, ся—прикле́ювати, прилі́плювати, прикле́їти, прилі́пати, ся.

Приклёпъ—1) прикліпка; 2) на́клеп, пеня́ і д. Поклёпъ.

Приклёпывать, приклепать — 1) прикліпувати, приклепа́ти, заклепа́ти; 2) клепа́ти, наклепа́ти (на кого).

Приклонять, приклонить, ся — пригина́ти, прихиля́ти, схиля́ти, нагина́ти, нахиля́ти, ся, пригну́ти, нагну́ти, прихиля́ти, нахиля́ти, схиля́ти, ся.

Приклоненіе—прихи́л, на́хил.

Приключаться, приключиться — луча́тися, трапля́тися, притрапля́тися, става́тися, склада́тися, прилуча́тися, притра́питися, ста́тися, скла́стися, сподіятися, спіткáтися.

Приключеніе — 1) приго́да, ви́падок, при́ключка, причи́на, оказія; 2) д. Похожденіе.

Прикованность—прикутті́, прико́ваність.

Приковывать, приковать — прико́вувати, прикува́ти, прику́ти, (кілько)—поприко́вувати.

Приколачивать, приколотить — прибива́ти, приби́ти.

Приколдовывать, приколдовать—приворо́жувати, приворожи́ти.

Приколъ—при́кіл, при́кілок; прико́лювання.

Прикомандировывать, прикомандировать—прилуча́ти, прилучи́ти (до кого); виряжáти, ви́рядити (кому на підмо́гу).

Прикорика—прина́да.

Прикормщикъ—прина́дник.

Прикорнуть—задрі́мати, прикорхну́ти.

Прикосновеніе — до́торк, торка́ння, то́ркнення, дотика́ння, до́тик, доторка́ння, черка́ння.

Прикосновенность—1) суме́жність, суміжність, приле́жність; дотика́льність; 2) причéтність (до чого).

Прикосновенный—1) суме́жний, суміжний, приле́жний; 2) причéтний.

Прикось — ко́сість, косина́; зиз, зизова́тість.

Прикочёвывать, прикочевать — прибува́ти, прибу́ти (на кочовище), та́бором ста́ти.

Прикраивать, прикроить—прикра́(о́)ювати, прикра́яти.

Прикрапывать—накрапа́ти.

Прикраса—прикра́са, оздо́ба.

Прикрашивать, прикрасить, ся — прикраша́ти, скраша́ти, оздобля́ти. прикраси́ти, оздо́бити, приоздо́бити, ся.

Прикрикивать, прикрикнуть — погу́кувати, гри́мати, гукну́ти, гримну́ти.

Прикрой—1) прикро́єння; 2) при́кравок.

Прикручникиваться—д. Пригорюниваться.

Прикрывать, прикрыть, ся—1) накрива́ти, прикрива́ти, накри́ти, ся і т. д., (піч)—притушкува́ти; 2) закрива́ти, затуля́ти, заслона́ти. заступа́ти і т. д.; 3) кри́ти, таїти, покрива́ти, хова́ти, покри́ти.

Прикрытіе — 1) накрива́ння, накриття́; 2) за́хист; зату́ла; 3) ва́рта, конво́й.

Прикрѣпа—скрі́па.

Прикрѣпленіе — прикрі́па, прикрі́плення, примоцьо́вування.

Прикрѣплять, прикрѣпить, ся — прикріпля́ти, прикрі́плювати, примоцьо́вувати, прикрі́пи́ти, примоцюва́ти, (тканину до чого)—припина́ти, прип'ясти́, (ярмо до вія) — нарива́ти, (корінням)—прикорени́тися.

Прикупать, прикупить, ся—прикупа́ти, прикупо́вувати, підкупа́ти. підкупо́вувати, докупа́ти, докупо́вувати, прикупи́ти, ся і т. д.

Прикупка—при́купка, докупо́вування.

Прикуска—при́куска.

Прикусывать, прикусить—одку́сювати, одгриза́ти, надку́сювати, одкуси́ти, одгри́зти.

Прикушивать, прикушать—куштува́ти, покуштува́ти і т. д. д. Отвѣдывать.

Прилабживаться, прилабзиться—прилабу́знюватися, підлабу́знюватися і д. Подбиваться.

Прилавокъ—при́лавок, (в шинку)--шинква́с.

Прилагательное (имя) — прикме́тник, прилóжник.

Прилаживать, приладить, ся--прила́жувати, прила́гожувати, прилашто́вувати, приправля́ти, лашту́вати, припуска́ти, при(на)ла́годити, при(на)ла́дити, припра́вити, прилашту́вати, примайструва́ти, приштукува́ти, пристосува́ти, припусти́ти, припасува́ти, пририхтува́ти, примости́ти, ся.

Прилакомить—прина́дити (ласощами).

Прилакомиться—розла́ситися.

Приласкивать, приласкать, ся — пести́ти, припе́щувати, припестува́ти, прилести́ти, ся, примилува́ти, приголу́блювати, приголу́бити, підла́ститися, приголну́ти, ся.

Прилащивать, приластить, ся — прила́щувати, прима́нювати, прила́стити, приманíти, ся.

Прилегать, прилечь—прилягáти, прилягтú. **Прилежáніе** — пúльність, пильнувáння, працьовúтість. **Прилежáть**—1) прилягáти, сумóжним бýти, межувáти; 2) пильнувáти. **Прилежность**—пúльність. **Прилежный, но** — пúльний, но, працьовúтий, щúрий, ро, удáдливий, во, прикúдливий, во, роботя́щий, робýчий, трудя́щий. **Прилетать, прилетѣть**—прилiтáти, прилетíти, прилúнути, (кíлько)—поприлiтáти. **Прилётъ**—прилíт. **Прилечь**—прилягтú, (кíльком) — поприлягáти. **Приливать, прилить**—1) пiдливáти, доливáти, пiдсипáти, пiдлáти, долúти, досúпати; 2) натiкáти, притiкáти, набiгáти, на(при)текти, набíгти. **Кровь прилила къ головѣ**—кров удáрила в гóлову. **Приливъ**—1) приливáння; 2) прúплив (на бéрезі); 3) нáплив, нáтиск (людей). **Приливка**—приливáння, прúлив, дóлив. **Приливной**—прилля́ний, долля́ний, долúтий; вiдлáтий. **Прилизывать, прилизать**—1) залúзувати, зализáти; 2) вилúзувати, злúзувати, вúлизати, злизáти. **Прилипать, прилипнуть**—1) прилипáти, пiдлипáти, налипáти, при(пiд, на)лúпнути, (про кíлько)—поприлипáти і т. д.; 2) чiплятúся, прикидáтися, причепúтися, вчепúтися, прикúнутися (про хвороби). **Прилипкій**—прилúпкий, налúпкий. **Прилипчивость**--причíпність, заразлúвість. **Прилипчивый**—чíпкий, липкúй, причíпний, заразлúвий **Приличествовать** — лáчити, приставáти, впадáти, годúтися. **Приличíе**—пристóйність, гóжість, подóба. **Изъ приличія**—для годúться. **Приличный, но**—пристóйний, гóжий, вiдповíдний; пристóйно, гóже, до звичáю, пригóже, як слíд. **Не прилично**—не лáчить, не гóже, не пристáло, не подóба, не пригóже. **Приловчиться**—привчáтися, примíритися, набúти рýку, вмудрувáтися. **Приложéніе**—1) прикладáння; 2) додáток, прилóга. **Съ приложеніемъ**—з додáтком; 3) д. **Примѣненіе**. **Прилыгать, прилягать**—прибрíхувати, прибреха́ти. **Прильнуть**—1) прилáпнути, пристáти і д. **Льнуть**; 2) прихилáтися, пригорнýтися, притулáтися, припáсти і д. **Льнуть**. **Прилѣзать, прилѣзть** — прилізáти, прилíзти. **Прилѣпленіе**—прилíплення. **Прилѣплять, прилѣпить, ся**—прилíплювати, налíплювати, прилíпати, налíпати, ся, пристáти. **Прилѣпокъ**— прилíпок. **Прилѣсокъ**—прúлісок.

Приляюлюкивать—д. **Прибаюкивать**. **Прима**—пéрша, пéрва, прíма. **Играть, пѣть примой**—первувáти. **Примадонна** — прíмадóнна, пéрша с(ь)пiвáчка. **Примазывать, примазать, ся**—1) примáзувати, примáзати; 2) намáзувати, мастúти, намáзати, намастúти, ся, намáщувати, примáщувати, (чим жирним) — насмальцювáти, наялóзити, ся. **Прималывать, примолоть** — примéлювати, примолóти. **Приманивать, приманить** — примáнювати, принáжувати, нáдити, вáбити, приманúти, принáдити, привáбити, (кíлькох)—попримáнювати, попринáжувати і т. д. **Легко приманиваемый**—вабкúй, вабли́вий. **Приманка**—принáда, пóваб, вáба, (для лову риби, з(ь)віря)--пожúвок, (раків)--либóць. **Приманный**—вáбний, привáбний. **Приманная дудка**—вáбка, сúркало. **Приманчивость**—принáдність, привáбність. **Приманчивый**—принáдний, мановúтий і д. **Прельстительный** і **Привлекательный**. **Приманщикъ**—вабéць. **Примарывать,—марать**—мастúти, мáзати, покаля́ти трохи. **Примасливать, примаслить, ся**—примáслювати, примáслити. **Примастерить**—примайструвáти. **Примачивать, примочить** — примóчувати, змóчувати, примочúти, змочúти. **Примащивать, примостить, ся**—1. примóщувати, ся, мостúти ся, примостúти, ся; 2) стáвити, постáвити ри(е)мствáння, прúмостки. **Примоститься къ кому**—пiдмостúтися, прилабýзитися, пiдлабýзнитися, пригнiздáтися. **Примежевывать, примежевать** — примежóвувати, прирíзувати, примежовáти, прирíзати. **Примерещиться**—приверзтúся, примрíтися і д. **Привидѣться**. **Примерзать, примерзнуть** — примерзáти, примéрзнути, (про кíлько)—попримерзáти. **Примерзлый**—примéрзлий. **Приметать, примести**—примiтáти, пiдмiтáти, приместú, пiдместú. **Приметка**—прифастри(г)г'увáння. **Примётывать, приметать**—1) д. **Прибрасывать**; 2) пришивáти, пришúти на живý нúтку, фастриг(г')увáти, сфастриг(г')увáти. **Приминать, примять** — мня́ти, примина́ти, примня́ти. **Примиреніе** — примúр'я, примúрок, замúрення. **Примиритель, ница**—примирúтель, ка. **Примирять, примирить, ся**—мирúти, ся, примирúти, замирúти, погодúти, ся. **Примолачивать, примолотить** — примолóчувати, примолотúти. **Примолвить**—примóвити, приказáти, (д **Приговаривать**); домóвити, доказáти

(д. **Досказать**).

Примолвка—д. **Приговорка.**

Примолкнуть—замóвкнути, занúшкнути.

Примолъ—намéл.

Приморáживать, приморозить, ся—приморóзювати, приморóзити, примéрзнути

Приморíе—примóр'я, помóр'я, надмóр'я.

Приморскíй—надмóрський.

Примочка—1) примóчування; 2) прúмóчка.

Примочная трава—рос. Campanula Trachelium—дзвóники, C. glomerata L.—страхополóх, сказúтник, скýчень, скýчник.

Примучить—замýчити, примордувáти.

Примчать, ся—примчáти, принéрти, ся, пригнáтися.

Примыкать, примкнуть—1) причиняти, причинúти; 2) притинáти; прилягáти, межувáти; 3) придучáтися, прилучúтися.

Примыкающíй—прилéглий, сумíжний.

Примѣненíе—прúклад, прикладáння, приноровлення, пристосувáння, застосувáння.

Примѣнúтельный, но—відповідний, відповідно (чому), згідно (з чим), прикладний (до чого).

Примѣнять, примѣнить, ся — прикладáти, рівняти, пристосóвувати, стосувáтися, прикласти, притулúти, прирівняти, пристосувáти, приноровúтися. **Примѣниться къ цѣнѣ** — прицінúтися,

Примѣривать, примѣрить, ся—1) примíрювати, прирíзувати, примíряти, прирíзати; 2) примíрювати, примíряти, помíряти.

Примѣрный, но—1) примíряний, прирíзаний (про землю); 2) примíрний, прúкладний, но; 3) д. **Приблизительный 1.**

Примѣръ—1) зразóк, взір (д. **Образецъ**); 2) примíр, прúклад, прúвід. **Показать примѣръ**—дáти прúклад. **По примѣру**—за прúкладом. **Не въ примѣръ**—без порівнáння, не в замíру. **Не въ примѣръ другимъ**—не дúвлячись, не вважáючи на íньших.

Примѣсь — примíшування, підмíшування, примíсювання.

Примѣсь—примíшка, дóмішка.

Примѣта—прикмéта, знак, óзнак, ознáка.

Примѣтливый—д. **Замѣтливый.**

Примѣтный, но—прикмéтний, помíтний, но, мíтний, знаткúй, видкúй, по знакý і д. **Замѣтный.**

Примѣчанíе—1) помічáння, постерігáння, (д. **Примѣчать 1**); 2) прúмíтка, замíта, увáга.

Примѣчательность—особлúвість; цікáвість, річ гíдна увáги.

Примѣчательный, но—д. **Замѣчательный.**

Примѣчать, примѣтить—помічáти, прикмічáти, вважáти, уважáти, постерігáти, помíтити, примíтити, завважúти, постерегтú, спостерегтú, наглéдіти, набáчити, прибáчити.

Примѣшивать, примѣшать—1) примíшувати, підмíшувати, примішáти, підмішáти; 2) приплýтувати, вплýтувати, приплýтати і д. **Замѣшивать.**

Примѣшивать, примѣсить — примíсювати, примíсúти.

Принадлежать — налéжати, налéжатися, приналéжати, ся.

Принадлежащíй—приналéжний, налéжний, **п. къ дому**—хáтній, **п. кирпичному заводу**—цегéльний, **п. школѣ**—шкíльний, **п. ученикамъ** — школáрський, **п. хлѣбопёку**—пекáрський, **п. сапожнику**—шéвський, **п. сыну**—сúнів і т.д.

Принадлежность — 1) приналéжність, налéжність, властúвість. **По принадлежности**—кóму налéжить; 2) спрáва, справúлля; причандáли, прúлад, прилáддя.

Принаряжать, принарядить, ся — причепурáти, ся, прибирáти, ся, виряжáти, ся, убрáти, ся, прибрáти, ся, причепурúти, ся, вúрядити, ся.

Принаряженный — вбранúй, причепúрений, чепурнúй.

Принесоливаться—д. **Принуждать.**

Принесенíе—принéсення—**П. присяги**—злóження присяги.

Приниженность—пригнóбленість, принúженість, приголóмшеність.

Приниженный—пригнóблений, принúжений, приголóмшений.

Принизывать, принизать—донúзувати, донизáти.

Приникать, приникнуть—припадáти, тулúтися, припáсти, притулúтися.

Принимать, принять, ся—1) приймáти, брáти, одбирáти, принятú, ся і д. **Получать.**—**Принимать, принять гостей**—вітáти, привітáти, пригостúти. **П. во вниманíе** — вважáти, завважáти, завважúти, брáти, взяти на увáгу і д. **Вниманíе.**—**Принимать кого за...**—вважáти, мáти когó за.., лічúти когó за... **Принимать, принять къ свѣдѣнíю**—брáти, взяти до увáги. **Принимать участíе** — а) брáти ýчасть, удíл; б) дбáти, клопотáти, ся, турбувáтися (за кого або за що); звертáти особлúву увáгу. **Принять рѣшенíе**—поклáсти; звáжитися. **П. въ шутку**—на жарт повернýти. **П. младенца отъ купели** — тримáти дитúну до хрестý. **П. къ сердцу**—до сéрця взяти. **П. на свой счетъ**—а) взяти на свій кошт, взяти кóшти на сéбе; б) до сéбе приклáсти, на свій карб взяти. **П. намѣренíе**—брáти, повзяти зáмір. **П. за работу** — брáтись до прáці; 2) захóжуватися (коло чого), брáтися до чóго, починáти, роспочинáти, заходúтися, почáти, роспочáти, стáти, взятúся; 3) приймáтися, принятúся (про рослину).

Приноравливать, приноровить, ся—пристосóвувати, ся, приноровлятися, приноровúтися, пристосувáти, ся, припасóвувати, припасувáти і д. **При-**

лаживать і **Примѣнять.**

Приноровка — пристосува́ння, застосува́ння.

Приноровчивый—потульчи́вий.

Приноситель, ница—принóсник, ниця.

Приносить, принести—1) принóсити, надно́сити, принести́, наднести́, (багато) — понано́сити, понаприно́сити; 2) дава́ти, да́ти; 3) прибива́ти, прибу́ти (до бе́рега). **Приносить, принести благодарность**—склада́ти поді́яку, поді́якувати. **П. вину, повинную**—винúтися, повинúтися. **П. жалобу**—занóсити, подава́ти скáргу, поскáржитись. **П. пользу**—да́ти кори́сть, пожи́ток. **П. удовольствіе**—зроби́ти приємність. **П. жертву** — д. **Жертвовать. П. въ даръ**—дарува́ти. **П. мольбу**—благáти, благáючи проси́ти.

Приносъ, приношеніе—прúнос, принóсини.

Принудительный—примусóвий, сúлуваний, приневíльний.

Принуждать, принудить—невóлити, приневолювати, сúлувати, присúлювати, примýшувати, приневóлити, зневóлити, присилувати, всúлувати, примýсити, змýсити, (про кíлькох)—позневóлювати, попримýшувати.

Принужденіе—невóлення, сúлування, прúмус, примýшування, принýка. **По принужденію**—з прúмусу, з принýки.

Принуждённость — вúмушеність, неприрóдність, незвичáйність.

Принуждённый, но—вúмушений, сúлуваний, зневóлений, по невóлі, вúмушено, з прúмусу, з принýки.

Принятіе—прийáття, обнáття, (уряду, посáди), (за сина)—прúйми. Д. **Полученіе.**

Припадать, припасть—припада́ти, нахиля́тися, нагина́тися, припáсти, нахилúтися, занепада́ти (на здоров'ї), занеду́жувати, занепáсти, занеду́жати і. д. **Забаливать. Припадать на ногу**—шкандиба́ти, шкитильга́ти, кульга́ти.

Припадокъ—припáдок, перепáдок, (чорної немочі)—перехíд.

Припаздывать, припоздать — припíзнюватися, припíзнятися, припíзнитися і д. **Опаздывать.**

Припаивать, припаять—люту́вати, прилюту́вати.

Припаивать, приполть—спóювати, напóювати, припоїти.

Приползывать, приползти, приползть—прилáзити, приповзáти, прилíзти, приповзтú.

Припалять, припалить—припáлювати, припали́ти, надпали́ти.

Припарчвать, припарить—напáрювати, припáрювати, припáрити.

Припарка—прúпáрка, óклад. **Дать припарку**—хльóсту, прочухáна дáти. **Ставить себѣ п.**—óклад брáти.

Припасать, припасти—запасáти, припасáти, назапасáти, і д. **Запасать.**

Припасъ—припáс, запáс. **Съѣстные припасы**—харч, харчí, жúвність, їстúвні, їстівні запáси.

Припахивать—1) (**припахáть**): приóрювати, приорáти, поприóрювати; 2) (**припахнýть**): навівáти, повівáти, подихáти, подихнýти.

Припахивать—чýти, відгóнити.

Припашка—приóрка, приóрювання.

Припёка—1) підгорíле (місце в хлíбові), пригáра, пригáрок; 2) пригрíв, вúгрів.

Припекать, припечь—припікáти, припектú, пришкварити.

Припечатывать, припечатать—придрукóвувати, придрукувáти; припечáтувати, припечáтати.

Припечатка—прúдрук; припечáтування.

Припечекъ—прúпічок.

Припивать, припить—припивáти, запивáти, запúти.

Припиливать, припилить — припúлювати, припилúти.

Припирать, припереть—1) причиня́ти, припирати, причúнити, припéрти; 2) притúскувати, притúснути.

Приписка—прúпис, прúписка.

Приписной—приписнúй.

Приписывать, приписать, ся—припúсувати, приписáти, ся.

Припихизать, припихать, припихнýть—припихáти, припхнýти.

Приплата—припла́та, доплáта; надплáта.

Приплачивать, приплатить — 1) припла́чувáти, доплáчувати, приплатúти, доплатúти; 2) латáти, полатáти, налатáти, прилатáти і д. **Заплатать.**

Приплевать—заплювáти, позаплювувати.

Приплёвывать—припльовувати, попльовувати.

Приплестись, приплесться — приплестúся, приплéнтатися, придúбати, притьопатися, притýпати, ся, притюпатися, притупцювáти, причвалáти, приволокти́ся, причáпати, причалáпати, примандрувáти, прителіпатися.

Приплетать, приплесть, ся—1) приплітáти, доплітáти, приплестú, доплестú; 2) приплітáтися, вúтися, обвивáтися (про рослини).

Приплодъ—приплíд; плóм'я.

Приположать, приплодить, ся—приплóжувати, приплодúти, ся.

Приплывать, приплыть—приплúвати, приплáсти, приплáнути.

Приплющивать, приплюснуть — приплíскувати, приплескáти, приплющити.

Приплюснутый—приплéсканий, плескувáтий, приплéскуватий. **Съ приплюснутымъ носомъ**—плесконóсий.

Приплясывать—пританцьовувати.

Приподнимать, приподымать, приподнять, ся—підіймáти, піднімáти, підня́ти, ся, (про чоловíка)—підвóдитися, підвестúся (напр. з ліжка), (важницею)—підвáжувати, підвáжити, (одежу)—підсмúкувати, підсмáкать, (про волосся, щетину, пір'я)—настовбýрчуватися, настовбýрчитися.

Приполокъ—поля́чка.
Припоминаніе—пригáдування.
Припоминать, припомнить, ся, припомянуть—пригáдувати, пригадáти, ся, припам'ятáти, припом'янýти, спам'ятáти, (про кілько)—позгáдувати, попригáдувати.
Припорошиться—припорошúтися, припáсти (пилом).
Припотѣть—припотíти.
Приправа—припрáва, заправа, прáсмаки, (до борщу)—зáсмажка.
Приправлять, приправить—приправлáти, заправлáти, припрáвити, заврáвити, (страву)—засмачúти, (засмажкою)—засмáжувати, засмáжити, (медом)—мéжити, медúти, (заправлений медом)—мéжаний.
Припрашиваніе—припрóха, припрóшування, припрóхування.
Припрашивать, припросить—припрóшу(ху)вати, припрохáти, припросúти.
Припрыгивать, припрыгнуть—підплúгувати, приплúгати, прискóкувати, приплúгнути, прискóчити, підскікнýти.
Припрыжка—пíдскоки, (у виразах) «въ припрыжку, съ припрыжкой» — скóком, пíдскоком, вскóки, вáскоком, з пíдскоком.
Припрыскать, ся—оббрúзкати, ся, побрúзкати, пооббрúзкувати, ся.
Припрыскивать, попрыснуть—прибрúзкувати, прибрúзкати, покропúти.
Припрягать, припречь—припрягáти, підпрягáти, припрягтú, підпрягтú, бичувáти, прибичóвувати, прибичувáти.
Припрядать, припрясть—припрядáти, допрядáти, при(до)прúсти.
Припряжка—1) підпрúжка, припрúжка; 2) просторóнок.
Припряжной—припрúжений.
Припрятывать, припрятать, ся—прихóвувати, приховáти, нахováти, перехováти, ся
Припугать, ся—поляка́ти, ся, настрахáти, наляка́ти, пополóхати, ся.
Припугивать, припугнуть—страхáти, пристрахнýти, завдáти жáху, страхý, нагнáти хóлоду.
Припускать, припустить—1) припускáти, підпускáти, припустúти, підпустúти; 2) підливáти, підсипáти, підлúти, підсúпати; 3) спускáти, спустúти (д. Случать); 4) припускáти, припустúти (в шитві); 5) напускáти, напустúти (чого, де). Припускать пьявки—ставúти п'явкú.
Припутывать, припутать, ся—приплýтувати, приплýтати, ся.
Припухать, припухнуть, ся—пýхнути, напухáти, набряка́ти, підпухáти, напýхнути, підпýхнути, набрякнути.
Припухлость—пухлúтина і д. Опухоль.
Припыжнивать, припыжить—забивáти, забúти кілúтух.
Припѣвать, припѣть—прис(ь)пíвувати, прис(ь)пíвати.
Припѣвъ—1) прис(ь)пíвування; 2) прúс(ь)півок, прúс(ь)пів.
Припѣнить, ся—запíнити, ся.
Припялить—припнýти, прип'ясти.
Припятнать—приплямúти.
Приработывать, приработать—1) приробля́ти, приробля́ти, приробúти; 2) дороблúти, дороблúти.
Приравнивать, прировнять, ся—1) д. Прилаживать; 2) прирівнювати, прикладáти, прирівня́ти, прикла́сти, ся. Приравнялъ кукушку къ ястребу, (н. пр.)—прирівняв свиню до коня. (н. пр.); 2) рівня́ти, вирівнювати, вирівняти.
Прирастаніе—приростáння.
Прирастать, прирасти—1) приростáти, зростáтися, прирости́, зрости́ся, поприростáти; 2) прибільшуватися, зростáти, прибільшитися, зрости́.
Приращать, приростить, ся—1) прирóщувати, прирощáти, приростúти; 2) побільшувати, збільшувати, прибільшувати, побільшити, ся і т. д.
Приращеніе—1) прирóщування; 2) приріст, збільшення, намнóження.
Приревновать—прирівня́ти, прикла́сти, притулúти.
Природа—природа, натýра; істóта; вдáча; рід. Отъ природы—зрóду. Природою дворянинъ—рóдом дворянúн, шляхтúч.
Природный—природній; природжений, родúмий; родовáтий, самородний
Прирожденный—природжений, прирождéнний.
Приросльій—природслий.
Приростокъ—нáріст, нáрістоk.
Приростъ—приріст.
Прирубать, прирубить—прирýбувати, прирубáти.
Прирубежный—д. Пограничный.
Прикручать, прикручить, ся—прикручáти, прикручúти, приґóвтати, оґóвтати, ся, освóювати, освóїти.
Прирѣзка—прирíзувачня.
Прирѣзной—прирізнúй.
Прирѣзывать, прирѣзать—прирíзувати, прирíзати. дорíзувати, дорíзати.
Прирѣчный—надрíчний.
Прирядить, ся—прирядúти. ся.
Присаживать, присадить—1) присáджувати присадúти; 2) засá(д)жувати, засадúти.
Присаливать, присолить, ся—присóлювати, присолúти, ся.
Присаливать, присалить—присáлювати, присалúти.
Присасывать, присосать, ся—присмóктувати, присмоктáти, присисáти, присса́ти, ся.
Присватывать, присватать, ся—свáтати, засвáтати, посвáтати, ся. приженихáтися.
Присвистывать, присвистнуть—1) присвúстувати, присвúснути; 2) посвистом клúкати, приnáжувати.
Присвоеніе—присвóювання. присвóєння. привлáщення.

Присваивать, присвоять, присвоить—1) присво́ювати, присво́їти, привла́щувати, привласти́ти; 2) д. **Предоставлять.**
Присвоитель, ница—привла́сник, ниця.
Присёлокъ, приселье—присі́лок.
Приселять, приселить, ся—приселя́ти, приселя́ти, ся.
Присказка — при́казка, при́повість, при́мівка.
Присказывать, присказать—прика́зувати, примовля́ти і д. **Приговаривать.**
Прискакать—прискака́ти, приг на́тися.
Прискакивать, прискочить—д. **Припрыгивать.**
Прискокъ—при́скік.
Прискорбіе—д. **Огорченіе, Печаль.**—**Къ прискорбію**—на жа́ль, з жа́лем.
Прискорбный, но—журни́й, сумни́й і т. д. д. **Печальный.**
Прискучивать, прискучить — надокуча́ти, набрида́ти, надоку́чити, набри́днути.
Прислонять, прислонить, ся—притулю́вати, ся, тули́ти, ся, приставля́ти, прихиля́ти, ся, притули́ти, ся, приста́вити, прихили́тися. **Прислонить печку**—заслони́ти, затули́ти пі́ч.
Прислащать—д. **Подслащать.**
Прислоненіе—прито́л, опертя́.
Прислуга—слуга́, слу́ги, че́лядь; прислу́га.
Прислуживаніе—вслугову́вання, прислугову́вання.
Прислуживать—вслугову́вати, прислугову́вати, услу́гувати, прислу́жувати.
Прислуживаться, прислужиться — прислу́жуватися. підслу́жуватися, при-(під)служи́тися.
Прислужливый—прислу́жливий, услу́жливий.
Прислужникъ; ца—слуга́, прислу́жник, ця, служи́тель, ка, служе́бник, служни́ця, служе́бка, услу́жник, ця, челядин, челя́дка. (Д. ще під сл. **Прислуга**).
Прислушиваніе — прислу́хування, прислуха́ння, прислухо́вування.
Прислушивать, прислушать—підслу́хувати, підслу́хати і д. **Подслушивать.**
Прислушиваться, прислушаться—прислуха́тися, прислу́хуватися, дослухатися, наслуха́тися, прислу́хатися, дослу́хатися, насторо́чити ву́ха.
Прислышаться—причу́тися, почу́тися.
Присмаливать, присмолить—присмо́лювати, присмоли́ти.
Присматриваніе—доглида́ння, наглида́ння, до́гляд, на́гляд і д. **Надзоръ.**
Присматривать, присмотрѣть—1) доглида́ти, наглида́ти, приглида́ти, пильнува́ти, догля́нути, приглянути і д. **Наблюдать 2.**—**Присмотрѣнный**—догля́жений; 2) видивля́тися, вишу́кувати, ви́глядіти, ви́дивитися, ви́шукати і д. **Высматривать** і **Выискивать.**
Присматриваться, присмотрѣться—д. **Приглядываться.**
Присмирѣть — посмирні́шати, потиха́шати, поплохі́шати; притиха́нути, **приниш́кнути**, утихомиритися.
Присмотрщикъ, ца—доглядач, ка, дозо́рець.
Присмотръ—до́гляд, на́гляд, при́зір.
Присниться—присни́тися, приверзти́ся.
Присный—д. 1. **Всегдашній** і 2. **Истинный.**
Присовокуплять, присовокупить, ся—додава́ти, долуча́ти, прилуча́ти, дода́ти, долучи́ти, прилучи́ти, приточи́ти ся.
Присовокупленіе — дода́ток, додава́ння, прилу́чення.
Присовывать, присунуть, ся—присува́ти, присо́вувати, прису́нути, ся.
Присовѣтывать, присовѣтовать — ра́дити, ра́яти, прира́дити, прира́яти, нара́яти.
Присогласить—приедна́ти.
Присоединеніе — прилу́чення, долу́чення, приедна́ння.
Присоединительный—прилуча́ючий.
Присоединять, присоединить, ся—прилуча́ти, ся, долуча́ти, приверта́ти, ся, приеднувати, приставля́ти, прилучи́ти, ся, привернути, ся, приедна́ти, ся, приста́ти. **Присоединённый**—прилу́чений.
Присосѣдиться — присуси́дитися, пригнізди́тися, примости́тися, ла́пки примости́ти, присва́татися.
Присохлый—1) присо́хлий (до чого); 2) засо́хлий, усо́хлий.
Приспособлять, приспособить, ся—приспособля́ти, приспособи́ти, прила́жувати, прила́гожувати, прила́дити, ся, приладна́ти, ся, принагоди́тися, пристосува́ти, ся і д. **Прилаживать.**
Приспособленіе—при́лад, пристрій, приспосо́блення.
Приспѣвать, приспѣть — поспіва́ти, приспіва́ти, вистига́ти і т. д. д. **Поспѣвать 2.**
Приспѣшникъ, ца—д. **Помощникъ, ца.**
Приставать, пристать—1) ставати, зупинятися, ста́ти, зупини́тися; 2) приставати, причáлювати, прибива́тися, приста́ти, причáлити, прибáтися; 3) приставáти, прилипáти, чіпля́тися, приста́ти, прилипнути, причепи́тися, вчепи́тися; 4) прилуча́тися, прилучи́тися; 5) уґда́тися, сі́катися, напада́тися, присі́катися; 6) приставáти, приста́ти, змордува́тися.
Приставка—1. приста́вка; 2) наді́лок.
Приставливать, приставлять, приставить—приставля́ти, приста́вити.
Приставной — 1. приставни́й, приста́влений; 2) прише́тий.
Приставъ — при́став, комиса́р, коміса́р. **Становой приставъ**—становий. **Судебный приставъ**—при́став, во́зний.
Присталый—1) прибло́дний; 2) приста́лий, змордо́ваний.
Пристальность—пи́льність.
Пристальный, но—пи́льний, но, спа́льна, ува́жний, но, ува́жливий, во, з ува́гою і д. сл. **Внимательный 1.**
Пристанище—при́стань. становиськó; пристано́вище, прито́лок, прихи́лок,

прихи́лище.

Пристанодержатель—передéржанець.

Пристань—1) прúстань; 2) д. **Пристанище**.

Пристарѣть — пристарíтися, зістарíтися, підтоптáтися.

Пристегивать, пристегнуть, ся—1) застібáти, защіпáти, застібнýти, защіпнýти, ся; 2) припрягáти, прибичóвувати, припрягтú, прибичувáти, ся; 3) постьóбувати, похвúськувати, постьóбати, похвúськати.

Пристегивать, пристегать—пристьóбувати, пристібнýти.

Пристерегать, пристеречь—1) д. **Подстерегать**; 2) глядíти, стерегтú, берегтú, доглядíти, постерегтú, поберегтú.

Пристерегаться, пристеречься—берегтúся, стерегтúся, поберегтúся, постерегтúся.

Пристойность—пристóйність, звичáйність, гóжість, пристáлість.

Пристойный—пристóйний, гóжий, звичáйний, пристáлий.

Пристрастіе—прúстрасть, унáда (до чого); перéдсуд (д. **Предубѣжденіе**), — сторóнність.

Пристрастный—прúстрастний.

Пристращаться, пристрастить, ся—пристращáтися, прилюблятися (до чого), впадáтися (у що, до чого), захоплáтися (в чому), укúнутися, вдавáтися, вдáтися (у що).

Пристращивать, пристрастить — страхáти, пострахáти, лякáти, залякáти.

Пристроивать, пристраивать, пристроить, ся — 1) прибудóвувати, прибудувáти; 2) пристрóювати, ся, притýлювати, ся, пристрóїти, примощувати, примостúти, ся, притулúти, ся.

Пристройка — прибудóва, прибудувáння, (мурована)—прúмурок.

Приструнивать, приструнить—налягáти (на кого), припирáти (кого), налягтú, припéрти, пристрýнювати, пристрýнити.

Пристрѣливать, пристрѣлить—застрéлювати, пристрéлювати, добивáти до смéрти, застрéлити, пристрéлити, добúти до смéрти.

Пристрѣлъ — пристрíл.

Пристрѣлять—вúстріляти (усіх), постріляти (багато), повистрéлювати (усіх).

Приступать, приступить, ся—1) приступáти, підступáти, приступúти, підступúти, доступúти, ся; 2) починáти; роспочинáти, брáтися, захóжуватися, почáти, роспочáти, взятися, заходúтися.

Приступъ—1) нáпад, прúступ, штурм; 2) почáток, почúн і д. **Начало**; 3) прúступ, дóступ. **Приступу нѣтъ** — нí прúступу, доступúтись немóжна.

Пристыжать, пристыдить, ся — сорóмити, сóрому завдавáти, засорóмити, ся, посорóмити, осорóмити. ся, сóрому завдáти.

Пристѣнокъ, пристѣнъ—пристíнок, прúмурок.

Приставка—1) підпряжка; 2) óрчик, бáрок.

Приставной—орчикóвий, бичовúй.

Присуждать, присудить—присуждáти, присудáти, засудúти.

Присужденіе — прúсуд.

Присутственный—службовúй, урядóвий.

Присутствіе—1) присýтність, притóмність, буттú. Въ его присутствіи—при йомý, в притóмности, в присýтности його; 2) зáля засíдань, засідання; 3) установа. інституція.

Присутствовать—1) бýти, бýти притóмним; 2) засідáти.

Присутствующій — 1) присýтний, притóмний; 2) засідáючий.

Присучивать, присучить — присýкувати, присукáти.

Присущій, присуще—властúвий, властúве.

Присчитывать, присчитать — прилíчувати, прилічúти, прирахóвувати, прирахувáти.

Присылать, прислать—присилáти, прислáти, (про кілько)—поприсилáти.

Присылка — 1) прислáння, присилáння; 2) посúлка.

Присыльный—прúсланий.

Присыпáть, присыпать—приспúпати, присúпати, підсúпати, підсúпати, припорошúти.

Присыпной—присипнúй.

Присыпка—прúсипка.

Присыхать, присохнуть—присихáти, присóхнути, присóхти.

Присѣвать, присѣсть—присівáти, підсівáти, присíяти, підсíяти.

Присѣдать, присѣсть—присідáти, присíсти, (про кількох)—поприсідáти.

Присѣкать, присѣчь — рубáти, порубáти, стинáти, стя́ти. **Присѣчь огня**—вúкресати огню.

Присѣнокъ—присíнки.

Присѣсть—прúсід. Въ **одинъ присѣсть**—за однúм прúсідом, за однúм рáзом.

Присяга, присяганіе—прúсяга, присягáння.

Присягать, присягнуть—присягáти, присягнýти, заприсягтú.

Присядка—прúсіди, прúсідки. Въ **присядку**—навприсіди, навприсідки, навприсядки.

Присяжный—прися́жний, прися́глий.

Притаивать, притаить, ся — 1) таíти, затаíти, притаíти, втаíти, ся, ховáти, заховáти, переховáти, ся; 2) д. **Притворяться**.

Приталкивать, притолкать, притолкнуть, ся — попихáти, підпихáти, припихáти, попхнýти, підпхнýти, припхáти, припхнýти, ся.

Притаптывать, притоптать—притóптувати, притýпувати, притоптáти, притýпати; потоптáти, стоптáти.

Притаскивать, притаскать, притащить, ся—1) приволíкати, притягáти, приволíктú, притягтú, приволочúти, прицýпити, притáрити, притарабáнити; 2) приволíкатися, приволоктúся,

приплéнтатися, прихáтися і т. д.
Притáчивать—1) (приточить) — притóчувати, приточáти; 2) (притачáть)—пришивáти, надтóчувати, пришáти, надточúти.
Притáять—ростáнути, ростопúтися.
Притворность — 1) хвальшúвість, нещúрість; 2) прикáдливість.
Притворный—1) хвальшúвий, фальшúвий, лукáвий, брехлúвий; 2) прикáдливий, удáваний.
Притворствовать—удавáти.
Притворство—1) хвальш, фальш, лукáвство і д. Лицемíрie; 2) прикáдливість, удавáння.
Притворщикъ, ца—д. Лицемíръ.
Притворъ—притвóр, (де стоять жінки)—бабúнець.
Притворять, притворить, ся — причиняти, причинúти, ся, (не зовсім щільно) прихилúти, (про кілько)—попричиняти.
Притворяться, притвориться—прикидáтися, удавáти, приставлятися, прикúнутися, удáти, приставúтися.
Притекать, притечь—притікáти, притектú; приливáти, приплúвти, приплúнути.
Притеребить—потíпати; поскубтú.
Притёсывать, притесáть — притíсувати, притесáти.
Притинъ—бекéт, стíйка, вáрта, чáта.
Притиранiе—нáтирка.
Притирать, притереть, ся—натирáти, притирáти, натéрти, притéрти, ся.
Притискиванiе—притискáння, прúтиск.
Притискивать, притиснуть, ся—притúскувати, пригнітáти, притúснути.
Притихать, притихнуть—затихáти, надтихáти, затúхнути, надтúхнути, принúшкнути, ущýхнути.
Притокъ—1) приплúв, доплúв; 2) притóка, вíтка, гíлька.
Притолока—одвíрок (вéрхній).
Притолочь, ся—потовктú; притовктú, ся.
Притомить, ся—стомúти, натомúти, ся.
Притонъ—пристанóвище, притýлище; кúшло, гніздó (злодíїв, розбíйників).
Притопывать, притопнуть — притýпувати, притупцьóвувати, притýпнути, притупцювáти.
Приторговывать, приторговать, ся—1) торгувáти, сторгувáти, уторгóвувати, уторгувáти, украмарювáти; прицінятися, прицінúтися.
Притормозить—пригальмувáти, загальмувáти.
Приторность—нуд, нудóта, нýдкість.
Приторный, но—нудúй, но, нудкúй, ко.
Притрава — прынáда (для з(ь)вірів або птиць).
Притравливать, притравить—1) прынáжувати, вáбити, прынáдити, привáбити; 2) толочúти, вítолочити, спáсти.
Притрогивать, ся—д. Прикасаться.
Притрушивать, притрусить—притрýшу(сю)вати, притрусúти, припорошúти.
Притрушивать, притрухнуть—боя́тися, поболя́тися, убоя́тися (трохи).
Притузить—побúти, попобúти, одлупúти, одлупцювáти, стусанíв надавáти.
Притуманить, ся—1) туманíти, туманúтися, стуманíти, притуманити, ся, затéмрити, ся, охмáрити, ся (д. **Затуманивать** і **Омрачать**); 2) нахмáрити, ся, насýпитися, похнюпитися, прижурúтися, засумувáти.
Притуплять, притупить, ся—тупúти, ся, тупíшати, притупúти, потупúти, ся.
Притча—прúтча, бáйка.
Притыкать, приткать—при(до)тикáти, при(до)ткáти.
Притынать, приткнуть—1) стромлятú, пристромúти, приштрикнýти; 2) пришúлювати. пришпилúти
Притыкать, притыкать—затикáти, затúкати, позатикáти.
Притёсненiе—гнíт, ýтиск, втúск, прúтиск. притýга.
Притёснитель, ница—утúскач, утúсник, ця, гнобúтель, ка, напáсник. ця.
Притёснительный—утискáючий.
Притёснять, притёснить — утискáти, утúскувати, гнобúти, пригнобúти, насíдати, прикрутúти.
Притягательный — притягýючий; прынáдний.
Притягиватель—притягáч.
Притягать, притягивать, притянуть, ся—притягувати, притягáти, приволікáти, приволокти, притягнýти, приволочúти.
Притяжательный—присвóюючий.
Притяженiе—прúтяг, притягáння, ваготíння.
Притязанiе—1) домагáння, вимóга; 2) прúчiпка, нáпасть, пеня́ і д. **Придирка.**
Притязать—домагáтися, доправлятися.
Прифрантиться—причепурúтися, приджеджýлитися.
Прихаживать — прихóдити, прихожáти, учащáти.
Прихваливать, прихвалить — похвалятú, вихвалятú, похвалúти.
Прихварывать, прихворнуть—хорувáти, нездýжати, слабувáти, занепадáти на здорóвлю, занедýжати, заслáбти, захворювáти, прислабíти.
Прихвастывать, прихвастнуть—хвалúтися, вихвалятися, похвалúти, ся.
Прихватывать, прихватить—прихвáчувати, прихóплювати, прихватúти, прихопúти. Прихватило морозомъ—морóзом прибúло. Его часто прихватываетъ—він чáсто занепадáє на здорóвлю.
Прихвостень, прихвóстникъ — похвóстач, прищúй-хвіст.
Прихлебатель, ница—похлíбець, похлíбниця, підлúза і д. Льстецъ.
Прихлёбывать, прихлебнуть--хлéбтати,сьóрбати, запивáти, припивáти, сьорбнýти, запúти.
Прихлёстывать, прихлестнуть — похвúськувати, хльóстати, хльóснути.
Прихлопывать, прихлопнуть—1) грюкати,

гро́кнути; 2) прищикну́ти; 3) ла́скати, ла́снути.

Приходить, прійти, притти—1) прихо́дити, надхо́дити, прийти́, надійти́; 2) наста́вати, наступа́ти, прихо́дити, наста́ти, наступи́ти, прийти́. **Приходить въ возрастъ** — дохо́дити до зро́сту. **П. въ сознаніе**—очу́нювати, очу́няти, ся, очу́матися, очута́тися, прочу́нятися, ста́митися, отя́митися, опам'ята́тися. **П. въ изумленіе**—здуміти. **Пришло въ голову**—спало на ду́мку. **Приходить, прійти въ нищету, въ упадокъ** — бідніти, бідні́шати, збідніти, з'убо́жіти, підупа́сти.

Приходиться—прихо́дитися, підхо́дити, дово́дитися, припада́ти, випада́ти, впада́ти. **Какъ придётся**—як набіжа́ть.

Приходный—прихідний. **Приходная книга**—кни́га прихо́ду.—**Приходо-расходная книга**—кни́га прихо́ду й росхо́ду, кни́га прибу́тків і вида́тків.

Приходскій—парахія́льний, парафія́льний

Приходъ—1) прихід, прибуття́; 2) прихід, дохід, прибу́ток. **Записать въ приходъ**—записа́ти на прихід; 3) пара́хвія, пара́фія.

Прихожанинъ, прихожанка—парахія́нин, парафія́нин, нка.

Прихожая—передпо́кій, пере́дня, при́сінок.

Прихожій—прихо́жий, захо́жий.

Прихорашиваться, прихорошиться—прибира́тися, чепура́тися, хороши́тися, причепура́тися.

Прихотливость — при́мхли́вість, вередли́вість, вига́дливість, химе́ристість.

Прихотливый — при́мхливий, перехо́чливий, вига́дливий, вередли́вий, химе́ристий.

Прихотникъ, ца—вига́дько, вига́дниця, вередю́н, ха, химе́рник,—ниця.

Прихотничать—при́мхати, вига́дувати, витребе́нькувати, коверзува́ти, вередува́ти і д. **Капризничать.**

Прихоть, (мн.) **прихоти**—при́мха, при́мхи, ви́гадка, ви́гадки, витребе́ньки, ви́тівки, но́рови і д. **Капризъ.**

Прихрабриться—прихоро́бритися.

Прихрамывать--шкандиба́ти, шкитильга́ти, шкутильга́ти.

Прицѣливаніе—ці́лення, приміря́ння.

Прицѣливать, ся, прицѣлить, ся—приціля́ти, ся, націля́ти, ся, намі́рятися, приміря́тися, прицілитися, націлитися, наміритися, приміритися.

Прицѣлъ—1) прицілювання; 2) ціль, мета́; 3) приці́л.

Прицѣльный—цільови́й.

Прицѣниваться, прицѣниться--приціня́тися, приці́нитися.

Прицѣнка—приці́нювання.

Прицѣпка—1) чіпля́ння, причіплювання; 2) д. **Придирка**; 3) петля́ або гачо́к; 4) вус, ву́сик (у рослин).

Прицѣплять, прицѣпить, ся—чіпля́ти, причіплювати, причепи́ти, почепи́ти, ся, вчепи́ти, ся.

Причаливать, причалять — причалювати. приставати, причалити, пристати,

Причалъ—причал.

Причастіе—причастя, дари́; 2) дієприкме́тник; 3) причетність.

Причастникъ, ца—причасник, ця.

Причастный—причетний, причетен.

Причащать, причастить, ся — причаща́ти, причасти́ти, запричасти́ти, ся.

Причащеніе—1) причаще́ння; 2) причастя.

Прическа—при́чіска; причісування.

Причёсывать, причесать, ся—причісувати, причеса́ти, ся.

Причетникъ—причетник, церко́вник, дя́к.

Причеть, причтъ—причет, духове́нство.

Причётъ—приліче́ння, причисле́ння.

Причина—1) причи́на, ра́ція, при́від. **Быть, стать причиной**—спричи́нитися (чому); 2) д. **Приключеніе.**

Причиненіе—справля́ння, завда́ння.

Причинный—причи́нний.

Причинять, причинить—учиня́ти, учини́ти, удіяти, вдіяти, заподіяти. **П. убытокъ, порчу**—шкоди́ти, нашко́дити, ушко́дити.

Причислять, причислить, ся—прилічувати, прилуча́ти, прилічи́ти, прилучи́ти, причисля́ти, причисли́ти.

Причисленіе—зарахування, зарахування, прилу́чення.

Причитаніе — приговорювання, (жалібне) —голосіння, завід.

Причитать причесть, ся—1) залічувати, залічи́ти, долічувати, долічи́ти, дода́вати, дода́ти; 2) голоси́ти (над померши́м); дово́дитися (ким); 4) припада́ти, нале́жати.

Причитающійся—нале́жний, принале́жний.

Причудиться — приверзти́ся, примрі́тися, зда́тися.

Причудливый — чудни́й, чудасі́йний, химе́рний; примхли́вий, вига́дливий.

Причудникъ, ца—химе́рник, ця, хи́моро́дник, ця; д. **Прихотникъ, ца.**

Причудничать — химерува́ти, химо́родити; д. **Прихотничать.**

Причуды — химе́ри, химе́рія, хи́моро́ди, ви́чуди.

Пришлецъ — захо́жий, захо́дець, за́йда, прихі́дько, при́ходень, при́ходець, (зневажливо)—заволо́ка, приблу́да, припле́нтач, придрі́панець.

Пришепелявать, пришепётывать — шепеля́вити (трохи).

Пришепётываніе—при́шепети.

Пришествіе—прихід, прибуття́.

Пришибать, пришибить — 1) забивати, заби́ти; 2) добива́ти, доби́ти.

Пришивать, пришить — пришива́ти, приши́ти.

Пришивка—пришива́ння; приши́ток.

Пришивной—пришивни́й, приши́тий.

Пришлый—захо́жий, прибутни́й, за́йшлий.

Пришпиливать, пришпилить — пришпи́лювати, припина́ти (шпильками), пришпили́ти, припну́ти.

Пришпоривать, пришпорить — стя́скувати, стиска́ти, стя́снути остроґа́ми.

Пришучивать—піджартóвувати.
Прищелкать—1) полýскати; 2) побáти.
Прищёлкивать, прищелкнуть—1) ля́скати, ля́снути; 2) защіпáти, защíпнути (клямку або защíпку).
Прищемлять, прищемить—прищúкувати, прищикнýти, вщикнýти, причавúти.
Прищепъ—щéпа, щеп.
Прищура—жмуркó.
Прищуривать, прищурить, ся—прищýрювати, прижмýрювати, примружýвати, прищýрити, прижмýрити, примружúти, прищýлити, ся.
Прищуриваніе—примружéння.
Пріёмка—приймáння, прийóм, прúйми, одбирáння, відбирáння.
Пріёмъ--1) приймáння, приняття; 2) вітáння (гостей); обхóдини; спóсіб, зáходи. **За одинъ пріёмъ, однимъ пріёмомъ**—за однúм рáзом, одрáзу, рáзом. **Хорошій былъ пріемъ**—дóбра булá щáна. **Пріемъ, ы**—прийóмини.
Пріёмникъ—відбирáч; прúймище.
Пріёмщикъ—приймáч; побóрець.
Пріёмышевъ—приймакíв, приймáцький.
Пріёмышъ—годóванець, годóванка, вигодóванець, ка, приймáк, чка, приймачá.
Пріёмышемъ сдѣлаться—у прúйми пітú, стáти.
Пріискивать, пріискать--прищýкувати, підщýкувати, напúтувати, пришукáти, підшукáти, напитáти.
Пріискъ—копáльня, рудокопáльня, рудокóпня.
Пріободрять, ся, пріободрить, ся—ос(ь)мíлювати, обс(ь)мíлювати, ся, підбадьóрювати, ос(ь)мíлити, ся, підбадьóрити, ся, набирáтись відвáги.
Пріобрѣтаніе—набувáння.
Пріобрѣтатель, ница—придбáтель, ка, набувáльник, ниця.
Пріобрѣтать, пріобрѣсть—набувáти, добувáти, здобувáти, дбáти, добýти, набýти, здобýти, надбáти, придбáти, принадбáти, придобýти, нажáти, (багато)—подобувáти, понабувáти, поздобувáти, наздобýти, напридбáти, понадбáти, пороздобувáти, (працею) — запрацювáти, (тяжкою працею) — загорювáти, (нечесно)—нагáрбати, (мошенством) — нашахрувáти, (на господарстві) — пригосподарювáти, (баришуючи)—прибаришувáти, (с(ь)піванням) — вúсьпівати, (полюванням)—вúполювати.
Пріобрѣтеніе—набýток, здобýток, добýток, надбáння, придбáння.
Пріобрѣтенный--набýтий, прúдбаний, добýтий, нажúтий; добувнúй.
Пріобщать, пріобщить, ся—1) прилучáти, долучáти, докладáти, прикладáти, прилучúти, долучúти, приєднáти, докласти, доложúти (д. **Прилагать** і **Присоединять**); 2) причащáти, причастúти. ся, запричастúтися.
Пріобщеніе—1) прилýчення; 2) причáстя.
Пріодѣвать, пріодѣть, ся—1) прикривáти, прикрúти, ся; 2) приодягáти, приодягтú, ся.
Пріопоздать—припізнúтися.
Пріосаниться—постатнíти, прибрáти на сéбе пóстать повáжну.
Пріостанавливать, пріостановить, ся—припиняти, припинúти, спиняти, спинúти, ся.
Пріостановка—припúнка і д. **Остановка**.
Пріострять, пріострить—підгóстрювати, підгострúти, ся.
Пріотворить—відхилáти (напр. двері).
Пріохочивать, пріохотить—приохóчувати, під'охóчувати, приохóтити, під'охóтити.
Пріударить—вдáрити дýже, ушквáрити. **Дождь пріударилъ**—дощ ушквáрив, сипнýв. **Пріударилъ за нею**—прилицявся до нéї, привпáв коло нéї.
Пріудариться—кúнутися, пустúтися.
Пріукрашать, пріукрасить, ся--прикрашáти, приоздóблювати,--бити, прикрáсити, ся, (квітками)—приквітчáти, заквітчáти, ся.
Пріумножать, пріумножить, ся—прибільшувати, намножáти, прибільшити, намнóжити, ся.
Пріумолкнуть—замóвкнути, примóвкнути, прúнишкнути.
Пріунылый--сумнúй, смутнúй, засмýчений.
Пріунывать—засумувáти, зажурúтися.
Пріурочивать, пріурочить (къ чему)—застосóвувати, пристосóвувати, пристосувáти до чóго.
Пріурочка—застосувáння, пристосувáння, віднéсення.
Пріучать, пріучить, ся—привчáти, призвичáювати, з'учáти, узвичáювати, привчúти, призвичаїти, з'учúти, взвичáїти, ся.
Пріученіе—привчáння, призвичáення.
Пріѣдать, пріѣсть, ся—поїдáти, з'їдáти, поїсти, з'їсти, ся.
Пріѣдаться, пріѣстся—праїдáтися, в'їдáтися, приїстися, опрúкритися.
Пріѣздъ—приїзд.
Пріѣзжать, пріѣхать—приїздúти, приїхати, наїхати.
Пріѣзжій—наїзжий, приїзжий, наїздній приїздній.
Пріютить, ся—притулúти, ся, дáти притýлок, знайтú притýлок, прихилúти, ся.
Пріютъ—притýлок, прихúлок, зáхисток. пристáнище, пристанóвище, прúймище.
Пріязненный—прúязний, ласкáвий.
Пріязнь—прúязнь, прúязність, любíсть.
Пріятель, ница—прúятель, ка.
Пріятельскій—прúятельський.
Пріятно—приємно, мúло, любо, зáлюбки.
Пріятность—приємність, мúлість, любíсть, утíха.
Пріятный—приємний, мúлий любúй, утíшний.
Пріятство—д. **Пріятность**.
Пріятствовать—сприяти, добрá хотíти, (з)жúчити.

Про—1) для, за-для́, про. **Про себя**—до се́бе, собі́. **Сказа́ть что-то про себя**—сказа́в щось до се́бе (або) сам собі́. **Про себя что-то думаетъ** — сам собі́ щось ду́має.

Прохать—1) прохати, прохкати; 2) прогга́вити (охаючи).

Проба—про́ба, спро́ба, пробу́нок, спробу́нок (д. **Испытаніе** і **Опытъ**).

Пробавляться, пробавиться—пробува́тися, перебува́тися, перебива́тися, перемага́тися і т. д. д. **Перебиваться.**

Пробаклушничать—пробайдикува́ти (час.).

Пробалагурить—пробазі́кати, пробала́кати.

Пробаловаться—пробу́лувати, пропустува́ти, прожирува́ти.

Пробалтывать, проболтать, ся—1) пробо́втувати, пробо́втати, прокологоти́; 2) промо́мрити, пробелькота́ти, прохарама́ркати, пробубоні́ти, пробу́лькнути (промовити щось невиразно), пропащикува́ти (швидко). протарахкоті́ти (швидко і голосно); 3) розголоша́ти, розголоси́ти, проговори́тися, бо́втнути, пробо́вкнути, ви́язичити; 4) пробазі́кати, пробала́кати; 5) прове́штатися. прошва́(е)ндяти, проблука́ти. посновига́ти, попотиня́тися.

Пробарабанить—пробараба́нити, прогорохті́ти.

Пробездѣльничать—пробайдикува́ти.

Пробезпокоиться—протурбува́тися.

Пробесѣдовать — пробала́кати, порозмовля́ти.

Пробивать, пробить, ся—пробива́ти, проби́ти, ся. **Пробить закладъ**—програ́ти заклад. **Пробило два часа** — би́ло дру́гу годи́ну. **Пробивается** (про рослину) — витика́ється, зіхо́де. **Кое какъ пробивается**—сяк так перебива́ється.

Пробирать, пробрать, ся — 1) перебира́ти, вибира́ти, перебра́ти, ви́брати; 2) поло́ти, пропо́лювати, випо́лювати, прополо́ти, ви́полоти; 3) проділя́ти, проділя́ти; 4) вимовля́ти (кому), карта́ти (кого); 5) пробира́тися, проля́зити, просо́вуватися, пропихати-ся, протиска́тися, пробра́тися, проліза́ти, просу́нутися, пропха́тися, протя́снутися, (крадькома́) — прокрада́тися, закрада́тися, прокра́стися. закра́стися.

Пробиреръ—про́бір.

Пробирный—про́бірчий. **П. камень**—про́бірчий ка́мінь.

Пробка—ко́рок, (з дерева)—чіп, чопо́к, (з чого иншого) — за́тичка, за́ткало, за́ткальце.

Пробковый—ко́рковий.

Проблаженствовать—пропрацюва́ти.

Проблажить—подурі́ти, попустува́ти.

Проблема—проблема, завда́ння.

Проблематическій — проблемати́чний, здогада́льний, загадко́вий.

Проблескивать,—нуть — пробли́скувати, пролиска́ти, ся. пробли́снути.

Проблескъ—про́блиск, про́с(ь)віток.

Проблеять—пробе́кати, проме́кати.

Проблистать—проблища́ти.

Проблудить,—уждать — проблука́ти, проблуди́ти, проплу́татися.

Пробный—про́бний, спро́бний (що має пробу або належиту добро́тність), зразко́вий. взірце́вий (зроблений на зразок, на пробу).

Пробованіе—про́бування спробу́нок, куштування.

Пробовать, попребовать—про́бувати, попро́бувати, спро́бувати, (на смак)—куштува́ти, скуштува́ти, покуштува́ти. **Пробовать силу**—си́лу нита́ти. моцюва́тися.

Прободать, пробости—прокола́ти, простро́млювати. прокоро́ти, простроми́ти, проштрикну́ти.

Прободённый—прокоро́тий, простро́млений

Пробой, пробойчикъ — пробі́й, проббе́ць; ско́бель; прогно́ич.

Пробоина—пробите мі́сце, ді́рка (пробита).

Пробойникъ—проби́вач.

Проболѣть—проболі́ти, прослабува́ти, ви́боліти, переболі́ти. переслабува́ти, похворі́ти.

Проборазживать—пробороз́нювати.

Пробормотать—1) промо́мрити, промо́ркати, прохама́ркати, ви́буркнути, пробубоні́ти, пробу́лькнути (д. **Пробалтывать** 2); 2) пробуркота́ти. протуркота́ти.

Проборъ—про́діл (в воло́ссі).

Пробочникъ—коркотя́г, трибушо́н.

Прображничать—прогуля́ти, пропія́чити.

Пробрасывать, пробросать, пробросить — прокида́ти, прокида́ти, проки́нути.

Пробредить—промари́ти. **Онъ цѣлую ночь пробредилъ**—цілу ніч верзло́сь йому́.

Пробренчать — 1) пробрязча́ти, пробрязкоті́ти, продреньча́ти; 2) пробри́нькати.

Пробрести, пробресть — 1) проплести́ся, проплента́тися, прочвала́ти, продиба́ти; 2) перебрести́, перейти́ (або) переїхати у брід.

Пробрызать, пробрить, ся — прого́лювати. проголи́ти, ся.

Пробродить—1) проблука́ти, прове́штатися, проволоча́тися, прошва́(е)ндяти; 2) перегра́ти, перешумува́ти, прошумува́ти.

Пробрюзжать — пробурмота́ти, промурмота́ти, пробурчати, промурча́ти.

Пробуждать. пробудить, ся—1) буди́ти, розбуди́ти, ся; 2) прокида́тися, проки́нутися, прочну́тися, прочу́матися, пробу́ркатися.

Пробужденіе—збу́дження, про́буд. про́кид. прочу́нок.

Пробуравливать, пробуравить — просве́рдлювати, провірчувати, просве́рдлити, провертіти.

Пробурлить—пробушува́ти, пробурха́ти.

Пробушевать, пробуянить — пробушува́ти, пробуя́ти

Пробыть—пробу́ти, ви́бути, перебу́ти, (рік)

—вúрокувати, (тиждень)—перетижнювáти, (зиму)—прозимувáти, презимувáти, (дарма без ужúтку)—продармувáти, (дівчиною)—продівувáти, (дідом)—продідувáти, (малярем) — промалярувáти, (отáманом) — проотаманувáти, (крамарем) — прокрамарювáти, (шинкарем)—прошинкарювáти і т. д.

Пробѣгать, пробѣжать, ся — 1) пробігáти, перебігáти, пробігти, ся, перебíгти; 2) продивлятися, продивúтися (нашвидку).

Пробѣгать, ся — пробíгати, ся, прогасáти, проганяти.

Пробѣгъ—перебíг.

Пробѣдствовать — пробідувáти, прогорювáти.

Пробѣливать, пробѣлить, ся—1) вибілювати, білúти, вúбілити, побілúти, ся; 2) пробілювати, пробілúти.

Пробѣлка—біління.

Пробѣлъ — прóпуск, прогáлина, перéрва, промéжина.

Пробѣсить—продратувáти.

Пробѣситься — проказúтися, продурíти, пролютувáти, пробіснувáтися.

Проваландаться — прововтýзити, провалаcáтися, промарýдитись.

Проваливать, провалить, ся—провáлювати, провалúти, ся, увалúти, завалúти, ся, западáтись, запáстись, (зразу)—шурхнýти. **Проваливай!**—ідú здорóв! геть! **Провались**—ідú к бісу, геть к бісу! згинь! **Куда онъ провалился?**—де він подівся?

Провалина—провáлля, ямá.

Провалъ—1) провáлля, ямá, прíрва; 2) дíрка (в опуху).

Провальсировать—протанцювáти вáльса.

Провалять, ся—прокачáти, ся.

Проваривать, проварить, ся — 1) провáрювати, уварювати, проварúти, уварúти, ся; 2) (у шевців) — натирáти, натéрти смолóю (дратву).

Проващивать, провощить — вощúти, навóщувати, навощúти.

Проведеніе—перевéдення, прóвід.

Провезеніе—перевíз.

Провентилировать—провíтрити.

Провертывать, провертѣть, ся—провíрчувати, провертíти, ся, прокрутúтися.

Провеселиться—провеселúтися, прогулятися, пробавитись.

Провидецъ—прозóрець.

Провидѣніе—провидíння, прóмисел, прóвид; перéдсуд (д. **Предопредѣленіе**).

Провидѣть—прозирáти, провúдіти, завбачáти, передбачáти.

Провизжать—провищáти, проскавучáти.

Провизія—пров(і)úзія, харчі, жúвність.

Провинность—провúна, провúнність.

Провинчивать—прошрубóвувати.

Провинція — пров(і)úнція, крáїна, окрýга, (на Запорожжі)—палáнка.

Провинціальный—пров(і)инційльний, крáєвúй.

Провиняться, провиниться — провинувáчувати, провинúти, ся, провинувáтити, ся, прошпéтитися.

Провираться, провраться—пробрíхуватися, пробрехáтися.

Провисѣть—провисíти.

Провіантъ—провіянт, харчí.

Провладѣть—проволодíти.

Провластвовать—пропанувáти, прогосподарювáти.

Провлекать, провлечь — проволікáти, протягáти, проволокти, протягти.

Проводимость—проводúмість.

Проводить, провести—1) провóдити, провáдити, провести. **П. въ дорогу**—вирядження, вúрядити. **П. день**—переднювáти. **П. лѣто** — літувáти, пролітувáти, вúлітувати. **П. недѣлю**—перетижнювáти; 2) дурúти, звóдити, одурúти, звести, у дýрні пошúти, в шóри убрáти і д. **Обманывать.**

Проводникъ, ца—провідни́к, ця, провідни́чий, поводáр(ь), поводáр(ь), поводáтар(ь), проводúрь.

Проводничій — провідни́цький, поводúрський, поводáтарський.

Проводной, проводный—провідни́й, провéдений.

Проводъ—прóвід.

Провожаніе, проводы—прóводи.

Провожатый—супровідник.

Провожать, проводить—1) провóдити, провести; 2) провожáти, виряжáти, вúрядити, випровáжувати, вúпроводити.

Провозвѣститель, провозвѣстникъ, ца—провісник, ниця, оповісник, ця, пророк.

Провозвѣщать, провозвѣстить—провіщáти, провістúти, оповіщáти, оголошáти, ознаймóвувати, оповістúти і т. д.

Провозвѣщеніе—провіщення, оповіщення.

Провозглашать, провозгласить—оголошáти, оголóшувати, оповіщáти, оповістúти, оклúкувати, оголосúти, окликнýти.

Провозглашеніе—оголóшення, оповіщення.

Провозить, провезти, ся—провóзити, провезтú, перевóзити, перевезтú, ся.

Провозить—провозúти.

Провозиться — прововтýзитися, прокопáтися, промарýдитися, продлýбатися, промóнятися, (по хазяйству)—пропóратися.

Провозный—провізний.

Провозъ—перевíз, достáва, провíз.

Проволакивать, проволочь, проволочить, ся—проволікáти, протягáти, проволокти, протягти, ся. **П. время**—оволікáти час.

Проволноваться—прохвилювáти, ся.

Проволока—дрíт, (здр.)—дрóтик, (до люльки)—прóтичка.

Проволочка—відволóка, гáйка, гáянка, тяганúна.

Проволочный — дротянúй. **П. вещь** — дротянка. **П. мастеръ**—дротáр.

Провонять, ся—засмердíти, ся, (про яйця) —притхнýти, протýхнути.

Проворковать — провуркота́ти, провуркоті́ти і т. д. д. **Ворковать.**
Проворность—мото́рність, жва́вість, ху́ткість.
Проворный, но — мото́рний, но, метки́й, хутки́й, ко, бадьо́рний, хватки́й, ко, швидки́й, ко, моторне́нько, хуте́нько і т. д.
Проворнѣе — мерщій, метчій, шви́дче, швидчій, хутчій, ху́тче.
Проворовáться—прокра́стися.
Проворонить—прогáвити, ви́трішка з'їсти.
Проворчáть--пробурча́ти, промурча́ти, пробуркоті́ти, (про з(ь)ві́рів)—прогарча́ти.
Провотировать—проголосува́ти.
Провыть—прова́ти, проквили́ти, проскиґлити.
Провѣвать, провѣять—1) повіва́ти, подиха́ти, провіва́ти, повіяти, подихну́ти, провіяти; 2) провіювати, провія́ти.
Провѣдывать, провѣдать—1) розві́дувати, дізнава́тися, назнава́ти, допи́тувати, розві́дати, дізна́тися, назна́ти, допита́тися, прочу́ти, перечу́ти; 2) відві́дувати, провідувати, перевідувати і д. **Навѣщать.**
Провѣривать, провѣрять, провѣрить, ся—повіря́ти, вивіря́ти, перевіря́ти, повірити і д. **Повѣрять** 2.
Провѣрка—по́вірка, пере́вірка.
Провѣсный--в'я́лений (про рибу).
Провѣсъ—недова́га.
Провѣтривать, провѣтрить, ся—провітрювати, провітрити, ся.
Провѣшивать, провѣсить, ся—1) в'яли́ти, вив'я́лювати, ви́в'ялити, пров'яли́ти, ся, суши́ти (рибу на сонці); 2) обва́жувати, обва́жити, ся; недова́жувати, недова́жити.
Провѣщать—провіща́ти, виголо́шувати.
Провѣявать, ся—д. **Провѣшивать, ся 1.**
Прогалдѣть—прогаласува́ти.
Прогадать - проворожи́ти.
Прогарина, прогаръ—пропа́лене, ви́палене (місце).
Прогарцовать — прогерцюва́ти, пробасува́ти.
Прогибъ—угнуття́, вгнуття́.
Проглаживать—прасува́ти.
Проглазѣть—полови́ти га́ви.
Проглатывать, проглотить — проковта́ти, глита́ти, проковтну́ти, глитну́ти, прогли́нути, погли́нути.
Проглодать—прогри́зти.
Проглядывать—1) (**проглянуть**)—проглида́ти, виглида́ти, проявля́тися, прогля́нути, ви́глянути, прояви́тися; 2) (**проглядѣть**)—а) проглядіти, продиви́тися, задиви́тися; б) недоглида́ти, недоглядіти, недогле́діти, недодиви́тися; в) передивля́тися, переглида́ти, передиви́тися, переглядіти.
Прогнивать, прогнить—прогнива́ти, прогни́ти, прочерви́віти.
Прогнѣвлять, прогнѣвить, прогнѣвать, ся—гнів'я́ти, прогнів'я́ти, ся, розгнів'я́ти, ся, прогні́ватися, розгні́ватися.
Проговаривать, проговорить, ся—1) промовля́ти, вимовля́ти, прока́зувати, промо́вити, ви́мовити, проказа́ти; 2) бала́кати, розмовля́ти, пробала́кати; 3) пробала́катись, пробо́вкнутись.
Проговѣть—проговіти.
Проголодать, ся—проголода́ти, ся, ви́голоднітися, поголодні́ти, зголодні́ти.
Прогонщикъ—погóнич, сплавни́к.
Прогонъ—прогін, сплав (дерева).
Прогонять, прогнать, ся—прогна́ти, ся, прогна́ти, ся, протýрити.
Прогорать, прогорѣть—прогоря́ти, прогорі́ти; 2) пропа́лювати, пропали́тися, прогорі́ти, ви́горіти (наскрізь).
Прогоревать—прогорювáти, просумува́ти.
Прогорьклый—згі́ркли́й, ґлкûй.
Прогорьянуть—згі́ркнути.
Прогорѣлый—пропа́лений.
Прогостить—прогостюва́ти.
Программа—програ́ма, про́грам.
Прогребать, прогрести—прогріба́ти, розгріба́ти, прогорта́ти, прогребти́, прогорну́ти (д. **Грести**).
Прогрезить, ся—прома́рити, ся, проверзти́, ся і д. **Грезить.**
Прогремѣть—прогреміти, прогрімотіти.
Прогрессія—(мат.) прогре́сія, по́ступ.
Прогрессивный--поступо́вий, прогресúвний.
Прогрессистъ—поступо́вець.
Прогрессъ—по́ступ, прогре́с.
Прогрохотать — прогуркотіти, перегуркотіти.
Прогрустить—просумува́ти.
Прогудѣть—прогудіти, прогусти́, прогуча́ти, (про вогонь і грім)—прогоготіти.
Прогуливать, прогулять, ся—прогу́лювати, прогуля́ти, ся.
Прогулка—гу́лянка, прогуля́ння, прогу́ля́нка, по́бридки.
Прогулъ—прогу́л.
Прогуторить—пробала́кати, пробазі́кати.
Продавать, продать, ся—продава́ти, прода́ти, ся, (усе)—спрода́ти, ся.
Продаваніе—продава́ння, про́даж.
Продавецъ, продавица—продаве́ць, продави́ця.
Продавливать, продавить — прода́влювати, продави́ти, продýшáти.
Продажа--про́даж, продава́ння. **Въ продажу, для продажи**—на про́даж.
Продажно—прода́йно, прода́жно.
Продажность—прода́йність, прода́жність.
Продалбливать, продолбить—продо́вбувати, продовба́ти.
Продвигать, продвинуть, ся—просо́вувати, просува́ти, просу́нути, ся.
Продви́гать, ся—посо́вати, просовати, ся.
Продержка—затри́мання.
Продекламировать (вірші) — продекламува́ти.
Продёргивать--1) просми́кувати, просіпувати; 2) пропо́лювати, прополо́ти, прорва́ти.
Продерживать, продержать — продéржувати, продержáти, протри́мувати, про-

тря́мати.
Продерзостный—наха́бний, нахра́пний.
Продерзость — наха́бність, нахра́па, зухва́льство.
Продешевить—продешеви́ти, передешеви́ти.
Продиктовать—проказа́ти, продиктува́ти.
Продиравить—продіра́вити.
Продираве́ть—подірча́віти, зроби́тися діря́вим.
Продра́ть, продра́ть, ся—1) продира́ти, продра́ти, ся, де́рти, продере́ти, ся. П. глаза—протира́ти о́чі; 2) продира́тися, протиска́тися і т. д.
Продли́ть, ся—продо́вжити, протягти́. ся.
Продневать—проднюва́ти, переднюва́ти.
Продовольственный—харчови́й.
Продовольствіе—харчува́ння; харч, харчі, припа́с. жи́вність, провіянт.
Продовольствовать, ся—харчува́ти, ся, живи́ти, ся.
Продолговатый, то—довга́стий.
Продолговатость — подо́вжність, подовга́стість.
Продолжатель, ница—продо́вжник, ця.
Продолжать, продолжить, ся—продо́вжувати, протяга́ти, ся. трива́ти, продовжи́ти, ся, протягти́, ся.
Продолженіе—продо́вження, про́довж, про́тяг. Въ продолженіе—в про́довж, в про́тязі, на про́тязі, протя́гом, у про́тягу, встяж, через.
Продолжительность—до́вгість, довгота́.
Продолжительный, но—до́вгий, го, довгоча́сний, но, протяжни́й, протя́глий.
Продольный, но—повздо́вжний, подо́вжний, повздо́вж, подо́вж, уздо́вж.
Продребезжать — продзизча́ти, продренча́ти.
Продремать—продрімати. прокуняти.
Продрогнуть—продріжа́ти, протруси́тися; змо́рзнути, перемо́рзнути.
Продря́блый—тру́хлий, трухля́вий.
Продря́бнуть — потру́хнути, потрухля́віти, струхля́віти.
Продува́ніе—про́дув, продува́ння.
Продувать, продуть—продува́ти, продму́хувати, продува́ти, продмухну́ти.
Продувной—продувни́й, виверткий, шахрува́тий.
Продуктъ—добу́ток, здобу́ток, плід, ви́твір, проду́кт.
Продуктивность — плідність, витві́рність, ви́рібність, продукти́вність.
Продуктивный—плідний, витві́рний, ви́рібний, продукти́вний.
Продумать—проду́мати, розміркува́ти.
Продурачиться—продурі́ти, пропустува́ти.
Продушина—про́дух, продухо́вина, о́пар.
Продырять—д. **Продиравить**.
Продышать—продиха́ти.
Продѣвать, продѣть—просмика́ти, протя́гувати, просо́вувати, затяга́ти, просмикну́ти, просу́нути, затягти́, (нитку в голку)—всиля́ти, засиля́ти, всили́ти, засили́ти.
Продѣваніе—засиля́ння, всиля́ння.
Продѣлать, ся—1) проділя́ти, ся; 2) обділя́ти.
Продѣлка—ка́верза, шту́ка, фі(й)гель, фортель; шахра́йство.
Продѣлывать, продѣлать — пророблювати, пробля́ти, проробля́ти, проробі́ти, (що негоже) —вибля́ти, витворя́ти, ко́їти.
Проектировать—проєктува́ти.
Проектный—проєкто́вий,
Проектъ—проєкт.
Проёмъ—1) ді́рка (на́скрізь), про́зір; 2) ви́кот, ви́різка, ви́тин.
Прожаривать, прожарить, ся—пропіка́ти, випіка́ти, пропекти́, ви́пекти, ся.
Прождать—прожда́ти, прочека́ти.
Прожёвывать, прожевать — розжо́вувати. розжува́ти.
Прожентёръ—проєкти́ста, вига́дливий.
Прожелобить—ви́жолобити.
Прожелть—про́жовть.
Прожинательство — прожива́ння; марнува́ння.
Проживать, прожить, ся—жи́ти, прожива́ти. пробува́ти, прожи́ти, ся, пробу́ти.
Проживаніе—прожиття́, перебуття́.
Прожиганіе—пропа́лювання.
Прожигать, прожечь, ся—пропіка́ти, пропа́лювати, пропекти́, пропали́ти. прошма́лювати, прос(ш)мали́ти, ся.
Прожилина, прожилокъ — жи́лка (в камінних).
Прожилъ—д. Волокно.
Прожимать, прожать—д. **Продавливать**.
Прожинать, прожать—прожина́ти, прожа́ти.
Прожитіе—прожи́ток, прожиття́.
Прожога, прожогъ—пропа́лина.
Прожора—про́сть, ненаже́ра.
Прожорливость — ненажо́рливість, нена́їсність.
Прожорливый — ненажо́рливий. ненажо́рний, нена́їсний.
Прожужжать—прогуді́ти, пробри(е)ні́ти.—П. уши—натуркати в у́ха.
Прожурчать — продзюрча́ти, продзюркоті́ти.
Проза, прозаическій — про́за, про́зовий, прозаїчний.
Прозаикъ—прозаїк.
Прозакладывать—1) заставля́ти, заста́вити; 2) прозакладати, програ́ти заклад.
Прозваніе, прозвище—при́звіще, прізвище, прізвисько, (глумливе)—прикладка.
Прозвенѣть—продзвеніти.
Прозвонить—1) продзвони́ти, продзеле́нькати; п редзвони́ти, переблаговісти́ти, віддзвони́ти; 2) роздзвони́ти, розбо́вкати.
Прозучать— прогуча́ти, продзизча́ти.
Прозыкивать—проз(і)имува́ти, перез(і)имувати.
Прозирать, прозрѣть — 1) прозира́ти, відкрива́ти о́чі, прозріти; 2) д. **Провидѣть**.
Прозлиться—пролютува́ти і д. Злиться.
Прозорливость — прозірливість, прозірність.
Прозорливый, во—прозірливий, во, прозірний, но.

Прозрачность—прозо́рість.
Прозрачный — прозе́рий, прозі́рчастий, прос(ь)вітчастий, крізьки́й.
Прозрѣніе—прозрі́ння.
Прозудѣть—пересвербі́ти.
Прозывать, прозвать, ся—прозива́ти, прозва́ти, ся, (глумливо)—продража́ти.
Прозѣвать—1) попозіха́ти; 2) програ́вити.
Прозябаемое—росли́на, росту́на.
Прозябаемость—росли́нність.
Прозябаніе—ро́щення; че́врі́ння, скні́ння, ни́діння.
Прозябать, прозябнуть—рости́, вирости́ти, ви́рости; ни́діти, зни́діти, зани́діти, че́врі́ти.
Прозябать, -зябнуть—ме́рзнути, зме́рзнути.
Проигрывать, проиграть, ся — програва́ти, програ́ти, ся.
Проигрышъ—про́граш; стра́та.
Пройдоха—про́йда, пройда́с(ь)віт, прона́за.
Произведеніе — твір, (мн.) тво́ри, утвір, утво́ри, ді́ло, пра́ця, добу́ток, здобу́ток; ви́ріб, ро́бливо.—**П. искусства, художественное** — мисте́цький твір, утвір, тво́ри, утво́ри мисте́цтва.
Произведённый—утво́рений, ви́творений, зро́блений, спра́влений.
Производитель, ница—ви́рібник, вирібниця, витворець, витво́рниця; насі́нник, пліднік, пліднáця.
Производительный — тво́рчий, ви́рібни́й, продукці́йний.
Производительность — тво́рчість, продукці́йність.
Производить, произвести—1) твори́ти, роби́ти, утвори́ти, зроби́ти, учини́ти, спра́вити, ви́робити.—**Произвесть безпорядокъ, замѣшательство, раздоръ**—учини́ти розгардія́ш, за́колот, бу́чу. **П. торговлю**—вести́ торг, торгува́ти.—**П. дѣло (въ судѣ), слѣдствіе**—вести́ ді́ло, спра́ву, чини́ти слідство; 2) роди́ти, породи́ти, сплоди́ти; 3) виво́дити, ви́вести, (що від чо́го, ко́го); 4) підви́щувати, підвиша́ти, підви́сити.
Производный—похі́дний, ви́творений.
Производство—з'ору́дування, робо́та, ви́ріб, ро́бливо; підви́щення.
Произволеніе—во́ля. хі́ть, уподо́ба.
Произволъ—сваво́ля, самовільство, самово́ля.
Произвольный, но— свавільний, но, самові́льний, но, самохі́ть, самохітно, довільно.
Произнесеніе—виголо́шування, ви́голос.
Произносить, произнести—вимовля́ти, ви́мовити; виголо́шувати, ви́голосити. **П. невнятно**—мугу́кати, момота́ти. **П. безсмысленные звуки**—белькота́ти. **П. приговоръ**—вирі́ка́ти. **П. стихи**—промовля́ти. виголо́шувати ві́рші.
Произношеніе—вимо́ва, ви́мівка, говірка.
Произрастать, произрасти—виростáти, ви́рости.
Произрастеніе—росли́на, росту́на.
Пройма—перехі́д; дірка в ýсі; ро́спірка (в сукні).
Проймать—протика́ти (вуха).
Происнивать, проискать — прошу́кувати. вишу́кувати, прошука́ти; коверзува́ти.
Проискъ, (частіше мн.) происки—підступ, підступи, ка́верзи.
Проистекать, проистечь — витіка́ти, виливáтися, ви́текти, ви́литися.
Проистеченіе—ви́плив, поча́ток.
Происходить, произойти—1) твори́тися, чини́тися, роби́тися, дія́тися, счини́тися, вчини́тися, зроби́тися, подія́тися, ста́ти, ся, повста́ти, (про що погане)—ко́їтися, ско́їтися; 2) вихо́дити, похо́дити, виника́ти, ва́йти, ви́никнути, взя́тися, ви́роїтися.
Происхожденіе — 1) поча́ток, почи́н і д. початáло; 2) похо́дження, рід, поро́дíння. **Общее происхожденіе**—спільне похо́дження.
Происшествіе—ви́падок, ока́зія, подія.
Прокаженный—прокаже́ний, струпли́вий.
Проказа, (хвороба) Lepra—прока́за.
Проказить—витворя́ти; дурі́ти, витина́ти, фі(и́)глі стро́їти.
Проказникъ, ца — ка́верзник, ця, пусту́н, ха; шкідник, ця, свавільник, ця.
Проказы—ви́творки, фі(и́)глі.
Прокалывать, проколоть — прико́лювати, протика́ти, проколо́ти, проткну́ти; простроми́ти, проштрикну́ти.
Прокалякать—про́базікати, пропатя́кати.
Прокапризничать—провередува́ти.
Прокапчивать, прокоптить, ся — копти́ти, ви(про)ди́млювати, ви́(про)копти́ти, ви́(про)димі́ти, ся.
Прокапывать, прокопать, ся—прико́пувати, прокопа́ти, ся.
Прокараулить—провартува́ти; недостерегти́.
Прокармливать, прокормить, ся—1) харчува́ти, годува́ти, корми́ти, прохарчува́ти, прогодува́ти, прокорми́ти, ся; 2) ви́харчувати, ся, ви́тратитися (з корму, з хліба).
Прокатать, прокатить, ся — 1) прокоти́ти, ся; 2) прокати́ти, ся, проїздитися.
Прокачать, ся—прохита́ти, ся і д. **Качать.**
Прокашливать, прокашлять, ся—прока́шлювати, прока́шляти, пробухи́кати, прокахи́кати.
Проквашивать — прокваши́ти, перекваши́ти.
Прокидывать—прокида́ти, прокида́ти.
Прокипать, прокипѣть—прокипа́ти, прокипі́ти, вкипі́ти.
Прокисать, прокиснуть—прокиса́ти, прокиснути, прокиснути.
Прокислый—прокисли́й, перекисли́й.
Прокладка — перекла́дка, закла́дка, заставка.
Прокладывать, проложить—1) перекладáти, перекласти; 2) прокладáти, проводити, прокласти, провести́.
Проклажаться—ніжитися, ба́йдики би́ти.
Проклёвывать, проклевать, проклюнуть, ся — прокльо́вувати, продзьо́бувати

проклюва́ти, продзьо́бати, продзьо́бати, проклю́кати, ся. Цыплята проклёвываются--курча́та викльо́вуються.

Проклинаніе—клятьба́.

Проклинать, проклясть—кляста́, проклина́ти, виклина́ти, проклясти́.

Проклинивать, проклинить—заклинцьо́вувати, заклинцюва́ти.

Проклятіе—прокліп (прокльо́ну), прокля́ття, кляття́, клятьба́.

Проклятый—про́кля́тий, кля́тий, проклятю́щий, (тричі)—трикля́тий.

Проняжествовать — прокнязюва́ти, прокня́жити.

Проковыривать, проковырять — проколу́пувати, проколупа́ти.

Проколачивать, проколотить—1) пробива́ти, проби́ти; 2) вибива́ти, ви́бити.

Проколесить—проколува́ти.

Проконопачивать, проконопатить — законопа́чувати, законопа́тити, запакльо́вувати, запаклюва́ти

Прокопный—прокопаний, ви́копаний.

Прокоптѣть—прокоптіти, продими́тися.

Прокоптѣлый—прокоптілий, продимлений.

Прокопъ—рів, канава.

Прокормленіе—харчува́ння, годівля, жи́влення.

Прокрадываться, прокрасться—прокрада́тися, закрада́тися, прокра́стися, закра́стися.

Прокрашивать, прокрасить— профарбо́вувати, профарбува́ти, помалюва́ти.

Прокрикивать, прокричать — крича́ти, гука́ти, прокрича́ти, прогука́ти і д. Кричать.

Прокудахтать—прокудкуда́кати.

Прокуковать—прокува́ти.

Прокуликать—прокля́чити.

Прокуривать, прокурить — прокурювати, прокури́ти.

Прокусывать, прокусить — прокусювати, прокуси́ти.

Прокутить—1) прогуля́ти, проциндрити, промента́чити, прогайнува́ти; 2) прогуля́ти, прогультяюва́ти.

Прокъ—пуття́, кори́сть, пожи́ток. **Идти въ прокъ** — вести́сь, щаста́ти, повода́тися, ітú на до́бре, на кори́сть. **Что въ этомъ проку?** — яка́ з цього́ кори́сть?

Пролагать, проложить—д. Прокладывать 2.

Пролаза—проноза, ни́шкавка і д. Пройдоха.

Пролазать—пролазити.

Пролазить — 1) пролазити; 2) пролізти, підлазити.

Пролакомиться—проласувати.

Проламывать, проломать, проломить, ся—1) проло́млювати, вило́млювати, проламати, ви́ламати, ся; 2) зава́лювати, зава́лювати, провалювати, завали́тися, провали́тися, заломи́тися (на льоду).

Пролащивать, пролощить — полірува́ти, глянцюва́ти, клесува́ти, одполірувати, наглянцюва́ти.

Пролаять—прогавкати.

Пролгать—пробрехати.

Пролегать—лежа́ти.

Пролежалый—зле́глий і д. Лежалый.

Пролежень, (частіше мн.) **пролежни**—1) про́лежні; 2) ба́льки, ощепини (під крокви).

Пролеживать, пролежать — проле́жувати, проле́жати.

Пролепетать—пробелькота́ти.

Пролетарій—пролета́рій, бідак, сіромаха.

Пролетаріатъ—пролетаріят, сірома, бідота, бідно́та, сіромашня́, у́біж.

Пролетать, пролетѣть — перелі́тати, пролі́тати, пролетіти, проли́нути.

Пролётка—бігунці.

Пролётъ—1) пере́літ, пролітання, про́літ; 2) про́с(ь)віт (в будові).

Проливать, пролить, ся — проливати, розливати, проли́ти, розли́ти, ся, (через верх) — переливати, перели́ти, перелля́ти. **П. сѣтъ**--вис(ь)вічувати, ки́дати с(ь)віт.

Проливной—ливни́й, тучни́й (дощ), заливни́й.

Проливъ—прото́ка.

Пролитіе—пролиття́, про́лив.

Проловеласничать—поволочи́тися, прожирува́ти.

Прологъ—я́р, яру́га.

Про́логъ — про́лог, зас(ь)пів, вступ (до поеми, або драми).

Проломъ—1) проли́м; 2) ви́лім, ви́рва, пр!рва.

Пролѣзать, пролѣзть — пролізати (крізь що), перелізати (через що), пролізти, перелізти.

Пролѣниться—пролінюва́тися, пролежарюва́ти.

Пролѣпить—проліпити.

Пролѣска, рос. Mercurialis perennis L.—про́ліска, бажана трава.

Пролѣсокъ—про́лісок, д. Просѣка.

Пролѣтовать—пролітувати.

Пролѣчивать, пролѣчить, ся—пролічувати, пролічи́ти, пролікува́ти, прогоїти, прокурува́ти, ся (який час або тра титись на ліки).

Пролюбезничать—проженихатися, проли́цатися; ми́ло, ласка́во обійтись, проговори́ти.

Пролюбоваться—пролюбува́ти, ся, промилува́тися.

Промазывать, промазать — промазувати, промазати, промасти́ти і т. д. Мазать.

Промалчивать, промолчать—промо́вчувати, промо́вчати, перемо́вчувати, перемовча́ти, змо́вчувати, змовча́ти.

Промалывать, лоть—проме́лювати, проме́ло́ти.

Проманежиться, проманеріться — проманіжитися, проманіритися.

Проманивать, проманить—дурити, зводити, підма́нювати, піддурювати, одурити, звести́, піддурити, підвести́.

Промаршировать—промаршувати.

Промасливать, промаслить—промаслювати, промаслити.

Проматывать, промотать—1) кивати, хита-

ти, прокива́ти, прохита́ти; 2) промота́ти, просота́ти; 3) мота́ти, шахрува́ти. ци́ндрити, три́нькати, марнотра́тити, промота́ти, прошахрува́ти, проци́ндрити, протри́нькати, промарнотра́тити.

Промахивать, промахать, промахнуть, ся—1) одма́хувати. одмахну́ти, ся; 2) да́ти ма́ху, хи́бити, вхи́бити, не втра́пити, схи́бити, прохопи́тися.

Промахъ—о́мах, о́бмах, про́гріх.—**Онъ не промахъ**—він ма́ху не да́сть.—**Промахъ сдѣлать**—ма́ху да́ти.

Промачивать, промочить — промо́чувати, змо́чувати, промочи́ти.

Промаяться—прону́дитися, намучитися.

Промедленіе—зволіка́ння, відволо́ка; прога́йка, забара, загайка.

Промедливать, промедлить—бари́тися, га́ятися, забари́тися, загаятися, згаяти, прога́яти, ся, пробари́тися, проба́вити, ся, заба́витися.

Промежду—проміж.

Промежекъ—1) д. **Промежутокъ**; 2) міжни́к; 3) вало́к, вало́чок.

Промежность—проміжжа, ме́жина.

Промежутокъ—переме́жок, пере́рва, (між будовами)—сутки́, суточки́, (між лісами)—проворіття, (що до часу)—про́тяг. **Въ промежутокъ времени**—в про́тяг ча́су.

Промежуточный—проміжний, проме́жний.

Промелькать, промелькнуть—(про с(ь)вітло)—промига́ти, промигті́ти, проблима́ти, проблимну́ти, (про ходу́)—промайну́ти.

Промерзать—промерза́ти.

Промёрзлый—переме́рзлий.

Прометать, прометти, прометь, ся—промі́та́ти, розмі́та́ти, прометѝ, розмести́.

Прометаться—прокида́тися.

Прометывать, прометать — 1) прокида́ти, прокида́ти; 2) прошива́ти, прошити, профастрига́ти.

Промечтать—промарити, промрія́ти.

Промигать—пробли́мати, проморга́ти.

Проминать, промять—1) протира́ти, проте́рти (коноплі), проминати,, промня́ти. умня́ти (глину); 2) прово́ди́ти, провести́, проїзди́ти, проїздити (коня).

Промозглость — ту́хлість, при́тхлість, їлкість.

Промозглый—сту́хлий. при́тхлий, їлкий (про масло).

Промозгнуть—сту́хти, протухнути. з'їлкнути.

Промоина—1) водори́й. водоми́й, ковдо́бина; 2) (в льоду)—ви́полоч, проні́зина, бистрінь.

Промокать, промокнуть—промока́ти, промо́кнути.

Промолачивать, промолотить — промоло́чувати, промолоти́ти.

Промолвить, ся—промо́вити, ся.

Промолиться—промоли́тись.

Промораживать, проморозить—заморо́(жу)зювати, заморо́зити.

Проморить—проморити.

Проморосить—промрячи́ти.

Промостить—промости́ти, (дошками)—постели́ти,(камінням)—пробуркува́ти.

Промочка—відмо́ка.

Промошенничать—промахлюва́ти, прошахрува́ти, прошахрюва́ти.

Промудрить—промудрува́ти.

Промурлыкать—промуркота́ти.

Промучить, ся—промучити, промордува́ти, ся.

Промчать, ся—промча́ти, ся, перели́нути.

Промшить — прошпаклюва́ти, проконопа́тити (мохом), перемши́ти.

Промываніе—промива́ння, перемива́ння.

Промывать промыть—промива́ти, промити.

Промыселъ—про́мисел, ремество́, роздо́буток. **Звѣриный п.** — ловецтво, мисливство. **Охотничій п.**—стрілецтво. **Рыбный п.**—риба́льство.

Промыслительный—опіку́нчий.

Промысловый—промисло́вий.

Промыслъ—Про́мисел (Бо́жий).

Промычать—промукати, мукнути.

Промышленникъ—промисло́вець.

Промышленность—промисло́вість.

Промышленный—промисло́вий.

Промышлённый—промисли́вий, зру́чний.

Промышлять—1) промишля́ти; 2) добува́ти, роздобува́ти, добу́ти, роздобу́ти, ся.

Промѣнивать, промѣнять, ся—промінювати, проміня́ти, зміня́ти. ся.

Промѣнъ—1) промін, міньба́; 2) промінне.

Промѣривать, промѣрить, промѣрять — мі́ряти, ви(про)мі́ряти. ви́мі́ряти, промі́ряти, змі́ряти.

Промѣръ—ви́мір.

Промѣшивать, промѣсить, промѣшать—вимі́шувати. ви́мі́сити, ви́мішати.

Промѣшкивать, промѣшкать—га́ятися,бари́тися, прога́яти, забари́тися і т. д.

Промякнуть—помня́кнути, помня́кшати.

Промямлить—промя́мрити.

Промяукать—проня́вкати, пронявча́ти.

Пронашивать, проносить — проно́сити. проноси́ти.

Пронести, ся—проне́сти, ся.

Пронзать, пронзить—прокола́ювати, простромля́ти, проколо́ти, простроми́ти проштрикну́ти.

Пронзительность—прониза́тість, пронизливість.

Пронзительный—прониза́ливий, го́стрий.

Пронизывать, пронизать — прониза́ти. пронизу́вати.

Пронизь—нами́сто.

Прониканіе—проника́ння, прийма́ння.

Проникать, проникнуть, ся—1) прохо́дити, пройти́; 2) прозира́ти, збагну́ти, перейма́тися, перейня́тися.

Проникновеніе—прийма́ння; прохо́дження.

Проникновенный, но — проникли́вий,-во, прийма́ючий, чо.

Пронимать, пронять—1) прокола́ювати, проколо́ти; 2) прийма́ти, дошкуля́ти, допіка́ти, пройня́ти, дошкули́ти, допекти́.—**Пронимающій** — дошкуль-

ни́й, шкулькúй.
Проницаемость—проїмливість. проника́льність.
Проницательность—прони́кливість, прозірливість, прони́зуватість.
Проницательный—прони́кливий.
Проносить, пронести, ся — 1) проно́сити, пронести́. ся; 2) розголоша́ти, розголоси́ти. розно́сити, рознести́, ся, розійти́ся (про чутки).
Пронищенствовать—простарцюва́ти.
Проныра—про́йда, прона́за, ни́шкавка.
Пронырливость—прона́зливість.
Пронырить—коверзува́ти.
Пронырливый—прона́зливий.
Пронырство—ка́верзи, підступи.
Пронюхивать, пронюхать — прони́хувати, нанюхувати. винюхувати, прони́хати і т. д.
Пронянчить, ся—прони́ньчити. проба́вити.
Пробедать—пробідати.
Пробразовательный, но—знаменува́льний,чо, пробразом.
Пробразовывать—знамéнувáти, назнаменувáти.
Пробразъ—знаме́но, озна́ка на прийде́шність, про́браз.
Провратъ—прогаласува́ти. прорепетува́ти, прогвалтува́ти. прогорла́ти.
Проохать—прóхати, прóхкати.
Пропагандистъ—пропагандист, пропага́тор.
Пропагандировать — пропагува́ти, пропагандува́ти.
Пропадать, пропасть—пропада́ти, ги́нути. пропа́сти, зги́нути, загúнути, поги́нути.—**Пропасть безъ вѣсти**—запропастúтися. —**Пропавшій**—пропа́лий.
Пропажа—згу́ба.
Пропазить—прожолоби́ти.
Пропалзывать, проползти—пролáзити, пролáзти, проповзáти.—повзтú.
Пропалывать. прополоть — пропóлювати, прополóти.
Пропарина—д. Полинья.
Пропархивать, пропорхнуть—пропу́рхувати. пропурхну́ти.
Пропарывать. пропороть, ся—роспóрювати, роспороти, ся.
Пропасти, сь—пропáсти, ся.
Пропасть—1) прова́лля, безóдня; 2) си́ла, страх, бе́зліч.
Пропахивать, пропахать—проо́рювати. проорáти.
Пропахивать. пропахнуть—пропахáти. пропáхнути, напахáтися. набирáтися ду́ху.
Пропащій—пропáщий.
Пропекать. пропечь, ся—пропікáти. пропекти́, ся.
Пропечатать—ви́друкувати. ви́печатати.
Пропивать, пропить, ся — пропива́ти. пропи́ти, ся. пропи́ячити.
Пропливывать, проплыть — пропли́вувати. пропливти́ (наскрізь або який час).
Пропрликать—процидикáти. протирлúкати.
Пропирать.—дать—пропирáти, пропéрти.
Пропировать—пробенькетува́ти.
Прописка—вписе (до книг); пос(ь)відчення.
Прописной—незапúсаний, незавéдений у перéпис, у реєстр. **Прописная буква**—початкóва, велúка бýква.
Прописьо — взір до писáння. **Писать прописью**—бýквами писáти (число).
Прописывать — запúсувати, викладáти, втягáти; втягтú до реєстру; с(ь)відчити, пос(ь)відчити; запúсувати (лíки хорому).
Пропитаніе—прожúток, вижúвлення. **Снискивать пропитаніе**—зароблúти на хлíб.
Пропитывать, пропитать, ся—живúти, вижúвлювати, харчувáти. годувáти, вúгодувати; напускáти,--пустúти(чим). **Пропитаться запахомъ**—напахáтися. **Пропитаться сыростью, влагою** — набрáтися, втягтú вóлкости.
Пропихивать, пропихать, пропихнуть, ся—пропихáти. пропхáти, пропхнýти, ся.
Пропищать—пропищáти. пропискотíти.
Проплавать—проплáвати, проплúвати.
Проплакать—проплáкати; переплáкати.
Проплетать, — плести—переплíтати, — плестú.
Проплутаться — проплýтатися, проблукáти.
Проплутовать—прошахраювáти і т. д.
Проплывать проплыть—пропливáти, проплúсти, проплúнути.
Проплясеневѣть—зап(ь)вістú, ц(ь)вíлло взя́тись.
Проплясывать, проплясать — протанцьóвувати, протанцювáти.
Проповѣданіе—проповíдання, казáння.
Проповѣдать, — дывать — проповідати,—відувати.
Проповѣдникъ, ца—проповíдач, ка, проповíдник, ця.
Проповѣдническій, проповѣдничій — проповíдницький, проповíдничий.
Проповѣдничество—проповíдництво.
Проповѣдь—прóповідь, казáння.
Пропой—пропíй, перепíй.
Пропойца—пропíйка.
Прополаскивать, прополоскать — прополíскувати, прополоскáти.
Проползать, проползти—проповзáти, проповзтú, проплазувáти.
Пропользовать—пролíчúти. прогоїти.
Пропорціонально—пропорціонáльно, помíрно; віднóсно.
Пропорціональность — пропорціонáльність, помíрність; віднóсність.
Пропостить—пропóстувати,—пóстити.
Пропотѣть—пропотíти, упрíти.
Пропразднычать — прос(ь)вя́ткувáти, перес(ь)вя́ткувáти, пропразникувáти.
Пропрыгать — проплигáти, проскакáти, прострибáти.
Пропускать, пропустить — 1) пропускáти, пропустúти, перепускáти, перепустúти; 2) випускáти, ви́пустити, поминýти. проминýти.
Пропускной—пропускний; перепускáючий. **П. бумага**—бібýла.
Пропускъ—перéпустка, прóпуск, прогáлина.

Пропустовать—пропорожнюва́ти.
Пропутешествовать—промандрува́ти.
Пропылать—пропала́ти, пропалахкоті́ти.
Пропыхтѣть—пропихті́ти.
Пропьянствовать—пропія́чити.
Пропѣвать, пропѣть—с(ь)піва́ти, прос(ь)піва́ти.
Проработывать, проработать—робі́ти, працюва́ти, пророб(и́)ти, пропрацюва́ти; переробля́ти, переробі́ти.
Прорамка—у́ставка.
Прорастать, прорасти—проростá́ти, проростú́; зарастá́ти, зарастú́.
Прорва—1) прі́рва; 2) про́ість, ненажéра.
Проревѣть—проревіти.
Прорекать—прорікáти, пророкувáти.
Проржавѣть—проржáвіти.
Проржать—проіржáти, заіржáти.
Прорисовывать, прорисовать—1) перездіймáти (крізь скло, папір), перезня́ти, перемальо́вувати, перемалювати; 2) промальо́вувати, промалюва́ти.
Прорись—перезні́мок (крізь скло, папір).
Прорицалище—проро́чня, вирóчня.
Прорицаніе—проріка́ння, пророкува́ння, віщува́ння.
Прорицатель, ница—віщу́н, віщовни́ця, ворожбúт, ворóжка.
Пророкъ—проро́к.
Проронить—упустúти, ви́пустити.
Прорость, прорось—про́ріст.
Пророческій—проро́чий.
Пророчество—проро́цтво.
Пророчествовать—пророкува́ти, віщува́ти.
Пророчить—проро́чити.
Пророчица—проро́чиця.
Прорубать, прорубить—прору́бувати, прорубáти.
Прорубь—полóнка, ополóнка, (для риболовлі)—кúпець, вікнó, вікнúна.
Прорубка—прору́бування, прорубáння.
Прорубщикъ—прору́бник.
Проругать—пролáяти.
Проруха—óбмах, прóгріх, пóмилка.
Прорывать, прорвать, ся—1) роздирáти, роздéрти; 2) прориватú прорвáти, пробивáтися, пробúтися.
Прорывать, прорыть, ся—прокóпувати, прокопáти, прорúти, ся.
Прорывъ—1) прóрив (напр. чиряка); 2) рів, перекíп.
Прорыскать—прогасáти, проганя́ти.
Прорытіе—прокóп.
Прорычать—прогарчáти, прорича́ти.
Прорѣзаться—пропустувáти.
Прорѣзъ—прóріз.
Прорѣзной—прорізаний, прорізнúй.
Прорѣзывать, прорѣзать ся—прорізувати, прорізати, ся.
Прорѣха—рóспірка, роспóроте, дірка.
Просаживать, просадить—розсáжувати, розсадúти, порозсáжувати.
Просакъ—1) фáбрика вірьóвок; 2) клóпіт, морóка.
Просаливать, просолить, ся—солúти, просолúти, всолúти, ся.
Просасывать, прососать, ся—просисáти, проссáти, просмоктáти, ся.
Просачиваться, просочиться—проснсáтися, проссáтися, просóчуватись, просочúтись.
Просваганіе—зарýчини.
Просверкать—проблúскати.
Просверливать, просверлить—просвéрлювати, провíрчувати, просвéрлúти, провертíти.
Просверлина—просвéрдлина, продóвбина.
Просвира—прóскура, прóскурка.
Просвирки,—рос. Malva L.—калáчики, M. rotundifolia L.—прóскурки, прóскурень, проскурнú(я)к, пацьóрки.
Просвирковый—калáчиковий.
Просвирница, просвирня—проскýрниця, проскурня́.
Просвирный—прóскурний.
Просвистывать, просвистать, просвистѣть—висвúстувати, вúсвистіти, просвистíти.
Просвоевольничать—просвавóлити.
Просвѣжать, просвѣжить, ся—ос(ь)вíжáти, ос(ь)вíжúти ся.
Просвѣтитель, ница—прос(ь)вíтник, ця.
Просвѣтительный—прос(ь)вíтний.
Просвѣтлять, просвѣтлить, ся—проя́снювати, проясни́ти, ся, (про рідке)—очищáти, очúстити, ся.
Просвѣтлѣть—проясни́тися, вúясннтися.
Просвѣтъ—прóс(ь)віт, прос(ь)вíток.
Просвѣчивать—прос(ь)вíчувати, с(ь)вітúтися.
Просвѣщать, просвѣтить, ся—прос(ь)віщáти, ос(ь)вíчувати. прос(ь)вітúти. освітúти, ся.
Просвѣщеніе—ос(ь)вíта, прос(ь)вíта.
Просвѣщённый—ос(ь)вíчений, прос(ь)вíчений.
Просиживать, просидѣть—просúжувати, просúдіти, висúжувати, вúсидіти.
Просинить—просини́ти.
Просинь, (у виразі): «**въ просинь, съ просинью**»—сúнявий.
Проситель, ница--прохáч, ка, просúтель, ка, благáч, (набридливий) — канá, канюка.
Просительный—прохáльний, благáльний.
Просить, ся—просúти, прохáти, ся, (сильне)—благáти, (набридливо) — канючити, цигáнити, (милостиню)—старцювáти, рýку простягáти, жебрувáти, жéбрати. **Просить позволенія**—питáтися, прохáти дóзволу.
Просіять—засня́ти, засáти, просія́ти.
Проскабливать, проскоблить—проскрібáти, проскребтú.
Проскакивать, проскочить, проскокнуть—проскóкувати, проскóчити, проскінýти, прострибнýти, проскакáти.
Проскользаться—прокóвзатися.
Проскользнуть—вúслизнути, вúсковзнути
Проскорбѣть—протужáти, просумувáти.
Проскребать, проскрести—проскрібáти, проскребтú.
Проскрипѣть—проскрипíти, прорипíти.
Проскурнякъ, рос. Althaea officinalis L.—калáчики, проскурня́к, дúка рóжа.

Проскучать—прону́ди́тися, пронудьгува́ти.
Прослабить—пронести́, проч(и́)стити, промкну́ти шлу́нок.
Прославленный — висококосла́вний (напр. герой).
Прославленіе—висла́вленна; вели́чення.
Прославлять, прославить, ся—прославля́ти, ви́славля́ти, просла́вити, вела́вити, розсла́вити.
Прослезиться—запла́кати, роспла́катися.
Прослоняться—прове́штатися, проблука́ти, протина́тися.
Прослуживать, прослужить—служи́ти, прослужа́ти.
Прослушивать, прослушать—вислу́хувати, ви́слухати, прослу́хувати, прослу́хати.
Прослывать, прослыть—вславля́тися, вела́витися.
Прослышать—прочу́ти, начу́ти, перечу́ти.
Прослѣдить—ви́слідити, прослід(и́)ти, дослід(и́)ти, припантрува́ти.
Прослѣдовать—пройти́, проїхати.
Просматривать, просмотрѣть—1) переглядати, продивля́тися, переглядіти, продиви́тися, проглядіти; 2) недоглядати, недоглядіти, недодиви́тися, прод(и́)ви́ти.
Просмотръ—пере́гляд.
Просмѣяться—прос(ь)мія́тися, прореготи́тися.
Проснуровывать—перешнурóвувати.
Просо, рос. Panicum miliaceum L. — прóсо, (ки́тиця)—волото́к, во́лот, во́лоття.
Просовище—просови́ще, просянище, проса́нисько.
Прособирать, ся—прозбира́ти, ся.
Просовка—колóдка (для прасування).
Просовня—за́сув.
Просовывать, просовать, просунуть—просо́вувати, просува́ти, просу́нути, ся; пропи́хувати, пропиха́ти, пропхну́ти, ся.
Просолъ, просоль—просіл.
Просолѣть—просоли́ти, всоли́тися.
Просонки, просонье—просо́ння. Въ просонкахъ—з просо́ння.
Просопѣть—просопіти, просопти́.
Прососъ—продухо́вина (в льоду).
Проспорить—проспо́рити, проспереча́тися, прозмага́тися.
Просрочивать, просрочить — пропуска́ти, пропусти́ти строк, простро́чити.
Просрочка—відволóка, спізнення.
Простаивать, простоять—вистóювати, простóювати, ва́стояти, простоя́ти.
Простакъ, простачка—проста́к, простýха.
Простегивать, простегать, простегнуть—стьóбати, простьóбати, простібну́ти.
Простирать, простереть, ся—простяга́ти, тягти́, ся, простягти́, ся; дохóдити, сяга́ти, дійти́.
Простирать—пропра́ти; ви́прати.
Простительный—вибáчний.
Простительность—вибáчність.
Проститутка—повія финдю́рка, ростру́ха, хльóрка і т. д. д. **Непотребница.**
Просто—прóсто, по́ просту, щи́ро.
Простоватый — проста́цький, недоу́мкуватий.
Простодушіе—простоду́шність.
Простодушный, но—простоду́шний, но, простоща́рий.
Простой—1) про́стий, звича́йний; 2) поеди́нчий; 3) проста́цький.
Простой—простíй, перестíй.
Простокваша—ки́сле молокó.
Простолюдинъ, ка—про́стий чоловíк, про́ста жíнка, простолю́дець, простолю́дка.
Простонародіе—прóсті лю́ди, прóстий люд, простóлюд, (стар.)—поспільство.
Простонародный—простолю́дний, проста́цький.
Простонать—простогна́ти, застогна́ти.
Просторный, но—просторий, о. **Просторнѣе дѣлается**—просторнíшати.
Просторъ—простíр; привíлля.
Просторѣчіе—простомóва, прóста мóва. **Въ просторѣчіи**—по простому.
Простосердечіе, простосердечность — щи́рість, щиросéрдість.
Простосердечный—щи́рий, щиросéрдий.
Простота—простóта; щи́рість.
Простофиля—га́ва, бéвзь, ду́рень.
Пространность — широ́кість, общи́рність, розло́гість.
Пространный—просторий, широ́кий, розло́гий, розле́глий, общи́рий.
Пространство—прóсторінь; óбшир, розлóг простороннще, оси́га. **Безпредѣльное п.**—бéзмір, безмір'я, безмéжище.
Пространствовать—промандрува́ти.
Простригать, простричь, ся—прострига́ти, простри́гти, ся.
Прострѣливать, прострѣлить — прострíлювати, прострíлити.
Прострѣлина—перестрéлина.
Прострѣлъ—1) прострíл, перестрíл; 2) рос: а) Aconitum Napellus L.—борáдь, зозýлині черевúчки, б) Anemone Pulsatilla L.—прострíл, сон, сонзíлля.
Простряпать—пропóратися.
Простуда — простýда, остýда, застýда, підвій.
Простужать, простудить, ся—студи́ти, простуди́ти; застуди́ти, ся, захолоди́ти, охвати́ти, ся, (од вітру)—підвíятися.
Проступать, проступить—прохóдити, пройти́, протиска́тись, протúснутись.
Проступокъ—прови́на, перéступ.
Простучать—простýкати, простукотíти.
Простывать, простыть, простынуть—простига́ти, сти́гнути, холóнути, прости́гнути, прости́гти, ви́стигнути, прохолóнути, охолóнути, ви́холонути.
Простылый—прости́глий, ости́глий.
Простынный—простира́ловий.
Простыня—простира́ло.
Простѣнокъ—простíнок, міжвікóння
Простякъ, простянка—проста́к, простýха.
Просуетиться—прометуши́тися.
Просуживать, просудить, ся—суди́ти; про-

суди́ти, ся, пропозива́ти.
Просутяжить—пропозива́ти.
Просучить—проскати́.
Просушиваніе—просу́шування.
Просушивать, просушить, ся—просу́шувати, просу́шити, ся.
Просушка—просу́шення.
Просфора—про́скура.
Просфорный—про́скурний.
Просчитывать, просчитать, ся — лічи́ти, перелі́чувати, — чи́тати, прорахува́ти, ся.
Просыпать, проспать—спа́ти, проспа́ти.
Просыпа́ть, просыпать—розсипа́ти, розси́пати.
Просыпаться, проснуться — просипа́тися, проспа́тися, прокида́тися, проки́нутися, прочну́тися, розбуди́тися, продру́хатися.
Просыпъ — про́сип.
Просыхать, просохнуть — просиха́ти, просо́хнути.
Просьба—про́зьба, про́хань, проха́ння.
Просѣвать, просѣять—пересіва́ти, висіва́ти, пересія́ти, ви́сіяти, (на решето) —точи́ти, переточи́ти.
Просѣвочный—пересіва́льний.
Просѣдина—щілина, роспа́дина.
Просѣдь, просѣдина — сивина́. **Борода съ просѣдью**—шпакова́та борода́; з сивино́ю.
Просѣка — про́січ, про́руб.
Просѣкать, просѣчь—прору́бувати, проси́кати, проруба́ти, проси́кти.
Просѣчный—проруба́ний.
Просякать, просякнуть—пересяка́ти, —сякти́, просиса́тися, прохо́дити (по воду).
Просяканіе—пересяка́ння.
Просяной—просяни́й. **П. солома**—просяни́ця, прося́нка.
Протаивать, протаять — роставати, ростя́нути.
Проталина—1) талови́на, тал. **Ѣхать по проламъ** — талом талува́ти; 2) прогальови́на, прога́лина, відпар.
Проталкивать, ся—пропи́хувати, проти́скувати, ся, пропха́ти, пропхну́ти, ся, проти́сну́тися.
Протанцовать—протанцюва́ти.
Протапливать, протопить—топи́ти, протопи́ти, ви́топити.
Протаптывать, протоптать—прото́птувати, протопта́ти.
Протаскать—1) протаска́ти; 2) протяга́ти, проволочи́ти.
Протаскаться — проволочи́тися, прошве́ндяти.
Протаскивать, протащить, ся — протяга́ти, протягти́, ся, проволокти́, ся.
Протачивать, проточить—1) прото́чувати, проточи́ти; 2) гостри́ти, ви́гострити, прогостри́ти.
Протекать, протечь—1) протіка́ти, протекти́, (ледве-ледве) — слези́ти, просли́зувати; 2) упливати, плину́ти. Время **протекаетъ**—час плине.
Протекшій — мину́лий.
Протереблівать, протеребить — прорива́ти, прорва́ти, пропо́лювати, пропо́лоти.
Протерпѣть — перетерпі́ти, стерпі́ти, ви́терпіти.
Протесть — проте́ст.
Протестованіе — протестува́ння.
Протестовать—протестува́ти.
Про́тивень—1) спи́сок; 2) бля́ха, лист (залізний, на якому печуть пироги́).
Противиться — опира́тися, опина́тися, спротивля́тися, о́пір става́ти, спереча́тися, іти́ про́ти, змага́тися.
Противленіе — о́пір. проти́вність, проти́влення.
Противникъ, ца—супроти́вник, ця, во́рог.
Противность — проти́вність; при́крість, бри́дкість, неприємність.
Противный, но—1) проти́вний, супроти́вний, но; 2) гидки́й, оги́дний, бридки́й, мерзе́нний, осору́жний, ги́дко, оги́дно, бри́дко.
Противовѣсъ—противага́.
Противодѣйственный — відпо́рний, протичи́нний, опороч и́нний.
Противодѣйствіе— проти́вність, перешко́дження; протичи́нність, відпо́рність, о́пір.
Противодѣйствовать— о́пір чини́ти; на перешкоди́, на зава́ді става́ти, роби́ти перешко́ду, перешкожа́ти.
Противозаконный, но—протизако́нний, непра́вний.
Противолежащій—супротиле́жний.
Противополагать, противоположить — ста́вити, поста́вити навпро́ти.
Противоположеніе— противоста́йність, протиста́влення.
Противоположный — проти́вний, супроти́вний, супротиле́жний.
Противорѣчивость—супере́чливість.
Противорѣчивый—супере́чливий.
Противорѣчить—пере́чити, супере́чити, запереча́ти.
Противорѣчіе—супере́чча, су́періч, супере́чність, перекір.
Противостоять, противостать—стоя́ти, ста́ти навпроти́.
Противостояніе — протиста́влення, о́пір; протиле́жність.
Противотрупіе—противотру́я, противотру́та.
Противоядный—противотру́йний.
Противуестественный—противприро́дний.
Противу, противъ—про́ти, напро́ти, су́проти, про́сто.
Протирать, протереть, ся—протира́ти, проте́рти.
Протискивать, протиснуть, ся— пропихати, проти́скувати, пропха́ти, пропхну́ти, проти́снути, ся.
Протлѣвать, протлѣть—протлівати, перетлівати, протліти, перетліти.
Протодіаконскій—протодия́конський.
Протодіаконство—протодия́конство.
Протодіаконъ—протодия́кон.
Протоіерей—протоєре́й.
Протоіерейство—протоєре́йство.
Протоколъ—протоко́л.

Протоко́льный—протоко́ловий, протоко́льний.
Протокъ—прото́к, перето́к, стру́мінь.
Протолковать—пробала́кати.
Протолпиться—прото́впитися, пропха̀тися.
Протомить, ся—проморя́ти, ся, промýчи́ти, ся.
Протопать—прото́пати, прогопати, прогопцюва́ти, протупцюва́ти.
Проторговать—проторгува́ти, прогандлюва́ти.
Проторжка—стра́та, втра́та (в торгу).
Проторить—прокла́сти (дорогу), уторува́ти, протопта́ти (стежку). **Проторённый путь**—ба́тий шлях.
Протосковать—просумува́ти.
Прототипъ—первообраз, перво́взір, прототип.
Проточина—прото́чина, червото́чина, перето́чка, струмо́к.
Проточный—бігу́чий, теку́чий.
Протрезвлять, протрезвить, ся—витверёзювати, ви́тверезити, протверёзювати, протверезя́ти, ся, тверезі́шати.
Протрепливать, —пать—ті́пати, ви́тіпати.
Протрубить—1) протруба́ти, просурмя́ти; 2) розголоса́ти, роздзвоня́ти.
Протурить—прогна́ти, прогу́рити.
Протурчать—прогу́ркати, протуркоті́ти.
Протухать, протухнуть—протуха́ти, прогу́хнути.
Протыкать—протика́ти, проткну́ти, простроми́ти.
Протѣсняться, протѣсниться—прота́скуватися, протовпля́тися і д. **Протискиваться.**
Протюкать—1) процю́кати; 2) прото́кати.
Протявкать—продзя́вкати.
Протягиваніе—протяга́ння.
Протягивать, протянуть, ся—1) протяга́ти, простяга́ти, протягну́, простягну́, ся, ви́простати; 2) тягну́, волокну́, протягну́, проволокну́, проволоча́ти (час, ді́ло).
Протяженіе—про́тяг.
Протяжка—відволо́ка, проволо́ка.
Протяжно—з про́тягом, з проволо́ком.
Протяжность—протя́жність, витя́жність.
Протяжный—протя́глий, протя́жний.
Проудить—прову́дити, проловúти (удкою).
Проужинать—провечеря́ти.
Проумничать—промудрува́ти.
Проучать, проучивать, проучить, ся—провча́ти, провча́ти, ся, ви́школити.
Проушина—ді́рка, у́шко.
Профанъ—нетя́ма, нетя́маха.
Профессіональный—фахо́вий, професі́йний.
Профессія—фа́х, профе́сія.
Профессорскій—профе́сорський.
Профессоръ—профе́сор.
Профиль—про́філь.
Профильный—профільо́вий.
Профильтровывать, профильтровать—д. **Процѣживать.**
Профинтить—протри́нькати, проца́ндрити.
Прохаживать, проходить, пройтись—проходи́ти, проходи́ти, ся, пройти́, ся.
Прохватывать, прохватить—1) прокóлювати, простромля́ти, проколóти, простроми́ти; 2) прийма́ти, прия́ти.
Прохворать—пронеду́жати, прослабува́ти.
Прохвостъ—підчи́хвіст, прочва́ра, суці́га.
Прохлада—прохоло́да, холодо́к.
Прохладительный—охоло́жуючий.
Прохладный, но—по́холодний, холодну́вáтий.
Прохлаждать, прохладить, ся—охоло́джувати, прохоло́джувати, прохолоди́ти, ся; вихоло́жувати, ви́холодити, ся.
Прохлажденіе—охоло́да.
Прохлестать—пролящáти, прохви́ськати.
Прохлопать—проля́скати, (криламн) — пролопоті́ти.
Прохлопотать—проклопота́ти.
Прохнынать—пропхи́кати, проріомсати.
Проходимецъ—пройди́с(ь)віт, шва́йкало.
Проходить, пройти—1) прохо́дити, перехо́дити, пройти́, перейти́; 2) мина́ти, проминя́ти, мину́ти, ся, проминýти. **Это ему не пройдётъ**—се йому́ так не мине́ться, се ду́рно не мине́.
Проходка—прохо́дка, прогуля́ння, про́машка.
Проходной—прохідни́й; скрізни́й.
Проходъ—прохід, перехід, (узенький між будовами)—суткú, суточкú.
Прохожденіе—перехід; ви́клад (якоїсь на́уки).
Прохожій—перехо́жий, подоро́жній.
Прохозяйничать—прохазя́йнувáти. прогосподарюва́ти.
Прохолаживать, прохолодить, ся—студи́ти, простуди́ти, прохоло́джувати, прохолоди́ти.
Прохохотать—прореготáти.
Прохрапѣть—прохропта́; захропта́.
Прохрипѣть—прохрипі́ти.
Прохромать—прошкандибáти, прокульга́ти.
Процарапывать, процарапать—продря́пувати, продря́пати.
Процарствовать—процарюва́ти.
Процвѣтать, процвѣсть—проц(ь)вітáти, квітува́ти, проц(ь)вістú, росквітнутись.
Процвѣтаніе—квітува́ння, проц(ь)віта́ння, ро́сквіт.
Процентный—проце́нтовий, відсо́тковий.
Процентъ—проце́нт, відсо́ток.
Процентщикъ—лихва́рь.
Процессія—проце́сія, про́від.
Процессъ—1) проце́с, спра́ва, по́зва, по́зов; 2) проце́с, ді́я.
Процѣживаніе—ці́ження.
Процѣживать, процѣдить—проціжувати, процідúти.
Процѣловать, ся—процілува́ти, ся.
Прочавкать—проця́мкати.
Прочёсывать, прочесать—розчі́сувати, розчеса́ти; продря́пати (чешучи).
Прочётный—1) перерахо́ваний (зле); 2) при зна́чений до чита́ння.
Прочёть—1) поми́лка (в раху́нку); 2) прочита́ння.
Прочинивать, прочинить—лата́ти, перела-

тáти; пролатáти.

Прочистка—прочáщення.

Прочитывать, прочитать—читáти, прочитáти, начúтувати, начитáти.

Прочить—прямувáти, (кому що) рáдити, призначáти.

Прочихать—прочхáти.

Прочихаться—вúчхатися.

Прочищать, прочистить—прочищáти, прочúстити.

Прочищеніе—перечáщення, очáщення.

Прочій—úньший, остáнній, рéшта. **Между прочимъ**—між úньшим.. **И прочее**—і такé úньше.

Прочность—мíцність.

Прочный, но—мíцний, мíцно, цупкúй, цупко, тривáлий.

Прочь—пріч, гéть, (до кількох)—гóть-те. **Прочь отъ меня!**—геть від мéне! **Поди прочь!**—ідú геть! **Не прочь**—не від тóго. **Я не прочь отъ этого**—я не від тóго, я нічóго прóтн сьóго не мáю.

Прошалить—пропустувáти, прожирувáти.

Прошарить—вúшарити, вúнишпорити.

Прошататься — проблукати, прошвá(е)ндяти.

Прошва—мерéжана лямíвка, лúштва

Прошедшій—минýлий.

Прошелестéть—прошелестíти.

Прошеніе—прохáння, прóзьба, супліка.

Прошеный—прóханий.

Прошёптывать, прошептать, ся—прошíптувати, прошепотíти, прошепотáти, ся.

Прошибать, прошибить, ся—пробивáти, пробúти, ся.

Прошивать прошить—прошивáти, прошúти.

Прошивной—прошиваний, мерéжаний.

Прошипѣть—прошипíти, (про гадюку)—просичáти, (про воду)—пробулькотíти, проклекотíти, (про сало)—прошкварчáти.

Прошлогодній—горішній.

Прошлый — минýлий. **Прошлое**—минýле, минýлість.

Прошляндать, прошляться—прошвá(е)ндяти, провéштатися.

Прошмыгнуть—прошмигнýти, промайнýти.

Прошумѣть— прошумíти, прогомонíти.

Прошутить—прожартувáти.

Прошушукать, ся—прошушýкати, ся, протишкувáтися.

Прощальный — прощáльний, відхóжий, відхíдний **П. угощеніе** — відхíдне, відхóжа чáрка.

Прощаніе—прощáння, роспрощáння, прóводи.

Прощать, проститься—1) прощати, вибачáти, пробачáти, дарувáти, простúти, ся, вúбачити, пробáчити, подарувáти; 2) прощáтися, попрощáтися. **Прощай, прости! Прощайте!**—прощавáй, бувáй здорóв, будь здорóв, прощавáйте, бувáйте здорóві

Проще—простíше **Проще всего**—найпростíше.

Прощелыга—д. **Пройдоха і Прохвостъ.**

Прощеніе—прóщéння, дарувáння, пробáчення. **Попросить прощенія** — попросúти.

Проѣдать, проѣсть, ся—проїдáти, проїсти, ся, прохарчúти, ся.

Проѣдина—прогрúзене мíсце.

Проѣздить, ся—проїздити, ся.

Проѣздомъ—перéїздом, по дорóзі.

Проѣздъ—проїзд, перéїзд.

Проѣзжать, ся—проїз(д)жáти, проїздúти, проїхати, ся, вuїзжáти, вuїздúти, ся.

Проѣзжающій—проїзжáючий, перéїзжий.

Проѣзженный—вuїзжений (кінь).

Проѣзжій—проїздній, перéїздній.

Проэкзаменовать—вúспитати, проекзаменувáти.

Проявленіе—вúява, проя́ва, вúявлення.

Проявлять, проявить, ся—виявлúти, ся, проявлúти, ся, виникáти, визначáтися, вúявити, проявúти, ся, вúзначитися.

Прояснивать, прояснять, прояснить, ся—прояснювати, ся, прояснúти, ся, (про годину ще) — випогóджуватися, с(ь)вітлíти, розвúднюватися, вúпогодитися, на годúні стáти, прояснíти, прояснíщати.

Прудить, запрудить—гатúти, загатúти.

Прудовой—ставовúй, ставнúй.

Прудъ—став, (здр.) ставóк, ставóчок, (невеличкий, викопаний) — сáжавка, кóпанка, (мíсце, де був став)—ставúще, ставúсько.

Пружина—пружúна.

Пружиный—пружúновий.

Прусакъ—шваб, прусáк.

Прутковый—прýтовий, дрóтиковий.

Прутнякъ—молодня́к, молодничóк (молодий лíсок); лóзи, верболіз.

Прутъ—лозúна, хворостúна, рíзка, (дротяний для плетíння)—прут, дрóтик.

Прутяной—хворостя́ний.

Прущъ—рос. Geranium L'Herit—журавéльник, G. pratense L.—вóвча стýпа, вóвчі лáпки, вовчýга, вовчýра.

Прыганіе—стрибáння, плúгання, скакáння, (в танцях)—гóпи, гóцання.

Прыгать, прыгнуть — стрибáти, плигáти, скакáти, цúбати, стрибнýти, плигнýти, цибнýти.

Прыгунъ,—нья—скакýн, скакунéць, плигýн, плигунéць, стрибýн, стрибунéць, брикýн, брикýха.

Прыгъ—плиг, скік, стриб.

Прыжокъ—плиг, скік, стриб. **Прыжкомъ**—плúгом, скóком, вúстрибом.

Прыскалка—кропúло, брúзкавка.

Прыскать, прыснуть, ся—брúз(ь)кати, прúс(ь)кати, кропúти, брúзнути, прúснути,покропúти;(од с(ь)міху)--пóрхнути.

Прысканіе — брúзкання, прúскання, кроплення.

Прытній, ко—прудкúй, прýдко, швидкúй, швúдко, шпаркúй, шпáрко.

Прытче—швúдче прýдче, прудкíш.

Прыть—пру́дкість, мото́рність, шви́дкість, жва́вість; бадьо́р. **Пустить коня во всю прыть** — пусти́ти коня́ на вза́води, що есть ду́ху. **Бѣжать во всю прыть**—бі́гти що есть ду́ху.
Прыткость—пру́дкість, шпа́ркість.
Прыщеватый—прищува́тий.
Прыщеватѣть, прыщевѣть, опрыщевѣть—при́щитися, попри́щитися.
Прыщъ—прищ, при́щик, (мн.)—прищі.
Прѣлый—запрі́лий, (про борошно то-що)—зле́глий, приле́глий. **Прѣлые глаза**—кі́слі о́чі.
Прѣніе—запрі́вання; прі́ння; гниття́.
Прѣсноводный—річни́й, прісново́дний.
Прѣсность, прѣснота—прісно́та, соло́дкість.
Прѣсный—прісний, соло́дкий (про воду).
Прѣснякъ—прісня́к.
Прѣть, взопрѣть, выпрѣть—прі́ти, упрі́ти, зіпрі́ти, впрі́ти.
Пря—супере́чка і д. **Преніе.**
Пряденіе—пря́дло, пряді́ння.
Прядиво—пря́диво; пря́жа; ку́жіль.
Прядильщикъ,ща—пряді́льник, пряді́льниця. пряді́нниця, пря́ха.
Прядильня—пряді́льня.
Прядь—(шерсті) — па́смо, (льо́ну)—ми́чка, (льону в 10 жмень)—повісмо.
Пряжа—пря́диво (нитки прядені).
Пряжка—(с)пря́жка, за́стібка, шпо́ник.
Прялка—пря́дка, самопря́д, самопря́дка, ку́жіль, кужелі́на.
Прямёхонекъ, прямёхонько—прямі́сінький, простісінький, ко.
Прямизна—про́стість.
Прямикъ — чоловік щи́рий, про́стий, прями́й. **Идти, ѣхать напрямикъ** — навпросте́ць, навпрошки́, навпряме́ць іти́, їхати.
Спрямить, спрямить—прями́ти, випрямля́ти, виправля́ти і д. **Выпрямить.**
Прямо—пря́мо, про́сто.
Прямленіе—простува́ння.
Прямодушіе—щи́рість, відкри́тість, прямоду́шність.
Прямодушный—прямоду́шний.
Прямой—прями́й, про́стий.
Прямокрылый — прямокри́лий, простокри́лий. **П. насѣкомыя,** Orthoptera — пря́мо(про́сто)кри́льці.
Прямолинейный—прямоли(і)нійний.
Пряморогій—просторо́гий.
Прямота—про́стість.
Прямоугольникъ, ный—прямоку́тник,—ний.
Прямь—правёць, про́ста лі́нія.
Пряникъ—пірник, (медовий) — медівни́к, медяни́к.
Пряничникъ, ца—медівни́шник, ця.
Пряничный—медівни́шний.
Прянности—корі́ння.
Пряный—го́стрий, корі́нний.
Прясло — прясло (часть плоту між 2 колами).
Прясть, спрясть — пря́сти, попря́сти, напря́сти.
Прятаніе—хова́ння.
Прятать, спрятать, ся — хова́ти, кри́ти, схова́ти, укри́ти, ся, перехо́вувати, перехова́ти, ся.
Псаломникъ—псал(ь)ми́ста.
Псаломщикъ—псал(ь)ти́рник, дяк.
Псаломъ—псало́м, псальма.
Псалтирь, псалтырь—псалти́р.
Псарный—пся́рний.
Псарня—пся́рня.
Псарь—ло́вчий; псяр, пся́рник.
Псарскій—пся́рський.
Псевдонимъ—псевдо́нім.
Псина—1) соба́че м'я́со, пся́тина; 2) пе́йна
Психическій—психі́чний.
Психологія—психоло́гія.
Психологическій—психологі́чний.
Психологъ—психо́лог.
Псица—су́ка, су́чка, пси́ця.
Псовый—соба́чий, пся́чий.
Псора—шо́луді, па́рші.
Птенецъ, здр. **птенчикъ** —пташа́, (здр.) пташа́тко, пташеня́, (здр.) пташеня́тко; писклі́, голопу́пок.
Птица, (здр.) **птичка**—пта́ця, пти́чка, пта́ха, птах,(здр.) пта́шка, пташи́на,(зб.) пта́ство, (дита́че) ті́тя. **Пѣвчія п.**—с(в)півоче пта́ство. **Хищная п.**—ха́жий птах. **Домашняя п.**—домо́ве пта́ство, дробина. **Подымать птицъ**—зруша́ти птахи́ (мисли́вське)
Птицеводство — птахівни́цтво, хова́ння птахів.
Птицегаданіе—віщува́ння з птахів.
Птицеловля—ла́пка (на птахи́).
Птицеловство — пташни́цтво, птахоло́вля.
Птицеловъ—пта́шник.
Птичій — пти́чий, пта́ський, пташи́ний, пта́шачий. **Птичій дворъ** — пта́шня. **Птичье гнѣздо,** — рос. Neottia Nidus Avis Rich—миколайці.
Птичникъ—1) пта́шник; 2) пта́шня, пташа́рня, ко́ець, ку́ча.
Птичница—пта́шниця, дробини́ця.
Публика—пу́бліка.
Публикація—оголо́шення, оповіщення, публіка́ція.
Публиковать—оголо́шувати, оповіща́ти, публікува́ти.
Публичность — прилю́дність, привелю́дність, публі́чність.
Публичный, но — публі́чний, прилю́дний, принаро́дний, привелю́дний, но.
Пуга—гу́зка (в яйці).
Пугающе, пугало—страши́ло, страхо́вище. опу́дало.
Пуганіе—ляка́ння, страха́ння.
Пуганный, пуганый—ля́каний, поло́ханий.
Пугать, ся, испугать, ся, пугнуть—ляка́ти, ся, жаха́ти, ся, страха́ти, ся, поло́хати, ся, зляка́ти, ся, сполохати, ся.
Пугачъ, пт. Strix Bubo—пу́гач.
Пугливость—ляклі́вість, жахлі́вість, полохлі́вість.
Пугливый, во—ляклі́вий, во, жахлі́вий, во, полохлі́вий, во.
Пуговица, пуговичка—ґу́дзь, ґу́дзик, ґу́дзичок.
Пуговочникъ, ца—ґудзика́рь, ка.
Пуговочный—ґу́дзико́вий.

Пудель—1) пу́дель (собака); 2) мах, о́бмах (мисливське).
Пудовикъ—пудова́ гу́ря.
Пудовой—пудови́й.
Пудра—пу́дра.
Пудреніе—пу́друва́ння.
Пудрить—пудрува́ти.
Пузанъ—пуза́нь, черева́нь, бари́ло.
Пузастый, пузатый—пуза́тий, черева́тий, бруха́тий.
Пузо—пу́зо, че́рево.
Пузцо—пу́зько, черевце́.
Пузырёкъ—1) міхурець, пухире́ць; 2) ба́ньочка, пля́шечка.
Пузыриться—1) надима́тися, здима́тися; пуска́ти бу́льбашки, бу́лькати; 2) бунди́читися, инди́читися.
Пузыристый, пузырчатый — пухи́ристий, прищува́тий.
Пузырь—1) пухи́р; 2) (на воді) — бу́лька, бу́льбашка, ба́нька; 3) пухи́р, міху́р, (здр.) міху́рчик (на тілі).
Пукалка—пу́кавка.
Пукать, пукнуть—пу́кати, пу́кнути.
Пукъ, пучёкъ—пук, пучо́к, (ниток то-що) —жмут, жму́ток, (шовку, бісеру)—бунт, бу́нтик, (тютюну) — папу́ша, (льону)—го́рстка, (соломи) — скру́тень, крутінь.
Пулевый—ку́левий.
Пулечный—кулеша́ний. **П. сумка** — кулю́шниця.
Пульверизаторъ—при́скавка, пульвериза́тор.
Пульверизировать—при́скати, пульверизува́ти.
Пульсъ—живо́ць, жи́вчик, пульс.
Пульсовый—пульсови́й, живчико́вий.
Пуля, пулька—ку́ля, ку́лька.
Пулярда, пулярдка — ку́рка (молода та жирна).
Пунктирный—точко́ваний.
Пунктъ—1) артику́л, пункт; 2) пункт, то́чка, мі́сце.
Пунктированіе—точкува́ння.
Пунктировать—пунктува́ти, точкува́ти.
Пухочка, пт. Emberiza nivalis—пос(ъ)мітю́ха, сусі́дка.
Пунцовый—ясночерво́ний, пунсо́вий, гаря́чий.
Пуншъ—пунш.
Пупа́вка, пупавникъ, рос. Anthemis—ромéн, рум'я́нок. **Пупавка Римская**, A. tinctoria — ба́бки́, жовтя́ло, гвозди́ки польові́, нагі́дки́ польові́, ромéн.
Пуповина, Funiculus umbilicalis — пупе́ць, пупови́нна, пу́пник.
Пупковидный—пупкува́тий.
Пуповникъ, рос.—1) Scabiosa arvensis—наголова́ток, огі́рча́к, свербі́жниця; 2) Alisma plantago L.—жо́вник, шúльник, бу́шник, водяни́й попу́тник.
Пупочный—пупко́вий.
Пупъ, пупокъ—пуп, пу́пець, пу́пик.
Пупырникъ, рос. Tarilis Anthriscus Gärtn.—опу́цьки, сверби́гуз.
Пупырь, пупырышекъ—прищ, при́щик, пухи́рик, коро́ста.
Пупышъ—шекъ—пу́п'янок, пу́п'яшок.
Пурга (сібірське)—завірю́ха сні́жна.
Пурпуровый—пурпуро́вий, багро́вий.
Пурпуръ—пурпу́р, багре́ць, багрі́нь.
Пускай, пусть—нехá́й, хай, най; бода́й.
Пусканіе—пуска́ння.
Пускать, пустить—пуска́ти, пусти́ти. **Пускать пѣну**—пі́нити. **П. пыль въ глаза**—ману́ пуска́ти, туману́ напуска́ти. **П. по міру съ сумою**—в старці́ пусти́ти. **П—сяна произволъ судьбы**—пусти́тися бе́рега.
Пустельга—пусте́льга, Falco tinnunculus.
Пустёхонекъ—порожні́сінький.
Пустовать—порожнюва́ти (про посудину), пустува́ти (про хату), облогува́ти, вакува́ти (про землю).
Пустодомъ, пустодомка—недба́лиця, недба́ха, недба́йло.
Пустое—пусте́, дурни́ця, дарма́
Пустой, пусто—1) поро́жній, пусти́й, пу́сто. **Пусто въ карманѣ**—ві́тер в кишо́ні. **Съ пустыми руками**—з поро́жніми рука́ми, порожняко́м. **Пустой домъ**—пу́стка. **Пустое мѣсто** — пусти́рь, пу́стка. **П. зерно**—пужи́на. **П. орѣхъ**—холости́й, мокля́к, свисту́н. **П. огурецъ** (солоний)—плю́скний; 2) даре́мний, ма́рний, поро́жній; пусти́й, поро́жній, недоді́льний. **Пустая трата времени**—марнува́ння ча́су.
Пустокормъ—дармої́д.
Пустомелить—базі́кати, верзти́, торо́чити, тереве́ні пра́вити, точи́ти, плести́, тереве́нити, варзя́кати, моло́ти не знать що.
Пустомеля, пустозвонъ, пустословъ—базі́кало, баля́сник, мелу́н, торохті́й, ка, цокоту́н, ха, марномо́вець, марносло́вець.
Пустомельство—тереве́ні, базі́кання.
Пусторосль, рос. Sambucus racemosa L.—без, буз, бузина́.
Пустосвитъ, пустосвятка — с(ь)в'ято́ша, с(ь)в'яте́ць, с(ь)в'яте́нниця.
Пустословить—марносло́вити.
Пустословіе—марномо́вство.
Пустота—поро́жнява, порожне́ча.
Пустоцвѣтъ—пусто́ц(ъ)ві́т.
Пустошка, пт. Upupa epops—о́дуд, ву́двуд.
Пустошь—1) пу́стка; 2) дурни́ця.
Пустынникъ, ца—пусте́льник, ця.
Пустынническій—пусте́льницький.
Пустынный—безлю́дний, пусте́льний.
Пу́стынь—манасти́рь (в глухому місці)
Пустыня—пусти́ня, пусте́ля.
Пустырникъ, рос. Leonurus Cardiaca L.—глуха́ кропи́ва, си́ндра.
Пустырь—пу́сти́рь, пу́стка.
Пусть—д. **Пускай. Пусть-ка** — нехá́й-лиш, лише́нь, нехàй-но. **Пусть бы**—нехá́й-би, ха́й би.
Пустѣть—пусті́ти, безлю́діти.
Пустякъ—дрібни́ця, дріб'я́зок, пусте́.
Пустячный—аби́-який, незначни́й.
Путаница—плутани́на, путани́на.
Путаніе—плу́тання, пу́тання.
Путать, ся—1) пу́тати, плу́тати, ся; 2) мі-

ша́тися, плу́татися; збива́тися.
Путеводитель—провідни́к, повода́рь.
Путеводный—провідни́й.
Путеводство—провідни́цтво.
Путевой—доро́жній; подоро́жній.
Путешественникъ, ца—мандрі́вни́к, ця, подоро́жній, ня, подоро́жник, подоро́жниця.
Путешествіе—по́доріж (р по́дорожі), мандрі́вка, м(в)андрува́ння, (до с(ь)в. місць)—про́ща.
Путешествовать—подорожува́ти, по́доріж відбува́ти, мандрува́ти, вандрува́ти, по́доріж справля́ти, (до с(ь)в. місць)—іти́ на про́щу.
Путло́—пу́то, (на птиць)—бо́ркальці.
Путникъ, ца—подоро́жній,—ня.
Путный—пу́тній, путя́щий.
Путы—пу́то, (мн.) пу́та.
Путь—1) путь, доро́га, шлях. **На обратномъ пути**—верта́ючись, по́вертом. **По пути**—по доро́зі. **Сухимъ путёмъ**—суходо́лом, ру́мом. **Ступить на скользкій путь**—на слизьке́ на слизьку́ попа́сти. **Сбить, ся съ пути**—зби́ти, ся з доро́ги; 2) пуття́ і д. **Прокъ. Будетъ ли какой путь въ этомъ?**—чи ва́йде з цього́ що пу́тне? 3) спо́сіб.
Пухленькій—пухке́нький.
Пухлина—пухли́на.
Пухлый—1) опу́хлий, роспу́хлий; 2) пухка́й.
Пухлякъ—1) пт. Parus cristatus—чуба́тка; 2) рос. Daphne Mezereum L.—во́вче ли́ко, ягідка́, во́вчі я́годи.
Пухнуть, распухнуть—пу́хнути, роспу́хнути.
Пуховикъ—пухови́к, пухова́ця.
Пуховинка—пуши́нка.
Пуховый—пуховы́й.
Пухъ, пушокъ—пух, (здр.) пушо́к. **Въ пухъ**—геть, чи́сто, зовсім, до кра́ю, до що́нту.
Пучеглазить—витріща́тися.
Пучеглазый—витрішкува́тий, лупа́тий, банька́тий, вирлоо́кий.
Пучеглазъ—1) банька́ч, витріща́ка, ока́нь; 2) га́ва, розя́ва.
Пучина—вир.; безо́дня, ну́рта.
Пучинный—нуртови́й, безо́дній.
Пучить, ся—здима́ти, надима́ти, ся. **Пучить глаза**—п'ясти́, витріща́ти о́чі.
Пучки, рос. Heracleum sibiricum L.—борщівни́к, козе́л.
Пучковый—пучкови́й.
Пуша—пух (у з(ь)віря́т).
Пушечный—гарма́тний.
Пушистый—пухна́тий, вовни́стий.
Пушить, ся—1) облямо́вувати, обшива́ти ху́тром; 2) ла́яти, (дуже)—корени́ти, костити́, кобени́ти.
Пушка—гарма́та, пу́шка, (особлива)—гаківни́ця.
Пушкарёвъ—гармашів.
Пушкарскій—гармаше́вий.
Пушкарь—гарма́ш.
Пушница—полова́ (д. Мякина).
Пушной—1) хутря́ний; 2) полов'я́ний.
Пушокъ—пушо́к.
Пушь—1) пух; 2) ху́тро.
Пуща—пу́ща, не́тря, гущина́, гуща́вина.
Пуще—гі́рше, гі́рш, бі́льше, бі́льш.
Пуще всего—гі́рше всього́, бі́льш усього́, над усе́.
Пхиновникъ, рос. Aristolochia Clematitis L.—филі́льник, филійник.
Пчела, пчелка, ком. Apis mellifera—бжола́, бджола́, пчола́, (здр.) бжі́лка, бджі́лка, бджі́лочка, бжолена́,-тко,пчі́лка, (зб.)—бжола́, бжоля́та, (у кожному рою)—ма́тка, тру́тні і робо́чі бжоли, (рій без матки)—бе́зматень, (бжоли, перегнані в другий улик)—перегін, (виліт молодих маток)—при́гра.
Пчелиный—бжоляни́й, бджоли́ний.
Пчеловодство—бжоля́рство, па́сішництво, пасішникува́ння,бжільни́цтво,пчільни́цтво. **Заниматься пчеловодствомъ**—пасішникува́ти.
Пчеловодъ—бжоля́р, па́сішник.
Пчелоядъ—д. Кобець.
Пчельникъ—1) па́сіка; 2) рос. Mellissa officinalis—када́ло, медівка.
Пшеница, рос. Triticum L.—пшени́ця, (здр.) пшени́чка, пшени́ченька.
Пшеничный—пшени́чний.
Пшено рос. Panicum miliaceum L.—пшоно́.
Пшоный—пшоня́ний.
Пыжикъ—1) молода́й о́лень; 2) призе́мок, куцак, курдупель.
Пыжить—кле́йтух забива́ти.
Пыжиться—бундю́читися, инда́читися, пирожа́тися.
Пыжовый—кле́йтуховий.
Пыжъ—кле́йтух (до рушни́ці).
Пыланіе—пала́ння.
Пылать—пала́ти, (дуже) палахті́ти, палахкоті́ти.
Пылина, пылинка—порошина́, порошина́нка, пилина́, пилина́нка.
Пылить—пили́ти, порошити́, кури́ти.
Пылкій—1) полум'яни́стий; 2) палкий, гаря́чий, вогнюва́тий.
Пылко—па́лко, з за́палом.
Пылкость—пал, па́лкість.
Пылъ—1) по́лум'я, по́ломінь. **Пламень**; 2) пал, за́пал, вого́нь.
Пыль—пил, по́рох, (що мететься)—ку́рява. **Цвѣточная пыль**—квітковий пил, (що бджоли збирають)—о́бніж, (утоптаний)—перга́.
Пыльникъ, Anthera—голо́вка тичи́нки, пило́чня.
Пылькый, но—ку́рний, но, по́рошно.
Пырей, рос. Triticum repens L.—пирій.
Пырейный, пырейчатый—пирійний.
Пырокъ—штурхане́ць.
Пырять, пырнуть, — шту́рхати, штрика́ти, штурхну́ти, штрикну́ти, шпирну́ти.
Пытать, ся—1) бра́ти на му́ки, випи́тувати на му́ках, мордува́ти, катува́ти; 2) (**попытаться**)—про́бувати, захо́дитися.
Пытка—му́ки, мордува́ння, катува́ння, тортури. **Подвергнуть пыткѣ**—взя́ти на му́ки, на тортури.

Пытливость—допи́тливість, цікáвість. **Пытливый**—допи́тливий, цікáвий. **Пыхтей**—пухтíй. **Пыхтѣть**—пу́хкати. **Пышать, пыхнуть**—1) сáпати, сопти́, сопíти; 2) пашíти, жахтíти. **Пышка**—пухке́ник, (особлива) — балабáн; пампу́шка, ластьóн. **Пышность**—пи́шність, бу́чність. **Пышный, но**—пи́шний, бучни́й, бу́чно. **Пыщиться**—бундю́читися, надима́тися. **Пьедесталъ**—підні́жжа, підста́ва. **Пьющій** (горілку то-що) — питу́щий, питéць. **Пьяница**—п'яни́ця, піяк, піяка; перепíець, (поб.)—п'янюга. **Пьянство**—п'я́нство, п'яни́цтво, пія́цтво, піятúка. **Пьянствовать**—пія́чити, п'я́нствувати. **Пьянчуга, пьянчужка**—п'яни́чка. **Пьяный**—п'я́ний. **Пьянѣть, опьянѣть** — п'яні́ти, оп'яні́ти, впáтися. **Пѣвецъ, пѣвица**—1) с(ь)півéць, с(ь)півáк(а), с(ь)півáчка; 2) с(ь)півéць. **Пѣвунъ, нья**—с(ь)півýн, с(ь)півáка, с(ь)півáчка. **Пѣвучесть**—с(ь)півýчість, с(ь)півóчість. **Пѣвучій**—с(ь)півни́й, с(ь)півýчий, с(ь)півóчий. **Пѣвческая**—с(ь)півáльня. **Пѣвческій**—с(ь)півáцький, с(ь)півéцький. **Пѣвчій, ая** — с(ь)півли́вий, с(ь)півóчий, с(ь)півýчий,а. **Птичка п.**—с(ь)пívочка. **Пѣвчій** — півчий, с(ь)півáк, с(ь)півáка, с(ь)півáчка. **Пѣгій**—перíстий, строкáтий. **Пѣжина**—плáма на білій шóрсті. **Пѣна**—пíна, шум, (на страві)—шумовúна. **Пѣнистый**—пінявий, шумли́вий. **Пѣнить, вспѣнить, ся**—пінити, ся, шумувáти, збивáти пíну, спíнити. **Пѣніе** — с(ь)пів, с(ь)пíви, с(ь)півáння, (птиць)—щебетáння. **Пѣнка**—1) пíнка, шумовúна (на варенні), (на молоці)—плівка, шкýрка, кожушóк; 2) пíнка морська, мін. Millepora polymorpha. **Пѣнковый**—пінкóвий. **Пѣнникъ**—пíнник, оковúта. **Пѣнкость**—пінявість. **Пѣнный**—пíнний. **Пѣсельникъ**—пíсельник, пісня́р. **Пѣсенка**—пíсенька, с(ь)піванка, с(ь)півáночка. **Пѣсенникъ** — 1) с(ь)півáк, с(ь)півáка; 2) збíрник пíсéнь, с(ь)піванник. **Пѣсенница**—с(ь)півáчка. **Пѣсенный**—пíсенний, с(ь)пívний. **Пѣснопѣніе**—1) церкóвна пíсня, церкóвний с(ь)пів; 2) вірші, лирúчний стихотвíр. **Пѣсня, пѣснь**—пíсня с(ь)пів, с(ь)піванка. **Пѣсни эпическія, повѣствовательныя**—дýми, пíсні епíчні. **П. свадебныя**—вéсільні пíсні. **Весенніе п.**—весня́нки. **Хороводныя п.**—танкú; гаївки, коломúйки, шýмки. **Обрядныя п.**—обрядóві; колáдки, щедрíвки, петрíвочні, петрíвки, троїцькі і т. д., (поучаючого змісту)—псáльми. **Пѣстовать, выпѣстовать** — пéстувáти, пестúти, вúпестувати, вúпестити, вúкохати. **Пѣстунъ, пѣстунья**—пестýн, пестýнка. **Пѣтухъ**—пíвень, (здр.) пívник, когýт. **Индѣйскій пѣтухъ**—индúк. **Пѣтушиться**—1) бундю́читися, пиндю́читися; 2) задирáтися. **Пѣтушій**—пívнячий. **Пѣтушій гребень, пѣтушникъ, пѣтушинникъ**, рос. Rhinanthus Crista Galli—брáтчики жóвті, бубовúк, брязгíтка, липчáця, конопля́ник, кошýльник, дзвінéць, звінóчки. **Пѣтушьи головки**, рос. Lamium purpureum L.—крáсна кропúва, шáндра. **П. гребешки** — рос. Melampyrum cristatum L.—пívники. **Пѣтушки**, рос.—1) Cypripedium Calceolus L.—жóвті зозýльки, черевúчки, зозýлині черевúчки; 2) Iris sibirica L—пívники, борові пívники, Iris Pseudacorus L.—пívник, болóтні пívники, косúці, лепешня́к. **Пѣтушокъ** — пívник, когýтик. **Пѣтушокъ морской**, пт. Fringa pugnax — турухтáй. **Пѣтый**—с(ь)півáний. **Пѣть, спѣть, ся** — с(ь)півáти, ся, зас(ь)півáти, прос(ь)півáти. **Другое поётъ**—. йньшої зас(ь)пívав. **Пѣхота, пѣхотинецъ**—піхóта, піхотúнець, піхóтник. **Пѣхотный**—піхóтний. **Пѣшеходія**—пішохóд, (частíше мн.) пішохóди **Пѣшеходъ**—пішохóдець, пішани́ця. **Пѣшій**—пíший, пішани́ця. **Пѣшка**—1) пíшак (у грі в дамкú); 2) (про чоловíка)—нікчéма; попúхач. **Пѣшкомъ**—пíшки, пішкóм, піхтурóю. **Пѣшія**—пíшні, підóйма. **Пяденный**—п'ядéвий. **Пядь**—п'ядь. **Пяленіе** — напинáння, натягáння, ростягáння. **Пялечный**—кросенкóвий. **Пялить, распялить** — ростя́гувати, ростягтú; напинáти, роспинáти, п'ясти́. **Пялить, выпялить глаза**—витрiщáти, вúтріщити, вúлупити óчі, банькúй. **Пялы**—ростопíрка. **Пяльцы**—п'я́льці, кросна. **Пята, пятка**—1) п'ятá; п'ятка; 2) (у дверях)—бігýн; 3) (в улику)—пóли. **Пятакъ, пятачекъ**—п'ятáк, п'ятачóк. **Пятачный**—п'ятакóвий. **Пятерикъ**—п'ятерúк; п'ятифунтóвий. **Пятерка**—п'я́тка (в картах). **Пятерня**—п'ятірня́. **Пятеро**—п'я́теро. **Пятіалтынный**—злóтий, золотúй (15 коп.). **Пятиверстный**—п'ятиверстóвий. **Пятиглавый**—п'ятивéрхий, п'ятибáнний. **Пятигранный**—п'ятикýтний, п'ятигрáнний. **Пятидесятилѣтіе**—пятидесятолíття.

Пятидесятилѣтній—п'ятидесятолі́тній.
Пятидесятый—п'ятидеся́тий.
Пятидневный—п'ятиде́нний.
Пятикратный—п'ятиразо́вий.
Пятилистникъ, рос.—1) Potentilla reptans L. —мо́хна; 2) Comorum palustre L. — во́вче ті́ло.
Пятилѣтіе—п'ятирі́чча, п'ятиліття.
Пятиполюсный—на п'ять змін, п'ятизмі́нний.
Пятилѣтній—п'ятирі́чний, п'ятилі́тній.
Пятерицею—уп'я́теро.
Пятирублёвка—сині́тка, сина́ця, п'я́тка (5 карб.).
Пятить, ся—1) рачкува́ти, порачкува́ти; 2) одкида́тися, одступа́тися, одкинутися, одступи́тися (од слова).
Пятиугольникъ—п'ятику́тник.
Пятнадцать—п'ятна́дцять, п'ятна́дцятеро.
Пятнать, запятнать, ся—таврува́ти і д.

Клеймить; 2) пля́ми́ти, ся; попля́ми́ти; 3) чорни́ти, сплямува́ти, попля́ми́ти.
Пятница—п'я́тниця, (здр.)—п'я́тінка.
Пятнистый—пля́ми́стий, плямови́тий, цяткова́ний, рябо́й.
Пятно—пля́ма, ця́та, ця́тка, (в оці)—коси́ця. Въ пятнахъ — плямови́тий, пля́ми́стий. Вывесть пятна — повибавля́ти пля́ми.
Пятнышко—пля́мка.
Пятокъ, пяточекъ—п'я́тка, п'я́тірко.
Пяточный—п'я́тковий.
Пятый—п'я́тий. Пятая часть—п'ята́на.
Пять—п'ять. Пять съ половиной—півшо́ста.
Пятьдесятъ—п'ятьдеся́т. Пятьдесятъ копѣекъ—копа́.
Пятьсотъ—п'ятьсо́т, п'ять со́тень.
Пятью—п'ять раз по...

Р.

Раба́—раба́, рабиня, невільниця.
Рабій—невільничий, невільницький, ра́оський.
Рабо́лѣпіе—ра́бська догідливість, улесливість, підліс'ть, плазува́ння.
Раболѣпный—невільничий, підлий.
Работа—робо́та, (здр.) робітка, пра́ця, труд, діло. Египетская работа—кана́льська робо́та. Каторжная р.—ка́торжна, сібірна робо́та.
Работать—робити, працюва́ти.
Работаніе—працюва́ння.
Работишка—робітка.
Работящій, работящій, ая—роботя́щий, ща, робу́чий, труда́щий, труда́чий, працьови́тий, та.
Работникъ, ца—1) робітник, ця, працьовни́к; 2) на́ймит, на́ймичка, челяди́н, челя́дник, челя́дка, челя́дниця.
Работницынъ—на́ймиччин.
Работничій—робітни́чий, робітни́цький.
Работный—1) робо́чий; 2) робітний.
Рабочій, ая—1) робітник, ця, робо́чий, ча; 2) робітни́чий, робітни́цький.
Рабочая—робітня, робо́ча (кімната).
Рабски—невільничо.
Рабскій—невільничий, ра́бський.
Рабство—невóля, ярмó, кормúга, ра́бство.
Рабствовать—в неволі бу́ти.
Рабъ—раб, невóльник, невільник.
Раввинъ—ра́бин.
Раввинскій—ра́бинський, ра́бинів.
Равенство—рівність, рівня, рівенство.
Равненіе—рівня́ння.
Равнёхонько—однаковісінько.
Равнина—рівни́на, площи́на, плащи́на, (на горах)—полони́на; (вздовж річки)—поліг, оболо́ня.
Равно—одна́ково, однаковісінько; так са́ме. Любить равно всѣхъ дѣтей — усіх діте́й одна́ково лю́бить.
Равноапостольный—рівноапо́стольний.
Равнобедренный—рівнорамо́нний, рівнобе́дрий.
Равнобочный—рівнобо́кий.
Равновѣсіе—рівнова́га, рівнова́жність.
Равновременность—(мех.) рівночасність.
Равновременный—(мех.) рівночасний.
Равновѣсный—рівноваго́вий, рівнова́жний.
Равноденникъ—рівноде́нник, рівни́к.
Равноденствіе—рівноде́ння, рівноде́нність.
Равнодушіе—байду́жість.
Равнодушный, но—байду́жий, жо, байду́жний, но, байду́жли́вий, во, байду́же.
Равнодѣйствующій—рівнодіючий, рівночи́нний.
Равнозначащій—рівнозна́чний.
Равноименный—рівноіме́нний.
Равнолѣтній—рівнолі́тній, рівного віку́.
Равномѣрность—рівномі́рність, рівність.
Равномѣрный, но—рівномі́рний, рівний, навпомірки, одна́ковий, во.
Равнообразіе—односта́йність.
Равнообразный—односта́йний.
Равноотстоящій—рівнода́льній, рівновідда́лений.
Равноправный—рівнопра́вний.
Равносиліе—рівноси́льність, рівнова́га.
Равносильный—рівноси́льний, рівнова́жний.
Равносторонній—рівнобо́кий.
Равность—рівність, рівня.
Равноугольный—рівноку́тний.
Равноугольность—(мат.) рівноку́тність.
Равноцѣнность—рівноці́нність.
Равноцѣнный, но—рівноці́нний.
Равный—1) рівний, гла́дкий; 2) одна́ковий.
Равняло—шмúга (у колісників), натира́чка (у шевців).
Равнять, сравнять, ся—1) рівня́ти, вирівнювати, зрівня́ти, ви́рівня́ти, ся.
Рагульникъ, рос. Trapa natans L.—болóтні, водяні горіхи, рогу́льки.
Радёхонекъ, радёшенекъ—радні́сінький.
Ради—для, за-для́, про.
Радиво—дбайли́во, дба́йно, пи́льно.
Радивость—дбайли́вість, дба́йність, пи́льність.

Радивый—дба́лий, дбайли́вий і д. **Заботливый.**
Радикализмъ—радикалі́зм.
Радикалъ—радика́л; ко́рінь.
Радовать, ся—ра́довати, ради́ти, тішити, ся, втіша́ти,ся.
Радованіе—ради́ння.
Радоница, радуница—могилки́.
Радостный—ради́сний, но.
Радость—ра́дість, ра́дощі.
Радуга—рай-дуга́, весе́лка, весе́лиця, че́сний по́яс.
Радужный—весе́лчин, весе́лковий.
Радушіе—привіт'ність.
Радушный—привітни́й.
Радъ—ра́дий, рад, радні́ший.
Радѣніе—дба́лість, дба́ння.
Радѣть—дба́ти, пильнува́ти, д. **Порадѣть.**
Радѣтель,—ница—дбач, дба́чка, дба́ха, дба́льниця.
Раёкъ—1) при́змове шкі́льце; 2) ра́йдужка (навко́ло зіньки в о́ці).
Раждать, родить, ся—1) роди́ти, породи́ти, спороди́ти, у(в)роди́ти, народи́ти, ся, привести́; 2) д. **Производить.**
Ражій—ду́жий, огряднй́.
Разбавлять, разбавить, ся—розбавля́ти, роспуска́ти, розво́дити, розба́вити, роспусти́ти, розвести́, ся.
Разболѣться—рознеду́жатися, рознемогти́ся, розболі́тися, розхворі́тися.
Разбаловать, ся—розба́лувати, роспусти́ти, ся, роспе́стити, ся.
Разболтывать, разболтать, ся—розбо́втувати, розбо́втати, ся.
Разбереживать, разберединть, ся—ятри́ти, роз'я́трювати, вража́ти, роз'ятри́ти, ся, вразі́ти.
Разбивать, разбить, ся—1) розбива́ти, розби́ти, ся, розсади́ти. **Разбить въ щепки, въ дребезги**—потроща́ти, на мо́тлох, на гамузу, на чере́п'я поби́ти. **Р. до крови, въ кровь**—розкрива́вити, роз'ю́шити; 2) росташо́вуватися, росташува́тися. **Разбить лагерь**—та́бором ста́ти. **Р. палатку**—наме́т нап'яста́.
Разбивка—розбива́ння; ро́зділ.
Разбивной, разбивочный—д. **Дѣлимый.**
Разбивчивый—крихки́й, крухки́й.
Разбирательство—ро́збір, роспра́ва.
Разбиратель,-ница—розбира́ч, розбира́чка.
Разбирать, разобрать, ся—розбира́ти, розібра́ти; розва́лювати, розвали́ти.
Разбитной—метки́й, жва́вий, мото́рний.
Разблагодариться—розля́куватися.
Разбогатѣть—розбагатіти, забагати́ти.
Разбодриться—розбадьо́ритися.
Разбой—розбі́й, розбі́йство, харци́зство.
Разбойникъ, ца—розбі́йник, ця, (поб.)—розбиша́ка, харци́зник, (поб.)—харцизя́ка, (в Карпатах)—опри́шок.
Разбойничанье—розбі́йство, харци́зство.
Разбойничать—розбійникувати.
Разбойническій—розбі́йницький, розбиша́цький, харци́зський.
Разбойничество—розбиша́цтво, харци́зство, харцизя́цтво.
Разбойничій—розбі́йничий, розбі́йників, розбі́йницький, харци́зський, хижа́цький.
Разборка, разбираніе—розб(і)ира́ння, ро́збір.
Разборный—склада́ний, розбира́льний.
Разборчивость—1) розбі́рність; 2) розсу́дливість, оглядність; 3) перебір, вередли́вість.
Разборчивый—1) розбі́рний, вира́зний; 2) розсу́дливий, розва́жний; 3) перебі́рливий, примхли́вий, вередли́вий.
Разборъ—ро́збір, ву́бір; розбира́ння, перебира́ння. **Безъ разбора**—не розбира́ючи. **Къ шапочному разбору**—на шапкобра́ння.
Разботѣлый—гладки́й, опа́систий.
Разботѣть—погла́дшати, ростовсті́ти.
Разбраживаться, —родиться—1) вихо́жуватись (після хвороби); 2) шумува́ти, розшумува́тись, мусува́ти.
Разбраживаться, брестись—розбріда́тись, розбрестись, розхо́дитись, ростіка́тись, ростекти́сь.
Разбранить, ся—1) ви́лаяти; 2) розла́ятися, розсвара́тися, посвара́тися.
Разбрасывать, разбросать, ся—роскида́ти, роски́дати, розмета́ти, ся.
Разбрататься—розбра́титися.
Разбродъ, у виразі: **„въ разбродъ"**—вро́стіч, різно.
Разбродяжничаться—розволоча́тися.
Разбросанность—роски́даність.
Разбрызгивать, разбрызгать, ся—розбри́зкувати, розбри́зкати, розля́пати.
Разбрюзжаться—розбурча́тися.
Разбужать, разбудить—буди́ти, розбу́ркувати, розбуди́ти.
Разбухать, разбухнуть—бува́вити, набуха́ти, розбуха́ти, набряка́ти, бубня́віти, набу́хнути, розбу́хнути, на (роз) бува́вити, набря́кнути, на(роз)-бубня́віти.
Разбухлый—розбу́хлий, бува́вий, набря́клий, набубня́вілий.
Разбушеваться—розбу́рхатися, розбушува́тись.
Разбуянится—счини́ти, збу́ти бу́чу.
Разбѣгаться, разбѣжаться—1) розбіга́тися, розси́па́тися, розбі́гтися, розси́патися. **Глаза разбѣжались**—о́чі забігали; 2) розгана́тися, розбіга́тися, розігна́тися, розбі́гтися.
Разбѣгъ—ро́збіг, розгін. **Съ разбѣгу**—з розгону.
Разбѣситься—розлютува́тися, посатані́ти.
Разважничаться—розчва́нитися, роспиша́тися, роспри́ндитися.
Развазживать, развозжать—розгну́здувати, розгнуздати.
Разваливать, развалить, ся—1) розва́лювати, руйнува́ти, розвали́ти, розруйнува́ти, ся; 2) роскида́тися, роскинутися.
Разваливаться, разваляться—рознемага́тися, рознемогтися, рознеду́жатися, розхворі́тися.
Развалина,—частіше мн. **развалины**—руїна; ва́лява; розва́лина, зава́лина.

Развалистый—розло́жистий, широ́кий.
Развалъ—1) я́ма (в копальнях); 2) шлап; 3) ро́спад. Лошадь съ развалом**ъ**—шлапак.
Развадивать, развадить, ся—розва́рювати, розвари́ти, ся.
Развадка—розва́рювання.
Разведенецъ, разведенка—розво́дець, розві́дка, розві́дниця.
Разведеніе—розлу́чення; розба́ва, роспу́щення; ро́сплід, розса́да, ро́звід (рослин). Р. моста -розсува́ння мосту.
Разведриваться, разведриться — розгоди́нюватися, вия́снюватися, розгоди́нитися, ви́яснитися, ви́погодитися, на годи́ні ста́ти.
Развеличаться — роспиша́тися, розчва́нитися.
Развергать, развергнуть—роскида́ти, роски́нути.
Разверзать, разверзть—роскрива́ти, розчиня́ти, роскри́ти, розчини́ти.
Разверстка—по́діл, ро́зділ, ро́склад.
Разверстывать, разверстать, ся—розділя́ти, роскладати, роскла́сти, розділя́ти.
Развертывать, развернуть, ся—1) розверта́ти, розгорта́ти, розго́ртувати, розгорну́ти, прогорнути, порозверта́ти; 2) роспускатися, роспукуватися, роспуго́тися, роспу́катися, роспу́кнутися.
Развертка—розвивання; розгорта́ння.
Развертывать, развертѣть, ся—1) розвёртувати, розверті́ти, (кі́лько) — порозвёртувати; 2) роскру́чувати, роскрути́ти, ся, пороскру́чувати, ся.
Развеселять, развеселить, ся— розвеселя́ти, розвеселя́ти ся.
Развиваніе—розви́нення; ро́звій.
Развивать, развить, ся — роскру́чувати, роскрути́ти, ся, розвива́ти, ся, розви́ти, розви́нути, ся.
Развизжаться—розверещатися, роскувікатися.
Развилина—розви́лки; розсо́ха, росто́ка.
Развилистый — розло́гий, розло́гуватий, розхи́листий, розхи́льчастий, розсоха́тий.
Развинчивать, развинтить, ся—розшрубо́вувати, розшрубувати, ся.
Развираться, разовраться—розбріхуватися, розбреха́тися.
Развитіе — розви́ття, ро́звиток, ро́звій, ро́зріст.
Развлекать, развлечь, ся—1) розволіка́ти, ростяга́ти, розволокти́, ростягти́, ся; 2) розважа́ти, ба́вити, розва́жити, ся, заба́вити, ся.
Развлеченіе— розва́га, розважа́ння; розри́вка, забава.
Разводить, развести, сь—1) розво́дити, розвести́; 2) розборони́ти, роздійма́ти, розборони́ти, розня́ти; 3) розбавля́ти, роспуска́ти, розба́вити, роспусти́ти, ся.
Разводка—розбавля́ння і д. **Разведёнка.**
Разводная—розвідна́.
Разводный—розвідни́й.
Разводъ—ро́звід, розлука, розбра́ння.
Разводчикъ—управля́ч, плека́ч.
Разводы—розво́ди, мере́жки. Въ **разводахъ**—у розво́ди, мере́жаний.
Развозить, развезти—розво́зити, розвезти́, порозво́зити.
Развозка—розві́з, розво́зи.
Разволакивать, разволочь — розволіка́ти, ростяга́ти, розволокти́, ростягти́.
Развольноваться—розхвилюва́тися.
Развоняться—розсмерді́тися.
Развопиться—розголоси́тися, розревітися, розлементува́ти.
Разворачивать разворотить, разворочать— 1) розгорта́ти, розгорну́ти; 2) розрива́ти, розірва́ти; 3) розлу́пувати, розлупи́ти, порозлу́пувати; 4) роскида́ти, роски́нути.
Разворашивать, разворошить— розвору́шувати, розворуши́ти.
Разворковаться—розвуркота́тися, розбуркота́тися, розвуркоті́тися.
Разворовываться—злодійкува́тим ста́ти.
Разворовывать, разворовать, ся—роскрада́ти, роскра́сти, розікра́сти, ся, пороскрада́ти.
Разворчаться— розбурча́тися, розгари́катися, розгарча́тися.
Развратитель, ница—псува́ч, ка, звідник, ця, на лихе́ призві́дник,—ниця.
Развратительный—псу́ючий.
Развратникъ, ца—роспу́сник, роспу́тник, ниця, ба́хур, ка.
Развратничать—роспу́тно, роспу́сно жи́ти, бахурува́ти, (про жінку)—в гре́чку скака́ти.
Развратность—роспу́сність, роспу́тність.
Развратный, но—роспу́сний, роспу́тний, но.
Развратъ—роспу́тство, роспу́ста.
Развращать, развратить, ся—псува́ти, зіпсува́ти, ся, непути́ти, става́ти, ста́ти роспу́сним, розстерві́ти, ся. **Развращённый** — зіпсо́ваний, зледащі́лий.
Развращеніе—псува́ння.
Развращенность—зіпсо́ваність, зіпсуття́.
Развыться—росквили́тись, розголоси́тись.
Развьючивать—роз'ю́чувати.
Развьючка—роз'ю́чення.
Развѣ—1) хіба́? не вжо́? чи? або́? чи-ж? або́-ж? чи то́ж? **Развѣ что?**—хіба́ що́? або́ що́?; 2) коли́, як-що́, хіба́. **Развѣ только**—хіба́ що.
Развѣвать, развѣять, ся — 1) розвію́вати, розвія́ти, порозвію́вати, ся; 2) ма́яти, розма́яти; 3) розгана́ти, розігна́ти.
Развѣдка—ро́звід, ро́звідка, (частіше мн.) —ро́звідки, ви́відка, про́відки, до́відки, звіди. **Посылать на развѣдки** —посила́ти на ро́звідки, на звіди.
Развѣдываніе—розві́дини, розві́дування.
Развѣдывать, развѣдать, ся—розві́дувати, роззнава́ти, дізнава́тися, довідуватися, дошу́куватися, розві́дати, ся, розізна́ти, дізна́тися, довідатися, дошука́тися, порозві́дувати і т.д.
Развѣдчикъ — розві́дач, звідач, пласту́н.

Развѣнчивать, развѣнчать, ся — розвінчувати, розвінча́ти, ся.
Развѣсистый — розло́гий, розло́жистий, гилля́стий, кресла́тий.
Развѣсъ — ва́ження, розва́жування; вага́.
Развѣсы — га́рьки, важкі́, тягарки́.
Развѣтвленіе — розгалу́ження; розгалу́зок.
Развѣтвлять, ся, развѣтвить, ся — розгалу́жувати, розгалу́зити, ся, роспуска́ти, роспусти́ти віти.
Развѣшивать — 1) (**развѣсить**)—розва́жувати, розва́жити, порозва́жувати; 2) (**развѣшать**)—розві́шувати, розві́шати, розві́сити, порозві́шувати.
Развѣсить уши — роспусти́ти ву́ха.
Развязка—1) розв'я́зування, розв'я́зання, ро́зв'язка; 2) ро́зв'язок, кіне́ць.
Развязность — розв'я́зність, непримýшеність, жва́вість; зру́чність.
Развязный — розв'я́зний, нева́мушений, жва́вий, ві́льний, зру́чний.
Развязывать, развязать, ся—розв'я́зувати, роз'я́зувати, розв'яза́ти, порозв'я́зувати, (що зашнуроване)—розшнурува́ти.
Разгавливаться, разговляться, разговѣться —розгівля́тися, розгові́тися.
Разгадка—розга́дка, відга́дка.
Разгадчикъ, ца — розга́дник, розга́дниця.
Разгадывать—розга́дувати.
Разганивать, разгонять, разогнать — розганя́ти, розго́нити, розігна́ти, порозганя́ти.
Разгаръ — ро́спал, ро́згар. **Въ разгарѣ**—в ро́спалі, на ро́спалі.
Разгибать, разогнуть, ся — розгина́ти, розігну́ти, ся, (про кілько)—порозгина́ти, ся; розхиля́ти, ростуля́ти, розхили́ти, ростули́ти, ся.
Разгибной—гну́чий, гинкі́й; розгинна́й.
Разгибъ—1) ро́згин, ро́зхил; 2) залі́м.
Разгильдяй — тюхті́й, мамýла, роззя́ва; (перше зна́чіння)—качконо́гий.
Разгильдяйть—ходи́ти перева́ги-ва́ги.
Разглагольствіе—балаканина́.
Разглагольствовать—бала́чки точи́ти, пати́кати, просторі́кувати.
Разглаживать, разгладить—розгла́жувати, розгла́дити, росправля́ти, роспра́вити.
Разгласка—1) ро́зголос, поголо́ска; 2) незго́да, розра́да.
Разглашать, разгласить — розголоша́ти, розголо́шувати, розголоси́ти, розсла́вити.
Разглашатель,—ница—розголоси́тель, розголоси́телька.
Разглашеніе—ро́зголос; розголо́шення.
Разглядываніе—розгляда́ння, розгля́дини.
Разглядывать, разглядѣть — розгляда́ти, роздивля́тися, розгляді́ти, роздиви́тися.
Разгнаивать, разгноить, ся—розгно́ювати, розгноїти, ся.
Разгниваться, разгниться — розгнива́тися, розгни́тися.
Разгноеніе—ро́згній, розгно́їння.
Разгнѣвлять, разгнѣвить, разгнѣваться — гнів**и́**ти, розгнів**а́**ти; розгні**ва**тися.
Разгнѣзживаться, разгнѣздиться — загніжа́тись, загніздúтись, кубли́тись, закубли́тись, розгніздúтися.
Разговаривать — розмовля́ти, вести́ розмо́ву, бала́кати.
Разговориться — розбала́катися, розговори́тися, (кільком разом)—розгомоні́тися, (дуже голосно)—розгаласува́тися.
Разговорный—розмо́вний.
Разговорчивость — балаку́чість, балакли́вість.
Разговорчивый—говірки́й; балаку́чий, балакли́вий, гомонла́вий, (надто) — просторі́куватий.
Разговоръ — розмо́ва, бе́сіда; бала́кання, бала́чка; балакни́; говірка. **Въ разговоръ вступить**—на розмо́ву ста́ти.
Разговѣнье, разгавливанье—ро́зговіни.
Разгонка—розгі́н.
Разгонистый—розго́нистий, широ́кий.
Разгонъ—розгі́н.
Разгонять—розганя́ти.
Разгораживать, разгородить, ся—розгоро́жувати, розгороди́ти, од(від)горо́жувати, од(від)городи́ти, ся.
Разгораться, разгорѣться—1) розгора́тися, роспала́тися, розгорі́тися, роспали́тися; 2) розчервоні́тися, зачервоні́ти, розже́врітися, зашаритися.
Разгордиться—розгорді́ти, роспри́ндитися.
Разгореваться — розгорюва́тися, зажура́тися.
Разгородка—1) городі́ння. розгоро́жування; 2) д. **Перегородка.**
Разгорячіе—роспа́лення.
Разгорячать, разгорячить, ся—1) роспаля́ти, роспіка́ти, роспали́ти, роспекти́, ся; 2) розгаряча́ти, розгаряча́ти, ся.
Разгоститься—розгостюва́тися.
Разграбленіе—розграбува́ння.
Разграблять, разграбить—грабува́ти, розграбо́вувати, розграбува́ти, розгра́бити.
Разграниченіе—розгра́ничення, відгра́ничення.
Разграничивать, разграничить, ся—розмежо́вувати, розмежува́ти, ся.
Разграфлять, разграфить—линюва́ти, розлинюва́ти, графи́ти, розграфи́ти.
Разграфка—ра́штра, папі́р залинько́ваний.
Разгребать, разгрести — розгрі́бати, розгорта́ти, розгребти́, розгорну́ти.
Разгрезиться—розмари́тися.
Разгремѣться—розгреміти, розгрімоті́тися.
Разгромлять, разгромить, ся — розбива́ти, розба́ти, розгромля́ти, розгроми́ти, руйнува́ти, розруйнува́ти, плюндрува́ти, сплюндрува́ти.
Разгромъ—розо́р, розгро́м; зруйнува́ння, сплюндрува́ння, зни́щення, спусто́шення.
Разгромленіе—розгро́м.
Разгружать, разгрузить, ся—вива́жувати,

ви́важити, ся, вивантажувати, ви́вантажити, ся.

Разгрузка—вивантажування, ви́вантаження

Разгруститься—засумува́ти.

Разгрызать, разгрызть—розгриза́ти, розгри́зти, (про кілько)—порозгриза́ти.

Разгрязнуть—розбагни́тися.

Разгуливать—розгу́лювати.

Разгуливаться, разгуляться—розгу́люватися, розгуля́тися, розбенкетува́тися.

Разгулъ—гульба́, гульня.

Разгульный—гульли́вий, роспу́сний.

Раздабаривать—базікати, тереве́нити.

Раздаватель, —ница—роздава́льник, роздава́льниця.

Раздавать, раздать, ся — роздава́ти, роздати, ся, (бага́то або́ кілько)—породава́ти, ся.

Раздаваться, раздаться — 1) ростяга́тися, ростя́гтися, розноси́тися; 2) розступа́тися, розступи́тися, 3) розляга́тися, розлина́тися, розлягтися.

Раздавливать, раздавить — роздав́лювати, роздав́ити, роздушувати, роздуши́ти, чави́ти, розчави́ти.

Раздалбливать, раздолбить—роздо́вбувати, роздовба́ти.

Раздаривать, раздарить — роздаро́вувати, роздарува́ти, породаро́вувати.

Раздача—роздава́ння, роздача, роздання.

Раздваивать, раздвоить, ся—роздво́ювати, роздвоїти, ся.

Раздвигать, раздвинуть, ся—розсо́вувати, розсува́ти, розсу́нути, ся.

Раздви́гать, ся—розсо́вати, ся.

Раздвижка—розсо́вування, розсува́ння.

Раздвижной—розсувни́й.

Раздвоение—ро́здвій, роздво́єння, (дороги, річки)—роздоріжжа, ростік.

Раздвое́нный—роздво́єний.

Раздёргивать—1) розсмика́ти, розсмикати, розсмикну́ти, (що зашморгнуте)—розшморгну́ти; 2) розшарпувати, розшарпати.

Раздирать, раздодрать, ся—роздира́ти, нана́хати, шмату́вати; розідра́ти, роздерти, ся, роспанаха́ти, розшмату́вати, (гилки)—розчахну́ти.

Раздобарывание—базікання.

Раздобары—бала́чка, тереве́ні.

Раздобарывать—базікати, тереве́нити, бала́кати.

Раздобрить—вдо́брити (кото).

Раздобриться — роздо́бритися.

Раздобрѣть, раздородничать—погладшати, поси́тчати, нагуля́ти тіла, м'яса, спаніти.

Раздобывать, раздобыть, ся — роздобува́ти, роздобу́ти, розжива́тися, розжа́тися, розстара́тися.

Раздолье — роздо́лля, привілля.

Раздольный — привільний і д. **Обширный**.

Раздорить, пораздорить—сварити́ся, сва́рку збива́ти, посвари́тися.

Раздорный—сварли́вий, звадли́вий.

Раздоръ — розра́да, сва́ри, чва́ри, зва́да, (між при́ятелями)—ро́збрат.

Раздосадовать, ся — роздоса́дувати, роздосадувати, ся.

Раздражать, раздражить, ся — дратува́ти, дражни́ти, дрочи́ти, вража́ти, роздратува́ти, роздражни́ти, роздрочи́ти, вразити, роз'я́трити, ся.

Раздраженіе — дратува́ння, роздратува́ння, роз'я́трення, я́трення (рани).

Раздражимость—уразли́вість.

Раздражимый—уразли́вий.

Раздражительность — дражли́вість, дратли́вість.

Раздражительный—дражли́вий, дрочли́вий, гнівли́вий, оприскли́вий, дрокови́стий

Раздражнивать, раздражнять, раздразнить, ся—дражни́ти, дрочи́ти, роздражни́ти, роздратува́ти, роздрочи́ти.

Раздрематься—роздрима́тися.

Раздробительный—роздрібний.

Раздробленіе—роздро́блення.

Раздроблять, раздробить, ся—роздробля́ти, ро́здроби́ти, ся, (що крихке)—роскроши́ти.

Раздружать, раздружить, ся — розбива́ти, розби́ти дру́жбу, пересвари́ти; роздружи́тися

Раздувальный мѣхъ—кова́льський міх.

Раздувальщикъ, —ница—роздмуха́ч (р. роздмуха́ча), роздмуха́чка.

Раздувать, раздуть, ся — роздува́ти, роздму́хувати, роздму́ти, роздму́хати, ся.

Раздумчивость—вага́ння, непе́вність, роздумливість.

Раздумчивый — розга́дько, розга́дливий, непе́вний, хитли́вий; роздумливий.

Раздумывать, раздумать—1) роздумувати, розга́дувати, вага́тися, роздумати; 2) передумувати, перега́дувати, передумати, перегадати, відра́дитись (що роби́ти).

Раздумываться, раздуматься—роздумуватися, роздумати́ся, розмислитися.

Раздумье—ро́здум; вага́ння, непе́вність.

Раздурачиться, раздуриться — роздурі́ти, ся, роспустува́тися, розжирува́тися.

Раздутый—оду́тий, оду́тлий, опу́хлий.

Раздутость—оду́тість, оду́тлість, опу́хлість

Раздушать, раздушить, ся — напахати, напахтати, ся.

Раздѣваніе—роздяга́ння.

Раздѣвать, раздѣть, ся — роздяга́ти, ся, роздіва́ти, ся, розбира́ти, ся, роздягти́, роздіти, розібра́ти, ся. **Раздѣвать до нага**—роздяга́ти гольцо́м.

Раздѣленіе—по́діл, ро́зділ.

Раздѣлимость—подільність, роздільність.

Раздѣлимый—подільний, роздільний.

Раздѣлитель, —ница—розділя́ч, роздільник, розділя́чка, роздільниця.

Раздѣлка—1) ро́сплатка; раху́нок, порахунок; 2) шар це́гли ко́ло димаря́.

Раздѣлъ—ро́зділ (кни́жки); по́діл.

Раздѣльноногій—(зоол.) пальча́стий.

Раздѣльно—на́різно, осі́бно, відру́бно.

Раздѣльность—роздільність, відру́бність.

Раздѣльный—подільний; розділений, поділений; окре́мий, осі́бний, відру́бний, дільчий. **Раздѣльная запись**—дільчий акт.

Раздѣлывать, дѣлатать--1) обробля́ти, обробля́ти; приздо́блювати, приздо́бити; розмальо́вувати, розмалюва́ти; 2) роби́ти переді́л (з цегли то-що); 3)--**ся**—росплáчуватись, росплата́тись; роспрáвля́тися.

Раздѣлять, раздѣлить, ся—розділя́ти, поділя́ти, паюва́ти, розділи́ти, поділи́ти, переділи́ти, ся, роспаюва́ти.

Раздюжѣть—поду́жчати.

Разжалобить, ся—розжáлити, ся, розжáлобити, ся, розжалкува́тися, пожалкува́тися.

Разжаловать—розжáлувати;відсу́джувати, —да́ти, ски́нути.

Разжаловаться — розжалíтися, розжалкува́тися, розбі́дкатися (на що).

Разжёвывать, разжевать — розжо́вувати, розжувати, розжвáкати.

Разжениться—розжена́тися.

Разжива—розжи́ва.

Разживаться, разжиться-розжива́тися, розжи́тися, розмогтáся, позаможні́ти.

Разжигать, разжечь, ся — роспіка́ти, роспáлювати, розжáрювати, роспекти́, роспали́ти, розжáрити, ся.

Разжидѣлый—розрі́дженний.

Разжидѣть—розріди́тися, розгу́снути.

Разжижать, разжидить — розво́дити, розбавля́ти, розвести́, розбáвити, розрі́джувати, розріди́ти.

Разжиженіе—розрі́дження.

Разжимать, разжать, ся—ростуля́ти, ростули́ти, ся, розібга́ти.

Разжирѣть—розгладшати, розжирі́ти, відпáстися.

Раззадоривать, раззадорить, ся-піддрато́вувати, під'ю́жувати, підбу́рювати, підбу́рити, підцькува́ти, роспали́ти, ся.

Раззвониться—роздзвоня́тися.

Раззнакомиться — роззнайо́митися, розізна́тися.

Раззолачивать, раззолотить — роззоло́чувати, позоло́чувати, роззолоти́ти, позолоти́ти, обзоло́чувати, обзолоти́ти, визоло́чувати, ви́золотити.

Раззудиться—розсвербі́тися.

Раззѣваться—1) роспоя́хáтися; 2) розгáвитися.

Разикъ—разо́к, разо́чок.

Разиня — роззя́ва, роззявля́ка, роззя́вкуватий, гáва.

Разительный—вражáючий.

Разить, поразить—вражáти; би́ти, д. **Побѣждать** і **Поражать**.

Разлагаемость—розкладáльність.

Разлагаемый-розкладáльний,розбира́льний

Разлагать, разложить, ся—1) розкладáти, розкла́сти, ся, пороскладáти; 2) розбира́ти, розібра́ти, ся; роспадáтися, роспáстися.

Разладъ, разладье—ро́злад, розлáддя.

Разлаживать, разладить, ся—розлáжувати, розла́дити, ся, розстро́їти, ся.

Разланомить, ся—розлáсити, ся, розласува́ти, ся.

Разламывать, разломать, ся—розлáмувати, розло́млювати, розлома́ти, розлама́ти, ся.

Разлаяться—розгáвкатися.

Разлеживаться, разлежаться — 1), вилóжуватися, ви́лежатися; 2) рознеду́жуватися, рознеду́жатися.

Разлетаться, разлетѣться — розліта́тися, розлетíтися, розлáнутися.

Разлечься—розлягтáся, роскла́стися.

Разливальный, разливной—розливна́й, розли́вчастий.

Разливать, разлить, ся — розлива́ти, розли́ти, ся, розілля́ти, ся, (багато) — порозлива́ти, ся.

Разливка—розлива́ння.

Разливъ—1) ро́злив; 2) по́відь, водопíлля, пíйма.

Разливёвывать, разливевать, ся — розлинь6́вувати, розлúнювати, розгра́флювати, розграфи́ти.

Разлинка—линьбá (д. сл. Время).

Разлитіе—розлúття; ви́лив.

Различать, различить, ся – 1) роспізнава́ти, відрізня́ти, роспізна́ти, відрізни́ти, розрізня́ти, розрізни́ти; 2) різни́тися, відрізня́тися, од(від)різни́тися.

Различіе—рíзниця, рíжниця.

Различный, но — рíзний, рíжний, но, усíкий, всілякий, д. розмаíтий.

Разлогій—розло́гий, розло́жистий.

Разложеніе—ро́склад, ро́спад, гниття́.

Разломка—розло́млювання.

Разломъ—злíм, розлíм, (р. зло́му, розло́му).

Разлопываться, разлопаться — рострíскуватися, рострíскатися, роспу́куватися, роспу́кнутися, ре́пнути.

Разлука--розлу́ка, розста́ння, розставáння.

Разлупать, разлупить—розлу́плювати, розлупи́ти.

Разлучать, разлучить, ся—розлуча́ти, розлучи́ти, ся, роз'єдна́ти, ся, розрізни́ти, ся.

Разлученіе—розлуча́ння, розлу́чення.

Разлучникъ, ца—розлу́чник, ця.

Разлѣзаться, разлѣзться — розлáзитися, розлíзтися.

Разлѣниваться, разлѣниться — лінува́тися, розлінува́тися, розліни́тися, розледащíтися, розледащíти.

Разлѣплять, разлѣпить, ся—розлíплювати, розліпи́ти, ся, порозлíплювати.

Разлюбить, ся — розлюби́ти, ся, роскоха́ти, ся, відкоха́ти, порозлю́блювати.

Размазня—розмазня́ (рідка каша), (а про чоловіка)—тюхтíй, макýха.

Размазывать, размазать — розмáзувати, розмáзати, розмáщувати, розмасти́ти, порозмазувати.

Размалывать, молоть—розме́лювати, розмолоти.

Размарывать, размарать — розмáзувати, розмáзати, порозмáзувати, розмáщувати, розмасти́ти.

Размасливать, размаслить — масти́ти, намасти́ти, розмасти́ти.

Разматывать, размотать, ся—розмо́тувати, розмоти́ти, порозмо́тувати, ся.

Размахивать, размахать, размахнуть, ся-розмáхувати, розмахáти, розмахну́ти, ся.

Размахъ—ро́змах. Съ **размаху**—з ро́змаху.
Размачивать, размочить, ся—розмо́чувати, розмочи́ти, ся.
Размачтованiе—здійма́ння що́гол.
Размачтовывать, размачтовать—здійма́ти, зня́ти, поздійма́ти що́гли.
Размашистый—розмашня́й, замашня́й.
Размашка—розма́хування.
Размежеванiе—межува́ння, межівка, рiзка, по́мiр (ґ'рунту).
Размежёвывать, размежевать, ся—розмежо́вувати, розмежува́ти.
Размельчать, размельчить, ся — кроши́ти, роскроши́ти, дроби́ти, подроби́ти.
Размерзать, размёрзнуть—розмерза́ти, розме́рзнути.
Разметать, размести—розмета́ти, розмести́.
Разметка—1) розмі́та́ння; роскида́ння; 2) рос. Spergula arvensis L.—мете́лики.
Разметный—роскидня́й.
Разметъ—ро́скид.
Разметывать, разметать, ся—роскида́ти, роски́дати, пороскида́ти, ся.
Разминать, размять, ся—розмина́ти, розімня́ти, ся.
Размирiе—ро́змир.
Размиряться, размириться— розмиря́тися, розмири́тися.
Размножать, размножить, ся — мно́жити, помножа́ти, ся, намножа́ти, ся, розво́дити, ся, намно́жити, ся, наплоди́ти, ся, росплоди́ти, ся, розвести́, ся, розроди́тися.
Размноженiе—помно́ження, розмно́ження.
Размозжать, размозжить, ся—мізчи́ти, розмізчи́ти; трощи́ти, рострощи́ти, чави́ти, розчави́ти.
Размокать, размокнуть—розмака́ти, розмо́кнути, (дуже)—роски́снути.
Размолвиться — розійти́ся, порізни́тися, глек розби́ти.
Размолёка—неле́года, незго́да, ро́стирка.
Размолъ—мли́во.
Размотка—розмо́тування.
Размочаливать, размочалить — розбива́ти, розби́ти на волокно́, (льон, коноплю) —тіпа́ти, те́рти.
Размочка—розмо́чування.
Размурчаться—розмуркота́тися.
Размучить, ся—промо́чити, ви́мучити, ся.
Размывъ—водори́й, ро́змив, розмиття́.
Размывать, размыть—розмива́ти, розми́ти, росполіскувати, роспологка́ти.
Размыкать—1) роски́дати, пороскида́ти; 2) розігна́ти, роспу́дити, ростури́ти. **Размыкать горе** — розва́житися, розби́ти ту́гу.
Размытаривать, размытарить — ци́ндрити, тря́нькати, проци́ндрити, ростря́нькати; марнува́ти, змарнува́ти.
Размышленiе—гада́ння, міркува́ння, ро́здуми, ро́згад, ро́змисл.
Размышлять, размыслить—розмишля́ти, гада́ти, міркува́ти, розду́мувати, розумува́ти, метикува́ти, ро́зумом роскида́ти, розми́слити, розміркува́ти, зміркува́ти, розду́мати, зва́жити.
Размѣна—замі́н, заміна.
Размѣнивать, размѣнять — розмі́нювати, розміня́ти, вимі́нювати, ви́міняти, (багато)—порозмі́нювати, наміня́ти.
Размѣнный—розмінний, замінний.
Размѣнъ—ро́змін, розміна, ви́мін, міньба́.
Размѣривать, —мѣрять, —мѣрить— розміря́ти, розміряти, вимі́ряти, ви́міряти.
Размѣрность—розмірність.
Размѣръ—1) розмірювання, межува́ння, розмежо́вування, рiзка; 2) ро́змір, мі́ра.
Размѣска—розмішування.
Размѣтка—мічення, значіння.
Размѣчать, размѣтить—значи́ти, мітити, позначи́ти, назначи́ти, розмітити.
Размѣшивать, размѣсить — розмісювати, замісювати, розмиси́ти, замиси́ти, (грязь навкруги)—обгрузу́ти.
Размѣшивать, размѣшать — розмішувати, розміша́ти.
Размѣщать, размѣстить, ся — розміща́ти, розміста́ти, порозміща́ти, ся, уміща́ти, умістити.
Размягчать, размягчить—розм'ягча́ти, розм'якша́ти, розм'ягчи́ти, розм'якши́ти, розмнякши́ти.
Размякать, размякнуть — розмняка́ти, розм'яка́ти, розмня́кнути, розм'я́кнути.
Размяклый—розм'я́клий, розмня́клий.
Размягченiе — розм'я́кшення, розм'якшування, розм'ягчення і т. д.
Разнашивать, разносить — розно́сювати, розноси́ти.
Разнемогаться, разнемочься — рознеду́жуватися, рознеду́жатись, рознемага́тись, рознемогти́сь.
Разнизывать, разнизать, ся — 1) розни́зувати, розниза́ти, роспусти́ти нани́зане; 2) вини́зувати, ви́низати нами́стом.
Разнимать, разнять — 1) роздійма́ти, розня́ти; 2) розборони́ти, розво́дити, розборони́ти, розвести́.
Разнить, ся—різни́ти, ся, одрізня́тися.
Разница — 1) рiзниця, рiжниця, рiзність, одмі́на; 2) вся́чина. **Продавать по разницѣ, въ разницу** — на́різно, у ро́здріб продава́ти.
Разно—рiзно.
Разновидность — одмі́на, одмі́нок, різно́стать.
Разновидный—різнова́дий, рiжнофо́рмний.
Разновластiе—різнова́дність, різнова́стя.
Разноглазый — 1) різноо́кий; 2) зизоо́кий, зизова́тий, косоо́кий.
Разногласить — 1) різни́ти (в с(ь)півах); 2) двоїтися, не в одно́ каза́ти; суперечити (кому), незго́жуватись (з ким).
Разногласица, разногласiе — 1) різноголо́сиця; незгідність; 2) незго́да, несхо́жість.
Разногласый, разногласно — 1) різноголо́сий, не в ла́д, не до ла́ду́; 2) рiзний, незгідний, но.
Разноименный—різноймённий.
Разномысленникъ—різнодумець.
Разномысленно—різнодумно.
Разномыслiе—різнодумство, різномисність.

Разнообразить--відміня́ти, розмаї́тити, надава́ти різноманітности (чому--н.).
Разнообразіе--різноманітність, розмаїтість, різноманітність, відмінність.
Разнообразный — різноманітний, різноманітний, розмаїтий, відмінний.
Разноперый—різнопе́рий.
Разноплеменность—різноплемінність.
Разноплеме́нный—різноплемінний.
Разнополый—різнопо́лий.
Разнородность—ріж(з)нородність.
Разнородный—ріж(з)нородний.
Разнорѣчивый--суперечливий, суперечний, незгідний.
Разнорѣчіе--суперечливість, суперечність, незгода, незгідність.
Разноси́ть, разнесть—розноси́ти, розне́сти порозноси́ти.
Разноска—розно́с.
Разносторо́нній—ріж(з)ностороннiй.
Разносторонность—різносторонність.
Разность—різність, різниця, ріжниця.
Разноцвѣтность— різнобарвність; різномастість.
Разноцвѣтный—різнобарвний, різнокольорний, різнофарбний, різномастий.
Разночинецъ—голу́панок, нешля́хтич.
Разношёрстный—різномастний, перістий, рябий; рябомазий, дерешувати, строкатий.
Разнощикъ, ца—розно́сець, розно́сниця.
Разноязы́чный—різномовний.
Разнственный—неоднаковий, несхожий.
Разнствовать—різнитися (в чому).
Разнуздывать, разнуздать—розгнуздувати, розгнуздати.
Разный—різний. Разные — усякі, різні, — Въ разныя стороны—різно.
Разнѣживать, разнѣжить, ся—розніжувати, розніжити, ся, роспещувати, роспестити, ся.
Разнюхивать, разнюхать — розню́хувати, розню́хати. порозню́хувати.
Разня́тіе—розборо́на (тих, що б'ються)
Разобижать, разобидѣть, ся—обража́ти, образи́ти, ся, кри́вдити, скри́вдити.
Разоблачать, разоблачить, ся—1) роздяга́ти, роздягти́, ся; здійма́ти, здійня́ти ри́зи; 2) роскрива́ти, виявля́ти, роскри́ти, ви́явити, викрива́ти, ви́крити.
Разобщать, разобщить, ся—роз'єднувати, розлуча́ти, роз'єдна́ти, розлучи́ти, ся, відокре́млювати,—ми́ти.
Разобщеніе—роз'єдна́ння, розлу́чення, відокре́млення.
Разовой—разови́й, разо́вий.
Разогорчать, разогорчить, ся—засму́чувати, жалю́, ту́ги завдава́ти, засмути́ти, ся і д. Огорчать, ся.
Разогрѣваніе—розігрива́ння.
Разогрѣвать, разогрѣть, ся — розігрива́ти, розігрі́ти.
Разодѣвать, разодѣть, ся—одяга́ти, убира́ти, ся (пишно), чепури́ти, ся, одягти́, убра́ти, ся; ви́чепурити, ся. Разодѣтый — ви́чепурений, вбра́ний, прибра́ний.
Разозли́ть, ся—розізли́ти, ся, розсе́рдитися, (дуже)—розлютува́ти, ся, роззло́стити, ся.
Разолгаться—розбрехáтися.
Разомлѣвать, разомлѣть—мліти, розімліти, розвари́тися.
Разомъ—ра́зом, враз, ура́з, заразо́м.
Разопрѣвать, разопрѣть—1) розбухáти, бубня́вiти, розбу́хнути, розбубня́вiти; 2) упрівáти, упрiти.
Разопрѣлый—розбу́хлий; упрілий.
Разореніе, разоръ-розо́р, руйнування, руїна, руйна́ція, зни́щення, плюндрува́ння.
Разоржаться—розі́ржáтися.
Разоритель, ница—розори́тель, пустоши́тель, нищи́тель, ка, збі́ець.
Разореніе—роззбро́єння.
Разоруживать, разоружить, ся—роззбро́ювати, розброї́ти, ся.
Разорять, разорить, ся—руйнувáти, плюндрувáти, ни́щити, зруйнувáти, сплюндрувáти, ви́плюндрувати, зни́щити, звести́, ся ні на́ що. Разорять гнѣзда—видирáти гнiзда
Разоспаться—розіспáтися.
Разохочивать, разохотить, ся—заохо́чувати, під'охо́чувати, додавáти охо́ти, заохо́тити, під'охо́тити, дода́ти охо́ти, розла́сити, ся.
Разочарованіе—розчарува́ння.
Разочаровывать, разочаровать, ся—розчаро́вувати, розчарувáти.
Разошляться—розшва(е)ндятися, розве́штатися,
Разработка—розро́бка, обро́бка.
Разрабатывать, разработать, ся—розробля́ти, обробля́ти, розроби́ти, оброби́ти, ся.
Разравнивать, разравнять, ся—розрівнювати, вирівнювати, розрівня́ти, ви́рівняти, ся.
Разражать, разразить, ся—розбива́ти, розби́ти, ся, ростроща́ти, вибуха́ти, ви́бухнути. Разразилась бѣда—окоши́лося ли́хо. Разразиться смѣхомъ—пирснути від с(ь)міху. Р. гнѣвомъ—скипіти від гніву. Тучи разразилась—хмара розгуркота́лася, грім уда́рив.
Разранивать, разронять, ся—розгу́блювати, розгуби́ти, ся. порозгу́блюва́ти.
Разростаться, разрости́сь — розроста́тися, брости́тися; розрости́ся, порозроста́тися, порозро́щуватися.
Разрѣвѣться—розревíтися.
Разрисовывать, разрисовать, ся—розпису́вати, розмальо́вувати, роспису́ти, розмалюва́ти.
Разрожаться, разродиться—1) розрожáтися, розроди́тись, ородúтися: 2) розво́дитися, роспло́джуватись, розвести́ся, розроди́тися.
Разрозни́вать, разрозни́ть, ся—розрізня́ти, розлуча́ти, розрізня́ти, розлучи́ти, порізня́ти, ся.
Разро́ститься—сісти на я́йця (про птиць).
Разрубать, разрубить — розру́бувати, розру́блювати, ростина́ти, розрубáти.

ростя́ти.
Разрубъ—ро́зруб.
Разругать--розля́яти,обля́яти,ви́паскудити.
Разругаться—розля́тися, розсвари́тися.
Разрумя́нивать, разрумя́нить ся—1) натира́ти,ся, натерти. ся рум'я́нами, рум'я́нити, нарум'я́нити, ся; 2) розжеврі́тися, зачервоні́ти, розчервоні́тися, зашарі́тися, зарум'я́нитись.
Разрушать, разрушить, ся — руйнува́ти, розруйно́вувати. бу́рити, вали́ти, розруйнува́ти, зруйнува́ти, збу́рити, зни́щити, розвали́ти, ся.
Разруше́ніе— руйнува́ння, зруйнува́ння, руйно́вини, збу́рі́ння, зни́щення, руїна.
Разрушимость—знище́нність.
Разрушитель,—ница—нищи́тель, ка, руїнник, руїнниця.
Разрушительность—руїнництво.
Разрушительный — руїнницький, руйну́ючий, нищи́тельний.
Разрыва́ніе—розрива́ння.
Разрыва́ть, разорва́ть, ся—розрива́ти. ся, рва́ти, ся, роздира́ти, ся, шматува́ти, пана́хати, розірва́ти, роздерти, ся, розшматува́ти, роспана́хати. **Разрыва́ющійся легко**—рвачкий.
Разрывать, разрыть—роскопу́вати, розрива́ти, роскопа́ти, розри́ти, пороскопувати, порозрива́ти.
Разрывной—розривни́й.
Разрывчатый—мере́жаний, мере́жчатий.
Разрывъ—1) розірва́ння; 2) (миру) — ро́змир. (дружби)—ро́збрат.
Разрыхля́ть, разрыхли́ть – пуши́ти, підпуши́ти.
Разрыдаться—розрида́тися.
Разрѣза́ть, разрѣзывать, разрѣзать—розрі́зувати, кра́яти, роскра́ювати, розрізати, роскра́яти.
Разрѣзвиться—роспустува́тись.
Разрѣзка– розрізування, краяння.
Разрѣзной—розрізни́й. **Разрѣзные рукава**—вильо́ти.
Разрѣзъ- 1) про́різ; 2) розріз, ро́спірка, роспо́ра.
Разрѣша́ть, разрѣши́ть—1) дозволя́ти, дозво́лити; 2) розв'я́зувати, розв'я́зати. **Разрѣша́ть отъ грѣховъ**—відпуска́ти гріхи́, дава́ти розріше́ння. **Разрѣшить запрещеніе**—зня́ти заборону.
Разрѣшимость—роз'я́зність.
Разрѣшимый—роз'я́зний.
Разрѣшительный — роз'я́зуючий; відпусти́й.
Разрѣшеніе—до́звіл; розв'я́зування.
Разрюми́ться—розру(ю)матися, розрю́мсатися, розскиглитися.
Разрядный—розря́дний, розряді́вий, порядко́вий.
Разрядникъ—розря́дич.
Разрядна—відступці (друка́р.)
Разрядъ—розряд, поря́док, ря́д, стаття́, відділ, гурт.
Разряжать, разрядить, ся — 1) виряжа́ти, чепури́ти, ви́рядити, ви́чепурити, ви́строїти, ся; 2) розряжа́ти, розряди́ти, ви́кру́тити набо́ї.
Разряженіе—розря́дження; ви́кру́чування набоїв.
Разсада—росса́да, росса́да.
Разсадникъ — розсадни́к, розсаднич о́к, шкі́лка.
Разсадный, разсадной—розса́довий.
Разсаживать, разсажать, разсадить, ся—розса́жувати, розсажа́ти, розсади́ти; розсіда́тися, розсістися.
Разсаривать, разсорить—розсипа́ти, розси́пати.
Разсверливать, разсверлить—розсве́рдлювати. розві́ртувати (свердлом), розсве́рдлити, розверті́ти.
Разсверчаться — розц(ь)вірча́тися, розц(ь)ві́рнькатися.
Разсвире́пѣть—розлютува́тися, роз'ярі́тися.
Разсвире́пѣлый—роз'я́рений, розлюто́ваний. посатані́лий.
Разсвире́пѣніе—роз'я́рення, розлюто́вання, оз(ь)вірення.
Разсвѣта́ніе—с(ь)віта́ння.
Разсвѣта́ть, разсвѣсть — с(ь)віта́ти, розви́днюватися. на с(ь)ві́т благословля́тися, займа́тися, розс(ь)віта́ти, розвиднятися, с(ь)ві́тліти, дні́ти, розс(ь)ві́ну́ти, розви́днітися, повидні́ти, повидні́шати. прос(ь)ві́ну́ти, на с(ь)ві́т, благослови́тися. зая́тися.
Разсвѣтъ– с(ь)ві́тання, розс(ь)ві́т, до́с(ь)ві́ток. **На разсвѣтъ**—на с(ь)ві́та́нні, удо́с(ь)ві́та. **Съ разсвѣтомъ**—по видноті, як задні́ло.
Разселеніе—розсе́лення.
Разселять, разселить, ся—розселя́ти, розсели́ти, ся, порозселя́ти.
Разсердя́ть, разсердить, ся — се́рдити, гнівити, розсе́рдити, ся, розгнівити. ся, нагні́ватися, роззлости́тися. **Разсердившись**—з пересе́рдя.
Разсеребрить—розсрібни́ти.
Разсиживаться, разсидѣться—1) засиджуватися, засі́дітися; 2) сіда́ти на яйця (про птиць).
Разсказъ—оповіда́ння.
Разсказывать, разсказать — роскá́зувати, оповіда́ти, росповіда́ти, росказа́ти, оповісти́.
Разсказчикъ, ца—оповіда́ч, ка.
Разскочиться—1) розірватися, розскочитись; 2) розбігтися, розлетітися.
Разслабленіе—осла́ба, розсла́блення.
Разславя́ивать. разславля́ть, разсла́вить—розславляти. розсла́вити.
Разслащивать, разсластить, ся — розсолоджувати, розсолоди́ти. ся.
Разслушивать, разслушать, ся—розслу́хувати, вслухатися, прислухатися, розслу́хати, ся, вслу́хатися, прислу́хатися.
Разслышать—розслу́хати, учу́ти, вчу́ти, почу́ти, росчу́ги. дочу́ти.
Разслѣдованіе—ро́зслід, ро́звідка, розві-

дини, розслідування.
Разслѣдователь—розвідач.
Разслѣдывать, — овать — розсліджувати, розслідáти, розвідувати, розвідати, дізнавáтися, дізнатися.
Разсматриваніе—рóзгляд, розглядини, перéгляд.
Разсматривать, разсмотрѣть—розглядáти, роздивлятися, роззирáтися, розглядíти, роздивíтися.
Разсмотрѣ—рóзгляд і д. **Разсматриваніе.**
Разсмѣшить—розс(ь)мішúти.
Разсмѣяться—розс(ь)міятися.
Разснуровывать, разснуровать, ся — розшнурóвувати, розшнурувáти, ся.
Разсобачиться — розіпсíти, розіпсítися, розстéрвитися.
Разсовывать, разсовать, разсунуть—1) розсовувати, розсýнути, порозсóвувати; 2) роспúхувати, роспихáти, розпихнýти.
Разсовѣтывать, разсовѣтовать—розрáювати, розрáжувати, розрáяти, розрáдити.
Разсолъ—росíл, (дуже міцний)—ропá.
Разсольникъ—квасóк (страва).
Разсольный—росíльний, ропляний.
Разсопѣться—розсоптися.
Разсоривать, разсорить, ся—сварúти, розсварúти, ся, посварúти, ся, розцурáтися, розгрúзтися, розбрататися.
Разсортировывать, разсортировать—сортувати, посортувати.
Разсоха—розсóха. чепíга (у плуга).
Разсошистый—розсохáтий,розхильчастий.
Разспесивиться—розчванитися; роспрúндитися.
Разспрашивать, разспросить, ся—роспúтувати, роспитати, ся, опитáти.
Разспросъ, частіше мн. **разспросы** — роспúтування. рóспитки, перéпитки.
Разсрочивать, разсрочить — роскладáти, роскласти на вúплат.
Разсрочка—од(від)клáд, вúплат. **Въ разсрочку, съ разсрочкой**—на вúплат, на рóсклад.
Разставаніе—розставáння, розлучáння.
Разставаться, разстаться — розлучáтися, розлучítися.
Разставлять, разставлять, разставить—розставлятú, розстáвити. **Разставлять вѣхи**—розстромлятú вíхи. **Разставлять, разставить ноги**—роскарячувати, роскарячити, розчепíрити ноги.
Разстанавливать—уставлятú, шикувáти.
Разстаніе—розстáння, розлýка.
Разстановка—1) розставлювання; 2) перéрва, перемéжок; 3) перестáнок, припинка; одпочинок.
Разстегать, разстегивать, разстегнуть, ся—розстьобувати, розстібати. розщіпáти, розстібнýти, ся, розщіпнýти, ся, порозстьобувати, ся.
Разстилать, разостлать, ся—розстилáти, розстéлювати, розстеляти, розіслáти, розстелáти.
Разстонаться—розстогнáтися, роз'óхатися,
Разстояніе—вíдстань, одлéглість, віддáль, далечинá, далечíнь. **На разстояніи выстрѣла**—на вúстріл. **Въ разстояніи пяти вёрстъ отсюда**—за п'ять вéрст відціля. **Въ нѣкоторомъ разстояніи отъ города**—трóхи оддалí од мíста.
Разстояться—застоятися.
Разстриженіе—розстрúжепня.
Разстрига—розстрúга.
Разстригать, разстричь—розстригáти, розстрúгти.
Разстраивать, разстроить, ся—розлáджувати, розлáдити, розснастúти, ся, розладнáти, ся.
Разстройство—рóзстрій, нелáд; неспóкій, незгода. **Р. желудка**—розвільнення.
Разстрѣливать, разстрѣлять—1) вистрéлювати, вúстрелятú, повистрéлювати; 2) розстрíлювати, розстріляти.
Разступаться, разступиться — розступáтися, роздавáтися, розступítися, роздáтися.
Разсудительность—розсýдливість, розвáжність.
Разсудительный—розсýдливий, розсýдний, розвáжливий, розвáжний.
Разсудокъ—розсýдок, глýзд, тьма, пáмороки. **Лишить, ся разсудка**—глýзд одбúти, з глýзду зсýнутись, обезглýздіти.
Разсужать, разсудить, ся — 1) д. **Разсуждать**; 2) розсýджувати, розбирáти, розсудúти, розібрáти, ся.
Разсуждать, разсудить, ся — розумувáти, міркувáти, розважати, обмíркóвувати, обміркувати, ся, розміркувáти, поміркувáти.
Разсужденіе—1) розумувáння, міркувáння, обмисл. **Безъ разсужденій, дѣлай, что велятъ**—нíчого мудрувáть, робú, що звéлено. **Въ разсужденіи сего** — що до сього, з пóгляду на сé; 2) роспрáва. **Учёное разсужденіе**—наукóва роспрáва.
Разсупокивать, разсупонить — розсупóнювати, розсупóнити, порозсупóнювати.
Разсучивать, разсучить, ся — 1) розсýкувати, роскрýчувати, розсукати. роскрутúти, ся, порозсýкувати, ся; 2) викáчувати, викачати (тісто).
Разсчитывать, разсчитать, разсчесть, ся—розлíчувати, лíчити, рахувати, ся, вилíчувати, вирахóвувати, розлíчúти, ся, розрахувати, зрахувáти, облíчúти, ся; росплáчуватися, рóсплатитися,квітувáти,покв(ітувáти,покв(ітувáтися. **Разсчитывать служащихъ**—змíщати, відправлятú, увільняти слýжачих.
Разсыланіе—розсилáння.
Разсылать, разослать — розсилáти, розіслáти, порозсилáти.
Разсыльный, разсыльщикъ — посланéць, гінéць, розсúльний, стíйчик.
Разсыпáть, разсыпать, ся — роспсипáти, ся, розсúпати, ся, роструснúти, ся,

(зразу)—поросну́ти, пи́рскнути, (багато)—порозсипа́ти, ся. **Разсыпаться въ благодарностяхъ**--роздя́куватися. **Разсыпаться мелкимъ бѣсомъ** — бісики підпуска́ти, пуска́ти, підсипа́тися. **Ружьё разсыпаетъ**— рушниця різня́ть, роскида́е.

Разсыпной — розсипни́й. **Вразсыпную** — вро́скид, вро́стіч, різно.

Разсыпчивость—кри́хкість.

Разсыпчивый—сипки́й, сипли́вий, розси́пчастий.

Разсыропливать, разсыропить—(цукром)—підсоло́жувати, підсолодити, (медом)—розсити́ти.

Разсыхаться, разсохнуться—розсиха̀тися, розсо́хнутися.

Разсѣвалень—сія́лка, сіва́лка.

Разсѣваніе—розсіва́ння.

Разсѣватель, ница—розсіва́ч, розсіва́чка.

Разсѣвать, разсѣять, ся—сія́ти. засівати, посіва́ти. розсівати, засіяти, посіяти. розсіяти, ся, роскидати; роскида́ти; порозсіва́ти, порозсію́вати, позасіва́ти.

Разсѣдаться, разсѣсться — роспада́тися, тріскатися, роспа́стися, потріска́тися.

Разсѣдлывать, разсѣдлать—розсі́длувати, розсідлати, розкульба́чити, (про кількох)—порозсі́длувати.

Разсѣкать, разсѣчь, ся—розру́бувати. розсіка́ти, ростинати, розрубати, розсіктй, ростя́ти, роскря́яти, розчеса́ти, ся.

Разсѣлина — роспа́лина, роспа́дина. роско́лина, роспарина, шкалу́бина, шкалбо́вина, шкало́ба.

Разсѣсться—розсі́стися.

Разсѣяніе—розсіяння, роспоро́шення; розри́вка.

Разсѣянность—розсія́ність, роскида́ність, роскида́ливість.

Разсѣянный — розсія́ний , роскида́ливий, (в жарт)—розсолоха.

Растанцовываться — ростанцюва́тися, розгоцюва́тися.

Разубирать, разубрать, ся — у(в)бира́ти, прибира́ти, чепури́ти, виряжа́ти,зряжа́ти, убра́ти, прибра́ти, ви́чепурити, причепури́ти, ви́рядити, ся, (квітками) — квітча́ти, у(в)квітча́ти, заквітча́ти, заквіча́ти.

Разубѣдить, ся — переконати, ся, переві́рити, ся.

Разубѣждать, -бѣдить- перекону́вати, переконáти на и́ньше.

Разубѣжденіе—переконáння на и́ньше.

Разувать, разуть, ся—роззува́ти, роззу́ти, ся, порозува́ти, поззува́ти, порозува́тися.

Разувѣреніе—переконáння на и́ньше.

Разувѣрить, ся — переконáти, ся, зневі́ритися.

Разузнавать, разузнать—розізнава́ти, роспізнава́ти, перевідувати, розвідувати, розізна́ти, роспізна́ти, розвідати, навідати, роспита́ти, ся, розчу́тися, роспізнава́ти і т. д.

Разукрашать, разукрасить—оздобля́ти. здобити, прикраша́ти, прикраси́ти, з'украси́ти.

Разумникъ, ца--розу́мний. на, розу́мник, ця.

Разумный, но—розу́мний, но.

Разумъ 1) розум; глузд і д. **Разсу́докъ**; 2) розумі́ння (д. **Значеніе**).

Разумѣніе — розумі́ння і д. **Пониманіе** і **Значеніе**.

Разумѣть—розуміти, тя́мити і д. **Понимать. Разумѣется** — а вжé-ж, та вжé-ж, пéвне, пéвна річ.

Разутюживать, разутюжить—гла́дити, прасува́ти, вигладити, попрасува́ти.

Разучивать, разучить, ся — 1) виу́чувати, навча́ти, ви́учити, ви́вчити. навчи́ти, ся; 2) роз'у́чуватися, од'уча́тися, одвика́ти, роз'уча́тися, од'уча́тися.

Разъ, (здр) **разокъ, разочекъ** — раз, (здр.) разок, разочок. **Въ первый разъ** — вперше. **Какъ разъ** — як раз, са́ме вра́з **Разомъ**—ра́зом, враз, од ра́зу, зараз6м. **Сколько разъ**—скільки разів. **Съ разу**—зра́зу. од ра́зу.

Разъ—раз, один раз, одного́ разу́, я́кось, (частіше)—раз я́кось. колись.

Разъединеніе — роз'єдна́ння, розбра́ння, різнація.

Разъединять, разъединить, ся — роз'єднувати, розрізняти. розлуча́ти, роз'єдна́ти, розрізня́ти. порізня́ти, ся, розлуча́ти, ся. **Разъединяющій**—розлу́чний.

Разъ̀ѣмный—роз'ємний.

Разъѣмщикъ—роз'ємець.

Разъ̀ѣмъ—роз'єм, розійма.

Разъякаться—розгика́тися.

Разъѣдать, разъѣсть, ся —1) роз'їда́ти, ся, роз'їсти, ся; 2) роз'ятри́ти, ся.

Разъѣздить, ся — 1) д. **Разъѣзживать, ся**; 2) роз'їздитися.

Разъѣздъ — 1) роз'їзд; 2) ча́та, (частіше мн.) ча́ти.

Разъѣзжать—роз'їзжа́ти.

Разъѣзжаться, разъѣхаться — 1) роз'їзди́тися, роз'їхатися, пороз'їзди́тися; 2) розмина́тися, розмину́тися.

Разъѣзживать, разъѣздить, ся—торува́ти, утóптувати, уторува́ти, утоптáти, накоти́ти (дорогу).

Разъясненіе—роз'я́снення, роз'я́тріння.

Разъяснять, разъяснить, ся — роз'ясня́ти, ся, роз'ясни́ти. ся, розлютува́ти, ся, (надто)—оз(ь)вірятися, охижіти, посатаніти, розсатаніти.

Разъясненіе—вия́снення; поя́снення.

Разъяскивать, разъяснѣть, разъясниться— роз'я́снювати, вия́снювати, розгоди́нювати, роз'ясні́ти роз'ясни́тися, ви́яснитися, розгоди́нитися, ви́погодитися, на годи́ні ста́ти.

Разъяснять, разъяснить, ся — роз'ясня́ти, вия́сня́ти, товма́чити, роз'ясни́ти, ви́яснити, поясни́ти, ся, ви́товмачити.

Разыграть, ся—1) д. **Разыгрывать, ся**; 2)

розгуля́тися, роспустува́тися, розжартува́тися, (про коней)—розбрика́тися.

Разыгрывать, разыграть, ся—розгра́вати, розігра́ти; програ́вати. програ́ти; відгравати, відігра́ти. **Погода разыгралась** — пого́да розгуля́лася. **Море разыгралось**—розхвилюва́лося, розбу́рхалося мо́ре.

Разыскатель, ница, разыщикъ, ца—шука́ч, ка, шукальник, ця; розві́дач, ка.

Разыскивать, разыскать, ся — розшукувати, вишу́кувати, розшукати, вишукати, ся, ви́найти, знайти́, ся, (крадене)—ви́трусити.

Разѣвать, разинуть, ся — роззявля́ти, розя́вити, поро́ззявля́ти, поро́ззявлювати, ся. **Разинутый**—роззя́влений.

Рай — рай. **Рай-дерево**, рос. Populus balsamifera L.—золота́ верба́.

Райокъ — окру́га.

Райскій — ра́йський. **Райская птица**, Paradisea apoda—ра́йська пта́шка.

Рака—домови́на, труна́ (на св. мощі).

Ракита, ракитникъ, ракитовый кустъ—рос. Cytisus austriaeus L. — дереза́, зіно́вать, C. biflorus L' Her — в'яз, зіно́вать, раки́тник, раки́товий кущ.

Раковидный—ракува́тий.

Раковина — му́шля, черепа́шка, ско́йка. **Ушная**—ча́шина ву́шна, вушна́ця.

Раковинный—му́шльовий.

Раковистый — жолобкува́тий, жоло́бчастий.

Раковый - ра́ковий, ра́чачий, ра́цький, рачи́ний.

Ракъ—1) Cancer—рак, (здр.) рачо́к, (самиця)—рачи́ха, (тоді як він линяє) — линє́ць. **Ползти ракомъ**—ра́чки лі́зти; 2) (мед)—рак, пістря́к, (на дереві)—ві́тровина.

Ракообразныя животныя — (ш)скаралу́пники (громада з(ь)ві́ря́т) Crustacea.

Рама — р(я́)ама, р(я́)ама́ка, (мн.) р(я́)ами, р(я́)а́мці, (бороні)—ба́льце.

Рамочникъ—рамка́р(ь).

Рамочный—ра́мковий.

Рана—ра́на, ура́за, ура́зка, пора́зка, (од обрізу)—о́бріз, (од укушення)—г'е́дзло, (на ногах од стерні)—стерня́нка, (частіше мн). стерняни́:

Ранговый—ранго́вий.

Рангъ — ра́нга.

Раненіе—ра́нення.

Раненный—ра́нений, пора́нений.

Раненько, ранёхонько, ранёшенько — ранє́нько, рано-пораненьку, ра́но-ра́нком, ра́но-вра́нці, ранє́сенько, ранісінько.

Ранетовый—ранетовий.

Ранетъ — ранета.

Ранецъ—ра́нець, бесаг, бесага.

Ранить, поранить, ся — ра́нити, пора́нити, ура́жати, ура́зити, ся, кали́чити, ся, (ногу копитом) — осіка́ти, осіктй, ся.

Раннiй—ра́нній. **Ранней весной**—напро́весні. **Раннимъ рано, раннимъ утромъ**—ра́ннім ра́нком, ра́но-вра́нці, ра́но-пораненьку. **Раннее утро**—пора́нок.

Ранный—ра́нний, ура́зовий.

Рано — ра́но, ранком, (дуже) — спозара́нку; зара́ні, завчасу́, за́годя.

Рановато—ранє́нько, по́рано.

Рановременный—завча́сний, передча́сний.

Рановременность—завча́сність, передча́сність.

Ранункулъ—(росл.) козеле́ць Ranunculus.

Раньше, ранѣе — раніш, раніше, раніще, попе́реду, передні́ше, пере́дше, (раніше що зробить) — пора́нитися. **Какъ можно ранѣе**—як найраніше.

Рапа — репа́.

Рапортовать—рапорту́вати, лепорту́вати.

Рапортъ—рапорт, лепо́рт.

Рапсодъ—кобзарь, бандури́ста.

Рапсъ — рос. Brassica Napusoleifera biennis —рапс. свири́па, суріпиця, B. Rora campestris — ріпа́к, ріпій, гірчи́ця лубенська.

Рапункулъ, рос. Campanula Rapunculus L. —чобітки́ малі.

Раскаиваться, раскаяться — ка́ятися. жалкува́ти, пока́ятися.

Раскаленіе—роспалення, роспіка́ння.

Раскаливать, раскалить ся — роспіка́ти, роспекти́, ся, поросіка́ти.

Раскалывать, расколоть, ся—1) роско́лювати, роскоти́, ся, розча́лити, ся, (цюкаючи)—розцю́кати, розцюкну́ти, (про кілько) — поросколювати, (про живе дерево)—розчахну́ти, (про посудину) — ро́зтріснутися.

Раскалякаться — розбазікатися, розгуто́ритися.

Раскапризничаться — розвередува́тися, росковерзува́тися, зге́дзатися.

Раскапывать, раскопать ся—роско́пувати, розрива́ти, роскопа́ти, розра́ти, ся, пороско́пувати, порозрива́ти.

Раскарпаться—роскра(я)катися.

Раскармливаніе—розгодо́вування.

Раскармливать, раскормить, ся—розгодо́вувати, розгодува́ти, (скотину)—одпаса́ти, одпасти́.

Раскаряка—роскаря́ка.

Раскарячивать, раскарячить, ся—роскаря́чувати, роскаря́чити, ся, розчепі́рювати, розчепі́рити,

Раскатистый -роско́тистий.

Раскать—роска́т. **Раскаты грома**—гу́ркіт гро́му.

Раскатывать, раскатать, раскатить ся—1) роско́чувати, роскоти́ти, ся; 2) розго́ртувати, розгорну́ти, розви́нути, ся; 3) кача́ти, (на маглі)—маглюва́ти (білизну); 4, кача́ти, ви́качати (тісто); 5) розбива́ти, розби́ти, роспоро́шити.

Раскачивать, раскачать, ся—роскоха́хувати, розхи́тувати, роскохи́ти. розхита́ти, розго́йдати, ся, (про кілько)—поросколи́хувати.

Раскашляться — роска́шлятися, розбухи́катися.

Раскаяніе—ка́яння, каяття́, жаль, скру́ха.
Раскаси́ть—розби́ти, роскваси́ти.
Раскантаться—поквітува́тися.
Раскидной—відки́дний.
Раскидисто—розло́жисто.
Раскидистость—розло́жистість.
Раскидистый—розло́жистий.
Раскидывать—роскида́ти, роска́дати, ся, пороскида́ти; роскидатися, роска́датися.
Раскипѣться—роскипі́тися, пороскипа́тися.
Раскисать, раскиснуть—роскиса́ти, роски́снути, пороскисати, (про чоловіка)—роскиснути, розми́ндитись.
Раскладка—росклад, ро́скла́дка, росполі́г.
Раскладывать, раскласть, разложить—розкла́дати, роскласти, розікла́сти. **Раскладывать вещи, товары, раскластьсъ товарами**—ташува́ти, ся, росташуватися. **Р. карты**—ворожи́ти на картах. **Р. цѣны на товаръ**—зна́чити ці́ну, ціну́вати. **Разложить книгу**—розгорну́ти кни́жку. **Р. огонь**—роскласти, розвести́ бага́ття.
Раскланиваться, раскланяться—кла́нятися (кому), уклоня́тися, вклоня́тися, уклони́тися.
Расклёвывать, расклевать—роскльо́вувати, роздзьо́бувати, росклю́вати, роздзьо́бати.
Раскленвать, расклеить, ся—росклє́ювати, розліплювати, роскле́їти, розліпи́ти, ся, пороскле́ювати, порозліплювати, ся. **Дѣло расклеилось**—розійшло́ся ді́ло, не вдало́ся.
Расклепать—росклепа́ти, рознютува́ти.
Расклинивать, расклинить—вибива́ти, ви́бити клин.
Расковеркать—роскуйо́вдити, пороскида́ти, попереверта́ти.
Расковывать, расковать, ся—роско́вувати, роскува́ти, ся, пороско́вувати, ся.
Расковыривать, расковырять—росколу́пувати, росколу́плювати, росколупа́ти.
Расковыряться—роскозира́тися.
Расконать—розби́ти, ростовкти́.
Расколачивать, расколотить, ся—розбива́ти, розби́ти, ся.
Расколебать, ся—росколиха́ти, розхита́ти, ся. **Расколебалось море**—розхвилюва́лося мо́ре.
Расколка—ко́лення.
Расколъ—1) ро́зчах (напр. дерева); 2) роско́л.
Раскольхать, ся—росколиха́ти, росколиса́ти, розго́йдати, ся.
Раскольникъ, ца—роско́лець, роско́льник, ця, старові́р, ка.
Раскольническій, в скольничій—роско́льницький, старові́рський.
Расковка—роско́пування, ро́скопи.
Раскоробить, ся—поко́рчити, пожоло́бити, попачи́ти, ся.
Раскорчивать, раскорчить—розгина́ти, розігну́ти.
Раскошеливаться, раскошелиться—роскрива́ти, вивёртати кали́тку.
Раскрадывать, раскрасть—роскрада́ти, розікра́сти, покра́сти, пороскрада́ти.
Раскраивать, раскроить—1) кра́яти, кро́їти, покроїти, покра́яти, пороскра́ювати; 2) розбива́ти, розби́ти (голову).
Раскрапывать, раскрапать—роскрапля́ти, накрапля́ти, роскра́пати, накра́пати.
Раскрасавица—краса́вня.
Раскраска—кольорува́ння, розмалюва́ння.
Раскрасѣлый—розчервоні́лий, розжеврі́лий.
Раскрасѣться—розчервоні́тися, розже́врітися, зашарі́тися.
Раскрашивать, раскрасить, ся—розмальо́вувати, розма́лювати, розфарбува́ти, порозмальо́вувати, порозфарбо́вувати, ся. **Раскрашенный**—розмальований, мальо́ваний, кольоро́вий, кольоро́ваний.
Раскрашиватель, ница—кольоро́вник, кольоро́вниця, розмальо́вник, розмальо́вниця.
Раскритиковать—огу́дити, обцирклюва́ти, оцирклюва́ти, роскритикувати.
Раскричаться—роскрича́тися, (кличучи кого)—розгука́тися, (сильно)—розрепетуватися, розлементува́тися, розгвалтува́тися, розгаласува́тися, (з верещанням)—розверещатися, (з злістю)—розгри́мати́ся, розгрімота́тися.
Раскровавить, ся—покрива́вити, роз'ю́ни́ти, ся
Раскрошивать, раскрошить, ся—криша́ти, роскриши́ти, ся.
Раскручивать, раскрутить, ся—роскру́чувати, роскрути́ти, розсу́кувати, розсука́ти, ся.
Раскручиняться—ростужа́тися, в ту́гу вда́тися, зажури́тися.
Раскрывать, раскрыть, ся—1) роскрива́ти, роскри́ти, ся, (що затулене)—росту́лювати, ростули́ти, ся, (що зачинене)--росчиня́ти, росчини́ти, ся, (що згорнуте)—розгорта́ти, розгорну́ти, (що замкнуте)--розмика́ти, розімкну́ти, ся, (гру́ди)--розхрістати, ся, (две́рі)--росчиня́ти, (книжку)—розгорну́ти, (очі)--росплю́щити, (рота) -розя́вити, (кулак, руку)—розігна́ти; 2) виявля́ти, ви́явити (що), вика́зувати, ви́казати (на кого), видава́ти, ви́дати (кого), викрива́ти, ви́крити.
Раскудахтаться—роскудкудакатися, роскудакатися.
Раскумиться—роскума́тися.
Раскупать, раскупить—роскупа́ти, роскупи́ти, пороскупо́вувати.
Раскупаніе—роскупо́вування.
Раскуривать, раскурить—запа́лювати, запали́ти, закури́ти, роскури́ти.
Раскусывать, раскусать, раскусить—роску́сювати, розгризати, роскуси́ти, розгри́зти, (горіх)—розлу́щити, розлу́скати.

Раскутывать, раскутать — роскýтувати, роскýтати, пороскýтувати.
Распадаемость—роспадáльність.
Распадаться, распасться — роспадáтися, розсипáтися, розвáлюватися, розсідáтися, роспастися, розвалúтися, розсúпатися, розсістися.
Распаденіе—рóспад.
Распанвать, распаять, ся—розлютóвувати, розлютувати, ся.
Распанвать, распоить — роспóювати, роспоїти, споювати, споїти.
Распайка—розлютóвування.
Распаковывать, распаковать — роспакóвувати, роспакувáти.
Распаязываться, расползтись—1) росповзáтися, розлізатися, росповзтúся, розлізтися, пороспóвзатися, порозлізáтися; 2) розлáзитися, розлізтися.
Распалять, распалить, ся — роспáлювати, роспалúти, ся, пороспалювати.
Распаривать, распарить, ся—роспáрювати, роспáрити, відпáрити, ся, пороспáрювати.
Распарывать, распороть, ся—роспóрювати, роспорóти, ся, вúпороти.
Распахивать, распахать — роз'óрювати, роз'орáти (плугом), розрáлювати, розралити (ралом), пороз'орювати.
Распахиваться, распахнуть, ся—роскривáти, роскрити, ся, розстібнýтися, розчахнути, ся, (на грудях)—розхрістатися. Р. дверь—розчинúти двéрі.
Распахиваніе—роз'орювання.
Распашёнка—(дітська сорочечка, сцéреду розрізана)—роспанáшка.
Распашка—óранка.
Распашной (про одежу) — незастібнутий, розстібнений.
Распеканіе — роспáрювання; нагáна, картáння, роспікання.
Распекать, распечь, ся—вимовлáти, картáти, вúмовити; роспікáти, роспектú, ся.
Распелёнывать, распеленать, ся—росповивáти, росповúти, ся.
Распетлять—розв'язáти пéтлю, розшморгнýти.
Распечатывать, распечатать — роспечáтувати, роспечáтати, пороспечáтувати.
Распещрять—мерéжати, цяцькувáти.
Распивать, распить, ся — 1) попивáти, випивáти, вúпити; 2) роспивáтися, роспúтися, пороспивáтися.
Распивочно — на чаркý, чаркáми, на рóздріб.
Распивочный — чáрочний, чарковúй, дрібнúй.
Распиленіе,—пиливаніе—роспúлювання.
Распиливать, распилять, ся—роспúлювати, роспилáти, пороспúлювати, ся.
Распилка, распиловка—пúлянка, пилáння.
Распинать, распять, распнуть, ся — роспинати, крижувáти, розіпнýти, розіп'ясти. Распятый, распнутый—рóзп'ятий, розіпнутий, крижóваний.
Распинаніе—роспинáння.
Распирать распереть — роспирáти, роспéрти.
Расписаніе—рóспис, рóсклад, таблúця.
Расписаніе поѣздовъ — порáдок їздúв, рóспис, рóсклад поїздів.
Расписка — 1) роспúсування, розмальóвування; 2) рóсписка. Платёжная расписка — квіт, квит, квітóк, квитóк, поквитувáння.
Расписочный—роспискóвий, квитовúй.
Расписывать, расписать, ся — 1) роспúсувати, роспúсувати, ся, пороспúсувати, ся; 2) розмальóвувати, вимальóвувати, розмалювати.
Распихивать, распихать, распихнуть—роспúхувати, роспихáти, розіпхнýти, пороспихáти.
Расплавка—тóплення, ростóплення.
Расплавленное вещество—топленúна.
Расплавливать, расплавлять, расплавить, ся—топúти, ростóплювати, ростопúти.
Расплакаться—росплáкатися, (тихенько, пхикаючи) — роспхúкатися, (хлипаючи) — розхлúпатися, (голосно)—розголосúтися, розревíтися, (рюмсаючи)—розрюмсатися.
Распластывать, распластать, ся—платáти, карбувáти, роспалатáти, ся. Распластанный (про рибу)—платáний.
Расплата—роспла́та. вúплат.
Расплачиваться, расплатиться—росплáчуватися, роспалатúтися, заплатúти, вúплатити, ся, поквитувáтися.
Расплащивать, расплющить, ся—росплóщувати, росплóщити, ся; росплескáти.
Расплескать, ся—росплювáти, ся.
Расплескивать, расплескать, ся—розхлюпувати, росплóскувати, розхлюпати росплóскати, ся, порозхлюпувати.
Расплетать,расплесть,—сти, ся—роспліта́ти, роспле́сти, пороспліта́ти, ся.
Расплодъ—плід, росплід.
Расплóдать, расплодить, ся—плодúти, роспложувати, росплодúти, розвóдити, розвести́, ся, намножити, пороспложувати.
Расположеніе—роспóдження. роспóження.
Расплывать, расплыться—роспливáтися, роспли́стися, роспли́нутися, пороспливáтися.
Расплывчивость — (хем.) плúнність, роспли́ва.
Расплывчивый—(хем.) плúнний, роспли́вчастий.
Расплясаться—ростанцювáтися, розгопцювáтися.
Расповѣщать, расповѣстить—росповіщáти, росповістúти.
Распогодиться—розгодúнитися, вúпогодитися, на годúні стáти.
Распознавать, распознать — роспізнавáти, розпознавáти, роспізнáти, розізнáти, (один другого) — опізнáтися, (на смак)—смакувáти, розсмакувáти.
Располагать, расположить, ся—1) розкладáти, роскла́сти, лаштувáти, улаштувáти, (військо) — ушикувáти.

Располагать своими правами—своїм пра́вом кори́стуватись; 2) схиля́ти, прихиля́ти, схиля́ти, прихиля́ти.

Расположенный — прихи́льний (до кого), схи́льний (до чого). — **Не расположенъ работать** — не ма́ю охо́ти до робо́ти. **Располагаю завтра выѣхать** —ма́ю (або: ду́маю, або: ма́ю на ду́мці) за́втра їхати. **Расположиться лагеремъ**—та́бором ста́ти, ота́боритися. **Расположиться съ вещами, съ товарами**—росташува́тися.

Расползаться—роспов'за́тися, розла́зитися.

Располнѣть—поповні́шати, погла́дшати.

Расположеніе — 1) ро́склад, роспоря́док, уклад; 2) охо́та, хі́ть; 3) прихи́льність, прихи́лля (до кого), (до чого), по́хіл. **Расположеніе духа**—на́стрій. **Въ хорошемъ расположеніи духа**—в до́брому на́строї.

Располосовывать, располосовать — роздира́ти, розде́рти, розшмату́вати; розрі́зати, розрізати (смугами).

Распопа—розстри́га.

Распорка—1) роспі́рка; 2) роспо́рювання.

Распоръ—роспира́ння.

Распорядитель, ница — роспоря́дчик, ця, роспоря́дник, ця, орудар(ь).

Распорядительность—роспоря́дливість.

Распорядительный—роспоря́дливий.

Распорядокъ—роспоря́док

Распоряжать, распорядить, ся—ряди́ти, порядкува́ти, ору́дувати, заправля́ти, роспоряди́ти, роспорядкува́ти, напорядкува́ти, наору́дувати.

Распоряженіе—роспоря́дження, нака́з, роспоря́док, ору́дування.

Распотѣлый—спітні́лий.

Распотѣть—запоті́ти, упрі́ти.

Распоязка—роспері́зування.

Распоясаніе, распоязка—роспері́зування.

Распоясывать, распоясать, ся—роспері́зувати, росперезати, ся, пороспері́зувати, ся.

Расправа—1) роспра́ва; 2) збо́рня, роспра́ва.

Расправливать, расправить, ся—розправля́ти, розгла́жувати, роспра́вити, розгла́дити, ся, роспростати.

Распрашиваніе—роспитування, роспитки.

Разспрашивать, разспросить, ся — пита́ти, роспи́тувати, перепи́тувати, роспита́ти, ся, перепита́ти, (кількох)—пороспи́тувати.

Распредѣленіе—ро́склад, розподі́ї; розрахування; розміщення; поділення.

Распредѣлять, распредѣлить—розкладати, розкла́сти, визначати, ви́значити, розділя́ти, розділя́ти, поділя́ти, поділи́ти, розраховувати, розрахува́ти, розміщати, розмісити. **Распредѣлять налоги**—розкладати податки. **Р. по категоріямъ**—гуртувати, класифікува́ти.

Распробовать — роскуштува́ти, розсмакува́ти.

Распродавать, распродать—роспродава́ти, роспро́дувати, випродава́ти, роспро́дати, ви́продати, спро́дати; ся, пороспродава́ти, пороспро́дувати, поспро́дувати, ся,

Распродажа—роспро́даж, випро́даж, спрода́ння.

Распроклятый—трокля́тий, стокля́тий.

Распропадать, распрокасть — роспропада́ти, пороспропада́ти.

Распростирать, распростереть, ся—простяга́ти, простягти́, простягну́ти, ся, роспростира́ти, роспросто́рювати, роспростерти. ся, роспросто́рити, ся, ростяга́ти, ростягну́ти, ся. **Встрѣтилъ меня съ распростёртыми руками**—з вели́кою ра́дістю зустрів мене́ (з простя́гнутими до ме́не рука́ми).

Распространеніе—ши́рення, роспросто́рення, (скрізь)—росповсю́дження, росповсю́днення, (чуток)—розголо́шення.

Распространенность—поши́реність.

Распространитель, ница — ширитель, розши́ритель, ка.

Распространять, распространить, ся—ши́рити, роспросторювати, розши́рити, ся, роспросто́рити, поши́рити; росповсю́жувати, росповсю́дити, ся, (про сип)—роскида́тися, (про чутки)—розголоша́ти, розголоса́ти, розсла́вити.

Разспросъ—роспи́тування, ро́спитки, ви́відка.

Распрощаться, распроститься — попроща́тися.

Распрудить—розгати́ти, порозгача́вувати.

Распрыгаться—роспли́гатися, розскака́тися, розстриба́тися, (про кількох)—пороспли́гуватися.

Распрыскивать, распрыскать—розбри́з(ь)кувати, розбриз(ь)кати.

Распря—суперéка, суперéчка, зва́да, сва́ра.

Распряганіе—роспряга́ння, випряга́ння.

Распрягать, распречь—роспрягати, випряга́ти, роспрягти́, ви́прягти, пороспряга́ти.

Распрямленіе—випросто́вування.

Распрямлять, распрямлять, распрямить, ся—роспра́вляти, роспрямляти, розгинати. роспра́вити, роспрямити, розігну́ти, ся.

Распугивать, распугать, распугнуть—поло́хати, ляка́ти, располохати, розляка́ти, роспу́дити.

Распудривать, распудрить—пу́дрити, ви́пудрити.

Распухиваться—роспу́кувати, роспука́тися, (про кілько)—пороспу́кувати.

Распусканіе—роспуска́ння.

Распускать, распустить, ся—1) роспуска́ти, роспустити, розво́дити, розвести́, ся; 2) розгорта́ти, розгорну́ти, ся. **Распуститься** (морально)—у пусто́ту вдатися, зледащіти, розледащіти, в ледащо пусти́тися, розбе́ститися, роспусти́тися.

Распустка—тічка.
Распутица—ростань, бездоріжжа, сльота, росквась.
Распутіе — роспуття, роздоріжжа, ростань, розвилки, перепуття, розхрестя, перехрестя.
Распутничать, распутствовать—бахурувати, курвитися і д. **Развратничать.**
Распутный—роспусний, непорядний.
Распутство—роспутство, непоряд.
Распутывать, распутать, ся—роспутувати, росплутувати, роспутати, росплутати, ся.
Распуханіе—пухнення, роспухання.
Распухать, распухнуть — роспухати, роспухнути, здутися.
Распухлый—роспухлий, опухлий.
Распучивать, распучить, ся — роздимати, роздувати, роспирати, роздути, росперти.
Распушать, распушить, ся—робити пухнатим, пухким, покривати пухом.
Распушить—вилаяти, розлаяти.
Распущенность—роспуста, забудькість.
Распущенный—роспущений, забуялий.
Распылаться—росполум'янітися.
Распыхаться—запапатися, розхекатися.
Распѣвать—вис(ь)півувати.
Распѣть—прос(ь)півати.
Распѣться—розс(ь)піватися.
Распѣтушиться—роскокошитися.
Распяливать, распялить, ся — роспинати, ростягувати, розіп'ясти, ростягти, ся.
Распятіе — 1) роспинання; 2) роспяття, роспяття.
Растаивать, растаять — ростоплюватись, ростопитись.
Расталкивать, растолкать—роспихати, розштовхувати, розіпхати, розіпхнути, розштовхати, пороспихувати, порозштовхувати.
Растапливать, растопить, ся—ростоплювати, роспалювати, ростопити, роспалити, ся.
Растаптывать, растоптать—ростоптувати, ростоптати, (глину тощо)—місити, грузити, розмісити, розгрузити.
Растаскивать, растаскать, растащить—ростягати, розволікати, ростягти, розволокти, поростягати.
Растаявать, растаять—танути, роставати, топитися, ростоплятися, ростанути, потанути, ростати, ростопитися.
Раствореніе—розчинення; роспущення.
Растворимость—розчинність.
Растворимый—розчинний, роспустний.
Растворитель—розчинник.
Растворный, растворчатый—розчинливий.
Растворъ—розчин, (мучний)—розчина, замік, (меду)—сита, (вапна з піском)—чамур.
Растворяніе—розчинення.
Растворять, растворить, ся—1) розчиняти, розчинити, ся; 2) роспускати, розбавляти, розводити, роспустити, розбавити, розвести, ся. **Растворять** (металлы)—ростоплять, ростопити.
Растекаться, растечься—ростікатися, розливатися, ростектися, розлятися, поростікатися, порозливатися.
Растеніе, здр. **растеньице** — рослина, ростина, рослй(ти)нка, (трав'яна) — зело, билина.
Растеребливать, растеребить — таргати, тогати, шарпати, смикати, сіпати, розшарпати, потаргати.
Растерзаніе—розшарпання; роздерта.
Растерзывать, растерзать — роздирати, роздерти, розшмагувати.
Растеривать, растерять, ся—1) розгублювати, перегублювати, розгубити, ся, погубити, порозгублювати. позагублювати, поперегублювати. **Растеряться** — змішатися, ототерітн. **Растерянный**—розгублений; змішаний.
Растеряха—розгуба
Растечь—напухнути, набрякнути.
Расти—рости, вирости; вишчати. **Расти роскошно**—буяти. **Растущій быстро**—ростючий, ростовитий, гінкий. **Расти** въ стебель, въ стрѣлку—стебліти, іти в стовбур, стріляти.
Растираніе—ростирання.
Растиратель—ростирач.
Растирать, растереть, ся—ростирати, ростерти, ся.
Растискивать, растиснуть—ростискувати, ростиснути, (зуби)—розціпити.
Растительность — рослинність, ростинність.
Растительный—рослинний, ростинний.
Растить, вырастить—ростати, вирастити, зростати, викохати.
Растлитель, ница—ростлитель, ка, насильник,—ниця.
Растлѣніе — ростління, насил, згвалтування.
Растлѣвать, растлить — ростлівати, ростлити, гвалтувати, згвалтувати.
Растокъ—рукав, ростока, віднога (річки).
Растолкованіе—вияснення. витлумачення.
Растолковывать, растолковать—товкувати, товмачити, ростовмачити, вітовкувати, вітовмачити.
Растолочь, ся—ростовкти, ся.
Растолстѣлый—гладкий, роспасяний.
Растолстѣть—погладшати, роспастися.
Растопка—ростоплювання, роспалювання, підпалювання; роспал, підпал.
Растопыривать, растопырить—розчепірувати, розчепірити, розставляти, розставити, роскарячувати, — чити (про ноги)
Растопыря—1) роскаряка; 2) нечоса, патлань, патлач.
Расторгать, расторгнуть—зривати, розривати, зірвати, розірвати, роз'єднати.
Расторговываться—росторговуватись.
Расторженіе—зірвання, розірвання, роз'єднання. **Р. брака**—розбрання, розвід.
Растормозить—розгальмувати.
Растормошить—розворушити, ростермоса-

ти.

Расторопность—моторність, жвавість.

Расторопный, ая—моторний, жвавий, хистки́й; поворо́тниця.

Расточе́ніе—марнува́ння; розгі́н, роспоро́шення.

Расточитель, ница — марнотра́т, марнотра́тник,—ниця, три́нькало, перевіде́нь і д. Мотъ.

Расточительность—марнотра́тство.

Расточительный—марнотра́тний, ростра́тний.

Растра—(муз.) ра́штра.

Растравле́ніе—роз'я́трення, розвере́дження.

Растравля́ть, растравля́ть, растрави́ть—розвере́жувати, роз'я́трювати, розража́ти, розвереди́ти, роз'я́тря́ти, розрази́ти.

Растранжирить—проци́ндрити, ростри́нькати.

Растрата—ростра́та.

Растрачивать, растрати́ть—ростра́чувати, ростра́тити.

Растребушить—ростельбуши́ти.

Растревоживать, растревожить, ся—турбува́ти, ростурбува́ти.

Растрезвонить--роздзвони́ти, розголоси́ти, роздзво́нювати.

Растрепа—патла́ч, патла́нь.

Растрепывать, растрёпывать, растрёпать, растрепа́ть--1) рострі́пувати, рострі́па́ти; ті́пати, потіпа́ти; 2) куйо́вдити, роскуйо́вджувати, ко́шлати, кудо́вчити, роскуйо́вдити, роско́шлати, роскудо́вчити, роспа́тлати. **Растрёпанный**—роско́шланий і д. **Растрёпа. Растрёпанные волосы**—па́тлі, роскудо́вчене воло́сся.

Растрескиваться, растрескаться, растрескну́ться—рострі́скуватися, ре́патися, щі́литися, рострі́скатися, лу́снути, розре́патися. **Растрескнутый**—трі́снутий, розре́паний.

Растрогивать, растрогать, ся—1) розвору́шувати, розворуши́ти; 2) вража́ти, вразити, жалю завдавати, завда́ти; дражни́ти, роздражни́ти (бджіл).

Растрогъ, рос. Teucrium Chamaedrys L.—самоси́л, чебре́ць лісови́й, польові васи́льки, польови́й ма́точник.

Раструсна—ро́струс.

Раструшивать, раструсить, ся—ростру́шувати, рострусити, ся.

Растрясать, растрясти́, сь — ростряса́ти, рострясти́, ся.

Растушёвывать, растушева́ть—тушува́ти, ростушува́ти, тіна́ти, ростіна́ти (тушем).

Растыкать, растыка́ть—розітка́ти.

Растыкивать, растыка́ть—ростика́ти, розстромля́ти, ростика́ти, розстроми́ти, поростика́ти.

Растявкаться—роздзя́вкатися.

Растя́гиваніе—ростя́гування, ростяга́ння.

Растя́гивать, растяну́ть—ростя́гувати, ростяга́ти, ростягти́, ростягну́ти; напина́ти, роспина́ти, напну́ти, розпну́ти. **Растянуться на чёмъ**—простя́гтися, роспласта́тися.

Растяженіе — ростя́гнення, ростя́гліть, ро́стяг.

Растяжка—ростяга́ння.

Растяжимый—ростяжни́й, ростя́гливий.

Растяжимость — ростя́жність, ростя́гливість.

Растянутость — розволі́клість; ростя́гливість.

Растянутый—розволі́клий; розлі́злий; ростя́гливий.

Расфилософствоваться — розмудрува́тися, розфілосо́фствуватися.

Расфрантиться—ви́рядитися, причепури́тися.

Расфуфыриться—роспиндю́читися, набундю́читися.

Расхаживать—похожа́ти.

Расхапывать, расхапать — розхо́плювати, розхапа́ти, похапа́ти, порозхо́плювати.

Расхарчивать, расхарчить, ся—вихарчувати, ви́харчувати, ви́харчити, ся.

Расхваливать, расхвалить, ся—розхва́лювати, вихваля́ти, розхваля́ти. ся.

Расхвастываться, расхвастаться—розхва́нюватися. розхва́нитися, вихваля́тися.

Расхватывать, расхватать—розхо́плювати, розхопи́ти, розхапа́ти.

Расхворáться—рознеду́жатися, рознеможта́ся.

Расхититель, ница—граб'і́жник,—ниця.

Расхищать, расхитить—роскрада́ти, розікра́сти.

Расхище́ніе—роскрада́ння, ро́скрад.

Расхлёбывать, расхлебать—розхле́бтувати, розхлебта́ти; вихле́бтувати, ви́хлебтати, висьо́рбувати, ви́сьорбати.

Расхлёстывать, расхлестать—розхльо́стувати, розхльо́стати.

Расхлопывать—розбива́ти ля́скаючи, гри́каючи, гра́мати.

Расхлябываться, расхлябаться — розхи́туватися, розхита́тися, порозхи́туватися.

Расхныкаться—роспхи́катися.

Расходиться, разойтись — 1) розхо́дитися, розіхо́дитися, розійта́ся, розмандрува́тися, порозхо́дитися; 2) розмина́тися, розмину́тися.

Расходникъ, рос. Adonis vernalis L. — гера́ц(ь)віт.

Расходный—розхі́дний, видатко́вий.

Расходовать, израсходовать — тра́тити, витрача́ти, ви́тратити, видава́ти, ви́дати; видаткува́ти.

Расходованіе—витрача́ння, видаткува́ння.

Расходчикъ--видавни́к, пла́тник.

Расходъ—ро́зхід, вида́ток, кошт, тра́та.

Расходящійся—розхідни́й, розха́льчастий.

Расхожій—розхо́жий.

Расхожденіе—розхо́дження.

Расхолаживать, расхолодить, ся—охолоджувати, охолоди́ти, ся і д. **Охлаждать.**

Расхорохориться — нахоро́бритися, роспри́ндитися.

Расхотѣться—відхотітися.
Расхохотаться—розреготáтися.
Расхрабриться—розхрабрувáтися, обс(ь)мілитися.
Расцарапывать, расцарапать, ся—роздря́пувати, роздря́пати, ся.
Расцвѣтать, расцвѣсть—розц(ь)вітáти, проквітáти, розц(ь)вістú, проквітнýти, росквітчáтись, росквітнутись.
Расцвѣлый—росквітлий.
Расцвѣтъ—рóсквіт, рóзц(ь)віт.
Расцвѣчивать, расцвѣтить — кольорувáти, розмальóвувати, розмалювáти, барвúти, розбарвúти.
Расцвѣченіе — кольорувáння, розмалювáння.
Расцѣловать, ся—обцілувáти, ся, вúцілувати.
Расцѣнивать, расцѣнить—цінувáти, розцінувáти, порозцінóвувати.
Расцѣнка—цінувáння.
Расцѣпленіе — відчíплювання, розчíплювання; відчéплення, розчéплення.
Расцѣплять, расцѣпить, ся — розчíпляти, розчепúти, ся, порозчíплювати.
Расчерпывать, расчерпать—1) вичéрпувати, вúчерпати, повичéрпувати; 2) росплýтувати, росплýтати.
Расчёска—1) розчíсування; 2) гребінéць, гребінчик.
Расчёсъ—прóділ (д. **Проборъ**).
Расчёсывать, расчесать, ся—1) розчíсувати, розчесáти, порозчíсувати, ся; 2) розчýхувати, розчýхати, порозчýхувати.
Расчётъ—рахýнок, порахýнок; покві(и)тувáння, роскві(и)тáння. **Взять, принять въ расчётъ**—взáти на увáгу, мáти на увáзі. **Обмануться въ расчётѣ**—омилúтися, помилúтися в рахýнку.
Расчетливость—ощáдність; оглядність.
Расчетливый—ощáдний, оглядний.
Расчленяться—розц(ь)вірінькатися.
Расчисленіе — розчúслення, обчúслення, розрахувáння, обрахувáння.
Расчислять, расчислять, расчислить — розчисля́ти, розчúслювати, обчисля́ти, рахувáти, лічúти, розрахóвувати, розлічувати, вилічувати, розчúслити, розрахувáти, розлічúти, порозлічувати.
Расчитаться—зачитáтися.
Расчитывать—д. **Расчисливать**.
Расчихаться—розічхáтися.
Расчищать, расчистить—розчищáти, розчúстити.
Расшалиться—роспустувáтися, розжирувáтися.
Расшатывать, расшатать, ся — розхáтувати, розхитáти, ся.
Расшвырять—роскúдати, пороскидáти.
Расшевеливать, расшевелить, ся—разворýшувати, розворушúти, розрýхати, ся, порозворýшувати.
Расшибать, расшибить, ся — розбивáти, розбúти, забúти, ся.
Расшивать, расшить, ся— 1) розшивáти, розшúти, ся; 2) вишивáти, мерéжати, гаптувáти.
Расширеніе—розшúрення; рóстяг, рóзсяг.
Расширитель, ница—розширúтель, ка.
Расширяемость—розширя́льність.
Расширяемый—розширя́льний, розшúрливий, ростя́гливий.
Расширять, расширить, ся — розширя́ти, широчúти, поширя́ти, росширóвувати, розшúрити, ся, пошúрити, шúршати, пошúршати, порозширя́ти, ся.
Расшумѣться—розгомонíтися, розгаласувáтися, розгукáтися.
Расшутиться—розжартувáтися.
Расщебетаться—розщебетáтися.
Расщедриться—розщéдритися, роздóбритися.
Расщеливаться, расщеляться, расщелиться —тріскатися, потріскатися, розхóдитися, розійтúся; щелúтись, розщелúтись.
Расщéлина—щілина, шпáра, роскóлина, роспáлина, роззúвина.
Расщепъ—рóскіп (р. рóскопу), рóзщіп.
Расщепистый—розщéпистий.
Расщепывать, расщепать, расщепить—роскóлювати, роскóлоти, розщéпувати, розщепúти, розчáлити.
Расщипывать, расщипать—розскýбувати, розскубтú.
Ратай—(цер.-слав.) ратáй; воúк.
Ратникъ— воúк, затя́жець.
Ратный—військовúй. **Ратное поле**—бóйще, бойóвище.
Ратоборецъ—войовнúк.
Ратоборный—войовнúчий.
Ратоборство—пóбій, бій, боротьбá, батáлія.
Ратоборствовать—воювáти, бúтися.
Ратовать—стоя́ти за щó.
Ратовище—рáтище.
Ратуша—рáтуша (міська упрáва по містéчках).
Рать—1) вíйна; 2) вíйсько.
Рафинадъ—очúщений цýкор, сáхар, рафінáд.
Рафинировать—очищáти (сахар тощо).
Рацея—рáція.
Раціоналистическій—раціоналістúчний.
Раціоналистъ — раціоналíста, раціоналíст.
Раціонъ—пáйка (корму для коня).
Рачекъ—рачóк.
Раченіе—дбання, пильнувáння.
Рачитель, ница—старáтель, ка, дбач, ха.
Рачительность—дбáлість, пúльність, стáраність.
Рачительный—дбáлий, упáдливий, пúльний і д. **Прилежный**.
Рашпиль—рáшпіль.
Ращеніе—вирóщування.
Рваніе—рвання, дрáння.
Рвануть, ся—шарпнýти, смикнýти; скубнýти, скубонýти, сíпнути, ся.
Рвать, ся—1) (**разорвать, ся**) рвáти, ся, дéрти, ся, дрáти, ся, шматувáти, розірвáти, ся, роздéрти, ся, розшáрпати, розшматувáти, роспанá-

хати. **Рваный** — дра́ний. **Рванное платье**—дра́нтя, дра́нка. **Рвущійся легко**—рвачки́й; 2) **(вырвать, ся)**—видира́ти, ви́рвати, ви́дерти, ся; 3) **(сорвать, вырвать)**—блюва́ти, рига́ти, ви́блювати, ви́ригати. **Его рвётъ**—він блює; 4) **(нарвать)**—нарива́ти, нарва́ти; 5) **(сорвать)** зрива́ти, (льон, коноплі)—бра́ти, набра́ти, (грибів)—збира́ти, назбира́ти; 6) порива́тися, змага́тися (до чого).

Рвеніе—дбання́, дба́лість, щи́рість, горли́вість.

Рвота — блюва́ння, блюво́та, рига́чка, ри́глі.

Рвотина—блюво́тина.

Рвотный—блювни́й.

Рвотное—блювне́.

Рдестъ, рос. Patamogeton L.—куши́р, кушір.

Рдѣть, ся—червоні́ти, шарі́ти, ся.

Реакція—реа́кція.

Реакціонеръ—реакціоне́р.

Ребёнокъ, ребёночекъ—дити́нка, дитинча́, дитиня́тко, (вирізане з утроби матері)—ви́пороток. **Грудной ребёнокъ** — цицькова́ дити́на, немовля́тко. **Избалованный ребёнокъ**—блазня́тко і д. **Баловень.**

Ребёрный—ребро́вий. **Ребёрная часть мяса**—порёбрина.

Ребристый—ребрува́тий.

Ребро, здр. **ребрышко**—1) ребро́, (здр) ребе́рце; 2) край, бік, руб, пруг. **Ребромъ**—ру́ба.

Ребровый—що ста́виться, кладе́ться ру́ба.

Ребусъ—за́гадка.

Ребята—1) ді́тки, дитиня́та, мале́ча; 2) хло́пці. **Пойдемъ, ребята** — ході́м, хло́пці! (Як до малих, так і до людей дорослих).

Ребятишки—ді́тки.

Ребяческій—дитя́чий, дити́нячий, блазе́нський.

Ребячество—дити́нство; блазе́нство. **Впасть въ ребячество**—здити́нитися.

Ребячиться—блазня́тися.

Ревенный—ревіньо́вий.

Ревентухъ—полотно́ товсте́.

Ревень, рос. Rheum L—ре́вінь.

Ревижскій—реві(и́)зький.

Ревизія—1) пере́пис, ревіз(и́)зія; 2) огля́дини.

Ревизіонный—ревіз(и)зійний

Ревизовать—ревіз(и)зува́ти, повіря́ти, переві́ря́ти.

Ревизоръ—ревізо́р, ревизо́р.

Ревматизмъ — ломо́та, ломе́ць, костолом, госте́ць, ревмати́зм.

Ревматическій—ломо́тний, ревмати́чний.

Ревнивецъ—ревни́вець.

Ревнивый—ревни́вий.

Ревнивость—за́здрість; ревни́вість.

Ревнитель, ница — засту́пник, ця, оборо́нець.

Ревновать — 1) **(поревновать)**—дба́ти, клопота́ти, ся, подба́ти, поклопота́ти, ся; 2) насліду́вати (кому що), іта́ за ким, перейма́ти (від кого); 3) **(приревновать)**—ревнува́ти, рівня́ти, прикла́дати, туля́ти, прирівня́ти, прикла́сти, притуля́ти (кого́ до ко́го).

Ревностный, но — ре́вний, но, запопа́дливий, во, упа́дливий, чіпкий.

Ревность — 1) ре́вність, щи́рість, горли́вість; 2) ро́вноші, ревна́ця, за́здрість.

Революціонный—революці́йний.

Революція—революція.

Ревунъ, ревунья—ре́ва, ре́ма, ре́мса.

Рёвъ—рев, ревіння, ревище.

Ревѣть, заревѣть—ревіти, ревта́, заревта́.

Регаліи—клейно́ди.

Регель—підпо́ра, підпі́рка.

Регентъ—ре́ґент, реент.

Регентскій—ре́ґентський.

Регентство—ре́ґентство.

Регламентъ—ре́ґламент.

Регулировать — управильня́ти, ре́ґулюва́ти.

Регулы—fpl. (мед.) місячка, пола́, часи́.

Регулярно—ре́ґуля́рно, пра́вильно.

Регулярный—1) постійний, ста́лий, ре́ґуля́рний; 2) реестро́вий, лейстро́вий, хорунго́вий.

Редакторъ—реда́ктор.

Редактировать—редактува́ти.

Редакторскій—редакторський.

Редакція—реда́кція.

Редутъ—раду́т, ша́нець.

Реестръ—реестр, леестр.

Резеда, рос. Reseda L.—резеда́, R. odorata L.—мали́новий ц(ь)віт, R. Luteola L.—хаврашо́к.

Резедовый—резедо́вий.

Резервный—резервно́вий.

Резервъ—запа́с, запасне́ ві́йсько.

Резервуаръ—водозбі́р, са́жавка.

Резиденція—резиде́нція.

Резина—ґу́ма.

Резинный—ґумо́вий.

Резолюція—постано́ва, ви́рок, резолю́ція.

Резонансъ — ві́дголос, ві́дгук, резона́нс і д. **Отголосокъ.**

Резонаторъ—голосни́к, резона́тор.

Резонёрствовать—просторі́кувати, старува́ти.

Резонёръ—стару́н (любить старувати, поуча́ти).

Резонъ—ра́ція.

Резонный, но — розсу́дливий, во, резо́нний, о.

Результатъ—здобу́ток, на́слідок, результат.

Рей—(морськ.) ре́я, друк що́гловий.

Рейдъ—(морськ.) при́ступ.

Рейна — ла́та (що прибивають на крокви).

Рекогносцировка—ча́ти, ро́звіди.

Рекогносцировать—чатува́ти, розві́дувати.

Рекомендація—рекомендація.

Рекомендательный—рекомендаційний.

Рекомендовать — рекомендува́ти; ра́яти ра́дити.

Рекрутскій—некру́тський, новобра́нський. **Р. наборъ**—набір, бра́нка. **Р. повинность**—некру́тчина, некру́тство.

Рекрутъ—не́крут, ре́крут, новобра́нець.
Рекрутированіе—набира́ння, набі́р, бра́нка, (принадами) — вербува́ння, вербу́нок.
Рекрутировать — набира́ти, бра́ти не́крутів, (вербуванням)—вербува́ти.
Рели—д. Качель.
Религіозность—религі́йність, побо́жність.
Религіозный — религі́йний; побо́жний, богомі́льний.
Религія — ві́ра, религі́я.
Рельефъ—горо́різьба.
Рельефный—опу́клий.
Рельса—ре́йка, ши́на (гал.).
Ремень, (здр.) **ремешокъ**, (мн.) **ремни**—ре́мінь, (здр.) ремі́нець, ремі́н(ь)чик, (мн.) ре́мні, ремі́ння, (не вироблений)—сири́ця, сирови́ця, (в машинах)—пас, пасо́к, (замість ланцюга) —ре́тязь, ретязо́к, (у шевців) — по́тяг, (коло сідла, постолів)—торо́кй, (на котрому висить стремено) — пі́слище, (у обув'я)—обо́ри, поволо́ка, (коло ціпа)—у́в'язь.
Ремённый—ремі́нний.
Ременьщикъ—ри́мар, ли́мар, ремена́рь.
Ремесленникъ, ца—ремісни́к, ця, рукоме́сник, ця.
Ремесленничать — ремісникува́ти, ремествува́ти.
Ремесленный—ремісни́й, рукоме́сний.
Ремесло—ремесло́, реме́ство, рукомесло́, рукоме́ство.
Ремесленничество—ремісни́цтво.
Ремесленничій—ремісни́чий, ремісни́цький.
Ремонтировать—нова́ти, поновля́ти, ла́годити, поправля́ти, ремонтува́ти.
Ремонтированіе — ремонтува́ння, ла́годження.
Ремонтъ—попра́ва, пано́ва, напра́ва, ремо́нт.
Ренсковой—ви́нний. **Р. погребъ**—ви́нний скле́п, ви́нниця.
Ренское—ро́нське (вино).
Ренегатъ—(від народности)—пере́вертень, переки́нчик, ренеґа́т, (од украї́нської народности до польської)—недо́ляшок, (до турецької)—потурна́к, (до московської)—моско́вський недоло́мок, (від віри)—недо́вірок.
Рента—ре́нта, ра́та, чинш.
Репеёкъ—1) д. Репей; 2) коліщатко з зубця́ми (в остроги́).
Репей—1) д. Репейникъ; 2) реп'я́х (насіння).
Репейникъ, репейникъ, рос. Lappa Tourn —лопу́х, L. major Gartn—дідівни́к, реп'я́х, реп'яхи́.
Репейчатый—реп'яхува́тий, шерстки́й.
Репутація—сла́ва, репута́ція.
Репяшки, репяшникъ, рос. Agrimonia eupatoria L.—гладишник, парило, парни́к, реп'яшки́ польові, кожу́шка.
Рескриптъ—рескри́пт.
Республика — респу́бліка, рі́ч посполи́та, рі́ч посполи́тна.
Республиканскій — республіка́нський, посполи́тний.
Ресторація—реставра́ція.
Ретиво—горли́во, пори́вчо.
Ретивое—се́рце.
Ретивость—горли́вість, пори́вчість.
Ретивый — горли́вий, пори́вчий, берки́й, воротки́й, загарливий, вогня́ний, (про коня)—баски́й.
Ретирада—відступ (війська), у́ступ.
Ретироваться, отретироваться—відступа́ти, відступи́ти, ся.
Ретрашементъ—вал, окіп, ша́нець.
Рефлексъ—рефлекс, відрух.
Рефлекторъ—(опт.) рефлектор.
Рехнуться—глу́зду відба́тися, з глу́зду зсу́нутися.
Реченіе—ре́чення, ви́раз.
Речитативъ—ро́сказка, с(ь)півомо́вка.
Рецидивъ—рецида́в, по́ворот.
Ржа—1) ржа, іржа́; 2) зона́, са́жка, снідь.
Ржавистый—іржа́вий. **Р. вода**—рудяна́ вода́ **Р. болото**—іржа́ве́ць.
Ржавчина—ржа, іржа́
Ржавый—іржа́вий.
Ржавѣть—ржавіти, іржа́віти.
Ржанецъ, рос. Phleum pratense L.—**пирій**, ржанець.
Ржаніе—іржа́ння.
Ржаной—жи́тний. **Р. хлѣбъ**—жи́тний хліб, житня́к.
Ржать—іржа́ти.
Рига—клу́ня, стодо́ла, (місце в клуні, де складають немоло́чені снопа́)—засторо́нок.
Риза—1) ри́за; 2) ша́та.
Ризки—кри́жмо.
Ризница—ри́зниця, тита́рня.
Ризничій—ключа́рь.
Рикошетъ—відскок. **Рикошетомъ**—відскоком, навкопи́ть.
Ринуть, ся—д. Рѣять, ся.
Рисиъ—неве́вність, риск.
Рисковать, рискнуть — рискува́ти, пуска́тись, роби́ти, іти́, пусти́тися, зроби́ти, піти́ на уда́чу, на ща́стя, навмання́, ва́жити чим, відва́житися.
Рисовальный—рисунко́вий, маля́рний.
Рисовальщикъ, ца—рисо́вник, ця, розмальо́вувач, ка.
Рисованіе—писа́ння (напр. пи́санок), малюва́ння.
Рисовать, нарисовать, ся—писа́ти, малюва́ти, написа́ти, намалюва́ти, ся, (погано)—маґлюва́ти, ля́пати, наля́пати. **Рисованный**—пи́саний, мальо́ваний.
Рисоваться—статува́ти, ся, хизува́тися.
Рисовка—статува́ння, хизува́ння.
Рисовый—ри́жовий, з ри́жу.
Ристаніе—гарцюва́ння.
Ристалище—бірови́сько, го́ни.
Рисунокъ—малю́нок.
Рисъ—риж.
Ритурнель—при́гравка.
Ритмъ—ро́змір, ритм.
Ритмическій—ритми́чний.
Рифъ—скеля підво́дна, кряж камі́ння під водо́ю.
Риема— ри́ема, лад. **Въ риему** — до при́кладу, при́кладно.

Ремачъ, ремовлёть—віршомáз.
Ремовать— римувáти.
Робкій, ко—боязкúй, бóязко, бóязний, но, страшлúвий, во.
Робкость—бóязкість, бóязність.
Робѣть, оробѣть — тороплúти, лякáтися, оторопíти, вжахнýтися, злякáтися.
Ровесникъ, ца—ровéсник, ця, однолíток, рівень, рівня (літами).
Ровно—як рáз; зóвсім, цілкóм; рівно, плáвко. **Ровно въ два часа**—як раз в дві годúні. **Ровно ничего не понимаетъ**—зóвсім нічóго **не** тáмить. **Читать ровно**—читáти рівно, плáвко.
Ровность—рівність.
Ровный—1) рівний, глáдкий; 2) **Плавный.**
Ровня—рівня.
Ровъ, ровикъ—рів, рівчáк, рівчачóк, ровéць, перекíп, фóса, шáнець.
Рогастикъ—варéник.
Рогастый—рогáтий, рогáль.
Рогатина—вúла, рогатина, ощíп.
Рогатка—1) рогáтка, п'я́ло; 2) рáба Gasterosteus aculeatus—колúчка.
Рогатый—рогáтий. **Р. скотъ**—товáр, худóба, скот, бúдло, рогатúзна, рогáтий, роговúй товáр, роговá худóба, (штука)—товáрина, худобúна, скотúна, (поб.)—товаря́ка, (здр.)—худобúнка, худíбка.
Рогатѣть—рогатíти.
Рогачъ, ком. Lucanus cervus — рогáль, рогáч, розсохáч.
Роговикъ—роговúй грéбінь.
Роговой—роговúй.
Рогожа, рогожка—рогóжа, рогóжка, (соломʼяна)—мáта, мáтка.
Рогожникъ—рогóжник.
Рогожный—рогожóвий.
Рогозъ, рос. Typha latifolia L.—рогíз, рогозá, (початок)—кіяхú, султáнчики, (трава)—кугá, (квíти)—палкú.
Рогоносецъ—рогáч, (невірної жінки чоловíк).
Рогулина—рогýля, кривýля.
Рогульки, рос. Trapa natans L. — болóтні, водяні, чóртові горíхи.
Рогъ—ріг, ріжóк. **Рогъ табаку**—ріжóк.
Родильница — родíлля, породíлля, рожéниця, поліжнúця.
Родильный—поліжнúчий. **Род. домъ**—поліжнúчий дім.
Родимецъ—родúмець, сáмка.
Родимый — 1) рідний, питúмий.—**Родимая сторона**—рідний край, рідна крáїна, сторонá. **Родимая матушка** — рідна нéня, нéнька, мáтінка рідненька. **Родимый** — бáтечко; 2) прирождéнний, родúмий. **Родимое пятно**—родúнка.
Родина — рідний край, бáтьківщина, отчúзна, отчúна, вітчúзна, вітчúна, родовúще, родúна. **Тоска по родинѣ**—тýга за родúною.
Родители—родúтелі, батькú, бáтько й мáти, старі.
Родитель, ница — родúтель, бáтько і д. Отецъ; родúтелька, мáти і д. **Мать.**
Родительный падежъ — дрýгий вúдмінок, родовúй вúдмінок.
Родительскій — родúтельський; батьківський і мáтерин, отцéвий і мáтчин. **Родительская суббота** — поминáльна субóта. **Родительское наслѣдіе**—бáтьківщина.
Родниковый - криницúний.
Родникъ, родничёкъ — джерелó, криниця.
Родниться—рідня́тися, родáтися, родичáтися.
Родной—рідний, крéвний. **Родные**—рідня́, рóдичі, родáна, свої, крéвні.
Рóдный—дóброго плóду, (про рослину)—велúкий, буйнúй, (про овоч, зерно)—дорíдний.
Родня—1) рóдич, ка; 2) д. **Родные.**
Родовой—родовúй; дідúзний, дідúчний.
Родовспомогательный—поліжнúчий.
Родонаслѣдственный—спадковúй.
Родоначальникъ—прáотець рóду.
Родословіе—родовíд.
Родословная, р. книга — книга родовóду, родства.
Родственникъ, ца—рóдич, ка, рідня́к, родáк, чка, крéвний, на, **кревня́к, чка.**
Родственность—спорíдненість.
Родственный—спорíдненій.
Родство—спорíднення.
Родъ—рід, плéмʼя, колíно, (зневажливо)—кóдло. **Отъ роду не видалъ**—з рóду не бáчив.
Роды—рóдиво, полóги. **Передъ родами**—на пóступі.
Роёвка, роёвня—козубéнька (або) кóшик (на рій).
Роеніе—рійба́, ройовúця.
Рожа—1) пúка, мацапýра, марми́за, мармýза, пицóра; 2) Erisipelas—бешúха (дуже уперта)—бех, беш, (дуже гостра)—гербáрець.
Рожденіе—родíння, рóдження, нарождéння, родúни. **Р. луны** — настава́ння, настáння мíсяця.
Рождественскій—різдв'я́ний.
Рождество—д. **Рожденіе** — **Рождество Христово**—Різдвó.
Рожистый—бешúховий.
Рожица—пúчка, пицóрка.
Рожнецъ — клю́чка.
Рожокъ — ріжóк. **Рожокъ для кормленія**—мізóк.
Рожонъ — рожéн..
Рожь, рос. Secale sereale L—жúто, (здр.)—житцé.
Роза, рос. Rosa Tourn.—рожáн. R. canina L. рóжа. **Дикая роза** — шипшúна, дúка рóжа. **Р. центифолія,** R. centifólia L. —пóвна рóжа, троя́нда. **Р. іерихонская,** Anastatica hierochuntia L. — рýчка Бóжої мáтері, **Р. альпійская,** Rhododendron ferrugineum—когíтник.
Розанъ—д. **Роза.**
Розвалекъ—чвалáй.
Розга—різка, лозúна. **Розги**—різкú, **лозá,** берéзова кáша.
Розга золотая, Solidago Virgaurea L.—зо-

лоту́ха, жовтобрюх.
Розговѣнье—ро́зговіни.
Роздыхъ—одпочи́нок, спочи́нок.
Розетка—розе́та.
Розмариновый—розмайра́новий.
Розмаринъ, рос. Rosmarinus officinalis L.—розмайра́н, розмарія, **Р. дикій**, Ledum Palustre L.—багни́к, боло́тник, головолі́м.
Резнить, ся—різни́ти, ся.
Розничный—роздрібний.
Розно—різно, на́різно, осібно, окре́мо.
Розный—різний, неодна́ковий, осібний.
Резнь—1) різниця, різна́ція; 2) ро́збрат, сва́ри.
Розовидный—рожева́тий.
Розовый—рожево́вий, рожа́ний.
Розсыпь—розси́пини. **Золотоносная розсыпь**—золоти́й пісо́к.
Розыгрышъ—ро́зигри.
Розыскной—слі́дчий.
Розыскъ—ро́звідка; слі́дство.
Рой—рій, 1-й перва́к, 2-й друга́к, 3-й третя́к.
Ройный—ройова́й.
Рокстый—ро́стий.
Роться—ро́тися.
Ромамболь, рос. Allium Schoenoprasum L. трибу́лька.
Роковой—судьбова́й, су́джений, призна́чений (долею); нещасний, згу́бний.
Рокотать—гу́ркати, гуркоті́ти.
Рокотъ—гу́ркіт.
Ронъ—до́ля, судьба́, призна́чення, пере́дсуд. **Такъ судилъ рокъ**—так суди́лось, така́ до́ля, так на роду́ напи́сано.
Роль—ро́ля.
Романистъ—романи́ста.
Ромъ—рум.
Романическій—романи́чний.
Романсъ—рома́нс.
Романтизмъ—романти́зм.
Романтическій—романти́чний.
Ромашка, рос. Matricaria Chamomilla L. — ромéн, романéць. **Р. дикая**—M. inodora Z.—рома́н, ромéн. **Р. римская, бѣлая, лекарственная**—ромéн, рум'я́нок.
Ромашковый—ромéновий, рум'я́нковий.
Рондикъ—ронд, ро́нда.
Ронжа, пт. Corvus glandarius—со́я, со́йка.
Ронять, уронить — упуска́ти, випуска́ти, упусти́ти, ви́пустити; губи́ти, загуби́ти; рони́ти, уроні́ти.
Рополка, рос. Cucurbita ovifera L.—ро́повка, ха́нька, хорохо́нька, тарапу́нька.
Ропотъ—нарека́ння, ре́мство.
Роптать, возроптать—нарека́ти, ре́мствувати, заре́мствувати.
Ропотный—нарека́ючий.
Роса—росá. **Р. медвяная**—па́дь (на колосі). **Обільно росою**—ро́сно, ро́сяно. **День безъ росы**—суходо́нь.
Росинка—ріса, ріcочка, росá́нка.
Росистый—ро́сяний.
Росить, оросить, ся—роси́ти, ся, росі́ти, зроси́ти,ся.
Розсказни—бала́си, баляндра́си.
Роскошество—роскошува́ння.
Роскошествовать—роскошува́ти.
Роскошникъ, ца—роскі́шник, ця.
Роскошность—роскі́шність, пишно́та.
Роскошный, но—роскі́шний, но; пи́шний.
Роскошь—ро́скіш, роско́ші; по́внява.
Рослый—ро́слий, росля́вий, (про рослини) —буйни́й, гінки́й.
Росникъ—д. **Росянка**.
Росница, рос. Alchemilla vulgaris L.—пра́ьоротень.
Росной ладонъ—сма́рна.
Росный—росови́й.
Роспись—спи́сок, спи́с, реєстр.
Роспуски—бендюги́.
Роспускъ—ро́спуск.
Россомаха, Mustela gulo—росома́к, росома́х, росо́ма́ха.
Россомашечій, россомашій—росома́ховий.
Ростбифъ—ро́стбіф (печеня волова).
Ростверкъ—підва́лина (під фундамент).
Ростить, выростить, ся—1) рости́ти, кільчити, ви́ростити; кільчити, ся, па́роститися, покільчити, ся, поклю́читися, попарости́ти, ся; 2) то́ртися (про риби).
Ростовщикъ, ца—лихв'я́р, ка, позича́йло.
Ростовщичество—лихв'я́рство.
Ростовщическій, ростовщичій — лихв'я́рський.
Ростокъ—па́гін, пагоно́ць (р. пагінця́), па́росток, коле́ць (р. кільця́), про́ріст. **Ростки пускать, пустить**— кільчитися, па́роститися, покільчитися, попарости́тися.
Ростъ—1) ріст, зріст, ро́зріст, ви́ріст. **Ростомъ**—на зріст; 2) ріст, приріст, верхи́ і д. **Процентъ**.
Росхмель—підпи́ток.
Росянка, рос. Drosera L.—роси́чка, D. rotundifolia L.—роси́нка, бо́жа роса́.
Рота—ро́та, со́тня.
Ротастый—рота́тий.
Ротикъ, ротишко—ро́тик, рото́к, ву́стоньки.
Ротный—ро́тній.
Ротовый, ртовый—ротови́й.
Ротозѣй, ка—роззя́ва, роззявля́ка, солопі́й, ґа́ва.
Ротозѣить, ротозѣйничать—ґа́ви лови́ти, ґа́вити, гавро́нити.
Ротъ—рот, уста́, (здр.)—рото́к, ротеня́,—тко, у́стоньки, (поб.)—рота́ще, (зневажливо)—пе́лька, пи́сок.
Рохля—маку́ха, мни́ха, лемі́шка, мару́да.
Роща—гай, гайо́к, гайо́чок, лісо́к.
Роялистъ—рояліст.
Ртутить—живи́м срі́блом навóдити.
Ртутный—з живо́го срі́бла, живосрі́бний. **Р. мазь**—полита́нь.
Ртуть, Hydrargyrum. mercurius, argentum vivum—живе́ срі́бло.
Рубака—руба́ка, руба́ч.
Рубанокъ, рубанъ—ге́мбель.
Рубаха, рубашка, (здр.)—**рубашечка, рубашёнка**—соро́чка, (здр.) — сороча́на, соро́чечка, (дітська)—льо́ля, (цільна)—додільна, (верхня частина жі-

ночої сорочки) — стан, (спідня) — підтичка, (передній спід) — пелена́, (під руками)—ластівка, (плечі) — у́ставка, (підшивка на грудях і на плечах)—підопліч́ки. (вишивка на рукавах)—поликй, (внизу)—ла́штва, (сорочка молодої покрів́авлена)—покра́са.

Рубашечный—сороч́ковий.

Рубежный—граничний.

Рубежъ—грана́ця, кордо́н.

Рубиновый—руби́новий.

Рубинъ—руби́н.

Рубецъ—1) пруг, пружо́к, карбі́ж; 2) шрам, бли́зна; 3) рубе́ць (обшитий край тканини).

Рубить, ся—руба́ти, тя́ти, ся. **Рубить до корня**—у пе́нь руба́ти. **Рубить платки**—підру́блювати хусткй. **Рубиться саблями**—на ша́блях би́тися. **Рубить избу**—ста́вити, будува́ти ха́ту (з дерева). **Дождь рубитъ**—дощ пері́щить.

Рубище—ру́б'я, ра́м'я, дра́нтя, лахма́ни.

Рубка—руба́ння, ру́банка.

Рублёвикъ—карбо́ванець.

Рублёвый—рубльо́вий, ва́ртий рубля́.

Рубль—карбо́ванець, рубе́ль. Взглянетъ, словно рублёмъ подаритъ — гля́не, мов со́нечко я́сне, аж на душі ве́село ста́не. **Рубль мелкой монетой**—на карбо́ванця дрібни́х.

Рубцеватый—шрамува́тий.

Рубцы—фля́ки, хля́ки.

Рубчатый—карбо́ваний.

Руганіе—ля́яння.

Ругань—ля́йка, ля́янка.

Ругатель, ница — лайли́вець, лайли́виця, нару́гач.

Ругательный—лайли́вий.

Ругательство—ля́йка.

Ругать, ругнуть, ся—ля́яти, ся, пола́яти, нала́яти, (дуже)—кобени́ти, бе́штати, (паскудними словами)—паску́дити, (в батька)—батькува́ти, (матірно)—матіркува́ти, матюка́ти, ся.

Руда—1) кров, мазка́; 2) руда́.

Рудникъ—копа́льня, ру́дня, рудоко́пи, рудоко́пня, рудокопа́льня.

Рудничный—рудни́цький.

Рудной—рудни́й.

Рудожёлтый—рудожо́втий.

Рудокопня—рудоко́пня, копа́льня.

Рудоискатель—шука́ч руди́.

Рудокопный—рудоко́пний, копа́льний.

Рудокосные накесы—напли́вний по́клад.

Рудокопщикъ, рудокопъ—рудни́к, гірни́к, рудоко́пник.

Ружейникъ—рушникар, пушка́рник.

Ружейный—рушни́чий.

Ружейка—рушника́рня, пушка́рня.

Ружьё, (здр.) **ружьецо**, (знев.) **ружьишко**—ру(ч)шниця, рушни́чка, оружина, стрільба, фу́зія, фу́зійка, (у Запорожців)—булди́мка, мушке́т, самова́л. (Частини):—**ствол**—цівка і д. **Дуло; ложа**—прикла́д, (де цівка приходиться до приклада)—хвостови́к. **Р. кремнёвое**—кресо́к. **Р. крѣпостное**—гаківни́ця. **Р. съ раструбомъ**—горла́ч. **Къ ружью!**—до збро́ї! **Положить ружье** — зложи́ти збро́ю. **Становиться подъ ружье**—ставáти до збро́ї.

Рука—рука́, ру́ченька, (права)—правúця, (ліва)—лівúця. **Обѣими руками**—обі́руч. **Рука-объ-руку** — по́руч, по́бік, по́пліч. **Изъ рукъ въ руки**—з рук до рук, з рук на ру́ки. **Съ лёгкой руки**—в до́брий час. **Подъ рукою** — на по́хваті. **Къ рукамъ прибрать кого, что**—а) до рук прибра́ти, у ру́ки взя́ти, б) прихова́ти, зага́рбати. **На скорую руку**—на швидку́ ру́ку, при́хапцем. **Поднять на себя руки**—само́му собі́ смерть заподіяти. **Изъ рукъ вонъ плохо**—зо́всім пога́но. **По правую, по лѣвую руку** — напра́во, правору́ч, налі́во, лівору́ч.

Рукавица, рукавичка—рукавúця, рукавúчка, (мн.)—рукавúці.

Рукавичникъ—рукавúшник.

Рукавичный—рукавúшний.

Рукавный—рука́вний.

Рукавъ, (здр.) **рукавчикъ**, (поб.) **рукавище**—1) рука́в, рукаве́ць, (край рукава сорочки)—чо́хла. **Разрѣзные рукава**.—вильо́ти; 2) ки́шка (до смоку); 3) віднóга, раме́но (ріки́).

Рукастый—рука́тий.

Руководитель, ница--провідни́к, проводи́рь орудáрь, оруднúк, керма́нич, керовни́чий, керовни́к.

Руководительство--керува́ння, оруду́вання, про́від. **Подъ вашимъ руководствомъ**—за ва́шим про́водом.

Руководительствовать—пе́ред, про́від вести́, керува́ти, оруду́вати.

Руководство—1) д. **Руководительство**; 2) підру́чник (книжка).

Руководствовать, ся—про́від дава́ти (кому в чім); трима́тися (чого), керува́тися (чим).

Руководящій—провідни́й.

Рукодѣліе—1) рукоділ́ьство, рукоді́я, рукоді́яння; 2) рукоділ́лля, рукоді́йня; о́діжне мисте́цтво.

Рукодѣльникъ, ца—рукоділ́ьник, ця, рукоді́йник, ця.

Рукодѣльный—рукоділ́ьний.

Рукомойникъ—умива́льник, ця, рукоми́я, ми́йниця.

Рукопашный, рукопашъ—рукопа́шний, руко́паш.

Рукописный—руко́писний.

Рукопись—руко́пис.

Рукоплесканіе—о́плески.

Рукоплескать—плеска́ти, рукоплеска́ти.

Рукоплескатель—опле́скач.

Рукополагать, рукоположить, ся — вис(ь)в'я́чувати, ся, вúс(ь)в'ятити, ся, ста́вити (на ко́го).

Рукоположеніе—вис(ь)в'я́чення, вис(ь)в'я́та, ста́влення, рукопокладáння.

Рукоприкладство—пі́дпис.

Рукоприкладчикъ—підпи́сач.

Рукоприкладствовать—підпи́сувати.

Рукотворный – рукотво́рний.
Рукоятка, рукоять—руків'я́, ру́чка, держа́к, (батога)—пу́жально, (грабель)—гра́бально, гра́бище, (дверей)—ру́чка, (заступа) — заступильно, (коси)—кіссі́, (коло́ворота)—ко́рба, крути́ло, (кочерги)— кочерги́льно, (ложки)—держачо́к, стебло́, (мітли)—де́ржало, мітлище, (меча, шаблі) — держа́к, де́ржало, (ножа) — коло́дка, коло́дочка, (посудини) — де́ржало, ру́чка, у́шко, (рогача)—рогачи́льно, (свердла)—цендю́бар, (сапи) — сапи́льно, (сокири)—топори́ще, топори́сько, (ціпа)—ціпи́льно.
Рулевой—стерни́к. стерни́чий. **Рулевымъ** быть—на стерні бу́ти.
Руло́ (полотна)—сувій.
Руль—стерно́, правило, корми́ло, ке́рма, (у плота)—трепло́.
Рульный—папу́шний. **Р. табакъ**—тютю́н в папу́шах.
Руля—папу́ша.
Румынія—Руму́нія.
Румынъ, ка—румун, ка.
Румынскій—румунський.
Румяна, румянка, рос. Echium rebrum L.—кра́сний ко́рінь, E. vulgare—шари́ло, сине́ць, громови́к.
Румянецъ—рум'я́нець.
Румянить, нарумянить, ся—рум'я́нити, нарум'я́нити, ся.
Румяность—рум'я́ність.
Румяны—краси́ло, рум'яни́ло, рум'яне́ць.
Румяный—рум'я́ний, червоновидий.
Румянѣть—рум'яні́ти.
Рунистый—руни́стий, волоха́тий.
Рунный—1) вовня́ний, рунови́й; 2) табу́н, —ний.
Руно—1) во́вна; 2) ру́но, о́стриг; 3) табу́н (риб).
Рупоръ—рупій, говірна́ труба́.
Русакъ—за́єць (з си́вою ше́рстю на спи́ні).
Русалка, русалочка—руса́лка, руса́лочка, руса́лонька, (дитина)—ма́вка.
Русалкинъ—руса́льчин.
Русальный—руса́льний, ма́вський. **Р. недѣля** (перед Зеленими С(ь)в'ятка́ми) —руса́льна неділя, ма́вський ти́ждень.
Русло—річи́ще, кори́то, водоті́к, пото́чина.
Русобородый—русобоpо́дий.
Русоватый—руся́вий.
Русый—ру́сий, руся́вий.
Русѣть, порусѣть—руся́віти, порусявіти.
Русѣть, обрусѣть—моска́литися, моско́витися, обмоска́литися, обмоско́витися.
Рута, рос. Ruta graveolens—ру́та.
Рутный—рутв'я́ний.
Рухлость—кри́хкість.
Рухлый—крихки́й; сипки́й.
Рухлѣть—става́ти крихки́м, сипки́м.
Рухлядь—збіжжа, мізе́рія, скарб, мана́тки, мана́ття.
Рухнуть, ся—упа́сти, повали́тися, завали́тися.
Ручатель, ница—пору́чник, пору́чниця.
Ручательство—зару́ка, пору́ка, запору́ка.
Ручаться, поручиться—руча́тися, поруча́тися, поруча́тися.
Ручевой—струме́невий.
Ручей, ручёекъ—стру́мінь, струмо́к, струмо́чок, струга́, водоте́ча, руча́й.
Ручка—1) ру́ченька; 2) ру́чка.
Ручной—1) ручни́й; 2) прируче́ний, осво́єний.
Ручьистый—струмени́стий.
Ру́шать—різати, кра́яти.
Рушить, разрушить—руйнува́ти. розруйнува́ти і д. **Разрушать.**
Рушиться, разрушиться—вали́тися, розвали́тися, повали́тися. завали́тися.
Рыба, рыбка—ри́ба, (здр.) — ри́бка, ри́бонька, (мале)—рибеня́, риб'я́, (поб.) —риба́ха, (самчик)—молоче́нник.
Рыбакъ—1) риба́лка, риба́лочка, риба́лонько, риба́к, риболо́вець, (що тягне невід)—невідни́чий, (простий робочий на риболовлі)—забро́дчик; 2) ри́бник, риба́с.
Рыбацкій, рыбачій—риба́льський; риба́льчин.
Рыбачка—риба́льчиха (жінка рибалки).
Рыбенный—ри́б'ячий.
Рыбина—риби́на.
Рыбистый—ри́бний.
Рыбица—ри́бка.
Рыбій—ри́б'ячий, ри́бин. **Р. жиръ**—трін (р. тро́ну). **Р. клей**—карю́к.
Рыбка мелкая—мілька́, му́лька.
Рыбный—ри́бний. **Р. ловля**—риболо́вля. **Мѣсто рыбной ловли**—риба́льня, риболо́вня.
Рыболовство—риба́льство, риба́цтво. **Заниматься рыболовствомъ**—риба́льчити, рибалкува́ти, риба́чити.
Рыболовъ—1) д. **Рыбакъ 1. 2)** пт. Larus—риба́лка, кря́чок.
Рыбопромышленникъ—ри́бник.
Рыганіе—рига́ння.
Рыгать, рыгнуть—рига́ти, ригну́ти.
Рыго́та—рига́ння.
Рыданіе—рида́ння, голосіння, ло́мент.
Рыдать—рида́ти, голоси́ти, лементува́ти.
Рыжебородый—рудобоpо́дий.
Рыжеватость—руда́вість.
Рыжеватый—руда́вий.
Рыжесть—ру́дість.
Рыжиковый—1) ри́жиковий; 2) **рижійний.**
Рыжикъ—1) гр. Agaricus deliciosus — ри́жик, рижо́к, (мн.) рижки́; 2) рос. Camelina sativa Crontz.—рижій.
Рыжій—руди́й, (з темними смугами)—мури́гий.
Рыжѣть, порыжѣть—руді́ти, порудіти.
Рыкать, рыкнуть—рика́ти, рикну́ти.
Рыкъ—рик, рика́ння.
Рылейщикъ—лі́рник.
Рыло—ри́ло, мо́рда; пи́ка, мармуза; ри́йка (у свині). **Немытое рыло**—мурза.
Рыльце—1) ри́льце, мо́рдочка, пи́чка, ми́дзя, пицю́рка; 2) но́сик (посудини).
Рынокъ—ри́нок, база́рь, торг, торжо́к,

торго́вица, мі́сто. Толкучій рынокъ—товчо́к, товку́н, точо́к.
Рыночный—база́рний, мі́ський.
Рынуться—сину́ти, гину́ти, (про воду) — ри́нути.
Рысакъ—клуса́к, риса́к.
Рысистый—сягни́стий, сяго́вий.
Рысій—ри́сячий. Р. бѣг—клус
Рысканіе—ника́ння; гаса́ння, галюва́ння.
Рыскать—ника́ти (на здобич то що); гаса́ти, галюва́ти, гана́ти.
Рыскунъ, рыскунья—шве́ндя.
Рысца—клус, рись, ристь, трух. Рысцой мелкой — тро́шки, труськом, трухцо́м, тю́пки, тюпцем, підтюпцем. Ѣхать рысцо́й—тру́(ю)хати, тю́пати.
Рысь—1) д. Рысца; 2) з(ь)в. Felis Lynx--рись.
Рытвина—ри́тва, рівча́к, (глибока)—чорторо́й, (з водою)—баю́ра, калаба́ня.
Рыть, ся—ри́ти, копа́ти, ся, (нори) — нори́ти. Рыть кому яму—підко́пувати ся під ко́го; 3) гребта́ся (про птицю).
Рыхлить, изрыхлить—пуши́ти, підпу́шати, підпуши́ти.
Рыхлость—пу́хкість, кри́хкість.
Рыхлый—пухки́й, пухке́нький, (про камінь то-що)—крихки́й, сипки́й.
Рыхлѣть—дірча́вити, става́ти крихки́м, сипки́м.
Рыцарски—полиця́рськи.
Рыцарскій—лиця́рський.
Рыцарство—лиця́рство.
Рыцарь—ли́царь, ри́цер.
Рычажный—підо́ймовий.
Рычагъ—підо́йма, ворушѝло, коро́мисло, коро́мисел, підва́жня, важни́ця.
Рычаніе—ри́ки.
Рьяный—берки́й; запальни́й.
Рьяность—запа́льність.
Рѣденькій—рідє́нький.
Рѣдечный—ре́дьковий.
Рѣдить—рідити.
Рѣдкій—1) рідки́й, не густи́й; о́брідний; 2) рідки́й, незвича́йний.
Рѣдко—рідко, о́брідно. Хоть рѣдко, да мѣтко—хоч раз, та гара́зд.
Рѣдковато—впоро́рідь, по́рідко.
Рѣдковатый—по́рідкий, о́брідний.
Рѣдкость—1) рідкість; 2) рідкощ, рідка́ річ.
Рѣдковолосый—рідковоло́сий.
Рѣднина, рѣдь—рядни́на.
Рѣдька, рос. Raphanus—ре́дька.
Рѣдѣть, порѣдѣть—рідіти, рідшати, рідішати, рідчати, поріджати.
Рѣдяга—ре́птух.
Рѣжа—сітка риба́льська (рідко плетена).
Рѣже—рідче.
Рѣжущій—січни́й; ріжучий.
Рѣжуха, рос. Nosturtium—водяни́й, ди́кий хрін.
Рѣжъ—зруб, ця́мрина.
Рѣзакъ—1) різа́к (короткий ніж з довгою колодочкою); 2) лемі́ш.
Рѣзальщикъ—кра́йчий.
Рѣзаніе—різання.
Рѣзать—різати, кра́яти, та́ти, розрізати, роскра́яти, ростя́ти. Зубы рѣжутся—зу́би вирізуються.
Рѣзвиться—пустува́ти, жирува́ти.
Рѣзво—жва́во, шви́дко, мото́рно.
Рѣзвость—жва́вість.
Рѣзвунъ, рѣзвунья, рѣзвушка—пусту́н, пусту́нчик, жиру́н; брику́н, брикуне́ць; пусту́ха, жиру́ха, брику́ха.
Рѣзвый—жва́вий, мото́рний.
Рѣзецъ—різе́ць, різа́к.
Рѣзка—1) різання, кра́яння; 2) сі́чка.
Рѣзкій—різки́й, го́стрий, жалки́й, при́крий. Рѣзкій голосъ—верескли́вий, прониза́ливий. Р. вкусъ—го́стрий, смак. Рѣзкія слова—колю́чі, шкулькі слова́. Р. тѣни—гру́бі тіні.
Рѣзко—го́стро, при́кро, прониза́ливо, різко, ущі́пливо.
Рѣзкость—різкість, го́стрість.
Рѣзная—різьб'я́рня.
Рѣзникъ—різни́к, (свиней)—каба́нник.
Рѣзница—різни́ця, (частіше мн.) різни́ці.
Рѣзнуть—різону́ти, різну́ти.
Рѣзной—ви́різаний, карбо́ваний.
Рѣзня—різня́, різани́на.
Рѣзуха, рос. Camelina sativa Grantz. — рижі́й.
Рѣзчикъ—різьба́р, різьб'я́р, сни́цар.
Рѣзь—різа́чка, (з нудотою) — со́няшниці, со́ряшниці, (з кольками)—завійни́ця, (з блювотою і проносом)—надсе́рдні со́няшниці, (з корчами) — перело́ги.
Рѣзьба—різьба́, ви́різка, (горбовата)—горо́різьба.
Рѣка—ріка́, річка, (здр.) річенька, річечка.
Рѣпа, рос. Brassica Rapa L.—ріпа.
Рѣповникъ, рос. Barbarea vulgaris L.—свиріпа.
Рѣсница, частіше мн. **рѣсницы**—вія, ві́і, війни́ці, кліпавки.
Рѣчёнка—річечка (маленька, аби́-яка).
Рѣченька—річенька.
Рѣчистый—промо́вистий, річни́стий.
Рѣчка—річка.
Рѣчной—річни́й, річкови́й.
Рѣчь—1) річ, мо́ва; 2) ви́мова; 3) промо́ва, ка́зань, каза́ння. Привѣтственная рѣчь—привітна́ річ, промо́ва.
Рѣшать, ся, рѣшить, ся—1) рішати, розв'я́зувати, рішити, розв'яза́ти, ся; 2) покладати, покласти; постановля́ти (рішенець, вирок), рішити, постанови́ти; 3) ва́житися, зважа́тися, відважуватися, зва́житися.
Рѣшеніе—постано́ва, ви́рок, рішене́ць, розв'я́зання.
Рѣшетина—1) ла́та (на кроквах); 2) сі́тка (в решеті),—дно решета́.
Рѣшетить, обрѣшетить—1) лати́ти, облати́ти (прибивати лати до кроков); 2) решетува́ти, обрешетува́ти (прибивати дранички до стелі чи стін вдовж і впоперек).
Рѣшётка—1) ґра́та, (частіше мн.)—ґра́ти, решітка; 2) штахе́ти (д. Ограда); 3) ре́шка (монети).
Рѣшётникъ, ца—решітни́к, ця, решета́р, ситни́к.

Рѣшётный, рѣшеточный—решітний.
Рѣшето, рѣшетце—решето́, решітце, (густе)—сито́, сито́чко, (обід на йому)—обича́йка.
Рѣшётчатый—1) гратча́стий, гратча́тий, карта́тий. **Рѣшетчатый заборъ** — штахе́товий. **Р. ворота** — щабля́сті воро́та; 2) дірча́стий.
Рѣшимость—ріши́мість, ріши́чість.
Рѣшитель, ница—розсу́дник, ниця.
Рѣшительно— ріши́че, зо́всім, цілко́м, на́друб, притьмо́м. **Я рѣшительно не понимаю его**—я зо́всім його́ не розумію. **Онъ рѣшительно ничего не дѣлаетъ**—він зо́всім нічо́го не ро́бить. **Рѣшительно никого, никто** — нікогісінько, ніхто́йсенько. **Рѣшительно ничего нѣтъ** — нема́є а нічогісінько.
Рѣшительность—ріши́чість.
Рѣшительный—ріши́чий, відва́жний.
Рѣять, рѣнуть, ся—1) ри́нути, текти́, ли́тися шви́дко; 2) ду́ти, дмуха́ти, бу́рхати, ду́нути, дмухну́ти, бурхну́ти (про великий вітер); 3) ширя́ти, шугáти, буя́ти; ки́датися, ки́нутися на. **Рѣять** (**въ воздухѣ**)--мрі́ти.
Рюмить, зарюмить—ру́(ю)мати, ру́(ю)мсати, зару́мати.
Рюмка, (здр). **рюмочка** — ча́рка, ча́рочка, чарчи́на, ча́ра, келішок.
Рюмочный—чарково́й, ча́рочний.
Рютить, врютить—пха́ти, упха́ти.
Рябенькій—рябе́нький.
Рябина—1) рос. Sarbus aucuparia L.—горобина́, го́роб, во́ріб, вонéга (гал.); 2) (здр. **рябинка**) — віспина, віспинка, лу́щина, рябина́, (частіше зб).—ряботи́ння, тарани́.
Рябиновка—горобинівка.
Рябиновый—горобино́вий.
Рябить—рябі́ти; морщи́ти.
Рябка—(пт.) курі́пка.
Рябоватый—рябе́нький, дзюба́тенький.
Рябой, рябый—1) рябий, дзюба́тий, таранкува́тий; 2) (про птиць)—рябий, різнопе́рий, сорока́тий, зозуля́стий.
Рябость — дзюба́тість, віспува́тість, таранкува́тість.
Рябчиковый—горобко́вий.
Рябчикъ, пт. Tetrao bonasia—рябо́к, рябо́ць, ря́бчик, горо́бка, оро́бка.
Рябь—1) бри́жжі, жму́рки, змо́ршки (на воді); 2) д. **Вьюнокъ**.
Рябѣть, порябѣть—рябі́ти, порябі́ти.
Рядить — 1) годи́ти, єдна́ти, найма́ти; 2) (**нарядить, ся**)—виряжа́ти, убира́ти, прибира́ти, чепура́ти, ви́рядити, ся і д. **Нарядить, ся**.
Рядовой—рядови́й; перего́вий, про́стий.
Рядомъ, рядкомъ — ря́дом, рядко́м, вряд, по́ряд, по́пліч, по́руч, о́бік, ра́зом.
Рядчикъ—рядчи́к.
Рядъ, рядокъ—ряд, рядо́к, ла́ва, шере́га. **Рядъ за рядомъ**—ряд по ря́ду.
Ряжанка—колоту́шка.
Ряженый—д. **Рядить**. **Ряженые**—машкара́. **На праздникахъ ходятъ ряженые**—на с(ь)в'ятка́х хо́дять з машкаро́ю.
Ряса, рясёнка, ряска—ря́са, ря́ска.

С.

Саадакъ, сайдакъ—сагайда́к.
Сабайонъ—о́бливка (з яєчного жовтка з вином до страви), сабайо́н.
Сабельникъ, рос. — **С. татарскій**, Acorus Calamus L. а́ір, а́ер, гав'ір, татáрське зілля, явіро́вий ко́рінь. **С. болотный, роменный**, Comarum palustre L. —сухолім, во́вче тіло.
Сабельный—шабе́льний, шабльо́вий.
Сабля—1) ша́бля, (здр.) ша́белька, (поб.) шаблю́ка; 2) риба Cyprinus cultratus —чехо́ня, чахо́ня; 3) рос. Gladiolus L., G. communis L.—зра́дник, коса́рики.
Саванъ—са́ван, покрива́ло, покрів, покрі́вець.
Савраско—була́нко (кінь буланої масти).
Саврасый—була́ний, була́не́нький.
Сага—са́га, ду́ма (скандинавська).
Садикъ—садо́к, садо́чок.
Садиться, сѣсть—1) сіда́ти, сі́сти; 2) сіда́ти, осіда́ти, осісти; 3) зсіда́тися, збіга́тися, зсі́стися, збігтися.
Садишко—садо́к (який небудь, поганенький).
Садище—сад (великий), сади́ще.
Садка—1) сажа́ння, са́дження; 2) збіга́ння (тканини од мочіння); 3) осіда́ння (соли)
Садкій—що збіга́ється (про тканину).
Садковый—сажавко́вий.
Саднить, ссаднить — садни́ти, натира́ти, зсадни́ти, нате́рти, нам'я́лити.
Садно—садно́.
Садовникъ, ца—садівни́к, ця, садівни́чий.
Садоводничать—садівни́цтвом займа́тись; садівни́цтво вести́; в садовині кохáтись.
Садовническій, садовничій — садівни́цький, садівни́чий.
Садовничество, садоводство—садівни́цтво.
Садовый—садови́й, садкови́й. **Садовыя растенія, с. плоды** — садовина́, садови́нка.
Садокъ—1) кіш, са́жавка (на рибу); 2) пташа́рня, ко́сець (на птахи).
Садъ—сад, садо́к. **С. виноградный** — садвиноград. **С. вишнёвый**—вишне́вий сад, вишни́к, вишня́к, вишнячо́к. **С. сливовый**—сли́вник.
Сажа—са́жа, (здр.) са́жка.
Сажалка—кілочок, патичо́к, про́різь (що ним роблять ямки в землі, як сажають).
Сажальщикъ, ца—садільник, садільниця.
Сажаніе, сажденіе—сажа́ння.
Сажать, посадить — 1) сажа́ти, посади́ти.

Сажать пуговицы — пришива́ти ґу́дзики; 2) сажа́ти, засади́ти (до чого).
Саженецъ—сáжанка.
Саженный—сажньови́й.
Сажень (жін. р.)—са́жінь (муж. р.). **Кубическая с.** — кубі́чний са́жінь, (дров) стіс. **Складывать въ сажни**—(дрова) —стосува́ти, постосува́ти. **С. погонная**—повздо́вжний са́жінь.
Сазаній—сазáнячий, ко́роповий.
Сазанина—ко́ропове м'я́со.
Сазанъ, риба Varietas Cyprini Carpionis—сазáн, **коропчу́к** (з породи коропів).
Сайга, Antilope—сугáк, сайгáк.
Сайдачникъ—сайдáкер.
Сайдачный—сагайдáшний.
Сайна—паляни́чка (пшенишна, пухка).
Саквояжъ — саквй, клу́нок, доро́жній мі́шо́к.
Сакля—хáта (або) землянка (у кавказців).
Сакъ—сак, (здр.) сачóк.
Салазки—саночкú, санчáта, (без грядок)—ґринджóли, ґринджоля́та.
Салакуша, Gluppea sprattus — сердéлька (риба).
Саламата—саламáха, лемішка.
Саламандра—(зоол.) саляма́ндра. Salamandra.
Салатникъ—салáтяник, ми́ска на салáту.
Салатовка—ковгáнка.
Салатъ—1) рос. Lactuca sativa L.—**салáта. Полевой, дикій салатъ**, L. scariola L.—какúщ, молочкó; 2) салáта, шалáта (гичка салати і де-яких иньших рослин з сіллю, оцтом і олією).
Салепъ, салепный корень—рос. Orchis Latifolia L.—зозу́лині рушники́, лю́бка, лю́бжа, **С. бухарскій**, O. Mario L.—зозу́льки, зозу́лині сльо́зки, люби́ мене́-не поки́нь.
Салéніе—сáлення, шмарува́ння сáлом.
Салéный—сáлений, нашмаро́ваний сáлом, ло́ем.
Салать, ся—сáлити, смальцюва́ти, шмарува́ти, ся.
Сало—сáло, (здр.) сальцé. **Сало свѣчное**—лій. **С. гусиное**—смáлець. **С. внутреннее**—здíр.
Салопъ—салóп (верхня жіноча одежина).
Салотопъ—салга́нник.
Салотопня—салга́н, сáльня.
Салфетка—серве́тка.
Салфеточный—серве́товий.
Сальникъ—1) Анат. Omentum—сáльник, чепéць; 2) сáльник (страва—сальник з начинкою).
Сально—сáльно.
Сальный — сáльний, (про с(ь)вічку)—лойови́й.
Сальный корень, рос. Symphytum officinale L.—живокíст(ь), правокíст.
Салютація—ясá, сáльва.
Салютовать—ясува́ти, ясу́ дава́ти.
Салютъ—ясá, сáльва.
Самбукъ, рос. Sambucus nigra I. — бузина́, (гал.)—баз, базни́к.
Самдесять—самдéсять.
Самдругъ, самадруга — удво́х, удві́йзі, самодру́г.
Самецъ—самéць, сáмчик, (в стаді для приплоду)—ста́дник, (у риб, коли вона треться)—спичáк, (у гусей)—гуса́к, (у индиків) — инда́к, (у курей) — пі́вень, (у свиней)—кнýр.
Самка—самúця, сáмка, сáмочка.
Самкинъ—самúчин.
Самобытность—самобу́тність.
Самобытный—самобу́тний.
Самоваръ—самовáр.
Самовидецъ—самови́дець.
Самовластіе—самовла́стя, самовла́дність.
Самовластный—самовла́стний, самовла́дний.
Самовозгораніе — самозапáлення, самозагорáння.
Самовозгорательный—самозапáльний, самопáльний.
Самоволіе—самово́ля, самові́льність, свавóля, свавільство.
Самовольникъ, ца — самово́лець, свавíльник, ця, свавóлець.
Самовольничать—самово́лити, свавóлити.
Самовольный, но—1) самові́льний, но, без ві́дома; 2) свавíльний.
Самовольство—свавóля.
Самодвигъ—самору́х.
Самодержавіе—самодержáвство.
Самодержавный—само дéржний, самовлáдний.
Самодержецъ—самодéржавець, самодéржець.
Самодовольно—самозадово́лено.
Самодовольный—самозадово́лений.
Самодовольство—самозадово́леність.
Самодуръ—самово́лець, своєýм.
Самодурство—своєýмство.
Самодѣйствующій—самодíючий.
Самодѣльный — саморо́бний, саморо́бок, (про тканину)—домотка́ний, домотка́н.
Самодѣятельность—самодíяльність, самодíйність.
Самодѣятельный—самодíяльний, самодíйний.
Самозабвеніе—самозабуття.
Самозарожденіе—самозаро́дження.
Самозванецъ—самозва́нець.
Самолётъ—1) поро́н (що ходить на канаті); 2) самолíт (р. самольоту).
Самоличность—особúстість.
Самоличный, но—особúстий, особúсто.
Самолюбецъ—самолю́б.
Самолюбивый—самолю́бний.
Самолюбіе—самолю́бство.
Самомнѣніе—зарозумíлість, го́нор.
Самодѣльщина—саморо́бок; домотка́нка.
Самонадѣянность—самонадíйність, самонадія.
Самонадѣянный—самонадíйний.
Самообладаніе—самовлада́ння, повстри́мність.
Самоограниченіе—самообме́ження.
Самоотверженіе—д. Самопожертвованіе.
Самоотреченіе—самовідре́чення.
Самопалъ—самопáл.
Самопознаніе — самопізна́чня, саморозу-

мі́ння, само́с(ь)від.
Самопожертвованіе — саможе́ртва, самоофі́ра.
Самопроизвольный—самові́льний.
Самопрялка—пря́дка і д. пря́лка.
Саморазвитіе—саморо́звій, саморо́звиток.
Самородокъ—саморі́док, роди́мець.
Самородный—саморі́дний, роди́мий.
Саморубъ—самосі́ч.
Самосвѣтящійся—самос(ь)ві́т.
Самоскорѣйшій—найскорі́ший, найшви́дчий.
Самосознаніе—самос(ь)відо́мість.
Самосохраненіе—самоощаже́ння, самощадність, самоохоро́на, самозахова́ння.
Самостоятельность—самості́йність.
Самостоятельный—самості́йний.
Самосудъ—самосу́д.
Самосѣвка — 1) самосі́й, самосі́йка, па́далиця; 2) сія́лка, сіва́лка.
Самосѣйный—самосі́йний, па́далишний.
Самоубійство—самогу́бство, самовби́йство.
Самоубійца—самогу́бець, самоубійник, ця.
Самоуваженіе—самопова́га, самоповажа́ння.
Самоувѣренность—самовпе́вненість.
Самоувѣренный—пе́вний в собі́, самовпе́внений
Самоугрызеніе—самогризо́та.
Самоуничтоженіе—самоні́щення.
Самоуправный, но—самопра́вний, но.
Самоуправство—самопра́вство.
Самоуправствовать—чини́ти самопра́вство.
Самоучитель—самовчи́тель.
Самоучка—1) самоу́к, самоу́чко; 2) самоу́чтво.
Самохваять, самохвалка — самохва́л, ка, хвалько́, чванько́.
Самохвальство—самохва́льство.
Самохотный, но — самохі́тний, самохі́ть, самохі́ттю.
Самоцвѣтный—самоц(ь)ві́тний. **С. камень**—самоц(ь)ві́т.
Самочувствіе—самопочу́ття.
Саминштъ—(росл.) бу́кшпан. Buxus.
Самъ — сам. **Самъ другъ** — дво́е, удво́х; самодру́г. **Самъ-третей** — утрьо́х; самотре́ть. **Самъ-шестъ**—самоші́сть.
Самый—са́мий. **Самый лучшій**—найкра́щий, найлі́пший. **С. худшій** — найгі́рший.
Сангвиническій—сангві́ні́чний; кровя́стий.
Сандаліи—ходаки́, сандалі.
Сандалъ—бразолія (дерево Sandalum album і фарба, що добувається з його).
Сандальный—бразолі́йний.
Сани, санки, саночки—са́ни, санки́, (малі) —саночки́, санча́та, (без грядок)—ґринлжо́ли, ґринджоля́та, (міські)—козирьки́, (з ящиком з луба)—за́лубні, (прості без ящика)—копильчаки́, ріжна́ті; (частини санок)—перед о́к, зад о́к, полози́, (загнутий кінець полоза)—ко́рса, ско́рс, (мн.) ко́рси, (на́шивка на полозі) — підлатка, (дощечка, що з'єднує полози спереду)—по́передень, по́передок, (зв'язок шини з полозом) — стяго́ль, (жердина, що впоруч з полозом)—на́моржень, (пристрій з боків, щоб не перекидались сани)--крило́, би́ло, (мн.) кри́ла
Санкюлотъ—безшта́нько, голокоді́нчик.
Санный—са́нний, санкови́й.
Сановитость—пова́жність; санови́тість.
Сановитый—1) пова́жний; 2) санови́тий.
Сановникъ—сано́вник, досто́йник.
Саночный—санкови́й.
Санъ—сан, досто́їнство.
Сапа—підкі́п, потайни́к (д. **Подкопъ** 1.).
Сапёръ—підко́пник, са́пер.
Сапогъ, (мн.) **сапоги**, здр. **сапожекъ, сапожки**, поб. **сапожище**, мн. **сапожища**—чо́біт, чо́боти, (здр.) чобіто́к, чобіто́чок, чоботе́ць, чобіткй, чобітці, (поб.) чоботи́ще, чобіття, (сап'янові) —сап'яні, (з жовтого сап'яну) — жовти́нці, жо́втянці, (з подвійними підошвами, шиті дратвою)—рантові, (прості на одній підошві) — виворотні, (старі дуже, зашкарублі) —шкарбу́н, шкарбуні́, (старі одрізані від халяв)— босовики́; (частини чобота): перед о́к, халя́ва, закаблу́к, підбо́ра і підо́шва, (пришивні передки до халяви)—при́шви.
Сапожки кукушкины, марьины, рос. Cypripedium Calceolus L—жо́вті зозу́льки, черевички, зозу́лині черевички.
Сапожная мастерская—ше́вня.
Сапожники—чоботарів, шевців.
Сапожникъ, ца—шевець, (здр.) ше́вчик, (мн.) шевці, чоботарі, (жінка його) — шевчи́ха, чоботари́ха.
Сапожничанье—шевцюва́ння.
Сапожничать—шевцюва́ти, чоботарюва́ти.
Сапожничество—ше́вство.
Сапожническій, сапожничій — ше́вський, шве́цький.
Сапожный—чобото́вий. **С. мастерство**—ше́вство. **С. рядъ**—ше́вський ряд, ше́вські крамни́ці.
Сапъ—сап, носати́зна.
Сарай, сарайчикъ — шо́па, ші́пка, (відкритий з одного або з двох боків)—повітка, (для волів) — воло́вня, (де ставлять вози) — возо́вня, (де їх роблять)—возоро́бня, (на дрова) — дровни́к, дровітня, (для овець) — кошара, овечник, (для полови)—полівни́к, (на хліб)—клу́ня, стодо́ла.
Сапфировый—шафіро́вий.
Сапфиръ—(мінер.) ша́фір.
Сарана, рос. Lilium Martagon L — лісна́, лісова́ лілія. ма́слянка.
Саранча, ком. Gryllus migratorius—сарана́.
Сарафанъ—сарафа́н.
Сардина—риба Sardina (Clupea sardina) — сардо́ля, сардо́лька, сарди́на.
Сардоникическій—сардони́чний, злісноглумли́вий.
Саржа—ша́ржа (легка вовняна тканина).
Саржевый—ша́ржовий.
Сарказмъ—сарка́зм.
Саркастически—саркасти́чно.
Саркастическій—саркасти́чний.
Саркофагъ—саркофаґ, нагро́бок.

Сарсапариль, сассапариль, рос. Smilax sarsaparilla L.—сарсапаре́ля.
Сатана—сатана́, біс, чорт, дия́вол.
Сатанинскій—сатани́нний, дия́вольський.
Сатинъ — сати́н (шовко́ва тканина́).
Сатира—сати́ра.
Сатирикъ—сати́рик.
Сатирическій — сатири́чний; глумли́вий, глузли́вий.
Сафлоръ, рос. Carthamus tinctorius L.—ерокіс.
Сафьяновый, сафьянный — сап'я́новий, сап'я́нний.
Сафьянъ—сап'я́н.
Сахаристый—цукори́стий, цукрови́тий.
Сахарница — цукорни́ця, цукрови́чка, са́харниця.
Сахарный—цукро́вий, са́харний.
Сахароварный—цукрова́рний
Сахароварня—цукрова́рня, цукро́вня.
Сахаръ—цу́кор, са́хар. **Сахаръ свинцовый.** Plumbum aceticum—кі́нський са́хар.
Сбавка—збавок, зме́ншення, зни́ження.
Сбавлять, сбавить, ся — збавля́ти, спуска́ти, зменша́ти, збави́ти, спусти́ти, зме́ншити.
Сберегатель, ница—ощадник, ниця, схо́вник, ниця, захо́вник, ниця.
Сберегательная касса — ощадна, щаднича ка́са, щадни́ця.
Сберегать, сберечь, ся—ощажа́ти, зберіга́ти, приощажа́ти, ощади́ти, зберегти́, приберегти́.
Сбереженіе — ощаження, схова́ння, схо́вок, захова́ння.
Сбивать, сбить, ся—збива́ти, зби́ти, ся.
Сбиваться, сбиться — збива́тися, зби́тися, заблуди́ти.
Сбивчивость—неясність, безла́дність, заміша́ння.
Сбивчивый, во — неясний, безла́дний, непоря́дний, заміша́ний, заплу́таний, не я́сно, без ладу́, непоря́дно.
Сбираніе—збира́ння, збір.
Сбиръ—сіпа́ка.
Сбитень--гаря́ч, (р. гаря́чу), гаря́чий, гаря́че.
Сбитенщикъ—гаря́шник.
Сближать, сблизить, ся — зближа́ти, наближа́ти, збли́зити, набли́зити, ся.
Сближеніе—збли́ження; набли́ження.
Сбойка—збива́ння.
Сбоина—маку́х(а).
Сболтнуть—бовтну́ти, ля́пнути.
Сбористый—рясна́й, перебі́рчастий.
Сборище—збо́рище, на́товп, на́тиск.
Сборка—1) збира́ння; 2) (в одежі, частіше мн. сборки)—збо́ри, бри́жжі.
Сборникъ—збі́рник, збі́рка.
Сборный—збі́рний. **Сборная изба**—збо́рня.
Сборщикъ, ца—збірщи́к, побо́рець (р. побі́рця), побі́рниця, (мита)—ма́тник, (глумливо)—здирщик.
Сборъ—збір, збира́ння; зібра́ння. **Сборъ податей**—збір, побі́р пода́тків. **Сборъ вѣсовой**—вагове́. **С. питейный**—винове́. **С. подушный**—поду́шне.
Сборы—ла́годження, (в дорогу)—лашту-ва́ння, вибира́ння.
Сбрасывать, сбросить, ся — скида́ти, ся, ски́нути, ся, зіпхну́ти, (про кількох) —поскида́ти.
Сбривать, сбрить—зго́лювати, зголи́ти.
Сбродъ—на́брід, на́волоч.
Сбухты-барахты—наосліп, здру.
Сбывать, сбыть, ся—1) збува́ти, збу́ти, ся, позбува́ти, ся, здихатися, спека́тися; 2) спада́ти, убува́ти, зменша́тися спа́сти, убу́ти, зме́ншитися; 3) справдитися.
Сбыточный—можли́вий, що мо́же справди́тись.
Сбытъ—збут, збу́ток.
Сбѣганіе—збіга́ння.
Сбѣгать—побігти.
Сбѣга́ть, сбѣжать — 1) збіга́ти, збігти; 2) спада́ти, збіга́ти, стіка́ти, спа́сти, збігти, стекти́; 4) утіка́ти, втіка́ти, утекти́, втекти́.
Сбѣгаться, сбѣжаться—збіга́тися, збі́гтися, назбіга́тися, поназбіга́тися.
Сбѣгъ—стік; збіг.
Сбѣжалый—збіглий, утіклий.
Свадебный-весільний, шлю́бний,шлюбови́й. **Свадебный поѣздъ**—по́їзд, перезва́.
Свадьба—весілля, весіллячко, (здр.) шлю́б. **Играть, сыграть свадьбу**—справля́ти, спра́вити весілля.
Сваживать, свезти—зво́зити, звезти́.
Свайка—шва́йка (залізна з головкою або дерев'яна загострена паличка).
Свайный—пальови́й, на пали́х. **Свайная бойка**—вбива́ння паль.
Свайнобойный копёръ—ба́ба.
Сваливать — 1) зва́лювати, звали́ти, ся. **Свалиться съ лошади**—з коня́ впа́сти; 2) зверта́ти, склада́ти. зверну́ти, скла́сти, (про волосся)—скімша́тися, склочі́тися.
Свалка—1) зва́лювання; 2) на́товп, тісно́та, тиск; 3) бі́йка, колотне́ча, колотня́.
Свалять—1) ва́лити, звали́ти; 2) зля́пати, зробити аби́-як.
Свалъ—нава́л; на́товп, на́тиск.
Сварганить—д. Свалять 2.
Сваривать, сварить, ся—зва́рювати, зварі́ти, ся.
Сварка—зва́рювання, лютува́ння.
Сварливость—сварли́вість.
Сварливый—сварли́вий, сварка́й.
Сваріой—зва́рений, злюто́ваний.
Сватанье—сва̀тання.
Сватать, сосватать, ся—сва́тати, ся, насва́туватися, сла́тися, присила́тися, посва́тати, ся.
Сватовство—сва́тання; старощи́ння. **Заниматься сватовствомъ** — свашкува́ти. **Употребляемый при сватовствѣ**—сва́тальний.
Сватушко—сва́тонько.
Сватъ—1) ста́роста; (другий) підста́роста, підстаро́стий; 2) сват.
Сватьинъ—сва́шин.
Сватья, сватьюшка—сва̀ха, сва́нечка.
Сваха—сва̀ха, сва́шка, сва́шечка. **Свахою быть**—свашкува́ти.

Свахинъ—сва́шчин.
Свая—па́ля.
Сведеніе—звід, зли́чення, полу́чення. **Сведеніе отчетовъ**—обрахýнок.
Свезеніе—відві́з, відве́зення.
Свёкла, рос. Beta vulgaris—бура́к, бура́к. **Листья свёклы**—бурачи́ння.
Свекловица—цукро́вий бура́к, бура́к.
Свекловичникъ—бурачи́ння, буряко́ви́ння.
Свекловичный—бураково́ий, буряко́ви́й.
Свёкоръ—све́кор.
Свекровинъ—свекру́шин.
Свёкровъ—све́крів, све́кровий.
Свекровь—свекру́ха.
Свербежница, рос. Cnautia arvensis—наголо́ваток, свербіжниця.
Свербёжъ—свербіння, свербіж.
Свербигузка, рос. Sinapis arvensis L.—свиріпа, свиріпиця.
Свербигузъ, рос. Sumphytum officinale L.—жи́вокіст, пра́вокіст. **С. восточный**, Bunias orientalis L.—гри́цики.
Свербота—свербіння, свербіж.
Свербѣть—свербіти.
Свергать, свергнуть, ся—1) скида́ти, ски́нути, спиха́ти, зіхну́ти. **Свергнуть иго**—ски́нути ярмо́. **Свергнуть съ престола**—ски́нути з престо́ла, з тро́ну; 2) спада́ти, спа́сти.
Сверженіе—скида́ння, спиха́ння, ски́нення.
Сверканіе—бли́скання, миготіння, поли́скування, (очима)—бли́кання.
Сверкать, сверкнуть—бли́скати, вибли́скувати, поли́скувати, бли́кати, мигті́ти (здалеку), блисну́ти, бликну́ти, мигну́ти. **Сверкающій**—блиска́вий, блиску́чий.
Сверленіе—све́рдлення, вертіння.
Сверлильный—свердло́вий.
Сверлина—просве́рдлина.
Сверлить, просверлить, ся—свердли́ти, верті́ти (свердлом), просвердли́ти, провертіти.
Сверло—све́рдел, све́рдло.
Сверстникъ, ца—рове́сник, ця, перове́сник, ця, одноліток.
Сверстническій—рове́сницький.
Сверстничество—рове́сництво.
Сверстывать, сверстать—рівня́ти, вирівнювати, зрівня́ти, ви́рівняти.
Свёртокъ, свёрточекъ—су́верток, су́вертень; (соломи)—скру́тінь, кру́тень, во́рчик, жму́т, (переважно про полотно)—сувій, сувійчик, (одежі то що)—клу́нок, клу́ночок.
Свёртываніе—згорту́вання, скру́чування.
Свёртывать—1) згорта́ти, згорту́вати, звива́ти, згорну́ти, звину́ти, зви́ти, ся; 2) скру́чувати, скрути́ти, ся; 3) звертати, поверта́ти, зверну́ти; 4) (свернуться)—зсіда́тися, зсістися, прокиса́ти, проки́снути (про молоко).
Сверху—зве́рху, пове́рх.
Сверхъ—над; звиш, бі́льше; окрі́м, опріч. **Сверхъ мѣры**—над мі́ру, на́дто, через ве́рх, через кра́й. **Сверхъ силы**—над си́лу, через си́лу.
Сверхдолжный—надналежний.
Сверхкомплектный—надчисловий, надкомплектовий.
Сверхразумный—надрозумний.
Сверхъестественность—надприро́дність.
Сверхъестественный—надприро́дний.
Сверхчеловѣческій—надлю́дський.
Сверхчувственность—надтіле́сність, надзмисло́вість.
Сверхчувственный—надтіле́сний, надзмисло́вий, надчуттєви́й, надчуттьови́й.
Сверчаніе—ц(ь)віркота́ння.
Сверчать—ц(ь)віркота́ти.
Сверчокъ, ком. Gryllus domesticus—ц(ь)вірку́н, ц(ь)вірку́н ха́тній. **С. земляной**,—Gryllus talpa—ц(ь)вірку́н польови́й.
Свершать, свершить—докінча́ти, докінчи́ти, виве́ршувати, ви́вершити.
Свершаться, свершиться—става́тися, ста́тися.
Свёсло—пере́ве́сло.
Свивальникъ—пови́вач, спови́вач.
Свивальный—сповива́льний.
Свиваніе—сповива́ння.
Свивать, свить, ся—1) звива́ти, скру́чувати, зви́ти, скрути́ти, зсука́ти. **Свить гнѣздо**—гніздо́ зви́ти; 2) сповива́ти, спови́ти.
Свивокъ—д. **Свёртокъ.**
Свиданіе—зоба́чення, ба́чення, поба́чення. **До свиданія!**—до зоба́чення, до поба́чення! **На любовное свиданіе**—на зальо́ти, барвінку рва́ти.
Свидина, рос. Cornus sanguinea L.—свида́на.
Свидываться, свидѣться—ба́читися, зоба́читися, побачитися.
Свидѣтелевъ—с(ь)відків.
Свидѣтель, ница—с(ь)ві́док, с(ь)ві́дка, с(ь)ві́дитель, ка. **Призывать во свидѣтели**—с(ь)ві́дчитися.
Свидѣтельскій—с(ь)відкови́й.
Свидѣтельство—с(ь)ві́доцтво.
Свидѣтельствованіе—с(ь)відкува́ння, с(ь)ві́дчення.
Свидѣтельствовать, ся—с(ь)ві́дчити, ся, с(ь)відкува́ти, зас(ь)ві́дчити; 2) (**освидѣтельствовать**)—огляда́ти, оглядіти, ос(ь)ві́дчувати, ос(ь)ві́дчити; 3) (**засвидѣтельствовать**)—пос(ь)ві́дчити.
Свинарня, свинушникъ—свинюшник, свина́рець, свина́рня.
Свинарь—свина́р.
Свинецъ, Plumbum—о́ливо.
Свиневодство—свина́рство.
Свинина, свинника—свини́на, свини́тина.
Свинка—1) підсви́нок; 2) сви́нка (гра); 3) рос. Solanum melongena L.—баклажа́ни (сині); 4) хвороба (золотушні гулі)—сви́нка.
Свинобой—коля́р, коліі́, каба́нник, шмалій.
Свиноватый—свинякува́тий.
Свиной—свиня́чий. **Свиное сало**—свиня́че са́ло.
Свинопасъ—свинопа́с.
Свинскій—сви́нський, свинякува́тий. **Свински, по свински**—сви́нсько, по свиня́чому.

Свинство—сви́нсьтво, свинякува́тість.
Свинтусъ—свинчу́к.
Свинуха, свинушна—гр. Agaricus Violaceus L.—синю́ха, синя́к.
Свинцовый—олив'я́ний.
Свинцоватый—олив'я́стий.
Свинцовыя бѣлила—блейвас.
Свинчакъ—оловéць (р. олівця́).
Свинчатка—олив'я́нка.
Свинчивать, свинтить, ся — зґви́нчувати, пришрубо́вувати, зґвинта́ти, пришрубува́ти, ся.
Свинья, Sus—свиня́, безро́га, (самець)—кнур, (валашаний)—каба́н, (самиця)—льо́ха, (здр.) сви́нка, (поб.)—свиню́ка, (зб.)—свино́та, (дітське)--па́ця.
Свиристель, пт. Ampelis Garrulus—костогри́з
Свирищать—шкварча́ти.
Свирѣль—сопі́лка, сопі́лочка, дуда́, ду́дка, жоломія, жоломійка, (з с(ь)віжої кори)—телія́нка.
Свирѣльный—сопі́лковий.
Свирѣльникъ--сопі́льник, дударь, дуда́рик.
Свирѣпка, рос. Erysium—свиріпка.
Свирѣпый—свиріп'я́ний.
Свирѣпость—лю́тість, жорсто́кість.
Свирѣпствованіе—лютува́ння.
Свирѣпствовать—лютува́ти.
Свирѣпый—лю́тий, жорсто́кий.
Свирѣпѣть—лютіша́ти.
Свислый—зви́слий, висю́чий.
Свиснуть—зви́снути.
Свистаніе—свиста́ння, свисті́ння.
Свистать, свистѣть, свистнуть—свисті́ти, сви́снути; свища́ти (про вітер).
Свистѣлка—свисті́лка.
Свистѣніе—свисті́ння.
Свистокъ—сви́щик, сви́стик, свисту́н.
Свистулька—сви́ставка. **Приманная свистулька**—ва́бик.
Свистунокъ, з(ь)в. Rusticula fibulus—овра́х, оврашо́к, ховра́х, ховрашо́к.
Свистунъ — свисту́н (охочий до свисту і горіх порожній з діркою).
Свистъ—свист, по́свист, свисті́ння.
Свита—по́чет (р. по́чту), почо́т; дружи́на, поїзжа́не.
Свитокъ—сувій, су́верток.
Свитскій—по́чтовий, нале́жачий до по́чту; дружи́нний.
Свихивать, свихнуть, ся—звиха́ти, вивиха́ти, звихну́ти, ви́вихнути, ся.
Свихъ—ви́вих.
Свищъ—1) свищ (дірочка в посудині від сучка́, що випав); 2) фі́стула, дірочка (в болячці, з котрої тече гній).
Свобода—свобо́да, ві́льність, во́ля, (здр.)—во́ленька. **Свобода печатанія**—ві́льність дру́ку, друкува́ння. **С. вѣроисповѣданія**—ві́льність ві́ри. релігійна во́ля. **На свободѣ**—1) на во́лі; 2) на дозві́ллі, гуля́щого ча́су.
Свободно—ві́льно, свобі́дно.
Свободность—ві́льність
Свободный— 1) ві́льний, свобі́дний. **Вы свободны поступать, какъ знаете**--ві́льно вам робити, як зна́єте; 2) ві́льний, дозві́льний, гуля́щий (час); 3) ле́гкий, неви́мушений. **Свободное произношеніе**— ле́гка вимо́ва. **Свободныя деньги**—гуля́щі гро́ші. **Свободно завязано**—сла́бко зав'я́зано.
Свободолюбивый—вільнолю́бний.
Свободомысліе — вільнодумство, вільноми́сність.
Свободомыслящій—вільнодумний, вільноми́сний.
Сводить, свести—1) зво́дити, звести́; 2) вивóдити, ви́вести; 3) відво́дити, відвести́.
Сводка— спрова́дження; зві́д, зве́дення; звіра́, пере́вірка.
Сводникъ, ца—зведе́нник, ця, сва́тник, ця.
Сводничать—свашкува́ти, паруваґи.
Сводническій—сва́тницький.
Сводничество—свашкува́ння, сва́тництво.
Сводный—1) збірний; 2) зве́дений. **Сводныя дѣти**—зведена́та, зведенюка́.
Сводчатый—дужни́й.
Сводообразный — дужни́й, склепи́стий.
Сводъ — 1) звід; 2) збір, збірка, збірник; 3) (будівн.) — склепі́ння, за́склеп, перекіт, (в печі спереду)—че́люсти, (а далі)—піднебе́ння.
Своеволіе—свавóля, свавільство.
Своевольникъ—свавóлець, свавільник.
Своевольничать—свавóлити.
Своевольный—свавільний.
Своевольщина—свавільство.
Своевременный, но — вча́сний, слу́шний, часни́й; вча́сно, слу́шно, в час, са́ме в час, в по́ру.
Своеземецъ—земля́к.
Своекорыстіе — своєкори́ства, користолю́бність, пожа́дливість.
Своекорыстный, но—своєкори́сний, но, користолю́бний, но, пожа́дливий.
Своекоштный — своєко́штний, на своїм ко́шті.
Своенравіе—но́рови; при́мхи, химе́ри, при́вереди.
Своенравный, но — норовли́вий, норови́стий; примхли́вий, вередли́вий.
Своеобразіе — оригіна́льність, самобі́дність.
Своеобразный—свій особли́вий, самобі́дний.
Своеручный, но — власнору́чний, но, руко́ю вла́сною.
Своезить, своезти—завезти́, новезти́.
Своэха—зво́зи, возови́ця.
Свой, своя, своё—свій, своя́, своє.
Свойскій—свійський, на́ський.
Свойственникъ, ца—своя́к, своя́чка.
Свойственный, но—властивий, во.
Свойство—своя́цтво, своя́чество.
Свойство—власти́вість; вда́ча, нату́ра
Сволакивать, сволочь — стяга́ти, стягти́, зволіка́ти, зволокти́, постяга́ти.
Сволочь—на́волоч, ледацтво, ле́дач.
Свора—шво́ра, смик, смич.
Сворачивать, своротить—1) поверта́ти, поверну́ти, зру́шити (з місця). **Своротить шею**—скрута́ти в'я́зи; 2) звер-

тáти, звернýти, збочáти.
Сворить—брáти на смик, на смич (посів).
Своровать—украсти, підчепúти.
Своякъ—свояк, швáґер (чоловік жінчиної сестри).
Свояченица, свояченица—своякиня, швáґрова́ (сестра жінки), свість, свíстка.
Свыкаться, свыкнуться—звикáти, ся, звúкнути, призвичáїтися.
Свысока—звúсока; висóким штáлом.
Свыше—1) д. Сверхъ.—**Свыше силъ моихъ**—над мої сúли. **Свыше пятидесяти** — за, над п'ятьдесáт; 2) з нéба, з висóкости, з горú.
Свычка—звúчка.
Свѣдать—дізнáти, довідатися.
Свѣдомый—відóмий, знáний.
Свѣдущій—знáючий; тямýчий. **Быть свѣдущимъ въ чемъ**—знáтись на чóму.
Свѣдѣніе—відóмість, звíстка, знáння. **Довести до свѣдѣнія**—подáти до відóма, до відóмости. **Принять къ свѣдѣнію**—взя́ти на увáгу.
Свѣжевато—с(ь)віжéнько, пóхолодно.
Свѣжеватый—пóхолодний.
Свѣжевать, освѣжевать — білувáти, обілувáти (ягня).
Свѣженькій—с(ь)віжéнький.
Свѣжепросольный—с(ь)віжопосóлений.
Свѣжесть—с(ь)вíжість.
Свѣжина—с(ь)віжúна.
Свѣжить, освѣжить—ос(ь)віжáти, провíтрювати, ос(ь)вíжити, провíтрити.
Свѣжій—с(ь)вíжий, здорóвий; чúстий, незіпсóваний; холóдний. **С. воздухъ** — **с**(ь)віже, чúсте повíтря. **Свѣжее личико**—гóжий видóчок. **С. новость**—остáння новúна. **С. извѣстіе**—остáння звíстка. **С. слѣдъ** — с(ь)вíжий, недáвній слід.
Свѣжо—пóхолодно, зúмно.
Свѣжѣть—1) с(ь)віжíти; 2) дýжчати (про вітер).
Свѣвать, свѣять—здувáти, звівáти, здмýхувати, здýти, звíяти, здмухнýти.
Свѣковать—звікувáти.
Свѣреніе— звіряння.
Свѣрять, свѣрить—звіряти, звірити.
Свѣсъ—піддáшка.
Свѣтаніе—с(ь)вітáння.
Свѣтать—с(ь)вітáти, дніти.
Свѣтёлочный, свѣтличный—с(ь)вітлúшний.
Свѣтикъ, у виразі „свѣтикъ мой!"—ясочко моя́, зíрко, зíронько моя́, сéрденько мое, рúбонько, лебéдику.
Свѣтиленный—гнотовúй.
Свѣтило—с(ь)вітúло.
Свѣтильникъ—с(ь)вітнúк, с(ь)вічнúк; с(ь)вітúч, с(ь)вітéць.
Свѣтильный—с(ь)вітúльний.
Свѣтильня—гніт (р. гнóту), (здр.) гнóтик.
Свѣтить—с(ь)вітúти, (про зорі) —зорíти.
Свѣтиться—с(ь)вітúтися.
Свѣтленькій—яснéнький.
Свѣтлить, ся—виясня́ти, ся.
Свѣтлица, свѣтличка, свѣтёлка — **с**(ь)вітлúця, с(ь)вітлонька, покíй (р. покóю), покóїк, **с**(ь)вітлúчка.
Свѣтло—я́сно, вúдно.
Свѣтлобуланый—половúй.
Свѣтлобурый—яснокаштанувáтий.
Свѣтловатый—яснéнький, с(ь)вітлéнький.
Свѣтлоглазый—яснóокий, білозóрий.
Свѣтлогнѣдой—ясногнíдий.
Свѣтлоголубой—ясноблакúтний.
Свѣтложёлтый—ясножóвтий.
Свѣтлозелёный—яснозелéний.
Свѣтлокаштановый—яснокашта́новий.
Свѣтлокоричневый—ясноцинамóновий.
Свѣтлолиловый—яснофіялковий.
Свѣтломалиновый—яснокармазинóвий.
Свѣтлорусый—яснорýсий, білáвий.
Свѣтлосиній—яснóсиній.
Свѣтлость—я́сність, с(ь)вітлість.
Свѣтлосѣрый—яснóсірий.
Свѣтлоцвѣтный—яснобáрвний.
Свѣтлый — 1) я́сний; 2) чúстий, вúдний. **Свѣтлая седмица** — С(ь)в'ятá недíля, Великóдній тúждень. **Свѣтлое Воскресеніе**—Велúкдень. **Свѣтлый умъ**—я́сний рéзум. **Свѣтлыя минуты** — щаслúві хвилúни.
Свѣтлѣйшій — ясновельмóжний, найяснíший.
Свѣтлѣть, ся—с(ь)вітлíти, ясніти, с(ь)вітúтися, блищáти.
Свѣтлякъ, ком. Lampiris—с(ь)вітля́к, блищáк.
Свѣтозарно—променúсто, с(ь)вітозóро.
Свѣтозарность — променúстість, с(ь)вітозóрість.
Свѣтоноска, ком. Fulgora—блискýчий плигýн.
Свѣтоносный—світодáйний.
Свѣтопись—с(ь)вітóпис.
Свѣтопреставленіе—с(ь)вíта кінéць.
Свѣтотѣнь—(мал.) с(ь)вітлóтінь, с(ь)вітóтінь.
Свѣточъ—с(ь)вíтич.
Свѣточувствительность — с(ь)віточуття́, с(ь)віточутлúвість.
Свѣточувствительный—світочýлий, с(ь)віточутлúвий.
Свѣтски—по с(ь)вітовóму, с(ь)вітóво.
Свѣтскій—1) с(ь)вітовúй; 2) с(ь)вíтський.
Свѣтскость—с(ь)вітóвість, с(ь)вітовé життя́, с(ь)вітовá маніра.
Свѣтъ—1) с(ь)вíт, с(ь)вíтло. **Свѣтъ издавать**—с(ь)вітáтися. **До свѣту** (встати, виїхати)—удóс(ь)віта, перéд с(ь)вітом; 2) с(ь)вíт, с(ь)вíт Бóжий (д. Вселенная). **Увидѣть свѣтъ**—на с(ь)вíт народúтись; з лю́ди, рід людськúй.
Свѣча, свѣчка — с(ь)вічá, с(ь)вíчка, (здр.) с(ь)вíчечка. **Сальная свѣча**—лойовá. **Церковная с.** (до ставника) — ставнúк, (що на похоронах) — проводничкúй.
Свѣчниковъ—с(ь)вічарéвий, с(ь)вíчкарéвий.
Свѣчникъ—с(ь)вічáрь, с(ь)вíчкарь.
Свѣчной—с(ь)вічнúй, с(ь)вíчковúй. **Свѣчная лавка**—крамнúця з с(ь)вічкáми. **Свѣчной заводъ**—с(ь)вíчкарня.
Свѣшивать, свѣсить, ся — 1) звíшувати, звíсити, спускáти, позвíшувати, ся, позвисáти; 2) звáжувати, звáжити, ся.

Связка—1) в'я́зка (сіна, риби, бубликів), в'я́занка (дров, сіна), жмут (паперів, ниток), па́чка (паперів), папу́ша (тютюну), клу́нок (одежі), пук, пучо́к (квіток), павісмо (льону, конопліі); 2) зв'я́зень, мотузо́к, пере́весло (на снопи); 3) (анат.)-зв'я́зка, в'я́зло.
Связно—скла́дно, до ладу́.
Связность—зв'я́зність, зв'я́зкість.
Связный—1) зв'язни́й, зв'язкий; 2) невира́зний і д. Нечёткій.
Связочный—в'язкови́й.
Связываніе—в'яза́ння, зв'я́зування.
Связывать, связать—зв'я́зувати, з'я́зувати.
Связываться, связаться — захо́дити, счіплюватись, счепи́тися, (про що-лихе)—лига́тися, злига́тися, полига́тися, зізна́тися.
Связь—зв'я́зок, зв'я́зка, (в будові)—зв'язь, пов'я́зина.
Свянуть—пов'я́нути, зів'я́нути.
Святилище—с(ь)в'ята́ня.
Святитель—с(ь)в'ята́тель.
Святить, освятить, ся — с(ь)в'ята́ти, по-с(ь)в'ята́ти. ос(ь)в'ятя́ти, ся.
Святки — с(ь)в'ятки́, (власне) різд'ва́ні с(ь)в'я́та, с(ь)в'ятки́.
Святое деревцо, рос. Artemisia Abratam. L.—біж-де́рево, бо́же де́рево.
Святой—с(ь)в'ята́й.
Святость—с(ь)в'я́тість.
Святотатецъ—с(ь)в'ятокра́дець.
Святотатство—с(ь)в'ятокра́дство.
Святотатственный—св'ятокра́дський.
Святотатствовать — с(ь)в'ятокра́дство чини́ти.
Святочный—с(ь)в'ятковси́й, с(ь)в'ятча́ний.
Святоша—с(ь)в'ято́ша, с(ь)в'ятю́ць, с(ь)в'ятю́ник, ця.
Святошество—с(ь)в'ятю́нництво.
Святцы—с(ь)в'я́тці.
Святыня—с(ь)в'я́тощ, с(ь)в'я́тощі.
Святѣйшій—найс(ь)в'ятійший.
Святѣйшество--св'ятобли́вість, яснос(ь)в'я́тість.
Священіе—с(ь)в'я́чення.
Священникъ—с(ь)в'ящени́к, пан'оте́ць.
Священница—паніма́тка.
Священническій—с(ь)в'ящени́цький.
Священничество—с(ь)в'ящени́цтво.
Священнодѣйствіе — одпра́ва слу́жби Бо́жої, с(ь)в'ященоді́я.
Священнодѣйствовать—одправля́ти слу́жбу Бо́жу, с(ь)в'ященоді́яти.
Священномученникъ — с(ь)в'ященому́ченик.
Священноначаліе-духо́вна іера́рхія, с(ь)в'ященовла́дство.
Священнослужитель — с(ь)в'ященослужи́тель.
Священный—1) с(ь)в'ята́й, с(ь)в'ятобла́вий. Священное писаніе--с(ь)в'яте́ письмо́; 2) с(ь)в'ячени́й.
Священство—с(в)в'ящени́ство.
Священствовать—с(ь)в'ящени́ствувати.
Сгадить—спаску́дити, спога́нити, попаску́дити, попога́нити.
Сганошить—зля́пати, спарта́чити.
Сгараемость—горю́чість, па́льність.
Сгараемый—горю́чий, пальни́й.
Сгараніе—горі́ння, па́лення.
Сгорать, сгорѣть—пала́тися, горі́ти, спала́тися, згорі́ти, пі́ти огне́м. **Сгорать любовью**—пала́ти коха́нням. С. жаждою — тома́тись зга́гою, на зга́гу знемага́тись.
Сгибаніе—згина́ння.
Сгибать, согнуть, ся—згина́ти, зігну́ти, ся. Согбённый—зігнутий, похи́лий.
Сгибень—сту́лень (корж зігнутий, але не заліплений).
Сгибка—згина́ння.
Сгибной—скла́даний, гинка́й.
Сгибнуть—зги́нути, пропа́сти.
Сгибъ—за́гинка, залім, (в одежі)—скла́дка, (в тілі)—суста́в, щи́колоток.
Сгинуть—зги́нути, пропа́сти.
Сглаживать, сгладить, ся—гла́дити, розгла́жувати, ви́гладити, розгла́дити, ся, повигла́жувати.
Сглазить—наврочити, пристрі́ти, (про кількох) — понаврочувати. **Не сглазить бы**—ніврóку.
Сглазъ—урік, (р. уроку), (частіше)—уро́ки, наврóки, пристрі́т. **Отъ сглазу происходящій**—од уро́ків, з очéй, з пристрі́ту, пристрі́тний. **Причиняющій сглазъ, способный сглазить** — уріливий, врічливий.
Сглодать—згри́зти.
Сглотнуть—ковтну́ти, проковтну́ти.
Сглупа—з ду́ру, чере́з дурни́й ро́зум.
Сглупить—вчини́ти дурни́цю.
Сгнаивать, сгноить — згно́ювати, згноїти, погноїти.
Сгнетать, сгнесть — стиска́ти, ста́снути, души́ти, здуши́ти.
Сгниваніе—згнива́ння.
Сгнивать, сгнить—згнива́ти, зогни́ти.
Сговаривать, сговорить, ся—1) змовля́ти, змо́вити, збала́кати; 2) заруча́ти, заруча́ти, ся, засва́тати, рушники́ пода́ва́ти; 3) змовля́тися, умовля́тися, змо́витися, умо́витися.
Сговорный — 1) зару́чинний (до зару́чин належачий); 2) д. **Сговорчивый**.
Сговорчивость—згідливість, схи́льчивість.
Сговорчивый—згідливий, схи́льчивий.
Сговоръ—1) зару́чини; 2) змо́ва, змо́вини.
Сговѣть—проговіти.
Сгонка—згін (р. згону); сплав (дерева).
Сгонщикъ—пригі́нчий (що зганяє на роботу), згóнщик, гуртопра́в, гуртобра́нець (що гонить гурти товару).
Сгонять, согнать — 1) зганя́ти, виганя́ти, зігна́ти, ви́гнати. **Согнать съ глазъ**—з очéй, сперед очéй прогна́ти; 2) зганя́ти, згóнити, приганя́ти; пригóнити, зігна́ти, пригна́ти; 3) гна́ти. сплавля́ти, сплáвити (ліс водою).
Сгорать, сгорѣть—д. Сгарать.
Сгорбить, ся—згóрбити, ся.
Сгоряча—зга́рячу, з'о́палу.
Сграбливать, сграбить — згрома́жувати, згромади́ти.
Сгребальщикъ, ца—громади́льник, ця.
Сгребаніе—згріба́ння, згорта́ння; гребова́-

ця.

Сгребать, сгресть — 1) д. **Сграбливать**; 2) згрібáти, згребтú, згортáти, згорнýти. **Сгресть кого**—схопúти, захопúти.

Сгрёбки—вúгрібки, пóскрібки.

Сгрезиться—примрíятись, привертúсь.

Сгромождать, сгромоздить — навáлювати, накидáти, копúчити, навалúти, накúдати, накопúчити.

Сгроможденіе—нагромáдження, навáл.

Сгрубить, сгрубіянить—нагрубіянити.

Сгружать, сгрузить—вивáжувати, вúважити, вивантáжувати, вúвантажити.

Сгруппировать, ся—згуртувáти, ся, згромáдити, ся, укрупнювáти, скýпчити, ся.

Сгрустнуться — зажурúтися, засмутúтися. **Ему сгрустнулось**—йомý сúмно стáло, обнáв йогó сум, обняла́ йогó тýга, журбá.

Сгрызать, сгрызть—згризáти, згрúзти.

Сгубить—згубúти.

Сгустéть—загýсти, загýснути, (трохи)—пригýснути. **Сгустéлый**—загýслий, згýслий.

Сгущаемость—згущéнність.

Сгущать, сгустить, ся—згущáти, згустúти, ся, загýсти, загýснути.

Сгущеніе—згýщення.

Сдабривать, сдобрить, ся—1) задóбрювати, задóбрити; 2) приправля́ти, заправля́ти, припрáвити, засмачúти.

Сдавать, сдать—здавáти, віддавáти, здáти, віддáти, поздавáти.

Сдаваться, сдаться—1) здавáтися, піддавáтися, здáтися, піддáтися; 2) д. Казаться.

Сдавленіе—стúски.

Сдавливаніе—стúскування.

Сдавливать, сдавить, сдавнуть—стискáти, стúснути, душúти, здушúти.

Сдаточный—1) призна́чений до віддáчі, віддáйний, здáйний; 2) віддáний; 3) передáний.

Сдатчикъ, ца—здавéць, віддавéць.

Сдача—1) здавáння, здáча, піддáння (фортеці); 2) здáча, рéшта (грошей).

Сдваивать, сдвоить—подвóювати, подвоїти.

Сдвигать, сдвигивать, сдвинуть, ся — 1) зсувáти, зсýнути, зрýшити; зворушúти, зворухнýти, посýнути; 2) зсóвувати, присóвувати, зсýнути, присýнути, ся, (про кілько) — позсóвувати.

Сдвижной—зсувнúй.

Сдвойка—пóдвій, здвій.

Сдёргивать, сдёрнуть, ся — стягáти, стягтú, ся, змúкувати, змикнýти.

Сдерживать, сдержать — 1) видéржувати, вúдержати, витримувати, вúтримати; 2) спинáти, вспинáти, зупинáти, спинáти, вспинáти, зупинáти; 3) додéржувати, додéржати, дотрúмувати, дотрúмати (слова).

Сдержанность—здéржливість, стрúманість.

Сдержанный—здéржливий, стрúманий.

Сдирать, содрать—здирáти, зідрáти, (шкуру) — лупúти, білувáти, злупúти, обілувáти, (лушпайку)—злýщувати, злýщити.

Сдирка—здирáння.

Сдоба—припрáва (до їжі).

Сдобина—мáсляне тíсто.

Сдоблять, сдобить — приправля́ти, смачúти (їжу).

Сдобный—заприáвлений молокóм, мáслом і яйцями (про тíсто).

Сдобровать, (у виразі) **„не сдобровать“** — не дóбрим скінчити, не минýти лúха.

Сдружать, сдружить — дружáти, подружúти, приязнúти, заприязнúти.

Сдувать, сдунуть, сдуть, ся — 1) здувáти, здмýхувати, здýти, здмухнýти, поздувáти, поздмýхати; 2) викрýчувати, видýрювати, вúкрутити, вúдурити.

Сдуриться, сдурéть — здурíти, одурíти, знавісніти.

Сдуру—з дýру, з дурнóго рóзуму, черéз дурнúй рóзум.

Сдыхаться, сдохнуться—затхнýтися, притхнýтися.

Сдѣлать, ся—зробúти, ся, вдíяти, ся, подíяти, ся, вчинúти, ся, справити, спорудúти, счинúти, ся, стáтися, (про що погане) — скóїти, накóїти, скóїтися. **Сдѣлать кого несчастнымъ** — унещаслúвити. **С. возможнымъ** — уможлúвити. **Сдѣлать, ся сиротою**—осиротúти, осиротíти. **Сдѣланный**—зроблений. **Не хорошо сдѣлалъ** — не гарáзд учинúв. **Хочетъ сдѣлаться большимъ бариномъ**—хóче вúйти на велúкого пáна.

Сдѣлка, сдѣлочка — умóва, угóда, згóда, порозумíння. **Мировая сдѣлка** — мировá.

Сдѣлочный—умóвний, угодóвий.

Себя — себé, ся. **Внѣ себя отъ радости** — не тáмлючи себé, себé не чýє з рáдощів. **Изъ себя не дурна** — на лúчко гарнéнька. **Мнѣ какъ то не по себѣ**—якóсь менí нíяково.

Себялюбецъ, себялюбица — себелюбець, собíй,—ниця.

Себялюбивый—себелюбний, собíйний.

Себялюбіе, себялюбство—себелюбство.

Севрюга, (риба) Acipenser stellatus—сірюга.

Севрюжина—сірюжина.

Сегментъ—окрáець, відтúнок (крýга).

Сегогодній—сьогорíшній.

Сегодняшній—сьогóднішній.

Сегодня—сьогóдні, сьогóдня, нúньки, нúні.

Седмица—тúждень, седмúця.

Седьмой—сьóмий, сéмий. **Седьмой часъ**—сьóма годúна. **Въ седьмыхъ** — по сьóме.

Сезонъ—сезóн, порá рóку.

Сей, сія, сіе—сей, ся, се, цей, ця, це. **Сію минуту** — зáраз. **Ни съ сего, ни съ того**—ні з сьóго, ні з тóго.

Сеймъ—сейм, сойм.

Сеймовый—сеймóвий, соймóвий.

Сейчасъ—зáраз.

Секретничать — таїтися, крáтись з чим.

секретува́ти.
Секретный, но — секре́тний, но, таємний, потаємний, таємни́чий, по́тай, зни́шка. **Секретное мѣсто** — тайни́к, таємна́ця.
Секретарь—секрета́рь. **Быть секретарёмъ**—секретарюва́ти.
Секретъ—секре́т, таємна́ця, та́йність.
Сектантъ, сектаторъ—секта́рь, сектант.
Секта—се́кта.
Сектантство—секта́рство, секта́нство.
Секунда—секу́нда.
Селадонъ—милода́н, джигу́н, ба́бій.
Селёдка, селёдочка — осели́де́ць. Clupea harengus.
Селёдникъ, рос. Chenopodium Tourn — лобода́.
Селёдочный—осели́дцевий.
Селезеній, селезневъ — ка́чурів, се́лезнів.
Селезёнка, селезёночка, анат. Lien, splen —селезі́нка, коса́, селеди́нка.
Селезёночный—селезі́нковий, селединя́ий.
Селезень—ка́чур, се́лезень.
Селезниха, пт. Anas boschas—ка́чка.
Селезнякъ, рос. Sambucus ebulus L.—бузни́к, в'язовни́к.
Селеніе—село́, се́лище, се́льбище.
Селитра, Nitrum—сали́тра.
Селитренный — сали́тровий. **Селитренныя ямы**—бурти́.
Селитрованіе—сали́трани́цтво.
Селитроварня—сали́тра́рня.
Селитроваръ—сали́тра́ник,
Селитроватый—сали́трува́тий.
Селитренный—сали́тровий.
Селить, поселить, ся—селя́ти, посели́ти, обселя́ти, ся, оселя́ти, ся, осіда́ти, осісти.
Селишко—сільце́.
Село—село́, (в Слобідській Украíні)—слобода́.
Сельдерей, рос. Apium graveolens L.—селера.
Сельдь, риба Clupea harengus—осели́дець, (здр.) осели́дчик, (астраханський)—бишта́к, (чорноморський)—скумбрія́.
Сельдяной—осели́дцевий.
Сельскій—сільськи́й.
Сельцо—сільце́.
Сельчанинъ, селянинъ—селяни́н; село́к.
Селянка, селяночка—селя́нка, (здр.) селя́ночка, село́чка.
Сёмга, риба Salmo salar—сімга, сеньга.
Семейный—роди́нний, сіме́йний, сім'яни́стий.
Семейство—роди́на, сім'я́, сіме́йство, фамі́лія.
Семенить—дрібцюва́ти.
Семериковый—семерико́вий.
Семерикъ—сімери́к.
Семёрка—сімка, сіма́ка.
Семеро—се́меро.
Семидесятилѣтіе—сімдесятолі́ття.
Семидесятый—сімдеся́тий.
Семидневный—семиде́нний.
Семидюймовый—семиця́левий.
Семилѣтіе—семилі́ття.
Семилѣтка—семилі́тка, сімлі́тка.
Семилѣтній—семилі́тній; семиліто́к, семилі́тка (що від роду сім лі́т).
Семимѣсячный—семимі́сячний.
Семинаристъ—семинари́ст.
Семинарія—семина́рія.
Семинарскій—семина́рський.
Семинедѣльный — семитижне́вий, семитижньо́вий.
Семипалый—семипа́льчий.
Семиполье—на сім змін, у сім рук, семизмі́нний.
Семипядённый—семип'я́дний.
Семисаженный—семисажньо́вий.
Семисотый—сімсо́тий.
Семиструнный — семистру́нний, на сім струн.
Семитысячный—сімтися́чний, семитися́чний.
Семифунтовый—на сім фу́нтів, семифунто́вий.
Семнадцатый—сімна́дцятий.
Семнадцать—сімна́дцять.
Семь—сім. **Семь съ половиною** — півво́сьма. **Семь разъ**—семикра́ти. **Въ семь разъ больше**—семера́цею. **Семь воловъ въ плугъ**—семери́ця.
Семьдесятъ—сімдеся́т.
Семьсотъ—сімсо́т.
Семья—роди́на, сім'я́, сем'я́, сіме́йство.
Семьянинъ—сім'яни́н, сем'яни́н.
Семьянистый—сім'яни́стий, сем'яни́стий.
Сентябрьскій—ве́ресневий, сента́брський.
Сенаторъ—сена́тор.
Сенатскій—сена́тський.
Сенатъ—сена́т.
Сентябрь—ве́ресень, сента́брь, (стародавне)—жо́втень, (перше число сього місяця)—літопрові́д.
Сепаратизмъ—сепарати́зм, відчи́х.
Сепаратистическій—сепаратисти́чний.
Сербъ—се́рбин.
Сервизъ—сервіз.
Сердечко—се́рденько.
Сердечникъ—1) рос. а) Leonurus Cardiaca L.—глухи́ кропи́ва, си́ндра; б) Cardamine pratensis L.—болотна́ жеру́ха; 2) шво́рінь, сво́рінь.
Сердечно—серде́чно, щи́ро, ре́вне.
Сердечный—1) серде́чний, серцеви́й; 2) серде́чний, щи́рий, ре́вний.
Сердечный корень, рос. Polygonum bistorta —ра́кові ши́йки, рачки́.
Сердито—серди́то, гні́вно, з се́рцем.
Сердитый—серди́тий, гні́вний, лихи́й.
Сердить, ся—се́рдити, ся, гнів'и́ти, гні́ватися.
Сердобольe—жалісли́вість.
Сердобольный—жа́лісли́вий.
Сердоликъ, камінь Silex carneolus—каріо́ль, крів'а́вник.
Сердоликовый—каріо́льовий, крів'а́никовий.
Сердце—се́рце. **Въ сердцахъ**—зо́ зла, з пересе́рдя.
Сердцевидный—серцева́тий, на взір се́рця.
Сердцевина—осере́док, осере́ддя, посе́рдя, стри́жень.
Сердцевѣдецъ—серцеві́да.

Сердцеѣдъ—бабоду́р; серцеї́д.
Сер(д)чать—гні́ватися.
Серебренникъ — 1) сріб'я́льник (майстер); 2) сріб'ни́к, сріб'ня́к; сріб'ня́нка; 3) рос. Potentilla argentea L —нагідни́к, черва́шник.
Серебреніе—посрі́брення.
Серебреносный—сріблода́йний.
Серебреный—сріб'ний, сріб'ня́ний.
Серебрёный—посрі́бнений.
Серебристый—срібля́стий, сріблястий.
Серебрить, ся—сріб'ни́ти, сріблі́ти, серебря́ти, ся.
Серебро—сріб'ло, серебро́.
Серебрѣть—сріб'ні́ти, сріблі́ти, серебрі́ти.
Серебрянкъ, рос. Comarum palustre — во́вче ті́ло, огіро́шник.
Серебрянка—д. **Серебренникъ** 3.
Серебряный—сріб'ний.
Середина, серединка—сере́дина, середи́нка; осере́док.
Серёдка—середи́нка.
Середній—середови́й (що бува́е в Середу).
Серёжный—сережко́вий, **кульчико́вий**.
Сермяга—сви́та, сви́тка.
Серна, Antilope, rupicapra — ди́ка коза́, са́рна.
Серповидный—серпува́тий.
Серповый—серпови́й.
Серпообразный—серпува́тий.
Серпуха, рос. Sarratula tinctoria — страхополо́х, яловёнь.
Серпъ, серникъ — серп, серпо́к, се́рпик.
Серпянка—серпи́нка, серпа́нок.
Серпяночный—серпи́нковий, серпа́нковий.
Серьга, (здр.) **серёжка,** (частіше мн.) **серьги, серёжки**—1) серёжка, (мн.) серёжки, (срібні) — ковтки́, (кругленькі) — ку́льчик, ку́льчики, заушни́ця; 2) (у рослин)—ба́зька, базьки́, бру́нька, ко́тик, ко́тики.
Серіозничать—пова́жно трима́тись.
Серьёзно—1) пова́жно, з пова́гою, серйо́зно; 2) спра́вді, впра́вді.
Серьёзность—пова́жність, серйо́зність.
Серьёзный—пова́жний, серйо́зний.
Сестра, сестрица, сестричка, мн. **сёстры**—сестра́, сестри́ця, сестри́чка, се́стронька, (мн.) се́стри. **Двоюродная сестра**—сестра́ впо́рвих. **Внучатная, троюродная сестра**—сестра́ у дру́гих. **Сестра милосердія**—с. жалібни́ця. **Названная с.**—по́сестра, на́звана сестра́.
Сестроубійство—сестровби́ство.
Сестроубійца—сестровбійник.
Сестринъ, сестрицынъ—се́стрин, сестри́цин.
Сжалиться—змилосе́рдитися, пожалкува́тися (над ким), зглянутися (на кого), пожалі́ти (кого). **Сжалься надо мной!**—пожалій мене́!
Сжарить, ся—спекта́, ся.
Сжатіе—стиск, сти́снення.
Сжато—сти́сло, сти́сно.
Сжатость—сти́слість, сти́сність.
Сжатый—1) сти́снений, сту́лений, здавлений, сціплений; сти́слий. (Д. **Сжимать**); 2) зжа́тий (Д. **Сжинать**).
Сживать, сжить—вижива́ти, ви́жити, збува́тися, збу́тися, позбу́тися, здиха́тися.
Сжевать—зжува́ти, нажува́ти і д. **Жевать**.
Сжиганіе—спа́лювання.
Сжигать, сжечь, ся—пали́ти, спали́ти, попали́ти.
Сжидаться—чека́ти, очі́кувати, дожида́тися.
Сжимаемость—стиска́льність.
Сжимаемый—стиска́льний.
Сжиманіе—сти́скування.
Сжимать, сжать, ся—1) стиска́ти, сти́снути, ся; стули́ти, ся; (про зуби)—сціпити; 2) збига́тися, збі́гтися.
Сжимательный—стиска́ючий.
Сжимъ—стис, стиск.
Сжинать, сжать, ся—зжина́ти, зжа́ти, пожа́ти, ся; (усе)—позжина́ти, ся.
Сжирать, сожрать—пожира́ти, поже́рти.
Сзади—ззаду, позад, позаду, позати́лиу.
Сибаритствовать—роскошува́ти.
Сибаритство—роскошува́ння.
Сибаритъ, сибаритка—роскошолю́б, ка.
Сибирка—1) д. **Мѣдянка 1**; 2) сібі́рка (одежа); 3) холо́дна, те́мна.
Сибирскій—сібі́рний. С. **язва** — теліи́, сібі́рка.
Сивенькій—сиве́нький.
Сивехонькій—сивісінький.
Сивизна—сивина́.
Сивка—сива́ш (кінь сивої масти).
Сивоворонка, сивогракъ, пт. Coracias garrula —синьоворо́нка, сивогра́к, сивора́кша, ра́кша, краси́ворон.
Сивожелѣзный — темносі́рий (про коні) сивозалі́зний.
Сивуха—підпи́нок, сиву́ха.
Сивушный—горільча́ний.
Сивый—си́вий. С. **конь**—сива́ш.
Сивѣть, посивѣть—си́віти, посивіти.
Сигара—циґа́ра.
Сигарочница—циґарни́ця, циґарна́чка.
Сигарный, сигарочный—циґа́рний.
Сигналъ—сигна́л, знак, га́сло.
Сигнальный—сигна́льний, гасловий. **Сигнальныя бочки** (у запорожців) — фігу́ра.
Сигнатура—(мед.)—сигнату́ра.
Сигнатурный—сигнату́рний.
Сиговый—си́говий.
Сигъ—(риба) сиг. Salmo lavaretus.
Сидень—1) си́день; 2) сидун, домонта́рь, пічку́р. **Сиднемъ сидѣть** — сі́дьма сидіти.
Сидень—я́блушник (напій).
Сидѣйка — [illegible] (критий повіз, в котрім сидять з обох боків).
Сидѣлецъ—(в шинку) — шинка́рь, сидільник, продаве́ць.
Сидѣлица—сидільниця, продава́льниця.
Сидѣлка, посидѣлка — сиділка, сіду́ха.
Сидѣніе — 1) сидіння, сі́дження, сидня, сидячка (в гостях) — посиде́ньки; 2) сіде́ць, сі́жа, сідавка, сідак.
Сидѣть, сѣсть — сидіти, сісти. **Сидя**—сидячи, си́дячки, навси́дячки.

Сидѣть, высидѣть — гна́ти, вигна́ти, кури́ти, ви́гнати, ви́курити (смолу, горі́лку).
Сидячій—сидя́чий.
Сизенькій—сизе́нький.
Сизокрылый—сизокри́лий.
Сизопёрый—сизопе́рий, сизопі́рий.
Сизый—си́зий, си́вий.
Сизѣть, посизѣть—сизі́ти, посі́зіти.
Сизякъ—го́луб си́зий, си́вий, сива́к.
Сила—си́ла, міць, снага́, поту́га, змо́га. **Собственными силами** — самоту́жки, вла́сними си́лами. **Силою** — си́лою, живоси́лом, си́ломіць. **Быть въ силахъ**—здужати. **Въ силу, подъ силу. по силѣ, по мѣрѣ силъ** — по си́лі, під си́лу, по змо́зі, як посі́лля. **Быть въ силѣ**—ма́ти си́лу, вагу́. **Въ силу закона**—по си́лі зако́на. **Всѣми силами**—з усі́ї, з усіе́ї си́ли. **Сколько силъ, со всѣхъ силъ** — яко мо́га, як мо́га, чим ду́ж. **Черезъ силу** — над си́лу. **Терять, потерять силу** — безси́лі́ти. вйснажитися, стра́тити си́лу.
Силачъ—сила́ч, сила́к, дужа́к.
Силёнка—си́лонька.
Силикатъ — кремі́нна сіль, кремі́нник, кремі́ня́к.
Синильная кислота, щелочь — сини́льний ква́с, луг.
Силиться— силкува́тися, ну́тися, моцюва́тися.
Сило, силокъ—сильце́, сільце́.
Силуэ'тъ — о́брис.
Сильно — ду́же, здо́рово, мі́цно, ве́льми, си́льне, ре́вне. **Онъ сильно занемогъ**—він ду́же засла́б. **Сильно пьётъ**—ду́же бага́то п'є.
Сильный — 1) ду́жий, сильни́й, (дуже)—силе́нний, здоро́вий, мі́цний, поту́жний, снажни́й; 2) бу́йний, ряснии́й. **Сильный цвѣтъ**, рос. Ranunculus acris L.—дрібноц(ь)віт, зілля од трясці, козе́лець, лома́тник, жовтобрю́шник.
Сильнѣе — ду́жче, сильні́ше, мі́цні́ше. **Сильнѣе становиться, сдѣлаться** — ду́жчати, сильні́шати, мі́цні́шати, подужчати; вбива́тися в си́лу.
Символическій—симболі́чний.
Символъ—си́мбол.
Симметрическій—симетри́чний.
Симонія—с(ь)в'ятокупство.
Симпатизировать—симпатизува́ти, прихиля́тись до кого́, до чого́.
Симпатически—симпати́чно.
Симпатическій—симпати́чний, (на виду)—милозі́ркий.
Симпатія—симпа́тія; спочуття́: по́тяг.
Синагога—синаго́га, шко́ла.
Синева—1) синь, си́нява, блаки́ть; 2) синя́к.
Синеватый—синя́вий, синюва́тий.
Синеголовникъ, синеголовъ, рос. Eryngium planum L.—си́ня колю́чка, миколайці, миколайчики, переполо́шник.
Синелевый—1) сине́левий; 2) бузко́вий.
Синель — 1) сине́ль, едва́бна тканина́; 2) д. **Сирень.**
Синёный—си́нений, посі́нений.
Синенькій—сине́нький.
Синесть, синета—си́ність.
Синехвостка, пт. Motacilla cyanurus — трясихвістка (з синім хвостом).
Синёхонькій—сине́сенький.
Синецъ, риба Abramis ballerus Cur. — сине́ць, си́ньга́, синю́га.
Синеродъ—сине́ць, ціа́н.
Синешейка, пт. Motacilla svecica — трясихвістка (з синьою шийкою.
Синильникъ, ца—1) сини́льник, ця; 2) рос. Isatis tinctoria L. — синя́чник, сини́льник.
Синильная кислота—си́ній квас.
Синильщикъ, ца—д. **Синильникъ, ца** 1.
Синить, ся—сини́ти, ся.
Синица, синичка—сини́ця, сини́чка.
Синій—си́ній.
Синій камень—си́ній ка́мінь, синя́к.
Синовникъ, рос. Cytisus hirsutus L. — дереза́.
Синодальный, синодскій—сино́дський, сино́довий.
Синодикъ—поминальниця, гра́мотка і д. Помяникъ.
Синонимъ—рівнозна́ка, сино́нім.
Синтаксисъ—складня́, синта́кса, си́нтаксис.
Синтаксическій — складнева́й, синтаксичний.
Синь—лазу́рок.
Синька—си́нька.
Синѣть, посинѣть—синіти, посі́ніти.
Синѣться, засинѣться — синіти, ся, засі́нітися.
Синюха—гриб Agaricus violaceus L. — сину́ха, синя́к.
Сиплость—хри́плість.
Сиплый, ло—хри́плий, ло.
Сипнуть, осипнуть—хри́пнути, охри́пнути.
Сиповка—ду́дка (з очерету).
Сиповщикъ—дударь.
Сипота—хрипли́вість.
Сиреневый — бузко́вий, бе́зовий. **Сиреневая роща**—бузни́к.
Сирень, рос. Syringa vulgaris L. — бузо́к, бузо́чок, без.
Сирота, сиротка, сиротина, сиротинка—сирота́, сірі́тка, сиротина́, сиротинка, сірі́точка.—**Безродный сирота**—сирота́-безро́да. **Круглый с.** (що не має ні батька, ні матері)—кругом сирота́. **Полусирота** (без ба́тька)—півсирота́.
Сироткинъ—сірі́ткин.
Сиротскій—сірі́тський, сиротя́н, сиротя́ний, сиротя́нський.
Сиротство—сірі́тство.
Сиротствовать, сироте́ть, осиротѣть — сиротува́ти, сиротіти, осиротіти, посиротіти
Сиротствующій—сирота́, осиротілий.
Сирый—1) осиротілий, сирота́; 2) безпора́дний.
Сирѣчь—се́б-то.
Система—систе́ма, у́клад.
Систематикъ—систе́матик.

Систематическій—систематúчний.
Ситецъ—сúтець, сúтчик.
Ситечко—сúтко, сúтце, сúтечко.
Ситникъ — 1) рос. Scirpus lacustris, S. palustris — осітня́г, сітня́г, рогíз; 2) сúтниця (хліб).
Ситный—сúтний (просíяний на сито).
Сито—сúто, (не густе)—підсúток.
Ситóвый—осітняго́вий.
Ситочный—ситови́й.
Ситуáція—ситуáція, стано́вище.
Ситце—сúтко.
Ситцевый—сúтцевий.
Сифилисъ—пра́нці, сúфіліс.
Сифилитикъ—сифілíтик.
Сифилитическій — сифілíтúчний, пранцюватий.
Сифонъ—цмо́к.
Сіяніе— сія́ння, сія́во, сія́йво. **Сѣверное сіяніе**—за́грава півні́чна.
Сіятельный—ясновельмо́жний.
Сіятельство—ясновельмо́жність.
Сіять—сія́ти, сúти, сіяти, променíти, зорíти.
Скабіоза, рос. Scabioza arvensis Syn—наголо́ваток, синя́вка, свербíжниця.
Сказаніе—пере́каз, оповіда́ння, о́повідь, о́пис.
Сказатель, ница—оповіда́ч, ка.
Сказать—сказáти.
Сказка, сказочка—1) ка́зка, ка́зочка, ба́йка, ба́єчка; 2) по́каз, поя́снення.
Сказочникъ—казка́р, байка́р.
Сказочный—казко́ви́й, ба́єчний.
Сказуемое—прису́док.
Сказывать, сказать—казáти, переказувáти, оповідáти, сказáти, переказáти; держáти мо́ву, річ. **Между нами будь сказано**—ка́жучи між на́ми, нехáй між нáми зостáнеться. **Сказался больнымъ**—об'яви́вся слабúм.
Скаканіе—скака́ння, плига́ння.
Скакать—1) скакáти, плигáти, стрибáти, скóчити, скíкнути, плигнýти, стрибнýти; 2) скакáти, бігти скóком, навскóки.
Скакливый—скакýчий.
Скаковой—біговúй.
Скакунъ, скакунья, скакунокъ, скакунчикъ—скакýн, ха, скакуне́ць, стрибýн, стрибáч, стрибýха, стрибуне́ць, пострибýнчик; 2) Cicindela, (ком.)—плигýн.
Скáла—скáля, по́ділка.
Скалá—скéля, скалá.
Скалистый—скéлистий, скальни́й. **Скалистыя горы**—кряжові го́ри.
Скалить, оскалить, ся—скáлити, вискáлювати, ся, шкíрити, ви́шкірити, ся.
Скалка—качáлка.
Скалозубъ—д. **Насмѣшникъ**.
Скалочный—скéлевий.
Скалывать, сколоть—1) викóлювати, ви́колоти, (мережки на папері); 2) скóлювати, сколóти, рубáти, колóти, порубáти, поколóти.
Скамья, скамейка, скамеечка— лáва, лáвка, лáвочка, лáвонька, (широка)—прúмость, (невелика) — прúлавок, (коротка, рухома)—ослíн, ослíнчик, (в школах)—пáрта, (маленька, під ноги)—підні́жня, стíльчик.
Скандалъ—скандáл, бóшкет. **С. кому сдѣлать**—сóрому наробúти (кому).
Скандальный—скандáльний, бéшкетний.
Скандовать—скандувáти.
Скань—сýкані нитки́.
Скапливать, скопить, ся—збирáти, зібрáти, ся, назбирáти, ся.
Скапывать, скопать—скóпувати, скопáти.
Скарбъ—добро́, збíжжа, скáрб.
Скаредность—скнáрість; шкарáдність.
Скаредный — 1) скнáрий і д. **Скупой**; 2) шкарáдний, погáний.
Скаредъ—1) скнáра; 2) шкарáдник, погáнець.
Скарлатина—шкарлатúна.
Скармливать, скормить—вигодóвувати, випасáти, ви́годувати, ви́пасти.
Скассировать—скасувáти, покасувáти.
Скатертка, скатерть—скáтерка, скатертúна, обрýс, настíльник.
Скатистый—згóристий, покóтистий.
Скатъ—1) скóчування; 2) спуск, згíр'я, покíт, спáдистість; 3) стан (коліс); 4) риба Roja clarata—скат, рáя колю́ча.
Скатывать—1) (**скатить, ся**) — скóчувати, скотúти, поскóчувати, ся; 2) (**скатать**)—згортáти, звивáти, згорнýти, звáти.
Скать, соскать, ся—сукáти, зсукáти, ся.
Скачивать, скатить — змивáти, споліскувати, змúти, спелоснýти.
Скачка—1) скакáння; гарцювáння; 2) бíг, перегíн, гóни.
Скачокъ—скік, (мн.) скóки, стриб, стрибóк, плúг. **Скачками**— (бігти) — скóком, перескóком, ви́стрибом, ви́брикóм.
Скачущій—скакýчий, стрибýчий.
Скашивать, скосить—1) скóсювати, скосúти; 2) зрізувати навкíсь, наскосúся, скíсно.
Скважина, скважинка — щíлина, щíлинка, шпáра, шпáрка, дíрка, скалýбина.
Скважистость—дірчáстість, діркувáтість.
Скважистый, скважный—діркувáтий, дірчáстий, продіркувáтий.
Сквашивать, сквасить—квáсити, покваси́ти, сквáсити.
Скверна — паскýдство, пóгань і д. **Гнусность**.
Скверначецъ, скверначка—паскýдник, погáнець, паскýдниця, погáнка.
Скверно — погáно, гáдко, паскýдно, мерзéно.
Сквернословить — непристóйні рéчі говорúти, блягýзкати.
Сквернословецъ — непристóйний в мóві, непристойномóвець.
Сквернословіе—непристóйна мóва.
Сквернословный—непристойномóвний.
Скверность — пóгань, паскýдство, плюгáвство.
Скверный — погáний, паскýдний, гидкúй,

мерзе́ний.
Сквернѣть—поганіти, поганіщати, мерзе́ніти.
Скверъ — садо́к (на міському пляцу), сквер.
Сквитовать, ся—поквитува́ти, ся.
Сквозистый — 1) діркува́тий, прозірний; 2) прос(ь)ві́тчастий.
Сквозить—крізни́ти, провіва́ти на́скрізь; прос(ь)ві́чувати.
Сквозникъ — прос(ь)ві́тчастий, прозо́рий о́ві́ч.
Сквозной—скрізни́й, крізна́й. С. вѣтеръ—про́тяг, крізни́й вітер, про́дув. С. дыра — ді́рка на́скрізь. С. дворъ — прохідни́й двір.
Сквозь—крізь, черо́з.
Скворецъ, скворка, пт. Sturnus vulgaris — шпак, шпачи́ха.
Скворешня—шпаківня.
Скворцовъ—шпачи́ний.
Скворцовый -1) шпако́вий, шпачи́ний, шпаківський; 2) шпакови́тий (д. Масть).
Скелетный—кістяко́вий.
Скелетъ—кістя́к, шкеле́т, сна́сть.
Скептикъ—ске́птик, неймові́ра.
Скептически—скепти́чно, неймові́рно.
Скептическій—скепти́чний, неймові́рний.
Скептицизмъ—скептици́зм, неймові́рство.
Скидка—скида́ння; ски́дка, зни́жка.
Скинія—ски́нія, наме́т.
Скипаться, скипѣться — скипа́тися, скипі́тися.
Скипетродержецъ, скипетроносецъ — берловла́дця, берлоно́сець.
Скипетръ—бо́рло.
Скипетръ царскій — рос. Verbascum nigrum L. — ома́н, дивина́, V. Lychnitis—корови́ак, за́яче у́хо, бабки́, V. Thapsus L. — дрябча́к, ведме́же у́хо, с(ь)ві́чі.
Скипидарникъ, рос. Asarum europaeum L.—ко́питень, копите́ць, копитці, копитня́к.
Скипидарный—шпигинарний.
Скипидаръ—шпигінарь.
Скипѣть, ся—скипі́ти, ся.
Скирда, скирдъ—сти́рта, (соломи)--ожере́д.
Скирдный—стиртови́й.
Списаніе—списа́ння.
Скисать, скиснуть—скиса́ти, ски́снути.
Скитаніе—скита́ння, ски́тки; тиня́ння.
Скиталецъ, скиталица — скита́льник, скита́льниця; заволо́ка, бурла́ка, бурла́чка.
Скитальчество—бурлакува́ння, блука́ння, тиня́ння.
Скитаться—скита́тися, бурлакува́ти, тиня́тися, ни́пати.
Скитникъ—ски́тник.
Скитническій—ски́тницький.
Складка — 1) склада́ння, скла́дування; 2) скла́дка, згорткa, збірка, змо́ршка, (частіше мн.) збо́ри; 3) скла́дка.
Складни—складани́й о́браз.
Складно—скла́дно, до ладу́.
Складной—скла́даний.
Складность—доладність, згідність, складність (тіла).
Складный—доладний, згідний; скла́дний.
Складочный — 1) вкладни́й. Складочныя деньги—вкладні гро́ші, вкла́дки; 2) складови́й.
Складчатый—збо́ристий, складча́тий, рясни́й, фалди́стий.
Складчикъ, ца—вкла́дник, ця; складач, ка.
Складчина—скла́дка.
Складъ—1) склад, лад, скла́дність, доладність; 2) з'я́зок (ду́мки); 3) склад, магази́н, гамазе́я; 4) будо́ва, стать.
Складываніе—складання, скла́дування.
Складывать, скласть, ся — 1) складати, скла́сти, ся, поскладати, ся, (шматочки до купи)—стули́ти, посту́лювати; 2) складати́ся, скла́стися, ски́нутися; 3) звертати, звернути, скла́сти. Сложить вину на другого—звернути, скла́сти вину́ на ко́го. Сложить голову—головою наложи́ти.
Складышокъ—опе́цок.
Силёвывать, склевать — скльо́вувати, видзьо́бувати, склювати, поклювати, ви́дзьобати.
Силеиваніе—склёювання, зліплювання.
Силеивать, склеить, ся—зліплювати, склёювати, зліпи́ти, склеїти, ся.
Силейка—1) склёювання, клеїння; 2) склеїне (місце).
Силёпка — 1) нютува́ння; 2) знюто́ване, склепане (місце).
Силепной—нюто́ваний, кле́паний.
Силепный—склепови́й.
Силепъ—склеп.
Силёпывать, склепать—заво́дити, завести́ у нюти, нютува́ти, знютува́ти, бра́ти, взя́ти на ни́ти, склепа́ти.
Силещиваться, склещиться—склі́щуватися, склі́щитися (про собак).
Скликаніе—скликання.
Скликать, скликивать, скликнуть, ся—скликати, скли́кати, поскликати, згу́кувати, згукну́тися.
Склична—скликання, склик.
Склоненіе — 1) нахи́лювання, нахиля́ння, схиля́ння, підмовля́ння, підмо́ва; 2) похи́лість, схил; 3) (грам.) відмі́на.
Склонность — на́хил, нахи́льність, похи́лість, схи́льність, по́тяг, охо́та.
Склонный — схи́льний, охо́чий хотли́вий.
Склонъ—спад, по́хил, схил. Южный склонъ — навсо́бння. Склонъ горы — у́збіч, спад, по́хил гори́. На склонѣ дней, жизни—на схи́лку ві́ку.
Склоняемость—(грам.) відмі́нність.
Склоняемый—(грам.) відмінний.
Склонять, склонить, ся—1) схиля́ти, нахиля́ти, схили́ти, нахили́ти, похили́ти, ся, підклони́ти, склони́ти, ся, прихиля́ти; прихили́ти, ся. Склонить голову—схили́ти го́лову. Склонённый, склонившійся--похи́лий, похи́листий. Склонясь — схили́вшись, (на)хи́льці. Склонить на свою сторону—залучи́ти, привернути, навернути (до себе, на свій бік); 2) відміня́ти, відмі́нити.
Склочивать, склочить, ся—кудо́вчити, ко́м-

лати, скудо́вчити, роско́шлати; ски́мшитися.

Сключать, сключить—бра́ти, взя́ти у замкѝ (про будування).

Склянка — 1) шкля́нка, пля́шечка, сло́їк; 2) пісо́шний годи́нник; пів годи́ни (на пісо́шному годиннику, у моряків). **Теперь седьмая склянка**—тепе́р четве́рта годи́на.

Скоба́, здр. **скобка** — 1) кля́мра, ска́ба, ска́бка, (у дверей)—кля́мка; 2) підкі́вка (під закаблуки); 3) (грам.)—ска́бка, ду́жка.

Скобель—ско́бель, струг, (на взір ножа)—шкра́бач.

Скобельный—стругови́й.

Скобить, заскобить.— клямрува́ти; бра́ти, взя́ти, замика́ти в ска́бки, в дужкѝ.

Скобленіе—струга́ння, скрома́діння.

Скоблить, выскоблить—струга́ти, скребтѝ, скрома́дити, ви́стругати, ви́скребти, ви́скромадити.

Скобяной товаръ — дере́вня, дерев'я́не нача́ння (посуда, лопати, вила і т. д.).

Сковеркивать, сковеркать — ко́рчити, крива́ти, поко́рчити, покрива́ти, ско́рчити, ні́вечити, зні́вечити.

Сковка—1) ско́вування; 2) ско́ване (місце), ков.

Сковорода, сковородка — сковорода́, сковорі́дка, пате́льня, па́нва.

Сковородникъ—чаплі́й.

Сковывать, сковать—1) ско́вувати, скува́ти, поско́вувати; 2) зако́вувати, заку́вати, заку́ти, забива́ти, заби́ти у кайда́ни, у пу́та, у залі́зо.

Сковыривать, сковырять, сковырнуть — колу́пувати, сколупа́ти, сколупну́ти, посколу́пувати.

Скокъ—скік, підскік, стриб, плиг; ви́брик.

Скалачивать, сколотить, ся—збива́ти, зби́ти, ся (з чо́го і з чим).

Сколокъ — зразо́к, взір, (знятий виколюванням).

Сколотина—масля́нка.

Сколь—скі́льки; як, я́ко, я́к же. **Сколь возможно**—я́ко мо́га, скі́льки мо́га.

Скользить, скользнуть — сковза́тися, підско́взуватися, сковзну́тися, підсковзну́тися; со́вгатися. **Скользя** — по́ковзом.

Скользкій, скользко—сковзьки́й, ковзьки́й, ско́взько; слизьки́й, сли́зько.

Скользскость—сли́зькість, слизо́та.

Сколькій—яки́й. **Сколькихъ лѣтъ онъ умеръ?**—яки́х лі́т, в яки́х літа́х він поме́р?

Сколько — скі́льки, кі́льки, кі́лько; яко́го. **Сколько-то**—скі́льки-сь. **С. мнѣ извѣстно** — як мені́ відо́мо, о скі́льки відо́мо мені. **С. нибудь**—скі́льки не́будь, що не́будь, де́-що. **С. можно**—я́ко мо́га, як поси́лля. **С. силъ хватитъ** — чим ду́ж. **С. много** — яко́го бага́то.

Скомкать, ся — зібга́ти, зімня́ти, ся; ски́мшитися.

Скоморохъ—фі(і)гля́р, бла́зень, куме́дник, **штука́рь**.

Скоморошскій—фі(і)гля́рський, кумедія́нський, **штука́рський**.

Скоморошество—фі(і)гля́рство, кумедія́нство.

Скоморошествовать, скоморошить— фі(і)глява́ти, штукарюва́ти.

Скомпрометтировать, ся—со́рому завда́та, с. набра́тися, у сла́ву ввести́.

Сконфузить, ся — осоро́мити, ся, со́рому завда́ти, набра́тися.

Скончаніе—кіне́ць, скі́нчення. **До скончанія вѣка**—до кінця́ с(ь)віту.

Скончать, ся—1) покінча́ти, скінча́ти, ся; 2) скона́ти, поконати, уме́рти, переста́витися, ду́ба да́ти, го́гнути.

Скопецъ—скіп, скопе́ць, ва́лах, холошта́н.

Скопидомъ, на—скна́ра, скупердя́га.

Скопировать—скопію́вати.

Скопить, оскопить — скопи́ти, валаша́ти, холоща́ти і **д. Оскоплять**.

Скопище—сто́впище, на́товп.

Скопленіе—збира́ння; ску́пчення, ску́плення, згромадження; (людей) — сто́впище, сто́вписько, здвиг, тиск.

Скоплять, скопить—збира́ти, зібра́ти, збива́ти, зби́ти, скобі́жити.

Скопчество—скопе́ство.

Скорбить—крухма́лити.

Скорблённый—кру́хмалений.

Скорблость—шкару́блість.

Скорблый—шкару́блий, шкарубки́й.

Скорбнуть, заскорбнуть—шкару́бнути, зашкару́бнути.

Скорбный—1) неду́жий, не́мічний; 2) сумни́й, журни́й, ско́рбний, скорбо́тний.

Скорбь—жаль, ту́га, журба́, печа́ль, скорбо́та, сму́ток.

Скорбѣть—тужи́ти, сумува́ти, скорбі́ти, вболіва́ти над чим, побива́тися, вбива́тися.

Скорбящій—журни́й, болію́чий.

Скоренькій, ко—скоре́нький, ко, швиде́нький, о, хуте́нький, о.

Скорёхонько, скорёшенько—хуте́сенько.

Скорлупа—(горіхів, кавуна) — лушпи́на, лушпа́йка, лушпи́нка, (зб.) лушпи́ння, (тверда дуже)—шкаралу́па.

Скорлупный — лушпи́нний, шкаралу́пний. **Скорлупныя животныя**—шкаралу́пні твáрі, шкаралу́пники.

Скорнякъ—чинба́рь, кушні́р, га́рбар.

Скорнячество — чинба́рство, кушні́рство, га́рбарство.

Скорнячить—чинба́рювати, кушні́рювáти.

Скорнячій—кушні́рський, чинба́рський.

Скоро—ско́ро, шви́дко, ху́тко, незаба́ром, незаба́вом, неба́вом.

Скоробить, ся—поко́рчити, попача́ти, пошкару́бити, ся.

Скороговорка—скорогові́рка.

Скороздрѣлый—скороспі́лий, скоростиглий, скоро́здрий

Скоромить, оскоромить, ся — скоро́мити, поскоро́мити, ся, зламáти піст.

Скоромникъ—ница — скоро́мник, скоро́мниця.

Скоромничать—їсти ско́ром, не доде́ржувати по́сту.

Скоромъ, скоромное—скóром, скоромне.
Скороножка—(ком.) стонóга, oniscus murarius.
Скоропьяняющій—п'янкувáтий.
Скоропись—скорóпис.
Скорописаніе—скорóпис.
Скорописецъ—скоропúсець.
Скоропúсный—скоропúсний.
Скороспѣлость—скороспíлість, скоростúглість, скорóздрість.
Скороспѣшный—скваплúвий, скорос(ь)пíшний, скорохвáтський.
Скоропостижный, но—нáглий, нáгло, раптóвий, рáптом, без часý. **Скоропостижная смерть**—нáгла смéрть.
Скоротечно—нáгло; прýдко, бистроплúнно.
Скоротечность—нáглість, прýдкість, бистроплúнність.
Скоропреходящій—скороминýчий, недовгочáсний.
Скороспѣлка — 1) рос. Primula officinalis Jacq. P. veris L. — сорóчі лапкú, бóжі рýчки; 2) скороздрíй, скорóздра.
Скороспѣлый—д. **Скорозрѣлый**.
Скорострѣльный—скорострільний, скоропáльний.
Скорость—скóрість, хýткість, швúдкість, прýдкість, спíх (в роботі).
Скоротать—скоротúти, покоротúти.
Скоротечный—бистроплúнний, нáглий.
Скороходъ—бігýн.
Скóроходь—швидкá ходá.
Скорпіонъ—(ком.) скóрпій, Scorpio europeus; скорпіóн.
Скорчивать, скорчить, ся — кóрчити, скóрчити, ся. **Скорчить гримасу**—скривúтися.
Скорый—скóрий, хуткúй, швидкáй, прудкáй, шпаркúй. **Болѣе скорый** — скорíший, швúдчий. **Самый скорый** — найскорíший, найшвúдчий, найшвидкíший. **Въ скоромъ времени** — незабáром. **На скорую руку**—на швидкý рýку, пóхапцем.
Скорѣе — скорíш, скорíше, швúдче, мерщíй, хутчíй. **Какъ можно скорѣе** — якó мóга швúдче, чим дýж.
Скоса—скóса, зúзом, крúво.
Скосъ—1) скíс; 2) косогíр, згíр'я.
Скотина—скотúна, бúдло, товáрина, худобúна, (поб.)—товарякá.
Скотникъ—скотáрь.
Скотница—скотáрка.
Скотный скотúнячий, товáрячий, худíбний. **С. дворъ**—обóра.
Скотоподобный—скотоподíбний, до бúдла подíбний.
Скотски—як скотúна, як худобúна.
Скотоводство—скотáрство. **С. заниматься**—скотарювáти, скотáрити.
Скотобойня—бóйня, (частíше мн.) бóйні, різни́ця.
Скотоводъ—скотáрь.
Скотскій—скотúнячий, товáрячий, бидлячий.
Скотъ — товáр, худóба, бúдло, чередá. **С. молодой** — молодня́к молодня́к. **С. рабочій** — робóча худóба, тя́гло. **С. рогатый**—рогова́ худóба, рогатúзна.
Скотство—бидлячíсть, грýбість.
Скошеніе—скíс (р. скóсу).
Скочить — скóчити, скíкнути, плигнýти, стрибнýти.
Скрадывать, скрасть, ся — 1) викрадáти, вúкрасти; 2) таїти, крúти, ховáти, прúтаїти, утаїти, схováти, ся.
Скрамывать, скромть—крáяти, викрáювати, покрáяти.
Скрашивать, скрасить — прикрашáти, закрашáти, приоздобля́ти, прикрасúти, приоздóбити.
Скребница — грéбло, згрéбло, грéблиця, гребни́ця.
Скребокъ—скребáчка, шкрабáчка.
Скрежетаніе—скреготáння, скрéгіт.
Скрежетать, заскрежетать — скреготáти, скреготíти, заскреготíти, заскреготáти.
Скрежетъ—скрéгіт.
Скрость—скребтú, шкрябати, шкработíти, скромáдити.
Скрещать, скрестить—складáти, склáсти, згорнýти нáвхрест, схрестúти, скрижувáти.
Скрещивать—мішáти, парувáти різні пóроди.
Скривливать, скривить, ся — викривлúти, вúкривити, покривúти, скривúти, ся.
Скрижаль—таблúця.
Скрипачъ—скрúпник, (здр.) скрúпничок, скрипни́ченько, скрипáч, скрипáль.
Скрипковый—скрипковúй.
Скрипій, рос. Spiraea Ulmaria L.—огíрошник, медýниця, жáб'ячі конопéльки.
Скрипка—скрúпка, скрипúця, (здр.)—скрúпочка.
Скрипня, скрипотня — скрип, скрúпнява, рип, рúпнява, рипотня, скрипотнá.
Скрипунъ, ком. Cerambix, Dorcadion—скрипýн, музúка, музúчка.
Скрипуха, рос. Crepis tectorum L.—**кульбáба**, дúкий молочáй.
Скрипучій—скрипли́вий, скрипýчий, рипли́вий.
Скрипчёнка—скрипчúнка.
Скрипъ—скрип, рип.
Скрипѣніе—скрипíння.
Скрипѣть, заскрипѣть, скрипнуть—скрипíти, рипíти, рúпати, рáпнути.
Скромникъ, ца—плохýта, скрóмник, ця.
Скромничать—бýти скрóмним.
Скромность—скрóмність, смáрність.
Скромный—скрóмний, тúхий, смáрний, сумáрний, (дуже)—плохúй.
Скропать—1) златáти, склéїти; 2) зля́пати, спартáчити.
Скругливать, скруглять, скруглить, ся—закрýглювати, закрýгля́ти, закруглúти, ся.
Скручивать, скрутить, ся — скрýчувати, скрутúти, ся.
Скручинить—завдáти жалю́, сум навести́.
Скрывательство—перехóви, перехóвування.
Скрывать, скрыть, ся—1) крúти, укрúти, ховáти, сховати, перехóвувати, перехováти, ся. **Скрывающійся**—крúю-

чийся; 2) таїти, ся. **Скрывать** въ сердцѣ—в душі таїти.
Скрытничать—крúтися, таїтися.
Скрытничаніе—таїнна.
Скрытность—затáйливість, скрáтість.
Скрытный, но—1) закрúтний, скрúтний, но; 2) затáйливий, потáйливий, притáйкуватий, пóтай, потаємно, нúшком.
Скрытничаніе—хованнá, таїнна.
Скрытъ—крúянка, потайнúк, схóванка.
Скрытый—потайнúй, потаємний.
Скрѣпа — 1) скрíпа, закрíпа; 2) пíдпис, пос(ь)вíдчення (паперу).
Скрѣплять, скрѣпить, ся — 1) скріпля́ти, вкріпля́ти, зміцня́ти, скріпи́ти, вкрі-пи́ти, зміцни́ти, ся, умоцюва́ти; 2) с(ь)вíдчити, пос(ь)вíдчити (папери), ствердúти пíдписом.
Скрѣпчать—подýжчати.
Скрючивать, скрючить, ся — карлю́чити, скарлю́чити, кандзю́бити, скандзю́бити, ся.
Скряга — скнáра, скуп'я́га, скупердя́га, жмúкрут.
Скряжничать—скупúтися, трусúтися (над грíшми).
Скряжничество — скнáрість, скнáрство, скупердя́йство.
Скудель—1) глúна; 2) черепóк.
Скудельный—1) глúняний; 2) крихкúй.
Скудность, скудость—скудóта, нестáток, убóзство, убóжество, нýжда.
Скудный, но—убóгий, го, мізéрний, злиде́нний, нуждéнний.
Скудоуміе—недоýмство.
Скудоумный—недоýмкуватий.
Скудѣть, оскудѣть — убóжіти і д. Истощáться.
Скука—нудьгá, нудь, нудá, нудóта, скýка. С. одолѣла—нуд напáв, нудьгá напáла, нудьгá, скýка взялá, обняла́.
Скула—1) вúлиця; 2) скнáра, жмúкрут.
Скульпторскій — різьб'я́рський, сницáрський.
Скульпторъ—різьбáр, різьб'я́р, снúцар, скýльптор.
Скульптура — різьб'я́рство, різьбáрство, сницáрство, скульптýра.
Скумбра, рос. Scomber scombrus—скýмбрія, балámут, чúбрик.
Скупаніе—скупóвування.
Скупать, скупить—скупóвувати, поскупóвувати, понакупóвувати.
Скупёнекъ—скупéнький.
Скупецъ—скупúй, скуп'я́га.
Скупиться—скупúтися, скупувáти, жалкувáти, шкодувáти.
Скупной—скупóваний, наскупóваний.
Скуповатый—скупéнький.
Скупой—скупúй; скнáрий.
Скупость—скýпість, скýпощі.
Скупщикъ—скýпень, скупщúк, перéкупець.
Скупѣть—скупíти, скупíшати.
Скупъ—скуп, зáкуп.
Скусывать, скусить—відкýсювати, відкусúти, скýсювати, скусúти.
Скуфія—скуфія, пíдкáпок.
Скучаніе—нудьгувáння.
Скучать, соскучить, ся—нýдити, ся, нудьгувáти, нýдити с(ь)вíтом, марýдитися, занýдитися, скýчити.
Скучивать, скучить, ся—1) складáти, склáсти, поскладáти в кýпу; 2) кýпитися, кýпчитися, скýпчитися, стóвпитися.
Скучливость—нýдність, нýдь.
Скучливый—нудний, марýдний.
Скучный, но—нудний, нýдно, марýдний, но, скучний, но.
Скушать—з'їсти, поїсти.
Слабительное—проносне.
Слабить—пронóсити, прочищáти.
Слабнуть—слáбнути, ослабáти, впадáти на сúлах.
Слабо—1) слáбко; 2) помáлу, повóлі, безсúло, млúво.
Слабовато—трóхи заслáбко, слабкéнько.
Слабоватый—трóхи заслабкúй, слабкéнький.
Слаболосый—слабкúй на гóлос, слаболосúй.
Слабогрудый—слабогрýдий.
Слабодушіе—малодýшність.
Слабодушный—малодýшний.
Слабосиліе—малосúлля.
Слабосильный — малосúлий, крихкотíлий, хоровúтий, недýжий.
Слабость — слáбість, недýжність, недолýжність.
Слабоуміе—недоýмство.
Слабоумный—недоýмкуватий, недолýгий, неспóвна рóзуму.
Слабый—1) квóлий, млúвий, ýтлий (на мороз); 2)—слабкúй, вільний; 3) лéгкий, неміцнúй (тютю́н).
Слабѣть, ослабѣть — слабíти, слабíшати, слáбшати.
Слава — слáва, (здр.) слáвонька. **Дурная слава**—несла́ва, неслáвонька, поговíр.
Славить, ся—слáвити, ся, величáти, хвалúти, вихвалúти.
Славный—1) слáвний, славéтний, славýтний; 2) дýже гáрний, лéпський, вибóрний.
Славолюбецъ—славолю́б.
Славолюбивый—славолю́бний.
Славолюбіе—славолю́бство.
Славословить — вислáвляти, вихвалúти, величáти, славослóвити.
Славословіе—вихвáла, величáння.
Славянинъ—слов'яни́н, слав'яни́н.
Славянскій—слов'я́нський, слав'я́нський.
Славянство—слов'я́нство, слав'я́нство.
Слагатель—складáч.
Слагать, сложить, ся—1) складáти, склáсти, поскладáти, ся. **Сложить должность** — зложúти уря́д. **Сложить съ кого штрафъ**—зняти пеню́, дарувáти; 2) складáти, компонувáти, зложúти, уложúти, склáсти, скомпонувáти.
Сладенькій—солоде́нький.
Сладёхонькій, сладёшенькій — солоде́сенький.

Сладить — солоди́ти, (потроху)—підсоло́джувати.
Сладкій, ко — соло́дкий, со́лодко. **Сладкое** —соло́дке. **Сладкая трава**, рос. Heracleum sphondylium L. — борщівни́к. **Сладкій корень, с. папоротникъ**, рос. Polypodium vulgare L. — па́пороть, солоди́ш.
Сладковатость — солодкува́тість, по́солодкість.
Сладковатый—солодкува́тий, по́солодкий.
Сладкогласіе — милоголо́сся.
Сладкогорько—со́лодко-гі́рко.
Сладкозвучный—милозву́чний.
Сладкорѣчивый—солодкомо́вний.
Сладостный—соло́дкий; лю́бий.
Сладострастіе—по́хіть, сласно́та, любашність.
Сладострастный — похотли́вий, сласни́й, любашний, ярли́вий.
Сладость—соло́дкість, со́лодість, со́лодь, солодо́щі.
Слаже, слаще—соло́дче. **Дѣлаться слаже**—соло́дчати.
Сламывать, сладить, ся—1) ла́годити, зла́годити, ула́годити, упорядкува́ти; 2) справля́тися, спра́витися; 3) умовля́тися, зго́жуватися, умо́витися, згоди́тися, погоди́тися.
Слазить—1) зла́зити, вила́зити; 2) зліза́ти.
Слазъ—одчі́пне́.
Сламливать, сламывать, сломать, сломить, ся—1) зла́(о́)мувати, розло́мувати, зламáти, зломи́ти, розломи́ти, ся, розва́лювати, розвали́ти; 2) перемага́ти, перемогти́, поду́жати.
Сланецъ, кам. Schistus—лупе́ць, лу́пок.
Сланцоватый—лупцева́тий.
Сланцовый—лупце́вий.
Сластёнъ—ласі́й, ласу́н, ласу́ха.
Сласти—ла́сощі, солодо́щі, лагоми́ни.
Сластолюбецъ — ласощохли́вот, ласощолю́б, лагоми́нець.
Сластолюбивый—ла́сий, лакомий, ласощолю́бний.
Сластолюбіе—лако́мство, ласощолю́бство.
Слать, послать, ся—сла́ти, посила́ти, посла́ти, ся.
Слега—ле́жень (ба́льок).
Слегать, слечь—лага́ти, лягти́ (в ліжко).
Слегаться, слежаться, слечься—зле́жуватися, злежа́тися, позлага́тися. **Слежавшійся**—зле́глий.
Слегка—зле́гка, легéнько; пома́лу, тро́хи; почáсти, прúхапцем; здáлека. **Слегка заболѣть**—приболі́ти.
Слеза, слезинка, слёзка — сльоза́, сльози́на. **сльоза́нка**, (здр.) **слі́зка, слі́зонька**.
Слезливый—плачли́вий, тонкосльозий.
Слезникъ—слізня́ця.
Слезливость—плачли́вість.
Слезно—слізно, з сльозáми.
Слезный—1) слізний, сльозови́й; 2) ре́вний, плачу́чий.
Слезомойка—тонкослізка і д. Плакса.
Слезотеченіе, мед. Epiphora—слізотік.
Слесаревъ—слю́сарів, слісарів.
Слесарить—слюсарюва́ти, слісарюва́ти.
Слесарная—слюса́рня, слиса́рня.
Слесарскій—слюса́рський, слиса́рський.
Слесарство—слюса́рство, слиса́рство.
Слесарь—слю́сарь, слісарь, холо́дний кова́ль.
Слесарша—слюсари́ха, слісари́ха.
Слетать, слетѣть, ся—1) злита́ти, знима́тися, злети́ти, зня́тися; 2) злита́тися, злети́тися, позлита́тися, понавлита́тися.
Слетать—злита́ти, облита́ти.
Слётокъ—пі́дліток.
Слётъ—ви́літ, зліт.
Слива, рос. Prunus domestica — сли́ва, сли́вка, сли́вонька, (одна штука)—сливи́на. **С. венгерская**—уго́рка. **С. мелкоплодная**, P. insititia L.—терно́слива, ку́лька. **С. тернистая**, P. spinosa L.—те́рен.
Сливать, слить, ся—1) зливáти, сточувати, злúти, сточúти, ся, позливáти, постóчувати; 2) вилúвати, вúлити; 3) зливáтися, злúтися.
Сливина—сливи́на, сливо́ве де́рево.
Сливка—1) сли́вка, сли́вочка; 2) зливáння.
Сливки—1) вершки́, (здр.) верше́чки, смета́нка; 2) зли́вки (позливані, недопитки).
Сливной—позли́ваний; зливни́й.
Сливный—сли́во́вий, сли́в'яний.
Сливнякъ—1) сливни́к, сли́во́вий сад; 2) слив'я́нка, сливня́к.
Сливочный—смета́нковий, з вершкі́в.
Сливъ—спад (води).
Сливянка—слив'я́нка, сливня́к, сливнячо́к.
Слизень — слима́к, слизня́к (з породи м'якунів).
Слизистый—слизова́й, слизува́тий, сли́зний, клеюва́тий.
С. оболочка—сли́зниця, слизова́ боло́нка.
С-тыя выдѣленія женскихъ половыхъ органовъ—слизо́ти.
Слизкій, ко—слизька́й, сковзька́й, сли́зьке.
Слизкость—сли́зькість, ско́взькість.
Слизковатый—по́слизький, слизьке́нький.
Слизнуть—сли́знути.
Слизнякъ—рос. Alcea Althala officinalis L. —кала́чики, проскурки́.
Слизывать, слизать—зли́зувати, злизáти.
Слизь—слизь, слиз, слизо́та; шлям.
Слизѣть, ослизѣть—сли́знути, осли́знути.
Слинять—злиня́ти, ви́линяти.
Слипаніе—зліплювання, зліплення.
Слипаться, слипнуться—злипáтися, зли́пнутися.
Слитіе—злиття́.
Слитковый—зливко́вий.
Слитно—вку́пі, ра́зом.
Слитный—сполу́чений.
Слитокъ—зли́вок.
Сличать, сличить—порівнювати, порівня́ти, звіря́ти, перевіря́ти, звірити, перевірити.
Сличеніе—порівня́ння.
Слишкомъ—зана́дто, через кра́й, го́ть-то.
Слѣяніе — 1) сполу́чення, зливáння; 2)

сплив, збіг.
Слобода, слободка—слобода́, слобі́дка.
Слободской—слобі́дський, слобожа́нський.
Слобожанинъ—слобожа́нин.
Словарь, словарикъ—слова́рь, словаре́ць, словни́к, словничо́к.
Словесно—на слова́х, з у́ст, слове́сно.
Словесность—слове́сність.
Словесный—слове́сний, у́стний.
Словечко—слівце́, слове́чко. **Ни словечка**—ні слове́чка, ані теле́нь, ані па́ри з уст.
Словно—мов, немо́в, на́че, нена́че, ніби, ніби-то, бу́цім. **Словно какъ бы**—мо́в-би, мо́в пак, ніби-б то.
Слово—сло́во, річ; мо́ва, розмо́ва; про мо́ва. **Къ слову**—до ре́чі. **Исполнить с.**—справди́ти сло́во. **Обязывать себя словомъ**—в'яза́тися сло́вом. **Слово по слову**—від сло́ва до сло́ва. **Не о томъ слово**—не в тім річ. **Не устоять въ сл вѣ**—не доде́ржати сло́ва.
Словообразованіе—словотво́рення.
Словоохотливость—балаклі́вість.
Словоохотливый—балаклі́вий, балаку́чий.
Словопреніе—диску́сія, роспра́ва.
Словопроизводный—словови́водний.
Словопроизводство—словови́від.
Словотолкованіе—поя́снення слів.
Словосочиненіе—словола́д, складня́.
Словоударе́ніе—на́голос.
Словцо—слівце́.
Слогъ—1) скла́д; 2) стиль, штиль, склад мо́ви, спо́сіб ви́разу.
Слоёное тѣсто—листко́ве тісто.
Сложеніе—1) складання, додава́ння (матем.); 2) склад, стату́ра, будо́ва (тіла); 3) компонува́ння; 4) відда́лення (з уря́ду).
Сложность—скла́дність. **Въ сложности**—ра́зом, гурто́м, огу́лом.
Сложный—складни́й.
Слоеватость—листкува́тість.
Слоеніе—(гір.) верствува́ння.
Слой—1) верства́, шар, плат, ряд, (верхній)—верхня́к, (у дерева коло кори)—о́болонь, (дальші)—літо́вища. **Слои общества**—ве́рстви суспільства, громада́нства; 2) лу́стка, пелю́стка, ли́ства (напр. у цибулі).
Слоистый—лустки́й; верстко́ваний.
Сломка—злом, злама́ння.
Сломъ—1) д. **Сломка**; 2) зло́м, зла́мане (місце).
Слонить, заслонить—заступа́ти, заступи́ти.
Слоновый—слоно́вий.
Слонъ—слін (р. слона́).
Слониха—слоні́ця.
Слоняться—блука́ти, тиня́тися, снува́ти, снови(ґ)а́ти, ве́штатися.
Слопать—зло́пати, стріскати, поже́рти.
Слопецъ—ла́пка (д. **Ловушка**).
Слуга—1) слуга́, слу́жник, челя́дник, челяди́нець, на́ймит, (високого зросту, для паради)—гайду́к; 2) слуга́, гото́вий до послу́ги.
Служака—служби́ста, горла́вий слуга́.
Служанка—служа́нка, служни́ця, служе́бка слуги́ня, челя́дка, на́ймичка.
Служащій—слу́жачий.
Служаникъ—на́ймичин.
Служба—слу́жба, обов'язок, уря́д, поса́да, на́йми.
Службы—господа́рське будува́ння (пекарня, стаї, повітки, льодовня то-що).
Служебный—службови́й.
Служеніе—слу́ження, слу́жба.
Служилый—служи́вий.
Служитель, ница—прислу́жник, ця, служи́тель, служо́бник, слу́жник.
Служительскій—служни́цький, служе́бничий.
Служить—1) служи́ти; 2) (отслужить)—служи́ти, пра́вити, одпра́вити (службу Божу).
Служка монастырскій—слу́жка, слима́к.
Слунавить—злука́вити.
Слупать, слупливать, слу лять, слупить, ся—злу́плювати, здира́ти, злу́щувати, злупи́ти, здо́рти, злу́щити, ся.
Слуховой—слухови́й. **С. труба, с. рожокъ**—говірна́ труба́, слу́хавка. **Слуховое окно**—ди́мниця
Слухъ—1) слух: 2) слих, по́голос, погло́ска, чу́тка. **Распустить слухъ**—пусти́ти погло́ску, чу́тку, розсла́вити, роздзвони́ти.
Случай—ви́падок, трапу́нок, нагода, пригода, при́ключка, припа́док, случа́й; оказія; раз. **Въ такомъ случаѣ**—в такім ра́зі. **Въ настоящемъ случаѣ**—в сім ра́зі. **Во всякомъ случаѣ**—у всякім ра́зі, в кожнім ра́зі. **Въ противномъ случаѣ**—а то, а и́нче, в проти́внім ра́зі. **На всякій случай**—про всякий ви́падок. **По случаю чего**—з причи́ни, з нагоди. **При случаѣ**—при оказії, при нагоді, за нагоди. **Непріятный с.**—прикра нагода. **Удобный с**—до́бра нагода. **Въ крайнемъ случаѣ**—в остáннім ра́зі. **По случаю войны**—з причи́ни війни́. **На случай войны**—на ви́падок війни́. **Пользоваться случаемъ**—кори́стуватися з нагоди.
Случайно—ви́падком, припадко́во, випадко́во, случа́ем.
Случайность—випадко́вість, припадко́вість.
Случайный—випадко́вий, припадко́вий.
Случать, случить—спуска́ти, припуска́ти, спусти́ти, припусти́ти (самця і самицю).
Случаться, случиться—трапля́тися, случа́тися, випада́ти, тра́питися, случи́тися, нагоди́тися; склада́тися, скла́стися. **Гдѣ случится**—де тра́питься. **Мнѣ не случалось**—не випада́ло, не прихо́дилось менї. **Можетъ случиться, что**—мо́же бу́ти, що... **Что́ съ нимъ случилось?**—що з ним ста́лося?
Случка—парува́ння, спуск, пра́пуск.

Случный жеребецъ, быкъ—ста́дник, о́гер, завідськи́й жереб'я́ць; бугай.
Слушаніе—слу́хання.
Слушатель, ница—слуха́ч, ка.
Слушать, ся, послушаться — слу́хати, ся, послуха́ти, ся.
Слыть, прослыть—сла́витися, всла́витися.
Слыханный—чу́ваний. Слыханное ли дѣло! —чи чу́вано?
Слыхать—чу́ти, чува́ти.
Слышать, услышать — чу́ти, чува́ти, вчува́ти, почу́ти, вчу́ти. Слышать не хорошо—недочува́ти.
Слышаться, послышаться, услышаться — чу́тися, причува́тися, почу́тися, в(у)чу́тися, причу́тися.
Слышно—чу́ти, чу́тно, чува́ти.
Слышный—чутни́й.
Слышнѣе—чутні́ш, чутні́ше.
Слышимый—що чу́ти.
Слѣва—зліва, з лівого бо́ку.
Слѣдить — 1) слідити, роби́ти слід, натоптáти; 2) (мислив.)—шукáти сліду, сте́жити, стежкувáти, слідкувáти; 3) (за чѣмъ)—доглядáти (чого), наглядáти, назирáти (за чим), пильнувáти чого, пантрувáти (що).
Слѣдованіе — 1) прохід, перехід, хід; 2) наслідування (д. Подражаніе).
Слѣдователь—слідчий.
Слѣдовательно—знáчить, то, сéб-то, вихóдить, знáчиться.
Слѣдовать—1) (послѣдовать)—іти́, слідкувáти (за кимъ), ступáти у слід, піти́ за ки́м; 2) наступáти, наступи́ти; 3) наслідувати (кому або чому), іти́ (за ким або за чим); 5) належáти, належáтися. Слѣдуетъ, слѣдовало—а) вихóдить, б) слід, трóба, новáнно, належить, годи́ться, гóже. Какъ слѣдуетъ—як слід, як трóба, як годи́ться, я́к гóже.
Слѣдомъ — у слід, слідом, слідко́м, на́зирцем.
Слѣдственный—слідчий.
Слѣдствіе—1) на́слідок, добýток; 2) вáвід; 3) слідство.
Слѣдуемый—належний, належáтий, належáчий, приналéжний, що належить, що припадáє (кому).
Слѣдующій — наступний, наступáючий, слідуючий. На слѣдующій день—на другий день. На слѣдующей недѣлѣ—на тім тúжні. Слѣдующее—óсь що, а сáме, як то. На это онъ сказалъ слѣдующее:—на се він сказав óсь-що:
Слѣдъ—слід, трона́, (неясний) — прослідок, (ноги́) — ступня́. И слѣдъ его простылъ—і слідý йогó немá.
Слѣзать, слѣзть—1) злáзити, злíзти, позлáзити, позлізáти; 2) вилáзити, вилíзти.
Слѣпень, ком. Tabanus bovinus — слíпень, слíпий óвід.
Слѣпецъ — 1) слíпець, слíпак, слíпий; 2) (Mus microphtalmus, Mus (Spalax) typhlus—зíнське щеня́.
Слѣпить, ослѣпить—сліпáти, ослíпити.
Слѣпленіе—зліплення.
Слѣпливаніе—зліплювання.
Слѣпливать, слѣпить, ся—зліплювати, злíпити, ся.
Слѣпнуть, ослѣпнуть—слíпнути, ослíпнути, послíпнути.
Слѣпо—слíпо óслíп.
Слѣповатость—недобáчливість, підслíпуватість.
Слѣповатый—слíпéнький, підслíпуватий.
Слѣпой— слíпий, слíпоóкий, темноóкий, незрячий, невидю́ч(щ)ий. Быть слѣпымъ—слíпувáти. Слѣпая кишка—контúх.
Слѣпокурникъ, рос. Ranunculus C. Bauh. — болóтне зілля, козелéць, я́скір, R. sceleratus L.- царь-зілля, чóрне зíлля.
Слѣпокуръ, рос.—1) Cornus sanguinea L.—свидúна, свúдва; 2) Anemone ranunculoides L.—жáб'яче зíлля; 3) Stellaria graminea L.—п'я́на травá, п'я́не сíно, вогóнь-травá, блощáчник.
Слѣпокъ—зліпок, вúліпок, вúтиск, вíдтиск.
Слѣпорожденный—сліпúй зрóду.
Слѣпота—сліпотá. Куриная слѣпота—кýряча сліпотá.
Слѣпотствовать—сліпувáти.
Слѣпцовъ—сліпцéвий.
Слѣпышъ, д. Слѣпецъ 2.
Слюбляваться, слюбляться, слюбиться — кохáтися, закóхуватися, закохáтися, покохáтися; подóбатися, сподóбатися, уподóбатися.
Слюда, Mica, vitrum Ruthenicum — лоснúк, лищáк, кам'я́не сéрце, блиснúк.
Слюдистый—лоснякувáтий.
Слюдяной—лоснякóвий, лищакóвий.
Слюна, слюнка—слúна, слúнка.
Слюнотеченіе—слинотóка, слинотíк.
Слюнтяй, ка—слинькó.
Слюнявый—слúнявий, (лайливо)—пінявий.
Слякоть—сльотá, слякóта, ля́повиця, хля́ґа, ляпóтнява, моквá.
Сляпать—зля́пати.
Смазка—1) мáзання, намáзування, мáщення, мащіння, шмарувáння, (пряжі)—шліхтування; 2) омáста, омáстка, мазúло, шмаровú(д)ло.
Смазливость—гóжість.
Смазливый—гарнéнький, вродлúвенький, гóжий.
Смазывать, смазать — мáзати, мастúти, шмарувáти, змáзати, вúмазати, помастúти, вúмастити, нашмарувáти, вúшмарувати.
Смазываніе—мáщення, шмарувáння.
Смазь—шмаровú(д)ло.
Смаковать, посмаковать—куштувáти, покуштувáти.
Смалчивать, смолчать—змóвчувати, змовчáти, у(в)мóвчати, примóвчати.
Смаливать, смалить—1) змáнювати, знáжувати, змалúти, знáдити; 2) перемáнювати, перенáжувати, перемалúти, перенáдити.
Смарагдъ—д. Изумрудъ.

Смарывать, смарать—стира́ти, сте́рти.
Смастачить, смастерить — змайструва́ти, втя́ти, утя́ти.
Сматывать, смотать—змо́тувати, змота́ти, позмо́тувати.
Смахивать, смахнуть—1)змáхувати, змахну́ти, позмáхувати; 2) стина́ти, ста́ти, зітну́ти, зруба́ти (за одним махом); 3) вдава́ти, похо́дити (на кого або на що), скида́тися (на кого), вдава́тися (в кого).
Смачиваніе—змо́чування.
Смачивать, смочить — змо́чувати, обволо́жувати, змочи́ти.
Смежать, смежить, ся—стуля́ти, стули́ти, склепи́ти, ся.
Смежникъ—поміжник.
Смежность—суміжність.
Смежный, но—суміжний, суме́жний, поміжний, сум(е)ішно, су́між.
Смекалка—дога́дка, дога́дливість.
Смекать, смекнуть—дога́дуватися, догадáтися, імкати; імкну́ти, домисля́тись, домисли́тись.
Смердѣть—смердíти.
Смерзать, смёрзнуть, ся—змерза́ти, ме́рзнути, зме́рзти, зме́рзнути, поме́рзти, змерза́тися, позмерза́тися.
Смёрзлый—зме́рзлий, поме́рзлий.
Смеркаться, смеркнуться — сутеніти, примерка́ти, смерка́ти, посутеніти, приме́ркнути, сме́ркнути.
Смертельно—смерте́льно, на сме́рть, на забíй.
Смертельность—смерто́льність.
Смертельный—смерте́льний, смертéнний.
Смертность—сме́ртність.
Смертный—сме́ртний. **С. грѣхъ**—гріх смерте́льний. **С. казнь**—ка́ра смерте́льна, ка́ра на го́рло. **С. приговоръ**—о́суд на сме́рть.
Смертоносный—смертяни́й.
Смертоубíйственный—душогу́бний, забíйний.
Смертоубíйство—душогу́бство, забíйство.
Смертоубíйца—убíйник, душогу́б.
Смерть—смерть, (акт)—умерлúни, стра́та, згу́ба. **Осуждать на смéрть** — на смерть, на згу́бу суди́ти. **По смерть**—до сме́рти, по ви́н. **При смерти**—на Бо́жій доро́зі. бу́ти на вмертí. **С. скоропостижная** — коротéча, на́гла смерть. **Мнимая с.**—завмертя́.
Смерчъ, Typho, Sypho — водяни́й стовп, смерч.
Сметана—смета́на.
Сметанникъ—1) горщéчок на смета́ну; 2) ла́сий до смета́ни.
Сметанный—смета́новий.
Сметать, смести, сместь—змета́ти, зместú, позмета́ти.
Сметище—с(ь)мітни́к.
Сметка—1) дога́дливість, тáмок; 2) фастри́га, фастриґува́ння.
Сметки—с(ь)міття; (борошна)—обме́тиця.
Сметникъ — поміша́ний ліс (листв яни́й і чати́нний) і дро́ва (з такого міша́ного лісу).
Сметывать, сметать—1) скида́ти, ски́дати, поскида́ти; 2) фастриґува́ти, ригува́ти, сфастриґува́ти, зариґува́ти, пририґува́ти.
Смигиваться, смигнуться—перемо́ргуватися, перемо́ргнутися.
Смигнуть—моргну́ти, зми́гну́ти.
Смиловаться, смилостивиться, смилосердоваться — зми́луватися, згля́нутися, змилосерди́тися.
Сминать, смять—мня́ти, зімня́ти, помня́ти, топта́ти, потопта́ти, пообмина́ти, (хліб)—потоло́чити.
Смиреніе — сми́рність, поко́ра, покíрливість.
Смиренникъ, ца—сми́рний, на, плохи́й, плоху́та, тихоло́бець.
Смиренномудрый—покíрний, покíрливий.
Смиренность—покíрливість, ла́гідність.
Смиренный — покíрний, покíрливий, плохи́й.
Смиритель, ница—усмири́тель, ка, ускроми́тель, ка.
Смирительный— усмиря́ючий, ускромля́ючий.
Смиренёнькій, смиренько — смирне́нький, плохе́нький, ко.
Смиренёхонькій, смиренёшенькій, ко—смирне́сенький, плохе́сенький, ко.
Смирно—сми́рно, ти́хо, спокíйно.
Смирность —сми́рність, суми́рність, спокíйність
Смирный — сми́рний, суми́рний, ти́хий, ла́гідний, спокíйний.
Смирѣть, присмирѣть—смирні́ти, смирні́шати, посмирні́шати.
Смирять, смирить, ся—усмиря́ти, присмиря́ти, ускромля́ти, бо́ркати, усмиря́ти, присмиря́ти, ускроми́ти, утихоми́рити, ся, угамува́ти, ся, прибо́ркати, кори́тися.
Смогать, смочь—могти́, змогти́, здоліти.
Смоква, дер. Ficus carica L. — фи́га, фíга (овоч в'ялений)—інжи́р.
Смокнуть—змо́кнути.
Смоклый—змо́клий.
Смоковница—фи́гове де́рево.
Смоковничный, смоковный—фи́говий.
Смола—смола́, (біла)—живи́ця, (коло осі і коліс)—коломазь.
Смолвиться—умо́витись.
Смолеватый—смоли́стий, смолко́вий.
Смолёвка, рос Lychnis viscaria L.—смíлка, смíлка черво́на.
Смолевой—смоляни́й.
Смоленіе—смо́лення.
Смолильщикъ—смоля́р, шмаро́вз.
Смолистый—смоли́стий, смолки́й.
Смолить—смоли́ти, шмарува́ти.
Смолка—1) смíлка, живи́чка; 2) козубе́ць (соснова або ялинова смола з квíтками, що вживається на те, щоб покадити в хаті); 3) смоління, смо́лення.
Смолкать, смолкнуть—замовка́ти, стиха́ти, замо́вкнути, сти́хнути, зати́хнути.
Смоловарня, смоленурня — смоля́рня, дігта́рня.

Смолоду—за́молоду, з молода́х літ.
Смоловромышленникъ—смоля́р.
Смолотить—змолоти́ти, вмолоти́ти, ви́молотити, (трохи)—підмолоти́ти.
Смолоть, ся—змоло́ти, ся, позме́лювати, (трохи)—підмоло́ти. **Смолоть вздоръ**—мельну́ти, сказа́ти дурни́цю.
Смоль—смола́.
Смольный—смоляни́й, живи́чний.
Смолянка, рос. Silene noctiflora L. — лугова́ни́ натяга́ч.
Смоляной—смоляни́й.
Сморкать, ся, сморкнуть, ся—сяка́ти, ся, шмо́ркати, ся, шмо́ркнути, ви́сякати, ся.
Сморкунъ, сморкунья — шморка́ч, ка, візгра́вий, ва.
Смородина, рос. Ribes — порічко́вий кущ. **С. красная** R. rubrum L. — порічки червоні. **С. черная**, R. nigrum L.—порічки чо́рні.
Смородинный—порічко́вий.
Смородиновка—порічкі́вка.
Сморчковый—сморжо́вий.
Сморчокъ, гриб Morchella esculenta Pers — сморж.
Сморщивать, сморщить, ся— змо́рщувати, ся, бра́житися, змо́рщити, намо́рщити, ся, позмо́рщувати, ся.
Смотаться—1) проца́ндрити (усе), перевести́ся на зля́дні; 2) снесі́літи, охля́сти.
Смотка—змо́тування.
Смотрины—огля́дини.
Смотритель, ница—догля́дач, ка; госпо́дарь.
Смотръ—пере́гляд.
Смотрѣніе—гляді́ння, доглада́ння, до́гляд.
Смотрѣть, ся—1) гляді́ти, споглада́ти, диви́тися, (люто)—зи́ркати, ви́з(ь)ві́ритися: 2) гляді́ти, доглада́ти, наглада́ти, пильнува́ти. **Смотрѣть за дѣтьми**—доглада́ти дітей. **С. за домомъ**—наглада́ти за ха́тою; 3) огляда́ти. **Смотри-ка** — диви́сь бак, диви́сь лишо́нь! **Того и смотри**—так і жди́, так і сподіва́йся. **Не смотря на то**—не вважа́ючи на те́.
Смотрѣться—видивля́тися.
Смошенничать—зшахрува́ти, змо́хати.
Смрадить—смерді́ти.
Смрадность—смердю́чість, смородли́вість.
Смрадный—смердю́чий, смерді́ючий, смородли́вий.
Смрадъ—смо́рід, смерід.
Смугловатый—смуглюва́тий, смаглюва́тий.
Смуглолицый—смугля́вий, темновиди́й.
Смуглый—сма́глий, сму́глий, смагля́вий.
Смуглякъ, смуглянка — смагля́к, смагля́нка, смугля́вка, чорня́вка, чорну́ха.
Смудрить—змудрува́ти, схитрува́ти, змайструва́ти.
Смута—за́колот, колотне́ча, баламу́тство, ро́зрух, чва́ра, чва́ри.
Смутитель, ница—баламу́та, баламу́тка, коло́тник, ця.
Смутки, смутни—бре́хні, пліткі, поговори.
Смутничать—каламу́тити, баламу́тити, колоти́ти.
Смутный — 1) неспоко́йний, трівожливий; 2) бунтівля́вий, бурхли́вий; 3) нея́сний, невира́зний.
Смутность—неспо́кій, трівожливість.
Смутно—1) неспокійно, трівожливо; 2) нея́сно, нови́ра́зно, з замішанням, без ладу́.
Смутьянъ, смутьянка—д. Смутитель.
Смучить, ся—змучити, змордува́ти, ся.
Смущать, смутить, ся — 1) каламу́тити, скаламу́тити, колоти́ти, сколоти́ти; бенте́жити, збенте́жити, трівожити, затрівожити; 2) міша́тися, змі́шатися, бенте́житись, збентежитись, трівожитись, стрівожитись.
Смущеніе—1) замішання; 2) сум'я́тня, колотне́ча, ро́зрух.
Смывальный—змива́льний.
Смываніе—змива́ння.
Смывать, смыть, ся—змива́ти, зму́ти, ся.
Смыкать, сомкнуть, ся — 1) злуча́ти, злучи́ти, ся; 2) зво́дити, склепля́ти, склепи́ти, стуля́ти, стули́ти, ся.
Смыслить—ти́мити, розуміти, кме́(ї)тити.
Смыслящій—тямучий, тямущий, тямува́тий.
Смыслъ—ро́зум, розуміння, зна́чіння, та́ма, глузд,ра́ція, товк, раху́ба. **Въ какомъ смыслѣ вы говорите?**—про́ти чо́го се ви ка́жете? **Прямой, собственный смыслъ** — власти́ве розумі́ння. **Здравый смыслъ** — здоро́вий ро́зум. **По смыслу закона**—по ро́зуму зако́на. **Природный смыслъ**—про́стий, прирожде́ний ро́зум. **Въ этомъ нѣтъ смысла**—в сім не ма́є глу́зду.
Смычёкъ — 1) лучо́к, смичо́к; 2) бру́нька (у шаповалів).
Смышлённость—тяму́чість.
Смышлёный—тямки́й, тямови́тий, імкли́вий.
Смѣлёшенько—с(ь)міливісінько.
Смѣло—с(ь)мі́ло, с(ь)мі́ливо.
Смѣлость—с(ь)мі́лість, с(ь)мі́ливість.
Смѣлый—с(ь)мі́лий, с(ь)мі́ливий. **Смѣлѣе дѣлаться, сдѣлаться** — с(ь)мілі́ти, с(ь)мілі́шати, пос(ь)мілі́шати.
Смѣльчакъ—с(ь)мілёць, нёбій.
Смѣлѣть—с(ь)мілі́ти, с(ь)мілі́шати.
Смѣна—зміна. **Смѣна земли**—рука́, зміна.
Смѣнивать, смѣнять, смѣнить, ся — 1) мі́няти, помі́няти. **Смѣняемся**—дава́й помі́ня́ймося; 2) зміня́ти, переміня́ти, скида́ти, зміна́ти, переміна́ти, ска́нути; заступа́ти, заступи́ти.
Смѣнный—змінний.
Смѣривать, смѣрить, ся—мі́ряти, зміря́ти, зміряти, помі́ряти, ся.
Смѣсимость—мішальність.
Смѣсимый—мішальний.
Смѣсь—мішани́на, на́міш, мі́шанка, мішани́ця, (ріжного зерна)—су́ржик, (борошна з глиною)—пі́спа, (хим.)—су́міш, амальга́ма. **С. механическая**—скупність.
Смѣта — обраху́нок, ро́спис; ва́ліченнѧ, кошторис.
Смѣтить—д. Смѣчать.
Смѣтливость—вгадливість, дога́дливість,

спра́тність.

Смѣтливый, смѣтчивый — вга́дливий, дога́дливий, спра́тний, тямка́й, покмі́тливий.

Смѣть, посмѣть—с(ь)мі́ти, нас(ь)мі́ти, пос(ь)мі́ти, ва́житись, нава́житись.

Смѣхотворъ—с(ь)мішко́, с(ь)міхýн.

Смѣхъ — с(ь)міх, по́с(ь)міх, с(ь)мішки, с(ь)міхо́вище, (сильний)—ре́гіт, регота́ння, (тихенький) — хихи́кання, хихи́чки, (кількох) — с(ь)міхотня́, реготня́. **Безъ смѣху** — без жа́ртів, спра́вді. **Поднимать на смѣхъ**—на глум підніма́ти, на кий бра́ти.

Смѣчать, смѣтить—1) рахува́ти, ви́рахувати, вилічувати, ви́лічити, роспи́сувати, росписа́ти; 2) дога́дуватися, догада́тися, домисля́тись, домисли́тись, імкати, імкну́ти.

Смѣшанный — мі́шаний, змі́шаний, перемі́шаний

Смѣшеніе—1) змі́шання, змішка; 2) міша́нина.

Смѣшивать, смѣшать, ся—змі́шувати, змі́ша́ти, помі́ша́ти, ся, позмі́шувати. **Смѣшанно**—мі́шма, по́міш.

Смѣшить—с(ь)мішити.

Смѣшливый, ая—с(ь)мішли́вий; с(ь)міхýн, с(ь)міхýха, (надто)—дурнос(ь)міх.

Смѣшно—с(ь)мішно; куме́дно.

Смѣшной — с(ь)мішни́й, пос(ь)мішний; куме́дний, чудни́й, чудерна́цький.

Смѣщать, смѣстить — зміща́ти, змісти́ти, скида́ти, ски́нути, зса́жувати, зсади́ти, відставляти, відста́вити.

Смѣщеніе — зміщення, відста́влення, відста́ва, (якого органу)—поруха.

Смѣяться—1) с(ь)мія́тися, (дуже)—реготи́тися, (потихенько)—хихи́кати. **Смѣясь**—с(ь)мішко́м, с(ь)міючись; 2) д. Издѣваться.

Смягнуть, засмягнуть — сма́гнути, посма́гнути.

Смягчать, смягчить, ся — м'якши́ти, мня́кшити, м'я́кшати, мня́кшати, ся, змягчи́ти, пом'якши́ти, пом'я́кшати.

Смягченіе—зм'я́кшення, зм'я́чення.

Смягчительный—м'якшу́чий.

Смятеніе—1) замі́ша́ння, су́м'ятня, веремія, сполох, переполох; 2) ко́лот, колотне́ча, ро́зрух. **Приводить въ смятеніе**—колоти́ти, веремію підніма́ти.

Смятка, (у виразі) **„яйца въ смятку"**—яйця на рідко.

Снабдѣвать, снабжать, снабдить—постача́ти, поста́чити, нада́ти і д. **Доставить.**

Снабжатель, ница—доста́вник, доста́вниця.

Снабженіе—постача́ння.

Снадобиться-знадоби́тися і д. **Понадобиться**

Снадобье—1) на́чинка, припра́ва; 2) зілля, лі́ки, запра́ва лі́карська.

Снаруши—зве́рху, знадво́ру, з'о́кола.

Снарядъ—1) наря́ддя, начи́ння, при́стрій, прила́д, прила́ддя; набій (р. набою), ладу́нок; 2) ришту́нок; 3) спра́ва, справи́лля (у ремісника).

Снаряжать, снарядить, ся—наряжа́ти, зряжа́ти, споряжа́ти, ри(е)хтува́ти, рештува́ти, лаштува́ти, ла́годити, снаряди́ти, зряда́ти, споряди́ти, ви́рехтувати, налаштува́ти, нала́годити, ся, (у дорогу) — виправля́ти, виряжа́ти, ви́правити, ви́рядити.

Снаряженіе—лаштува́ння; випра́ва.

Снасть—снасть, спра́ва, снаря́ддя; по́суд. **Рыболовныя снасти** — риба́льська снасть: 1) сіті; 2) ву́дка, реп'яшо́к, реп'яшка́ (шнур довгий з скількома гачками на взір якорів), перемо́т (товстий шнур до 100 саж. завдовжки), (в ньому через 2—3 аршини) —кіски (і на кожній) гачо́к (з живцем), самолови (як перемети, але гачки частіше і найбільше без живця); 3) загороди: а) кота́, коти́ (або) котці, (робиться з очерету або з дерева, складається найголовніше з двох частин): га́рда́ (тин) і коти́ (клітки), (цілий ряд їх) ла́ва, б) ве́рші, (а на Дністрі)—кубо́ші—(з тонкої лози); 4) різна спра́ва: а) сандо́лі — (довгі жердини з залізними трезубцями), б) бле́шні — (замість живця, робляться з олива, на взір рибки, з гачком у роті), в) козу́лька—(гачок на взір якоря).

Сначала—спе́ршу, спочáтку, зра́зу, попе́реду, вперед, пе́рше, перш, насампере́д.

Снашивать, снесть—зно́шувати, зно́сити, знести́, позно́сити.

Снесеніе—зно́сини, зно́шення.

Снигирь, пт. Loxia pyrrhula—снігу́р, снігуре́ць.

Снизойти—д. Сниходить.

Снизу — зни́зу, зісно́ду, з дна́, від до́лу, з-під спо́ду, спо́дом.

Снизывать, снизать — вини́зувати, ва́низати, нани́зувати, нанизáти.

Сниманіе — здійма́ння, зніма́ння, (шкури) —білува́ння.

Снимать, снять, ся—1) здійма́ти, зніма́ти, зня́ти, ізня́ти, ся. **С. платокъ** — простоволо́сити, опростоволо́сити. **С. голову** — стина́ти, ста́ти го́лову. **С. кожу**—облу́плювати, обдира́ти, білува́ти, облупáти, обілува́ти. **С. кожицу** —оббира́ти, обібра́ти; облупáти. **С. пѣнку** — зніма́ти, зня́ти шумови́ну. **С. хлѣбъ** — збира́ти, зібра́ти хлі́б, збіжжа; 2) здійма́ти, спи́сувати, змальо́вувати, зня́ти, списáти, змалюва́ти (портрет); фотографува́ти; 3) найма́ти, нанятí.

Снимка—здійма́ння.

Снимокъ — знімок, спи́сок, ко́пія, фотогра́фія.

Снискивать, снискать — набува́ти, набу́ти, зароблáти, зароби́ти, придба́ти. **С. славу** — зажи́ти сла́ви. **С. любовь** — приєдна́ти любо́в.

Снисходительность — поблажливість, вибáчливість, вибáчність, ласкáвість.

Снисходительный — поблажливий, вибáчливий, вибáчний ласкáвий,

Снисходить, снизойти—схо́дити, зіхо́дити,

зійти́ (вниз). **С. кому** — потура́ти, попуска́ти, поблажа́ти. **С. на что**—приставáти, приста́ти.

Снисхожденіе — ла́ска, поле́гкість; потура́ння, поблажа́ння.

Снитка, снитная трава, снить, рос. Aegopodium podagraria—яглúця.

Снúться—сни́тися.

Сница—розво́ра.

Снова—знов, зно́ву, ізно́ву, нано́во.

Сновалка — основниця, воротúло, (склада́ється з) — ра́ми і кілóчків, (в ній поперечна дошка)—попере́чка, (повздовжна) — шліжка, (зарубка для ниток)—гу́бка.

Сновать, ся, засновать, основать—1) снувáти, накладáти, наклáсти осно́ву; 2) сновигáти, ве́штатися.

Сновидѣніе—снови́дження, снови́ддя, со́нні мáри.

Снопъ, снопокъ—сніп, сніпо́к, сно́пик, (нижній кінець його)—гузи́рь, гу́зір, (не зовсім вимолочений)—прúколоток.

Сноповый—сноповúй.

Сноравливать, сноровить, ся—застосо́вувати, пристосо́вувати,—суваáти; приноровля́тися, приноровúтися.

Сноровка — 1) прила́жування, пристосува́ння; приноро́влення; 2) зру́чність, спри́тність; 3) потура́ння.

Сносить, снесть — 1) зно́сити, одно́сити, знести́, однести́; 2) перено́сити, перенести́, сте́рпіти, ви́терпіти; 3) скида́ти, скúнути (в картах); 4) зрива́ти, зірва́ти (про вітер і воду). **Снести въ расходъ**—списати на вида́тки.

Сноситься — зно́ситися, зсила́тися, ма́ти зно́сини, накла́дáти з ким.

Сноска—зно́сини, перено́сини.

Сносливость—терплúвість, терпля́чість.

Снослúвый—терплúвий, терпля́чий.

Сносный, но—зно́сний, но.

Сносъ—зне́сення. **На сносъ**—на знос.

Сносокъ—зно́сок.

Снотворный—сонли́вий, снотво́рний.

Снотолкованіе--ро́зсуд сну, снотлума́чення.

Снотолкователь—відгадáй-сон.

Скоха—синова́ невíстка, невíхна.

Снохачество — любодíйні зно́сини з синово́ю.

Снохинъ—невíстчин.

Сношенія — зно́сини. зси́лки, стосу́нок; стосу́нки.

Снулый—заснýлий, поснýлий.

Снуровать—шнурувáти.

Снуръ, снурокъ—шнур, шнуро́к.

Снѣговой—сніговúй.

Снѣгъ—сні́г, (що тільки випав)—поро́ша.

Снѣдать—гри́зти, суши́ти, в'яли́ти. **Грусть снѣдаетъ его**—журба́ су́шить його. **Снѣдаться горестью**—со́хнути з журби́, з печáлі.

Снѣдный—їстівний.

Снѣдонъ, рос. Antriscus vulgaris—бугúла, сверби́гуз, борщівни́к.

Снѣдь—їстівне́, на́їдок, їжа.

Снѣженъ — сніжо́к. **Играть въ снѣжки** — гра́тися в сні́жки.

Снѣжина, снѣжинка — сніжúна, сніжúнка.

Снѣжить, заснѣжить—сніжúти, насніжúти, посніжúти.

Снѣжистый—сніжúстий.

Снѣжный — сніговúй; сні́жний, по́вний сні́гу.

Снятокъ, (рибка) Salmo eperlanus—мільга́, мількà, му́лька.

Снюхиваться, снюхаться — знюхуватися, знюхáтися, злигáтися.

Снятіе—здíймання, знімáння.

Со—зо, зі, з. **Съѣхалъ со двора**—ви́їхав з дво́ру.

Собака (жін. р.), **собачка** (здр.), Canis — соба́ка (частіше муж. р.), (здр.) — соба́чка, (поб.) — собацю́га, (зб.) — собачня́; пес, (поб.)—пси́ще, пси́ка, (здр.) — пе́сик; цуц, (здр.) — цу́цик, цуценя́, цуценя́тко, (дитяче)—цю́ця. **Борзая собака** — хірт (р. хорта́), (самиця) — хортúця, (похожий на хорта)—хортувáтий. **Бульдогъ с.**—брита́н. **С. гончая** — го́нча, гончáк. **Ирландская с.**—меделя́н. **Лягава с.**—вúжел. **Комнатная с.**—сащá, сащеня́. **С. мопсъ** — му́цик. **Крымская с.** — кри́мка. **Пастушья с., овчарка** — чабáнська, чабáнка.

Собакинъ—собáчий, пе́ський, псíй.

Собаченка—собáчка, пе́сик, цу́цик.

Собачина—пси́на.

Собачиться--ля́тися, сварúтися, гри́зтися.

Собачій—собáчий, пе́ський. **Собачій зубъ**—д. **Кандыкъ. С. корень, языкъ,** рос. Cynoglossum officinale L. — живокíст, чорнокóрінь, собáчка, собáча медýнка.

Собачка—1) д. **Собака** (здр.); 2) (у рушниці) —язичóк, рýхня, цінгель.

Собачки. рос. Bidens cernua I. — причéпа, собáчі реп'яхú.

Собачникъ—псáрник, псóрник.

Собачьи пожитки, помётки, рос. Lepidium ruderale L. — вíнички, метели́шник, зáйчики, рижýха. **С. ягоды**—д. **Крушина.**

Собачья голова, рос. Scrophularia nodosa L. —кукуля́рія, підтúнник, смовдь. **С. капуста,** рос. Mercurialis annua perenais L.—проліска, бажáна трава́. **С. петрушка,** рос. Aethusa cynapium L. —кокóриш. **С. рыба,** Umbra Krameri Fitz.—авдóтка.

Собесѣдникъ, ца—розмóвник, ця, бéсідник.

Собесѣдованіе—розмóва, бéсіда.

Собесѣдовать — розмовля́ти, бесíдувати, ма́ти розмóву, бéсіду.

Собираніе—збира́ння, збір; ладна́ння.

Собиратель, ница—збирáч, ка.

Собирательный—збíрний, зборовúй.

Собирать, собрать, ся—1) збира́ти, зібра́ти, ся, назбира́ти, ви́збирати, позбира́ти, гуртува́ти, згуртува́ти, ся, ку́пчити, ску́пити, ску́пчити, ся. **Собирать лёнъ, коноплю** — бра́ти льон, коно́плі; 2) виряжáти, ви́рядити, ся, лáгодити, ся, налáгоди

тися. **Собираться въ путь** — вибира́тись у доро́гу, лашту́ватися, скла́датися, пакува́тися; 3) нава́жатися, нава́житися. **С. съ деньгами** — спромогти́сь на гро́ші. **Собирается дождь, буря**—зано́ситься на дощ, на бу́рю. **Собраться съ силами**—зібра́ти си́ли. **Собраться съ умомъ, съ мыслями** — зібра́ти думки́, наду́матись.

Соблаговоленіе—зволення.

Соблаговолить—зво́лити, призво́лити.

Соблазнитель, ница—споку́сник, ця.

Соблазнительный—споку́сливий, зва́бний, знадни́й, зала́сний.

Соблазнъ—споку́са, зваб, лихи́й при́клад.

Соблазнительность — споку́сливість, зва́бність, зала́сність.

Соблазнять, соблазнить, ся — спокуша́ти, зна́жувати, зво́дити, блазна́ти, ся, спокуси́ти, зна́дити, зве́сти. ся.

Соблюдать, соблюсти—виповня́ти. сповня́ти (що), доде́ржувати (чого), ви́повнити, спо́внити, додержа́ти; глядіти, доглядати; стерегти́; захо́вувати, заховáти.

Соблюденіе—випо́внення, викона́ння, доде́ржування, захова́ння.

Соболиный, соболій—соболе́(ьо́)вий.

Соболь, з(ь)в. Mustela zibelina—со́біль (р. со́боля).

Соболѣзнованіе—вболіва́ння, жа́лість, жалкува́ння, жа́лощі.

Соболѣзнователь, ца — жалібни́к,—ни́ця.

Соболѣзновать—вболіва́ти (над чим), жаліти, жалкувáти, жáлувати.

Соборный—собо́рний.

Соборованіе-маслос(ь)в'я́ття, собо́рування.

Соборовать—маслос(ь)в'я́тити, маслува́ти, собо́рувати ма́слом.

Соборъ—собо́р.

Собраніе—1) зібра́ння, збір, збо́ри; 2) збір, збі́рка; 3) згрома́дження, грома́да, гурт. **Всесословное собраніе**—чо́рна ра́да.

Собратъ—побрати́м, това́риш, колеґа.

Собственникъ, ца — вла́сник, ця, власти́тель, ка.

Собственно—вла́сне, са́ме, власти́во.

Собственноручный, но—самору́чний, власноручний, самору́ч, власнору́чно, рукою власною.

Собственность—вла́сність.

Собственный—вла́сний. **По собственному желанію**—по своїй во́лі, самохіть.

Собутыльникъ—горілча́ний брат.

Событіе—поді́я. **Смѣшное событіе** — чудасія.

Сова—сова́. Strix.

Совать, сунуть, ся—со́вати, всувати, пха́ти, впихáти, всу́нути, упха́ти, ся.

Соваться, сунуться — 1) метушáтися; 2) втруча́тися, встрáвати, встря́гнути; 3) пха́тися, пхнýтися.

Совершать, совершить, ся — 1) дія́ти, чинáти, учиня́ти, ся, вдія́ти, здія́ти, ся, вчинáти, учинúти, докóнувати. **С. богослуженіе**—пра́вити, одпра́вити слу́жбу Бо́жу; 2) сповня́тися, става́ти, збува́тися, спо́внитися, ста́тися, збу́тися, в(з)дія́тися. **Совершилось**—ста́лося, вдія́лось.

Совершеніе—випо́внення, викона́ння; відпра́ва (служби Божої).

Совершенно—зо́всім, цілко́м, геть чи́сто. **С. всѣ** — усé чи́сто, геть чи́сто. **С. такъ**—так са́ме, зо́всім так, самісінько так. **С. такой**—таки́й са́мий, самісінький.

Совершеннолѣтіе—повноліття. **Достигнуть совершеннолѣтія** — на стану́ ста́ти, по́вних літ дійти́.

Совершеннолѣтній—повноліт'ній, дорóслий, станівкий.

Совершенный—1) доскона́лий, доскона́льний, дове́ршений, докóнаний; 2) по́вний; ці́лий, цілкови́тий. **С. возрастъ**—повноліт'ність. **С. дуракъ**—цілкови́тий ду́рень. **С. правда** — с(ь)в'ята́ пра́вда.

Совершенство — доскона́лість, дове́ршеність. **Въ совершенствѣ**—доскона́льно.

Совершенствовать—удоскона́лювати.

Совершитель—викона́вець.

Совиный—сова́ний.

Совка—со́вка, совýня.

Совина стрѣла, рос. Sagittaria sagittifolia L—ко́зли, чóвник, водяна́ стрі́ла, стрі́лиця, стрі́лка.

Совладать, совладѣть — здоліти, здола́ти, змогти́, здýжати, подýжати.

Совладѣлецъ, совладѣлица — співвла́сник, ця, співвластитель, ка, сябе́р, сябро́.

Совлекать, совлечь — стяга́ти, зволіка́ти, стягти́, зволокти́, здійма́ти, зня́ти.

Совмѣститель, ница—семидільник, ця.

Совмѣстникъ, ца — 1) сумісник, ця; 2) д. Соперникъ.

Совмѣстно—укýпі, вкýпі, сукýпно, сумісно, спільно, ра́зом, при кýпі, огýлом, гурто́м.

Совмѣстность—сумісність.

Совмѣстный—сумісний.

Совмѣщать, совмѣстить, ся—міста́ти, уміща́ти, умісти́ти, ся ра́зом; сполуча́ти, сполучáти, годи́ти, погодúти.

Совмѣщеніе—уміщення (одного з другим); сполу́чення, сполу́ка, пого́дження.

Совокупленіе—злу́чення, кýпчення, (пар)—парува́ння. **Плотское с.**— спо́лення, сполува́ння, шмо́ргання, (риб)—не́рест.

Совокуплять, совокупить, ся—1) злучáти, єдна́ти, злучáти, з'єдна́ти, збира́ти, зібра́ти до кýпи; 2) паруватися, шмо́ргатися, маха́тися, сполува́ти (з ким), (про собак)—кліщитися, (про риб)—те́ртися, тирлува́тися.

Совокупно—сукýпно, укýпі.

Совокупность—сукýпність.

Совокупный—сукýпний.

Совокъ—1) шпóла, лопáтка (до насипання або доставання чого сипкого); 2) стусáн, штурхáн, штовхáн, штурха́нець.

Совоспитаніе—співвихова́ння.

Совоспитанникъ, ница—співвихова́нець,—ва́нка.
Совоспитывать—вихо́вувати ра́зом, уку́пі.
Совпадать, совпасть—трапля́тися, припада́ти, прихо́дитися ра́зом, збіга́тися, тра́питися, припа́сти, прийти́ся (разом), збігтися.
Совпаденіе—збіг; ви́падок; (мат.) стика́ння.
Созратитель, ница—зводи́тель, ка, звідник, ця.
Созрать—збрехати.
Совращать, совратить, ся—збива́ти, зво́дити (з правої стежки), одверта́ти (кого од чого доброго), псува́ти, непути́ти, збити, відверну́ти, одбі́ти, ся, зіпсува́ти, ся.
Совращеніе—збива́ння, відверта́ння, псува́ння.
Современникъ, ца—сучасник, сьогочасник, ця; одночасник, ця.
Современность—сучасність, сьогочасність; одночасність.
Современный—сучасний, сьогочасний; одночасний.
Совсѣмъ—зо́всім, чи́сто, геть чи́сто, цілко́м, притьмо́м. **С. одинаковый**—одна-ковісінький. **С. здоровый**—здоровісінький.
Совѣстить, ся—1) (усовѣстить, ся)—буди́ти сумлі́ння, умовля́ти, умо́вити, усо́вістити, ся; 2) (посовѣститься)—соро́митися, встида́тися, посоро́митися, ненас(ь)мі́ти.
Совѣстливо, совѣстно—сумлі́нно, по со́вісті, по бо́жому.
Совѣстливый—1) сумлінний, со́вісний; 2) соромли́вий.
Совѣстный—д. Совѣстливый.
Совѣсть—со́вість, сумлі́ння. **Чистая совѣсть**—душа́ чи́ста, чи́сте сумлі́ння.
Совѣтникъ, ца—ра́дник; пора́дник, ця, дора́дник, ця, ра́єць, ра́йця.
Совѣтничій—ра́дничий, ра́дницький.
Совѣтный—ра́дний; згідний.
Совѣтованіе—ря́яння.
Совѣтовать, по(при)совѣтовать—ра́дити, ря́яти, совітувати, пора́дити, пора́яти, нара́яти, прира́дити, посові́тувати.
Совѣтоваться—ра́дитися, ря́ятися.
Совѣтчикъ, ца—пора́дник, ця, (на що лихе)—злора́дця.
Совѣтъ—1) ра́да; пора́да, пора́донька, ра́донька, сові́т; 2) ря́яння, обра́да. **Совѣтъ держать**—ра́ду ра́дити. **Собирать с.**—ста́вити ра́ду. **Дающій с.**—пора́дливий; даю́чий пораду. **Государственный с.**—держа́вна ра́да. **Жить въ совѣтѣ**—жити в зго́ді.
Совѣщаніе—нара́да; обра́да, (тайне)—змо́ва.
Совѣщательный—дорадчий, дорадний.
Совѣщаться—ра́дитися, ря́ятися, ра́ду ма́ти, ра́ду ра́дити, радува́ти.
Согбённый—зігнутий, похи́лий, похи́лений, згорблений.
Согласіе—згода, ла́года, зла́года, згідність. **Изъявить согласіе**—да́ти згоду.
Согласитель, ница—розсу́дник, ниця.
Согласно—1) в лад, згідно; 2) в згоді, у згоді, у зла́годі, ла́гідно, в до́брій зла́годі, лю́бо, любе́нько; 3) згідно (з чим).
Согласность—згідність; су́голос.
Согласный—1) згідний, су́голосний; 2) відпові́дний (чому), згідний (з чим); 3) згідний, ладе́н. **Согласенъ**—згода, ладе́н; 4) (грам.)—при́голосний, шелестівка.
Соглашать, согласить, ся—1) згожувати, згоди́ти, погоди́ти, поєдна́ти, ся. **Согласиться между собою**—погоди́тися, поєдна́тися, (на що лихе)—злига́тися, полига́тися; 2) згожуватися, приставати (на що), годи́тися, згоди́тися, приста́ти (на що).
Соглашеніе—згожування; згода, угода, порозуміння. **Придти къ соглашенію**—прийти́ до згоди, погоди́тися.
Соглядатай, ка—вивідач, ка, звідач, ка, назирач, шпиґ.
Согнанный—зігнаний.
Согнизать, согнить—згнива́ти, згни́ти.
Согнуть—д. Сгибать. **Согнутый**—зігнутий, нахи́лений, похи́лений. **Согнувшись**—зігну́вшись.
Сограждани́нъ, нка—співгромадя́нин, нка.
Сограничный—сумі́жний і д. Пограничный.
Согрѣвательный, согрѣвающій—огрійливий, огрійний, огрівальний.
Согрѣвать, согрѣть, ся—огрівати, огріти, зігрівати, зігріти, ся.
Согрѣшать, согрѣшить—гріши́ти, согріши́ти, гріха́ вкуси́ти.
Согрѣшеніе—гріх.
Сода—(хим.) со́да.
Содержаніе—1) утри́мання, удержання; 2) де́рживо, кошт. **На своемъ содержаніи**—на своїм де́рживі, на своїм ко́шті; 3) зміст (книжки, листа́).
Содержанка—полюбовниця, ба́хурка, утрима́нка.
Содержатель, ница—власти́тель, ка, госпо́дарь, господи́ня. **С. книжнаго магазина**—книга́рь, власти́тель книга́рні. **С. питейнаго дома**—шинка́рь. **С. постоялаго двора**—корчма́рь, хазя́їн за́їзду. **С. почты**—почта́рь. **С. публичнаго дома**—ба́ндур, ба́ндурша. **С. типографіи**—власти́тель друка́рні, друка́рь.
Содержательно—змісто́вно.
Содержательность—змісто́вність.
Содержать, ся—1) містя́ти, ся, ма́ти в собі, обійма́ти; 2) держати, трима́ти; 3) утри́мувати, удержувати, контентува́ти, харчува́ти, ся.
Содержимое—зміст.
Содовый—со́довий.
Содомить—бу́чу збива́ти, галасува́ти.
Содомскій грѣхъ—содо́мія.
Содомъ—варвітня́, вра́ва, га́лас, гарми́дер.
Содроганіе—здріга́ння, здрі́жка.
Содрогаться, содрогнуться—здріга́тися, здрігну́тися, іздрігну́тися, струсну́тися.

Содѣйствованіе, содѣйствіе—по́мічь, підмо́га, удíл.
Содѣйствователь — помага́ч, помішни́к; спíльник.
Содѣйствовать—д. **Помогать**; ма́ти удíл, причиня́тися до чо́го.
Соединеніе—злу́чення, сполу́чення, з'єдна́ння.
Соединительный—сполуча́ючий.
Соединитель, ница—злу́чник, ниця, єдна́ч.
Соединять, соединить, ся—злуча́ти, сполуча́ти, з'єдну́вати, гуртува́ти, злуча́ти, сполучи́ти, з'єдна́ти, згуртува́ти, ся; спрягти́ся. **Соединённый**—з'єднаний, злу́чений, сполу́чений. **Соединённые штаты**—злу́чені, сполу́чені держа́ви.
Сожалѣніе—жаль, жалíння, жа́лощі, жалкува́ння. **Безъ сожалѣнія**—без жалю́. **Къ сожалѣнію, къ крайнему сожалѣнію**—на жа́ль, на превели́кий жаль.
Сожалѣть—жалкува́ти, жалíти, жа́лувàти, уболівàти.
Сожженіе—спа́лення, пожо́га.
Сожжённый—спа́лений.
Сожиганіе—па́лення.
Сожигатель, ница—палíй, ка.
Сожигать, сжечь, ся—палúти, спалúти, ся.
Сожирать, жрать—жéрти, пожéрти.
Сожитель—1) муж, чоловíк, дружа́на; 2) сожи́тель, сожи́вець.
Сожительница—1) жíнка, дружа́на; 2) сожи́телька.
Сожительство—сожиття́.
Сожительствовать—жи́ти з ким вку́пі, співме́шкати.
Сожитіе—співме́шкання.
Сожраніе—пожертя́.
Созваніе—склик, скли́кання.
Созвучіе—су́голос, созву́чність.
Созвучный—су́голосний, созву́чний.
Созвѣздіе—сузір'я, сузвíздя. **Созвѣздіе Большой Медвѣдицы**—віз. **С. Близнецы**—чепíга. (зíрки під чепíгою)—коро́мисло. **С. Кассіопея**—борона́. **С. Оріонъ**—косарі. **С. Плеядъ, Верониковы волосы**—волосожа́р, (в йому зоря) Альціо́на—квóчка, квóчка з курчàтами.
Создавать, создать—твори́ти, споружа́ти, с(о)твори́ти, утвори́ти, спорудúти.
Созданіе — 1) ствóрення, утвóрення, збудува́ння; 2) твóріння, створíння, твáрь, утвíр, твóрево.
Создатель—творе́ць, сотвори́тель; будівни́чий.
Создать—утвори́ти, створи́ти, збудува́ти, спорудúти.
Соземець, соземка—земля́к, земля́чка.
Созерцаніе—споглядáння, розглядування.
Созерцательность—споглядáльність.
Созерцательный, но—споглядáльний, но.
Созерцать—споглядáти, зори́ти, вдивля́тися; розважáти над чим; роздýмувати.
Созиданіе—будува́ння; твóрення.
Созидатель, ница—будівни́чий, будівни́к будíвниця, спору́дич, ка.
Созидать—1) ста́вити, будува́ти, споружáти; 2) **Создавать** — твори́ти, витво́рювати.
Сознавать, сознать—бу́ти, ста́ти о(ь)відóмим (чого); тя́мити, втя́мити, розумíти, узнава́ти, признава́ти, призна́ти. **Сознавать себя**—тя́мити себé, тя́митися.
Сознаваться, сознаться — признава́тися, призна́тися, повиня́тися.
Сознаніе—1) свідóмість, ста́мок, ста́мління; притóмність, глузд, па́мороки; 2) призна́ння.
Сознательность—свідóмість.
Сознательный, но—свідóмий, мо; притóмний, но.
Созрѣваніе—виспіва́ння, доспіва́ння, достига́ння, дозрівáння.
Созрѣвать, созрѣть — виспіва́ти, доспіва́ти, визрівáти, спíти, спілíти, достига́ти, ви́спіти, доспíти, ви́зріти, дости́гнути, дíйти.
Созрѣлый — спíлий, поспíлий, сти́глий, присти́глий, дíйшлий.
Созываніе—скликáння.
Созывать, созвать — ззива́ти, зізва́ти, скликáти, скли́кати, поскликáти.
Созыватель, ница—скликáч, скликáчка.
Созывательный—скликáючий.
Созывъ—скли́к, скли́кання.
Сонзволеніе — призво́лення, зво́лення.
Сонзволять, сонзволить—призволя́ти, призво́лити, зізволя́ти, зізво́лити.
Сонзгнанникъ, ца—співвигна́нець,-гна́нка.
Сонзмѣреніе—по́мір.
Сонзмѣримость—помíрність, співмíрність.
Сонзмѣримый, мо—помíрний, но.
Сонменникъ—одноймéнник.
Сонменность—одноймéнність.
Сонсканіе—упобіга́ння (за що), супе́рництво.
Сонскать—убіга́тись за що.
Сонскательство — впобіга́ння, перебíй, супе́рництво, зáвід.
Сойти—зíйти.
Сонтіе—парува́ння.
Соковой—соковúй.
Соколёкокъ—соколя́, тко.
Соколиникъ—соко́лик.
Соколиный, соколій — соколúний, соколо́вий, соколя́чий. **Соколій перелётъ**, рос. Gentiana cruciata L. — ти́рлич, товсту́ха, лихома́нник.
Соколиха—соколúха, соколúця, со́кілка.
Соколъ, пт.—Falco gentilis—со́кіл, F. buteo—(ловецький)—рарóг.
Сокольникъ—1) соко́льник (соколо́вий ловець); 2) рос. Hieracium Pilasella L. —нечýй-вітер.
Сокольяя трава—д. **Сокольникъ 2.**
Сокращать, сократить, ся — скорóчувати, вкорóчувати, скоротúти, вкоротúти, ся, поскорóчувати, ся.
Сократитель—скоротúтель.
Сократительно—через скорóчення.
Сокращеніе—скорóчення.
Сокращённый, но—скорóчений, скорóчено.

Сокровенность—таємність.
Сокровенный—таємний, потаємний.
Сокровище—скарб.
Сокровищница—скарбни́ця.
Сокровищный—скарбни́чий.
Сокрутина—за́крутка (в нитках).
Сокрушать, сокрушить, ся — 1) розбива́ти, тро́щати, розби́ти, потро́щати, ростро́щати, ся; 2) засму́чувати, жалю́ завдава́ти, круши́ти, ся, журі́тися, тужи́ти, засмути́ти, жалю́ завда́ти, в ту́гу вда́тися.
Сокрушеніе—1) зламáння, розбиття́, ростро́щення; 2) жаль, журбá, скру́ха.
Сокрушенный — 1) розби́тий, потро́щений, ростро́щений; 2) засму́чений, розжалі́блений.
Сокрушитель—нищи́тель, бури́тель.
Сокрушительный—бурю́чий, бурли́вий.
Сокрывать, сокрыть—таї́ти, потаї́ти, покри́ти і т. д. д. **Скрывать.**
Сокрытіе—утаювáння, утаєння, схов, переховáння.
Сокъ—сік (р. со́ку).
Солгать—збрехáти.
Солдатёнокъ—салдатеня́.
Солдатикъ—салдáтик.
Солдатка—салдáтка.
Солдатникъ—салдáтчин.
Солдатовъ, солдатскій—салдáтський.
Солдатство—салдáтство.
Солдатчина—салдáтчина.
Солдатъ—салдáт, (зб.)—салдатня́.
Солевареніе—соля́рство.
Солеваренный—солевáрний, соля́рський.
Солеварня—солевáрня, соля́рня.
Солёніе—1) соління, со́лення; 2) квáшення, квасúво, квасúна.
Солёность—солонúсть.
Солёный—солóний, (дуже)—сíлкий. **С. настой**—ропá. **Солёнѣе дѣлаться** — солонíти.
Солидарность — згíдність, одностáйність, солідáрність.
Солидничать—старувáти, позáжно тримáтись.
Солидность—повáжність, статéчність, солíдність.
Солидный — повáжний, статéчний, солíдний.
Солильщикъ—солíльник.
Солитеръ — 1) глист (Taenia), ціп'я́к; 2) велúкий брилля́нт.
Солить, посолить—солúти, посолúти.
Соляна—солíння, со́лення.
Солій—сíлкий, солóний дýже.
Солкость—солóність.
Солнечникъ, рос. Helianthus annus L.— со́няшник, со́яшник.
Солнечный — со́няшний, со́яшний; со́нцевий. **Солнечная роса**, рос. Drosera L. і D. rotundifolia L. — рося́нка, росúчка, Бóжа росá. **С. сторона**—осóння, відсóння. **Солнечное золото**, рос. Helichrusum arenarium Dc.—жовтяни́ця, жовтýшки, золотýха, безсмéртник, цинóбрань, головокрýт, сварлúвець.
Солнопёкъ—спéка, шквáра, припéка.
Солнце — со́нце, (здр.) со́нечко, со́ненько, со́нейко. **При закатѣ солнца** — навзáході, на зáході со́нця.
Солнцевъ—со́нцевий. **Солнцева сестра**, рос. Cichorium Intybus L.—петрів батíг.
Солнцестояніе—(астр.) станóвище со́нця.
Солнце-цвѣтъ, солнцецвѣтникъ, рос. Helianthemum vulgare Gärtn.—нíтник.
Солнышко—со́нечко, со́нейко.
Соловей, пт Motacilla luscinia—соловéй.
Соловушка, соловушко — соловéйко, (маленьке)—солов'я́тко.
Соловка—солов'íха.
Соловой—булáний (з білим хвостом і білою гривою, про коней).
Соловьиный — соловéйковий, солов'íний, солов'éвий, солов'я́чий.
Соловѣть, посоловѣть — соловíти, посоловíти.
Солодить—солодúти.
Солодковатый—солоде́нький.
Солодковый корень, рос. Glycyrrhiza glabra, echinata L. — солóдкий кóрінь, вербéць солóдкий, солоде́ць, ля́корица. **С. папоротникъ**, рос. Polypodium vulgare L. — пáпороть, солодúш.
Солодовникъ—солодóвник.
Солодовня—солодóвня.
Солодуха—квáша.
Солодъ — сóлод, дріжжáнка. **Въ солодъ обратиться**—осолодíти.
Солодѣть, разсолодѣть — солодíти, осолодíти.
Соложеніе—солодíння; солóдження.
Солома—солóма.
Соломенникъ — солом'я́ник, солом'я́ний матерáц.
Соломенный — солом'я́ний. **Соломенно-желтый**—половúй.
Соломина—солóмина.
Соломонова печать, рос. Polygonatum multiflorum—огірóшник.
Соломорѣзка, соломорѣзъ—сíчкáрня.
Соломотряска—соломовíйка, соломотря́с.
Солонка—сільни́ця, сільни́чка, соля́нка.
Солонинный—солони́новий.
Солоноватый--солоне́нький, трóхи солóний.
Солончакъ—солончáк, солонéць.
Солончаковый—солончакóвий.
Солоньть, посолонѣть — солонíти, посолонíти.
Соль—1) сіль, (найнижчого розбору)—бузýн. **Каменная соль** — кáм'янка, кам'яна́, льодовá сіль. **Англійская соль** — áнглицька сíль. **Крымская соль** — крúмка, (деякі одміни ІІ) — білозíрка, краснозíрка, таганáшка. **Озерная с.** — озéрниця, озíрка. **Поваренная с.**—кухéнна сіль, сіль.
Соляника—1) рос. Salsola Kali L.—колю́чка, курай; 2) соля́нка (страва).
Соляной—соляни́й, сільний. **Соляная копь**—солони́ця, жýпа.
Сомлѣть—зімліти, (про кількох)—повмлівáти.
Сомнамбулизмъ—д. Лунатикъ.
Сомнительность—сумнíвність, непéвність.

Сомнительный, но—сумнівний, но, непе́вний, но.
Сомнѣваться, усомниться — сумніва́тися, вага́тися, усумни́тися.
Сомнѣніе — су́мнів, сумнія́ння, непе́вність, вага́ння. Безъ сомнѣнія—запе́вне, а вже́ж. Выше всякаго сомнѣнія--понад вся́кий су́мнів.
Сомовина—сомина́.
Сомовій—сомо́вий.
Сонаслѣдникъ, ца — співнаслі́дник, ця, співспадкоємець,—емиця.
Соната—(муз.) сона́та.
Сонеть—соне́т (рід ві́рша).
Сонливецъ, сонливица — сонько́, сплю́ха, сонуля.
Сонливость—сонно́та, сонли́виці, сонна́ці, сонли́вість.
Сонливый—сонли́вий, сонни́вий, сплю́щий, оспа́лий.
Сонмище—схо́дбище, сто́впище, збо́рище.
Сонмъ—збір, збо́рище, схо́дбище.
Сонникъ—сонни́к, відгада́й-сон.
Сонно—сонли́во, оспало.
Сонный—со́нний, сплячий. Сонная немочь —спля́чка. С. рыба — нежива́ ри́ба. Соннымъ стать—осові́ти.
Сонъ — 1) сон, (здр.) — со́ньки, сonóк, (з хропінням)—хропа́к. Первый сонъ—перво́сни. Время сна—ля́гови, о́бляги, ляг; 2) сон, (поб.) сни́ще.
Сопя—сонько́, сону́ля, сплю́х(а).
Соображать, сообразить — ва́жити, міркува́ти, розважати, розумува́ти, зва́жити, розва́жити, зміркува́ти, розмі́ркува́ти.
Соображеніе — міркува́ння, розважа́ння, зміркува́ння, тя́ма, тямок. Безъ соображенія—нерозва́жно. По моему соображенію—на мою́ ду́мку, на мій по́гляд, як я гада́ю. Принять въ соображеніе — взяти на ува́гу, зва́жити.
Сообразительность — спри́тність; второ́пність, тя́мкість.
Сообразительный — спри́тний, второ́пний, тямки́й, змисле́нний.
Сообразность — зго́дність (з чим), відпові́дність (чому).
Сообразный, но—зго́дний, но (з чим), відповідний, но (чому).
Сообразовать, ся — застосува́ти; згоди́ти, числи́тись, рахува́тись, уважа́ти на.
Сообща—спі́льно, гурто́м, за гу́рт, уку́пі, вку́пі.
Сообщать, сообщить, ся—1) повідомля́ти, повідо́мити (листовно), переказувати, переказа́ти (на словах); 2) зно́ситися, зне́стися, злучатися, сполуча́тися, злуча́тися, сполуча́тися; 3) надава́ти, нада́ти, уділя́ти, уді́лювати, уді́ля́ти.
Сообщеніе—1) повідо́млення; 2) зно́сини, злу́чення, сполу́чення; з'я́зок, стосу́нок. Имѣть сообщеніе (съ кѣмъ)—ма́ти стосу́нки. Пути сообщенія—шляхи́; 3) уді́лення, надава́ння.
Сообщество—това́риство, спі́лка, грома́да, компа́нія.
Сообщительный—1) това́риський; щи́рий; 2) сполуча́ючий.
Сообщникъ, ца—това́риш, ка, спі́льник, ця, уча́сник.
Сообщничество — спі́льництво, спі́льність; уча́сність.
Соопекунъ, соопекунша—спів'опіку́н, ка.
Сооруди́тель, ница—закладач, чка, фунда́тор, ка, спору́дник, ниця.
Сооружать, соорудить, ся — споружа́ти, будува́ти, споруди́ти, ви́будувати, збудува́ти, ся.
Сооруженіе — 1) будува́ння, збудува́ння, спору́да; 2) будо́ва, будівля, (кам'яне)—кам'яни́ця.
Соотвѣтственность, соотвѣтствіе — відповідність, відповідня.
Соотвѣтственный, но—відпові́дний, відповідно́ (чому, до чого).
Соотвѣтствованіе—відповіда́ння (чому́).
Соотвѣтствовать — відповіда́ти, одповіда́ти.
Соотечественникъ, ца—земля́к, земля́чка.
Соотношеніе—взаємини, з'я́зок (з чим); порівня́ння.
Соотносительность—рівнозгля́дність, взаємини, співвідно́сність.
Соотносительный — порівнюючий, рівнозгля́дний, співвідно́сний.
Соотчичъ—земля́к.
Сопель—спі́лка, ду́дка.
Сопѣльный—спі́лковий.
Соперникъ, ца—супе́рник, ця, супорник, ця, супроти́вець, супроти́вник, ця.
Соперническій—супе́рницький, супо́рницький.
Соперничество — супе́рництво, супо́рництво, за́від.
Соперничать—мірятися, на поребій іта́, іти на в за́води (з ким).
Сопечальникъ, ца—односу́м, односу́мниця.
Сопка—со́пка, сопу́ха, горіла могила.
Соплеменникъ, ца—одноплеме́нець,--нниця.
Соплеменническій—одноплеме́нначий.
Соплемённость—одноплеме́нність.
Соплемённый—одноплеме́нний.
Сопли—со́плі, сопляки́, шмарклі, шмаркоти́ння, віскряки́, дядьки́, (вживається теж форма)—сопля́к, віскря́к.
Сопливецъ, сопливица—шмаркач, ка, шмарколи́з.
Сопливость—шмаркоти́сть; сопли́вці.
Сопливый—шмаркоти́вий, віскря́вий, сопли́вий, візгра́вий.
Сопливѣть—сопли́віти.
Соплюха—шмаркуля, шмарколи́за.
Сопля—со́пля, сопля́к, шма́рок, віскря́к.
Сопоручитель—співпору́чник.
Сопоставленіе—зіста́влення, рівноста́влення.
Сопоставлять—зіставля́ти (з чим), зрівнювати, рівноста́вити, ста́вити по́руч.
Соправитель — співправи́тель, співкерма́нич
Соправленіе—спі́льне кермува́ння, спів-

уря́ддя.
Сопредѣльность—суме́жність, суміжність, прилеглість, погранічність.
Сопредѣльный, но — суме́жний, суміжний, прилеглий, погранічний.
Соприкасаться, соприкоснуться — стика́тися, стикну́тися, зіткну́тися (з чим), прилега́ти (до чого).
Соприкосновеніе—стика́ння, зіткне́ння (з чим), прилега́ння (до чого).
Соприкосновенность—стика́льність (з чим), прилеглість (до чого), суміжність.
Соприкосновенный — стика́льний, прилеглий, суме́жний, суміжний.
Сопричастникъ, ца. сопричастный—спільник,—чка, причу́тний (до чо́го).
Сопричислять, сопричислить, ся—прилічувати, прилічи́ти, залічувати,—чи́ти, ся.
Сопровождать, сопроводить — 1) супрово́дити, відпрова́джувати, — ва́дити, товаришува́ти кому; 2) іти́ за ким.
Сопровожденіе—про́від, супро́від; товариша́ння. **Въ сопровожденіи**—в товари́стві, ра́зом (з ким); **в супрово́ді.**
Сопротивленіе—о́пір, проти́венство. **Оказывать с.**—ста́вити о́пір. **Сила сопротивленія**—відпо́рна си́ла.
Сопротивляться — опира́тися (кому), супротивля́тися, проти́витися (кому́), змага́тися (з ким), огина́тися, опира́тися, сперача́тися. **Сопротивляющійся**—супроти́вець.
Сопрѣвать, сопрѣть—пріти, зіпріти.
Сопрягать, сопрячь, ся—спрага́ти, злуча́ти, спрягти́, злучи́ти, ся. **Это сопряжено съ большими затрудненіями** — це зв'я́зано з вели́кими тру́дностями.
Сопунъ, сопунья,—сопу́н, ха, сапа́тий.
Сопутствовать—товаришува́ти в доро́зі.
Сопхнуть—д. **Спихивать.**
Сопѣніе—сопі́ння, со́піт (р. со́поту).
Сопѣть, сопнуть—сопти́, сопі́ти, са́пати, засопти́.
Соразмѣрность—помі́рність.
Соразмѣрный, но — помі́рний, домі́рний, суро́змірний, помірно, до мі́ри, навпомі́рки. **Соразмѣрно заслугамъ**—по заслу́зі, відповідно до заслу́г.
Соратникъ—това́риш на війні.
Сорванецъ, сорвиголова — зайда́-голова́, шиба́й-голова́, пали́вода, пали́с(ь)віт, ши́беник, одча́й-душа́, урви́тель, урви́-голова, пробі́голова.
Сордѣлый—доспі́лий, доста́глий.
Сордѣть—доспі́ти, доста́гти.
Соревнованіе—супе́рництво, супо́рництво, перебі́й; співстяра́ння, перегана́ння (з ким, в чому).
Соревнователь, ница—співстяра́нник,—ниця; супе́рник, супо́рник, ця.
Соревновать—на перебі́й, на вперева́ги (робити що), перегана́тися (з ким в чім), іти́ навза́води, навва́перед ки.
Сорѣніе—с(ь)мі́чення.
Сорінка—порошинка.
Сорить — 1) (**насорить**) — с(ь)мі́ти́ти, нас(ь)мі́ти́ти; 2) (**засорить**) — порошити, запорошати; занести́, замулити.
Сориться—с(ь)мі́ти́тися, порошити́ся, зас(ь)мі́чуватися.
Сорный—нечи́стий, с(ь)мі́ти́стий. **Сорная крупа**—нечи́сті кру́пи. **Сорная куча, сорное мѣсто**—с(ь)мі́тни́к. **С трава**—бур'я́н, (здр.)—бур'яне́ць, бур'я́нчик, (зб.) бур'яни́. **Поросшій сорными травами** — бур'янува́тий. **Порости́ть с. т.**—бур'янува́тіти.
Сосовой—с(ь)мі́ттьовий.
Сорока, пт. Corvus pica—соро́ка. **Птенецъ**—сороча́ (р сороча́ти).
Сорокадневный—сорокоде́нний.
Сорокалѣтіе, сорокалѣтній — сороколі́ття, сороколі́тній.
Сорокинъ—соро́чий, соро́чачий, сорочи́ний.
Сороковой—сороко́вий.
Сороконожка, кот. Julus scolopendra—стоно́га, сиву́шка.
Сорокопутъ, пт. Lanius collurio—сорокопу́д, сорокач.
Сорокоустъ, сорокоустье—сорокоу́ст(и).
Сорокъ—со́рок. **Два сорока**—вісімдеся́т. **Сорочій**—соро́чий, соро́чачий, сорочи́ний. **С. щавель,** рос. Rumex Acetosella L.—горо́б'ячий щавій, г. кваса́ць, **горобиний** квасе́ць, щавій, ди́ка гре́чка.
Сорочины—сороковини.
Сорочка—1) соро́чка; 2) (на суднах)—значо́к. короговка.
Сортировать—сортува́ти, розбира́ти.
Сортировка—сортува́ння, ро́збір.
Сортировщикъ—сортува́льник.
Сортиръ—відхі́дник, ви́ходок.
Сортъ—сорт, розбір. **Послѣдній сортъ** (про зерно́, кру́пи)—по́слід. **Первѣйшій с.**—чоло́.
Сорубежный—д. **Пограничный** і **Смежный.**
Соръ—с(ь)мі́тя́, (од зерна)—одві́йки, (од дерева)—хамло́.
Сосаніе—ссання, соса́ння, смокта́ння.
Сосать—ссати, соса́ти, смокта́ти.
Сосватывать, сосватать, ся - сва́тати, засва́тати, ви́сватати, посва́тати, ся.
Сосенка—1) д. **Сосна** (здр.); 2) рос. Asparagus officinalis L.—шпара́ги, під'чо́с, за́ячий холодо́к.
Сосиска—ковба́ска (маленька).
Соска—ку́кла, смочо́к. сосу́лька, мізю́к.
Соскабливать, соскоблить, ся—зішкра́бувати, зішкрабати, ся, вискрібати. ви́скребти, повискріба́ти.
Соскакивать, соскочить, соскокнуть — 1) зска́кувати, спли́гувати, зско́чити, спли́гнути, позска́кувати, поспли́гувати; 2) зска́кувати, зско́чити, злетіти, одлетіти.
Соскальзывать, соскользнуть—зско́взувати, зсковзну́тися, зслизати, зслизну́ти, спи́рснути.
Сосковатый—пипкува́тий, цицькува́тий.
Сосковый—пипкови́й, цицькови́й.
Соскребать, соскрести—1) вискріба́ти, ви-

скребти; 2) згрібáти, згребтú.
Соскучиваться, соскучиться — занýджуватися. занýдитись, знýдитися, скýчити.
Сослагательное наклоненіе— (грам.) можли́вий спóсіб.
Сосланіе—заслáннá.
Сосланный—зáсланий, заслáнець.
Сословіе—стан, шар, верствá. **Дворянское с.**— дворя́нство, шляхéтство. **Купеческое с.**—купéцький стан, купéцтво. **Высшее, низшее с.**—вúщий, нúжчий стан.
Сословный—становúй, верствовúй. **С. духъ**—кастовúй. дух. **С. общество**--верствовé суспíльство.
Сослужить—д. Служить. **С. службу**—зробúти послýгу, в пригóді стáти.
Сослуживецъ--товáриш по слýжбі, в слýжбі.
Сосна, рос. Pinus silvestris L.—сóсна, (здр.) сóсонка, смерéка (Гал.).
Соснина—сосни́на.
Сосновка—грубодзю́б. Fringilla coccothraustes.
Сосновый—сосновúй. **Сосновое дерево**—сосни́на. **С. л съ, с. роща**—сосня́к, сосничóк.
Соснуть—переспáти, заснýти трóхи.
Соснякъ, соснячёкъ—д. Сосновый лѣсъ.
Сосокъ, сосочекъ—пи́пка, пи́птик, ссóчка, смочóк; (у корів)—дíйка.
Сосредоточивать, сосредоточить — з'осереджувати, з'осередúти, з'осередкувáти; гуртувáти, згуртувáти, згромáдити.
Сосредоточеніе— з'осередження, з'осередкувáння.
Составитель—впорядчик, укладник; áвтор.
Составленіе—складáння, укладáння.
Составлять, составить, ся—1) складáти, укладáти, склáсти, зложúти, уложúти. **Составить себѣ кругъ друзей**—добрáти собí кóло прúятелів. **С. лѣкарство**—зробúти лікáрство. лíки; 2) становити. **Богатство не составляетъ счастья**--багáтство не станóвить щáстя. **Этотъ поступокъ не составляетъ преступленія**—цей вчúнок не станóвить злочúну. **Это для меня ничего не составляетъ**—це для мéне нічóго не станóвить. **Сколько это составитъ?**—скíльки це бýде винóсити?; 3) компонувáти, скомпонувáти.
Составной—1) складовúй, роскладнúй; 2) д. Поддѣльный і Подложный.
Составный—1) суставний; 2) колінчастий, колінуватий.
Составъ — склад. **С. преступленія** — склад переступу, злочúнства. **Личный с.** — особóвий склад. **Наличный с.**—присýтній склад.
Состариться—зістáрітися.
Состарѣваться, состарѣться — стáрітися, постáрітися. зістáрітися.
Состёгивать—1) (**состегнуть**) — застібáти, застібнýти; 2) (**состегать**)—зшивáти, зшúти.
Состояніе—1) стáн; 2) сúла, змóга. **Быть, не быть въ состояніи**—здýжати, мáти змóгу, сúлу. бýти в сúлі, не здолáти, не здýжати, не мáти сúли, змóги; 3) маєток, достáток, добрó, стáтки.
Состояньице—маєточок.
Состоятельность—замíжність, засíбність; виплáтність.
Состоятельный—маетний, замíжний, мáючий, засíбний; виплáтний.
Состоять—1) (**изъ чего**) — складáтися; 2) (**гдѣ либо**)—знахóдитися, бýти.
Состояться—1) відбувáтися, відбýтися; 2) вúйти, вúданому бýти (про закон, постанову).
Сострагивать, сострогать — зстрýгувати, зстругáти.
Сострадáніе—жáлість, уболівáння і д. **Соболѣзнованіе.**
Сострадательный — жáлісливий, милосéрдий.
Сострадать—уболівáти (над ким), жалíти (кого).
Состригать, состричь — обстригáти, обстрúгти.
Состричь—прикласти.
Состроивать, состроить—будувáти, стáвити, збудувáти, вúбудувати, постáвити.
Состряпывать, состряпать — 1) готувáти, зготувáти; 2) з'орýдувати, упóрати, утя́ти, утнýти, ушкварити.
Состязаніе — спíрка; перемóги, боротьбá; супéрництво. **Вступать въ состязаніе**—на перемóги йти з ким. **С. въ бѣгѣ**—перегóни.
Состязатель—перемóговець, учáсник в перемóгах; супéрник.
Состязательный—спíрний.
Состязаться — пробувáтись, на перемóги йти, змагáтись, мíрятися. **С. въ бѣгѣ**—переганя́тися, перебігáтися, навúперегки бíгти.
Сосудистый—(анат.) начинь́овий.
Сосудъ—1) пóсуд, начúння, (одна штука) посýдина, (на воду) — відни́к, (на дьоготь) — мазни́ця, (на мед)—медýнка, медяни́ця, (циліндрична для солення риби) — бýшка, (кругла з вузькою шийкою) — бáнька; 2) (в тілі тварів і рослин)—жилá, канáл, прóвід.
Сосулька—бурýлька, бурульбáшка, сусíлька.
Сосунъ, сосунокъ—сисýн, сосýн. сосунéць.
Сосуществовать—співіснувáти.
Сосцевидный, сосцеобразный — цицькувáтий, пипкувáтий.
Сосцы—цáці, цицькú, грýди.
Сосчитывать, сосчитать, ся—лічúти, облíчувати, обрахóвувати, злічúти, полічúти, облічúти, порахувáти, зрахувáти, ся.
Сосѣдка—сусíдка, сусíдонька.
Сосѣдкинъ—сусíдчин.
Сосѣдній, сосѣдовъ, сосѣдскій — сусíдній, сусíдів, сусíдський.

Сосѣдство—сусі́дство.
Сосѣдушка—сусі́донька, сусі́диця.
Сосѣдушко—сусі́донько.
Сосѣдъ—сусі́д, сусі́да, (здр. ласк.)—сусі́донько; ся́бе́р, ся́бро́.
Сотвореніе—сотворі́ння, створі́ння; ство́рення. **Отъ сотворенія міра**—від почáтку с(ь)вíта.
Сотворитель—творе́ць, сотвори́тель.
Сотворить—сотвори́ти, створи́ти, утвори́ти.
Сотенка—со́тенька, сотцé, со́тка.
Сотенный—соте́нний.
Сотнать—вáткати, вткáти, уткáти.
Сотлѣть—зітлі́ти, потлі́ти, постлівáти.
Сотникъ—со́тник. **Быть сотникомъ**—сотникувáти.
Сотничій—со́тниковий, со́тницький, сотніківський.
Сотня—со́тня.
Сотоварищество—товари́ство, компáнія.
Сотовариществовать—товаришувáти.
Сотоварищъ—товáриш.
Сотовый—сцільнико́вий. **С. мёдъ**—мед в сцільникáх.
Сотрапезникъ—співстоловни́к.
Сотрудникъ—співробíтник, сутрудо́вник.
Сотрудничество—співробíтництво.
Сотрудничій—співробíтничий.
Сотруженикъ—співпрацівник, співпрацьовни́к, співтрудо́вник, сутрудо́вник.
Сотрясать, сотрясти—стрясáти, стрясти́, потрясти́, струсювати, струсну́ти.
Сотрясеніе—струс, стру́шення; зру́шення; двúгіт (р. двúготу), двигтíння.
Сотскій—со́цький.
Сотъ, (частíше мн.) **соты**—сцільни́к, щільни́к, (для принади роя)—при́ломок.
Сотый—со́тий, со́тній.
Соумышленіе—спíльництво (в злочині).
Соумышленникъ—спíльник (злочи́ну тощо), поли́гач.
Соумышлять, соумыслить—умишля́ти, ма́ти злий за́мір, уми́слити (разом з ким), накладáти (з ким).
Соусникъ—полу́мисок (на сос).
Соусъ—сос, підлéва, підлúва, підли́вка, (кисленька з оцтом до вареної курки)—потрáвка.
Соусный—со́совий.
Соучастникъ, ца—учáсник, ця, співучáсник, ця, спíльник, (в якому лихому ділі) поли́гач.
Соучастный—співучáсний.
Соученикъ—товáриш шкíльний.
Софа—со́фа, канáпа, канáпка.
Софизмъ—софíзм.
Софистическій—софісти́чний.
Софистъ—софíст.
Соха, сошка—соха́. **Мелкая сошка**—полу́данок, підпанок.
Сохатый—(вооол.) лось. Cervus alces.
Сохнуть—со́хнути, со́хти, схну́ти, (про грязь ще)—тряхнути, (про рослúну)—марніти, чáхнути, (про тíло)—марніти, чáхнути, (про губи)—смáгнути.
Сохраненіе—хороне́ння, хова́ння; схова́ння, захова́ння, сховсхо́вок, схо́ванка.
Сохранитель, ца—хорони́тель, ка, схо́вник, ниця, захова́льник, ця.
Сохранительный—схо́вний, захо́вний.
Сохранно—в цíлости, цíло.
Сохранность—1) д. **Сохраненіе**; 2) цíлість.
Сохранный—цíлий, ненару́шений. **Сохранное мѣсто**—схо́ванка.
Сохранять, сохранить, ся—берегти́, хорони́ти, хова́ти. захо́вувати, кри́ти, стерегти́, шанува́ти, зберегти́, схова́ти, захова́ти, схорони́ти, ся. **Сохрани Боже! С. Богъ!**—крий Бо́же, хорони́, борони́, боро́нь Бо́же! хай Бог боро́нить!
Соцарствовать—співцарюва́ти.
Сочевица—д. **Чечевица**.
Сочевичникъ, рос. Orobus vernus L.—горобúний горо́х, дúкий горо́х, сердéшна трава́, черева́чки, півники.
Сочевникъ, сочельникъ—с(ь)в'ят-ве́чір, с(ь)в'ятúй ве́чір. **Рождественскій с.** (24 гру́дня)—(окрім того)—бага́тий ве́чір, багата кутя́. **Богоявленскій, крещенскій с.** (5 січня)—голо́дний ве́чір, голо́дна кутя́.
Сочетавать, сочетать, ся—лучи́ти, злуча́ти, ся, злучúти, з'єдна́ти, поєдна́ти, ся. **Сочетаться бракомъ**—побра́тись, одружúтись.
Сочетаніе—злу́ка, сполу́ка, злу́чення, з'єдна́ння.
Сочиненіе—1) складáння, писáння, компонува́ння (дія); 2) писáння, твір, утвíр, (мн.) тво́ри, утво́ри, пра́ця, композиту́ра.
Сочинитель—письме́нник, а́втор.
Сочинять, сочинить—1) складáти, укладáти, компонувáти, писáти, склáсти, уложúти, зложúти, скомпонувáти, написáти, (вірші)—віршувáти; 2) вигáдувати, вúгадати.
Сочить—1) (**насочить**)—точúти, цідúти, наточúти, націдúти (сік з дерева); 2) (**высочить**)—видýрювати, вúдурити, вúмантачити, вúморочити.
Сочиться—цідúтися, слезúти, ся.
Сочлененіе—сустáв, (кульші з крижами)—клуб, (пальців)—щúколоток.
Сочленъ—співчлéн.
Сочно—сочúсто.
Сочность—соковúтість, сочúстість.
Сочный—соковúтий, сочúстий.
Сочувствіе—спочуття́, співчуття́; спочува́ння.
Сочувственный—спочутли́вий, спочýйливий, спочýйний.
Сочувственно—спочутли́во, спочýйливо.
Сочувствовать—спочува́ти. **Сочувствующій**—спочува́ючий.
Сошествіе—схід. **Сошествіе Святаго Духа**—д. під сл. **Праздникъ**.
Сошникъ—лемíш (у сохи).
Сощикать, сощикнуть—зрива́ти, знúма́ти, зірва́ти, зня́ти (загорілий гніт з с(ь)вічки).
Сощипывать, сощипнуть—обскýбувати,—бну́ти, пообскýбувати..
Союзникъ, ца—сою́зник, спíльник, ця.

Союзническій—сою́зницький.
Союзный—сою́зний.
Союзъ—1) сою́з, спі́лка. **Швейцарскій союзъ**—швейца́рська спі́лка; 2) (грам.)—злу́чник.
Сой, сойшка, пт. Corvus glandarius, со́я, со́йка.
Спаданіе—спад.
Спадать, спасть — 1) спада́ти, опада́ти, осипа́тися, спа́сти, опа́сти, оси́патися; 2) випада́ти, вила́зити, обла́зити, ви́пасти, ви́лізти, облізти, повипада́ти і т. д.; 3) спада́ти, збува́ти, убува́ти, спа́сти, уби́ти (про воду); стуха́ти, сту́хнути, одту́хнути (про опух).
Спаденіе, спадъ—спад; зме́ншення, поні́ження.
Спазма, (вживається тільки мн.) **спазмы**—спазм, корч, ко́рчі, сті́ски, перело́ги, (в животі) — завії́ниця, со́няшниці.
Спазмодическій—спазмови́й.
Спаивать — 1) (спаять, ся) злюто́вувати, злютува́ти, ся; прива́рювати, приварі́ти, ся; 2) (споить) — спо́ювати, спої́ти, напува́ти, обпо́ювати, напої́ти, обпої́ти.
Спайка 1) лют, злютува́ння; 2) злюто́ване (місце).
Спаковать, ся—спакува́ти, ся, поспако́вувати, ся.
Спакостить, ся—спаску́дити, ся.
Спаленіе—спа́лення.
Спалённый—спа́лений.
Спалзывать, спалзти — сповза́ти, сповзти́, зла́зити, злізти.
Спалить—спали́ти, (кілько)—попали́ти.
Спалый—опа́лий. **С. плодъ**—на́далиця.
Спальный—спа́льний, опочива́льний.
Спальня—спа́льня, опочива́льня.
Спаніе, спанье—спання́.
Спаржа, рос. Asparagus officinalis L.—шпара́г(а), шпара́ги. **Дикая с.** — за́ячий холодо́к, (засохле стебло) — перекотипо́ле, покоти́поле.
Спаржевый—шпара́говий.
Спариваніе—парува́ння.
Спаризать, спарить — парува́ти, добира́ти до па́ри, спарува́ти, припарува́ти.
Спархивать, спорхнуть—спу́рхувати, спурхну́ти.
Спарывать, спороть — випо́рювати, ви́пороти.
Спасаніе—рятува́ння, спаса́ння.
Спасать, спасти, ся—1) р(а)ятува́ти, виря́товувати, ви́рятувати, відрятува́ти, зрятува́ти, обрятува́ти, ся, одвола́ти, відвола́ти, відволо́дати; 2) спаса́ти, спасти́, ся.
Спасеніе — 1) ра(я)ту́нок, поряту́нок; 2) спасі́ння.
Спасибо — спаси́бі, дя́кую, дя́кувать. **За спасибо**—за спаси́бі.
Спаситель — 1) визволи́тель, збави́тель, рятів(ни́к; 2) Спаси́тель, Спас, Збави́тель.
Спасительность—спасе́нність.
Спасительный — спасе́нний, збаве́нний; р(а)ятівни́чий.
Спасовать—спасува́ти; уступи́ти.
Спасовъ—Спа́сів.
Спать, ся—спа́ти, ся.
Спахивать — 1) (спахать)—ора́ти, з'ора́ти, ви́орати; 2) (спахну́ть)—здува́ти і д. **Свѣивать.**
Спекаться, спечься—запіка́тися, запекти́ся.
Спектакль—спекта́кль.
Спекулировать—спекулюва́ти.
Спекуляція—спекуля́ція.
Спекулянтъ, спекуляторъ—спекуля́нт.
Спеленать—сповити́.
Спекёнъ—шпень, шпе́ник.
Спепелять, спепелить — в по́піл оберта́ти, оберну́ти, спопеля́ти, спопели́ти.
Спепеляться, спепелиться — спопеля́тися, спопеліти.
Сперва — спе́ршу, перш, пе́рше, попе́реду, спочатку.
Спереди—спе́реду.
Спертость—сти́снення; тя́жкість.
Спёртый—сти́снутий. **С. воздухъ**—тяжки́й, важки́й дух, тяжке́ повітря.
Спесивецъ, спесивица — горду́н, гордій, гордівни́ця, чванько́ і д. **Гордецъ.**
Спесивость—пиха́тість, наду́тість, зарозумі́лість.
Спесивый — пиха́тий, наду́тий, зарозумі́лий.
Спесивѣть, заспесивѣть — горді́ти, чва́нитися, пинду́читися, загорді́ти і т. д. д. **Гордиться, Надмеваться.**
Спесь, спесца — пиха́, чвань, гордува́ння, **Убавить спеси, сбить спесь** — зби́ти пиху́.
Спесько—чванько́ і д. **Спесивецъ.**
Специалистъ—спеціяліст, фахове́ць.
Специи—спе́ції; зі́лля, лі́ки.
Специальность—спеціяльність, фах.
Специфическій—специфі́чний.
Спечь, ся — спекти́, ся, напекти́, понапіка́ти.
Спивать, спить—надпива́ти, надпи́ти.
Спиваться, спиться — роспива́тися, спива́тися, роспи́тися, спи́тися.
Спиливать, спилить, ся — спи́лювати, надпи́лювати, спила́ти, надпила́ти, поспи́лювати, ся.
Спина—спи́на; хребе́т, хребти́на.
Спинка—спи́нка, спи́ночка. **С. ножа**—тупи́й.
Спинной—спи́нний, хребто́вий.
Спиральный — спира́льний, шрубува́тий, ґвинтува́тий. **С. лѣстница**—кру́чені схо́ди.
Спирать, спереть, ся—1) спиха́ти, зіпхну́ти; 2) здавлювати, сти́скувати, спира́ти, здави́ти, сти́снути, спе́рти, ся. **Дыханіе сперло**—дух заби́ло.
Спиртовый—спиртови́й.
Спиртуозный—п'янки́й.
Спиртомѣръ—д. Алкоголометръ.
Спиртъ—спирт. **Нашатырный с.**—жигуно́ць.
Списокъ — 1) спи́сок, ви́пис; 2) спи́сок, реєстр, леестр. **Внести въ списокъ**—записа́ти в реєстр. **Выключить изъ списка**—ви́писати з реєстру.
Списыватель—спи́сувач і д. **Переписчикъ.**

Списывать, спи́сать, ся — 1) спи́сувати, копіюва́ти, скопіюва́ти; 2) листува́тися і д. Переписываться.
Спица—1) прут, дріт, дро́тик (плести панчо́хи); 2) гли́ця (плести не́від); 3) шпи́ця (в колесі).
Спичечница—сірни́шниця.
Спичечный—сірнико́вий.
Спичка — сірни́к, сірничо́к; шпичка, (для колупання)—копи́стка.
Спичникъ—сірни́шник.
Спихивать, хать, хнуть—спиха́ти, зіпхну́ти.
Сплавлять, сплавлять, сплавить, ся — 1) то́пити, стопи́ти, ся; 2) сплавля́ти, гна́ти, спла́вити.
Сплавка—сплав; сто́плювання.
Сплавной—сплавни́й.
Сплавщикъ—сплавни́к, осна́ч.
Сплачивать, сплотить, ся— тісно збива́ти, зв'я́зувати; мі́цно з'єднувати, з'єдна́тися. злуча́тися, злучи́тися.
Сплёвывать—сильо́вувати, (на бік)—чви́ркати.
Сплеснивать, сплеснить—чали́ти, зча́лити (мотузо́к).
Сплеснуть—сполока́ти.
Сплетать, сплести, сь—1) сплі́та́ти, виплі́та́ти, сплести́, ви́плести, поспліта́ти, ся; 2) сплі́та́ти, сплести́, плі́скати, наплі́скати.
Сплетеніе—1) плетіння; 2) за́плітка.
Сплётка, сплетни—пліт ки, пльо́тка, пльо́тки, поговір, обмо́ва. Сплетни распускать—поговір пуска́ти.
Сплетникъ, ница—плету́н, плету́ха.
Сплетничать—плі́скати, пащикува́ти, обмовля́ти, пліт ки робити.
Сплинъ—сплін, хандра́.
Сплоха—по́просту, не розва́жно, спро́ста.
Сплоховать—схибну́ти; скапцані́ти.
Сплочéніе—злу́чення, зв'я́зання; ущільнення.
Сплошной—суці́льний, поспі́льний. С. недѣля— зага́льниця, всеї́дний ти́ждень.
Сплошь—по́спіль, су́спіль; геть чи́сто, скрізь; без рі́жни́ці, без ви́нятку. Сплошь и рядомъ—скрізь і всю́ди.
Сплутовать — змахлюва́ти, зшахрува́ти, змо́хати.
Сплывать, сплыть — сплива́ти, спли́сти, спли́нути. Было, да сплыло—було́, та загуло́.
Сплываться, сплыться— злива́тися, спливатися, зли́тися, позлива́тися.
Сплюснутый—сплю́снений.
Сплющенность—сплю́сненість.
Сплющивать, сплюснуть, сплющить, ся—сплю́щувати, сплю́щити, поплю́щити, ся.
Сплясать—протанцюва́ти.
Сплясаться—станцюва́тися.
Сподвалъ—гурто́м, огу́лом.
Сподвижникъ, ница — сподви́жник, ниця, співтрудо́вник, ниця.
Сподоблять—сподобля́ти.
Сподличать—зроба́ти яке́ паску́дство.
Сподручный, но — похватни́й, на́ручний, вигі́дний; на по́хваті, зру́чно, на́руч. Сподручнѣе—зручні́ш, е.
Сподручность—вигі́дність.
Спозаранковъ—з ра́ннього ра́нку, спозара́нку.
Спознавать, спознать, ся — 1) пізнава́ти, зазнава́ти, пізна́ти, зазна́ти; 2) спізнава́тися.
Спой—лют.
Спокойно—спокі́йно.
Спокойность—спокі́йність.
Спокойный—спокі́йний, супокі́йний, тихомі́рний. Спокойной ночи! — добра́ ніч, на добра́-ніч!
Спокойствіе—спо́кій, супокій, спокійність.
Споласкивать, сполоскать, сполоснуть, ся—споліскувати, сполоска́ти, ся.
Сполагоря—ле́гше, пів-бі́ди, ні га́дки.
Сползать—сповза́ти.
Споля—спо́вна, пово́вні, цілко́м; все.
Спелошить—сполоха́ти.
Спелостить—зба́ти по́вість.
Спольe—край по́ля.
Спольный—суме́жний, суміжний (про поле)
Спонка — плани́чка (що нею збивають дошки).
Спора—(бот.) розро́да, спо́ра. Spora.
Спорангій—бро́сня. Sporangium.
Спорить, ся—спо́рити, ся, сперечатися, змага́тися, спіра́тися.
Спориться, — поступа́ти, посува́тися (наперед), ма́ти у́спіх, уда́чу.
Спорливость — перекірливість, суперечливість.
Спорливый—перекірливий, сварли́вий, суперечливий, незгідливий.
Спорникъ, спорщикъ, ца—суперечник, ця, губа́нь.
Спорный—спірний.
Споръ—спір (р. спору), спірка, суперечка, сперечання, змага́ння, пере́чка. Спору нѣтъ—безпереч но, нема́ що сперечатись.
Спорый—кори́сний, вигідний.
Спорынья—ріжки і д. Головня.
Спорышъ, рос. Polygonum aviculare L.—спора́ш, моріг, моріжок.
Способность—здатність, дотепність, здібність, хист, кебета, тала́н.
Способный—здатний, дотепний, здібний, кебе́(і)тний.
Способствовать — спомага́ти, запомага́ти, допомага́ти.
Способствованіе — спомага́ння, допомага́ння.
Способъ — спосіб; чин, по́бут, ро́б, лад. Изыскивать с.—добира́ти, прибира́ти спо́собу. Изыскивать средства—добува́ти, вишу́кувати ко́штів.
Споспѣшествованіе—спомо́га; сприя́ння.
Споспѣшествовать — спомага́ти, сприя́ти. Споспѣшествующій — спомага́ючий; сприя́ючий.
Споспѣшествователь, споспѣшникъ—спомага́ч і д. Помощникъ.
Спотыкаться, споткнуться — спотика́тися, спітну́тися, шпо́(р)татися, зашпо́(р)татися. Спотыкаясь — наспо́тички, спотика́ючись.

Спотѣть—спотѣти, спітнѣти, (дуже)—упріти.
Спохватиться—схаменýтися, охаменýтися, стя́митись, оглядітися, похвати́тися.
Справа—з пра́вого бо́ку, правору́ч.
Справедливость—справедли́вість.
Справедливый, во—справедли́вий; правди́вий, правий; справедли́во, по пра́ві.
Справка—спра́вка. інформа́ція, ро́звідка.
Справлять, справить, ся-1) випрямля́ти, вирівнювати, ви́прямити, випросто́вувати, ви́правити; 2) справля́ти, спра́вити (весілля); 3) довідуватися, розві́дувати. довідатися, розві́дати; 4) справля́тися, спра́витися, упо́ратися. **Онъ не справится съ этимъ дѣломъ**—він з сим ді́лом не да́сть собі ра́ди.
Справочный—інформаційний.
Справщикъ—(друк.) коре́ктор.
Спрашивать, спросить—1) пита́ти, спита́ти, ся, попита́ти, поспита́ти, запита́ти, поспи́тувати, понапи́тувати; **Спрошенный**—спи́таний, запи́таний; 2) допра́шувати, допра́вити, потре́бувати.
Спринцовка—бри́зкавка, при́скавка, си́кавка, ци́кавка.
Спробовать—скуштува́ти, попро́бувати.
Спроваживать, спровадить—відпрова́жувати, випрова́жувати, відпрова́дити, ви́провадити; поту́рити, збу́тися, здиха́тися (кого).
Спроста—спро́ста, по́просту.
Спросъ—по́пит; спит, спи́ток, по́спит; за́пит, запита́ння. **Спросъ не бѣда**—спи́ток не вби́ток. **Безъ спросу**—без по́спиту.
Спрыгивать, спрыгнуть — спли́гувати, сплигну́ти, зстри́бувати, зстрибну́ти, зска́кувати, зско́чити.
Спрыскивать, спрыснуть — бри́зкати, побри́зкати, спорсну́ти.
Спрягать—відміня́ти (дієсло́во, дієслова).
Спряженіе—відмінювання (дієсло́ва).
Спряжка—супру́га, супря́га, су́пряг. **Членъ спряжки**—супру́жник, супря́гач, супря́жник.
Спрямленіе—випро́стування.
Спрямлять, спрямать—д. **Справлять 1.**
Спрясть—ви́прасти.
Спрятать, ся—схова́ти, захова́ти, похова́ти, ся.
Спрятъ—схов, схо́вок, схо́ванка.
Спугивать, спугнуть—полохати, сполохати.
Спусканіе—спуск, спуска́ння.
Спускать, спустить—1) спуска́ти, спусти́ти; випуска́ти, ви́пустити. **С. якорь**—оякори́тися; 2) спуска́ти, припуска́ти, спусти́ти; парува́ти, спарува́ти; 3) сці́жувати, сто́чувати, сці́дити, сточи́ти.
Спускаться, спуститься — 1) спуска́тися, спусти́тися; 2) здава́тися, здатися.
Спусковой—спусковий.
Спускъ—1) спуска́ння, спуск; 2) спуск, масть (переважно з воску і оливи); 3) спуск, парува́ння. **Онъ спуску не дастъ**—**не дасть спу́ску.**
Спустя—опісля́, по́тім. **С. нѣсколько времени**—зго́дом, тро́хи зго́дом, перего́дом, перего́дя, не́здовзі, почасі, незаба́ром.
Спутникъ, ца—1) това́риш, ка по́дорожі, супу́тник, ця; 2) (астр.)—супу́тник, провідни́к.
Спутничество—товаришува́ння в доро́зі, супу́тництво.
Спутываніе—плу́тання; спу́тування.
Спутывать, спутать, ся—1) плу́тати, поплу́тати, ся; 2) пу́тати (надівати путо), треножити, спу́тати, потреножити; (про птиць)—бо́ркати, прибо́ркати.
Спьяна—сп'я́ну.
Спѣваться, спѣться — зс(ь)пі́вуватися, зс(ь)піва́тися.
Спѣвка—с(ь)пі́вка, с(ь)пі́ванка.
Спѣлость—спі́лість, доспі́лість.
Спѣлый—спі́лий, ста́глий і д. **Зрѣлый.**
Спѣть—прос(ь)піва́ти, зас(ь)піва́ти. **Спѣтый**—прос(ь)пі́ваний.
Спѣть, поспѣть—спіти, поспіти і д. **Зрѣть.**
Спѣхъ—спіх, по́спіх, нага́льність, сквапли́вість. **Къ спѣху**—як найскоріше, з по́спіхом, хапа́ючись. **Не къ спѣху**—нема́ чого́ хапа́тися. **Отъ спѣху**—з по́спіху.
Спѣшивать, спѣшить, ся—опішувати, опішити; опіша́ти.
Спѣшить, ся—спіша́ти. поспіша́ти, ся, хапа́тися, ква́питися.
Спѣшно—спі́шно, по́спіхом, нага́льно, пи́льно.
Спѣшность—спі́шність, шви́дкість, ско́рість, по́спішність.
Спѣшный—спі́шний, швидки́й, ско́рий; поспішни́й.
Спячивать, спятить, ся—со́вати, посува́ти, посу́нути. зсу́нути, ся (назад). **Съ ума спятить**—з глу́зду зсу́нутися, з'їхати.
Спячій—сплячий.
Спячка—сплячка.
Спящій—сплячий.
Сработать—зроби́ти, поробити.
Сравненіе—порівня́ння, зрівня́ння (з чим), прирівня́ння (до чого). **Въ сравненіи съ кѣмъ, съ чѣмъ**—про́ти, су́проти (кого, чого).
Сравниваніе—рівня́ння.
Сравнивать—1) (**сровнять, ся**) — рівня́ти, вирівнювати, зрівня́ти, ся, (кругом)—обрівня́ти, (про кілько) — позрівнювати; 2) (**сравнить**)—рівня́ти, прирівнювати, порівня́ти, прирівня́ти, дорівня́ти; 3) (**сравняться, сравниться**)—рівня́тися, зрівня́тися, порівня́тися.
Сравнительный—порівнюючий.
Сражать, сразить—1) збива́ти, побива́ти, зби́ти, поби́ти, зважа́ти; 2) у(в)ража́ти, уразити.
Сражаться, сразиться—би́тися, ста́тися.
Сраженіе—бій, би́тва; бата́лія.
Сразу — зра́зу одра́зу, відра́зу, до разу,

ра́птом.

Срамить, осрамить, ся—соро́мити, со́рому завдава́ти, осоро́мити, ся, со́рому завда́ти, нароби́ти.

Срамникъ, ца—соромі́тник, ця.

Срамность—соромі́тність.

Срамный, но—со́ромний, соромі́тний, сороміцький, со́ром, со́ромно. **Срамная часть**—соромо́та.

Срамословить—д. Сквернословить.

Срамота, срамъ—со́ром, соромо́та, встид, стидо́вище, ганьба́. **Надѣлать сраму**—нароби́ти со́рому.

Срастаться, сращиваться, срастись — зроста́тися, зростися, позроста́тися.

Сращеніе—зро́щення; зроста́ння.

Сращивать, срастить — зро́щувати, зрости́ти.

Сребренникъ—срі́бник, срібня́к.

Сребристый—срібли́стий, срібни́стий.

Сребровидный—срібля́стий.

Сребролюбецъ—грошолю́б.

Сребролюбіе—грошолю́бство.

Среда — 1) оточення, окру́ження, товари́ство; середо́вище; 2) середа́, (на 4 тижні Великого посту) — середохре́стя, (на 5 тижні В. п.)—поклі́нна середа́, (на 4 тижні після Великодня) — пра́вда, переплавна середа́; 3) **Въ средѣ** — посере́д. **Изъ среды**—з-посере́д.

Среди — серед, посере́д. посере́дині, осередь, поміж. **Среди дня**—середо́дня.

Средиземный—середзе́мний.

Средина—сере́дина, осере́док. **Въ срединѣ**—посере́дині, посере́д. **Въ самой срединѣ** — в самім осере́дку, в самій сере́дині.

Срединный—посере́дній, середко́вий.

Средневѣковой — середньові́чний, середньові́чний.

Средній—сере́дній, посере́дній; середу́щий, середу́льший (вік); помі́рний; (мат.)—пересі́чний. сере́дній. **Среднимъ числомъ**—сере́днім лі́ком. **Человѣкъ среднихъ лѣтъ**—сере́днього ві́ку.

Средогрудіе—(анат.) середогру́ддя.

Средостѣніе—перегоро́да, перешко́да.

Средоточіе—осере́док.

Средоточный—осередко́вий.

Средственный, но—сере́дній, помі́рний, но.

Средство — спо́сіб; за́сіб, спромо́га, мо́жність, снага. **Средства къ жизни**—за́соби, ко́шти. **Средства изыскивать**—спо́собу, спо́собів добира́ти, прибира́ти. **Употребить всѣ средства**—всіх спо́собів вжи́ти.

Срянуть, ся—ска́нути, ся́нутися.

Списовывать, списовать—спи́сувати, спи́сати; змальо́вувати, змалюва́ти.

Сродникъ, ца—ро́дич, ка, родак.

Сродить, ся — порідна́ти, ся, спорідни́ти, ся.

Сродный—прирожде́ний, власта́вий.

Сродство — 1) рід. рідня́, ро́дичі; 2) спорі́днення. **Онъ съ нимъ въ сродствѣ**—він ро́дич йому́.

Сродясь—зро́ду, від ро́ду.

Срокъ — строк, сро́к, речене́ць, речине́ць, те́рмін. **Въ срокъ** — у свій час. **Къ тому сроку**—на той те́рмін.

Сростокъ—зро́сток, (про овочі, напр. яблука, горіхи)—близня́та.

Срочный — строкова́й, терміно́вий, речинце́вий.

Срубать, срубить—зру́бувати, стина́ти, зруба́ти, сті́ти. **Срубленный**—зру́баний, сті́тий.

Срубка—зруб, зру́бування, ви́руб, виру́бування.

Срубъ—зруб, (в будові для з'вязку)—о́щеп, (в колодязі)—ци́мрина, ця(е)бри́на, цебри́ння, (нижче землі)—по́кліть.

Сручность—зру́чність.

Сручный, но—зру́чний, но.

Срывать, сорвать, ся—зрива́ти, вирива́ти, зірва́ти, ви́рвати, ся.

Срывать, срыть — ско́пувати, скопа́ти, зри́ти.

Срываться, сорваться — зрива́тися, обрива́тися, зірва́тися, обірва́тися, увірва́тися.

Срывъ — 1) зрива́ння, ско́пування; 2) **хабарь**.

Сыпіе—скоп, скопа́ння.

Срыть—зри́ти.

Срѣзать, срѣзывать, срѣзать — зрі́зувати, стина́ти, зрі́зати, зітну́ти.

Срѣзень—окра́єць (хліба).

Срѣзокъ—зрізок, утинок.

Срѣзъ—1) зрі́зування; 2) зрі́зок, перорі́з.

Срѣтеніе Господне—Стрі́тення.

Срѣтенскій—стрі́тенський.

Сряду—по́спіль, оди́н за дру́гим, без пере́рви.

Сряды—збо́ри, за́хід, лаштува́ння.

Ссадина—за́дра; садно́, ура́зка. **С. сдѣлать**—ошму́льгати, пошму́глати, намну́ляти.

Ссаживать, ссадить, ся — 1) зса́жувати, зсади́ти, позса́жувати, ся; 2) виса́жувати, ви́садити, повиса́жувати.

Ссакиваться, ссѣсться—збіга́тися, збі́гтися.

Ссадка—зса́джування, зсту́п, збіг (сукна то що).

Ссасывать, ссосать—висиса́ти, ви́ссати.

Ссиха, рос. Empetrum nigrum L.—голуби́нець, водя́нка.

Ссовывать, ссунуть—зсо́вувати, зсу́нути.

Ссора—сва́ра, сва́рка, сварня́, зва́да, (ле́нька)—ро́стирка, (раз'уразня) — гризня́, гризяни́на, (бучна)—бу́ча, чва́ра.

Ссорить, поссорить—сварити, посварити, (багатьох)—пересварити.

Ссориться, поссориться—сварити́ся, зва́дитися, зади́тися, посварити́ся, пересварити́ся, (починати) — завади́тися, (раз·у раз)—гри́зтися.

Ссорливость—сварли́вість.

Ссорливый—сварли́вий, сваркі́й.

Ссорщикъ—сварли́вець.

Ссуда—спосу́да, спосу́дження, по́зичка.

Ссудный—позичко́вий. **С. касса**—позичко́

ва́ ка́ва.
Ссудчикъ—позича́льник.
Ссужать, ссудить—спосужа́ти, спосу́дити (кого), наділя́ти, наді́ля́ти (кого), позича́ти, позича́ти (кому).
Ссуженіе—спосу́джування, позича́ння.
Ссучивать, ссучить—зсу́кувати, зсука́ти, всука́ти, (про кілько)—позсу́кувати.
Ссылать, сослать — засила́ти, висила́ти, засла́ти, ви́слати.
Ссылаться, сослаться—1) здава́тися, покли́ка́тися, посила́тися (на кого), зда́тися, післа́тися, (на с(ь)відків)—обс(ь)ві́дчитися; 2) д. **Сноситься**.
Ссылка—1) засла́нна́; 2) покли́ка́ння, посила́ння.
Ссылочникъ, ссыльный—засла́нець.
Ссыпа́ть, ссыпать, ся—зсипа́ти, зси́пати, позсипа́ти, ся.
Ссыхаться, ссохнуться—зсиха́тися, зсохнутися, позсиха́тися.
Сѣдаться, ссѣсться—1) збіга́тися, збі́гтися, ву́жчати, повужчати (про одежу, тканину); 2) зсіда́тися, зсістися, прокиса́ти, проки́снути (про молоко).
Сѣкать, сѣчь—зру́бувати, стина́ти, зрубати, стя́ти, зітну́ти.
Сѣкъ—поля́двиця, (товста частина м'яса, одрубана від стегна).
Сѣлый—збі́глий; зсі́лий (про молоко).
Ставать, стать—1) става́ти, ста́ти, ста́нути; 2) почина́ти, става́ти, поча́ти, ста́ти, взя́ти; 3) става́ти, спиня́тися, зупиня́тися, ста́ти, спиня́тися, зупиня́тися; 4) вистача́ти, вистарча́ти, ви́стачити, ви́старчити.
Ставень—1) вікóнниця; 2) заставка (в греблі).
Ставить, поставить—1) ста́вити, становити, поста́вити, постановити. **С. ребромъ**—ру́ба ста́вити. **Ставить, поставить лѣса**—ста́вити решто́вання. **С. въ счетъ**—ста́вити в раху́нок, на раху́нок; 2) вважа́ти, ма́ти. **Ни во что его ставитъ**—ні за́ що його́ ма́е, за ні що́, за не ві́що ма́е; 3) настановля́ти і д. **Поставлять**.
Ставка—1) по́став; 2) намо́т, ста́вка; 3) ста́вка (в грі). **Давать очную ставку**—робити зво́дини (кому).
Ставленникъ—вис(ь)в'я́ченець.
Стадиться—в ста́да збира́тись, табу́нитись.
Стадія—ста́дія, бігови́ще; (мед.) біг, період хороби.
Стадникъ—ста́дник, скота́рь, чередни́к.
Стадный—ста́дний, табу́нський, табуно́вий.
Стадо—ста́до, (коней)—табу́н, (кобил з огирем)—коси́к, (овець)—ота́ра, (невелика кітних овець)—кирди́к, (одгодо́ваних на сало)—конара́, (маток з ягнятами)—сагма́л, (корів, переважно дійних)—чередá, (птиці)—зграя́, табу́н, табуне́ць. **Общественное стадо** (воли, корови, телята і вівці)—чередá.
Ста́ивать, стаять—та́нути, пота́нути, топи́тися, стопи́тися.
Стайный—табу́нний.
Стананъ, стананчикъ—скля́нка, шкля́нка, скля́ночка, шкля́ночка, скляни́ця, (поминальна) кухля́к.
Стаканный—склянковий.
Стаканиваться, стаканиться — змовля́тися, змо́ви́тися, злига́тися, полига́тися.
Сталантитъ—сталякти́т.
Сталистый—сталя́стий.
Сталкиваніе—спиха́ння; стика́ння.
Сталкивать, столкнуть—спиха́ти, зіпхну́ти.
Сталкиваться, столкнуться — стика́тися, зіткну́тися.
Стало-быть—зна́чить, вихо́дить.
Сталопливаться, стопиться—сто́вплюватися, сто́впитися.
Сталь—ста́ль, (мняка)—кря́ця, темля́нка, (тверда, дуже загартована)—дуле́вина.
Стальной—стале́вий. **Стальная трава, стальникъ**—рос. Ononis spinosa L., hircina Jacq.—во́вча, бича́ча трава́, вовчу́г, ожи́ни. **С. цвѣтъ**—сивозалізний.
Стамедъ, стамедный, стамедовый—камло́т, камло́товий.
Стамезка, стамеска—долоце́.
Станица—1) д. Стая; 2) стани́ця (село козаків на Дону), курінь (в Чорномор'ї).
Становая жила, анат. Medulla spinalis—хребто́вий мо́зок.
Становиться, стать—1) става́ти, ста́ти; 2) роба́тися, става́ти, почина́ти, зроби́тися, ста́ти, поча́ти. **С. глубже**—гли́(і)бшати. **С. лучше** — кращати, ліпшати. **С. холоднѣе**—холодні́шати. **С. хуже**—гі́ршати. **Часы стали**—годи́нник спини́вся.
Становище—стан, стано́вище, та́бор, кіш.
Становой—становий.
Станокъ—ва(е)рста́т. верста́к. **С. ткацкій**—верста́т тка́цький. **С. токарный**—верста́т токарський. (Частини його): (для наводу шпиць в обід)—колéся, стелю́га, (для видовбування дірок на шпиці)—довба́льня, стіле́ць, (для прихоплювання обода)—ключ, (для обточування ступиць)—токарня, (для обточування шпиць)—ла́пка, (рухомий осередок)—кужівка, (нерухомий)—шти́ль, шпе́ник, (для чищення дощок)—осли́н, (брусок в йому)—ла́пка. **С. бондарскій**—стелю́га. **С. пильный**—кобе́льниця, ко́зли. **С. точильный**—точи́ло. **Пушечный с.**—гарма́тне ло́же. **С. для трепанія конопли**—бито́льня.
Станочный—верста́товий, верстако́вий.
Станція—ста́нція, ста́ція; приста́нок.
Станціонный—станці́йний. **С. домъ**—ста́нція.
Станъ—1) стан; поста́ва. 2) д. **Становище**; 3) ста́н (у сорочки).
Стапливать, стопить—сто́плювати, ростопи́ти.
Стаптывать, стоптать, ся—топта́ти, потоп-

тáти, стоптáти.
Стараніе—стараннá, дбаннá.
Старатель, ница—старáтель, ка.
Старательный, но—старáнний, о, дбáлий, ло, дбайлúвий, во, пúльний, но.
Старательность — старáннiсть, дбáлiсть, пúльність.
Стараться — старáтися, дбáти, пильнувáти.
Стареньній—старéнький.
Старéхоньній—старéсенький.
Старецъ—дiд, чернéць, стáрець.
Стариканшка—стариган̀ь.
Стариковскій—старéчий.
Старикъ — старúй дiд, старúк. **Старика корчить**—старувáти.
Старина — 1) старовинá, старос(ь)вiтчина, давнинá, прéдквiщина, (дуже давня)—предковiччина, вiковщúна. **Въ старину** — в старовину́, за старúх часiв, в давнину́. **По старинѣ** — по стародáвньому, по старóму звичáю, по старос(ь)вiтському; 2) д. **Старецъ**; 3) рос. Senecio Iacobaea L. — жовтóзiлля, жовтоголóвник, свиpiпа.
Старинушка—дiдýсь.
Старинный — стародáвній, старовúнний, старос(ь)вiтський, старожáтний, старовiчний.
Старить, состарить—стáрити, постáрити.
Стариться, состариться — стáрiти, постáрiти, стáритися, постáритися, (надто) — здитúнитися. **Состариться въ дѣвкахъ**—на пнi посúвiти.
Старица—1) старéнька, бабýся; 2) чернúця.
Старичекъ—дiдýсь, дiдóк, старéнький.
Старичина, старичище — дiдугá, дiдуган̀ь, стариган̀ь, стариган̀ь.
Староватый — старкувáтий, пристáркуватий, пiдстáркуватий.
Старовина,рос. Scrophularia nodosa L.—старовинá, кукулярiя.
Старовѣръ, ка—старовiр, ка.
Стародавность—стародáвність, старожáтність.
Стародавный—стародáвній, старожáтний.
Стародубка — рос. Adonis vernalis L.—горúц(ь)вiт,Gentiana Amarella L.—тáрлич.
Старожилъ, старошилка — старожúтель, ка, давнiй мéшканець, д. мéшканка.
Старообразный—старкувáтий, пристáркуватий.
Старообрядецъ—старовiр.
Старообрядческій—старовiрський.
Старосвѣтскій—старос(ь)вiтський.
Староселіе—дáвне сéлище
Староста—стáроста, вiйт. **Церковный с.**—тáтарь, (помiчник його)—пiдтитáрний.
Старостинъ—стáростiв, тúтарiв.
Старостинскій — старостúнський, вiйтiвський.
Старостить—старостувáти, титарювáти.
Старостиха—старостúха; титарéва, титарúха.
Старость—стáрiсть, стáрощi.
Старуха—старá, бáба, бабýся, бабýня.
Старухинъ—бáбин.
Старухообразный—бабкувáтий.
Старушéнка—бáбка, бáбиця.
Старушечій—бáбський, бáбин.
Старушкинъ—бáбин, бабúний.
Старческій—старéчий.
Старшина—старшинá. **Волостной с.** — волосний старшинá, вiйт. **Казацкіе старшины**—старшинá, отамáння.
Старшинство—старшúнство.
Старшинствовать—старшинувáти, головувáти.
Старшій—стáрший.
Старый — старúй, лiтнúй, (дуже)—старенéзний, старéзний. **Старый сапогъ**—шкарбýн. **Кусокъ с. кожи**—шкурáт, шкуратóк, (зб.)—шкурáття.
Старьё — старúзна, старовúзна, тандúта, старí рéчi; дрáнтя.
Старьевщикъ—тандúтник, старовúзник.
Старѣйшина—найстáрший, старшинá.
Старѣть, ся — старiти, ся; передáвнюватись.
Стаскивать, стаскать, стащить — стягáти, стягтú, зволiкáти, зволоктú, постягáти, позволiкáти; знóсити, познóсити. **Стащить**—д. **Стибрить**.
Статейка—статíйка.
Статейный—статíйний, артикýльний.
Статика—стáтика.
Статистика—статúстика.
Статистикъ—статúстик.
Статистическій—статистúчний.
Статистъ—(театр.) статúста.
Статный—ставнúй, постáвнúй, показнúй, огрядний, статýрний, удáтний.
Статочность—мóжнiсть, можлúвiсть.
Статочный—можлúвий. **Статочное ли это дѣло?**—хíба це можлúво?
Статскій—штáтський, цивíльний.
Статутъ—статýт, устáв(а).
Статуя—стáтуя.
Стать — склад, пóстать, постáва; рáцiя. **Съ какой стати?**—з якóї рéчi? з якóї рáцiї? **Подъ стать** — пiд пáру, до пáри; до ладý, до прúкладу.
Стать—д. **Ставать**. **Стать причиною**—спричúнитися (чомý). **С. на якорь**—об'якорúтися, оякорúтися. **С. вверхъ ногами** — стóвбуром стáти, до горú ногáми стáти. **Станемъ**—нýмо, нум; стáньмо. **Стать бездѣльникомъ, лѣнтяемъ, негодяемъ** — зледащiти, розледащiти, знiкчéмнiти. **С. невесёлымъ**—осмутнiти, засмутнiти. **С. невидимымъ**—зникнути. **С. неподвижно**—оступíти. **С. паномъ** — запанiти. **С. сиротою**—осиротíти.
Статься—стáтися, трáпитися.
Статья—стаття́, тóчка, пункт, артикýл.
Стачивать—1) (**стачать**)—зшивáти, зшúти; 2) (**сточить**) — стóчувати, сточúти, постóчувати.
Стачка—1) зшив, зшиття́; 2) змóва, страйк.
Стая — зграя́, (птиць) — табýн, (диких птиць)—клю́ча, ключ, (вовкiв, собак з самúцею)—тiчка.

Стволистый — стовбурува́тий; пня́стий; руркува́тий.
Стволовый—стовбуро́вий; пньо́вий, пне́вий; ці́вковий.
Стволъ — 1) сто́вбур, ці́вка, (коло самого коріня)—прикорень, (трохи дальше, не більше 2 аршинів) — окоре́нок; 2) (у рушниці)—ці́вка, ру́ля, ру́ра, ру́рка.
Створаживаться, створожиться—ву́рдитися, прову́рдитися, зсіда́тися, зсі́стися.
Створный, створчатый — полови́нчатий, полови́нчастий.
Створять, створить—зачиня́ти, причиня́ти, за(при)чиня́ти.
Стеаринъ—стеари́на.
Стебель, стебелёкъ — 1) стебло́, стебли́на, стебели́на, стебли́ночка, (дикорослої рослини)—били́на, били́нка, били́ночка, (товсте та високе)—сто́вбур, (переважно сухе)—бадили́на, бадили́нка, (зб.) — бади́лля, бадили́ння, (бур'яну) — бур'яни́на, бур'яни́нка, (гарбузів)—гарбузи́ння, (їстівне)—лопу́цьок, опу́цьок, (кавунів, гарбузів, огірків)—гу́дина, огу́дина, (картоплі) — ги́чка, картопли́ння, (квасолі) — квасо́линня, (кукурузи) — кукуру́зиння, (лози)—лози́на, (маку) — маковина, (зб.) маковиння, (очере́ту)—очере́тина, (хмелю) — хмели́на, (цибулі) — цибо́к, цибу́х, ци́бка, ду́дка, стрілка, (що стелеться по землі) — сте́люх; 2) стебло́, держачо́к (ложки).
Стебельковатый—стеблува́тий.
Стебельный—стебле́вий, стебло́вий.
Стеблистый—стебли́стий.
Стебокъ—сті́бок, штих (в шитві).
Стегальный—стебнува́льний, (що слу́жить до стебнува́ння).
Стёганый—стебно́ваний.
Стеганіе—стебнува́ння; стіба́ння.
Стегать — 1) (стегнуть) — шмага́ти, бато́жити, періщити, шмагну́ти, опері́щити; 2) (состегать) — стебнува́ти, стіба́ти, стебну́ти, стібну́ти.
Стегно—стегно́.
Стёжка—сті́бок, шва, шво.
Стезя—сте́жка, сте́жечка.
Стекать, стечь, ся—стіка́ти, збіга́ти, зли́ватися, стекти́, збігти, зли́тися, постіка́ти.
Стекло — скло́, шкло́. С. оконное — ши́бка, та́фля, (кругле)—оболо́нка. Вставить с.—заскли́ти, пошкли́ти.
Стекловидный—скловатий.
Стеклодѣліе—скля́рство.
Стёклышко, стекольце—шкільце.
Стеклянѣть—скляні́ти.
Стеклянный, стекольный — скляни́й, шкляни́й. С. заводъ—гу́та.
Стекольщиковъ—склярів.
Стекольщикъ — скляр, шкляр. С. быть — склярува́ти.
Стекольщичій—скля́рський.
Стелажъ—рештова́ння.
Стелька—у́стілка, у́стілочка, у́стілонька (в обув'я). **Пьянъ, какъ стелька** — п'я́ний, як ніч.
Стельная—ті́льна (про коро́ву).
Стемнѣть — сте́мні́ти, поте́мні́ти, сме́ркнути.
Стенаніе—зойк, зо́йкання, ски́гління.
Стенать—зо́йкати, ски́глити, ски́млити.
Степениться—статні́ти, шанува́тися.
Степенничать—статкува́ти.
Степенность—стате́чність, пова́жність.
Степенный, но—стате́чний, пова́жний, но.
Степенство—д. Степенность.
Степень—1) сту́пінь, щабе́ль (в драбині); 2) клас, стан, ра́нга; 3) коліно (в родстві).
Степенникъ, ца — стате́чний чоловік, стато́чна жінка.
Степной—степови́й. С. житель — степови́к.
Степнякъ—степови́к.
Степь, ж. р.—степ (м. р.).
Стерва—сте́рво, стерв'я́ка, па́дло.
Стервенѣть, остервенѣть—сатаніти, осатаніти, ов(ь)вірятися, оз(ь)вірітися, розсте́рвітися.
Стервоядный—стервоже́рний, стервої́дний.
Стервятина—стервина́, па́дло.
Стереженіе—стереження, пильнува́ння.
Стеречь, ся—стерегти́, ся, берегти́, ся, гляді́ти, пильнувати, пантрува́ти.
Стержень—1) се́рце (в дереві); 2) (в бобля́чці)—стри́жень; 3) (в річці)—стри́жень. Codex descendens — середній ко́рінь.
Стержневый—стри́жнева́й.
Стерлядь, стерлядка, риба Acipenser Ruthenus—чечу́га, чечу́ра.
Стерляжина—чечу́жина, чечу́же м'я́со.
Стерляжій—чечу́жий.
Стерпѣть, ся—сте́рпіти, втерпіти, ви́терпіти, притерпітися.
Стесывать, стесать—стісувати, стеса́ти.
Стеченіе—1) стіка́ння; 2) сплив, су́тіч, збіг (двох річок). С. народа—сто́впище, на́товп, та́снява. С. обстоятельствъ—збіг, склад обста́вин. С. неблагопріятныхъ обстоятельствъ—лиха́ годи́на; збіг несприятли́вих обста́вин.
Стечка—сказ і д. Бѣшенство.
Стибрить—стягти́, потягти́, сцу́пити, поцу́пити.
Стилка—сте́лення, сте́ливо.
Стиль—стиль, шти́ль, штиб.
Стипендія—стипе́ндія.
Стиралка—ганчірка.
Стиральный—пра́льний.
Стираніе—1) стира́ння; 2) пра́ння.
Стирать—1) (стереть, ся)—стира́ти, витира́ти, ростира́ти, сте́рти, ви́терти, росте́рти, ся; 2) (выстирать)—пра́ти, ви́прати.
Стирка—пра́ння.
Стискиваніе—сти́скування, стиска́ння.
Стискивать, стискат стиснуть—сти́скувати, стиска́ти, стисну́ти, посте́скувати. Стиснуть зубы—сці́пити зу́би.
Стихать, стихнуть — стиха́ти, та́хшати, сти́хнути, уни́шкнути, постиха́ти.

Стихи—вірші. с(ь)нівомóвки.
Стихíйный—стихíйний, первістковий, живлóвий.
Стихíя—стихія, первíсток, живлó.
Стихокропатель, стихоплетъ—віршомáз.
Стихосложéніе—віршотвóрення, стихотвóрення, віршувáння.
Стихотвореніе—вірша, вірші.
Стихотворецъ—віршовúк, віршник.
Стихотвóрный—віршóваний, віршовúй, віршопúсний.
Стихотворство—віршопúство, віршувáння.
Стихъ, стишокъ—вірш, віршик, стих.
Стлáнецъ—стéлюх (рослина, що стелиться по землі)
Стлать— 1) (постлать, ся)—слáти, стелáти, послáти, постелúти, ся; 2) (выстлать)—мостúти, помостúти; 3) слáтися, стелúтися, постелятися.
Сто—сто. **Сто съ лишнимъ**—стó з óком, стонáдцять.
Стоглавый—стоголóвий.
Стогна—(церк.-слов.) майдáн.
Стоговый—стоговúй.
Стоголовникъ, рос. Carduus—будяк, чортополóх.
Стогъ, стожекъ—стіг (р. стога), стіжóк, стіжóчок, (сніп)—підстóжжа, (перемолоченої соломи)—ожерéд.
Стойбище—кочóвище.
Стойка—1) стоя́ння, стíйка; 2) д. Прилавокъ; 3) (буд.)—підпóра, підпíрка; 4) (гірн.)—стóвпик.
Стойкій, ко—твердúй, непохúтний, но.
Стойкомъ—навстóячки.
Стойкость—твéрдість, непохúтність.
Стойло—стíйло, станóк.
Стоимость—вáртість, коштóвність, ціна́.
Стойня—стíйма, стовма́, стóячи, стóячки, навстóячки; сторч, навстóрч.
Стоить—коштувáти, вáртим бýти, виносити, знáчити, стóїти. **Стоитъ**—кошту́е, вáрто, вáрт. **Стоющій**—вáртий. **Не стоитъ**—не вáрт, не вáрто. **Не стоитъ благодарности**—немá зá що дя́кувати, немà зá що, немá дя́ки. **Стоитъ вамъ только приказать**—загадáйте тільки, трóба вам тільки звелíти. **Овчинка выдѣлки не стоитъ**—шкýрка за чиньбý не стáне. **Стоило большихъ усилій**—стáло трудá велúкого. **500 р. стоитъ**—500 карбóванців кошту́е, 500 карб. варт. **Ему ничего не стоитъ солгать**—йомý нічóго не знáчить збрехáти. **Стоющій дороже золота**—вартíший від зóлота.
Стократный, но—сторазóвий, во, стократ.
Стопъ—1) (у водяного млина)—лотóки, (у будéви)—ри́нва; 2) спад, відлúв.
Столбенѣть, остолбенѣть—стовпíти, остовпíти.
Столбецъ—стовпéць.
Столбикъ—стóвпчик, (у рослин плíдник)—сторчмачóк.
Столбнякъ—правéць, прямéць, остовпíння. **Привести въ столбнякъ**—правцéм постáвити. **На него нашелъ столбнякъ**—він остовпíв.
Столбовой—стовповúй. **С. дорога**—верстовúй шлях, бúта дорóга.
Столбообразный, столбчатый—стовбáтий.
Столбъ—стовб, стовп, слуп, (до которого ворота начеплені)—ворітниця, (для підпори)—сохá.
Столиственный, столистый—столúстий.
Столешница—стíльниця.
Столикъ—стóлик, (що в кутку стоїть)—косúнець, (в церкві, де продають с(ь)вічки)—титáрня.
Столица—столúця.
Столичный—столúчний.
Столковаться—справи дійти з ким.
Столкновеніе—зіткнення, сутúчка.
Столкнуться—зіткнýтися, вдáритися, бýцнутися.
Столовая—їдáльня.
Столоваться—харчувáтися, стравувáтися.
Столовникъ—харчовúк.
Столовый—1) столовúй; 2) харчовúй, (напр. харчові гроші).
Столоначальникъ—столоначáльник.
Столочь—стовктú.
Столпиться—стóвпитися, скýпитися, натиснýтися, згромáдитись.
Столпленіе—стóвпище, тúснява.
Столпы—д. Сіяніе сѣверное.
Столъ—стіл.
Столь—так, так сáме, так сáмо.
Столько—стíльки. **Столько же**—стíльки-ж. **Столько то**—стíлькись.—**Со столькими**—з тíлькомá.
Стольникъ—стóльник.
Столѣтіе—століття, вік.
Столѣтникъ, рос. Agave—столíтник.
Столѣтній—столíтній, віковúй.
Столярная—столя́рня.
Столярничать—столярувáти.
Столярный—столя́рський, столя́рний.
Столяровъ—стóлярів.
Столяръ—стóляр.
Стонаніе—стогнáння.
Стонать—стогнáти; стугонíти. **Часто стонущій**—стогнíй.
Стокогъ, ком. Oniscus asellus—стонóга.
Стонъ—стóгін.
Стопа—1) стопá, ступня́ (ноги);—2) ногá. **Къ стопамъ вашимъ**—до нíг вáших. **Идти по чьимъ стопамъ**—ітú за кúм, за чиїм слідóм, наслíдувати (кому);—3) слід, тропá, стéжка; 4) стопá (у віршах); 5) стопá, рáза (паперу).
Стопникъ—(артил.) клéйтух.
Стопка—1) половúнчик; келíшок; 2) кілóк, кілóчок. (вішати що); 3) стіжóк (соли, білúла, бакану то-що).
Стопный—стоповúй.
Стора—штóра, ролéта (на вікні).
Сторгованіе—сторгувáння.
Сторговать, ся—сторгувáти, ся, приторгувáти.
Сторицею—всóтеро.
Сторожа—сторóжа, вáрта.
Сторожевой—вартовúй, сторожевúй.
Сторожить—сторожúти, вартувáти.

Сторожка—сторожівня, сторо́жка; вартівня, (на баштані, въ лісі)—курінь.
Сторожкій—сторожкий.
Сторожокъ—1) стрілка, язичо́к (у вазі на коромислі); 2) цу́рка (в пастці), сторожо́к (в сітці).
Сторожъ — сто́рож, вартівни́к, чатівни́к, (в полі)—дановій.
Сторона, сторонка — 1) сторона́, сторінка, бік. Въ сторонѣ — о́сторонь, о́дсторонь, на бо́ці, у бо́ці, у́збіч, нау́збіч, збо́ку. **Держать себя въ сторонѣ**—бу́ти о́сторонь і д. **Сторониться.** — **Въ сторону** — у бік, на́ бік. **Шутки въ сторону**—без жа́ртів. **Въ противоположную сторону**—навпаки́, в протилежну сто́рону, наверлé. **Моё дѣло сторона** — моя́ ха́та з кра́ю. **На сторонѣ** — на о́дшибі. **На сторону**—а) д. **Въ сторону**, б) в чужі ру́ки, в чужи́й край. — **На всѣ четыре стороны** — на всі чоти́рі, на всі чоти́рі ві́три. **Со стороны** — з бо́ку. **Со всѣхъ сторонъ**—з усіх бокі́в, усіма́ сторона́ми, звідусіль. **Одною стороною**—одна́м бо́ком. **Съ двухъ сторонъ, съ обѣихъ сторонъ** — з дво́х, з обо́х бокі́в. **По сторонамъ**—по бока́х, з боків. **Смотрѣть по сторонамъ** — ґа́ви лови́ти, ві́трішки продава́ти. **Стороною идти, ѣхать** — бо́ком, бочко́м, з бо́ку доро́ги. **Узнать стороною** — від люде́й дізна́тись, перечу́ти через лю́ди, довідатись манівце́м. **Лѣвая сторона**—лівору́чча. **По лѣвую сторону**—наліво, лівору́ч. **Дѣти съ лѣвой стороны** — байстрюки́ і д. **Незаконнорожденные.**—**Правая с.**—правору́чча. — **По правую сторону** — напра́во, правору́ч. **Лицевая сторона** (тканини)—з лиця́, до́брий бік. **Солнечная с.**—відсо́ння. **Съ солнечной стороны**—на відсо́нні, з відсо́ння; 2) сторона́, сторі́нонька, край, країна. **Въ нашей сторонѣ**—в на́шім кра́ю, у нас. — **Родная сторона**—рі́дний край. **Чужая сторона** — чужи́на, чужа́ чужи́на, чужа́ сторона́; 3) (в процесі)—сторона́.
Сторониться, посторониться — уступа́тись, сторони́тись, схо́дити з доро́ги; бокува́ти від ко́го, одійти́ у бік, уступи́тися; цура́тися, ухиля́тися.
Сторонникъ—прихи́льник, прибі́чник.
Сторонній—сторонній, боковий.
Сторонушка—сторі́нонька. сторо́нонька.
Стосковаться (по комъ)—затужи́ти. зану́дитись (за ким).
Стоустый—сто́устий; стоголо́вий.
Стоцвѣтъ, рос. Anthemis nobilis L.—марина́, рум'я́нок, ху́павка.
Сточная труба—ри́нва.
Стоязычный—стоязи́кий.
Стояніе—стоя́ння.
Стоянка—пості́й, посто́янка, стано́вище, стано́висько. **Зимняя с.**—зимівля.
Стоять, стать—стоя́ти, ста́ти. **Стоя—стоя́чи, навстоя́чки. С. на часахъ**—на ва́рті, на ча́тах стоя́ти. **С. на своёмъ**—пра́вити своє. **С. на молитвѣ**—моля́тися. **С. передъ кѣмъ безъ шапки**—шапкува́ти. **С. на колѣняхъ** навко́лішки стоя́ти. **С. за кого**—обстава́ти за ким.
Стоячій—стоя́чий. **Вода с.**—нетéча, **стоячая вода́**, водості́й.
Стравливать, стравить—1) трави́ти, випаса́ти, стравити́, спа́сти, потолочи́ти; 2) ни́щити, зни́щити, вивóдити, повивóдити.
Страда — жни́во, жнива́. **Въ страду** — у жнива́.
Страдалецъ, страдалица — стра́дник, ця, страда́льник, ця, страда́лець, му́ченик, ця.
Страдальчески—як страда́льник.
Страдальческій — страда́льницький, му́ченський.
Страдальчество—страда́льництво, му́ченьство.
Страданіе — стражда́ння, страждува́ння, му́ка.
Страдательность—страда́льність.
Страдательный—страда́льний.
Страдать—стражда́ти, терпі́ти, му́читися.
Страдный—жни́вний.—**С. пора**—жнива́.
Стража—сторóжа, ва́рта, ча́та. **На стражѣ**—на сторóжі, на ва́рті.
Стражъ—сто́рож.
Страивать, строить—отру́ювати, потрýїти.
Страна—сторона́; край, країна. **Тёплая с.**—те́плий край, тепли́чина, (куди птиці на зиму одлітають)—ви́рій.
Страничный—сторі́нковий.
Страница, страничка—сторі́нка, бік; ка́ртка.
Странникъ, ца—мандрівець, мандрівниця; подорóжній, я.
Странничать—1) мандрува́ти; 2) химерува́ти, шту́ки витворя́ти, штукарюва́ти.
Странническій — подорóжницький, мандрівни́чий.
Странно—ду́дно, да́вно, химе́рно; неподóбно.
Странноприимный—гости́нний.
Странноприимный—гости́нний.
Странность — чудно́та, да́вність, химе́ра, чудасія, неподóбність.
Странный — чудни́й, дивни́й, чудернацький, чудородний, химе́рний, чудасійний, неподóбний, кумéдний. **С. человѣкъ**—чудна́ людина.
Странствіе—мандрува́ння, мандрівка і д. Путешествіе.
Странствованіе—мандрува́ння, ма́ндри, подорóжування.
Странствователь—мандрівник.
Странствовать—мандрува́ти, подорóжувати.
Странствующій — мандрівний, мандру́ючий.
Страстишка—корти́чка.
Страстной—страстни́й, страшни́й. **С. недѣля**—бі́лий, страстни́й ти́ждень.

Страстный, не—прѝстрастний; загáрливий, во, жагýчий, вогнювáтий, яркúй. **С. человѣкъ, с. женщина** (в половóму розумíнні)— яркúй чоловíк, яркá жíнка.

Страстотерпецъ, страстотерпица—мýченик, —ниця.

Страсть—1) мýка, страждáння, скорбóта, пáсія. **Страсти Господни**—мýки, стрáсти Христóві, пáсія; 2) прѝстрасть, жагá, жагóта. **С. любовная**—любощі, любкú; 3) дýже, страх, страшéнно, аж-аж-аж. **Мнѣ страсть хочется** — менí аж-аж-аж хóчеться. **Страсть, какъ болитъ**—страшéнно хвóрий.

Стратагема—пíдступ (на вíйні).

Стратегическій—стратегíчний.

Стратегикъ—стратéг.

Страусовый—струсéвий, струсúй, трусéвий.

Страусъ, лт. Struthio camelus — струсь, трусь, трускó.

Страхованіе—страхувáння, асекурáція, забезпéка, забезпéчення.

Страховать, застраховать — страхувáти, асекурувáти, застрахувáти, забезпечáти, забезпéчити.

Страховой—страховúй, забезпечáючий.

Страховщикъ—асекурáнт, страхівнúк.

Страхъ—страх, óстрах, ляк, жах, страхотá, жахóта; відповідáльність. **Страхи**—страхíття. **Набраться страху**—настрахáтися. **Нагнать с.** — страху нагнáти, жáху завдáти. **Паническій страхъ**—переполóх, пóполох, полáка. **Со страху**—з лáку, од лáку, од жáху. **Взять на свой страхъ**—на свою відповідáльність взáти.

Страхъ—страшéнно. **Страхъ, какъ богатъ**—страшéнно багáтий. **Страхъ много народу**—страшéнне багáто людéй.

Страшилище, страшило — страхóвисько, страхóвище, страшúло, страховинá, страхíття, страховíття.

Страшить, устрашить, ся — страхáти, ся, лякáти, жахáти, страшúти, ся, настрахáти, настрашúти, налякáти, ся.

Страшливость—боязлúвість, лякливість.

Страшливый—боязкúй, лякливий.

Страшно—стрáшно, бóязко, бóязно, лáчно; стрáшно, страшéнно. **Она страшно подурнѣла**—вонá страшéнно споганíла.

Страшный—страшнúй, (дуже) — страшéнний, страховéнний.

Стращаніе—страхáння.

Стращать—страхáти.

Стрекать, стрекнуть—штрикáти, шпигáти, штрикнýти, шпигнýти, стрикáти, стрикнýти.

Стрекнуть—1) д. Стрекать; 2) дáти дрáла, дмухачá дáти; дмухнýти, чкурнýти, дременýти.

Стрекоза, ком. Locusta verrucivora—кóник.

Стрекотаніе—скрéкіт, скрекотáння.

Стрекотать—1) скрекотáти; 2) цокотá(і)ти, торохкíти.

Стремглавъ—стрімголóв, сторч, нáсторч, сторчакá.

Стремешка—штрúпка (коло штанів).

Стремительно—прожóгом, мáттю.

Стремительность—прожóг, бúстрість; навáльність.

Стремительный—бúстрий, валкúй, навáльний.

Стремить—1) тягтú, унóсити, гнáти; 2) (устремить)—направлáти, напрáвити, втýпити (очí).

Стремиться—1) лáнути. (вузьким струмком)—дзюркóм бíгти; 2) прямувáти, поривáтися (куди, до чого), змагáтися (до чого), намагáтися (до чого), угонáтися (за чим).

Стремленіе—пóтяг, змагáння (до чого), поривáння (до чого), прямувáння.

Стремнина—крýча, строма, стромовúна, ýрвище, стрéм'я.

Стремнистый — крутúй, стрімкúй, урвúстий.

Стремя—стремéно, (мн.) стремéна.

Стремянка—1) стýпанка; 2) схóдня (драбúнка з набитими зверху брусками); 3) драбúнка (мотузяна).

Стремянникъ—стремíнник.

Стремянный—стремéннúй. **С. ремень**—пýплиця, пíслище.

Стреножить, стреножить—треножити, потреножити, (усіх)—перетреножити.

Стрепетъ, пт. Otis tetrax—хохітвá, стрéпет.

Стрескивать, стреснать — жéрти, лóпати, тріскати, пожéрти, потріскати, злóпати, стріскати.

Стречокъ, у виразі: „дать стречка"—дáти дрáла, дáти дмухачá, тáгу, дропакá, дременýти, дмухнýти, чкурнýти.

Стригачъ—стрижíй.

Стрибогъ — стрибог, посвúстач, вітрів бáтько.

Стригунъ—стрижáк, стрижачóк, стригýн, стригунéць.

Стриженіе—стрúження.

Стрижка—1) стрúження, стрижбá; 2) стрúга, стрúжка.

Стрижовый—щуровúй.

Стрижъ, пт. Hirundo riparia—щур, пічкýр.

Стричь, остричь, ся—стригти, постригти, ся. **Стригущій овецъ** — стрижíй. **Стриженный, ая**—стрúга. **С. голова** (дуже низько)—гóра.

Строганіе—стругáння.

Строгательный—стружнúй.

Строгать—стругáти.

Строгій—строгий, сувóрий, гóстрий.

Строго—строго, сувóро, гóстро.

Строгость—строгість, гóстрість.

Строжайшій—престрогий, найстрогíший.

Строевой—1) будівельний, будівляний; 2) шереговúй, строевúй.

Строеніе—1) будувáння (дія); 2) будóва, будівля, будúнок; 3) строíння, настрóювання, налáжування, ладну-

ва́нія (напр. гуслів).
Строй—1) стрій, шик, (в шеренгу)—ла́ва, шере́га; 2) лад, згі́дність (тонів).
Стройка—будува́ння.
Стройно—в лад, згі́дно, зграйно.
Стройность—1) стру́нкість; 2) лад, зграйність, згідність то́нів.
Стройный—1) струнки́й, стру́нький, ставни́й, стрімки́й; 2) згі́дний, зграйний.
Строитель—будівни́к, будівни́чий.
Строительница—будівни́ця.
Строительный—будівельний, буді́вляний.
Строительство—будівни́цтво.
Строить—1) (построить)—будува́ти, стро́їти, ста́вити, збудува́ти, постро́їти, ся, поста́вити, (мурований будинок)—мурува́ти, змурува́ти. С. ле́са—ста́вити решто́вання; 2) (настроить)—стро́їти, настро́ювати, нала́жувати, ладнува́ти, настро́їти, нала́дити; 3) (выстроить)—стро́їти, шикува́ти, шерегува́ти, ва́строїти, вшикува́ти, ся.
Строка—ряд о́к; вірш.
Стропилина, стропило—кро́ква, кро́квина, кро́кви, (на розі)—наріжник, (на сохи під покрівлю)—ощепини, ключи́ни.
Стропилить—ста́вити кро́кви́.
Стропильный—кроківни́й. кроків'я́ний.
Строптивость—супере́куватість, перекірливість, неслухня́ність.
Строптивый—супере́куватий, перекірливий, неслухня́ний, сварки́й.
Строфа—строфа́.
Строченіе—стебнува́ння; дря́пання, шкря́бання.
Строчить—1) (выстрочить)—стебнува́ти, ви́стебнувати; 2) (настрочить)—дря́пати, шкря́бати, надря́пати, нашкря́бати.
Строчка—1) д. Строка; 2) стебнівка, ви́стіг; стебнува́ння (в шитві).
Строчный—рядкови́й. **Строчныя буквы**—малі бу́кви, літери.
Струбцынка—шруб (для стискання, у столярів).
Струговой—1) стругови́й; 2) байдако́вий, байда́шний.
Струговщикъ—байда́шник.
Стругъ, стружекъ—1) байда́к, байдачо́к, струга́; 2) струг.
Струдель—вертуна́, стру́дель.
Стружка—1) струга́ння; 2) стру́жка, остру́жка.
Стружковый—стружкови́й.
Струить, ся—ли́ти, лля́ти; точи́тися, дзюрі́ти, ся, дзюркоті́ти.
Струйчатый—хвиля́стий.
Струкъ, стручёкъ—стру́к, стручо́к.
Струна, струнка—струна́, стру́нка.
Струнный—стру́нний.
Струноподобный—струнки́й.
Струпъ—струп, (мн.)—стру́пи, шо́луді.
Струповый—струпови́й.
Струповатый—струпува́тий, струпли́вий.
Струпѣть, острупѣть—струпі́ти, заструпи́тися.
Струсить, струхнуть—зляка́тися, оторопі́ти, зво́мпити.
Стручковатый—струкува́тий.
Стручковый—стручкови́й.
Струя—стру́я, струмина́, стру́мінь, цівка. **Струёй течь**—дзюрко́м текти́, бігти; цівкою текти́, лля́тись. С. дыму—звій ди́му.
Стрѣла, стрѣлка—1) стріла́, стрі́лка; 2) рос. Menyanthes trifoliata L.—трифо́лія, бобівни́к, конюши́на, ятло́вина. Sagittaria Sagittaefolia L. — стрі́лка, водяна́ стріли́ця, чо́вник. **Громовая с.**—грімни́ця.
Стрѣловидный—стрілува́тий, стрільча́стий.
Стрѣловый—стрілє́цький, стрільцеви́й.
Стрѣлокъ—стрілє́ць, (влучний)—ціле́ць.
Стрѣлолистникъ, рос. Sagittaria—д. **Стрѣла** 2.
Стрѣлка—стрі́лка; стрі́лка (у годи́нника); язичо́к (у вага́); у́ставка (у сорочки); стрі́лка (у квіток). **Магнитная с.**—маг'несо́ва го́лка.
Стрѣльба—стрільба, вогонь, стріля́ння.
Стрѣльбище—стрільбище.
Стрѣльчатый—стрілкува́тий (про цибулю); (буд.)—лучко́вий.
Стрѣляніе—стріля́ння.
Стрѣлять—1) (выстрѣлить, стрѣльнуть)—стріля́ти, пали́ти, стрельнути, ви́палити. **Стрѣлять въ ушахъ**—стріля́е, штрика́е в вухах; 2) (застрѣлить)—стріля́ти, застрі́лювати, застрі́лити, заби́ти, вби́ти.
Стряпаніе, стряпня—готува́ння, по́рання, куховарення.
Стряпать, состряпать—готува́ти, кухова́рити, по́ратися, зготува́ти.
Стряпуха—куховарка.
Стряпческій—адвока́цький.
Стряпчество—адвока́цтво.
Стряпчій—адвокат.
Стрясать—стру́шувати.
Стряхивать, стряхнуть, ся—стру́шувати, обтру́шувати, струси́ти, обтруси́ти, ся.
Студенистый—драгля́стий.
Студено—хо́лодно, зи́мно.
Студёный—холо́дний, зи́мний.
Студень—холоде́ць, драглі.
Студенность—зи́мність, студе́ність.
Студентъ—студе́нт.
Студенческій—студе́нський.
Студенѣть—на хо́лод зано́ситись, холодні́ти, холодні́шати, студені́ти.
Студить, остудить, ся—студи́ти, холоди́ти, остуди́ти, прохолоди́ти.
Стужа—хо́лод, холодне́ча.
Стукальцо—бря́зкало.
Стуканіе—сту́кання.
Стукать, стукнуть—сту́кати, сту́кнути.
Стукаться, стукнуться—сту́катися, сту́кнутися, уда́ритися, торо́хнутися.
Стукотня—стукотня́, сту́княва, стукотне́ча, стуко́тнява, гру(ю)котня́, грюкотне́ча, гуркотня́, торохне́ча, та-

рахкани́на, (од ніг)—тупотня́.
Стукъ—стук, сту́кіт, (дужчий) — грюк, (сильний але глухий)—бу́хання.
Стукъ—(присл.) стук, грюк, бух, гуп, торо́х.
Стулъ, стулякъ—стіле́ць, стільчик, дзя́гли́к, дзя́гличок.
Стульный—стільцеви́й.
Ступа, ступка—сту́па, сту́пка, мущи́р, (дерев'яна)—ковга́нка.
Ступа́—ходá, ступá (вільна, про коней).
Ступальная мельница—топчáк.
Ступенчый—ступньови́й, сходови́й.
Ступать, ступить—ступа́ти, ступи́ти, ступну́ти, (важко)—чвала́ти, чала́пати.
Ступень—сту́пінь, щабе́ль (в драбині), ступня́ця, (в екіпажі)—підніжжа, ступі́йка. **Ступенька**—схі́(о́)дка, схі́дець, (мн.)—схі́дці.
Ступеньки—схóди, схíдці, прúступки.
Ступица—ма́точина, ступи́ця, коло́диця, (товстий кінець)—си́ч, (тонкий)—рука́в.
Ступка—сту́пка, мущи́р, гу́ска (со́лі).
Ступня—ступня́, плюсня́, стопá.
Стучаніе—сту́кання, грю́кання, ту́кання, гу́пання, торóхкання.
Стучать, стукнуть — сту́кати, грю́кати, сту́кнути, грю́кнути, (довго)—стукоті́ти, грюкоті́ти, (сильно) тарáхкати, торóхкати, торóхнути, (про годинник)—цо́кати, (про серце)—колоті́тись, (ногою)—ту́пати, тупоті́ти, (в такт)—підту́пувати.
Стушеваться—присмирні́ти, зни́кти.
Стыдить, ся, пристыдить, устыдить, ся—соро́мити, ся, со́рому завдава́ти, встида́тися, соро́митися, засоро́мити, ся, со́рому завда́ти, завстида́ти, ся.
Стыдливость—соромли́вість.
Стыдливый, во—соромли́вий, сором'я́зливий, во.
Стыдно—со́ромно, со́ром, вста́дно.
Стыдный—соромі́тний, стидки́й.
Стыдъ—со́ром, соромóта, встид.
Стылу—зза́ду.
Стылый—прохоло́лий.
Стынуть, стыть, остыть—холóнути, застига́ти, захолóнути, прохолóнути, засти́гти, засти́гнути.
Стычка—пота́чка, бі́йка, сва́рка, суті́чка.
Стѣна, стѣнка—стіна́, стінка, (кам'яна) мур, (проти печі)—передпі́чна, (знадвірня, фасадна) — чі́льна. **Идти стѣною**—ла́вою йти́.
Стѣнница—(росл.) по́мур. Parietaria.
Стѣнной—стінни́й, постінний.
Стѣнобитный—муролóмний. **С. орудіе, с. машина, стѣноломъ**—тара́н.
Стѣноломъ—тара́н, муролóм.
Стѣнописецъ—мала́р муровúй.
Стѣнопись—фре́ска.
Стѣноточецъ—ша́шель.
Стѣсненіе—сти́снення, зду́шення, сти́ск, у́тиски. **С. въ груди**—сти́ски.
Стѣснительный—утиска́ючий, тяжки́й.
Стѣснять, стѣснить, ся — 1) стиска́ти, стисну́ти, ся і д. **Сжимать**; 2) тісни́ти, утісня́ти, утиска́ти, стиска́ти, стисну́ти, заневоли́ти, бу́ти на зава́ді, на перешкóді, заважа́ти; 3) соро́митися, стида́тися, не нас(ь)мі́ти.
Стягивать, стянуть, ся—1) стяга́ти, стягти́, зволіка́ти, зволокти́. **Стягивающій сѣно**—тягáльник, тяга́ч; 3) стя́гувати, затя́гувати, затягти́, ся,
Стягъ—друк, підóйма; стяг, пра́пір, хоругва́, хоро́гва, коро́гва.
Стяжаніе—надба́ння, придба́ння; кори́сливість, захла́нність, захóпчивість.
Стяжать—набу́ти, придба́ти, зажи́ти (чого). **Стяжать славу**—зажи́ти сла́ви.
Стяжатель—придба́ч; хапу́н, хапу́га.
Стяжательный — захла́нний, жадібни́й, заже́рливий, хапту́рний.
Стяжка—стяга́ння.
Стяжной—стяжни́й.
Суббота, здр. **субботка** — субóта, субíтка, субíтонька, (у жидів) — ша́бас(ш). **С. Лазарева**—ве́рбна субóта. **С. родительская**—поміна́льна с. **С. на 5 нед. В. П.**—похвала́, похва́льна с. **Наступила суббота**—посубóтіло.
Субботники—субóтники.
Субботный—субíтний.
Субботникъ—субíтки, пам'ятні́, пам'яткóве (кара в школах по суботах).
Субой—замéт (д. **Сугробъ**).
Субсидія—субси́дія, грошова́ запомóга.
Суглинистый—суглини́стий.
Суглинокъ—су́глинок.
Сугорбиться—згóрбитися.
Сугробъ — замéт, (великий) — кучугу́ра, (впоперек дороги)—перевíй.
Сугубо—удвóе, подвíйно.
Сугубый—подвíйний, двоíстий.
Судаковина—судачи́на, судáче м'я́со.
Судаковый—судакóвий, судáчий.
Судакъ, (риба) Perca Lucioperca — суда́к, (на Дону і в де яких иньших міцях)—сула́.
Сударушка — 1) господи́ня; 2) коха́нка, лю́бка, милода́нка.
Сударыня—господи́ня, добро́дійка.
Сударь—госпóдарь, добро́дій.
Судачить—суди́ти, суда́чити.
Судачій—судакóвий, суда́чий, судачи́ний.
Судебникъ—суде́бник, закóни.
Судебный — судовúй, су́дний; пра́вний. **Судебнымъ порядкомъ** — судóм, суде́вне.
Судейцъ—судовúк.
Судейскій—судовúй, суде́йський.
Судейша—судиíха, суддíха.
Судёнышко—суде́нце.
Судилище—су́дище.
Судить — 1) ду́мати, гада́ти, міркува́ти; 2) суди́ти.
Судиться — суди́тися, позива́тися, правува́тися, (довго або раз-у-раз) — тяга́тися, води́тися.
Судно, мн. **суда**—стільчáк.
Судно, мн. **суда**—судно́, (мн.) су́дна; барка́с, дуб, байда́к, ча́йка, га́лера.
Судный—су́дний; судовúй. **Судное дѣло**—

судова́ спра́ва.
Судовщикъ—кораба́льник.
Судовой—судова́й.
Судоговореніе—судові ро́чі.
Судокъ, частіше мн. **судки** — 1) миси́чки з у́шками (щоб носи́ти стра́ву), по́суд; 2) поставе́ць з пляшечка́ми (для о́цту, гірча́ці то́-що).
Судомойка—1) помива́чка; 2) ми́йка.
Судомойный—помива́льний.
Судопроизводство — судочи́нство, проце́с, спра́ва судова́.
Судоработникъ, судорабочій — робітник на су́днах.
Судорога, spasma, spasmus — корч, ко́рчі, перело́ги, су́дорога.
Судорожиться—ко́рчитися, крива́тися.
Судорожный—конвульсійний, корчова́й.
Судостроеніе—кораблебудо́ва; корабе́льне, паропла́вне будівни́цтво.
Судостроитель — будівни́к су́ден, паропла́вів.
Судоустройство—судова́ орґанізація.
Судоходный—судохо́дний, сплавни́й.
Судоходство — плавба́, пароплавба́, пароплавство.
Судохозяинъ—влас́ник судна́.
Судъ — суд (місце і дія), спра́ва* (дія). **Верховный судъ**—генера́льний, найви́щий суд. **Гражданскій с.**—цивільний суд. **Уголовный с.**—ка́рний суд. **Окружной с.** — окру́жний суд. **Судъ присяжныхъ**—суд присяжних. **Принести жалобу въ судъ**—запізва́ти до су́ду. **Являться въ судъ**—ста́витися в суді. **Отдать подъ судъ**—поста́вити перед суд. **Искать суда, просить на кого въ судѣ**—позива́ти (кого). **Позвать, привлечь къ суду**—пода́ти на ко́го в суд, потягти́ на суд. **Поспѣшный судъ**—скваплйвий суд.
Судьба, судьбина, судьбинушка—до́ля, судьба́, тала́н, планета́, (здр.) до́ленька. **Злая судьба**—лиха́, тяжка́ до́ля, безтала́ння, недо́ля. **Такъ угодно было судьбѣ**—так вже суди́лося. **Какими судьбами вы здѣсь?**—як ви тут опини́лись, як се вас до́ля занесла́ сюда́?
Судьбы—призна́чення (Боже).
Судья—суддя́, суде́ць, суда́щий, суди́тель, (жінка його) — суддіха, суддіха, (дочка)—суддівна, (син)—судіенко.
Суевѣріе—суєві́р'я, суєвірство, забобо́н.
Суевѣрка—забобо́нниця.
Суевѣрничать—бу́ти забобо́нним.
Суевѣрно—суєві́рно, забобо́нно.
Суевѣрность—суєві́рність, забобо́нність.
Суевѣрный—суєві́рний, забобо́нний.
Суевѣрство—суєві́рство, забобо́ни.
Суевѣръ—суєві́р, забобо́нник.
Суесловіе—марнослів'я.
Суесловный—марномо́вний, марнослівний.
Суесловъ—марномо́вець, марносло́вець.
Суета—1) марно́та, суєта́. **Суета суетъ** — марно́та над марно́тами; 2) метушня́, метуші́ння, хватання́, шамо́тнява, ша́рварок; 3) клопоту́н, побігач.
Суетиться — метуши́тися, клопота́ти, ся, мота́тися, комаши́тися, колота́тися.
Суетливость — метушлйвість, клопотлйвість.
Суетливый—метушлйвий, клопотлйвий.
Суетность—ма́рність.
Суетный, но—ма́рний, но.
Сужденіе, суженіе — 1) суд, су́дження; 2) прися́уд, ви́рок, рішине́ць; 3) мі́ркування, ро́зсуд, ду́мка, га́дка.
Суждённый—су́жений. **Суждено**—суди́лося, наре́чено.
Суженый, ая—су́жений, на, богда́н, ка.
Суживаніе—звужування.
Суживать, сузить, ся—звужувати, звузити, ся, повузити, (про кілько)—позвужувати, (надто)—перевузити.
Сука—су́ка, су́чка, суці́га.
Сукинъ—су́чий.
Сукно—сукно́, (мали́нове, черво́не)—кармазин, (біле турецьке)—габа́, (англійське)—саєта.
Сукновальня—валю́ша, валю́шня, сукнова́льня.
Сукновальный — валю́шний, сукнова́льський.
Сукновалъ—валій, валю́шник, сукнова́л.
Сукноділіе—ви́ріб сукна́.
Суковатый—сучкува́тий.
Суконка—сукни́на, суко́нце.
Суконный—сукня́ний, суко́нний, (з кармазину)—кармази́новий, (з габи)—габо́вий, (з саєти)—саєтовий. **С. мастеръ**—сукна́рь.
Суконщикъ—сукна́рь.
Сукотная (кошка)—кітна́ (кі́тка).
Сукровица—Serum sanguinis—па́сока, мазка, су́кровиця, сукрова́тиня, (з мертвого)—роп'а́, мурави́ця.
Сукровичный—сукрова́тий, роповй.
Сукъ—сук, сучо́к.
Суленіе—обіця́ння.
Сулема—Mercurius sublimatus corrosivus—сулема́.
Сулея, сулейка—сулія́, сулійка (пля́шка плескувата).
Сулить, посулить, ся—обіця́ти, обіща́ти, ся, наобіця́ти.
Султанъ—1) султа́н (царь турецький); 2) ки́тиця (з пір'я).
Сума, сумка—то́рба, торби́на, торби́нка, то́рбочка, (поб.) то́рбище, (на тютюн)—гаман, гаманець, (у Гуцулів)—та́шка. **С. патронная**—ладівни́ця. **Сума переметная** — бе́саг, бе́саги, са́ква, са́ківка, саква́ (подвійні торби́, що перекидаються через плече́).
Сумасбродничать—навісніти, шаліти, навіжені́ти
Сумасбродный—навіжени́й, навісноголо́вий, навісни́й, шалени́й.
Сумасбродство—навіжени́ство, шалени́ство.
Сумасбродъ—варія́т, шалени́ець.
Сумасшедшій—божевільний; несамовити́й, навісни́й, навіжени́й, навісноголо́вий; біснува́тий; душевно-хво́рий,

душевно-слабы́й. С. домъ—божевільня; дім для душе́вно-хво́рих.
Суматоха—сум'я́ття, метушня́, гармидер, ко́лот, бігани́на, варві́тня́, ре́йвах.
Сумасшествіе — божевілля; навіже́ство, дурі́йка.
Сумасшествовать—божево́літи, божевіліти, навісніти.
Сумахъ, рос. Rhus Cotinus L.—рай-де́рево, ско́мпія.
Сумбурный—недоре́чний, недола́дний, неподо́бний.
Сумбуръ—дурни́ця, бредня́, нісенітниця, безла́ддя, недола́дність.
Сумеречный—смерко́вий.
Сумерки—смерк, при́смерок, смерка́ння, (легенькі)—су́тінки, при́мерки, (ранні)—при́смерок. С. ночные—нічни́. Сумерками, въ сумерки — смерко́м. Передъ сумерками — при́смерком. Наступить сумеркамъ—приме́ркнути, сме́ркнути.
Сумка—торби́нка; ра́нець.
Сумка сердечная—осе́рдя, Pericardium.
Сумма—су́ма, ці́лість, кошт.
Суматошливый—д. Суетливый.
Сумочный—торбови́й, ра́нцевий.
Сумракъ—су́тінок, мря́ка, те́мрява.
Сумрачность—хму́рність, похму́рість.
Сумрачно—су́тінно, похму́ро.
Сумрачный—хму́рий, хмурни́й, похму́рий, похму́рний, хма́рний, те́мрявий.
Сумчатый—торби́нчатий. Сумчатыя животныя—торбачі, торбуни́.
Сумѣть—з'у́міти, вта́мити, второпати. С. сдѣлать, уголить (кому)—потра́пити зроби́ти, догоди́ти (кому).
Сумятица—ро́зрух, завір'юха.
Сундукъ, (здр.) — сундучокъ — скри́ня, скри́нька, скри́нечка, (ящик в скрині на дрібні речі) — прискри́нок, (кришка)—ві́ко, (подовжна стінка передня) — причі́лок, (поперечна)—бік.
Сундучникъ—скри́нник, скриня́р.
Сундучный—скри́нний, скриньови́й.
Сунесонъ, сунесь — су́пісок, піщани́ця, піскови́на.
Сунесчаный—су́піскуватий.
Сунить, насунить, ся—хму́рити, насу́плювати, ся і д. Насупить, ся.
Суповой—суповий, ю́шечний.
Супонить, засупонить—супо́нити, затягти́ супо́ню.
Супонь—супо́ня.
Супоросая, супорось — супоро́са, поро́сна свиня́.
Супостатъ—во́рог, супроти́вник, супоста́т.
Супруга—супру́га, жі́нка, дружи́на, дружи́нонька.
Супруги—супру́ги, подру́жжа, чоловік та жі́нка.
Супругъ—супру́г, дружи́на, чоловік, муж.
Супружескій—супру́жий, подру́жий.
Супружество—1) шлю́б. Вступить въ супружество—одружи́тися, побра́тися, шлюб взя́ти, зако́н прия́ти; 2) подру́жжа.
Супружній—чоловіків.
Супъ—су́п, ю́шка, щерба́.
Сургучъ—ла́к (щоб печатати), **сургу́ч**.
Сургучный—ла́ковий, сургучовий.
Сурдина, сурдинка — **сурди́на, гасі́лка**. Подъ сурдинку—на́шком, ти́шкома́шком.
Сурикъ, краска Minium—**су́рик, манія, мані́йка**.
Суриковый—маній о́вий.
Сурковый—бабако́вий.
Сурка—пи́ка, пи́сок і д. Морда.
Суровость, суровство — сувори́сть, го́стрість; жорсто́кість.
Суровскій—блава́тний.
Суровый, во—1) товста́й, гру́бий (про полотно); 2) похму́рий, пону́рий, ро, похню́пий; 3) сувори́й; жорсто́кий; 4) лю́тий, жорсто́кий.
Суровьѣ—гру́ба тканина́.
Суровѣть—става́ти сувори́м.
Сурокъ, з(ь)в. Mus marmotta—баба́к, бабачо́к.
Сурьма, Antimonium, Stivium—су́рма.
Сурьмило—чорни́ло.
Сурьмить — чорни́ти, підче́рнювати (волосся).
Сурьмленіе—чорніння, карува́ння.
Сурьмяной—сурмико́вий.
Сурѣпа, рос. Brassisa Rapa—**свиріпа**.
Сурѣпица, рос. Erysimum Barbarea, Brassica vulgaris R., B. Rapa—свиріпа, (зроблений з неї)—свиріпя́ний.
Сусакъ, рос. Butomus umbellatus L.—**осо́тня́г, жа́б'яча цибу́ля**.
Сусаль, сусальное золото — шума́ха, позлі́тка.
Сусликовый—оврахо́вий, хаврахо́вий.
Суслякъ, з(ь)в. Rusticula fibulus—овра́х, овражо́к, хаврах, хаврашо́к.
Суслить—1) пи́ти (довго), ду́длити, цмо́лити, тягти́; 2) сли́нити.
Сусло—су́сло, гу́ща від со́лоду.
Сусляникъ—су́слик (пірник на суслі).
Суставъ—суста́в, **суста́вець**, (пальців)—щи́колоток.
Суставный—суста́вний.
Сусѣкъ—д. Закромъ.
Сутки—доба́, су́тки.
Сутовка, рос. Ajuga Chamaepitys L.—**кадило**.
Сутолока—гарми́дер, безла́ддя, бігани́на і д. Суматоха.
Суточный—добови́й, сутковий.
Сутуга—дріт (залізний).
Сутужный—дротяни́й (зроблений з дроту).
Сутулина—1) похи́лість (дерева); 2) горб, кривина́ (хребта).
Сутулиться, ссутулиться — го́рбитися, згорблюватися, згорбитися.
Сутуловатый—згорблений, суту́лий.
Сутяга—сутя́га.
Сутяжить—тяга́тись (по судах), позива́тись.
Сутяжничество—сутя́жництво.
Сутяжническій—сутя́жний.
Суть—суть, суття́, іста.
Суфиксъ—(грам.) приста́вка, су́фікс.

Суфлёръ—підка́зчик, суфльо́р.
Суховёртка, рос. Prunella vulgaris L.—горля́нка, суховёршки.
Суховатый, то—сухува́тий, то, по́сухий, хо.
Суховатость—сухува́тість.
Суходолъ—суходіл.
Сухожиліе—суха́ жила́, ту́жень.
Сухожильная оболочка—(анат.) твердівка.
Сухой, сухо—сухи́й, су́хо. **Сухая земля**—сухозе́мля. **С. лѣто**—сухолі́ття, сухе́, посу́шне лі́то.
Сухонькій, сухонько—сухе́нький, сухе́нько.
Сухопарый—сухорля́вий.
Сухоподстойникъ—сухості́й, сушни́к, сушня́к.
Сухопутный—1) сухопу́тний; 2) сухозе́мний.
Сухопутье—сухопу́ття.
Сухоребрица, рос. Draba L.—чисте́ць, рижу́ха.
Сухорось—ніч без роси́.
Сухорукій—сухору́кий.
Сухость—су́хість.
Сухостой—сухості́й, сухолі́с.
Сухота—1) су́хість; 2) сухо́та, сухо́тонька.
Сухотка—(мед.) сухо́ти.
Сухотный корень, рос. Arum maculatum L.—коза́ча борода́.
Сухоцвѣтъ, рос. Xeranthemum annuum L.—безсме́ртки, воло́шки.
Сухощавость—сухорля́вість.
Сухощавый—сухорля́вий, худорля́вий.
Сухоядникъ, рос. Struthiola—во́вчі жи́ли.
Сухоядѣніе—сухоїжа, суха́ їжа.
Сучёкъ—сучо́к.
Сученіе—сука́ння.
Сучёнка—су́чечка.
Сучить, ссучить, ся — 1) сука́ти, зсука́ти, ся; 2) кача́ти (напр. тісто).
Сучій—су́чий.
Сучка—су́чка.
Суша—1) суходіл; 2) д. **Засуха.**
Суше—сухіше. **С. становиться** — сухі́шати.
Сушеніе—су́шення, суші́ння, сушня́.
Сушеный—су́шений, суше́ний, сушня́вий. **С. фрукты**—сушняк.
Сушило, сушильня—суша́рня, сушня́.
Сушительный—вису́шуючий.
Сушить — 1) (высушить) — суши́ти, ви́сушити; 2) (изсушить) — суши́ти, зсуши́ти.
Сушка—сушня́.
Сушникъ, сушнякъ—сухості́й, сушни́к.
Сушь—1) суша, сушни́к, сушня́к; 2) засу́ха, посу́ха, су́ша.
Существенность—істо́тність, суть.
Существенный—істо́тний, і́стий.
Существительное (имя)—іме́нник.
Существо — 1) істо́та; створі́ння; 2) суть. **По существу**—по су́ті.
Существованіе—іс(т)нува́ння.
Существовать—іс(т)нува́ти, іс(т)ні́ти, животі́ти.
Сущій—су́тий, су́щий і д. **Настоящій.**
Сущность—суть, суття́, іс(т)ність, головна́ річ, сама́ річ.
Суягнякъ—кітна́ (вівця).
Сфальшивить—сфальшува́ти.
Сфера—сфе́ра, о́бсяг, оточення, окру́ження.
Сферическій — сфери́чний; опу́клий, куля́стий.
Сформировать, ся—сформува́ти, ся.
Схапать, нуть—ха́пнути, поцу́пити.
Схватецъ—гапличо́к.
Схватка—1) поти́чка, бі́йка, (сам на сам) —ге́рець, герць; 2) зва́да, сва́рка.
Схватывать, схватить, ся—1) хапа́ти, схопи́ти, у(в)хопи́ти, ся, (про кілько)—посхо́плювати, ся. **Схватить кого** — схопи́ти. **С. съ мѣста**—схопи́тися, посхо́плюватися; 2) стина́тися, счі́плюватися, стя́тися, зітну́тися, счепи́тися.
Схитрить—схитри́ти, схитрува́ти.
Схлёбывать, бнуть—сьо́рбати, сьорбну́ти.
Сходбище—схо́дини, схо́дьбище.
Сходить, сойти — 1) схо́дити, зіхо́дити, зійти́. **Сходить, сойти съ ума**—божево́літи, навісні́ти, збожево́літи, знавісні́ти, з ро́зуму эступа́ти. **Онъ сходитъ съ ума за этой дѣвушкой**—він дурі́є (шаліє) через сю́ дівчину; 2) убува́ти, спада́ти; 3) одхо́дити, одійти́; схо́дити, зійти́; ка́дати, ки́нути (службу або житло). **Сойти съ квартиры**—перебра́тися.
Сходиться, сойтись — 1) схо́дитися, зіхо́дитися, зійти́ся, (кілько)—посхо́дитися; 2) погоди́тися. **Сойтись въ цѣнѣ**—погоди́тися на ці́ні.
Сходить, схожу—піти́; піду́.
Сходка—схо́дка, схі́дка, схо́дини.
Сходный, но — 1) збі́рний; 2) згі́дний, но (з чим), подібний (чому), схо́жий (на що; 3) недороги́й, недо́рого, помі́рний, но.
Сходня—схо́дні.
Сходство, схожесть—схо́жість, подібність.
Сходствовать—похо́дити (на кого, на що), вдава́ти (на кого), вдава́тися (в кого).
Сходъ—1) схід (дія); 2) схід (місце); 3) д. **Сходка. Сельскій с.**—сільський схід, грома́да.
Схожденіе—д. **Сходъ 1.**
Схожій—подібний, схо́жий.
Схоронить, ся — 1) схова́ти, заховáти, ся; 2) похова́ти.
Сцака (сп. р.)—сцику́н, ха.
Сцаки—сця́ки, сцикля́на, сцикля́ни.
Сцаніе—сцяння́.
Сцапать, сцапнуть—схопи́ти, зла́пати.
Сцарапывать, сцарапать, сцарапнуть—здира́ти, зідра́ти, здря́пати, здряпну́ти.
Сцать—сця́ти, пісяти.
Сцаться, усцаться, обосцаться — усцика́тися, всика́тися, усця́тися, упісяти, обісця́тися, обпісяти.
Сцена—1) я́ва, сце́на (в драматичній дії); 2) кін (р. ко́ну).
Сценическій—сцені(й)чний.
Сцѣживать, сцѣдить, ся — сціжувати, сці́дати, ся, посціжувати.
Сцѣпка, сцѣпъ—счі́пка.
Сцѣпленіе—счіплювання.

Сцѣпленіе — 1) (хим̀ч.) спій̀ність, сполу́чення; ску́пність (однорі́дних часто́к); 2) ланцю́г.
Сцѣплять, сцѣпить, ся — 1) счі́плювати, счепи́ти, посчі́плювати, ся. **Сцѣпить зубы**—сці́пити (зуби); 2) стина́тися, счі́плюватися, зітну́тися, счепи́тися.
Сцѣпной—зачі́пни́й, счі́пни́й.
Счаливать, счалить, ся — сча́лювати, сча́лити, ся.
Счастіе — ща́стя, тала́н, щасли́ва, до́бра до́ля, гара́зд. **Къ счастью** — на ща́стя.
Счастливецъ, счастливица — щасли́вець, щасли́виця, щасна́ця, тала́нниця.
Счастливить, осчастливить — щасли́вити, ущасли́вити.
Счастливиться—ща́сти́ти, тала́нити, форту́нити, вести́ся.
Счастливо—1) щасли́во, ща́сно; 2) до́бре, гара́зд.
Счастливый — щасли́вий, ща́сний, тала́нливий, тала́нний. **Будьте счастливы**—щасли́во! **Счастливъ твой Богъ!**—ща́стя твое!
Счерпывать, счерпать, счерпнуть — збира́ти, зібра́ти (зверху), (шумовину)—зшумова́ти, зня́ти шумови́ну.
Счерчивать, счертить—зрисо́вувати, зрису́вати.
Счёсывать, счесать, ся — счі́сувати, счеса́ти, посчі́сувати, ся.
Счётный — 1) полічений, лічений, зрахо́ваний. **Счётныя деньги** — полічені, лічені гро́ші; 2) рахунко́вий. **Счётная книга** — кни́га раху́нків. **Счётное отдѣленіе** — відді́л рахунко́вий.
Счетоводство—рахівни́цтво.
Счетоводъ—рахівни́к.
Счётчикъ, ца—лічи́льник, ця.
Счетъ—лік, лічба́, лічі́ння, чи́слення, раху́ба; раху́нок. **Заплатить по счету**—заплати́ти раху́нок. **Воспитываться на казенный с.**—вихо́вуватися урядо́вим ко́штом. **На хорошемъ счету**—в до́брому зда́нні; до́бру сла́ву ма́є. **По моему счету**—на моє чи́слення, лічі́ння; на мій лік **На счетъ**—а) що до..., за, про..., з о́гляду на... **На счетъ этого я спокоенъ**—що до сьо́го (або: за сé) я споки́йний, про се мені́ байду́же, се мено́ не турбу́є. **Онъ сказалъ на счетъ вашего брата**—він сказа́в про ва́шого бра́та. **Сказалъ на мой счетъ**—сказа́в про мéне. б) ко́штом, на ко́шт. **Издано на счетъ академіи** — ви́дано ко́штом акаде́мії. **Текущій счетъ** — біжу́чий, пото́чний раху́нок. **Поставить на счетъ**—залічи́ти, записа́ти в раху́нок. **Безъ счета**—без лі́ку.
Счёты—рахівни́ця.
Счисленіе—чи́слення, лічі́ння, лік, лічба́.
Счислять, счислить—чи́слити, лічи́ти, почи́слити, полічи́ти.
Считать, счесть, ся—чи́слити, лічи́ти, рахува́ти, почи́слити, облічи́ти, злічи́ти, полічи́ти, обрахува́ти, порахува́ти, ся. **Считанный**—лічений.
Счищать, счистить — счища́ти, чи́стити.
Счищеніе—чи́щення.
Сшествіе—схід.
Сшибать, сшибить — збива́ти, зва́лювати, зби́ти, зва́ли́ти.
Сшивать, сшить — зшива́ти, зши́ти, пошити́, (про кілько)—позшива́ти.
Сшивка—1) зшива́ння; 2) ши́тє (місце).
Сшивной—зши́тий, зши́ваний.
Сшутить—пожартува́ти (з кого).
Съ — з, зо. **Съ верхомъ** — з ве́рхо́м, з на́спом, з на́спою. **Съ которыхъ поръ**—відко́ли, з яко́го ча́су. **Съ руки**—під ру́ку, на́руч, на́ручно. **По рублю съ человѣка** — по карбо́ванцю від осо́би. **Съ чего начать**—від чо́го поча́ти. **Съ завтрашняго дня** — від за́втра. **Съ величайшимъ трудомъ**—на превели́ку си́лу. **Съ нѣсколько**—з кількоро́.
Съёживать, ся, съёжить, ся—ко́рчити, ся, скру́чуватися, ско́рчити, ся, скрути́тися, стули́тися, счу́литися.
Съёмка—1) здійма́ння (плану); 2) оре́нда, посе́сія; підря́д, поста́ча.
Съёмщикъ—щапці.
Съёмный — 1) зня́тий, зі́браний; 2) наня́тий; підря́дний.
Съёмокъ—зні́мок.
Съёмщикъ—1) здійма́ч; 2) найма́ч.
Съёмъ—найма́ння.
Суживать, сузить, ся—зву́жувати, зву́зити, повузити, ву́жчати, понужчати.
Сумѣть—з'уміти.
Съѣдать, съѣсть — з'їда́ти, з'їсти, зґа́мкати, га́мкнути, (багато)—уписа́ти, убга́ти, (все)—ви́їсти, поз'їда́ти, повиїда́ти.
Съѣденіе — з'їдень. **На съѣденіе** — на з'їдень.
Съѣденный—з'їдений, з'їджений.
Съѣдный, съѣдобный—їстівни́й.
Съѣздить — 1) поїхати; 2) вдарити, зацідити, затопи́ти. **Съѣздилъ по затылку**—зацідив по пото́лиці.
Съѣздъ—з'їзд, на́їзд.
Съѣздовый—з'їздо́вий.
Съѣзжать, съѣхать — 1) з'їжджа́ти, з'їхати; 2) перебира́тися, перево́зитися.
Съѣзжаться, съѣхаться—з'їжджа́тися, з'їхатися, поз'їжджа́тися, понаїжджа́ти.
Съѣзжая, съѣзжій домъ, съѣзжая изба—поліція. **Отвѣлъ его на съѣзжую** — одвів його́ у поліцію.
Съѣстной—д. Съѣдный. **Съѣстное**—їстівне́, їжа, їдево. **С. припасы**—харч, харчі́.
Съякшаться—злига́тися, полига́тися.
Съэкономить—з'економити, приощади́ти.
Сыворотка—сироватка. си́рватка.
Сыворотечная трава — рсс. Galium L. — гірча́к, дів'у́нка; G. verum L. — жовто́нька ка́шка, медо́ва трава́, медівни́к, дрібно́ц(ь)віт.
Сыграть — зигра́ти, програ́ти, одігра́ти. **Сыграйте вальсъ**—зигра́йте ва́льса.

Сыграть свадьбу—справити весілля. С. штуку—фіґля зробити (кому).

Сыгриваться, сыграться—зграватися, зіграватися.

Сызмала—змалку, змалечку, змальства.

Сызнова—знову, знов, ізнов.

Сыкать, сыкнуть—1) цяткати, цакнути; 2) д. Сучить.

Сынишко—синаш, синочок.

Сыновній—синівський, синів.

Сынъ, сыночекъ, сыночекъ—син, синок, синочок.

Сыпаніе—сипання.

Сыпать, ся—сипати, ся. С. деньги, с. деньгами — сипати, гатити грішми, тринькати, цяндрити.

Сыпка—сипання.

Сыпучесть—сипкість.

Сыпучій—сипкий, сівкий. Сыпучее тѣло—сипець, сипке.

Сыпь—висипка.

Сырецъ—сировина, сирець.

Сырникъ—сирник.

Сырный—сирний, з сиром, сиряний. Сырная недѣля—масниця, масна неділя.

Сырня, сыроварня—сирниця, сирня.

Сыро—вохко, вільґотно.

Сыроваръ—сировар.

Сыроватый—1) вохкуватий; 2) сируватий, посирий, глевтякуватий.

Сыромолотный—молочений свидним.

Сыромятникъ—гарбарь, кожум'яка.

Сыромятническій—гарбарський.

Сыромятничество—гарбарство.

Сыромятничій—гарбарів.

Сыромять—ірха.

Сыромятная кожа—сировиця, сириця.

Сырой—1) вохкий, вільґотний, мокрий, (про погоду)—мрячний; 2) сировий, (про хліб)—глевкий, недопечений.

Сыропусть—запуст, запусти.

Сырость—1) вохкість, вогкість, вільґість, волога; 2) сирість, сиравість.

Сыроѣжка—(гриб) сироїжка. Agaricus ruber.

Сыръ—сир. С. овечій—ґляґаний, ґляґанка, (солоний овечий)—бриндза. Обильно сыромъ—сиряно.

Сырьё—сировина, сирець.

Сырѣть—сирітн, мокрітн, вог(х)кнути, вільґотніти.

Сыскивать, сыскать—знаходити, шукати, ви(од, роз)шукувати. знайти, од-(роз)шукати; нишпорити, нишкати.

Сыскной—розвідочний.

Сыскъ—пошуки, розвід, розвідка.

Сысподи—зісподу, з-підсподу.

Сытенькій—ситенький.

Сытить—ситати.

Сытный—1) ситний, тревний; 2) д. Жирный.

Сытовникъ, сыть, рос. Cyperus fuscus L.—осітняг.

Сытость—ситість.

Сытый—ситий, неголодний.

Сытѣть—товстіти, гладшати, товстішати.

Сычевъ—сичів.

Сычугъ—1) сичуґ (д. Желудокъ, у жуйної животини); 2) ковбик (у свиней).

Сычъ—сич. Strix Scops.

Сыщикъ—визначник, шпиг; нишпорка, нишкавка.

Сѣверній—холодний, сіверкий.

Сѣверный—1) північний (що на півночі), сіверний; 2) горовий, горішній (вітер).

Сѣверо-восточный, с.-западный—північно-східний, п.-західний.

Сѣверъ—північ, сівер.

Сѣвецъ—сіяч, сівач, сівець.

Сѣвооборотъ—плодозмін.

Сѣвъ—сів, сівба, сійба, сіянка.

Сѣдалище—крісло, стілець.

Сѣдалищная кость—(анат.) кульшова кість. кульша, сідниця. Os ischii.

Сѣданіе—сідання.

Сѣдёлка—черезсідельник.

Сѣдельникъ—сідлярів.

Сѣдельникъ—сідляр, кульбашник.

Сѣдельный—сідельний, сідловий.

Сѣдина—сідь, сивина, сивизна.

Сѣдина—росколина, скалубина (незеличка в метал. виробах); (мінер.)—лом.

Сѣдлать, осѣдлать—сідлати, кульбачити, осідлати, окульбачити.

Сѣдланіе—сідлання, кульбачення.

Сѣдлистый—линкуватий.

Сѣдло—сідло, (здр) сідельце, сіделечко, кульбака, (ремні від задньої луки для прив'язування)-торокй, (ремінь, на котрому стремена)—післище, (шкура, що покривае післище і ленчик)—потебня, потебеньки. Безъ сѣдла поѣхать—поїхати охляп.

Сѣдловина—сідло (на горі), влоговина (на шпилю гори).

Сѣдобородый—сивобородий.

Сѣдоватый—сивуватий.

Сѣдовласый, сѣдоволосый—сивоволосий.

Сѣдоглавый—сивоголовий.

Сѣдогривый—сивогривий.

Сѣдой—сивий, сідий; білий. Съ сѣдыми усами—сивоусий.

Сѣдокъ—їздець; верховець (р. верхівця).

Сѣдѣть—сивіти.

Сѣкира—сокира, (держално)—топорище.

Сѣкирный—сокирний.

Сѣмена—насіння.

Сѣменистый—сіменистий, семенастий, семенистий, сім'янистий.

Сѣменить, засѣменить, осѣменить, ся—1) засівати, обсівати, засіяти, обсіяти; 2) наливатися, зернитися, налитися.

Сѣменить ногами—дріботіти.

Сѣменникъ—насінник, (буряків)—висадок.

Сѣменной—насінний. Сѣменное дерево—насінник, сіянка.

Сѣмечки—насіння, зернята.

Сѣмечко—насіннячко, сім'ячко.

Сѣмя—1) сім'я, насіння, (здр.)—сім'ячко, насіннячко. Конопляное сѣмя—сім'я. Мужское сѣмя—яркість; 2) (у тварів)—сім'я, (у матки бджоли, у

самчика риб)—молочко́.
Сѣни—сіни, хороми, (здр.) сінці, (передня частина)—прúсінок, присіння.
Сѣнистый—тінявий.
Сѣнички—сінці.
Сѣнная—сінна́ (торговиця).
Сѣникъ—сінни́к.
Сѣной—сінна́й.
Сѣный—сіне́шній.
Сѣно—сіно, (здр.) сінце́, (потерте)—потеру́ха.
Сѣнокосецъ—косáрь.
Сѣнокосный—сінокóсний, сіножáтний.
Сѣнокосъ—1) сінокіс, сіножáть; 2) косовúця; 3) ком. Phalangium—косáрь.
Сѣнокошеніе—косовúця (сіна).
Сѣнцо—сінце́.
Сѣнцы—сінці, сінечки.
Сѣнь—1) тінь, холодóк; 2) намéт, шатрó; 3) оборóна, покрóва.
Сѣра—сірка.
Сѣренна—сірни́к.
Сѣризна—сірина́.
Сѣристый—сірчáтий.
Сѣрить, насѣрить—сіркувáти, насіркувáти.
Сѣрко—сіркó.
Сѣрмага—1) сíре сукнó; 2) сіря́к, сірячúна, сíра свúта.
Сѣрмяжный—сíрий.
Сѣристокислая соль—сірчáк.
Сѣристый металлъ—сíрчень.
Сѣристый—сірчáстий, сірчúстий.
Сѣрный—сірчáний. **Сѣрныя спички**—сірники́, сірничúй.
Сѣрница—сірни́ця, начúння топúти сíрку.
Сѣро—сíро.
Сѣроватый—сірáвий, сірявий.
Сѣроглазый—сíроокий.
Сѣрогривый—сивогрúвий, сірогрúвий.
Сѣрожелтый—глúвий, сірожóвтий.
Сѣропепельный—половúй.
Сѣрый—сíрий, шáрий, (мов попіл)—попелúстий, шпакувáтий.
Сѣрѣть, посѣрѣть—сірíти, посірíти.
Сѣсть—сíсти.

Сѣтка—сíтка, сíточка, (од пчíл)—налáчник.
Сѣтованіе—жалкувáння, жáлощі, нарікáння.
Сѣтовать—1) тужúти і д. **Печалиться**; 2) нарікáти, плáкати на що.
Сѣточный—сíтковúй.
Сѣтчатка—сíтчанка.
Сѣтчатокрылый, Neurapterus — прозорчастокрúлий.
Сѣтчатообразный, сѣтчатый—сіткувáтий, сітчáний.
Сѣть—сíть, сíтка, (на птиць)—сíтка, (на з(ь)вíря або й на птиць велика)—тенéто, тенéта.
Сѣча—сíча.
Сѣченіе—хльóстання, шмагáння, шпáрення (різками), сíканка, шаткувáння (капусти).
Сѣчевой—сíковúй.
Сѣчка—1) сікáч; 2) сíчка.
Сѣчь, ся—1) сікти́, рубáти, ся; 2) сікти́, шмагáти, пáрити, шпáрити, хльóстати, хлóстати, перíщити (різками, батогом).
Сѣчь запорожская—Сíча, Сíч, (член)—сíковúк.
Сѣялка—сівáлка, сíялка, сівáчка.
Сѣятель, ница—сівáч, сíяч, ка.
Сѣять—1) (посѣять)—сíяти, посíяти, засíяти; 2) (просѣять)—сíяти, точúти, просíяти, проточúти.
Сюда—сюдú, сюдóю.
Сюрпризъ—сюрпрúза, несподíванка.
Сюртукъ—сертýк, сурдýт.
Сюртучникъ—сертýчник.
Сякокъ, сякни, Antenna—вусик, вýсики.
Сякнуть—вичéрпуватись, висхáти.
Сякъ и такъ—сяк-так, якó-такó. **Тамъ и сямъ**—і тут і там.

Т.

Табакерка—табакéрка, табатúрка, (з рогу) ріжóк, (з березової кори)—тавлúнка.
Табакерочный—табакéрковий, табатúрковий, тавлинкóвий.
Табаководство—тютю́ництво.
Табаноразводитель—тютю́нник.
Табакъ, рос. Nicotiana—тютю́н, табáк, N. rustica L.—мархóтка, махóрка, (міцний)—бакýн, (листатий, що зв'язується в папуші)—папýшний, шнуровúй тютю́н. (з маленькими листочками, що не йде в папуші) — пóтерть. **Табакъ курительный**—тютю́н. **Т. нюхательный**—табáка, кабáка.
Табаша, у виразі: бить табалу — бáйдики бúти, байдикувати.
Табачекъ—тютюнóць.
Табачище—тютюнúще, тютюняка.
Табачникъ, ца—1) тютю́нник, ця, табáчник, ця (що продає); 2) курíй, курéць (що курить), люлéшник (найбільше люльку), нюхáрь (що нюхає), табáчник, ця (що курить або нюхає), тютю́нник (що курить).
Табачный—тютюнóвий, табáчний.
Табель—таблúця, тáбель.
Табельный день—тáбельний день.
Таблица—таблúця, таблúчка.
Таборíться—таборúтись, ставáти тáбором.
Таборище—таборúще.
Таборъ—тáбір; обóз.
Табунонъ—табунóць.
Табунщикъ—табýнник.
Табунъ, табунный—табýн, табунóвий.

Табуретъ—стільчик, табуре́тка.
Таволга, рос. Spiraea Filipendula L. — та́волга, S. ulmaria L. — бузина́ боло́тна, ка́шка, гіро́шник, огіро́шник, жаб'ячі конопе́льки, меду́ниця, S. crenata L.—та́волга, таволо́жник.
Таволжный—таволжа́ний.
Таврó—таврó.
Таунъ, рос. Menuanthes trifolia L.—бобовни́к, зубовни́к, ятло́вина.
Таганъ—таган, таганóк, таганй.
Тазáть, потазать—ла́яти, коста́ти.
Тазъ—1) таз, (мідний)—мідни́ця; 2) анат. Pelvis—крижова́ кість.
Тазовый—та́зовий; крижови́й.
Тайга—та́йга, ліс непрола́зний.
Тайкомъ—по́тай, по́тайці, потаємне, потаєнно, потаєнці, тайкома́, крадькома́, по́крадьки, по́крадці, ни́шком, ни́щечком, зни́шка, тихцем, спо́тання.
Тайна—та́йна, таємність, таємни́ця.
Тайникъ — тайни́к, тайничо́к, схо́ванка, кри́ївка.
Тайничать — таїти, ся, кри́ти, ся, хова́ти, ся.
Тайно—та́йно, таємно і д. **Тайкомъ**.
Тайнобрачныя растенія, Cryptogameus — безквітні рослини, скритопо́лі рослини.
Тайновѣдецъ—тайновіда, тайновідець.
Тайность—та́йність.
Таинственность—таємність, таємни́чість.
Таинственный—таємний, таємни́чий.
Таинство—1) д. **Тайна**; 2) та́їнство, таїна́.
Тайный — та́йний, потайни́й, потаємний, потаєнний, скри́тий.
Таить, ся, затаить, ся, притаиться—таїти, ся, кри́ти, ся, хова́ти, ся, утаїти, затаїти, притаїти, ся, схова́ти, ся.
Такало, такальщикъ—та́кач, пота́кач, та́кало.
Такать—та́кати, підта́кувати.
Также—та́кож, те́ж, так са́мо.
Такой—таки́й. **Такой большой** — отакеле́зний. **Такимъ образомъ** — таки́м чи́ном, по́бутом, ро́бом. **Въ такомъ случаѣ**—в такім ра́зі. **Такой совершенно**—такісінький, такісічкий.
Таковскій—таківський.
Таковой—таки́й, таківський. **Былъ таковъ**—утік, дра́ла дав, і сліду нема́є.
Такса—1) та́кса; 2) та́кса (соба́ка харсунової породи).
Таксаторъ—таксáтор.
Таксаціонный—таксаці́йний.
Таксація—таксáція.
Таксированіе—таксува́ння.
Таксировать—таксува́ти.
Тактикъ—та́ктик.
Тактика—та́ктика.
Тактическій—такта́чний.
Тактный—(муз.) та́ктовий.
Тактъ — такт, лад. **Въ тактъ** — в ла́д, (грать до танців)—під но́гу.
Тамъ — та́к, та́кечки, та́кеньки, отта́к, отта́кечки. **И такъ и сякъ**—а) аби́ як, сяк-так, б) і так і сяк, на всі ладй, вся́кими способа́ми. **Такъ или иначе** — чи ся́к, чи и́нак, сяк чи і́нак. **Такъ какъ**—бо; зати́м, що; чере́з те́, що; тим що; позая́к. **Такъ ли?** — чи та́к? **Такъ куда тебѣ** — та́к де́ там, так де́ тобі! **Такъ много** — тако́го бага́то. **Такъ себѣ** — аби́-то, аби́-як, нічо́го, нічого́нько. **Такъ сказать**—приміpно ка́жучи, сказа́ть би то. **Такъ то**—ото́ж. **Такъ точно**—так са́ме, самісінько так, точнісінько так, так досто́ту. **Такъ что?** — то що? **Работать такъ**—робúти да́рма, ду́рно, без гро́шей, за так гро́шей. **Такъ сказать**—сказа́ти б, сказа́в би, так би мо́вити. **Такъ называемый**—так зва́ний.
Таланить, ся, поталаниться — тала́нити, щаста́ти, вести́ся, потала́нити, пощаста́ти, повести́ся.
Талановливый—щасли́вий, тала́нний.
Талантливый — талановúтий, тала́нливий, кебе́тливий, кебе́тний.
Талантъ—тала́н, кебе́та, хист.
Таланъ—тала́н, до́ля, ща́стя.
Талеръ—та́ляр.
Талисманъ—талісма́н.
Талія—стан.
Талмудистъ—талмуди́ста.
Талмудный—талму́дний.
Талмудъ—талму́д.
Талъ, рос. Salix cinerea L.—лоза́, та́л, чорноліз, чорнота́л, S. caprаea L.—верболіз.
Талый—та́лий, відле́глий.
Талъ—ро́сталь, ро́стопель, та́л.
Тальниковый—шелюгóвий.
Тальникъ, рос. Salix alba, amygdalina L.—бíла лоза́, білота́л, S. pentandra L.—тала́, ше́люг.
Тамариндовый—тамари́ндовий.
Тамаринъдъ—(росл.) тамари́нд. Tamarindus indica.
Тамбуринъ—бу́бон з бря́кальцями.
Тамбуръ — та́мбур (особливе шитво або в'язання).
Таможенникъ—ма́тник.
Таможенное—ма́то.
Таможенный—ма́товий.
Таможня—ма́тниця.
Тамошній — та́мошній, тамте́йший, тамта́шній.
Тамъ—там, та́мки, та́мечки, та́менька, та́меньки, та́мечка; о́нде, о́ндечки. **Гдѣ то тамъ**—там десь. **Тамъ ли?** — чи там? **Тамъ далеко** — ген-ге́н, геть-ге́ть.
Танецъ — тане́ць, та́нчик. (Українські народні танці)—бичо́к, ви́ступці, гайду́к, голубе́ць, гопа́к, го́рлиця, журавóль, зе́мська, вербу́нка, ду́дочка, коза́к, козачо́к, коломи́йка, манджа́рка, мете́лиця, недо́ступ, оберта́с, санджа́рка, санджарівка, тропа́к, троя́н, чебря́чка, шу́мка.
Танцовальный—танцюва́льний.
Танцованіе—танцюва́ння, танцюва́ннач
Танцовать—танцюва́ти.

Танцовщикъ, ца, танцоръ, танцорка — танцо́ра, танцюри́ста, танцюри́стка, танцюри́стий, танеч(ш)ниця; 2) танцюри́стий, та (що люблять танцювать.

Тапиръ—тапір. Tapirus

Тарабарски — нерозбірно, нечита́льно, незрозумі́ло.

Тарабарскій — нерозбірний, нечита́льний, незрозумі́лий.

Тарабарщина—базграна́на.

Тараканій—тарганів, тарга́нячий.

Тараканъ, ком. Blatta orientalis—тарга́н.

Тарантасъ—тарантас.

Тарантулъ — (ком) — тарантýла. Lucosa Sarantula.

Таранъ, рос. Gyprinus vimbra—тара́ня.

Таратайка—бідà, бідка (на двох колесах), тарада́йка, чортопха́йка.

Тараторенiе—базі́кання, пата́кання.

Тараторка—базі́кало, пата́кало.

Тараторить—базі́кати, пата́кати, тереве́нити і д. Болтать.

Таращенiе—витріща́ння.

Таращиться = лі́зти, тягти́ся, пе́ртися, пну́тися (за ким).

Тарелка—таріл́ка, талі́рка, таріль, таліркá, (глибока)—полу́мисок.

Тарелочный—таріл́кóвий, таліркóвий.

Тарель—(арт.)—дно в гарма́ті.

Тарифный—тари́фний, тарифо́вий.

Тарифъ—таріф, таріфа.

Таровatый—ще́дрий, подару́нко, подару́йко, го́йний.

Тарпанъ—ди́кий кінь.

Тартаръ—та́ртар, пе́кло.

Тасна—таска́ння, тяга́ння, тяганá́на, тарганá́на. Дать, задать таску—по́таску, поволо́чку, чубрія, прочуха́на да́ти.

Таскать, ся—1) (вытаскать, натаскать)—тягти́, волочи́ти, ви́тягти, ви́волокти; 2) (утащить) — тягти́, потягти́, стягти́; 3) (истаскать, ся)—таска́ти, стаска́ти, носи́ти, (обув'я)—стопта́ти, ся; 4) волочи́тися, тяга́тися, тина́тися, шва́(б)ндяти, блука́ти; 5) волочи́тися, бахурува́ти.

Таскaніе—тасува́ння.

Тасовать—тасува́ти, таліру́ва́ти.

Татаре—тата́ри, татарва́.

Татарскій—тата́рський. Т. земля — тата́рщина. Т. мыло, рос. Saponaria officinalis L.—натягáч, стягáч, натя́г, соба́че ми́ло, чисту́ха.

Тать—зло́дій.

Тафта—тафта́, кита́йка, полутабе́нок.

Тафтяный—тафтяни́й, кита́йчатий, полутабе́нковий.

Тачанiе—шиття́ швом, нато́чування.

Тачать—нато́чувати, штукува́ти.

Тачечный—тачкови́й.

Тачка—1) нато́чування; 2) та́чка, (у грабарів)—граба́рка.

Тащить, ся—1) тягти́, волокти́, тарга́нити, тараба́нити, цу́пити, по́рти, тя́рити, теля́щити, теліщити; 2) тягти́ся, волокти́ся, пле́нтатися, плести́ся, тарга́нитися, теле́пати, чвала́ти, чала́пати.

Таяніе—то́плення.

Таять, растаять—та́нути, расти́нути, топи́тися, ростопи́тися, (місцями)—протава́ти.

Тварь—тварь (едина)—твари́на, (здр.)—твари́нка, (поб.)—тварю́ка.

Твёрденькій—твердéнький.

Твердить—твердáти, повторя́ти, товкти́, довбти́, торо́чáти, туркотáти, пра́вити своє.

Твёрдо—тве́рдо, мі́цно; незмі́нно, непохи́бно.

Твердоватый—твердува́тий, по́твердий,—до.

Твердоватость — твердува́тість, по́твердість.

Твёрдость—тве́рдість, твердота́.

Твёрдый—1) твердúй, кріпкий, мі́цний; 2) незмі́нний, непохи́бний.

Твердыня—тве́ржа, твердúня.

Твердѣть, отвердѣть—тве́рднути, твердíшати, твердíти, тужáвіти, затве́рднути, затвердíти, затужáвіти.

Твержденiе—тве́рдження; торо́чення, провáдження.

Твой—твій.

Твореніе—1) твори́ння (дія); 2) твори́ння, створíння, тво́риво, потві́р; 3) д. Сочиненіе.

Твореньице—створíнятко, створíннячко.

Творецъ—1) творе́ць, сотвори́тель; 2) áвтор.

Творило—вапе́льня, кале́ниця, глицáрня.

Творительный падежъ—оруднúй відмíнок.

Творить—1) твори́ти, чини́ти, роби́ти, дія́ти; 2) розво́дити, розмíшувати. **Творить хлѣбы, квашню**—учиня́ти, розчиня́ти, учиня́ти ро́зчину.

Твориться, сотвориться—твори́тися, чини́тися, утвори́тися, счини́тися, (про що кумедне або погане)—витворя́тися, ко́їтися, ско́їтися.

Творогъ—сир.

Творожистый—зсíлий.

Творожиться, отворожиться — (в)у́рдитися, зсіда́тися, зсíстися.

Творожникъ—сúрник (або) пирíг з сúром.

Творожный—сúряний, сúрний.

Творческій—твóрчий.

Творчество—твóрчість.

Театральный—театрáльний.

Театръ—теáтер. Кукольный театръ — вертóп.

Тезисъ—тéза.

Тёзка—тезкó, тескó, однойме́нник,—ниця.

Тезоименитство—день іменúн.

Текстъ—текст.

Текучесть—теку́чість, плúнність.

Текучій—теку́чий, бігу́чий, біжу́чий, живúй, плúнний.

Текущій—потóчний, теку́чий; біжу́чий (рік, рахýнок).

Телеграмма—телеґрáма.

Телеграфическій—телеґрафíчний.

Телеграфъ—телеґрáф.

Теленохъ—теля́, теля́тко, (мн.) — теля́та, (на першому годі)—назúмок, (на дру-

гому, що вже перезимува́ло)—бу́зівок, бу́зімок, (на третьому) — третя́к, третячо́к.

Телескопическій — телескопі́чний, далекови́дний.

Телескопъ—телеско́п, далекогля́д, далеви́д.

Телецъ—те́лець; (астр.) Бик, знак небе́сний.

Телиться—теля́тись.

Телица, тёлка, телушка—теля́ця, теля́чка, (під час полювання)—бігу́нка, (безплідна)—я́лова, я́лівка, яловиця.

Телѣга, телѣшка—віз, візо́к, во́зик.

Телѣжникъ—колодій, сте́льмах,

Телѣжный—возови́й.

Телятина—теля́тина.

Телячій—теля́чий.

Тельная—тільна.

Тема—те́ма.

Тембръ—те́мбр, відтінок го́лосу.

Темнякъ—ка́тиця (при шаблі).

Тёмненькій—темне́нький.

Темнеть—те́мрява; мо́рок.

Темнёхонькій—темнісінький.

Темникъ—те́мник (на бджо́ли).

Темница—темни́ця, те́мна і д. **Тюрьма.**

Темничный—темни́чний.

Тёмно, темно—те́мно.

Тёмнобурый—темнобруна́тний, темнобула́ний.

Темноватый—темне́нький, по́темний, темнува́тий.

Темноволосый—темноволо́сий.

Темногалдой—темногні́дий.

Темноголубой—темноблаки́тний.

Тёмнозёлый—темножо́втий.

Темнозелёный—темнозеле́ний.

Тёмнокрасный — темночерво́ний, бурячко́вий.

Тёмнорозовый—темнорожевий.

Тёмнорусый—темноруся́вий.

Тёмнорыжеватый—темнорудя́вий.

Тёмнорыжій—темнору́дий, (з чорними смугами)—мару́гий.

Тёмность—те́мність.

Темносиній—темноси́ній.

Тёмносѣрый—темносірий, темноси́вий, сірячко́вий, шпакуватий (наче з сивиною).

Темнота, темень—темно́та, те́мність, тьма́, пітьма́, те́мрява.

Темнокрѣтникъ, рос. Ailanthus glandulosa L. — чума́к.

Тёмный—те́мний, тьм'я́ний, (дуже)—моро́чний.

Темнѣе—темніше.

Темнѣть—темні́ти, темні́шати, ме́ркнути, (з вечора)—сутені́ти.

Темнѣться, затемнѣться — туманіти, маня́чіти, бовваніти, заманя́чіти.

Темпераментъ—вда́ча, темпера́мент.

Температура—температу́ра, теплина́.

Темпистый—зру́чний (про рушницю).

Темя—тім'я, тімя. **Темя горы**—верх, шпиль гори́.

Темяный—тіме́нний.

Темяшиться, потемяшиться — здава́тися, вбача́тися, ввижа́тися, зда́тися.

Темячко—тім'ячко.

Тендеръ — 1) судно́ з одно́ю що́глою; 2) те́ндер (в локомотиві).

Тенетать, стенетить — роскида́ти тене́та, лова́ти тене́тами, піймáти в тене́та.

Тенетный—сітьо́вий, тене́тний.

Тенета, (частіше мн.) тенёта — тене́то, тене́та, сітка.

Тенётчикъ—тене́тник.

Тенорный—тенорóвий.

Тенористъ—тенори́ста.

Тенорь — те́нор. **Пѣть теноромъ**—с(ь)пів́а́ти те́нора.

Теорема—(мат.) теоре́ма, тве́рдження.

Теоретикъ—теоре́тик.

Теоретически—теоретúчно.

Теоретическій—теоретúчний.

Теорія—теорія.

Теплаговый—тепло́рівний.

Теплѣть—тепло́р, тепло́ра. **Теплѣрочки, теплѣрка, теплѣреньки, нині.**

Тёпленькій, ко—тепло́нький, ко.

Теплёхонекъ, теплёшенекъ — теплісінький, тепліський, теплісічкий.

Теплить, затеплять—с(ь)вітúти, зас(ь)вітúти (с(ь)вічку або лямпадку перед образом).

Теплиться—горіти (перед образом).

Теплица—тепли́ця, тепли́чка, тепли́ченька.

Теплицы—те́плі во́ди.

Тепличный—тепли́чний.

Тепло, а—тепло́.

Тепло, (прислівник)—те́плo.

Тепловатость—по́теплість.

Тепловатый, то — тепло́нький, ко, по́теплий, ло.

Теплоиспусканіе—(фіз.) теплоте́ча.

Теломѣрный - теломірний

Теломѣръ—теломір, градусник.

Теловодный—теплотво́рний, огрівáючий.

Теловредъ—тепле́ць, теплотвір.

Теплота—теплота́, те́плість, гріво.

Тёплый — те́плий. **Тёплая вода**—(напр. на ку́пелі) — літепло, літеплечко, (відсіля прикметник)—літеплий. **Тёплые края**—тепли́чина.

Теплуга — те́пла ха́та, по́кій; загрітóк, тепла о́діж.

Теплынь—теплінь, теплина́.

Теплѣть—тепліти, теплішати.

Терраса—тера́са.

Теребить—дра́ти, сма́кати, то́ргати, та́ргати, скубтú. **Теребить лёнъ**—бра́ти льон. **Т. за волосы**—дра́ти, скубтú, чу́бити за воло́сся.

Теребленіе—дрáння, сми́кання, таргання.

Теремъ—те́рем, теремо́к.

Треть, ся—то́ртi, ся, (щоб вичистить)—шарува́ти, (вірьовкою, залізом тощо)—шмýглати, (про обув'я) — мýляти.

Терзаніе—роздира́ння, ша́рпання, мордува́ння.

Терзатель, ница—мучúтель,—ка.

Терзать, растерзать, ся — 1) роздира́ти, рва́ти, ша́рпати, шматува́ти, розі-

дра́ти, розірва́ти, розша́рпати, розшматува́ти, розшматкува́ти, ся; 2) му́чити, мордува́ти, ся.

Тёрка—те́ртка, те́рточка, те́ртонька, (для очи́щення конопель)—те́рниця, те́рлиця, (в ній язичок)—ме́чик.

Терминологія—термінологі́я, вира́зна.

Терминъ—те́рмін, ви́раз.

Термитъ—(ком.) те́рмит. Termes.

Термометрическій—термометри́чний, тепломі́рний.

Термометръ—термоме́тер, тепломі́р.

Терніе—те́рня (р. те́рня), колю́чки.

Тернистый—терни́стий.

Терновище—те́рнище, терни́к.

Терновка—терні́вка, терени́к.

Терносникъ—терни́к, терни́на.

Терновникъ песочный, рос. Hippophäe rhamnoides L.—плоховни́к, щець.

Терновый—терно́вий, терняни́й.

Тёрнъ—1) рос. Prunus spinosa L. — те́рен, терно́чок. P. instititia — терно́слива, (ягода)—терени́на, терени́нка, терносли́вина, (деревина)—терни́ця, терни́чка. **Покрыть тёрномъ** — потерну́вати. **Обсаживать, городить тёрномъ** —терни́ти; 2) те́рно (у грі в лото).

Терпѣнъ—терпі́ж, терпе́ць.

Терпентинный—терпенти́новий, шпигинарни́й.

Терпентинъ, Terebinthina—терпенти́на, шпигинарь.

Терпимость—терпи́мість, толера́нтність.

Терпимо—терпи́мо, толера́нтно.

Терпкость—те́рпкість.

Терпнуть, отерпнуть—те́рпнути, дерев'яні́ти, поте́рпнути.

Терпѣливость—терпели́вість, терпли́вість

Терпѣливый, во—терпели́вий, во, терпли́вий, во, терпля́чий, терпу́чий, че.

Терпѣніе—терпі́ння,—чко, терпля́чка. **Вышелъ изъ терпѣнія** — терпе́ць увірва́вся, терпля́чка ввірва́лась.

Терпѣть, стерпѣть — терпі́ти, потерпа́ти, сте́рпіти, ви́терпіти.

Тёртый—те́ртий. **Т. калачъ**—би́та голова́, бува́лець.

Терзаніе—гу́блення, тра́чення.

Терять, потерять, ся—1) губи́ти, згуби́ти, загуби́ти, ся, тра́тити, стра́чувати, тера́ти, стра́тити, потеря́ти, (про кілько) — порозгу́блювати. **Терять время**—гаяти, тра́тити час, марнува́ти час; 2) міша́тися, змі́шатися, стеря́тися.

Тесакъ—теса́к.

Тесаніе—теса́ння, тесани́на.

Тесать—теса́ти.

Тесачный—тесако́вий.

Тесельникъ—те́сляр.

Тесёмка—тасьо́мка, стрі́чка, поворо́зка.

Тесёмочный—тасьо́мковий, тасемко́вий.

Тесёмчатый—тасьма́стий.

Тёска—теса́ння, тесани́на.

Тёсло, тесло́—те́слиця (теслярський інструмент).

Тесница—тесни́ця (ви́тесана), терти́ця (випиляна дошка).

Тесовый—тесо́вий.

Тестевъ—те́стів.

Тесть, тестюшко—тесть, те́стенько, те́стонько, те́стечок.

Тёсъ—тес, шалівка, тесни́ця, терти́ця.

Тесьма—та́сьма.

Тесьмянный—тасьо́мковий.

Тетеревиный, тетеревій — тете́рячий, тете́рчин, тете́ришин.

Тетеревъ, Tetrao tetrix—тете́ря, тетеро́к, тетерва́к, (зб.)—тетерва́.

Тетеревъ глухой—д. Глухарь.

Тетеря, тетерька—тетірка, тетеро́чка, тетери́ця.

Татива—тетива́, тятива́, тетівка.

Тётенька—ті́точка і д. Тётка (здр.).

Тётка—ті́тка, (здр.) ті́точка, ті́тонька, ті́ту́ня, ті́ту́ся, ті́ту́сечка, (дядькова жінка)—дя́дина.

Тётинъ—ті́тчин.

Тетрадь, тетрадка — тетра́дь, тетра́дка, зши́ток, зши́точок.

Тётушкинъ—ті́ту́нин, ті́ту́син.

Тетъ-де-понъ—(військ.) чоло́ мо́сту.

Техника—те́хніка, те́хника.

Техническій—техні́чний, техни́чний.

Теча—1) д. Течь; 2) та́чка.

Теченіе—1) течі́я, бі́г, водоте́ча, плин. **По теченію**—упли́ню, за водо́ю. **Противъ теченія**—про́ти води́. **Т. рѣки** — бі́г рікй. **Т. планетъ**—бі́г плане́т. **Т. времени**—упли́в ча́су. **Съ теченіемъ времени**—з пли́ном ча́су; 2) про́тяг, про́довж і д. **Продолженіе** (ча́су). **Въ теченіи**—че́рез, в про́тяг, в про́довж.

Течка—тічка, тічня́.

Течь—1) (стечь)—текти́, бі́гти, ла́тися, точа́тися, (ледве)—слеза́ти, ся, (тонким струмком)—дзю́рити, (си́льно) —ри́нути, (про кров)—ю́шити, стекти́, збі́гти; 2) (протечь)—проті́кати, протекти́; 3) (утечь)—бі́гти, тіка́ти, утекти́; 4) прохо́дити, текти́, точа́тися, пли́нути (про час).

Течь—те́ча, тіч, (в покрівлі)—прото́чина.

Тёща—те́ща.

Тёщинъ—те́щин.

Тёщушка—те́щенька, те́щечка.

Тибрить, стибрить, подтибрить — кра́сти, стягти́, підчепи́ти і д. **Стибрить.**

Тига—ги́ля.

Тигель—ти́гель.

Тигельный—тиґльова́й.

Тигрица—тигри́ця.

Тигръ—тигр. Felis tigris.

Тигровый—ти́грів, ти́гровий.

Тикать—ту́кати, цо́кати.

Тиковый=демикито́новий, пістрьо́вий.

Тикъ—1) демикито́н, (грубіша тканина)—пістря; го́стрий біль (в однім якім місці тіла); 3) тук, цок.

Тиликать—терли́кати.

Тимоѳеева трава, тимоѳеевка—рос. Phleum pratense L.—ржа́нець, пирій, тимофіївка.

Тимпанъ—тимпа́н, бу́бон.

Тина—тканина, (поб.)—тканю́ка, шлям, мул, наму́л, грузь.

Тиневѣть—запливáти, занóситись мýлом.
Тинистый—багни́стий, мулкáй, грузькúй.
Тинктура—тинктýра.
Тинный—шлямовúй, муловúй.
Тиноватый—шлямувáтий.
Тиничесній—типúчний.
Типнуть—вщíпнýти, ущíпнýти.
Типографія—друкáрня, тискáрня.
Типографскій—друкáрський.
Типографщикъ, типографъ—друкáрь, тискáрь.
Типунъ—пúпоть. **Типунъ тебѣ на языкъ**—щоб тобí попрúщило.
Типунѣть—дістувáти пúпоть.
Типъ—тип, первóстать.
Тиранить—тирáнити, мордувáти,катувáти.
Тиранъ—тиран, душмáн, кат, живоїд
Тиранка—тирáнка.
Тиранскій—тирáнський, катівськúй.
Тиранствовать—тирáнствувати.
Тиранство—тирáнство.
Тире—рúсочка.
Тиркуша степная, рос. Glareola melinoptera—притúчка.
Тисканіе—тúскання.
Тискать, втискать, втиснуть — тúскати, тúснути, пхáти, впихáти, втúснути, впихáти, упхáти.
Тискаться, втискаться, втиснуться—тúскатися, тúстися, тúснутися, протúскуватися, протóвплюватися, пропихáтися, протúснутися, протóвпитися, пропхáтися.
Тиски—1) гнiт, прáса; лóщата,кліщí,давúло, нáтиски, (деревʼяні грубі) — лисúця, лисúці, (роздавлювати горíхи) — тúскавка, дьвúльце **Виноградные т.** — винотóка. **Быть въ тискахъ**—в скрýті, в притýзі бýти; 2) тíснà бáба (гра).
Тисненіе—1) друкувáння; 2) видáння.
Тиснить, тискнуть, вытиснить, ся — друкувáти, надрукувáти, вúдрукувати, витúскувати, вúтискати, одбúвати, одбúти, ся.
Тиссовый—тисóвий.
Тиссъ, рос. Taxus bocata L.—тис, негнúюще дéрево, негнúючка, негнíй—дéрево.
Титечка—цúцьочка.
Титечный—цицьковúй.
Титіо—тúтла.
Титулованіе—титулувáння.
Титуловать — титулувáти, величáти (по титулу).
Титулъ—тúтул.
Титульный—титýльний.
Титулярный—титулáрний.
Титька—цúцька, цúця.
Тифонъ—1) вíтер бурхлúвий; 2) д. Смерчъ.
Тифъ—тиф, тúфус, глухáня, глухáчка.
Тихій — тúхий, нúшкий; благúй, благéнький, лéгкий, легéнький, повíльний; спокíйний, смúрний, тихомúрний, лáгідний. **Т. голосъ**—тúхий, глухúй гóлос. **Т. вѣтеръ, вѣтерокъ**—тúхий, благúй, легéнький вíтерéць. **Т. походка**—тúха, повíльна ходá.
Тихнуть, стихнуть, за(при, у)тихнуть—тúхнути, стúхнути, затúхнути, утúхнути, ущýхнути.
Тихо—тúхо, тихéнько, потúху, потихéньку; помáлу, помалéньку, повóлі.
Тихомолкомъ, тихомолкою—стúха, тúхцем, тúщком, тúшком-нúшком, нúшком.
Тихонравіе—тихомúр'я, лáгода.
Тихонравный—тихомúрний, лáгідний на вдáчу.
Тихоня—тишкó, тихéць.
Тихонькій—тихóнький, тихéсенький.
Тихонько—тихéнько; помалéньку.
Тихость—тúхість.
Тихоходъ—лінúвець. Bradypus.
Тихохонько—тихéсенько, тихíсінько, тихíсічко, потихéсеньку, помалéсеньку, нúщечком.
Тише—тúхше, тихíш, тихíше; помалíще. **Становиться тише**—тúхшати, тихíшати.
Тишина, тишь—тúша, тишинá.
Тишить—тихомúрити.
Тишкомъ—д. Тихонько, тихéсенько.
Ткальный—ткáцький, до ткáння.
Ткальня—ткáльня.
Тканина—тканúна, ткáнка.
Тканіе—ткáння.
Тканъ—тканúна, ткáнка, (з валу)—вадовúна, (в котрій третя нитка конопляна)—потрéтина, (домашня)—домоткáн.
Тканьё—ткáння.
Тнать, съ(на)тнать, вытнать—ткáти, зíткáти, наткáти, вúткати.
Тнацкій—ткáцький.
Тначевъ—ткачíв.
Тначескій—ткáцький.
Тначество—ткáцтво.
Тначиха—1) ткáля; 2) ткачúха(жінка ткача).
Тначъ—ткач, (в жарт)—ниткоплýт, (жінка його)—ткачúха, (син)—ткачéнко, (дочка)—ткачівна.
Ткенна, рос. Lycium Barbarum L.—дерезá, лазýн, повíй, незаймáйник, дарморóс, лáцій.
Тлетворко—шкідлúво, заразлúво, загнóюючо.
Тлетворный—шкідлúвий, шкодючий, загнóюючий, зарáзлúвий, смертодáйний.
Тлиться—тліти і д. **Тлѣть 2.**
Тлѣніе—тлíння.
Тлѣнность—тлíннiсть.
Тлѣнный—тлíнний.
Тлѣнъ—тлíн.
Тлѣть, истлѣть—1) тліти, гнúти, трухнíти, зітліти, згнúти, потрýхнути, спорохнíти; 2) тліти, жéврiти, чéврiти, потліти, зотліти.
Тлѣться—д. **Тлѣть 2.**
Тля—1) іржá, гниття, гнилúзна; 2) Aphis—тля, рослúнна, трав'янá вóша, (попеляста)—попелúха.
Тминъ, рос. Carum Carvi L.—кмúн, тмúн, цмúн.
Тминный—кмúновий, тмúновий.
Тмить, затмить, ся—тмúти, темнúти, тьмáрити, затемнúти, затьмáрити, ся.
То—то. **То бишь**—то бак **То то же**—тóж

бо. То и дѣло—раз-у-раз, раз по́раз. И то—та й то́. То, да не то—те, та не те́. Что-то—щось, я́кось.

Товаришко—това́рець.

Товарищевъ—това́ришів.

Товарищески—това́риськи, подру́зьки, по-товари́ськи, по товари́ському.

Товарищескій—товари́ський.

Товарищество — 1) товари́ство; компа́нія, арті́ль, спі́лка; 2) товаришува́ння; панібра́тство.

Товарищъ—1) това́риш, (зб.)—товари́ство, (змалку або по школі) — колега. Быть товарищами — товаришува́ти, компанува́ти; 2) (в службі)—това́риш; помі́шни́к. Т. судьи — підсу́док. Т. церковнаго старосты—підтита́рій.

Товаръ—1) това́р, крам. Т. мануфактурный, красный, галантерейный, мелкій — крам. Т. бакалейный—бака́лія; 2) (у шевців)—това́р, ре́мінь, ремі́ня́чча.

Товарный—това́рний.

Тогда—тоді. тогді. Тогда же — тоді ж. Т. именно—тоді, отоді са́ме.

Тогдашній—тодішній, тогдішній.

То-есть—себ-то, це́б-то, то́б-то.

Тождественный, но—тотожний, но.

Тождество, тожество—тотожність, тожсамість

Тоже—теж То же самое—те ж са́ме.

Токарёвъ—то́карів.

Токарничать—токару(ю)ва́ти.

Токарный—тока́рський.

Токарня—токарня.

Токарскій—токарський.

Токарство—тока́рство.

Токарь—то́карь, то́кар, (жінка його) — токари́ха, (син)—токаре́нко, (дочка) —токарівна; (що виточує з кости) —костя́рь.

Токмарь, токмачъ—товка́ч, товка́чик.

Токъ—1) тік (р. току), гарма́н; 2) тяг, про́тяг (воздуху), течія́; 4) (фіз.) — течія́, ток, струмі́нь.

Толканіе—што́вхання, шту́рхання.

Толкать, толкнуть, ся — 1) штовхати, ся, шту́рхати, труча́ти, тру́тити, ся, пха́ти, ся, пхну́ти, попхну́ти, штовхну́ти. турну́ти, штурхну́ти; 2) тина́тися, волоча́тися, тяга́тися, ве́шта́тися.

Толкачъ—товка́ч, ступа́р і д. Пестъ.

Толкованіе—товма́чення, тлума́чення.

Толковательный—товма́чний, тлумачний.

Толкователь, ница—товмач, тлумач, ка.

Толковать, истолковать — 1) товмачити. тлума́чити, виясня́ти. товкувати; 2) (протолковать)—товкува́ти, бала́кати, пробала́кати.

Толковатость—тямовитість, второпність.

Толковитый—тямовитий, второпний.

Толковникъ—товмач, тлумач.

Толково—з то́вком, розсу́дливо, до ді́ла, зрозуміло.

Толковый—1) виясня́ючий, з поясненнями; 2) тямки́й, тямущий, тямучий. розсу́дний.

Толкотня—товкотне́ча, на́товп, штовхани́на, штурхани́на.

Толкунъ, толкушка—товка́ч і д. Пестъ.

Толкучій рынокъ, толкучка — товку́н, товчо́к, товку́чий ри́нок, точо́к; танди́та.

Толкъ—1) товк, толк; тя́ма, тям, глузд, пантели́к; лад, ро́зум. Безъ толку—без пуття. Сбить, ся съ толку—зби́ти, ся з пантели́ку, на́мороки заба́ти. Толкомъ—до пуття; 2) (частіше мн. Толки) — по́голос, поговір, поговори; 3) се́кта.

Толкъ—штовх, штовхи́ць, штурх, пхиць.

Толмачить—товма́чити, тлумачи́ти.

Толмачъ—1) товма́ч; 2) пт. Tringa vanellus —ча́йка.

Толокно—толокно́, пу́тря.

Толокнянка, толокнянкъ, толокница, рос. Arctostaphylos officinalis Moench. A. Uva Ursi L.—мучни́ця.

Толочить, потолочить — толо́чити, потоло́чити.

Толочь, истолочь, натолочь—товкти́, стовкти́, натовкти́.

Толочься—товктися.

Толпа—товпа́, сто́впище, сто́вписько, гурма́, юрма́, юрба́; на́товп, ти́ск, ку́па, зграя́, ва́лява, табу́н. Толпою—юрбо́ю, гурмо́ю, по́топом.

Толпиться, столпиться—то́впитися, юрми́тися, стовпитися.

Толстенекъ—товсте́нький, гладке́нький.

Толсто—гру́бо, то́всто.

Толстобрюхій—черева́тий, товстопу́зий.

Толстоватый—грубе́нький. товсте́нький.

Толстогубый—губа́тий; губа́нь.

Толстозадый—купра́тий, купра́стий, крижа́стий.

Толстокожій—товстошку́рий, твердошку́рий.

Толстоногій—товстоно́гий.

Толстоноска, пт. Fringilla Cocothraustes Memm—ко́стур, костогри́за, грубоде́зю́б.

Толстокожій—пика́тий, товстопи́кий.

Толстота—гру́бість, грубі́нь.

Толстотою, толстотоюй—гамаликува́тий.

Толстуха, толстушка — товсту́ха, товсту́ля, грубу́ля, товсту́шка.

Толстый — товсти́й, (дуже)—товсте́нний, товсто́чий; гру́бий, (про чоловіка) —гладки́й. опасистий.

Толстѣйшій—товсте́нний, товсто́чий.

Толстѣть, потолстѣть, растолстѣть — товсті́ти, товстіша́ти, то́вщати, гладша́ти, грубі́ти, гру́бша́ти, потовсті́ти і т. д.

Толстякъ — товсту́н, товсто́к, товпи́га, гладу́н, бо́цман.

Толстячокъ—опе́цок.

Толча—товч.

Толченіе—то́вчення.

Толченый—товче́ний.

Толчея — 1) то́вчка, товка́ля; 2) сту́па, сту́пка.

Толчокъ — штовха́н, штурха́н, штурха-

чéць, стусáн, товчóк, бухáн, буханéць; понýка.
Толща—тóвща; скáба, брúла (землі).
Толще—(присл.)—грýбше, тóвще, товстíше.
Толщина—товщинá, грубинá. **Толщиною, въ толщину**—завтовшкúй, завгрубшкúй, навтовшкúй.
Только—тíльки, тíлько, лиш, лем. **Только бы** — абú, абú-б, абú-то, тíльки-б. **Только что, лишь только, только-только**—допíру, оцé зáраз.
Томительный, но — томлúвий, во, нудлúвий, во, нуднúй, нудкúй, млóсний, но.
Томить, ся — томúти, ся, нýдити, ся, нýдити с(ь)вітом, нудьгувáти. **Томить голодомъ**—морúти гóлодом. **Томить сталь**—гартувáти.
Томленіе — млість, нуд, нудьгá, нудóта. **Т. стали**—гартувáння.
Томлянка—крúця.
Томно—тóмно, млáво, слáбо.
Томность—тóмність, млявість, слáбість.
Томный—тóмний, втóмлений, стóмлений, млявий.
Томъ—тóм, частúна.
Тоненькій, ко—тонéнький, ко.
Тонёхонекъ, тонёшенекъ—тонéсенький.
Тонизна—тонúна.
Тонить, отонить — тонúти, тончáти, потонúти, потончúти.
Тоника—тóніка.
Тонический—тонíчний.
Тонко—тóнко.
Тонкій—1) тонкúй, лéгкий; нíжний, делікáтний; 2) пронúкливий, хúтрий, меткúй.
Тонковатый—пóтонкий, трóхи тонкúй.
Тонкозернистый—дрíбнозернúстий.
Тонкокожистый, тонкокожій—тонкошкýрий
Тонконогій—тонконóгий, тонконíг.
Тонкорунный—тонкорýнний, тонковóвний.
Тонкость—тóнкість.
Тонкошея—тонкошúйка.
Тонна—вагá в 62 пýди абó мíсце в 40 куб. фýтів (що до мíсткости судна), тóна.
Тоннель—тунéль.
Тонуть—1) (затонуть, потонуть)—тонýти, потонýти; 2) (утонуть)—тонýти, утопáти, потопáти, утонýти, топúтися, втопúтися.
Тончавый—худорлúвий.
Тончать, истончать—тóншати, тóньшати, потóнчати, потóншати, потóньшати.
Тончить, истончить — тонúти, тончáти, утончúти, утонúти, стончúти.
Тонъ—1) тон; лад; 2) кольорúт.
Тоня—тóня, нéводище.
Топазовый—топáзовий.
Топазъ—топáз.
Топаніе—тýпання, тупцювáння.
Топать, топнуть—тýпати, тупотíти, тупцювáти, гóпати, тýпнути.
Топить, ся—1) (истопить, ся)—палúти, напалúти, топúти, вúтопити, ся; 2) (растопить, ся) — роспалúти, растопúти, ся; 3) (утопить, ся)—топúти, ся, утопúти, ся.
Топка—1) тóплення, пáлення; 2) пíч, грýба, грýбка.
Топкій, ко—грузькúй, грýзько, багнúстий.
Топкость—грýзькість, грузáвина.
Топленіе—пáлення (в печі); тóплення.
Топливо—пáливо, тóпливо.
Топлый—намóклий.
Тополевый—топольóвий.
Тополь, (здр.) **тополякъ**, рос. Populus alba L. — топóля, (дерево) — тополúна, (здр)—топóлька, топóленька, тополúнка, тополúнонька. **Душистый, бальзамическій т.**, P. balsamifera L.—золотá верба. **Пирамидальный, итальянскій т.**, P. dilatata Ait.—раїна, ялвір. **Черный т.**, P. nigra L. — сокорúна, ясокір.
Топорикъ—сокúрка.
Топорище—сокúрня, топорúсько, топорúще.
Топорокъ—сокúрка, (хирур.) пущáдло.
Топорный — 1) сокúрний, сокúрницький; 2) кострубувáтий, грубий.
Топорщиться, растопорщиться—надимáтися, надýтися, роздýтися, настовбýрчуватися, настовбýрчитися.
Топорщить, растопорщить—топúрити.
Топоръ, топорикъ—сокúра, сокúрка; (широка)—бардáш, (мала з вигнутим топорищем)—бáрда, (з товстим обухом) колýн, (дорожня палка з сокиркою)—кéлеп.
Топотня—тупотня́, тупóтнява.
Топотъ—тупотíння.
Топтаніе—топтáння, талювáння, толóчення.
Топтать, ся—1) (притоптать, растоптать)—топтáти, талювáти, притоптáти, потоптáти, ростоптáти, (хліб) — толóчити, потолóчити. Топча — пóтопом; 2) (вытоптать)—топтáти, мисúти, грузúти, вúмісити (напр. глину); 3) (стоптать, ся)—стоптáти, ся.
Топучій—грузькúй.
Топъ-топъ—туп-туп, тупý-тупý.
Топырить, растопырить — топúрити, настовбýрчувати і д. **Растопыривать. Т. глаза**—витрішáти, вирячáти óчі.
Топырка, рос. Spiraea Ulmaria L.—бузинá болóтна, жáб'ячі конопéльки.
Топь—драговинá, мóчар, багнúна, багнúка, багновúці, грузь, моквá.
Торба—1) шáнька, тóрба; 2) кошíль, кóшик (плетений).
Торгашъ—тóржник, торгáш, махлáр.
Торгашество—махлáрство.
Торгованіе—торгувáння.
Торговать—торгувáти, купцювáти, марювáти, (мнясом)—різникувáти, (горілкою)—шинкарювáти, (на базарі або на ярмарку)—базарювáти, ярмаркувáти. **Торговать, ся**—торгувáти, ся, торжúтися, сторгувáти, ся.
Торговецъ-купéць, продавéць, (мануфактурним або дрібним крамом)—крáмарь, (бакáлією) — бакалíйник, (олією)—олíйник, (сіллю)—содáр; (свинями)—

кабáнник, (свитами)—**свúтник**, (скотиною)—**прáсол**, (полотном)—**полотнúник**, (в розноску)—**коробéйник**, **варяг**.

Торговка—**перéкупка**, (бубликами) — **бублéйница**, **бублéшница**, (на базарі в ятках)—**сі(и)дýха**, (олíєю)—**олíйница**. (печéним хлíбом)—**перепічáйка**.

Торговникъ—**перéкупчин**.

Торговля—**торгó(і)вля**, торг, **торгувáння**, **крамáрство**, **крамарювáння**, **гáндель**.

Торговцевъ—**купéцький**.

Торговый—**торгóвий**.

Торгъ—1) торг, **потóржка** (дія); 2) **торжóк**, **торгóвиця рúнок**,

Торецъ, (частíше мн.) **торцы** — **мостúни**, **вúпилені з колóд для брукувáння вýлиць**, **тóрці**.

Торжественность — **урочúстість**, **велúчність**.

Торжественный, но—**торжéственний**, **урочúстий**, то, **велúчний**, но, з **úчтою**.

Торжество—**торжество́**, **úчта**, **урочúстість**.

Торжествованіе—**урочúстий обхíд**, **тріумфувáння**.

Торжествовать—1)(**отторжествать**)—**с(ь)в'яткувáти**, **вíдс(ь)в'яткувáти**; 2) (**восторжествовать**)—**перемагáти**, **перемогтú**, **здолáти**, **здолíти**; **тріумфувáти**.

Торжище—**тóржище**, **торгóвиця**.

Торить—1) (**выторить**)—**привчáти**, **призвичáювати** і д. **Пріучать**; 2) (**проторить**)—**торувáти**, **топтáти**, **уторувáти**, **протоптáти** і д. **Проторить**.

Торица, рос. Spergula arvensis L.—**метéлики**.

Тормазить—**гальмувáти**.

Тормазный—**гальмовúй**.

Тормазъ — 1) **гáльма**, **гальмó**. **Наложить, надѣть тормазъ** — **загальмувáти**. **Отпустить т.** — **розгальмувáти**; 2) **підрíзи**.

Тормошеніе—**тóрсання**, **термосáння**.

Тормошить—**тóрсати**, **термосáти**.

Торная дорога, дорожка — **бúтий шлях**, **бúта дорóга**, **доріжка**, **втóптана**, **протóптана стéжка**.

Тороватый—**щéдрий**, **гóйний**.

Тороватость—**щéдрість**, **гойність**.

Торока—**торокú**.

Торопить, поторопить, ся — **скóрити**, **скóритися**, **спíшити**, **поспішáти**, **ся**, **хапáтися**, **галúти**, **квáпити**, **ся**, **нагліти**, **поскóрити**, **ся**, **поспішúти**, **ся**, **похопúтися**.

Торопкій—**сквапнúй**, **боязкúй**.

Торопкость—**сквáпність**, **боязлúвість**.

Торопливость—**пóспіх**, **хапáння**, **скваплúвість**, **поспíшність**.

Торопливый, во—1) **спíшлúвий**, **поспíшний**, **хапкúй**, **кваплúвий**, **скваплúвий**, **сквáпнúй**, **скороспíшний** і д. **Поспѣшливый**; 2) **ляклúвий**, **жахлúвий** і д. **Пугливый**.

Торопыга—**клопотýн**, **побíгач**, **скорохвáт**.

Торопь — **спíх**, **пóспіх** і д. **Поспѣшность**. **Въ торопяхъ**—**з пóспіху**.

Торопѣть, оторопѣть—**торопíти**, **оторопíти**, **злякáтися**, **вжахнýтися**.

Торочить — **торочúти** (напр. **торочками**), **облямóвувати**.

Торсъ — 1) **тýлуб** (д. **Туловище**); 2) **тóрсо**, (**стáтуя без головú або без рук і ніг**).

Тортъ—**торт**, **соложéник**.

Торфъ—**торф**, **рóпша**, **болотнúна**.

Торфянникъ—**торфóвий грунт**, **торфовúк**.

Торфянистый—**торфовúстий**.

Торфяной—**торфóвий**, **торф'áний**.

Торцевой — **зроблений з „тóрців“**, **торцéвий**.

Торчаніе—**стирчáння**.

Торчать—**сторчáти**, **стирчáти**, **стремíти**.

Торчкомъ, торчмя — **торчмá**, **сторч**, **навсторч**.

Торѣть, натерѣть—**навикáти**, **навúкнути**.

Тоска—**тýга**, **тýженька**, **нуд**, **нýда**, **нудь**, **нудьгá**, **занýда**, **сум**, **сумóта**, **тоскá**. **Предаваться тоскѣ** — **вдавáтись в тýгу**. **Тоска по родинѣ** — **тýга по отчúзні**. **Томиться тоской** — **сéрцем нудúти**.

Тоскливый, во—**тужлúвий**, **во**, **тужнúй**, **но**, **сумнúй**, **сýмно**, **жалíбний**, **но**, **тóскний**, **но**.

Тоскованіе—**тужíння**, **сумувáння**, **нудьгувáннл**.

Тосковать—**тужúти**, **сумувáти**, **нýдúти**, **ся**, **нýдúти с(ь)вітом**, **нудьгувáти**, **вбивáтися в тýгу**.

Тостъ заздравный—**здрáвиця**; **тост**, **óклик**. **Предлагать тостъ**—**підноси́ти óклик**.

Тотчасъ—**зáраз**.

Тотъ, та, то—**той**, **оттóй**, **тамтóй**, **та**, **тáя**, **оттá**, **тотá**, **те**, **тотó**. **Тотъ именно**—**той сáмий**, **самісінький**.

Теченіе — **тóчення**, **робóта токáрська**; **гóстрення**.

Точило—(кругле)—**точúло**, **гострúло**.

Точильный камень—(маленький) — **брус**, **брусóк**, (**гострити коси**)—**мантáчка**.

Точильщикъ — 1) **точúльник**, **шліфер**; 2) (ком.)—**шáпель**.

Точить—1) (**выточить**)—**точúти**, **вúточити**; 2) (**наточить**)—**гострúти**, **нагострúти**, **вúгострити**, (**серп**) — **назубáти**. **Точить зубы** — **гострúти зýби**, **мáти зуб** (**на кóго**); 3) (**источить**)—**точúти**, **поточúти**. **Точить слёзы**—**проливáти сльóзи**.

Точка—1) **гóстрення**; **тóчення**; 2) (грам.)—**тóчка**, **крáпка**. **Въ точкахъ** — (напр. **лист**, **тканина**)—**крапчáстий**. **Т. зрѣнія**—**пóгляд**, **становúще**.

Точёхонько, точёнькомько — **точнісінько**, **самісінько так**, **нест меннісінько**, **достоменнісінько**.

Точно—1) **тóчно**, **нестéменно**, **достéм мно**. **Точно такъ**—**так сáме**, **точнісінько так**; 2) **докладно**; 3) **мов**, **немов**, **нáче**. **неначе**, **бýцім**. **Точно какъ бы**—**так немóв**. **Онъ точно помѣшанъ**—**він нáче ошалíв**, **здурíв**.

Точность — **тóчність**, **докладність**, **справність**. **Въ точности**—**до слóва**, **точ-**

нісінько.

Точный—1) то́чний, достоме́нний. нестеме́нний; 2) спра́вний, рете́льний; 3) одна́ковий, пе́вний.

Точь въ точь—точнісінько, нестеме́нно, нестеменнісінько. Э́тотъ мальчикъ точь въ точь отецъ—сей хло́пчик точнісінько ба́тько, (або)—ви́литий, ви́капаний ба́тько.

Тошнить, стошнить—ну́дити, млоїти, ся, зану́дити. **Тошнитъ**—ну́дить, нуда́, поriва́е.

Тошно—ну́дно, мло́сно.

Тошнота—нудо́та, нуда́, мліть, мло́йність.

Тошнотный—нудкува́тий.

Тошный—нудни́й, нудки́й.

Тощать, отощать—1) слабіти, осла́бнути, осла́бти; 2) худіти, схуднути, похуднути, з тіла спасти.

Тощій — 1) поро́жній; 2) худи́й, сухи́й, схудлий, худорля́вий; 3) недорі́дний, замі́ркуватий (про зерно).

Трава, травка—трава́, трави́ця, трави́чка, трави́ченька, (одна) — трави́нка, (що виросла вдруге після сінокосу)—ота́ва, (скошена) — кошени́ця, (торішня на степу, не скошена) — не́жер, старни́к, (берегова) — береж а́на, (болотяна)—боло́тнівка, (на солонцях)—солоне́ць. **Т. лѣкарственная, цѣлебная** — зілля, зіллячко. **Сорная трава** — бур'я́н, бур'яне́ць, (одна)—бур'яни́на.

Трава листъ, рос. Geum rivale L.—підо́йма, поникниця.

Трава пчельникъ, рос. Melissa, Dracoc phalum Moldavica L.—кадя́ло, ма́тошник, медівка.

Травенѣть—трав'яні́ти, заросте́ти траво́ю.

Травинка—трави́на, трави́нка.

Травить—1) (**вытравить, стравить**)—трави́ти, випаса́ти, спасти; 2) (**затравить**)—цькува́ти, зацькува́ти; під'ю́жувати.

Травка—трави́ця і д. Трава.

Травленіе—спаш; цькува́ння; витра́влювання; труїння.

Травля—1) влови, 2) цькува́ння.

Травникъ—1) травни́к (поросле травою місце); 2) зільни́к, травни́к (д. Гербарій); 3) травня́к, травнячо́к. (Настойка).

Травнистый—трави́стий.

Травной, травяной—трав'яни́й.

Травосѣянье—травосів.

Травоядный—травої́дний, травої́д.

Травчатый—мере́жчатий, квітча́стий (тканина).

Травянка, травянецъ, рос. Dianthus deltoides L. — зірки́, зірочки́, польові гвозди́ки.

Трагедія—траґе́дія.

Трагикомедія—траґікоме́дія.

Трагикомическій—траґікоміч ний.

Трагикъ—тра́ґік.

Трагически—траґічно.

Трагическій—траґічний.

Трактатъ—тракта́т, умо́ва.

Трактирный—трах(к)ти́рний.

Трактирщикъ—трах(к)ти́рник.

Трактирщичій—трах(к)ти́рників, трах(к)ти́рницький.

Трактиръ—трах(к)ти́р, трахте́рня.

Трактовать (о чемъ) — трактува́ти (про що).

Трактовый—трактови́й.

Трактъ—тракт, ба́тий, вели́кий шлях, гости́нець.

Трамбованіе—вбива́ння (доро́ги).

Трамбовать, утрамбовать—убива́ти (напр. дорогу), уто́рувати, бу́тити, уби́ти, уторува́ти.

Трамбовка—до́вбня, то́лок.

Транжирить, растранжирить — три́ньк ати, ци́ндрити, ростри́нькати.

Транжирство—три́нькання (гро́шей).

Транспарантъ—1) прос(ь)вітчаста карти́на; 2) ра́штра.

Транспортъ—обо́з, ва́лка, тра́нспорт.

Траншея—окіп.

Трапеза—тра́пеза.

Трапезовать—трапезува́ти.

Трапъ—схо́ди (на суднах), трап.

Трассировать—трасува́ти.

Трата—тра́та, стра́та, (по дурному)—марнотра́та, марнотра́вство, марнува́ння.

Тратить, ся—тра́тити, втрача́тися.

Траурный—жало́бний.

Трауръ—жало́ба.

Трафить, потрафить—тра́пити, потра́пити, утра́пити.

Трахнуть—тарахнути, торо́хнути, ба́цнути, бебе́хнути, ге́пнути.

Трахъ—тара́х, торо́х, геп, бебе́х, хряп, хрьоп.

Траченіе—тра́чення; марнува́ння.

Треба (церк. слв.)—тре́ба.

Требникъ—тре́бник.

Требованіе—вимага́ння, домага́ння, тре́бування, жада́ння, правіжка, правина́.

Требователь,—ница—жада́ючий,—ча.

Требовательность—вимо́жність.

Требовательный—вимо́жний, вимо́жливий.

Требовательная вѣдомость о жалованіи служащимъ за м. августъ — відо́мість про належи́ту (або належа́чу) пла́ту (чи удержання) слу́жачим за м. се́рпень.

Требовать, ис(по)требовать, вытребовать, ся—1) вимага́ти, тре́бувати, доправля́тися (судом), допомина́тися, пра́вити, потре́бувати, ви́правити; 2) потрібува́ти. **На это требуется много времени**—на це тре́ба бага́то ча́су, це потрібу́е бага́то ча́су.

Требуха, требушина—те́льбух, те́льбухи.

Требушинный—тельбухо́вий.

Тревога—трівога, по́рух, сполох, переполох, гвалт, ко́лот, колотне́ча. **Ударить, забить тревогу**—вдарити, задзвони́ти на сполох, на гвалт.

Тревоженіе—турбува́ння, полохання, непоко́їння.

Тревожить, ся—трівожити, ся, турбува́ти, ся, бенте́жити; полохати, ся, поло-

ши́ти, ся; коло́шкати (з(ь)вірят), ру́нтати.

Тревожливый—трівóжливий, лякли́вий, неспокíйний, турбóтний.

Тревожный—неспокíйний, турбóтний; баламу́тний.

Тревоженіе—кóлот, трівóга.

Треглавый—трьохголóвий, триголóвий, на три верхи́ (про церкву).

Трегранный — трьохбоковúй, трибíчний, тригрáнястий.

Трегубый—тригу́бий.

Трезво—тверéзо, потвéрезу, (зовсíм) —тверезíсінько.

Трезвонить—дзвонúти в усі дзвони.

Трезвонъ—дзвонíння у всі дзвóни.

Трезвость—тверéзість.

Трезвучіе (муз.)—три́звук (р. три́звуку), тройзвíн.

Трезвый—тверéзий, непитýщий, (зовсíм) —тверезíсінький. Въ трезвомъ видѣ —потвéрезу.

Трезвѣть—тверéзіти, тверезíшати.

Трезубецъ—тризýбець.

Трезубый—тризýбий.

Трéлистый—трелúстий.

Трелить—трелювáти, трéлями с(ь)півáти, грáти.

Трель—трéля.

Трельяжъ—трельовáж.

Трензель—трéнзель, трéнзля.

Треніе—тертя́.

Треногій—тринóгий.

Треножить, стреножить — треножити, потреножити.

Треножникъ—трúніг, трúніжок, (щоб підвíшувати казан) — тага́н, таганóк, тагани́.

Треножный—триніжний.

Трепакъ—тропáк, гопáк. гоцáк.

Трепалка, трепало — трíпáчка; тéрлиця, тéрниця, битéльня, битéльниця.

Трепальщикъ, ца—витрíпувач, ка, тíпальник,—ниця, потíпач, ка.

Трепаніе—трíпання, трíпанúна, тíпання, тíпанúна.

Трепать—1) тíпати, вúтíпати (про конóплі); 2) трíпати, витрíпувати (одéжу). Т. по плечу—плескáти по плечí).

Трепель (мíнер.)—трúпля.

Трепетаніе—тремтíння, дріжáння.

Трепетать—трíпотíти, тремтíти, трепетáти, трусúтися, дріжáти.

Трепетный—трéпетний, дріжýчий, тремтя́чий, тремкúй.

Трепетъ—трéпіт, тремтíння.

Трёпка — трíпанúна, почубóнька, поскубóнька, прочуханá, тю́жка, перегíн.

Трепло—треплó (д. Весло).

Треска, риба Gadus morrhua — трiскá, каблíон.

Тресканіе—трíскання, лóпання.

Трескать, стрескать, ся—трíскати, лóпати, жéрти, стрíскати, ся і д. Жрать.

Трескаться, рас(нс)трескаться — трíскатися, лóпатися. лýскатися, рéпатися, трíснутися, потрíскатися, рострíскатися, лóпнути, лýснути, рéпнути.

Трескевый—трискóвий, каблíóновий.

Трескотня—трискóтнява, трíскотня́.

Трескучій—трискýчий (напр. мороз).

Трескъ—трíск, луск, пóлуск, хруск.

Треснуть, ся — 1) трíснути, ся; 2) бебéхнути, гéпнути, бýхнути, бря́знути.

Тресь—трíсь, лусь, лудýсь, хрусь, хрун.

Третейскій судъ — третéйський, полюбóвний суд.

Третировать—поневíря́ти (ким).

Третій—трéтій. Третья часть—третúна.

Третично—у-трéтє.

Третичный—триразóвий; третúчний.

Третной—третнúй.

Треть—треть, третúна, третúнка. По третямъ—трéтно, по третя́х

Третьягодишный—позаторíшній.

Третьягодня — позавчора. Бывшій третьягодня—позавчорáшній.

Треугольникъ—трúкут. трикýтник; (гострий)—косéць, косúк, косúнець, клин.

Треугольный—трикýтний.

Треухъ. — 1) капелю́х, шáпка (з трьома вухами); 2) лáпас, лящ.

Трефовка—жирíвка, кáрта жировóї мáсти, хрестíвка.

Трефовый—жировúй, хрестовúй.

Трефель, рос. Trifolium Tourn. — кáшка, конючúна. конúтина, команíця.

Трефы—жир, жирú, жóлуді, хрестú, трéфа.

Трёхдневный—тридéнний, тридньóвий.

Трехзубчатый—тризýбий.

Трёхлистный, т-листовой — трилúстий. Т. печеночникъ, рос. Anemone Hepatica L.—перéлiска, прóлiска.

Трёхлѣтіе—трилíття, трьохлíття.

Трехлѣтній — трилíтній, трирíшній. Трехлѣтнее животное—третя́к, третячóк.

Трёхмачтовый—трищóглий, трьохщóглий.

Трёхмѣсячный—тримíсячний, трьохмíсячний.

Трёхмѣстный — на трьóх, на три мíсці, на три сúдження.

Трёхпалый—трипáльчий, трипáлий.

Трёхпольный—на три рýкú, трьохпíльний, трипíльний.

Трёхполѣнный—триполíнний.

Трёхпудовый—трипудóвий.

Трёхнедѣльный -тритижньóвий, тритижнéвий.

Трёхсложный—трискладóвий.

Трёхсторонній—трибíчний, трьохсторóнній.

Трёхструнный—тристрýнний.

Трёхфунтовый—трифунтóвий.

Трёхцвѣтка, трёхцвѣтная фіялка, рос. Viola tricolor L. — братки́, брат і сестрá, брат з сестрóю, полýц(ь)вітки, Івáн та Марíя.

Трёхцвѣтный вьюнокъ, рос. Convolvulus tricolor L.—крýчені паничí.

Трехцвѣтный — трикóлірний, трибáрвний.

Трёхсотный—трисóтий, трьохсóтий.

Трёхчленный—тричлéнний, тричлéновий.

Трехчленъ (мат.)—трúчлен.

Трёхъэтажный — на трú пóверхи, на три осáди, триповерхóвий, трисáдний.

Трехъязычный—трьохмо́вний, триязи́чний.
Трещаніе—тріща́ння, тріск, луск.
Трещать, треснуть—1) тріща́ти, тріскота́ти, тріснути, (про сало, масло на вогні) — шкварча́ти, зашкварча́ти; 2) ляща́ти, порощати; торохті́ти.
Трещётка — 1) торо́хкало, торо́хкавка, тараха́вка, кала́тало; 2) торохті́й, ка, торохкоті́йка, тріска́ч, цокоту́н, цокоту́ха і д. Болтунъ.
Трещина — тріщина, роско́лина, роско́люватина, щілина, (ш)скалу́бина, шпа́ра, шпари́на.
Трещиноватый—щілини́стий.
Три—три. Въ три раза—втро́е, в три ра́зи. Въ три пріёма, три раза—три ра́зи, трьома́ на́падами. Тремя способами — трояко, трояково, трьома́ способа́ми. Три съ половиною—півчвёрта, три з полови́ною.
Тридневный — трьохде́нний, тридённий, тридньо́вий.
Тридцатый—тридця́тий, тридеся́тий, трийця́тий.
Тридцатилѣтіе—тридцяти(о)лі́ття.
Тридцатилѣтній—тридцяти(о)лі́тній.
Тридцать — три́дцять, три́дцятеро, тридця́ток.
Трижды — тра́чі. Трижды три—тра́чі по три́.
Тризна—обі́д (поминальний), тра́зна.
Тризѣвный—триз(ь)ві́вний, трипащáний.
Трикирій—трис(ь)вічник, трикирій.
Трико, триковый—трико́рт, трикорто́вий.
Трикратно, трехкратно—триразо́во, тра́чі, три ра́зи.
Трилистникъ—три листи́ (гра).
Трилистникъ, рос. Trifolium L. — ка́шка, комоня́ця. Т. бѣлый, T. montanum L. біла ка́шка, ко́тики, в'язи́ль, івасик, ку́ряча ла́пка, сороч і ла́пки. Т. воляной, Menyanthes trifoliata L.—трифо́лія, трилисник, зубівник. Т. выродочный, T. hybridum L. — красноголов'я́шки, суховёршка. Т. краснѣющій, T. rubens L. — за́яча кри́вця, за́ячі ла́пки. Т. луговой,—T. pratense L. — трой-зілля, троя́н, дятлови́на, івасик. Т. пашенный, полевой, золотистый, T. aerrarium L. — хме́лик польови́й, жо́вта горі́шина. Т. ползучій, T. repens L.—хреща́тий барві́нок, хре́стики, сіре-зілля, ля́сики, горі́шки.
Трилистный—трила́стий.
Трипѣсачіе—чвертьрі́чча.
Тринадцатый—тринадця́тий.
Тринадцать—трина́дцять, трина́дцятеро.
Триперъ, Gonorrhea—збур, наконе́шник.
Трисвѣтный—прес(ь)ві́тлий.
Трисвятой—трис(ь)в'ята́й.
Триста—три́ста, три со́тні.
Трихинъ—волоси́чка. Trichina spiralis.
Тріо—троїстий с(ь)пів, тріо.
Тріумвиратъ—тро́йко, троя́к, тріумвіра́т.
Тріумфальный—тріумфа́льний.
Тріумфъ—тріу́мф.
Троганіе — займа́ння, ру́шання, чіпа́ння, торка́ння.
Трогательный, но—зворушни́й, зворушла́вий, зрушли́вий, во, чу́лий, дійма́ючий.
Трогать, тронуть, ся—1) займа́ти, чіпа́ти, зачіпа́ти, ру́шати, торка́ти, зана́ти, зачепа́ти, торкну́ти, ся. Не тронь—не займа́й, не чіпа́й, не зачіпа́й, не ру́ш; 2) зворуша́ти, звору́шувати, зворуша́ти, ураза́ти, дійма́ти, дійна́ти, до се́рця дохо́дити, дійти; 3) руша́ти, вируша́ти, ру́шити, ви́рушити, ру́хнутись, зна́тися. Трогай — руша́й, торка́й.
Трое—тро́е, тро́ечко. Троихъ—трьох, трох.
Троебрачіе—триже́нство.
Троебрачный—триже́нний.
Троеженецъ—троже́нець.
Троеженство—триже́нство.
Троезубецъ—три́зуб, тризу́бець.
Троеніе—тро́їння.
Трои—тро́е.
Тройка—1) тро́йка, тро́йка (коней). Ѣхать тройкою—утри́конь їхати; 2) тро́йка (в картах).
Тройня—тройня́та (близнюки).
Тройничникъ—трійня́к.
Тройной—трійний, потрійний, тройча́стий, тройча́стий.
Тройственность—потрійність, троїстість.
Тройственный—потрійний, троїстий.
Тройчный—тройча́стий.
Троить, ся—тро́їти; діли́ти на тро́е, тройна́ти, потро́їти, потройна́ти, троїтись. Троится въ глазахъ—тройна́ть, тро́їться в оча́х.
Троица—Тро́йця, Трійця. Праздникъ Св. Тройцы — д. під. сл. Праздникъ.
Троицкій—тро́їцький.
Троицкъ цвѣтъ—д. Трехцвѣтка.
Тройчатка — тройня́та (напр. овочі або иньші речі, що по троє вкупі), трійча́тка.
Тронуть, ся — 1) д. Трогаться, 1 і 3; 2) спричи́нитися, спричинюва́тіти, збожеволіти. Тронутый—а) зру́шений, ура́жений (чиїми словами або вчинком), б) причи́нний, причи́нуватий, (від уроків) — з'уро́чений, (про землю, ґрунт)—ру́шаний, ру́шений, підру́шений.
Тронъ—трон, престіл.
Тронный—тро́нний, троно́вий.
Тропа, тропинка—сте́жка, сте́жечка; трона́.
Тропникъ—зворо́тник.
Тр. рака—зворо́тник Ра́ка. Т. Козерога—зворо́тник Козоро́га.
Тропить—сте́жити.
Тропическія страны—тепли́чина.
Тросакъ—шип, о́цель (підкови).
Тростина—трости́на.
Тростить—суки́ти.
Тростниковый — тростяни́й, тросто́вий, тростино́вий.
Тростникъ, рос. Arundo Phragmites L. — трость, тростина; очере́т, кома́ш. Сахарный т.—трость цукрова́. Saccharum officinarum. Индѣйскій —т.

бáмбус. Bambusa.
Тросточка—тростúнка.
Трость—тростúна, тростяни́й ці́пок.
Тростянка—пт. Parus biarmicus—очере́тянка.
Тротуаръ—пішохíд (р. пішохóду), (частіше мн.) пішохóди; тротуáр.
Тротуарный—пішохíдний, тротуáрний.
Троюродный братъ, т. сестра—брат, сестрá у дрýгих.
Троякій, ко—троя́кий, ко, троя́ковий, во.
Труба—трýба. **Водосточная т.**—рúнва. **Водомётная, заливная, пожарная т.**—пожáрна трýба, сúкавка вогнева́, прúскавка. **Дымовая т.**—димáр(ь), кóмін, кóмин, (що виходить з сíней)—бóвдур. **Зрительная т.**—підзóрна трýба. **Музыкальная т.**—трýба, сурмá, (здр.) трýбка, сурéмка, сýрмонька, (бокова частина)—притрýбок.
Трубачъ—трубáч, сурмáч.
Трубачевскій—трубачів.
Трубадуръ—кобзáрь, бандурúста.
Трубить—трубúти, сурмúти.
Трубка, трубочка—трýбка, дýдка, дýдочка, цíвка, цíвочка, рýрка, рýрочка. **Колёсная трубка**—мáточина. **Курительная т.**—лю́лька, лю́лечка, (проста зовсім)—клювáк, (з березового кореня)—бурýлька, бурýнька. **Трубка холста**—сувíй полотнá, сувíйчик.
Трубный—трýбний, сурéмний; ком(і)инóвий, димáрний.
Трубокуръ—люлéшник.
Трубообразный—трубувáтий.
Трубочистный—комінярський.
Трубочистъ—сажотрýс, ком(і)инотрýс, комінярь, комінáр, комíнник
Трубочникъ—люлéшник.
Трубочный—люлéшний.
Трубчатка—трубчáк (рáвлик).
Трубчатый—дудувáтий, трубувáтий, дудчáстий. Т. кость—гóлянка.
Трудать—трудúти.
Трудаться—трудúтися, труждáтися, працювáти.
Труденекъ—труднéнький.
Труденёхонекъ—труднéсенький.
Трудно—трýдно, важко, тя́жко, сутýжно, скрýтно, тýпко, (як багато роботи)—завíзно.
Трудноватый—труднéнький.
Трудность—трýдність; труднáція, труднóта, трýднощі.
Трудный—трудний, тяжкúй.
Трудовое—трудовé, крівáвиця.
Трудовой—трудовúй, мозольóвий, зарацьóваний.
Трудолюбецъ—працювúтий, робітнúй.
Трудолюбивый—трудя́щий, роботя́щий, робýчий, працювúтий.
Трудолюбіе—працювáтість.
Трудъ—труд, прáця. **Съ трудомъ**—на сúлу, лéдве. **Съ величайшимъ т.**—на превелúку сúлу.
Труженикъ, ца—працювни́к, працівни́к, трудóвник, ця, трудя́к, роботя́га, робíтник, роботя́й, працювáльник.
Трудническій—працьовни́чий, трудовни́чий.
Трупило—жартýн.
Трупить—підс(ь)міювати, нас(ь)міхáтися
Трупный—труповúй. **Трупное отдѣленіе, трупная**—трупáрня.
Трупорѣховатый—трухля́вий, трýхлий.
Трупорѣшина—трухля́тина, червотóчина.
Трупа—трýпа.
Трупъ—труп, мéртве тíло, тíло. Т. животнаго—пáдло.
Трусея, трусиха—боягýзка, пожахáчка, боя́нка.
Трусúть, натрусить—трусúти, натрусúти.
Трýсить, струсить—боя́тися, лякáтися, жахáтися, страхáтися, вóнтпити, вóмпити, злякáтися. звóнтпити, звóмпити.
Труска—натрýшування, притрýшування.
Трусливо—боязли́во, лякли́во.
Трусливость—полохли́вість і д. **Боязливость.**
Трусливый—полохли́вий, страхополóхливий і д. **Боязливый.**
Трусоватый—трóхи боязкúй.
Трусость—бóязть, лякли́вість і д. **Боязливость.**
Трусъ—полохýн, страхýн, страхополóх, боягýз, страхопýд, аяйкало, тхір, куропóлох.
Трутень—1) Spado—трýтень, трут; 2) дармоїд.
Трутúть—давúти, душúти, мýлити.
Трутникъ—(росл.)—гýбка, скрипéль. Polyporus offic.
Трутница—гаман, кисéт.
Трутъ—1) гýбка; (гриб) Polyporus igniarius—трут, трýтник, (яким підкурюють бджíл)—скрицýха, скре(и)пúця.
Труха—трúни, пóтерть, потерýха, потерýшка.
Трухлеватый—трухля́вий.
Трухлость—трухля́вість.
Трухлый—трухля́вий.
Трухнуть, иструхнуть—трухля́віти, порохні́ти, потрýхнути, струхля́віти, спорохні́ти.
Трущоба—трущóба, зáкуток, дірá.
Трынъ-трава, у виразі: „**ему всё трынъ-трава**"—він ні нá що не вважáє, все за ні щó мáє, йомý все дармá.
Трюмо—с(ь)вічáдо, велúке стоя́че дзéркало, трюмó.
Трюмъ—спід, дно корабля́ бове.
Трюфель, рос. Tuber cibarium Sibth.—трýфель.
Трянчникъ—ганчíрник, онýчник.
Трянчный—ганчíрний, ганчірко́вий.
Тряпка, тряпочка—ганчíрка, ганчíрочка, (поб.) ганчíрчище, шматúна, шматúнка, (стирати що)—стíрка, стíрочка, (мити посуду)—мúйка, (затуляти піч)—каглянка, (котрою виймають горшки)—катрíнка.
Тряпьё—ганчір'я, ганчірáння, шмáття, лахмíття, хламíття.
Трясеніе—трус, трусíння.
Трясина—трясóвина, трясовúна, трясáви-

ця, драгови́на, драгвина́, драглина́, дви́гнява, грузь, грузя́вина, цмокови́на.

Трясинный—трясови́нний, з драгови́ни.

Тряска—трясі́ння, трусі́ння.

Тряскій, ко—труськи́й, тру́сько.

Трясогузка, пт. Motacilla—трясогу́зка, трясохві́стка, верти́гузка, пли́ска.

Трясти, тряхнуть, ся—трясти́, труси́ти, ся, тріпати, ся, трусону́ти, трепену́ти, тріпну́ти, ся.

Трясунька, рос. Spiraea Filipendula L.—гадю́чник, липка, почи́ночки, почáточки, воронóць.

Трясучка—1) тря́стя, трусни́ця, лихома́нка; 2) рос. Briza media L.—здрі́жник, невéйка.

Туговатый, тугонекъ—туге́нький.

Тугой, туго—тугий, ту́го, тісни́й, тісно; цупки́й, цу́пко. Тугъ, туговатъ на́ ухо—не дочува́є. Туго на́ туго—ду́же ту́го.

Туда—туди́, тудо́ю.

Туже—тугі́ше, ту́гше, тісні́ше, цупкі́ше. Т. сдѣлаться — потугі́шати, затужа́віти.

Туженіе—тужі́ння, тужба́.

Тужить—тужи́ти, журі́тись, боліти.

Туземецъ, туземка—тубо́лець (р. тубільця), тубо́лиця, краяни́н.

Туземный—тубільний, краянський, краєвий.

Туземство—тубільство.

Тузить—ту́зати, тузува́ти, туса́ти, сту́сати.

Тузъ—туз. Дать туза — тумака́, стусана́ да́ти.

Тукъ (церк. слав.)—тук, то́вща; гній.

Туловище—ту́луб, тулубе́ць.

Туловищный—ту́лубний, тулубо́вий.

Тулупъ—кожу́х, кожуши́на, (критий)—байбара́к, (короткий)—кажано́к, (жіночий)—кожуша́нка.

Тулупный—кожуша́ний, кожухо́вий.

Тулья—верх ша́пки, бриля́, капелю́ха.

Тулъ (церк. слав.)—сайда́к.

Тума́—мішанець і д. Помѣсь.

Тумакъ—1) тума́к (зьв. з породи зайців—Lepus hybridus Pall.); 2) стуса́н, стуса́к, штурха́н, штурхане́ць, штовха́н, бухáн, (в шию)—потилишник, товче́ник; 3) (риба)—ту́нець. Thynus vulgaris.

Туманить, отуманить—тума́ном покрива́ти, покри́ти, тума́нити, мрачи́ти.

Туманиться, затуманиться, отуманиться—1) тума́нитися, покриватися тума́ном, туманіти, хма́ритися, хмарніти, затума́нитися, стуманіти, нахма́ритися; 2) смутні́ти, засмути́тися, осмутні́ти, посмутні́ти.

Туманно—тума́нно, мра́чно.

Туманность—тума́нність, мра́чність.

Туманный—тума́нний, мра́чний, тьм'я́ний і д. Сумрачный і Мрачный.

Туманъ—тума́н, (під час спеки)—юга́, (густий з дрібним до́щиком)—мра́ка, мра́чка, мигичка.

Тумба—1) пі́дставка; 2) сто́впчик (коло пішохода або при дорозі).

Тундра—ту́ндра, мо́чар, мочарі́, трясови́на; моховúще.

Тундровый—ту́ндровий, трясови́нний.

Тунеядецъ—дармоїд.

Тунеядный—дармоїдний.

Тунеядство—дармоїдство.

Тупакъ—тупа́к, тупе́ць.

Тупей—чуб, чупри́на.

Тупикъ—1) зазубень; 2) тупа́к, тупе́ць, тупи́ця (ніж або сокира). Въ тупикъ стать, придти—отуманіти, отетеріти, очманіти, остовпіти. Въ тупикъ привесть, поставить—оступа́чити, на́мороки, ба́ки забити.

Тупить, иступить, затупить, ся—тупи́ти, ся, за(по)тупи́ти, ся.

Тупица—1) д. Тупикъ; 2) тупи́ця, тупа́к, тупи́рь, ло́бурь, безтя́мний.

Туповатость—тупува́тість.

Тупо—ту́по, не гостро; тя́жко.

Туповатый—тупе́нький; тупува́тий.

Тупоголовый—тупоголо́вий, безтя́мний. (разом і упертий)—убо́гше.

Тупой—1) тупи́й, негостри́й. Тупое зрѣніе—недоба́чливий зір; 2) д. Тупица 2. Тупыя остроты—ту́пощі.

Тупоконечный—тупокінча́стий.

Тупоносый—тупоно́сий.

Туполистый—туполиста́тий, туполи́стий.

Тупость—ту́пість.

Тупоугольный (мат.)—тупоку́тний.

Тупоумie—туподу́мство.

Тупоумный—туподу́мний.

Тупѣть—тупі́ти, тупі́шати.

Турецкій—туре́цький, ту́рський. Т. языкъ—кру́чені паничі.

Турлять—тури́ст(а).

Турій—ту́рів, ту́ровий.

Турокъ—ту́рок, ту́рчин.

Турусы—нісенітниця, баляндра́си.

Турція—Туре́ччина, Турещина.

Турчанка—туркéня, туркáня, туркéнятко, туркéненька, туркáнонька.

Турчёнокъ—турча́, турченя́.

Туръ—1) з(ь)в. Bos urus—тур. (самиця)—тури́ця, тура́чка, (мале)—тура́; 2) (жук)—щи́павка, щіпавка.

Тускность—тьм'я́ність.

Тускный—тьм'я́ний, неясний, те́мний.

Тускнуть, тускнѣть, потускнуть—мéрхнути, тьмити́ся, темні́ти, помéрхнути.

Тутовый—морвови́й, шовко́вичний. Тутовое дерево, тутъ—Marus alba, M. nigra L.—мо́рва, шовко́виця (біла або черво́на), (безплідне)—шовку́н.

Тутошній—тутéшній, тутéйший.

Тутъ—тут, ту́тка(и), ту́течка(и), ту́тенька, ту́теньки, о́сь, о́сь-де.

Туфель, туфля, (здр.) **туфелька,** (мн.) **туфли**—пати́нок, (мн.) пати́нки, пантофель. (мн.) пантóфлі; шльóпанці, ля́панці, вистýпці, (татарські або німецькі)—мéшти.

Туфельный—пати́нковий; пантóфлевий.

Тухлость—ту́хлість.

Тухлый—ту́хлий, притýхлий, прáтхлий.

Тухнуть, протухнуть — ту́хнути, тхну́ти, проту́хнути.
Тухнуть—га́снути.
Тухоль—ту́хлість.
Туча, (здр.) **тучка**—1) хма́ра, хма́рка, хма́ронька, (надто велика)—ту́ча. **Покрываться, покрыться тучами**—хма́ритися, похма́ритися, нахма́рити, похмарі́ти; 2) хма́ра, ту́ча, си́ла, ти́ск.
Тучевой—хма́рний, тучни́й.
Тучка—хма́рка.
Тучнить, утучнить—ту́чити, утуча́ти, утучи́ти.
Тучно—то́всто; ря́сно.
Тучность—гла́дкість, то́встість, си́тість.
Тучный—товсти́й, гладки́й, си́тий, ту́чний.
Тучнѣть, утучнѣть—гла́дч(ш)ати, погла́дшати.
Туша—ту́ша, (передня частина) — по́ли, (задня)—послі́док, кра́жик.
Тушевальный—тушовни́й.
Тушевать, оттушевать—тушува́ти, тіня́ти, відтушува́ти, відті́ня́ти.
Тушевка, тушеваніе—тушува́ння.
Тушевый—тушовий.
Тушеніе—га́шення.
Тушила—гаси́ло.
Тушить, за(по)тушить—гаси́ти, за(по)гаси́ти.
Тушканчикъ, (зьв.) Dipus jaculus — земляни́й за́єць.
Тушь—туш.
Тфу—пфе.
Тщаніе, тщательность—стара́нність, пи́льність.
Тщательный—стара́нний, пи́льний.
Тщедушіе—не́міч, не́мічність.
Тщедушный—безси́лий, кво́лий, нецолу́гий.
Тщеславиться — гонорува́ти, чва́нитися, бундю́читися.
Тщеславіе—гоно́рство, чва́нь, чванли́вість.
Тщеславный—гонора́стий, чванли́вий, бундю́чний.
Тщета, тщетность—ма́рність, даре́мність.
Тщетный, но—ма́рний, ма́рне, даре́мний, да́рма, даре́мне, надаре́мне, поро́жній.
Тщиться—д. Стараться.
Ты, тебя, тебѣ—ти; тебе́, тобі́.
Тыканіе—ти́кання.
Тыкать, ся—1) ти́кати, стромля́ти, (гострим)—шту́рхати, штрика́ти, ся; 2) ти́кати.
Тыква, рос. Cucurbita L.—гарбу́з, кабак, (поб.)—гарбуз'я́ка, (стебло і листя)—гарбузи́ння; C. ovifera L.—ханька, харохо́нька, ро́павка, горго́пка, тарапу́нька.
Тыквенникъ, тыковникъ—гарбузо́ва ка́ша.
Тыквенный—гарбузо́вий, кабако́вий.
Тыкъ—тик, тись, тиць.
Тылъ—зад, тил, тило́. **Съ тылу** — з-за́ду, з-зати́ла. **Обратить тылъ** — навті́ки, навті́кача́ ка́нутись; пети́лицю показа́ти (іроні́чно).
Тыльный—за́дній.
Тынъ—частоко́л, вір'я́, тин.
Тысячелистникъ, рос. Achillea Millefolium L. — деревій, серпоріз, крива́вник; Bellis perennis—сто́кроть.
Тысячникъ—ти́сячник, багати́рь.
Тысячная красота, рос. Amaranthus caudatus L.—краса́, щири́ця.
Тычина—ти́чка, тичи́на. **Вьющійся по тычинѣ**—тични́й
Тычокъ—товче́ник і д. **Толчокъ.**
Тьма—1) тьма́, темно́та, те́мрява, мо́рок; 2) тьма́, си́ла, тьма-тьму́ща, тьмате́мрява (д. **Множество**).
Тѣлесный, но — тіле́сний, — но, по тілу.
Тѣло—тіло.
Тѣлодвиженіе—рух, ру́хи тіла, дви́жка.
Тѣлосложеніе—стату́ра, буд'о́ва тіла, зв'я́ззя.
Тѣлохранитель—серд'о́к, дру́жник.
Тѣльный—тіли́стий, гладки́й
Тѣльце—тільце, тілечко.
Тѣльцо—но́сик (яйця).
Тѣмъ—тим. **Тѣмъ болѣе**—тим більше, тим па́че, і по́тім, пото́му, поготі́в.
Тѣневой—тіневи́й.
Тѣнистый—тінявий. **Тѣнистое мѣсто**—холодо́к, за́тінок.
Тѣнить, оттѣнить—тіня́ти, відті́ня́ти.
Тѣнникъ—холодо́к, за́тінок.
Тѣнь—1) тінь; холодо́к, за́тінок; 2) (в малюванні)—тінь.
Тѣсненіе—1) ти́снення; 2) стис, сти́ски.
Тѣсненькій—тісне́нький.
Тѣснёхонекъ—тісні́сінький.
Тѣснина—тісни́на; суточки́.
Тѣснить, ся—1) (затѣснить)—тісни́ти, затісни́ти; 2) (утѣснить) — тісни́ти, утісня́ти, утиска́ти, утісни́ти; 3) (стѣсниться)—тісни́тися, ти́снутися, то́впитися, стісня́тися, сто́впитися.
Тѣсно—тісно; ті́жко, скру́тно.
Тѣсноватый—по́тісний, затісни́й.
Тѣснота—тісно́та, ти́снява.
Тѣсный—1) тісни́й. **Т. въ подъёмѣ**—припа́дистий; 2) тісни́й, тяжки́й, скрутни́й.
Тѣснѣть, потѣснѣть — тіснішати, потіснішати.
Тѣснѣе—тісніш, тісніше.
Тѣсто—ті́сто, (здр.) ті́стко, ті́стечко, ті́стенько, (що зосталось в діжі)—вси(ш)кріпки, (що зосталось на руках, як місять діжу)—шуру́палки.
Тѣстообразный—тістува́тий.
Тѣстяный—тістови́й, з тіста; на тісто.
Тѣшеніе—тішення, ба́влення.
Тѣшить, натѣшить, ся — ті́шити, ба́вити, забавля́ти, натішити, потішити, заба́вити, ся.
Тюкать, тюкнуть, ся—цю́кати, ту́кати, цо́кати, цю́кнути, ту́кнути, цо́кнути, ся.
Тюкъ—тук, цок, цю́к.
Тюнъ—па́ка, па́чка і д. **Кипа.**
Тюлевый—тю́льовий.
Тюленевый—тюле́нячий, фо́ковий.

Тюленина—тюлени́на.
Тюленій—тюле́нячий, фо́чий.
Тюлень—1) Phoca—тю́лень, фо́ка, морська соба́ка, пес; тюхті́й незґра́ба, вайло́.
Тюль—тюль.
Тюльпанъ, рос. Tulipa—тульпа́н, туліпа́н.
Тюльпанный—тульпановий.
Тюрбанъ—завій (р. завою).
Тюремникъ—тюря́жник, в'язень.
Тюремщица—тюря́жниця.
Тюремный—тюре́мний, в'язни́чний.
Тюремщикъ—тюре́мник.
Тюрьма—тюрма, в'язни́ця, турма́, (поб.)—тюря́га, ве́жа, ку́на, хурди́га, цю́па, пле́тяні ві́кна.
Тюря—тете́ря, пота́нці.
Тюфякъ—1) матра́с, (набитий сіном)—сінни́к, (соломою)—соло́м'аник; 2) тюхті́й, неоте́са.
Тявканіе—дзя́вкання.
Тявкать, —кнуть—дзя́вкати, дзя́вкнути.
Тяга—тяг, про́тяг, цуґ (повітря); тя́га.
Тягаться—тяга́тися, позива́тися.
Тяганіе—тяга́ння, тяганина.
Тяглець—тягловик, чиншовик.
Тягло—тягло́.
Тягостно—тяжко, утя́жливо, суту́жно.
Тягостный—тяжки́й, утяжливий; суту́жний.
Тягость—тягота, тяга́р, тяжа́р.
Тяготить, отяготить — тяжи́ти, обтяжа́ти, утяжа́ти, затя́жити і д. **Отягощать.**
Тяготиться—тяжи́тися.
Тяготѣніе—(фіз.)—тя́ження, тяготі́ння.
Тяготѣть—тяжи́ти до чо́го, тяготі́ти.
Тягучесть—тягу́чість, тягли́стість.
Тягучій—тягу́чий, тягли́стий, ростя́гливий; протяжни́й.
Тяжба — по́зов, по́зва, спра́ва (д. Искъ). **Выиграть тяжбу** — ви́грати спра́ву, по́зов.
Тяжебникъ, —ница—позо́вник, позо́вниця.
Тяжебный—позо́вний, по́звовий.
Тяжеленекъ — важке́нький, тяжке́нький, тяже́нький.
Тяжело—тя́жко, ва́жко, суту́жно.
Тяжеловато — тяжке́нько, важке́нько, обтя́жно.
Тяжеловатость—по́важкість.
Тяжеловатый—д. Тяжеленекъ.
Тяжеловѣсный—важки́й, важе́нний; тяжкотілий (про людей).
Тяжелость—тя́жкість, ва́жкість. вагота́.
Тяжелый—тяжки́й, важки́й, (поб.)—тяже́нний, важкене́нний; суту́жний, скрутни́й. трудни́й, при́крий. **Т. запахъ**—тяжки́й. важки́й, пога́ний дух. **Т на подъёмъ**—тяжкотілий, си́день.
Тяжелѣе—тя́жче, ва́жче.
Тяжелѣть, отяжелѣть—тя́жчати. ва́жчати, важні́ти, пота́жчати, пова́жчати, обважні́ти.
Тяжесть—вага́, тягар, тяжа́р, тяжина́. **Съ тяжестью**—з вагою, у ваз (їхати). **Центръ тяжести**—тяжінь, центр ваги́, тяжини́.
Тяжкій—тяжки́й.
Тяжущійся—суття́жця.
Тянутіе—тя́гнення.
Тянуть—1) (притянуть)—тягти́, притягти́ тягну́ти, притягну́ти; 2) (вытянуть, ся)—а) витяга́ти, ви́тягти, б) ростяга́ти, витяга́ти, ростягти́, ви́тягти. **Тянуть чью сторону** — тягти́ за ко́го. **Тянетъ, тянуло**—а) тя́гне, ма́нить, корта́ть, кортіло, б) ва́дить, ну́дить, тя́гне. **Тягнуть**—тягти́, цму́лити (горілочку).
Тянуться — 1) витяга́тися; ростяга́тися; 2) тягта́ся, протяга́тися, точи́тися, д. Длиться і Продолжаться; 3) простяга́тися; 4) тягта́ся, пну́тися, п'яста́ся.
Тянушки—тягу́чки (цукерки).
Тяпать, тяпнуть—1) цю́кати, цю́кнути; 2) кра́сти, цу́пити, сцу́пити, поцу́пити.
Тяпка—широ́кий ніж, сікач.
Тятинъ, тятинькинъ—та́тів, ба́тьків, тату́сів, та́тків, та́течків, та́тців, тату́нців.
Тятя, тятинька—ба́тько, та́то, та́тко, тату́сь, та́точко, тату́нь, та́тонько. тату́ньо, тату́нечко, тату́нцьо, тату́сечко.

У.

У—1) у, в; 2) ко́ло, бі́ля, пі́д, пе́ред. **У окна**—ко́ло ві́кна; 3) у!
Убавка—збавля́ння, збавлювання, збавлення, зме́ншування, зме́ншення.
Убавлять, убавить, ся—збавля́ти, зме́ншувати, збави́ти, зме́ншити, ся. **Вода убавляется** — вода́ убуває, спада́є. **Убавить спеси**—пиху́ збити, утерти но́са (іроні́чно).
Убавочный—уємний, зме́ншуючий.
Убаюкивать, убаюкать — люляти, заколи́(х)сувати, заколи́с(х)ати, уколиса́ти, приколих(с)ати, прибу́ркати, приспа́ти.
Убить—власка́вити.
Уберегать, уберечь, ся—уберіги́, та́стерегти́, ся, уберегти́, ся, впильнува́ти, у(в)стерегти́, ся.
Убивалка—довбня, то́лок (д. Трамбовка).
Убиваніе—у(в)бива́ння.
Убивать, убить, ся — 1) у(в)бива́ти, забива́ти, губи́ти, у(в)би́ти, ся, заби́ти, згуби́ти, загуби́ти; 2) у(в)бива́ти, уби́ти, уторува́ти (дорогу).
Убиктовать—убандажува́ти.
Убирать, убрать, ся—1) у(в)бира́ти, прибира́ти, опоряжа́ти, убра́ти, прибра́ти, опорядди́ти; 2) у(в)бира́тися, прибира́тися, чепури́ти, ся, хорошити, ся, убра́ти, ся, прибра́ти, ся, причепури́ти, ся, (квітками)—квітча́ти, у(в)квітча́ти, заквітча́ти, ся; 3) заби-

ра́тися, тіка́ти, утіка́ти, у(в)текти́. Убирайся, убирайтесь—геть, ге́тьте, Убирайся по добру, по здорову—іди́! тіка́й, забира́йся, по́ки ці́лий.

Убіеніе—вби́ття, забиття́, забі́й.

Убіенный—заби́тий.

Убійственный—убійчий, убійницький, душогу́бний.

Убійство—вби́вство, душогу́бство, убій.

Убійца—у(в)бійник, ця, вба́вця, душогу́б.

Ублажаніе—благання; вгоно́ба.

Ублажательный—блага́льний.

Ублажать, убла́жить—1) ублажа́ти, вгоноблята́, ублажи́ти, вгнобити́; 2) блага́ти, ублага́ти.

Ублюдокъ—по́круч, мі́шанець.

Убогій—у(в)бо́гий.

Убого—вбо́го, нужде́нно, злиде́нно.

Убожество—убожество, убо́зство, убогота́, зли́дні; ка́ліч.

Убожествовать—убо́гувати, жити нужде́нно, злиде́нно.

Убожиться—збі́днюватися.

Убожѣть, обубожѣть—убо́жіти, убо́жчати, бі́дніти, з'убо́жіти, збі́дніти.

Убой—уби́й, забій, заріз.

Убоина, убоинка—м'я́со, воло́вина, бичи́на, я́ловичина (волове або коро́в'яче), бара́нина, маха́н (бараняче, овече), свини́на (свиняче), мнясце́, воло́винка і т. д.

Убойный—убійний; — скотъ—това́р, призна́чений на заріз.

Убористость—сти́слість.

Убористый, то—убо́ристий, то; сти́слий, ло.

Уборка—1) убира́ння, пря́тання, прибира́ння, по́рання, пере́трускa; 2) збір, збира́нця.

Уборная—вбира́льня.

Убойный—убі́рний, стрійний.

Уборчивый—д. Убористый.

Уборщикъ, ца—убира́льник, прибира́льник, ця, пря́тальник, ця.

Уборъ—убір, прибір, убра́ння, стрій і д. Нарядъ.

Убояться—побоя́тися, острахну́тися.

Убранство—стро́ї, оздо́ба.

Убрасти—умкну́ти.

Убрусъ (церк. слв.)—ска́терка, обру́с, шмато́к полотна́.

Убываніе—убува́ння, уб'у́ток.

Убывать, убыть—убува́ти, зме́ншуватися, уб'у́ти, зме́ншитися. Вода убываетъ—вода спада́є, убува́є.

Убылой—убутний; спа́лий.

Убыль—уб'у́ток, зме́ншення.

Убытокъ—шко́да, збито́к, втра́та. Убытки причинять, нанести—шко́ду роби́ти, зробі́ти, нашко́дити, пошко́дити.

Убыточить—наража́ти на втра́ти і д. Убытки причинять.

Убыточность—втра́тність.

Убыточный, но—втра́тний, но.

Убѣганіе—тіка́ння, втіка́ння.

Убѣгать, убѣжать—тіка́ти. у(в)тіка́ти, уника́ти, (у)втекти́, повтіка́ти. Убѣжавшій—уте́клий, збі́глий.

Убѣгаться—набі́гатися.

Убѣдительность—перекону́юча си́ла.

Убѣдительный, но—перекону́ючий, пере́с(ь)відчуючий, че, чо. Убѣдительно просить—блага́ти, прісьма проси́ти

Убѣждать, убѣдить, ся—перекону́вати, пере́с(ь)відчувати, ся, переконати́, ся, пере́с(ь)відчити, ся, перевіритися.

Убѣжденіе—1) переконання, пере́с(ь)відчення; 2) у(в)мовля́ння, вмо́ва.

Убѣжище—притулок, притулище, пристано́вище, пристанище; за́хист, за́хисток, прихи́лище.

Убѣленіе—убі́лення.

Убѣливать, убѣлить, ся—убіля́ти, уби́ляти.

Уважать—1) поважа́ти, шанува́ти. Уважаемый—шано́вний, поважа́ний; 2) у(в)важа́ти, зглянутися (на ко́го, на́ що).

Уваженіе—ша́на, шано́ба, шанува́ння, поважа́ння, пошанівок.

Уважительность—уважли́вість, зглядність.

Уважительный—ва́ртий ува́ги, уважли́вий, зглядний.

Увалень—вайло́, вахла́й, мамула, одоро́бало, неви́волока. незгра́ба.

Уваливать, увалять, ся—1) вива́лювати, ви́валяти, ся (про повсть); 2) вика́чувати, ви́качати (тісто).

Увалистый—1) вибої́стий і д. Ухабистий; 2) д. Увальчивый.

Увалъ—ви́бій, похи́лість.

Увальчивый—вайлува́тий; качконо́гий; незгра́бний.

Уварѣвать, уварять, ся—ува́ру(ю)вати, у(в)варити, ся, у(в)кипа́ти, у(в)кипіти.

Уварка—ува́рення.

Уведеніе—займа́ння, заня́ття (чого з собою).

Увезеніе—ви́віз, вивезення.

Увеличеніе—побільшення, збільшення.

Увеличиваніе—побільшування, збільшування.

Увеличивать, увеличить, ся—побільшувати, ся, вбільшувати, ся, побільши́ти, збільшувати, збільшити, підбільша́ти, ся. більшати, прибува́ти, побільшати, прибу́ти, (людей)—по́людніша́ти.

Увеличительный—побільшуючий.

Увередъ—поруха, уверед.

Увёрстывать, увёрстать—рівня́ти, вирівнювати, зрівнювати, ви́рівняти зрівня́ти.

Увёртка—1) у(в)горта́ння; 2) ви́вертка, визворо́тка, ви́крут, ви́крутка, викрутас.

Увертливость—зру́чність, викру́тність.

Увёртливый—виверткий, ви́крутень, зру́чний.

Увёртывать, увёртѣть, увернуть, ся—1) загорта́ти, завірчувати, загорну́ти, завертіти, ся; 2) вивёртатися, викру́чуватися, ви́вернутися, ви́крутитися, ви́порснути, крутька́ дати, ухиля́тися, уника́ти, ухильну́тися, уни́кнути.

Увеселеніе—1) звесе́лювання; 2) забава,

розривка, розвага.

Увеселитель, ница—веселун, ха, веселій, жартун.

Увеселительный—утішний, звеселяючий, веселий. У. вечеръ—вечір забави, розваги, вечерниці.

Увеселять, увеселить, ся—звеселяти, бавити, звеселати, обвеселити, забавити, розважити, ся.

Увивать, увить, ся—1) обвивати, обповивати, обвити, обповити, ся; 2) (коло кого)—витися, увиватися, ластитися, лащитися, підсипатися, підлабузнюватися (до кого), (за ким, коло кого)—упадати.

Увивка—завин.

Увивчивость—звинність.

Увивчивый—звинний.

Увидать, увидѣть, ся—у(в)бачати, у(в)бачити, забачити, побачити, набачити, у(в)глядіти, вглянути, у(в)здріти, (крізь що)—проглянути.

Увиливать, увильнуть—ухилятися, ухилитися, крутька дати (іронично).

Увлажать, увлажнять, увлажить—звохчувати, звохчити, ся. відволожувати, відвільжувати, відволожити, відвільжити, ся, провохкнути.

Увлаженіе—звохчення.

Увлекательность — захватність, знадливість, звабливість.

Увлекательный, но—захватний, знадний. знадливий, во, звабливий, ко.

Увлекать, увлечь, ся — 1) захоплювати, залучати, затягати; 2) надити, вабити, манити, знажувати, ся, чарувати, поривати, ся, заноситися, заганятися, знадити, принадити, ся, звабити, привабити, причарувати.

Увлеченіе — захват, захоплення, запал, маніння.

Уводить, увесть—1) одводити, одвести, повести; 2) займати, заняти, забрати з собою (крадькома або ґвалтом).

Уводка, уводъ—пірвання, займання, занятя.

Увозить, увезть—завозити, вивозити, завезти, вивезти.

Увозъ—вивіз, вивезення.

Уволакивать, уволочь—волокти, поволокти, тягти, потягти, затягти, потарганити.

Увольненіе—увільнення.

Увольнительный—увільняючий.

Увольнять, уводить, ся—увільняти, увільнювати, увільняти, уводьнити, ся, (проти волі)—змістити, скинути.

Уворовать—украсти, вкрасти.

Уврачевать—вилічити, вигоїти, загоїти, викорувати.

Увы—гай-гай! ой ми! овва! та-ба! Увы мнѣ—ох лишенько!

Увѣдомительный — повідомляючий, повідомний.

Увѣдомленіе — повідомлення, оповість, звіщення.

Увѣдомлять, увѣдомить—повідомляти, сповіщати, звіщати, повідомити, сповістити, звістити.

Увѣковѣченіе — увіковічення, увічнення, унесмертельнення.

Увѣковѣчить—увіковічити, увічнити, унесмертельнити. **Чтобы увѣковѣчить память о себѣ**—на вічність своєї пам'яти.

Увѣнчаніе—увінчення.

Увѣнчивать, увѣнчать—вінчати, увінчити, увінчати, уквітчати.

Увѣреніе—запевнення.

Увѣренность—певність, упевненість.

Увѣренный—певний, певен, упевнений, (зовсім)—певнісінький.

Увѣрительный—запевняючий, переконуючий.

Увѣрять, увѣрить, ся—запевняти, завіряти, упевняти, запевнити, завірити, упевнити, ся. У. въ безопасности—у(в)безпечати, убезпечити.

Увѣсистый—важкий; замашний.

Увѣчить, изувѣчить—калічити, скалічити.

Увѣчный—каліка, покалічений.

Увѣчье—каліцтво.

Увѣшивать, увѣшать—обвішувати, обвішати.

Увѣщаніе—умовляння, усовіщування, пересторога.

Увѣщатель, ница — умовляч, ка, упоминач, ка.

Увѣщательный—умовляльний, упоминальний.

Увѣщать, увѣщевать—умовляти, перестерігати, увіщати.

Увяданіе—в'янення.

Увядать, увянуть—в'янути, зів'янути, пов'янути; марніти. змарніти, помарніти. Увядшій—зів'ялий; помарнілий.

Увязать, увязнуть—грузти, загрузати, загрузнути, угрузнути.

Увязчивый—в'їдливий, причепливий.

Увязываніе—ув'язування, шнурування.

Увязывать, увязать, ся—1) ув'язувати ув'язати, ушнуровати, (дуже) — угрундзювати; 2) чіплятися і д. Привязываться.

Увялый—зів'ялий.

Увясло—пов'язка (голови).

Угадка—угад.

Угадчивый—у(в)гадливий.

Угадчикъ, ца—угадник,—ниця, угадько.

Угадъ—одгадування, одгадка. На угадъ—навмання.

Угадываніе—у(в)гадування.

Угадывать, угадать — у(в)гадувати, вгадати.

Угаркый, ко—чадний, чадно.

Угаръ—чад. У. издавать—чадіти.

Угасаніе—згасання, погасання.

Угасать, угаснуть—гаснути, згасати. вигасати. згаснути, згасти, вигаснути, погаснути, погасти.

Угашать, угасить—гасити, погасити.

Угибать, угнуть, ся—у(в)гинати, угнути, ся.

Углаживать, угладить—рівняти, вирівнювати, вирівняти, вглажувати, вгладити.

Углеводородъ—вуглево́день.
Углекислота, Acidum carbonicum—**углекислота́,** вугляни́й квас.
Углекислый газъ — вуглеква́сний газ, вуглеви́й дво́кис.
Углеродъ, Carbonicum—угле́ць, вугле́ць.
Углеродный—вуглеце́вий.
Угломѣръ—кутомі́р.
Угловатый, то—1) угла́стий, вугла́стий, клинува́тий, то; 2) вайлува́тий, незгра́бний. У. умъ—тупа́ голова́.
Угловой—ку́тній, кутови́й, кутковий, наріжний, (з того краю, де образи) —поку́тній. **Угловое зданіе**—наріжний буди́нок.
Углубленіе—1) загли́блення (дія); 2) у(в)логовина, заглибина, видолинок, і. д. Впадина.
Углублять, углубить, ся — 1) углиба́ти, углиби́ти, заглиба́ти, заглиби́ти, роби́ти, зроби́ти гли́(і)бше; 2) вкопу́ватися, вкопа́тися.
Углядѣть—догле́діти, доглядіти, доглянути, допильнувати (кого); встерегтись.
Угнетатель, ница—ути́скач, гноби́тель, ка.
Угнетать, угнесть—1) пригні́тати, пригнічувати, пригні́тйти; 2) гні́тати, гнобити, утиска́ти, у(в)тісня́ти, угні́тати, пригні́тйти, пригноби́ти. **Угнетённый** — пригнічений, пригно́блений.
Угнетеніе—у́тиск, пригнічення, пригно́блення.
Угнетённость — пригно́бленість, приголомшеність, пригніченість.
Угнѣздиться—угніздитися, окубли́тися.
Угобжать, угобзить, ся—д. Удобрять.
Уговариваніе, уговоры—умовля́ння, угово́рювання.
Уговаривать, уговорить, ся—1) у(в)мовля́ти, уговорювати, резонити, нарадя́ти, у(в)мо́вити, у(в)говори́ти, наради́ти, урезо́нити, уговтати; 2) у(в)мовля́тися, годи́тися, у(в)мо́витися, погоди́тися.
Уговорный—умо́влений, умо́вний.
Уговоръ—умова, уговор, угода, уклад.
Угода—угода, вго́да, догода.
Угодить—1) д. Угождать; 2) потра́пити, влучи́ти.
Угодливость—догідливість, услу́жливість, услужність.
Угодливый — догідливий, услу́жливий, услу́жний.
Угодникъ, ца—уго́дник, ця; уго́дничок; підлабузник.
Угодничать—годи́ти, догожа́ти, вислуго́вуватися, підлабузнитися.
Угодность—уго́дність, приємність.
Угодный, но—угодний, вгідний, сподо́бний, уподо́бний, уго́дно, завго́дно. Какъ вамъ угодно—як собі зна́ете, во́ля ва́ша, як вам завго́дно. Сколько угодно—скільки хо́чете, до во́лі. Что вамъ угодно?—чого́ ви ба́жаєте? Не угодно ли вамъ чаю?—чи не дозво́лите ча́ю?
Угодье, угодья—1) вгі́дця, уго́ди. Полевыя угодья—вжи́ток, грунти́, лани́. Лѣсныя у.—ліси́; 2) д. Приволье.
Угождатель, ница—догі́дник, догі́дниця.
Угождать, угодить — годи́ти, догожа́ти, у(в)годи́ти, догоди́ти.
Угожденіе—го́дження; дого́да, заго́да.
Уголёкъ, угольчекъ — ву́глик, ву́гличок, угли́на, (що горить) жари́нка.
Уголовный—ка́рний, криміна́льний, горлови́й.
Уголъ, уголокъ, уголочекъ—кут, куто́к, куто́чок; ріг, ріжо́к, (двора, сада, поля, що витикається в чужий двір) —зако́лко, (в хаті між стіно́ю і пічкою або в печі)—закапе́лок, (в коморі, шафі, скрині) — закама́рок. Имѣть свой уголъ—свій куто́к ма́ти. На углу — на ро́зі, на ріжку́. Красный уголъ—по́кут, по́ку́ття, (де сходяться лавки́)— росто́ки. Уголъ внутренній — кут, кут осеро́дній. Уголъ наружный—ріг.
Уголь—ву́гіль, ву́голь, (здр.)—(в)угле́ць, ву́глик. Уголье—ву́гля, у́гілля, вугілля, (одна шту́ка)—вугли́на, (що горить)—жар, жари́на, (з золою)—при́сок. Древесный у.—деревне́, дерево́ве вугілля, ву́гля. Земляной, каменный у., Lithanthrax — земляне́ ву́гілля, ву́гля.
Угольникъ—наріжник, коси́нець, коси́нчик, косяк.
Угольный—д. Угловой.
Угольный—вугляни́й. Угольная яма—вуглярка, вугля́рня.
Угольня—вугля́рка, вугля́рня.
Угольщикъ—вугля́р.
Угольщичій—вугля́рський.
Угомонъ—спо́кій, тиша; впин, уга́в.
Угомонять, угомонить, ся—угомоня́ти, вгомоня́ти, вгомони́ти, гамува́ти, угомони́ти, у(в)гамува́ти, ся, вколо́шкати, уколо́шкати.
Угонка, угонъ — 1) виганя́ння, вига́нка, займа́ння; 2) уго́нка.
Угонять, угнать—1) виганя́ти, вигна́ти, загаля́ти, загна́ти, 2) займа́ти.
Угораздить—нада́ти.
Угораздиться — умудрува́тися, добра́ти спо́собу.
Угорать, угорѣть—ча́діти, у(в)ча́діти, (про кількох)—почаді́ти, перечаді́ти.
Угористый—д. Холмистый.
Угорь—1) Cystricercus cellulosae—у́гор, при́щик, ниж; 2) (риба) Muraena anguilla—у́гор.
Угорѣлый—у(в)ча́ділий.
Уготавливать, уготовить—д. Приготовлять.
Уготовленіе—приготува́ння.
Угощатель, ница—частую́чий,—ча.
Угощать, угостить, ся—угоща́ти, угости́ти, трактувати, утрактува́ти, віта́ти, привітати, частува́ти, почастува́ти, приймати, прийня́ти, контентува́ти, вконтентува́ти, ся, начастува́тися.
Угощеніе—частува́ння, трактува́ння, ша-

нува́нія, почáсточка.
Угреватость—угрова́тість.
Угреватый—угрова́тий, прищува́тий, прищикува́тий.
Угрева́ть—угрова́тіти, пра́щитися.
Угревина—угро́вина.
Угревый—угро́вий.
Угрожать, угрозить—погро́жувати, загро́жувати, погрози́ти, похвали́тися, нахвали́тися, настраха́ти.
Угрожающій—загро́жуючий.
Угроженіе—загро́ження.
Угроза—погро́за, грізьба́, хва́лка, по́хвалка, по́страх.
Угрозливый, угрозный—погро́зливий, погрожа́ючий.
Угрызать, угрызть—1) угриза́ти, угри́зти, у(в)куси́ти; 2) му́чити, турбувати.
Угрызеніе—уку́с. У. совѣсти—скруха, гризота, турбо́ти сумлі́ння.
Угрѣвать, угрѣть, ся—нагрівати, нагрі́ти, ся.
Угрюмоватый—пону́руватий, пону́ристий.
Угрюмость—хму́рість, похму́рість, пону́рість.
Угрюмый—похму́рий, хму́рий, хмурни́й, пону́рий, похню́пий, вовкува́тий, пону́ра, похню́па.
Угрюмѣть—хму́ритися, су́питися.
Уда—у́дка, ву́дка, у́дочка, (складається): з ву́длища, волосні́, по́плавка, грузи́ла і гачка́, (або замі́сць гачка́)—бли́ща (на взір рибки).
Удабриваніе—угно́ювання, гноїння.
Удабривать, удобрить, ся—угно́ювати, вигно́ювати, підгно́ювати, угноїти, ви́гноїти, підгноїти, ся.
Удава—петля.
Удавка—петля́ (щоб повіситись), уду́шення, заду́шення.
Удаваться, удаться—1) вдава́тися, вда́тися (в кого), похо́дити (на кого); 2) у(в)дава́тися, вестися, щаста́ти, таланити, уда́тися, повестися, пощасти́ти, потала́нити.
Удавленникъ, ца—заду́шенець, заду́шениця.
Удавливать, удавить, ся—1) души́ти, удуши́ти, задуши́ти, ся; 2) у(в)дави́ти.
Удавъ, Boa constrictor—уда́в, по́лоз.
Удаленіе—усу́нення, віддалення, уступлення, відлу́чення. Въ удаленіи отъ родныхъ—далéко від ро́ду. У. отъ прямого пути—узбóчення.
Удалецъ—удалéць, удалий, бравéць, молодéць, юна́к, зух, с(ь)міля́к.
Удалой—удалий, уда́тний, голінний, жва́вий, с(ь)мі́ливий, відва́жний. На удалую—на щастя, навмання, на о́слін.
Удаль, удальство—у́даль, удалість, юна́цтво.
Удалять, удалить, ся—1) віддаля́ти, ся; 2) відлуча́ти, відтруча́ти; 3) одверта́ти; 4) ухиля́тися, хова́тися, утіка́ти (од людей). Удаляться свѣта—цура́тися люде́й, жи́ти відлю́дно в самоти́ні.
Ударéніе—при́тиск (в розмові), на́голос (в якому слові).
Ударъ—1) удар, уда́рення, (кулаком в спи́ну, в бо́ки)—стусáн, стусáк, бухáн, бухане́ць, щтовхáн, (в потилицю)—потилишник, товчéник. (в лице)—лящ, ля́пас, (в ніс)—носáк. Быть въ ударѣ, не въ ударѣ—в до́брому настрої́ бу́ти, не в до́брому настрої́, не добре себе́ почувати; 2) уда́р, грець і д. Апоплексія.
Ударять, ударить, ся—1) вдаря́ти, у(в)дари́ти; ба́ти, лупи́ти, тріснути, (чим довгим вздовж)—ви́тягти, (гнучким)—хви́снути, стьобону́ти. (впоперек)—опереза́ти, ви́перезати, (важким)—угателя́ти, потягти́, (в лице)—затопи́ти, зацідя́ти. Ударить по рукамъ—перебити ру́ки. Онъ не ударитъ лицомъ въ грязь—він не да́сть собі в ка́шу наплюва́ти, він не осоро́миться; 2) вимовля́ти з при́тиском, наголо́шувати.
Удача—у(в)дача, удáка, щáстя, талáн, гаразд. На удачу—на щáстя, навмання, на о́слін. Ему во всемъ удача—все йому́ йде в ру́ку.—
Удачливый, удачный, но—у(в)да́чно, у(в)да́чливий, у(в)да́тний, но, щасли́вий. У. выстрѣлъ—влу́чний ви́стріл.
Удваивать, удвоять, удвоить, ся—подво́ювати, подво́їти, ся.
Удвоеніе—подво́їння.
Удержаніе—задéржання, затри́мання, притри́мання, впин.
Удерживаніе—удéржування; задéржування, затри́мування.
Удерживать, удержать, ся—1) у(в)дéржувати, здéржувати, у(в)три́мувати, притри́мувати, впиня́ти, спиня́ти, удержáти, здéржати, у(в)три́мати, спини́ти, припини́ти, ся, (кров, воду)—тамува́ти, гамува́ти, утамува́ти, затамува́ти, угамува́ти; 2) задéржувати. затри́мувати, задéржати. затри́мати (чуже, визнаючи за собою право), одверта́ти, одверну́ти (із зароблено́го); 3) передéржуватися, стри́муватися, стри́матися і д. Воздерживаться.
Удержка, удержъ—спи́н, впи́н, упи́н, спи́нок, стрим. Безъ удержу—без упи́ну.
Удесятерять,—рить—вдесятеря́ти,—ри́ти.
Удешевленіе—зни́ження ці́ни, здешéвлення.
Удешевлять, удешевить, ся—знижа́ти, зни́зити ці́ну, здешевля́ти, здешеви́ти; дешéвшати, подешéвшати.
Удивительный, но—ди́вний, дивéнький, чудни́й, чудéнний; ди́вно, чу́дно, ди́вна річ. Вотъ удивительно—ото

дѝво, отó дѝвна рѣч.

Удивленіе—дивува́ння; дѝво, по́див, дивина, дивовиж̀а, чудува́ння, зачудува́ння. На удивленіе — на дѝво, на про́чуд, на вдивовиж̀у. Къ величайшему удивленію—на превелѝке дѝво.

Удивлённый, но—здивó́ваний,но, задивó́ваний, зачудóваний.

Удивлять, удивить, ся—дивува́ти, ся, дѝвом дивува́ти, чудува́тися, здивува́ти, ся, подивува́ти.

Удилище, удовище — у́длище, ву́длище, (в)у́длисько.

Удило—удѝло вудѝло.

Удильный—удѝльний, удѝловий.

Удильщикъ, ца—вудкáрь.

Удирать, удрать—тікáти, у(в)тікáти, утікти́, дáти дрáла, дропакá, тя́гу, чóсу, мáху, дмухачá, дременýти, чкурнýти, дмухнýти.

Удить, наудить, ся—у́дити, ву́дити, нау́дити, ся.

Удка—у́дка, ву́дка.

Удлиненіе—продóвження, подóвження.

Удлинённый—продóвжений, подóвжений.

Удлинять, удлинить, ся—здóвжувати, подóвжувати, продóвжувати, удóвжити, подóвжити, продóвжити, ся; дóвшати, подóвшати.

Удобность—вигóда, зру́чність.

Удобный, но—зру́чний. вигíдний, (час.) — слу́шний, погíлний, спосíбний. — Удобнѣе—спосíбніше, зручніше.

Удобовареный—варкúй, стравний, травний.

Удобовоспламеняющійся—скоропáлкий.

Удобоисполнимость — лéгкість вúконати, легковиконáність, легковиповнéність

Удобоисполнимый—лéгкий до вúконання, легковиконáний, легковиповнéний.

Удобокатящійся—покотúчий, коткúй.

Удобокопаемый—копкúй.

Удобоносимый—похватнúй, похваткúй.

Удобоподвижный — движкúй, лéгкий до зру́шення, рухли́вий.

Удобопонятность—зрозумíлість.

Удобопонятный, но—зрозумíлий, ло.

Удобопроходимый — прохíдний, легкопрохíдний.

Удобосгараемость — пáльність, скоропáлкість.

Удобосгараемый—скоропáлкий, пальнúй.

Удобреніе—удóбрення, угнóїння, вúгній пóля; гній.

Удобрительный—гнíйнúй, гноїстий, удобря́ючий.

Удобство, удобье—вигóда, догóда, у(в)гíдя, придóлля.

Удовлетвореніе—задовóлення, вдовóлення, у(в)довóльнення, задовóльнення, загóда, заспокóїння, вгоноба.

Удовлетворитель, -ница — задоволя́ч, чка; вдоволя́ч, чка.

Удовлетворительный, но — у(в)довольня́ючий, у(в)доволя́ючий, задовольня́ючий, задоволя́ючий, че, достáтній, дóсить.

Удовлетворять, удовлетворить, ся- вдовольня́ти, задовольня́ти, удовóльнювати, вдоволя́ти, увóлювати, у(в)гонобля́ти, вдовольни́ти, задовóлити, задовольни́ати, у(в)вóлити вóлю, у(в)гонобúти, загоди́ти, у(в)контентува́ти, ся, заспокóїти ну́жду, (багатьох)—повдовольня́ти, позадовóльнювати, повдовóлювати, ся, позагóджувати, повконтентóвувати.

Удовольствіе—у(в)тíха, уподóба, прчемність, догíдність; рóзривка, (в їжі) —смак, смакотá; задовóлення.—Въ удовольствіе—до сподóби.—Сдѣлайте мнѣ удовольствіе — зробíть менí приємність.—Съ удовольствіемъ—зáлюбки, з велúкою охóтою, з приємністю, дýже рáдо.

Удовольствовать — 1) д. Удовлетворить; 2) постáвити, пристáвити і д Снабдить.

Удовольствоваться — вдовольни́тися і д. Удовлетвориться; перебýтися, здобрíти.

Удодъ, пт. Upupa epops — вýдвуд, вýдко, óдуд, ýдід.

Удой—удíй, вúдій.

Удолье, удолье—прúдолúнок, долúнка.

Удостовѣреніе—пос(ь)вíдчення; зас(ь)вíдчення. запéвнення.

Удостовѣрительный — пос(ь)вíдчуючий, запевняючий

Удостовѣритель, -ница — запевня́тель, ка, руча́тель, ка, пос(ь)вíдник.

Удостовѣрять, удостовѣрить, ся—зас(ь)вíдчувати, зас(ь)вíдчити, запевня́ти, ся, перевíря́тися, у(в)певня́ти, ся, запéвнити, у(в)пéвнити, ся, прис(ь)вíдчити, ся, перес(ь)вíдчитися.

Удостоеніе — вшанування; спосóбдення (чого́).

Удостоивать, удостоить, ся — шанува́ти, у(в)шанува́ти, спосóбити, ся, заслугува́ти на що, бу́ти гíдним чого́.

Удосужиться—ви́гадити, підібра́ти час.

Удочка—вýдочка.

Удрать—1) утектú, накива́ти п'я́тами і д. Удирать; 2) ушкварити, у(в)ча́стити, утя́ти. — Удрать штуку — ва́кинути шту́ку.

Удружить—прислужúтися.

Удручать, удручить—гнíтúти, пригнíтúти, угрущáти, гнобúти, пригнобúти, приголóмшити. — Удрученный печалью—зажýрений, засмýчений. — Удрученное состояніе—пригнíчення.

Удрученіе — гнíт, ýтиск, пригнóба, пригнóблення.

Удушать, удушить, ся — заду́шувати, задушúти, ся.

Удушливость—заду́шливість.

Удушливый—заду́шливий.

Удушье—стúски, заду́ха, дúхавúця, я́дух.—Страдающій удушьемъ — я́душний, я́душливий.

Удѣленіе—удíлення, видíлення.

Удѣлъ—1) удíл; 2) дóля, талáн і д Судьба.

Удѣльный—удільний; (фіз.) питомий.
Удѣльный вѣсъ — питома вага, питомий тягар.
Удѣлять, удѣлить—уділяти, взичати, уділяти, взічити.
Уединеніе—самота, самотина. — Въ уединеніи—на самоті, в самотині.
Уединённость—самотність.
Уединённый, но—сам(о)тний, (тільки про чоловіка)—одлюдний.
Уединять, уединить, ся—усамітняти, -тнити, віддаляти, відлучати, віддалити, відлучити, ся; самотіти, жити в самотині, відлюдно, тікати від людей, цуратися людей.
Уёмистый—місткий і д. **Вмѣстительный.**
Уёмъ—1) д. **Убавка**; 2) впин, угав.
Ужаленіе—ужалінна.
Ужалить, ся—у(в)жалити, ся.
Ужаривать, ужарить, ся—вжарювати, вжарити, у(в)пекти, ушкварити, ся.
Ужасать, ужаснуть, ся—жахати, страхати, у(в)жахнути, ся, жахнутися, острахнутися.
Ужасающій—страховитий, страшенний.
Ужасно—1) страх, страшно; 2) дуже, надто, страх, страшенно. **Я ужасно люблю это**—страх, як я це люблю.
Ужасный—страшенний, страшезний, страшелезний.
Ужасъ, ужасть—1) жах, перестрах, страх, страхота, жахота, страховина, страховище, страхіття; 2) д. **Ужасно 2. Ужасъ больно**—страх, як болить, страшенно болячо.
Уже, ужъ—уже, вже.
Уже—вужче.
Ужевникъ, ужовка, ужовникъ, рос. Polygonum Bistoria L.—рачки, ракові шийки, левурда, дикуша.
Уженіе—удіння, ловлення риби вудкою.
Ужёвый—ужевий, ужів.
Ужели—чи вже, чи вже, невже, хіба?
Уживать—удити.
Уживаться, ужиться—уживатися, ужитися (у кого або з ким).
Ужливость—товариськість, лагідність.
Ужливый—лагідний, товариський.
Ужимать, ужать, ся—втискувати, здавлювати, стискувати, здавити, стиснути, ся; пригнітати,—тити.
Ужиматься — маніритися, викривлятися, вихилятися і д. **Гримасничать.**
Ужимистый—гримасний.
Ужимка, (частіше мн.) **ужимки**—кривляння, вихиляси, гримаса.
Ужинать, ужать—у(в)жинати, у(в)жати.
Ужинать, поужинать, отужинать—вечеряти, повечеряти.
Ужинный—вечерний,
Ужинъ—у(в)жинок.
Ужинъ—вечеря.
Ужище—ужака (д. **Ужъ**).
Ужо—потім, після, трохи опісля, пізніше. **Ужо я тебя!**—ну, ну! будеш мені знати, от я тебе!
Ужокоинъ—(в)ужик, (в)ужок, (в)ужочок.
Ужъ, Coluber natrix—уж, вуж, жака, вужака, (самиця)—ужиха, ужиця.
Уза, Propolis—замазка.
Уза, (частіше мн.) **узы**—зв'язка, зв'язок, кайдани, закови, пута, ланцюг.
Узаконеніе—1) узаконення, управнення; 2) закон, право.
Узаконять, узаконить—у(в)законяти, узаконяти, управняти,—нити.
Узда, уздечка—узда, уздечка, гнузда, гнуздечка, нузда, нуздечка, трензель, (з брязкальцями)—кантарка, кантарик, (частина, що надівається на морду)—наличник, (без удил)—недоуздок, оброть, обротянка, обротька.
Уздечный—(в)уздечний, обротянковий.
Уздечка—(в)уздечка, обротянка.
Узелокъ, (анат. Ganglion)—вузлик.
Узелъ, узелокъ, узелочекъ — 1) (в)узол, (в)узлик, вузел, гудз, гудзик, (петлі)—зашморг, (в стеблині)—колінце. **Узлами вязать**—грундзювати; 2) клунок, клуночок, зв'язень, тлумок, тлумочок; 3) узол (мор.).
Узенькій—вузенький, узенький.
Узёхонькій, узёшенькій—вузесенький, вузісінький.
Узикъ (росл.)—зав'язник Tormentilla erecta.
Узить, поу(об, су)зить, ся—звужувати, звузити, повузити: вужчати, вузіти, повужчати.
Узкій, ко—вузький, вузько, тісний, тісно.
Узноватый, о—трохи вузький, повузький.
Узноглядный—вузькоглядний, тіснозорий.
Узногорлый—вузькогирлий.
Узолистый—вузьколистий.
Узколобый—низьколобий, вузькочолий.
Узкомысліе — вузькодумство, тіснодумство.
Узконосый—вузьконосий.
Узкость—вузькість, вузина.
Узлистый, узловатый—вузлуватий, грудзюватий.
Узловатость—вузлуватість.
Узнавать, узнать, ся—1) пізнавати, признавати, пізнати, роспізнати, признати, (кількох)—попізнавати; 2) дознавати, ся, назнавати, довідуватися, узнавати, дознати, ся, назнати, у(в)знати, довідатися, зазнати.
Узнаніе—пізнання.
Узникъ, ца—в'язень, невільник, ця; бранець, бранка.
Узорный, узорчатый—мережаний, мережчатий, (в квітках)—квітчастий, (в цятках те що)—цяткований, цяцькований.
Узоръ, (мн.) **узоры** — мережка, розводи, (різні на взір чого небудь)—дзвоники, журавель, клинці, косиці, коліщата, очка, хрящеки і т. д. **Прошивной узоръ**—ляхівка, (в сорочці, де рукав) — примережка. **Дѣлать узоры**—мережити, вимережати, помережати, (на посуді)—хляндрувати.
Узрѣть—у(в)здріти, побачити і д. **Увидать.**
Указаніе—у(в)каз, вказівка.

Указатель—ука́зник, ука́жчик, пока́жчик.
Указательный—указу́ючий, вказу́ючий.
Указка—ука́зка, вка́зка.
Указный—вказо́вий, вказна́й.
Указчикъ, ца—дора́дник, ця; ука́зник.
Указъ—у(в)ка́з, нака́з.
Указываніе—у(в)ка́зування.
Указывать, указать—1) у(в)ка́зувати, пока́зувати, у(в)каза́ти, показа́ти. Указать путь — спра́вити (куди). У. дверь—попроси́ти на ви́ступці; 2) нака́зувати, загада́вати і д. Повелѣвать і Предписывать.
Укалывать, уколоть, ся — у(в)ко́лювати, у(в)коло́ти, у(в)шпигну́ти; вразити.
Укатить—од'їхати, майну́ти, чкурну́ти.
Укатывать—1) (д. укачать, ся)—нако́чувати, уто́рувати, накоти́ти, ви́рівняти, уби́ти, уторува́ти, ся, (котком)—каткува́ти; 2) (укатить, ся)—коти́ти, відко́чувати, відкоти́ти, ся. Укатать лошадь — зморити, змордува́ти.
Укатанкый—нако́чений, нака́тистий.
Укачивать, укачать—колих(с)а́ти, заколих(с)а́ти, у(в)колих(с)а́ти.
Укашивать, укосить, ся — у(в)ко́шувати, у(в)коси́ти, ся.
Укашивать, укасить, ся—ква́сити, ква́сити, ся, у(в)кися́ти, ки́снути.
Укипать, укипѣть—вкипа́ти, вкипі́ти.
Укипѣлый—вкипі́лий.
Укисать, -снуть—вкиса́ти, вки́снути.
Укладистый—пакі́(о)вний.
Укладка—1) запако́вування, укла́дування; 2) кладь, кладіжка (в стіжку).
Укладочныя средства—за́соби до пакува́ння.
Укладчикъ, ца—кладі́льник, ця, укла́дальник, ця, укладі́льник, ця.
Укладъ—залізо гарто́ване; укла́д.
Укладываніе—укла́дування, пакува́ння.
Укладывать, уклясть, уложить, ся—укла́дувати, укладати, вмо́щувати, ся, пакува́ти, ся, лаштува́ти, ся, у(в)кла́сти, уложи́ти, ся, спакува́ти, ся, у(в)лаштува́ти, ся.
Уклеивать, уклеить—скле́ювати, скле́їти, поскле́ювати.
Уклейка—скле́ювання.
Уклея, уклейка, риба Cyprinus alburnus—себе́ль, себе́лик.
Уклоненіе—ухиля́ння, ухи́л, ві́дхил, збо́чення.
Уклонливый, уклончивый, во—ухи́льний, но, вхитни́й, уни́кливий, во, двузна́чний, но, невира́зний, но.
Уклончивость—ухи́льність, уни́кливість, невира́зність, двозна́чність.
Уклонъ—схил, похи́л.
Уклоняться, уклониться—у(в)хиля́тися, уника́ти, збо́чувати, у(в)хили́тися, у(в)хитну́тися, збочи́ти, уни́кнути.
Уключить—вклю́нути, вдзьо́бнути.
Уключина, частіше мн. **уключины**—ко́чет, кочета́, гро́бки.
Уковыривать, уковырять—вколу́пувати, у(в)колупа́ти, у(в)колупну́ти.
Укокать, укокошить—уколо́шкати, уколошмáтити, умамо́шити, укла́дати.
Уколачивать, уколотить—вбива́ти, вби́ти.
Уколъ—укол, підко́л, штих.
Укомплектовать—укомплектува́ти.
Укора, укоризна—докір, дога́на.
Укорачивать, укоротить, ся—у(в)коро́чувати, прикоро́чувати, у(в)коротáти, прикоротáти, коро́тч(ш)ати, покоро́тч(ш)ати, (про кілько)—повкоро́чувати.
Укоренѣніе—вкорі́нення.
Укоренять, -нить—вкоріня́ти, вкорена́ти.
Укоризненный, но—докірливий, укірливий, во.
Укоритель, ница—докірник, ця.
Укорительный—д. Укоризненный.
Укорять, укорить—дорі́ка́ти, докоря́ти, кори́ти, випіка́ти о́чі, вимовля́ти, га́нити, укори́ти.
Укоснительный—д. Медлительный.
Укоснѣвать, укоснѣть—д. Замедлять.
Укоснѣніе—д. Замедленіе. Безъ укоснѣнія—не га́ючись, без зага́йки, беззволо́чно.
Укосъ—укіс (р. уко́су).
Украдкою—крадькома́, по́крадьки, по́крадці, крадиемці, зни́шка, по́тай.
Украсть—у(в)кра́сти.
Украстися—підкра́стися; закра́стися.
Украшать, украсить, ся—оздо́блювати, хороши́ти, оздо́бити, приоздо́бити, припоряди́ти, ся, скраша́ти, скраси́ти, прикраша́ти, прикраси́ти, (квітками) — квітчáти, уквітчáти, заквітчáти, (зеленими гілками, напр. на Трійцю) — умаюва́ти, умаїти, поклечáти, (мережками)—мере́жити, мере́жати, помере́жати, намере́жити, (бляшка́ми)—бляхува́ти, (гвіздочками) — ц(ь)в'яхува́ти, ви́ц(ь)в'яхувати, (чим блискучим)—цяткува́ти, цяцькува́ти.
Украшеніе—1) оздо́ба, окра́са, украса́, прикра́са, приоздо́блювання; 2) квітчáння, мере́жання, ц(ь)в'яхува́ння.
Украшенный—оздо́блений, приоздо́блений.
Укромность—зати́шність.
Укромный, но—затишни́й, захистни́й, само́тний.
Укропный—кропо́вий.
Укропъ, рос. Anethum graveolens L.—кріп, укріп (р. кро́пу, укро́пу).
Укротитель, ница — усмири́тель, ка, ускромля́ч, ка.
Укротительный—усмарливий, ускромля́ючий, гамую́чий.
Укрощать, укротить, ся—усмира́ти, ускромля́ти, огóвтувати, гамува́ти, усмира́ти, ускроми́ти, у(в)гамува́ти, уго́втати, прибо́ркати.
Укрощеніе—усмáрення, ускро́млення, гамува́ння; припи́нення.
Укрываніе—1) у(в)крива́ння, окрива́ння; 2) перехóви, перехóвування.
Укрыватель, ница—покривальник, ця; переде́ржанець, перехо́вник, —ниця.
Укрывательство—перехóви.

Укрывать, укрыть, ся—1) у(в)крива́ти, обку́тувати, укри́ти, обку́тати, уку́тати, ся; 2) кри́ти, ся, та́їти, ся, хова́ти, ся, у(в)та́їти, ся, пота́їтися, схова́ти, перехо́вувати, перехова́ти, ся.

Укрѣпа—скрі́па.

Укрѣпительный—зміцня́ючий.

Укрѣпленіе—1) зміцнення; 2) укріплення, шанці.

Укрѣплять, укрѣпить, ся — у(в)кріпля́ти, у(в)міцня́ти, зміцня́ти, у(в)кріпи́ти, уміцни́ти, зміцни́ти, посильня́ти, ся, вґрундзюва́ти.

Уксуснякъ—оцéтник.

Уксусница—пля́шечка на о́цет.

Уксусный—о́цтовий, оцето́вий.

Уксусное деревo, Rhus tiphynum L.—чума́к.

Уксусъ—о́цет.

Укупоривать, укупорить — затика́ти, заткну́ти, коркува́ти, закорко́вувати, закоркува́ти; пакува́ти, запакува́ти.

Укупорка — затика́ння, коркува́ння; пакува́ння.

Укупорщикъ, ца—пакува́льник, ця.

Укусывать, укусить—вку́шувати, вку́сювати, у(в)куси́ти, (про бджіл, віс)—джиґону́ти, уджиґну́ти.

Укутываніе—ку́тання, вку́тування.

Укутывать, укутать, ся—вкутувати, заку́тувати, угорта́ти, угорну́ти, уку́тати, ся, (надто)—затушкува́ти, ся.

Укушеніе—уку́с, уку́шення.

Уловливать, уловить—уло́влювати, вловля́ти, зловля́ти, піймáти.

Улаживать, уладить—лáгодити, ладна́ти, улáджувати, уладнувáти, уладна́ти, улáгодити, ула́дити, повлáжувати, повлáгожувати.

Улаженіе—полáгода, улáгодження.

Уламывать, уломать, уломить, ся — відло́мувати, (в)уло́млювати, відлома́ти, у(в)лома́ти, ся.

Уланъ—ула́н.

Уланскій—ула́нів, ула́нський.

Уласкать — уласка́ти, уласка́вити, вблага́ти.

Улащивать, уластить—у(в)ласка́влювати, улещáти, у(в)ласка́вити, улести́ти.

Улегаться, улечься—укладáтися, уклáстися, улягти́ся, покла́стися, (про кількох)—повкладáтися.—**Улечься**—(про вітер, хвилю, бурю) — уни́шкнути, угамува́тися, утихоми́ритися, ущýхнути, улягти́ся.

Улей — у́лій, ву́лій, у́лик, ву́лик, ву́лий, колóдка, пень, (великий) — стоя́н, (маленький)—бучóк, (в деревині) — борть, (для роїв)—ройовúк, ройóвня, (лежачий) — лéжень, (у вулику дірочка, кудою вилітають і влітають бджоли)—вічко, (палички впоперек вулика)—сно́зи, (боки вулика)—пóли. — **Приготовить ульи для роёвъ**—поснозя́ти ву́лики.

Улейный — ву́лійовий, у́лійовий, ву́ликовий, з ву́лія.

Улепётывать, улепетнуть — тіка́ти, у(в)ті́кти́, дремену́ти, дмухну́ти, майну́ти, шмигну́ти, да́ти дра́ла, тя́гу, мáху, дмухачá, п'я́тами накива́ти, литкáми кресáти.

Улетать, улетѣть — відліта́ти, вилита́ти, відлетíти, полетíти, поли́нути.

Улетучиваніе, (хим.)—ви́пар, випаро́вування.

Улетучиваться, улетучиться—випáрюватися, вивíтрюватися, ви́паритися, ви́вітритися; випаро́вувати.

Улетъ—відліта́ння, ви́літ.

Уливать, улить — 1) облива́ти, обли́ти; 2) (від)одлива́ти, (від)одли́ти.

Улизывать, улизнуть—1) лизати, влизну́ти; 2) шмигну́ти і д. **Улепетнуть.**

Улика—до́каз, викрива́ючий до́каз, слід, поли́ка, прили́ка, до́каз обвинува́чення.

Улитка—Helix. **Древесная, садовая** — слимáк, лáврик, рáвлик. — **Водяная** — п'явýшник. — **Завитая**—кукля́нка. — **Лѣстница улиткой**—покру́чені схóди.

Улитковый—слимако́вий, ла́вриковий. — **У. раковина**—ракýшка, черепáшка.

Улиткообразный—слимакувáтий, лаврикувáтий.

Улиточка—слимачóк.

Улиточный—слимако́вий.

Улить—д. **Уливать.**

Улица, уличка — у́лиця, ву́лиця, у́личка, у́лонька, ву́лонька, у́личенька.

Уличать, уличить—д. **Обличать.**—**Уличить кого въ причастности къ этому дѣлу**—ви́крити причéтність кого́ до цьóго ді́ла; дове́сти кому́ причéтність йогó до цьóго ді́ла.

Уличеніе—викрива́ння (чого́).

Уличитель, ница—д. **Обличитель**; дока́жчик, дока́жчиця.

Уличительный—доказýючий.

Уличный — у́ли(ч)шний, ву́лишний. — **У. мальчикъ**—у́личник, ву́лишник.

Уловка—1) зру́чність, спри́тність; 2) ви́крут, підхід.

Уловчивость—зру́чність, спри́тність.

Уловчивый—1) зру́чний, спри́тний; 2) д. **Увёртливый.**

Уловъ—уло́в, влов, по́лов, вло́ви.

Уложеніе — 1) укладáння, уклáдування, пакува́ння, упакува́ння; 2) у́клад, уложéння, статýт, устáв, устáва.

Улочка—ву́личка; сýтка (дýже тíсна).

Улусъ—кочовúще, улýс.

Улучать, улучить—знахóдити, знайти́, застáти, запопáсти, налучáти, налучи́ти, улучáти, улучи́ти.—**У. время**—ви́гадати час, ви́годити годи́ну, влу́чити годи́ну, дібра́ти час.

Улученіе—знáхід, улу́чення.

Улучшать, учшить, ся—поліпшувати, поліпшáти, поліпшити, ся, крáщати, ліпшати, лу́ччати, покрáщати, поліпшати, посмачніти.

Улучшеніе—поліпшення.

Улыбаться, улыбнуться—ус(ь)міхáтися, ус(ь)міхну́тися.

Улы́бка, улы́бочка — у́с(ь)міх, о́с(ь)міх, ус(ь)мі́шка, ус(ь)мі́шечка.
Улы́бчивый—ус(ь)мі́шливий.
Улѣ́лать, улѣ́пать—обліплювати, обліпа́ти, пообліплювати.
Улѣсокъ—д. Перелѣсокъ.
Улюлюкивать—д. Убаюкивать.
Умазывать, умазать, ся — 1) замазувати, замазати; 2) уласка́влювати, улещати, у(в)ласка́вити, улести́ти.
Умаивать, умаять, ся – томи́ти, втомлювати, у(в)томля́ти, утоми́ти, ся; знеміґтися, знудитися, у(в)хе́катися.
Умале́ніе—пома́лення, ума́лення, поме́ншення, зме́ншення.
Умаливать, умолить—вмо́лювати, блага́ти, вмоли́ти, у(в)блага́ти.
Умалительный, но—поменьша́ючий, чи.
Умалишенный—безрозу́мний, божевільний.
Умалчиваніе—замо́вчування.
Умалчивать, умолчать — у(в)мо́вчувати, умовча́ти, переме́овчати, не сказа́ти.
Умалывать, умолоть—моло́ти, змоло́ти, намоло́ти.
Умалять, уменить, ся—ма́лити, ся, у(в)маля́ти, вма́лювати, у(в)ма́лити, ся, зма́лити, ся, надме́ншити, ся, меншйтися, малїти.
Уманивать, уманить — зма́нювати, зна́жувати, зманйти, зна́дити.
Уманъ, рос. Inula Helenium L. — дивосйл, ома́н.
Умарать, ся—вкаля́ти, ся.
Умаслѣваніе—умаслювання; вле́щування.
Маслѣвать, умаслить—1) ума́слювати, масти́ти, умаслити, помасти́ти; 2) у(в)лещати, у(в)ле́щувати, у(в)лести́ти, уласкавити.
Уматывать, уматать—у(в)мо́тувати, вмоти́ти.
Умачивать, умочить, ся — у(в)мо́чувати, вмочи́ти, ся, (під себе)—упісятися, убу́ритися.
Умащать — масти́ти, нама́щувати, ви́мастити, намасти́ти.
Умащивать, умостить, ся — мости́ти, ся, вмо́щувати, ся, у(в)мости́ти, ся.
Умедленіе—запізнювання; запізнення.
Умедливать, умедлять, умедлять, ся—1) д. **Задерживать**; 2) д. **Мѣшкать**; 3) д. **Опаздывать**.
Уменьшать, уменьшить, ся — зме́ншувати, ся, вменшати, вме́ншувати, ся, вбавля́ти, збавляти, зме́ншити, поменшйти, ся, збавити, надме́ншити.
Дни уменьшились — дні поме́ншали, покоро́тчали.
Уменьшеніе—зме́ншення.
Уменьшительный — зме́ншуючий, поме́ншуючий. **Уменьшительное** (грам.)—здрібні́ле.
Умертвитель, ница—душогу́б, ка; забі́єць, забійчйня.
Умершій—поме́рший, вме́рлий, уме́рлий, ме́рлий.
Умерщвленіе — умертвіння; душогу́бство, забиття.
Умерщвлять, умертвить, ся—1) мертви́ти, у(в)бива́ти, умертвля́ти, умертви́ти, уби́ти, стра́тити, сме́рть заподія́ти, замордува́ти, згуби́ти; 2) (страсти) —у(в)гамо́вувати, зупиня́ти, у(в)гамува́ти, зупини́ти, прибо́ркати. **У. плоть**—мертви́ти тіло.
Уметать, уместь—вимі́тати, замі́тати, ви́мести, замести́.
Уметывать, уметать—1) посипа́ти, висипа́ти, усипа́ти, обкида́ти, посипати і т. д.; 2) скида́ти, поскида́ти.
Умиленіе—1) жаль, скру́ха і д. **Сокрушеніе**; 2) умиле́нність, розчу́лення.
Умилительность—умиле́нність.
Умилительный, но—умиле́нний, но, розчу́люючий.
Умилосердить, ся—умилосе́рдити, ся, умилосе́рдитися, зми́луватися (над ким), згля́нутися (на кого).
Умилостивленіе — блага́ння, власка́вленя.
Умилостивлять, умилостивить, ся—блага́ти, у(в)ласка́влювати, ублага́ти, умилостивля́ти, умилости́вити, умилосе́рдити, ся, у(в)ласка́витися, зми́луватися (над ким), згля́нутися (на кого).
Умильность—ласка́вість, ніжність.
Умильный, но—ласка́вий, во, ніжний, но, прихи́льний, но.
Умилять, умилить, ся—звору́шувати, звору́шити, зру́шити, ся, розчу́лювати, ся, розчу́лити, ся, уласкавіти.
Уминать, умять—у(в)мина́ти, лига́ти, упи́сувати, тріскати, ум'я́ти, упереза́ти, уписа́ти, стріскати.
Умираніе—у(в)мира́ння, кона́ння, мерля́ни.
Умирать, умереть—у(з)мира́ти, ме́рти, помира́ти, кона́ти, кінча́тися, на Бо́жій доро́зі стоя́ти, у(в)ме́рти, поме́рти, сконча́ти, поконати, переста́витися, опочи́ти, на той с(ь)віт піти́, Бо́гові ду́шу відда́ти, (зневажливо або лайливо кажучи) — ду́ба да́ти, одубі́ти, ги́ґнути, здо́хнути, окочу́ритися, (про кількох)—повмира́ти. **У. отъ холеры**—уме́рти на холеру.
Умиротворять, умиротворить—тихоми́рити, мири́ти, утихоми́рити, умири́ти, умиротворя́ти, умиротвори́ти.
Умишно—уме́ць (р. умцю́), умо́чок, мали́й ро́зум.
Умненькій—розумне́нький.
Умникъ, ца—розу́мник, ця, у́мник, ця, розу́мний, на.
Умничать—мудрува́ти.
Умничанье—мудрува́ння.
Умно—розу́мно, з ро́зумом.
Умножать, умножить, ся—мно́жити, ся, помно́жувати, примножа́ти, помно́жити, примно́жити, ся, понамно́жувати, ся.
Умноженіе—мно́ження, помно́ження.
Умножитель, ница—помно́жник,—ниця.
Умножительный — помно́жуючий; посліди́ний.
Умный—розу́мний.

Умнѣть—розумні́ти, розумні́шати, порозумні́шати.
Умовеніе—у(в)мива́ння.
Умозаключеніе — умовивід, ви́сновок, силогі́зм.
Умозрительность — умогля́дність, теоре́тичність.
Умозрительный, но—умогля́дний, теоре́тичний, но.
Умозрѣніе—умо́гляд, теорія.
Умонзступленіе — шале́ньство, несамовитість, остовпіння.
Умокать, умо́кнуть—намака́ти, намо́кнути, умо́кнути, намо́кти.
Умокъ—розумо́к.
Умолачивать, умолотить, ся—у(в)моло́чувати, у(в)молоти́ти, ся.
Умоленіе—блага́ння, ублага́ння.
Умолкать, умолкнуть — у(в)мовка́ти, у(в)мо́вкнути, замо́кнути, заніжкнути, (про кількох)—помо́вкти, позамовкати.
Умолклый—замо́вклий; зати́хлий.
Умолкъ—умо́вка. Безъ умолку—без умо́вки, без уста́нку, не вгава́ючи.
Умолотный—намоло́тний, вмоло́тний.
Умолотъ—на́молот, у(в)моло́т, ви́молот, вида́ток.
Умолъ—мли́во, поме́л; втра́та при мли́ві.
Умолять, умолить—блага́ти, у(в)блага́ти, ви́молити. У. о помощи—блага́ти на по́міч.
Умопомраченіе—па́морока, зате́мнення на ро́зум.
Умора, умерушка — ро́спук, с(ь)міхови́ще, с(ь)міх, куме́дія. Умора да и только! —куме́дія та й го́ді!
Уморительный, но -ду́же с(ь)мішни́й, с(ь)мішно, с(ь)міхови́нний, ре́гітний, куме́дний, но.
Уморить— заморі́ти, згуби́ти, ви́морити, ви́губити, ви́вести.
Уморъ—умо́ра, сме́рть.
Умочка—намо́чення.
Умственный—розумо́вий.
Умствованіе—розумува́ння, мудрува́ння.
Умствовать—розумува́ти, мізкува́ти, мудрува́ти.
Умудрять, умудрить, ся — умудро́вувати, умудрува́ти, умудрі́ти, ся.
Умчать—помча́ти, пірва́ти, занести́, попе́рти.
Умъ—ум, ро́зум, до́теп, глу́зд, тям, тя́ма. Безъ ума отъ нея—дурі́є за не́ю. Быть не въ своёмъ умѣ—не спо́вна ро́зуму бу́ти. Въ умѣ ли ты?—чи при ро́зумі ти? Взяться за умъ—за ро́зум взя́тись, схамену́тися, оти́митися. Заднимъ умомъ крѣпокъ—му́дрий по шко́ді. Изъ ума вонъ—зо́всім забу́в, і на ду́мці не клав. Лишиться ума—з ро́зуму спа́сти. Сводить, свести съ ума—зво́дити, звести́ з ро́зуму, з ума́. Себѣ на умѣ — хи́трий, непе́вний, собі на умі. Сколько головъ, столько умовъ —що голова́, то й ро́зум. Сходить, сойти съ ума—з ро́зуму зступа́ти, зступи́ти, з ро́зуму ізійти́. спа́сти, з глу́зду всу́нутись; обезглу́здіти, одурі́ти, ошаліти. Съ ума не идётъ —з ду́мки не вихо́дить. Ума не приложу—не зберу́ ду́мки, ро́зуму не прибе́ру. Умъ напрягать— напру́жувати ду́мку. Умомъ дойти—ро́зуму добра́ти. Ума набираться — ро́зуму набира́тися, розумні́шати. У него не то на умѣ—не то́ у йо́го на ду́мці. Что на умъ взбредётъ—що в го́лову вліз̀е.
Умывальная—умива́льня.
Умывальникъ—у(в)мива́льник.
Умывальный—вмива́льний, умива́льний.
Умываніе,-ньице — у(в)мива́ння, умива́ннячко.
Умывать, умыть, ся—у(в)мива́ти, у(в)ми́ти, ся.
Умыселъ — на́мір, за́мір, нава́га. Безъ умыслу—без на́міру, не уми́сне. Съ умыслу, съ умысломъ— уми́сне, навми́сне.
Умышленіе—за́мір, нава́га, змо́ва.
Умышленникъ—піджа́га, напра́вник, змо́вник.
Умышленный, но — уми́сний, навми́сний, уми́сне, вми́сне, навми́сне, наро́ком, назнаро́шне.
Умышлять, умыслить—нава́жуватись,-житись, важити на що, умишля́ти, накла́дати, уми́слити. У. на жизнь чью—нава́житись на життя́ чиє.
Умѣніе, умѣнье—уміння, у(в)мі́лість, хист.
Умѣлость—умі́лість, вмі́лість.
Умѣлый, ло—у(в)мі́лий, ло.
Умѣренность—помі́рність, умірко́ваність, помірко́ваність.
Умѣренный, но--помі́рний, умірко́ваний, помірко́ваний, помірно, в міру, до міри.
Умѣръ—обмір.
Умѣрять, умѣрить — здо́ржувати, у(в)дер́жувати, спиня́ти, зупиня́ти, припиня́ти, гамува́ти, здержати, у(в)дер́жати, спини́ти, угамува́ти.
Умѣстительный—місткий.
Умѣстность—доре́чність.
Умѣстный, но — доре́чний, доладній, до ладу́, до ре́чі.
Умѣть, сумѣть—у(в)мі́ти, з'умі́ти.
Умѣющій—умію́чий, умі́лий.
Умѣшивать, умѣшать, умѣсить — умішувати, замі́шувати, умісити, замісити.
Умѣщать, умѣстить — уміща́ти, умісти́ти, зміща́ти, змісти́ти.
Умягчать, умягчить, ся — змня́кшувати,-кши́ти, зм'я́гчувати,-гчи́ти; ла́годити; мня́кшати.
Умягченіе—змня́кшення, зм'я́гчення.
Унавоживаніе—угно́ювання.
Унавоживать, унавозить, ся—у(в)гно́ювати, вигно́ювати, гноїти, угноїти, ви́гноїти, вгноїти. Унавоженный — угно́єний, ви́гноєний.
Унаслѣдовать— унаслі́дувати, дісти́ати в спа́дщину, одібра́ти в спа́док, оді́дичити.
Ундина—водяна́ця.

Унесеніе—унéсення, занéсення.
Универсальный — універса́льний, зага́льний.
Унижать, унизить, ся—1) понижа́ти і д. Понижать; 2) прини́жувати, прини́жа́ти, прини́зити, понижа́ти, знижа́ти, ся, зни́жувати, ся, гну́тися перед ки́м, зневажа́ти, пони́зити, ся, зневá́жити, опослі́дити.
Униженіе — прини́ження, зни́ження, зневá́га.
Униженность — прини́женість, зневá́женість.
Униженный, но— прини́жений, зни́жений, но, зневá́жений.
Унизительность— зневá́жливість, на́ціть, пі́длість.
Унизительный, но—прини́жуючий, на́ций, зневá́жливий, во.
Унизывать, унизать — вини́зувати, ви́низати.
Унимальщикъ, ца—гамо́вник, ниця.
Униманіе—гамува́ння, тихоми́рення; тамува́ння.
Унимательный—гаму́ючий, тихоми́рний.
Унимать, унять, ся — у(в)гомоня́ти, гамува́ти, утихоми́рювати, зупиня́ти, зупини́ти, припини́ти, тамува́ти, втамува́ти.
Уничижать, уничижить—зневажа́ти, упослі́джувати, зневá́жити, упослі́дити.
Уничиженіе — зневá́га, ганьба́, упослі́дження.
Уничижительный—принижа́ючий, понижа́ючий, зневá́жний, зневá́жливий, ганебний.
Уничиженный — прини́жений, пони́жений, зневá́жений.
Уничтожать, уничтожить, ся—1) ни́щити, плюндрува́ти, перево́дити, нівечити, вини́щувати, оберта́ти, повертáти в нівець, зни́щити, ви́нищити, пони́щити, зруйнува́ти, сплюндрува́ти, оберну́ти, поверну́ти в нівець; 2) касува́ти, зно́сити, скасува́ти, знести́.
Уничтожитель, ница— нищи́тель, —телька.
Уничтожительный—нищу́чий.
Уничтоженіе—ни́щення, зни́щення, плюндрува́ння, скасува́ння, зне́сення.
Унія—у́нія.
Уніятскій—уніятський, уни́цький.
Уніять, ка—уніят, ка, уна́та.
Уноравливать, уноровлять, уноровить, ся—догоджа́ти, дáти; вгнобля́ти, бáти.
Укосить, унесть—однóсити, однести́, зано́сити, занести́; понести́.
Уносливый — баский, гарячий, палкий (кінь).
Уносный—уне́сений. Уносныя вещи—кра́дені ре́чі.
Уносчивый—д. Уносливый.
Унось—1) уне́сення, пірва́ння; 2) крадіж, крадіжка.
Унцевой—унційний.
Унція, унць—у́нція.
Унывать, уныть—тра́тити, стра́тити надію, на́діти, зна́діти, сумува́ти, жура́тися, в ту́гу вдава́тися, засумува́ти, зажура́тися, затужа́ти, в ту́гу вда́тися.
Унывный—жа́лісний, жа́лібний.
Унылость—сму́ток, сум.
Унылый, ло—смутни́й, сумни́й, безнадійний, зна́ділий.
Уныніе—сум, сумо́та, ту́га, сумува́ння. Впасть въ у.—стра́тити надію.
Уныривать, уныряуть—1) пурина́ти, упірну́ти; 2) д. Уклоняться.
Унятіе—впин; тамува́ння.
Упадать, упасть—1) па́дати, у(в)па́сти, (з шумом або стуком)—бу́хнути, бебéхнути, ся, гéпнути, гегéпнути, шелéпнути, телéпнутися, бря́знути; 2) упада́ти, підупада́ти, занепада́ти, упа́сти, підупа́сти, занепа́сти.
Упадокъ—занéпад, упáд, упáдок, підупáд. Въ упадкѣ находящійся—підупалий.
Упаивать, упоить, ся—поїти, напува́ти, упоїти, напоїти, упи́тися, перепоїти.
Упаковка—пакува́ння, упако́вування.
Упаковывать, упаковать, ся — пакува́ти, упако́вувати, ся.
Упалзывать, уползти — утіка́ти, утекти́, вповза́ти, вповзти́, вла́зити, влізти.
Упалой—вакуючий, гуля́щий, ваканьо́вий, поро́жній.
Упамятывать, упамятовать — пам'ята́ти, запам'ята́ти, упам'ята́ти.
Упаривать, упарить — па́рити, упа́рити, спа́рити, угрі́ти.
Упасать, упасти—хова́ти, заховáти. Боже упаси—боро́нь Бо́же.
Упахивать, упахать, ся—ора́ти, з'ора́ти, наора́ти, уора́ти, ся.
Упекать, упечь, ся—1) випіка́ти, ви́пекти, упекти́, ся, (про кілько)—повпіка́ти, ся; 2) збува́тися, збу́тися, спіка́тися, здíхатися. Упечь въ тюрьму—запроторити, запакува́ти в тюрму́, до тюрми́.
Упелёнывать, упеленать—сповива́ти, уповива́ти, спова́ти, упова́ти.
Упереживать, упередить—випережа́ти, попережа́ти, ви́передити, попередити.
Упечатывать, упечатать—1) запеча́тувати, обпеча́тувати, запе(обпе)ча́тати; 2) видруко́вувати, ви́друкувати.
Упещрять—д. Испещрять.
Упивать, упить—надпива́ти, надпи́ти.
Упиваться, упиться—упива́тися, впива́тися, у(в)пи́тися, напи́тися.
Упиливать, упилить—надпи́лювати, спи́лювати, надпиля́ти.
Упирать, упереть, ся—1) упира́ти, упе́рти, ся, обпе́рти, ся, підпе́рти, ся; 2) упина́тися, опина́тися, упира́тися, змага́тися, упну́тися, упе́ртися, о́пір ста́ти, зати́тися. Упираясь—о́пором.
Упись—д. убористый (про писання).
Уписывать, уписать, ся—1) у(в)пи́сувати, у(в)писа́ти, ся; 2) д. Уминать.
Упитывать, упитать, ся — відгодо́вувати, угодо́вувати, сити́ти, насича́ти, відгодувáти, угодувáти, ся. Упитанный—відгодо́ваний, вгодо́ваний.

Упихизать, упихнуть—у(в)пихáти, упхнýти, повпихáти.
Упичкать—обгодувáти, загодувáти.
Уплакать—вúплакати.
Уплата—заплáта, вúплат, вúплата, (остання)—поквитувáння.
Уплатный—виплатнúй.
Уплачивать, уплатить—1) латáти, залатáти, полатáти; 2) виплáчувати, вúплатити.
Уплетать, уплесть, ся—1) уплíтати, уплéсти, ся; 2) д. **Улепётывать**; 3) д **Уминать**.
Уплотненіе—ущільнення, згýщення.
Уплотняться—ущільня́тися, згýщуватися.
Уплывать, уплыть—відпливáти, відплúсти, відпливтú, відплúнути.
Упованіе—надíя, упováння.
Уповательно—мóжна сподівáтися, єсть надíя; з надíєю.
Уповать—упováти, надíятися, сподівáтися, покладáти, мáти надíю.
Уподобительный—уподíбнюючий.
Уподобленіе—уподóблення, уподíбнення.
Уподоблять, уподобить, ся—уподобля́ти, уподíбнювати, уподóбити, ся. У. дѣтямъ—мáлитися, малíти. У. бабѣ—обáбитися.
Упоеніе—1. упíй (р. упóю), упóювання; 2) зáхват, піднéсення; залáсся.
Упоённый—сп'янíлий, упóений.
Упонтельный—1) п'янкúй; 2) уливнúй, залáсний.
Упокоеніе, упокой—1) упокíй, спокíй; 2) упокóїння.
Упокоевать, упокоить, ся—упокóювати, упокóїти, ся, спочáти, опочúти.
Упокоительный—успокóюючий, заспокóюючий.
Уполномочіе—уповнова́ження, уповáження.
Уполномоченный—повномóчний, повномóчник; уповноважéний, уповáжнений.
Уполномочить—уповномóчити, уповноважити, уповáжнити.
Уполовинять, уполовинить—надполовúнювати, надполовúнити.
Уполовникъ—ополоник.
Уполъ—шумовúна (на страві).
Упоминаніе—спóминка, згáдка, упóминка, помóвка, споминáння.
Упоминать, упомянуть—згáдувати, згадáти, нагадáти.
Упомнить—запам'ятáти.
Упомянутый—згáданий.
Упорка—підпóра, підпíрка.
Упорливый—д. **Упорный**.
Упорность—упéртість, завзáття, запéклість.
Упорный, но—1) у(в)пéртий, норовúстий, огурнúй, завзáтий, запéклий, упéрто, завзáто; 2) супротúвний, протúвний,
Упорство—у(в)пéртість, огýрність, завзáття, запéклість.
Упорствовать—упирáтися, завзя́тися (на що), огурáтися.
Упорхать, упорхнуть—спурхáти,--хнýти.
Упоръ—1) упíр; 2) підпóра, сýпор.
Упорядочить—у(в)порядкувáти, у,в)порядúти, улаштувáти.
Употребительность—ужúваність.
Употребительный—ужúваний, ужúвний, ужúтний, ужúточний.
Употребленіе—у(в)живáння, у(в)жúток, ужúття, споживáння, пожúток, пожúткувáння. **Бывшій въ употребленіи**—у(в)жúваний, зажúваний.
Употреблять, употребить, ся—у(в)живáти, ся, поживáти, споживáти, пожúвля́ти, заживáти, ся, у(в)жúти, ся, пожúти, спожúти. Употребляемый—д. Употребительный.
Употчевать, ся—вчастувáти, начастувáти, ся.
Употѣть—у(в)потíти, спітніти, упрíти.
Управа—управá.
Управитель, ница—управúтель, ка, адміністрáтор, адміністраторка, (дому)—клю́шник, ця.
Управительскій—управúтелів.
Управительша—управúтелька.
Управленіе—1) керування, орýдування; 2) управá.
Управлять, управить, ся—1) прáвити, управля́ти, заправля́ти, орýдувати, керувáти, кермувати, порядкувáти, (судном)—стерни́ти, (танцями)—вести́ танéць; 2) управля́тися, справля́тися, пóратися, управúтися, справúтися, у(в)пóратися, обробáтися.
Управляющій—керýючий, управля́ючий, управник.
Упражненіе—вправá, працювáння.
Упражнять, ся—вправля́ти, ся (в що), працювати (над чим). У. **въ чтеніи**—вправля́тися в читáння.
Упраздненіе=скасувáння, знéсення.
Упразднять, упразднить—касувáти, скасувáти.
Упрашиваніе—впрóшування, припрóшування.
Упрашивать, упросить, ся—упрóху(шу)вати, у(в)просúти, ся, упрохáти, ся, підпрохáти,припрóшувати, припросúти.
Упредительный, но—ввічлúвий, во; завбáчливий, во.
Упредительность—ввічлúвість; завбáчливість.
Упреждать, упредить—д. **Предварять**.
Упрежденіе—попередження.
Упреканіе—докóри.
Упрекать, упрекнуть—дорікáти, докоря́ти (кому), корáти (кого), нарікáти (на кого), випікáти, вимовля́ти, закидáти (кому).
Упрёкъ—докíр (р. докóру), догáна, вúмовка, зáкид.
Упрёчный—докíрливий.
Упроченіе—устáвлення, забезпéка.
Упрочивать, упрочить—забезпечáти, забезпéчити.
Упрощеніе—упрóщення.
Упрощивать, упростить, ся--робúти, зробúти простíшим. упрóщувати, упростúти.
Упругій—пружнúй, пружúнистий, напрýг-

гий.
Упругость—пру́жність, напру́гість, напру́га.
Упружить, упрудить—гатити, тамува́ти, загати́ти, утамува́ти.
Упрыгаться—наскака́тися, настриба́тися, підтопта́тися, приста́ти.
Упрыгивать, упрыгнуть—відска́кувати, відскака́ти, відстри́тувати, -бну́ти.
Упрыскивать, упрыскать—бри́зкати, побри́зкати, при́скати, попри́скати, по́рскати.
Упрѣвать, упрѣть—упрі́вати, упрі́ти, (прокілько)—повпрі́вати.
Упрѣлый—упрі́лий, спітні́лий.
Упрягать, упрячь—у(в)пряга́ти, у(в)пря́гти, повпряга́ти.
Упряжка—1) запряга́ння, запря́г; 2) перегін (між станціями на одни́х ко́нях).
Упряжной—упряжни́й, запряго́вий.
Упряжь—у́пряж, у́праж, запря́г.
Упрямець—упе́ртий, у(в)бо́ще.
Упрямиться, упрямствовать, заупрямиться—упира́тися, спира́тися, опира́тися, спина́тися, опина́тися, огура́тися, упе́ртися, зати́тися, затну́тися.
Упрямка—упе́рта.
Упрямство—у(в)пе́ртість, огу́рність, огу́рство.
Упрямый—у(в)пе́ртий, огурни́й.
Упрятывать, упрятать—хова́ти, схова́ти, захова́ти.
Упускать, упустить—у(в)пуска́ти, випуска́ти, у(в)пусти́ти, ви́пустити; пропуска́ти, пропусти́ти. **У. изъ виду**—спуска́ти з о́ка.
Упутывать, упутать, ся—заплу́тувати, заплу́тати, ся.
Упущеніе—у́пуск, про́пуск; опу́щення, занедба́ння.
Упѣнивать—запі́нювати.
Упятерять—вп'ятеря́ти.
Упырь—1) д. Упрямець; 2) упи́р, упи́рь, упиря́ка.
Ура—ура́!
Уравненіе—рівня́ння, зрі́вня́ння, рівність.
Уравнивать—1) (уровнять)—рівняти, ви́рівнювати, ви́рівняти, зрівня́ти; 2) (уравнять)—рівня́ти, зрівня́ти, прирівня́ти, порівня́ти.
Уравнитель—регуля́тор; зрівня́ч.
Уравнительный—зрі́внюючий, зрівня́льний.
Уравновѣшеніе—урівнова́ження.
Уравновѣшенный—урівнова́жений, рівнова́гий, рівнова́жний.
Уравновѣшивать, уравновѣсить—урівнова́жувати, урівнова́жити, зрівнова́жити.
Ураганъ—ураган, гурраика́н, бо́рвій, бо́рва.
Уразумѣвать, уразумѣть—урозумля́ти, розуміти, врозуміти, збагну́ти, (не скоро)—утороп́ати, учо́впати, вшолопати, розшолопати.
Урванецъ—д. Сорванецъ.
Урегулировать—управильни́ти, уреґулюва́ти.
Урезонить—урезо́нити.
Урильникъ—орина́л, нічни́й го́рщик.
Урина—сеч, щани, сикли́ни і д. Моча.
Уринный—сечни́й, сикли́новий.
Уровень—1) ґрунтва́га, середва́га (д. Ватерпасъ); шмі́га; 2) рівень. **Въ уровень, на одномъ уровнѣ**—в рівні, в рівень, на одній мірі. **Въ уровень съ краями**—вщерть, ущерть, устри́х.
Уродина—потво́ра, по́твір, мацапу́ра.
Уродливый—виро́дливий, потво́рний, почва́рний, бридки́й.
Уродливость—потво́рність, шкара́дність.
Уродовать, изуродовать—калічити, нівечити, скалічити, знівечити.
Уродъ—ви́родок, у́род, потво́ра, потві́р, почва́ра, мацапу́ра.
Урожай—урожа́й, врожа́й.
Урожайность—врожа́йність, урожа́йність.
Урожайный—у(в)рожа́йний, зарідливий.
Урожать, уродить, ся—роди́ти, у(в)роди́ти, ся. **Уродился въ отца**—вда́вся в ба́тька.
Урожденный—уро́джений, ро́дом, ро́жений. роджений.
Уроженецъ, уроженка—рожде́нець, урожде́нець, рожде́нка, ро́дом.
Урокъ—уро́к, лекція; робо́та; нау́ка.
Уронить—упусти́ти, зни́зити, пони́зити.
Уронъ—шко́да, стра́та і д. Убыль.
Уросляый—доро́слий.
Уростать, урости—виростáти, ви́рости.
Урочить—(изурочить)—уро́чити, наврочити і д. Сглазить.
Урочище—уро́чище.
Урочливый—урі́чли́вий.
Урочный—призна́чений, ви́значений.
Урубать, урубить—одру́бувати, одрубáти, одтя́ти.
Урчаніе—бурча́ння, буркотня́, гу́ркіт, гуркотня́.
Урчать—бурча́ти, гурча́ти.
Урывать, урвать—урива́ти, урва́ти, увірва́ти.
Урывна, (у виразі)—**урывками**—ури́вцем, прихапцем, прихватком.
Урывокъ—ура́вок.
Урывочный—ура́вковий.
Урѣзка—утя́нок.
Урѣзывать, урѣзать—1) одрізувати, надкра́ювати, одрізати, урізати, вкра́яти; 2) утну́ти, ушкварити.
Урядникъ—упоря́дник; під'офіце́р.
Уряжать, урядить—1) уряжа́ти, порядкува́ти, урядити, роспорядкувати; 2) виряжа́ти, ви́рядити.
Усадебный—сади́бний, селя́тебний.
Усадка—сажа́ння.
Усадьба—селя́тьба, сади́ба, осе́ля, обійстя́.
Усаживать, усадить, ся—1) садова́ти, сади́ти, посадова́ти, порозса́жувати, розса́жуватися, моста́тися, усадови́тися, посіда́ти, усістися; 2) заса́жувати, заса́ди́ти, усади́ти, позаса́жувати.
Усаливать, усалить—наса́лювати, наса́лити.
Усастый, усатый—уса́тий, вуса́тий.
Усачъ—1) уса́ч, вуса́ч, прудивус; 2) (ком.)

Gerambrix—скрипу́н, коза́к.

Усваизать, усвоять, усвоить, ся — засво́ювати, засво́їти, перейма́ти, перея́ти. У. нравъ—взя́ти нату́ру.

Усвоеніе—засво́їння.

Усердіе — усе́рдя, горли́вість, ща́рість, пи́льність, запопа́дливість, запопа́дність.

Усердный, но — горли́вий, ща́рий, запопа́дливий, запопа́дний, чепки́й, горли́во, ща́ро, пи́льно.

Усердствовать, поусердствовать—щирува́ти, пильнува́ти (кого, чого), припильнува́ти, горли́во захо́дитись.

Усидчивость — уси́дливість, витрива́лість, тве́рдість, посидю́чість.

Усидчивый—уси́дливий, витрива́лий, посидю́чий.

Усидѣть, ся—у(в)си́діти.

Усикъ—у́сик, ву́сик, усо́к, вусо́к.

Усиленіе—підси́лення, зміцнення.

Усиливать, усилить, ся — підси́лювати, додава́ти си́ли, зміцня́ти, підси́лити, всили́ти, всили́тися, ду́жчати, сильні́шати, міцні́ти, міцні́шати, всильні́ти. д. **Силиться**.

Усиліе—зуси́лля, силкува́ння, за́ходи, поту́га.

Усилокъ—дужа́к і д. **Силачъ**.

Усильно—притьмо́м; уси́льно.

Усильный—уси́льний.

Усканивать, усканать—скака́ти, поскака́ти.

Ускальзывать, ускользнуть—вислиза́ти, ви́слизнути, ви́порснути, ви́хопитися.

Ускореніе—приско́рення.

Ускорённый—приско́рений.

Ускорять, ускорить, ся—прискоря́ти, приско́рити, ся.

Ускочить—відско́чити; ви́скочити.

Услада—д. **Услажденіе**.

Усладительность—соло́дкість.

Усладительный—соло́дкий.

Услаждать, усладить, ся—у(в)соло́джувати, у(в)солоди́ти, ся, осолоди́ти.

Услажденіе—усоло́да, осоло́да, втіха.

Услащивать—д. **Подслащивать**.

Условіе—умо́ва, вмо́ва, уго́да, уговор.

Условленный—умо́влений.

Условливаться, условиться—у(в)мовля́тися, змовля́тися, годи́тися, умо́витися, змо́витися, згоди́тися, угоди́тися, погоди́тися.

Условность—умо́вність.

Условный, но—умо́вний; умо́вно, з умо́вою.

Усложненіе—ускла́днення.

Усложнять, усложнить — ускладня́ти, ускла́дняти, ускла́днити.

Услуга—1) послу́га, слу́га, услу́женька. Услугу оказать—у послу́зі ста́ти; 2) д. **Прислуга**.

Услуженіе—послу́га, слу́жба, на́йми. Поступить въ услуженіе—піти́ в найми́, нанятись в найми́.

Услуживать, услужить—слугува́ти, у(в)слуго́вувати, у(в)служи́ти, прислужи́тися.

Услужливость—услу́жливість, услу́жність, прислу́жність.

Услужливый—услу́жливий, услу́жний.

Услужникъ, ца—прислу́жник, ця, послу́жка і д. **Слуга**.

Услыхать, услышать, ся—почу́ти, ся, вчу́ти, учу́ти, зачу́ти, прочу́ти, переч́ути, наслу́хати.

Услышаніе, (у виразі): „во услышаніе“—щоб усі почу́ли, го́лосно.

Усматриваніе—вбача́ння.

Усматривать, усмотрѣть, ся — у(в)бача́ти, ся, вздріва́ти, ся, у(в)ба́чити, у(в)здріти, угля́нути, нагля́ді́ти, нагляді́ти, нагля́нути, постерегти́.

Умиреніе—усмире́ння; гамува́ння, у(в)гамува́ння, втихоми́рення.

Умиритель, ница—усмири́тель, ка, тихоми́рник, ниця.

Умирять, умирить, ся—усмиря́ти, ускромля́ти, гамува́ти, тихоми́рити, ся, усмири́ти, ся, у(в)гамува́ти, у(в)тихоми́рити, прибо́ркати, притишити, прико́ськати, уко́ськати.

Усмотрѣніе—ро́згляд, по́гляд, ро́зсуд. Дѣлайте по своему усмотрѣнію—робіть, як вам здається кра̀щим; робіть по своїй во́лі, по своїй уподо́бі. Передаю на ваше усмотрѣніе—здаю́сь на ва́шу ду́мку, віддаю́ на ваш ро́зсуд.

Усмѣхаться, усмѣхнуться — ус(ь)міха́тися, ус(ь)мі́шкуватися, ус(ь)міхну́тися.

Усмѣшка—ус(ь)мішка, у́с(ь)міх, о́с(ь)міх.

Уснуть—заснути, (трошки)—здріма́ти.

Усобица—усобиця, чвара, колотне́ча.

Усовершенствованіе—удоскона́лення.

Усовершенствователь, ница—удоскона́лювач, —ниця.

Усовершенствовать—(у)вдоскона́лити.

Усовершенствоваться—удоскона́литися.

Усовѣщеваніе—вмовля́ння, усовіща́ння.

Усовѣщевать, усовѣстить, ся—умовляти, умо́вити, усовіща́ти, усо́вістити, ся, всамобо́жити.

Усолить, ся—всоли́ти, ся.

Усолъ—всо́лення.

Усолѣлый—всо́лений.

Успавшій, ая—покійний, покійник, ця, небі́жчик, вме́рлий; усо́пший.

Усотерить—всотери́ти.

Усохлый—всо́хлий.

Успеніе—смерть, успі́ння, успе́ніе і д. під сл. **Праздникъ**.

Успенскій—успе́нський. У. постъ—Спа́сівка.

Успокоеніе—заспоко́їння; споча́нок.

Успокоивать, успокоить, ся—заспоко́ювати, впоко́ювати, у(в)тихоми́рювати, заспоко́їти, ся, у(в)тихоми́рити, ся, (після гніву)—відхо́дити, відійти́.

Успокоительный—заспоко́юючий.

Успѣвать, успѣть—у(в)співа́ти, поспіва́ти, у(в)стига́ти, у(в)спі́ти, поспі́ти, усти́гнути, вста́ти.

Успѣхъ—у́спіх, по́спіх, поступа́ння (в чім), по́ступ, ща́стя.—Дай Богъ успѣха — щасти́ Бо́же.

Успѣшность—успішність.

Успѣшный, но—успішний, но, спірний, но. —**Успѣшнѣе**—спірніше, поступніше.
Уста—уста́, вуста́, у́стоньки.
Уставать, устать—томи́тися, утомля́тися, у(в)томи́тися, притоми́тися, натоми́тися, вмори́тися, угомо́татися.
Уставлять, уставить — 1) у(в)ставля́ти, уста́вити, ся; 2) установля́ти, установи́ти; 3) **Уставить глаза** — встромля́ти, вліпя́ти о́чі; ви́тріщитись.
Уставъ—уста́в, уста́ва, стату́т.
Уставный—уста́вний.
Устаивать, устоять, ся—1) вста́ювати, трима́тися, устоя́ти, утри́матися; 2) відста́ювати, осіда́ти, відстоя́тися, осісти.
Усталость—у(в)то́ма, у́станок.
Усталой, усталый—у(в)то́млений, сто́млений, знемо́жений.
Усталь—д. **Усталость**.—**Безъ усталu** — без уста́нку, невто́мно, без уга́ву.
Устанавливать, установить, ся—установля́ти, ста́вити, уставля́ти, установи́ти, уста́вити, ся.
Установитель—установе́ць.
Установка—(в)уставля́ння.
Установленіе—у(в)стано́ва, установлення.
Устарѣлый, устарѣвшій — вда́вненний, зада́внений, перестарі́лий.
Устарѣть — пристаріти́ся, перестаріти, вста́рітися.
Устерегать, устеречь—спостері́гати, пильнува́ти, спостерегти́, допильнува́ти.
Устилать, устлать—усте́лювати, вистеля́ти, застиля́ти, усте́ля́ти, ви́стелити, застеля́ти, засла́ти.
Устилка — 1) устиля́ння, вистелювання, сте́лення; 2) д. **Постилка**.
Устный—у́с(т)ний, слова́ми, на слова́х.
Устой—1) д. **Сливки** 1; 2) (в будові)—підпо́ра, підва́лина, стовп, стоя́н.
Устойчивость—ста́лість, сті́йкість.
Устойчивый—ста́лий, сті́йкий, непохи́тний.
Устороньe, (у виразі): „**на устороньи**"—на узбо́ччі, на вбі́чі.
Устоять—устоя́ти.
Устраивать, устроить — устро́ювати, уряжа́ти, впоряжа́ти, справля́ти, устро́їти, урядя́ти, спорядя́ти, у(в)порядя́ти, у(в)порядкува́ти, спра́вити, вшикува́ти (про військо), ула́годити, уладна́ти, улаштува́ти, ся.
Устраненіе—усува́ння; усу́нення, віддале́ння.
Устракять, устракить—усува́ти, відторо́ня́ти, віддаля́ти, усу́нути, відторо́ни́ти, віддали́ти.
Устрашать, устрашить, ся—страха́ти, ся, страши́ти, устраша́ти, застраха́ти, у(о)страхну́ти, настра́ши́ти, наляка́ти, ся.—**Устрашающій**—страха́ючий.
Устрашеніе—страха́ння, настра́шення.
Устрашительный — настраша́ючий, устраша́ючий, страшки́й.
Устремленіе—зве́рнення, зворі́т, напра́влення.
Устремлять, устремить, ся — направля́ти, зверта́ти, поверта́ти, напра́вити, нажерува́ти, зверну́ти, поверну́ти, ки́нутися, поли́нути, пори́нути, шугну́ти, (юрбою)—гуну́ти. — **У. взоръ** —вту́пити, вдива́ти о́чі.
Устригать, устричь—устриґа́ти, підстриґа́ти, устри́ґти, підстри́ґти.
Устричный—у́стричний.
Устрица, Ostrea edulis—у́стриця.—**У. рѣчная**—ско́йка.
Устроеніе — уря́дження, впоря́дження, впорядкува́ння.
Устройство—у́стрій, у́кла́д, лад, поря́док.
Устроитель—споря́дник; впоря́дчик (ве́чера, забави).
Уступать, уступить — поступа́тися, уступа́ти, відступа́ти, поступи́тися, уступи́ти, відступи́ти.—**У. просьбѣ** —уважа́ти, ува́жити про́зьбу.
Уступительный—припусто́вий.
Уступка — у́ступ, відступ, посту́плення, посту́пок, о́пуст.
Уступоприниматель—переємець.
Уступочный—спу́щений, зни́жений.
Уступчивость — усту́пливість, усту́пчивість.
Уступчивый—усту́пливий, усту́пчивий і д. **Податливый**.
Уступщикъ, ца—усту́пник, ця.
Уступъ—усту́п, ла́ва, при́ступок, (в скелі) —при́скалок.
Устывать, устыть—остига́ти, простига́ти, - ти́гти, прочаха́ти і д. **Простывать**.
Устыдить, ся—завстида́ти, ся.
Устыдый—оста́глий, проста́глий, прочах-лий.
Устье—ги́рло, у́стя (річки), че́люсти (печі).
Усугубленіе—подво́їння.
Усугублять—подво́ювати.
Усумняться, усумниться—сумня́тися, усумня́тися.
Усушать, усушить—вису́шувати, ви́сушити.
Усцы—цу́глі.
Усчитывать, усчитать, учесть—обліча́ти, обрахо́вувати, обліча́ти, обрахува́ти, обчи́слювати, обчи́слити.
Усъ, (мн.) **усы**—1) ус, вус, (мн.) у́са, ву́са, у́си, ву́си, (здр.) (в)у́сик, (в)усо́к; 2) (у комах і рослин)—у́сик, ву́сик.
Усылать, услать—висила́ти, ви́слати, засила́ти,-ла́ти.
Усылка—засила́ння, висила́ння.
Усыновитель, ница—усинови́тель, ка.
Усыновленіе—усино́влення, прийми.
Усыновленный, ая — усино́влений, прийма́к,чка.—**Сдѣлаться усыновленнымъ** —**у** при́йми пі́ти, ста́ти.
Усыновлять, усыновить — усиновля́ти, бра́ти у при́йми, усинови́ти, взя́ти у при́йми, (кількох)—повсиновля́ти.
Усыпальница—усипа́льня.
Усыпа́ть, усы́пать—1) посипа́ти, висипа́ти, посипати, ви́сипати; 2) одсипа́ти, одси́пати.
Усыпать, уснуть—засипа́ти, засну́ти.
Усыпительный—усипли́вий.
Усыпленіе—усипля́ння; присипля́ння, присипа́ння.
Усыплять, усыпить— усипля́ти, усипи́ти,

присипля́ти, приспа́ти.
Усыха́ть, усо́хнуть—у(в)сиха́ти, усо́хнути, (про кілько)—повсиха́ти. — **Усохшій**—усо́хлий.
Усыка́ть, усы́кнуть—цькува́ти, ти́кати, тюгу́кати, тютю́кати, тю́кнути.
Усѣва́ть, усѣ́ять—засіва́ти, засі́яти, позасіва́ти.
Усѣ́въ—засі́в.
Усѣка́ть, усѣ́чь—усіка́ти, утина́ти, одтина́ти, усікти́, у(в)тя́ти.
Усѣкновеніе главы́ св. Іоа́нна Крести́теля—Головоси́ка, Усікнове́ння.
Усѣ́сть—повсіда́ти.
Усѣче́ніе—усі́чення.
Усѣче́нный—зрі́заний, стя́тий, утя́тий.
Утаева́ть, утаи́вать, утаи́ть — таї́ти, ута́ювати, кри́ти, у(в)таї́ти, ся, потаї́ти, укри́ти.
Утаи́ваніе—ута́ювання,
Утайка—ута́їння, перехо́ви.
Утайщи́къ, ца—зата́йник, ниця; перехо́вник, ниця,
Утаплива́ть, утопи́ть, ся—угрі́вати, угрі́ти, ся, пряжити (молоко).
Утаптыва́ть, утопта́ть—уто́птувати, у(в)топта́ти.
Утаскива́ть, утащи́ть — таска́ти, тяга́ти, цу́пити, потягти́, стягти́, поцу́пити, сцу́пити.
Утварь—ряжа; спрят, спря́ток; на́ча́ння.—Церковная у.—церко́вні убо́ри, ри́зи.
Утвердительный, но—ствер(д)жуючий, чо, че; потве́р(д)жуючий,
Утвержда́ть, утверди́ть — ствер(д)жувати, ствержа́ти, ствердя́ти.—**Утвердиться**—угрунтувати, ся, утверди́тися.
Утвержде́ніе — затве́р(д)ження, ствер(д)ження, тве́р(д)ження.
Утека́ть, утечь—утіка́ти, уплива́ти, утекти́, упли́нути, (трохи)—надтекти́.
Утекъ—уто́ча, утік, утічка, утіка́нка.—**На утекъ**—на втіка́ча, на вті́ки.
Утенокъ, утенышъ—утя́, утеня́, утя́тко, кача́, каченя́, кача́тко, кача́точко, (мн.)—кача́та, кача́точка, каченя́та.
Утерпѣ́ть—втерпі́ти.
Утерять—згуби́ти, загуби́ти.
Утесистый—шпиля́стий, урви́стий, круті́й.
Утёсъ—у́рвище, стромови́на, кру́ча; скеля, стрімча́к, (боковий)—при́скалка, при́скалок. (Д. Стремнина).
Утёсывать, утесать—стісувати, стеса́ти.
Утечка—1) д. Утёкъ; 2) утічка, витіка́ння.
Утиный—качи́ний, кача́чий. **Съ утиною** походкой—качконогий.
Утиный, утичьи гнѣ́здышки—рос. Anchusa officinalis—меду́ниця, медяни́шник, рум'я́нка, красноко́рінь, воло́вий язи́к.
Утиральникъ—руч(ш)ни́к.
Утира́льный—втира́льний.
Утира́ніе—у(в)тира́ння.
Утира́ть, утере́ть, ся—утира́ти, уте́рти, ся.
Утирка—утира́ння.
Утискива́ть, утиска́ть, утиснуть—впиха́ти, упиха́ти, упхну́ти.
Утиха́ніе—втиха́ння, притиха́ння, ти́шання.
Утиха́ть, утихну́ть—у(в)тиха́ти, стиха́ти, ти́хнути, ти́хшати, тихі́шати, надтихати, у(в)ти́хнути, зати́хнути, сти́хнути, поти́хнути, поти́хшати, стиші́ти, надти́хнути, зани́шкнути, уни́шкнути, ущу́хнути, утихоми́ритися, повтиха́ти, позатиха́ти.
Утишать, утишить — у(в)тихоми́рювати, утиша́ти, утихоми́рити, ути́шити, у(в)гамува́ти.
Утишеніе—втихоми́рення, гамува́ння, заспоко́їння.
Утишитель, ница—тихоми́рник,—ця, гамо́вник,—ниця.
Утишительный—втихоми́рюючий, гаму́ючий.
Утка, (пт. Anas)—ка́чка, (здр.)—ка́чечка, у́тка, ву́тка, (здр.)—у́тонька, (са́мчик)—ка́чур і д. **Селезе́нь**, (особливої породи) — шавку́н, (дитяче) — та́ся, та́ська, А. acuta — острохво́стка, А. rutila—о́гарь. **У. кряковая**—кри́жня, кри́жавка, (самчик) — кри́жень, крижня́к. **У. нырокъ**—нуро́ць, пурни́-коза́. **У. чирокъ**, A. Querquedula—чи́рка, чирянка, чи́рочка.
Утка морская, Anatina—качу́нка.
Уткинъ—качи́ний.
Утконо́съ (зоол.)—дзюба́к, Ornitherhynchus paradoxus.
Утлый—у́тлий, ву́тлий, крихкий, слабкий.
Утонъ—утік (р. уто́ку), пі́ткання, поткання.
Утолачива́ть, -ло́чить—втолочувати,—чи́ти.
Утоленіе—заспоко́їння, гамува́ння, вгамування.
Утолительный—заспоко́юючий, гаму́ючий.
Утолочь—утовкти́, стовкти́.
Утолстѣ́ть—пото́вщати, погру́бшати.
Утолщать, утолстить, ся—робити то́вщим, гру́бшим, зроби́ти то́вщим, то́вщати, товсті́шати пото́вщати.
Утоля́ть, утоли́ть—заспоко́ювати, гамува́ти, заспоко́їти, угамува́ти, утоли́ти.
Утомительность—вто́мність.
Утомительный, но—у(в)то́мний, вто́мно.
Утомленіе—утомлення, у(в)то́ма.
Утомлённый — у(в)то́млений, сто́млений, змо́рений, знемо́жений.
Утомля́ть, утоми́ть, ся—томи́ти, ся, у(в)томля́ти, ся, мори́ти, ся; приставати, у(в)томи́ти, ся, стоми́ти, ся, у(в)мори́ти, ся. заморити, ся.
Утончать, утончить, ся — тончи́ти, тоні́ти, утончи́ти, утоні́ти, ви́тоньчити, ви́тонити, потончи́ти, то́ншати, то́ньшати.
Утонченіе — то́нчення, уто́нчення; заго́стрення.
Утонченность—утонченість, ви́тонченість.
Утонченный—уто́нчений, ви́тончений.
Утонять, утонить—д. Утончать.
Утопать, утонуть — пото́пати, потону́ти, у(в)тону́ти, втопи́тися. **Утопающій за соломинку хватается**—тону́чий і бри́тви хапається,
Утопающій—тону́чий.

Утопленіе—втóплення.
Утопить, ся—д. Топить, ся.
Утопленникъ, ца — у(в)тóпленик, ця, втóплений, на, потопéльник, ця.
Утопленый—втóплений.
Уторговывать, уторговать—виторгóвувати, вúторгувати, у(в)торгувáти.
Уторить—у(в)топтáти, у(в)топцювáти.
Уторенный—у(в)тóптаний.
Уторъ, (частіше мн.) **уторы**—утóра, утóри.
Уточка—качечка і д. Утка (здр.).
Уточный—уткóвий (про пряжу).
Утрамбованіе—вталювáння.
Утрамбовывать—талювáти.
Утрата—у(в)трáта, стрáта, потрáта, згýба.
Утраченіе—втрачення.
Утрачивать, утратить, ся—трáтити, у(в)трáтити, ся, у(в)терятú, згубúти. **У. довѣріе** къ кому—зневíритись (в кому).
Утренникъ—ранíшній прúморозок, зáморозок, холóдні зорí.
Утренній—ранíшній, вранíшній, ранковúй, с(ь)вітовúй. **У. звѣзда** — с(ь)вітовá зоря́, зірнúця.
Утреня—ýтреня.
Утрировать—переборщáти, передавáти кутí мéду.
Утро—рáнок, порáнок. **Каждое у.**—що-рáнку **На другое у**—дрýгого рáнку. **Рано по утру**—зрáна, рáно-в-рáнці. **Съ ранняго утра**—спозарáнку. **Съ утра**—з рáнку, з рáна(я). **Утра добраго пожелать**—на добрúдень дáти. **Добраго у.** — добри-дóс(ь)вітоk (про дуже ранній рáнок), добри-рáнок.
Утроба—утрóба, нýтро, чóрево.
Утробистый—утробúстий, черевáтий, пузáтий.
Утробный—утрóбний, черевнúй.
Утроеніе—потрóїння.
Утроивать, утроять, утроить, ся—у(в)трóювати, у(в)трóїти, ся, потрóювати, потрóїти, потройнúти.
Утромъ—рáнком, у(в)рáнці. **Завтра утромъ**—зáвтра рáнці. **На другой день утромъ**—на рáнок. **Рано утромъ**—рáно в-рáнці. **Утромъ и вечеромъ**—рáно й вéчір.
Утрось—сьогóдня врáнці.
Утруждать, утрудить, ся—трудúти, утрудúти, ся, утруднятú.
Утруждающій—утрýджуючий; утрýдливий.
Утружденіе—утрýдження.
Утухать—д. Погасать.
Утученіе—утýчення; угноїння.
Утучнительный—утучняючий; гноючий.
Утученый—утýчений; гладкúй, сúтий.
Утучнѣть—погладшати.
Утучнять, утучнить, ся—1) тýчити, утучнáти, утýчити; 2) гноїти, угноювати, угноїти (землю).
Утушать, утушить—гасúти, погасúти, угасúти.
Утушеніе—гáшення.
Утыканіе—обтикáння.
Утыкать, утыкать—обтикáти, обтúкати.
Утыкать, уткнуть—втикáти, встромлятú, уткнýти, увіткнýти, устромúти.
Утыкать, уткать—утикáти, уткáти.
Утыкаться, уткнуться—натикáтися, наткнýтися.
Утѣсненіе—ýтиск, втúск.
Утѣснитель—утúскач.
Утѣснять, утѣснить—утúскати, утíснятú, тíснятú, гнобúти, пригнобúти.
Утѣха—утíха, утíхонька, утíшка, утíшенька.
Утѣшать, утѣшить, ся—втíшати, ся, розважáти, утíшити, ся, розважúти, порáдити.
Утѣшеніе—утíха, втíха, потíха, розвáга, розважáння, порáда, порáдонька, розрáда.
Утѣшитель, ница—порáдник, ця, утíшитель, ка, утíшник, утíшниця.
Утѣшительный, утѣшный, но—утíшний, но.
Утюгообразный—прасовúй
Утюгъ—прáска, залíзко, прас.
Утюженіе—прасувáння.
Утюжить, выутюжить—глáдити, прасувáти, вúгладити, вúпрасувати.
Утюжный—прасовúй.
Утя!—тась-тась! тасю́-тасю́!
Утягивать, утянуть—утя́гувати, стя́гувати, утягáти, стягáти.
Утятникъ—качáтник, качнúк.
Утячій—кáчачий, качáний.
Уфъ—ох, ух.
Уха—юшка, юшечка, щербá, щербúчка.
Ухабина—вибóїна.
Ухабистый—вибóїстий, бакаювáтий.
Ухабъ—вúбій, вибóїна.
Ухаживаніе—ухóдини, піклувáння, дбáння, (за дуже вередливим)—пáньканнѣ, (до дівчини чи молодиці)—лицяння, женихáння, зальóти, упадáння (коло кого), (не поважне)—горобцювáння.
Ухаживатель—увúвач, залицяльник, зальóтник.
Ухаживать—1) ходúти (за ким, коло кого), глядíти (кого), доглядáти (кого, за ким), впадáти (за ким), пáнькатися, пáдькатися (коло кого); 2) лицятúся, залицятися, женихáтися (до кого), прилицятúся, увивáтися, упадáти; підлабýзнюватися, тупцювáти, волочúтися, горобцювáти.
Ухарски—хвáтськи.
Ухарскій—хвáтський.
Ухарь—хвáт.
Ухать, ухнуть—ýхати, ýхнути; дýхом вúпити.
Ухватка—мáніра, рух.
Ухватъ—рогáч, (здр.)—рогáчик.
Ухватывать, ухватить, ся—хапáти, хватáти, у(в)хопúти, ухватúти, схопúти, ся.
Ухвостье—1) полóва, одвíйки, вúсівки; 2) кінéць, крáй (якого місця).
Ухитряться, ухитриться—ухитрятúся, ухитритися, вхитруватися.
Ухищреніе—хúтрість, хúтрощі, підходці.
Ухищренный, но—хúтрий, ро.
Ухищрять, ость—хúтрість.
Ухищряться—д. Ухитряться.

Ухлопать—1) у(в)бі́ти, забі́ти, уколо́шкати; 2) у(в)гатили́ти.
Ухмыляться, ухмыльнуться—у(о)с(ь)міха́тися, ос(ь)мі́шкуватися, у(о)с(ь)міхну́тися.
Ухо, мн. **уши**—у́хо, ву́хо, (мн.) у́ха, ву́ха, (здр.) (в)у́шко. **Крѣпокъ, тугъ на ухо**—не дочува́є. **Навострить уши**—насторо́жи́ти ву́ха. **Съ надрѣзанными ушами**—карна́ухий.
Уховертка — 1) (ухочи́стка)— корпоу́шка; 2) ком. Forficula auricularia L.—щи́павка, кліщи́к.
Уходить, уйти—1) вихо́дити, ви́йти, піти́; 2) у(в)тіка́ти, тіка́ти, (швидко) — чкурити, чкурну́ти, дмухну́ти, дременýти.
Уходить — змордува́ти, доконáти. **Горе уходило его**—го́ре доконáло його́.
Уходиться — у(в)гамува́тися, у(в)тихоми́ритися. **Пиво уходилось**—пи́во перешумува́ло, ви́гра́лось. **Сердце уходилось**—заспокоїлось, угамува́лося.
Уходкою, уходомъ—ти́шком, тихцем, на́шком, крадькома́ (піти).
Уходъ—1) ви́хід, відхо́д і д. Выходъ; 2) до́гляд, на́гляд, доглядáння, пильнува́ння.
Ухожденіе—у(в)тіка́ння.
Ухозвонъ—дзві́н у вухах.
Ухудшать, ухудшить, ся—погі́ршувати, погі́ршити, ся, гі́ршати, погі́ршати.
Ухудшеніе—погі́ршення.
Ухъ—ох, ух.
Уцѣживать, уцѣдить — виці́жувати, оди́жувати, ви́цідити, оди́літи.
Уцѣливать, уцѣлить, ся—1) ці́лити, у(в)ці́лити, попáсти. 2) д. **Прицѣливаться**.
Уцѣлѣть—уці́літи.
Уцѣплять, уцѣпить, ся — чіпля́ти, ся, начепи́ти, вчепи́ти, ся.
Участвованіе — учáсність (в чóму), причéтність (до чóго).
Участвовать—бра́ти, ма́ти у́часть, у́діл.
Участіе—у́часть, у́діл, учáсництво; спі́лка, спі́льництво.
Участковый—участкóвий.
Участникъ, ца — учáс(т)ник, ця, (в якому підприємстві)—спі́льник, ця, (в роботі)—супря́гач.
Участный—учáс(т)ний, причéтний.
Участокъ — учáсток, часть, чáстка, уді́л, пай, обру́б.
Участь—до́ля, тала́н.
Учащательный—частотли́вий.
Учащать, участить, ся—вчаща́ти, ся, вчасти́ти (часто що робити чи куди ходи́ти), у(в)на́жуватися, уна́дитися (часто ходити куди).
Учащеніе—вчаща́ння.
Учащій—учáщий, у(в)чи́тель.
Учащійся—учени́к, у́чень, шкільник, школя́р.
Учебникъ — учéбник, шкільна кни́жка, підру́чник.
Учебный—учéбний, шкільний.
Учениковъ—учені́в, школярі́в.
Ученикъ, ца—учени́к, у́чень—ни́ця, школя́р, ка, (зб.)—школя́рство, шкільник, (зб.)—шкільництво.
Ученическій — учени́цький, у́ченський, школя́рський.
Ученичество—учени́цтво, шкільництво.
Ученіе—нау́ка, у(в)чéння, учи́ння,
Учёность—учéність.
Ученый—у(в)чéний, наукóвий.
Ученье—1) д. Ученіе; 2) му́штра.
Учерпывать, учерпнуть—черпа́ти, ви́черпати, одчерпну́ти, зачерпну́ти.
Учёсывать, учесать—причі́сувати, розчі́сувати, причеса́ти, розчеса́ти.
Учетверять, -рить—вчетверя́ти, -ря́ти.
Учетный — дисконтóвий, відчи́слюючий; обчи́слюючий.
Учёть — ві́дліч, відчи́слення, дискóнто; обчи́слення.
Училище—шкóла. **Посѣщать училище**—ходи́ти до шкóли.
Училищный—шкільний.
Учинивать, учинить—справля́ти, ла́годити, справити, пола́годити.
Учинять, учинить, ся—учиня́ти, чини́ти, учини́ти, ся.
Учителевъ—у(в)чи́телів.
Учитель, ница—у(в)чи́тель, ка, навчи́тель, ка. **Быть у.**—учителюва́ти, учителькува́ти.
Учительницынъ—учи́тельчин.
Учительскій—учи́тельський.
Учительство—учи́тельство; учителюва́ння.
Учительствовать—учителюва́ти (про вчителя), учителькува́ти (про вчительку).
Учить—1) (**научить, ся**)—учи́ти, вчи́ти, нау(в)чи́ти, ся; 2) (**выучить, ся**)—ви́учувати, ви́у(в)чити, ся.
Учитывать, учесть—обрахóвувати, обрахувати, обчи́слювати, обчи́слити; відлі́чувати, відчи́слювати, дисконтува́ти.
Учредительный—установчий.
Учредитель, ница—установник, ниця, фундáтор, ка, спору́дник, ця.
Учреждать, учредить, ся — установля́ти, уряжа́ти, закладáти, установáти, урядáти, закла́сти.
Учрежденіе—установа; заклáд.
Учтивецъ, -вица—чóмник, -ниця.
Учтиво—чóмно, ґрéчно.
Учтивость—чóмність, ґрéчність, поштивість.
Учтивый—чóмний, ґрéчний, поштивий.
Учугъ, учужокъ—яз, їз, їзок, кота́, котц і д. **Забойка** і під сл. **Снасть**.
Ушастый—(в)ухáтий, ухáнь ухáч.
Ушатный—цебрóвий, коновкóвий.
Ушатъ, ушатикъ, ушатецъ—цебéр, цéбрик, конóвка.
Ушестерять, -рить—вшестеря́ти, ря́ти.
Ушибать, ушибить, ся—забива́ти, заби́ти, вда́рити, ся.
Ушибъ—уда́р, уда́рення; заби́те (місце).
Ушивать, ушить—вшива́ти, вши́ти.
Ушивка—вши́ття, вшива́ння.
Уширеніе—розши́р.
Ушырять, -рить—розширя́ти-,ря́ти.

Ушица—ю́шечка і д. Уха (здр.).
Ушко—у́шко, ву́шко.
Ушкуйникъ—ушка́л, ушку́йник.
Ушлецъ—утіка́ч і Бѣглецъ.
Ушное—ще́рба.
Ушной—ю́шечний.
Ушный—уховий, вуховий, ву́шний.
Ущелье—межигір'я, про́смик, пере́смик; роспа́лина, роско́лина, ще́лина.
Ущемлять, ущемить—вщикну́ти, прищикну́ти.
Ущербать, ущербнуть, ся—ущерба́ти, ся.
Ущербленіе—ущерб, ущербок.
Ущерблять, ущербить—ущерблятися, ущерба́тися. **Ущербленная луна**—щерба́тий місяць.
Ущербъ—1) ущерб, шкода, ущербок, утрата. Въ ущербъ—на шкоду. **Причинить ущербъ**—зробити шкоду; 2) ущерб (місяця).
Ущипывать, ущипнуть—щі(и)пати, ущіпнути, вщипнути.
Ущипъ—ущіп, ущіпок.
Уѣздный—повітовий.
Уѣздъ—повіт.
Уѣзжать, уѣхать—од'їздити, виїздити, од'їхати, ви́їхати.
Уѣзживать, уѣздить—1) уїзжувати, уїздити, об'їздити, ви́їздити; 2) (дорогу)—уїжа́ти, уїздити, накоти́ти.
Уютность—затишність, догідність.
Уютный, но—затишний, затишно, захистний, захистно.
Уютъ—затишок; захист, захистов.
Уязвимый—враз'ливий.
Уязвленіе—ураза, уразка.
Уязвленный—уражений, вражений.]
Уязлять, уязвить—у(в)ража́ти, у(в)рази́ти, ущпигну́ти.
Уязвимость—у(в)разли́вість.
Уясненіе—вияснення.
Уяснять, уяснить—вияснити, вияснювати, з'ясо́вувати, ви́яснити, з'ясува́ти.

Ф.

Фабра—фа́бра, чорни́ло (чорнити волосся).
Фабреніе—чорніння (ву́сів).
Фабрика—фабрика. **Писчебумажная ф.**—папірня.
Фабрика гвоздильная—ц(ь)в'яхарня. **Фабрика конфектная**—цукорня
Фабрикантъ—фабрика́нт. **Писчебужный ф.**—папірник.
Фабрикантскій—фабрика́нтський.
Фабрикантша—фабрика́нтка.
Фабрикатъ—ви́ріб фабри́чний, фабрика́т.
Фабрикація—фабрикува́ння.
Фабрить—чорни́ти (ву́си).
Фабричникъ—фабри́чний робітник.
Фабричный—фабри́цький, фабри́чний.
Фаворитъ, фаворитка—коханець, коха́нка, фавори́т, -тка.
Фаготъ—фаго́т(а). **Играющій на фаготѣ**—фаготи́стий.
Фазанина—фазани́на, бажанти́на.
Фазаній—фаза́нячий, бажанто́вий.
Фазанъ, пт. Phasianus colchicus—фаза́н, бажа́нт.
Фазъ, (частіше) **фаза**, (мн.) **фазы (луны)**—фа́за, кватира, відміна, ква́дра.
Факелъ--похо́дня, похідня, смолоскип, лучни́ця. **Похоронные ф.**—проводничкй.
Факельный--смолоски́повий, похо́дньовий.
Факельщикъ—смолоски́пник, похідник.
Фактически—фактично.
Фактическій—фактичний, надільний.
Факторство—факторува́ння.
Факторствовать—факторува́ти.
Факторъ, факторша--фа́ктор, ка. **Плата ф-у**—факторове, фа́кторне.
Фактура—фактура.
Факторъ—чи́нник.
Фактъ—факт, подія.
Факультетъ—факульте́т, відділ.
Фаланга—фала́нга.
Фалда—1) збірка, (частіше)--збо́ри, фа́л(ь)да, фалдина і д. Складка; 2) пола́.
Фалдистый—фалди́стий, рясни́й.
Фальцетъ—фальце́т.
Фальсификаторъ—фальшівни́к, фа́льшер, фальсифіка́тор.
Фальшивить—1) фальшува́ти; 2) різни́ти (в с(ь)півах).
Фальшиво—фальши́во, помилко́во.
Фальшивость—фальши́вість, фальши́вство.
Фальшивый—фальши́вий, хвальши́вий; підроблений.
Фальшь—фальш, хва́льш, хи́ба. **Ошибка въ фальшь не ставится**—по́милка за хвальш не йде́.
Фамилія—1) сім'я, родина, фамілія; 2) прізвище, прізвисько, прозва́ння, фамілія.
Фамильный—1) родови́й, фамілійний; 2) семе́йний.
Фамильярничать—панібрата́тися.
Фамильярно—за панібрата, фамільярно. **Обходиться съ кѣмъ фамильярно**—бу́ти за панібрата (з ким).
Фамильярность—панібра́тство, фамілья́рність.
Фамильярный—панібра́цький, фамілья́рний.
Фанатическій—фанати́чний.
Фанатизмъ—фанати́зм.
Фанатикъ—загорілець, фана́тик.
Фанерка—форнір.
Фантазеръ—химе́рник і д. Мечтатель.
Фантазировать—1) химе́рити, химерува́ти, фантазува́ти; 2) імпровізува́ти.
Фантазія—1) фантазія; 2) химери.
Фантастическій--фантасти́чний; химе́рний.
Фантъ—фант, за́став (у грі).

Фанфаронъ—велича́йко, чванько́, пиндю́чник.
Фарватеръ — стри́жень, (в річці)—течія́, бистрінь, бистриня́.
Фарсъ—1) жарт, фарс; 2) ва́кидка. ва́брик, фіґель.
Фартукъ, фартучекъ — фа́(хва́)ртух, фа(хва)ртуши́на, фартушо́к, опи́нка, запаска, (що надівають дітям на шию)—сли́нявка.
Фартучный—ф(хв)артухо́вий.
Фарфоровый — фарфо́ровий, фарфо́рний. порцеляно́вий.
Фарфоровая глина — каолі́н, гли́нка, фарфорова глина.
Фарфоръ—фа́рфор, порцеля́на.
Фаршированный—начи́нений, з на́чинкою.
Фаршъ—на́чинка.
Фасадный—чі́льний.
Фасадъ—чоло́, лице́.
Фасолевидный—фа(ква)солькува́тий.
Фасоль, рос. Phaseolus.—фасо́ля, хваса́ля, квасо́ля, (зерно) — фа(ква)соли́на, (стебло́)—фа(ква)соли́ння. P. multiflorus Willd.—королів ц(ь)віт, черво́на квасо́ля. P. variegatus — писари́ста квасо́ля. P. compressus D.,, низкорослая ф.—пі́ша квасо́ля, піхо́та, лежу́х, (та, що в'ється) — тична́. (з плескуватими зернами) — плеска́ч, плеска́та.
Фасонистый—стату́рний.
Фасонъ, фасончикъ — фасо́н, крій. стрій, фо́рма, злада.
Фата — намітка до вінча́льного убору, фата́.
Фатализмъ—фаталі́зм; ві́ра в призна́чення.
Фаталистическій—фаталісти́чний.
Фаталистъ—фаталі́ст, фаталі́ста.
Фатальный, но — фата́льний, но; судьбо́ви́й, во.
Фата-Моргана—ма́рево, Фа́та-Морга́на.
Фатюй—чвала́й, незгра́ба і д. Неловкій.
Фатъ—ферт, хверт.
Фауна—фа́вна, фа́уна.
Фашина, фашинникъ—та́рас, то́рос, фаши́ни. Мостить, укрі́плять фашинами—тарасува́ти, потарасува́ти.
Фашинный—тарасо́вий, фашинний.
Фаэтонъ—фаето́н.
Фаянсовый—фаянсо́вий, півпорцеляно́вий.
Фаянсъ—фаянс, півпорцеля́н.
Февральскій—лю́товий.
Февраль—лю́тий, февра́ль.
Федератинный—федерати́вний.
Фейерверкъ—фе́йверк, фе́йверок.
Фелонь—різа во́рхня, фело́нь.
Фельдфебельскій—фельдфе́бельський.
Фельдфебель—фельдфе́бель.
Фельдшерскій — фе́ршальський, фе́льчерський.
Фельдшеръ—фе́ршал, фе́льчер.
Фельдъегерь—гонець (р. гінця)
Ферянка, рос. Atherina pontica Eichw.—катеринка. дугу́лька.
Ферма—ху́тір. фільва́рок, фе́рма.
Фермеръ—1) хуторя́нин; 2) орендарь, посе́сор; фе́рмер.
Ферментъ—підчинка, броди́ло, ферме́нт.
Ферментъ броженія—броди́ло.
Фертъ, фертикъ—фе́рт,—ик хверт,—ик.
Фестоны—кри́сочки.
Фетишъ—божо́к. фе́тиш.
Фехтовальный—фехта́рський.
Фехтовальщикъ—фехта́р.
Фехтованіе—фехтува́ння.
Фехтовать—фехтува́ти.
Фи!—фе!
Фибра—волокно́, жи́лка, фі́бра.
Фибринъ—волокни́на.
Фиктивный, но—фікти́вний, но.
Фиброзный—волокнува́тий.
Фига—1) рос. Ficus carica L. — фи́га, хвіга, фіґа, (овоч в'я́лений ще) — інжи́р, інджи́р; 2) ду́ля і д. Кукишъ.
Фигля—фіґель, фіґлі, фи́глі, хви́глі.
Фигляривть—фіґлюва́ти.
Фигляръ—фіґля́р, мартопля́с.
Фиговый—фи́(хви́)говий, фіґовий.
Фигура—поста́ва, по́стать, фігу́ра.
Фигурировать—фігурува́ти.
Фигурчатый—фігу́ристий.
Физическій—фізи́чний.
Физіологическій—фізіологі́чний.
Физіономія—вид, обли́чча, по́гляд.
Филе—сі́тка плете́на.
Филей, филейная часть—поля́двиця, крижівка.
Филинозъ—пу́гачів.
Филинъ, пт.—Strix bubo—пу́гач.
Филипповки—пили́півка. (Д. Пость.).
Филипповскій — пили́півський, пилипівчаний.
Философскій—філ(ь)озо́фський.
Философія—філ(ь)озо́фія.
Философствовать — філ(ь)озо́фствувати, філ(ь)озофува́ти.
Философъ—філ(ь)озо́ф, філе́соф.
Фильтровать—фільтрува́ти, ціди́ти.
Фильтрованіе—фільтрува́ння, ціження.
Фильтръ—фільтра, ціди́лка.
Финалъ—кіне́ць, фіна́л.
Финансовый—фінансовий.
Финансы—фінанси, скарб.
Финикъ, рос. Phoenix dactylifera—фінікова пальма. (овоч)—фі́ник, да́ктиль.
Финифть—поли́ва.
Финтить, сфинтить—1) финти́ти, крути́тися, вертіґися, хвосто́м вертіти; 2) викру́чуватися.
Фины, Taenia solium—кру́пка.
Фирма—фірма.
Фискалить—підгляда́ти, підзира́ти, шпигува́ти.
Фискальство—шпигува́ння, шпигу́нство.
Фискаль—підгля́дач, шпиг.
Фисташковое дерево, фисташки, рос. Pistalia vera L. — фісташкове де́рево, орі́хи, фісташки.
Фистула 1) фістула́ (в с(ь)ві́анні); 2) но́рація, вовчо́к, дірочка (в боля́чці).
Фитиль—гні́т, гніт, ґно́тик.
Фитильный—(ґ)ґнотовий.
Фишка, фишка—марка.
Фіалка, рос. Viola—фіялка. V. sauina L.

братка́, сокирка́. V. mirabilis L.—лісова́ фія́лка, підлісо́к. V. odorata L.—кінські копи́тці, бешни́ник, підлісо́к. V. tricolor L.—братка́, брат з сестрою, полу́ц(ь)вітки, Іва́н та Марія.

Фіялковый—фія́лковий.

Фіаско—невда́ча. Потерпѣть фіаско — невда́чу ма́ти, о́близня пійма́ти, (в сватанні) — гарбуза́ діста́ти.

Фіолетовый—фія́лковий, масаво́вий.

Флагъ—флак. хлак, стяг, ма́йва.

Фланговый—боково́й.

Флангъ—бік, крило́ (війська).

Фланелевый—флянéльовий, фанельо́вий, фанале́вий.

Фланель—фланéля, флянéля, фанéль.

Флегма—1) харкотиння, харкоти́на; 2) мля́вість.

Флегматикъ—1) харка́тий, харка́ч; 2) флегма́, флегма́тик; лемéха, лемішка, глевтя́к, маку́ха, мля́вий.

Флегматическій—флегмати́чний; лемехува́тий, глевтякува́тий, лемішкува́тий.

Флейта—флéйта.

Флейтистъ—флейти́ст(а).

Флейтный—флéйтовий.

Флеровый—фльорóвий.

Флеръ—фльор.

Флигель—флиґель, офіци́на.

Флоренть—стьожка, стьожечка, бáндочка (шовкова, узéнька).

Флотилія—флоти́лія.

Флотскій—флóтський, маринáрський.

Флотъ—флóт, фльóта, маринá, маринáрка.

Флюгарка—верх, капту́р (на димарі).

Флюгеръ—погóдка, погóдник, вітрячóк. млинóк, флю́ґер.

Флясъ, (мін.)--шпат; (мед.)- флю́ксія, флюс.

Фляга, фляжка—фля́шка, пля́шка.

Фляжный—пля́шечний.

Фокусникъ, ца—штука́рь, кумедійник, ця, фіґля́р, ка.

Фокусничать—штукарюва́ти, фіґлюва́ти.

Фокусничество—фіґля́рство, штука́рство.

Фокусный (фіз.)—фóкусний, огнищéвий.

Фокусъ—1) фóкус, óгнище, збірос(ь)вíт; 2) шту́ка, фúгель, фіґель, ва́тинка.

Фольверокъ—фільва́рок і д. Ферма.

Фольга—фóльга, сухозлóтиця.

Фонарикъ—ли(і)хта́рик, фонари́к.

Фонарный—ли(і)хта́рний, ф(и)онарний.

Фонарщикъ—ли(і)хта́рник.

Фонарь—ли(і)хтáрь, лихтáрня, ліхтáрня, ф(и)онáр. Фонари подъ глазами—окуля́ри.

Фондъ—фонд, стóвп.

Фонтанный—фонтáновий, фонтáнний.

Фонтанъ—водомéт, водограй, фонтáн.

Фонъ—тло, пóле, грунт, ґрунт.

Фордыбачить—бриґкати, бундючитися.

Форель, риба Salmofario—струг, пестрю́га, головúця.

Форейторъ—фóрес, хвóреш.

Форма—фóрма, хвóрма; зразóк, взір.

Формалистика—формáльнощі, формалíстика.

Формальность—формáльність.

Формальный, но—формáльний, но.

Форматъ—формáт, розмір.

Форменный, но—форéмний, но.

Формированіе—формува́ння.

Формировать, сформировать, ся—формува́ти, сформува́ти, ся.

Формировка—формува́ння.

Формовщикъ—формовщик.

Формула (матем.)—фóрмула.

Формулярь, формулярный списокъ—службовий спúсок, формуля́р.

Форпостъ—ва́рта передова́, форпóст.

Форсировать—скóрити. прискоря́ти.

Форсить—форсува́ти. бриґкати.

Форсъ—пиха́, чвань і д. Надменность. Сбить форсъ—пиху́ зба́ти.

Фортка, форточка—кватúрка, кватúрочка, кватирóнька, вікóнко.

Форточный—кватúрковий, вікóнковий.

Фортуна—фортýна, хвортýна, дóля.

Фошпатъ—передмістя.

Фосфатъ—фóсфат, фосфóрник.

Фосфоръ, фосфорическій, фосфорный—фосфор, фосфорúчний, фосфорóвий.

Фосфорноватистый—фосфорнувáтистий.

Фосфоръ желтый—фóсфор жóвтий, звичáйний.

Фосфоръ красный—фóсфор червóний.

Фотографировать—фотографува́ти.

Фотографія, фотографическій—фотоґрáфія, фотоґрáфічний.

Фотогенъ, фотожекъ—гас. ґас.

Фофанъ—1) тюхтій, чвалáй, макýха; ху́рень, кеп; 2) відьма (гра).

Фраза—фрáза, рéчення. Затѣзненная фраза—потéрта фрáза.

Фракъ, фрачикъ—фрак, фрачóк.

Франкировать—франкува́ти.

Франтикъ—фéртик, фáнтик, виставнíжка. вертагуз, вертúхвіст.

Франтить—модно вбира́тися, чепура́тися, ферцювати.

Франтиха—парáдниця, чепурýха, джендджури́ста.

Франтовски—фертувáто; парáдно.

Франтовской—фертувáтий; парáдний.

Франтъ—парáдник, чепурýн, ферт, фéртик, галанéць, мартопля́с, фáнтик, джеґирь, (злидень)—голочва́нько.

Фрахтъ—фрахт, оплáта за перевíз товáрів.

Фризе—розводи (на коштóвній тканúні).

Фронтовой—фронтовúй.

Фронтъ—фронт, стрій, шик. Развёрнутый ф.—лáва. Перемѣнить ф.—перешикувáти; переміня́ти ф.

Фруктовый—фруктóвий, овочéвий.

Фруктовщикъ—овочник.

Фруктъ—фрукт, óвоч. Фрукты—садовúна.

Фрунтъ—д. Фронтъ.

Фря—парсóна. Не велика фря—не велúка парсóна, не велúкий пан. Эка фря! —велúке цабé! велúка цúця!

Фу, interj.—пфе!

Фуганокъ, фуганочный—фуга́нок, фуга́нковий.

Фука, фукъ—фук, хук (в грі в дамки).
Фукать, фукнуть—хýкати, хýкнути.
Фундаментальность — фундаментáльність, грунтóвність.
Фундаментальный, но—фундаментáльний, грунтóвний, но.
Фундаментъ — фундáмент, спід, засáда, (муровáний)—підмýри, (дерев'яний) —підвалина.
Функція—фýнкція, чúнність.
Фунтовикъ—фунтовúк, тягáр.
Фунтовой—фунтóвий.
Фунтъ—фунт.
Фура—фýра, хýра, фíра, віз.
Фуражировать—фуражирувáти.
Фуражировка—фуражирувáння.
Фуражный—фуражóвий, фураж̀ний.
Фуражка—картýз.
Фуражъ—фураж̀, пáша, обрíк.
Фургонъ—фургóн.
Фурія—ягá, бáба-ягá, відьма (лиха жінка); Адская фурія—пекéльниця.
Фурлейтъ—(ф)хурщúк, погóнець.
Фурманъ — фýрман, хýрман, підвóдчик, фурмáнщик.
Фурсикъ—недорóсток, куцáн, курдýпель.
Фурщикъ—(ф)хурщúк, чумáк.
Футеровать—футрувáти (піч).
Футеровка—футрувáння.
Футляръ—футляр, покровéць, (на бритву) —бритóвниця, (на пера)—напíрник.
Футъ—стопá, фýт.
Фуфайка—фуфáйка.
Фуфлыга—волоцю́га, гультáй, гульвíса.
Фуфлыжничать—волочúтися, тинятися.
Фырканье—пúхання, чмúхання, фóркання.
Фыркать, фыркнуть — пúхати, чмúхати, фóркати, пúрскати, пúрхнути, чмихнýти, пúрснути.
Фырливый—пирськúй (кінь).
Фыркунъ, фыркунья—чмúхало (про чоловíка), пирськúй, кá (про коней).

Х.

Хабарить—вестúся, талáнити, щастúти.
Хабаръ—хабáр.
Хазить — роскошувáти, жúти роскíшно, пúшно.
Хазъ—початок тканúни (де спочатку злучаються основа і піткання).
Хайлить—горлáти, галасувáти, верещáти.
Хайло—1) чéлюсти (печí);—2) гóрло, горлянка, дúхало; 3) горлáнь, горлáч.
Халатный—халáтний.
Халатъ—халáт, (з пістрі)—пістря́к.
Халуй, ка—лакúза, лакúзка; хам, хамлó, хáмка, хлоп, хлопка.
Халуйскій — лакизувáтий, лакеювáтий, хáмський, хлопський.
Хамелеонъ, Lacerta Chameleon—хамелеóн.
Хандра—нульгá, нýда, нуд, нудь, занýда, хандрá, осорýга.
Хандрить — нýдитися, нýдити с(ь)вíтом, нудьгувáти, марýдитися.
Хандрящій—хандрúжний, хандрúжка.
Ханжа—с(ь)в'ятко́, с(ь)в'ятéць, с(ь)в'ятóха, с(ь)вятóша, с(ь)в'ятобóжник, оченáшник.
Ханжескій—с(ь)в'ятобóжний.
Ханжество— с(ь)в'ятобóжство, с(ь)в'ятóшство, лицемíрство.
Ханжить — с(ь)в'ятобóжити, удавáти з сéбе побóжного, прикидáтися побóжним, лицемíрити, живúм до Бóга лíзти (іронúчно).
Ханскій—хáнський.
Ханство—хáнство.
Ханъ — хáн.
Хаосъ—1) хáос; 2) розгордíяш, гармúдер, рéйвах.
Хаотическій—хаотúчний.
Хапать, хапнуть—хапáти, хапнýти.
Хапкій—хапýн, хапýга.
Характеризовать—характеризувáти.
Характеристическій—характеристúчний.
Характеристика—характеристика.
Характерно—характéрно.
Характерность—характéрність.
Характерный — 1) натýрливий, крутáй; 2) характéрний, одмíтний.
Характеръ — характéр, удáча, вдáча, натýра, нóров.
Харица, харичка—пúчка, пицю́рка.
Харіусъ, риба Salmo thumallus—перíй.
Харканіе—хáркання.
Харкать, харкнуть—хáркати, хáркнути.
Харкота—харканúна.
Харкотина—харкотúння, хрякú.
Харкунъ, харкунья—харкáч, ка, харкáтий, та.
Харчевникъ, ца—харчéвник, ця.
Харчевническій, харчевничій—харчéвницький.
Харчевня—харчéвня.
Харчевой—харчовúй.
Харчить, исхарчить, ся—харчúти, прохарчúти, вúхарчити, ся.
Харчъ, а—харч (р. хáрчу), харчí.
Харя — пúка, мурлó, мармúза, мармýза, мацапýра, харлó.
Хасимъ, рос. Tagaxacum officinale—д. **Одуванчикъ**.
Хата, хатёнка — хáта, хáтка, хатúна, хатúнка, (аби-яка) —хатчúна, халýпка, халупчúна, халýпина, (для чабанів)—чабáрня.
Хатьма, рос. Lavatera thuringica L.—рóжа, собáча рóжа.
Хаять—хáяти, гáнити, гýдити.
Хвала—хвала́, похвала́.
Хвалебникъ, ца — хвалéник, ця, хвалíй, хвалúтель, ка.
Хвалебный—хвалéбний, похвáльний.
Хваленіе—хваління.
Хвалёный- хвáлений.
Хвалитель, ница—д. **Хвалебникъ, ца.**

Хвалить, похвалить, ся — хвали́ти, величáти, слáвити, похвали́ти, ся.
Хвальба—хвальба́, хва́стощі, хвасть.
Хвальный—хва́льний.
Хвастаніе—хвальба́, величáння.
Хвастать, похвастать, ся, хвастнуть — хвали́тися, вихвали́тися, хва́стати, величáтися, хизува́ти, ся, хва́нитися.
Хвастливо—вихва́льно.
Хвастливость—вихва́льність, хванли́вість.
Хвастовски—хва́лячись.
Хвастовской—вихва́льний.
Хвастовня, хвастовство — хва́нство, ви́хвалка, хва́сть, хва́стощі.
Хвастунъ, хвастунья — хвалько́, ханько́, самохва́лка.
Хватаніе—хапáння, хáпанка, хапотня́, хапани́на.
Хвататель—хапáч.
Хватать, хватить, схватить, ухватить, ся—1) хапáти, ся, хвата́ти, ся, поriва́ти. схопи́ти, ся, схвати́ти, ся, ухопи́ти, ся, сцáпати, злáпати; 2) става́ти, хвата́ти, вистачáти, ста́ти, потя́гти; 3) бра́тися, взя́тися. **Хватиться за умъ**—за ро́зум взя́тись
Хватить, ся—1) д. **Хватать, ся**; 2) затопи́ти, защідити, д. **Ударить**; 3) ви́хилити, ви́пити, уку́тати. **Х. лишнее**—перехопи́ти, перебра́ти через мíру; 4) сиїткáти і д. **Постичь**.
Хватка—1) хвата́ння, хапáння; 2) дзьоб (у хижих птиць); 3) (мислив.) — ло́вка.
Хваткій—1) хапкáй; 2) похватний.
Хватомъ—ра́зом, хваткóм, хапкóм.
Хватскій—хва́тський, бадьори́стий.
Хватъ—хват, зух і д. **Удалецъ**.
Хвать—хап, хоп, хíп, лап, тьох.
Хвойникъ—чата́нник, хвойня́к.
Хвойный—чата́нний, хвоня́й.
Хворается—нездýжається, недобра́ться.
Хвораніе—слабува́ння, хорува́ння.
Хворать, захворать—слабува́ти, хорува́ти, нездýжати.
Хворостина — хворости́на, хвойди́на, (на стріху)—пíвзина.
Хворостинный—хворости́нний, хмизня́й.
Хворостникъ—хворостня́(я́)к, хмизня́к.
Хворостъ—1) хворóст, хмиз, хамлó; 2) верґу́н. (частíше мн.)—вергуня́.
Хворость, хворь—хво́рість, хво́рощі.
Хворый—хво́рий, слаби́й, недýжий.
Хвостать, хвостнуть, ся—хви́ськати, хльо́стати, хвúсьнути, хльóснути.
Хвостецъ—ку́пер, ку́прик, огýзок.
Хвостистый—хвоста́тий.
Хвостовый—хвостовúй.
Хвостъ, (здр.) **хвостикъ**, (поб.) **хвостище**—хвíст (р хвоста), хво́стик, (поб.) хвостя́га, хвости́ще, (з самого початку)—ре́пиця, (у сома) — о́бмах, (у барана)—бурдю́к, курдю́к.
Хвощёвникъ, хвощъ, рос. Equisetum arvense L.—пе́стиш, пе́стиші, польова́ со́сонка. E. hyemale L.—хвíщ, хвощ. E. pratense L.—хвощáй.
Хвощъ—віхоть.
Хвоя — чати́на, хво́я, гли́ця, шпи́лька, го́лка (чати́нного або хвоя́ного дерева).
Хижина, хижинка—ха́тка, хати́на, хати́нка, (аби.яка)—халу́па, халу́пина, халупчúна, хатчúна.
Хижинный—ха́тній, халу́пний.
Хижникъ, ца—халу́пник, ця.
Хиканіе—хіхíкання, пóсьмішки.
Хикать, хикнуть—хіхíкати, хіхотíти, хіхíкнути, хихáкати, хихотíти.
Хиленькій—кво́ленький, слабе́нький.
Хило—слабова́то, хорова́то.
Хилость—хи́рність, слабова́тість, хорова́тість, недолу́жність.
Хилый—кво́лий, хи́рний, хорова́тий, слабова́тий, нездоро́вкуватий, недолу́гий, недолу́жний.
Хилѣть, похилѣть—хи́рiти, похи́рiти, охля́сти, упадáти, упáсти на си́лах.
Хилякъ—плоту́ха.
Химера—химе́ра.
Химерическій, химерный — химе́рний, недоро́бний.
Химикъ—хи́мик, хе́мик.
Химически—хи(е)мíчно.
Химическій—хи(е)мíчний.
Химія—хи́(е́)мія.
Хиромантикъ—ворожбу́т (по долóні), хироманти́к.
Хиротонисать—хиротоніса.и і д. Рукополагать.
Хиротонія—хиротóнія.
Хирѣть—хи́рiти, хирнíти, гу́бити, чев'я́дiти.
Хитрекькій—хитре́нький, лука́венький.
Хитрецъ — хи́трий, хитре́ць, крута́рь, крутíй.
Хитрить—хитрува́ти, політикува́тися.
Хитро—хи́тро, лука́во.
Хитрозатый—хитре́нький.
Хитросплетеніе—ви́крутні, хи́трощі.
Хитрость — хи́трість, хи́трощі; мудра́ція. **Употреблять х.**—бра́тись на спóсіб.
Хитроумный—хи́тромýдрий.
Хитрый—хи́трий.
Хихикать—д. **Хикать**.
Хищеніе—крадíж, ка, драпíжство, здúрство.
Хищникъ—хижа́к, драпíжник.
Хищница—хижа́чка, драпíжниця.
Хищничать—хижа́чити.
Хищническій—хижа́цький, драпíжний.
Хищничество—хижа́цтво, драпíжство.
Хищность—хи́жість.
Хищный—хи́жий, драпíжний.
Хладнокровіе, хладнокровность — зимнокро́вність, холоднокро́вність, байду́жність.
Хладнокровный, но—зимнокро́вний, холоднокро́вний, байду́жий, байду́же, з холо́дним се́рцем.
Хламида—хламúда.
Хламидный—хламúдний.
Хламовщикъ—тандúтник.
Хламостить, захламостить — зава́лювати, завали́ти, замотлоши́ти.
Хламъ—мóтлох, базалýчча, хлам, хламíт-

тя, за́валь, ва́лява.
Хлебаніе – сьорбання, **хлепта́ння.**
Хлебатель—хлептýн.
Хлебать, хлебнуть — сьóрбати, хлебта́ти, хлепта́ти, хлеста́ти, сьорбнýти і т. д.
Хлебетъ—хлéпіт.
Хлебокъ—сьорбóк.
Хлестáніе—хльóстання, хвúськання, ля́скання.
Хлестать, хлестнуть, ся — хльóстати, стьобáти, хвúськати, ля́скати, хвóськати, шмага́ти, мóрськати, хльóснути, стьобнýти, хвúснути, ля́снути, морснýти.
Хлёсткій—ляскýчий, хвиськúй, хвисткúй.
Хлёсъ — хвись.
Хлобыстать, хлобыснуть — 1) мота́тися, тіпатися, теліпатися, бúтися; 2) бúти, лупúти і д. **Ударять.**
Хлопальщикъ, ица — плескáч, ка, ляскáч, ляскáчка.
Хлопáніе—плескáння; хлóпання; ля́скання; грю́кання.
Хлопать, хлопнуть—плескáти, снýти; хлóпати, хля́пати, ля́скати, хлóпнути, хля́нути, ля́снути. **Хлопать въ ладоши**—плескáти в долóні. **Х. глазами**—лýпати, клúпати очúма. **Хлопнуть дверьми**—грю́кнути, гýркнути, гря́кнути, грюконýти, хрьóпнути двери́ма.
Хлóпокъ—клóчча, косма.
Хлопóкъ — бáвовна, бáвонь, бáвина. **Х. кіевскій,** Asclepias Syriaca—ластівéць.
Хлопотáніе — клопотáння; клóпоти; пáдькання.
Хлопотать—клопотáти, ся, дбáти, пікувáтися, турбувáтися, пáдькати. ся, (дуже)—побивáтися.
Хлопотливо—клóпітно, зáходно.
Хлопотливость — клóпітність, захóдливість.
Хлопотливый — клопітлúвий, клопітнúй, захóдливий.
Хлопотня—1) лопотня́, гуркотня́, грюкотнéча; 2) клóпоти, клопітня.
Хлопотунъ, хлопотунья — клопотýн, ха, (метушливі)—побíгач, квоктýха.
Хлопоты—клóпіт, клóпоти, зáходи.
Хлопоухій—каплаýхий, клапоýхий.
Хлопушка—хлóпавка, пýкавка.
Хлопчатая бумага—бáвовна.
Хлопчатникъ, рос. Gossypium herbaceum L.—бáвовник.
Хлопчатобумажный — бавовня́ний, бавня́ний. **Хлопчатобумажная ткань** — бавовня́нка.
Хлопъ—бух, лясь, лусь, луп.
Хлопье — клóчча, пластівці, пластівні. **Снѣгъ хлопьями** — сніг пластівць. **Хлопьями падающій**—пластівни́стий.
Хлористый (хим.)—хльорúчний.
Хлороводородъ—хльоровóденъ.
Хлорноватистая соль—солян.
Хлорный (хим.)—хльóрний.
Хлоръ (хим.)—хльóр.
Хлынуть – линýти, рúнути, порúнути, хлúнути, гунýти, пороснýти, бýрхнути.
Хлыница—д. Рысца.
Хлыстъ, хлыстикъ—1) прут, прутúк, лозúна, лозúнка; 2) бич, бичúк; 3) (сектя́р)—шалапýт.
Хлысть—лясь, хвись.
Хлѣбецъ—хлíбець, хлíбчик і д. **Хлѣбъ.**
Хлѣбенный—хлíбний, хлíбовий.
Хлѣбина—óбніж, перга.
Хлѣбникъ—хлíбник, хлібопéка, пéкарь.
Хлѣбничій—пекарський, пéкарів.
Хлѣбница — 1) хлíбниця, пéкарка, перепíчайка; 2) рос. Calla palustris L. — фíялковий кóрінь.
Хлѣбный—хлíбний. **Х. дерево,** Artocarpus incisa—хлíбовéць. **Х. квашня**—діжá.
Хлѣбня, хлѣбная—хлíбня, пекáрня.
Хлѣбодаръ—шафáр, хлібодáр.
Хлѣбопашенный — хліборобський. рільнúчий
Хлѣбопашество—хліборобство, рільнúцтво.
Хлѣбопашествовать—хліборобити.
Хлѣбопашецъ—хлібороб, землеробець.
Хлѣбопашный—хліборобний.
Хлѣбопекарня—пекáрня, хлібопéчня.
Хлѣбопекарь, хлѣбопёкъ—пéкар.
Хлѣбопеченіе—пéчення хлíба.
Хлѣбоплодъ (росл.)—хлíбовéць. Artocarpus incisa.
Хлѣбопродавецъ—хлібопродáвець.
Хлѣбородіе—врожáй на хлíб.
Хлѣбородный—хліборíдний і д. **Урожайный.**
Хлѣбосолъ, хлѣбосолка — хлíбосóл, ка, гостúнний чоловíк,—а жíнка.
Хлѣбосольный—хлібосóльний, гостúнний.
Хлѣбосольство — хлібосóльство, гостáнність.
Хлѣбоѣдъ—хлíбоїд.
Хлѣбушка—хлíбець, хлíбчик.
Хлѣбъ—хлíб, (здр.) хлíбець, хлíбчик, (дитяче)—пáпа, пáпка, (невипечений)—глевкúй х., глевтя́к. **Бѣлый х.**—бýлка, (з лапками зверху, помащений олíєю) — книш. **Горбушка, краюха хлѣба**—окрáєць, окрáйчик. **Горохóвый х.** — горóхв'яник. **Гречнёвый х.** — гречáник. **Ломоть, ломтикъ х.** — скúба, скúбка, скúбочка. **Плоскій х.** — перéпічка, підпáлок, корж. **Пасхальный х.** — пáска, бáба. **Прѣсный х.** — прíсняк. **Пшеничный х.**—пшенúшник, паляни́ця, паляни́чка, (маленький, круглий)—буханéць. **Ржаной, черный х.** — хлíб, жúтний х., житняк. **Свадебные хлѣбы**—коровáй, шишкú, голубкú, борона́, грéбінь (або) прáник, лéжень. верч. дúвень (або) калáч. **Хлѣбы валять** — діжý виробля́ти; 2) пашня, пашни́ця, збíжжа.
Хлѣбъ-соль — хлíб-сіль, хлíб та сіль. **Хлѣбъ-соль водить**—бувáти в хлібосóлі.
Хлѣвъ, хлѣвишко—хлíв, хлівéць, хлівчик, (без дверей) — повíтка, (для волів)—вол(ó)івня, бичня́, (для гусей) — гуся́тник, (для корів) — коровник, коровáрня, (овечий)—кошáра, (для

свиней) — свинюшник. свинарник, свинінець, куча, (де одгодовують свиней на сало) — саж, (для телят) —телятник.

Хлябать—хляпати.

Хлябь—прірва, безодня.

Хмелеводство—хме(і)льництво.

Хмелеводъ—хмеляр.

Хмелевой — хмільовий, хмілевий, хмелевий.

Хмелина—хмелина; гичка..

Хмелить—хмелити.

Хмель—1) рос. Humulus Lupulus L.— хміль (р. хмелю); 2) **хмѣль**, чмир. Во хмелю—на підпитку, під п'яну руку.

Хмельникъ—хме(і)льник.

Хмельной — 1) підпилий, на підпитку; 2) п'янкий, міцний.

Хмельное—п'яне.

Хмѣлѣть, охмѣлѣть—хмеліти, п'яніти, впиватися.

Хмурение—супління.

Хмурить, нахмурить, ся—1) супити, насупльовати, хмурити, ся і д. Насупиться; 2) їжити, ся, стовбурчити, ся, наїжити, ся, настовбурчити, ся.

Хмурный—похмурий, понурий.

Хмылить—обтісувати цеглу.

Хныканіе—пхикання, скімлення.

Хныкать—пхикати.

Хоботъ—1) (у слона)—хобот; 2) (у комах) —сосальце.

Ходатай — заступник, старатель; посередник. ходатарь. Х. по дѣламъ — повірений, (глумливо)—брехунець.

Ходатанца, ходатайница - заступниця, старателька; посередниця.

Ходатайство—заступництво; клопотання.

Ходатайствовать—заступатися, обставати, ставати за кого; клопотати, ся.

Ходебщикъ—коробейник. варяг.

Ходень, (у виразі): **ходенемъ ходить**—ходором ходити.

Ходить—ходити, ступати. Х. по міру—просити милостиню, по-під вікнами ходити, простягати руку. старцювати. жебрати. Х. по чьимъ стопамъ—1) уступати у слід, переймати і д. Подражать; 2) слідкувати, стежити, зорити і д. Слѣдить. Х. за кѣмъ—доглядати (кого). Х за чѣмъ —поратися (коло чого). Х по судамъ—клопотати в суді.

Ходкій—легкий, бігкий, роскотистий (про судна та екипажі); похідний.

Ходко—легко, прудко.

Ходовой—ходовий.

Ходокъ—ходільник. ходак.

Ходулочникъ, пт. Himantopus rufipes — щудлак, щудлачок.

Ходуля, (частіше мн.) **ходули**—1) ходилиці, хідлі, дяби, циби; 2) хідлі (на коліщатках, в котрих привчають дітей ходити).

Ходъ—1) хід, хода, хідня, рух; 2) хід, прохід, (узенький)—сутка, суточки; 3) збут, схід.

Ходьба—ходня, хідня, ходячка, походи; ки; ходá, ходúни.

Ходячій—ходячий.

Хожалый—посланець і д. Разсыльный Хожалыя деньги—гулящі гроші

Хожденіе—ходіння, хóдження, ходи.

Хозяйка, хозяюшка— хазяйка, господиня, панімáтка, ґаздиня, хазячка, панькатуся.

Хозяйкинъ—хазяйчин, господарчин, панікатчин.

Хозяйничанье— хазяйнування, господарювання, порання.

Хозяйничать—хазяйнувати, хазяювати, господарювати, господарити, порядкувати, поратися.

Хозяиновъ—хазяїнів, господарів.

Хозяинъ—хазяїн, господар(ь), хазяй, ґазда.

Хозяйски—по хазяйськи.

Хозяйскій—хазяйський, господарский.

Хозяйственность — господарність, ощадність.

Хозяйственный, но—господарний, но, хазяйливий, во. хазяйновитий.

Хозяйствовать—господару(ю)вати.

Хозяйство—хазяйство, господарство, господарка, (лас.)—хазяйствечко, господарствечко. Хозяйствомъ устроиться—охазяїнуватися.

Холенія—пещення, пестіння.

Холера, Cholera morbus—холера.

Холерикъ— жовчний, дражливий, пальоний, холерик.

Холерическій—холеричний; д. Холерикъ.

Холерный—холерний.

Холять—пестити, пестувати.

Холка—чубок, штим.

Холмикъ—пагорок. горбок.

Холмистый—пагористий, горбастий, пагірчастий.

Холмообразный—горбуватий, горбкуватий.

Холмъ, холминъ—горб, горбок. горбочок, пригорок, пагорок, бугор, шпилечок, (салітровий)—бурт, (висипаний) - копець, (більший)—могила.

Холмиться—підноситись горбами.

Холодецъ—1) холодець; 2) (росл.)—заячий холодок. Asparagus.

Холодильникъ, ца—холодник.

Холодильный—холодячий.

Холодить, охолодить, ся—холодити, студити, прохолодити, ся.

Холодная—холодниця, холодна.

Холодненькій—холоднéнький.

Холодноёхонькій—холоднісінький.

Холодно—холодно, замно, сіверко.

Холодноватость—похолодь.

Холоднозатый, то—холоднéнький, ко, похолодний, но.

Холодное—холодець. драглі, холодне.

Холодность—1) холодність; 2) байдужість.

Холодный—1) холодний, замний, студений, сіверкий; 2) стилий, неласкавий.

Холодъ—холод, студень, (великий)—холодночча, лють. (дитяче слово)—дюдя.

Холодѣть, охолодѣть—холодіти, холоднíти,

холоднішати, холо́нути, нахолоджуватися, сти́гнути.
Холодянка—жа́ба земляна́.
Холоженіе—охоло́джування, сту́дження.
Холопій—хло́пський.
Холопка—хло́пка.
Холопскій—хло́пський, ра́бський.
Холопствовать—1) бу́ти хло́пом; 2) плазува́ти, стеля́тись перед ким.
Холопъ—хлоп, кріпа́к, підда́ний, раб.
Холостёжь—парубо́цтво.
Холостильщикъ—холощій, валаша́л.
Холостить, охолостить—валаша́ти, викла́дати, харша́ти і д. Валошить.
Холостой, холостъ—нежона́тий, па́рубок. Холостымъ быть—молодикува́ти, парубкува́ти; бурлакува́ти. Х. рыба—без ікри́, я́лова. Х. зарядъ—сліпи́й набій (без дробу і кулі). Х. строеніе—надві́рна будо́ва.
Холостякъ—нежона́тий, па́рубок, (зб.) парубо́цтво.
Холостяцкій—парубо́цький. Холостяцкая квартира—кварти́ра нежона́тих, безже́нних.
Холощеніе—валаша́ння, викла́дування.
Холстина—полотня́на, полоте́нко.
Холстинка—полотня́нка.
Холстинный—полотня́ний, полоте́нний.
Холстъ—полотно́, (кусок)—полотни́на, (штука)—сувій, (грубе дуже)—верета, рядни́на.
Холстяной, холщевый—д. Холстинный.
Холщевникъ—полоте́нник.
Холя—ро́скіш; пе́стування, па́нькання.
Хомутать, охомутать—надіва́ти, надіти хому́т.
Хомутный—хомуто́вий, хому́тний.
Хомутъ—хому́т, хомуте́ць, (ремінці при хомуті)—набідрок.
Хомяковый—хом'яко́вий.
Хомякъ, Mus Gricetus—хом'як.
Хопёръ—ба́ба (палі забивати).
Хоревый—тхоре́вий.
Хорёкъ, хорь, з(ь)в. Mustela putorius—тхір, довгому́дик, (мале)—тхо́рик, тхореня.
Хористка—хори́стка.
Хористъ—хори́ста, пі́вчий.
Хороводъ—тано́к, тано́чок, та́нчик.
Хороводный—танкови́й. Х. игры—хре́щик, кривий танець, коро́ль, горо́шок, ві́вид, шум.
Хоровой—хорови́й, гуртови́й.
Хоромы—хороми, го́рниці.
Хороненіе—хова́ння.
Хоронить—1) (схоронить, ся)—хова́ти, схова́ти, захова́ти, ся; 2) (похоронить)—хова́ти, похова́ти.
Хорохориться, расхорохориться—гороїжитися, костри́читися, при́ндитися, инди́читися.
Хорохоришко—хвалі́й, хвалько́, чванько́.
Хорошенькій—гарне́нький, хоро́шенький.
Хорошенько—гарне́нько, любе́нько, хорошенько.
Хорошёхонько—гарне́сенько, хорошесенько, любе́сенько.
Хорошій—га́рний, хоро́ший, до́брий, добря́чий, го́жий, кра́сний, ле́пський, ла́дний, доладний, поря́дний, фа́йний.
Хорошо—1)гарно, до́бре, гаразд, ле́псько, кра́сно, хороше́, доладу́, фа́йно; 2) до́бре, гаразд, сільки́сь.
Хорошѣть—гарніти, гарні́шати, кра́щати, кращі́ти, хороші́ти, лі́пшати.
Хоругвь—корогва́, хоругва, хорогов, корогівка.
Хоругвяный—корогв'яний.
Хоружій—хору́нжий.
Хоръ—хор; гурт.
Хорьковый—тхоре́вий.
Хорьковъ—тхорів.
Хотѣніе—хоті́ння, хіть, бажа́ння, жада́ння.
Хотѣть, похотѣть, захотѣть, ся—хоті́ти, ся, хті́ти, ся, во́лити, бажа́ти, ся, жада́ти, ся, ману́тися, кортіти, захоті́ти, захті́ти, ся, забажа́ти, ся, заману́тися, закорті́ти. (перестать)—перехоті́ти, перебажа́ти. Хочется—хо́четься, бажа́ється, корта́ть. (надто)—приспи́(і)чило.
Хотя, хоть—хоть, хоч, хоча́, хоць.
Хохлатить, всхохлатить—ку́длати, куйовдити, куд(о)вчити, на́тлати, роскуд(о)лать, роскуд(о)вчити, роспа́тлати, роскуйовдити.
Хохлатка, хохлаточка—чуба́тка, чубе́чка.
Хохлатый—чуба́тий.
Хохлатѣть—чуба́тіти.
Хохлачъ—чубатень, чупринда́рь.
Хохлиться, захохлиться—їжитися, наїжитися, настовбу́рчитися.
Хохолокъ—чубо́к, чуба́йка.
Хохолъ—чуб, чупри́на, (на виголеній голові)—оселе́дець.
Хохотаніе—реготання, реготіння.
Хохотать—регота́ти, ся.
Хохотливость—регітли́вість.
Хохотливый—регітли́вий.
Хохотня—регітня́, ре́готи.
Хохотунъ, хохотунья—реготу́н, реготуха, реготу́нка.
Хохотъ—ре́гіт.
Храбрецъ—с(ь)міля́к, не́бій.
Храбриться—хоробри́тися, храбрувати кура́житися.
Храбро—хоро́бро, му́жно, с(ь)мі́ливо.
Храбрость—хоро́брість, му́жність.
Храбрый—хоро́брий, му́жний, с(ь)мі́дивий
Храмовой—храмови́й, церко́вний.
Храмъ—храм, це́рква, дім Бо́жий.
Храненіе—хова́ння, схов, схо́вок, захова́ння.
Хранилище—схо́вок, схо́ванка.
Хранитель, ница—хорони́тель, охоро́нник, охоро́нниця, охоро́нець.
Хранить, сохранить, ся—хорони́ти, хова́ти, берегти́, бороня́ти і д. Сохранять.
Храпливый—хропли́вий.
Храпнуть—хропну́ти.
Храпокъ—1) хропо́к; 2) храп, хра́пи. Взять на храпокъ—нахра́пом взя́ти.
Храпунъ, храпунья—хропу́н, ха, хропі́й, ка, хропко́.

Храпъ—1) храп, хра́пи (середня частина носового хребта); 2) д. **Храпѣніе**.
Храпѣніе—хропі́ння, хро́піт, хропа́к.
Храпѣть, храпнуть—хропі́ти, хропт́и.
Хребетный—хребто́вий, хребе́тний.
Хребетъ—1) хребе́т, (тіло коло його)—похребтина; 2) па́смо, стяг, кряж (гір).
Хрестоматія—чи́танка.
Хрипливость—хрипла́вість, хри́плість.
Хриплявый—хрипла́вий, хрипка́й.
Хриплый, ло—хри́плий, ло.
Хрипнуть, охрипнуть — хри́пнути, захри́пнути.
Хрипота—хри́павка, хри́па(о)виця, хри́пка.
Хрипунъ, хрипунья—хрипу́н, ха.
Хрипѣніе—хри́пи, хрипі́ння.
Хрипѣть—хрипі́ти, харча́ти, хавча́ти.
Христарадничать—проси́ти Христа́ ра́ди, старцюва́ти, по під ві́конню ходи́ти, жебрати.
Христіанинъ, христіанка — християни́н, християнка.
Христіанскій—християнський. Христіански—по християнськи.
Христіанство—християнство.
Христоборецъ—анти́христ, христобо́рець.
Христосоваться, похристосоваться — христо́суватися, христува́тися, похристо́суватися, похристува́тися.
Христославъ—віршува́льник.
Христосъ—Христо́с, Спас, Спаси́тель.
Хроманіе—шкандиба́ння, шкатульга́ння.
Хромать—шкандиба́ти, шкатульга́ти, кульга́ти, куля́ти, кривуля́ти.
Хромой—криви́й, кульга́вий, куля́вий.
Хромоногій — кривоно́гий, куртоно́гий, кульга́вий.
Хромоножка—кульга́, шканди́ба, кривуля.
Хромота—кри́вість, кульга́вість.
Хромѣть, охромѣть—окривіти.
Хронический—хроні́чний, затяжни́й.
Хронографъ — 1) літопи́сець; 2) літо́пис; хроно́ґраф.
Хронологическій—хронологі́чний.
Хрупать, хрупнуть—хру́скати, хру́снути.
Хрупкій—хруски́й, крухки́й, крихки́й, ламки́й, (про чоловіка)—крихкотілий.
Хрупкость—кра́хкість.
Хрупъ—хрусть.
Хрусталикъ, Lens crystallina—со́чка (в оці).
Хрусталь—кришта́ль.
Хрустальный—криштале́вий.
Хрустѣніе — хрустіння, хру́кіт, хрускотня́, хрумті́ння.
Хрустѣть, хрустнуть—хрустіти, хрупотіти, хрумтіти, хру́снути.
Хрущъ, ком. Tenebrio molitor—хрущ.
Хрычевка—стара́ ба́ба.
Хрычъ—стари́й дід, дідуга́, дідуга́н, стари́й хрін, шкарбу́н.
Хрѣновникъ—хріно́вище.
Хрѣновой—хріновий.
Хрѣнъ, рос. Cochlearia armoracia—хрін.
Хрюкало—пи́сок свиня́чий, ри́йка.
Хрюканіе—ро́кання, ро́кіт.
Хрюкать, хрюкнуть — хрю́кати, хрьо́кати, ро́кати, хрю́кнути, хрьо́кнути.
Хрякъ—хруск, хруст, труск.
Хрясть—хрусть.
Хрястѣть, хрястнуть — хрустіти, хру́скати, тріскатися, лу́скати, тріща́ти, хру́снути, тріснути, лу́снути.
Хрящеватость—хрящува́тість.
Хрящеватый—хрящува́тий, хрястува́тий.
Хрящевой—хрящовий.
Хрящъ—1) хрящ, хрящик; 2) жоретва́ (д. Песокъ).
Худенькій — 1) худе́нький, худорля́венький; 2) аби́-яки́й, погане́нький, ледаче́нький.
Худо—зле, погано, ке́псько, недо́бре, нього́же, негарно.
Худо, худа —, ли́хо, зло́, шко́да, кри́вда, лихо́.
Худоба—ху́дість, худорля́вість, худчина́.
Художественный—артисти́чний, мальовни́чий, худо́жній, худо́жницький.
Художество — мисте́цтво, арти́зм, шту́ка, худо́жество.
Художникъ, ца—мисте́ць, арти́ст(а), арти́стка, худо́жник, ця, маля́р.
Художническій — артистівський, худо́жницький, маля́рський.
Худой—1) пога́ний, ке́пський, злий, зле́цький, лихи́й, недо́брий, нега́рний, нього́жий; 2) худи́й, худорля́вий, щу́плий, кощави́й, сухи́й, сухорля́вий.
Худосочіе—хирля́вість, малокро́вність.
Худосочный—хирля́вий, малокро́вний.
Худость, худощавость—ху́дість, худорля́вість.
Худощавый—худи́й, худорля́вий.
Худшій—гі́ршний, пога́нчий, погані́ший.
Худѣть—худі́ти, ху́днути, марні́ти.
Хуже—гі́рше, погані́ше, пога́нше. Х. становиться, стать—гі́ршати, погі́ршати. Х. всего —найгі́рш, найгі́рше, найпогані́ше. Какъ можно хуже—як найпогані́ше.
Хула—ганьба́, огу́да, хула́, осу́да.
Хуленіе—гудьба́, ху́лення.
Хулитель, ница — огу́дник, ця, ганёбник, ця.
Хулительный—огу́дливий, осу́дливий.
Хулить—гу́дити, га́нити, ганьби́ти, лихосло́вити.
Хульный—ху́льний.
Хуторской—хуторський.
Хуторъ, хуторокъ—ху́тір, хуторе́ць.
Хѣрить—вичі́ркувати і д. **Захѣривать**.

Ц.

Цапаніе—хапа́ння; хапана́на.
Цапать, цапнуть, ся — 1) хапа́ти, ца́пати, хапну́ти, ца́пнути; ну́пнути, поцу́пити, тягти́, потягти́; 2) д. **Ударять!**.
Цапаться—де́ртися, дря́патися, шкря́батися.

Цапкій—халкáй; чíкий.
Цаплинъ—чáплин.
Цапля, лт. Ardea—чáпля, чапýра.
Цапъ—цоп, тьоп, геп і д. Хвать.
Цапъ—сапка, сапки.
Царапанíе—дряпання, шкрябання.
Царапать, царапнуть, ся—дряпати, шкрябати, шкряботíти, дряпнýти, вдряпнýти, шкрябнýти, вшкрябнýти, подряпати, ся.
Царапина, царапинка, цапина—вдряпнуте, подряпане мíсце, уразка.
Царапка — дряпýн, ха, шкребтáч, шкряботýшка.
Царапница, рос. Galium aparine L.—дерябка, дерезá, липчúця, липéць.
Царевичъ царéвич, царéнко.
Царевна—царíвна.
Царёвъ—царíв.
Царедворецъ—царедвóрець.
Царёнъ—царик.
Цареубíйца—цареубíйник.
Царить—царювати, панувáти.
Царица—царúця.
Царица луговъ, рос. Spirea ulmaria L.—бузúна болóтна, гірóшник, огірóшник, медýниця, кáшка, жаб'ячі конопéльки.
Царски—по цáрському.
Царскій — цáрський, цíсарський. **Ц. вéнецъ**, рос. Fritillaria imperialis — крин. **Ц. кудри**, рос. Lilium Martagon L.—лíсна лíлія, маслянка, маслянóчка. **Ц скипетръ**, рос. Verbascum Thapsus—цáрська с(ь)вічка.
Царственный—цáрський.
Царство—цáрство, держáва.
Царствованíе—царювáння; панувáння. **Въ царствованíе**—за царювáння, за царя.
Царствовать—царювáти, цíсарювáти, панувáти.
Царь — царь, цíсарь. **При царѣ**—за царя.
Цаца — цáця.
Цвиль—насíння хмéлю.
Цвѣль—ц(ь)віль і д. **Плéсень.**
Цвѣсти — квітувáти, ц(ь)вістú, квітнути, квітити, ся, квітчáтися, квітніти, проц(ь)вітáти.
Цвѣтéніе—квіт, квітнення.
Цвѣтикъ—квíточка.
Цвѣтистый—квітáстий, квітчáстий, барвистий.
Цвѣтить—барвúти, проц(ь)вітувати.
Цвѣтникъ—квітнúк, ц(ь)вітнúк.
Цвѣтной — квітнúй, ц(ь)вітнúй, ц(ь)вітчáстий, кольорóвий, барвúстий.
Цвѣтоводство—квітникáрство.
Цвѣтокъ, цвѣточекъ — квíтка, квíточка, (що не роспустилась ще) — пýп'янок, пýп'яшок, (папірова, що квітчають образи)—теремóк, (з рожі)—рожúна.
Цвѣтоносный—квітонóсний, квітолáйний.
Цвѣторасположéніе—ц(ь)вітостáн. Inflorescentia.
Цвѣторазсѣяніе—ц(ь)віторозсíяння.
Цвѣточникъ, цвѣтоводъ—квітникáрь.
Цвѣточница—квітникáрка.
Цвѣточный—квітовúй, квітковúй. **Ц. пыль** — квíтковúй пил, (що збирають бджоли)—пергá.
Цвѣть—1) (мн. **цвѣты**) — ц(ь)вíт, квíт, квíти, квíтка, квíткú. **Первый ц.** — первоц(ь)вíт. **Цвѣтами убирать, убрать**—квітчáти, уквітчáти, заквітчáти; 2) (м **цвѣта**) — колíр, бáрва, ц(ь)вíт; масть. **Терять цвѣтъ**—линя́ти.
Цвѣтущій—квітчáстий, квітнýчий.
Цвѣченíе—кольорувáння, фарбування.
Цедулка—писýлька, цидýлка
Цейхгаузъ—чехáвз, цекáвз.
Цементировать—цементувáти.
Цементный—цементовúй.
Цементъ—цемéнт, джумýр.
Цензировать—цензурувáти.
Центифóль—(росл.), трояндá, пóвна рожа Rosa centifolia.
Центральный — центрáльний, осередúй, осередковúй.
Центробѣжный—відбíжний, від'осередúй. **Ц. сила**—відбíжна сúла.
Центростремительный—центротíжний, доосередúй, досередковúй.
Центрофугъ (на сахарнях)—пробíлка.
Центръ—центр, цéнтро, осередóк.
Церва, рос. Reseda luteola L. — жовтó ц(ь)вíт, хаврашóк.
Церемониться—церемóнитися, манíритися.
Церемонія—церемóнія, обхíд.
Церемонность—церемóнність.
Церемонный—церемóнний, манíрний.
Церковнослужитель—церковнослужúтель.
Церковникъ—церковник.
Церковный — церковний. **Ц. общество** — брáтство, (член його)—брáтчик.
Церковь—цéрква, храм, дім Бóжий, (здр.) цéрковця. **Соборная ц.** — собóр, катéдра.
Цесаревичъ—цесарéвич. царéнко.
Цесарь—цíсарь.
Цессіонáръ—переемець.
Цеховой—цеховúй; цеховúк.
Цехъ—цех, (старший у цеху) — цехмéй стер, цехмáстр, (помішники) — клю́шник, підстáрший, молодúчий брат; (збори): (з нового братчика): устýпчина, вступнó, вписовé, (за новонарожденого)—покраса, (з того братчика, що женить сина) — опýка.
Цикорій, рос. Cichorium — цикóрія—**Ц. дикій, полевой**, C. Intibus L. — петрів батíг, (частíше мн.) петрóві батоги. **Цикорія желтая, дикая**—д. **Одуванчикъ.**
Цилиндрическій—вальцювáтий, цівкáстий, циліндрáчний.
Цилиндръ—вал, вáлець, цівка, цилíндер, (на котрий намотується основа) —снівни́ця.
Цимбалистъ—цимбалúст(а), цимбалúстий.
Цинковать—цинкувáти.
Цинковый—цинковúй, цинóвий.
Цинкъ, Zincum—цáнок, цáна.

Циркосодержатель — циркáч, властúтель цúрку.
Циркýль — цúркуль, цúркель, рóзмір, рóзмірок.
Циркульный — цúркульний, цúрклевий, розмірóвий.
Циркулярный—обíжний, окружний.
Циркуляръ—обíжник, окружник, окружне письмó.
Циркуляція—кругобíг, кружлáння, циркуляція.
Цистерна—систéрна, цистéрна, водозбíр.
Цитадель—д. **Крѣпость.**
Цитировать—цитувáти.
Циферблатъ—циферблáт.
Цугъ — цуг, вúтяг. **Цугомъ** — впрóстяж, встяж, навстúж.
Цыганить — вис(ь)мíювати, пересýжувати (кого), глузувáти, кпúти (з кого).
Цыгански—по-циганськи.
Цыгикнъ, рос. Lycopus exaltatus — вовконíг, вовчýг, вóвча стýпа.
Цыкать, цыкнуть—пíкати, піпíкати, пíкнути (про курчат).
Цынга—гнилéць, с(ш)корбýт, цингá.
Цынготный—скорбутний.
Цынготѣть, цынжать, оцынготѣть — слабувáти, заслáбнути на скорбут.
Цыновка—рогóжа, рогóжка; мáта.
Цыновочникъ—рогóжник.
Цыновочный—рогожáний, рогожóвий.
Цыпки, цыпочки—пáльці на ногáх, шпíньки. Ходить на цыпкахъ, на цыпочкахъ — ходúти дúбки, на пáльцях, на шпíньках, навспúнячки.
Цыплёнокъ — курчá, курчáтко, курченя, курá, курятко; курíп'я, цíпка.
Цыплятина—курчáтина.
Цыплячій—курчáчий.
Цыпъ-цыпъ—цíп-цíп-цíп!
Цырюльникъ — цилюрик, стрижíй, голíй, голяр.
Цырюльничій—цилюрницький, голярський.
Цырюльня—цилюрня, голярня.
Цытварное сѣмя, з рос. Artemisia Lercheana Stegm. і A. Sieberi Bess. — глúстник, хробáчник, цитварне сім'я.
Цыфирный—цифрóвий.
Цыфра—цúфра.
Цыцъ—цить,-те, нíчичúрк.
Цѣвка—1) цíвка, витýшка (у верстакові); 2) пáлець, зуб (в машинах).
Цѣвница—сопíлка, дýдка.
Цѣдилка—цідúлка, цілúлок, цідúлко.
Цѣдильный—цідúльний.
Цѣдить, нацѣдить—1) точúти, вточúти, наточúти; 2) цідúти.
Цѣженіе—цíдження, тóчення
Цѣлебный—цілю́щий, цілю́чий, сцілю́щий, сцілю́чий.
Цѣлесообразный, но—доцíльний, доцíльно.
Цѣлесообразность—доцíльність.
Цѣлéхонькій—цíлісінький, цíліський.
Цѣлибуха, рос. Strychnos nux vomica L.—чильчáбель.
Цѣлизна—цілúна.
Цѣликомъ—цíлкóм, зóвсім, всýпíль.
Цѣлина—цілúна, обíг.
Цѣлитель, ница—цілúтель, ка, лíкарь, ка
Цѣлительный—цілю́щий і д. **Цѣлебный.**
Цѣлить, исцѣлить—сцілúти, уздоровлúти.
Цѣлить, ся — цíлити, ся, цíляти, лýчити, мíритися.
Цѣлкій, ко—влýчний, но.
Цѣлковникъ, цѣлковый—карбóванець, карбóванчик.
Цѣловальникъ, ца—шинкáрь, ка.
Цѣловальничій — шинкарéвий, шинкáрський.
Цѣловальщикъ—поцілýйко.
Цѣлованіе—цілування, чмóкання. **Крестное ц.**—прúсяга.
Цѣловать, ся—цілувáти, ся, чмóкати, ся (багато)—росцілувáтися.
Цѣломудренный, ая — невúнний, чúстий, неблазнений, незáйманий і д. **Дѣвственный.**
Цѣломудріе—цíлість, невúнність, чистóта, небláзність, дíвство, цнóта.
Цѣлостность—суцíльність, цілокýпність.
Цѣлостный—цíлий, цілковúтий, суцíльний, цілокýпний.
Цѣлость—цíлість.
Цѣлый—цíлий, увéсь, цілісінький.
Цѣль—ціль, метá. **Съ цѣлью**—умúсне, навмúсне. **Съ цѣлью чего**—в цíлі чогó **Имѣя цѣлью**—мáючи на метí.
Цѣльность—суцíльність.
Цѣльный—суцíльний, цілковúй, цілковúтий; чúстий, щúрий. **Цѣльное молоко**—не збúране м. **Изъ цѣльнаго золота**—щирозлóтий.
Цѣна—1) цінá, вáртість. **Нарицательная цѣна**—íменна цінá. **Рыночная ц.**—базáрна цінá, ринкова ц. **Опредѣлить цѣну**—вúзначити ціну, склáсти ціну; зробúти ціну; 2) цінá. вагá.
Цѣненіе—цінувáння.
Цѣнитель, ница—1) цінóвщик. ця; 2) цінúтель, ка.
Цѣнить, оцѣнить — 1) цінúти, цінувáти, оцінúти, оцінувáти, складáти, покладáти, клáсти, склáсти ціну; 2) цінувáти, поважáти, шанувáти.
Цѣнность — цінність, коштóвність, вáртість.
Цѣнный, но—цíнний, но, коштóвний, но, коштовúтий, то, вартнúй, но, цінóвний, но.
Цѣнощикъ—цінóвщик.
Цѣпенѣть—деревенíти, клякнути.
Цѣпкій—1) цíпкий, чíпкий, беручкúй; 2) учéпистий.
Цѣпкость—чíпкість, учéпистість.
Цѣпляніе—чíплúння.
Цѣплять, ся—чíплúти, ся.
Цѣпочкиъ—цíпочки, цíпко.
Цѣпной—1) ланцюгóвий, чíпний. **Ц. мостъ**—висячий міст. **Ц. собака** — собáка на ланцюгóві, на ланцухý; 2) цíповúй.
Цѣповой—цíповúй.
Цѣпочка—ланцюжóк, ретязóк.
Цѣпочный—ланцюжкóвий, ретязкóвий.
Цѣпъ—цíп, (верхня частина)—бíяк, бúло.

бич, (ручка)—ціпи́льно, ціпи́лно, (ремінець)—у́в'язь, ка́пиця. **Дѣлающій цѣпы**—ціпов'я́з.

Цѣпь—1) ланцю́г, ланцу́х, ре́тязь, (на котрому приковано)—прикова; 2) (гір) —па́смо, стяг, (островів)—ла́нка.

Ч

Чабёрный—чебрецьо́вий.
Чабёръ, чебръ, рос. Satureia hortensis L.—чебре́ць, че́брчик.
Чаверѣть, чаврѣть — че́вріти, чев'я́діти, ча́хнути, хи́ріти.
Чавканье—пля́мкання, жва(я)ка́ння.
Чавкать, чавкнуть — пля́мкати, ква́кати, жва(я)ка́ти, ця́мкати, пля́мкнути.
Чадо—дитя́на.
Чадолюбецъ—дітолю́бець.
Чадолюбіе—дітолю́бство.
Чадолюбивый — дітолюби́вий, дітолю́бний.
Чаемость—сподіва́ння і д. Ожиданіе.
Чаемый—сподіваний.
Чаечный, чайкинъ—чайчи́ний, ча́ячий.
Чай, рос. Thea Bohea—ча́йне де́рево.
Чай, (здр.) **чаёкъ** (напій)—чай (р. ча́ю), (здр.)—чайо́к.
Чай—на́дійсь, на́дісь, десь, ма́буть.
Чайбуръ, рос. Thymus Marschallianus Led.—чебре́ць, че́бер, че́брик, чо́пчик, T. Serpyllum L. — чебре́ць, щебре́ць, че́б(п)чик, чо́брик, че́пчик богоро́дишний.
Чайка, пт. Larus—ча́йка, ча́ечка, (мала)—чаєня́, (мн.)—чаєня́та, чайченя́та.
Чайная—чайня́.
Чайникъ—чайна́к, (ст.)—і́мбрик.
Чайница—ча́йниця.
Чайничать—чаюва́ти.
Чайный—ча́йний, до ча́ю.
Чакрыжить, отчакрыжить — чикри́жити, відчикри́жити.
Чалить, причалить—прича́лювати, прича́лити.
Чалко, чалый—ча́лий, сивува́тий.
Чалма—чалма́, завива́ло.
Чалопѣгій—строка́тий (кінь).
Чанъ—причал.
Чаниать—ця́мкати.
Чанъ—чан, ка́дуб, (великий у винниці)—стоя́н, (в котрому виноград давлять)—топча́ло, (невеликий і низький)—шапля́к, пере́різ, зрізок, ширівас. **Дубильный ч.**—квасни́к. **Заторный ч.**—браговар.
Чапракъ—чаб(п)ра́к.
Чаврачный—чаб(п)рако́вий.
Чапыжникъ, рос. Caragana frutescens De.—дереза́, люкре́ція, сібі́рка, рокі́та, чепі́жник.
Чара — ча́ра, пуга́р; (мн.) ча́ри, чародійство.
Чарка—ча́рка, чарчи́на.
Чарованіе—чарува́ння.
Чаровательный, ница—чарівни́к, ця.
Чаровать—чарува́ти і д. Волхвовать.
Чародѣй, ка—чарівни́к, ця, ворожба́т, воро́жка чаклу́н, чаклі́й.
Чародѣйскій—чарівни́цький.
Чародѣйство—ча́ри, чародійство.
Чародѣйствовать — чарува́ти, ча́ри дія́ти, чаклува́ти.
Чародѣйный, чародѣйственный — чародійний, характе́рний.
Чарочка—ча́рочка, чарчи́на, ча́ронька.
Чарующій—чару́ючий, чарівли́вий.
Часовенный—капли́чний.
Часовня, часовенка—капли́ця, капли́чка.
Часовой, ого—вартови́й, вартівни́к, сті́йчик.
Часовой, ая, ое—1) годи́нний (що годи́ну тривае); годино́вий (що показує годи́ни); 2) годинніко́вий, дзиґаро́вий. **Ч. мастеръ**—годи́нникарь.
Часовщикъ—годинникарь, дзиґарма(о́)йстер.
Часовщичій—годинникарський.
Часонъ, часочекъ — годи́нка, годи́ночка, годи́нонька.
Частенькій—часте́нький.
Частенько—часте́нько, по́часту.
Частёхонько—ду́же ча́сто, частісінько.
Частина—гущина́ і д. **Густыня і Чаща.**
Частить — 1) части́ти; 2) дріботі́ти, дробцюва́ти (в ході); 3) учаща́ти.
Частица, частичка—ча́стка, ча́сточка, части́на, часта́нка, (найдрібніша) — гаріль.
Частичный—часто́вий, части́нний.
Частію—части́ною, поча́сти. **Большею частію**—здебільша, здебільшого, найбільш.
Частно—1) осо́бно, осі́бно, окре́мо; 2) прива́тно.
Частность—осі́бність, окре́мість. **Въ частности**—з'осі́бна, з'окре́ма.
Частный—1) прива́тний; 2) осі́бний.
Часто—ча́сто.
Частоколина—частоко́лина, кіл, па́ля.
Частоколъ—частокі́л; парка́н.
Частота—ча́стість.
Часточка—ча́сточка.
Частость—ча́стість; ря́сність.
Частуха, рос. Alisma Plantago L. — ша́льник, жо́вник, бишна́к.
Частый—1) ча́стий; 2) густи́й, ряснй́й.
Часть—1) части́на, ча́сть, ча́стка, $^1/_4$ **ч.**—чве́ртка, $^1/_8$ ч. — осьма́чка, осьмачо́к; 2) ча́стка, у́часть, пай, па́йка, діл, уділ; 3) уча́сток, часть (**у городі**).
Частѣть—густі́ти, густі́шати, ряснíти.
Часъ—годи́на. **Въ часъ**—са́ме в час, в по́ру, в сам час, у свій час, вча́сно. **Съ часу на часъ** — от-о́т, що-ча́су, що годи́ни, ко́жного ча́су, туж-ту́ж. **Часъ отъ часу**—що ра́з.
Часы—1) годи́нник, дзиґа́рь (р. дзиґара,

(мн.) дзиґарі. **Карманные часы** — годи́нник, дзиґа́рок. **Крытые ч.**—сліпі дзиґарі; 2) ва́рта, сті́йка.

Чахлый—ча́хлий, змарні́лий, помарні́лий.

Чахнуть—со́хнути, ча́хнути, марні́ти, ни́діти, скні́ти, ко́щати.

Чахотка, Phthisis—сухо́ти, сухо́тка.

Чахотный, чахоточный—сухо́тний.

Чаша—ча́ша; ча́ра; ке́лих.

Чашечный—філіжанко́вий.

Чашка, чашечка—ми́ска, ма́сочка, ча́шка, ча́шечка. **Чайная ч.** — ча́шка, філіжа́нка. **Вѣсовая ч.**—та́ля, шалькй.

Чашникъ—підча́шник, підча́ший.

Чаща—гущина́, гуща́вина, гущавни́к, густвина́.

Чаще—частіш, частіше. **Чаще всего**—найчастіше.

Чаянiе—сподіва́ння і д. **Ожиданiе**.

Чаятельный—сподіваний.

Чаять—сподіва́тися і д. **Ожидать**. **Я не чаялъ васъ видѣть** — не сподіва́вся вас ба́чити. **Она въ нёмъ души не чаетъ**—вона́ за ним душі́ не чу́е, ду́х ро́нить.

Чвакать, чвакнуть — цьма́кати, цм'я́кати, ця́мкати, ця́мкнути.

Чваниться—чва́нитися, пиша́тися, велича́тися, при́ндитися.

Чванка—гордівниця, пиша́ха.

Чванливость—чванли́вість.

Чванливый, чванный — чванли́вий, чванькува́тий, чванько́, пиха́тий, бундю́чний.

Чванство—чвань, пиха́, го́рдощі.

Чванъ—чванько́ і д. **Спесивецъ**.

Чваркать—жв'яхті́ти, чва́ркати.

Чебакъ, риба Cyprinus barbus—чаба́к.

Чей, чья, чьё, чьи — чий, чия́, чие, чиї. **Чей-то**—чийсь. **Кое чей**—де́-чий.

Чека, чекуша—заколе́сник, льо́ник, кілко́ (у возі).

Чеканить—би́ти, вибива́ти (монету).

Чеканка—вибива́ння, карбі́вка.

Чеканный—би́тий.

Чекань—1) ште́мпель, штемп; 2) ке́леп.

Чекмарь—ло́вбня, то́лок (д. **Трамбовка**).

Челнокъ, челночекъ—чо́вник, чо́вничок.

Че́лнъ—чо́вен, каю́к, душогу́бка.

Челночный—човнико́вий.

Чело—1) чоло́, лоб; 2) че́люсти (печі).

Челобитка, челобитная—суплі́ка.

Человой—чолові́й.

Человѣколюбецъ—чоловіколю́бець.

Человѣколюбивый, во—чоловіколю́бний,но.

Человѣколюбiе—чоловіколю́бство.

Человѣконенавистникъ— чоловіконена́видник.

Человѣкъ—1) чоловік, люда́на, (добрий)—чолов'я́га, чоловіча́на. **Государственный ч.**—держа́вний муж; 2) на́ймит, челя́дник.

Человѣчекъ—чоловічок, люди́нка.

Человѣчески—по лю́дськи, по лю́дяному.

Человѣческій, человѣчій—людський, чоловіческий.

Человѣчество—1) лю́ди, лю́дство; 2) лю́дськість, лю́дянсть.

Человѣчность—лю́дяність, лю́дськість.

Человѣчный—лю́дяний.

Челюстный—челюст(ь)о́вий.

Челюсть, (мн.) **челюсти** — че́люсть, че́люсти, щелепа, щелеп, щелепи.

Челядь—слу́ги, че́лядь.

Чемерица, чемеричникъ, рос. Veratcum і Helleborus—V. Tourn—чемери́ця; чемеру́ха, V. album L.—біла́ чемери́ця, чемерни́к, ця, H. niger L. — гори́ц(ь)від, стародубка, чо́рна чемери́ця, чемерни́к чо́рний.

Чемерничный — чемери́цевий, чемери́цьовий.

Чемеръ—1) хребе́т, (власне) кістня́к хребто́вий; 2) че́мер (чорна хвороба у коней).

Чеподанъ—чамайда́н; клу́нок, тлу́мок, паку́нок.

Чепецъ, чепчикъ—чепе́ць, очіпок.

Чепуха, чушь—нісенітниця, бридня́, дурни́ця, незна́ть-що, тереве́ні, банелю́ки, казна́-що, курзю́ верзю́.

Червецъ, ком. Coccus—черве́ць.

Черви—1) чи́рва, чи́рви (в картах); 2) д. **Червь**.

Червивый—черва́вий.

Червивѣть—черва́віти.

Червленѣть—червоніти.

Черволецъ — черв(о́)інець (р. червінця), дука́т.

Червонный — 1) черво́ний; 2) чирво́вий (в картах).

Червоточина — червото́ча, червото́ка, червото́чина.

Червоточный —черва́вий.

Червь, червякъ, червячекъ — гроба́к, хроба́к, роба́к, черв'я́к, черва́к, (мн.)—че́рви, хробаки́, (зб.) — черва́, хроба́цтво **Ч. древоточецъ** — ша́шель. **Ч. свѣтящійся**—с(ь)вітля́к, блища́к.

Червяковый—гробако́вий, хробако́вий, робако́вий.

Червячекъ—гробачо́к, хробачо́к, червачо́к.

Чердакъ — 1) гора́, горі́ще, гори́ще; 2) ви́шка, горі́шня с(ь)вітли́чка.

Чердачный—горі́шній, гори́шній.

Чередникъ, рос. Cynoglossum officinale L.—живокіст, чорнокорінь, соба́чий ко́рінь, соба́ча меду́нка, соба́чка, воло́вий язи́к.

Чередной—черго́вий і д. **Очередной**.

Чередоваться—чергува́тися.

Черёдъ—че́рга і д. **Очередь**.

Черезсёдельникъ—черезсіде́льник.

Черезчуръ — на́дто, зана́дто, через кра́й, через мі́ру.

Черезъ—че́рез, крізь, у, за.

Черезъ море—через мо́ре **Черезъ окно**—крізь вікно́. **Черезъ годъ возвращусь**—за рік, через рік пове́рнуся. **Черезъ нѣсколько дней заболѣла и она** — у кілька днів занеду́жала й вона́. **Черезъ злыхъ враговъ**—за лихи́ми ворога́ми.

Черемица, рос. Allium ursinum L. — ле́вурда.

Черёмуха, рос. Prunus Padus L.—чере́мха,

черемшина.
Черёмуховый—черёмховий.
Черенокъ — 1) д. Черенъ; 2) живчик, живець, стебло, (листка) — бильник, (винограду)—чубук.
Черенъ, черенокъ, черешокъ — окладка, колодка, колодочка.
Черепаха. Testudo—черепаха; келеп.
Черепаховый—черепаховий.
Черепашина—черепашина.
Черепашій—черепаший.
Черепинка, черепинка—черепок, черепочок, черепинка.
Черепица—черепиця, дахівка.
Черепичный—черепичний, дахівковий.
Черепный—чéрепний.
Черепъ, Cranium=чéреп, мізківня.
Черепье—чéреп'я, черепки.
Черешня, рос. Cerosus Avium L.—чéрешня, черешнина. **Ч. бѣлая**—біла чéрешня.
Черканіе—чéркання.
Чернать, нуть—чóркати, кнути.
Чермный—прикро-червóний, червоний.
Чернавка—чорнява, чорнявка.
Чёрная пшеница, рос. Melampyrum nemorosum L.—братки, Іван та Марія.
Чернедь, чернядь — чóрний колір, чóрна краска.
Черненіе—чорніння.
Чёрненькій—чорненький.
Чернёхонько—чорнісінько.
Черноцъ—черенець (р. ченця), (мн.)—ченці.
Черноческій—чернéцький, чернéчий.
Черника, рос. Vaccinium myrtillus — чорниця, боровиця.
Чернила—чорнило, атрамент.
Чернильница—каламарь, чорналиця.
Чернильный—чорнильний. **Ч. орѣшки**—галяс.
Чернить—1) (**очернить, вычернить**) — чорнити, вичернювати, вичорнити, (трохи)—підчернювати, підчорнити; 2) (**очернить**)—обмовляти і д. Клеветать.
Черничный—чорничний, боровичний.
Черница—1) черниця, чорниця; 2) д. Черника.
Черно—чóрно.
Чернобородый—чорнобородий.
Чернобрюзка—чорнобрива, чорнобривка.
Чернобровый — чорнобривий, чорнобрива вець.
Чернобылъ, чернобыльникъ, рос. Artemisia vulgaris L. — чорнобиль, нехворощ, забудьки.
Черноватый—чорнéнький.
Черноволосый—чорноволосий, темноволосий.
Черновой—начерно написаний. **Черновая** бумага—чорняк, чернéтка.
Черноглазый—чорноокий, темноокий.
Черноголовникъ, рос. Prunella vulgaris L.—суховéршки, горлянка.
Черноголовый—чорноголовий.
Черногривый—чорногривий.
Черноземный—чорноземний.
Черноземъ—чорнозем, чорнозем. **Ч. сѣроcѣчаный**—сірозем.
Чернокленъ, рос. Acer campestre L.—чорнóклен, нéклен, náклен, (квітки)—чобітки.
Чернокнижникъ—чорнокнижник.
Чернокорень, рос. Cynoglossum officinale—чорнокóрінь, собачий кóрінь, живокість, кýряча сліпотá, собáчка, воловий язик.
Чернокудренникъ, рос. Ballota nigra L.—шандра, мáточник, глухá кропивá.
Чернолѣсье—чóрний ліс, листвýний, листяний ліс.
Черномазый—смугляви.
Чернорабочій—чорнороб, чорноробочий.
Черноризецъ—чернéць.
Черноризство—чернéцтво.
Черносливъ—чорнослив, сушені сливи.
Черпота—чóрність.
Черноталъ, рос. Salix cinerea L.—чорноліз, чорнотáл.
Чернуха, гриб Agaricus necator Pers.—вовнянка.
Чернушка, рос. Nigella sativa L.—чорнýшка.
Чёрный—чóрний, (про масть коня)—вороний. **Чёрные глаза**—кáрі óчі. **Ч. дни**—злигодні. **Ч. народъ** — простолюд. чернь.
Чернь—1) чóрність; 2) простолюд, чернь; темнóта.
Чернѣть—чорніти, чорнішати.
Чернѣться—чорніти.
Чернякъ—черняк, черняло, корéць, коряк, кóрчик.
Черпало—черпáк.
Черпальный—черпáльний.
Черпальщикъ—черпáч, черпáльник.
Черпаніе—чéрпання.
Черпать, черпнуть, почерпнуть — черпáти, черпнýти, зачерпнýти.
Чёрствость—чéрствість.
Чёрствый—черствий.
Черствѣть, за(по)черствѣть — чéрствіти, за(по)чéрствіти.
Черта—рúса, смýга, прýг, пругá, пружóк. разóк. **Чертьлица**—облáчча, рúси на виду. **Ч. характера**—цíха, рúса вдачі.
Чертёжникъ—рисóвник.
Чертёжный—рисóвний.
Чертёжня—рисóвня.
Чертёжъ—рисýнок, зáрис; план, плян.
Чертёнокъ, чёртикъ - чóртик, чортеня, чортя, бісеня, бісенятко.
Черти — чорт, чортáцтво, чортів'я, нéчисть, нечúста сúла.
Чертить—рисувáти, черкáти, карбувáти.
Чёртова борода, рос. Tragopogon pratensis L.—козéльки, козéлець, козéльці.
Чертовка—чортáця, чортáха.
Чертовски—як чóрт, по чортячому.
Чертовскій—чортячий і д. Бѣсовскій.
Чертовщина—чортáцтво, чортівня, чортовіння.
Чёртовъ—чóртів, бісів, чортячий. **Чёртовы орѣхи,** рос. Trapa natans—болотні, водяні, чóртові горіхи.
Чертогрызъ, чёртовъ обгрызокъ, ч. корень.

чёртова борода, чертогонъ трава, рос. Scabiosa Succisa L.—лю́бка, ра́нник.
Чертогъ, чертоги—по́кій, го́рница, с(ь)вітли́ця, пала́ц, по́кої, го́рниці.
Чертополошный — будяко́вий, чортополо́ховий.
Чертополохъ, рос. Garduus Gaertn—будя́к, дряпа́ч, чортополо́х.
Чёрточка—ри́сочка, пружо́к, сму́жка.
Чёртъ, чортъ—чо́рт; ку́ций, ді́дько.
Черченіе рисува́ння.
Чесалка—1) чухра́н, гре́бінь, гребло́ (че са́ти вовну і наводити во́рсу); 2) рос. Dipsacus fullonum L. — щітка, дряпа́ч, черса́к, черсака́.
Чесальный—чесальний.
Чесальщикъ, ца—чесальник. ця.
Чесаніе—чеса́ння.
Чесать, чеснуть, ся—1) чу́хати, ся, скребта́, ся, шкрі́бати, почу́хати, ся; 2) чеса́ти, (льон)—начі́сувати, (пряжу щіткою)—щі́тити; 3) сверби́ти.
Чёска—чесання, розчісування; приче́іска.
Чесночица, рос. Alliaria officinalis—кінський часна́к. свирі́ца, підгайник.
Чесноковка — голо́вка часнику́, (частина головки)—зубо́к, зубе́ць.
Чеснокъ, рос. Allium sativum L.—часни́к. **Мышій ч**. Al. angulosum L.—за́ячий часна́к, скоро́да. **Полевой, змѣиный ч.,** Al. rotundum — гадю́ча цибу́ля. **Дикій ч.,** Sempervivum tectorum L. — до́ля, ско́чки.
Чесноковый—часнико́вий.
Чесночинка—зубо́к (д. Чесноковка).
Чесночный—часнико́вий.
Чесота—сверблі́ння, сверблі́ж, сверблячка.
Чесотка, Scabies — коро́ста, сверблячка. **Заразить, ся, заболѣть чесоткой**—покоро́стявити, покоро́стявіти.
Чесоточный, чесоточный—коро́стявий.
Чествованіе—шанува́ння, шано́ба, пова́га.
Чествовать — шанува́ти, че́ствувати, честя́ти, честь дава́ти.
Честить—1) шанува́ти, велича́ти, шта́ти; 2) ла́яти, карта́ти, кобени́ти.
Честно—1) че́сно, по-че́ськи; 2) з че́стю.
Честность—че́сність.
Честный—че́сний.
Честолюбецъ,—бица — честолю́бець,—бка, шанолю́б.—бка
Честолюбіе — честолю́бність, честолюбі́вість, шанолю́бство.
Честолюбивый, во—честолю́бний, честолюбі́вий, во, шанолюбі́вий, во, шанолю́бний, во, амбі́тний.
Честь—1) честь, го́нор, до́бре ім'я́; 2) пова́га, ша́на, шано́ба, сла́ва. **Ему всѣ не въ честь**—йому́ ні́чим не догоди́ти. **Считаю за честь**—ма́ю за че́сть. **Затронуть, задѣть** честь чью — на честь чию́ наступи́ти. зачепи́ти, ущерба́ти го́нор. **Оскорбить честь**—покра́дити на че́сті, нару́шити чию́ честь **Приписывать себѣ въ честь**—вза́ведиці собі що ма́ти **Быть въ чести**—бути в пошані́вку.
Ета—па́ра. **Супружеская ч. — подру́жжа.**
Онъ тебѣ не чета; не чета тебѣ—він тобі́ не па́ра, не під па́ру; не по тобі.
Четаться—1) рівня́тися (з ким, до ко́го); 2) гра́ти в чіт чи ли́шку, цята́тися.
Четверговый—четверго́вий.
Четвергъ—четве́р (р. четверга́), (перед Петрівкою)—сухи́й четве́р.
Четверенькомъ, у виразі: **„на четверенькахъ"** — ра́чки, о́карач;—**лазить**—ра́чки ла́зити, рачкува́ти.
Четверикъ—четверя́к (міра збіжжа).
Четверобрачіе—четвероже́нство.
Четвероякій—четвероя́кий.
Четвероякъ—четвероя́ко.
Четверить—четвертува́ти.
Четверицею—вчетве́ро.
Четве́рка—1) четвірка, чвірка (в картах); 2) четверня́, штирня́ (коней).
Четверной—четверня́й, почві́рний.
Четверня—штирня́, чві́рка ко́ней, четверня́.
Четверо—че́тверо.
Четверомѣстный—на чота́рі осо́би.
Четвертакъ—четверта́к, півко́пи (25 коп.)
Четвёртка—чве́ртка.
Четвертной—чвертко́вий.
Четвертовать—четвертува́ти, чвертува́ти.
Четвертокъ—д. Четвергъ.
Четвертушка—чве́ртка (паперу).
Четвёртый—четве́ртий. **Въ началѣ четвёртаго**—по тре́тій годи́ні. **Половина четвёртаго** — пів на четве́рту, до четве́ртої.
Четверть — 1) чве́ртка, чве́рть, четверти́на; 2) че́тверть (зерна).
Чётки—чо́тки, ли́ствиця.
Чётній, чётко — читкий, чита́льний, чита́льно
Чёткость—чо́ткість, чита́льність.
Чётный—чітний, пара́стий.
Чётъ—чіт, до па́ри. **Чётъ или нечетъ?**—чіт чи ли́шка? до па́ри чи не до па́ри?
Четыре — чота́рі, чота́ри, шта́рі, шта́ри. **Четыре съ половиною**—пів п'ята
Четырежды — чота́ри рази по. **Ч. четыре**—чота́ри по чота́ри
Четверозубецъ—чверезу́б, штирьозуб.
Четыреста—чота́риста, шта́ріста.
Четыреугольникъ—чотирику́тник.
Четыреугольный—чотирику́тний.
Четырёхдневный—чотириде́нний
Четырехклассный—чотирикласо́вий, штирикласо́вий, четверокласо́вий.
Четырехлѣтній—четверолі́тній, чотирилі́тній.
Четырехмѣсячный — четверомі́сячний, четиримі́сячний.
Четырёхпольный -на чота́ри зміни.
Четырёхсложный—чотирискладовий.
Четырехсотый — чотирисо́тий, штирисо́тий.
Четырёхсторонній—чотирибо́кий.
Четырнадцатый—чотирна́дцятий.
Четырнадцать — чотирна́дцять, штирна́дцять.
Чехонь, риба Cyprinus cultatus—чехо́нь.
Чехолъ—чехо́л, покрове́ць (р. покрівця́).
Чёхъ—чханій.

Чечевица, рос. Ervum Lens L. — сочеви́ця, со́чка, (ш)чачави́ця.
Чечевичный—сочеви́чний, ш(ч)ачави́чний.
Чечевицеобразный—сочкува́тий.
Чечениться—комези́тись.
Чечеть, чечётка, пт. Fringilla linaria — чечі́т, чечі́тка, чечі́точка.
Чешуекрылый — лускокри́лий. **Чешуекрылыя насѣкомыя**, Sepidopter — лускокри́лі кома́хи, лускокрильці.
Чешуеобразный—лускува́тий.
Чешуйница, рос. Lathraea Squamaria L.—петрів хрест, шпараго́вий ряст, ма́слянки.
Чешуйный—лусковий.
Чешуистый, чешуйчатый — луска́тий, лускува́тий.
Чешуя—луска́, (на гадюці)—лино́вище.
Чибисъ, пт. Fringa vanellus—ча́йка.
Чиазый—ще́дрий.
Чижевникъ, рос. Cytisus biflorus L Her.—зіно́вать, рокито́вий кущ, дереза́.
Чижъ, чижикъ, чижовка—чиж, чи́жик, чижиця (пт. Fringilla spinus)
Чикать, чикнуть — 1) різати, чу́кати, чикри́жити; 2) цо́кати.
Чилига, рос.—1) Caragana fratescens Dc.—дереза́, люкре́ція, сибі́рка, рокита́, чепіжник; 2) д. **Чижевникъ**.
Чиликанье — ц(ь)вірінькання, ц(ь)ві́ркіт, (р. ц(ь)ві́ркоту), ц(ь)ві́ркота́ння.
Чиликать, чиликнуть — ц(ь)вірінькати, цьвіркота́ти.
Чилимъ, рос. Trapa natans L. — болотні, водяні, чортові горіхи. **Земляной ч.** Tribulus terrestris L. — колючки́, якорці.
Чина, рос. Lathyrus pratensis L.—горо́шок, журавли́ні стручки́.
Чинаръ, рос. Platanus orientalis L.—я́вір.
Чинить—1) (учинить, ся)—чини́ти, робити, твори́ти, діяти, учини́ти, счини́ти, зроби́ти, уді́яти, ся; 2) (начинить) —начиня́ти, напиха́ти, набива́ти, начини́ти, напхати, наби́ти; 3) (починить)—лагодити, лата́ти, пола́годити, полата́ти; 4) набива́ти (бомбу).
Чиниться—церемо́нитися.
Чинишко—чино́к.
Чинка—лата́ння, ла́годження.
Чинность—присто́йність, поря́дність.
Чинный, но—присто́йний, поря́дний, но.
Чиновникъ—урядо́вець.
Чиновническій—урядо́вців, уря́дницький.
Чиновный—сановитий.
Чинъ — 1) ра́нга, чин; 2) стан, стать, зва́ння; 3) чин, уста́в, поря́док і д. Обря́дъ.—**Чинъ чиномъ**—як слід, як во́диться, як годиться.
Чирей—чиря́к, чи́рка, болячка.
Чирикать—д. **Чиликать**.
Чирикъ—ц(ь)ві́рінь.
Чирокъ—(пт.) чире́нка. Anas crecca.
Чирышекъ—чирячок.
Чирьеватый—чирякува́тий.
Числение—числення, лічення, рахува́ння.
Численность—число́, чи́сельність, кі́лькість.
Числитель—чи́сельник, числа́тель.
Числительное имя—числі́вник.
Числить, ся—чи́слити, ся, лічи́ти, рахува́ти, ся.
Число—1) число́. **Среднимъ числомъ** — се́реднім лі́ком, пересі́чно; 2) число́, день (місяця).
Чистоганъ—готові гро́ші, готі́вка, готови́к і д. **Наличность**.
Чистенькій—чисте́нький.
Чистехонько—чисте́сенько.
Чистилище—чиста́лище.
Чистильщикъ, ца—чистильник, ця.
Чистилищный—чиста́лищний.
Чистительный—1) чиста́льний; 2) прочис(т)ний.
Чистить, вычистить, очистить, ся—чи́стити, обчища́ти, обчи́стити, ви́чистити, ся. **Ч. трубу**—трусити са́жу, комін.
Чистка, чищеніе—чи́щення.
Чисто—чи́сто, че́пурно, охайно. **Чисто-начисто**—усе́ чи́сто, ге́ть усе́, чисті́сінько усе́.
Чистокровный—чистокро́вний, племінний (кінь).
Чистописаніе—красно́пис, красне писа́ння.
Чистоплотка — охайниця, чепуру́ха, перебилю́ха.
Чистоплотность—охайність, че́пурність.
Чистоплотный, но — охайний, охайливий, чепурний, чепури́стий, че́пурно, охайно.
Чистоплетъ, ка — чепуру́н, ха, чисто́к, охайник, ця.
Чистополье—чи́сте по́ле.
Чистосердечіе—щиросе́рдя.
Чистосердечность — щиросе́рдість, щи́рість.
Чистосердечный, но—щиросе́рдий, щирий, щиросе́рдо, ща́ро.
Чистота—чи́стість, чистота́; че́пурність, охайність.
Чистотка—чепуру́ха.
Чистотѣлъ, рос. Chelidonium majus K.—чистоті́л, чи́стак, глекона́р, гле́чконар, гладишник, ростопаш, сіре зілля, старовина́, ластовине зілля, чистя́к, чисте́ць.
Чистый—чи́стий, я́сний; с(ь)ві́тлий; сльозови́й (про воду); білий, щирий, ви́разний; су́тий. **Изъ чистаго золота** —щирозло́тий.
Чисть—чиста́на, новина́, лісовиння, зруб.
Чистякъ—1) д. **Чистотѣлъ**; 2) білола́кий.
Чистяка—білола́ця.
Читальщикъ—псалти́рник.
Чтеніе—чита́ння.
Читатель, ница—чита́ч, ка, чита́льник, ця, чите́ць, чита́ка (іронично).
Читать, прочитать—1) чита́ти, (не виразно)—харама́ркати, хама́ркати, (ледве по складах) — слебезува́ти; 2) викла́дати нау́ку яку́.
Чиханіе—чхання, чи́хання, ачхи́кання.
Чихарда—до́вга лоза́.
Чихать, чихнуть, ся—чха́ти, чи́хати, ачхи́кати, чмихати, чхну́ти, ачхи́кнути,

Чихающій часто—чхун.
Чихирникъ—п'яни́ця.
Чихирничать—пія́чити.
Чихирь—молодо́ вино.
Чихота—чіха́вка, чіха́виця.
Чихотка, рос. Veratrum album L.—біла чемери́ця, чемерни́к, ця.
Чихъ—чханнѧ. ач-хі́.
Чичероне——поводи́рь, поводи́рь, поводи́тарь.
Чище—чистіше. **Какъ можно чище**—як найчистіше.
Членовредительство—умисне скаліченнѧ.
Членскій—чле́нський. **Ч. взносъ**—вкла́дка.
Членъ—1) член, (громади)—громади́нин, громади́нець, (братства)—бра́тчик, (спілки)—спі́льник, сумі́сник, (запорожської Січі)—січови́к, бра́тчик; 2) член, артику́л. **Пожизненный членъ**—довічний, досме́ртний член. **Почетный членъ**—поче́сний член. **Дѣйствительный ч.** — ді́йсний член. **Членъ сотрудникъ**—член співробітник.
Чмоканье—цмо́каннѧ.
Чмокать, чмокнуть, ся — цмо́кати, ся, цмо́кнути, ся.
Чмокъ—цмок.
Чмякать—пля́мкати.
Чоканье—цо́каннѧ,
Чокать, чокнуть, ся—цо́кати, ся, торка́ти, цокнути, торкну́ти, ся, чаркува́тися.
Чокъ—цо́каннѧ.
Чокъ—цок.
Челна—чубо́к.
Чопорность—ви́мушеність, пересáда, натя́жка, ненатуральність.
Чопорный, ко—ви́мушений, пересáдний, но, ненатура́льний.
Чортъ, (мн.) **черти**—чорт, чорта́ка, біс, д(и)ія́вол, лиха́й, нечи́стий, нечиста си́ла, пеке́льник, ді́дько, ку́ций, куцáн, (болотний)—анцáболот, (водяний)—воданúк, майтáн, (домовий)—домовúй, домовúк, (лісовий)—лісовúк, лісу́н, полісу́н, гайовúк, (що живе в очереті)—очере́тяник. **Убирайся къ чорту!**—геть к бісу, іди к чортáм! **Чортъ тебя побери**—нехáй тебé чорті візьмуть. **Чортъ знаетъ какъ**—чорʻзна що, каʻзна що, біс бáтька зна що. **Къ чертямъ на кулички!**—до чортів на вúступці.
Чоска—1) чесáння, і д. Чéска; 2) клóчча, пачíскú.
Чревастый, чревatый—черевáтий, багáтий на.
Чревата я—черевáта і д. **Беременная.**
Чревать—черевáтіти і **Брюхать.**
Чрево—чéрево.
Чревовѣщаніе—вíщáння, ворóження на тéльбухах, на нýтрі.
Чревовѣщатель—вíщун, ворожбúт на тéльбухах, на нýтрі.
Чревоугодіе—обжúрство, догíдливість чéревом.
Чревоугодникъ, ца—врожóра і д. **Обжора**; ласýн, ха і д. **Сластолюбецъ.**
Чреда—чéргá і д. **Очередь.**
Чрезвычайно—надзвичáйно, занáдто.
Чрезвычайность—надзвичáйність.
Чрезвычайный—надзвичáйний, страшéнний.
Чрезмѣрно—над мíру, надмíрно, незавмíру, через вéрх.
Чрезмѣрность—надмíрність, нáдмір.
Чрезмѣрный—надмíрний.
Чрезплечный—черезплíчний.
Чрезполосно—посмýжно; перескóком.
Чрезполосица—посмýжність.
Чресла—крúжі і д. **Поясница.**
Чтеніе—читáння.
Чтецъ—читéць і д. **Читатель.**
Чтитель, ница—д. **Почитатель.**
Чтить, ся—шанувáти, поважáти, величáти, ся.
Что, чего—що, чогó. **Вотъ что**—óн-що, óсь-що, óт-що. **За что**—зá що, за вíщо. **Ни за что, ни про что**—ні зá що, ні прó що **Ну, чтожъ?**—або що? **Тутъ что-то не такъ**—тут щось не тé, не так. **Что?**—що? га? чогó? **Что ли**—або́ що, чи щó. **Что нибудь**—що-нéбудь, щось, абú-що, бýдь що. **Что-то**—щось, якóсь. **Что до меня касается**—що до мéне, то... **Что есть мочи**—чим дýж. **Всѣ ни по чёмъ**—все дармá, бáйдýже. **Для чего!**—для чóго, на вíщо? **Ни къ чему**—ні нá що, ні дó чого. **Чего-то**—чогóсь, чомýсь.
Что—що.
Чтобы, чтобъ—щоб, щóби, абú, боднáй. **Чтобъ тебя, тебѣ**—щоб тебé, боднáй тебé, тобí.
Чу!—чýеш, чýете!
Чубукъ—цибух.
Чубурахнуться—гóпнути, ся, бебéхнути, гегéпнути.
Чубурахтаться—вовтýзитися, барложúтися.
Чубурахъ!—геп, бух, бебéх, шубóвсть.
Чубучный—цибухóвий.
Чубушникъ, рос. Philadelphus coronarius L.—жасмúн садóвий, ясмúн, чубукóвець.
Чувствеиность—1) почуттьóвість, почувальність; 2) похíть, похітлúвість.
Чувственный—1) почуттьóвий, почувáльний; 2) тілéсний, похітлúвий. **Предаваться чувственнымъ наслажденіямъ**—у роскошах тілéсних кохáтися.
Чувствительно—чýло; дошкýльно, болячé.
Чувствительность—чýлість. почутлúвість; дітклúвість, уразлúвість, дошкýльність.
Чувствительный—1) чýлий, чутлúвий, чýтний, почутлúвий, почувний, почýтний, жалíсний; 2) уразлúвий, шкýльний, шкулькúй, доткнувúй, дошкулькúй, дошкýльний.
Чувство—почуття, почування, чутóба. **Лишиться чувствъ**—зомлíти. **Привесть въ чувства**—одволáти, очутáти. **Прійти въ чувства**—очýняти, прочýняти, отямитися. **Чувство любви**—коханнѧ. **Чувство зрѣнія, вкуса, обонянія, осязанія, слуха**—почуття зóру, смáку,

нюху. дотику, слуху.
Чувствованіе—почуванія.
Чувствовать, почувствовать—чути, почувати, ся, вчувати, відчувати, почути, учути, зачути. Чувствовать себя—матися, мати себе, почувати себе. Чувствуется не хорошо—не добратьсь (кому). Ч. силу, ч себя въ силѣ—чутися на силі. Я не чувствую за собою никакихъ грѣховъ—я не чуюся ні в яких гріхах, провинах. Дать себя почувствовать—датися в знаки.
Чугунный—чавунний. Ч. котелъ—чавун.
Чугунъ—чавун.
Чудакъ, чудачка—чудний, на, химерник, ця, чудак, чудар, дивак.
Чудачество—чудацтво, дивацтво.
Чудачить, чудесить, чудесничать—химерувати, дивачити, чудачити; штуки витворяти, фіглі строїти.
Чудесникъ, ца—1) д. Чудакъ; 2) д. Проказникъ.
Чудесность—чудовність, чудесність.
Чудесный, но—1) чудесний, дивний, чудний, чудовний, чудесно, дивно, чудовно; 2) чудовий, миленний, чудесний, чудово, чудесно.
Чудиться—здаватися, видаватися.
Чудный, но—чудовий, во; дивний, предивний; на прочуд
Чудо—чудо, диво, (велике)—предиво, чудо диво.
Чудовище, чудище—мара, марюка, потвір, потвора. почвара, чудище. страхіття, дивогляд.
Чудовищность—дивоглядність.
Чудовищный—дивогляднний, почварний.
Чудодѣй—чудодій і д. Чудакъ.
Чудодѣйственный—чудодійний.
Чудодѣйствовать—чудодіяти.
Чудотворецъ—чудотворець.
Чудотворный—чудотворний, чудодійний, чудовний.
Чудоцвѣтъ, чудоцвѣтникъ, рос. Mirabilis Salapa L.—царська борідка.
Чужакъ, чужанинъ—чужий, чужанин, чужанець.
Чужбина, чужбинка—чужана, чужа чужина, чужа сторона, чуженица.
Чужданіе—цураннія.
Чуждаться—цуратися, чужатися, ухилятися, сахатися.
Чуждый—1) чужий; 2) непричетний (до чого), вільний (од чого).
Чужевѣрный—чужовірний.
Чужеземецъ—чужоземець.
Чужеземный—чужоземний.
Чужестранецъ, чужестранка—чужанець, чужоземець. чужоземка, чуженин, чуженка.
Чужестранный—чужоземний, чужосторонній, чужинецький.
Чужеядный—чужоїдний. Ч. растеніе, Planta parasita—чужоїдна рослина.
Чужой—чужий; сторонній.
Чуланъ, чуланчикъ—комірка, комірчина, ванькір.
Чулокъ, (мн) **чулки**—панчоха, панчохи, панчішка, панчішки.
Чулочникъ, ца—панчішник, ця.
Чулочный—панчішний.
Чума—чума, джума, моровиця.
Чумазка, чумазый—нечупара. нехлоя, нехлюй і д. Неопрятный.
Чуминча—1) ополоник, вареха, шумівка. (Д. під сл. Ложка); 2) нехлоя, задрипанка, замазура.
Чумный—чумний, моровий, зачумлений.
Чупрунъ—чуб, чуприна.
Чура—жорства (д. Песокъ).
Чурбанъ—1) пень, колода, оцупок, оцупок; 2) опудало, незграба, неотеса, мамула і д. Неповоротлибый.
Чурка, чурочка—цурка, цурочка.
Чуръ—цур.
Чуткій—чутливий, чуйний, сторожкий.
Чутко—чутко, чуйно; пильно, уважно
Чуткость—чуткість, чуйність.
Чуточка, у виразі: **чуточку**—годиночку. хвилинку, трошечки.
Чуть і чуть-чуть—ледве, ледві, трохи. **Ни чуть не бывало**—зовсім ні. **Чуть ли не—трохи чи не. Чуть ли не тавотрохи чи не тее, либонь тее. Чуть-чуть не**—мало що не, трохи-трохи не, трохи, трішечки не.
Чутьё—1) чуття, почуття; 2) нюх.
Чухать, расчухать—смакувати, куштувати, розсмакувати, роскуштувати
Чухъ!—ваць, ваць! аць!
Чучело—опудало. страхопуд, маняка, одоробало, доробало.
Чушка—1) підсвинок; 2) цурка (д. Палка).
Чушки—кобури (на пистолі, при сідлі).
Чуять, почуять—чути, почувати, учувати, почути, зачути, учути.
Чѣмъ—ніж, а ніж, чим, як; од, від, над. **Чѣмъ дальше, тѣмъ...**—що далі, то... **Чѣмъ скорѣе, тѣмъ лучше**—чим швидче, тим краще. **Бѣги чѣмъ скорѣе**—біжи чим дуж, яко мога швидче. **Чѣмъ бы сѣсть за работу, онъ только гуляетъ**—замість того, щоб сісти за роботу, він гульки справляє, він тільки гуляє. **Свинецъ тяжелѣе, чѣмъ мѣдь**—оливо тяжче від міді.
Чюмъ—курінь, катряга і д. Шелашъ і Кибитка 2.

Ш.

Шабашевать, отшабашезать—шабашувати, шабасувати, перешабашувати.
Шабашить, ошабашить—шабашити, пошабашити. покінчати роботу, обробитися.
Шабашка—неробочий, вільний, гуляший

час.

Шабашный — 1) неробо́чий день, час; 2) шабаш(с)о́вий, сабашко́вий.

Шабашъ—1) ша́баш, са́баш, ша́бас, суббо́та (у жидів); 2) го́ді, шаба́м!

Шаберъ—сябе́р, сябро́.

Шаблонный—шаблоно́вий, утёртий.

Шаблонъ—зразо́к, шабло́н.

Шавка—ку́ндель (пес).

Шавкать—ша́мкати, шавкотіти.

Шагала, шагало—циба́нь, циба́тень, циба́тий.

Шаганіе—ступа́ння.

Шагать, шагнуть—ступа́ти, ци́бати, ступну́ти, цибну́ти.

Шагистый—цибатий.

Шагринозный—шагре́ньовий.

Шагринъ—шагре́нь (ослова або лошакова вичинена шкура).

Шагъ—сту́пінь, ступа́, крок. **Шагомъ**—ходо́ю, ступо́ю. **Шагъ за шагъ** — ходо́ю, по́ступцем, нога́ за ногою. **Дѣлать большіе шаги**—ши́роко ступа́ти, ци́бати. **Тихимъ шагомъ**—тихою ходо́ю. **Убавить шагу** — вкоротити ходи́, зменшити хо́ду.

Шадринъ—зола́.

Шайка—1) ватага, ба́нда, зграя, ша́йка; 2) ри́жка.

Шакалъ, з(ь)в. Canis aureus—шака́л.

Шалапай — шелихвіст, шалапу́т, ледащо, гульвіса, ло́дарь, ле́дарь.

Шалашный—курінний.

Шалашъ—шала́ш, курінь, катря́га, бу́да, халабу́да, халабудка. **Ярмарочный шалашъ**—ятка, я́точка.

Шалберить, шалберничать—1) байдикува́ти, байдува́ти, ба́йдики бу́ти; 2) дурни́цю нести́, баля́си точи́ти.

Шалберъ—байда, гультя́й і д. **Праздношатающійся.**

Шалить—пустува́ти, жирува́ти.

Шалнеръ—завіска; ва́лець.

Шаловливость — пустотли́вість, свавільство.

Шаловливый, во—пустотли́вий, во, пу́стований, но. жартовли́вий, во.

Шаловство, шалость—пустота, пустува́ння, пу́стощі.

Шалунъ, шалукохъ, шалунишко — пусту́н, жиру́н, свавільник, свавольець, брику́н, збито́шник, ко́котень, (здр.)—, пусту́нчик, брикуне́ць, (зб.)—пусто́та.

Шалунья — пусту́ха, пусту́шка, жиру́ха, брику́ха, збито́шниця.

Шалфей, рос. Salvia officinalis L.—шавлія, шальвія.

Шалфейный—шавлієвий, шальвієвий.

Шаль—1) дур, дурійка і д. **Дурь**; 2) шаль.

Шальной—шале́ний, навісни́й, навіже́ний, несамовати́й, божевільний; (про собак)—скаже́ний.

Шалѣть, ошалѣть—шаленіти, дуріти, навісніти, казитися, ошаліти, здуріти, знавісніти, сказитися.

Шаманить—чарува́ти, дура́ти.

Шаманъ, ка—д. **Колдунъ, колдунья.**

Шамая, шемая—риба́ Arpius clupeoides—шамайка, Alburnus clupeoides Pall—селя́вка, підкря́жний сине́ць.

Шампиньонъ, гр. Agaricus campestris L., A. edulis Bull.—печери́ця, печери́чка.

Шамшать—гундо́сити, шо́кати.

Шамшитъ—(росл.) букшпан Buxsus sempervirens.

Шамшитовый—букшпано́вий.

Шандалъ—с(ь)вічни́к

Шандра—рос. Marrubium vulgare L.—ша́ндра, M. peregrinum Peich.—бі́лий желізня́к, ви́жма, ша́ндра.

Шанецъ—ша́нець, окіп.

Шанцевать—шанцюва́ти, робі́ти шанці.

Шапка—1) шапка (переважно тепла), (смушева гостроверха)—шлик, шличо́к, (повстяна)—маге́рка, яломо́к, (з наушниками)—малаха́й, (куллата і висока)—ку́чма, (овеча)—би́ра, бу́рка, (чабанська)—чаба́нка, (сукняна)—шо(е)ломо́к, (обшита кабардою, у запорожців)—кабарди́нка, (з ріжками на взір конфедератки)—рогачка; 2) вине́ць, коро́на.

Шапки, шапочки, рос. Tagetes erecta L.—повняки́, купчак, жовтяки́ (гвоздики).

Шапочникъ—шапкарь, шапова́л.

Шапочный—шапкови́й. **Ш поклонъ**—шапкува́ння. **Ш. разборъ**—шапкобра́ння. **Пришёлъ къ шапочному разбору**—прийшо́в на шапкобрання.

Шапчёнка—ша́пиця, шапчи́на, шапчи́нка.

Шапша—ві́сівки пшеничні.

Шарабанъ—шараба́н.

Шаравары—штани́, шарава́ри, (середня частина)—матня́, (нижня)—холо́ші.

Шарада—шара́да, за́гадка (на слово).

Шарахнуться—ки́нутися, метну́тися, шарпну́ти, шарахнути; 2) гепнути, ся, бебе́хнути, ся.

Шареніе—ни́шпорення.

Шарикъ—ку́лька.

Шарить—ша́рити, ни́шпорити.

Шарканье—шу́ркання; чо́вгання.

Шаркать, -кнуть—шу́ркати, шу́ркнути, чо́вгати.

Шаркотня—шурканя́на; човганя́на.

Шаркъ—шур! човг!

Шарлатанить—шарлата́нити.

Шарлатанскій—шарлата́нський.

Шарлатанство—шарлата́нство.

Шарлатанъ—шарлата́н, шалага́н, шелихвіст.

Шарлаховый—жарки́й (колір).

Шарлота, рос. Allium ascalonicum L.—трибу́лька і д. Лукъ.

Шармаина—катери́нка.

Шармэщикъ—катери́нник.

Шарниръ (в дверях)—пе́тник.

Шаровидность—кулястість, кулюва́тість.

Шаровидный—кулястий, кулюва́тий; опу́клий, круглобо́кий, кругля́стий

Шароглавъ, рос. Echinops sphaerocephalus L.—ростро́пша, мнач, во́вчі я́блука, будя́к бі́лий.

Шаромыжникъ, ца—дармоїд, ка, чужоїд, ка.

Шаромыжка, у вираз: „**на шаромыжку**"—на дурнúчку, на дурнúцю.
Шаромыжничать—жúти на дурнúчку, чужóїдом жúти.
Шарообразность—кулáстість, окрýглість.
Шарообразный—д. Шаровидный.
Шарфъ—шáрф(а), шáлік.
Шаръ, шарикъ—кýля, кýлька, (скляний)—бáнька, (що ним гладять намітки)—гáло, гáльце, (дерев'яний невеличкий)—гáлка, (з шерсти то-що)—опýка, (з тіста)—гáлька, галýшка, балáбуха, балáбушка, (дерев'яна, що діти підбивають ковíньками)—свúнка.
Шастить—шелестíти, шамотíти.
Шасть—шусть, сусíль, тиць.
Шатанíе—1) хитáння, колиханá; 2) вóштання, сновигáння.
Шатать, шатнуть, пошатнуть, ся—1) хитáти, колихáти, коливáти, хитнýти, колихнýти, схитнýти, похитнýти, ся; 2) хитáтися, точáтися, хитнýтися, поточáтися.
Шататься—вíятися, хилáтися, блукáти, тинúтися, нúкати.
Шатерникъ—намéтник, шатéрник.
Шатёрный—шатрóвий, намéтний.
Шатёръ—намéт, шатрó, шатéр. **Живущій въ шатрѣ**—шатéрник.
Шатúй, шатно—хитки́й, хúтко, хистки́й, хúстко, хилки́й, хúлко, хибки́й, нестáлий, непéвний.
Шаткость—хúткість, хúсткість.
Шатунъ, шатунья—волоцю́га, заволóка, швéндя.
Шаферъ—дружкó, дружба, боярин, (старший)—стáршій, боярин, (помішник)—піддружий.
Шафирникъ, ца—плетýн, плетýха.
Шафирничать—д. Сплетничать.
Шафранный—шафранóвий, шапранóвий.
Шафранъ, рос. Crocus sativus L.—шафрáн, шапрáн.
Шахматный—шаховúй, шáхматний. **Ш. доска**—шахівнúця. **Ш. игра**—шáхи, шáхмати.
Шахматъ—вічко (на шахівниці).
Шахматы—шáхи, шáхмати.
Шахта—шáхта, зáкіп, щиб **Наклонная, вертикальная, продольная ш.**—укíсна, похáла, сторчовá, простопáдна, подóвжня ш. **Водоподъемная ш.**—водотя́гла ш. **Воздушная ш.**—протягóва ш.
Шахтёръ—шахтáрь, шахтúрь.
Шахтный—шахтовúй.
Шахъ—1) шах (перський); 2) шах (у грі в шахи)
Шашаль—метенúця.
Шашель, Teredo navalis—шáшель.
Шашечница—дамнúця.
Шашечный—дамковий. **Ш. игра**—дамкú.
Шашка—1) дáмка; шáшка; 2) шáбля черкéська.
Шашни—каверзи, штýки і д. Продѣлки
Шаябра—помелó, (держално)—помелúще.
Шаябрить—шарувáти помелóм.
Шваленя—швáльня, кравéцтня.
Швальъ—швед, швéдин.
Швейникъ, швеинъ—швáччин.
Швейный—швáцький. **Ш. машина**—швáцька, кравéцька машúна. **Заниматься швейнымъ мастерствомъ**—швачкувáти. **Швейное мастерство**—швачкувáння.
Швейцарская—швайцáрня.
Швейцаръ—швайцáр і д. Привратникъ.
Швеція—Швéдчина, Швéція.
Швея, швейка—швáля, швачка, швáха, (що вишивае шовком або золотом і сріблом)—гантáрка.
Шворень—свóрінь, швóрінь, шкворінь.
Швыркомъ—навкидú, навкúдячá.
Швырокъ—кид.
Швыряніе—кáдання, шпурлúння.
Швырять, швырнуть—шпурлáти, швиргáти, шпýрити, швирляти, шпурнýти, швиргонýти.
Шевеленіе—ворýшіння.
Шевелять, шевельнуть, ся—ворýшати, ся, рýхати, ся, ворухнýти, ся, поворухнýти, ся, зворухнýти, ся. **Шевелить усами**—моргáти вýсом **Ш сѣно**—перегортáти сíно.
Шеверенька—кýча, кóпець (Д Кѣтка).
Шеврунъ—галýн, пашúвка (на рукаві).
Шедевръ—шедéвр, архидíло.
Шейка—шúйка.
Шейный—шúйний. **Шейныя сочлененія**—в'язи.
Шейшка—шáйка.
Шейца—шúйка.
Шеколадный—шеколáдний, чеколáдний.
Шеколадъ—шеколáда, чеколя́да.
Шелгукъ—тóрба (матроська).
Шелёжка—шалівка, шальóвка.
Шелестить—шелестíти, шамотíти, шиширхнути.
Шелестъ—шéлест, шелестíння, шамотня́, шамотíння.
Шелестящій—шелеснáтий, шамкúй.
Шелковздкый—шовкувáтий.
Шелковика, шелковинка—шовковúна, шовчúна, шовчúнка.
Шелковистый—шовковúстий.
Шелковица, рос. Morus nigra et alba—мóрва. шовкóвиця, бíла шовкóвиця, (безплідна)—шовкýн.
Шелковичный—шовкóвичний. **Ш. червь**—гýсениця шовкопря́да, шовковúк. Bombyx mori L.
Шелководство—шовківництво.
Шелководъ—шовковóд, шовківник.
Шелковый—шовкóвий. **Шелковая матерія**—шовк, саета, едвáб, блавáт.
Шелкопрядъ, ком. Phalaena bombyx—шовкопря́д.
Шелкъ—шовк.
Шелуди—шолуді, пáрхи.
Шелудивый—шолудúвий, парханий.
Шелудивѣть—шолудúвіти.
Шелудивъ—шолудúвець, парханч.
Шелуха—лупúна, лупúння, шолупáйка, лупáйка, шолупúна; луска, лупá, шужúна.

Шелуховатый—лушпайкуватий, лускатий.
Шелушеніе—лущення.
Шелушить—лускати, лущити, лузати.
Шелыхать, шелохнуть, ся—ворушати, ворухнути, ся, колихнути, ся.
Шельма—шельма
Шельмовать—шельмувати; банітувати.
Шепелявость—шепелявість.
Шепелявый, во—шепелявий, во.
Шепелять, прошепелять—шепеляти, шепеляві́ти, прошепеляві́ти.
Шепелюнъ, шепетунъ, шепелюнья, шепетунья—шепеля́вець, шепеля́вка.
Шепетливый—шепелявий, шепеля́вий.
Шепотня—ше́піт, шепотіння
Шёпоть—ше́піт, шепота, шепотіння, ше́пти. **Шёпотомъ**—по́шепки.
Шептала—брусви́на (овоч).
Шептаніе—шептання, шушука́ння.
Шептать, прошептать—шепта́ти, шепоті́ти, прошепоті́ти.
Шептаться—шепта́тися, тишкува́тися, ни́цкатися.
Шептунъ, шептунья—1) шепту́н, ха; 2) шепту́н, ха, шепоти́нник, ця, підсу́хач і д. Наушникъ.
Шеренга—ла́ва, ряд, шере́га. **Ставить въ шеренгу**—ста́вити в ла́ву, в ряд, шерегува́ти.
Шеренговый—шере́говий, рядови́й.
Шероховатость—шерша́вість, ше́рсткість; рапа́тість; кострюба́тість.
Шероховатый—шершавий, шерсткий; кострюбатий, рапатий.
Шерошить—їжити, шерша́вити, кошлати, кошмати́ти, куйовдити.
Шерстобитъ—валю́шник.
Шерстобитье—биття́ ше́рсти, во́вни.
Шерстобойня—валю́шня.
Шерсточесальная машина—чухра́н, чеса́льна машина.
Шерсть—шерсть, (овеча)—во́вна, (з ильонських овець)—ильо́нка, (з іспанських)—іспанка, (з ніг овець)—обніжки
Шерстяной—шерстяни́й, вовня́ний
Шершавость—шерша́вість; шерхлість.
Шершавый—кошлатий, кострюбатий; шерша́вий, шерхлий.
Шершавѣть—шершавіти, кошлатіти, (про шкуру)—ше́рхнути.
Шершень, ком. Oestrus—ше́ршень, шершу́н.
Шествіе—хід, похід
Шествовать—ітй. ступати, виступа́ти.
Шестеринъ—шестери́к.
Шестерично—шість раз.
Шестёрка—1) шестерня́, шестірня (коней); 2) ші́стка (в картах).
Шестерной—шестиразови́й.
Шестерня—шестерня́ (механ.).
Шестеро—ше́стеро.
Шестигласный—шестиголо́сий.
Шестидневный—шестидне́нний.
Шестилѣтній—шестилітній. шестирічний.
Шестисторонній—шестибічний.
Шестисторонникъ—(мат.) шестистін.
Шестиугольникъ—шестику́тник.
Шестиугольный—шестику́тний.
Шестнадцать, шестнадцатый—шістьна́дцять, шістьна́дцятеро, шістьна́дцятий.
Шестокъ—прилічок.
Шестоперъ—пірна́ч.
Шестой—шо́стий, ше́стий. **Шестая часть**—шести́на.
Шесть, шестинъ—жерди́на, жо́рдка, (у рибалок)—бовт, бовть, (довгий, щоб одпихувати)—ля́нка, (стромляти) віха, ти́чка, тичи́на, (знімати овочі з дерева)—ли́пці.
Шесть—шість (р. шести́ і шости́).
Шестьдесятъ—шістьдеся́т.
Шестьсотъ—шісо́т, шістьсо́т.
Шестью—шість разів, шістьма́, шістьома́. **Шестью шесть**—шість на шість.
Шефъ—шеф.
Шея—ши́я, (здр) ши́йка, (поб.)—ши́йка, (задня частина)—гамали́к, карк. (де саме в'язки)—в'я́зи, (у воза верхня части́на)—карк, (передня)—підго́рля, підгорлиця, підго́рлина, во́ло; (та частина, на котру упирається ярмо)—при́пір. **Сломать шею**—скрути́ти, звернути в'язи. **Съ толстою шеею**—шия́н, гамаликува́тий. **Съ длинною шеею**—довгов'я́зий.
Шибалка—шиба́лка.
Шибкій—швидки́й, прудки́й.
Шибко—1) шви́дко, пру́дко, ху́тко; 2) си́льно, ду́же, шпарко.
Шибкость—швидкість, пру́дкість, ху́ткість, шпа́ркість.
Шибче—шви́дче, пру́дчіш, ху́тчій, ху́тче.
Шиворотъ—ко́мір.
Шиканье—ши́кання.
Шикарность—шикарність, шико́вність.
Шикарный—шикарний, шико́вний.
Шикать, ошикать—ши́кати, обши́кати.
Шикша, рос. Empetrum nigrum L.—вода́нка, голубинець.
Шикъ—шико́вність, шик.
Шило, здр. **шилишко**—ши́ло, (здр.) ши́льце, (котрим роблять дірочки в решеті то що)—пробійник.
Шилообразный—шилува́тий.
Шилохвостъ—качка гострохво́стка. Anas acuta.
Шильный—шилови́й.
Шильчичать—шахрува́ти.
Шина—ши́на.
Шинелевый—шино́левий, плащови́й.
Шинель—шине́ля. плащ.
Шинкованіе—шаткування. Инструментъ для шинкованія—шаткі́вни́ця.
Шинковать—шаткувати. **Шинкованный** шатко́ваний.
Шинованный—бушо́ваний (про́ колеса),
Шинный—ши́новий.
Шинокъ—шинк, шинь, шино́к. шинь о́к.
Шиповатый—колючкува́тий, терни́стий, шпичкуватий.
Шипозникъ, рос. Rosa canina L.—шипши́на, ди́ка ро́жа, шипча́к. R. eglanteria L.—жо́вта шипши́на.
Шиповниковый—шипши́новий.
Шиповый—колючкува́тий.

Шкучесть—мусува́ння.
Шкучій—мусу́ючий.
Шлякъ — 1) риба Acipenser Schypa—віз (з породи осетрів); 2) шки́лька, колю́чка, те́рня терни́на; 3) гак (в пі́дкові); 4) шпо́ник.
Шипѣніе—шипі́ння; сича́ння; шкварча́ння
Шипѣть, шипнуть—шипі́ти, шипотіти, сича́ти, засича́ти, (про сало, масло на огні)—шкварча́ти, зашкварчати, (про воду)—булькотіти, клекотіти. **Шипящій самоваръ**—шипу́чий самовар
Шире—ши́рше.
Ширина — ширина́, шир, широта́, широчина́, широчі́нь. **Въ ширину. шириною** — уши́р, уширшки, вши́ршки завши́р, завши́ршки, навши́ршкі́ уширочі́нь
Ширять, расширить — ши́рити. широчи́ти і д. **Расширять**
Ширкать, ширкнуть—чо́вгати, човгну́ти.
Ширма, (частіше мн.) **ширмы** — парава́н, засло́на, перегородка, (маленькі)—**хистóк**.
Широкій—широ́кий, (дуже)—широче́нний. широчо́зний. **Широкая низменность** розді́л, роздо́лля.
Широко—широ́ко.
Широкобедрый—бедра́тий.
Широковатый—тро́хи широ́кий.
Широковѣтвистый—широкогілля́стий.
Широкогорлый—широкошиї́й, (про пля́шку)—широкогорлий.
Широкогрудый—широкогру́дий.
Ширококостый — маслакуватий, ширококостий.
Ширококрылый—ширококри́лий.
Широколапый—широкола́пий.
Широколиственный, широколистый—листа́тий, лапа́тий, лапастий, лопухува́тий, лопухатий.
Широколицый—широковидий, вида́тий, пика́тий.
Широколобый—лоба́тий, широколо́бий.
Широконосый—широконосий.
Широкоплечій—плечи́стий, широкоплечий.
Широковолый—оволистий.
Широкоротый—ротатий.
Широта—широ́кість широта́.
Шкрь—шир, ширина́.
Ширять—ширя́ти, кружа́ти, кружля́ти.
Шить, сшить—ши́ти, зши́ти. пошити.
Шитьё—шиття, пошиття; 2) шитво; вишива́нка, (зо́лотом, шовком) — гапту́ва́ння.
Шиферный—лупце́вий.
Шиферъ—д. **Сланецъ**.
Шишакъ—шиша́к, прилби́ця.
Шишимора—шальвіра, шахра́й; шпиг.
Шишка—1) (на тілі) — гуля, гу́тля. **гу́ля**, морг(ґ)у́ля, ґ(ґ)ург(ґ)у́ля; 2) бот. Strobilus—ши́шка, бірка, бурулька.
Шишковатый—г(ґ)уля́стий, гуглястий.
Шишконосный— шишко́ви́й. **Ш. растеніе**, Coniferae—шишкові рослини.
Шишмола, шишмолка— гургу́ля. морг(ґ)у́ля, ґунадза (велика, д. Шишка 1.)
Шишъ — ду́ля, хвиґ(ґ)а, фіґа. **Показать шишъ**—ду́лю да́ти.
Шкалинъ—каганéць (до ілюмінації).
Шкапъ, шкапчикъ—д. Шкафъ.
Шкатулка, шкатулочка—шкату́ла, шкату́лка скри́нька.
Шкатулочный—шкатулко́вий.
Шкафъ, шкафикъ—шафа, ша́хва, ша́фка. (на посуду)—ми́сник, судни́к. кре́денець, (що в кутку)—кося́к, коси́нець.
Шкаалъ—хуртовина, шквáйра.
Шквара—1) д. **Окалина**; 2) **ви́шкварок**, ви́шкварки.
Шкворень—шворінь, сво́рінь.
Школа—1) шко́ла; 2) шкі́лка, садібня, розса́дник.
Школить, вышколить—шко́лити, вишколити, муштрува́ти, вимуштрувати.
Школьникъ, ца—школя́р, школярка.
Школьническій—школя́рський, школярів.
Школьничество—школя́рство.
Школьный—шкільний.
Шкура—шку́ра, шкіра, скіра.
Шлагбаумъ—рогатка, колово́рот.
Шлякъ—жужели́ця, коріль, віпса.
Шланда, рос. Spiraea ulmaria L.—гіро́нник, огірошник, меду́ниця, бузина́ боло́тна, ка́шка, жаб'ячі конопе́льки.
Шлафрокъ—халат, шлафрок.
Шлейный—шлейовий.
Шлейфъ—шле́йф, хвіст (у су́кні).
Шлаковый—шлакови́й.
Шлемъ—1) шоло́м, миска, (частина, що над лобом)—прилбиця, шишак; 2) шлем (в картах).
Шлёндра, шляндра—мандрьо́ха, повія, хвойда. фльондра. хльо́ндра.
Шлёпаніе—шльопання; тьопання.
Шлёпать, шлёпнуть—1) шльопати, хло́пати, пло́ска́ти; 2) гепати, ге́пнути, шеле́пати. шеле́пнути. баба́хнути.
Шлёпаться, шлёпнуться—шеле́пати, ре́пати, шеле́пнутися, ге́пнути, ся, баба́хнути, бебе́хнути, берка́цьнути.
Шлепокъ—шльопанець. ляпано́ць, пля́нок
Шлея—шлея.
Шлифовальщикъ—шліфір.
Шлифовать—шліфувати, шліхува́ти; поліру́вати, личкувати.
Шлифовальный — шліфува́льний, шліхува́льний.
Шлифованіе—шліфува́ння.
Шлифовка—шліфува́ння.
Шлыкъ—д Повойникъ 1.
Шлюзъ—опу́ст (в гре́блі), шлю́за, **заста́вка**, заставки́ (в лотоках у млині).
Шлюха — повія, потіпа́ха.
Шляпа—бри́ль (соломʼяний і повстяний), капелю́х, капелю́ш, кресáня, **крисáня**—(у гуцулів), **поза шляпы**—по́за, краси.
Шляпка—1) бри́лик, капелю́шок, **капелю́шик**; 2) голо́вка (гвіздків); 3) **шапка** (у грибів).
Шляпникъ—капелю́шник.
Шляться—ве́шатися, волочи́тися, шва(о)ндяти, тинятися, броди́ти.
Шмелёвый, шмелиный—джмели́ний.

Шмель, ком. Apis terrestris—джмі́ль, чмі́ль.
Шмыгать, шмыгнуть—шмига́ти, шмигну́ти, майну́ти.
Шмыгъ—шмиг, шусть.
Шнипе́ръ—пуща́дло (у коновалів).
Шнуровка—1) шнурува́ння; 2) шнурі́вка, шнурови́ця, (коло постолів)—воло́ки.
Шнурокъ—шнуро́к, (короткий)—поворозка, (товстий і недовгий) — мо́тузь, мотузо́к. мотузка, (в штанах)—очку́р, (в косах)—підкісник, підкісничок.
Шнуръ—шнур.
Шнырять—шмигля́ти, ни́кати, ни́шкати, ся, ше́йкатися.
Шовъ—шва, шво. **По шву распоро́лось**—по шво́му роспоро́лось.
Шомполь—драч, набияк.
Шорникъ—ля́марь, ря́марь. **Быть шорникомъ**—л(р)ямарюва́ти.
Шорничество—ля́марство, ря́марство, ря́марщи́на.
Шорническій—л(р)я́марський.
Шорный—шоровий
Шорохъ—шо́рех, шамотня́, ше́лест.
Шорошить, шорохнуть, ся—шу́рхати, шамоті́ти, шорудіти, шурхну́ти, шамоті́ти, шиша́рхнути.
Шоры—шо́ри (р. шорів).
Шоссе—шосе́, соша́, шосе́.
Шоссейный—шосо́вий, шосе́йний, сошейний.
Шпага, шпажка—шпада, шпа́га, шпажка.
Шпадель—шпа́гля.
Шпажная трава, шпажникъ—рос. Gladiolus communis L.—зара́дник, коса́рик. меч, пі́вник, G. imbicatus—пі́вонник.
Шпала—зле́жень, шпа́ла.
Шпалеры—шере́г, ла́ва, ряд.
Шпанская муха, ком. Meloe Vesicatorius—ма́йка.
Шпатовый—шпа́товий.
Шпатъ (мінер.)—шпат.
Шпиговать, нашпиговать—шпікува́ти, нашпікува́ти.
Шпигъ, шпикъ—шпік, (свиняче са́ло порізане шматочками для шпікування.
Шпилять—шпиля́ти, припинати шпильками.
Шпилька—шпи́лька.
Шпиль—коловорот (котрим витягають якор).
Шпинатъ, шпинатный, рос. Spinacea oleracea—шпина́т. шпина́товий.
Шпицъ—1) шпиль. стрімля́к; 2) шпіц (собачка).
Шпицрутены—палі́чча, кий.
Шпіонить—шпигувати.
Шпіонскій—шпигу́нський
Шпіонство—шпигу́нство, зи́глядки
Шпіонъ—шпиг, шпигу́н; шепотинник; ви́відач.
Шпоры, (частіше мн.) **шпоры** — остро́га, остро́ги і д. Бодецъ.
Шпорить, пришпорить—стиска́ти, сти́снути, вдари́ти остро́гами.
Шпорникъ, шпоры кавалерскіе, рос. Delphinium Ajacis L.—сокирки́, синець(ь)ві́т, різноц(ь)ві́т, остріпки, черевички. D. Donsolida L.—сокирки́, польові сокирки́, коса́рики, за́ячі ву́шка, комарові но́сики, зозу́лині черевички.
Шпоряный—остроговий.
Шприцеваніе—шпринцюва́ння, при́скання, впри́скування.
Шприцевать—шпринцювати, при́скати, впри́скувати.
Шприцевка, шприцъ—при́скавка, бри́скавка. сикавка, ци́кавка.
Шпуля, шпулька—чо́вник (у ткачів)
Шрамный—шрамовий.
Шрамъ—шрам, рубе́ць, бли́зна.
Шрифтъ—друк, черенки́, шрифт.
Штабскій—шта́бовий.
Штабъ—штаб; генера́льна старши́на.
Шталмейстеръ—коню́щий.
Штамбъ—д. Стволъ 1.
Штандартъ—корогва́
Штандартъ-юнкеръ—хору́нжий.
Штанина—холоша, штанина́.
Штанишки—штанці.
Штаны—штани́, (спідні)—спідні, (середня частина)—матня́, (нижня)—коло́ни, холо́ші, (де очкур)—очкурня́.
Штативъ, штативъ—козе́лець, хло́пець (підпора якої машини).
Штатный—ранго́вий, шта́тний.
Штатъ—штат. ра́нга.
Штафирка—ля́штва (в спідни́ці).
Штемпелеваніе—штемплюва́ння, штемплюва́ння.
Штемпелевать, штемпелить—штемплюва́ти, штемпува́ти, штампува́ти.
Штемпель—ште́мпель, штемп, штамп.
Штемпельный—штемпльо́вий, штемплюві́й.
Штибле́ты—бо́тики, кама́ші.
Штиль—1) безві́тря (на морі), штиль; 2) д. Стиль.
Штилѣть, заштилѣть—затиха́ти, зати́хнути, ущу́хнути (про ві́тер на морі).
Штифтъ, штифтикъ—ц(ь)в'я́шок, гві́здок, гвіздо́чок, шти́фтик.
Штольня (гірн.)—штольня, підко́пи.
Штопальный—цирува́льний.
Штопальная игла—циганська го́лка.
Штопаньщикъ, ца—цирува́льник, —ниця.
Штопаніе—цирування; лата́ння.
Штопать, заштопать—цирува́ти, зацирува́ти.
Штопоръ—коркоти́г, трибушо́н.
Штора—д. Стора.
Штормъ—хуртови́на, бурхани́на, бу́ря на мо́рі, шторм.
Штофный—пля́шковий; адамашкови́й.
Штофъ—1) штоф, пля́шка; 2) шовк, сдвоб, саета, адама́шок.
Штрафованіе—штрафува́ння.
Штрафовать—штрафува́ти.
Штрафъ—штраф, пеня.
Штриховать—штрихува́ти.
Штриховка—штрихува́ння.
Штрихъ—штрих, ри́са, ри́ска.
Штука—1) шту́ка; Ш. холста, сукна, (або иншої тканини)—сувій, коло́да, по́став; 2) шту́ка, фі́гель, ви́кидка, ви́тинка, фи́гель, штуке́нція.
Штукарить, заштукарить — штукарюва́ти,

наробúти штук, фáглів.
Штукарь—штукáрь, фіглáр.
Штукатурка—тиньк, тинк.
Штукатурить—тинькувáти, штукатýрити.
Штукатурщикъ—тинькáр, штукатýр.
Штуковать—штукувáти.
Штурмовать—штурмувáти, добувáти прúступом.
Штурмовой—штурмовúй.
Штурмъ—штурм, нáпад, прúступ.
Штучный—штукóваний, тафльóваний. Штучный полъ—тафльóвана пíдлога.
Штыковый—штиковúй, багнетóвий.
Штыкъ—штик, багнéт.
Шуба—хýтро, кожýх, (з вовчого хутра)—вóвки, (з овечого)—линтварí, (покритий сукном)—байбарáк.
Шубейка—кожушúнка
Шубёнка—кожушúна, (сграя, не крита)—шкуратянка.
Шубка—кожýшок, (жíноча)—кожушáнка, хутрянка.
Шубникъ—кушнíр, кожýшник, кожушáрник.
Шубный—кожýшний. Ш. клей—карóк, карýк.
Шулеръ—шахрáй, шýлер.
Шулята—я́дра, я́йця, (великí)—яела.
Шулятникъ, пт. Falco milvus — шуліка, шульпíка.
Шумиха—шумúха.
Шумливость—бурлúвість, невгомóнність.
Шумливый—гомонлúвий, бурлúвий.
Шумность—гýчність, шýмність, галаслúвість.
Шумный, но — гучнúй, гýчно, бучнúй, бýчно, шумнúй, шýмно. Шумя́ть становиться—гучнíти.
Шумовка—шумíвка (д. Ложка 1.).
Шумъ, (здр.) **шумокъ**—шум, гóмін, гáм, гáмір, шéлест, шáрварок, гармúдер, (від голосів)—гук, гáлас, (великий)—гвалт, лéмент, (від сварки)—бýча, кóлот, колотнéча, (від пересовування)—гýркіт, гуркотнéча, гуркóтнява, (води)—бурчáння, дзюрчáння, клéкіт, булькотання. Поднять шумъ—збúти бýчу, счинáти гвалт, збúти бурлó. Надѣлать шуму—наробúти шéлесту, кóлоту. Унять шумъ—угамувáти. Подъ шумкомъ—пíд чáркою, на пíдпáтку, веселéнький. Подъ шумокъ—пíд час гáласу, колотнéчі і т. д.
Шуметь—шумíти; гомонíти, галасувáти, гвалтувáти, лементувáти, (про листя)—шелестíти, (про одежу)—шамотíти, (про огонь)—гоготíти.
Шуринова, шурій—шуряків, шварíв.
Шурякъ—шýряк, шварíгер.
Шуршать—шýрхати, шáмряти, шамотíти, шарýдіти.
Шустрый—меткúй, шýстрий.
Шутить, пошутить—жартувáти, пожартувáти, (багато)—розжартувáтися. Шути—жартýючи, жáртом, жартомá, у жáрт, з жáрту. Не шути съ огнемъ—з вогнéм не жартýй.
Шутиха—блазнúця, фіглáрка, кумéдниця.
Шутка—жáрт. Шутки—жáрти, с(ь)мíшки. Обратить въ шутку — на жáрт, у жáрт повернýти.
Шутливость—жартовлúвість, жартлúвість.
Шутливый—жартовлúвий, жартлúвий, жартовúтий.
Шутникъ, ца—жартýн. жартівнúк, ця, кумéдник, ця, фіглáр, ка.
Шутовской—блазéнський, кумедіáнський.
Шутовство—блазéнство, кумедіáнство.
Шуточка—жáртик.
Шуточный—жартлúвий: втíшний.
Шутъ—блáзень, блазнюк, кумéдник, фіглáр. Играть шута — дýрника строíти.
Шушера—дрíбнота, шýшваль.
Шушуканье—шушукання, шепітня.
Шушукать—шушýкати, тишкувáтися.
Шуя, рос. Bromus secalinus L. — костúр, костюлькúй, стóколос, стоколóсник.

Щ.

Щавелевый—щавíйовий, щавéльний.
Щавель, рос. Rumex Acetosa L. — щавíй (р. щавíю), щавéль, квасня́ця Щ. конúй, Rumex L.—кінський щавíй, щавéхь. Воробьиный щавель, R. acetosella L.—горобцячий, горобúний квасéць, сорочий щавéль, щавíй, щівник.
Щадить, пощадить—мíлувати, мíлость кластú, помíлувати, вжáлувати. Пощадите!—помíлуйте, змíлуйтесь!
Щаженіе—мíлування.
Щавый—капусняковий.
Щебень—груз, жорствá, рум, ринь. Щебнемъ набивать—грузúти, грузувáти.
Щебетаніе—щéбет, щебетання.
Щебетать—щебетати; ц(ь)вірíнькати, ц(ь)віріньчáти; цокотáти.
Щебетливость—щебетлúвість.
Щебетливый—1) щебетлúвий; 2) щебетлúвий, лепетлúвий, слизькоязúкий.
Щебетунъ, щебетунья—щебетýн, цокотýн, ха.
Щебрецъ, рос. Thymus Serpyllum L.—чебрéць, чéбрик, чéпчик богородúцький, чéпчик матерзáнка, щербéць, щебрéць, цéбричок, матерúнка.
Щегленёнокъ—щáглик, щигля, щиглáтко.
Щегляовка—щигля́ця.
Щеголеватость—чепурність.
Щеголеватый, то—чепурнúй, чéпурно.
Щеголиха—чепурýха, мóдниця, дженджурúста.
Щегольливый—чепурúстий.
Щеголь, пт. Fringilla carduelis—щéголь, щáглик.
Щёголь—чепурýн, галáнець, джóгирь і т.

Франтъ.

Щегольски—вибо́рно, чепура́сто.

Щегольской—вибо́рний, чепура́стий, кра́сний.

Щегольство—вибо́рність, чепура́стість.

Щеголять, щеголькнуть—чепура́тися, хверцюва́ти, похверцюва́ти; хизува́тися, похизува́тися.

Щедриться, разщедриться — щедра́тися, розщедра́тися.

Щедролюбивый — щедролюби́вий, щедролю́бний.

Щедролюбіе—щедролю́бство.

Щедрость, щедрота—ще́дрість, щедро́та; го́йність.

Щедрый, о—ще́дрий, о, щедроблави́й, во, го́йний, о.

Щедушный—малосиля́вий, кво́лий.

Щека, (здр.) **щёчка**, (мн.) **щёки** — щока́, щі́чка, щоки; лице́, ла́чко, ла́ця, ла́чка.

Щекастый—щока́тий, лица́тий, пика́тий.

Щеколда—кля́мка, защі́пка.

Щекотаніе—1) лоскіт, лоскота́ння; 2) скре́кіт, скрекота́ння (сороки)

Щекотать—1) лоскота́ти; 2) скрекота́ти.

Щекотка—ло́скіт, ло́скотка.

Щекотливость—1) лоскотли́вість; 2) дражли́вість; доткли́вість.

Щекотливый – 1) лоскотли́вий, лосково́тий; 2) дражли́вий; уразли́вий, діотли́вий. **Щекотливый вопросъ** — дражли́ве пита́ння.

Щекотный, ко—лоскотний, но.

Щекотовникъ, рос. Cytisus biflorus L'Her.—зіно́вать, рокитовий кущ.

Щеневатый, щелистый—щели́стий.

Щёлка—щели́нка, щі́линка, шпа́рка.

Щелканіе—лу́скання, лузання.

Щелкать, щелкнуть—лу́скати, луза́ти, лу́щати.

Щёлканіе — ля́скання, ля́скіт, ці́кання, ці́кіт, кла́цання, хва́ськання, тра́(я)скання.

Щёлкать, щёлкнуть — (языкомъ) — ляща́ти, (зубами)—цокати, цокотати, цокоті́ти, ці́кнути, кла́цати, кла́цнути, (чимъ инымъ)—лу́скати, лу́снути, тріснути, (бичем то-що) хвиськати, ля́скати, тряскати. **Щёлкнуть** въ носъ—цибу́льки да́ти (іронично).

Щелкунъ—1) ком. Elater—плигу́н; 2) рос. Cynoglossum officinale L.—живокість, соба́чка, ку́ряча сліпота́, собачий ві́рінь, чорнові́рінь, собача медунка.

Щелкуха—д. **Щелкунъ** 2.

Щелкъ—ляск, цок; клац, лусь, трас, траск, тряск.

Щелокъ—луг, зола́, (до миття голови) — ми́тель.

Щелоченіе—лужіння, зоління.

Щелочить, ся—лужити, золи́ти, ся.

Щелочка—д. **Щель.**

Щелочность (хим.)—лугува́тість.

Щелочный—луговий, лу́жний.

Щелочь—лугова сіль, лу́жна сіль

Щелчокъ—щу́ток, щи́гль, щи́глик. **Щелчка дать**—щи́глика, щи́гля да́ти; щи́кнути.

Щель, щёлка, щёлочка — щі́лина, щели́на, щілка, щі́лочка, шпара, шпа́рка, с(ш)калу́бина, зашкалу́бина, росщелина.

Щелявый—щели́стий, щіля́стий.

Щемить—1) (**Защемить**) д. **Защемлять**; 2) ни́ти, щемі́ти.

Щемленіе—стиска́ння; щемі́ння.

Щенёнокъ—щеня́тко, цуценя́тко.

Щениться, ощениться — щеня́тися, ощеня́тися.

Щенная—щі́нна (сучка).

Щенокъ, щеночекъ, щеня — щеня́, щу́цик, цуценя́.

Щенячій—щеня́чий, цуценя́чий.

Щепа, щепка, щепочка—тріска, трісонька, трісочка, скі́пка, скі́пка, скі́почка, ска́лка. **Разбить въ щепы** — поби́ти на тріски́, на скіпки́, поламати на гаму́з.

Щепань—тріски́, скіпки́ (на підпал).

Щепать, нащепать — скіпати, наскіпати скепа́ти, наскепа́ти, коло́ти, наколо́ти, лу́пати, налу́пати.

Щепеной, щепной рядъ — дерев'я́ний ряд (на торгу).

Щепетильникъ—кра́марь (що торгує дрібним крамом), продаве́ць дрібно́го кра́му.

Щепетильный—дріб'язко́вий; діткла́вий.

Щепоть, щепотка, щепсточка—1) пу́чка; 2) щіпка, щіпочка, щу́пка.

Щербина—1) роско́лина, шкалу́бина (в дереві); 2) щерби́на і д. **Зазубрина**; 3) ві́спина, дзюб.

Щербатый, щербиноватый — 1) щерба́тий, щербатенький, щербань; 2) рябий, дзюба́тий, таранкува́тий.

Щетина, щетинка—щети́на, щіти́на, щіти́нка.

Щетиниться — їжитись, настовбу́рчуватися.

Щетинистый—щетинастий.

Щетиноватый—щетинуватий.

Щетинница, рос. Nardus stricta L.—ми́чка ковила́, щета́чка, сі́рі́ця.

Щетинный—щетиновий, щети́нний.

Щётка, щёточка—1) щітка, щіточка, (щоб чистить лямки)—йо́ржик, (держало щітки)—щітни́к; 2) (у коней)—ми́чка.

Щёткообразный—щіткува́тий.

Щёточникъ—щіткар, щіти́нник.

Щёточный—щітковий.

Щеть—1) щети́на; 2) щітка.

Щечка—щічка і д. **Щека.**

Щёчный—щоковий.

Щи, щицы (щей, щецъ)—капусня́к.

Щикать, щикнуть—знімати, зняти (з с(ь)вічки нагорілий ґніт).

Щиколотка—(анат.) щи́колоток, чи́колоток.

Щипана—щипу́н, ха

Щипаніе—щи(і)па́ння.

Щипать, ся, щипнуть, ущипнуть—щи(і)пати, ся, щи(і)пну́ти, ущіпну́ти, щи(і)нути, (вовну, волосся, пір'я)—скубти́, дерти, скубну́ти, яскубнути.

Щипецъ—(мисл.) пáсок, мóрда (у хортів); (в мулярствѣ)—причілок.
Щипокъ—ущíп, ущíпок.
Щипцы, щипчики—щипці, щипчúки, (у ковалів та слюсарів)—кліщі, кліщатка, (брáти, горяче вугíлля)—братки, (слюсáрські)—обценьки, (роздавлювати оріхи)—тискавка, давильце.
Щитный, щитовой—щитовúй.
Щитникъ, щитоносецъ—щитоносець.
Щитоноска, (ком.) Casida—щитник.
Щитоносный—щитоносний.
Щитообразный—щитовúдний
Щитъ, щитокъ—щит, щиток, щúтик
Щука, щучка, риба Esox lucius—щýка, щýчка, (самчик)—щупáк, щупачок, (маленьке)—щученя, щупання.
Щупать—вимовлúти, картати.
Щупальце—пóлапок, дотикáльце, пóмацок, ýсик, вýсик.
Щупáніе—лапання, мáцання.
Щупать—лáпати, мáцати.
Щупка—мáцанка. **Любитель щупки**—мацýн
Щупъ, щупикъ—(гірн.) свúдер, штúрь.
Щура—жмурко.
Щуреніе—жмýріння, щýління.
Щурить, ся, защурить—жмýрити, мружúти, щýлити, ся і д. **Зажмуривать**.
Щурка, пт. Merops apiaster—щур, щýрка
Щурупить—шрубувáти, зашрубувáти.
Щурупный—шрубóвий.
Щурупъ, щурупецъ—шруб, шрýба, шрýбка.
Щуръ, пт. Loxia enucleator—костогриз.
Щучина—щучина, щупáчина.
Щучій—щýчин, щýчий, щупакóвий.

Ѣ.

Ѣда—1) їда, їдло; 2) їдá, їжа, харч і д. **Пища**.
Ѣдальцы—кліщі (у комах).
Ѣденіе—їдіння, їдження.
Ѣдкій—1) гóстрий, їдкий, міцнúй; 2) (їдко)—ущíпливий, во, колючúй чe, занозуватий, то, гострий ро
Ѣдкомлечникъ, рос. Euphorbia L.—молочай, молочак
Ѣдкость—1) гóстрість, їдкість, міцність; 2) ущíпливість, ткулькість.
Ѣдокъ—їдець, їдýха.
Ѣдунъ. Ѣдунья—жерун, ненажера, ненаїда.
Ѣдучій—їдкúй, роз'їдáючий. **Ѣ. камень**, Lapis infernalis—пекéльний камінь.
Ѣзда—їздá, їздно.
Ѣздáна—швендя, непосидúчка, жирýха, моторуха, цокотуха.
Ѣздить, съѣздить—їздити поїхати.
Ѣздовой, ого—гонéць (р. гінця), верховúй верховéць (р. верхівця).
Ѣздовой, ся—роз'їздний, а.
Ѣздокъ—1) їдéць; 2) подорóжній, проїжджúй, переїзжий.
Ѣздъ—переїзд, проїзд.
Ѣзжалый—1) їз(д)жений; 2) вúїз(д)жений, об'їз(д)жений.
Ѣзжать—їздити.
Ѣство—їство, їжа і д. **Пища**.
Ѣсть, съѣсть—1) їсти, з'їсти. їзісти, ззісти, (здр.)—їстки, їстоньки, їсточки, (з дітьми балакаючи) — гáмкати, гáмці, (ласо)—ласувати, (з смаком)—смакувáти, (тихо і довго)—хамелúти, лемзáти, (в жадобою)—лигáти, трощúти; 2) поживáти, поживлятú, заживáти, вживати, пожúти, зажúти.
Ѣханіе—їхання.
Ѣхать, поѣхать—їхати, поїхати. **Ѣ. верхомъ, рысью**—їхати вéрхи; тóпки, в клус, клýса, клусóм.

Э.

Эва!—оввá!
Эвося—так-пак.
Эволюція—рух, еволюція, поступувáння.
Эгоизмъ—егоїзм і д. **Себялюбіе**
Эгоистическій—егоїстúчний, себелюбний.
Эдакій—такúй, отакúй.
Эдакъ—так, отак, таким пóбутом.
Эдемъ—рай; ірій; вúрій.
Экваторіальный—рівникóвий.
Экваторъ—рівноденник, рівник.
Эквивалентъ—пай, пайка.
Экзаменаторскій—екзаменаторський.
Экзаменаторъ—екзаменатор, іспитник.
Экзаменаціонный—екзаменаційний, іспитовий.
Экзаменованіе—екзаменувáння.
Экзаменовать—екзаменувáти, питáти, іспúтувати.
Экзаменъ—екзáмен, іспит. **Держать, сдать экзаменъ**—складати, скласти, здати екзáмен, іспит.
Экзархъ—екзáрх, владúка, архиерéй.
Экзекуція—екзекуція; закýція.
Экзекуторъ—екзекутор. **экзекутник.**
Экземпляръ—примірник.
Экзерциція—екзерциція, екзецирка, (військова)—мýштра.
Экипажный—повозóвий; екипажовий.
Экипажъ—1) екипаж, повіз (р. повозу), (на ресорах)—колúбка; 2) екипаж (на судні).
Экій, экой—якúй, он-якúй, ач-якúй.
Эклиптика—екліптика.
Экономить—ощажати, приощажати, економити.
Экономически—ощáдно, економічно.
Экономическій—економічний; ощáдний; скарбовий.
Экономія—1) економія, скарб; 2) д. **Бережливость.**

Экономка—клю́шница, шафа́рка.
Экономный, но—ощадний, но.
Экономъ—1) економ, іконом, око́ман; 2) д. Бережливый.
Эксельбантъ—нарамéнник.
Экспедиція—1) випра́ва, експеди́ція; 2) вида́л.
Экспериментъ—експеримéнт, про́ба, до́свід.
Экспертъ—знавéць, тямéць, експéрт.
Эксплоататоръ—визискувач, експлоата́тор, злидáр
Эксплоатація—визиск, визи́скування, експлоатація.
Эксплоатировать—визи́скувати (кого), експлоату́вати Эксплоатировать несчастіе—лихом торгувати.
Экспонентъ (мат.)—викла́дник; (торг.) експонéнт
Экстазъ—нéстям, за́хват.
Экстирпаторъ—борона́, дряпа́к, дряпа́ч.
Экстрактивный—витяжний.
Экстрактъ—витя́жка; ви́варка, ва́кіп.
Экстраординарный—надзвича́йний, екстраординарний
Экстренность—пильність, нага́льність.
Экстренный, но—пальний, спішни́й, нагальний.
Эксудатъ—рона́.
Экъ!—ач, ет!
Эластичный—пружи́стий, еласти́чний.
Эластичность—пружистість, еласти́чність.
Элегантность—елега́нтність.
Элегантный—елеганський.
Элегическій—елегíйний.
Элегія—елегія.
Электризація—електризува́ння.
Электризовать—електризувати.
Электрическій—електри́чний, громовинний.
Электричество—електрика, електри́чність, громови́на.
Элементарный—початко́вий, елементáрний.
Элементъ—пéрвісток, живло́, елемéнт, частка.
Элексиръ—елекси́р
Элексиръ жизненный—живи́ло, живолíк.
Эмалевый—емальовий.
Эмалировать—поливати, наводити полúву, емалювати. **Эмалированный**—полúв'яний.
Эмаль—полúва, склиця.
Эмансипація—усамовільнення, емансипáція.
Эмансипировать, ся—визволя́ти. ви́зволити, ся, усамовільнитися, емансипувати.
Эмблема—ознáка, емблема.
Эмеритура—емеритýра, вислуженúна, вислýжне.
Эмигрантъ—ви́ходець, емігрáнт.
Эмигрировать—змандрувати. емігрувати.
Эмиссаръ—висланéць, післанéць.
Эмфигема—я́духа.
Энергическій—енергíчний, жва́вий, живкúй, беркúй, беручкúй (до чого), зава́тий, шпаркúй, палкúй.
Энергичность—енергíчність.
Энергичный, но—енергíчний, но.
Энергія—енéргія; жва́вість, зава́жання.
Эпидемическій—пошес(т)ний.
Эпидемія—пошесть, повíтря, помíр, моровúця.
Эпидерма—ля́чко-(шку́ри), на́скірень.
Эпизотія—падíж, па́дь, пóшесть, епізоóтія
Эпизодическій—епізоди́чний, уступóвий.
Эпизодъ—епізóд, устýп.
Эпилептическій—падáзичний
Эпилепсія—пáлýча, причáнна, пáдавиця, падáчка.
Эпитафія—епітафія, напис на надгробку
Эпитетъ (грам.)—епíтет, прикладка.
Эпитимія—покута. **Нести эпитимію**—покýтувати. **Отбыть э.**—відпокýтувати
Эпическій—епíчний.
Эполетъ—епóлета
Эполетъ—еполéта.
Эпоха—доба́, епóха.
Эра—éра. лíточíслення.
Эрцгерцогство—архикня́жество архикнязівство.
Эрцгерцогъ—архикня́зь.
Эрцгерцогиня—архикняги́ня.
Эскадра—ескáдра
Эскадренный—ескадрóновий, шкадрóновий.
Эскадронъ—ескадрóн. шкадрóн.
Эскизъ—ескúз. нáкиц, нарис.
Эспарцетъ, рос. Onobrychis sativa Lam.—ва́ка, заячий горох, дíкойник сíянúй
Эсаулъ—осаул. осавýла.
Эссенція—есéнція; цимис.
Эстампъ—ритина.
Эстафета—штафета. штахвéт.
Эстафетный—штафéтний, штахвéтний.
Эстетика—естéтика.
Эстетикъ—естéтик.
Эстетическій—естетúчний.
Эстопъ—от стíлькú, он скíлькú.
Эстрагонъ, рос. Artemisia dracunculus L. острогон, тургун.
Этажерка—етажéрка.
Этажъ—пóверх, осада. **Въ два этажа**—на два поверхи. на дві осáді.
Эталонъ—такúй, отакúй, он-якúй, ач-якúй. **Эталонъ дуракъ**—отó дурень.
Этакъ—так, отак, такечки, такéньки, отáкечки.
Этапъ—етáп, спочúнок, цюпáс. **По этапу**—етáпом, цюпáсом.
Этика—éтика.
Этикетничать—політикувáтися.
Этикетъ—1) церемонíї, етикéт; 2) налúчко. ярлúк
Этимологія—етимол(ь)óгія.
Этимологическій—етимол(в)огíчний.
Этнографія—етнографія.
Этнографъ—етнограф.
Этнографическій—етнографíчний.
Этотъ, эта, это—цей, ця, це; сей, ся, се. оцéй, оця, оцé.
Эхидно, Echidna—колю́чка.
Эхо—луна, гуна́, відлясок, ві́длясок, ви́ляски, глас. **Эхомъ отдаваться**, от-

даться — луна́ти, гуна́ти, залуна́ти.
Эшафотъ—кобúла.
Эшелонъ—ешело́н, ша́лон.
Эфирный—ете́рний, лету́чий.
Эфиръ—ете́р.

Ю.

Юбилей—юбіле́й, ювіле́й.
Юбилейный—юбіле́йний, ювіле́йний.
Юбиляръ—юбіля́р, юбіля́т, ювіля́т.
Юбка, юбочка, юпка—спідни́ця, спідни́чка, (не зшита)—пла́хта (що надягається ззаду наперед), запа́ска, запа́сочка (що запинається спереду).
Юбочный—спідни́чний.
Юбчёнка—спідни́чина, запасчи́на.
Ювелиръ—ювілер, юбілер.
Юго-восточный—півдо́нно-східний.
Юго-востокъ—півде́нний схід.
Юго-западный—півде́нно-західний.
Юго-западъ—півдо́нний за́хід.
Югъ—південь, низ.
Юдоль—доли́на, поділ. Ю. плачевная—доли́на плачу́, с(в)ітова́ го́ре.
Юдольный—подо́ловий.
Юдофилъ—жидофіл, жидолю́б, юдофіл.
Юдофильствовать—жидофільствувати.
Юдофобъ—жидофо́б, жидомо́р, юдофо́б.
Южа, рос. Dactylis glomerata L. — вівсю́к, мітли́ця, перійка.
Южный — півде́нний, полуде́нний, полу́дньо́вий, полудне́вий, низови́й.
Юла—дзи́га.
Юлить—крути́тися, верті́тися (перед ким), підсипа́тися (до кого).
Юмористическій—гумористи́чний. Ю. разсказъ—гумори́ска.
Юмористика—гумори́стика.
Юмористъ—гумори́ста.
Юморъ—гу́мор.
Юнга—молода́к (в науці на кораблі).
Юнецъ—молодичо́к, юначо́к, парубійка.
Юность—мо́лодість, молодо́щі.
Юноша—молода́к, юна́к, парубок, парубійка.
Юношески—молодо́чо, юнацьки.
Юношескій—молоде́чий, юнацький, парубо́чий.
Юношество—1) мо́лодість, молодо́щі, молоде́чий вік (д. Юность); 2) мо́лодь, юна́цтво, парубо́цтво
Юношествовать—молодикувати.
Юный—молодий
Юнѣть—молоді́ти.
Юра—табу́н оселе́дців.
Юридическій—юриди́чний, правни́чий
Юрисдикція—прису́д, юрисди́кція.
Юрисконсультъ—юриско́нсульт.
Юриспруденція—правозна́вство, юриспруде́нція.
Юристъ—юри́ста, правни́к.
Юрить—1) поспіша́ти, ква́питись) д. Спѣшить; 2) д. Торопить.
Юркать, юркнуть — пурина́ти, пірну́ти, гульвну́ти, шмигну́ти, шугну́ти
Юркій—в'юнки́й, порськи́й.
Юрово—табу́н тюлю́нів,
Юродивый—юроди́вий, навісни́й, навіже́ний, благе́нький.
Юродливость—нерозу́мність.
Юродливый—нерозу́мний.
Юродство—юро́дство, нерозум.
Юродствовать — юродствувати; ду́рнува стро́їти.
Юродъ—бла́зень, ду́рник.
Юрокъ—чу́рок, цюрок і д. Вьюрокъ 1.
Юрта—кошара, шатро́, наме́т, я́тка, курінь ю́рта.
Юръ—бе́лебень.
Юстиція—правосу́ддя, юсти́ція
Ютиться—тули́тися, моста́тися
Ють—поміст (в кормі корабля).
Юфть, юхть—ю́хта.
Юфтяный, юхтяный—юхто́вий.

Я.

Я, меня, мнѣ—я, мене́, мені.
Ябеда—1) на́клеп, набре́хи, ябеда; 2) при́чіпка, на́пасть.
Ябедникъ, ца—1) сутяга, я́бедник; 2) шепотя́нник ця, набре́ха.
Ябедничать—клепа́ти, набріхувати.
Ябедничество—ше́поти, шепотя́нництво.
Яблоко—1) я́блуко, (овоч, Pyrus malus L.); (різні сорти): буцівка, зимни́ця, кармазя́нка, кри́мка, оливка, опо́рти, пути́вка, саблу́к, цига́нка, шкля́нка; 2) Я. любовное, Solanum Lycopersicum L.—баклажа́ни; 3) Я. Адамово—(анат.) борда́к, кади́к.
Яблонна—яблунька, я́бліночка.
Яблонный—яблуне́вий, я́блуно́вий.
Яблоновка—яблунівка.
Яблонь, яблонка, рос. Pyrus malus L.—я́блуня, яблунька, я́блінь, я́блінка, (дика)—кисли́ця, кисли́чка.
Яблочникъ, ца—яблучник, ця.
Яблочный—яблуне́вий.
Явка—я́вка. об'я́вка; о́каз (білету).
Явленіе—явище, з'я́вище; (театр) — ява поя́ва, сце́на; (рідке, дивне)—поя́ва.
Являть, явить, ся—явля́ти, виявля́ти, об'явля́ти, пока́зувати, яви́ти, вя́вити, оказа́ти, показа́ти, ся. (перед суд, перед начальство)—ста́витися, ста́ти, (до речі)—нагоди́тися, (несподівано) — навину́тися, нагоди́тися.
Явнобрачныя растенія—явнопо́лі, явноквітні рости́ни, росли́ни.
Явность—я́вність, вира́зність, видимість, очеви́дність.
Явный, но—я́вний, но, видимий мо, очевидний, но, в'явки́й.
Яворина—яворина.
Яворовый—яворо́вий.
Яворъ, рос. Platanus orientalis—явір.
Явственность—вира́зність, я́сність.

Явственный, но—я́сний, но, ви́разний, но.
Явствовать—виявля́тися, пока́зуватися.
Ягнёмокъ—ягня́, ягня́тко, овча́, (вигодоване без матери)—плякунча́.
Ягниться, объягниться—коти́тися, окоти́тися, обкоти́тися.
Ягнятникъ (пт.)—вірлос борода́тий. Gypaëtus barbatus Geoffr.
Ягнячій—ягня́чий.
Ягода—я́года.
Ягодица—1) зад, гу́зно (д. Задница); 2) пи́пик (д. Сосокъ).
Ягодка—я́гідка.
Ягодникъ, рос. Daphne Mezereum L.—во́вче ли́ко, я́гідки.
Ягодникъ—1) варе́ння, пави́дло (з ягід); 2) ягідни́к.
Яда—д. Ѣда.
Яденіе—їдіння, їдження.
Ядерный—ядро́вий; ку́льовий.
Ядовито—уразли́во, зали́то, злосли́во, ущі́пливо.
Ядовитость—1) отру́тність, отру́йність; 2) уразли́вість, зали́сть, ущі́пливість.
Ядовитый—1) отру́тний, отру́йний, трутни́й, труйни́й; 2) д. Язвительный.
Ядрёность—ядерність.
Ядрёный—с(ь)віжий, соковитий; здоро́вий, міцни́й, си́льний, ду́жий, я́дерний.
Ядренѣть, ядрѣть—ду́жчати, сильні́шати, міцні́шати, ядерніти.
Ядро, ядрышко—1) зе́рно, зерни́на, зе́рнятко, зере́нце, кі́стка, кі́сточка; 2) ядро́, ку́ля гарма́тна; 3) ядро́, яйцо́, (частіше мн.) я́йця (у самців); 4) суть, суття́, істо́та (змісту якого писання)
Ядъ—отру́та, їдь, трійло, трути́зна.
Язва—ра́на, боля́чка. **Сибирская я.**—сиві́рка, телій; 2) по́шесть, зара́за, зарази́ва, чі́пка хвороба.
Язвенный—ра́нний.
Язвина, язвинка—1) ура́зка, ви́разка; 2) щерби́на, щерби́нка, зуб'е́ць.
Язвительный, но—уїдливий, во, ущі(и́)пливий, во, занозуватий, то, уразли́вий, во і д. Колкій ?.
Язвитель, ца—ущі(и́)пливий чоловік, ущі(и́)плива жінка.
Язвительность—ущі(и́)пливість, злосли́вість, уразли́вість.
Язвить, уязвить—1) у(в)ража́ти, ра́нити, у(в)рази́ти; 2) жали́ти (ущіпливими словами), у(в)ража́ти, уразити, ушпигну́ти, ущіпну́ти.
Языковѣдѣніе—мовознавство, язикознавство.
Языкообразный—язикуватий.
Языкъ—1) язи́к, (бичачий)—ли́зень, (в загадках)—талала́й; 2) мо́ва, язи́к. Ломаный я.—кали́чена мо́ва. Владѣть языкомъ—оруду́вати мо́вою; 3) (у дзвона)—се́рце, би́ло, бо́вкало.
Языческій—поганський, боввохва́льський.
Язычество—пога́нство, боввохва́льство.
Язычникъ, ца—пога́нин, ка, боввохва́лець.
Язычный—язико́вий, язи́чний.
Язышникъ, рос. Serratura tinctoria L.—будячок, страхополо́х, яловень.
Яйцевидный—яйцева́тий, яйча́стий.
Яйцеобразность—яйцева́тість.
Яйцо—яйце́, (тупий кінець яйця)—гу́зка, (другий)—но́сик, (без шкарлупки)—ви́ливок, (засиджене)—насідок, (зіпсоване)—бовть, бовто́к, бовту́н, бовтю́к, за́пороток, (останнє найменше)—зні́сок, зні́сочок, (що підкладається)—по́кладок, (великодне, крашене)—кра́шанка, (розписане)—пи́санка.
Яичко—яєчко, я́йко.
Яичникъ—Ovarium—яєчник.
Яичница—яєшня, (на маслі)—смажени́ця, смажо́ня.
Яичный—яєчний.
Якорный—я́кірний, котви́чний.
Якорь—я́кір, (р. якоря), ко́тва, котви́ця, (маленький)—кішка, (дерев'яний, що затикають з берега)—ра́ло, (при плотах)—коса́к, (до його поплавець)—су́чка, (прив'язь)—під-су́чча. **Стать на якорь**—об'якоритися, ки́нути ко́тву.
Якшаться, съякшаться—вода́тися, зна́тися, лига́тися, накла́дати (з ким), зізна́тися, злига́тися, полига́тися.
Ялапа, рос. Mirabilis Jalapa—ца́рська борі́дка.
Ялникъ—чо́вник.
Яловецъ—д. Можжевельникъ.
Яловая—я́лова, я́лівка.
Яловица—я́лівка.
Яловый—я́ловий; неплі́дний.
Яловѣть—я́ловіти.
Ялъ, ялникъ—чо́вен, чо́вник.
Яма, ямка—я́ма, я́мка, (в землі, куди зсипають зерно)—горла́ха, горлова́, горла́та, па́шо́нна я́ма, (глибока)—гли́бка, (під греблею)—прірва, (на дні рі́чки)—ви́рло, (з грязю́кою)—бая́ра, ко́вбань, ковба́ня, калаба́ня, (глибока з водою)—бака́й, (гноєва)—гноєвня́, гноївня, гноя́рка, (де беруть глину)—гли́нище, гра́са, (з вапном)—вапня́рка, (під уликом)—під кіп, (вовча)—вовківня́, (лисяча, вовча, медвежа)—ско́та, (скільки копнути лопатою)—скі́пець. **Глазныя ямы**—ямке́.
Ямистый—ямкува́тий, ямува́тий.
Ямка—я́мка, (в дитячих грах)—ду́чка, пі́чка
Ямный—я́мовий.
Ямщикъ—візни́к, фу́рман; поштарь.
Ямщицкій, ямщичій—фурма́нський, поштарський.
Ямъ—станція
Январскій—січне́вий, січньовий.
Январь—січень.
Янтарный—янтарний, бурштино́вий.
Янтарь, Succinum—янта́р, бу́рштин.
Яремный—ярмо́вий; яре́мний.
Ярить, ся, разъярить, ся—яри́ти, ярюва́ти, дражни́ти, роспа́лювати, ся, роз'яри́ти, ся, роспала́ти, розлютюва́ти, ся.

Ярица—ярина́.
Ярки́й—яскравий, ярки́й, я́сний.
Ярконжёлтый—ясножо́втий, жовтогаря́чий.
Яркозелёный—я́рий, ясноземе́нний.
Яркокрасный—жарка́й, ясночервоний.
Яркость—яскра́вість, я́ркість.
Ярлыкъ—ярли́к.
Ярмарка—ярма́рок.
Ярмарочный—ярмарко́вий.
Ярмо—1) ярмо, (нижня частина) — підгі́рля, підгорля, підши́йок, (верхня частина)—чашовина, чашина, (середня, що з'єднує їх) снози, снізки, (палички, що затикаються з боків) —заніз, занози, (кілок, що ним припинають ярмо до вія)—притика, (ярмо для одного вола) —кульба́ка; 2) ярмо, неволя, корма́га.
Ярмовое—ярина́.
Ярмовой—яровий
Ярмолашь—1) дурне́ця, нісенітниця; 2) дрібнота, дріб'язок, шу́шваль
Яростный, но—шале́ний, но, скаже́ний, но, ярославий, во, лю́тий, то.
Ярость бу́ість (р. бу́єсти), лю́тість, шал, сказ. прійти въ ярость — розлютуватися, посатаніти.
Ярусъ—1) осе́да, поверх; 2) ряд, шар, поклад (землі).
Ярутка полевая, рос. Thlapsi arvense L. — вередник, чо́рне ребро, волоський дзвоне́нь
Ярыга, ярыжникъ—п'яна́ця, п'яна́чка.
Ярыжница—роспутниця, непутяща, ледащи́ця, повія, хльо́рка, шльондра.
Ярый—відважний, завзятий Ярый воскъ—чи́стий віск. Ярыя пчёлы — молоді бджоли.
Ярь—ярина; зеле́на фа́рба.
Ягнёнина—смушок (ягнячий).
Ясакъ—1) подать (шкурками, що збирають у кочовиків); 2) дзвін (котрим подають знак коли треба починать або перестать дзвонити).
Ясельный—я́словий
Ясеневый, ясенный—ясене́вий ясено́вий.
Ясенецъ, ясеница—рос Dictamnus Fraxinella Pers. ломиніс, бадья́н.
Ясенникъ—ліс ясене́вий, ясеновий.
Ясень, рос Fraxinus excelsior—ясінь (р. я́сеня), ясени́на.
Ясли, (здр.) **ясельцы, яслишки**—я́сла, (здр.) —ясе́лка, (переносні)—кіш.
Ясми́нникъ, ясми́нникъ, рос. Asperula Aparine Bieb—ле(и)нок, ле(и)пчиця, A. adorata L—маре́нка пахуча, пахучка.
Ясненькій—ясне́нький.
Ясненькій—яснесе́нький.
Ясниться—ясні́ти
Ясновидѣніе—ясновиджения ясновидність.
Ясновидящій—ясновидю́щий, ясновидець.
Ясность—ясність; виразність
Яснотка, рос. Lamium L.—глуха кропи́ва, L. album L.—глуха біла кропива, L. purpureum L.—красна кропива, шандра.
Ясный, но—1) я́сний, ви́дний, но, бі́лий, (про погоду) — годя́ний, годи́нний, но; 2) я́сний розбірний, зрозумі́лий, вира́зний.
Ясне́ть, проясне́ть — ясні́ти, вияснятися, вияснитися, (про погоду) — розгодинюватися, розгоди́нитися.
Ясне́ться ясні́ти, сьвітитися, блища́ти.
Яства—їство, їжа, харч, страва, потрава.
Ястребинка, рос Hieracium Pilusella L.—нечуй-вітер
Ястребиный—яструбо́вий, шуліковий, шу́ляковий.
Ястребъ пт. Accipiter — я́струб, шуліка, шу́ляк.
Ясырь—ясирь поло́н. невóля.
Ятровь—ятрівка.
Ятрышникъ, рос. Orchis latifolia — лю́бка, любка зозу́лині рушничка́, O. militaris—лю́бка, лю́бки, зозу́лька, зозу́лині сльозки. O Morio L—лю́бка, зозульки, люби мене́ не покинь.
Ять—назва літери—Ѣ ять.
Яхонтъ—яхонт. Я вишнёвый, ометистъ — ометист. Я. голубой, синій, сапфиръ — шафір. Я. желтый, гіяцинтъ — яхонт Я. червчатый, я красный. Gemma rubinus—рубин.
Яхташъ—торба мисли́вська.
Ячея, ячейка—чару́нка, комірка, (в сільниках) — ча́шечка, (де виводиться матка)—ма́точник.
Ячменный, ячный—ячмінний.
Ячмень—1) рос. Hordeum—ячмінь; 2) (мед.) —ячмінь.
Ящма, Jaspis — я́спис, лисков ць (р. лисківця).
Ящмовый—яшмисо́вий.
Ящерица, Lacerta—я́щірка, я́щурка.
Ящеричный—ящі(у)рковий.
Ящезъ—(зоол.)ящур, лусково́ць Manis.
Ящикъ—я́щик, скри́нька; (в столі) — столівка, шухля́да, шухлядка, (в скрині)—прискри́нок, (в млині)—кіш, (у возі ззаду за сидінням) — ко́льня. Денежный я.—скри́нька на гро́ші, з гріш ми. Картонный я.—кабатурка.
Ящичный—скриньковий, шухля́дний.
Ящуръ, Mus avellanarius—ми́ша лісова́ або садова́.

Θ.

Θеократія—теокра́тія.
Θеологъ—богосло́в, теол(ь)ог.
Θиміамный—кадильний.
Θиміамъ—кади́ло.
Θиміамникъ—кадильниця.

Кінець II тому.